

T.C.
ORDU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

DAŞAKARMAPATHĀVADĀNAMĀLĀ'DA EŞDİZİMLİLİK

YELİZ KARAHASAN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN

DOÇ. DR. HÜSEYİN YILDIZ

ORDU- 2022

TEZ KABUL SAYFASI

YELİZ KARAHASAN tarafından hazırlanan “**DAŚAKARMAPATHĀVADĀNAMĀLĀ’DA EŐDİZİMLİLİK**” başlıklı bu çalışma, 17.11.2022 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak, jürimiz tarafından **YÜKSEK LİSANS tezi** olarak kabul edilmiştir.

Başkan	Doç. Dr. Hüseyin Yıldız Ordu Üniversitesi / Fen-Edebiyat Fakültesi	İmza
Üye	Doç. Dr. Abdulkadir Öztürk Ordu Üniversitesi / Fen-Edebiyat Fakültesi	İmza
Üye	Doç. Dr. İsa Sarı Hitit Üniversitesi / Fen-Edebiyat Fakültesi	İmza

ETİK BEYANI

Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Yeliz KARAHASAN

ÖZET

ORDU ÜNİVERSİTESİ TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS

YELİZ KARAHASAN

İki veya daha fazla kelimenin rastgele olmayacak bir biçimde ve belli bir sıklıkta yan yana gelmesiyle oluşan eşdizimlilik kullanımlarına Türk dilinin tarihî ve çağdaş kollarında da rastlanmaktadır. Türk dilinin yazılı dönemlerinin ilki olan Eski Türkçede eşdizimlilik üzerine bazı eserler esasında birkaç çalışma yapılmış olsa da bu konunun ayrıntılı bir şekilde incelenmesi için tüm eserlerin ayrı ayrı çalışılması gerekmektedir. Eski Uygurca dönem eserinden olan Budizm esaslı *Daşakarmapathāvadānamālā* metni, gerek hacmi gerekse konusu bakımından eşdizimlilik bağlamında sıklık ve çeşitlilik bakımından yeterli sayıda malzeme veren eserlerden biridir. Metnin bugüne kadar Türkiye Türkçesinde, Rusçada ve Almancada hazırlanmış, farklı araştırmacılar tarafından yapılmış neşirleri bulunmaktadır. Bu çalışmada *Daşakarmapathāvadānamālā* adlı Eski Uygurca metin, eşdizimliliğin AD + AD, SIFAT + AD, AD + EYLEM ve ZARF + EYLEM birlikteliğine dayalı eşdizimlilikler olmak üzere, yapılan üç neşir karşılaştırmalı olarak incelenecek ve elde edilen verilerden hareketle analiz ve tasnifler yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Eski Uygurca, *Daşakarmapathāvadānamālā*, eşdizimlilik, eşdizimsel gruplar.

ABSTRACT

ORDU UNIVERSITY DEPARTMENT OF TURKISH LANGUAGE AND
LITERATURE

MASTER'S DEGREE

YELİZ KARAHASAN

The use of collocation, which is formed by the juxtaposition of two or more words in a way that is not random and with a certain frequency, is also found in the historical and modern branches of the Turkish language. Although some works on collocation in Old Turkish, the first of the written periods of the Turkish language, have been conducted on the basis of several studies, all works should be studied separately in order to study this issue in detail. The Buddhism-based *Daśakarmapathāvadānamālā* text, which is from the Old Uyghur period, is one of the works that gives a sufficient number of materials in terms of frequency and diversity in the context of collocation, both in terms of volume and subject matter. There are publications Turkish Russian and German versions of the text have been prepared by different researchers to date. In this study, the Old Uyghur text called *Daśakarmapathāvadānamālā*, will be examined comparatively and analyzes and classifications will be made based on the data obtained, three publications based on the association of collocations NOUN + NOUN, ADJECTIVE + NOUN, NOUN + ACTION and ADVERB + ACTION.

Key Words: Old Uyghur, *Daśakarmapathāvadānamālā*, collocation, collocations groups.

TEŞEKKÜR

Öncelikle yüksek lisans öğretimim boyunca benden bilgi, birikim ve tecrübelerini esirgemeyen, tez konumun belirlenmesinde ve çalışmanın planlanmasında ilgi ve desteğini esirgemeyen, çalışmamda kullanacağım kaynaklar için bana kütüphanesini açan ve meselenin sadece bir bilim uzmanı olmak değil aynı zamanda iyi bir insan olmaktan geçtiğini her fırsatta davranışlarıyla hissettiren kıymetli akademik danışmanım Sayın Doç. Dr. Hüseyin YILDIZ'a teőekkürü bir borç bilir; sevgi, saygı ve hürmetlerimi sunarım.

Çalışmamda kullandığım Rusça neşirdeki eşdizimleri titizlikle Türkiye Türkçesine aktaran Sayın Arş. Gör. Dr. Çekip AKTAY'a ve Almanca neşirdeki eşdizimleri titizlikle Türkiye Türkçesine aktaran Yabancı Dil Öğretmenim Sayın Haktan ÜNAL'a müteőekkirim.

Tez savunma jürisinde bulunan Sayın Doç. Dr. Abdülkadir ÖZTÜRK'e ve Sayın Doç. Dr. İsa SARI'ya kıymetli görüş ve önerileri için çok teşekkür ederim.

Çalışma süresince manevî desteklerini esirgemeyen Sayın Yusuf TEKİN'e, uzakta olsalar dahi her an yanımdaymıő gibi hissettiren, beni destekleyen kıymetli dostlarıma ve aileme sonsuz teőekkürler.

Yeliz KARAHASAN

İÇİNDEKİLER

ETİK BEYANI	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
TEŞEKKÜR.....	v
İÇİNDEKİLER	vi
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ.....	xi
TABLolar DİZİNİ	xiii
1. GİRİŞ	1
1.1. Amaç ve Kapsam	1
1.2. Sınırlılıklar	2
1.3. Veri Toplama ve Çalışmanın Yöntemi.....	2
1.4. Eşdizimlilik	3
1.4.1. Eşdizim Terimi.....	3
1.4.2. Eşdizimlerin Özellikleri	4
1.4.3. Eşdizimliliğin Türleri	5
1.4.4. Eşdizimsel Yaklaşımlar.....	11
1.4.5. Eşdizimlilik Üzerine Yapılmış Çalışmalar.....	15
1.4.6. Disiplinlerarası Çalışmalarda Eşdizimliliğin Önemi.....	20
1.5. Eski Uygur Edebiyatı ve Daşakarmapathāvadānamālā.....	21
1.5.1. Eski Uygurlar	21
1.5.1.1. Uygur Edebiyatı	23
1.5.1.1.1. Manihaist Çevreye Ait Metinler.....	23
1.5.1.1.2. Budist Çevreye Ait Metinler	23
1.5.1.1.3. Hristiyan Çevreye Ait Metinler.....	24
1.5.1.1.4. Din Dışı Çevreye Ait Metinler.....	24
1.5.2. <i>Daşakarmapathāvadānamālā</i>	24
2. DAŞAKARMAPATHĀVADĀNAMĀLĀ’DA EŞDİZİMLİLİKLER	27
2.1. AD + AD BİRLİKTELİĞİNE DAYALI EŞDİZİMLİLİKLER	27
2.1.1. teñri teñrisi ‘Tanrılar Tanrısı’	27
2.1.2. burhan kutı ‘Buda kutsallığı’	54
2.1.3. ed tavar ‘mal mülk’	74
2.1.4. teñri yeri ‘Tanrı yeri, cennet’	81
2.1.5. ev-(lig) bark-(lig) ‘ev bark’	89
2.1.6. èl orunı ‘hükümdârlar tahtı’	95
2.1.7. nom-(lug) erdini ‘öğreti cevheri’	100
2.1.8. tagun askançu ‘dedikodu’	105
2.1.9. isig öz-(lüg) korkınçı ‘can korkusu’	109

2.1.10. ög kaş ‘anne baba’	112
2.1.11. tün-(li) kün-(li) ‘gece gündüz’	114
2.1.12. tamu erkligleri ‘cehennem zebanileri’	116
2.1.13. god keyik ‘büyük baş hayvan, yaban hayvanı’	118
2.1.14. nom bitig ‘din kitabı’	120
2.1.15. ogul erdini ‘oğul cevheri’	123
2.2. SIFAT + AD BİRLİKTELİĞİNE DAYALI EŞDİZİMLİLİKLER	125
2.2.1. isig öz-(lüg) ‘sıcak can, hayat, yaşam’	125
2.2.2. ayıg-(lı) kılınç-(lıg) ‘kötü amel’	156
2.3.4. tükel bilge ‘tam bilge’	177
2.2.3. yarlıkançuçı köñül-(lüg) ‘merhametli, bağışlayıcı gönül’	203
2.2.4. açıg emgek ‘büyük acı’	222
2.2.5. kutlug tınlıg ‘kutlu canlı’	234
2.2.6. edgü-(li) kılınç ‘iyi amel’	242
2.2.7. tözün ogul ‘asil oğul’	255
2.2.8. süzük köñül-(lüg) ‘temiz gönül’	262
2.2.9. ulug èlig ‘büyük, yüce hükümdâr’	271
2.2.10. ayagka tegimlig ‘saygıdeğer, hürmete layık’	276
2.2.11. yağız yer ‘kara toprak, yeryüzü’	284
2.2.12. yinçge kırkın ‘ince, narin cariyeye’	290
2.2.14. katıg ün ‘sert ses’	295
2.2.15. t(e)rs körüm-(lüg) ‘ters düşünce, art niyet, yanlış kanaat’	300
2.2.16. yumşak sav-(lıg) ‘yumuşak söz’	304
2.2.17. tört sıñar ‘dört bir yan, her taraf’	308
2.2.18. ayıg tüş ‘kötü meyve, sonuç’	311
2.2.19. tözkerinçsiz burhan ‘derin Buda’	315
2.2.20. üç yavlak yol ‘üç kötü yol, üç kötü yaratılış biçimi’	319
2.2.21. yavlak ün ‘kötü ses’	322
2.2.22. seviglig ün ‘sevimli ses’	325
2.2.23. bökünki kün ‘bugünkü gün, şimdiki zaman’	328
2.2.24. tört yınak ‘dört taraf, her taraf’	331
2.2.25. katıg köñül ‘katı kalp’	333
2.2.26. öñre ertmiş öd-(ün) ‘uzun zaman önce’	336
2.2.27. uzun ödün ‘uzun zaman’	338
2.2.28. ulug türlüg ‘ulu, büyük türlü’	341
2.2.29. asankèlıg yol ‘sayısız yol’	343
2.2.30. kızartmış temir-(lig) ‘kızgın demir’	347
2.2.31. yarlıkançsız köñül-(lüg) ‘merhametsiz gönül’	349
2.2.32. öñre ajun ‘önceki varlık’	352

2.2.33. edgü-(lüg) sav ‘iyi söz’	353
2.2.32. amrak köñül-(lüg) ‘tatlı, aziz gönül’	356
2.2.34. kamağ kara bodun ‘bütün halk’	359
2.2.35. edgü-(lüg) törü ‘iyi davranış’	361
2.2.36. közünür ajun ‘şimdiki varlık’	364
2.2.37. açığ ün ‘acı ses’	366
2.2.38. edgü-(li) tüş ‘iyi meyve, sonuç’	368
2.2.39. övke köñül-(lüg) ‘öfke gönül’	370
2.2.40. edgü köñül-(lüg) ‘iyi gönül’	372
2.2.41. kærtgünç köñül-(lüg) ‘imanlı kalp’	374
2.2.42. kop uğur ‘her zaman’	377
2.2.43. bir kşan öd-(ün) ‘bir an, zaman dilimi’	378
2.2.44. külçire yüz ‘güler yüz’	380
2.2.45. ikinti ajun ‘ikinci dünya, ahiret’	381
2.2.46. miñ tümen ‘bin on bin, binlerce, sayısız’	383
2.2.47. bir uğur ‘(eski) bir zaman, günlerden bir gün’	385
2.2.48. kum sanınça ‘kum sayısınca’	386
2.2.49. emgeklig tınlıg ‘acılı canlı’	388
2.2.50. yumşak köñül-(lüg) ‘yumuşak kalp’	388
2.2.51. aruksuz köñül ‘yorgun olmayan gönül’	390
2.2.52. körgeli körtle ‘görmeye değer’	391
2.2.53. yavgan köñül ‘kötü kalp’	392
2.2.54. ağır ig ‘ağır hasta’	394
2.2.55. ayıg at ‘kötü ad’	395
2.2.56. yañı kün ‘yeni gün, eş seçme günü, eş için karar verme merasimi’	396
2.2.57. öglüg köñüllüg kişi ‘akıllı ve düşünceli kişi’	397
2.2.58. örtlüg tamu ‘ateşli cehennem’	398
2.2.59. kèç ödün ‘geç zaman’	400
2.2.60. ayıg törü ‘yanlış, kötü adet’	401
2.2.61. oglagu ün ‘nazlı, asil ses’	402
2.2.62. ak(u)ru ak(u)ru mağ ‘nazik adım’	402
2.2.63. vajirlig lorji ‘elmas topuz’	403
2.2.64. örtlüg kızartmış temirlig yer ‘korlanmış demirden yer’	404
2.2.65. yavlak köñül-(lüg) ‘kötü kalp’	405
2.2.66. edgü ögli sakınç ‘iyi, güzel düşünce’	405
2.3. AD + EYLEM BİRLİKTELİĞİNE DAYALI EŞDİZİMLİLİKLER	406
2.3.1. köñül öritmek ‘gönül beslemek’	406
2.3.2. buşı bèrmek ‘sadaka vermek’	416
2.3.3. kutın bulmak ‘veliliğe ulaşmak’	424

2.3.4.	tamuda togmak ‘cehennemde doğmak, cehenneme gitmek’	431
2.3.5.	ögsüz bolmak ‘şuursuz kalmak, aklını yitirmek’	437
2.3.6.	isig öz adır-(ıl)-mak ‘cana kıymak, kıyılmak’	442
2.3.7.	ada + [yönelme hâl eki] tegmek ‘tehlikeye bulaşmak’	445
2.3.8.	isig öz üz-(ül)-mek ‘yaşamın sona ermesi, ölmek, öldürülmek’	448
2.3.9.	etöz kodmak ‘ölmek, vefat etmek’	450
2.3.10.	övkesi kelmek ‘öfkesi kabarmak’	454
2.3.11.	kut kol-(un)-mak ‘dua etmek’	457
2.3.12.	bodisatav yolnta yorımak ‘bodhisattva yolunda yürümek’	459
2.3.13.	irig sarsıg (sav) sözlemek ‘kaba ve çirkin söz söylemek’	463
2.3.14.	tıdıg ada kılmak ‘engel olmak’	465
2.3.15.	séziklig bolmak ‘şüpheyeye kapılmak’	467
2.3.16.	korkınç köñül öritmek ‘korku duymak, korku beslemek’	468
2.3.17.	kut + [yönelme hâl eki] tegmek ‘azizliğe ulaşmak’	471
2.3.18.	arıg küzetmek ‘muhafaza etmek’	473
2.3.19.	edgü kılmak ‘iyilik yapmak’	475
2.3.20.	köñül turgurmak ‘duygu beslemek’	476
2.3.21.	yüreki titremek ‘yüreği titremek’	478
2.3.22.	kşanti bèrmek ‘tövbe etmek’	480
2.3.23.	toyın bolmak ‘rahip olmak’	482
2.3.24.	yüreki yarılmak ‘yüreği yarılmak’	484
2.3.25.	dyanka olurmak ‘meditasyon için oturmak’	484
2.3.26.	ornag tutmak ‘yurt tutmak’	485
2.3.27.	yüreki tepremek ‘yüreği titremek’	487
2.3.28.	satgın almak ‘satın almak’	488
2.3.29.	utru barmak ‘karşı gelmek, karşılamak’	489
2.3.30.	boşug kolmak ‘izin istemek, almak’	489
2.3.31.	baş + [hâl eki] tepmek ‘başına dolanmak, musallat olmak’	490
2.3.32.	èrinç yarlıg bolmak ‘acınacak hâle düşmek’	491
2.3.33.	urunçak tutmak ‘teslim etmek’	491
2.3.34.	urunçak urmak ‘emanet etmek’	492
2.3.35.	satıgka barmak ‘alışveriş yapmak’	492
2.3.36.	mün kadag bolmak ‘günah olmak’	493
2.3.37.	ayıg kılmak ‘günah işlemek’	494
2.3.38.	isig öz bèrmek ‘can vermek, yaşam vermek’	495
2.4.	ZARF + EYLEM BİRLİKTELİĞİNE DAYALI EŞDİZİMLİLİKLER	495
2.4.1.	tétrü körmek ‘dikkatlice bakmak’	495
2.4.2.	nomlayu yarlıkamak ‘vaaz vermek’	503
2.4.3.	çınkaru körmek ‘dikkatlice bakmak’	506

2.4.4. yinçürü yükünmek ‘secde etmek’	510
2.4.5. çınkaru sakınmak ‘etraflıca düşünmek’	517
2.4.6. koduru kolulamak ‘konsantre olmak’	521
2.5. EŞDİZİMLİLİK OLMAYA ADAY SÖZCÜK BİRLİKTELERİ	522
2.5.1. Sıfat + Ad Birliktelikleri	522
2.5.1.1. ulug agar ayag ‘büyük saygı’	522
2.5.1.2. yumşak törü-(lüg) ‘yumuşak töre’	522
2.5.1.3. katıg yürek ‘sert yürek’	523
2.5.1.4. aglak yer ‘ıssız yer’	524
2.5.1.5. ulug isiç ‘büyük kazan’	524
2.5.1.6. temirliğ tag ‘demir dağ’	525
2.5.2. Ad + Eylem Birliktelikleri	525
2.5.2.1. tili tamgakı kurımak ‘dili damağı kurumak’	525
2.5.2.2. kişi etözin bulmak ‘vücut bulmak’	526
2.5.2.3. çar tügmeç ‘düğüm yapmak’	526
2.5.2.4. utru turmak ‘karşı durmak, direnmek, mücadele etmek’	526
2.5.2.5. ağızdın togmak ‘ağızdan doğmak’	527
2.5.2.6. mangal bulmak ‘şan, şöhret bulmak’	527
2.5.2.7. edgölüg bolmak ‘iyi davranmak’	528
2.5.2.8. kın kızgut tegürmek ‘ceza vermek, işkence yapmak’	528
2.5.2.9. yüreki sıkılmak ‘yüreğı sıkılmak, sıkışmak’	528
DEĞERLENDİRMELER VE SONUÇ	530
KAYNAKÇA	540
EK 1	544

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

Simgeler

- [---] : Tamamlanmış cümle ya da eşdizimsel grup oluşturmayan yapıları ifade eder:
[---] ← ogul erdini → [---]
- : Eşdizimin art yönelimini ifade eder: [---] ← ogul erdini → [---]
- ← : Eşdizimin ön yönelimini ifade eder: [---] ← ogul erdini → [---]
- : Cümle örneği verilirken eserde geçen eşdizim bağlamının sayfa ve satır aralığını verirken kullanılır: DKP/E 71-72: 376-383
- / : Cümle örneği verilirken eser bilgisi ile eserin hangi neşre ait olduğunu belirtmek için kullanılır: DKP/E 71-72: 376-383
- || : Cümle örneği verilirken kaynak eserde transkripsiyonlu biçimle çeviri kısmı ayırmak için kullanılır:
[DKP/E 71-72: 376-383] ...*ol savıg y(i)me meniḥ... tūkel sōzlegūlūk kūçim yokı kayu tūnl(i)glarñiḥ utlısı sevinçsiz kılmişları tūkel bilge t(e)ḡri teḡrisi burhan asankēlig yolta bodis(a)t(a)vlar yorigınta yoriyur erke isig özin idaladı açığı emgeklerig serip kut koluntı... || ...Bu sözü benim etrafıca söylemeye gücüm yok. Nice canlının sevincinin (engellendiğini) mutsuz kılındığını (gör). Tam bilge Tanrılar Tanrısı Buda sayısız yolda Bodhisattvaların yolunda yürürken canını terk etti, ıstıraplara katlanıp terk etti. ▪ [DKP/JW 248: 856-861] Ich habe nicht die Kraft, jene Angelegenheit vollständig zu schildern. Wie undankbar haben sich die Wesen (immer) verhalten! Als der vollkommen weise Göttergott Buddha auf dem Bodhisattva-Pfad wandelte, dem asamkhyeyas (dauernden) Weg, hat er sein Leben hingegeben.*
- : Çalışmanın teorik bölümlerinde maddelerin sıralandırılmasında kullanılır:
 - Vinayalar
 - Sutralar
 - Abhidharmalar
- : Cümle örneği verilirken birden fazla kaynak eser kullanımında ilgili eserleri ayırmak için kullanılır:
[DKP/E 71-72: 376-383] ...*ol savıg y(i)me meniḥ... tūkel sōzlegūlūk kūçim yokı kayu tūnl(i)glarñiḥ utlısı sevinçsiz kılmişları tūkel bilge t(e)ḡri teḡrisi burhan asankēlig yolta bodis(a)t(a)vlar yorigınta yoriyur erke isig özin idaladı açığı emgeklerig serip kut koluntı... || ...Bu sözü benim etrafıca söylemeye gücüm yok. Nice canlının sevincinin (engellendiğini) mutsuz kılındığını (gör). Tam bilge Tanrılar Tanrısı Buda sayısız yolda Bodhisattvaların yolunda yürürken canını terk etti, ıstıraplara katlanıp terk etti. ▪ [DKP/JW 248: 856-861] Ich habe nicht die Kraft, jene Angelegenheit vollständig zu schildern. Wie undankbar haben sich die Wesen (immer) verhalten! Als der vollkommen weise Göttergott Buddha auf dem Bodhisattva-Pfad wandelte, dem asamkhyeyas (dauernden) Weg, hat er sein Leben hingegeben.*
- : : Cümle örneği verilirken eser bilgisi ile satır bilgisini ayırmak için kullanılır:
DKP/E 71-72: 376-383

+ : Eşdizimin hangi sözcük türlerinden oluştuğunu gösterirken kullanılır: AD + AD

Kısaltmalar

Br.	: Brahmi
DKP/E	: Elmalı 2016
DKP/JW	: Wilkens 2016
DKP/STF	: Shōgaito vd. 1998
lit.	: Literatür
Skt.	: Sanskritçe
TDK	: Türk Dil Kurumu
vb.	: ve benzeri
vd.	: ve diğerleri
vs.	: vesaire

TABLolar DİZİNİ

	Sayfa
Tablo 2.1. <i>teşri teşrisi</i> Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler	28
Tablo 2.2. <i>burhan kutı</i> Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler	54
Tablo 2.3. <i>burhan kutı</i> Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler.....	59
Tablo 2.4. <i>ed tavar</i> Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler	75
Tablo 2.5. <i>teşri yeri</i> Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler	82
Tablo 2.6. <i>teşri yeri</i> Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler.....	83
Tablo 2.7. <i>ev bark</i> Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler	89
Tablo 2.8. <i>el orunı</i> Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler.....	95
Tablo 2.9. <i>tagun askançu</i> Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler	105
Tablo 2.10. <i>isig öz-(lüg) korkınç</i> Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler	109
Tablo 2.11. <i>tün kün</i> Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler	114
Tablo 2.12. <i>god keyik</i> Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler.....	118
Tablo 2.13. <i>nom bitig</i> Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler.....	120
Tablo 2.14. <i>ogul erdini</i> Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler	123
Tablo 2.15. <i>ogul erdini</i> Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler.....	124
Tablo 2.16. <i>isig öz(lüg)</i> Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler	126
Tablo 2.17. <i>ayıg kılınç</i> Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler	157
Tablo 2.18. <i>ayıg kılınç</i> Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler	158
Tablo 2.19. <i>tükel bilge</i> Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler	178
Tablo 2.20. <i>yarlıkançu köñül-(lüg)</i> Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler	203
Tablo 2.21. <i>açig emgek</i> Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler	223
Tablo 2.22. <i>kutlug tnlıg</i> Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler	234
Tablo 2.23. <i>edgü kılınç</i> Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler	242
Tablo 2.24. <i>edgü kılınç</i> Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler.....	247
Tablo 2.25. <i>süzük köñül</i> Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler.....	262
Tablo 2.26. <i>ayağka tegimlig</i> Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler....	277
Tablo 2.27. <i>yağız yer</i> Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler	284
Tablo 2.28. <i>yağız yer</i> Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler.....	286
Tablo 2.29. <i>yinçge karkan</i> Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler	290
Tablo 2.30. <i>katıg ün</i> Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler.....	295
Tablo 2.31. <i>katıg ün</i> Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler	296
Tablo 2.32. <i>t(e)rs körüm-(lüg)</i> Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler .	300
Tablo 2.33. <i>yumşak sav</i> Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler	304
Tablo 2.34. <i>yumşak sav</i> Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler	306
Tablo 2.38. <i>törtđin sıñar</i> Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler	308
Tablo 2.36. <i>ayıg tüş</i> Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler	311
Tablo 2.37. <i>ayıg tüş</i> Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler.....	312
Tablo 2.35. <i>tözkerinçsiz burhan</i> Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler	315
Tablo 2.39. <i>üç yavlak yol</i> Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler	319
Tablo 2.41. <i>yavlak ün</i> Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler.....	322
Tablo 2.42. <i>katıg köñül</i> Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler.....	334
Tablo 2.43. <i>katıg köñül</i> Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler	334
Tablo 2.44. <i>asankêlig yol</i> Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler	343
Tablo 2.45. <i>kızartmış temir-(lig)</i> Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler	347
Tablo 2.46. <i>yarlıkançsız köñül</i> Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler	349
Tablo 2.47. <i>edgü sav</i> Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler	354
Tablo 2.40. <i>amrak köñül-(lüg)</i> Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler	357

Tablo 2.48. <i>edgü törü</i> Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler	362
Tablo 2.49. <i>közünür ajun</i> Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler	364
Tablo 2.56. <i>açığ ün</i> Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler	367
Tablo 2.50. <i>edgü tüş</i> Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler	368
Tablo 2.51. <i>övke köñül</i> Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler	370
Tablo 2.52. <i>kértgünç köñül-(lüg)</i> Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler	374
Tablo 2.53. <i>ikinti ajun</i> Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler	381
Tablo 2.54. <i>miñ tümen</i> Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler.....	383
Tablo 2.55. <i>kum sanınça</i> Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler	386
Tablo 2.57. <i>yumşak köñül-(lüg)</i> Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler.....	389
Tablo 2.58. <i>yavğan köñül-(lüg)</i> Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler.....	392
Tablo 2.59. <i>ayığ at</i> Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler	395
Tablo 2.60. <i>yañı kün</i> Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler.....	396
Tablo 2.61. <i>örtlüg tamu</i> Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel gruplarını Oluşturan Ögeler.....	399
Tablo 2.62. <i>örtlüg tamu</i> Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler	399
Tablo 2.63. <i>kêç ödün</i> Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler	400
Tablo 2.64. <i>akru akru mañ</i> Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler.....	403
Tablo 2.65. <i>örtlüg kızartmış temirliĝ yêr</i> Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler.....	404
Tablo 2.66. <i>katıĝ yürek</i> Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler	523
Tablo 2.67. <i>köñül öritmek</i> Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler.....	407
Tablo 2.68. <i>buşı bêrmek</i> Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler	417
Tablo 2.69. <i>kutın bulmak</i> Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler.....	425
Tablo 2.71. <i>tamuda togmak</i> Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler	431
Tablo 2.70. <i>öĝsüz bolmak</i> Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler.....	437
Tablo 2.73. <i>ada+[yönelme hâl eki] tegmek</i> Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler	445
Tablo 2.72. <i>etöz kodmak</i> Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler	451
Tablo 2.74. <i>övkesi kelmek</i> Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler.....	454
Tablo 2.75. <i>korkınç köñül öritmek</i> Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler	469
Tablo 2.76. <i>kutka tegmek</i> Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler	471
Tablo 2.77. <i>arıĝ küzetmek</i> Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler	473
Tablo 2.78. <i>edgü kılmak</i> Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler	475
Tablo 2.79. <i>köñül turgurmak</i> Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler ...	477
Tablo 2.80. <i>yüreki titremek</i> Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler.....	479
Tablo 2.81. <i>kşanti bêrmek</i> Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler.....	480
Tablo 2.82. <i>toyın bolmak</i> Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler	482
Tablo 2.83. <i>yüreki tepremek</i> Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler	487
Tablo 2.84. <i>satıĝka barmak</i> Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler.....	492
Tablo 2.85. <i>têtrü körmek</i> Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler	496
Tablo 2.86. <i>nomlayu yarlıkamak</i> Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler	503
Tablo 2.87. <i>çınkaru körmek</i> Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler.....	507
Tablo 2.89. <i>yinçürü yükünmek</i> Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler.....	510
Tablo 2.90. <i>yinçürü yükünmek</i> Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler	513
Tablo 2.88. <i>çınkaru sakınmak</i> Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler	517
Tablo 2.91. <i>koduru kolulamak</i> Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler	521

1. GİRİŞ

İki veya daha fazla kelimenin yan yana gelişlerinin rastgele olmayacak bir biçimde ve sıklıkla yan gelmesine eşdizimlilik denir. Dil biliminde bir sözcüğün başka sözcüklerle kullanım sıklığı göstermesi ve ayrıcalıklı bir birleşim sergilemesi eşdizimlilik kavramıyla açıklanır. Eşdizimlilik bir dilde bir sözcüğün diğer belirli sözcüklerle ya da sınırlı bir sözcük setiyle alışlagelmiş kullanımını ifade eder (Doğan 2016b: 269). Eşdizimlilik çalışmalarında sıklık temelli ve anlam temelli olmak üzere iki yaklaşım doğmuştur. Sıklık temelli yaklaşım İngiliz dil bilimi geleneğinden, anlam temelli yaklaşım Rus dil bilimi geleneğinden beslenmektedir (Doğan 2016a: 20).

Çalışma Eşdizimlilik, Uygur Edebiyatı ve *Daśakarmapathāvadānamālā* ve *Daśakarmapathāvadānamālā*'da Eşdizimlilikler olmak üzere üç bölümden oluşmaktadır.

Birinci bölümde eşdizim teriminden, eşdizimlerin özelliklerinden, eşdizimliliğin türlerinden, eşdizimsel yaklaşımlardan, Türkiye'de eşdizimlilik üzerine yapılmış çalışmalardan ve disiplinlerarası çalışmalarda eşdizimliliğin öneminden bahsedilmiştir.

İkinci bölümde Uygurlardan, Uygur Edebiyatından, Eski Uygurca *Daśakarmapathāvadānamālā*'dan ve çalışmanın yönteminden bahsedilmiştir.

Üçüncü bölüm, inceleme bölümüdür. Bu bölümde eşdizimlilik örnekleri sırasıyla AD + AD, SIFAT + AD, AD + EYLEM ve ZARF + EYLEM olmak üzere dört bölümde incelenmiş ve eşdizim örnekleri tespit edilmiştir.

1.1. Amaç ve Kapsam

Bu çalışmada Türkçenin tarihî bir dönemi olan Eski Türkçe dönem eserlerinden olan Budizm esaslı *Daśakarmapathāvadānamālā*'nın nüshalarının Türkçede, Rusçada ve Almancada hazırlanan üç neşrinin eşdizimlilik bağlamında karşılaştırmalı olarak incelenmesiyle eserde eşdizimleri tespit etmek, tespit edilen eşdizimlerin ön ve art yönelimli eşdizimsel gruplarını belirlemek, hangi kelimelerin eşdizim oluşturduğunu tespit etmek, Uygurların sosyo-kültürel ve dinî yaşamlarına dair çıkarımlarda bulunmak ve eşdizimlerin önceden üretilmiş birlitlik kullanımları olduğu bilinciyle Türk dilinin yaşı hakkında tespitlerde bulunmak amaçlanmıştır.

1.2. Sınırlılıklar

Bu çalışmada Eski Uygurca *Daśakarmapathāvadānamālā* metni üzerine hazırlanmış üç neşir karşılaştırmalı olarak kullanılmıştır. İlk metin olarak Murat Elmalı'nın 2016 yılında yayımladığı *Daśakarmapathāvadānamālā* başlıklı çalışması seçilmiş; ardından Masahiro Shōgaito, Lilia Tugusheva ve Setzu Fujishiro'nun 1998 yılında yayımladığı *Daśakarmapathāvadānamālā* neşri ile Jens Wilkens'in 2016 yılında *Berliner Turfantexte* serisinin 37. cildi olarak basılan *Buddhistiche Erzählungen aus dem alten Zentralasien Edition der altuigurischen Daśakakarmapathāvadānamālā Teil 1-2-3.* adlı eserleri taranmıştır. Çalışmanın ana malzemesini *Daśakarmapathāvadānamālā* adlı eserin Türkçede, Rusçada ve Almancada hazırlanmış neşirleri oluşturmaktadır.

1.3. Veri Toplama ve Çalışmanın Yöntemi

Bu çalışmada izlenen yöntem aşama aşama şu şekilde gösterilebilir:

- Eski Uygurca *Daśakarmapathāvadānamālā* adlı metin üzerine yapılmış üç neşirden öncelikle Elmalı 2016, Shōgaito-Tugusheva-Fujishiro 1998 ve Wilkens 2016 metinleri gözle tarama yöntemiyle taranmış, sonra da dizinler yardımıyla eksiklikler tamamlanarak *Daśakarmapathāvadānamālā* metnindeki eşdizimlilikler tespit edilmeye çalışılmıştır.
- Daha sonra Elmalı 2016, Shōgaito-Tugusheva-Fujishiro 1998 ve Wilkens 2016 metinlerinde cümle bağlamı dahilinde aynı olan eşdizimlilik örnekleri tek maddede birleştirilmiştir. Bu sebeple bazı maddelerde üç neşre de değinilirken, bazı maddelerde yalnızca bir eser kullanılmıştır.
- Tespit edilen eşdizimlilik verilerine bağlı olarak gösterilen örnek cümlelerin anlamlandırılmasında neşirlerde şu şekilde bir yol izlenmiştir.
 - Sadece bir metinde tespit edilen örneklerde örneğin kullanıldığı neşir ve o neşirdeki tercüme dili tercih edilmiştir. Elmalı 2016'da Türkçe tercüme, Shōgaito-Tugusheva-Fujishiro 1998'de Rusça tercüme, Wilkens 2016'da ise Almanca tercüme verilmiştir.
 - Elmalı 2016 ve Shōgaito-Tugusheva-Fujishiro 1998 neşirlerinde tespit edilen aynı eşdizimlilik örneklerinin hem Türkçesi hem Rusçası birlikte verilmiştir. Shōgaito-Tugusheva-Fujishiro 1998'de tespit edilen bütün eşdizimlilik örneklerinin bağlamları Türkiye Türkçesine aktarılmıştır.

- Elmalı 2016, Shōgaito-Tugusheva-Fujishiro 1998 ve Wilkens 2016’da aynı olan eşdizimlilik örneklerinin sadece Türkçesi ve Rusçası verilmiştir.
- Hem Elmalı 2016’da hem de Wilkens 2016’da tespit edilen eşdizimlilik örneklerinin ise Türkçesi ve Almancası verilmiştir. Türkçe ve Almancada aynı olan örneklerde Almanca anlamlandırma Türkçeye aktarılmıştır.
- Eşdizimlilik örnekleri, kitaplarda geçen sayfa ve satır numaraları ile birlikte verilmiş, Türkiye Türkçesine yapılan aktarmalarda “||” işareti kullanılmıştır.
- Tespit edilen eşdizimler, tespit edilen bağlamlarında “kalın yazı tipi” kullanılarak gösterilmiştir. Bağlam içindeki diğer kelimeler “italik” yazılmıştır.
- Üç çalışma arasında tespit edilen farklara dair açıklamalar dipnotlarda verilmiştir.
- Son olarak çalışmada *ed tavar*, *ev bark*, *ög kaŋ* ve *tün kün* ikilemeleri dışındaki ikilemeler ve istikaklı fiiller çalışmaya dâhil edilmemiştir. Bununla birlikte eşdizimsel gruplara dahil olan ikilemeler çalışmaya dahil edilmiştir.
- Bu çalışmada eşdizimler, sıklık temelli yaklaşım uyarınca sıralandırılmıştır.

1.4. Eşdizimlilik

Bu bölümde eşdizimlilik konusu Eşdizim Terimi, Eşdizimlerin Özellikleri, Eşdizimliliğin Türleri, Eşdizimsel Yaklaşımlar, Türkiye’de Eşdizimlilik Çalışmaları ve Disiplinlerarası Çalışmalarda Eşdizimliliğin Önemi olmak üzere 6 başlıkta incelenmiştir.

1.4.1. Eşdizim Terimi

Eşdizimlilik, araştırmacılar tarafından değişik şekillerde tanımlanmıştır. Oxford İngilizce Sözlüğünde (2010) ise *collocation* (eşdizimlilik) sözcüğünün kökeni, Latince *col-* ‘birlikte’ + *locare* ‘yerleşmek’ kelimelerinin birleşmesiyle oluşmuş *collocat-* ‘birlikte yerleştirilmek’ şeklinde anlamlandırılmıştır.¹ (Sel 2020: 17).

Eşdizimlilik, sözcüklerin bir anlam bütünlüğü oluşturmak üzere şans eseri olmayacak sıklıkla bir araya geldiği, iki ya da daha fazla dil biriminin belirli sınırlılık ve düzen

¹ from Latin *collocat-* ‘placed together’, from the verb *collocare*, from *col-* ‘together’+ *locare* ‘to place’.

içerisinde genellikle aynı dizimde kullanıldığı sözcük birlikteliğidir (Kumova Metin 2016: 253, Vardar 2007: 94-95). Tanımlamalar her ne kadar farklı olsalar da temelde eşdizimlilik için en az iki kelimenin rastgele olmayacak biçimde yan yana gelmesi gerekmektedir. Yan yana gelen kelimeler arasında belli bir ilişki söz konusudur.

Eşdizim kavramı ilk olarak Palmer tarafından kullanılmıştır. Palmer (1938) eşdizimlilik kavramına *A Grammar of English Words* (İngilizce Kelimelerin Dilbilgisi) adlı sözlüğünde yer vermiştir. Daha sonra Firth (1957) bu kavramı genişleterek teknik bir terim olarak kullanmıştır. Dil biliminde ise eşdizimlilik kavramını ilk olarak Firth 1950'lerde tartışmıştır (Milkov 2000). Firth (1957) "*Eş Dizimle Anlamlandırma*" (*meaning of collocation*) önerisinde bulunarak sözcüksel anlama değinmiştir. Bu nedenle eşdizimlilik kavramı Firth (1957)'nin bu çalışmasından sonra dilbilimi terminolojisinin yalnızca teknik bir parçası olarak bilinmeye başlamıştır (Ayabakan İpek'ten 2019: 13).

1.4.2. Eşdizimlerin Özellikleri

Eşdizimleri diğer kelime türlerinden ayıran bazı temel özellikleri vardır. Bu özellikler şöyle sıralanabilir (Ayabakan İpek 2019: 18; Doğan 2016: 18-19):

- a) İki veya daha çok sözlüksel birimden oluşur: *asker kaçağı, acil ihtiyaç kredisi* vs.
- b) Bileşenleri arasında dil bilgisel bir niteleyici (eşdizimleyen) ve nitelenen (eşdizimlenen) ilişkisi vardır ve dil bilgisel açıdan iyi biçimlenmiştir: *zaman dilimi, kalori yakmak* vs.
- c) Metaforik olarak kullanılmazlar. Yan yana gelen iki kelimenin anlamı, deyimler kadar özelleşmiş değildir.
- d) Dilde sıklıkla ve tekrar tekrar kullanılırlar: *zirve toplantısı, sert düşüş, amansız hastalık, kuru temizleme, ağır ceza, anonim şirket* vs.
- e) Geleneksel, önceden üretilmiş, kullanıma hazır yapı blokları olarak kullanılırlar.
- f) Çoğunlukla daha büyük dilsel yapıların bir parçası olarak kullanılırlar, bir cümlenin tamamını kendisi oluşturmaz: *beyin göçü, ifade özgürlüğü* vs.
- g) Bağlam içerisinde eşdizimsel gruplar oluşturabilirler: *kötü niyet beslemek, alevli cehennemde doğmak*²

² Bu örnek, Eski Uygur Türkçesinden verilmiştir.

- h) Eşdizimler nedensizdir. Eşdizimsel kelime çiftlerinden birinin yerine eş anlamlısı konulduğunda eşdizimlenme bozulur. Örneğin *zaman aşımı* eşdiziminde *zaman* kelimesi yerine, *zaman* kelimesin eş anlamlısı olan *vakit* kelimesi yerleştirildiğinde *vakit aşımı* şeklinde olduğu ve sözlüksel birleşimin gerçekleşmediği görülür.
- i) Eşdizimler dile özgüdür. Her dilin kendine özgü eşdizimleri ve eşdizimsel grupları vardır.
- j) Bağlamdan çıkarılabilirler. Kelime gruplarının hangilerinin eşdizimli olduğunu belirlemek zordur. Ancak eşdizimli kelimeler genel olarak benzer bağlamlarda ortaya çıkmaktadır.

Eşdizimliliğin nedensizlik özelliğiyle anlatılmak istenen, eşdizimsel kelime çiftlerinden birinin yerine eş anlamlısı konulduğunda sözlüksel birleşimin gerçekleşmemesidir. Kelimelerin birbirlerinin yerine kullanılmamasının ve eş anlamlı ya da yakın anlamlı başka bir kelimeyle yer değiştirememesinin belirli bir nedeni yoktur (Ayabakan İpek 2019: 18).

Eşdizimlilerin dile özgü olmaları da onların anlamsal, sözlüksel, söz dizimsel gibi dilsel özellikleri yansıtmalarından kaynaklanmaktadır. Eşdizimlilerin anlam bağımlı olmaları, onları bağlamdan çıkarılabilmelerini sağlamaktadır (Ayabakan İpek 2019: 18).

Kelime gruplarının hangilerinin eşdizimli olduğuna karar vermek zordur. Ancak eş dizimlilik genellikle benzer bağlamlarda oluşur. Bu nedenle de dilin örneklerinden eş dizimlileri gözlemlemek mümkündür. Genel olarak eşdizimliler sıklıkla aynı çevrede bir araya gelen kelime çiftleridir (Ayabakan İpek 2019: 18).

Eşdizimli kelimelerin bir diğer özelliği ise sadece iki kelimenin birleşiminden değil, aynı zamanda üç ya da daha fazla kelimenin birleşiminden de oluşabilmektedir. Tutin (2009), sözlüksel eşdizimliler üzerine yaptığı çalışmada eşdizimlilerin bu özelliğine dikkat çekmektedir (Ayabakan İpek 2019: 18).

1.4.3. Eşdizimliliğin Türleri

Nuh Doğan (2019), bazı sözcüklerin dizimde birbiriyle çok sık kullanılması onların diğerlerine göre ayrıcalıklı ve özel bir konuma yükselmesine, sözcükler arasında keyfi bir birliktelik kullanımının, bir kısıtlamanın ve birbirini karşılıklı gerektirme ilişkisinin oluşmasına yol açtığını, bunun dil biliminde genel olarak eşdizim (*collocation and*

colligation) terimiyle anılan, sözcüğün gramerinin bir başka deyişle dil bilgisel ve sözlüksel kalıplarının oluşmasını sağladığını, sözcüğün sözlüksel kalıpları sözlüksel eşdizimlilikle, dil bilgisel kalıpları ise dil bilgisel eşdizimlilikle ilgili olduğunu, bunun için eşdizimlilik yazın alanında *dil bilgisel eşdizimlilik (colligation)* ve *sözlüksel eşdizimlilik (collocation)* olmak üzere iki temel başlıkta incelendiğini, bu kavramların her ikisinin de sözlüksel unsurların diğer sözlük unsurlarıyla ve belirli dil bilgisel yapıya da kategorilerle sıklıkla birlikte kullanılması sonucunda meydana gelen kalıplaşma olgusu olduğunu ifade eder (Doğan 2019: 535).

Doğan (2019)'ın da ifade ettiği gibi eşdizimlilik, sözlüksel ve dil bilgisel olmak üzere iki kategoride incelenmektedir.

1.4.3.1. Sözlüksel Eşdizimlilik (*Lexical Collocations*)

Sözlüksel eşdizimlilik, iki ya da daha fazla sözcüğün sıklık kullanımına bağlı olarak dil bilgisi ve anlamsal sınırlılık olmamasına karşın keyfi kullanım normlarının oluştuğu, unsurlarının birbirini kısıtladığı ve birbirini gerektirdiği sözcük birleşmeleri olarak tanımlanabilir. Eşdizimlilik yazın alanında sıklık temelli ve anlam temelli olmak üzere iki farklı kuramsal yaklaşımla ele alınır. Sıklık temelli yaklaşım derleme ve ondan elde edilen sıklık verilere dayalı olarak iki ya da daha fazla sözcüğün alışagelmış birliktelik kullanımlarının istatistiksel belirlemesine dayanır (Doğan 2019: 535).

Sözlüksel eşdizimlilik iki sözcük arasında kısıtlı değişim ve karşılıklı gerektirim ilişkileri olan bir sözcük birleşmesi türü olarak kabul edilebilir. karışmak fiili, söz ve laf sözlük birimleriyle eşdizimlenirken, fiilin *konu, *konuşma ve *sohbet sözcükleriyle; söz ve laf sözcüklerinin de yakın anlamlı olmasına karşın *bulaşmak fiiliyle eşdizimlenmesi dil bilgisi ve anlam müsaade etmesine rağmen keyfi olarak kısıtlanır. söz ve laf isimleri karışmak fiilini gerektirirken karışmak da söz ve laf isimlerini gerektirir. Bu, karışmak fiilinin eşdizime özgü özelleşmiş bir anlam kazanmasını ve sözcük birleşmesinin sözlükselleşmesini sağlamıştır:

söze/ lafa + karışmak

söze/ lafa + *bulaşmak *konuya, *konuşmaya, *sohbete + karışma (Doğan 2019: 535).

Benson (1986)'da adlar, sıfatlar, eylemler ve belirteçlerden oluşan eşdizimliler olarak sınıflandırılmıştır. Sözlüksel eşdizimliler, dilbilgisel eşdizimlilerin aksine ilgeçler,

mastarlar ve yan cümleleri içermemektedir. Sözlüksel eşdizimlilerde kelimeler dil kullanıcıları özellikle ana dili konuşucuları tarafından dilbilgisel yapılarıdakine göre daha kolay sezilebilmektedir. Benson (1986), sözlüksel eş dizimlileri aşağıdaki gibi yedi alt kategoriye ayırmıştır:

- Eylem + Ad – compose music “müzik bestelemek”
- Eylem + Ad – break a code “şifreyi çözmek”
- Sıfat + Ad – rough estimate “kaba tahmin”
- Ad + Eylem – alarms go off “alarm çalmak”
- Ad + (of) + Ad – company manager “şirket müdürü”
- Belirteç + Sıfat – sound asleep “derin uyku”
- Eylem + Belirteç – affect deeply “derinden etilemek”

1.4.3.2. Dil Bilgisel Eşdizimlilik (*Grammatical Collocations*)

Dil bilgisel eşdizimlilik sadece eşdizimlilik araştırmalarında değil daha sonra ortaya çıkan farklı yapı merkezli dil bilimi kuramlarında, örneğin Hunston and Francis (2000)’de kalıp (*pattern*) and Lewis (1997)’de sözlüksel öbek (*lexical chunks*), Goldberg (1995)’te yapı (*construction*) kavramı içinde de yer almış ve araştırılmıştır. Firth (1968) dil bilgisel eşdizimliliği “*colligation*” söz dizimsel yapıda iki dil bilgisel kategorinin karşılıklı ilişkisi olarak tanımlar (Doğan 2019: 537).

Hoey’in (1998) dil bilgisel eşdizimlilik “*colligation*” tanımında daha geniş bir kavram olarak ele alındığı rahatlıkla görülebilir. a) Bir sözcüğün kendi öbek sınırları içinde tuttuğu ya da bundan kaçındığı dil bilgisel bir birliktelik b) Bir sözcük grubunun tercih ettiği ya da kaçındığı dil bilgisel/söz dizimsel işlevler c) Bir sözcüğün bir dizimdeki yeri tercih etmesi ya da bundan kaçınması Hoey (2005) yukarıda çizdiği çerçevede bağlamında dil bilimsel unsurlar arasında üç farklı birbirini gerektirme ve çekme ilişkisinin olduğunu dile getirir:

a) Bir sözlüksel unsurla ile bir dil bilgisel kategori arasındaki ilişki (“*Öğrenciler sinemaya gitmek istiyor.*” cümlesinde istemek fiili isim-fiil yan cümlesiyle, özellikle belirli bir sözcük biçimiyle kullanılır, fiil yan cümlenin diğer fiilimsi biçimleriyle teşkil edilen biçimlerinden kaçınır: *Öğrenciler sinemaya *gitme/ *gidiş istiyor.*)

b) Bir sözlüksel unsur ile onun kullanılabilceği belirli bir söz dizimsel işlev arasındaki ilişki (*can-ı-m yanıyor/ acıyor; yağmur yağıyor. Canım yanıyor* cümlesinde, *can* ismi ve *yanmak* fiili arasında sözlüksel eşdizimlilik vardır, ancak aynı zamanda isim unsurunun iyelik yapısında ve özne işlevinde gerçekleşmesi bu yapının dil bilgisel eşdizimlilik koşullarını ifade ettiğini söylenebilir. Benzer bir durum *Yağmur yağıyor* cümlesinde de vardır. *Yağmur* isminin *yağmak* fiiliyle birlikte kullanımında özne işlevinde gerçekleşmesi bir dil bilgisel eşdizimlilik ilişkisi olarak kabul edilebilir.)

c) Bir sözcük ile onun bir söz öbeğinde ya da cümlede kullanılabilceği pozisyonlar arasındaki ilişki (*Hırsız odada tutuyorlar* cümlesinde “odada” fiile bitişik konumda yer almak zorundadır. Kelimenin yeri değiştiğinde ***Odada hırsız tuttular.* cümlesinin anlamı diğeriyle aynı değildir (Doğan 2019: 537).

Benson (1986) ad, sıfat, eylem gibi başat bir kelime “*dominant Word*” ve yan cümle, ilgeç ya da mastar gibi dil bilgisel yapıdan oluşan öbekleri dil bilgisel eş dizim olarak adlandırmaktadır. Dil bilgisel eş dizimliler de sözlüksel eş dizimliler gibi kendi içinde kategorize edilmiştir. Fakat dilbilgisel eş dizimlilerin alt kategorilerinin sözlüksel eş dizimlilerden fazla ve karmaşık olması, dilbilgisel eş dizimlilerin öğrenilmesini zorlaştırmaktadır. Benson dil bilgisel eş dizimlileri aşağıdaki gibi sekiz alt kategoriye ayırmıştır:

- Ad + İlgeç – apathy towards “ihmale karşı”
- Ad + to + Mastar – make an attempt to “bir şeyi yapmaya çalışmak”
- Ad + that cümlesi – reach an agreement that “anlaşmaya varmak”
- İlgeç + Ad – by accident “kazara”
- Sıfat + İlgeç – angry at “-den dolayı kızmış”
- Sıfat + to – necessary to “gerekli olmak”
- Sıfat + that cümlesi – nice that “hoş olmak”

Benson (1986)’nın yaptığı dil bilgisel ve sözlüksel eş dizimlilik tasnifi eş dizimlilik tasniflerinde sıkça kullanılmaktadır. Ancak bunlar genel bir tasniftir. Her dilin yapısının aynı olmaması ve bu tasniflerin farklı yapılardaki dillere aynı biçimde uygulanamaması nedeniyle bu tasnifler sadece bir değişken variable olarak düşünülebilir. Bu nedenle farklı bir dilde örneğin Türkçede dil bilgisel ya da sözlüksel

eş dizimliler incelenirken, Benson (1986)'nın yaptığı tasniflerin Türkçenin yapısal ve anlamsal özellikleri bağlamında ele alınması gerektiği düşünülmektedir (Ayabakan İpek 2019: 18).

Dil bilgisel eşdizimlilik ile sözlüksel eşdizimlilik çoğu zaman birbirinden ayrı düşünülmemeyeceğinden ve dil bilgisel eşdizimlilik çoğu zaman sözlüksel eşdizimliliğin bir alanı ve parçası kabul edildiğinden dil bilgisel eşdizimliliğin genellikle sözlüksel eşdizimlilik kalıplarıyla ortaya çıktığı söylenebilir. Doğan (2016), isim + isim, isim + fiil, sıfat + isim, zarf + fiil, zarf + sıfat olmak üzere temelde 5 (beş) sözlüksel eşdizim kalıbı belirler. Ancak bu kalıplar, esasında sözcüğün dil bilgisel kategorilerini, dolayısıyla dil bilgisi kategorileri arasındaki ilişkileri ifade eder. Dil bilgisel eşdizimlilik sözcük ile dil bilgisel kategorilerden başka dil bilgisel yapı ve biçimler arasındaki ilişkileri de içerdiğinden sözcük ve dil bilgisi ilişkisi bağlamında çeşitli dil bilgisel eşdizim biçimlerini ortaya çıkarır. Bunlar aynı zamanda isimlerin, fiilleri, sıfatların, edatların ve zarfların dil bilgisel/ söz dizimsel yapılarını ifade eder. Sözlük ve gramerin birbirinden ayrı düşünülmemeyeceği dikkate alındığında dil bilgisel eşdizimliliğin dilin sözlük-gramer düzeyini (lexicogrammatical level) ifade ettiği söylenebilir (Doğan 2019: 538).

Türkçede dil bilgisel eşdizimliliğin genellikle aşağıdaki sözcük birleşmeleri ve ilişkilerinde ortaya çıktığı söylenebilir. Bunlardan isim + fiil birleşmeleri ve sözcük ilişkilerinde çok farklı ve zengin bir dil bilgisel eşdizimlilik örüntüsü ortaya çıkar.

- DE1) isim + fiil

- a) İsim + durum eki + fiil

“Çocuklar evin penceresin-**den** atladı.”

- b) yan cümle + fiil: Bu yapının [YALIN DURUM + YÜKLEME (fiil + - DİK/ - AcAk + iyelik) + YÖNELME + SÖYLEMEK] şeklinde olduğu söylenebilir.

10a) Hececiler, kendilerinden sonra yeni bir edebî neslin yetişme-diğ-i-n-i söylüyorlar.

10b) Hececiler, “ Bizden sonra yeni bir edebî nesil yetişmedi.” dediler.

10c) *Hececiler, kendilerinden sonra yeni bir edebî neslin yetişme-diğ-i-n-i dediler.

10d) *Hececiler, “Bizden sonra yeni bir edebî nesil yetişmedi.” söylediler.

10e) Adam bana bir daha gitmey-eceğ-i-n-i söyledi.

- DE2) edat + fiil

"Babacığım, kimdi onlar?" diye sordu.

- DE3) isim + isim: Bu, isim + DURUM EKİ + isim dil bilgisi yapılarının oluşmasını sağlar.

15a) Sanat-a yatkınlığı olanlara ücretsiz eğitim verilmiştir.

15b) Belki sanat-ø yatkınlığı keşfedilmemiş, yatkınlığı belirlenmemiş insan vardır.

- DE4) isim + sıfat: Bu, isim + DURUM EKLERİ + Sıfat yapısının [isim + E + Sıfat] şeklinde ifade edilebilecek alt tiplerinin ortaya çıkmasını sağlar.

16) Kuzey ve güneyinde kendi içişlerin-den sorumlu iki ayrı parlamento vardı.

- DE5) edat + sıfat

Hükümet meclise karşı değil, kabinenin üyeleri tek tek padişaha karşı sorumludurlar.

- DE6) isim + edat: Bu [isim + DURUM EKLERİ + Edat] yapısının oluşmasını sağlar.

Yemeği sevme-diğ-i için yiyemedi.

- DE7) yancümle + isim

- DE8) isim + zarf (Doğan 2019: 538-539).

Dil bilgisel kalıplaşma, yani hangi sözcük ve sözcük sınıflarının hangi dil bilgisel yapıları kurduğu, sözcük ile dil bilgisi arasında etkileşimin gücünün ne denli olduğu derlem tabanlı eşdizimlilik araştırmalarıyla ancak ortaya konulabilir. Yine dilde meydana gelen gramatikalleşme olgusu ve sözcüklerin sözlüksel özelliğini kaybedip yarı işlevsel ve yarı sözlüksel özellikler kazanması dil bilgisel eşdizim araştırmalarıyla ortaya çıkarılabilir. Bu araştırmalar hem Türkçenin betimlenmesi ve dil bilgisi çalışmalarının derinlik kazanmasını sağlayacak hem de Türkçenin yabancı dil olarak

öğretildiğinde kullanılabilir önemli bilgiler sunacak. Zira dil öğrenmek yapı öğrenmekten başka bir şey değildir (Doğan 2019: 544).

1.4.4. Eşdizimsel Yaklaşımlar

Eşdizimsel yaklaşımlarda sıklık temelli, anlam temelli ve bu iki yaklaşımın karışımı olan karma temelli yaklaşım olmak üzere üç eşdizimsel yaklaşım mevcuttur.

1.4.4.1. Sıklık Temelli Yaklaşım

Birlikte kullanılan sözcüklerin eşdizimli olup olmadığının, derlemdeki sıklıklarına göre belirlendiği sıklık temelli yaklaşım, Firth (1951)'e dayanmaktadır (Eken 2016: 31). Firth eşdizimleri belli bir aralık içerisinde birlikte kullanılan sözcükler olarak görmek ve kullanım sıklığına dayanarak diğer birlikteliklerden ayırmaktadır. Firth'ün tanımlamalarında bir eşdizimin kaç sözcükten oluşabileceği ya da hangi aralıkların ele alınıp alınmaması gerektiği gibi eşdizimlerin saptanmasına ve kapsamına ilişkin net bir açıklama bulunmamaktadır. Bunun yanı sıra Firth eşdizimleri sözlükbirimler (lexemes) olarak düşünmemekte sözcükbiçimlerin (Word forms) her birini ayrı birer eşdizim olarak görmektedir. Firth'ün yaklaşımı Halliday'e göre sözcüksel birim (lexical items) bir biçimbirim, sözcük ya da öbek olabilmekte ve o birimin tüm olası çeşitlenmelerini içermektedir. Buna göre eşdizim daha soyut bir düzlemde tanımlanmakta ve birimlerin aldığı çekim eklerinden bağımsız saptanmaktadır (Hirik'ten, 2017: 720). Sıklık temelli yaklaşımda birtakım görüşleri bulunan diğer araştırmacı ise Halliday'dir. Firth'ün çalışma noktasından hareketle onun fikirlerini geliştirerek kavramların şekillenmesi konusunda katkı sağlamıştır. Eşdizim yapılarını sözcükbirimler olarak ele alan Halliday, bu birimlerin türeme durumlarını dikkate alarak ayırma da bulunmuştur. Buradan hareketle Halliday sözlüksel birimleri, sözcükbiçimleri olarak değil de eşdizimlik yapısı çerçevesinde olan varlıklar olarak değerlendirmekte ve sorgulanan sözlüksel birimi eşdizim yapısının bir parçası olarak ele almaktadır. Bu bakımdan Firth ile çelişen Halliday, sözcükbirimleri esas alırken Firth sözcükbiçimlerinin de var olduğunu dile getirir. Firth, üzerinde çalışılan sözcüğü değil ona eşlik eden sözcüğü eşdizim olarak kabul etmektedir (Kurtoglu'ndan, 2016: 55-56).

Sıklık temelli yaklaşım sözcüklerin bağlamda ne sıklıkla bir araya geldiğini inceler ve bu yapıları da eşdizim olarak kabul eder. Sıklık temelli yaklaşımda sözcüklerin bağlamda kaç defa bir araya geldiği dikkate alınırken bu yapıların arasına sözcüklerin

de girebileceğini açıklar. En az iki sözcüğün bir araya gelerek oluşturdukları yapıları eşdizim çerçevesine dâhil eder (Cuci 2020: 32).

1.4.4.2. Anlam Temelli Yaklaşım

Anlam temelli yaklaşım, sözcüklerin yan yana gelişinin yalnızca istatistiksel verilerle gerçekleşmediği, bu birlikteliğin anlamsal temeller üzerine dayandırılması gerektiğine ilişkin varsayımlar ortaya koymaktadır. Eşdizimlerin öbekselleme (*phraseology*) içerisinde çalışılması 1940'lara dayanmaktadır (Cowie, 1998). Anlam temelli yaklaşımda eşdizimler farklı sabitlik derecelerine sahip sözcük birleşimleri olarak ele alınmaktadır. Sözcük seçimine ilişkin anlam temelli yaklaşımın temsilcileri olarak Cowie (1994, 1998), Howarth (1996), Mel'çuk (1998) ve Benson ve diğ. (1997) gibi araştırmacılar sayılabilir (Eken'den 2016: 31).

Bu yaklaşımın en önemli temsilcileri A. P. Cowie ve Mel'çuk'a göre sözcük birleşmelerinden meydana gelen yapılara eşdizim yapıları denmektedir. Cowie sözcük birleşmesi, Mel'çuk ise söz öbeği adını vermektedir. Eşdizim yapıların sözcüklerin deyimleşme sürecinde bir merhaleyi oluşturduğu kabul edilir. Bu sözcük birleşmeleri araştırma sahasında farklı kavramlarla ifade edilen iki temel sınıfa ayrılır. Bunlar cümle benzeri birleşmeler ve sözcük benzeri birleşmeler olarak söylenebilir. Cümle benzeri birleşmeler deyiş, sloganlar, kalıp sözler gibi yapıları kapsarken sözcük benzeri birleşmeler ise söz dizimsel açıdan küçük ifadeleri kapsamaktadır (Doğan'dan, 2015: 73).

Cowie (1994) sözcük birleşmelerini bileşikler (*composites*) ve kalıplaşmış ifadeler (*formulae*) olarak iki gruba ayırmaktadır. Kalıplaşmış ifadeler, "ne haber?", "günaydın!", "geçmiş olsun!" gibi kullanımbilimsel işlevi olan tümcesel uzunluktaki birleşimleri içermektedir. Bileşikler (*composites*) ise öncelikle sözdizimsel işlevleriyle tanımlanan, tümcesel düzeyin alt düzeyi olarak işlenen birimleri içermektedir. Cowie (1994) eşdizimleri soyut bileşikler (*abstract composites*) olarak nitelermektedir. Bu görüş, Halliday (1966: 151)'in aynı sözcüklerden oluşan tüm birlikteliklerin aynı dizimsel ilişkiyle kurulmuş bir eşdizimin çeşitlenmeleri olduğu görüşü ile örtüşmektedir. Ancak Cowie'ye göre eşdizimler, dilbilgisel yapıların belirli bir dizimindeki (range) iki ya da daha çok sözcükbirim (*lexeme*) veya kökten (*root*) oluşan birlikteliklerdir. Bu açıdan Cowie rastgele iki sözcüğün sözcük türü ya da sözdizimsel ilişkilerden bağımsız bir eşdizim oluşturabileceğini savunan sıklık temelli

yaklaşımlardan bütünüyle ayrılmaktadır (Eken'den, 2016: 35). Cowie eşdizim kavramlarını kısıtlanabilir olarak belirtmektedir. Kısıtlanmış değiştirilebilirlik kavramını eş anlamlı ya da yakın anlamlılarla sınırlandırmaktadır. Howart, kısıtlanmanın derecesi belirlenirken eylemin yanında kullanılacak adların sayısının ve varlığının sorgulanması ve bunun yanı sıra adın yanında bulunan eylemin eş anlamlısının varlığının durumu, sayısı ve bunların kullanımı konusunda sorgulamalara gitmektedir. Howart'a göre eğer ad yerine aynı anlama gelecek bir ad kullanılabiliriyorsa yahut eylem yerine aynı anlamı karşılayacak bir başka eylem kullanılabiliriyorsa bu iki yapı için de kısıtlamanın söz konusu olmayacağı anlaşılmaktadır. Cowie'de ad-eylem birleşmesi esnasında eylem ya da adın değiştirilebilirliği durumunda her ikisinin de benzer rol oynadığını anlamsal olarak değişiklik olmadığını varsaymaktadır (Kurtoğlu'ndan, 2016: 50)

Cowie (1994) sözcük birleşimlerini serbest birleşimler, kısıtlı eşdizimler, simgesel deyimler ve salt deyimler olmak üzere dört türe ayırarak ele almaktadır.

1.4.4.2.1. Serbest Birleşimler (*Free Combinations*)

Bileşenlerinin gerçek anlamlarıyla kullanıldığı iki ya da daha fazla sözcüğün birleşmesidir: ağır + yük/ metal/ çanta/ beton/ kapı vs. ağır /hafif/ renkli/ çizgili/ desenli/ küçük/ büyük + çanta (Doğan 2016: 804). Sözdizimsel ve anlambilimsel kurallara göre dilin doğası gereği bir araya gelen sözcük birleşimleridir. Bir ölçüde Sinclair'ın serbest seçim ilkesine karşılık gelmektedir. Sözcüksel değişimlere fazlaca izin vermektedir ancak sözcükler hangi sözcüklerle bir arada kullanılabilceği bilgisini içsel olarak taşımaktadır. Birlikteliği oluşturan birimler aktarıma uğramadığından birlikteliği oluşturan sözcüklerin anlamsal toplamı birlikteliğin anlamını vermektedir (Eken 2016: 36).

1.4.4.2.2. Kısıtlı Eşdizimler (*Restricted Collocations*)

Sınırlı eşdizimliliklerde en az bir üye literal anlamının dışında kullanılmış olup birleşimin tamamı anlam yönünden açıktır (Çalışkan 2020: 65). Yani bileşenlerin birinin gerçek anlamında kullanıldığı, diğerinin özelleşmiş anlamda olduğu birleşmelerdir: ağır + vasıta/ taşıt/ araç/ araba/ oto/ otomobil (Doğan 2016: 804). Sözdizimsel kurallarla bir araya gelen sözcüklerin birtakım seçim kısıtlılıkları çerçevesinde oluşturdukları birlikteliklerdir. Birlikteliğin anlamı serbest birleşimlerdeki kadar açık olmasa da bir

ölçüde açıklık sergilemektedir ancak birimlerin değişimi serbest birleşimdeki kadar özgür olmayıp, nedensiz kimi kısıtlılıklar içermektedir (Eken 2016: 36).

1.4.4.2.3. Simgesel Deyimler (*Figurative Idioms*)

Kısıtlı eşdizimler ile salt deyimler arasında yer alan, birleşimdeki açık anlamı taşımasına karşın deyim benzeri metaforik özellikler de sergileyen birlikteliklerdir. Aktarıma uğraması ve değiştirmeye izin vermemesi bakımından deyimlere, anlamsal açıklığı bakımından ise serbest birleşimlere ve eşdizimlere yakın sözcük birleşimleridir.

1.4.4.2.4. Salt Deyimler (*Pure Idioms*)

En sabit dizime sahip ve en çok kalıplaşmış tür olan salt deyimler, hiçbir koşulda değişime izin vermeyen, anlamsal açıdan bütünüyle aktarıma uğramış sözcük birliktelikleridir: ağırcanlı, ağır ayak, ağırbaşlı, ağır ezgi, ağırelli vs. (Eken 2016: 36, Doğan 2016: 804).

Cowie, bu dört ulam arasına kesin bir sınır çizmenin zor olduğunu ve bazı kısıtlı eşdizimlerin deyim-benzeri birleşimlere yakın olabildiğini vurgulamaktadır (Eken 2016: 36). Sözcük birleşmeleri üzerine yapılan bu sınıflandırma Nuh Doğan'ın sınıflandırmasından bir yönüyle ayrılmaktadır. Doğan, "sınırlı" eşdizimliliği "kısıtlı" eşdizimlilik olarak adlandırmış ve kısıtlı eşdizimliliği açıkladıktan sonra "terim" başlığını açmıştır. Bu başlıkta Doğan, terimi bir birleşik sözcük türü olarak ele almış ve genellikle bir bilim ya da meslek alanına özgü, anlamı bileşenlerinin anlamından elde edilemeyen, o alanda uzmanlar tarafından bilinen birleşik sözcük türü: ağır su, ağır küre, ağır çekim vs. şeklinde terimi örnekleyerek tanımlamıştır (Doğan 2016: 804).

1.4.4.3. Karma Temelli Yaklaşım

Sıklık temelli ve anlam temelli yaklaşımlara ek olarak bazı araştırmacıların her iki yaklaşımı da bir dereceye kadar kullandıkları görülmektedir. Mitchell (1971), Greenbaum (1974), Kjellmer (1994), Stubbs (1995), Altenberg (1998), Nesselhauf (2005) gibi araştırmacılar hem anlam temelli hem de sıklık temelli yaklaşımı bir ölçüde birlikte kullanmayı yeğleyen araştırmacılar arasındadır (Eken 2016: 40).

Birlikte sürekli olarak sık kullanılan iki kelimenin eşdizimlilik olabileceği kadar serbest sözcük birleşmesi de olma ihtimali yüksektir. Örneğin *ağır çanta* kelime grubu bir metin içerisinde sürekli olarak geçiyorsa bu kelime grubunun anlamına bakılmalı ve

serbest sözcük birleşmesi mi eşdizimlilik mi olduğu her iki yaklaşım birlikte kullanılarak ortaya konmalıdır. Sürekli olarak yan yana gelen iki kelime, anlamına bakılmadan eşdizimlilik olarak değerlendirilmemelidir. Bu iki kelimenin hem serbest sözcük birleşmesi hem de eşdizimlilik olabileceğine dikkat edilmelidir. Bu sebeple eşdizimlilik çalışmalarında sıklık ve anlam temelli yaklaşım birbirinden ayrı tutulmamalıdır.

1.4.5. Eşdizimlilik Üzerine Yapılmış Çalışmalar

Eşdizimlilik üzerine yapılmış çalışmalar Tarihî Türk Lehçelerinde Eşdizimlilik Çalışmaları ve Standart Türkçedeki Eşdizimlilik Çalışmaları olmak üzere iki kategoride incelenmiştir.

1.4.5.1. Tarihî Türk Lehçelerinde Eşdizimlilik Çalışmaları

Esra Çolak (2022), *RSO-49 Kur'an Tercümesi [1b-153a] (Giriş-Yazı Çevrimli Metin-Dizin ve Eşdizimlilik Sözlüğü)* adıyla doktora tez çalışması yapmıştır. Çalışmada anlam temelli yaklaşım esas alınmıştır.

Gamze Say (2021), *Nehcü'l-Ferâdis'te Eşdizimlilik* adıyla yüksek lisans tez çalışması yapmıştır. Say, Harezmi Türkçesi ile kaleme alınan Nehcü'l-Ferâdis'in tamamını tarayarak tümcelerdeki yüklemcil ögeler ve yan tümcelerin fiilleri dâhil bütün fiilleri incelemiş bu fiillerin isimlerle oluşturdukları birleşmelerden eşdizim olanları tespit etmiştir. Çalışmada anlam temelli yaklaşım esas alınmıştır.

Harun Cuci (2020), *Maytrısimit Eşdizim Sözlüğü* adıyla yüksek lisans tez çalışması hazırlamıştır. Cuci, bu çalışmada Maytrısimit'teki eşdizimleri Ad + Ad, Sıfat + Ad, Ad + Eylem ve Zarf + Eylem olmak üzere dört kategoride ele almıştır. Çalışmada sıklık temelli yaklaşımı esas alınmıştır.

Hatice Akyol (2022), *Altun Yaruk'taki Fiillerin Eşdizim Sözlüğü* adıyla yüksek lisans tez çalışması yapmıştır. Akyol, eserde tespit ettiği eşdizimleri alfabetik olarak sıralamış ve karma temelli yaklaşımı esas almıştır.

Kübra Elmalı (2022), *Eski Türkçe Köñül Sözcüğü ve Eşdizimliliği* adıyla yüksek lisans tez çalışması yapmıştır. Elmalı bu çalışmasında Köktürlere ait olan Kültigin, Bilge Kağan ve Tonyukuk yazıtları; Uygurlara ait olan Altun Yaruk, Sekiz Yüklemek, Huastuanift ve Uygurlar dönemi üzerine yapılan çalışmalardan Eski Türk Şiiri, Turkische Turfan Text/Berliner Text XIII; Karahanlılara ait Dîvânu Lugâti't-Türk,

Atabetü'l-Hakâyık ve Kur'an Tercümelere adlı eserleri tarayarak *köñül* sözcüğünü tespit etmiştir. Bu çalışmada anlambilimsel yaklaşımı esas almıştır.

Merve Girgin (2022), *Süheyl ü Nev-Bahâr'daki Fiillerin Eşdizim Sözlüğü* adıyla yüksek lisans tez çalışması yapmıştır. Girgin, eserde yer alan fiilleri taramış ve söz konusu fiillerin kurduğu birliktelikleri sıklık temelli yaklaşım esas alarak tespit etmiştir. Çalışmada sıklık temelli yaklaşım esas alınmasına rağmen eşdizimler alfabetik olarak verilmiştir.

Mustafa Ağca (2020), *Eski Türkçe Metinlerde Sfatların Eşdizimliliği* adıyla doktora tez çalışmasını yapmıştır. Ağca, çalışmasında anlambilimsel yaklaşımı esas almıştır.

Nurdan Emlik (2021), *Kutadgu Bilig'deki Fiillerin Eşdizim Sözlüğü* adıyla yüksek lisans tez çalışması hazırlamıştır. Emlik, çalışmasında anlambilimsel yaklaşımı esas almıştır.

Pınar Sel (2020), *Runik Harfli Metinlerde Eşdizimlilik* adıyla bir doktora tez çalışması yapmıştır. Çalışma, deyimbilimsel yaklaşım uyarınca ele alınmıştır. Eşdizimliliğin günümüzde Türkiye Türkçesinde dahi üzerinde fazla çalışılmış bir konu olmamasına rağmen bu çalışmada Eski Türkçe gibi tarihî Türk lehçesini eşdizimlilik bağlamında ele alması bir ilk olma özelliği taşımaktadır.

Yudum Kırmızı (2018), *Garibnâme'de İnsan Vücutuyla İlgili Adların Eşdizimlilikleri ve Kavramlaştırma Yüz, Beñiz, Rûy, Surat Örneği* adıyla bir doktora tez çalışması yapmıştır. Kırmızı, çalışmada Eski Oğuz Türkçesi, Âşık Paşa ve Garibnâme üzerinde durduktan sonra eşdizimlilik üzerine yoğunlaşmıştır. Kırmızı, bu çalışmasında sıklık temelli yaklaşımı esas almıştır.

1.1.5.1. Standart Türkçedeki Eşdizimlilik Çalışmaları

Eşdizimlilik Batı'da 1960'lardan bu yana büyük ilgi görmüştür (Doğan 2016: 7). Eşdizim çalışmaları kendi içerisinde çeşitli dönemlere ayrılmaktadır. Hori'ye göre eşdizim çalışmaları kronolojik olarak üç dönemde sınıflandırılabilir³:

³ Consequent to this article, the study of collocation may be chronologically classified into three periods: (1) the 1960s, when collocation was deepened theoretically and various topics and problems relating to collocation were discussed; (2) the 1970s, when the methodology of the study of collocation was suggested and some tentative approaches were made; and (3) from the 1980s onwards, when the results and achievements of the study of collocation began to appear. (Hori 2004: 3).

1) Eşdizimlerin kuramsal olarak derinleştirildiği, çeşitli konu ve sorunların tartışıldığı dönem olarak 1960'lar.

2) Eşdizim çalışmalarının metodolojisinin tartışıldığı ve yaklaşımların öne sürüldüğü dönem olarak 1970'ler.

3) Eşdizim çalışmalarının sonuçlarının gözlemlenmeye başlandığı dönem olarak 1980 ve sonrası (Eken 2016: 31).

Türkiye'de ise eşdizimlilik terimi üzerine sınırlı çalışmalar olduğu görülmektedir. Eşdizimlilik üzerine yapılan çalışmalar az da olsa gerek yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde gerek sözlükçülükte gerekse Türkçenin söz varlığını tespit çalışmalarında önemli bir yerde durmaktadır. Eşdizimliliği farklı şekillerde ele alan araştırmacılar; çalışmalarını kitap, tez, bildiri ve makale olarak dikkatlere sunmuşlardır. Eşdizimlilik üzerine hazırlanmış çalışmalar şu şekildedir:

Aksu Kurtoğlu, Ö. (2016). *Öğretim Düzleminde Bütünleyici Bir Yaklaşım Savunusuyla Eşdizimliğe Kuramsal Bir Bakış*. Mersin Üniversitesi Dil ve Edebiyat Dergisi MEUDED, 13/1, s. 39-70.

Aktaş, Ö. (2019). *Türkiye Türkçesinde İsimlerin Fillerle Kurduğu Eşdizimler (I-Ö Maddeleri)*. Ordu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.

Ayabakan İpek, M. (2019). *Türkçe Sözlükte Eşdizimli Ögelerin Sunumu ve Görünümleri*. Ankara, TDK Yayınları.

Baş, M. (2021). *Türkçe Derlemde 'Pardon'un Edibilimsel İşlevleri*. DEÜ Edebiyat Fakültesi Dergisi, Cilt: 8, Sayı: 1 s. 60-75.

Cengiz Arslan, Ş. (2019). *Dilin Anahtar Yapıları Eşdizimler ve Arapçada Eşdizim*. Doğu Araştırmaları Dergisi 2019/1.

Çalışkan, N. (2019). *Yüklem Konumundaki Sıfatlar İle Fiilimsi Tamlayıcıları Arasındaki Eşdizimlilik İlişkileri*. Dil Araştırmaları Dergisi, Bahar 2019/24: 75-88.

Çalışkan, N. (2020). *Yüksek Sıklıktaki Adlar: Zaman Sözcük Biçimi Üzerine Derlem Temelli Bir İnceleme (Eşdizimlilikler, Biçim Birimi Dizileri, Dilbilgisel Örüntüler ve Semantik Prozodi)*. Ankara, TDK Yayınları.

Çetinkaya, B. (2009). *Eşdizimli Sözlükler*. Turkish Studies Yaz Cilt: 4

Dedeoğlu, E., Şen, G. (2010). *İngilizce-Arapça-Türkçe Eşdizim*. Ankara, Fecr Yayınları.

- Denk, S. (2018). *Eşdizimlilik ve Kürtçe Sözlükte Eşdizimli Ögelerin Görünümleri*. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Doğan, N. (2015). *Türkçe Sözlük'te Fiilisel Eşdizimlilik*. Gazi Türkiyat, Güz 2015/17: 67-84.
- Doğan, N. (2016). *Türkçe Sözlük'te Sıfatların Eşdizimlilik Bilgisi*. XI. Uluslararası Büyük Türk Dili Kurultayı Bildirileri Kitabı, Budapeşte Macaristan.
- Doğan, N. (2016). *Türkiye Türkçesinde Fiillerin Eşdizimi*. Ankara, Yayınevi Yayınları.
- Doğan, N. (2018). *Türkçede Dil Bilgisel Eşdizimlilik*. X. Uluslararası Dünya Dili Türkçe Sempozyumu, Eskişehir.
- Doğan, N. (2020). *Türkçede Sözcük ve Dil Bilgisi İlişkisi: Dil Bilgisel Eşdizim Kalıpları*. Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt: 8/6.
- Eken, N. T. (2016). *Eşdizimlerin Saptanmasına ve Betimlenmesine Yönelik Kuram ve Yaklaşımlar*. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt: 13 Sayı: 33, s. 28-47.
- Erikli, F. (2021). *Bir Sözlük Tasarısı: Türkçe Öğrenen Yabancılara Yönelik Bir Eşdizim Sözlüğü*. TOBİDER, Cilt: 5/1 İlkbahar s. 38-61.
- Gülşah, B. (2015). *Sıradışı Eşdizimlilik: Göz Sözcüğü Üzerine Derlem Temelli Bir İnceleme*. Sosyal ve Beşeri Bilimlere Küresel Yaklaşımlar, s. 83-95 Ankara: Detay Yayıncılık.
- Hamamcı, Z. (2019). *İngilizce Öğretiminde Biçim Odaklı Modellerinin Eylem-Ad Eşdizimli Sözcük Öğrenimine Etkisi*. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi.
- Hirik, S. (2017). *İstemsel Eşdizimlilik ve Kiplik İlişkisi: Tahmin Kiplikleri Örneği*. Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi, 6/2 719-733.
- Işık, İ. (2020). *Yabancı Çocuklara Türkçe Öğretiminde Eşdizimli Sözcük Öbeklerinin Belirlenmesi*. İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Karadağ, B. M. (2018). *Yabancılara Türkçe Öğretimine Eşdizimlilik*. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.

Kılıçoğlu, A. (2021). *Türkiye Türkçesindeki Fiillerin Eşdizimliliği*. Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.

Kozan, O. (2019). *Dil Dizgesinde Eşdizimlilik: Öğretim Odaklı Dilbilimsel Betimleme Örneği*. Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi, Cilt: 2 s. 251-266.

Kumova Metin, S., Karaoğlan, B. (2016). *Türkiye Türkçesinde Eşdizimlerin İstatistiksel Yöntemlerle Belirlenmesi*. Bilig dergisi Yaz, Sayı: 78.

Özkan, B. (2011). *Türkiye Türkçesinde Belirteçlerle Fiillerin Birlikte Kullanılması ve Eş Dizimlilikleri: Derlem Tabanlı Bir Uygulama*. Ankara, TDK Yayınları.

Özkan, B. (2011). *Türkiye Türkçesinin Eşdizim Sözlüğü*. IV. Uluslararası Dünya Dili Türkçe Sempozyumu Bildirileri, Muğla.

Sarıdede, B. (2020). *Yabancılara Türkçe Öğretiminde Yabancıların Eşdizimsel Örüntüleri Algulamaları*. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.

Selçuk, H. (2020). *Türkiye Türkçesinde İsimlerin Fiillerle Kurduğu Eşdizimler (A-H Maddeleri Örneği)*. Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.

Sert, G. (2016). *Türkçe Eşdizimlilik Çalışmalarında Terminoloji Sorunu*. III. Uluslararası Sözlük Bilimi Sempozyumu Bildiri Kitabı, Eskişehir.

Turan, S. (2018). *Türkçede Eşdizimli Eylemlerin Altulam Özellikleri ve Bu Özelliklerin Türkçe Eğitim-Öğretim Ortamlarına Aktarılması*. Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.

Turan, S., Çubukçu, F. (2019). *Dil Öğretiminde Sözcüksel Yaklaşım ve Türkçede Eşdizimli Sözcüklere Altulamsal Bir Bakış*, Ana Dili Eğitimi Dergisi, Cilt: 7/3, 486-507.

Vardar, B. (1988). *Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü*. İstanbul, abc Yayınları.

Yakasız, S. (2019). *Türkiye Türkçesinde İsimlerin Fiillerle Kurduğu Eşdizimler (Türkçe Sözlük'teki P-Z Madde Başları)*. Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.

Hazırlanan çalışmaların tarihlerine bakıldığında özellikle 2014 yılından bu yana eşdizimlilik üzerine yapılan çalışmaların arttığı görülmektedir. Ancak yapılan bu

çalışmaların sayısı oldukça azdır. Eşdizimlilik çalışmalarının sistematik bir şekilde çalışarak artırılması önem arz etmektedir.

1.4.6. Disiplinlerarası Çalışmalarda Eşdizimliliğin Önemi

Türkçenin tarihî kollarında eşdizimlilik çalışmaları Türkçenin çağdaş kollarından farklı bir konuma ve öneme sahiptir. Türkçenin çağdaş kollarında teknolojinin de gelişmesiyle birlikte edebî metinler kolaylıkla saklanabilmektedir. Türkçenin tarihî kollarında ise sadece kâğıt, taş gibi malzemelerin kullanılması bu metinlerin uzun ömürlü olmalarının önünde bir engel teşkil etmiştir. Metinler bulduklarında yıpranmış, yırtılmış, kopmuş veya hasar görmüş duruma gelmiştir. Bu hasarlar, bulunan metinlerin okuma/anlamlandırma çalışmalarında ciddi bir sorun oluşturmuş, cümle bağlamalarını oluşturmada güçlükler ortaya çıkmıştır. Örneğin, Eski Uygurcada kullanılan *açığ* kelimesinden sonra okunmayan bir kelime görüldüğünde *açığ* kelimesiyle kullanılan kelimeler akla gelmelidir. Bu gibi güçlükleri en aza indirebilmek için bilhassa Türkçenin tarihî kollarında eşdizimlilik çalışmalarının artırılması gerekmektedir.

Çağdaş sözvarlığı üzerine hazırlanan dil içi sözlüklerde eşdizimlilik bilgisinin girdi olarak verilmesi ana dili konuşurları için çok önemli görülmemekle birlikte, eşdizimlilik bilgisi ana dili edinimi ve dili etkili kullanım için de gereklidir. İki dilli sözlüklerde ise eşdizimlilik bilgisinin verilmesi oldukça önemlidir. Eşdizimlilik bilgisinin, gerek genel sözlükler içerisinde madde içlerinde gerekse müstakil eşdizimlilik sözlükleri ile verilmesi mümkündür. Hâlihazırdaki sözlüklerde deyimisel ifaların madde içlerinde verilmesine uygun olarak eşdizimlilik bilgisi de eşdizimliliği oluşturan bileşenlerden her birinin madde başı olduğu yerde madde içinde verilebilir (Ağca 2020: 6).

Dil edinimi, yabancı dil öğrenimi, çeviribilim, tarihî metin aktarımı gibi alanlara veri sağlaması dolayısıyla eşdizimlilik üzerine yapılan sözlükbilimi ve internet tabanlı derlem çalışmaları önemli bir konumda bulunmaktadır (Ağca 2020: 7).

Kalıplaşmış yapıların bir dilin temel sözvarlığının önemli bir kısmını ve dolayısıyla dil kullanımının temelini oluşturması nedeniyle deyimbilimi çalışmalarının önemi konusunda fikir birliği vardır. Eşdizimliliğin de dâhil olduğu deyimsel birliktelikler, üretilen tüm dil malzemesinin büyük bir yüzdesini oluşturur. Eşdizimlilik ile ilgili yapılan çalışmaların önemli olmasının daha pek çok nedeni vardır. Eşdizimlilik çalışmaları, sözlükçülük başta olmak üzere dil öğretimi / öğrenimi, çeviribilim,

metindilbilimi gibi tarihî ve çağdaş metinler üzerindeki dilbilimi çalışmaları açısından önem taşımaktadır (Ağca 2020: 9).

Diller arasında eşdizimli sözcükler açısından farklılıklar bulunmaktadır. Türkçede *sigara içmek* eşdizimliliği Kürtçede *cigare kişandin* (sigara çekmek), İngilizcede ise *to smoke cigarette* (sigara tütürmek) şeklinde karşılık bulmaktadır. Yine tipik bir eşdizimlilik örneği olarak *açık çay* eşdizimliliği İngilizce *weak tea* (zayıf çay) olarak karşılık bulmaktadır (Denk 2018: 8). Dolayısıyla her dil, bir kavramı karşılamada kendi anlatım yollarını kullanmaktadır.

Yabancı dil öğrencisinin hedef dilde akıcı bir konuşma yapabilmesi için o dilin eşdizimlerine hâkim olması gerekmektedir. Çünkü eşdizimler, dile özgü yapılardır. Dilden dile farklılık gösterebilmektedir.

1.5. Eski Uygur Edebiyatı ve Daşakarmapathāvadānamālā

Bu bölümde Eski Uygurlar ve Eski Uygur Edebiyatı hakkında bilgi verilecek daha sonra *Daşakarmapathāvadānamālā* adlı Eski Uygurca eser üzerinde durulacaktır.

1.5.1. Eski Uygurlar

Uygur adı ilk olarak Bilge Kağan yazıtında, Uygur ilteberinin adı vasıtasıyla geçmektedir. Bilge Kağan yazıtından başka Uygur adına Karabalğasun, Şine Usu, Tez II, Suci, İyme ve Şivet-Ulan yazıtlarında da rastlanmaktadır (Buran 2015: 326).

Uygurlar hakkında ilk bilgilere Çin kaynaklarında rastlanmaktadır (Akar 2018: 114). Bu kaynaklarda Uygurlar *Hoei-ho*, *Vei-ho*, *Hui-ho*, *Huei-hu* ve *Wei-wu* gibi değişik adlarla anılmışlardır. Bu kaynaklara göre Uygurlar, Asya Hunlarından gelmektedir (Eraslan 2012: 31, Buran 2015: 327).

Uygur Türkleri, 745 yılında Ötüken’de kendi devletlerini kurmadan önce çeşitli Türk birlikleri içinde yer almışlardır. Uygurlar ilk olarak 5. yüzyılın içinde görülmektedir. 5. yüzyıldan Ötüken Uygur Kağanlığının kuruluşu olan 8. yüzyılın ortalarına kadar Köktürk Kağanlığı idaresi altında Ötüken’in kuzeyinde Basmıl ve Karluk Türkleriyle birlikte yaşayan Uygurlar, 744 yılında Basmıl ve Karluk Türkleriyle ittifak ederek Kök Türk Kağanlığına son vermiş, daha sonra bu Türk boylarını da nüfuzları altına alıp Ötüken Uygur Kağanlığını kurarak tarih sahnesindeki yerini almışlardır (Ağca 2021: 30-31; Şen 2017: 17).

Ötüken ve civarında Köktürk Kağanlığından sonra kurulmuş ikinci Türk devleti olan Ötüken Uygur Kağanlığının sınırları doğuda Su-wei, batıda ise Altay dağlarına kadar uzanmaktadır. Hem siyasî yapısı hem de ait olunan kültürel çevre bakımından Köktürk Kağanlığından farklı olmayan Ötüken Uygur Kağanlığının idare edildiği merkez (ordu-balık), Orhun nehri yakınlarında inşa edilen Karabalğasun'dur (Ağca 2021: 31).

Kutlug Bilge Köl Kağan'ın kuruculuğunu yaptığı Uygur devleti, onun halefi olan Bayan Çor Kağan döneminde bölgesinde hayli etkin bir konuma gelmiştir. Öyle ki 751 tarihli Talas savaşında Müslüman Arap ordularına yenilen Çin'in iç işlerinde Türklerin belirleyiciliği söz konusudur. Çin'e yönelik müdahaleler Uygurların en kudretli hükümdârı Böğü Kağan zamanında zirveye ulaşmıştır. Çin imparatorunun ülkesindeki isyanlar karşısında başlıca dayanağı Türkler olmuştur. 762'de Çin'de meydana gelen ayaklanmayı bastıran Böğü Kağan, bu yardımın karşılığında bazı Çin şehirlerini yağmalamış, pek çok ticarî imtiyaz elde etmiştir (Şen 2015: 18).

762'deki hadiselerin ardından başkent Ordu Balık'a dönen Böğü Kağan, beraberinde dört Mani rahibini de ülkesine götürmüştür. Mani rahipleriyle yaptığı iki günlük müzakerenin ardından aynı yılın sonlarında Manihaizm'i resmen kabul etmiştir. Böylelikle bu din, tarihte ilk ve son kez bir devlet dini olmuştur (Şen 2015: 18).

Kırgızların Orhon bölgesinde kurulan devletlerine son vermesiyle Uygurlar, Moğolistan'dan güneye ve güneybatıya, bugünkü Doğu Türkistan'a göçmüşlerdir. Güneye göçenler Kansu'ya yerleşerek Kansu Uygur Devleti'ni kurmuşlardır. Kaynaklarda Kan-chou Uygurları olarak da geçen bu devletin bir diğer adı Sarı Uygurlar olup günümüzde Çin'in kuzeybatısında yaşayan Sarı Uygurlar, onların soyundan gelmektedir. 905'e kadar Çin ordusunda vazifede gören Uygurlar, bağlı oldukları Çinli komutanın Tan'g hanedanına isyan ederek kurduğu özerk devletle sorunlar yaşamışlardır. 911'de başkaldırarak Tun-uang'ı ele geçirmişler ve bu özerk devlete son vermişlerdir. Tan'g hanedanının çıkarlarıyla örtüşen başarıları, Kansu Uygurlarıyla merkezî Çin devleti arasındaki ilişkilerin artmasına vesile olmuştur. Müstakil bir varlık göstermede yeterince etkin olamayan Sarı Uygurlar 940'ta Hitayların; 1028'de Tangutların hâkimiyeti altına girmişlerdir. Nihayet 1226'dan sonra Cengiz Han döneminde Moğol hâkimiyetini kabul edip devlet olarak tarih sahnesinden çekilmişlerdir (Şen 2015: 19).

1.5.1.1. Uygur Edebiyatı

Uygur Türkleri zengin bir edebiyat geleneğine sahiptir. X-XV. yüzyıllar arasında Budizm ve Manihaizm'in Uygur Edebiyatında derin tesirleri olmuştur. Budist ve Manihaist Uygur edebiyatından sonra, Uygur Türkleri tarafından meydana getirilen eserler; Müşterek Türkistan edebî dilinin mahsulleri olmuştur. 15. yüzyıldan sonra Müşterek Türkistan Türkçesinin tarihî mirasına bağlı olarak ortaya çıkan Çağatay Edebiyatı, XIX. yüzyıl başlarına kadar Uygur Türklerini de içine alan bir dil ve edebiyat alanı oluşturur (Buran 2015: 328).

1.5.1.1.1. Manihaist Çevreye Ait Metinler

Uygurlar daha Bozkır'daki kağanlıkları döneminde, 762 yılında Manihaizm'i devlet dini olarak kabul etmişlerdir. Manihaizm'in devlet dini olarak kabulünden 840'larda Uygurların Doğu Türkistan'a göçmesine dek geçen seksen yıl içerisinde Manici çevreye ait Uygur Türkçesi ürünlerinin ilk örnekleri verilmiştir. Temel karakteri dinî içerikli ve tercümeyle dayalı olan bu yeni edebiyata Manici Uygur Edebiyatı adı verilmektedir (Şen 2015: 37, Akar 2018: 123).

1.5.1.1.2. Budist Çevreye Ait Metinler

Uygur edebiyatının büyük bir bölümünü Budist çevrede yazılmış metinler oluşturur. Budist metinler, en fazla işlek Soğd alfabesinden geliştirilmiş olan Uygur alfabesi ile yazılmıştır. İlk önce dinî metinlerin yazımında kullanılan Soğd alfabesi, daha sonra sadece Budist metinlerin yazımında kullanılmıştır (Ağca'dan 2021: 37).

Budist metinler, diğer çevrelerde yazılmış metinlere göre daha hacimli ve az yıpranmış oldukları için metinlerin yazı, kâğıt türü ve boyutu gibi dış özelliklerine ilişkin bilgilerimiz daha sağlıklıdır (Ağca 2021: 37).

Budist çevreye ait metinler şöyle sıralanabilir (Şen 2015: 28-34):

- Vinayalar
- Sutralar
- Abhidharmalar
- Anlatılar, Masallar
- Küentso (Hsüan-Tsang) Biyografisi
- Tövbe Duaları

- Büyü Metinleri
- Şiirler

1.5.1.1.3. Hristiyan Çevreye Ait Metinler

Budizm ve Manihaizm kadar olmasa da Hristiyanlık'ın Nesturi mezhebinin Uygurlar arasında taraftar bulduğu bilinmektedir. Hristiyan çevreye ait sınırlı sayıdaki Uygurca metin özellikle Le Coq, Müller gibi araştırmacıların yayınlarında yer alır (Şen 2015: 38).

1.5.1.1.4. Din Dışı Çevreye Ait Metinler

Eski Uygur Türkçesi metinleri arasında dinî konulu olanların yanında gündelik hayata ilişkin metinler de bulunmaktadır. Bu metinler şöyle sıralandırılabilir (Şen 2015: 38):

- Hukuk Belgeleri
- Mektuplar
- Sağlık Bilgisi Metinleri
- Astronomi Metinleri
- Fal Kitapları
- Şiirler
- Halk Edebiyatı Ürünleri

1.5.2. *Daśakarmapathāvadānamālā*

Daśakarmapathāvadānamālā adlı eser, Toharcadan Eski Uygurcaya çevrilmiş *Theravada* Budizminin *Vaibhāṣika* okuluna ait bir vaaz kitabıdır. *Daśakarmapathāvadānamālā*, on kötü davranış yollarının zincirleme hikâyesi anlamına gelmektedir. Eserin Sanskritçe adı, Murat Elmalı yayınında 863, 2990 ve 3417. satırlarda *daśakarmapathāvadānamāl*, 3036. satırda ise *daśakarmaputāhāvadānamāl* şeklinde geçmektedir (Elmalı 2016: 11).

Elmalı'ya göre eser, Ugu Küşen (Toharca B) dilinden Toharcaya (Toharca A) ve sonra Tohar dilinden de Uygurcaya çevrilmiştir (Elmalı 2016: 12). *Şilazin Praşnikè*, eseri Eski Uygurcaya Tohar A dilinden çevirmiştir. Eseri Ugu Küşen (Tohar B) dilinden çeviren kişi *Kavi Drrè Saṇadas*'tır (Elmalı 2016: 14).

Eser, içinde geçen on günaha atfen on bölümden oluşmaktadır. Bu bölümler sırasıyla “özlüg ölmek” (canlı öldürmek), “adınagu tavarın çalmak” (başkasının malını çalmak), “amranmak nizvani” (zina yapmak), “ezüg yalğan sav sözlemek” (yalan söylemek), “çaşurmak-çaşut çaşurmak” (iftira etmek), “irig sarsıg sav sözlemek” (küfürlü ve kaba sözler söylemek), “askañçulamak” (ikiyüzlülük yapmak), “küni sakınç öritmek” (açgözlülük ve kıskançlık yapmak), “övke uz buz köñül öritmek” (öfkelenmek), ve “ters körüm öritmek” (aykırı fikirde olmak) şeklindedir (Elmalı 2016: 11).

Eserin Petersburg, Berlin ve Ürümçi olmak üzere üç yerde nüshası bulunmaktadır (Elmalı 2016: 16).

Daşakarmapathāvadānamālā metni üzerinde yapılmış üç neşir bulunmaktadır. Bu çalışmalardan birincisi Masahiro Shōgaito, Lilia Tuguseheva ve Setsu Fujishiro (1998)’nin *Daşakarmapathāvadānamālā* adıyla yayımladığı neşirdir. Çalışma, tıpkıbasım hariç 293 sayfa ve 2033 satırdan oluşmaktadır. Eserin dili Japonca ve Rusçadır.

Çalışmaların ikincisini Murat Elmalı yapmıştır. Elmalı’nın bu çalışması, 2009 yılında *Dasakarmapathavadanamala (Giriş-Transkripsiyon-Tercüme-Notlar-Dizin)* adıyla yaptığı doktora tez çalışmasıdır. Bu çalışma daha sonra 2016 yılında Türk Dil Kurumu tarafından kitap olarak basılmıştır. Çalışma, tıpkıbasım hariç 472 sayfa ve 4748 satırdan oluşmaktadır. Eserin dili Türkçedir.

Çalışmaların üçüncü, Jens Wilkens (2016)’in *Buddhistiche Erzählungen aus dem alten Zentralasien Edition der altuigurischen Daşakakarmapathāvadānamālā Teil 1-2-3 Berliner Turfantexte 37.* adıyla yayımladığı çalışmadır. Bu çalışma üç ciltten oluşmakta olup tıpkıbasım hariç 1510 sayfa ve 12566 satırdan oluşmaktadır. Yapılan neşirler arasındaki en hacimli neşir, Wilkens’in yaptığı neşirdir. Eserde dili Almancadır.

Yapılan her üç çalışmada da eserin sonunda tıpkıbasımına yer verilmiştir.

Bu çalışmalardan başka *Daşakarmapathāvadānamālā* adlı Eski Uygurca eser üzerine yapılmış iki yüksek lisans tez çalışması da mevcuttur. Bu çalışmalardan ilki Simge Sevim’e aittir. Simge Sevim (2019), *Kşanti Kılğuluk Nom Bitig ve Daşakarmapathāvadānamālā’da İkilemeler* adlı çalışmasında ikilemeleri ses, hece, yapı, sözcük türü, köken ve anlam bakımından ele almıştır.

Yapılan ikinci çalışma Melek Kara'ya aittir. Melek Kara (2021), *Daśakarmapathāvadānamālā'da İkilemeler ve İkilemelerin İşlevleri* adlı çalışmasında ikilemelerin anlamlarını, etimolojilerini ve işlevlerini ele almıştır.

2. DAŞAKARMAPATHĀVADĀNAMĀLĀ'DA EŞDİZİMLİLİKLER

Eski Uygurca *Daşakarmapathāvadānamālā* adlı eser üzerinde Türkçe, Rusça ve Almanca olarak yapılan çalışmaların eşdizimlilik bağlamında karşılaştırmalı olarak hazırlanmış bu çalışmada eşdizimler, AD + AD, SIFAT + AD, AD + EYLEM ve ZARF + EYLEM olmak üzere dört ayrı başlık altında incelenmiştir. Bu başlıklar altında incelenen örneklerin eşdizimsel grupları da tasnif edilerek gösterilmiştir. Tespit edilen eşdizimler ve eşdizimsel gruplar Eski Uygurca *Daşakarmapathāvadānamālā* adlı eserin Türkiye Türkçesi, Rusça ve Almanca olarak yapılan çalışmalarından hareketle karşılaştırmalı olarak verilmiştir. Tespit edilen eşdizimler ve eşdizimsel gruplar ön ve art yönelimli olmak üzere tablolaştırılarak dikkatlere sunulmuştur. Çalışmada fazla sıklık göstermeyen eşdizimler, Eşdizimlilik Oluşturmaya Aday Sözcük Birliktelikleri başlığı altında değerlendirilmiştir.

2.1. AD + AD BİRLİKTELİĞİNE DAYALI EŞDİZİMLİLİKLER

Eski Uygurca *Daşakarmapathāvadānamālā* adlı eserin Türkiye Türkçesi, Rusça ve Almanca neşirleri eşdizimliliğin AD + AD bağlamında incelendiğinde *teñri teñrisi*, *burhan kutı*, *ed tavar*, *teñri yeri*, *ev-(lig) bark-(lig)*, *el orunı*, *nom-(lug) erdini*, tagun askançu, *isig öz-(lüg) korkınçı*, *ög kañ*, *tün-(li) kün-(li)*, *tamu erkligleri*, *god keyik*, *nom bitig* ve *ogul erdini* olmak üzere on beş örnek tespit edilmiş ve bu örnekler sıklıklarına göre sıralanıp on beş başlık altında tasnif edilmiştir. Tespit edilen eşdizimlerden *teñri teñrisi*, *burhan kutı*, *el orunı*, *tamu erkligleri*, *teñri yeri*, *nom-(lug) erdini*, *isig öz-(lüg) korkınçı* ve *ogul erdini* belirtisiz isim tamlaması; *tagun askançu*, *nom bitig* ve *god keyik* eksiz isim tamlaması ve *ed tavar*, *ev bark*, *tün-(li) kün-(li)* ve *ög kañ* ikileme formundadır.

2.1.1. teñri teñrisi ‘Tanrılar Tanrısı’

Teñri teñrisi eşdizimine 110 örnekte rastlanmıştır. Bu eşdizimin (35) numaralı maddesinde *umug inag* ve (48) numaralı maddesinde *adavaki yek* kelime grupları eşdizimlerin arasına girmiştir.

2.1.1.1. teñri teñrisi Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Grupları

Teñri teñrisi eşdiziminin tükel bilge ← teñri teñrisi, on küçlüg ← tükel bilge ← teñri teñrisi, ayagka tegimlig ← tükel bilge ← teñri teñrisi, atı kötrülmiş ← ayagka tegimlig ← tükel bilge ← teñri teñrisi, anta ötrü ← tükel bilge ← teñri teñrisi, ötrü ← tükel bilge ← teñri teñrisi, on küçlüg ← teñri teñrisi, umug inag ← tükel bilge ← teñri teñrisi, umug inag ← teñri teñrisi, şakıların arjısı ← tükel bilge ← teñri teñrisi, atı kötrülmiş ← teñri teñrisi ve atı kötrülmiş ← ayagka tegimlig ← tükel bilge ← teñri teñrisi olmak üzere ön yönelimli 13 eşdizimsel grubu tespit edilmiştir.

[---]	← [---]	← tükel bilge	← <i>teñri teñrisi</i>
	← on küçlüg		
	← ayagka tegimlig		
	← şakıların arjısı		
	← anta ötrü		
	← umug inag		
	← ötrü		
[---]	← on küçlüg	← atı kötrülmiş	← umug inag
	← atı kötrülmiş		
	← umug inag		

Tablo 2.1. *teñri teñrisi* Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler

2.1.1.1.1. tükel bilge ← teñri teñrisi

Bu eşdizimsel grup, *tükel bilge* ‘tam bilge’ eşdizimiyle *teñri teñrisi* ‘Tanrılar Tanrısı’ eşdiziminin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 32 örnekte rastlanmıştır.

- (1) [DKP/E 71-72: 376-383] ...*ol savıg y(i)me meniñ... tükel sözlegülük küçim yoku kayu tnl(i)glarnıñ utlısı sevinçsiz kılmuşları **tükel bilge t(e)ñri teñrisi burhan asankêlig yolta bodis(a)t(a)vlar yorigınta yoriyur erken isig özin idaladı açig emgeklerig serip kut koluntı... || ...Bu sözü benim etraflıca söylemeye gücüm yok. Nice canlının sevincinin (engellendiğini) mutsuz kıldığını (gör). Tam***

bilge Tanrılar Tanrısı Buda sayısız yolda Bodhisattvaların yolunda yürürken canını terk etti, ıstıraplara katlanıp terk etti. ▪ [DKP/JW 248: 856-861] Ich habe nicht die Kraft, jene Angelegenheit vollständig zu schildern. Wie undankbar haben sich die Wesen (immer) verhalten! Als der vollkommen weise Göttergott Buddha auf dem Bodhisattva-Pfad wandelte, dem asaṃkhyeyas (dauernden) Weg, hat er sein Leben hingegeben.

- (2) [DKP/E 78: 547-550] ...**tükel bilge** [t(e)ṅri t(e)ṅ]risi burhan yipün lénhua [çeçek] teg oṅaru evrilmiş styanu[parvirt tilin] y(a)rılıkamış bar... || ...Tam bilge Tanrılar Tanrısı kırmızı nilüfer çiçeği gibi sağa dönmüş satyābuparivarta diliyle buyurmuşluğu vardır. ▪ [DKP/JW 816: 11070-11073] Es gibt [beispie]lweise einen Ausspruch, den der vollkommen weise [Götter]gott Buddha [mit seiner] gleich einer Lotus[blume rosafarbigen und zum Rechten gewendeten, (d. h. im Sanskrit) satyānu[pravṛtta, Zunge] getätigt hat:
- (3) [DKP/E 89: 882-883] ...**tükel bilge t(e)ṅr/i** [t(e)ṅrisi burhan] inçe tep y(a)rılıkadı... || ...Tam bilge, Tanrılar Tanrısı Buda şöyle buyurdu: ▪ [DKP/JW 394: 3437-3438] Der vollkommen weise Götter[gott Buddha] geruhte (ferner) zu sprechen:
- (4) [DKP/E 89: 892] [... ⁴t(e)ṅr/i [t(e)ṅrisi burhan] || ...Tanrılar (Tanrısı Buda)... ▪ [DKP/JW 396: 3447-3448] Der [vollkomme]n weise Göttergott Buddha trat aus dem Wald []
- (5) [DKP/E 106: 1343-1344] ...yég bahşısı **tükel bil[ge] t(e)ṅri t(e)ṅri/si** burhan... || ...iyi hocası, tam bilge, Tanrılar Tanrısı Buda, ▪ [DKP/JW 408: 3652-3655] Einst geruhte der vollkommen weise Göttergott Buddha, der beste der Dreitausend-Welt (Skt. trisāhasralokadhātu)
- (6) [DKP/E 146: 2412-2416] ...**tükel bilge t(e)ṅri t(e)ṅrisi burhan ertingü** y(a)rılıkançuçı köñüllüg ol adınların emgekin körser bir kşan ödiün y(i)me serip turgalı umaz m(e)n... || ...tam bilge, Tanrılar Tanrısı Buda olağanüstü merhametlidir. Başkalarının ıstırabını görse bir an bile tahammül edip duramaz. ▪ [DKP/STF 128: 1050-1053] Совершенно мудрый бог богов Будда наделен необычайно сострадательным сердцем и, если видит страдания других, то ни одного мгновения не в состоянии выдержать это. || Tanrıların kusursuz bilge tanrısı Buda, olağanüstü derecede şefkatli bir kalbe

⁴ Wilkens yayınında *tükel bilge teṅri teṅrisi burhan* şeklinde okunmuştur.

sahiptir ve eğer başkalarının acısını görürse, bir an için buna dayanamaz. ▪ [DKP/JW 560: 6496-6500] (Denn) der vollkommen weise Göttergott Buddha ist sehr mitleidig. Wenn er das Leid von Anderen sieht, so kann er es nicht einen Moment ertragen und untätig bleiben.

- (7) [DKP/E 163: 2888-2889] ...**tükel bilge t(e)ḡri t(e)ḡrisi bur**kanka artukrak söz... || ...tam bilge, Tanrılar Tanrısı Buda'ya çok fazla söz... ▪ [DKP/JW 608: 7421-7434] Da sagte der Schüler [mit] entschiedener Gläubig[keit] in Bezug auf den vollkommen weisen Gö[tter]go[t]t Buddha e[rgebenst] zu seinem Lehrer:
- (8) [DKP/E 170: 3084-3087] ...*kayu* **tükel bilge t(e)ḡri t(e)ḡrisi burhan bodis(a)t(a)v yolinta yorıyur erken neçe teḡlig edgüler yıgmışı... || Tam bilge, Tanrılar Tanrısı Budaların çoğu, bodhisattva yolunda yürür iken nice iyilikler biriktirmişlerdir. ▪ [DKP/JW 626: 7719-7722] als der vollkommen weise Göttergott Buddha gerade auf dem Bodhisattva-Pfad wandelte, welcherart sein Sammeln von Heilsamem war.**
- (9) [DKP/E 174: 3213-3216] ...*kim kayu kişi tagun askançu [s]öz[le]geli ugradukda t(e)ḡri burhan... sakınsar* **tükel bilge t(e)ḡri [t(e)ḡrisi burhan]** *ülgüsüz üküş edgülüg [...]* || ...Şöyle ki bazı kişiler dedikodu yapmayı düşündüğünde Tanrı Buda... düşünse tam bilge, Tanrılar Tanrısı Buda sayısız iyilik... ▪ [DKP/JW 650: 8108-8114] Wenn irgendein Mensch beabsichtigt, etwas Spöttisches (Skt. *sambhinnapralāpa*) zu sagen und wenn er (dabei) an den Buddha denkt, und wenn ich [diese derartig] zahlreichen heilvollen [dh]a[rm]as (des) vollkommen weisen Gott Buddhas oder zumindest einen seiner dharmas [im Maße] eines śloka oder auch den göttlichen Buddha (selbst) lobpreise, wäre das für mich sehrgut.
- (10) [DKP/E 171: 3101-3103] *ēşidgil tözün oglum* **tükel bilge t(e)ḡri t(e)ḡrisi burhannıḡ bo montag y(a)rlıkamışı bar** || Dinle, asil oğlum. Tam bilge, Tanrılar Tanrısı Buda'nın şöyle bir vaazı var: ▪ [DKP/JW 630: 7735-7738] Höre, mein edler Sohn, es gibt folgende Erzählung des vollkommen weise Göttergottes Buddha:
- (11) [DKP/STF 152: 1280-1283] *q̄ayu mn* **tükäl bilgä tḡri tḡrisi burxan yrliqamış čxşapt-iy bükünki künkädägi ariy küz-ädtim:** || “Так так до сегодняшнего дня я свято обюдал обет, являющийся наказом совершенно мудрого бога богов Будды, в силу этой добродетели снова (?) ...” || Bu

yüzden bugüne kadar tanrıların kusursuz bilge tanrısı Buda'nın cezası olan yemini, yine bu erdem sayesinde, eksiksiz bir şekilde yerine getirdim (?)...” ▪ [DKP/JW 734: 9609-9612] Ich habe biszum heutiigen Tag die Gebote (Skt. *śīla*), die der vollkkommen weise Göttergott Buddha erlassen hat, rein befolgt.

- (12) [DKP/STF 158: 1334-1337] *tnгри baxši tükäl bilg[ä] tnгри tngrisi burxan asanki-liy y[ol]ta yoriyur ärkän: biz-ni üçün mun[i] täg açiy ämgäk ämgänü yrliqamış*: || Божественный наставник, когда совершенно мурый бог богов Будда находился на долгом пути *asamkhyeya*, он соблаговолил ради нас перенести столь горькие мучения. || Kutsal akıl hocası, tam bilge Tanrılar Tanrısı Buda *asamkhyeya*'nın uzun yolculuğundayken, bizim için bu kadar acı (ve) sıkıntı çekmeyi kabul etti. ▪ [DKP/JW 786: 10538-10541] Göttlicher Lehrer, als der vollkkommen weise Göttergott Buddha gerade auf dem *asamkhyeyas* (dauernden) Pfad wandelte, hat er geruht, um unseretwillen solche bitteren Leiden zu ertragen.
- (13) [DKP/STF 182: 1570-1571] /// *tükäl bilgä [tnгри tngrisi bur]xan bodistv-lar yoriy* /// || “... совершенно мудрый бог богов Будда на стезе бодхисаттв ...” || “... tanrıların kusursuz bilge tanrısı Buda Bodhisattva'ların yolunda ...” ▪ [DKP/JW 720: 9420-9422] [Als] der vollkkommen weise [Gott Bud]dha [auf] dem Pfad der Bodhisattvas [wandeldes, ...]
- (14) [DKP/STF 214: 1898-1901] /// *[tükäl] bilgä tnгри tngrisi [burx]an yipün lenhu-a ylpiryaqi tæg [ken]g yetiz ongaru ävrilmiş styanuprvirt [til]in [kän]tü öz-i yarliqamış çadik* /// || Это - джатака которую [совершенно] мудрый бог богом Будда соблаговолил сам рассказать [своим] языком, развернутым правильно подобно широкому (парн.) листу Саттванупр(а)ванта пурпурного лотоса. || Bu, tanrıların [tamamen] bilge tanrısı Buda'nın [kendi] diliyle anlatmayı kabul ettiği, mor nilüferin geniş bir Sattvanupra yaprağı gibi düzgün bir şekilde açılmış jataka'dır. ▪ [DKP/JW 454: 4525-4530] [In einer] vergangenen [Zeit] hat der vollkkommen weise Göttergott buddha mit seiner b[r]eiten Zunge, die wie ein rosafarbenes Lotus(blüten)blatt und nach rechts gewendet, also *satyānupravṛtta*, ist, höchstpersönlich ein *jātaka* zu verkünden [geruht].
- (15) [DKP/JW 208: 121-122] *tükäl bilgä t(ä)nри t(ä)nrisi burhan* || der vollkkommen weise Göttergott Buddha || Tam bilge Tanrılar Tanrısı Buda

- (16) Indem wir, Tükätmiš Totok, und Alkatmiš, mit unserer liebevollen Gesinnung, die stets deponiert ist in allen unseren 101 lebenswichtigen Organen (Skt. *marman*), die sechs [...] so herausbringen, und (diese) den unendlichen vielen Mönch[en] und Heiligen als Opfer darbringen, vor ihre Füße fallen und unsere Handflächen zusammenlegen, verneigen, wir uns unter Verehrung ergebenst vor der Majestät der edlen Gemeinde, die ein Sumeru-Berg an Tugend und ein Ozean an Vorzügen ist, (der jede Art von Gemeinschaft oder Schar übertrifft, die jeden Wunsch, den man hegt, erfüllt wie der göttliche kalpavṛkṣa-Baum, der unermesslich viele und reiche Früchte hervorbringt, (oder wie) das cintāmaṇi-Juwel, der padmaka-Schatz oder der, || Biz, Tükätmiš Totok ve Alkatmiš olarak, her zaman 101 hayati organımızın tamamında bulunan sevgi dolu eğilimimizle Skt. marman,altıyı bu şekilde çıkararak ve bunları sonsuz sayıda keşiş ve azizlere adak olarak sunarak, onların ayaklarına kapanıp avuçlarımızı birleştirerek, eğilerek, asil cemaatin majesteleri önünde hürmetle teslim oluyoruz,bir Sümer erdem dağı ve herhangi bir topluluk ya da şirketi aşan bir erdem okyanusu olan, kişinin değer verdiği her arzuyu yerine getiren, ölçülemeyecek kadar çok ve bol meyve veren ilahi kalpavṛkṣa ağacı gibi ya da o cintāmaṇi mücevheri, padmaka hazinesi ya da....
- (17) [DKP/JW 822: 11160-11161] [] **t(ükäl bilgä) t(ä)ḡri t(ä)ḡrisi burhanka inč[ä tep] ötiinti:** || [...] sagte ergebenst zum v[ollkommen] weisen Göttergott Buddha: || mükemmel bilge Tanrılar Tanrısı Buda'ya itaatkar bir şekilde dedi ki:
- (18) [DKP/JW 826: 11236-11237] *t(ä)ḡri [bah]şı-a [č]ın kertü [] tükäl [bilgä t(ä)ḡri t(ä)ḡrisi bu[rhan]* || Göttlicher [Lehr]er, wahrhaftig [...] der vollkommen [weise Götter]gott Bu[ddha...] || Ey ilahî öğretmen, gerçekten mükemmel bilge Tanrılar Tanrısı Buda
- (19) [DKP/JW 842: 11531-11532] ... *bolarnı barča kalı[sız] [t(ü)käl bilgä t(ä)ḡri t(ä)ḡrisi burhan]* || ... der zu kämpfen ist, [...] diese alle rest[los...] der [voll]kommen weise Göt[ter]gott Buddha...]. || ... bunların hepsi tamamen mükemmel bilge Tanrılar Tanrısı Buda'dır.
- (20) [DKP/JW 740: 9669-9671] **tükäl bilgä [t(ä)ḡri] t(ä)ḡrisi burhan t(ä)rs körümlüg tnl(i)glarıg ä[msiz] yürüntägsiz ol tep y(a)rılıkadı:** || Der vollkommen weise [Götter]gott Buddha hat die Lebewesen mit häretischer Ansicht (Skt. *mithyādṛṣṭi*) als unheilbar zu bezeichnen geruht. || Tam bilge Tanrı

Buda, sapkın görüşlere sahip canlıları tedavi edilemez olarak tanımlamayı emretti.

- (21) [DKP/JW 578: 6898-6900] [**tükäl bil/gä t(ä)ᅇri t(ä)ᅇrisi** *[burhan aᅇavake]* *yäknij süzülmis̄ [inč]ä tep y(a)rlikadı:* || Als der [...vollkommen wei]se Göttergott [Buddha den] gläubig gewordenen [Geist] des Dämon [Āᅇavaka bemerkt hatte,] geruhte er zu sagen: || tam bilge Tanrılar Tanrısı Buda Āᅇavaka şeytanın inanan ruhuyla şöyle söyledi:
- (22) [DKP/JW 580: 6938] [**tü/käl bilgä t(ä)ᅇri t(ä)ᅇrisi burhan**] || Der [voll]kommen weise Götterg[ott Buddha...]. || ...tam bilge Tanrılar Tanrısı Buda...
- (23) [DKP/JW 566: 6632-6635] [*: bo sava]g äšidip bim[baᅇare] elig [bäg ayası]n kavšurup* [**tükä]l bilgä [t(ä)ᅇri] t(ä)ᅇrisi burhanka [inčä tep öᅇ]ünti: || Nachdem er [diese Wort]e vernommen hatte, legte der König[] Bim[bisäara sei]ne [Handflächen] zusammen und [sprach er]gebenst zum [vollkomme]n weisen [Götte]rgott Buddha: || Bu sözleri duyduktan sonra, Bimbisāra hükümdār avuçlarını birleştirdi ve kusursuz bilge Tanrılar Tanrısı Buda'ya şöyle söyledi:**
- (24) [DKP/JW 558: 4443-4446] *t(ä)ᅇri bahši-y-a* **tükäl bilgä t(ä)ᅇri t(ä)ᅇrisi burhannij muᅇadguluk taᅇlaguluk iᅇ iᅇläyü y(a)rlik[amiᅇ]in** || Zu verkünden möge er geruhen, o göttlicher Lehrer, was der vollkommen weise Göttergott Buddha für staunenswerte und wunderbare Taten zu vollbringen geruhte. || Ey ilahî öğretmen, tam bilge Tanrılar Tanrısı Buda'nın şaşırılacak iş yaptığını açıklaması...
- (25) [DKP/JW 558: 6425-6433] [] [**tükäl bilgä t(ä)ᅇri**] [**t(ä)ᅇris]i burhan [as][[ankelig volta]] [bodi]s(a)t(a)vlar [[yorikin yorıyur ärkän]] bo muntag čaᅇikl[ı]g [i]ᅇ iᅇläp [[burhan]] kutın bulmiᅇi amtikatägi beᅇ aᅇun tnl(i)glar üzä y(a)rlikančuči köᅇülin yada y(a)rlikap üküᅇ tnl(i)glarka asıg tusu kılı y(a)rlikayur tep öᅇünti:** || [Der Schüler sagte:] Wenn [[der vollkommen weise Göttergott]] Buddha [[auf dem Pfad (der Buddhaschaft), der (eine Dauer von) asamkhyeyas hat, den Wandel]] der [Bodhi]sattvas [wandelt]], und solche jāᅇaka-[Ta]ten vollbringt, geruht er den zahlreichen Lebewesen Nutzen zu bereiten, indem er geruht, (vor allem nachdem) er die Buddhaschaft erlangt hat, bis heute sein Mitleid (Skt. *karuᅇā*) über die Lebewesen der fünf Existenzformen (Skt. *pañcagati*) auszubreiten. (So) sprach (der Schüler). ||

(Öğrenci dedi ki:) tam bilge Tanrılar Tanrısı Buda, asaṃkhyeyas yolunda, bodhisattvaların yolunda yürüdüğünde ve bu tür öğreti işlerini yaptığında, özellikle Budalığa ulaştıktan sonra, sayısız canlıya fayda sağlamak ister. (Buda) bugüne kadar arzusunu beş varoluş biçiminin üzerine yayarak bütün canlılara fayda sağlamış diye buyurdu.

- (26) [DKP/JW 396: 3447-3449] **[tükä]l bilgä t(ä)ḡri t(ä)ḡrisi burhan** [*arıgdın*] *s(ä)mäkdin ünüp četavan [] / y(a)rlıkadı: || Der [vollkomme]n weise Göttergott Buddha trata us dem Wald [] und geruhte, sich [in] den Jetavana [zu begeben]. || Tam bilge Tanrılar Tanrısı Buda, ormandan dışarı çıkıp Jetavana [...] buyurdu.*
- (27) [DKP/JW 330: 2285-2287] **[tükäl] bilgä [t(ä)ḡri t(ä)ḡri]si burhanta** [*adın kim ä]rsär tükäl sözläyü || [Niem]and [anders] als der [vollkommen] weise [Göttergott] Buddha wird (dies) vollständig zu schildern vermögen. || [Tam] bilge [ilahî Tanrı] Buda'dan başka [hiçbiri] (bunu) tam olarak tarif edemez.*
- (28) [DKP/JW 252: 888-890] **äšid oglum: tükäl bilgä t(ä)ḡri t(ä)ḡrisi burhannı** [*yipün lenhwa yapırgakı [täg] idok t[i]l[i]n y(a)rlıkamış nomınta inčä [teyür:] || Höre mein Sohn! Es [heißt] so in einer Schrift, die vollkommen weise Göttergott Buddha mit seiner heiligen Z[u]n[g]e verkündet hat, die [wie] das Blatt des rosafarbigen Lotus ist: || Dinle oğlum! Tam bilge Tanrılar Tanrısı Buda'nın pembe nilüfer yaprağına benzeyen kutsal diliyle yazdığı bir kutsal kitapta böyle yazıyor.*
- (29) [DKP/JW 252: 871-878] **t(ä)ḡrim tükäl bilgä t(ä)ḡri t(ä)ḡri]si burhan** [*asankelig uzun yolta bodis(a)t(a)vlar y[o]rıkın yor[ıyur] ärkän. näčük ärsär kılıp: bo [öz]lüg ölürmäklig tsuy ayıg kılın[č]l[arıg] tuğgalır üčün amrak isig özi üzä nätäg yaḡlıg ämgänü y(a)rlıkadı äрки || Herr, als der vollkommen weise Göttergo[tt] Buddha den Bodhisattva-Wandel auf dem langen Weg (in der Dauer) von asaṃkhyeyas wand[elte], wie verhielt er sich und wie geruhte er da am eigenen Leibe Leid zu erfahren, um diese [schlimmen] Sünden des Tötens von Lebewesen (Skt. *prāṇātīpāta*) zu vermeiden? || Tanrım, tam bilge Tanrılar Tanrısı Buda, uzun yolda bodhisattva yolunda yürürken nasıl davrandı ve bu korkunç günahların kefarecini ödemek için kendi bedeninde acı çekmeye nasıl emretti acaba?*
- (30) [DKP/JW 252: 880-887] **k(a)ltı m(ä)n nätägin tükäl bilgä t(ä)ḡri t(ä)ḡrisi** [*burhanka agınčsız süzök kertgünč köḡüllüg bolu täginsär m(ä)n yänä ymä ol*

*čatik nomug äšidip tnl(i)glar: t(ä)ŋri t(ä)ŋrisi⁵ burhan bizni üçün muntag ämgäk ämgänmiš biz ymä [olarn]ı üçün özlüg ölmäktin tudinalım tep näčükin ärsär köni böküš urungaylarmu: || Wenn ich nämlich ergebst unumkehrbaren Glauben an den vollkommen weisen Göttergott Buddha erlange und auch jene jātika-Schrift gehört habe (und sie anderen verkünde), werden dann die Lebewesen irgendwie die wahrhaftige Einstellung an den Tag legen, (indem si edenken): Auch wir, die wir solchermaßen Leid erfahren haben, wollen uns des Tötens von Lebewesen (Skt. *prāṇātīpāta*) um [ihret]willen enthalten, wie der Göttergott Buddha um unseretwillen (dies getan hat)? || Çünkü eğer tam bilge Tanrılar Tanrısı Buda'ya içtenlikle geri dönülmez bir inanca erişsem ve aynı zamanda bu kutsal kitabını işitip başkalarına ilan edersem, o zaman bir şekilde canlı varlıklar doğru bir tutum sergileyecek ve şöyle düşünecektir: Bu şekilde acı çeken bizler de, Tanrılar Tanrısı Buda'nın bizim hatırımız için yaptığı gibi, canlı varlıkları onların iyiliği için öldürmekten kaçınalım mı?*

- (31) [DKP/JW 240: #724-#727] *čak [ol] semäktä ymä šakimuni tükäl bilgä (Br. śākyamuni) t(ä)ŋri t(ä)ŋrisi burhan bodis(a)t(a)v yorıkın yorıyur ärkän. sıgun ažuninta tugdı ärti: || Und als in eben [jenem] Wald Śākyamuni, der vollkommen weise Göttergott Buddha, den Bodhisattva-Pfad wandelte, war er in der Existenz eines Marals geboren worden. || Ve tam da bu ormanda Śākyamuni, tam bilge Tanrılar Tanrısı Buda, bodhisattva yolunda yürürken, bir geyiğin dünyasında doğmuş idi.*
- (32) [DKP/JW 608: 7431-7434] *ötrü tetsesı tükäl bilgä t(ä)ŋ[ri] t(ä)ŋ[risi bur]hanka artokrak süzö[k] k[öŋülin] bahşısıŋa inčä tep ö[tüinti:] || Da sagte der Schüler [mit] entschiedener Gläubig[keit] in Bezug auf den vollkommen weisen Gö[tter]go[tt] Buddha e[rgebenst] zu seinem Lehrer: || Sonra öğrenci, tam bilge Tanrılar Tanrısı Buda ile ilgili olarak kesin bir inançla öğretmenine şunları söyledi:*

2.1.1.1.2. on küçlüg ← tükel bilge ← teŋri teŋrisi

Bu eşdizimsel grup, *on küçlüg* ‘on güce sahip’ kelime grubu, *tükel bilge* ‘tam bilge’ ve *teŋri teŋrisi* ‘Tanrılar Tanrısı’ eşdizimlerinin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 7 örnekte rastlanmıştır.

⁵ Eşdizimsel grubu yoktur.

- (33) [DKP/E 154: 2619-2623] ...*anta ötrü arjilar éligi on küçlüg tükél bilge t(e)ᅇri t(e)ᅇrisi burhan seviglig ezrua ünin yég edgü tözün [bursa]ᅇ kuvragag okıp inçe tēp y(a)rlıkadı...* || ...Daha sonra ermişlerin hükümdarı, on güce sahip, tam bilge, Tanrılar Tanrısı Buda sevimli *Zervan* sesiyle iyi, güzel ve asil cemaati çağırıp şöyle buyurdu: ▪ [DKP/JW 582: 6943-6947] [Der Lehrer sagte:] Daraufhin rief der König der ᅇsis, der mit den zehn Kräften (Skt. *daśabala*) ausgestattete und vollkommen weise Göttergott Buddha, mit seiner lieblichen *Brahmā* Stimme (Skt. *brahmasvara*) die allerbeste, edle Mönchsgemeinde[] (Skt. *āryasaᅇga*) (zusammen) und geruhte, folgendermaßen zu sprechen:
- (34) [DKP/STF 128: 1046-1049] [*o/n k/üç/lüg tükäl bilgä tᅇri tᅇrisi bur[xan o]l biz-ing ämgäkimiz-tä umuy inay boltaçi tᅇri burxanta adin kim ärsär yoq:* || ... это - десяти сильный, совершенно мудрый бог богов Будда. Нет никого кроме божественного Будды, кто бы стал надеждой (парн.) в этих страданиях. || ... Bu, tanrıların on güçlü, tamamen bilge tanrısı Buda'dır. Bu istiraplarda umut olacak ilahî Buda'dan başka kimse yoktur. ▪ [DKP/JW 560: 6488-6494] (Nur) der gütige und einzige Freund aller Wesen, der ᅇsi der Śākyas, der mit den zehn Kräften (Skt. *daśabala*) ausgestattete, vollkommen weise Göttergott Buddha ist es, (der in Frage kommt).
- (35) [DKP/STF 84: 548-554] *baxšisi tisisiᅇga ädgü ädgü [töz]ün oylum bu sav [muntay ol (?) [on küç/lüg umuy inay tükäl bilgä tᅇri tᅇrisi burxan bodistv-lar-r yoriyinta yoriyur ärkän adin-lar-ning savin tümadin ötkürü öz isig öz-in titip idalap* || Наставник [ответил] своему ученику: “О добрый добрый, благородный сын мой! Этот ответ (?) таков. Когда [наша] надежда (парн.) - совершенно мудрый [десяти сильный] бог богов Будда пребывал на стезе бодхисаттв, он, не прерывая, внимал словам других и, отрешившись от самого себя, по отношению к другим” || Akıl hocası, öğrencisine şöyle cevap verdi: “Ey iyi, nazik, asil oğlum! Bu cevap (?) budur. [Bizim] umudumuz - tanrıların tamamen bilge [on güçlü] tanrısı Buda, bodhisattva'ların yolundayken, kesintiye uğramadan başkalarının sözlerine kulak verdi ve başkalarına karşı kendisinden vazgeçti.” ▪ [DKP/JW 502: 5324-5330] Der Lehrer sagte zu seinem Schüler: Ausgezeichnet, ausgezeichnet, mein [ed]ler Sohn; diese Sache verhält sich genau [so]! Als der vollkommen weise Göttergott Buddha, der vie zehn [Kräfte] (Skt. *daśabala*) besitzt und der

- eine Hoffnung und Zuflucht ist, auf dem Pfad der Bodhisattvas wandelte, da gab er sein eigenes Leben hin, ohne die Angelegenheiten anderer zu behindern.
- (36) [DKP/JW 330: 2291-2296] *šakilar[niṅ aržisi] šuḍodane eligdin b(ä)lgürmiš [] on küčlüg tükäl bilgä t(ä)ṅri t(ä)ṅrisi burhanniṅ: yüz k(a)lp üç asankedaki ämgäkin ymä urunčak yemiš bolur: || Das Leiden des mit den zehn Kräften (Skt. *daśabala*) ausgestatteten, vollkommen weisen Göttergottes Buddha, des [Weisen] der *śākyas*, der (aus dem Geschlecht) des Śuddhodana hervorgegangen ist, [...], hat (dieser) als Pfand (erst) in 100 *kalpas* und drei *asaṃkhyeyas* verbraucht (d.h. er hat 100 *kalpas* und drei *asaṃkhyeyas* gebraucht, um sein schlechtes *karma* zu tilgen). || Śākyaaların bilgəsi Śuddhodana hükümdârın bildirdiği on güce sahip tam bilge Tanrılar Tanrısı Buda'nın 100 kalpa ve üç asanke dönemindeki sıkıntısını yine üzerine almış olur...*
- (37) [DKP/JW 564: 6588-6591] *[[munčulayu čoglanıp]] [[on küčlüg tükäl bilgä t(ä)ṅri]] [[t(ä)ṅrisi burhan magaḍ uluška]] [[käli y(a)rlikadı:]] || Auf diese Weise (majestätisch) erstrahlend geruhte der mit den zehn Kräften (Skt. *daśabala*) versehene, vollkommen weise Göttergott Buddha ins Reich Magadha zu kommen. || Bu şekilde görkemli bir şekilde parıldayıp on güce sahip tam bilge Tanrılar Tanrısı Buda Magadha ülkesine gelerek emretti.*
- (38) [DKP/JW 562-564: 6654-6558] *[[anta]] [[ötrü on küčlüg]] [[tükäl bilgä t(ä)ṅri t(ä)ṅrisi burhan kazlar bāgiñä oğšatı]] [[kök kalıkta uçup bardı:]] || Daraufhin flog der mit den zehn Kräften (Skt. *daśabala*) ausgestattete, vollkommen weise Göttergott Buddha dem Fürsten der Gänse (Skt. *rājahaṃsa*) gleich am Himmel davon. || Ondan sonra on güce sahip tam bilge Tanrılar Tanrısı Buda kazlar hükümdârına benzer gökyüzüne uçup gitti.*
- (39) [DKP/JW 558: 6435-6439] *umugumuz inagım(i)z on küčlüg tükäl bilgä t(ä)ṅri t(ä)ṅrisi burhan erig yavgan köñüllüg yäk içgäknij köñülin ymä tözün yavaš kılı y(a)rlikadı: || Unsere Hoffnung und Zuflucht, der mit den zehn Kräften (Skt. *daśabala*) versehene Göttergott Buddha, hat geruht, (sogar) das Gemüt eines groben und wilden Dämons edel und milde zu stimmen. || Umudumuz on güce sahip, tam bilge Tanrılar Tanrısı Buda, kaba ve vahşi bir şeytanın zihnini bile soylulaştırmaya ve yumuşatmaya emretti:*

2.1.1.1.3. ayagka tegimlig ← tükel bilge ← teñri teñrisi

Bu eşdizimsel grup, *ayagka tegimlig* ‘saygıdeğer, hürmete layık’, *tükel bilge* ‘tam bilge’ ve *teñri teñrisi* ‘Tanrılar Tanrısı’ eşdizimlerinin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 1 örnekte rastlanmıştır.

- (40) [DKP/E 215: 4446] ...*bo savag eşidip ayagka teg[imlig] tükel bilge t(e)ñri t(e)ñrisi burhan [...]* || Bu sözü işiten saygıdeğer, tam bilge, Tanrılar Tanrısı Buda... ▪ [DKP/JW 638: 7893-7894] Nachdem er diese Worte vernommen hatte, vollkommen weise Göttergott Buddha...

2.1.1.1.3.1. atı kötrülmüş ← ayagka tegimlig ← tükel bilge ← teñri teñrisi

Bu eşdizimsel grup, *atı kötrülmüş* ‘adı yüceltilmiş’ kelime grubu, *ayagka tegimlig* ‘saygıdeğer, hürmete layık’, *tükel bilge* ‘tam bilge’ ve *teñri teñrisi* ‘Tanrılar Tanrısı’ eşdizimlerinin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 2 örnekte rastlanmıştır.

- (41) [DKP/E 92: 956-958] ...*bir ödün atı kötrülmüş ayagka [teğimli]g tükel bilge t(e)ñri t(e)ñri[si] burhan şrav(a)s]t kentke yakın...* || ...Bir zamanlar adı yüceltilmiş tam bilge, Tanrılar Tanrısı (Buda) *Śrāvastī* (adlı) şehre yakın... ▪ [DKP/JW 336: 2383-2388] Einst geruhte der vollkommen weise Göttergott [Buddha], dessen Name erhaben ist, der Verehrungsw[ürdi]ge, sich im Kloster Jetava[na] nahe der Stadt [*Śrāvastī*] gemeinsam mit 1250 Schülern aufzuhalten.
- (42) [DKP/E 147: 2449-2450] *bo biziñ emgekim(i)zde atı kötrülmüş ayagka tegimlig tükel bilge t(e)ñri t(e)ñrisi burhanta adın kimni erser umug inag tilep bolmaz biz* || Bu bizim ıstırabımızda adı yüceltilmiş, saygıdeğer, tam bilge Tanrılar Tanrısı Buda’dan başka kimseyi umut olarak dileyen olmaz. ▪ [DKP/JW 562: 6531-6535] In diesem unserem Leid Hoffnung und Zuflucht suchend, finden wir niemand anderen als den verehrungswürdigen und vollkommen weisen Göttergott Buddha, dessen Name erhaben ist.

2.1.1.1.4. anta ötrü ← tükel bilge ← teñri teñrisi

Bu eşdizimsel grup, *anta ötrü* ‘ondan sonra’ kelime grubu, *tükel bilge* ‘tam bilge’ ve *teñri teñrisi* ‘Tanrılar Tanrısı’ eşdizimlerinin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 11 örnekte rastlanmıştır.

- (43) [DKP/E 106: 1351-1352] ...**anta ötrü tükel bilge t(e)ᅇri t(e)ᅇrisi burhan** *k(u)lgaklarını...* || ...Daha sonra tam bilge Tanrılar Tanrısı Buda kulaklarının... ▪ [DKP/JW 408: 3662-3663] Dann der vollkommen weise Göttergott Buddha [...] deren Ohren [...].
- (44) [DKP/E 120: 1728-1731] ...**anta ötrü tükel bilge [t(e)ᅇri] t(e)ᅇrisi burhan** *çalukavan [at(l)i]g a]rıgda toyınlarıg okıp [inçe] tēp y(a)rlıkadı* || ondan sonra tam bilge Tanrılar Tanrısı Buda *Jalūkāvanam* (adlı) ormandan rahipleri çağırıp (şöyle) dedi: ▪ [DKP/JW 434: 4185-4188] Daraufhin (sc. nachdem er das avadana vorgetragen hatte) rief der vollkommen weise [Götter]gott (Skt. *devātideva*) Buddha die Mönche im Wld [namens] *Jalūkāvana*) an und geruhte [folgendermaßen] zu sprechen:
- (45) [DKP/E 201: 4029-4032] **anta ötrü tükel bilge t(e)ᅇri t(e)ᅇrisi burhan taluy** *ögüz kızıgında matarnıᅇ öᅇüsi üze olurup toyınlarıg okıp inçe tēp y(a)rlıkadı...* || Bundan dolayı tam bilge Tanrılar Tanrısı Buda okyanus kıyısında canavarın yalnızlığı ile oturup rahipleri çağırarak şöyle buyurdu: ▪ [DKP/JW 764: 10135-10138] Da setzte sich der vollkommen weise Göttergott Buddha am Ufer des Ozeans auf das Skelett des makara, rief die Mönche (herbei) und geruhte zu sagen:
- (46) [DKP/E 155: 2671-2672] ...**[öt]rü⁶ tükel bilge t(e)ᅇri t(e)ᅇrisi [burhan ...]** *raj(a)v(a)rt öᅇlüg közin ig[lig...] tapa çınkaru körüp inçe tēp y(a)rlıkadı...* || ...Sonra tam bilge, Tanrılar Tanrısı Buda (gök) mavisisi gözleriyle hasta (rahibe) doğru dikkatlice bakıp şöyle dedi: ▪ [DKP/JW 584: 6994-6997] [Darau]fhin geruhte der vollkommen weise Göttergott [Buddha] mit seinen lapislazuli-[blau]en Augen unverwandt auf den kr[anken] M[önch] zu blicken und zu sprechen:
- (47) [DKP/E 157: 2724-2726] ...**anta ötrü tü/kel bi/lge t(e)ᅇri burhan yılın yumşak ogl[agu e]lgin iglig toyunug ar[ıtı] yudı...** || ...Tanrı Buda yumuşak kollarıyla (vücudundaki) tüylere dokunulduğunda vücudundaki... ▪ [DKP/JW 586: 7046-7049] Daraufhin wusch der vollkommen weise Gott Buddha mir seiner weichen und zar[ten H]and den kranken Möch saube[r].
- (48) [DKP/STF 132: 1088-1090] [**anta**] **ötrü aᅇavaki yäk tᅇri tᅇri[si burxan]iᅇy** *yoᅇ yodun ᅇi[maᅇ]-ᅇa üküš tü[rlüg] ///* || После этого демон Атавака ...

⁶ Wilkens yayınında *anta ötrü* şeklinde okunmuştur.

- пытался разными способами ... уничтожить (парн.) бога богов Будду ... ||
 Ondan sonra, iblis Atavaka... birçok şekilde... tanrıların tanrısı Buda'yı yok
 etmeye çalıştı... [DKP/JW 578: 6885-6888] [D]a versuchte der Dämon
 Ātavaka, um den Göttergott [Buddha] vernichten zu können, zahlr[eiche...].
- (49) [DKP/STF 218: 1946-1949] **anta ö/trü/ tükäl bilgä tngri tngrişi burxan kök**
[ra]ž-avrt önglüg köz-in iglig toyin tapa çinÿaru körüp inča [tep y]rliqad[i] ||
 После этого совершенно мудрый бог богов Будда проникновенно глядя
 своими глазами цвета синего лазурита на больного монаха, соблаговолил
 сказать так: “Ради всех живых существ я” || Bundan sonra, tanrıların
 tamamen bilge tanrısı Buda, hasta keşişe mavi lapis lazuli renkli gözleriyle
 içtenlikle bakarken şunu söylemeyi kabul etti: “Bütün canlılar uğruna, ben
 varım.” ▪ [DKP/JW 584: 6994-6997] [Darau]fhin geruhte der vollkommen
 weise Göttergott [Buddha] mit seinen lapislazuli-[blauen] Augen unverwandt
 auf den kr[anken] M[önch] zu blicken und zu sprechen:
- (50) [DKP/JW 382: 3195-3197] **anta ötrü tükäl bilgä t(ä)ñri t(ä)ñrişi burh[a]n**
äzrua t(ä)ñri töşemiş t(ä)ñridäm oron üzä oluru y(a)rlıkadı: || Daraufhin
 geruhte der vollkommen weise (*Skt. sarvajña*) Göttergott Buddha, sich auf dem
 göttlichen Thron niederzulassen, der von Gott Brahmā (persönlich) mit Kissen
 ausgestattet war. || Bunun üzerine tam bilge Tanrılar Tanrısı Buda, tanrı
 Brahmā tarafından kişisel olarak minderlerle döşenmiş ilahî tahtta oturarak
 emretti.
- (51) [DKP/JW 580: 6932-6935] **[anta ötrü/ tükäl bilgä [t(ä)ñri t(ä)ñrişi] burhan**
y(a)rlıka[nçuçi t]özün || [Daraufhin] der vollkommen weise [Göttergott]
 Buddha mitleidig-edel [...]. || Bundan sonra tam bilge Tanrılar Tanrısı Buda
 merhametli, asil...
- (52) [DKP/JW 708: 9219-9220] **[anta ötrü t(ä)ñri t(ä)ñrişi] burhan inča [tep**
y(a)rlıkadı:] || [Daraufhin geruhte der Göttergot]t Buddha folgendermaßen [zu
 sprechen]: || Bunun üzerine Tanrılar Tanrısı Buda şöyle konuştu:
- (53) [DKP/JW 660: 8253-8255] **anta ötrü tü/käl/ [bilgä t(ä)ñri t(ä)ñrişi burhan]**
tözün burs[an] [kuvrag pıny]atka bar[dı:] || Daraufhin [ging] der vollk[ommen]
 weise Göttergott Buddha mit dem] edlen sañgha auf den [Almosen]gang. ||
 Bunun üzerine tam bilge Tanrılar Tanrısı Buda, sadaka turunda asil Sañgha ile
 gitti.

- (54) [DKP/JW 664: 8367-8369] **anta ötrü tükäl bilgä t(ä)ñri t(ä)ñrisi** *burhan ana[nt]ka inčä tep y(a)rlıkadı:* || Daraufhin sagte der vollkommen weise Göttergott zu Āna[nda]: || Bunun üzerine tam bilge Tanrılar Tanrısı Ānanda'ya dedi ki:
- (55) [DKP/JW 464: 4749-4751] [**anta ötrü**] **tükäl bilgä t(ä)ñri t(ä)ñri/i/si** [*śariputre*] *arhantka inčä tep y(a)rlıka[dı:]* || [Da] geruh[te] der vollkommen weise Göttergott (Buddha) zum arhat [Śariputra] zu sagen: || Sonra tam bilge Tanrılar Tanrısı Buda, arhat Śariputra'ya şöyle emretti:

2.1.1.1.5. ötrü ← tükel bilge ← teñri teñrisi

Bu eşdizimsel grup, *ötrü* 'sonra' kelimesiyle *tükel bilge* 'tam bilge' ve *teñri teñrisi* 'Tanrılar Tanrısı' eşdizimlerinin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 18 örnekte rastlanmıştır.

- (56) [DKP/E 148: 2462-2467] ...[**ötrü tü/**kel bilge t(e)ñri t(e)ñrisi [*burh*]an alku korkınçlarıg kétértéçi seviglig ünin anantıg okıp tözüin ananta... baturımın sunçukumın kötürgil... || ...sonra tam bilge, Tanrılar Tanrısı Buda bütün korkuları giderecek sevimli sesiyle *Ānant*'ı çağırıp, Ey soylu *Ānant*! Kasemi kaldır. ▪ [DKP/JW 562: 6545-6548] Da rief der vollkommen weise Göttergott Buddha mit lieblicher Stimme, die alle Ängste vertreibt, den Ānanda (uns sagte): Edler Ānanda, bring meine Bettelschale und meine Stizmatte!
- (57) [DKP/E 149: 2496-2500] ...**ötrü tükel bil/ge** t(e)ñri t(e)ñris*ji* *burhan yüz k(a)lp üç as[anké için]teki buyan edgü kılınç küçinte tüş utlı bolmuş styanup(a)rvirt tilin...* || ...Sonra, tam bilge, Tanrılar Tanrısı Buda, yüz *kalpa* üç *asamkhyeya* içindeki sevap gücünde karşılık bulmuş (olan) *Satyānuparivarta* diliyle, ▪ [DKP/JW 566: 6643-6651] Da geruhte der vollkommen wei[se Göttergott] Buddha mit seiner *satyānupravṛtta*-Zunge, die Kraft der Verdienste (Skr. *puṇya*) in 100 kaplas und drei *asamkhye*[yas] als (deren) Frucht entstanden ist, und mit seiner lieblichen Stimme, die geschmückt ist mit den achtfachen Vorzügen, Worte zu sprechen, die (magischer) Schutz (Skt. *raṅṣā*), Ruhm und Glück (Skt. *maṅgala*) sein können:
- (58) [DKP/E 157: 2729-2730] **ötrü tüke/l bilge**] t(e)ñri t(e)ñrisi *burhan ol toyun [...]* || daha sonra tam bilge, Tanrılar Tanrısı Buda, o rahip... ▪ [DKP/JW 586:

- 7052-7053] Dann geruhte der vollkommen [weise] Göttergott Buddha, jenes Mönch[es] entsprechend zu verkünden.
- (59) [DKP/E 157: 2705] ...⁷**t(e)ḡri t(e)ḡrisi burhan** [...] || ...Tanrılar Tanrısı Buda... ▪ [DKP/JW 586: 7027-7028] Da [geruhte] der vol[kommen weise] Göttergott Buddha [folgendermaßen zu sprechen]:
- (60) [DKP/E 154: 2631-2632] ...⁸**t(e)ḡri t(e)ḡrisi burha/n...**] || ...Tanrılar Tanrısı Buda... ▪ [DKP/JW 582: 6954- 6960] [Nach]dem jene Mö[nch]sgemeinde gegangen war, schritt der [vollkommen wei]se Göttergott Buddha die Wohnzellen des [vihāra] nacheinander ab,
- (61) [DKP/E 158: 2750-2751] ...**ötrü tükēl bilge t(e)ḡri [t(e)ḡris/i burka[n] inçe tēp y(a)rlıkadı**... || Bunun üzerine Tanrılar Tanrısı Buda bunlara şöyle anlattı: ▪ [DKP/JW 588: 7072-7073] Da geruhte der vollkommen weise Götter[gott] Buddha zu sagen:
- (62) [DKP/E 164: 2925-2927] **ötrü tükēl bilge t(e)ḡri t(e)ḡrisi burhan toyınlarka inçe tep y(a)rlıkadı**... || bunun üzerine tam bilge Tanrılar Tanrısı Buda rahiplere şöyle buyurdu: ▪ [DKP/JW 604: 7417-7419] Da sagte der vollkommen weise Göttergott Buddha zu den Mönchen:
- (63) [DKP/E 182: 3457-3459] ...**ötrü tükēl bilge t(e)ḡri t(e)ḡrisi burhan şariputrē arhantka inçe tēp y(a)rlıkadı**... || ...bunun üzerine tam bilge, Tanrılar Tanrısı Buda *Śāriputra* arhanta şöyle buyurdu: ▪ [DKP/JW 348: 2634-2636] Da sprach der vollkommen weise Göttergott Buddha folgendermaßen zum arhat Śāriputra:
- (64) [DKP/STF 130: 1060-1063] **ötrü tükäl bilgä tḡri-i tḡrisi burxan alqū qorqič-lariy ketärdäci säviglig ünin anat-iy oqıp inča tep tedi:** || Тогда совершенно мудрый бог богов Будда, отгоняющий всяческий страх, приятным голосом позвал Ананду и сказал так: || O zaman tanrıların tamamen bilge tanrısı olan ve her türlü korkuyu ortadan kaldıran Buda, hoş bir sesle Ananda'yı çağırdı ve şunları söyledi: ▪ [DKP/JW 562: 6545-6548] Da rief der vollkommen weise Göttergott Buddha mit lieblicher Stimme, die alle Ängste vertreibt, den Ānanda (und sagte):
- (65) [DKP/STF 218: 1952-1954] **ö/trü tükäl/ bilgä tḡri tḡrisi burxan inča te[p yrli]qadi** || Тогда совершенно мудрый бог богов Будда соблаговолил

⁷ Wilkens yayınında *ötrü tükēl bilge t(e)ḡri t(e)ḡrisi burhan* şeklinde okunmuştur.

⁸ Wilkens yayınında *ötrü t(e)ḡri t(e)ḡrisi burhan* şeklinde okunmuştur.

сказать так: || O zaman tanrıların tamamen bilge tanrısı Buda şunu söylemeyi kabul etti: ▪ [DKP/JW 586: 2727-2728] Da [geruhte] der vol[kommen weise] Göttergott Buddha [folgermaßen zu sprechen]:

- (66) [DKP/STF 224: 2010-2013] **ötrü tükäl bilgä tngri tngrişi burxan tikilig yangquluy säviglig äz-rua ünin ol oyri-lar-qa inča tep [yrlı]qadı:** || тогда совершенно мудрый бог богов Будда громким и звенящим, приятным голосом Брахмы соблаговолил так сказать этим ворам: || o zaman tanrıların kusursuz bilge tanrısı Buda, yüksek, çınlayan ve hoş bir Brahma sesiyle bu hırsızlara şunu söylemeye tenezzül etti: ▪ [DKP/JW 326: 2200-2205] Da gruhte der vollkommen weise Göttergott Buddha mit seiner tönenden und lieblichen *Brahmā*-Stimme zu jenen Räubern zu sprechen:
- (67) [DKP/STF 226: 2023-2025] **ötrü-ü tükäl bilg[ä tngri] tngrişi burxan ol [oyrılar]ning köngülingä yaraşi nom nomlayu yrl[iqadı]** || тогда совершенно мудрый бог богов Будда соблаговолил проповедовать учение, подходящее для их сердец. || Sonra tam bilge Tanrılar Tanrısı Buda, onların kalplerine uygun bir öğretiyi vaaz etmeyi emretti: ▪ [DKP/JW 326: 2215-2217] Da geruhte der vollkommen weise [Götter]gott Buddha (ihnen), ih[r]er Auffassungsgabe entsprechend, den *dharma* zu verkünden.
- (68) [DKP/JW 388: 3273-3278] [] **ötrü tükäl bilgä t(ä)[ri] [t(ä)rişi] burhan:** *burhanlıg /// [] / ol ärniñ öñrä ažu[n[takı kı]lmiş ädgü kılınçın kızıgçä [] körüp elig bāgkă inčä [tep y(a)r]lıkadı:* || Da betrachtete der vollkommen weise G[öttergott] Buddha [mit seinem] buddhahaften [Auge] das Verdienst (Skt. *puṇya*), das jener Mann [in] einer früheren Existenz [be]wirkt hatte, der Reihe nach und [ge]ruhte zum König zu [sprechen]: || ...sonra tam bilge Tanrılar Tanrısı Buda, buda... o adamın ilk varlıkta yaptığı iyi ameliyle sırasıyla... görüp hükümdâra şöyle dedi:
- (69) [DKP/JW 564: 6591-6596] **[[ötrü tükäl bilgä]] [[t(ä)ri t(ä)rişi burhannıñ magad]] [[uluška kälmişin bilip bimbaşare]] [[elig bāg başın kamag k(a)ra bodun]] [[ulug törlüg ağır ayagın t(ä)ri]] [[burhanka utru üntilär:]]** || Als da das gesamte einfache Volk mit dem König Bimbisāra an der Spitze davon erfuhr, dass der vollkommen weise Göttergott Buddha ins Reich Magadha gekommen war, da gingen (alle) dem göttlichen Buddha mit tiefer und würdiger Verehrung entgegen. || Sonra tam bilge Tanrılar Tanrısı Buda'nın

Magadha (adlı) şehre geldiğini bilip Bimbisāra hükümdâr başıyla bütün halkı büyük türlü saygıyla Tanrı Buda’yı karşıladılar.

- (70) [DKP/JW 566: 6608-6618] **ötrü tükäl bilgä t(ä)ᅇri t(ä)ᅇrisi** *burhan maitri sakinčın tolu*] *[[bolup kök ražav(a)rt öᅇlög közin]] ol magad uluš[taki tnl(ı)glarka] tetrü körüp kala[vink ku]šlarınᅇ säviglig ün[intin utmı]š yegädmiš alku bus[uš]l[arı]g buzdaçı tigilig yaᅇkulug br(a)hmasavar äzrua ünin bimbaş-are elig bägig okıp inčä tep y(a)rıkadı: || Da wurde der vollkommen weise Göttergott Buddha erfüllt von maitrī-Gesinnung, blickte mit seinen lapislazublauen Augen]] unverwandt [auf die Menschen in] jenem Lande Magadha, rief mit tönendem brahmasvara, (d. h.) mit Brahma-Stimme, welche alle Küm[m]er[n]iss]e zerstört und schöner [] ist [als] die liebliche St[imme] der kala[vin]ka-Vög]el, den König Bimbisāra und sprach um auf! ||* Sonra tam bilge Tanrılar Tanrısı Buda, maitrī eğilimi ile doldu, lapis-lazu mavisı gözleriyle o Magadha ülkesinin insanlarına sabit bir şekilde baktı, çınlayan bir Brahmasvara ile, tüm üzüntüleri yok eden bir Brahma sesiyle bağrdı. Kalaviᅇka’nın güzel sesinden daha güzel-kuşlar, kral Bimbisāra ve konuştu!
- (71) [DKP/JW 660: 8250-8253] **ötrü tükäl bilg[ä t(ä)ᅇri] t(ä)ᅇ[risi]** *burhan gaᅇdik ıgač tokıp [tözün burs]aᅇ kuvrag birlä račgri kántkä [barıp y(a)rık[a]dı: || Da schlug der vollkommen weise [Götter]g[ott] Buddha das gaᅇdika-Holz (=Sematerion), [begab sich] gemeinsam mit der [edlen Gem]einde (Skt. *āryasaᅇgha*) zur Stadt und [geruh]te zu [...]. ||* Sonra tam bilge Tanrılar Tanrısı Buda, *gaᅇdika* ağacına vurup soylu topluluk ile *Račgri* (adlı) şehre gidip emretti.
- (72) [DKP/JW 754: 9952-9953] *[[ötr]]ü [[tükäl bilgä t(ä)ᅇri t(ä)ᅇrisi bur[han]] [vagiše urınıᅇ köᅇülin sakinčın []] ||* Da [erkennte] der vollkommen weise Göttergott Bud[dha] die Gedanken des Jünglings Vāgīsa [...]. || Sonra tam bilge Tanrılar Tanrısı Buda, genç *Vāgīsa*’nın düşüncelerini tanıdı.
- (73) [DKP/JW 268: 1220-1224] [] **ötrü [] t(ä)ᅇri t(ä)ᅇrisi** *burhan asanke[lig yolt]a bodis(a)t(a)v yorıkın yorıyur [är]kän adınlar üçün munı täg isig özin idalamıš || [...]* dann [...] als der Göttergott Buddha [au]f dem *asamkhyeyas* (dauernden) [Weg] den Bodhisattvawandel wandelte, hat er für andere sein Leben aufgegeben. || sonra [...] Tanrılar Tanrısı Buda bodhisattva yürüyüşü

asamkhyeya (kalıcı) yol (üzerinde) yürürken, başkaları için bunun gibi canından vazgeçmiş.

2.1.1.1.6. on küçlög ← teŋri teŋrisi

Bu eşdizimsel grup, *on küçlög* ‘on güce sahip’ kelime grubu ve *teŋri teŋrisi* ‘Tanrılar Tanrısı’ eşdiziminin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 6 örnekte rastlanmıştır.

- (74) [DKP/E 146: 2416-2418] ...*amtı on küçlög t(e)ŋri t(e)ŋrisi burhanka arkış üntürüp idayın...* || ...Ben şimdi on güce sahip Tanrılar Tanrısı Buda’ya haberci çıkarıp göndereyim. ▪ [DKP/STF 128: 1054-1055] И пусть же теперь я призову (букв. подниму) и направлю посланцев к богу богов Будде. [DKP/JW 560: 6500-6502] Ich will jetzt einen Boten zum Göttergott Buddha, der mit den zehn Kräften (Skt. *daśabala*) ausgestattet ist, senden.
- (75) [DKP/STF 130: 1069-1070] *muna amtī on küçlög tŋri tŋrisi [burxa]n sanga yaq̄in kālyūk* || Вот в этот час (теперь) десяти сильный бог богов Будда приблизится к тебе. || İşte bu saatte (şimdi) tanrıların on güçlü tanrısı Buda sana yaklaşacaktır. ▪ [DKP/JW 578: 6904-6905] Schau, jetzt ist der Göttergott [Buddh]a, der mit den zehn Kräften (Skt. *daśabala*) ausgestattet ist, zu dir gekommen!
- (76) [DKP/STF 132: 1081-1088] *anta ötrü ağavaki yäk: tŋri tŋrisi⁹ burxan-iy q̄orqınçsüz köngülin oluru [yrliqa]miş-in körüp anta oq̄ tŋri tŋr[isi]¹⁰ burxan-iy äyriğ yavḡan yoyun sa[vlarin] söğdi q̄arḡadi näcä [tŋri tŋrisi]¹¹ burxan]iy sögsär q̄arḡasar anča on küç[lög] tŋri tŋrisi burxan q̄utin q̄ivın [çöy’in] yalinin ükliyü asilu yrliqar är[ti]* || Тогда демон Атавака, видя, что бог богов Будда соблаговолит восседать без страха в сердце, тотчас же стал ругать и бранить бога богов Будду в грубых и недостойных выражениях. Но сколько бы он ни ругал и ни бранил, десяти сильный бог богов Будда в той же мере соблаговолит возрастить и приумножить свою благодать (парн.) и свой блеск и свое могущество (парн.). || O zaman iblis Atavaka, tanrıların tanrısı Buda'nın yüreğinde korkusuzca oturmayı kabul ettiğini görünce, hemen tanrıların tanrısı Buda'yı kaba ve değersiz ifadelerle

⁹ Ön Yönelimli eşdizimsel grubu yoktur.

¹⁰ Ön Yönelimli eşdizimsel grubu yoktur.

¹¹ Ön Yönelimli eşdizimsel grubu yoktur.

azarlamaya başladı. Ama ne kadar azarlasa da, tanrıların on güçlü tanrısı Buddha, lütfunu, parlaklığını ve gücünü aynı ölçüde arttırmayı ve büyütmeyi kabul etti. ▪ [DKP/JW 578: 6878-6885] Als da der Dämon Ātavaka sah, dass der Göttergott Buddha furchtlos dazusitzen geruhte, da verfluchte er den Göttergott Buddha mit groben und unflätigen Wo[rten] (Skt. *pāruṣyavāda*). (Doch) je mehr er den [Göttergott Buddha] verfluchte, desto mehr geruhte der mit den zehn Kräften (Skt. *daśabala*) ausgestattete Göttergott in seiner Majestät und in seinem Glanz[] zuzunehmen.

- (77) [DKP/JW 768: 10221-10224] *t(ä)ṅri [] küçlög [] on küçlög t(ä)ṅri t(ä)ṅri/si burhannıḡ y(a)rlıkančuči [köñülin] äšidgil: || [...]* Gott [...] mächtig [...] vernimm das Mit[leid] (Skt. *karuṇā*) des mit den [zehn] Kräften (Skt. *daśabala*) versehenen G[ött]er[gott]es Buddha! || Tanrı... güçlü... on güce sahip Tanrılar Tanrısı Buda'nın şefkatli gönlüyle dinle!
- (78) [DKP/JW 772: 10283-10287] *ötrü körkin täšürm(i)š on küçlög t(ä)ṅri t(ä)ṅri/si burhan: ol ämgäklig ärig üntäyü ok[ı]p inčä tep tedi: ||* Da rief der mit den zehn Kräften (Skt. *daśabala*) versehene Göttergott Buddha, der seine Gestalt verwandelt hatte, jenen leidgeprüften Mann an und sagte: || Sonra görünüşünü değiştirmiş on güce sahip Tanrılar Tanrısı Buda, o sıkıntıyı tavır göstererek çağırıp şöyle dedi:
- (79) [DKP/JW 772: 10298-10302] *[] törlög uzanmak[lıg köñü]ll[üg] on küçlög t(ä)ṅri t(ä)ṅri/si b[urhan] ymä: // [] ok anı körüp irak tazıp bardı: || [...]* auch der Buddha mit dem [Geist], der über [viel]fache Listen [verfügt], als er eben [...] diesen sah, floh er davon. || ...türlü becerikli, on güce sahip Tanrılar Tanrısı Buda yine... onu görüp uzaklaştı.

2.1.1.1.7. umug mag ← tükel bilge ← teṅri teṅri/si

Bu eşdizimsel grup, *umug mag* ‘umut, dayanak’ kelime grubu, *tükel bilge* ‘tam bilge’ ve *teṅri teṅri/si* ‘Tanrılar Tanrısı’ eşdizimlerinin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 5 örnekte rastlanmıştır.

- (80) [DKP/E 131: 2040-2042] *...şaki[ların] arji]sı umug mag tükel [bilge t(e)ṅri t(e)ṅri/si] burhan yumşak savın... || ...Šākya[ların] evliyası, ümidimiz, tam bilge Tanrılar Tanrısı Buda yumuşak sözlerle... ▪ [DKP/STF 84: 542-544] праведник из рода Шакья совершенно [мудрый бог богов] “Будда*

некогда разговаривал учтиво. Как же я стану произносить грубые и бранные слова, к которым божественный Будда соблаговолил выразить отращение?” || Şakya soyundan gelen salih bir adam, kusursuz [tanrıların bilge tanrısı] Buda bir zamanlar kibarca konuştu. İlahî Buda'nın tiksintisini ifade etmeyi kabul ettiği kaba ve küfürlü sözleri nasıl söyleyebilirim? ▪ [DKP/JW 500: 5318-5321] Der vollkommen [w]eise Gott Buddha, der Seher der Śākya, die Hoffnung und Zuflucht, hat mit sanften Worten immer Rechtes gesagt.

- (81) [DKP/E 148: 2452-2455] *...anın kamagnıj umugı magı tükel bilge t(e)ņri t(e)ņrisi burhan magad uluška kelgeli taplayu y(a)rlıkazun tēp...* || Bundan dolayı herkesin umudu tam bilge, Tanrılar Tanrısı Buda, *Magadha* (adlı) ülkeye gelmeyi kabul etsin, dedi. ▪ [DKP/JW 562: 6535-6538] Deshalb möge der vollkommen weise Göttergott Buddha, Hoffnung und Zuflucht von allen, geruhen, ins Land Magadha kommen zu wollen.
- (82) [DKP/E 154: 2641-2644] *...ötrü umug mag tükel bilge t(e)ņri t(e)ņrisi burhan bilip ukup ol iglig toyunka inçe tēp ayutı y(a)rlıkadı...* || ...Daha sonra (canlıların) umudu, tam bilge Tanrılar Tanrısı Buda, bilip anlayarak o hasta rahibe şöyle sordu: ▪ [DKP/JW 582: 6965-6968] Da begriff die Hoffnung und Zuflucht, der vollkommen weise Göttergott Buddha, und er geruhte, jenen kranken Mönch folgendermaßen zu befragen:
- (83) [DKP/STF 84: 548-554] *baxšisi titsisinga ädgü ädgü [töz]ün oylum bu sav [muntay ol (?) [on küç]lüg umuy inay tükäl bilgä tngri tngrisi burxan bodistv-lar-r yoriyinta yoriyur ärkän adin-lar-ning savin tümdadin ötkürü öz isig öz-in titip idalap adin* || Наставник [ответил] своему ученику: “О добрый добрый, благородный сын мой! Этот ответ (?) таков. Когда [наша] надежда (парн.) - совершенно мудрый [десятисильный] бог богов Будда пребывал на стезе бодхисаттв, он, не прерывая, внимал словам других и, отрешившись от самого себя, по отношению к другим” || Akıl hocası, öğrencisine şöyle cevap verdi: “Ey iyi, nazik, asil oğlum! Bu cevap (?) budur. [Bizim] umudumuz - tanrıların tamamen bilge [on güçlü] tanrısı Buda, bodhisattva'ların yolundayken, kesintiye uğramadan başkalarının sözlerine kulak verdi ve başkalarına karşı kendisinden vazgeçti.” ▪ [DKP/JW 502: 5324-5329] Der Lehrer sagte zu seinem Schüler: Ausgezeichnet, ausgezeichnet, mein [ed]ler Sohn; diese Sache verhält sich genau [so]! Als der vollkommen weise Göttergott Buddha, der vie zehn [Kräfte] (Skt. *daśabala*) besitzt und der

eine Hoffnung und Zuflucht ist, auf dem Pfad der Bodhisattvas wandelte, da gab er sein eigenes Leben hin, ohne die Angelegenheiten anderer zu behindern, und fügte anderen nichts Böses zu.

- (84) [DKP/JW 400: 3552-3555] *ol ok biziñ umugumuz in[agımız tükäl] bilgä t(ä)ñri t(ä)ñrisi šaki[muni burhan bodis(a)v(a)t] yorikin yoriyur ärkän alp ka[tiğ] inčä sakıntı:* || Und eben diese unsere Hoffnung und Zu[flucht, der vollkommen] weise Göttergott Śākya[muni Buddha], hat Folgendes überlegt, als er den Pfad der [Bodhisattvas] wandelte und sich heroisch [anstrengte]: || O bizim umudumuz, tam bilge, Tanrılar Tanrısı Śākyamuni Buda Bodhisattvalar yolunda yürürken sert (bir şekilde) şöyle düşündü:

2.1.1.1.8. umug inag ← teñri teñrisi

Bu eşdizimsel grup, *umug inag* ‘umut, dayanak’ kelime grubuyla *teñri teñrisi* ‘Tanrılar Tanrısı’ eşdiziminin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 2 örnekte rastlanmıştır.

- (85) [DKP/JW 382: 3220-3222] *sävinč utli sakinčın y(a)rl[ik]anč[uçi] k[ö]ñüllüg umug inag t(ä)ñri t(ä)ñrisi burhanka yi[nč]irü yükünür biz:* || Mit Dankbarkeit verneigen wir uns ergebenst vor dem mitleidigen Göttergott Buddha, der (unsere) Hoffnung und Zuflucht ist. || Minnettarlıkla, şefkatli, umudumuz Tanrılar Tanrısı Buda’ya secde ederiz.
- (86) [DKP/JW 642: 7956-7961] *umug inag [t(ä)ñri [t(ä)ñrisi] nomlasar azu [] / täñlig ag(ı)r ayag [kılıp tük]äl bilgä t(ä)ñri [burhan m(a)hakaşip arha]ntig okıp inčä [tep y(a)rlikadı]* || [Mein Gott], (der du) Hoffnung und Zuflucht (bist), [...] edel und charismatisch [...] mit einem Maß [...] Götter[gott...] wenn er den [dharma] predigt, oder [...] mit [welchem] Maß [ist diese] sehr würdige [Verehrung zu beziffern?] [Da] ried der [vollkom]men weise Gott [Buddha] den [arha]t [Mahākāśyapa] und geruhte Folgendes [zu sagen:] || Umudumuz Tanrılar Tanrısı Buda vaaz verse yahut... kadar saygı gösterip tam bilge Tanrılar Tanrısı Buda m(a)hakaşip Arhantı çağırıp şöyle söyledi:

2.1.1.1.9. şakıların arjısı ← tükel bilge ← teñri teñrisi

Bu eşdizimsel grup, *Şakıların arjısı* ‘Şākya kabilesinin ermişi, azizi’ kelime grubu, *tükel bilge* ‘tam bilge’ ve *teñri teñrisi* ‘Tanrılar Tanrısı’ eşdizimlerinin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 2 örnekte rastlanmıştır.

- (87) [DKP/STF 218: 1955-1959] *anča [s]öz-läyü yrliqap yrliqančuči köngül{l}üg şaki-lar-niŋ arǰ-isı tükäl bilge tng[ri] [tn]grisi [burx]an altun önglüg karǰ-a [tonin] ///* || *Соблаговолив сказать так, имеющий сострадательное сердце праведник из рода Шакья совершенно мудрый бог богов Будда, сложив, взял свою монашескую рясу золотого цвета. || Bunu söylemeyi kabul ettikten sonra, şefkatli bir kalbe sahip Şakya soyundan doğru bir insan olan, tanrıların tamamen bilge tanrısı Buda katlanmış, altın renkli manastır cüppesini aldı. ▪ [DKP/JW 586: 7030-7037] Nachdem er [dies zu sagen] geruht hatte, [raf]fte der mitleidige řşi [der Śākya],der vol[lkommen weise] Gott Bud[dha], sein [gold]farbenes kāṣāya-Gewand [a]n seiner cakralakṣaṇa, beseitigte er [zunäc]hst die Exkreme am Körper des kra[nken] Mönches und geruhte, ihn auf[zurichte]n.*
- (88) [DKP/JW 564: 6560-6564] *[[şakıların arjısı tükäl bilgä t(ä)ñri t(ä)ñrisi burhan]] [[kök kalıkta uçup bardokta]] [üç miñ ulug yertincü]] [[yer suv täpräyür osuglug közünti:]]* || *Als der şşi der Śākya, der vollkommen weise Göttergott Buddha am Himmel davonflog, schien es, als bebt die Breitausend-Großtausend-Welt (Skt. trisāhasramahāsāhasralokadhātu). || Şākyaaların azizi, tam bilge Tanrılar Tanrısı Buda, gökyüzünde uçup gittiğinde, üç bin büyük dünyada... yeryüzü titriyor gibi göründü.*

2.1.1.1.10. atı kötrülmüş ← teñri teñrisi

Bu eşdizimsel grup, *atı kötrülmüş* ‘adı yüceltilmiş’ kelime grubuyla *teñri teñrisi* ‘Tanrılar Tanrısı’ eşdiziminin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 1 örnekte rastlanmıştır.

- (89) [DKP/JW 642: 7952-7956] *tözün oglum [: ärtmiş] üdüñ kamag arhantlard[a üstü]nki m(a)hakaşıpe arhant: atı [kötrülmüş t(ä)ñr/i t(ä)ñris/i] burhanka inçä [tep ötün]ti: || Höre zu, mein edler Sohn, in einer [vergangenen] Zeit [sagte ergeben]st der arhat Mahākāśyapa, der [best]e unter allen arhats, zum [Gött]ergott Buddha, dessen Name [erhaben ist]: || (Dinle), asil oğlum, geçmiş*

bir dönemde, tüm Arhatların üstündeki Mahākāśyapa Arhat, adı yüceltilmiş Tanrı Tanrısı Buda'ya şöyle dedi:

2.1.1.1.10.1. atı kötrülmüş ← ayakka tegimlig ← tükel bilge ← teñri teñrisi

Bu eşdizimsel grup, *atı kötrülmüş* ‘adı yüceltilmiş’ kelime grubu, *ayakka tegimlig* ‘saygıdeğer, hürmete layık’, *tükel bilge* ‘tam bilge’ ve *teñri teñrisi* ‘Tanrılar Tanrısı’ eşdizimlerinin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 2 örnekte rastlanmıştır.

- (90) [DKP/E 92: 956-958] ...*bir ödün atı kötrülmüş ayakka [teğimli]g tükel bilge t(e)ñri t(e)ñri[si burhan şrav(a)s]t kentke yakın...* || ...Bir zamanlar adı yüceltilmiş tam bilge, Tanrılar Tanrısı (Buda) *Śrāvastī* (adlı) şehre yakın... ▪ [DKP/JW 336: 2383-2388] Einst geruhte der vollkommen weise Göttergott [Buddha], dessen Name erhaben ist, der Verehrungsw[ürdi]ge, sich im Kloster Jetava[na] nahe der Stadt [*Śrāvastī*] gemeinsam mit 1250 Schülern aufzuhalten.
- (91) [DKP/E 147: 2449-2450] *bo biziñ emgekim(i)zde atı kötrülmüş ayakka tegimlig tükel bilge t(e)ñri t(e)ñrisi burhanta adın kimni erser umug inag tilep bolmaz biz* || Bu bizim ıstırabımızda adı yüceltilmiş, saygıdeğer, tam bilge Tanrılar Tanrısı Buda’dan başka kimseyi umut olarak dileyen olmaz. ▪ [DKP/JW 562: 6531-6535] In diesem unserem Leid Hoffnung und Zuflucht suchend, finden wir niemand anderen als den verehrungswürdigen und vollkommen weisen Göttergott Buddha, dessen Name erhaben ist.

2.1.2. teñri teñrisi Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Grupları

Teñri teñrisi eşdiziminin art yöneliminde sadece *burkan* ve *burhan* kelimeleri tespit edilmiştir. Bütün *teñri teñrisi* eşdizimlerinin art yöneliminde *burhan* ya da *burkan* kelimeleri geçtiği için burada örnekler tekrar verilmeyecek, bu bölümde ön yöneliminde eşdizimsel grubu tespit edilmeyen eşdizimlere yer verilecektir. Ön yöneliminde eşdizimsel grubu olmayan 20 örnek tespit edilmiştir.

- (92) [DKP/E 89: 867-868] ...*t(e)ñrisi t(e)ñris[i] burhan inçe tēp y(a)rılıkadı...* || ...Tanrı Tanrısı Buda şöyle buyurdu: ▪ [DKP/JW 394: 3422-3423] Der Göttergott Buddha geruhte folgendermaßen zu sprechen:
- (93) [DKP/E 96: 1058-1060] ...*t(e)ñri t(e)ñrisi burhan y(i)me törüsüz tokusuz amranmak teğinmekig artukrak yēryük ol...* || ...Tanrılar Tanrısı Buda da çirkin

(bir ilişkiyi) birlikte olmayı son derece yemiştir. ▪ [DKP/JW 342: 2475-2477] Auch der Göttergott Buddha hat unsittliches Leibesempfinden (Skt. *kāmamithyācāra*) streng verurteilt.

- (94) [DKP/STF 44: 112-117] *bu nirvan ol: tep körgitü biltürü tınlylariy ütläyü ärikläyü alp qutyarÿuluq üçün anin tngri tngri burxan bu muntay öngi öngi türlüg nom-lar üz-ä tınly-niing köngülin yavalturup* /// || так говоря, показывая и знакомя и, ввиду трудности спасения, давая живым существам советы и назидания бог богов Будда с помощью такого рода разнообразных (парн.) установлений приводил к успокоению сердца живых существ. || tanrıların tanrısı Buda, bu tür çeşitli düzenlemelerin yardımıyla, kurtuluşun zorluğu göz önüne alındığında, canlılara tavsiyelerde bulunarak ve öğüt vererek canlıların kalplerinin sakinleştirmesine yol açtı. ▪ [DKP/JW 320: 2145-2150] Dies ist das *nirvāṇa*. Indem er (dies) aufzeigte und lehrte und die Lebewesen unterwies, weil sie schwer zu befreien sind, deshalb hat der Göttergott Buddha durch diese derartigen unterschiedlichen *dharmas* die Herzen der Lebewesen besänftigt und sie zu sich selbst [...] gebracht.
- (95) [DKP/STF 132: 1081-1088] *anta ötrü ağavaki yäk: tngri tngri burxan-iy qorqinčsüz köngülin oluru [yrliqa]miš-in körüp anta oq tngri tngri burxan-iy äyriq yavÿan yoyun sa[vlarin] sögdı qarÿadi näcä [tngri tngri burxan]iy sögsär qarÿasar anča on küç[lüg] tngri tngri burxan qutin qivın [čoÿin] yalinin ükliyü asilu yrliqar är[ti]* || Тогда демон Атавака, видя, что бог богов Будда соблаговолит восседать без страха в сердце, тотчас же стал ругать и бранить бога богов Будду в грубых и недостойных выражениях. Но сколько бы он ни ругал и ни бранил, десятикратный бог богов Будда в той же мере соблаговолит возрастить и приумножить свою благодать (парн.) и свой блеск и свое могущество (парн.). || O zaman iblis Atavaka, tanrıların tanrısı Buda'nın yüreğinde korkusuzca oturmayı kabul ettiğini görünce, hemen tanrıların tanrısı Buda'yı kaba ve değersiz ifadelerle azarlamaya başladı. Ama ne kadar azarlasa da, tanrıların on güçlü tanrısı Buddha, lütfunu, parlaklığını ve gücünü aynı ölçüde arttırmayı ve büyütmeyi kabul etti. ▪ [DKP/JW 578: 6878-6885] Als da der Dämon Ātavaka sah, dass der Göttergott Buddha furchtlos dazusitzen geruhte, da verfluchte er den Göttergott Buddha mit groben und unflätigen Wo[rten] (Skt. *pāruṣyavāda*). (Doch) je mehr er den [Göttergott Buddha] verfluchte, desto mehr geruhte der

mit den zehn Kräften (Skt. *daśabala*) ausgestattete Göttergott in seiner Majestät und in seinem Glanz[] zuzunehmen.

- (96) [DKP/STF 134: 1092-1095] // [*āśidip*] ol [*toyin atasin*] [*körmiş oyulî*] *täg ärtingü qat[iylanip]* [*küçin közin aç*]ip **tnгри tngri¹² burxan-iy** [*kördi*] || ... слыша [это], монах, подобно сыну, увидевшему своего отца, приложив большое усилие, с трудом открыл глаза и увидел бога богов Будду. || ... [bunu] işiten keşiş, babasını büyük bir çabayla, zorlukla gören bir oğul gibi gözlerini açtı ve tanrıların tanrısı Buda'yı gördü. ▪ [DKP/JW 582: 6969-6972] Nachdem jener Mönch diese Worte vernommen hatte, (war es,) als hätte ein Sohn seinen Vater gesehen, und er öffnete unter Anstrengung seine Augen und erblickte den Buddha.
- (97) [DKP/STF 134: 1095-1097] [*iki*] *qolin kötürgäli saqinip kötü[rü umatin küçsüz]* *savin tngri tngri-i [burxan-qa inča] tep ötünti:* || Он решил протянуть (поднять) обе руки, но не смог, и обратившись к богу богов Будде, слабым голосом (букв. бессильными словами) сказал так: || İki elini uzatmaya (kaldırmaya) karar verdi, ancak yapamadı ve tanrıların tanrısı Buda'ya dönerek zayıf bir sesle (harfiyen: güçsüz kelimelerle) şöyle dedi:
- (98) [DKP/JW 224: 424] [/] **t(ä)ngri/l/ärniñ t(ä)ngri:** [/] || ...der Gott der Götter...
- (99) [DKP/JW 238: #690-#692] [: *a]mrak kañım [t]ängri t(ä)ngri burhanı[n]y(a)r]lıgı eyin açılayın* || [L]ieber Vater, ich will mich dem [Bef]ehl des Göttergottes Buddha entsprechend [be]kehren. || sevgili babacığım, [Tanrılar Tanrısı Buda'nın emrine] göre din değiştirmek istiyorum.
- (100) [DKP/JW 252: 880-887] k(a)ltı m(ä)n nätägin tükäl bilgä t(ä)ngri t(ä)ngri¹³ burhanka agınçsız süzök kertgünç köñüllüg bolu täğinsär m(ä)n yänä ymä ol çatik nomug äşidip tınl(1)glar: **t(ä)ngri t(ä)ngri burhan bizni üçün muntag ämgäk ämgänmiş biz ymä [olarn]ı üçün özlüg ölmäktin tıdınalım tep näçükin ärsär köni böküş urungaylarmu:** || Wenn ich nämlich ergebst unumkehrbaren Glauben an den vollkommen weisen Göttergott Buddha erlange und auch jene jätaka-Schrift gehört habe (und sie anderen verkünde), werden dann die Lebewesen irgendwie die wahrhaftige Einstellung an den Tag legen, (indem si edenken): Auch wir, die wir solchermaßen Leid erfahren haben, wollen uns des Tötens von Lebewesen (Skt. *prāṇātīpāta*) um [ihret]willen enthalten, wie der

¹² Wilkens yayınında *t(e)ngri burhan* şeklinde okunmuştur.

¹³ Bu eşdizimsel grup, *tükel bilge t(e)ngri t(e)ngri* bölümünde verilmiştir.

Göttergott Buddha um unseretwillen (dies getan hat)? Nasıl tam bilge Tanrılar Tanrısı Buda'ya sarsılmaz, temiz, imanlı olsam yine o Jataka öğretisini duyup canlılar, Tanrılar Tanrısı Buda bizim için bunun gibi sıkıntı çekmiş biz yine onlar için katil olmaktan uzaklaşalım diyip nasılsa gerçek konsantrasyonu gösterecekler mi? ||

- (101) [DKP/JW 372: 3020] **[t(ä)ŋri t(ä)ŋrisi burha]n inčä tep** || [Der Göttergott Buddha] sagte: || Tanrı Buda şöyle söyledi:
- (102) [DKP/JW 576: 6843-6845] *anta ötrü [atavake y]äk ärtiŋü öpkäsi k(ä)lip* **[t(ä)ŋri t(ä)ŋrisi burhan]ka inčä tep tedi:** || Da geriet der [Dä]mon Ātavaka sehr in Rage und sagte zum [Göttergott] Buddha: || Ondan sonra Ātavaka şeytan çok kızdı (ve) Tanrılar Tanrısı Buda'ya şöyle dedi:
- (103) [DKP/JW 672: 8460-8464] *[] tegin t(ä)ŋri t(ä)ŋrisi burhan atın] äšidmišdä* *ök [altı] kačıgları barča yazıl[ıp] ärtiŋü sävinčlig bolup braman[ka] inčä tep tedi:* || [...] kaum hatte der Prinz [den Namen] des Göt[tergottes Buddha] vernommen, entspannt[en] sich seine [sechs] Sinne (Skt. *ṣaḍāyatana*) allesamt, [...] er wurde sehr froh und sagte [zum] Brahmanen: || Prens Tanrılar Tanrısı Buda'nın adını duyunca altı duyusu rahatladı, çok sevindi ve Brahman'a şöyle dedi:
- (104) [DKP/JW 730: 9528a-9528b] **[t(ä)ŋri t(ä)ŋri/si bur]han [inčä [te]p y(a)[r]lıkadı:** || Der [Göttergott Buddha] geruhte [folgendermaße]n zu sprech[en]: || Tanrılar Tanrısı Buda şöyle söyledi:
- (105) [DKP/JW 754: 9912-9915] *[...t(ä)ŋri] t(ä)ŋrisi bu[rhan...]* || [...] der [Götter]gott Buddha... || ...Tanrılar Tanrısı Buda...
- (106) [DKP/JW 772: 10294-10296] *[tä]šürmiš k[ör]kin [] [t(ä)ŋri] t(ä)ŋrisi bur[han] []* || Der [Götter]gott Buddha, der seine G[esta]lt [ver]wandelt hatte, [... ging zu ihm]. || deęitirmiş görünüşüyle... Tanrılar Tanrısı Buda...
- (107) [DKP/JW 792: 10625-10626] **t(ä)ŋri t(ä)ŋrisi burhan y(a)rlıkan]čuči köŋül öri[tip inčä tep y(a)rlıkadı:]** || Da erweck[te] der G[öttergott Buddha Mit]leid (Skt. *karuṇā*) [und geruhte zu sagen]: || Tanrılar Tanrısı Buda merhamet besleyip şöyle söyledi:
- (108) [DKP/JW 884: 12323-12324] *tü[käl... t(ä)ŋri t(ä)ŋri/si burhan [...]* || Der vo[llkommen weise Götter]gott Buddha] [...]. || Tam... Tanrılar Tanrısı Buda...

2.1.2. burhan kutı ‘Buda kutsallığı’

Burhan kutı eşdizimine 70 örnekte rastlanmıştır. Bu eşdizimin (111) ve (119) numaralı maddelerinde *yeg* kelimesi; (123) numaralı maddesinde *tüzü köni* kelime grubu ve (135) numaralı maddesinde *odgurak* kelimesi eşdizimlerin arasına girmiştir.

2.1.2.1. burhan kutı Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Grupları

Burhan kutı eşdiziminin *tözkerinçsiz* ← *burhan kutı* ve *ikinti ajunta* ← *burhan kutı* olmak üzere ön yönelimli 2 eşdizimsel grubu tespit edilmiştir.

[---]	← <i>tözkerinçsiz</i>	← <i>burhan kutı</i>
	← <i>ikinti ajunta</i>	

Tablo 2.2. *burhan kutı* Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler

2.1.2.1.1. *tözkerinçsiz* ← *burhan kutı*

Bu eşdizimsel grup, *tözkerinçsiz* ‘derin’ kelimesiyle *burhan kutı* ‘Buda kutsallığı’ eşdiziminin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 16 örnekte rastlanmıştır.

- (109) [DKP/E 167: 2986-2988] ...*kēcmedin ara bo buyan edgü kılınç küçinte [tözkerinçsiz burhan] kutın bulgay s(e)n...* || Bu sevap (ve) iyi davranış sayesinde kısa sürede (derin Buda) mutluluğunu bulacaksın. ▪ [DKP/JW 602: 7333-7335] In Bälde wirst du kraft dieses Verdienstes (Skt. *puṇya*) die unerfründliche Buddhaschaft erlangen.
- (110) [DKP/E 147: 2437-2440] ...*katıglanıp tözkerinçsiz b[urhan] kutın bulup bökünki künke tegi alku tnl(i)gka asıg tusu kılı y(a)rlıkar...* || ...uğraşıp derin Buda kutsallığını bulup bugüne kadar bütün canlılara fayda sağlar. ▪ [DKP/JW 562: 6520-6523] indem Ihr Euch so angestrengt und (schließlich) die unergründliche Buddhaschaft erlangt habt, geruht Ihr, stets bis auf den heutigen Tag allen Lebewesen Nutzen zu bereiten.
- (111) [DKP/STF 56: 259-262] *ol /// buyan küçintä [tü]z-kärinçsiz yeg burxan qütin bultü:* || и в силу этой добродетели обрел неисчерпаемую, прекрасную благодать Будды. || ve bu erdem sayesinde Buda'nın tükenmez, güzel lütfunu kazandı. ▪ [DKP/JW 438: 4245-4248] Kraft [ebe]n jenes

Verdienstes hat er (schließlich in einer folgenden Existenz) die unergründliche und beste Buddhaschaft erlangt.

- (112) [DKP/STF 114: 905-908] *bu köngülünġin yanturu tidip mäning buyan-liy işimkä basutçu bolıyl: qāčan birök tüz-kärinčsz burxan qütin bulsar-mn: ||* Отстрани и отбрось эти свои мысли и стань опорой моему доброму деянию. И если когда-либо я обрету неисчерпаемую благодать будды, то я разорву || Bu düşüncelerinden uzaklaş ve bu düşüncelerinden kurtul ve benim iyiliğime destek ol. Ve eğer Buda'nın tükenmez lütfunu kazanırsam, o zaman parçalayacağım. ▪ [DKP/JW 536-538: 6001-6003] (Deshalb) gib deine Haltung auf und sei für mein puṇya-Werk eine Helferin. Sobald ich die unergründliche Buddhaschaft erlangt habe,
- (113) [DKP/STF 146: 1210-1214] *üč asanki-ta buši čxšapt[ta ula]ti alti par[a]mit-lariy tuşyrurup tüz-kärinčsiz burxan qütin bulup: asanki nayut saninča tün[ly-lariy n]irvan-liy uluşqa uduz-up elt[gä]y: ||* “... в течение трех неисчислимых периодов (Skt. *tri-kalpa-asamkhyeya*) он будет совершать шесть добрых деяний (Skt. *sat-pāramitā*), раздавать пожертвования, исполнять обеты и прочее и, обрета неисчерпаемую благодать будды, приведет в страну нирваны неисчислимое множество (Skt. *asamkhyā nayuta*).” || “... hesaplanamayan üç dönem boyunca (*tri-kalpa-asamkhyeya*) o, altı iyi şeyi yapacak (*sat-pāramitā*), bağışları dağıtacak, adaklarını yerine getirecek, vb. ve Buda'nın tükenmez lütfunu kazanarak nirvana ülkesine sayısız çok şey (götürecektir) (*asamkhyā nayuta*).” ▪ [DKP/JW 668: 8409-8413] [Der Buddha sagte:], Er wird die sechs pāramitās wie Geben (Skt. *dāna*), Sittlichkeit (Skt. *śīla*) etc. [...] in drei asaṃkhyeyas erfüllen, die unergründliche Buddhaschaft erlangen und Lebewe[sen], die nach asaṃkhyeyas und nayutas zählen, ins nirvāṇā-Land führen.
- (114) [DKP/JW 382: 3199-3205] *kayu m(ä)n ođgurak bilgä biligin tüz-kärinčsiz burhan kutin bultum: iki adakl(i)[g]larda: tört butluglarda: üküš adakl(i)glarda birök m(ä)n yeg adrok ärsär m(ä)n: bo köni kertü savın beş yüz arşilarnıñ ätözläri: öñräkidä yegräk tükäl arıg silig b(ä)lgülüg bolzun: ||* So sicher wie ich irgend mit dem Wissen die unvergleichliche Buddhaschaft erlangt habe! Wenn ich unter den Zweifüßlern, unter den Vierfüßlern und unter den Vielfüßlern der Beste und Vorzüglichste bin, durch dieses Wahrheits wort sollen die Körper der 500 Seher (Skt. *ṛṣi*) noch besser als die vorherigen,

vollständig und rein (wieder) erscheinen! || Herhangi bir bilgiyle emsalsiz Budalığa eriştiğim kadar kesin! İki ayaklıların, dört ayaklıların ve çok ayaklıların en iyisi ve en mükemmeliysem, bu hakikat sözüyle 500 görücünün bedenleri öncekilerden daha iyi, eksiksiz ve saf görünecek!

- (115) [DKP/JW 450: 4469-4471] *katıglan- [kečmädi]n ara **tüzgäri[nčsiz]** [burhan kut]ılıg ögdir ančo bol[gay:]* || [...] sich anstrengend [...] die Belohnung der [uner]gründlichen [Buddhaschaft] [wird dir ba]ld zuteil werden. || ...çabalamak... hemen derin Buda saadeti akıllıca olacak.
- (116) [DKP/JW 526: 5746-5750] *b[o buyan k]üçintä **tüzgäri[nčsi]z burhan kut[ın bul]up ämgäkig ketärdäçi nomlu[g y(a)rılıgın äši]dip kutruldaçı tın(t)ıglarını [] [b]uluş yınak saçayın:*** || Kraft di[eses Verdienstes (Skt. puṇya)] will ich die unergründliche Buddhascha[ft erlang]en, der zu erlösenden Lebewesen (Gen.) [...], die diese dharm[a-Predigt hör]en, welche das Leiden entfernt, will ich in alle Richtungen zerstreuen. || Bu sevap sayesinde, derin Buda saadetini bulup sıkıntıyı giderecek öğreti kaidesini duyup kurtulacak canlıların... bulup etrafa saçın.
- (117) [DKP/JW 604: 7401-7410] *birök çın [kert]ü bo buyan küçintä o[đgurak **tüz]gäri[nčsiz burhan ku[tın tilär] ärsär m(ä)n ätözümdäki [biš]miš [ä]timin tanču tan[ču üzüp] [s]üñökümkätägi [] // [näčük ätözüm [] [a]rığ silig ärdi är[sär] [anta]g ok kirsiz tapčasız arıg [ätözü]m yinim b(ä)lgülüg bolzun:*** || mein [gekoch]tes [F]leisch auf meinem Körper in Stück[e schneidend], bis hin zu meinen Kochen [...] insoweit mein Körper [...],immer re]in gewesen [ist, ... ebens]o sollen mein [Körper] und meine Glieder (wieder) makellos und rein zum Vorshein kommen! || Eğer bu doğru sevap sayesinde kesinlikle derin Buda saadetini dilersem vücudumdaki pişmiş etimin parça parça kesip... kemiğime kadar... nasıl vücudum... temizdi. Hemen kirsiz kirli temiz vücudum ortaya çıksın.
- (118) [DKP/JW 254: 919-924] *anta [ötrü] suparage bodis(a)t(a)v **tüzgäri[nčsiz burhan kutı** üçün kop köñül[i]n katıglanu alku ädin t(a)varın. alkuka ıdalayu titä berü kılı inčä ök buşı[ç]ı koltguçılarıg idti toduru kanturu umaz ärti:* || Obwohl sich da[mals] der Bodhisattva Supāraga um der unergründlichen Buddhaschaft willen [mi]t ganzem Herzen bemühte und all sein Hab und Gut anderen überließ und (es ihnen) gab, konnte er nur auf diese Weise die Bettelnden absolut nicht zufriedenstellen. || Ondan sonra Supāraga Bodhisattva,

derin Buda saadeti için canı gönülden çabalayarak ve bütün malını mülkünü başkalarına vermiş olsa da dilencileri bu şekilde (yaparak) doyurup tatmin edemezdi.

- (119) [DKP/JW 264: 1141-1144] *apam birök m(ä)n tüzgärinčsiz yeg burhan kutn bulur ok ärsär m(ä)n bo ok mäniñ köni kertü sözüm üzä kanzun mäniñ bo küsüşüm:* || Erst wenn ich die unergründliche und beste Buddhaschaft erlangt haben sollte, dann soll sich mein Gelübde durch diese meine wahrhaftige Reze erfüllen. || Dedem eğer ben derin (ve) iyi Buda saadetini bulursam bu benim doğru sözüme kansın. Benim bu arzum....
- (120) [DKP/JW 648: 8057-8061] *anı üçün bodis(a)t(a)vlar yüz k(a)lp üç asankeda alku tnl(i)glarig y(a)rlikančuči k[öñü]ll[äri üzä] [] // tutup temin 'ök tüzgä[rinčsiz burhan] [ku]tın bulurlar:* || Aus diesem Grunde ergreifen die Bodhisattvas alle Lebewesen in 100 kalpas und drei asaṃkhyeyas [mit ihrem] Mitl[eid] (Skt. *karuṇā*) und erst dann erlangen sie die [un]ergrün[dliche] Buddhaschaft. || Bu nedenle, Bodhisattvalar 100 *kalpa* ve üç asaṃkhyeya'da bütün canlıları şefkatli gönülleri üzerine... tutup o zaman derin Buda saadetine ulaşırlar.
- (121) [DKP/JW 598: 7293-7296] *bo ädgü kılınč küčintä seziksiz ođgurak yeg üstünki kamag tnl(i)glarnıñ [umugı inagı tüzgärinčsiz] burhan kutn bula[yın:]* || Kraft dieser guten Tat (Skt. *puṇya*) w[ill] ich unbedingt als beste und allerhöchste [Hoffnung und Zuflucht] aller Lebewesen – die [unergründliche] Buddhaschaft erlangen! || Bu iyi amel sayesinde şüphesiz iyi ve üstün, bütün canlıların umudu derin Buda saadetini bulayım.
- (122) [DKP/JW 562: 6515-6523] *y(a)rlikančuči köñüllüg umug inag t(ä)ñrim: yüz k(a)lp üç asanke içintä uzun turkaru biz[n]i üçün açığ ämgäk ämgänip: bir kšan ödüin ymä arokin tinturmadı: munı täg katıgılanıp tüzgärinčsiz burhan kutn bulup bökünki küntägi alku tnl(i)gka asıg tusu kılı y(a)rlikar:* || Mitleidiger Buddha, o Hoffnung und Zuflucht, indem Ihr (bereits) in 100 kalpas und drei asaṃkhyeyas ständig um unseretwillen bitteres Leid erduldet habt, ohne auch nur für die Zeit eines Augenblicks (Skt. *kṣāṇa*) vor Müdigkeit Atem zu schöpfen, indem Ihr Euch so angestrengt und (schließlich) die unergründliche Buddhaschaft erlangt habt, geruht Ihr, stets bis auf den heutigen Tag allen Lebewesen Nutzen zu bereiten. || Merhametli, umudum Tanrım 100 kalpa (ve) üç asaṃ-hyeyas içinde daima bizim için sıkıntı çekip bir an yine

yorgunluğunu gidermedi. Bunun gibi çabalayıp derin Buda saadetini bulup bugüne kadar bütün canlıya fayda sağlar.

- (123) [DKP/JW 266: 1197-1203] *kaçan m(ä)n [t]ü[z][gärin]čsüz tüzü köni burhan [küt]n bulsar m(ä)n ol ugurda [] inčä [bo]lmakl[(i)g bag tügün [] [nom]lug bulıtın buluñ [] enčgülüg nirvan mäñi[sinä t]ägürgäy m(ä)n ((tep))*: || Wenn ich die un[e]r[gründlic]he und vollkomme Buddha[schaft] (Skt. *anuttarasamyaksambodhi*) erlangt habe, in dem Moment [werde ich...] so [...] den Knoten des [We]rdens [durchtrennen] und durch die [dh]rma-Wolke die Weltgegenden [...], und [alle zur] Freude des friedvollen *nirvāṇa* gelangen lassen. || Derin (ve) mükemmel Buda saadetini bulduğum o anda... şöyle... düğüm... öğretti bulutunu bulun... barışlı *Nirvāṇa* mutluluğuna ulaşmak istiyorum, dedi.

2.1.2.1.2. ikinti ajunta ← burhan kutı

Bu eşdizimsel grup, *ikinti ajun* ‘ikinci varlık, ahiret’ eşdizimiyle *burhan kutı* ‘Buda kutsallığı’ eşdiziminin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 2 örnekte rastlanmıştır.

- (124) [DKP/E 118: 1669-1670] ...**ikinti ajunta burhan kutın bultaçı bodis(a)t(a)vniñ küçi tetir**... || ...ikinci varlıkta Buda kutsallığını bulacak (olan) Bodhisattva gücüdür. [DKP/JW 432: 4114-4115] die Kraft eines Bodhisattvas, der in der kommenden Existenz die Buddhaschaft erwirbt.
- (125) [DKP/E 118: 1671-1673] ...**tümen kolti ikinti ajunta burhan kutın bultaçı bodis(a)t(a)vniñ küçleri tertilser**... || hemen hepsi ikinci varlıkta Buda kutsallığını bulacak (olan) on binlerce Bodhisattva’nın güçleri bir araya getirilse... [DKP/JW 432: 4116-4118] dass, erst wenn sich die Kräfte von zehntausend kotıs von Bodhisattvas, die in der nächsten Existenzform die Buddaschaft erlangen,

2.1.2.2. burhan kutı Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Grupları

Burhan kutı eşdiziminin *burhan kutın* → *bulmak*, *burhan kutı* → *küsüşi*, *burhan kutı* → *tilemek* ve *burhan kutıntın* → *evirmek* olmak üzere art yönelimli 4 eşdizimsel grubu tespit edilmiştir.

<i>burhan kutı</i> →	bulmak →	[---]
	küsüşi →	
	tilemek →	
	evirmek →	

Tablo 2.3. *burhan kutı* Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler

2.1.2.2.1. *burhan kutın* → *bulmak*

Bu eşdizimsel grup, *burhan kutı* ‘Buda kutsallığı’ eşdizimiyle *bulmak* ‘bulmak’ kelimesinin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 34 örnekte rastlanmıştır.

- (126) [DKP/E 167: 2986-2988] ...*kēçmedin ara bo buyan edgü kılınç küçinte [tözkerinçsiz burhan] kutın bulgay s(e)n...* || Bu sevap (ve) iyi davranış sayesinde kısa sürede (derin Buda) mutluluğunu bulacaksın. ▪ [DKP/JW 602: 7333-7335] In Bälde wirst du kraft dieses Verdienstes (Skt. *puṇya*) die unerfründliche Buddhaschaft erlangen.
- (127) [DKP/E 147: 2437-2440] ...*katıgılanıp tözkerinçsiz b[urhan] kutın bulup bökünki künke tegi alku tın(ı)gka asıg tusu kılı y(a)rlıkar...* || ...uğraşıp derin Buda kutsallığını bulup bugüne kadar bütün canlılara fayda sağlar. ▪ [DKP/JW 562: 6520-6523] indem Ihr Euch so angestrengt und (schließlich) die unergründliche Buddhaschaft erlangt habt, geruht Ihr, stets bis auf den heutigen Tag allen Lebewesen Nutzen zu bereiten.
- (128) [DKP/E 118: 1669-1670] ...*ikinti ajunta burhan kutın bultaçı bodis(a)t(a)vniṅ küçi tetir...* || ...ikinci varlıkta Buda kutsallığını bulacak (olan) Bodhisattva gücüdür. ▪ [DKP/JW 432: 4114-4115] die Kraft eines Bodhisattvas, der in der kommenden Existenz die Buddhaschaft erwirbt.
- (129) [DKP/E 118: 1671-1673] ...*tümen kolti ikinti ajunta burhan kutın bultaçı bodis(a)t(a)vniṅ küçleri tērilser...* || hemen hepsi ikinci varlıkta Buda kutsallığını bulacak (olan) on binlerce Bodhisattva’nın güçleri bir araya getirilse... ▪ [DKP/JW 432: 4116-4118] dass, erst wenn sich die Kräfte von zehntausend kotis von Bodhisattvas, die in der nächsten Existenzform die Buddaschaft erlangen,
- (130) [DKP/E 118: 1674-1676] ...*bir közünür ajunta burhan kutın bultaçı bodis(a)t(a)vniṅ küçin bilm[iş] k(e)rgek..* || şimdiki varlıkta Buda saadetini

bulacak Bodhisattva'nın gücüne (eşit olduğunu) bilmek gerek. ▪ [DKP/JW 432: 4119-4121] der Kraft eines Bodhisatt vas (entspricht), der in der gegenwärtigen Existenz die Buddhaschaft erlangt.

- (131) [DKP/E 121: 1755-1756] ...*bo buyanım küçinte burhan [kutın] bulayın*... || Bu sevabım sayesinde Buda kutsallığını bulayım. ▪ [DKP/JW 436: 4213-4214] Möge ich kraft dieses meines Verdienstes die Buddha[schaft] erlangen!
- (132) [DKP/E 129: 1972-1974] *bo Montag alp kılğuluk iş ilemişine seziksiz odgurak burhan kutın bulgay s(e)n.* || Böylesi yapılması zor işleri başarmış olduğunda şüphesiz Buda saadeti bulacaksın. ▪ [DKP/JW 554: 6360-6362] Da du diese derartig schwierig zu vollbringende Tat bewerkstelligt hast, wirst du ohne Zweifel sicherlich die Buddhaschaft erlangen.
- (133) [DKP/E 142: 2301] ...*burhan kutın bulup kor*... || Buda kutsallığını bulup zarar... ▪ [DKP/JW 530: 5852] die Buddhaschaft, erlangen, [...]
- (134) [DKP/E 191: 3750-3753] ...*kentü öziniñ katıglamakıña köñülin yürekin v(a)jir teg kılıp alku bizni barça utup yeğedip biznide öñre burhan kutın bultacı boltı*. || ...Kendisinin gayret etmesinden dolayı kalbi elmas gibi sertleşip hepimizi tamamen mağlup edip bizden önce Buda saadetini bulacak oldu. ▪ [DKP/JW 694: 8944-8947] Da er sich selbst angestrengt hat, hätte er sein Herz gleichsam zu einem vajra gemacht, uns alle insgesamt besiegt und vor und die Buddhaschaft erlangt.
- (135) [DKP/STF 106: 822-824] *bu buyan küçintä alp bulyuluq udumbar çäçäk täg burxan qutın [o]tjyuraq bulayin* || И пусть же я в силу этого доброго деяния непременно обрету трудно достижимую благодать будды, подобную цветам удумбара (Skt. *udumbara*) || Ve bu iyilik sayesinde, bir udumbara'nın çiçekleri gibi, Buda'nın ulaşılması zor lütfunu kesinlikle kazanayım. ▪ [DKP/JW 534: 5934-5936] Kraft dieses Verdienstes (Skt. *punya*) werde ich sicherlich die Buddhaschaft erwerben, die so schwer zu erlangen ist wie die udumbara-Blume.
- (136) [DKP/STF 56: 259-262] *ol /// buyan küçintä [tü]z-kärinçsiz yeg burxan qutın bultı*: || и в силу этой добродетели обрел неисчерпаемую, прекрасную благодать Будды. || ve bu erdem sayesinde Buda'nın tükenmez, güzel lütfunu kazandı. ▪ [DKP/JW 438: 4245-4248] Kraft [ebe]n jenes Verdienstes hat er (schließlich in einer folgenden Existenz) die unergründliche und beste Buddhaschaft erlangt.

- (137) [DKP/STF 114: 905-908] *bu köngülüngin yanturu tiđip mäning buyan-liŷ išimkä basutču bolyil: ğaçan birök tüz-kärińsz burxan ğutın bulsar-mn:* || Отстрани и отбрось эти свои мысли и стань опорой моему доброму деянию. И если когда-либо я обрету неисчерпаемую благодать будды, то я разорву || Bu düşüncelerinden uzaklaş ve bu düşüncelerinden kurtul ve benim iyiliğime destek ol. Ve eğer Buda'nın tükenmez lütfunu kazanırsam, o zaman parçalayacağım. ▪ [DKP/JW 536-538: 6001-6003] (Deshalb) gib deine Haltung auf und sei für mein puñya-Werk eine Helferin. Sobald ich die unergründliche Buddhaschaft erlangt habe,
- (138) [DKP/STF 146: 1210-1214] *üč asanki-ta buši čxšapt[ta ula]ti alti par[a]mit-lariŷ tuşŷrurup tüz-kärińsiz burxan ğutın bulup: asanki nayut saninča tın[lŷ-lariŷ n]irvan-liŷ uluşqa uduz-up elt[ġä]y:* || “... в течение трех неисчислимых периодов (Skt. *tri-kalpa-asamkhyeya*) он будет совершать шесть добрых деяний (Skt. *sat-pāramitā*), раздавать пожертвования, исполнять обеты и прочее и, обрета неисчерпаемую благодать будды, приведет в страну нирваны неисчислимое множество (Skt. *asamkhyaya nayuta*).” || “... hesaplanamayan üç dönem boyunca (*tri-kalpa-asamkhyeya*) o, altı iyi şeyi yapacak (*sat-pāramitā*), bağışları dağıtacak, adaklarını yerine getirecek, vb. ve Buda'nın tükenmez lütfunu kazanarak nirvana ülkesine sayısız çok şey (götürecektir) (*asamkhyaya nayuta*).” ▪ [DKP/JW 668: 8409-8413] [Der Buddha sagte:], Er wird die sechs pāramitās wie Geben (Skt. *dana*), Sittlichkeit (Skt. *śīla*) etc. [...] in drei asamkhyeyas erfüllen, die unergründliche Buddhaschaft erlangen und Lebewe[sen], die nach asamkhyeyas und nayutas zählen, ins nirvāṇā-Land führen.
- (139) [DKP/STF 146: 1221-1224] *maytre-ta ulati bu bdraklp-taġi tört yüz toquz o[n] [a]lti bodistv-lar barča burxan ğutın [bulŷuluġin] ġutrulŷulug-in ariti söz-lämäz-lär* || “Майтрея и прочие четыреста девяносто шесть бодхисаттв этой *bhadra-kalpa* все они ничего не говорят об обретении благодати Будды и об освобождении ... || “Maitreya ve bu *bhadra-kalpa*'nın diğer dört yüz doksan altı bodhisattva'sı, bunların hepsi Buda'nın lütfunu kazanmak ve kurtuluş hakkında hiçbir şey söylemezler...” ▪ [DKP/JW 668: 8420-8423] Die 496 Bodhisattvas in diesem Bhadrakalpa wie Maitreya et. Verkünden absolut nicht die Buddhaschaft [...] und das Befreitwerden.

- (140) [DKP/STF 182: 1574-1575] // [qil]miš buy{a}nīm: küçintä o[d]y[u]raq /**burhan qutın**/ **bulayın** // || и в силу [этого] моего доброго деяния ... пусть я непременно обрету благодать будды. || ve [bu] iyi eylemim sayesinde... Buda'nın lütfunu kesinlikle elde edeyim. ▪ [DKP/JW 720: 9424-9425] Kraft meines Verdienstes, das ich [vollbracht] habe, möcht ich si[c]h[e]r [die Buddhaschaft erlangen].
- (141) [DKP/JW 334: 2365-2366] *amtı ymä burhan kutın bulmiš ärip: ymä kšanti kılur m(ä)n:* || Obwohl ich jetzt die Buddhaschaft erlangt habe, vollziehe ich trotzdem (noch) das Sündenbekenntnis. || Şimdi Buda saadetini bulup yine tövbe ederim.
- (142) [DKP/JW 366: 2918-2920] [] [a]lp bulguluk **bur/ha)n [kutın bulayı)n:** || [Der Bodhisattva-Elefant sagte:], [...] die [sc]hwer zu erlangende Bu[dd]a[schaft will ich erlangen]. || Bodhisattva-Fil dedi ki: Ulaşılması zor Buda saadetini bulayım.
- (143) [DKP/JW 400: 3549-3551] *asankelig yolta yorıyur ärkän [t]ö[zün] bodis(a)v(a)tlar yalñoklarnıñ ažun[ınta uzun] yašta burhan kutın bulgalı ü[çün]* || U[m] die Buddhaschaft nach einem [langen] Leben in der Menschen-Existenzform zu erlangen, haben die [e]d[le]n Bodhisattvas, als sie auf dem asamkhyeyas währenden Weg wandelten, [...] || Sayısız yolda yürürken asil Bodhisattvalar insanların aleminde uzun yaşta Buda saadetini bulmak için...
- (144) [DKP/JW 382: 3199-3201] *kayu m(ä)n odğurak bilgä biligin tüzkarinčsiz burhan kutın bultum:* || So sicher wie ich irgend mit dem Wissen die unwergleichliche Buddhaschaft erlangt habe! || Herhangi kesin bilgiyle derin Buda saadetini buldum.
- (145) [DKP/JW 526: 5746-5750] *b[o buyan k]üçintä tüzgärinč[si]z burhan kut[ın bul]up ämgäkig ketärdäçi nomlu[g y(a)rılığın äşi]dip kutruldaçı tnl(ı)glarnıñ [] [b]uluñ yıñak saçayın:* || Kraft di[eses Verdienstes (Skt. puñya)] will ich die unergründliche Buddhaschaft erlang[en], der zu erlösenden Lebewesen (Gen.) [...], die diese dharm[a-Predigt hör]en, welche das Leiden entfernt, will ich in alle Richtungen zerstreuen. || Bu sevap sayesinde, derin Buda saadetini bulup sıkıntıyı giderecek öğreti kaidesini duyup kurtulacak canlıların... bulup etrafa saçın.
- (146) [DKP/JW 264: 1141-1144] *apam birök m(ä)n tüzgärinčsiz yeg burhan kutın bulur ok ärsär m(ä)n bo ok mäniñ köni kertü sözüüm üzä kanzun mäniñ bo*

küsüşüm: || Erst wenn ich die unergründliche und beste Buddhaschaft erlangt haben sollte, dann soll sich mein Gelübde durch diese meine wahrhaftige Reze erfüllen. || Eğer şimdi ben derin (ve) iyi Buda saadetini bulursam benim doğru sözüme ve arzuma tatmin olsun.

- (147) [DKP/JW 648: 8057-8061] *anı için bodis(a)t(a)ımlar yüz k(a)lp üç asankeda alku tnl(i)glarıg y(a)rıkančuı k[öñü]ll[äri üzä] [] // tutup temin 'ök tüzgä[rinčsiz burhan] [ku]tın bulurlar:* || Aus diesem Grunde ergreifen die Bodhisattvas alle Lebewesen in 100 kalpas und drei asaṃkhyeyas [mit ihrem] Mitl[eid] (Skt. *karuṇā*) und erst dann erlangen sie die [un]ergrün[dliche] Buddhaschaft. || Bu nedenle, Bodhisattvalar 100 *kalpa* ve üç asaṃkhyeya'da bütün canlıları şefkatli gönülleri üzerine... tutup o zaman derin Buda saadetini ulaşırlar.
- (148) [DKP/JW 598: 7293-7296] *bo ädgü kılınč küçintä seziksiz oğgurak yeg üstünki kamag tnl(i)glarını [umugı inagı tüzgärinčsiz] burhan kutın bula[yın:]* || Kraft dieser guten Tat (Skt. *puṇya*) w[ill] ich unbedingt als beste und allerhöchste [Hoffnung und Zuflucht] aller Lebewesen – die [unergründliche] Buddhaschaft erlangen! || Bu iyi amel sayesinde şüphesiz iyi ve üstün, bütün canlıların umudu derin Buda saadetini bulayım.
- (149) [DKP/JW 562: 6515-6523] *y(a)rıkančuı köñüllüg umug inag t(ä)ñrim: yüz k(a)lp üç asanke içintä uzun turkaru biz[n]i için açıg ämgäk ämgänip: bir kşan ödüin ymä arokın tınturmadı: munı täg katıglanıp tüzgärinčsiz burhan kutın bulup bökünki küntägi alku tnl(i)gka asıg tusu kılı y(a)rıkar:* || Mitleidiger Buddha, o Hoffnung und Zuflucht, indem Ihr (bereits) in 100 kalpas und drei asaṃkhyeyas ständig um unseretwillen bitteres Leid erduldet habt, ohne auch nur für die Zeit eines Augenblicks (Skt. *kṣāṇa*) vor Müdigkeit Atem zu schöpfen, indem Ihr Euch so angestrengt und (schließlich) die unergründliche Buddhaschaft erlangt habt, geruht Ihr, stets bis auf den heutigen Tag allen Lebewesen Nutzen zu bereiten. || Merhametli, umudum Tanrım 100 kalpa (ve) üç asaṃ-hyeyas içinde daima bizim için sıkıntı çekip bir an yine yorgunluğunu gidermedi. Bunun gibi çabalayıp derin Buda saadetini bulup bugüne kadar bütün canlıya fayda sağlar.
- (150) [DKP/JW 266: 1197-1203] *kaçan m(ä)n [t]ü[z][gärin]čsiz tüzü köni burhan [kutu]n bulsar m(ä)n ol ugurda [] inčä [bo]lmakl[(i)g bag tügün [] [nom]lug bulıtın bulıñ [] enčgülgü nirvan mäñi[sinä t]ägürgäy m(ä)n ((tep)):* ||

Wenn ich die un[e]r[gründlic]he und vollkommene Buddha[schaft] (Skt. *anuttarasamyaksambodhi*) erlangt habe, in dem Moment [werde ich...] so [...] den Knoten des [We]rdens [durchtrennen] und durch die [dh]rma-Wolke die Weltgegenden [...], und [alle zur] Freude des friedvollen *nirvāṇa* gelangen lassen. || Derin (ve) mükemmel Buda saadetini bulduğum o anda... şöyle... düğüm... öğretti bulutunu bulun... barışlı *Nirvāṇa* mutluluğuna ulaşmak istiyorum, dedi.

- (151) [DKP/JW 694: 8940-8943] *ögil sakinğil tözünüm-a bo elig bāgniṅ öñräki savların bo b(a)ḍrak(a)lpdaki beš yüz bodis(a)t(a)vlar barča muntada öñrä **burhan kutın bulup sansardın ozguçular är[[di:]]*** || Bedenke, mein Edler, durch die früheren Worte dieses Königs hätten die 500 Bodhisattvas in diesem Bhadrakalpa allesamt schon vorher die Buddhaschaft erlangt und wären dem saṃsāra entkommen. || Hatırla asil kişi, bu hükümdârın daha önceki sözleriyle bu *b(a)ḍrak(a)lp*'daki 500 bodhisattvalar tamamıyla bundan önce Buda saadetini bulup Saṃsāra'dan kurtulmuşlardı.
- (152) [DKP/JW 824: 11225-11227] [**burhan**] **kutın bultaçı** *kutlug tınl(i)gniṅ ä[ti] bo:* || Dies ist [...] das F[leisch] eines charismatischen Lebewesens, das auf dem Wege ist, die [Buddha]schaft zu erwerben. || Buda saadetini bulacak canlının eti budur.
- (153) [DKP/JW 718: 9405-9407] *keçmätin ar[a] bo yertincü yer su[v]d[a]kı tınl(i)glarnıṅ [] **burhan kutın bulğalı s[akınyu]k s[iz:]*** || D[u] has[t b[eschlossen,] in Bäl[de] die Buddhaschaft zu erwerben [zum Wohle] aller Wesen in dieser Welt. || Hemen bu dünyadaki canlıların... Buda saadetini bulmayı düşünürsünüz.
- (154) [DKP/JW 722: 9428-9430] *anın ädgülüğ bodis(a)v(a)t [muntag] açig ämgäk ämgänip näçädä **burhan [kutın bult]ı*** || Aus diesem Grund hat der Bodhisattva [derartige] bittere Leiden erduldet und irgendwann die Buddha[schaft erlangt]. || O iyi Bodhisattva bunun gibi azap çekip nicedir Buda (saadeti buldu).
- (155) [DKP/JW 602: 7347-7352] *bo buyan küçintä [keçmädin] ara **burhan kutın bulup [alku] tınl(i)glarnıṅ nizvanilig k[ir]lärin kalısız tarkarayın ketäräyin [te]p tedi:*** || [...] wenn ich in [...] die Frucht deşsen [...h]abe, will ich Kraft dieses Verdienstes (Skt. *puṇya*) [in Bäl]de die Buddhaschaft erlangen und den kleśa-S[chmutz aller] Lebewesen restlos entfernen, sagte er. || Bu sevap

sayesinde kısa sürede bütün canlıların ihtiraslı kirlerini tamamen bitireyim, gidereyim dedi.

- (156) [DKP/JW 608: 7437-7441] [] *yertinčüdüki tnl(i)glar] muñ[a]dguluk tañ[laguluk] [o]l ädgülüg iş iş[lämišin] ogšatı ärmüz mü burhan [kutın] bulmıŝı: || Und ist es nicht angemessen, dass er (in einer folgenden Existenz) ie Buddha[schaft] erlangt hat, [indem] er [jen]es Heilwerk vollbracht [hat, das von] den Lebewe[sen], [welche] bewundert und besta{unt werden muss}? || Ve sonraki bir varoluŝta, canlı varlıklar tarafından hayranlık duyulacak ve hayret edilecek bu kurtuluŝ işini yaparak Buda saadetine bulması uygun deęil mi?*
- (157) [DKP/JW 788: 10573-10575] [**burhan] kutın [bulma]gay m(ä)n: [isig] özümi[n] [] || Wenn ich es nicht schafe, [...] will ich die [Buddha]schaft [nicht erlangen]! [...Mein Le]ben [...] meine (Akk.) [...]. || Buda saadetini bulamayacağım. Hayatımın...**
- (158) [DKP/JW 540: 6065-6068] *t[özü]n bahŝıa: mäniñ burhan kutın bulgu/luk ädgülüg işimkä basut[či] [bol]gıl: || O e[dle]r lehrer, sei Helf[er] für mein [H]eilswerk, wodurch ich die Buddhaschaft erwerben kann! || Ey yüce öğretmen, benim Buda saadetini bulmam için iyi işime yardımcı ol!*
- (159) [DKP/JW 558: 6425-6433] [] *[tükäl bilgä t(ä)ñri]] [t(ä)ñris]i burhan [as][[ankeliğ yolta]] [bodi]s(a)t(a)vlar [[yorıkın yorıyur ärkän]] bo muntag çatıkl[ı]g [i]ŝ işläp [[burhan]] kutın bulmıŝı amtı katägi beŝ azun tnl(i)glar üzä y(a)rlıkančuči köñülin yada y(a)rlıkap üküŝ tnl(i)glarka asıs tusu kılı y(a)rlıkayur tep ötünti: || [Der Schüler sagte:] Wenn [[der vollkommen weise Göttergott]] Buddha [[auf dem Pfad (der Buddhaschaft), der (eine Dauer von) asaṃkhyeyas hat, den Wandel]] der [Bodhi]sattvas [wandelt]], und solche jātaka-[Ta]ten vollbringt, geruht er den zahlreichen Lebewesen Nutzen zu bereiten, indem er geruht, (vor allem nachdem) er die Buddhaschaft erlangt hat, bis heute sein Mitleid (Skt. *karuṇā*) über die Lebewesen der fünf Existenzformen (Skt. *pañcagati*) auszubreiten. (So) sprach (der Schüler). || [Öđrenci dedi ki:] Tam bilge Tanrılar Tanrısı Buda, asaṃkhyeyas yolunda, bodhisattvaların yolunda yürüdüğünde ve bu tür jātaka işlerini yaptığında, özellikle Budalığa ulaŝtıktan sonra, sayısız canlıya fayda sağlamak ister. (Buda) bugüne kadar arzusunu (Skt. *karuṇā*'yı) beŝ varoluŝ biçiminin (Skt. *pañcagati*'sine) üzerine yayarak bütün canlılara fayda sađlamıŝ diye buyurdu.*

2.1.2.2.2. burhan kutı-(ıg) → küŝüŝi

Bu eşdizimsel grup, *burhan kutı* ‘Buda kutsallığı’ eşdizimiyle *küsüşi* ‘arzu, istek’ kelimesinin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 10 örnekte rastlanmıştır.

- (160) [DKP/E 115: 1578-1581] ...**burhan kutı küşişin** *olar[nı] için ancak(i)ya y(i)me isig [ö]zümke ilinmekim yapşınmakım yok* || ...Buda kutsallığına olan arzumdan ve (bütün) bu (gördüklerinden) dolayı azıcık da olsa bu (dünyadaki) yaşamına bağlılığım yok. ▪ [DKP/JW 428: 4025-4028] Im Wunsch nach der Buddhaschaft und um ihretwegen hafte ich überhaupt nicht an meinem Leben.
- (161) [DKP/E 141: 2253-2256] ...*bo [köñülümd]eki küsüşümin burhan [kutı küsüşü kamag tınl(i)glarıg edgükerü [izlerni bramanlarka buşı bëríp... || ...Kendi isteğimle Buda (kutsallığına ulaşmak arzusuyla) tüm canlıların iyiliğini düşünerek (sizleri) Brahmanlara sadaka (olarak) verip... ▪ [DKP/JW 528: 5782-5785] In [diesem] meinem Wunsch, den ich in [meine]m Herzen (empfinde), (also) in meinem Wunsch nach der [Buddh]aschaft, indem ich die Lebewesen [zum Guten] bekehre, werde ich euch den Brahmanen als Almosen geben*
- (162) [DKP/E 160: 2812-2817] ...*amtı muna m(e)n burhan kutı küşişin bo etöz[ü]min esirkençsiz köñülin titip idalap ol iglig erke buşı bëríp için togasın birtem kètereyin tıp tedi... || ...Şimdi ben Buda kutsallığı temennisiyle bu bedenimi hiç pişmanlık duymadan terk edip o hasta adama (bedenimi) sadaka (olarak) verip hastalığını tamamen gidereyim dedi. ▪ [DKP/JW 592-594: 7170-7175] Wohlan, jetzt will ich im Wunsch nach der Buddhaschaft diesen meinen Körper ohne Bedauern hingeben, (ihn) jenem kranken Mann als Almosen darbringen und seine Krankheit vollkommen entfernen, sagte er.*
- (163) [DKP/E 192: 3756-3758] **burhan kutılıg küsüşinte** *ançak(i)ya y(i)me tınmadın kılguluk işiñe aruk[suz] köñülin arıtı arımadı. || Buda saadetine (olan) arzusunda azıcık bile dinlenmeden, yapacağı işine yorulmak bilmez bir şekilde (sarılarak bu çabada) asla gücünü yitirmedi. ▪ [DKP/JW 694: 8950-8952] In seinem Wunsch nach der Buddhaschaft hat er sich nicht im Mindesten ausgeruht und unermüdlich ist er überhaupt nicht müde geworden in Bezug auf seine Pflicht.*
- (164) [DKP/E 211: 4331-4333] **burhan kutı küşişin** *meniñ isig özümke ançak(i)ya yilinmekim yapşınmakım yok. || Buda saadeti, arzusuyla canıma şu kadarcık*

- bağlılığım yok. ▪ [DKP/JW 672: 8499-8501] In (meinem) Wunsch nach der Buddhaschaft hänge ich kein bisschen an meinem Leben.
- (165) [DKP/STF 78: 482-486] [*muning*] *tüšintä qarlıy sängün-[nüng]* /// *qumarvaçi sängün-nüng: il ayır sängün-nüng: taz sängün-nüng yitläg-ning burxan qutī-liy kūsüş-läri qanmaqi bolz-un* || В результате [этого благодеяния] ... пусть исполнится желание [обретения] благодати будды Карлыг-сенгюна, Кумарваджи-сенгюна, Иль-Агыр-сенгюна, Таз-сенгюна, Йитлега. || [Bu iyiliğin] bir sonucu olarak ... Buda Karlıg-sengyun, Kumarvaci-sengyun, İl-Agır-sengyun, Taz-sengyun, Yitleg'in lütfunu kazanma arzusu gerçekleşsin. ▪ [DKP/JW 494: 5257-5261] Als Frucht [dessen] sollen sich die Wünsche nach der Buddhaschaft von Karlıg Sağun, Kumarv(a)çi Sağun, El Ağır Sağun, Daz (= dāsa) Sağun und Yitläg erfüllen.
- (166) [DLP/STF 154: 1289-1290] /// [**burxan qutī/liy kūsüş-in**] /// || ... она ходила (пребывала) с мыслями... о пожелании благодати будды || O (kadın) Buda'nın lütfunun dileği hakkında düşüncelerle yürüdü (kaldı). ▪ [DKP/JW 784: 10494] Und ist [ihr] W[unsch] nach der Buddhaschaft [...]
- (167) [DKP/STF 156: 1299-1300] [*y*]mä **burxan qutī-liy k/üsüşüm**] *tüdilip turmiş bolur m* /// || “мое стремление к благодати будды ... сдерживалось ...” || “Buda'nın lütfuna duyduğum özlem... bastırıldı...” ▪ [DKP/JW 784: 10494-10495] Und ist [ihr] W[unsch] nach der Buddhaschaft [...] behindert worden?
- (168) [DKP/STF 178: 1522-1523] /// *birgärü burxan [qutīliy kūsüşläri] qanmaqi bolz-un* || ... пусть [желание (обретения) благодати] будды. Их (всех) вместе... исполнится || ... Buda'nın [lütfunu (kazanma) arzusu]... Onlar (hepsi) birlikte ... yerine gelsin. ▪ [DKP/JW 834: 11363-11364] [...] gemeinsam soll sich ihr [Wunsch] nach der Buddha[schaft] erfüllen.
- (169) [DKP/JW 672: 8499-8501] **burhan kutı kūsüşin mäniñ isig özümkä ançak(ı)ya ((ymä)) yilinmäkim yapşınmakım yok**: || In (meinem) Wunsch nach der Buddhaschaft hänge ich kein bisschen an meinem Leben. || Buda saadeti arzumda hayatıma zerre kadar bağlı değilim.

2.1.2.2.3. burhan kutı → tilemek

Bu eşdizimsel grup, *burhan kutı* ‘Buda kutsallığı’ eşdizimiyle *tilemek* ‘dilemek, istemek’ kelimesinin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 4 örnekte rastlanmıştır.

- (170) [DKP/E 156: 2674-2675] *[ka]mag tnl(i)glar için m(e)n burhan kutın tiledim...* || ...bütün canlılar için ben Buda kutsallığını istedim. ▪ [DKP/JW 584: 6997-6998] Um aller Lebewesen willen habe ich die Buddhaschaft angestrebt.
- (171) [DKP/E 218: 4547-4549] *ölüm yagı birle süñüşüp küçimin b(e)lgürtgelir için ol tıtagın burhan kutın tileyür m(e)n...* || Ölüm düşmanı ile savaşıp, gücümü ortaya çıkarması için Buda kutsallığı diliyorum. ▪ [DKP/JW 802: 10769-10771] Indem ich mit dem Feind Tod kämpfe, um meine Kraft zu demonstrieren, werde ich deshalb die Buddhaschaft anstreben.
- (172) [DKP/JW 766: 10182-10185] *tö[zün oğlum] bo yertinçüdä antag köni k[örüm]lüg t[(i)nlıglar y]ok kim bodis(a)t(a)vlar yint[ä]m t(ä)rs körümüg ketärgälir için burhan kutın tiläyürlär:* || [Mein] ed[er Sohn], es gibt in dieser Welt [k]eine solchen W[esen] mit rechter A[nsicht] (Skt. *samyadṛṣṭi*), welche den Boddhisattvas gleichkamen oder so tugendhaft (wie diese) wären. Den die Boddhisattvas streben nach der Buddhaschaft, nur um die häretische Ansicht (Skt. *mithyāḍṛṣṭi*) zu entfernen. || Asil oğlum, bu dünyada doğru görüşlü c(anlılar y)ok. Şayet Bodhisattvalar tamamıyla yanlış düşünceyi giderebilmek için Buda saadetini diliyorlar.
- (173) [DKP/JW 510: 5463-5465] *[näčük är]sär anta burhan [kutın tilädäçi] ädgü kutlug [tnl(i)g]ıg bulgay ä]rki biz tep ötünt[i]:* || Wir [werden] doch [w]ohl [irgend]wie hier ein gutes und charismatisches [Lebewesen finden können, das nach der] Buddha[schaft] strebt. || Nasılsa ondan Buda saadeti dileyecek iyi (ve) kutlu canlıyı bulacak mıyız acaba? diye söyledi.

2.1.2.2.4. burhan kutıntın → evirmek

Bu eşdizimsel grup, *burhan kutı* ‘Buda kutsallığı’ eşdizimiyle *evirmek* ‘çevirmek’ kelimesinin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 2 örnekte rastlanmıştır.

- (174) [DKP/STF 144: 1196-1198] *ötrü öz savin bütürgäliir üçün: adin-lariy burxan qütintin [ävirgölük ketärgölük sav söz ///* || (Если кто-либо долго и во всякое время занимается суесловием,) для того чтобы затем осуществить свое дело, тот [говорит?] слова (парн.) отвращающие и уводящие других от благодати будды. || (Bir kimse uzun bir süre ve herhangi bir zamanda boş bir konuşmayla meşgul olursa,) daha sonra işini gerçekleştirmek için, o kimse başkalarını Buda'nın lütfundan uzaklaştıran sözler [söyler.] ▪ [DKP/JW 644: 7993-7997] (Wenn jemand stets und zu jeder Zeit zersteute Worte (Skt. *sambhinnapralāpa*) spricht,) der [schaf]ft es, Worte [zu]sprechen, die andere von der Buddhaschaft abhalten können, um dadurch seine eigenen Worte zu vollenden.
- (175) [DKP/STF 144: 1200-1201] */// kişi adınlar[iy burxan] qütintin ävir[gölük]¹⁴ ///* || Если какой-либо ... человек отвращает ... других от благодати будды ... || Eğer herhangi birisi... uzaklaştırır ... diğerlerini Buda'nın lütfundan... ▪ [DKP/JW 644: 7997-8001] [Wenn] jeman[d mi]t [der Absicht herauszugehen,] andere von der [Buddha]schaft abhält, der [hat s]o [gew]iss jenen (potenziellen) Buddha (gleichsam) getötet.

2.1.2.3. [---] ← burhna kutı-(lig) → [---]

Eşdizimsel grup oluşturmayan 28 örnek tespit edilmiştir.

- (176) [DKP/E 115: 1585-1586] *...ay ulug küçlüg kutlug t(i)nlıga burhan kutı için tēp tēr s(e)n...* || ...Buda kutsallığı hakkında konuşursun. ▪ [DKP/JW 428: 4032-4033] Großes, mächtiges und charismatisches Lebewesen, du sagst, um der Buddhaschaft willen.
- (177) [DKP/E 115: 1587-1588] *...burhan kutı negü bolur kimni için isig özünü idalayur s(e)n...* || ...Buda kutsallığı ne ola ki? Kim için canından vazgeçiyorsun? ▪ [DKP/JW 428: 4034-4035] Was ist denn die Buddhaschaft? Und um wessen willen gibst du dein Leben auf?
- (178) [DKP/E 128: 1953] *...sakinçin burhan kutın [...]* || ...düşüncesiyle Buda kutsallığını... ▪ [DKP/JW 544: 6144-6147] Ich [e]r[streb[e] die Buddhaschaft mit Wohlwollen (Skt. *maitrī*) für jegliche Lebewesen,

¹⁴ Wilkens yayınında *evirser* şeklinde okunmuştur.

- (179) [DKP/E 129: 1998-2002] ...*t(e)ñriler èligi kauşikèya ertingü ulug türlüg iş işlep meni burhan kutıña yakın kultıñ...* || Ey tanrılar hükümdarı *Kauşika!* Sayılamayacak kadar çok çeşitli iş işleyip beni Buda saadetine yakınlaştırdın. ▪ [DKP/JW 556: 6387-6391] O, König der Götter, Kauşika, du has tein äußerst großartig Werk vollbracht und mich der Buddhaschaft nahe gebracht.
- (180) [DKP/E 141: 2270-2274] ...*sizler meniñ edgülüg işimge basutçu boluñl[ar] anı üçün tözlerime burhan kutıñ[a] basutçu boluñlar tęp ötleüyür [m(e)n sizlerni...* || Sizler benim hayırlı işimde (bana) yardımcı olun. Onun için ey asillerim! Sizleri, Buda kutsallığına yardımcı olun diye öğütüyorum. ▪ [DKP/JW 530: 5835-5839] Und ihr sollt die Assistenten für dieses mein Heilwerk sein! Deshalb, meine Edlen, seid Assistenten für (meine) Buddhaschaft!, sof lehe ich euch an.
- (181) [DKP/E 145: 2389] ...*burhan kutuñ kimni üçün [...]* || ...Buda saadetin, kimin için... ▪ [DKP/JW 552: 6336-6338] [...] deine Buddhaschaft, um wessen willen [sucht du sie]?
- (182) [DKP/E 150: 2508-2511] ...*sunènrèda ulatı burhanlarını kutınta buyanında bo {W} mogad uluşdaki adası tudası kètzün tarıkzun..* || ...*Sunetre* ve diğer Budaların kutsallığında ve mutluluğunda bu *Magadha* (adlı) ülkedeki (şeytanın) tehlikesi uzaklaşsın. ▪ [DKP/JW 566-568: 6651-6658] Durch die Majestät und das Verdienst der Buddhas (wie) des Pūrṇa genannten göttlichen Buddha und ebenso von Kauṇḍinya, Aparājita, Hitaişin, Ratnaśikhin, Praṇāda, Arthadarśin, Yaśottara, Aniruddha, Sunetra etc. sollen sich die Gefahren und Bedrohungen im Lande Magadha entfernen!
- (183) [DKP/E 158: 2755-2758] ...*ol y(i)me èlig beg y(a)rlıkançuçı köñülüg törülüg tokulug erip uzun turkaru burhan kutıl(ı)g edgülüg törüde kataglanur erti..* || Yine o hükümdar merhametle, adaletle, daima Buda kutsallığı ve iyi töre üzerine (ülkesini yönetmeye) gayret ederdi. ▪ [DKP/JW 588: 7077-7080] Und jener König war mitleidig und dharmagemäß, (denn) immer pflegte er sich im heilsamen dharma der Buddhaschaft zu bemühen.
- (184) [DKP/E 160: 2801-2805] ...*bo savıg eşidip m(a)hèndarasènè èlig beg burhan kutın yügerü kılıp y(a)rlıkançuçı köñülin inçe tęp tedi...* || Bu sözü işiten Hükümdar *Mahendrasena* Buda kutsallığını takınıp merhametle şöyle dedi: [DKP/JW 592: 7159-7163] Nachdem er diese Worte vernommen hatte, brachte

König Mahendrasena (den Wunsch nach) der Buddhaschaft hervor und mitleidig sagte er:

- (185) [DKP/E 199: 3974-3875] ...*kanta takı burhan kutıṇa köñül turgurgalı ugaylar* || ...Neredeyse Buda kutsallığına gönül besleyebilecekler. ▪ [DKP/JW 758: 1017-1018] Wie sollten sie es da vermögen, den Entschluss zur Buddhaschaft zu erwecken?
- (186) [DKP/E 213: 4391] ...*[men] sizlerte körser burhan kutı* || ...Sizler de Buda kutsallığını görseniz... ▪ [DKP/JW 676: 8558-8559] Wenn man bei Euch nachschaut, so ist [...] die Buddhaschaft [mir] außerordentlich.
- (187) [DKP/E 217: 4509-4515] ...*ötrü ol m(a)hap(a)dmé elig beg burhan kutıṇa tavraniṇ közüürte nirvan osuglug amrılmış erigin turulmuş köñülin alku tnl(i)glarka bir teg y(a)[ı]kançuçı köñül turgurup buşılıg yağmur yağı[t]ıp erüş üküş tnl(i)glarnıñ çıgay [bulga]k em[ge]klerin kalın<ç>sız tarkarur erti...* || ...Sonra Hükümdar *Mahāpadmā* Buda kutsallığı için gayret ederdi. Görünüşte *Nirvāna*'ya (ulaşmış) gibi sakin davranışlarla (ve) durulmuş gönülle bütün canlılara aynı merhameti beslerdi. (Muhtaç olanlara) sadaka yağmuru yağdırıp, pek çok canlının sıkıntı veren ıstıraplarını büsbütün uzaklaştırdı. ▪ [DKP/JW 800: 10731-10737] Da jener König Mahāpadma nach der Buddhaschaft strebte, erweckte er mit seinem abgeklärten Betragen, das wie das leibhaftige *nirvāna* war, (sowie) mit seinem beruhigten Geist in Bezug auf alle Lebewesen gleichermaßen Mitleid (Skt. *karuṇā*), ließ einen Almosenregen regnen und entfernte die Leiden der Armut und des Elends von zahlreichen Wesen restlos.
- (188) [DKP/E 219: 4572-4573] *çın kértü alp bolguluk burhan kutıl(i)g orun bulguluk erser m(e)n* || Doğru gerçek, cesur olacak, Buda kutsallığına (sahip bir) yer bulacak isem... ▪ [DKP/JW 802: 10794-10795] Wenn ich den Ort der wahrhaftigen und schwer erlangbaren Buddhaschaft gefunden haben sollte,
- (189) [DKP/STF 100: 754] ///: *māni[ng] burxan qut/i* /// || “ ... [обретение] мной благодати будды ... || Buda'nın bir lütfunun benim tarafımdan kazanılması...
- (190) [DKP/STF 108: 840-842] *qanča bardī sāning burxan qutī-līy ādgū saqīncīng: kim-ni üçün meni muntaṅ-y āmgätgäli buşı berting: yarliqançuçı köngülüng qanta yitlinip bardī ärki:* || Куда делись твои благие помыслы, [устремленные] к благодати будды? Куда исчезло твое сострадательное сердце? || Senin, Buda'nın lütfuna yönelik [arzulayan] iyi düşüncelerin nereye

gitti? Senin merhametli kalbin nereye kayboldu? ▪ [DKP/JW 534: 5952-5955]
 Wohin ist (nur) dein buddhaschaftliches Wohlwollen (Skt. *maitrī*) gegangen?
 Um wessen willen hast du mich als Almosen (weg)gegeben, um (mich) so zu
 quälen? Wohin ist denn bloß dein Mitleid (Skt. *karuṇā*) gänzlich
 verschwunden?

- (191) [DKP/STF 112: 887-888] *ay uluy elig birök sanga čin kertü burxan qüti krgäk ärsär* || "О, великий правитель! Если тебе необходима истинная (парн.) благодать будды, ты ничуть не воздерживайся от того, || Еу үйсе hükümdâr! Eđer Buda'nın gerçek lütfuna ihtiyacın varsa, ▪ [DKP/JW 538: 6017-6018] O, großer König, wenn du wahrhaftig die Buddhaschaft begehrt,
- (192) [DKP/STF 112: 891-892] *buši bermäk-tä adin burxan qütinga basutči boltači kim ärsär yoq:* || У тебя нет иной опоры в деле обретения благодати будды кроме раздачи пожертвований. || Senin, Buda'nın lütfunu kazanma işinde bağış dağıtmaktan başka bir desteğin yok. ▪ [DKP/JW 538: 6021-6022] Es gibt keinen anderen Helfer zu Buddhaschaft als das Spenden von Almosen.
- (193) [DKP/E 132: 1085-1088] *näcä [tngri tngri burxan]iḡ sögsär qaryasar anča on küč[lüg] tngri tngri burxan qütin qivün [çoyün] yalinin ükliyi asilu yrliqar är[ti]* || но сколько бы он ни ругал и ни бранил, десяти сильный бог богов Будда в той же мере соблаговолит возрастить и приумножить свою благодать (парн.) и свой блеск и свое могущество (парн.) || ama ne kadar azarlarsa da, tanrıların on güçlü tanrısı Buda, lütfunu, parlaklığını ve gücünü aynı ölçüde artırmayı ve büyütmeyi kabul etti. ▪ [DKP/JW 578: 6882-6885] (Doch) je mehr er den [Göttergott Buddha] verfluchte, desto mehr geruhte der mit zehn Kräften (Skt. *daśabala*) ausgestattete Göttergott in seiner Majestät, und in seinem Glanz [] zuzunehmen.
- (194) [DKP/STF 144: 1203-1205] *burxan qütintin yanturmış ayıḡ qilinči anča anča tänglig yvlaḡ tüšlüg ol tep tegäli bolmaz:* || Невозможно сказать, что дурное деяние, отстраняющее благодать будды, имеет в такой-то и такой-то мере неблагоприятное последствие. || Buda'nın lütfunu yabancılaştıran kötü eylemlerin şu veya bu derecede olumsuz bir sonuca sahip olduğunu söylemek mümkün değildir. ▪ [DKP/JW 646: 8030-8032] Man vermag nicht zu sagen, dass das Vergehen, jemanden von der Buddhaschaft abgehalten zu haben, eine (exakt) so oder so zu bemessende schlechte Frucht trägt.

- (195) [DKP/STF 186: 1612-1614] /// *qunčuuyumuz-qa burxan qutılıy tü[š] mänggükä avant tiltay bolmaqı bo[lz-un]* || ... нашей принцессе [те деяния] пусть навечно станут причиной воздаяния [в виде] благодати будды. || ... prensesimize, [bu işler] sonsuza dek Buda'nın lütfuyla karşılık bulmasına sebep olsunlar. ▪ [DKP/JW 214: 228-232] Mögen (diese Verhaltensweisen) die Ursache dafür sein, dass dem Reichjuwel, unserem hei[ligen] Herrscher und der Prinzessin, dem zweiten Selbst seines Lebens, die Frucht der Buddhaschaft gewährt wird.
- (196) [DKP/JW 508: 5450] *anıñ burhan] kutıña näčük ärsär bas[utçı bolgay s(ä)n]* || [Dann wirst du], wenn irgend möglich, [für seine Buddha]schaft ein Hel[fer werden]? || O zaman, onun Buda saadetine nasıl yardımcı olacaksın?
- (197) [DKP/JW 650: 8104-8106] *kim birök tınl(i)glarıg burhan k[utın] yersär yantursar ülgüsüz sansız a[yıg] kılınč yıgar te[r]ir:* || [Fortsetzung der Erklärungen des lehrers]: [...] Wenn irgendwelche Menschen die Buddhas[chaft] tadeln und (anderevın dieser) abbringen, die häufen unzählige V[erg]lehen an. || Kim eğer canlıları Buda saadetinden kınasa, çevirse sayısız kötü amel yığar.
- (198) [DKP/JW 716: 9324-9327] *[yä]nä ymä burhan kutıl(i)g ädgü [tüšin] yakın kılğalıır üçün [] ayı ırak ärmäz []* || Und um wiederum (den Hasen) der schönen [Frucht] der Buddhaschaft nahe zu bringen, [...] nicht sonderlich weit entfernt seiend [...].|| Ve yine Buda saadeti iyi meyvesini yakına getirmek için... çok uzakta olmaz...
- (199) [DKP/JW 722: 9434-9437] *ymä [ö]ñrä ärtmiş üdün šakimuni bodis(a)v(a)t burhan [kutıñ]a katıglanur ärkän: alku käyikläriñ [elig bä]g ažuñınta t[ugyu]k ärdi:* || Und in [l]ängst vergangener Zeit, als der Bodhisattva Śākyamuni [nac]h der Buddha[schaft] strebte, war er w[iedergeboren worde]n in der Existenz als [König] aller Wildtiere. || Yine eski zamanlarda Śākyamuni Bodhisattva, Buda saadetine gayret ederken tüm geyiklerin hükümdarının aleminde yeniden doğmuştu.
- (200) [DKP/JW 794: 10647-10655] *tirig ärkän [] sizıñ č(a)hšap(a)tl(i)g äd[rämiñiz] uvutka [] burhan kutıñ[a] sansız isig [özläri] köñülin [] irt b[ert alku] tınl(i)glar üçü[n açıg ämgäk ämgän]tiñiz:* || [...] mein (Akk.) [...] lebendig seiend [...] Eure śīla-hafte Tug[end...] der Scham (Dat.) [...] zur Buddhaschaft [...] zahlosse Le[ben...] mit einem Herzen ohne [...] Schulden [...] um [aller]

zu Lebewesen wi[llen] habt Ihr [bitteres Leid erlitten]. || benim canlı varlığım senin şıla gibi erdemin utancı Budalığa sayısız hayatlar borçsuz kalple tüm canlılar uğruna acı çektin.

- (201) [DKP/JW 838: 11429-11432] [*]* *maitre burhan [...]* **burhan kutin [...]** *t[e]min ök [...]* || [...] wenn [...] zurückhert, Buddha Maitreya [...] Buddhaschaft Maitreya [...] die Buddhaschaft in [...] erst dann [...]. || Maitreya Buda... Buda saadetini...hemen...
- (202) [DKP/JW 846: 11592-11593] *alku tnl(i)g[lar... burhan] kutin [...]* || [Für] alle Lebewes[en...] die [Buddha]schaft [...]. || ...bütün canlılar... Buda saadetini...
- (203) [DKP/JW 568: 6651-6658] *purne atl(i)g t(ä)ñri burhannıñ: ančulayu ymä kaundini ap(a)raçite: hitaiši: ratnišiki: pranađe: artad(a)rši: yašotare: anuruđe: sunetreta ulatı burhanlarını kutinta buyaninta bo magađ uluđdaki adası tudası ketzün tarıkzun:* || Durch die Majestät und das Verdienst der Buddhas (wie) des Pūrṇa genannten göttlichen Buddha und ebenso von Kauṇḍinya, Aparājita, Hitaiṣin, Ratnaśikhin, Praṇāda, Arthadarśin, Yaśottara, Aniruddha, Sunetra etc. sollen sich die Gefahren und Bedrohungen im Lande Magadha entfernen! || Pūrṇa adlı Tanrı Buda'nın yanı sıra yine Kauṇḍinya, Aparājita, Hitaiṣin, Ratnaśikhin, Praṇāda, Arthadarśin, Yaśottara, Aniruddha, Sunetra'den başka Budaların saadetinde (ve) iyi davranışında bu Magadha ülkesindeki tehlike gitsin, uzaklaşsın!

2.1.3. ed tavar ‘mal mülk’

Ed tavar eşdizimine 42 örnekte rastlanmıştır. Bu eşdizimin (208) numaralı maddesinde *ogul kız* kelime grubu eşdizimin arasına girmiştir.

2.1.3.1. ed tavar Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Grupları

Ed tavar eşdiziminin *alku* ← *ed tavar*, *alku yığılmış* ← *ed tavar*, *aş içgü* ← *ed tavar* ve *ka kadaş* ← *ed tavar* olmak üzere ön yönelimli 4 eşdizimsel grubu tespit edilmiştir.

[---]	← alku	← <i>ed tavar</i>
	← alku yığılmış	
	← aş içgü	
	← ka kadaş	

Tablo 2.4. *ed tavar* Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler

2.1.3.1.1. **alku ← ed tavar**

Bu eşdizimsel grup, *alku* ‘bütün, hep’ kelimesiyle *ed tavar* ‘mal mülk’ eşdiziminin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 5 örnekte rastlanmıştır.

- (204) [DKP/E 88: 849] ...**alku ed t(a)varı**... || ...bütün malı mülkü... ▪ [DKP/JW 328: 2241] Aller Besitz [...]
- (205) [DKP/E 92: 964-966] ...*ol ok şrav(a)st kentde çoğlug yalınlig kutlug kıvlig alku edke tavarka tükellig çayasênê atl(i)g bayagut*... || İşte o *Śrāvastī* (adlı) şehirde etrafına ışık saçan, talihli, her türlü mala mülke sahip *Jayasena* (adlı) varlıklı (birisi yaşıyor) idi. ▪ [DKP/JW 336: 2391-2394] In eben jener Stadt [*Śrāvastī*] gab es einen majestätischen, vom Glück gesegneten und mit allen Gütern ausgestatteten Kaufmann namens Jayasena.
- (206) [DKP/JW 658: 8234-8237] *ärñiü yavlak yol az nizvani inçä kaltı alku [ä]d tavarnıg yarp turguluk ornağı [o]l [y]er tetir*: || Außerordentlich schlecht ist jener kleśa Gier (Skt. *abhidhyā*), (er ist) gleichsam ein Ort, der (wie) eine Stelle ist, an der sich Besitz kaum aufhält. || Kleśa açgözlülük son derece kötüdür. Bütün malın mülkün sağlam duracak yeri o yer bilinir.
- (207) [DKP/JW 254: 919-924] *anta [ötrü] suparage bodis(a)t(a)v tüzgärinçsiz burhan kutı üçün kop köñül[i]n katıglanu alku äd t(a)varın. alkuka idalayu titä berü kalu inçä ök buşı[ç]ı koltguçılarıg idi toduru kanturu umaz ärti*: || Obwohl sich da[mals] der Bodhisattva Supāraga um der unergründlichen Buddhaschaft willen [mi]t ganzem Herzen bemühte und all sein Hab und Gut anderen überließ und (es ihnen) gab, konnte er nur auf diese Weise die Bettelnden absolut nicht zufriedenstellen. || Ondan sonra Supāraga Bodhisattva, derin Buda saadeti için canı gönülden çabalayarak ve bütün malını mülkünü başkalarına vermiş olsa da dilencileri bu şekilde tek başına tatmin edemezdi.

2.1.3.1.2. **ka kadaş ← ed tavar**

Bu eşdizimsel grup *ka kadaş* ‘kardeş’ kelime grubuyla *ed tavar* ‘mal mülk’ eşdiziminin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 3 örnekte rastlanmıştır.

- (208) [DKP/E 79: 586-588] ...*alku [ka kadaş ogul] kız ed tavar barça monta [kalıp m(e)m] adrılıp adın aju<n>ka barır*... || Bu ıstıraplardan ilki (şudur):

Öldüğümde bütün akraba, (kardeş, oğul), kız mal mülk bütünüyle burada (kalır). Ben ise (bunlardan) ayrılıp diğer varlığa ulaşırım. ▪ [DKP/JW 280-282: 1429-1432] Alle [Verwandten, Söhn]e, Töchter und der Besitzt, alles [bleibt] hier, [ich] trenne mich (von ihnen) und gehe in eine andere Existenzform ein.

- (209) [DKP/JW 392: 3387-3391] [*ača*] *yada* [] *mäjü* / [] **kam kadaşım ädim t(a)varım** *barča an[ta] ok kalıp maņa nä ärsär tusulm[az:]* || [...] ausführlich[] [...] ewig [...] meine Verwandten, mein Besitzt, das alles bleibt eben do[rt] zurück und nützt mir nicht im Geringsten. || akrabalarım, mal varlığım hepsi orada duruyor ve bana en ufak bir faydası yok.
- (210) [DKP/JW 474: 4912-4913] *ölüm üdtä ki[şi] kul in eçi k[a/kadaş äd t(a)v[ar]* || Zur Todeszeit [retten mich weder] Ehe[frau], (noch) Sklave, jüngerer und älterer Bruder, Verwandte, Besitz [...] || Ölüm zamanında ne karım, ne kölem, ne küçük kardeşim, ne ağabeyim, ne akrabalarım, ne malım mülküm...

2.1.3.1.3. alku yığılmış ← ed tavar

Bu eşdizimsel grup, *alku yığılmış* ‘bütün yığılmış’ kelime grubuyla *ed tavar* ‘mal mülk’ eşdiziminin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 2 örnekte rastlanmıştır.

- (211) [DKP/E 78: 550-552] ...**alku [yığılmış ed tava]r** *alkınmak [tözlüg ol... || Bütün (biriktirilmiş mal) mülk tükenmek (temellidir. ▪ [DKP/JW 816: 11073-11075] Alle [angehäufte Habe ist dem Wesen nach] dem Dahinschwinden [unterworfen].*
- (212) [DKP/E 210: 4306-4307] ...**alku yığılmış ed t(a)var** *barça alkınmak tözlüg ol... || Biriktirilen bütün malın mülkün hepsi kaybolmaya mahkûmdur. ▪ [DKP/JW 476: 4950-4951] Aller angehäufter Besitz hat insgesamt das Dahinschwinden als Grundlage.*

2.1.3.1.4. aş içgü ← ed tavar

Bu eşdizimsel grup, *aş içgü* ‘yiyecek, içecek’ kelime grubuyla *ed tavar* ‘mal mülk’ eşdiziminin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 2 örnekte rastlanmıştır.

- (213) [DKP/E 69: 308-311] ...*ulug elig b[ege beş] yüz sığınlarka isig öz buşı bërzün aşınız içgünüz ediniz tavarı[ñız e]gsüki yok bolarnu ölürmegüke ötleyü*

ötünür. || Ey, yüce hükümdar! Beş yüz geyiğe hayatlarını sadaka (olarak) bağışlayın. Yiyecek ve içeceğiniz, malınız mülkünüz (her şeyiniz var hiçbir) eksliğiniz yok. Bunları öldürmemenizi rica ve tavsiye ederim. ▪ [DKP/JW 244-246: 788-791] Gebt den [5]00 Maralen (ihr) Leben als Almosen. Ihr habt keinen Mangel an Speise, Trank und Besitz.

- (214) [DKP/E 158: 2758-2763] ...*anta ötrü m(a)hënd(a)rsênê [élig beg] bedük kañlılarta telim üküş aş içgü ed tavar erdiniler urturup kay beltir sayu éltip alkuka buşı bërîp barçasın bërür [erti]...* || Yine Hükümdar Mahendrasena, büyük, yüksek arabalar yiyecek içecek, mal mülk (gibi) pek çok kıymetli eşyayı yükletip, herkesi meydana toplayıp (orada bulunan) herkese sadaka olarak (elindekilerin) hepsini verirdi. ▪ [DKP/JW 588: 7080-7084] Einst ließ König Mahendrasena zahlreiche Speisen, Güter und Juwelen auf große Wagen laden, führte sie an alle Straßen und Kreuzungen, gab allen (Bedürftigen) Almosen und gab all seine (Habe) weg.

2.1.3.2. [---] ← **ed tavar** → [---]

Eşdizimsel grup oluşturmayan 30 örnek tespit edilmiştir.

- (215) [DKP/E 72: 406-408] ...*yoltaki aş azuk ed tavar anut[ı]p [al]tınç kün taluyka bargalı iş urtılar...* || Yoldaki yiyecek, mal mülk hazırlayıp altıncı gün denize varmak için çalışıp çabaladılar. ▪ [DKP/JW 258: 1017-1020] die Wegzehrung und die Handelsgüter vor und richteten es so ein, dass sie am siebten Tag in See stechen wollten.
- (216) [DKP/E 95: 1032-1038] ...*amranmaklı[g bag] tügüni[n to]lp öz kon[uk] marim[ları]mın barça b(e)k [katag] bayuk s(e)n [b]o [yért]inçüde sênide üstün sevgülük taplaguluk ed t(a)var bulm[az] m(e)n...* || Aşk bağıyla benliğimi tamamen (sağlam bir şekilde kendine) bağladın. Bu dünyada senden üstün sevilecek mal mülk bulamam. || Aşk bağıyla benliğimi tamamen (sağlam bir şekilde kendine) bağladın. Bu dünyada senden üstün sevilecek mal mülk bulamam. ▪ [DKP/JW 340: 2453-2457] Mit dem Knoten der Leidenschaft hast du alle meine Organe fest verschnürt. In diseser Welt finde ich keinen liebenswerteren und angenehmeren Schatz als dich.
- (217) [DKP/E 114: 1538-1540] ...*ulug élig [be]g balıkınta uluşınta ülgüsüz [s]ansız edi tavarı bar...* || Yüce hükümdâr ülkende sayısız mal mülk var. ▪ [DKP/JW

- 426: 3985-3987] In der Stadt und im Reich des großen Königs (sc. *Kalmāṣapāda*) Güter schicken.
- (218) [DKP/E 168: 3015] ...**ed tav[ar]**... || ...mal mülk... ▪ [DKP/JW 658: 8227-8229] Weshalb bur ist dieser Besitz, Macht und Einfluss nicht meiner?
- (219) [DKP/E 168: 3020] ...*taşdınkı ed tavar*... || ...dışarıdaki mal mülk... ▪ [DKP/JW 612: 7504-7505] [werden] die [äußerliche]n Gegenstände [wo]hl dahinschwenden,
- (220) [DKP/E 169: 3047-3049] [...*tözün yumşak köñülüg tevsiz kürs[üz] övkesiz bolsar ol [e]d t(a)var [...]*] || ...asil, yumuşak gönüllü, dürüst (ve) öfkesiz olsa o mal mülk...
- (221) [DKP/E 211: 4352-4353] [*ulug èlig maña*] **ed t(a)var** *k(e)rgeki [yok]* || (Ey yüce hükümdar! Bana) mal mülk gerekli (değil). ▪ [DKP/JW 674: 8520-8521] [Großer König], Reichtümer habe [i]ch [nicht] nötig.
- (222) [DKP/E 216: 4470-4477] *kim erser süzük kèrtgünç köñüllüg kişi ol ança kutluglarka üstün t(e)ñri yerinteki altın yal(a)ñuk ajununtaki köñülke yaraşı edig tavarıg tatılgı aşın içgün olurguluk orun tö[şek] iglegülükde ot emde ulatı tapıgın udugın tapınsar udunsar* || bir kimse (yani) temiz ve imanlı (bir) kişi, böylesi kutlulara cennetteki ve insan varlığındaki gönle cazip gelen malı mülkü, tatlı yiyeceği içeceği, oturulacak minderi döşeği, hasta olduğunda (iyileştirecek) ilacı (verse) ve dahası hürmetle hizmet etse; ▪ [DKP/JW 640: 7917-7924] süßen Speisen, die dem Wunsch von denen im Himmel oben Befindlichen und denen unten in der Menschenexistenz Befindlichen passend sind, mit Sitzplatz und Sitzkissen (sowie) mit Dienst im Krankheitsfall (wie) Arznei usw. bedient,
- (223) [DKP/E 211: 4344-4345] ...*ulug [meniñ ulu]şumda edim t(a)varım*... || ...Yüce (kişi), (benim) ülkemde malım mülküm var. ▪ [DKP/JW 674: 8512-8514] [O] großer [Lehrer, nimm all] meinen Besitz in meinem Reich!
- (224) [DKP/E 130: 2011-2016] ...*ötrü hormuzta t(e)ñri hariçadrè èligke balıkın uluşın buyrukların yinçge kırkınların edin tavarın barça kodmadın bèrip ikileyü mitil balık [...]* || Sonra Indra Tanrı, Hükümdar Hariscandra'ya ülkeyi, yöneticileri, ince cariyeleri, malı mülkü hiçbir şey bırakmadan verip, yeniden *Mithilā* (adlı) ülkeye... ▪ [DKP/JW 556: 6400-6406] Dann gab Gott Indra dem König Hariścandra seine Stadt und sein Land, seine Minister, seine

Haremsdamen, seinen Besitz insgesamt zurück, ohne (etwas) auszulassen, und installierte ihn erneut auf dem Thron des Königs in der Stadt Mithilā.

- (225) [DKP/STF 208: 1841-1843] /// *ba[y]ayut[-ning] ävi barq̄i q̄utin q̄iv̄in çoȳin yalini[n] ädin t{a}var-in ükliti asilti*: || ... у этого господина дом и двор приумножались (парн.) счастьем и благоденствием, блеском и могуществом, имуществом и достатком. || ... bu beyefendinin evi ve avlusu, mutluluk ve refah, parlaklık ve güç, mülk ve mal ile çoğaldı. ▪ [DKP/JW 732: 9579-9581] Weg[en] (der Tatsache, dass) [das Mädchen] geboren wurde, nahm der Besitzstand des [...] šreṣṭhis an Majestät, Glanz und Reichtümern zu.
- (226) [DKP/STF 210: 1857-1858] *män siz-lärning tap̄içinḡiz-lar ärmaz-mn äd tvar ymä* || “Я не являюсь тем, кто служит вам. Имущество (парн.) также ...” || Size hizmet eden ben değilim. Mülkiyet de aynı şekilde...” ▪ [DKP/JW 664: 8349-8351] Ich bin nicht eu[er Diener]. Und die Güter [sind] auch auf[ge]braucht.
- (227) [DKP/JW 322: 2182-2186] *ol ogrular üküš [] ädin t(a)varam kirmalayu [] äviñä ogrıka [] ärtiñü çigay []* || Jene Diebe viele [...] Besitztümer stehend [...] zu seinem Haus dem Dieb [...] äußerst fest zurrend [...]. || O hırsızlar çok... malını mülkünü çalarak... evine hırsıza... çok yoksun...
- (228) [DKP/JW 328: 2227-2228] *azk(ı)ya täñlig äd t(a)vam* /// [...] / *öz eltinürlär: ätöz [i]gidür*: [...] || Besitzt in geringem Maße [...] fristen sie ihr Leben und halten sie den Körper am Leben. || Biraz eşit mal mülk... geçimlerini sağlarlar (ve) bedeni canlı tutarlar.
- (229) [DKP/JW 328: 2239-2241] /// *bärä [] [ädin] t(a)v[ar]ın içintäki ağı[lık] [] köür*: *alku äd t(a)vam¹⁵* // [] || [...] Meile seinen Besitz[] innen Schatz[kammer...] betrachtet er. Aller Besitz [...] hat [Mach]t und Einfluss gewonnen. || verip... malını mülkünü içindeki hazine... görür. Bütün bütün mal mülk...
- (230) [DKP/JW 328: 2231-2234] [] / *täg ögrünçülügin yatur: kaçan [... // [] k(ä)lip [ä]din t(a)varam ogurlasar [... /// [] /// [] turup iyäsi körsär [...* || Wenn [...] kommt und dessen [B]seitzt stiehlt, [...] sich aufhält und dessen Herr sieht (dies), [...]. || ...gibi mutluluğunu yatıştırır. Ne zaman... kelip malını mülkünü çalsalar... durup sahibini görse...

¹⁵ Bu eşdizimsel grup *alku* ← *ed tavar* maddesinde gösterilmiştir. Bağlamda eşdizimsel grup ve grup oluşturmayan örnek aynı bağlamda geçtiği için örnekler ayrılmamıştır.

- (231) [DKP/JW 328: 2242-2246] [] [är]k türk bulmuş [] k(a)ltu ymä an(a)ḡanaçotiške / [] [kiş]i ätözin t(ä)ḡri mäḡisin [] ülgüsüz [sansız] [är]d[in]iläri [ä]di t(a)varı bar ärti: || Beispielsweise auch Anaḡanaajyotiška [...genoss] in einem [Mensch]enkörper Götterfreuden [...] und hatte unermessliche [und zahllose Ju]w[el]en und Schätze. || ...kuvvet Türk bulmuş... kaldı. Yine Anaḡanaajyotiška... kişi vücudunu Tanrı mutluluḡunu... sayısız cevherlerini... malı mülkü vardı.
- (232) [DKP/JW 338: 2414-2416] amtu biz atamız [ka]zganm[ı]ş t(a)varıḡ [y]ep yoḡlap ädin tavar<ın> asmasar biz ol biziḡä oḡsatı ärmäz: || Es ziemt sich für uns, wenn wir jetzt den Besitzt, den unser Vater erworben hat, verbrauchen und seine Habe nicht vermehren. || Şimdi babamızın kazandıḡı mülkü yiyip (ondan) istifade edip malı mülkü çoḡalmazsa o bize yakışmaz.
- (233) [DKP/JW 406: 3619-3623] b[ö]kün ärsär ya[rın] ärsär ölüm yaḡı kâli turur ärkän nä tıltaḡın äzüḡ sözläyür m(ä)n tep äzüḡ sözlöp näçä äd t(a)var ärsär /// ärsär ymä || Wenn sich entweder h[e]ute oder mo[r]gen der Feind Tod nähert, weshalb (nur) spreche ich etwas Unwahres? Indem man Unwahres spricht, wieviele Besitztümer auch immer [man besitzt...] || Bugün ya da yarın ölüm düşmanı gelirken ne sebeple yalan söylüyorum? diye yalan söyleyip ne kadar mal mülk varsa...
- (234) [DKP/JW 406: 3628-3631] birök kayu kişiniḡ kolti sanınça ädi t(a)[v]arı bolup ülgüsüz sansız ayadı çiltäḡi bar ärsär || Auch wenn ein Mensch Besitztümer, die nah koḡıs zählen, hat, und auch wenn ihm unermessliche Verehrung zuteil wird, || Eğer herhangi insanın malı mülkü olup sayısız hürmeti varsa...
- (235) [DKP/JW 524: 5707-5708] buşı berip /// [ädi t]avarı alınıp barsar || Wenn (der König) Almosen gibt [...] und sein Besitzt[] gänzlich aufgebraucht sein sollte, [...] || sadaka verip... malı mülkü tükense...
- (236) [DKP/JW 664: 8338-8339] yegülük äd ta[var] ymä kalmadı: || Keine essbaren Dinge sind mehr übrig. || Yenilebilir mal mülk yine kalmadı.
- (237) [DKP/JW 664: 8364-8367] [bursaḡ] kuvragka äsirkämiş ädi ta[varı] munta ok yertincüdü kalıp [] aḡar nä ärsär tusulmadı: || Die Güter, die er der Gemeinde aus Geiz vorenthalten hatte, blieben hier in dieser Welt zurück [...] und sie nützten ihm gar nichts. || Cemaat esirgemiş malı mülkü o dünyada kalıp... ona hiçbir fayda sağlamadı.

- (238) [DKP/JW 724: 9463-9467] *üküş talim äd t(a)var [] bergäli sakınmış ärsär: ymä [] [sak]ınmış üçün bir [äd] tavar ymä buşı [yän]ä ök tetsesi [inçä tep ötünti:]* || Auch wenn er gedacht hat, zahlreiche Güter [als Almosen] zu spenden, und weil er [... ge]dacht hat ein [...] Güter auch als Almosen [...]. || Pek çok mal mülk...vermeyi düşünse yine... düşünmesi için bir mal mülk yine sadaka yine öğrencisi şöyle söyledi:
- (239) [DKP/JW 732: 9568-9570] *ken yänä bo [ok it] tultagınta sizläriñ äviñizlä[r]d[ä äd t(a)var]larnıñ üklmäki asılmakı bo[lzun:]* || Später dann so[ll] es wegen (der Gebeine) [eben] dieses [Hundes] zu einer Vermehrung der [Reichtümer] in Eurem Haus [kommen]. || Sonra yine bu köpek sebebiyle sizlerin evlerinizde mal mülklerin yükselmesi, artması olsun.
- (240) [DKP/JW 744: 9736-9737] *atam-a sakınçlar [] äd t(a)var maña []* || O, mein Vater, Gedanken [...brauche] ich Güter. || (Ey) babacığım, düşünceler... mal mülk bana...
- (241) [DKP/JW 830: 11296-11297] *[oğgurak ädim tava]rım barça alkın[gay:]* || [Mein... Besi]tzt [wirdes (dann) [se]hr hart werden. || Kesinlikle malım mülküm tamamıyla tükenecek.
- (242) [DKP/JW 830: 11308] *[] ädim tavarım koramazun:* || [...] mein Besitz soll nicht dahinschwinden. || ...malım mülküm azalması.
- (243) [DKP/JW 664: 8353-8354] *[yonlaguluk äd] tava[r] talim ärdi: []* || [...die zum Verbrauch bestimmten Güter] waren reichlich vorhanden. || ...tüketime yönelik mallar bol vardı.
- (244) [DKP/JW 828: 11242-11243] *bo [äd] tavar umug inag bol[maz:]* || Dieser [...] Besitz [] ist [keine] Hoffnung und Zuflucht. || Bu mal mülk, umut olmaz.

2.1.4. teñri yèri ‘Tanrı yeri, cennet’

Teñri yèri eşdizimine 28 örnekte rastlanmıştır. Bu eşdizimin (245) numaralı maddesinde *tujit* kelimesi eşdizimin arasına girmiştir.

2.1.4.1. teñri yèri Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Grupları

Teñri yèri eşdiziminin *üstün* ← *teñri yèri* olmak üzere ön yönelimli 1 eşdizimsel grubu tespit edilmiştir.

[---]	← üstün	← <i>teñri yèri</i>
-------	---------	---------------------

Tablo 2.5. *teñri yèri* Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler

2.1.4.1.1. **üstün ← teñri yèri**

Bu eşdizimsel grup, *üstün* ‘üstün’ kelimesiyle *teñri yèri* ‘Tanrı yeri, cennet’ eşdiziminin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 5 örnekte rastlanmıştır.

- (245) [DKP/E 202: 4062-4065] ...ötrü ol bëçinler begi [t]akı nomlug öt erig sözleyü turur erken anıñ arasınta isig özi üzülüp **üstün t(e)ñri yèri**ge bartı || O maymunlar beyi de öğretiyle ilgili öğüt verirken, bir anda can verip yukarıdaki *Tuşita* cennetine giti. ▪ [DKP/JW 778: 10435-10438] Als jener König der Affen gerade noch dharma-Ratschläge erteilte, erlosch währenddessen sein Leben und er begab sich nach oben in den tuşita - Himmel.
- (246) [DKP/E 216: 4470-4477] *kim erser süzük kértgünç köñüllüg kişi ol ança kutluglarka **üstün t(e)ñri yèrinteki** altın yal(a)ñuk ajunıntakı köñülke yaraşı edig tavarıg tatıglıg aşın içgün olurguluk orun tö[şek] iglegülükde ot emde ulatı tapıgın udugın tapınsar udunsar* || bir kimse (yani) temiz ve imanlı (bir) kişi, böylesi kutlulara cennetteki ve insan varlığındaki gönle cazip gelen malı mülkü, tatlı yiyeceği içeceği, oturulacak minderi döşeği, hasta olduğunda (iyileştirecek) ilacı (verse) ve dahası hürmetle hizmet etse; [DKP/JW 640: 7917-7924] süßen Speisen, die dem Wunsch von denen im Himmel oben Befindlichen und denen unten in der Menschenexistenz Befindlichen passend sind, mit Sitzplatz und Sitzkissen (sowie) mit Dienst im Krankheitsfall (wie) Arznei usw. bedient,
- (247) [DKP/JW 272-274: 1296-1297] **üstün t(ä)ñri yerintäki** altın yalñok ažunında[kı] || und die oben im Götterland Befindlichen und die unten in der Menschenexistenz Befindlic[hen...]. || Üstün Tanrı yerindeki altın canlı alemindeki...
- (248) [DKP/JW 222: 376-388] *bo ok ärki söki: bo yertinçü yer suv törigäli: puryantak(a)lp üdtin bärü ötgürü bökünki künkätägi **üstün t(ä)ñri yerintäki** uzun özlüg yaşlıg ediz [viman]ta ärtäçi adrok adrok t(ä)ñrilärniñ täñ täñ küülüg körklüg küclüg küsünlüg: çoglug yalınlıg. alp ärdämlig. ärklig türklüg ulug bökäläriğ toñalarıg: eligläriğ hanlarıg barçanı bir täg adırtısız yüz körmädin [anityat] ürlüksüz ölüm törü artatdı: ärtürdi eltti:* || Das Gesetz, Tod, (das auch) anityatā, (also) Vergänglichkeit (heißt), gibt alle gleichermaßen und unterschiedlos der Vernichtung preis, und führt sie (aus diesem Leben) fort,

ohne auf das Ansehen zu achten, Ansehen zu achten, seien es offenbar eben diese früheren (Wesen), die in dieser Welt, (hier) geboren werden müssen, oder langlebige, (Wesen), die seit (vielen) vergangenen Weltperioden (Skt. *pūrvāntakalpa*) hindurch bis zum heutigen Tag sich in hohen Palästen (Skt. *vimāna*) oben im Himmel aufhalten, (oder) große Helden, die den ganz gleichen Ruhm und eine (ähnliche) Erscheinung haben wie die unterschiedlichen Götter und (ebenso) kräftig, majestätisch, mannhaft, und machtvoll, sind (oder schließlich) die Könige. || Anityatā, yani süreksizlik anlamına da gelen yasa, ölüm, herkesi eşit ve ayırım gözetmeksizin yok olmaya teslim eder ve görünüşe dikkat etmeden onları bu hayattan uzaklaştırır, açıkçası bu dünyada, burada olan bu daha önceki varlıklar olsun; doğmak veya uzun ömürlü olmak, geçmiş dünya dönemlerinin çoğundan günümüze kadar Skt *pūrvāntakalpa* gökyüzünde yüksek saraylarda ikamet eden varlıklar veya aynı üne ve görünüme sahip büyük kahramanlar farklı tanrılara benzer ve aynı derecede güçlüdürler. görkemli, erkeksi ve güçlü, krallardır.

(249) [DKP/JW 624: 7675-7677] [*o*]gṣatī sōzlādiṅ [] [ü]stün t(ä)ṅri [yerintin] [tālim] üküṣ t(ä)ṅridām man[darak] || [...o]ben [vom] Him[mel regnen...] zahlreiche göttliche man[dāraka-Blumen herab]. || ...benzer söyledin... üstün Tanrı yerinden... pek çok ilahî mandāraka...

2.1.4.2. teṅri yēri Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Grupları

Teṅri yēri eşdiziminin *teṅri yērinte* → *togmak* ve *teṅri yēriṅe* → *barmak* olmak üzere art yönelimli 2 eşdizimsel grubu tespit edilmiştir.

<i>teṅri yēri</i> →	<i>togmak</i> →	[---]
	<i>barmak</i> →	

Tablo 2.6. *teṅri yēri* Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler

2.1.4.2.1. teṅri yērinte → togmak

Bu eşdizimsel grup, *teṅri yēri* ‘Tanrı yeri, cennet’ eşdizimiyle *togmak* ‘doğmak’ kelimesinin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 7 örnekte rastlanmıştır.

(250) [DKP/E 66: 212-213] ...teṅri yērinte **toggay** s(e)n tēser alku tamuluglar barça turup katag ünin kık(i)rışu inçe tēp tēyürler... || ‘Cennette (yeniden)

doğacaksın' denecek olsa, bütün cehennemlikler hep birden kalkıp yüksek sesle bağıarak şöyle dense: ▪ [DKP/JW 238: 692-695] Du wirst im Himmel wiedergeboren werden, so würden sich alle Höllenbewohner erheben und mit lauter Stimme folgendermaßen schreien.

- (251) [DKP/STF 204: 1798-1799] *kim birök t[ngri] yerintä tuyyuluq ///* || Если кто-либо, кому положено возродиться в ... стране (богов) || Eğer (tanrıların) ülkesinde yeniden doğması gereken biri varsa... ▪ [DKP/JW 708: 9184-9186] Und wenn jemand [...] berührt, so dass man im H[im]mel wiedergeboren werden kann,
- (252) [DKP/JW 222: 398-408] *inčä k(a)ltu äñilki öñ yapıglıg ölüm bodug noşın öñi tarkarıp: öñsüz tört yapıgların öz tutdaçı uzun sansarnıñ uçıña tãgıp yasıp yatur tãg säkiz tümän m(a)hak(a)lp uzun özlüg [ya]şlıg naivasanyan öñsüz t(ä)ñri yerintä tugmıš tnl(i)glar ymä alku ämgäklärintä ozmıš kutrulmıš umugın ol oronta uzun ödün ergü tãg tüşüp yaturlar:* || Indem nämlich der erste rūpaskandha-Tod das Farbenelixier (des Körpers) entfernt, (und der Mensch) bis zum Ende des langen saṃsāra gelangt, welcher das Leben mittles der vier unkörperhaften skandhas aufrechterhält, und gleichsam verborgen, liegt, fallen die Lebewesen, diein langes Leben von 80.000 mahākalpas haben und in der unkörperlichen (Skt. ārūpya) Götterwelt naivasamjñā geboren wurden, in der Hoffnung, allen Leiden zu entkommen, an jenem Ort nieder, der stets verabscheuenswürdig ist, und bleiben dort liegen. || Yani, ilk ölüm, renk iksirini ortadan kaldırdığı için dört cisimsiz yapıları aracılığıyla yaşamı sürdüren uzun Saṃsāra'nın sonuna gelir ve 80.000 mahākalpalık uzun ömürleri olan canlılar, gizlendiği gibi yalan söyler ve tanrı Naivasamjñā'dan doğan bedensel düşüşte, tüm acılardan kurtulma umuduyla, her zaman aşağılık olan yere yerleşip orada yatarlar.
- (253) [DKP/JW 310: 1988-1991] *muni ölürip m(ä)n birök t(ä)ñri yerintä tugup t(ä)ñridäm mäñi mäñigülük ärsär ymä: ol mäñi maña kãrg[ä]ki yok* || Wenn ich diesen (nun) tötete, und selbst wenn ich im Götterreich wiedergeboren werden würde und himmlische Freuden genießen könnte, so habe ich (doch) jene Freude nicht nötig. || Şimdi onu öldürüp eğer Tanrı yerinde yeniden doğmuş ilahî mutluluk varsa yine o mutluluk bana gerekli değil.
- (254) [DKP/JW 624: 7691-7696] *[kayu] kişi t(ä)ñri yerintä tugup pandukampal atl(i)g kaş örgün üzä [olu]rup t(ä)ñri mäñisin mäñiläsär: äñ kenintä antran*

tayıp tamudaki örtlüg yalınl(ı)g kızartmış tāmirlig yerdä olurgalı tägimlig bolur: || Wenn Menschen im Himmel wiedergeboren werden, sich [niederl]assen auf dem Jadethron namens pāṇḍukambala und sich in göttlichen Freuden vergnügen, gleiten sie schließlich von dort herab und verdienen es, dass sie sich an flammenden und brennenden und rotglühenden Eisenplätzen niederlassen. || Herhangi bir kişi Tanrı yerinde doğup pāṇḍukambala adlı değerli taht üzerine oturup Tanrı sefasını sürse en sonunda oradan düşüp alevli kızgın demirli yerde oturmuş olur.

- (255) [DKP/JW 642: 7963-7970] *[kim] b[i]rök iki kırk [užikin etiglig bir] šlok nomug adnagu[ka nomlasar: azu bošgu]nsar bošgunču [äšidgüči tnl(ı)g nom] bošgurči nom [tözün kutlug] tnl(ı)gıg bir bir [užik ıgrınta ikirär k]ırk k(a)lp üdün [urupađatu atl]ıg t(ä)ḡri yerintä [tugar:]* || [Wenn jemand] anderen den šloka [predigt, der sich zusammensetzt] aus 32 [Silben, oder] wenn er (ihn selbst) [erler]nt bzw. [den Verse inen Mesnchen], der ihn lernt [oder hört], lehrt, dieser Vers [wird] diesen [edlen und charismatischen] Meschen [auf Grund] jeder einzelnen [Silbe] für den Zeitraum von 3[2] kalpas [... lassen, und er wird wiedergeboren] im Himmel [namens rūpadhātu]. || 32 heceden oluşan mısrayı bir başkası vaaz ettiğinde veya kendisi öğrendiğinde veya ayeti öğrenen veya işiten birine öğrettiğinde, bu ayet her hecede o asil ve kutlu kişi olur. 32 kalpalık bir dönem bırakın ve o rūpadhātu denilen cennette yeniden doğacaktır.
- (256) [DKP/JW 718: 9398-9402] *bo muntag ädg[ü] alku ädgülärdä utmiš yegädm[iš] tnl(ı)glarnıḡ bir täg ädgü öglisi [y(a)rlıkančüči] köḡüllüg kutlug tnl(ı)g-a: biziḡ t(ä)ḡr[i yerintä] tugmıšım(ı)znı bökünki küntä yoklug kı[lıḡ:]* || O [mit]leidiges und charismatisches Wesen, der du allen Lebewesen gleichermaßen ein Freund bist, der durch dieses solchermäßigen gute [...] alle Vorzüge übertrifft, [mögest du] die Tatsache, dass wir im Him[mel] geboren wurden, heute sinnreich erscheinen lassen! || (Ey) böylesi iyi, bütün iyilerde üstesinden gelmiş canlıların bir iyi (ve) ve akıllısı, merhametli, kutlu canlı, bizim Tanrı yerinde doğduğumuzu bugünde gerçeğini anlamlı kılın!

2.1.4.2.2. **teṅri yèriṅe → barmak**

Bu eşdizimsel grup, *teṅri yèri* ‘Tanrı yeri, cennet’ eşdizimiyle *barmak* ‘varmak’ kelimesinin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 3 örnekte rastlanmıştır.

- (257) [DKP/E 202: 4062-4065] ...ötrü ol bēçinler begi [t]akı nomlug öt erig sözleyü turur erken anıḡ arasınṭa isig özi üzülüp üstün tujit **t(e)ṅri yèriṅe bartı** || O maymunlar beyi de öğretiyile ilgili öğüt verirken, bir anda can verip yukarıdaki *Tuṣita* cennetine gitti. ▪ [DKP/JW 778: 10435-10438] Als jener König der Affen gerade noch dharma-Ratschläge erteilte, erlosch währenddessen sein Leben und er begab sich nach oben in den tuṣita - Himmel.
- (258) [DKP/JW 718: 9367-9368] *sünökin kötürüp strayastrış t(ä)ṅri y[erinar]ü eltü bardı*: || [Gott Indra] hob dessen Kochen auf und brachte sie in den trāyastriṣa-H[immel]. || Kemiğini götürüp *Strayastrış* Tanrı yerine ileterek vardı.
- (259) [DKP/JW 556: 6406-6408] *bo muntag kılı tükätip tägräs[intä ü]ç yolu tägzinip t(ä)ṅri y[erinä bar]d[ı]*: || Nachdem er dies solchermäßen ausgeführt hatte, umwandelte er ihn ringshe[rum drei] Mal und [beg]a[b sich ins] Götterl[and]. || Bunu bu şekilde yaptıktan sonra etrafında üç kez çevirip Tanrılar yerine gitti.

2.1.4.2. [---] ← **teṅri yèri** → [---]

Eşdizimsel grup oluşturmayan 14 örnek tespit edilmiştir.

- (260) [DKP/E 118: 1659-1662] ...*kayu ol akaniṣṭap(a)ryan atl(i)g t(e)ṅri yèrinteki miḡ kolti t(e)ṅrilerniḡ t(e)ṅridem küçlerin birgerü yıḡsar...* || Kimdi onlar bilir misin? *Akaniṣṭhaparyana* adlı cennetteki binlerce Tanrının ilahi güçlerinin tamamı bir araya getirilse... ▪ [DKP/JW 430: 4104-4107] Wenn man die göttlichen Kräfte der tausend koṭis (zählenden) Götter in jenem Götterland namens *akaniṣṭhabhavana* vereinigt, so ist dies erst die Kraft eines Pratyekabuddhas,
- (261) [DKP/E 166: 2973-2974] ...*[kamada]tu urupadatu küsüşlüḡ öḡlüḡ t(e)ṅri [yèr]inteki ülgüsüz sans(i)z t(e)ṅriler...* || *Kāmadhātu, Arūpadhātu* (isimli dünyalara) istekli (olan ve) pek çok cennette (bulunan) sayısız tanrılar... ▪

- [DKP/JW 600: 7320-7321] Die unermesslichen und unzähligen Götter in [kāmadhā]tu und, rūpadhātu, (d. h.) in den Himmel(n) (namens),
- (262) [DKP/E 169: 3055-3058] ...*bahşısı inçe tēp tēdi kadir katig sözçi kişike t(e)ṅri yērinteki teg tatagl(i)g süçiglig aş içgü bērip K [...]*' || Hocası şöyle dedi: "Kaba ve sert konuşan kişiye cennetteki gibi lezzetli yiyecek verip..." ▪ [DKP/JW 610: 7475-7478] Der Lehrer sagte: Auch wenn man einem Menschen, der grobe und harsche Worte (Skt. *pāruṣyavāda*) gebraucht, Speisen und Getränke gibt,
- (263) [DKP/JW 208: 111-112] *śudavas t(ä)ṅri yerintäki t(ä)ṅrilärdä yegräk: aglakları üzä tutsar:* || die mit verschiedenen guten Eigenschaften (Skt. *kuśaladharmā*) versehen sind gleich wie der göttliche citraratha genannte Park der Götter im *śuddhāvāsa*-Himmel, || *Śuddhāvāsa* cennetindeki Tanrılardan daha kıymetli yerlerine tutsa...
- (264) [DKP/JW 208: 112-117] *aglakları üzä tutsar: br(a)hmalok t(ä)ṅri yerintäki äzrua t(ä)ṅridä adtokrak: çogları üzä tutsar: strayastrış t(ä)ṅri yerintäki hormuzta t(ä)ṅridä üstünrök. äsriṅü ärdämlärin körsär:* || vorzüglicher sind alls Gott Brahmā im Himmel brahmaloka, die, wenn man sie nach ihrer Majestät beurteilt, (selbst) Gott Indra im *trāyāstrimśa*-Himmel überlegen sind, und die im Hinblick auf ihre mannigfachen Tugenden einmaligr als die Welt jambudvīpa sind. || Boş yerleri üzerine tutsa, Br(a)hmalok Tanrı yerindeki Ezrua Tanrıdan ziyadesiyle parlaklığı üzerine tutsa, Strayastrış Tanrı yerindeki insan Tanrıdan daha üstün alaca erdemlerini görse...
- (265) [DKP/JW 224: 413-419] *yänä öṅlüg t(ä)ṅri yerintä baśdınki dyanta m(a)habaram orondakı ulug elig t(ä)ṅri hanı äzrua t(ä)ṅri: bo yertinçü yer suvug tnl(i)g tınsız ädlär birlä b(ä)lgürtdäçi etdäçi m(ä)n <:> m(ä)n alkunı barça eläntäçi ärsindäçi atası kaṅı m(ä)n ärür m(ä)n tep teyür:* || Auch sagt in der körperhaften Götterregion (Skt. *rūpāvacāra*), in der ersten Meditationsstufe (Skt. *dhyāna*) der am Ort Mahābrahma(n) befindliche große König, der Herr der Götter, Gott Brahmā, von sich: Ich bin derjenige, der diese Welt mit lebendiger und unbelebter Materie erschafft, und ich bin ihr Vater, der alles beherrscht. || Yine renkli Tanrı yerinde ilk meditasyon aşamasında büyük kral, tanrılarının hükümdârı Ezrua Tanrı bu dünyada canlı cansız mallar ile ortaya çıkaracağım ve ben onun her şeyi yöneten babasıyım, dedi.

- (266) [DKP/JW 224: 433-443] *sumer t[ag] töpösintäki strayasriś t(ä)ḡri yerin[tä] sudaršan kändä sudaram šalda: ekapuḡarik sarvagta {;} äriḡmä: miḡ [] ačanay atlar-in yaratıḡlıḡ kaḡlılarta olurup: aryavan sapratiṡtitda ulatı yaḡalarıḡ kölüklädäci näcä näcä t(ä)ḡrilär hanı hormuzta t(ä)ḡrilär supravi v(a)çirliḡ bilikläri üzä asurelarıḡ uvu alktı yokadturdılar: ||* Indem alle möglichen Götter wie Gott Indra (etc.), die sich auf dem Gipfel des Sumeru-B[erges im] Götterreich *trāyastriṡśa*, in der Stadt *sudaršana*, in der Halle (*śālā*) *sudharmā*, im Palast *ekapuḡarika* befinden, sich auf Wagen niedergelassen haben, Supratiṡḡhita bestiegen haben, zerquetschten sie die Asuras mit ihrer vajra-Waffe *suprāvī* und vernichteten sie. || Sümer daḡının tepesinde strayasriś Tanrı yerinde, sudaršan šehrinde, sudaram salonunda, ekapuḡarik sarayında, savaṡ arabalarına oturmuṡ, Supratiṡḡhita manastırından baṡka filleri yükleyecek nice nice Tanrılar hanı Tanrılar supravi sert bilgileri üzerine šeytanları uyutup ortadan kaldırdılar.
- (267) [DKP/JW 392: 3355-3357] *muntran taysar ol'ok buyan [ädḡü kılın]ç küçintä altı kat t(ä)ḡri [yerintä] yetirär kata tugar s(ä)n tep: [] / tururlar: ||* Wenn du von hier herabgleitest, wirst du Kraft eben jenes Verdienstes[] (Skt. *punya*) je sieben Mal im sechsstöckigen [Him]mel wiedergeboren werden. || Eḡer buradan aṡaḡı kayarsanız, tam da bu erdem sayesinde, altı katlı gökyüzünde her biri yedi kez yeniden doḡacaksınız.
- (268) [DKP/JW 510: 5455-5458] [] *[oḡḡ]urak t(ä)ḡri yerintin [tayıp ya]vaz äṡḡäk karınınta [tugum aṡun tutgay] m(ä)n: ||* [Indra sagte:], [... nachdem ich sicherl]ich aus dem Himmel [herabgefallen bin], werde ich im Bauch eines [ele]nden Esels [wiedergeboren werden] (wörtl. eine Existenz ergreifen). || Kesinlikle Tanrı yerinden düṡüp kötü eṡek karnında doḡacaḡımı, (kelimenin tam anlamıyla bir) varoluṡu kavrayacaḡım.
- (269) [DKP/JW 880: 12243-12244] *amtı bo savıḡ strayastrı[ṡ t(ä)ḡri yerin]tä sud(a)ram šalta [bilmiṡ ukmiṡ k(ä)rgäk] ||* Jetzt [muss man sich] diese Angelegenheit im Trāyastriṡ[śa-Himmel], in der Halle (Skt. *śālā*) Sudharmā (spielend) [vorstellen]. || šimdi bu sözü Tanrı yerinde Sudharmā (Skt. *śālā*) bilmiṡ olmalıdır.
- (270) [DKP/JW 354: 2715-2717] *strayastrıṡ t(ä)ḡri yerintäki t(ä)ḡrilär] täg bir ikintikä yegädmäkläṡü yırın [oyunun] ilinçülädilär: ||* Wie [die] Götter im Himmel Trayastriṡśa wetteiferten sie miteinander und vergnügten sich an

Gesang und [Spiel]. || Strayastriš Tanrı yerindeki Tanrılar gibi bir ikinciye mağlup olarak şarkı söyleyerek eğlendiler.

(271) [DKP/JW 512: 5494-5498] ...**t(ä)ņri yer/i** -... ...] || [...] der Himmel [...] || ...cennet...

(272) [DKP/JW 784: 10525-10526] *amtı tužit t(ä)ņri yerintä ol: [...]* || Jetzt [im] Tuşıta-Hi[mmel ...] ist sie [wiedergeboren worden]. || Şimdi Tuşıta cennetinde yeniden doğdu.

(273) [DKP/JW 878: 12220-12222] *takı [...]* *kılınč ///* [...] **t(ä)ņri yer/i-...** [] || Ferner [...] Tat [...] Himme[l...]. || ...ve... amel... Tanrı yeri...

2.1.5. ev-(lig) bark-(lig) ‘ev bark’

Ev-(lig) bark-(lig) eşdizimine 27 örnekte rastlanmıştır.

2.1.5.1. ev bark Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Grupları

Ev bark eşdiziminin *evdin barkdın* → *ünmek* olmak üzere art yönelimli 1 eşdizimsel grubu tespit edilmiştir.

<i>evdin barkdın</i> →	<i>ünmek</i> →	[---]
------------------------	----------------	-------

Tablo 2.7. *ev bark* Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Öğeler

2.1.5.1.1. evdin barkdın → ünmek

Bu eşdizimsel grup, *ev bark* ‘ev bark’ eşdizimiyle *ünmek* ‘çıkılmak’ kelimesinin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 16 örnekte rastlanmıştır.

(274) [DKP/E 74: 468-470] ...*amtı [m(e)n ba]rıp ev[din] barkdın ün[üp] anatraş ayıg kılınçım alkayın...* || ...şimdi, gidip evden çıkıp günahlarıma bir son vereyim. ▪ [DKP/JW 812: 10987-10989] [Ich] will jetzt [fort]gehen, Haus und Hof verlassen und mein ānantarya-Vergehen annullieren!

(275) [DKP/E 74: 479-482] ...*anta ötrü kamapiryé urı kop köñülin aryadan orunka barıp adın bir putaré ulug karı toyınka evdin bardın ünüp [t]oyın bolguluk boşug koltı...* || Şimdi uzak sınırlarda (bulunan) diyarlara gideyim. Orada beni tanımasınlar. Evden barktan kaçıp rahip olayım. Sürekli manastır yemeği yemeyeyim. ▪ [DKP/JW 812: 10998-11001] Daraufhin begab sich der Jüngling Kāmapiya entschlossenenen Herzens zu einem Klosterort und erbat von einem

geweissen Boddhḥ <genannten> sehr alten Mönch die Erlaubnis, Haus und Hof verlassen und [Mö]nch werden zu dürfen.

- (276) [DKP/E 75: 476-477] *anta meni bilme[zünle]r evdin barkdın ünüp toyın bolayın* || Orada beni tanımasınlar. Evden barktan kaçıp rahip olayım. ▪ [DKP/JW 812: 10994-10995] Ich will jetzt in die fernen, an den Grenzen g[legenen Län]der (Skt. *pratyantajanapada*) gehen.
- (277) [DKP/E 75: 483-490] *[öt]rü ol u[lug karı toyı]n anan[traş] ayıg k[ılınç]lıg kamapiryé urınıñ [e]vdin üngü[ke] tidıg savlarıg çınk[aru] sakınıp ayıtmadın kamavazjêkê t[oy]ın beş toyınlar birle evdin barkdın üntürüp toyın kıl[ıp vaj]ênpat kıldı:* || Sonra yaşlı rahip, günahkâr genç *Kāmapriya*'nın evden gitmesini engelleyecek bazı sözler söylemeyi düşünürken *Kāmavaśyaka* (adlı) rahip beş rahiple birlikte (*Kāmapriya*'yı) evden çıkardı. ▪ [DKP/JW 812: 11002-11009] Ohne die (eventuellen) Hindernisse für den Auszug in die Hauslosigkeit des Jünglings *Kāmapriya*, der ein *ānanta[rya]*-Vergehen begangenen hatte, genau zu bedenken oder (ihn) zu befragen, ließ jener s[ehr alt]e [Mö]nch den Mönch, der der Macht der Begierde unterworfen war (sc. *Kāmapriya*), gemeinsam mit fünf (weiteren) Mönchen in die Hauslosigkeit ziehen, machte (ihn) zum Mönch und vollzog die Weihe (Skt. *upasampadā*).
- (278) [DKP/E 220: 4593-4594] *[...evdin] barkdın üngeli [...]* || ...evden barktan çıkmak için... ▪ [DKP/JW 828: 11245-11246] gebt [die Zustimmung], dass ich Haus und Hof verlasse.
- (279) [DKP/E 220: 4599-4600] *[...evdin] barkdın ünüp keçmedin a[ra...]* || ...(evden) barktan çıkıp derhal... ▪ [DKP/JW 828: 11251-11252] sich in (Gegenwart des) Buddhas von Haus und Hof losgesagt hatte,
- (280) [DKP/STF 192: 1669] */// ävdin barq̄t̄in önüp ///* || он вышел из дома (парн.) || O evden çıktı. ▪ [DKP/JW 812: 11000-11001] Haus und Hof verlassen
- (281) [DKP/STF 192: 1671-1676] *xari toyın anantrš ayıy q̄[ilic̄]liy kamapiryi urı-niñ [ä]vdin öngü[kä] tidıy savlarin činy[aru] sakiniñ ayıtmadin kamavaž-iki [toy]in beş toyin-lar birlä ävdin barq̄t̄in öntürüp toyın q̄il[ıp ir] [-ya]pat q̄ilti:* || Тогда ... монах ... кари (... хари), обдумав основательно доводы, служившие препятствием уходу из дома юноши Камапирья, (сластолюбивого юноши), совершившего тяжкий грех (Skt. *ānantarya*), [ни о чем] не спрашивая, вместе с монахом Камавашика (сластолюбивым монахом) и пятью [другими] монахами увел его из дома и сделал

монахом и удостоверял (это). || O zaman ... keşiş ... kari (... hari), ağır günah işleyen (*anantarya*) Kamapirya'nın (şehvetli genç adam) evinden ayrılmasının önündeki engel teşkil eden argümanları iyice düşündükten sonra, hiçbir şey sormadan keşiş Kamavaşika (şehvetli bir keşiş) ve diğer beş keşişle birlikte onu evden çıkardı, onu bir keşiş yaptı ve bunu onayladı. ▪ [DKP/JW 812: 11002-11009] Ohne die (eventuellen) Hindernisse für den Auszug in die Hauslosigkeit des Jünglings Kāmapirya, der ein ānanta[rya]-Vergehen begangen hatte, genau zu bedenken oder (ihn) zu befragen, ließ jener s[e]hr alt[e] [Mönc]h den Mönch, der der Macht der Begierde unterworfen war (sc. Kāmapirya), gemeinsam mit fünf (weiteren) Mönchen in die Hauslosigkeit ziehen, machte (ihn) zum Mönch und vollzog die Weihe (Skt. *upasampadā*).

- (282) [DKP/STF 200: 1748-1752] /// *köngül-lüg şak[i-lar-niŋ] arž-isī-y-a töz-ün yumşaq köngül-lüg [o]y layun ögränmiş tngri burxanniŋ şaz-iniŋta ävdin barqıtın öngäli bolmaz-mn* || помыслами ... праведник из рода Шакья!, Следуя наставлениям благородного и мягкосердного, божественного Будды, имеющего нежное воспитание, я не стану покидать дом (парн.). || düşüncelerle ... Şakya soyundan salih bir kimse! Nazikçe yetiştirilen asil ve yumuşak yürekli, ilahî Buda'nın talimatlarına uyarak, evden ayrılmayacağım. ▪ [DKP/JW 896: 12508-12515] O einzig wohl[wollender und mit]leidiger şşi [der] Śākyas, [für] die Lebewesen [...] in den [fünf] Existenzen (Skt. *pañcagati*), ich vermag es nicht, in der Disziplin (Skt. *sāsana*) des göttlichen Buddha, der weichherzig und wohlerzogen ist, Haus und Hof zu verlassen.
- (283) [DKP/STF 200: 1760-1763] /// *[bu a]žunta ävdin barqıtın [ön]gülgüg küsüşüm qanmadı ärsär: munča isig öz-ümin titär-mn* || не исполнится мое желание покинуть дом (парн.), то я отвергну свою жизнь. Определенно, в другом мире это мое желание беспрепятственно ... || Evi terk etme arzum gerçekleşmezse, hayatımı reddedeceğim. Kesinlikle, diğer dünyada benim bu arzum engelsizdir... ▪ [DKP/JW 896: 12523-12526] Wenn ich dennoch mein Wunsch, in [dieser E]xistenz Haus und Hof zu [ver]lassen, nicht erfüllen sollte, dann will ich mein Leben aufgeben.
- (284) [DKP/STF 218: 1954-1955] *tözün oylum säning ävdin barqıdın [ö]nmişingın yoqsuz qılmaıay-mn*: || “Мой благородный сын! Я сделаю так, чтобы не был напрасным твой уход из дома.” || “Benim asil oğlum! Senin evden ayrılmanın boşuna olmadığını (göstereceğim/bildireceğim, emin olacağım.)

- [DKP/JW 586: 7029-7030] Mein edler Sohn, dass du Haus [und Hof verlassen] hast, werde ich nicht nutzlos sein lassen.
- (285) [DKP/JW 334: 2355-2357] *ötrü ol [] m(a)hapr[ač]ap(a)ti gawtami š(a)mnanč eltip: ävd[**tin**] [**barktın**] üntürdi:* || Dann [...] ordinierte jener [...] die *Mahāprajāpatī* Gautamī als Nonne [...] und brachte sie [von] Ha[us und Hof] heraus. || Sonra o... Mahāprajāpatī Gautamī'yi rahibe olarak atadı ve onu evden ve bahçeden çıkardı.
- (286) [DKP/JW 376: 3063-3065] *ogşatı sözlädiñizlär tözünlärim-a: ävdin barktın ünmiš bizni täg tnl(i)glark[a] bir yerdä uzatı ärmäk ymä artok uz ärmäz:* || Ihr habt recht gesprochen, meine Edlen! Für Wesen, die wie wir in die Hauslosigkeit hezogen sind (wörtl. von Haus und Hof aufgebrochen sind), ist das lange Verweilen an einem Ort nicht besonders gut! || Kesinklikle (doğru) söylediniz, soylularım! Evden barktan çıkmış bizim gibi canlılara bir yerde daima durmak yine fazla iyi değil.
- (287) [DKP/JW 402: 3564-3569] *anta ok amranmaklag [tä]vlig kürlüg nizv[ani kö]ñülintä öñi tarıkıp ävd[**in bark**]dın ünüp toyın bo[lup arhant] kutıña tægdi:* || Da entfernte sich die [tä]uschende Befle[ckung] der Sexualität (Skt. *rāga*) [...] aus seinem Herzen, er verließ Haus und [Hof], wu[rde] Möchund erlangte die [Arhat]schaft. || Ondan sonra aşkın aldatıcı tutkusu kalbinden başka (yere) gidip evden barktan çıkıp rahip olup Arhant saadetine ulaştı.
- (288) [DKP/JW 586: 7029-7030] *tözün oglum säniñ ävdin [**barktın ünmiš/iñin**] yoksuz kılmagay m(ä)n* || Mein edler Sohn, dass du Haus [und Hof verlassen] hast, werde ich nicht nutzlos sein lassen. || Asil oğlum, evden barktan çıktığın için seni çaresiz bırakmayacağım.
- (289) [DKP/JW 792-794: 10636-10642] *üç 'äñim yerti[nčün]ün [] bilgä umug [ın]ag y(a)rlıkanč[uči köñül]lüg [a]yagka t[ägi]mlig [] atı [kö]trülmiš t(ä)ñ[rim] [ä]vdin b[arkt]ın ünüp t[oyın] [] ök []* || [O... der] dreifachen We[lt, ...] Weiser, Hoffnung und [Zufluch]t, [mein] meitlei[dig[er und [v]erehrungswürdiger G[ott], dessen Name[er]haben ist: ein M[önch, der Haus] und Hof verlassen hat, [...] eben [...]. || (Ey) üç katlı dünyanın... bilgili, umut, şefkatli, saygıdeğer... adı yüceltilmiş Tanrım... evden barktan çıkıp rahip...

2.1.5.2. [---] ← ev-(lig) bark-(lig) → [---]

Eşdizimsel grup oluşturmayan 11 örnek tespit edilmiştir.

- (290) [DKP/E 93: 993-994] ...*m(e)n kelginçe evig barkıg uz tutgil...* || Ben gelinceye kadar evi barkı (sen) çekip çevir. ▪ [DKP/JW 338: 2419-2420] Hüte Haus und Hof gut, bis ich zurückomme!
- (291) [DKP/E 93: 996-998] ...*anta ötrü inis[i] [upasênê ev]ig barkıg başlap [şrav(a)st kent]de kalti.* || Daha sonra (*Upasena* adlı) küçük kardeş evi barkı yönetip, (*Śrāvastī*)’de kaldı. ▪ [DKP/JW 338: 2422-2424] Der jüngere Bruder [Upasena] verwaltete [Haus] und Hof und blieb in [der Stadt Śrāvastī].
- (292) [DKP/E 135: 2128-2130] ...*neçede berü bo evde barkda erip sizlerniñ tözün yavaş köñülüñüzlerni artatmışım bar erser kop köñülin kşanti bëriñer tıp tedi...* || Nicedir bu evde barkta olup sizlerin asil gönüllerinizi boyduysam bütün kalbinizle (beni) affedin, dedi. ▪ [DKP/STF 92: 641-645] Если случалось, что во время моего долгого пребывания в этом доме, я терзал ваши благородные и нежные души, то всей душой примите мое покаяние - сказал он. || Eğer ben bu evde uzun süre kaldığım süre boyunca, asil ve nazik ruhlarınıza eziyet ettiysem, tövbemi tüm kalbinizle kabul ediniz - dedi. ▪ [DKP/JW 508: 5418-5422] Wenn ich jemals, solange ich in diesem Hause war, eure edlen und milden Herzen verletzt haben sollte, dann gewährt von ganzem Herzen Vergebung!, (so) sprach er.
- (293) [DKP/E 155: 2651-2655] ...*ayagka tegimlig on küçlüg umug inag t(e)ñrim siziñe inanıp yaşl(i)g közin yığlayu kamag kamın kadaşımın ev bark ulatı yilinmek yapşınmaklarıg barça kalısız titdim idaladım.* || Saygıdeğer, on güce sahip, umudum Tanrım! Size inanıp yaşlı gözlerle ağlayarak bütün akrabamı, kardeşimi, evi barkı ve diğer bağlanmış olduğum bütün her şeyi tamamen terk ettim. ▪ [DKP/STF 134: 1097-1101] “О, мой бог, достойный почитания, десяти сильный, дающий надежду (парн.)! Уверовав в тебя, плача, со слезами на глазах я покинул (парн.) всех своих родичей и близких, дом и двор и прочее, не оставив ничего, что привязывает и удерживает. || “Ey, saygıya layık, on güçlü, umut veren tanrım! Sana inandıktan sonra, ağlayarak, gözlerimde yaşlarla, tüm yakınlarımı ve akrabalarımı, evimi, bahçemi ve diğer eşyalarımı, (arkamda) beni bağlayan ve tutan hiçbir şey bırakmadan terk ettim.” ▪ [DKP/JW 582: 6975-6979] Verehrungswürdiger, der (Ihr) mit den

zehn Kräften (Skt. *daśabala*) ausgestattet (seid), Hoffnung und Zuflucht, mein Gott, indem ich (bei meiner Ordination) meine Zuflucht zu Euch nahm und mit tränenerfüllten Augen weinte, habe ich all das, woran ich haftete (nämlich) alle meine Verwandten, meinen Besitz usw. Restlos aufgegeben.

- (294) [DKP/E 219: 4588] ...*bo evdin barkdın*... || ...bu evden barktan... ▪ [DKP/JW 830: 11293-11294] Dieser von Haus und Hof
- (295) [DKP/E 138: 2192-2194] ...*él han orunuña ertingü... anı için evlig barkl(ı)g örtlüg [yalınlıg...] tezip ünyük m(e)n...* || ...Hükümdarlık tahtına çok fazla... onun için varlıklı (birisi olan ben), ateşli (bir şekilde) kaçarak çıktım. ▪ [DKP/JW 514: 5552-5554] Da ich mich sehr [gefürchtet] habe vor dem Thron eines Landesfürsten, bin ich geflohen vor der Feuer[grube] von Haus und Hof.
- (296) [DKP/E 220: 4596-4598] ...*anta öt[rü...] nandikéurıg evdin b[arkdın...]* *kıltı*. || Ondan sonra *Nandika* (adlı) genci evden barktan... ▪ [DKP/JW 828: 11248-11250] Da gab sein [Vater] dem Sohn, dem Jüngling *Nandika*, die Erlaubnis, Haus und H[of] zu verlassen.
- (297) [DKP/STF 208: 1841-1843] /// *ba[y]ayut[-ning] ävi barqï qütin qivın çoyın yalini[n] ädin t{a}var-ın ükliti asilti:* || ... по причине того, что ... у этого господина дом и двор приумножались (парн.) счастьем и благоденствием, блеском и могуществом, имуществом и достатком. || ... çünkü ... bu beyefendinin evi ve avlusu, mutluluk ve refah, parlaklık ve güç, mülk ve mal ile çoğaldı. ▪ [DKP/JW 732: 9579-9581] Weg[en] (der Tatsache, dass) [das Mädchen] geboren worde, nahm der Besitzstand des [...] šreṣṭhis an Majestät, Glanz und Reichtümern zu.
- (298) [DKP/JW 466: 4756-4759] [] *pr(a)tikabutnuṅ [] kazganguluk üdintä kolusınta /äv ba/rk ol:* || Dem [...] ähnlich [...] in der Zeit, die von den Pratyekabuddhas, welche [...], zu erwerben ist, gibt es [Besit]z[.]. || ...Pr(a)tikabut'un... kazanacağı zamanda o ev bark...
- (299) [DKP/JW 796: 10678-10686] [*säniṅ s/-*] [] *saṅa [] [ogurlamiş törö yer]tinčüdü [burha]nnıṅ oḡlı [tapıgçısı u]dugçısı bar [ärsär birök tav]ar ogurlasar [] igidür [] meni k(ä)ntü özün [] ävig barkıg titip ıdalap kolup [] m(ä)n:* || [...dein...] dir [...den Brauch, zu stehlen gibt es] in der [We]lt [bei uns Mönchen nicht; sollte es] einen Sohn des [Buddha] geben, der dessen [Diener] ist, wenn (dieser) [Besit]z stiehlt [...] Mädchen zieht auf [...] du selbst mich [...] Besitz aufgebend und anflehend [...] ich . || ...[senin]...

sana... [çalmış âdet] dünyasında [Buda]nın oğlu [hizmetçisi] varsa eğer mal çalsalar... hastalığıdır... beni kendin... evi barkı terk edip isteyip... ben...

2.1.6. **èl orunı** ‘hükümdârlar tahtı’

Èl orunı eşdizimine 22 örnekte rastlanmıştır. Bu eşdizimin (303), (304), (307) ve (309) numaralı maddelerinde *han*, (310) numaralı maddesinde *tezip*, (311) numaralı maddesinde *ergülüğ*, (318) numaralı maddesinde *beglerniğ* kelimesi eşdizimin arasına girmiştir.

2.1.6.1. **èl orunı Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Grupları**

Èl orunı eşdiziminin *èl orunıya* → *olurmak*, *èl orunıya* → *olgurtmak* ve *èl orunıya* → *barmak* olmak üzere art yönelimli 3 eşdizimsel grubu tespit edilmiştir.

<i>èl orunıya</i> →	olurmak →	[---]
	olgurtmak →	
	barmak →	

Tablo 2.8. *èl orunı* Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Öğeler

2.1.6.1.1. **èl orunıya** → **olurmak**

Bu eşdizimsel grup, *èl orunı* ‘hükümdârlar tahtı’ eşdizimiyle *olurmak* ‘oturmak’ kelimesinin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 8 örnekte rastlanmıştır.

- (300) [DKP/E 217: 4525-4527] ...*bo tnl(i)glarnıñ monı teg emgekleri turup meniñ y(i)me èl orunıta olurmışım ne tusu ol...* || Bu canlıların bunun gibi sıkıntıları varken benim tahtımda oturup durmamın ne faydası var? ▪ [DKP/JW 800: 10747-10749] Da bei diesen Wesen solche Leiden entstanden sind, was für einen Nutzen hat es denn, dass ich mich auf dem Landesthron niedergelassen habe?
- (301) [DKP/E 108: 1394-1396] ...*ajunka barıp k(e)ntü özi èl orunıta olurtu* || ...varlığa ulaşip kendisi tahtına oturmuş. ▪ [DKP/STF 50: 185-187] ...придя в этот мир, он сам вошел на трон. || ...bu dünyaya geldikten sonra tahta kendisi çıktı. ▪ [DKP/JW 410: 3693-3695] ging in eine andere]

Existenz[form]ein (sc. er starb), und [er selbst (sc. *Kalmāṣapadā*) setzte sich auf den Thron des [Reic]hes.

- (302) [DKP/E 132: 2068-2070] ...**él orunuṣa [olurgalı]** korkup öz köñülüñe inçe [tèp tedi...] || ...tahta (oturmaya) korkup kendi kendine şöyle (dedi.) ▪ [DKP/STF 86: 575-577] принц утравилсѧ того, чтобы занять престол и мысленно сказал себе так: || prens tahta geçmekten çok korktu ve zihinsel olarak kendi kendine şöyle dedi: ▪ [DKP/JW 504: 5352-5354] dass sein Vater, der König, in eine andere Existenzform eingegangen war, und er sich s[ehr] vor dem Thron des Landes ist mir zu sich selbst:
- (303) [DKP/STF 116: 918-920] *töz-ün-lär u[lati]* /// *elıglär bąg-lär barça el [xan orunınta olu]rup: buyan [ä]dgü q[ilınç]* /// || Благородные ..., правители, все вместе возведут на трон ... и будешь исполнять [положенное] правителям и ... || Asiller ..., hükümdârlar, hepsi birlikte tahta çıkacaklar ... ve sen hükümdarlara [hak olanı] yerine getireceksin ve ... ▪ [DKP/JW 516: 5595-5598] [O] S[ohn] von Edlen, [...] die Könige [n]ehmen allesamt [auf dem Thron] eines Königs [Platz] und [tun] Verdienstvolles (Skt. *puṇya*).
- (304) [DKP/STF 116: 925-926] /// **el xan ornınta olurup** buyan [ädgü qilınç] qilyali köngül eyin bolıay mu || “Воссев на трон правителя, будет ли возможно совершать благие деяния по велению сердца?” || “Hükümdârın tahtına oturduktan sonra, kalbin emriyle iyi eylemler yapmak mümkün olacak mı?” ▪ [DKP/JW 516: 5602-5603] Nachdem [ich...] mich auf dem Thron eines Königs niedergelassen habe, werde ich (dann) nach Belieben [Gutes] tun können?
- (305) [DKP/STF 116: 931-932] *sn el ornınta [olur]up ädgü qilınç-liy işing köngül* || “Поэтому я говорю о том, чтобы ты занял трон и свои благодетельные поступки [по велению] сердца ...” || senin tahta çıkmandan ve kalbinin emriyle ortaya çıkan hayırlı davranışlarından bahsediyorum...” ▪ [DKP/JW 518: 5608-5609] [Etabli]ere (dich) [wieder] auf dem Königsthron und [nach] Belieben [wirst du] ein *puṇya*-Werk [verrichten können.]
- (306) [DKP/JW 522: 5675-5677] *anta ötrü h(a)riçandre tegin busuşlug sakınçlıg köñülin [a]lpın ämgäkin el ornınta olurgalı [ta]pladı:* || Da stimmte der prinz Hariścandra mit Bedenken und mit Viderwillen zu, sich (wieder) auf dem Thron des Landes niederzulassen. || Ondan sonra Hariścandra prens kaygılı gönülle, zorlukla (ve) sıkıntıyla hükümdârlar tahtına oturdu.

2.1.6.1.2. èl oruniņa → olgurtmak

Bu eşdizimsel grup, *èl oruni* ‘hükümdârlar tahtı’ eşdizimiyle *olgurtmak* ‘oturtmak’ kelimesinin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 3 örnekte rastlanmıştır.

- (307) [DKP/E 120: 1724-1728] ...*kalmaşapadè èlignij etözinteki yügin kanatın kèterip ikileyü baran(a)s kentde èl han ornınta olgurtdı...* || Hükümdâr *Kalmāşapāde*’nin vücudundaki tüyleri, kanatları yok edip (onu) tekrar *Bārānas* şehrindeki tahtına oturttu. ▪ [DKP/JW 434: 4181-4185] Nachdem König *Kalmāşapāda*, installierte er (sich) erneut auf dem Thron eines Landesfürsten in der Stadt Benares.
- (308) [DKP/JW 556: 6400-6406] ...*ötrü hormuzta t(ä)ņri hariçandre eligkä balıkın uluşın buyrukların yinçgä kırkınların ädin tavarın barça kodmatın berip ikiläyü mitil balıkta el ornınta olgurtdı:* || Dann gab Gott Indra dem König Hariścandra seine Stadt und sein Land, seine Minister, seine Haremsdamen, seinen Besitz insgesamt zurück, ohne (etwas) auszulassen, und installierte ihn erneut auf dem Thron des Königs in der Stadt Mithilā. || Sonra Tanrı Indra hiçbir şeyi atlamadan şehrini ve ülkesini, bakanlarını, harem kadınlarını, mallarını tamamen Kral Hariścandra’ya geri verdi ve onu Mithilā şehrinde yeniden kralın tahtına yerleştirdi.
- (309) [DKP/JW 522: 5684-5688] [*an*]ta ötrü keçmätin ara h(a)riçand[re t]eginig el han ornı[n]ta olgurtguluk [] törösincä altunlug küwrüg tokıp ornınta olgurtdılar: || [Da]raufhin schlugen sie wenig später der Sitte [von...] gemäß die goldene Trommel, auf dass sie Prinz Hariścandra auf dem Landesthron (wieder) installierten, und setzten (ihn) auf den Thron. || Ondan sonra hemen H(a)riçandre prens hükümdârlar tahtına oturmak için... âdetine göre altından davulu çalıp tahta oturdular.

2.1.6.1.3. èl oruniņa → barmak

Bu eşdizimsel grup, *èl oruni* ‘hükümdârlar tahtı’ eşdizimiyle *barmak* ‘varmak’ kelimesinin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 2 örnekte rastlanmıştır.

- (310) [DKP/E 134: 2106-2109] ...*muna m(e)n öz ev[imdin] ünüp **él orunuğa** tezip barıp a[rıgda] simekde ornag tutup kolup koltgulam[akin] etöz éltineyin...* || İşte ben kendi evimden çıkıp, tahtımdan kaçıp, gidip ormana yerleşerek, dilenerek yaşamımı sürdüreyim. ▪ [DKP/STF 90: 619-622] Если случалось, что во время моего долгого пребывания в этом доме, я терзал ваши благородные и нежные души, то всей душой примите мое покаяние - сказал он. и буду существовать, прося подаяние. || Eğer bu evde uzun süre kaldığım süre boyunca, sizin asil ve nazik ruhlarınıza eziyet ettiysem, tövbemi bütün kalbinizle kabul ediniz dedi. ve ben sadaka isteyerek var olacağım. ▪ [DKP/JW 506: 5396-5399] Wohlan, ich will mein Haus verlassen, den Landesthron fliehen, mich im Wald niederlassen und (allein), ich will meinen Lebensunterhalt bestreiten.
- (311) [DKP/E 115: 1562-1563] ...*kalmapaşapadé **éligniğ** ergülüğ orunuğa yakın bartı* || ...Hükümdâr *Kalmāsapāda*'nın bulunduğu yerin yakınına vardı. ▪ [DKP/JW 426: 4009-4010] näherte sich dem Aufenthaltsort des Königs *Kalmāşapāda*.

2.1.6.2. [---] ← **él orunı** → [---]

Eşdizimsel grup oluşturmayan 9 eşdizimsel grup tespit edilmiştir.

- (312) [DKP/E 132: 2070-2071] [...*inç*]ip *m(e)n isig özümün [titeyin **él orunı**] maça k(e)rgeki yok...* || Öyleyse ben (de) canımı (terk edeyim. Taht bana) gerekli değil. ▪ [DKP/STF 86: 577-579] Итак, мне следует самоустраниться, престол мне не нужен. || Bu yüzden kendimi geri çekmeliyim, tahta ihtiyacım yok. ▪ [DKP/JW 504: 5354-5356] Ich will nun mein Leben aufgeben; der Thron des Landes ist, mir zu nichts nütze.
- (313) [DKP/E 132: 2072-2073] ...[*yovı yilügülük neğ<k>e oğsatı ol éligler[niğ beglerniğ **él orunı**...*] || ...(Kandırarak kendisine bağlayan nesne) gibidir o (hükümdarların tahtı.) ▪ [DKP/STF 86: 579-581] Трон правителей (парн.) похож на нечто, связанное со страстью. Это место властителей... || Yöneticilerin tahtı tutkuyla ilgili bir şey gibidir. Burası hükümdarların yeridir... ▪ [DKP/JW 504: 5356-5358] Der Thron des landes jener Könige und Fürsten ähnelt einer Wohnstätte aus scharfen Rasiermessern.

- (314) [DKP/E 132: 2073-2075] ...*edgü kılınç kılğuka [artugrak tıdıg ada kıltaçı] ol erkligler[niñ **él orunu**...]* || ...*(güzel iş) yapmaya fazlasıyla (engeldir.) (Daima) kötü iş (yapmaya layık olacak) ise taht (niçin önemlidir? dedi.)* ▪ [DKP/STF 86: 579-582] *будет препятствовать совершению) благих деяний. Если в течение долгого времени постоянно быть причастным к свершению дурных деяний, то на что же нужен [этот] трон? || İyi eylemlerin yapılmasını engeller. Eğer uzun bir süre sürekli olarak kötü eylemlerin yapılmasıyla meşgul olunacaksa, o zaman [bu] taht ne için gereklidir?* ▪ [DKP/JW 504: 5358-5360] *Jener Thron der Herrscher bereitet in höchstem Maße dem Vollbringen guter Taten Hindernisse.*
- (315) [DKP/E 132-133: 2076-2077] ...*[uzun turkaru amru a]yığ kılınç [kılğalı tegimlig bolguluk ers]er **él [orunu]** y(i)me negüke k(e)rgeklig ol tép]* || (Daima) kötü iş (yapmaya layık olacak) ise taht (niçin önemlidir? dedi.) ▪ [DKP/STF 86: 583-586] *Если в течение долгого времени постоянно быть причастным к свершению дурных деяний, то на что же нужен [этот] трон? || Eğer uzun bir süre sürekli olarak kötü işlerin yapılmasıyla meşgul olunacaksa, o zaman [bu] taht ne için gereklidir?* ▪ [DKP/JW 504: 5360-5363] *Denn wozu sollte jener Landesthron nützlich sein, da er nur dazu taugt, dass man ständig böse Taten verübt?*
- (316) [DKP/135: 2126-2128] ...*nizvanılarını askançulamakdın serü umadın anı üçün **él ornın titer m(e)n idalayur [m(e)n]**...* || *İhtirasların ikiyüzlülüğüne tahammül edemediğim için tahtımı terk ediyorum.* [DKP/STF 92: 638-641] *Ввиду того, что я не в состоянии переносить обольщение страстями, я отказываюсь (парн.) от трона. || Tutkuyla baştan çıkarılmaya tahammül edemediğim için tahttan vazgeçiyorum.* ▪ [DKP/JW 508: 5415-5418] *Da ich den Spott der kleśas nicht auszuhalten vermag, deshalb gebe ich den Landesthron auf.*
- (317) [DKP/E 138: 2192] ...***él han orunuña ertingü**...* || ...*Hükümdârlık tahtına çok fazla...* ▪ [DKP/JW 514: 5552-5553] *Da ich mich sehr [gefürchtet] habe vor dem Thron eines Landesfürsten,*
- (318) [DKP/STF 88: 586-591] *ötrü ol ädgülüg xariçantri tegin bu muntay **eliglär bäg-lär-ning orunınga qorqıp tün yariminta baling-täg sin suburğan araqi saqinçi köngülintä yügärü bolti:*** || *И тогда доброго принца Харичандру охватил страх перед [тем, чтобы занять] место правителей (парн.), и*

посреди ночи в его душе возникли мысли о наводящих ужас гробницах и могилах. || Ve o zaman iyi prens Hariçandra'yı, hükümdârların yerini [alma] korkusu sarmıştı ve gecenin bir yarısı, ruhunda korku uyandıran mezarlar hakkında düşünceler belirdi. ▪ [DKP/JW 504: 5363-5368] Also fürchtete sich jener, tugendhafte Prinz Hariścandra vor diesem so beschaffenen Thron der Könige und Fürsten, und um Mitternacht entstand in seinem Geist die Vorstellung, sich inmitten eines furchtbaren Friedhofs zu befinden.

- (319) [DKP/JW 504: 5349-5354] *ötrü ol hariçandṛe tegin atası elig bāgñiṅ adın aṣunka barmakiṅa ārñiṅ busuṣlug bolup el oronuṅa ar[tokrak] korkup öz köñülüṅä inçä tep tedi:* || Da jener Prinz Hariścandra sehr betrübt darüber war, dass sein Vater, der König, in eine andere Existenzform eingegangen war, und er sich s[e]hr vor dem Thron des Landes fürchtete, sagte er zu sich selbst: || Sonra o Hariścandra prens, kral (olan) babasının başka bir varoluş biçimine geçmesine çok üzülüp hükümdârlar tahtından ziyadesiyle korkup kendi kendine şöyle dedi:

2.1.7. **nom-(lug) erdini** ‘öğreti cevheri’

Nom-(lug) erdini eşdizimine 21 örnekte rastlanmıştır.

- (320) [DKP/E 206: 4190-4193] *burhan[larñı] nomı üç yavlak yolta tüşmiş [t]ınl(i)glarıg örü tartıp nizvanilag yağıdın [ozg]urtaçı ol **nom erd(i)ni**...* || Budaların öğretisi, üç kötü yola düşmüş canlıları yukarı çekip ihtiraslı düşmandan kurtaracak öğreti cevheridir. ▪ [DKP/JW 468: 4800-4803] Der dharma der Buddha[s] zieht die Lebewesen empor, die auf die drei üblen Wege (Skt. *durgati*) gefallen sind, befreit sie von den kleśa-Feinden, jenes dharma-Juwel.
- (321) [DKP/E 206: 4193-4195] *...kop ödün **nom [erdini]** vajırl(i)g yaragka meñizetgülik...* || Öğreti (cevheri) her zaman elmastan silaha benzeyecektir. ▪ [DKP/JW 468-470: 4803-4805] Stets ist das dharma-Juwel vajra-Waffe [zu] vergleichen.
- (322) [DKP/E 206: 4198] *...**nom erd(i)nig anın** [...]* || Öğreti cevherini onunla... ▪ [DKP/JW 470: 4808-4809] Deshalb [stre]be ich nach dem dharma-Juwel.
- (323) [DKP/E 207: 4230-4232] *...örtin yalanın örtenü turup inçip burhanlarnañ bir [...]* **nomlug [erdi]nisin bilir erti...** || Fakat Budaların manzume (şeklinde)

öğretiye ait bir cevherini biliyordu. ▪ [DKP/JW 470: 4838-4841] Obwohl er innerli[ch] ständig in der Flamme des [Zorn]es brannte, kannte er dennoch ein Vers-[Juw]el der Buddhas.

- (324) [DKP/E 209: 4278-4280] *ol burhanlarnıñ yëg nom erdini üçün isig özümın [t]itgeli oğşatı törüçe ermiş...* || Budaların öğretiye ilgili sözlerini dinlemek için bulmak, Budaların mükemmel öğreti cevheri için can feda etmeyi gerektiren töre gibiymiş. ▪ [DKP/JW 478: 4974-4976] Es ist angemessen, dass ich mein leben (als Preis) für das beste dharma-Juwel jener Budhas hingebe.
- (325) [DKP/E 209: 4283-4287] *t(e)ñri [ba]hşı nomlamış nom erd(i)niniñ öğdirin ançusun meniñ y(i)me kişi e[t]öz bulmışım yokluk bolzun...* || Haşmetli üstat, (kendisinin) vaaz etmiş olduğu öğreti cevherinin değerini, kıymetini lütfederek açıklasın. Benim de vücut bulduğum insan varlığı yok olsun! ▪ [DKP/JW 478: 4979-4983] Der göttliche Lehrer möge geruhen, die Belohnung für das gepredigte dharma-Juwel anzunehmen. Und dass ich einen Menschenkörper erlangte habe, möge nutzbringend sein!
- (326) [DKP/E 215: 4440-4445] *...kim kayu kişi süzük köñül örtitip on küçlüg t(e)ñri burhannıñ edgü tetyük nomlug erdinisin eñ mintın tört p(a)dakk(t)ya erser y(i)me bititser nece teñlig buyan edgü kılınç alır erki...* || Şayet bir kişi, dört manzumecik bile olsa Tanrı Buda'nın öğretisine ait (bir) cevheri; temiz (ve) imanlı (bir) gönülle yazdırsa veya tüm kalbiyle (bu öğretiyi) dinlese ne kadar sevap olur acaba? ▪ [DKP/JW 638: 7888-7893] Wenn irgendein Mensch Gläubigkeit erweckt und ein als, gut' bezeichnetes dharma-Juwel des mit den zehn Kräften (Skt. *daśabala*) ausgestateten göttlichen Buddha niederschreiben lässt, und seien es nur wenigstens vier Verslein, in welchem Ausmaß erwirbt (dieser) wohl Verdienst (Skt. *puṇya*)?
- (327) [DKP/STF 186: 1606-1611] *ançaqat[ägi] [no]m ärdi[ni]g bitimäk oq[ımaq] oqıtmaq-tin turmiş buyan [äd]gü qı[li]nç-lar üdiräyü üklyü: [üstä]lü asılı turup: el ärdinisi id[uq] tängrikänimz-kä isig öz-i-ning ///* || Пока четыре элемента (Skt. *mahābhūta*) во мне - огонь, вода, ветер и земля не утратят (парн.) свою сущность, ... до тех пор ... добрые деяния, состоящие из благодати [знания], написания [сутр] и побуждения к написанию, чтения [сутр] и побуждения к чтению будут возрастать (парн.), увеличиваться, и приумножаться, || İçimdeki dört element (*mahābhūta*) - ateş, su, rüzgâr ve toprak özlerini kaybetmediği sürece, ... o zamana kadar ... lütuf [bilgi], yazmak

[sutralar] ve yazmaya teşvikten oluşan iyi eylemler, okumalar [sutralar] ve okuma dürtüleri büyüyecek, artacak ve çoğalacaktır. ▪ [DKP/JW 214: 224-230] Indem die vier Elemente (Skt. *mahābhūta*) in meinem Inneren, (nämlich) Feuer, Wasser, Luft und Erde, ihre eigene Natur nicht aufgeben oder verlieren, was (gewisse) Verhaltensweisen angeht, mögen die Verdienste (Skt. *puṇya*) stets zunehmen und mehr werden, (Verdienste, wie) sie erwachsen sind aus dem Abschreibenlassen, Abschreiben, Rezitieren und Rezitierenlassen eines geringen [Sūtr]a-[J]uw[els. Mögen (diese Verhaltensweisen) die Ursache dafür sein, dass dem Reichsjuwel, unserem hei[ligen] Herrscher und der Prinzessin, dem zweiten Selbst seines Lebens, die Frucht der Buddhaschaft gewährt wird.

- (328) [DKP/JW 206: 42-46] *āṅ ilki asanke nayut saninča kutruldači vainikelig tınlı(i)glarnıy köñül köküzlärintä kutrulmaklıg töz yiltizlärig yañırtı öritdäči sudur agılık atl(i)g nom ärdini:* || Es ist erstens das Sūtrapitaka genannte dharma-Juwel, welches zuallererst die Befreiungs-Wurzeln in den Herzen der nanch asamkhyeya-nayutas zählenden zu befreienden vaineyika-Lebewesen sprießen lässt. || Birincisi, *Sūtrapitaka* adı verilen öğreti cevheri ve her şeyden önce asamkhyeya-nayuta'nın özgürleştirilecek *Vaineyika* varlıklarını sayan kalplerindeki kurtuluş köklerini filizlendirir.
- (329) [DKP/JW 206: 46-54] *ikinti ymä ilkisizdä bärü bışmadok öpkä nizvanilig agug bışurdači: yeti törlüg töz k(a)rmap(a)tlarıg küzädümäk tözlüg m(a)hak(a)run ulug y(a)rlıkančuči köñültin ötgürü ünmiş: kamug üç üdki burhanlarnıy içtin sıñar kizläñçü [a]gılıkları bolmiş: vinay agılık atl(i)g nom ärdini:* || und zweitens ist es das Vinapatika genannte dharma-Juwel, welches zum inneren Schatzhaus aller Budhas der drei Zeiten geworden ist, || Ve ikincisi, üç zamanın tüm Budalarının iç hazinesi hâline gelen Vinapatika adı verilen öğreti cevheridir.
- (330) [DKP/JW 206: 54-62] *üçünç ymä altı törlüg bun töz yiltiz nizvanilig taglarıg yemirdäči saçdači: säkiz törlüg ämgäklig ügüzlärig kokurdači sugurdači: kılınč tegmä b(ä)k bagıg tügünüg bıçtači kästäči: karımak iglämäk ölmäklig bulıtıg tumanıg açtači: arıtıdäči: (P) abidarim atl(i)g nom ärdini:* || Und drittens ist es das Abhidharma genannte dharma-Juwel, welches die sechsfachen kleśa-Berge, die Wurzeln (des Leidens), zum Einsturz bringt und diese zerstreut, welches die achtfachen Leidensmeere austrocknet und entwässert, welches den festen Gürtel und Knoten, der Tat (Skt. *karma*)

genannt wird, zerschneidet und zerteilt und welches die Wolke und den Nebel von Alter, Krankheit und Sterben vertreibt und bereinigt. || Ve üçüncüsü, altı katlı kleśa dağlarını çökerten ve dağıtan, ıstırapın köklerini kurutan ve sekiz katlı ıstırap denizlerini kurutan ve dağıtan Abhidharma adlı öğreti cevheridir, bu gerçekten denilen sıkı bir kemer ve düğümdür ve yaşlılığın, hastalığın ve ölümün bulutunu ve sisini uzaklaştıran ve temizleyen.

- (331) [DKP/JW 206: 61-70] *törtünč ymä čin kertü bilgä biliglig yaruki turkaru y(a)ruk yaşıık: üç [t]örlüg yogačarelarnıñ yorımıš kat[ı]glanmış yol oruk: inčip sansarlıg taloy ügüzüg intın yoguč káčürdäči: apamulug arıg turug nirvanılıg mänjikä tägürdäči: säkiz törlüg töziin yol atl(i)g nom ärdini: apamulug arıg turug nirvanılıg mänjikä tägürdäči: säkiz törlüg töziin yol atl(i)g nom ärdini: bešinč ymä alku enčgü ögrünčü ädgü mänjilärtä utmiš yegädmış: barçada yegräk čin kertü apamulug enčgü ögrünčü: üç törlüg kutluglarnıñ ornangusı tayangusı bolmış: || Und viertens ist es das dharma-Juwel, das, Ashtfacher edler Pfad (Skt. *āryāṣṭāṅgikamārga*) genannt wird, das Licht der wahrhaftigen, Weisheit, der immerwährende Glanz, der Pfad, auf dem die drei Arten von yogācārins wandeln und sich anstrengen, der sogar auf die andere Seite des *samsāra*-Ozeans hinübersetzt, und der (diejenigen, die ihn befolgen) zur ewigen reinen Freude des *nirvāṇa* gelangen lässt. Und fünftens ist es das unvergängliche und ewige *nirvāṇa* genannte dharma-Juwel, welches als allerbesten und wahrhaftiger ewiger Frieden und Freude allen (Arten von) Frieden, Freuden, Vorzügen und Ergötzungen überlegen, ist; (der Ort *nämlich*), wo sich die drei Arten von Heiligen niederlassen und sich stützen können. || Ve dördüncüsü, Ashtfach Noble Yolu, Skt *āryāṣṭāṅgikamārga*, Doğru Bilgeliğin Işığı, Ebedi Zafer, üç çeşit yoganın *samsāra* okyanusunun diğer tarafında bile yürüdüğü ve çabaladığı yol olarak adlandırılan dharma mücevheridir ve onu takip edenleri *nirvāṇa*'nın sonsuz saf neşesine getirendir. Ve beşinci olarak, en iyi ve gerçek ebedi huzur ve neşe olarak her türlü barıştan, sevinçten, ayrıcalıktan ve zevkten üstün olan, *nirvāṇa* adı verilen bozulmaz ve ebediöğreti cevheridir; yani üç tür azizin yerleşip geçimlerini sağladıkları yer.*

- (332) [DKP/JW 206: 75-79] *artamaz mänjülüg nirvan atl(i)g nom ärdini: bo munča törlüg adrok adrok ädgülärkä tükällig kavıra tutsar: üç agılık: keñerü tutsar iki y(e)g(i)rmi bölök: || Wenn man die Tatsache, mit diesen derartigen und mannigfachen Vorzügen ausgestattet zu sein, eng fasst, ist es der, Drei(fache)*

Speicher (Skt. *tripiṭaka*), wenn man (dies) weit fasst, sind es die, Zwölf Abteilungen (Skt. *dvādaśāṅgadharmpravacana*). || Bozulmaz mutlu Nirvana adlı öğreti cevheri bu türlü farklı farklı iyilere sahip olsa, üç hazineyi bütünüyle tutsa on iki bölüm...

- (333) [DKP/JW 206-208: 79-87] *alku burhanların uşnir l(a)kşanın yaratıglıg idok töpöläri üzä yinçürü [yük]ünmiş bahşılar{ı} nom ärdini kutıña m(ä)n tükätmiş totok. alkatmış t(ä)ñrim birlä kop aźundakı kog kıçmıklar sanınça töpölärimin yerkä tägürü ayayu ağırlayu yinçürü töpön yükünü teginür m(ä)n:* || Indem wir, (d.h.) ich, Tükätmiş Totok und Alkatmış T(ä)ñrim, unsere Häupter, die in allen Existenzformen, (die wir durchlaufen haben), zahlreich wie Staubkörner sind, zur Erde niederwerfen vor der Majestät der Lehrer, die sich (ihrerseits) mit ihren heiligen Häuptern, die mit dem uşñiṣaṇa aller Buddhas geschmückt sind, (vor ihren Lehrern) verneigt haben, und (ebenso vor der Majestät) des dharmajuwels, so verbeugen wir uns ergebenst unter Verehrung, mit unserem Scheitel. || Bütün Budaların güzelliğiyle yaratılmış kutsal başlarına secde etmiş öğretmenleri öğreti cevheri saadetine Tüketmiş Totok ve Alkatmış Tanrım ile bütün alemdeki küçük parçalar sayısınca başlarını yere değdirerek saygıyla secde ederim.
- (334) [DKP/JW 272-274: 1287-1289] *yeti törlüg tuyunmak bölöklüg nomlug ärdiniläri üzä miñ artok dyanlıg oğlanları:* || die aus den siebenfachen Erleuchtungsabteilungen (Skt. *saptabodhyāṅga*) bestehen, mit seinen mehr als tausend dhyāna-Söhnen || Yedi türlü aydınlanma bölümlerinden oluşan öğreti mücevherlerini saran binden fazla meditasyona ait oğlanları...
- (335) [DKP/JW 468: 4768-4770] *munçulayu katıglanı[p] nomlug erdin[i] küsüyür ärdi:* || Indem er sich solchermaßen anstrenge, [...] pflegte er danach zu verlangen, das dharmajuwel [zu hören]. || Böylece çaba göstererek, öğreti mücevherini (duymayı çok) isterdi.
- (336) [DKP/JW 474: 4903-4906] *nom tıtagınta nom ärdni üçün öz isig özümün [u]latı kamag bodun bokunumın [birtä]m titär m(ä)n:* || Auf Grund des dharmas und um des dharmajuwels willen gebe ich mein eigenes leben etc. und mein gesamtes Volk [insgesamt]t auf. || Öğreti nedeniyle (ve) öğreti mücevheri için kendi hayatımdan başka tüm insanlarımdan tamamen vazgeçiyorum.

- (337) [DKP/JW 676: 8577-8578] *isig özlärin [tep] almış nomlug ärdini tetir:* || Ihr Leben (Akk.) b[ewahren sie nicht]. (Dies) war das dharm-Juwel, das er (sc. der Prinz) empfing. || Hayatlarını almış öğreti cevheri diye bilinir.
- (338) [DKP/JW 860: 11897] [*] anın bo nom [är]d[ini]* || Deshalb dieses dharm-[Ju]w[el...]. || ...onun bu öğreti mücevheri.

2.1.8. tagun askançu ‘dedikodu’

Tagun askançu eşdizimine 19 örnekte rastlanmıştır. Bu eşdizimin (340) numaralı maddesinde *üküş* kelimesi eşdizimin arasına girmiştir.

2.1.8.1. tagun askançu Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Grupları

Tagun askançu eşdiziminin *tagun askançu* → *sav sözlemek*, *tagun askançu* → *sözlemek* ve *tagun askançu* → *sav* olmak üzere art yönelimli 3 eşdizimsel grubu tespit edilmiştir.

<i>tagun askançu</i> →	sav sözlemek →	[---]
	sözlemek →	
	sav →	

Tablo 2.9. *tagun askançu* Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Öğeler

2.1.8.1.1. tagun askançu → sav sözlemek

Bu eşdizimsel grup, *tagun askançu* ‘dedikodu’ eşdizimiyle *sav sözlemek* ‘söz söylemek’ kelime grubunun yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 9 örnekte rastlanmıştır.

- (339) [DKP/E 170: 3065-3068] *...bo yētinçüdeki uvutsuz tınlaglar takı korkmadın tagun askançu sav sözleyürler...* || ...Bu dünyadaki utanmaz canlılar dahi korkmadan, utanmadan dedikodu yaparlar. ▪ [DKP/JW 626: 7700-7703] Die schamlosen Menschen in dieser Welt reden spöttische Worte (Skt. *sambhinnapralāpa*), ohne sich im Mindesten zu fürchten oder Scham zu empfinden.
- (340) [DKP/E 170: 3075-3078] *...kim kayu tagun askançu sav üküş sözleser tamuda togmuşda ol tagun savları ne erser tusulmaz...* || ...Eğer kimi canlılar çok fazla dedikodu yaparlarsa cehennemde doğduklarında o riyakârane sözleri ne olursa olsun (onlara) bir fayda vermez. ▪ [DKP/JW 626: 7711-7713] Wenn

jemand oft spöttische Reden (Skt. *saṃbhinnapralāpa*) führt, dann nützen (ihm) jene der Schüler:

- (341) [DKP/E 174: 3219-3220] ...*negülük ta[gun] askançu sav sözleyür m(e)n* || ...niçin dedikodu yapıyorum? ▪ [DKP/JW 650: 8114-8115] Weshalb spreche ich (dann) sp[ötti]sche Worte (Skt. *saṃbhinnapralāpa*)?
- (342) [DKP/E 175: 3260-3261] ...*tagun askançu sav sözleyür m(e)n tēp sakınmış k(e)rgek...* || “...dedikodu yapıyorum.” diye düşünmüş olmalı. ▪ [DKP/JW 652: 8139-8141] Spöttliche Worte (Skt. *saṃbhinnapralāpa*), [das wird ein] Ver[gehen] der [sündhaf]ten Wesen [sein],
- (343) [DKP/E 175: 3259-3261] *negülük yene tagun askançu sav sözlegülük m(e)n tēp sakınmış k(e)rgek* || Niçin yine... dedikodu yapıyorum.” diye düşünmüş olmalı. ▪ [DKP/JW 652: 8153-8154] Weshalb spreche ich (weiterhin) spöttische Worte, (*saṃbhinnapralāpa*) ohne zu [...]?
- (344) [DKP/E 175: 3261-3264] ...*neçe neçe sözlegülük yēg edgü köñülke yaraşı s[av]lar bilirserler ol ança y(i)me edgü savlar turur erken tagun [askançu sav sözle]p maña...* || Her ne kadar söylenecek (pek çok) iyi, güzel (ve) akla yatkın sözler bilseler ve yine güzel sözler dururken dedikodu yapıp bana... ▪ [DKP/JW 652: 8155-8159] Es sind so viele W[ort]e vorhanden, die gut zu sagen sind und die einer guten Gesinnung angemessen sind. [...] während (also) gute Worte vorhanden sind, (die ich gebrauchen könnte,) was nützt mir [das Sprechen] von spöttischen [Worten] (Skt. *saṃbhinnapralāpa*)?
- (345) [DKP/E 176: 3269] ...*tagun askançu sav sözlemegülük ol...* || ...dedikodu yapmamaktır. ▪ [DKP/JW 652: 8163] keine spöttischen Worte (Skt. *saṃbhinnapralāpa*) sprechen.
- (346) [DKP/E 177: 3318-3319] ...*yene biligsiz yal(a)ñuklar tagun [askançu] sav sözleyürler erki...* || ...Yine cahil insanlar dedikodu yapmaktadırlar herhalde. ▪ [DKP/JW 644: 7983-7984] [Denn]och sprechen anscheinend die unwissenden Menschen spöttische [] Worte (Skt. *saṃbhinnapralāpa*).
- (347) [DKP/JW 654: 8180-8187] [*daśak(a)rmapata’avaḍanamal a]tl(i)g [nom] b[i]tigdā [on k(a)rmap(a)t]larıg ärtmiş[niñ müni]n kadagın: küz[ädmišni]ñ asıgın körgitmäk[dä: tag]on askançu sav sözlämäk[ig yermä]k atl(i)g yetinč bölök [ok]ıyu tükädi:* || Das siebente Kapitel im [dharma]-Buch [na]mens [Daśakarmapatāvadānamāla, welches vom Vorsteher Śīlasena erneut ins Türkische übersetzt wurde], (das Kapitel) namens [Tadeln des] Aussprechens

von [Sp]ott (Skt. *sambhinnapralāpa*), welches den Nutzen davon zeigt, dass man sich hü[tet] vor dem Vergehen des Übertretens der [zehn karmapath]as, hat man zuende [gel]essen. || *Daśakarmapatāvadānamāla* adlı din kitabında on davranışın yönü, suçu korumanın faydasını göstermek (ve) dedikodu yapmayı yemek adlı yedinci bölüm okuyarak bitti.

2.1.8.1.2. tagun askançu → sözlemek

Bu eşdizimsel grup, *tagun askançu* ‘dedikodu’ eşdizimiyle *sözlemek* ‘konuşmak, söylemek’ kelimesinin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 6 örnekte rastlanmıştır.

- (348) [DKP/E 171: 3099-3100] *iki yüz altı savag eşidip bodis(a)t(a)vlarnıñ edgülerin çınkaru sakınıp erüş üküş tnl(i)glar tagun askançulayu sözlemekdin tıdılgaylar.* || O yeniden doğum hikâyesi ile ilgili tecrübeleri işiten, bodhisattvaların iyiliklerini tam olarak düşünen pek çok canlı dedikodu yapmaktan (kendilerini) alıkoyacak. ▪ [DKP/JW 628: 7730-7734] Nachdem sie jene jātaka-Angelenheit vernommen und die Tugenden der Bodhisattvas genau bedacht haben, werden sich zahlreiche Menschen des Sprechens in spöttischer Art (Skt. *sambhinnapralāpa*) enthalten.
- (349) [DKP/E 174: 3213-3214] *...kim kayu kişi tagun askançu [s]öz[le]geli ugradukda t(e)ñri burhan...* || ...Şöyle ki bazı kişiler dedikodu yapmayı düşündüğünde Tanrı Buda... ▪ [DKP/JW 650: 8108-8109] Wenn irgendein Mensch beabsichtigt, etwas Spöttisches (Skt. *sambhinnapralāpa*) zu sagen und wenn er (dabei) an den Buddha denkt,
- (350) [DKP/E 174: 3220-3223] *...bah[şısı] inçe tēp tēdi ilkisiz sansarta berü tnl(i)glar teg[i]n tagun askançu sözlemekke üküş [ögre]tig kıl[m]ı[ş...]* || ...Hocası şöyle dedi: “Başlangıçsız *Samsāra*’dan beri canlılar... dedikodu yapmayı ne kadar da çok adet hâline getirmişler!” ▪ [DKP/JW 650: 8115-8118] Der Lehr[er] sagte: Lebewesen steigen seit seit dem anfangslosen samsāra (in verschiedenen Existenzen) auf und ab und [haben] sich des Sprechens von Spott (Skt. *sambhinnapralāpa*) vielfach befließigt.
- (351) [DKP/E 174-175: 3231-3223] *...odgurak bilip eşidip y(i)me tagun askançu sözlemekniñ münin kadagın bilmedin and(i)ran kētgeli tıdılgalı arıtı umazlar...* || Net bir şekilde bilip, işitip de dedikodu yapmanın günahını

anlamadan, asla büsbütün ortadan kaldıramazlar. ▪ [DKP/JW 652: 8126-8128] Obwohl sie dies genau wissen und vernehmen, kennen sie das Vergehen des Sprechens von Spott (Skt. *saṃbhinnapralāpa*) nicht und vermögen es absolut nicht, dies zu umgehen oder sich (davon) zurückzuhalten.

- (352) [DKP/E 175: 3253-3256] *anı üçün öglüg köñüllüg kişi tagun askançu sözlemekdin etözin yığınıp bo montag sakınguluk ol...* || Bundan dolayı akıllı (ve) düşünceli kişi dedikodu yapmaktan, kendisini engelleyip, bu şekilde kendisini korumalıdır. ▪ [DKP/JW 652: 8147-8150] Deshalb halten sich verständige Menschen vom Sprechen spöttischer (Worte) (Skt. *saṃbhinnapralāpa*) zurück, (denn) es ist Folgendes zu überlegen.
- (353) [DKP/JW 620: 7573-7574] *bir agız tagun askançu söz/l/äd/ökdä tägirmiläyü körür* || Hat (dieser Mensch) einen Ausdruck, der spöttisch[] ist, [ge]s[a]gt, blickt er um sich. || Bir ağız (dolusu) dedikodu söylediğinde çepeçevre görür.

2.1.8.1.3. tagun askançu → sav

Bu eşdizimsel grup, *tagun askançu* ‘dedikodu’ eşdizimiyle *sav* ‘söz’ kelimesinin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 4 örnekte rastlanmıştır.

- (354) [DKP/E 176: 3280-3281] *...tözün oglum m(e)n eğil kerti teg tagun askançu savka etözümün...* || ...Soylu oğlum! Ben bayağı (ve) alelade gibi dedikoduya (benim) kendimin... ▪ [DKP/JW 654: 8174-8176] Mein edler Sohn, als Laie bin ich nicht in der Lage, mich davor zu halten, spöttische Worte (Skt. *saṃbhinnapralāpa*) zu gebrauchen, geschweige [denn] es zu bewerkstelligen, es dir ausführlich zu erklären.
- (355) [DKP/JW 624: 7658-7661] *ölüm üd[intä] bo tagun askançu savlarig [] munta ok kalıp ol ugurda añar nä ärsär tusulmaz tep tedi:* || [Wenn er zur] Todesze[it] spöttische Worte (Skt. *saṃbhinnapralāpa*), s[agt,] bleiben sie hier und bei dieser Gelegenheit nützen sie ihm gar nichts. || Ölüm zamanında bu dedikodu (içeren) sözleri... Burada kalıp o zaman ona hiçbir faydası olmaz.
- (356) [DKP/JW 652: 8139-8141] *bo [tsuy]lug tın(i)glarnıñ yermiş m[ü]n[i ärgäy tagon] askançu sav: bahşısı inçä tep tedi:* || Spöttische [] Worte (Skt. *saṃbhinnapralāpa*), [das wird ein] Ver[gehen] der [sündhaf]ten Wesen [sein],

die (jemanden) verächtlich behandelt haben. || Bu günahkâr canlıların kınanmış günahı olacak dedikodu (içeren) sözle hocası şöyle dedi:

- (357) [DKP/JW 652: 8157-8159] [] *ädgü savlar turur ärkän tagon askanču sav [] maña nä asıg bolgay tep* || [...] während (also) gute Worte vorhanden sind, (ide ich gebrauchen könnte,) was nützt mir [das Sprechen] von spöttischen [Worten] (Skt. *sambhinnapralāpa*)? || ...iyi sözler dururken dedikodu (içeren) söz.... bana ne faydası olacak?

2.1.9. isig öz-(lüg) korkınçı ‘can korkusu’

İsig öz korkınçı eşdizimine 14 örnekte rastlanmıştır. Bu eşdizimin (359) numaralı maddesinde *osuglug* kelimesi eşdizimin arasına girmiştir.

2.1.9.1. isig öz-(lüg) korkınçı Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Grupları

İsig öz-(lüg) korkınçı eşdiziminin *isig öz(lüg) korkınçıña* → *ögsüz bolmak* olmak üzere art yönelimli 1 eşdizimsel grubu tespit edilmiştir.

<i>isig öz korkınçıña</i> →	ögsüz bolmak →	[---]
-----------------------------	----------------	-------

Tablo 2.10. *isig öz-(lüg) korkınçı* Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler

2.1.9.1.1. isig öz korkınçıña → ögsüz bolmak

Bu eşdizimsel grup, *isig öz korkınçı* ‘can korkusu’ eşdizimiyle *ögsüz bolmak* ‘aklını yitirmek’ eşdiziminin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 3 örnekte rastlanmıştır.

- (358) [DKP/E 68: 261-263] ...*ol beş yüz sığınlar isig öz korkınçıña ögsüz bolup yerke yapşını sığıntılar...* || O, beş yüz geyik can korkusuna (kapılıp) şaşkına dönerek yere yapışmışlar; yere sinip (korunmaya) çalışmışlar. ▪ [DKP/JW 242: 740-742] Jene 500 Marale wurden aus Furcht um ihr Leben besinnungslos und duckten sich auf den Boden.

- (359) [DKP/E 172: 3159-3163] ...*ötrü hansasvarè tegin ol svayşagvè aşçıg isig öz korkınçıña ögsüz osuglug bolmışın körüp y(a)rlıkançuçı köñülinte ötgürü tolp etözni suvdaki kemi teg titredi...* || Bunun üzerine Prens *Hansasvara*, aşçı *Svayasagava*’nın şuurunu can korkusuyla yitirmiş olduğunu görünce merhametinden dolayı bütün vücudu sudaki gemi gibi titredi. ▪ [DKP/JW 632:

7794-7798] Als da der Prinz Haṃsasvara jenen Koch Syavsagrīva sah und (bemerkte), dass er aus Furcht um sein Leben wie bewusstlos war, da erbebt sein ganzer Körper vor Mitleid (Skt. *karuṇā*) wie ein Boot auf dem Wasser.

- (360) [DKP/JW 822: 11175-11178] *anı körüp ol är isig öz [korkın]çıña ögsüz bolup yaruk yaşuk [] kapkara közünüp köñülintä inčä sakıntı:* || Als er dies sah, wurde jener Mann aus [Fur]ht um sein Leben bewusstlos, und der helle [Tag] erschien (plötzlich) pechschwarz und er dachte bei sich: || Bunu görüp o adam, can korkusundan bayılıp parlak.... (gün) kapkara görünerek kendi kendine düşündü:

2.1.9.2. [---] ← isig öz-(lüg) korkınçı → [---]

Eşdizimsel grup oluşturmayan 11 örnek tespit edilmiştir.

- (361) [DKP/E 66: 205-206] ...**isig öz korkınçı**... || ...can korkusuyla... ▪ [DKP/JW 238: 685-686] ...sie tr[af] Furcht um ihr Leben...
- (362) [DKP/E 62: 92-93] ...**isig öz korkınçı** *ayıg y(a)vlak ol...* || ...Can korkusu çok kötüdür. ▪ [DKP/JW 232: 568-569] Die Furcht um das (eigene) Leben ist schlecht.
- (363) [DKP/E 109: 1420-1422] *öz isig özümke korkınçım muna m(e)n sên[i] ölüür m(e)n...* || Kendi canımın korkusuyla işte ben seni öldüme için buradayım. ▪ [DKP/JW 412: 3718-3720] Schau, aus Furcht um mein eigenes Leben werde ich dich töten.
- (364) [DKP/E 112: 1479] ...*[eşi]dip m(a)lunkê aşçı isig öz kork[...]* || ...işidip *Malunke* aşçı can korkusu... ▪ [DKP/JW 416: 3777-3879] Nachdem er [diese Worte] vernommen hatte, [fürch]tete sich der Koch Māluṅkya [sehr aus] Angst um sein leben,
- (365) [DKP/STF 192: 1657-1661] /// *nä üçün tep tesär ölümçi kişi-ning isig öz qorq- inč-inga tört yिंगağ yangilip ögsiräyü turmiş-in körsär bu m[un]tağ sağinuyluğ ol* || Если спросят: “Почему?”, то: увидев человека, обреченного на смерть, который от страха за свою жизнь перестал различать четыре стороны [света] и лишился сознания, следует думать так: || Eğer “Neden? diye sorarlarsa, ölüme mahkûm edilmiş, can korkusundan [dünyanın] dört tarafına ayırt etmeyi bırakıp bilincini yitirmiş bir adamı görünce şöyle düşünmelisiniz: ▪ [DKP/JW 310: 1981-1985] Weshalb? Wenn

man sieht, dass ein todgew[eiht]er Mensch aus Furcht für (sein) Leben [sich] in den [vie]r Himmelsrichtungen verirrt und bewusstlos verbleibt, dann soll man dies denken

- (366) [DKP/STF 224: 2016] /// *tngrim isig öz q/orqinči* /// || “... страх за свою жизнь ...” || ...kendi hayatın için korku... ▪ [DKP/JW 326: 2208] Unser Gott, [(unsere) Hoffnung und Zuflucht], die F[urcht] (um) das Leben
- (367) [DKP/STF 226: 2022-2023] *beş yüz oyri-lar-niing is[ig] öz-lüg qorqinč-ları t[ar]iqip barti*: || У пятиста воров рассеялся страх за свою жизнь. || Beş yüz hırsız canlarının korkusuna düştü. ▪ [DKP/JW 326: 2214-2215] Die Furcht der 500 Räuber um ihr Leben verschwand völling.
- (368) [DKP/JW 558: 6465-6469] *anta ötrü aṭav(i)n(a)g(a)re atl(i)g suzakdaki tnl(i)glar isig öz korkınçña artokrak korkup bimbaşare eligkä arkiš üntürüp inčä tep ötüg iddular*: || Daraufhin fürchteten sich die Menschen, die sich im Dorf namens Aṭavinagarī befanden, aus Angst um ihr Leben sehr, ließen einen Boten zum König Bimbi-sāra gehen und sandten folgende Bitte: || Ondan sonra Aṭavinagarī adlı şehirdeki canlılar can korkusuna (kapılıp) sürekli korkup Bimbaşare (adlı) hükümdāra haberci gönderip şöyle (bir) dilekte bulundular:
- (369) [DKP/JW 746: 9779-9781] *i[sig] ö/z korkınçña tāgip törtin yın[ak] ärsär mäniñ isig özümkä []* || In Furcht um (sein) L[ebe]n geraten [blickte er in die] vier Himmels[richtungen und dachte:] Was [...] anbetrifft, für mein Leben [fürchte ich]. || Can korkusuna ulaşip tört tarafa... benim canıma...
- (370) [DKP/JW 722: 9448] *isig öz k/orkınçña* || [Aus] Furcht [um sein] Leben [...]. || Can korkusu için endişeleniyor.
- (371) [DKP/JW 562: 6549-6554] *muna amtı m(ä)n mag[ad] uluška b[a]rıp aṭavake yäknij küčün k[[üsünin]] täñläyü körüp magad eld[[äki]] tnl(i)glar[[niñ isig]] öz korkınçların k[[alısız tarkara]]yın tep y(a)rılı [[kadı:]]* || Wohlan, ich will mich jetzt ins Reich Ma[gadha] b[e]geben und versuchen, die Kraft[[]] des Dämons Āṭavaka zu erproben und die Ängste, die die Menschen [[im]] Lande Magadha um ihr Leben haben, r[[esrtlos vertreiben]]. || O hâlde, Magadha şehrine varıp Āṭavaka (adlı) şeytanın gücünü kuvvetini eşitlediğini görüp Magadha ilindeki canlıların can korkularını tamamen bitireyim, dedi.

2.1.10. **ög kañ** ‘anne baba’

Ög kañ eşdizimine 11 örnekte rastlanmıştır.

- (372) [DKP/E 169: 3061-3064] ...*bo ajunta ög kañ bolsar kênki ajunlarta anıñ boguzın bıçıp isig isig etin yégeli tegimlig bolur...* || Bu varlığında ana baba olsa, sonraki varlıklarında onun boğazını kesip sıcak sıcak etini yemeye layık olur. ▪ [DKP/JW 626: 7696-7699] Wenn sie in in dieser (menschlichen) Existenz Mutter und Vater erwerben, so schneiden sie ihnen in der nächsten Existenz die Kehle durch und sind dazu bestimmt, ihr ganz warmes Fleisch zu essen.
- (373) [DKP/E 161-162: 2847-2851] ...*neçede ölser anta ok ölüg etözintin yarsıguluk teg yavız yıd ünüp ötgürü ögi kañı barça yerip yarsıp titip idalap irak tezerler...* || Ölür ölmez cesedinden iğrenç kötü kokular yayıldığından anası babası (hemen) herkes tiksiniş iğrenerek (onu) terk edip uzağa kaçarlar. ▪ [DKP/JW 594: 7204-7208] Sobald (jemand) stirbt, so erhebt sich sogleich aus dem Körper des Toten ein ekelregender und übler Gestank, wodurch sich (sogar) deşsen Mutter und Vater alle (vor ihm) ekeln, (ihn) verlassen und weit fort fliehen.
- (374) [DKP/E 161: 2831-2834] ...*ölüm matar kelip özde toğmış sever oguluğ kızığı ulatı ögüg kañıg barça adırıp adın ajunka éltü barır...* || Ölüm canavarı *Mātār* gelince, kendisinden doğan sevgili oğlu (ve) kızını başka varlığa, anasını babasını (onlardan) ayırıp başka bir varlığa götürür. ▪ [DKP/JW 594: 7188-7191] Das Todesmonster kommt (herbei) trennt den aus dem Selbst geborenen geliebten Sohn, die ochter etc. die Mutter und den Vater allesamt und führt sie in eine andere Existenzform.
- (375) [DKP/JW 400: 3556-3560] *m(ä)n uzun yaška yakmatın [y]üz y(e)g(i)rmi yašta olarnıñ ög kañ tæg [umug] inag bolup y(ar)lıkančuč[i] köñüllüg keñ al[kıg koyunum] [] umugsuz []* || Da ich an einem langen Leben nicht hafte, will ich wie ihre Mutter oder ihr Vater (für sie), die im Alter von 120 Jahren sin (sc. die sich in einem Zeitalter befinden, in dem man nicht älter als 120 Jahre alt wird), [Hoffnung] und Zuflucht sein, und [meine] breite [Brust], die voller Mitleid (Skt. *karuṇā*) ist, [...] hoffnunglos [...] || Ben uzun yaşama bağlı olmadığım (için) 120 yaşında onların anne (ve) babaları gibi umut olup, şefkatli geniş göğsüm.... umutsuz...

- (376) [DKP/JW 764: 10152-10154] *kim bayagut[nuŋ og]lı ärdi: anası birlä amranmak tör[ö tägini]p **ögin kaŋın** ölürip arh[an]t toyunug ymä ölürdi: ||* Wer der [Soh]n [des] Kaufmanns war und mit seiner Mutter sexuell [verkehrte und dann] seine Mutter und seinen Vater tötete, der hat auch einen arh[a]t-Mönch umgebacht. || Zengin oğlu annesi ile cinsel ilişkiye girip annesini (ve) babasını öldürüp Arhant rahibi yine öldürdü.
- (377) [DKP/JW 770: 10226-10233] [*öŋrä ärtmiş] üdtä adın bir o[ronta] [] tamgasın kötürü [] yergülük alkuka akl[ançığ] [ä]ŋ mintin ö[z **ögin**]ä k(a)ŋıŋa ymä [] bolmiş aštadaša[virupe] atl(i)g erinč y(a)rl(i)g är [bar] ärdi: ||* In einer [längst vergangenen] Zeit, [an] einem gewissen O[rt g]lab es einen elenden Mann namens Aštādaša[virūpa], der [...] sein Siegel erhob [...] ekelerregend und allen ver[hasst] war, und sogar seinen eig[enen E]ltern [wiederlich] war. || Uzun zaman önce, başka bir yerde... damgasını götürüp... yemek (için) hepsine kötöleyen hatta kendi annesine babasına yine... olmuş Aštādašavirūpa adlı zavallı adam vardı.
- (378) [DKP/JW 774: 10348-10350] **öğümün kaŋımdın** *kam kadaşımtın tugmışımta bärü bo muntag ädgü savlar äšidmişim yok: ||* Seit meiner Geburt habe ich von meiner Mutter, meinem Vater oder meinen Verwandten solche schönen Worte nicht gehört. || Annemden babamdan, eşimden dostumdan doğduğumdan beri böyle güzel sözler duyduğum yok.
- (379) [DKP/JW 864: 11968] [*...* **ög kaŋ** [*...*] || [*...*] Mutter und Vater [*...*]. || ...anne ve baba...
- (380) [DKP/JW 262-264: 1118-1121] **ög kaŋ** *ka kadaš ogul k[i]z b[a]lık uluŋug barča tiŋip idalap busuŋszu sakınčsız säniŋ äyin kältim(i)z: ||* Mutter, Vater, Verwandte, Söhne, T[öchter], S[t]adt und Land haben wir alle verlassen und sind ir arglos gefolgt. || (Hepimiz) anasını, babasını, akrabalarını, oğullarını, kızlarını, kasabasını, memleketi terk ederek kaygısızlıkla (hiç şüphe duymadan) sana uygun olarak geldik.
- (381) [DKP/JW 310: 1959-1964] [] *ölürdäçi kiŋi ymä [] sakınč [] a[lku] beš ažunlarta mäniŋ näčä näčä [**ög**] kaŋ boltular: ||* Auch mein Mensch, der [...] mordet, [...] Gedanke [...] a[lle] Lebewesen, die sich in den fünf Existenzformen (Skt. *pañcagati*) befinden, sind in früheren Existenzformen immer wieder meine [...Mütter] und Väter gewesen. || ...ölecek kişi yine...

düşünce...bütün beş varoluş biçimlerinde benim (için) nice nice anne (ve) baba oldular.

- (382) [DKP/JW 334: 2354-2355] **ögintä kañınta äv[*tin*] üngülük boşug koltı:** || Von ihrer Mutter und ihrem Vater [...] erbat sie die Erlaubnis, [aus] dem Haus ausziehen zu dürfen. || Annesinden (ve) babasından evden çıkmak için izin istedi.

2.1.11. **tün-(li) kün-(li)** ‘gece gündüz’

Tün-(li) kün-(li) eşdizimine 11 örnekte rastlanmıştır.

2.1.11.1. **tün kün Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Grupları**

Tün kün eşdiziminin *tün kün* → *katıgılanmak* olmak üzere art yönelimli 1 eşdizimsel grubu tespit edilmiştir.

<i>tün kün</i> →	katıgılanmak →	[---]
------------------	----------------	-------

Tablo 2.11. *tün kün* Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler

2.1.11.1.1. **tün kün** → **katıgılanmak**

Bu eşdizimsel grup, *tün kün* ‘gece gündüz’ eşdizimiyle *katıgılanmak* ‘gayret etmek, çabalamak’ kelimesinin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 3 örnekte rastlanmıştır.

- (383) [DKP/E 75: 494-496] ...*anta tegdükde tün kün katıgılanıp bursañ kuvragka tapıngalı [u]gradı...* || Oraya ulaştıktan sonra gece gündüz gayret edip cemaate hizmet etmeye niyetlendi. ▪ [DKP/JW 812: 11013-11015] Dort angelangt strengte er sich Tag und Nacht an und begab sich ins Tamasāvana-Kloster.
- (384) [DKP/JW 384: 3239-3240] *anta tägdöktä tün kün katıglantılar:* || Nachdem sie dört angekommen waren, bemühten sie sich Tag und Nacht. || Oraya vardığında gece gündüz çalıştılar.
- (385) [DKP/JW 864: 11954-11959] *koguşı [tigisiz] çogısız oronta [tü]n kün katıgılanıp [az övkä bilig]siz biligdä ulatı [nizvanılarığ üz]mäläp arhant [kutın tägdi:]* || [...] sein Fell [...] er ließ sich] an einem ruhigen [] Ort [nieder, ...] übte [Ta]g und Nacht Askese, [ver]nichtete die [kleśas] wie [Gier (Skt. *rāga*), Hass (Skt. *dveṣa*) und Unwis]senheit (Skt. *moha*) etc. und [erlangte] die

Arhat[schaft]. || Derisi sessiz sedasız yerde gece gündüz çalışıp ağgözlülükten başka tutkuları kesip Arhant saadetine ulaştı.

2.1.11.2. [---] ← **tün-(li) kün-(li)** → [---]

Eşdizimsel grup oluşturmayan 8 örnek tespit edilmiştir.

- (386) [DKP/E 62: 97-98] ...*alku tnl(i)glar tün kün isig öz[leri...]* || ...Bütün canlıların gece gündüz canları... ▪ [DKP/JW 232: 573-576] Alle Lebewesen [... ihr] Leben und [frücht]en sich [...] Tag und Nacht vor der Todesgefahr.
- (387) [DKP/E 92: 961-963] ...**tün kün aruksuz köjülin tnl(i)glarka edgü asig tusu kilu y(a)rlıkayu erti...** || Gece gündüz yorulmak bilmeyen (bir) topluluğu bir gönülle iyilik yaparak (etrafına) şefkat dağıtıyordu. ▪ [DKP/JW 336: 2388-2390] Tag und Nacht plegte er unermüdlich den Lebewesen guten Nutzen und Vorteil zu bereiten.
- (388) [DKP/E 95: 1031-1032] ...**tün kün seni umunıp saña amranmakın ölür m(e)n...** || Gece gündüz seni bekleyip, sana (olan) aşkımdan (işte şimdi) ölüyorum. ▪ [DKP/JW 340: 2451-2453] Schau, indem ich mich Tag und Nacht nach dir sehne, sterbe ich aus Liebe zu dir.
- (389) [DKP/E 206: 4180] ...**tünli künli kurug ertürser...** || ...gece gündüz boşa zaman geçirse... ▪ [DKP/JW 468: 4789-4790] Wenn jemand mit einer anderen [Sache] als dem dharma die Tage und Nächte nutzlo verstreichen lässt,
- (390) [DKP/JW 390: 3347-3349] **tünli [künli sä]kiz törlüg tözün baçag(a)g arıg [küädđiñ]:** || [Du hast] des Nachts und [tagsüber die ac]htfachen edlen Gebote (Skt. *śīla*) ein[gehalten]. || Geceli gündüzlü sekiz türlü asil orucu muhafaza ettin.
- (391) [DKP/JW 392: 3362-3365] [] *tilin y(a)rlıkamı[ş tözün baçag tünli] künli küädgäli [] [in]çä tep sözlädiñ [:]* || [...] jener [...] des [...] mit der Zunge verkündet [...] hast du gesagt, [...] um [die acht edlen Gebote (Skt. *śīla*) während der nacht] und tagsüber zu einzuhalten (wörtl. zu bewachen). || ...dilin söylemiş (olduğu) asil orucu geceli gündüzlü muhafaza etmek... şöyle söyledim:
- (392) [DKP/JW 392: 3368-3370] *tnl(i)glarka tünli künli kor[kınçsız köjül] berdiñiz* || Allen [...] Lebewesen im *samsāra* des Nachts und tagsüber hast du

Fu[rchtlosigkeit] gegeben. || Canlılara geceli gündüzlü korkusuz (bir) gönül verdiniz.

- (393) [DKP/JW 468: 4789-4742] *birök nomta öñi [iş]in tünli künli kurug ärtürsär: anı [yal]ñok körklüg yılkı ol tep bilmiş [k(ä)rgä]k*: || Wenn jemand mit einer anderen [Sache] als dem dharma die Tage und Nächte nutzlos verstreichen lässt, den [mu]ss man als Tier in [Men]schendestalt erkennen. || Eğer din kitabından başka işini geceli gündüzlü geçirse onu insan (biçiminde) güzel hayvan olarak bilmiş olmalıdır.

2.1.12. **tamu erkligleri** ‘cehennem zebanileri’

Tamu erkligleri eşdizimine 11 örnekte rastlanmıştır.

- (394) [DKP/E 79: 589-591] *...[m(e)n ikinti] emgeki antag ol tamu erkli/gleri tamudaki] emgeklerig emgetgeli öz [...yakın] anuk tururlar*. || (İkincisi) ise o cehennem zebanileri cehennemdeki ıstırapları çektirmek için kendileri... ▪ [DKP/JW 282: 1432-1434] Die Höllenwäch[ter] bringen (ihm) die Leiden [der Hölle] bei, selbst [...] stehen sie [in der Näh]e bereit.
- (395) [DKP/E 82: 670-675] *...tag teg bedük etözlüg tamu erkligleri ol ér[in]ç tnl(i)glarıg tutup örtlüg yërke [bodurla]r yalınlayu turur kızart[mış te]mirlig uzun yip üze...* || Dağ gibi cüsseye sahip cehennem zebanileri, o zavallı canlıları tutup ateşler içindeki yere yapıştılar. ▪ [DKP/JW 288: 1548-1553] Die Höllenwächter mit großen Körpern wie Berge ergreifen jene elen[de]n Lebewesen und [schlangen] sie auf den flammenden Boden. Mit immer brennenden und rotlühenden langen Schnüren aus Eisen [teilen sie deren Kö]rper [ein].
- (396) [DKP/E 84: 732-735] *birök ölütcü tnl(i)g m(a)haraurap tamuda togsa[r anta] tamu erkligleri örtlüg kızartmış temirlig yër[te] tüpin yatgururlar*. || Eğer katil birisi *Mahāraurava* cehenneminde doğarsa, oradaki cehennem zebanileri korlaşmış demirden (oluşan) yerin dibine (onları) yatırırılar. ▪ [DKP/JW 292: 1644-1647] Wenn ein Mörder in der *mahāraurava*-Hölle geboren wird, dann legen die Höllenschergen (ih n) mit dem Kopf nach unten auf den flammenden und rotglündenden eisernen Boden.
- (397) [DKP/E 85: 770-771] *...tamu erkligleri kızartmış [temir]lig bergen tokıyu ol sögüt üze* || Cehennem zebanileri kızarmış demirden kamçılarla vurup, o ağaç

üzerine... ▪ [DKP/JW 294: 1681-1683] Die Höllenschergen schlagen (die Höllenwesen) mit glühenden [eiser]nen Stöcken und befehlen (ihnen), auf jenen Baum zu steigen.

- (398) [DKP/E 85: 772-773] ...*ol tamu erkligleriñe korkup erksizin yoklayurlar.* || O cehennem zebanilerinden korkup isteksiz bir şekilde ortaya çıkarlar. ▪ [DKP/JW 294: 1683-1684] Da sie vor jenen Höllenschergen fürchten, besteigen sie (ihn) unfreiwillig.
- (399) [DKP/E 86: 800-802] ...*tamu erkligleri sansız üküş érinç tnl(i)glarıg ol isiçlerte kemişip kayıntururlar...* || ...Cehennem zebanileri, o zavallı canlıları o kazanların içine atıp sürekli haşlayıp dururlar. [DKP/STF 38: 65-67] Повелители ада бросают в эти котлы бесчисленное множество несчастных живых существ и кипятят. || Cehennem'in efendileri, bu kazanlara sayısız talihsiz canlıyı atarlar ve kaynatırlar. ▪ [DKP/JW 294: 1711-1713] Die Höllenschergen werfen zahllose elende Lebewesen in jene Kessel und kochen sie.
- (400) [DKP/STF 222: 1974-1979] *ayıy qilinçliy ötägin tükädip tamudın oz-up yertinçü-dä tuysar ol oq nomluş ädgü öglisi küyü küzädü tutup üdläp äriğläp tamu ärklig-läri-ning eligingä kirgäli örtlög äşiç-lärtä qayıñyalı bişyalı idmaz* || Если он исполнит свой долг, [связанный] с греховным деянием, освободится из ада и возродится в мире, то тот же приверженный закону его благожелатель, защищая его (парн.) и направляя советами (парн.), не допустит того, чтобы он угодил в руки властителей ада и варился (парн.) в [объятых] пламенем котлаха. || Eğer günah işlemekle ilgili borcunu yerine getirirse, cehennemden kurtulur ve dünyada dirilirse; kanunlara bağlı olan, onu koruyan ve onu öğüt vererek yönlendiren kimse, onun, cehennem'in efendilerinin eline geçmesini ve alevli kazanlarda pişirilmesini engelleyecektir. ▪ [DKP/JW 308: 1942-1947] Hat er seine Sündenschuld abgetragen, kommt aus der Hölle frei und wird auf der Erde wiedergeboren, so beschützt eben jener dharma-Freund (sie), rät (ihnen), und lässt es nicht zu, dass (sie) dem Höllenfürsten in die Hände fallen oder dass sie in den brodelnden Kesseln gekocht werden.
- (401) [DKP/JW 298: 1759-1762] *yinä ök tamu ärkliqläri kälip isimiş kızartmış tämirliş yerdä küçäyü çalarlar:* || Und die Höllenschergen kommen herbei und spitzen Schw[ertern hauen sie] auf ihre Rieppenbögen Eiseboden. || Ve yine

cehennem zebanileri gelip ısınmış kızgın temirli yerde zorlayarak yere vururlar.

- (402) [DKP/JW 304: 1853-1854] [**t/amu ärklig/läri**] || die [Hö]llenscherger... || ...cehennem zebanileri...
- (403) [DKP/JW 304: 1875-1878] [*ayıg kılınč*] *küčintä yänä [ök b(ä)]gülüg bolup* **tamu ärkliglär/i** || Kraft [ihrer schlechten Taten kommen sie] wiederum [zum Vorschein] und die Höllenscherger [...] || Kötü amelleri sayesinde yeniden ortaya çıkıp cehennem zebanileri...
- (404) [DKP/JW 332: 2306-2308] [] *yinä [ök] ikiläyü tirilip* **tamu ärkligläri** [*tä*] *mirlig kazgokın iki karakların [sanč]arlar* || Sie beleben sich wieder und die Höllenscherger [ste]chen ihre Augen mit [ei]sernen Pfählen aus. || ...yine ikinci kez dirilip cehennem zebanileri demirli kazığını iki gözüne batırırlar.

2.1.13. god keyik ‘büyük baş hayvan, yaban hayvanı’

God keyik eşdizimine 9 örnekte rastlanmıştır. Bu eşdizimin (407) ve (413) numaralı maddelerinde *athg* kelimesi eşdizimin arasına girmiştir.

2.1.13.1. god keyik Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Grupları

God keyik eşdiziminin *kutlug* ← *god keyik* olmak üzere art yönelimli 1 eşdizimsel grubu tespit edilmiştir.

[---]	← kutlug	← god keyik
-------	----------	--------------------

Tablo 2.12. *god keyik* Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler

2.1.13.1.1. kutlug ← god keyik

Bu eşdizimsel grup, *kutlug* ‘kutlu’ kelimesiyle *god keyik* ‘yaban hayvanı’ eşdiziminin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 3 örnekte rastlanmıştır.

- (405) [DKP/JW 444: 4336-4340] [**kut/lug kut kä[yik]** *öritmištin* [] *agır ulug* [] [*ädgü*] *lügin* [] || Weil [...dieser Mitleid] gezeit hatte [...das charismatische] Kūṭa-R[eh...] sehr große [...] sein [gutes We]sen [...]. || ...kutlu yaban hayvanı beslemekten... ağır büyük... iyiliklerin...
- (406) [DKP/JW 450: 4462-4464] *tözün* **kutlug ku[t käyik]** *keṅ alkıg y(a)rlıkančuči* [*köñül*] *h[a]tun* [] || Indem es [so] überlegte, [erwckte] das edle und

charismatische Kū[ta-Reh] umfassendes Mit[leid (Skt. *karuṇā*) ...] die Königin [...]. || asil kutlu yaban hayvanı geniş (ve) merhametli gönüllü hanım...

- (407) [DKP/JW 454: 4543-4548] [ä]dgülüg **kutlug kut** atl(i)g [käyik yılki] ažuñinta tugup ymä: [yilk]ı ažuñıña barmış tnl(i)g [] sakınçın köñül[in] [] tutyuk [] || Und nachdem er in der [Tier-E]xistenzform als [...t]jugendhafter und Heil besitzender [Hirsch] namens Kūta wiedergeboren worden war, [...] dieses Wesen, welches indie [Tie]r-Existenz eigegangen war, [...] mit Gedanken und [mit] Geist [...] erfasst hatte, [...]. [kleine Lücke] || İyi, kutlu yaban adlı geyik hayvanlar aleminde doğup yine hayvanlar alemine varmış canlı... düşünce gönlünü... tutar.

2.1.13.2. [---] ← god keyik → [---]

Eşdizimsel grup oluşturmayan 6 örnek tespit edilmiştir.

- (408) [DKP/E 224: 4715] .../go/d keyikniñ... || ...yaban hayvanı... ▪ [DKP/JW 458: 4630-4632] goldene Fell des charismatischen Kūta-Hirsches ab.
- (409) [DKP/E 224: 4728] ...god keyik k(e)ntü... || ...yaban hayvanı kendi... ▪ [DKP/JW 460: 4643-4644] [...] der [charismatisch]e Kūta-Hirsch [am] eigenen
- (410) [DKP/E 225: 4732-4734] sekiz tümen kurt koñuz yaglag et yıdın tuyup tört [sı]ñart[in] kelip ol **god keyikniñ**... || seksen bin kurtçuk yağlı et kokusunu alıp dört taraftan gelip o yaban hayvanının... ▪ [DKP/JW 460: 4657-4660] 80.000 Würmer und Käfer wie Eidechsen etc. nahmen den Geruch des saftigen Fleisches wahr, kamen aus den vier Himmelsrichtungen herbei und indem sie [...], sammelten sie sich [auf dem ganzen Körper...] jenes Kūta-Hirsches.
- (411) [DKP/JW 716: 9348-9351] ba[sa] [irbič kälip ölmüş **got käyikniñ** [ätin] saguda yogrut birlä kälürüp [bramank]a berdi: || Da[nn ka]n der [Schneeopard] und brachte [Fleisch] einer toten Eidechse in einem Gefäß zusammen mit Yoghurt und gab (dies) [de]m Brahmenen. || Sonra porsuk gelip ölmüş yaban hayvanının etini kavanozda yoğurt ile getirirp Brahmana verdi.
- (412) [DKP/JW 450: 4454-4455] [ä]dgülüg **kut** [käyik] [] inçä sakıntı: || Die [...] freundliche Kūta-[Hirschkuh...] dachte [bei sich]: || İyi yaban hayvanı... şöyle düşündü:
- (413) [DKP/JW 454: 4536-4540] beş ažuñ tnl(i)g[lar] y(a)rlıkançuçı köñül[lüg] bodis(a)t(a)v ol arıgta [**kut** atl(i)g **käyik** yılki ažuñinta tugyuk [arti:] || In

jenem Wald wurde der Bodhisattva, der die Wesen (der) fünf Existenzformen (Skt. *pañcagati*) [...] und Mitleid (Skt. *karuṇā*) [hatte,] in der [Tier-Ex]istenz eines [Hirsches namens Kūṭa] geboren. || Beş varoluş biçimi canlılar... şefkatli Bodhisattva o ormanda yaban adlı geyik hayvanlar aleminde doğardı.

2.1.14. nom bitig ‘din kitabı’

Nom bitig eşdizimine 8 örnekte rastlanmıştır. Bu eşdizimin (417) numaralı maddesinde *ulug kavi* kelime grubu ve (418) numaralı maddesinde *atlıg* kelimesi eşdizimin arasına girmiştir.

2.1.14.1. nom bitig Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Grupları

Nom bitig eşdiziminin *daşakarmap(a)tāvādānamāl* ← *nom bitig* olmak üzere ön yönelimli 1 eşdizimsel grubu tespit edilmiştir.

[---]	← <i>daşakarmap(a)tāvādānamāl</i>	← <i>nom bitig</i>
-------	--------------------------------------	--------------------

Tablo 2.13. *nom bitig* Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler

2.1.14.1.1. daşakarmap(a)tāvādānamāl ← nom bitig

Bu eşdizimsel grup *daşakarmap(a)tāvādānamāl* ‘*Daşakarmapathāvādānamālā*’ kelimesiyle *nom bitig* ‘din kitabı’ eşdiziminin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 6 örnekte rastlanmıştır.

- (414) [DKP/E 88: 863-864] ...[*vaybajiké*] *şastratan*[*t*]rè ...*kavi* [*drre*] [*saṅadas*] *ugu küşen tilintin* [*tohrı*] [*t*]ilinçe [*evirmiş*] **daşakarmap(a)tāvādānamāl nom [bitigde]** *on k(a)rmap(a)tāvādānamāl nom [bitigde]* *on k(a)rmap(a)t ertmişniñ [kadagı]n...* || (*vaibhāsika* ve) *śāstratantra* uzmanı *Kāvyadhara Samghadā*’nın, Ugu Küşen (Toharca B) dilinden (Toharca A’ya) çevirdiği, Toharca A’dan da *Śīlaséna Prāśnika*’nın son olarak Türkçeye (çevirdiği) *Daşakarmapathāvādānamālā* isimli akaid (kitabında)... ▪ [DKP/JW 328: 2255-2263] Das zweite Kap[itel] namens Tadeln des Stehlens, in welchem der Nutzen demonstriert wird, zu verhüten, dass man die zehn karmapathas übertritt, [in] dem *dharm*-[Buch] *Daşakarmapathāvādānamālā*, das der Kāvya[meister Saṅghadāsa], der [Vaibhāśik]a und Kenner der śāstras, aus der

westtocharischen Sprache (= Tocharisch B) ins [Osttoch]arische (= Tocharisch A) übertragen hat, und das der Vorsteher [Śīlase]na wiederum ins Türkische [übersetzt hat, ist beendet].

- (415) [DKP/E 167: 2990-2994] ...**dasakarmap(a)tāvadānamāl nom [bitigde on]** *k(a)rmaputlarıg ertmekniñ [münin küzet][mekniñ] asagın körkitmekde [irig sarsıg] [sav] sözlemekig yermek [at(i)g] [ülüş] tükedi...* || On (kötü) davranış yollarını işlemenin (günahını ve bu günahı gözetmenin) faydasını göstermekte (olan) *Daśakarmapathāvadānamālā* (adlı öğreti kitabındaki kaba söz) söylemeyi kötölemek (adlı) bölüm sona erdi. ▪ [DLP/JW 614: 7523-7532] Das [sech]ste [Kapitel] namens Tadeln] des Spreche[ns grober und] unflätiger [Worte] (Skt. *pāruşyavāda*), in welchem der Nutzen [] demonst[riert] wird, zu verhü[ten], dass man das [Vergehen] des Übertretens der [zehn] karmapathas (begeht), in dem großen kāvya-Werk *Daśakarmapathāvadānamālā*, das der kāvya-Meister Saṅghadāsa, der [Va]jibhāşika und Kenner der śāstras, aus der westtocharischen Sprache ins Ottocharische [über]tragen hat, und das der Vorsteher Śīlasena wiederum ins Türkische übersetzt hat, [ist beendet. Verehrung dem Buddha, Verehrung dem dharma, Verehrung dem saṅgha].
- (416) [DKP/E 168-169: 3032-3037] *[va]ybajikē şastantrē kavi drrē saṅadas [u]gu küşen tilintin tohrı tilinçe [evir]miş tohrı tilintin şilazin praştinkē yañırtı türkçe evirmiş [da]şakarmap(a)tāvadānamāl nom bitigde on k(a)rmap(a)tlarıg ertmekniñ münin // vaibhāsika (ve) śāstrantra uzmanı Kāvyaadhara Samghadāsa'nın, Ugu Kuşen (Toharca B) dilinden (Toharca A'ya) çevirdiği, Toharca A'dan da Śīlasēna Prāśnika'nın son olarak Türkçeye (çevirdiği) *Daśakarmapathāvadānamālā* (isimli) akaid kitabında on (kötü) davranış yollarını işlemenin günahı...* ▪ [DKP/JW 614: 7523-7532] Das [sech]ste [Kapitel namens Tadeln] des Spreche[ns grober und] unflätiger [Worte] (Skt. *pāruşyavāda*), in welchem der Nutzen demonst[riert] wird, zu verhü[ten], dass man das [Vergehen] des Übertretens der [zehn] karmapathas (begeth), in dem großen kāvya-Werk *Daśakarmapathāvadānamālā*, das der kāvya-Meister Saṅghadāsa, der [Va]jibhāşika und Kenner der śāstras, aus der westtocharischen Sprache ins Ottocharische [über]tragen hat, und das der Vorsteher Śīlasena wiederum ins Türkische übersetzt hat, [ist beendet. Verehrung dem Buddha, Verehrung dem dharma, Verehrung dem saṅgha].

- (417) [DKP/E 180-181: 3412-3420] [*vaybaj]iké šastratan[tr]é k[a]vi [drré] [saŋa] dasé ugu... küšen tilintin [to]hri tilinče evirmiş... t[o]hri [tilin]tin şilazin pr(a)[şniké] [y]aŋırtı türkçe [evirmiş] bo **d(a)şak(a)rmapatā[vadānamāl...]** ulug kavi **nom bitigde** [on] k(a)rmap(a)tlarıg e[rtmişni] münin] [ka]dagın...küze[tmişni] [asıgın] tususın körk[itmekde] [irig sarsıg sav sözle[mekiig yermek]... || *vaybajiké (ve) şastantra uzmanı Kāvyaadhara Saṅghadāsa'nın, Ugu Küşen (Toharca B) dilinden (Toharca A'ya) çevirdiği, Toharca A'dan da Śīlasēna Prāśnika'nın son olarak Türkçeye (çevirdiği) büyük bir edebi eser olan Daśakarmapathāvadānamālā* (isimli) akaid (kitabında), on (kötü) davranış yollarını işlemenin günahları, (kendini bu günahlardan) korumanın faydaları gösterilmekte; kaba söz söylemeyi (yermek)... ▪ [DKP/JW 494: 5248-5255] Das fünfte Kapitel [im dharmabuch] namens [Daśakarmapatāvadānamāla], welches vom [Vorsteher] Śīlasena erneut ins Türkische übersetzt] wurde, (das Kapitel) namens Tadeln des Aussprechens von Verleumdungen (Skt. *pāruṣyavāda*), welches den N[utzen] davon zeigt, dass man sich hütet vor dem Vergehen [des] Übertretens der [zehn] karmapathas, ist beendet.*
- (418) [DKP/JW 654: 8180-8187] [**daśak(a)rmapata'avadaanamal a]tl(i)g [nom] b[i]tigdā** [on k(a)rmap(a)tlarıg ärtmiş[ni] münin]n kadagin: küz[ädmişni]η asıgın körgitmäk[dä: tag]on askanču sav sözlämäk[i]g yermäk atl(i)g yetinč bölök [ok]ıyu tükädi: || Das siebente Kapitel im [dharmabuch] [na]mens [Daśakarmapatāvadānamāla], welches vom Vorsteher Śīlasena erneut ins Türkische übersetzt wurde], (das Kapitel) namens [Tadeln des] Aussprechens von [Sp]ott (Skt. *saṃbhinnapralāpa*), welches den Nutzen davon zeigt, dass man sich hü[tet] vor dem Vergehen des Übertretens der [zehn karmapath]as, hat man zuende [gel]essen. || || *Daśakarmapatāvadānamāla* adlı din kitabında on davranışın yönü, suçu korumanın faydasını göstermek (ve) dedikodu yapmayı yermek adlı yedinci bölüm okuyarak bitti.
- (419) [DKP/JW 724: 9492-9495] *d[āśakarmapatavadanamal nom] [bitigdä on] k(a)rmap(a)tlarıg [ärtmişni]η asıgın körgit[mäkdä övkä köñlüg] [yer]mäk atl(i)g tokuzun[č bölök tükädi:]* || Das neunt[e Kapitel] namens [Tadeln des] [Zorns] (Skt. *vyāpāda*), in welchem der Nutzen demonstriert [wird, zu verhüten, dass man die zehn] karmapathas [übertritt, in dem dharmabuch Daśakarmapatāvadānamāla, das der Kāvyaameister Saṅghadāsa, der Vaibhāṣika

und Kenner der sāstras, aus der westtocharischen Sprache ins Ottocharische übertragen hat, und das der Vorsteher Śīlasena wiederum ins Türkische über]setzt hat, [ist beendet]. || *Daśakarmapatāvadānamāla* (adlı) öğreti kitabında on kötü davranışların zaman içindeki faydasını göstermekte öfke gönüllü... eleştirmek adlı dokuzuncu bölüm bitti.

2.1.14.2. [---] ← **nom bitig** → [---]

Eşdizimsel grup oluşturmayan 2 örnek tespit edilmiştir.

(420) [DKP/E 205: 4158] [...] **nom bitigü**... || ...öğreti kitabı... ▪ [DKP/JW 790: 10600] um ein Buch zu schreiben.

(421) [DKP/JW 404: 3601-3605] *üč ärdinikä agınčsız süzök kert[günč] köñüllüg upase inal te[gi]n: kunčuyumuz arı[g] t(ä)ñrim birlä ätöz [ärtimli]gin [] mäñüsüzin čingarü [sakinip bo **nom**] bitigig bititü [täğintilär:]* || Der Laienbruder, Inal Te[gi]n, und unsere Prinzessin, Arı[g] T(ä)ñrim, die einen unerschütterlichen Glauben an die drei Juwelen (Skt. *triratna*) haben, [haben] die [Hinfälligkeit] und Vergänglichkeit des Körpers genau [erwogen] und [dieses dharma]-Buch [ergebenst] abschreiben lassen. || Üç mücevher (Skt. *triratna*)’ya sarsılmaz bir inancı olan laik kardeş Upase İnal prens ve prensesimiz temiz tanrım ile vücudun süreksizliğini... dikkatlice düşünüp bu öğretti kitabımı içtenlikle yazdılar.

2.1.15. **ogul erdini** ‘oğul cevheri’

Ogul erdini eşdizimine 3 örnekte rastlanmıştır. Bu eşdizimin (422) numaralı maddesinde *körtle* kelimesi eşdizimin arasına girmiştir.

2.1.15.1. **ogul erdini** Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Grupları

Ogul erdini eşdiziminin *körgeli* ← *ogul erdini* olmak üzere ön yönelimli 1 eşdizimsel grubu tespit edilmiştir.

[---]	← körgeli	← <i>ogul erdini</i>
-------	-----------	----------------------

Tablo 2.14. *ogul erdini* Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler

2.1.15.1.1. körgeli ← ogul erdini

Bu eşdizimsel grup, *körgeli* ‘görülecek’ kelimesiyle *ogul erdini* ‘oğul cevheri’ eşdiziminin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 2 örnekte rastlanmıştır.

- (422) [DKP/E 171: 3108-3110] ...*ol élig begniñ bir körgeli körtle ogullug erdin(i)si togdı...* || O hükümdârın görülmeye değer, güzel, inci tanesi gibi bir oğlu oldu. ▪ [DKP/JW 630: 7743-7745] Jenem König wurde ein schön anzusehendes Sohnesjuwel geboren.
- (423) [DKP/E 223: 4700-4701] [...*él]ig begniñ bir körge[li ogul/lug erdinisi togdı...* || ...hükümdârın bir görmeye oğul cevheri doğdu. ▪ [DKP/JW 630: 7743-7745] Jenem König wurde ein schön anzusehendes Sohnesjuwel geboren.

2.1.15.2. ogul erdini Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Grupları

Ogul erdini eşdiziminin *ogullug erdini* → *togmak* olmak üzere art yönelimli 1 eşdizimsel grubu tespit edilmiştir.

<i>ogullug erdini</i> →	<i>togmak</i> →	[---]
-------------------------	-----------------	-------

Tablo 2.15. *ogul erdini* Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler

2.1.15.2.1. ogullug erdini → togmak

Bu eşdizimsel grup, *ogul erdini* ‘oğul cevheri’ eşdizimiyle *togmak* ‘doğmak’ kelimesinin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 2 örnekte rastlanmıştır.

- (424) [DKP/E 171: 3108-3110] ...*ol élig begniñ bir körgeli körtle ogullug erdin(i)si togdı...* || O hükümdârın görülmeye değer, güzel, inci tanesi gibi bir oğlu oldu. ▪ [DKP/JW 630: 7743-7745] Jenem König wurde ein schön anzusehendes Sohnesjuwel geboren.
- (425) [DKP/E 223: 4700-4701] [...*él]ig begniñ bir körge[li ogul/lug erdinisi togdı...* || ...hükümdârın bir görmeye oğul cevheri doğdu. ▪ [DKP/JW 7743-7745] Jenem König wurde ein schön anzusehendes Sohnesjuwel geboren.

2.1.15.3. [---] ← ogul erdini → [---]

Eşdizimsel grup oluşturmayan 1 örnek tespit edilmiştir.

- (426) [DKP/E 212: 4365-4368] ...*sëni teg ogullu[g] erdini bulmak üze turkaru meniñ köñülüm ögrünçülüg sevinçlig erti...* || Senin gibi oğul cevheri bulduğum için gönlüm daima mesut ve bahtiyardı. ▪ [DKP/JW 674: 8532-8535] Immer ist mein Herz darüber froh und glücklich gewesen, ein Sohnesjuwel wie dich bekommen zu haben.

2.2. SIFAT + AD BİRLİKTELİĞİNE DAYALI EŞDİZİMLİLİKLER

SIFAT + AD birlikteliğine dayalı eşdizimlilikler incelendiğinde *isig öz-(lüg)*, *ayıg-(li) kılınç-(lig)*, *tükel bilge*, *yarlıkançuçı köñül-(lüg)*, *açıg emgek*, *kutlug tınlıg*, *edgü-(li) kılınç*, *tözün ogul*, *süzük köñül*, *ulug êlig*, *ayagka tegimlig*, *yagız yër*, *yinçge kırkın*, *katıg ün*, *t(e)rs körüm*, *yumşak sav-(lig)*, *tört sıñar*, *ayıg tüş*, *tözkerinçsiz burhan*, *üç yavlak yol*, *yavlak ün*, *seviglig ün*, *bökünki kün*, *tört yınak*, *katıg köñül*, *öñre ertmiş ödüin*, *uzun ödüin*, *ulug türlüg*, *asankêlig yol*, *kızartmış temir*, *yarlıkançsız köñül*, *öñre ajun*, *edgü-(lüg) sav*, *amrak köñül*, *kamag kara bodun*, *edgü-(lüg) törü*, *közünür ajun*, *açıg ün*, *edgü-(li) tüş*, *övke köñül-(lüg)*, *edgü köñül-(lüg)*, *kértgünç köñül-(lüg)*, *kop ugur*, *bir kşan öd-(ün)*, *külçire yüz*, *ikinti ajun*, *miñ tümen*, *bir ugur*, *kum sanınça*, *emgeklig tınlıg*, *yumşak köñül-(lüg)*, *aruksuz köñül*, *körgeli körtle*, *yavgan köñül*, *agır ig*, *ayıg at*, *yañı kün*, *öglüg köñüllüg kişi*, *örtlüg tamu*, *kêç ödüin*, *ayıg törü*, *oglagu ün*, *akru akru mañ*, *vajırlıg lorji*, *örtlüg kızartmış temirliig yër*, *yavlak köñül* ve *edgü ögli sakınç* olmak üzere 66 eşdizim örneğini tespit edilmiştir.

2.2.1. isig öz-(lüg) ‘sıcak can, hayat, yaşam’

İsig öz eşdizimine 174 örnekte rastlanmıştır. Bu eşdizimin (432) numaralı maddesinde *öñi* kelimesi ve (485) numaralı maddesinde *osuglug* kelimesi eşdizimin arasına girmiştir.

2.2.1.1. isig öz Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Grupları

İsig öz eşdiziminin *isig öz-(lüg)* → *adır-(ıl)-mak*, *isig öz-(lüg)* → *üzülmek*, *isig öz-(lüg)* → *ıdalamak*, *isig öz-(lüg)* → *korkınçı*, *isig öz-(lüg)* → *korkınçına* → *ögsüz bolmak*, *isig öz-(lüg)* → *titmek*, *isig öz-(lüg)* → *umug inag*, *isig öz-(lüg)* → *umug inag* → *bolmak*, *isig öziñe* → *umugı* → *üzülmek*, *isig öz* → *bêrmek*, *isig öz* → *buşı* → *bêrmek*, *isig öz-(lüg)* → *amrak*, *isig öz* → *ada*, *isig öziñe* → *ada tuda*, *isig öziñe* → *ada tuda* → *tegmek* ve *isig öz* → *satmak* olmak üzere art yönelimli 16 eşdizimsel grubu tespit edilmiştir.

isig (lüg) →	öz-	adır-(ıl)- mak →	[---] →	[---] →	
		üzülmek →			
		ıdalamak →			
		korkınçlı →	[---] →		
		ögsüz bolmak →			
		titmek →	[---]		[---]
		ıdalamak →			
		umug →	ınag →		bolmak →
			üzülmek →		[---] →
		bèrmek →	[---] →		
		buşlı bèrmek →			
		amrak →			
		ada →	tuda →		
satmak →	[---] →				

Tablo 2.16. *isig* öz-(lüg) Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler

2.2.1.1.1.1. **isig** öz → adır-(ıl)-mak

Bu eşdizimsel grup, *isig* öz ‘sıcak can, hayat, yaşam’ eşdizimiyle *adırmak* ‘ayırarak’ kelimesinin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 17 örnekte rastlanmıştır.

- (427) [DKP/E 66: 216-217] ...**isig özümüzni adırma tep montag téyürler kör isig öz¹⁶ amrakı...** || “Bizi öldürme! Azabımız ne ise burada çekelim. (Bizi) canımızdan ayırma.” şeklinde feryat ederler. ▪ [DKP/JW 238: 696-698] Trenne uns nicht von unserem Leben! Sieh die Liebe zum Leben!

¹⁶ *İsig* öz *amrak* bölümünde gösterilmiştir.

- (428) [DKP/E 95: 1038-1040] ...*meniñ yürekimde isig özümde adırsız köñülin olurgıl...* || Yüreğimden, canımdan ayrı tutmadığım (sen bütün) kalbinle (yanımda) ol. ▪ [DKP/JW 340: 2457-2458] Lass dich in meinem Herzen nieder, als wärst du von meinem Leben nicht verschieden!
- (429) [DKP/E 101: 1218-1220] ...*birök bütürmeser s(e)n isig özünde adırılğalı anuk turgıl* || Eğer bu (iş) (gereğince) yerine getirmez isen canından ayrılmak için hazır ol. ▪ [DKP/JW 360: 2799-2801] Wenn du (dies) nicht ausführst, (dann) mach dich bereit, dass du von deinem Leben abgetrennt wirst.
- (430) [DKP/E 109: 1417-1420] ...*öz konukum arasında [y]atdaçı isig özümde adırsız amrak oguluma kértü sakınç(ı)g atañ s[uv]dın oot ünmiş teg ogulin titgeli saña yakın kelyük* || (Daima) ruhumda yaşayacak (olan) canımdan ayrı tutmadığım ey sevgili oğlum! Doğru düşünceli baban, sudan ateş çıkmış gibi oğlunu feda etmek için senin yanına geldi. ▪ [DKP/JW 412: 3715-3718] Mein geliebter Sohn, der (du) mir am Herzen liegst (wörtl. der du inmitten meiner lebenswichtigen Organe liegst) und von meinem Leben untrennbar bist. Wie ein Feuer, das sich aus dem Wa[sser] erhoben hat, hat sich dein Vater mit wahrhaftigen Gedanken dir genähert, um (dich), seinen Sohn, aufzugeben.
- (431) [DKP/E 110: 1446-1447] ...*birök... [...o]dgurak seni isig özündin [adırlıp] [ölürür] m(e)n...* || Eğer (bana böyle etler hazırlamaz isen) kesinlikle seni canından (ayırıp öldürürüm). ▪ [DKP/JW 412: 3743-3745] Wenn du es (mir in Zukunft) nicht gibst, werde ich dich [von deinem] Le[ben abschneide]n und töten.
- (432) [DKP/E 82: 662-663] [*a*]dınlarig **is[ig] özlerintin [öñi] adırırlar erki...** || başkalarını canlarından (nasıl) ayırırlar acaba? ▪ [DKP/JW 286: 1539-1541] Warum denn fürchten sich die Mörder nicht, wenn sie dies hören, und trennen Andere, ohne sich zu fürchten, von ihrem Leben ab?
- (433) [DKP/E 126: 1895] ...**isig özlerintin adralıp yene [...]** || ...vücutlarından ayrılıp yine... ▪ [DKP/JW 448: 4425] trennen sie sich [eben] dört von ihrem Leben (und werden wiedergeboren.)
- (434) [DKP/STF 130: 1075-1077] *ğayu ol magat [uluş] // ülgüsüz sansiz tinly-lariy isig [ö]z-lärintin adirip ölürtüng:* || Когда ты [был] в стране Магадхе, бесчисленное множество живых существ ты лишил жизни и умертвил. || Sen Magadha ülkesindeyken sayısız canlıyı hayatından mahrum ettin ve

- öldürdün. ▪ [DKP/JW 580: 6910-6913] All die zahllosen Menschen [im Reich] Magadha, die du von ihrem Le[b]en abgetrennt und getötet hast,
- (435) [DKP/STF 202: 1766-1770] *biz-ingä ädgü saq̄inč saq̄inip biz yänä munī ačiy ämgäkin ämgätip amraq̄ isig öz-intin adirtimiz:* || ... оно имело в отношении нас благие помыслы, мы же подвергли его горьким мучениям и лишили его желанной [им] жизни. || ... bize karşı iyi niyetliydi ama biz onu acı bir azaba maruz bıraktık ve [onun] arzu ettiği hayattan mahrum bıraktık. ▪ [DKP/JW 824: 11213-11216] [Wie ein] eigener [Sohn] dachte er nur gute Gedanken über uns, wir jedoch fügten ihm bittere Leiden zu und trennten ihn von seinem geliebtem Leben.
- (436) [DKP/STF 208: 1824-825] *arasinta isig ö[z-intin adrīlip adin] aḫ-unqa bardī:* || среди... он расстался со своей жизнью... ... и отправился в мир иной. ||arasında... O kendi dünyasından vazgeçti... ve diğer dünyaya doğru yola çıktı. ▪ [DKP/JW 732: 9564-9565] [Ba]ld [wurde der Hund krank, trennte sich von seinem] Lebe[n] und ging in eine [andere] Existenzform ein.
- (437) [DKP/JW 310-312: 2000-2001] *adinagun[u]ḡ isig özin adırmayın:* || Das Leben anderer möchte ich nicht abtrennen. || Başkalarının hayatından ayırmayın.
- (438) [DKP/JW 580: 6910-6912] *kayu magad [eltäki] ülgüsüz sansız tınl(i)glarig isig [ö]zlärintin adırıp ölürtiḡ:* || All die zahllosen Menschen [im Reich] Magadha, die du von ihrem Le[b]en abgetrennt und getötet hast, die [...] insoweit [...]. || Kim Magadha ilindeki sayısız canlıları hayatlarından ayırıp öldürdün.
- (439) [DKP/JW 584: 6991-6994] *amtı muna m(ä)[n umugsuz inagsız] erinč y(a)rlig bolup amrak i[sig özümтин] adırılıp adın aḫunka barır [m(ä)n:]* || Nun, jetzt da i[ch hoffnungslos und] elend geworden bin und mich [von] meinem geliebten L[eben t]renne, gehe [ich] in eine andere Existenzform. || (Pekala,) şimdi umutsuz, zavallı ve acınacak hâle düşüp tatlı hayatımdan ayrıлып başka aleme gidiyorum.
- (440) [DKP/JW 456: 4590] *isig özüntin adıra/yın:* || Und dich von deinem leben abtrennen. || (Ve seni) hayatından ayırayım.
- (441) [DKP/JW 808: 10930-10931] *isig özüntiḡ adrılgay s(ä)n... urunčak yegäy s(ä)n:* || Bestim[mt] wirst [du dich] von [...] deinem Leben tren[nen]. Du wirst

[...] das anvertraute Gut verzehren. || (Kesinlikle) hayatından ayrılacaksın.
...emanet edilen (malları) tüketeceksin.

- (442) [DKP/JW 806: 10871-10873] *öz[konokum] arasinta: isig özüm[tä adirtsız] yatdaçı s(ä)n* || Mein lieber Sohn, der du inmitten [meines] le[benswichtigen Organs] (Skt. *marman*) und [untrennbar] von meinem Leben liegst. || Misafirlerim arasında hayatımdan ayırmadan yatacağsın.
- (443) [DKP/JW 388: 3291-3294] [] *isig öz[lär/i/nti/n adırılıp adın aź[un]ka barırlar:* || [...] werden [vo]n ihrem Leben abgetrennt und gehen in eine andere Existen[zform] ein. || ...hayatlarından ayrılıp başka (bir) varoluş biçimine giriyorlar.

2.2.1.1.1.2. isig öz → üz-(ül)-mek

Bu eşdizimsel grup, *isig öz* ‘sıcak can, hayat, yaşam’ eşdizimiyle *üzülmek* ‘kopmak, tükenmek’ kelimesinin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 17 örnekte rastlanmıştır.

- (444) [DKP/E 202: 4062-4065] *...ötrü ol bëçinler begi [t]akı nomlug öt erig sözleyü turur erken anıñ arasinta isig özi üzülp üstün tujit t(e)ñri yeriñe bartı.* || O maymunlar beyi de öğretiyile ilgili öğüt verirken, bir anda can verip yukarıdaki *Tuşita* cennetine giti. ▪ [DKP/JW 778: 10435-10438] Als jener König der Affen gerade noch dharma-Ratschläge erteilte, erlosh währenddessen sein Leben und er begab sich nach oben in den *tuşita*-H
- (445) [DKP/STF 67: 236-239] *...yek rak[şas...] köñülüğ... turkaru adınlar[nıñ isig özlerin] üzgeli kanmaz erti...* || Şeytan (gibi kötü) kalpli... başkalarının canını almaktan hiçbir zaman bıkmaz imiş. ▪ [DKP/JW 240: 715-718] Sein Herz (Akk.), das [dem eines] Dämons oder *rā[şsa glich, ...]*. Er konnte nie genug davon bekommen, [das Leben] anderer auszulöschen.
- (446) [DKP/E 82: 683] *... i/si/g özleri üzülmmez...* || ...yaşamları sona ermez. ▪ [DKP/JW 288: 1561] Ihr Leben wird (jedoch) nicht unterbrochen.
- (447) [DKP/E 84: 740-742] *...miñ tümen yıl anta açığ emgek emgenip... isig özleri üzülmmez* || Binlerce yıl burada azap çekseler de (buradaki) hayatları sona ermez. ▪ [DKP/JW 292: 1651-1653] Tausend (mal) zehntausend Jahre erleiden sie tort bittere Leiden, (doch) wird ihr Leben nicht beendet.

- (448) [DKP/E 87: 837-839] ...*yürek yarılınçig emgek emgenürler isig özleri üzülmöz...* || (O cehennemlikler), yürek parçalayıcı ıstırap çekerler. (Ama) ölmezler, yaşamları sona ermez. ▪ [DKP/JW 296: 1747-1749] Sie erleiden (dort) herzzreißende Qualen. Ihr Leben reißt allerdings nicht ab.
- (449) [DKP/E 101: 1212-1213] *katig yasin kurup agulug okın yürekre urup amrak isig özin üzgil...* || Sert yayını gerip zehirli okunu (filin) yüreğine vurup (onun) sevgili canını al. ▪ [DKP/JW 360: 2793-2794] Spanne einen festen Bogen, schieß mit einem vergifteten Pfeil in (sein) Herz und nimm (wörtl. schneide ab) sein geliebtes Leben!
- (450) [DKP/E 156: 2680-2684] ...*on küçlüg t(e)ñri burhanka amrak ogulum tēp atagalı muna amtı bir tançu yērnih ülüşi bolup ayukşanē atl(ı)g öz alkınçu emgekim yakın kelip isig özüm üzülgeli turur* || On güce sahip Buda'ya (ve onun) 'Sevgili oğlum' diye (beni) adlandırmasına layık değilim. İşte şimdi, yerin küçük bir parçası olacağım. Ecel ıstırabım yakınlaşmakta, yaşamım sona ermek üzeredir. ▪ [DKP/STF 136: 1114-1116] //... стану частицей (земли) ... блаизятся муки самоисчезновения, называемые āyüksāya, и моя жизни готова оборваться. || Yeryüzünün bir parçası olup "āyüksāya" olarak adlandırılan öz-merhamet azabı parlıyor ve hayatım sona ermeye hazır. ▪ [DKP/JW 584: 7004-7007] Fürwahr, ein Stück Erde bin ich geworden, mein Lebensbeendigungsleiden namens āyüksāya hat sich genähert und ich stehe kurz davor zu sterben (wörtl. mein Leben ist dabei, abgeschnitten zu werden).
- (451) [DKP/E 161: 2842-2847] ...*üküş yılın ayın etözke ağır ayag kılıp kaçan birök isig özi üzülüp barsar anta ok tözintin berüki etözünü yavızın körkit[ü] bēür...* || (İnsan), uzun yıllar aylar boyunca bedenine saygı gösterir (iyi davranır), ne zamanki yaşamı sona erer ve (başka bir varlığa) ulaşırsa hemen kökünden başlayarak bedeninin (bütün) çirkinliği ortaya çıkar. ▪ [DKP/JW 594: 7199-7204] Auch wenn man viele Jahre und Monate lang dem Körper große Verehrung erwiesen hat, wenn (dann) das Leben abgeschnitten wird, dann zeigt der Körper sogleich (anderen) seine von der Wurzel herstammende Schlechtigkeit.
- (452) [DKP/E 184: 3526-3529] *takı negü küter sizler terkin monı sançınlar bıçınlar... isig özin üzüp adın ajunka ıdınlar...* || Artık ne bekliyorsunuz? Çabuk bunu mızraklayıp doğrayalım, öldürüp (bunu) başka (bir) varlığa gönderelim. ▪ [DKP/JW 684: 8699-8702] Was wartet ihr noch, stecht und

zerschneidet diesen schnell! Schneidet sein Leben ab und schickt ihn in eine andere Existenz!

- (453) [DKP/E 188: 3630-3632] ...*birök sözlemeser siz muna isig özüm üzülgei turur...* || Eğer söylemezseniz şimdi ölürüm. ▪ [DKP/JW 688: 8825-8827] Wenn Ihr es nicht sagt, wohlan, dann bin ich bereit zu sterben (wörtl. dass mein Leben abgeschnitten werde).
- (454) [DKP/STF 126: 1023] /// *ämğätip tidiysiz aning isig öz-[in¹⁷]* /// || мучая, они [лишили] его жизни не [встретив] сопротивления || onu, eziyet ederek, direnmeden [direnişle karşılaşmadan] hayatından [mahrum ettiler.] ▪ [DKP/JW 550: 6254-6256] fügt ih[r] Leid zu und [schne]idet unverzüglich [ihr] Leben ab!
- (455) [DKP/JW 238: 678-683] [*tä*]zgülik [*kaçgu*]luk yol orukug [*i*]sig [*özin üzg/üçi yitti sü[vri] bi bıçgu eliglä[rintä o]l erinç käyikl[är] ünlärin eşidti[lär:]*] || Die armen Hirsch[e fanden] keinen Weg, auf dem sie [fl]iehen[kon]nten, [sahen] die scharfen und spitz[en...] Messer, die das [L]eb[en abschneid]en, en den Händen der (Jäger) [...] und hörten ihre [...] Stimmen. || ...kaçacak yol, patikayı hayatımı kesecek sivri bıçak ellerinde o zavallı geyiklerin seslerini duydular.
- (456) [DKP/JW 238: #675-#678] *amtı m(ä)n birök bo tınl(ı)glarını amrak isig özlärin üzgüçä täjlig ärsär m(ä)n säniñ tu[g]mıñ antag ärti:* || In dem Maße, in dem ich jetzt das liebe Leben dieser Lebewesen abschneide, ebenso kam es auch zu deiner W[i]edergeburt. || Şimdi eğer bu varlıkların sevgili hayatlarını kestiğim ölçüde, senin (yeniden) doğuşunuz da gerçekleşti.
- (457) [DKP/JW 828: 11256-11260] *ötgürü kudu bölök [i]lki öñdünki kedinki akmak [yolları] tutunup içi içägüsi barça [] barıp ol'ok ämgäkin [isig] özi üzülüp nirva[nka tägdi:]* || Deshalb sein Unterleib [...die be]iden [Kanäle für] die Ausflüsse vorn und hinten (sc. Urin und Stuhl) wurden blockiert, seine Eingeweide waren allesamt vollständig [in Aufruhr], und wegen dieser Qualen [...] wurde sein [L]eben abgeschnitten (sc. er starb) und er [gelangte zum] nirvā[ña]. || Bu nedenle karnı, yani önde ve arkadaki iki çıkış kanalı tıkanı, bağırsakları tamamıyla... varıp o sıkıntıyla hayatı kesilip Nirvāna'ya ulaştı.

¹⁷ Wilkens yayınında *isig öz[in] [üzü]ñlär* şeklinde okunmuştur.

- (458) [DKP/JW 712: 9264-9265] [[öz i**sig** öz/üñüzlär üçün]] [adın] [[larnıñ **isig** özin üzmäñl]/är: || Um eures eigenen L[eb]ens willen vernicht das [Le]ben [and]erer! || Kendi hayatınız için başkalarının hayatlarını mahvetmeyin.
- (459) [DKP/JW 822: 11179-11180] *bo isig öz üztäçi aç bars adasınta ozayın ärti tep:* || Dann würde ich der Gefahr durch diesen hungrigen Tiger, der das Leben beendet, entfliehen. || Bu hayatı kesecek aç kaplan tehlikesinden kurtulayım, dedi.
- (460) [DKP/JW 398: 3497-3500] [*indraçal atl(ı)g*] *yelvi [kömän] täg tüü törlüg tägşilip bökün ärsär isig [ö]zi üzülüp adın aźunka bardaçi ol:* || Während sie sich vielfach verändert wie [die indrajāla (sc. Regenbogen) genannte] Zaubererscheinung[], wird ihr leben entweder heute oder morgen abgeschnitten und sie geht in eine andere Existenzform ein. || İndrajāla denilen büyülu hayalet gibi birçok yönden bugün ya da yarın değişirken hayatı kesilip başka bir varoluş biçimine girer.

2.2.1.1.1.3. isig öz → ıdalamak

Bu eşdizimsel grup, *isig öz* ‘sıcak can, hayat, yaşam’ eşdizimiyle *ıdalamak* ‘vazgeçmek, bırakmak’ kelimesinin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 12 örnekte rastlanmıştır.

- (461) [DKP/E 71-72: 376-383] ...*ol savıg y(i)me meniñ... tükel sözlegülük küçim yoku kayu tınl(ı)glarnıñ utlısı sevinçsiz kılınışları tükel bilge t(e)ñri teñrisi burhan asankelıg yolta bodis(a)t(a)ıvlar yorigınta yoriyur erken isig özin ıdaladı açıg emgeklerig serip kut koluntı...* || ...Bu sözü benim etrafıca söylemeye gücüm yok. Nice canlının sevincinin (engellendiğini) mutsuz kıldığını (gör). Tam bilge Tanrılar Tanrısı Buda sayısız yolda Bodhisattvaların yolunda yürürken canını terk etti, ıstıraplara katlanıp terk etti. ▪ [DKP/JW 248: 856-861] Ich habe nicht die Kraft, jene Angelegenheit vollständig zu schildern. Wie undankbar haben sich die Wesen (immer) verhalten! Als der vollkommen weise Göttergott Buddha auf dem Bodhisattva-Pfad wandelte, dem asankhyeyas (dauernden) Weg, hat er sein Leben hingegeben.
- (462) [DKP/E 115: 1587-1588] ...*burhan kutı negü bolur kimni üçün isig özünüñ ıdalayur s(e)n...* || ...Buda kutsallığı ne ola ki? Kim için canından

- vazgeçiyorsun? ▪ [DKP/JW 428: 4034-4035] Was ist denn die Buddhaschaft? Und um wessen willen gibst du dein Leben auf?
- (463) [DKP/E 170: 3094-3095] *tükel bilge t(e)ñri burhan asankêl(i)g yolta yor[ıyur] erken neçökledi adın tnl(i)glar üçün [isi]g özin ıdaladı erki* || Tam bilge, Tanrı Buda, sayısız yollarda yürürken, niçin diğer canlılar için canını terk etti acaba? ▪ [DKP/JW 626: 7727-7730] O ehrwürdiger Lehrer, möget Ihr (doch) geruhen zu verkünden, wie der vollkommen weise Göttergott Buddha, als er auf dem asamkhyeyas (dauernden) Pfad wandelte, um anderer Lebewesen willen sein [Le]ben fortgab.
- (464) [DKP/E 102: 1244-1245] *karaja kedmiş tnl(i)glar isig özlerin ıdalayurlar...* || Rahip elbisesi (giyen bir kişiden) kokrmana hiç gerek yok. Rahip cübbesi giymiş, canlılar, (başkaları için) canlarını feda eden (insanlardır). (Onlar), başkalarının canına tehlike getirmezler. ▪ [DKP/JW 362: 2825-2826] Dem Leben, die as kāṣāya-(Gewand) angelegt haben, geben ihr (eienes) Leben auf.
- (465) [DKP/E 192: 3759-3763] *öz isig özin ıdalayu yaraş yarap adınların em[ge]kin köt[ürü] k(e)n[tü] özinin emgeke [emgenip] uz[un] turkaru adın tnl(i)glarig edgükerü katıgl[ant]ı tavrantı...* || Kendisini feda edip, (kendisine) yakışanı yapıp, başkalarının derdine çare buldu. (Bu sıkıntılar) kendisininmiş gibi acısını çekip, sürekli başka canlıları düzeltmek için gayret etti. ▪ [DKP/JW 694: 8953-8957] Indem er sein eigenes Leben fortgebend ein Opfer dargebracht hat, das Leid anderer ertragen und es wie sein eigenes betrachtet hat, hat er sich stets bemüht, andere zum Guten zu bekehren.
- (466) [DKP/JW 244: #760-#763] *t[ün]lä küntüz oduğun sakın ärip: kop törlüg ada tudalarda isig özünüzni ıdalayu küyü küz[ä]dü tutduñuz.* || [Auch] wart Ihr Tag und Nacht wach und habt uns behütet, indem Ihr in allen möglichen Gefahren Euer Leben aufs Spiel gesetzt habt. || Geceyle gündüz uyanıp tüm tehlikelerde canınından vazgeçerek bizi korudun.
- (467) [DKP/JW 718: 9378] **isig özin ıd/aladı.**] || [...] g[ab er] sein Leben auf. || Hayatından vazgeçti.
- (468) [DKP/JW 866: 11990] [...**isi]g özin ıd/alap**] [...] || [...] ga[b] sein [Le]ben [auf...]. || ...hayatından vazgeçip...
- (469) [DKP/JW 266: 1188] *sizläрни üçün [isig] özümün ıdalatım:* || Um euretwillen habe ich mein [Le]ben aufgegeben. || Sizin için hayatımdan vazgeçtim.

- (470) [DKP/JW 268: 1220-1224] [] ötrü [] t(ä)ñri t(ä)ñrisi burhan asanke[lig yolt]a bodis(a)t(a)v yorıkın yorıyur [är]kän adınlar üçün munı täg **isig özin ıdalamış** || [...] dann [...] als der Göttergott Buddha [au]f dem *asaṃkhyeyas* (dauernden) [Weg] den Bodhisattvawandel wandelte, hat er für andere sein Leben aufgegeben. || ...sonra... Tanrılar Tanrısı Buda *asaṃkhyeya* yolunda bodhisattva yolunu yürüdüğünde, başkaları için hayatından vazgeçmiş.
- (471) [DKP/JW 268: 1224-1227] *bo savag cıkaru sakınıp ögl[ü]g köñüllüg yalñoklar isig özlärin ıdalap adınlarıg* || Verständige Menschen sollen diese Sache genau bedenken, ihr eigenes Leben aufgeben und andere [dazu anlaiten]. || Bu sözü etraflica düşünüp akıllı insan canlarını bırakıp başkaları...
- (472) [DKP/JW 278: 12372-1374] *hariçandre elig bæg tæg isig özimin ıdalap adınagunı ölürmäyin tep muntag sakınmış k(ä)rgäk*: || Man soll so denken, dass man wie König Hariścandra sein Leben aufgeben und andere nicht töten möchte. || Hariścandra hükümdâr gibi hayatımdan vazgeçmek (ve) başkalarını öldürmeyin diyip böyle düşünmüş olmalıdır.

2.2.1.1.1.4. isig öz → korkınçı

Bu eşdizimsel grup, *isig öz* ‘sıcak can, hayat, yaşam’ eşdizimiyle *korkınç* ‘korku, tehlike’ kelimesinin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 11 örnekte rastlanmıştır.

- (473) [DKP/E 66: 205-206] ...**isig öz korkınçı**... || ...can korkusuyla... ▪ [DKP/JW 238: 685-686] ...sie tr[af] Furcht um ihr Leben...
- (474) [DKP/E 62: 92-93] ...**isig öz korkınçı** ayıg y(a)vlak ol... || ...Can korkusu çok kötüdür. ▪ [DKP/JW 232: 568-569] Die Furcht um das (eigene) Leben ist schlecht.
- (475) [DKP/E 109: 1420-1422] öz **isig özümke korkınçın** muna m(e)n sên[i] ölürür m(e)n... || Kendi canımın korkusuyla işte ben seni öldüme için buradayım. ▪ [DKP/JW 412: 3718-3720] Schau, aus Furcht um mein eigenes Leben werde ich dich töten.
- (476) [DKP/E 112: 1479] ...[ëşi]dip m(a)lunkè aşçı **isig öz kork**[...] || ...işidip *Malunke* aşçı can korkusu... ▪ [DKP/JW 416: 3777-3779] Nachdem er [diese Worte] vernommen hatte, [fürch]tete sich der Koch *Mālunhya* [sehr aus] Angst um sein leben,

- (477) [DKP/STF 192: 1657-1661] /// *nä üçün tep tesär ölümçi kişi-ning isig öz qorqinç-inga tört yingaq yangilip ögsiräyü turmiş-in körsär bu m[un]taş saqïnuyluq* || не совершает убийства. Если спросят: “Почему?”, то: увидев человека, обреченного на смерть, который от страха за свою жизнь перестал различать четыре стороны [света] и лишился сознания, следует думать так: || Eğer “Neden? diye sorarlarsa, ölüme mahkûm edilmiş, can korkusundan [dünyanın] dört tarafına ayırt etmeyi bırakıp bilincini yitirmiş bir adamı görünce şöyle düşünmelisiniz: ▪ [DKP/JW 310: 1981-1985] Weshalb? Wenn man sieht, dass ein todgew[eiht]er Mensch aus Furcht für (sein) Leben [sich] in den [vie]r Himmelsrichtungen verirrt und bewusstlos verbleibt, dann soll man dies denken
- (478) [DKP/STF 224: 2016] /// *tngrim isig öz q/orqinçi* /// || “... страх за свою жизнь ...” || ...kendi hayatın için korku... ▪ [DKP/JW 326: 2208] Unser Gott, [(unsere) Hoffnung und Zuflucht], die F[urcht] (um) das Leben
- (479) [DKP/STF 226: 2022-2023] *beş yüz oyri-lar-ning is[ig] öz-lüg qorqinç-ları t[ar]ıqıp barti:* || У пятиста воров рассеялся страх за свою жизнь. || Beş yüz hırsız canlarının korkusuna düştü. ▪ [DKP/JW 326: 2214-2215] Die Furcht der 500 Räuber um ihr Leben verschwand völling.
- (480) [DKP/JW 558: 6465-6469] *anta ötrü aṭav(i)n(a)g(a)re atl(i)g suzakdaki tnl(i)glar isig öz korkınçıṇa artokrak korkup bimbaşare eligkä arkaš üntürüp inčä tep ötüg ıddılar:* || Daraufhin fürchteten sich die Menschen, die sich im Dorf namens Aṭavinagarī befanden, aus Angst um ihr Leben sehr, ließen einen Boten zum König Bimbi-sāra gehen und sandten folgende Bitte: || Ondan sonra Aṭavinagarī adlı şehirdeki canlılar can korkusuna (kapılıp) sürekli korkup Bimbaşare (adlı) hükümdāra haberci gönderip şöyle (bir) dilekte bulundular:
- (481) [DKP/JW 746: 9779-9781] *i[sig] ö/z korkınçıṇa tāgip törtđin yu[ak] ärsär mäniṇ isig özümkä []* || In Furcht um (sein) L[ebe]n geraten [blickte er in die] vier Himmels[richtungen und dachte:] Was [...] anbetrifft, für mein Leben [fürchte ich]. || Can korkusuna ulaşip tört tarafa... benim canıma...
- (482) [DKP/JW 722: 9448] *isig öz k/orkınçıṇa* || [Aus] Furcht [um sein] Leben [...]. || Can korkusu (için endişeleniyor.)
- (483) [DKP/JW 562: 6549-6554] *muna amtı m(ä)n mag[aḍ] uluška b[a]rıp atavake yäkniṇ küçin k[[üsünün]] täṇläyü körüp magad eld[[äki]] tnl(i)glar[[nuṇ isig]] öz korkınçların k[[alısız tarkara]]yın tep y(a)rlı [[kadı:]]* || Wohlan, ich will

mich jetzt ins Reich Ma[gadha] b[e]geben und versuchen, die Kraft[[]] des Dämons Ātavaka zu erproben und die Ängste, die die Menschen [[im]] Lande Magadha um ihr Leben haben, r[[es]rtlos vertreiben]]. || O hâlde, Magadha şehrine varıp Ātavaka (adlı) şeytanın gücünü kuvvetini eşitlediğini görüp Magadha ilindeki canlıların can korkularını tamamen bitireyim, dedi.

2.2.1.1.1.4.1. isig öz → korkınçına → ögsüz bolmak

Bu eşdizimsel grup, *isig öz* ‘sıcak can, hayat, yaşam’ eşdizimi, *korkınç* ‘korcu, tehlike’ kelimesi ve *ögsüz bolmak* ‘aklını yitirmek’ eşdiziminin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 3 örnekte rastlanmıştır.

- (484) [DKP/E 68: 261-263] ...*ol beş yüz sığınlar isig öz korkınçına ögsüz bolup yerke yapşını sığıntılar...* || O, beş yüz geyik can korkusuna (kapılıp) şaşkına dönerek yere yapışmışlar; yere sinip (korunmaya) çalışmışlar. ▪ [DKP/JW 242: 740-742] Jene 500 Marale wurden aus Furcht um ihr Leben besinnungslos und duckten sich auf den Boden.
- (485) [DKP/E 172: 3159-3163] ...*ötrü hansasvarè tegin ol svayşagvè aşçıg isig öz korkınçına ögsüz osuglug bolmışın körüp y(a)rlıkançuçı köñülinte ötgürü tolp etözni suvdaki kemi teg titredi...* || Bunun üzerine Prens Hamsasvara, aşçı Svayasasgava’nın şuurunu can korkusuyla yitirmiş olduğunu görünce merhametinden dolayı bütün vücudu sudaki gemi gibi titredi. ▪ [DKP/JW 632: 7794-7798] Als da der Prinz Hamsasvara jenen Koch Syavsagrīva sah und (bemerkte), dass er aus Furcht um sein Leben wie bewusstlos war, da erbehte sein ganzer Körper vor Mitleid (Skt. *karuṇā*) wie ein Boot auf dem Wasser.
- (486) [DKP/JW 822: 11175-11178] *anı körüp ol är isig öz [korkın]çına ögsüz bolup yaruk yaşuk [] kapkara közünüp köñülintä inčä sakıntı:* || Als er dies sah, wurde jener Mann aus [Furc]ht um sein Leben bewusstlos, und der helle [Tag] erschien (plötzlich) pechschwarz und er dachte bei sich: || Bunu gören o adam can korkusundan bayılıp aydınlık... (gün) kapkara görünüp gönlüne şöyle söyledi:

2.2.1.1.1.5. isig öz → titmek

Bu eşdizimsel grup, *isig öz* ‘sıcak can, hayat, yaşam’ eşdizimiyle *titmek* ‘terk etmek’ kelimesinin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 5 örnekte rastlanmıştır.

- (487) [DKP/E 132: 2070-2071] [...inç]ip m(e)n **isig özünün** [titeyin || Öyleyse ben (de) canımı (terk edeyim.) ▪ [DKP/STF 86: 577-578] “Итак, мне следует самоустраниться, || Bu yüzden kendimi geri çekmeliyim, ▪ [DKP/JW 504: 5354-5355] Ich will nun mein Leben aufgeben;
- (488) [DKP/E 209: 4278-4280] ol burhanlarnıñ yëg nom erdini üçün **isig özünün** [t]itgeli ogşatı törüçe ermiş... || Budaların öğretiyile ilgili sözlerini dinlemek için bulmak, Budaların mükemmel öğreti cevheri için can feda etmeyi gerektiren töre gibiymiş. ▪ [DKP/JW 478: 4974-4976] Es ist angemessen, dass ich mein leben (als Preis) für das beste dharma-Juwel jener Budhas hingebe.
- (489) [DKP/JW 714: 9309-9311] bo muntag sakınıp bodi[s(a)t(a)v] uguşlug tavişgan katıg köñülin **isig özün titgäli** katıg kınıg köñül örit[di:] || indem er solches überlegte, erweckte der aus dem Bodhi[sattva]-Geschlecht stammende Hase Entschlossenheit, mit Entschlossenheit sein Leben aufzugeben. || Bu şekilde düşünüp Bodhisattva soyundan gelen tavşan sert gönlüyle hayatından vazgeçerek sert gönül besledi.
- (490) [DKP/E 122: 1781-1783] [yılki ajun]ınta barsarlar y(i)me [isig] özlerin tit[i]p ezüg armak sav sözlemezler... || Yalan söyleyen canlı cehennemde doğduğunda bu hayvan varlığına geçseler de canlarından vazgeçip yine (de) yalan söz söylemezler. ▪ [DKP/STF 60: 289-291] ... если они и попадут в мир животных, они не станут говорить лживых и неискренних (криводушных) слов, || ... eğer onlar hayvanlar dünyasına girerlerse, yalan ve samimiyezsiz sözler söylemezler, ▪ [DKP/JW 440: 4275-4277] [Einige lebewesen] geben (sogar) ihr [Le]ben auf und sprechen keine lügnerischen oder trügerischen Worte (Skt. mṛṣāvāda),
- (491) [DKP/JW 896: 12525-12526] munča **isig özünün titär** m(ä)n: || dann will ich mein Leben aufgeben. || Bunca hayatımdan vazgeçerim.

2.2.1.1.1.5.1. isig öz → titmek ıdalamak

Bu eşdizimsel grup, *isig öz* ‘sıcak can, hayat, yaşam’ eşdizimiyle *titmek ıdalamak* ‘terk etmek, bırakmak’ kelime grubunun yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 5 örnekte rastlanmıştır.

- (492) [DKP/E 219: 4568-4572] *...ulug küçlüg katıg köñül öritip amrak isig özin titmeli ıdalagalı anuk bolup ümin aşınıp tag señirinte turup kut kolunu inçe tēp tēdi...* || ...Yüce, güçlü, sağlam gönül besleyip sevimli canını terk etmek için hazır olup, alt giyisisini giyinip, dağın eteğinde durup, dua ederek şöyle dedi: ▪ [DKP/JW 802: 10790-10794] Er erweckte sehr mächtige Entschlossenheit, war bereit, sein geliebtes Leben aufzugeben, zog seine Unterleidung an, (indem er sein Gewand ablegte,) stellte sich an die Bergklippe und sprach gelobend Folgendes.
- (493) [DKP/E 131: 2047-2053] *[ed]gü edgü tözün oglum bo sav antag ok [ol] on küçlüg umug inag tükel bilge [t(e)ñr]ri burhan bodis(a)v(a)tl(a)r yorıgın[ta yor]ıyur erken adınlarınıñ [sa]vın tımdadın ötgürü öz [isig] özin titip ıdalap adın[larka ayıg] kılmadı* || İyi iyi! Asil oğlum! Bunun gibi (o) on güce sahip, ümidimiz, tam bilge Tanrı Buda, Bodhisattvalar yolunda yürürken başkalarının sözünü engellemek (günahından) dolayı kendi canını terk etti, başkalarına (kötü) davranmadı. ▪ [DKP/STF 84: 548-555] “О добрый добрый, благородный сын мой! Этот ответ (?) таков. Когда [наша] надежда (парн.) - совершенно мудрый [десятисильный] бог богов Будда пребывал на стезе бодхисаттв, он, не прерывая, внимал словам других и, отрешившись от самого себя, по отношению к другим || “Ey iyi, nazik, asil oğlum! Bu cevap (?) budur. [Bizim] umudumuz - tanrıların tamamen bilge [on güçlü] tanrısı Buda, Bodhisattvaların yolundayken, kesintiye uğramadan başkalarının sözlerine kulak verdi ve başkalarına karşı kendisinden vazgeçti.” ▪ [DKP/JW 502: 5324-5329] (Der Lehrer sagte zu seinem Schüler:) Ausgezeichnet, ausgezeichnet, mein [ed]ler Sohn; diese Sache verhält sich genau [so]! Als der vollkommen weise Göttergott Buddha, der vie zehn [Kräfte] (Skt. *daśabala*) besitzt und der eine Hoffnung und Zuflucht ist, auf dem Pfad der Bodhisattvas wandelte, da gab er sein eigenes Leben hin, ohne die Angelegenheiten anderer zu behindern, und fügte anderen nichts Böses zu.

- (494) [DKP/STF 56: 257-259] *sutasomi elig [i]sig öz-in titip ıdalap [äzüg] sav sözlämädi*: || “Почему не думают о том, что правитель Сутасома отдал свою жизнь (букв. отказался от своей жизни), ... но не стал говорить лживых слов,” || “Neden hükümdâr Sutasoma'nın hayatını verdiğini (hayatından vazgeçtiğini) düşünmüyorlar ... ama yalan sözler söylemeye başlamadı, ▪ [DKP/JW 438: 4243-4245] König Sutasoma hat sein Leben aufgegeben, und keine [lügnerisch]en Worte gesprochen.
- (495) [DKP/JW 452: 4495-4499] *alku [burhanlar asankelıg] yolta bodis(a)v(a)tlar [yorıkin yoriyur] [ärkän] öz amrak [isig özlärin ti]t[i]p ıdalap äz[üg]* || Als alle [Buddhas] auf dem [asamkyeyas] (dauernden) Pfad den [Wandel der] Bodhisattvas [wandelten, haben sie,] ihr eigenes liebes [Leben] aufgebend, lü[gnerische Reden gemieden]. || Bütün Budalar asamkyeya yolunda Bodhisattvaların yolunda yürüdüklerinde, kendi sevgili hayatlarını terk ederek, yalancı konuşmalardan kaçındılar.
- (496) [DKP/E 124:1829-1831] *...eñ mintın [yummı]ş közin açu umadın isig özin*¹⁸ *[to]guçk(i)yasın*¹⁹ *titip ıdalap ezüg sav...* || Kapadığı gözünü açamadı. Canını, yavrucağını terk etmesine rağmen yalan söz (ağzından çıkmadı). [DKP/STF 68: 380-381] расставаясь с жизнью ..., лживые [слова] ... || hayattan ayrılırken yalan (sözler) ... ▪ [DKP/JW 446: 4385-4388] Indem sie schließlich ihre Augen, [die sie geschlossen hatt]e, nicht mehr öffnen konnte, gab sie ihr Leben und ihr [K]itz auf, [aber], eine Lüge (Skt. *mṛṣāvāda*) [sprach sie nicht].

2.2.1.1.1.6. isig öz → umug inag

Bu eşdizimsel grup, *isig öz* ‘sıcak can, hayat, yaşam’ eşdizimiyle *umug inag* ‘umut, dayanak’ kelime grubunun yan yana gelmesinin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 4 örnekte rastlanmıştır.

- (497) [DKP/E 68: 265-267] *[amarıla]rı [t]illerin salınturup i[sig] öz/leriñe umug ma]g üzülüp tezgülük kaç[guluk bu]lma[d]ın* || Bazıları dillerini sarkıtıp, hayatlarından ümitlerini kesip, kaçacak (yer aramışlar ama) bulamamışlar. ▪ [DKP/JW 242: 744-746] [Einige von ih]nen ließen ihre [Z]unge heraushängen,

¹⁸ Wilkens yayınında *iseg özinli* şeklinde okunmuştur.

¹⁹ Shōgaito yayınında bu kelime okunmamıştır.

und da [die Hoffnun]g [für ihr] L[eb]en abgeschnitten wurde und sie keinen [Ort,] zu dem die fliehen konnten, [fin]den konnten,]

- (498) [DKP/JW 242: #747-#750] : *buluñt[a] [] // i[si]g özlärinä umug inag tiläsär arıtı ozgulukları yok üçün ayıg muñukup umug inaglari üzülüp ol turmiş yerlärintä ök çemriltilär:* || Sie [drängten sich] in einer Ecke [zusammen] und auch wenn sie nach einer Hoffnung für ihr Leben suchten, gab es absolut keine Möglichkeit für sie zu entziehen; (deshalb) waren sie sehr niedergeschlagen, ihre Hoffnung zerstob (wörtl. wurde abgeschnitten), und an eben dem Ort, wo sie standen, brachen sie zusammen. || (Bir) köşede... (toplanmışlar ve) hayatlarına umut dilese kesinlikle ödünç almalarına imkan yoktu; çok bunalımdayken umutları kırılıp tam da durdukları yerde yıkıldılar.
- (499) [DKP/JW 458: 4614-4615] *amrak mäniñ [isig öz]ümkä umug inag [yok mu ärki]* || [Gibt es] für mein geliebtes [Leben...] keine Hoffnung und Zuflucht? || Sevgili hayatım için umut yok mu acaba?
- (500) [DKP/JW 564: 6596-6600] *[[yakın]] [[tägdöktä isig özlärinä umug]] [[inag bulmış tæg bolup t(ä)ñri burhan]] [[adakınta bagırın suna yatıp inçä]] [[tep tedilär:]]* || Nachdem sie (zu ihm) hingelangt waren, war es, als hätten sie Hoffnung und Zuflucht für ihr Leben gefunden, legten sich auf dem Bauch zu den Füßen des göttlichen Buddha (nieder) und sagten:] || Oraya ulaştıktan sonra, hayatlarına umut bulmuş gibi olup Tanrı Buda ayağına yüzükoyun yatıp şöyle dediler:

2.2.1.1.1.6.1. isig öz → umug inag → bolmak

Bu eşdizimsel grup, *isig öz* ‘sıcak can, hayat, yaşam’ eşdizimiyle *umug inag bolmak* ‘umut olmak’ kelime grubunun yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 4 örnekte rastlanmıştır.

- (501) [DKP/E 119: 1692-1695] *...ol kutlug tnl(i)g neçök erser katıglanıp biziñ isig özümüzde umug inag bolgay erki...* || ...O kutlu canlı nasılsa gayret edip bizim canımıza umut olacak herhalde. ▪ [DKP/JW 434: 4149-4152] Irgendwie scheint sich dieses charismatische Lebewesen (für uns) einzusetzen und wird wohl in (dieser Gefahr für) unser Leben Hoffnung und Zuflucht sein können.
- (502) [DKP/E 173: 3172-3174] *birök maña ogul amranmakı bar erser ol erinç tnl(i)gñıñ isig özinte umug inag bolu y(a)rlıkazun...* || Eğer bana (karşı) oğul

sevgin varsa; o zavallı canlının yaşamını bağışla. ▪ [DKP/JW 632: 7806-7808]
Wenn Ihr Sohnesliebe zu mir empfindet, dann geruht, für das leben jenes
elenden Meschen Hoffnung und Zuflucht zu sein!

- (503) [DKP/E 172: 3141] [...] **öz isig öziğe**²⁰ [...] || ...kendi yaşamına... ▪ [DKP/JW 632: 7775-7777] [Er blickte] in die vier Himmelsrichtungen und such[te] nach [jemandem, der Hoffnung und Zuflucht] für sein Leben sein (konnte).
- (504) [DKP/JW 798: 10709-10711] *m(ā)n sāniņ isig özünkä umug in/a/g bolgalı umadım*: || [...] sich habe es nicht vermocht, deinem Leben eine Hoffnung und Zufluc[h]t sein. || Ben senin yaşamına umut olamadım.
- (505) [DKP/JW 632: 7817-7820] [*ay tözünlär*]im bo beš yüz a[l]tun [*ıyartmak alıp erinč*] *y(a)rılıg aščı ärniņ [isig öziğä] umug inag boluğlar*: || Meine [Edlen, nehmt] diese 500 Go[l]d[münzen] und seid [für das Leben] des armen [] Kochs eine Hoffnung und Zuflucht! || (Ey) soylularım, bu 500 altını parayı alıp zavallı aşçının hayatına umut olun!

2.2.1.1.1.7. isig öziğe → umuğı → üzülme

Bu eşdizimsel grup, *isig öz* ‘sıcak can, hayat, yaşam’ eşdizimiyle *umuğı üzülme* ‘umudu kesilmek’ kelime grubunun yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 2 örnekte rastlanmıştır.

- (506) [DKP/E 63: 112-116] *ol erinç ölümçi tın(ı)g ärniņ yalvanu isig öziğe umuğı üzülüp kim serser özümke ara turgay mu tēp umug inag tileyü tōrtidin sınar körür...* || O zavallı, ölüme mahkûm canlı, dilini çıkarıp, dudaklarını yalayarak yaşamından ümidini kesmiş (bir halde): “Benim yerime geçecek kimse yok mu?” diye umut arayarak dört tarafa bakınır. ▪ [DKP/JW 232: 587-591] Dieser elende todgeweihte Mensch fleht mit seinen Lippen, die Hoffnung für sein Leben wird zunichte und er blickt in die vier Himmelsrichtungen, nach einer Zuflucht suchend, (denkend): Wird jemand für mich (als Helfer) eintreten?
- (507) [DKP/JW 632: 7772-7775] *anta ötrü syavsagriv aščı isig öziğä umuğı üzülüp artokrak korkup ögsüz osuğlug bo[lur] ärdi*: || Da der Koch Hoffnung für sein Leben gänzlich verloren hatte (wörtl. da seine Hoffnung abgeschnitte war), fürchtete er sich sehr und wa[r] wie besinnungslos. || Ondan sonra *Syavsagriv* aşçı hayatından umudu kesilip ziyadesiyle korkup aklını kaybetmiştir.

²⁰ Wilkens yayınında *isig öziğe [umug inag] boltaçı* şeklinde okunmuştur.

2.2.1.1.1.8. isig öz → b ermek

Bu eşdizimsel grup, *isig öz* ‘sıcak can, hayat, yaşam’ eşdizimiyle *b ermek* ‘vermek’ kelimesinin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 3 örnekten rastlanmıştır.

- (508) [DKP/E 69: 290-292] *amtı [o]k tıdısız könülin d(a)ntıpal   ligke [bar]ıp sizlerke isig öz b ereyin* || Şimdi serinkanlı bir Şekilde (sıkılmadan) Hükümdar *Dand pala*’ya varıp sizlere yaşam vereyim. ▪ [DKP/JW 244: 771-772] Ich will eben jetzt unverzüglich zum König *Dandap la* [ge]hen und für euch (mein) Leben geben.
- (509) [DKP/E 119: 1706-1709] *...amrak oğlanlarım amtı korkmanĖlar aymanmanĖlar munaÇı m(e)n sizlerke isig  z b ergelir* || Sevgili  ocuklarım! Şimdi korkmayın,  ekinmeyin. İŞte ben sizlere hayat vermek için yanınıza geldim. ▪ [DKP/JW 434: 4163-4166] Liebe Söhne, jetzt fürchtet euch nicht (mehr)! Seht, ich bin herbeigekommen, um euch das Leben (wieder)zugeben!
- (510) [DKP/JW 366: 2916-2917] *[m( )n ym ] isig  z bermiş bolayın [tep bo savag]  Őidip [eyin k z]ig  * || [Und ich] werde mein Leben gegeben haben. Nachdem er [diese Worte] vernommen hatte, der [Reih]e nach [...]. [kleine Lücke] || Ve hayatımı vermiş olacağım. Bu sözleri duyduktan sonra sırasıyla.....

2.2.1.1.1.9. isig  z → buşı → b ermek

Bu eşdizimsel grup, *isig  z* ‘sıcak can, hayat, yaşam’ eşdizimiyle *buşı b ermek* ‘sadaka vermek’ eşdiziminin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 3 örnekten rastlanmıştır.

- (511) [DKP/E 69: 308-309] *...ulug  lig b[ege b Ő] yüz sıgunlarka isig öz buşı b rz n...* || ...Ey, yüce hükümdar! Beş yüz geyiğe hayatlarımı sadaka (olarak) bağışlayın. ▪ [DKP/JW 244: 788-789] Gebt den [5]00 Maralen (ihr) Leben als Almosen.
- (512) [DKP/E 69: 308-311] *...ulug  lig b[ege b Ő] yüz sıgunlarka isig öz buşı b rz n aŐıĖız i Ğ n z ediğiz tavarı[Ėız e]gs ki yok bolarnı ölürmegüke ötleyü  t n r.* || Ey, yüce hükümdar! Beş yüz geyiğe hayatlarımı sadaka (olarak) bağışlayın. Yiyecek ve i e eğiniz, malınız mülkünüz (her Şeyiniz var hiçbir) eksikiniz yok. Bunları  ld rmemenizi rica ve tavsiye ederim. ▪ [DKP/JW 244-

246: 788-791] Gebt den [5]00 Maralen (ihr) Leben als Almosen. Ihr habt keinen Mangel an Speise, Trank und Besitz.

- (513) [DKP/E 69: 284-285] *bo adadın ozgurup [biz]iye isig öz buşı bərgil* || bu tehlikeden (bizi) kurtarıp bizim için (kendi) canını kurban et. ▪ [DKP/JW 244: 764-765] rette (uns) [irg]endwie aus dieser Gefahr und gib für [u]ns (dein) Leben als Almosen hin.

2.2.1.1.1.10. isig öz → amrak

Bu eşdizimsel grup, *isig öz* ‘sıcak can, hayat, yaşam’ eşdizimiyle *amrak* ‘tatlı’ kelimesinin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 3 örnekte rastlanmıştır.

- (514) [DKP/E 62: 93-96] ...*meniñ neteg isim özüm amrak erser alku kişiniñ y(i)me antag ok amrak ol...* || Benim canım nasıl ki (kendime) tatlı ise, bütün herkesin (canı) da o şekilde (kendisine) tatlıdır. ▪ [DKP/JW 232: 568-573] Die Furcht um das (eigene) Leben ist schlecht. Man soll denken, dass, insoweit mir mein eigenes Leben lieb ist, (mir) auch das aller (anderen) Menschen genau so lieb ist; warum sollte ich diesen (also) töten?
- (515) [DKP/E 74: 451-456] *kamag satıgçılar bo meniñ mañırt mañramış savag kimniñ birök öz etözünüzler k(e)rgek bolsar bir ikintike üz buz köñülünüzler bar erser bar erser kimke isig öz amrak erser ol yanturu yanzun...* || Bütün tüccarlar benim bu yüksek sesle söyleyeceğim sözleri dinleyin! Kimin şayet kendi bedenine ihtiyacı varsa, kimler birbirine karşı kin ve nefret besliyorsa, kime canı tatlı geliyorsa o geri dönsün. ▪ [DKP/JW 260: 1062-1067] Hört, ihr Kaufleute insgesamt diese Worte, die ich (zu euch) rufe: Wenn jemand nur an sich selbst denkt, oder wenn ihr gegeneinander Hass gefühle hegen solltet, oder wenn jemandem (sein) Leben lieb ist, der soll unkehren.
- (516) [DKP/JW 208: 87-] *üçünç ymä kayu aşup-anapasmarti tegmä iki törlüg dyanlıg nom kapıgları üzä: ädgü tetyük burhan şazinlıg ordo karşıka kirmiş altı yam üdlärintä odugın sakın ärip boşgunmiş bişrunmaklıg katıgılanmak üzä isig öz amrakın ezdäçilär:* || Und drittens: (Wir verneigen uns vor) denjenigen, die über die zweifachen *dharma*-Pforten (Skt. *dharmaparyāya*) der Versenkung, die *aśubhā* und *ānāpānasmṛti* genannt werden, in den Palast, der Buddha-Disziplin (Skt. *buddhaśana*), der, heilsam genannt wird, eintreten,

(und vor denjenigen,) die sich zu ihren sechs Zeiten aufmerksam verhalten, und durch die Anstrengung der durch Lernen erworbenen meditativen Verwirklichung ihre Liebe zum Leben ausmerzen, (sowie vor denjenigen), die sich ständig mit dem Wunsch nach Befreiung in den heilsamen *dharmas* wie, Sittlichkeit (Skt. *śīla*), Meditationsgesinnung (Skt. *samādhi*) und, Weisheit (Skt. *prajñā*) üben, die sich in den festen und groß(artig)en Disziplin-dharmas wie den vier *āryavaṃśas*, den sechs || Ve üçüncüsü, *aśubhā* ve *ānāpānasmṛti* olarak adlandırılan, iki türlü öğreti kapılarına iyi denilen Buda öğretisine girmiş altı zamanlarında uyanıklığıyla düşünüp öğrenmenin çabasıyla canını severek ezecekler.

2.2.1.1.1.11. isig öz → ada

Bu eşdizimsel grup, *isig öz* ‘sıcak can, hayat, yaşam’ eşdizimiyle *ada* ‘tehlike’ kelimesinin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 2 örnekte rastlanmıştır.

(517) [DKP/JW 424: 3935-3936] [**isig**] **öz adasıṃa** *tāgip nāčūk* [] *sōzlāmāgāy*: || Da du in [Leb]ensgefahr geraten bist, würdest du keinesfalls irgend[wie eine Lüge (Skt. *mṛṣāvāda*)] sprechen. || Can tehlikesine ulaşp niçin... söylemeyecek.

(518) [DKP/JW 464: 4744-4747] *śariputre arhant kām[iš]māyūk* / [] *kōgūr[č]gūn aḷuninta tugmiš ārkān [ört] [y]alın tāg isig öz adasinti/n ozgur dum kutga]rdım*: || O arhat *Śāriputra*, als ich in der Existenzform einer Taube, die nicht [aus dem Nest] geworfen worden war, geboren worden war, da habe ich [die Tiere] aus der flammen gleichen Lebensgefahr [berefitt]. || (Ey) *Śāriputra* arhat, atılmayan... güvercin varlığında doğmuşken alev gibi can tehlikesinden kurtardım.

2.2.1.1.1.11.1. isig öziṃe → ada tuda

Bu eşdizimsel grup, *isig öz* ‘sıcak can, hayat, yaşam’ eşdizimiyle *ada tuda* ‘tehlike, felaket’ kelime grubunun yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 1 örnekte rastlanmıştır.

(519) [DKP/E 102: 1245-1246] *...adınlarn[ıḡ] isig öziṃe ada tuda kelürmezler* || (Bu cübbeyi giyenler) başkalarını da tehlikeden koruyup göztirler. ▪ [DKP/JW 362: 2826-2827] Dem Leben anderer bringen sie keine Gefahr.

2.2.1.1.11.2. isig öziqe → ada tuda → tegmek

Bu eşdizimsel grup, *isig öz* ‘sıcak can, hayat, yaşam’ eşdizimiyle *ada tuda tegmek* ‘tehlikeye dokunmak’ kelime grubunun yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 2 örnekte rastlanmıştır.

- (520) [DKP/E 211: 4349-4350] ...*amrak oğlumnu [isig] öziqe ada tuda tegürmegil...* || Sevgili oğlumun canına tehlike erıştırme. ▪ [DKP/JW 674: 8517-8518] (Aber) bring das [Le]ben meines geliebten Sohnes nicht in Gefahr!
- (521) [DKP/JW 746-748: 9785-9787] *bargıl isig öz/iñä ada tuda] tägmiš vagiše urig bilgä [biliglig] közin saklanu körgil:* || Geh und sorg dafür, dass du den Jüngling Vägīša, der in Lebens[gefahr] geraten ist, [mit] (deiner) Weis[heit] beschützt! || Git ve hayatı tehlikede olan Vägīša gencini bilgelikle koruyup gör!

2.2.1.1.12. isig öz → satmak

Bu eşdizimsel grup, *isig öz* ‘sıcak can, hayat, yaşam’ eşdizimiyle *satmak* ‘satmak’ kelimesinin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 2 örnekte rastlanmıştır.

- (522) [DKP/E 69: 292-294] *amrak meniñ isig özümün satay(i)n...* || (Kendi) sevgili özümü (sizin için) satayım. ▪ [DKP/JW 244: 773] Mein liebes Leben will ich verkaufen.
- (523) [DKP/JW 798: 10711-10712] *öz isig özümün satıp säniñ özüniñ satgın algalı ugradım:* || Mein eigenes Leben wollte ich verkaufen, um dein Leben zu erkaufen. || Kendi hayatımı satıp senin kendi hayatını satın almak istedim.

2.2.1.2. [---] ← isig öz → [---]

Eşdizimsel grup oluşturmayan 76 örnek tespit edilmiştir.

- (524) [DKP/E 173: 3187-3190] ...*t(e)ñri teg amrak begim(i)ze bo bir tunl(i)gnuñ isig özin satgın alıp biziñ özümüzni barça urunçak yêgey siz* || ...Tanrı gibi azizi beyimiz! Bu canlının hayatını satın alarak bizim yaşamımızı tamamen tehlikeye atacaksınız. ▪ [DKP/JW 634: 7821-7824] O unser gottleicher Fürst, Ihr kauft das Leben dieses einen Menschen und werdet (stattdessen) unser Leben als Pfand verzehren.

- (525) [DKP/E 211: 4331-4333] ...*burhan kutı küşişin meniş isig özümke ançak(t)ya yilinmekim yapşınmakım yok.* || ...Buda saadeti, arzusuyla canıma şu kadarcık bağılılığım yok. ▪ [DKP/JW 428: 4025-4028] Im Wunsach nach der Buddhaschaft und um ihretwegen hafte ich überhaupt nicht an meinem Leben.
- (526) [DKP/E 62: 97-98] ...*alku tınl(i)glar tün kün isig öz/leri...*] || ...Bütün canlıların gece gündüz canları... ▪ [DKP/JW 232: 573-576] Alle Lebewesen [... ihr] Leben und [frücht]en sich [...] Tag und Nacht vor der Todesgefahr.
- (527) [DKP/E 170: 3087-3091] *adın tınlıglar için ot yem sanınca amrak isig özlerin esirkençsiz köñülin titip ıdalap anı için yöleşürüksüz yeg üstünki edgülig boltı...* || (Onlar), pek çok kez sevgili canlarını hiçbir şeyden kaçınmayan gönülleriyle diğer canlılar için sayısızca terk ettiler. Bundan dolayı benzersiz, üstün, seçkin (ve) iyilik (timsali) oldular. ▪ [DKP/JW 626: 7722-7726] Für andere Wesen hat er ohne Reue sein geliebtes Leben der Zahl nach (so oft) wie Gras dahingegeben, und deshalb ist er (derjenige) geworden mit den unvergleichlichen und allerbesten Eigenschaften.
- (528) [DKP/E 141: 2265-2268] ...*ayığ kılınçl(i)g ka[pk(a)ra] tünle ölümlüg ogrı kelip et[öz]lüg ag(t)lıkıñızlartakı isig özlüg erdiniñizlerni ogrulayu eltgey...* || ...Günahlı, kapkara gecede ölümcül hırsız gelip vücudunuz (üzerinde bulunan) hazinelerinizdeki canlı cevherlerinizi çalarak götürecektir. ▪ [DKP/JW 530: 5830-5833] In der pechschwarzen Nacht der schlechten Taten wird der Dieb des Todes kommen und eure Lebensjuwelen, die sich in eurem Schatzhaus des Kö[rp]ers befinden, räuberisch entwenden.
- (529) [DKP/E 63: 125] ... *ozup isig öz* || ...kurtulup can... ▪ [DKP/JW 232: 600] [...] aus der [Gefahr] freikommend, Leben [...]
- (530) [DKP/E 65: 200-202] ...*isig [öz ölgüçi] yitti süv[ri biçek...]bı bıçgu iligle[yü...]* || ...can alıcı, keskin, sivri (bir) çakı (ile gelip)... bıçağı eline alarak...
- (531) [DKP/E 68: 272-276] *tünle küntüz isig özün[üzde] artukrak açını küyü küzetü tutduñ* || gece gündüz canından daha çok (bizi) koruyup kollayarak gözettin. ▪ [DKP/JW 242: 754-756] [Und] Tag und Nacht hast du dich um uns mehr [als um] dein eigenes Leben gekümmert und (uns) behütet.
- (532) [DKP/E 69: 288-290] ...*meniş isig özümke ançakıya y(i)me yilinmekim yapşınmakım yok antag ulug katıglanmakın katıglanayın...* || Benim (kendi) canıma zerre miktarı bağılılığım yoktur. Böylesi büyük (bir) zorluğa

- katlanabilirim. ▪ [DKP/JW 244: 768-770] Ich hänge absolut nichtan meinem Leben. In solch einer großen Anstrengung will ich mich bemühen.
- (533) [DKP/E 104: 1300] [...y](i)me **isig öz bolgum** [...] || ...yine vücut bulacağım... ▪ [DKP/JW 364: 2880] D[amit...] ich am Leben bleibe,
- (534) [DKP/E 107: 1380] [...] **isig özl[er]**... || ...yaşamlar... ▪ [DKP/JW 406: 3638] ...Leben...
- (535) [DKP/E 108: 1401-1403] **isig [öziñè]** [ertingü] korkup [inçe tēp] [tēdi] || (kendi canı için çok fazla) korkup şöyle demiş: ▪ [DKP/JW 410: 3700-3702] er sehr um sein Leben [fürchtete, sagte er] zu sich:
- (536) [DKP/E 109: 1413a] [...] neñ m(e)n **isig [öz...]** || ...asla kendi canım... ▪ [DKP/JW 410: 3711-3712] [...] keineswegs [möchte] ich [mein] Leb[en verlieren.]
- (537) [DKP/E 115: 1578-1581] burhan kutı küsüşin olar[nı] üçün ançak(t)ya y(i)me **isig [ö]zümke ilinmekim yapşınmakım yok tēp tēdi...** || Buda kutsallığına olan arzumdan ve (bütün) bu (gördüklerimden) dolayı azıcık da olsa bu (dünyadaki) yaşamıma bağlılığım yok. ▪ [DKP/JW 428: 4025-4028] Im Wunsch nach der Buddhaschaft und um ihretwegen hafte ich überhaupt nicht an meinem Leben.
- (538) [DKP/E 120: 1718-1720] [...] tultagınta tokuz ör[ki begler **isig] öz bultular...** || ...sebebinden (dolayı) doksan dokuz hükümdar hayat buldular. ▪ [DKP/JW 434: 4173-1477] Auf Grund der Wo[rte] ohne Lüge und Falschheit (Skt. *mṛṣāvāda*) [von] einem, (nämlich) König Sutasoma erlangten die 99 [Fürsten] das [Le]ben (zurück).
- (539) [DKP/E 145: 2376-2377] ...**isig özümde yēgrek** [...] vipulaçandrè özk(i)yeme togurmuş || ...canımdan daha kıymetli... ey sevgili (oğlum) Vipulacandra! ▪ [DKP/JW 552: 6324-6327] O [me]in lieber kleiner (wörtl. mein kleines Selbst) Vipulacandra, der du (mir) mehr giltst als mein Leben, deine [Mutter], die dich geboren hat, ist so bemitleidenswert und elend geworden, sei [...]!
- (540) [DKP/E 172: 3147-3149] ...**isig [öz...]** umuğlug közin çandal [...] körür erti... || Yaşam... umutlu gözlerle celleda... bakıyordu. ▪ [DKP/JW 632: 7782-7784] Mit [für sein] Le[ben] hoffnungsvollem Blick sah er [unverwandt auf] die Henker.
- (541) [DKP/E 172-173: 3166-3168] t(e)ñri atama bir kişiniñ [i]sig özin arılayu ötünür m(e)n boşuyu y(a)rılıkazun || Ey, haşmetli babam! Bir kişinin yaşamının

- (bağışlanmasına) aracı olmayı rica ediyorum. ▪ [DKP/JW 632: 7801-7803] O göttlicher Vater, ich flehe als Fürsprecher um das Leben eines Menschen.
- (542) [DKP/E 185: 3542-3544] *amtı biziñ isig özümüzke edgü köñül turgurup umug inag bolgıl* || Şimdi bizim için iyi duygular besleyip, bize umut (verici) ol. ▪ [DKP/JW 684: 8715-8717] Erwecke nun Wohlwollen (Skt. *maitrī*) in Bezug auf unser Leben und sei (uns) Hoffnung und Zuflucht!
- (543) [DKP/E 186: 3579-3581] *özümüz [...is]ig ö[z...]* || ...kendimiz... yaşam... ▪ [DKP/JW 686: 8750-8751] unser [Le]ben [schone, ... Le]be[n ...].
- (544) [DKP/E 187: 3610-3612] *...anın amtı yal(a)ñuklar elig(i)ye meniñ isig özümün saña urunçak urur m(e)n...* || Ey, insanların hükümdarı, bunun için şimdi kendi canımı sana emanet ediyorum. ▪ [DKP/JW 688: 8805-8807] Deshalb, o König der Menschen, vertraue ich dir mein Leben an (wörtl. deponiere es als Pfand).
- (545) [DKP/E 212: 4360-4364] *...t(e)ñri teg töziñ amrak ogluma... ne iş ilegeli ugrayuk s(e)n isig özünüñ meni birle titip idalap ikinti ajunka bargalı sakınyuk s(e)n* || Ey, tanrı gibi soylu, sevgili oğlum! Ne yapmayı planladın? Canımı benimle bırakıp, ikinci (bir) varlığa mı ulaşmayı düşündün? ▪ [DKP/JW 674: 8527-8531] Mein gottleicher, edler und geliebter Sohn, was für eine Tat hast du geplant auszuführen? Du hast (bestimmt) geplant, dein gemeinsames Leben mit mir aufzugeben und in eine andere (wörtl. zweite) Existenform einzugehen.
- (546) [DKP/E 212: 4373-4377] *[umug] inag amrak begime [...isig] özümñüñ ornagı ermez m[ü ertiniz] maña amranmak köñülñüzni yanturu kim kétérti erki* || “Ey, (umudum), dayanağım beyim!... Canımın evi değil (miydiniz)? Bana (olan) sevginizi yine kim ortadan kaldırdı acaba? ▪ [DKP/JW 674: 8540-8542] Mein geliebter Ehemann, [Hoffnung] und Zuflucht, [seid Ihr] nicht der Halt [meines Le]bens [gewesen]?”
- (547) [DKP/E 213: 4381] *[...] maña y(i)me isig ö[z...]* || ...bana yine hayat... ▪ [DKP/JW 676: 8548] auch mir Lebe[n...]
- (548) [DKP/E 108: 1398-1401] *...bir ugurta ol elig begniñ aşçı[sı] begiñe aşlık et [bulma]dın isig [öziñe] [ertingü] korkup [inçe tıp] [tédi]...* || ...Bir vakit o hükümdarın aşçısı hükümdarına yiyecek et bulamadığından (kendi canı için çok fazla) korkup şöyle demiş: ▪ [DKP/STF 50: 189-193] *bir uyur-ta ol elig bāg-ning ašči[-sī] bāgingā ašlīq āt //// isig [öz] // qorqup //* || Однажды этот повар правителя... мясо для трапезы своему правителю... жизнь... испугавшись... || Bir gün hükümdarın aşçısı hükümdara yemeklik et...

hayat... korkuyordu... ▪ [DKP/JW 410: 3698-3702] [Einmal konnte] jener Koch] des Königs [kein] Fleisch als Speise für seinen Herrn bekommen und da er sehr um sein Leben [fürchtete, sagte er] zu sich:

- (549) [DKP/STF 66: 349-350] /// *töz-ünüm-ä: mn isig özü[m] üçün söz-lämáz-mn:* || ... о, мой благородный! Я не говорю о своей жизни. || ...ah benim asilim! Ben kendi hayatımdan bahsetmiyorum. ▪ [DKP/JW 442: 4313-4314] O mein [...] Edler, ich spreche nicht um meines eigenen Lebens willen.
- (550) [DKP/STF 162: 1359-1365] *muna iki türlüğ öz-imin yoğ yodun qılur-mn b[ir] içtin singlarqı isig öz-imin ikinti taştın singlar-qı mamika atly amraq öz-imin:* || “О, горькое мучение! Вот я уничтожу себя в двух видах: первой я [уничтожу] жизнь, которая внутри [меня], второй - находящуюся вне [меня] мою любовь по имени Мамика.” “Ey, acı azap! Şimdi kendimi iki şekilde yok edeceğim: Birincisi içimdeki hayatı [yok edeceğim], ikincisi de benim dışımdaki Mamika adlı sevgimi. ▪ [DKP/JW 746: 9766-9771] O bitteres Leid, fürwahr, ich habe meine zweifachen Seelen vernichtet; erstens, meine innere Seele, zweitens, meine äußere Seele Māmikā.
- (551) [DKP/STF 186: 1606-1611] *ančağat[ägi] [no]m ärdi[ni]g bitimäk oq[ımaq] oqıtmaq-tın turmiş buyan [äd]gü qı[li]nç-lar üdiräyü ükliyü: [üstä]lü asılı turup: el erdinisi id[uq] tängrikänimz-kä isig öz-i-ning* /// || Пока четыре элемента (Skt. *mahābhūta*) во мне - огонь, вода, ветер и земля не утратят (парн.) свою сущность, ... до тех пор ... добрые деяния, состоящие из благодати [знания], написания [сутр] и побуждения к написанию, чтения [сутр] и побуждения к чтению будут возрастать (парн.), увеличиваться, и приумножаться, || İçimdeki dört element (*mahābhūta*) - ateş, su, rüzgâr ve toprak özlerini kaybetmediği sürece, ... o zamana kadar ... lütuf [bilgi], yazmak [sutralar] ve yazmaya teşvikten oluşan iyi eylemler, okumalar [sutralar] ve okuma dürtüleri büyüyecek, artacak ve çoğalacaktır. ▪ [DKP/JW 214: 224-230] Indem die vier Elemente (Skt. *mahābhūta*) in meinem Inneren, (nämlich) Feuer, Wasser, Luft und Erde, ihre eigene Natur nicht aufgeben oder verlieren, was (gewisse) Verhaltensweisen angeht, mögen die Verdienste (Skt. *puṇya*) stets zunehmen und mehr werden, (Verdienste, wie) sie erwachsen sind aus dem Abschreibenlassen, Abschreiben, Rezitieren und Rezitierenlassen eines geringen [Sūtr]a-[J]uw[els. Mögen (diese Verhaltensweisen) die Ursache dafür

- sein, dass dem Reichsjuwel, unserem hei[ligen] Herrscher und der Prinzessin, dem zweiten Selbst seines Lebens, die Frucht der Buddhaschaft gewährt wird.
- (552) [DKP/STF 224: 2013-2014] *ay töz-ün-lärim-ä is/ig özüngüz/lärkä inčä mu qorqtunguz-lar:* || “О, мон благородные! ... Не за свою ли жизнь так испугались?” || “Ey benim asillerim! Kendi hayatınız için bu kadar mı korktunuz?” ▪ [DKP/JW 326: 2205-2206] O, meine Edlen, habt ihr so sehr um euer Le[ben] gefürchtet?
- (553) [DKP/JW 224: 408-412] *in[çi]p näčä uzun üdün keč yatsarlar ymä aň kenintä ölüm üd yäki yakın tägip. isig özlärin üzä oynamaklıg oyun üzä ol ärmäk tarkarurlar:* || Aber egal wie lange sie daliegen, am Ende kommen der Tod und der Dämon der Zeit herbei und durch das Speil des Herumspielens mit den Lebensformen entfernen sie jene Daseinsformen. || Fakat çok uzun zaman geç yatsalar yine en sonunda ölüm zamanının şeytanı yaklaşip hayatlarının üzerine oynanan oyun üzerine onu kaldırırlar.
- (554) [DKP/JW 224: 419-423] *isig özlüg yertinčüsin eläntäci ärsindäci ölümlüg ata kaň [] öziñä yakın kältökdä yänä ol küvänclärin birtäm ketärip /// erinč bolup [turu]r:* || Wenn (aber) der Todes-Vater, welcher die Welt des Lebens (eigentlich) beherrscht, zu ihm [...] selbst herbeikommt und seinen Hochmut vollkommen beseitigt, [bleibt] (selbst Brahmā) elend zurück. || Yaşam dünyasına hükmeden ölüm babası... kendine gelip yine o gururunu tamamen ortadan kaldırdığında... (geriye) sefalet kalır.
- (555) [DKP/JW 228: 521-524] *ellärin törölärin kältökdä yänä isig özlüg elin törösün anıyat kuntı aldı:* || Als (allerdings) die Todeszeit zu ihm selbst kam, da raubte die *anityatā* sein Lebens-Reich und (seine) Regieungsgewalt. || Ölüm zamanı geldiğinde yine hayatlı ili (ve) davranışıyla Anıyatā çalıp aldı.
- (556) [DKP/JW 240: #720-#721] *kayu sav adın[la]rka ämgäk ärsär: isig öziñä mänji ärti:* || Wenn etwas anderen (wie) Leid vorkam, (dann) war das für [t]apfer und mannhaft. || Hangi söz başkalarına sıkıntıysa (bu) hayatına (karşı) cesurdu.
- (557) [DKP/JW 252: 871-878] *t(ä)ñrim tükäl bilgä t(ä)ñri t(ä)[ñri]si burhan asankelig uzun yolta bodis(a)t(a)vlar y[o]rıkın yor[ıyur] ärkän. näčük ärsär kılıp: bo [öz]lüg ölürmäklig tsuy ayıg kılın[ç]l[arıg] tıdgalır üçün amrak isig özi üzä nätäg yañlıg ämgänü y(a)rlıkadı äрки.* || Herr, als der vollkommen weise Göttergo[tt] Buddha den Bodhisattva-Wandel auf dem langen Weg (in der Dauer) von asaṃkheyas wand[elte], wie verhielt er sich und wie geruhte er

da am eigenen Leibe Leid zu erfahren, um diese [schlimmen] Sünden des Tötens von Lebewesen (Skt. *prāṇātīpāta*) zu vermeiden? || Tanrım, tam bilge Tanrılar Tanrısı Buda, uzun yolda bodhisattva yolunda yürürken nasıl davrandı ve bu korkunç günahların kefareti için kendi bedeninde acı çekmeye nasıl emretti acaba?

- (558) [DKP/JW 264: 1139-1141] *ärän amtu m(ä)n alku tnl(i)g oğlanıña ädgülüg üçün amrak isig özümün korkınčsız köñülin ıdalayur m(ä)n:* || Männer, zum Heil aller Lebewesenkinder gebe ich jetzt mit furchtlosem Herzen mein geliebtes Leben auf. || Erkekler, şimdi tüm canlıların çocuklarına iyilik için tatlı hayatımla korkusuz (bir) kalple vazgeçiyorum.
- (559) [DKP/JW 290: 1618-1621] *yal<n>koklarını aşı öz [] y(a)rlıkančsız köñülin tnl(i)g[larıg ö]lürüp amrak isig [özün] yediñizl[(ä)r:]* || Sie selbst menschliche Speise [...], habt ihr mit Unbarmherzigkeit Lebewe[sen ge]tötet und [ihr] liebes Leb[en] verzehrt. || İnsanların yemeği kendi... şefkatsiz gönlüyle canlıları öldürüp tatlı hayatlarını yediniz.
- (560) [DKP/JW 364: 2888-2891] *[isig] özünin [] sözlöp tag säñi[ri] inčä tep kut [kolunu]* || [...], dein [Le]ben [soll man schonen!], so sprechend gelobte (dann) [der Elefant, der groß wie] eine Bergklip[pe war:] || ...canını (bağışlanmalı!) söyleyip dağ yamacı şöyle diyip dua ederek...
- (561) [DKP/JW 364: 2892-2893] *m(ä)n alp titgülük [isig özümün] [s]üzök köñülin [titgäy m(ä)n]* || Ich [werde mein Leben], das schwer aufzugeben ist, [r]einen Herzens [aufgeben]. || Vazgeçilmesi zor olan hayatımdan temiz bir kalple vazgeçeceğim.
- (562) [DKP/JW 364: 2901-2902] *amtu isig özümün ot yäm täg ıdalagay m(ä)n:* || Jetzt werde ich mein Leben wie Gras aufgeben. || Şimdi hayatımdan ot (ve) yem gibi vazgeçeceğim.
- (563) [DKP/JW 410: 3706-3707] *ötrü ol malunk[e ašči öz isig öziñä] korkınčın artok[rak]* || Da jener [Koch] Mäluñkya [...] aus Furcht um [sein eigenes Leben...] se[hr...]. || Sonra o Malunke aşçı kendi canının korkusuyla çok fazla...
- (564) [DKP/JW 422: 3903] *[isig] özümüz* || ...leben... || ...hayatımız...
- (565) [DKP/JW 422: 3924-3925] *näñ m(ä)n isig özüm üçün yıgla[maz] m(ä)n :* || Keineswegs weine ich um mein Leben. || Hiçbir şekilde hayatım için ağlamam.
- (566) [DKP/JW 432: 4138] *...isi/g özünin* || [Le]ben [...] || ...hayatının...

- (567) [DKP/JW 442: 4313-4314] **isig özüm üçün sözlämöz m(ä)n:** || ich spreche nicht um meines eigenen Lebens willen || (Kendi) hayatım için konuşmuyorum.
- (568) [DKP/JW 444: 4329-4333] [] / *ämgak* [] / *üzä [isig] özüm sizlär- [ä]mgängäli anuk [turur m(ä)n]* || [Der Jäger spricht]: [...] Leid [...] auf [...] mein [Le]ben [für] Euch [...bin ich] bereit zu leiden [...]. || (Avcı konuşur:) ...sıkıntı... üzerine hayatım sizler... sıkıntı çekmek (için) hazır dururum.
- (569) [DKP/JW 464: 4735-4738] **isig [öz]lärin kolgalı [] šariputre arhant barmayuk ü[çün] [ädgü]dä ädgü ögli sakınčl(i)g bädük [orohitik] balık öz: ävintä tugyuk ärdim:** || [Der Buddha sagte:], Weil, o arhat Śāriputra, [...] nicht gegangen war [...], um sein Leben zu erflehen, wurde ich [...] als sehr wohlwollender [rohita]-Fisch in seinem eigenen Habitat geboren. || (Buda dedi ki:) canlarına dua etmek... Śāriputra arhat gitmemek için iyilikte iyi (ve) akıllı düşünceli büyük orohita balığının kendi evinde doğdum.
- (570) [DKP/JW 486-488: 5140-5143] *säniñ isig özünä seziklig bolmuş üçün mäniñ özümkä ymä yilinmäkim yapšınmakım yok: kotuz bukası inčä tep tedi:* || Weil ich um dein Leben besorgt bin, (deshalb) hänge ich nicht an meinem Leben. Der Yakbulle sagte: || Hayatın için endişelendiğim için, hayatıma bağlı değilim. Yak boğası şöyle dedi.
- (571) [DKP/JW 488: 5170-5172] **isig özümdä üstünrāk eçim arslannıñ köñülün [küzä]dür m(ä)n:** || Höher als mein Leben [hüt]e ich das Herz meines jüngerer Bruders, des Löwen. || Hayatımdan üstün ağabeyim aslanın kalbiyle koruyorum.
- (572) [DKP/JW 492: 5228-5232] **[isig] özlärin artokrak küzä[dip] [tı]ltagınta uzun ü[dün] [üç ya]vlak yolta []: anča sö[zlä-]** || [...] ihr [Le]ben behüt[end... we]gen des [...für] lange Z[eit] be[finden sie sich] auf den [drei schlec]hten Wegen (Skt. *durgati*) [...]. || Hayatlarını ziyadesiyle koruyup... bu yüzden uzun süre üç kötü yolda... öyle söylemek...
- (573) [DKP/JW 552: 6324-6327] **isig özümtä yegrāk [män]iñ vipulačandre özk(i)yäm-a tugurmuş [ögü]ñ bo muntag erinč y(a)rl(i)g bolu []:** || O, [me]in lieber kleiner (wörtl. mein kleines Selbst) Vipulancandra, der du (mir) mehr giltst als mein Leben, deine [Mutter], die dich geboren hat, ist so bemitleidenswert und elend geworden, sei[...]| || (Ey) canımdan iyi benim Vipulancandra canım, doğurmuş annenle bunun gibi zavallı (ve) sefil olarak...

- (574) [DKP/JW 632: 7782-7784] **isig** [öziñä inaglıg] umuglug közin çanđallar [tapa tetrü] körür ärdi: || Mit [für sein] Le[ben] hoffnungsvollem Blick sah er [unverwandt auf] die Henker. || Hayatı (için) umutlu gözlerle cellatlara doğru dikkatlice bakıp görürdü.
- (575) [DKP/JW 676: 8577-8578] **isig özlärin** [tep] almış nomlug ärdini tetir: || Ihr Leben (Akk.) b[ewahren sie nicht]. (Dies) war das dharma-Juwel, das er (sc. der Prinz) empfing. || Hayatlarını almış öğreti cevheriydi.
- (576) [DKP/JW 686: 8749-8752] [kamag yer] suv ärklig[i ulug elig-a: **isig özümüzni** [is/ig ö/z] || Herr [der ganzen We]lt, [o großer König, ...] unser [Le]ben [schone, ... Le]be[n ...]. ...]. || (Ey), bütün dünyanın hâkimi, büyük hükümdârı hayatımızı, hayat...
- (577) [DKP/JW 712: 9246-9249] umuglug inagl(i)g kertülüg **isig özümüz** tæg amrak adaşamız-a: seni köñülümüz[tä] sakınıp bo arıgda semäktä ögrünçülüg [säv]inçlig köñülin yoriyur biz: || O unser Hoffnungs-, Zufluchts- und Wahrheits-gefährte, der du uns lieb bist wie unser Leben, [in] unseren Herzen haben wir an dich gedacht und wandeln mit Freude n diesem Wald. || (Ey) ümidin, sığnağın (ve) hakikatin yoldaşı, canımız gibi tatlı arkadaşımız, seni gönlümüzde düşünüp bu ormanda sevinçle yürürüz.
- (578) [DKP/JW 712: 9264-9265] [[öz i**isig öz/üñüzlär** üçün]] [adın] [[larnıñ [isig] özin²¹ üzmäj]]är: || Um eures eigenen L[eb]ens willen vernicht das [Le]ben [and]erer! || Kendi hayatlarınız için başkalarının hayatlarını mahvetmeyin.
- (579) [DKP/JW 714: 9288-9293] kim birök sansız üküš ugrın säñin **isig özüntä** [] adaşıñ eşiñ m(ä)n tep tilin sözlä[p] sözlämiş[[çä]] kılmadın utru sävinç u[tlı] bilmägüçi bolsar: || Wenn aber jemand bei zahllosen Gelegenheiten mit der Zunge sagt, in deinem Leben [...] bin ich dein Gefährte und sich nicht so verhält, wie er es gesagt hat, und keine Dankbarkeit zeigt, der ist es nicht wert mit der bezeichnung Gefährte bezeichnet zu werden. || Kim eğer sayısız vesileyle “senin hayatında... ben senin yoldaşınım” derse ve böyle davranmıyorsa (ona) karşı minnet duymadan (yoldaş) denilmeye layık değildir.
- (580) [DKP/JW 742: 9689-9692] näçük ymä **isig özi** [yü]räklig kişi yavlak sakınçl(i)g kılıç eliglig [yagı]sıntın tüzär ärsär: ançulayu ymä t(ä)rs [körü]mkä irak tüzgülik ol: || Wie ein Mensch, dem sein Leben am [He]rzen

²¹ Bu eşdizimsel grup, *isig öz üz-(ül)-mek* eşdizimsel grubunda gösterilmiştir.

liegt, vor seinem übel gesinnten [Fein]d, der ein Schwert in der Hand halt, flieht, ebenso muss man vor der häretischen [Ansich]t (Skt. *mithyādr̥ṣṭi*) fliehen. || Canını umursayan bir adam, kötü niyetli düşmanından elinde bir kılıçla kaçarken, sapkın görüşten de kaçması gerekir.

- (581) [DKP/JW 752: 9892-9893] [...] *birök isig [öz...] adın ažu[nka...]* || Wenn Leb[en... in] eine andere Existen[z...]. || ...eğer hayat... başka aleme...
- (582) [DKP/JW 754: 9932-9937] [[*tükäl bilgä t(ä)ṅ[ri bur]han vagiše urig isig öz ämgäkinjä [yorımı]şın körüp t(ä)rkin ök gandaşuti p(a)ryanın[tın] taştın ünüp vagiše urı körgüçä yerdä [] [gr(i)dakul tag üzä inaru bärü çankirmit k[ılu] [yoryu y(a)rılıkadı:]*] || Nachdem der vollkommen weise Go[tt Bud]dha sah, wie der Jüngling Vāgīśa durch sein Leid um sein Leben (geplagt) [wandel]te, kam er sogleich [aus] seiner gandhakūṭī-Zelle heraus, vollzog die Umwandlung auf dem Gṛdhrakūṭa-Berg an einem Ort, damit der Jüngling Vāgīśa ihn sehe, und geruhte hin und her zu wandeln. || ...tam bilge Tanrı Buda Vāgīśa gencin yaşamı (için çektiği) acılara yürüdüğünü görüp hemen gandhakūṭī hücrelerinden çıkıp Vāgīśa genç göreceği yerde... Gṛdhrakūṭa dağından beri dolaşarak yürüyüp emretti.
- (583) [DKP/JW 788: 10573-10575] [*burhan] kutın [bulma]gay m(ä)n: [isig özümü[n] []*] || Wenn ich es nicht schafe, [...] will ich die [Buddha]schaft [nicht erlangen]! [...Mein Le]ben [...] meine (Akk.) [...]. || Buda saadetini bulamayacağım. Hayatımla...
- (584) [DKP/JW 792: 10621-10624] [...] *sizi[ṅ...] kirmiş [...är]dini kanınça [...] m(ä)n isig öz...*] || [Der Juwelenbohrer fuhr den Mönch an:] [...] eue[r...] eingetreten [...Ju]wel wohin [...]? [...] ich [werde dich von deinem] Le[ben abtrennen]. || (Mücevher matkabı keşişe yaklaştı:) ...sizin... girmiş... cevher memnuniyeti... ben hayat...
- (585) [DKP/JW 794: 10644-10646] *isig özüm[in] m(ä)n um[u]g inag t(ä)ṅr[im] siziṅ y(a)rılıṅız[n]ı ärtmädin bo kaz[nıṅ] isig özin küzäd[ü]r m(ä)n: []* || Mein [eigenes] Leben [ge]be ich auf. [Mein] Got[t], (der Ihr)Hoffnung und Zuflucht (seid), ohne Eure Gebote zu übertreten, schütze ich das Leben dieser Gans. || Hayatımın umudu Tanrım sizin emirlerinizi bozmadan bu kazın hayatımı korurum.
- (586) [DKP/JW 794: 10647-10655] *tirig ärkän [] siziṅ č(a)hşap(a)tl(i)g äd[rämiṅiz] uvutka [] burhan kutıṅ[a] sansız isig [özləri] köṅülin [] irt b[ert alku]*

tunl(i)glar üçü[n ačıg ämgäk ämgän]tiñiz: || [...] mein (Akk.) [...] lebendig seiend [...] Eure śīla-hafte Tug[end...] der Scham (Dat.) [...] zur Buddhaschaft [...] zahlosse Le[ben...] mit einem Herzen ohne [...] Schulden [...] um [aller] zu Lebewesen wi[llen] habt Ihr [bitteres Leid erlitten]. || canlıyken... sizin on kötü yasak ile ilgili erdeminiz utanmaya... Buda saadetine sayısız hayatları gönlüyle... borçsuz bir kalple tüm canlılar için acı çektin.

- (587) [DKP/JW 802: 10813-10815] [*] birök isig [özın] sakınçı bar [>] ol balıknıñ*] || [...] wenn er den Gedanken hat, [sein] Le[ben.. aufzu]geben, [...]. || ...eğer hayatıyla düşüncesi var... o şehirden...
- (588) [DKP/JW 822: 11154-11157] [*...y(a)r]l[ı]kančuči k[öñül-... toku]z örki bāglārig [...] kamagka isig ö[zi...] arnemi [...]*] || [...Mi]tle[id...] 9[9] Fürsten (Akk.) [...] allen [sein] Lebe[n...] Aranemi [...]. || ...şefkatli gönül... 99 yüce hükümdârları... herkese hayatı... Aranemi...
- (589) [DKP/JW 822: 11182] *anta ok isig öz* || Dann eben das Leben [...]. || Sonra hayat...
- (590) [DKP/JW 828: 11264-11267] *umug inag t(ä)ñrim: bo [>] [ayıg] kılınč kılıyuk [>] ačıg ämgäk ämgänip isig öz[>] kılı:* || [...] mein Gott, o Hoffnung und Zuflucht, [was für] ein Vergehen hat dieser [arhat] begangen, dass er [solch...] bittere Qualen erlitt und sein Leben [...] machte? || Allah'ım ey umut ve sığınak, bu... (arhat ne) suç işledi (de böylesine) büyük acılar çekip can... yaptı?
- (591) [DKP/JW 846: 11598-11604] *isig [öz] köñül: isig ö[z] nomlar ätözdin[>] barsar: anta [>] taş toyagu [>] yarsıguluk [>] b(ä)lgülüg bol[ur:]* || [...] Leb[en...] Bewusstsein [...] Leb[e...] wenn [...] dharmas aus dem Körper [...] ausziehen [...], dann [...] Steine und Tonscherben [...] ekelhaft [...] wi[rd] scihtbar. || ...hayat gönül. Hayat öğretiler vücuttan... ulaşsa ondan taş (ve) çömlük... tiksınme... ortaya çıkar.
- (592) [DKP/JW 868: 12025-12026] [*...isi]g öz nāg[ü...] [..]*] || [...Le]ben wa[s...]? || ...hayat ne?
- (593) [DKP/JW 232: 577-580] *bo [isig] özintın [>] m(ä)n tep [sakinmiş] k(ä)rgäk [>] ||* Dieser [...] vom [Le]ben [...] ich, muss man [denken].|| Bu hayattan... ben diyip düşünmüş olmalı...
- (594) [DKP/JW 398: 3501-3503] [*anı] üçün vitnan atl(i)g köñül tetmä [isig] öztın ünüp keñip barsar taş toyagu [täg tın]sız turasız kamıur:* || Wenn sich [des]halb das vijñāna genannte Bewusstsein aus ihrem [Le]ben entfernt, bricht

sie leblös [wie] ein Stein oder Tonscherben zusammen. || Bu nedenle, vijñāna adlı gönül hayattan çıkıp gidip varsa taş kırık çömlek gibi cansız (bir şekilde) çöker.

- (595) [DKP/JW 672: 8499-8501] *burhan kuti kūsūšīn māniḡ isig özümkä ančak(ı)ya ((ymä)) yilinmäkim yapšinmakım yok:* || In (meinem) Wunsch nach der Buddhaschaft hänge ich kein bisschen an meinem Leben. || Buda saadeti nedeniyle benim hayatıma zerre kadar bağlılığım yok.
- (596) [DKP/JW 474: 4903-4906] *nom tıltagınta nom ärdni üçün öz isig özümün [u]latı kamag bodun bokunumın [birtä]m titär m(ä)n:* || Auf Grund des dharma und um des dharma-Juwels willen gebe ich mein eigenes Leben etc. und mein gesamtes Volk [insgesamt] auf. || Öğreti nedeniyle öğreti mücevheri için kendi hayatımdan başka bütün halkımla birlikte vazgeçiyorum.
- (597) [DKP/JW 756: 9959-9961] *[[bo ok mamika]] [kı][[z ol kaçan m(ä)n kılıç uçınta tägmištä]] [i][[sig özümkä seziklig ärdim:]]* || Dies ist das [Mädch]en Māmikā. Erst als ich an der Spitze des Schwertes anlangte, habe ich mir um mein Le[be]n können. || Bu Māmikā kız ne zaman ben kılıcın ucuna geldiğimde hayatımdan şüphe ettim.
- (598) [DKP/JW 756: 9962-9965] *[[nāčādä anityat(ı)g ürlüksüz yat yatlangučı kälip isig özümün kungalı ugrasar ol ugurda ymä bo [maḡa] umug inaḡ bolḡalı umaz:]]* || Sobald die anitya[tā], die Unbeständigkeit, (dieser) Zauberer kommt, und sich anschickt, mein Le[be]n zu rauben, bei jener Gelegenheit wird dieses (Mädchen) [mir] keine Hoffnung und Zuflucht sein können. || Ne zamandan beri fani yaşam geçici, büyü (gibi) gelip hayatımı çalsa o zamanda yine bu bana umut olmaz.

2.2.2. ayıg-(lı) kılınç-(lıg) ‘kötü amel’

Ayıg kılınç eşdizimine 115 örnekte rastlanmıştır. Bu eşdizimin (600) numaralı maddesinde *bedük* kelimesi ve (601) numaralı maddesinde *agar* kelimesi eşdizimin arasına girmiştir.

2.3.3.1. ayıg kılınç Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Grupları

Ayıg-(lı) kılınç-(lıg) eşdiziminin *ulug* ← *ayıg kılınç* ve *sansız üküş* ← *ayıg kılınç* olmak üzere ön yönelimli 2 eşdizimsel grubu tespit edilmiştir.

[---]	← ulug	← <i>ayıg kılınç</i>
	← sansız üküş	

Tablo 2.17. *ayıg kılınç* Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Öğeler

2.3.3.1.1. ulug ← *ayıg kılınç*-(ıg)

Bu eşdizimsel grup, *ulug* ‘büyük, yüce’ kelimesiyle *ayıg kılınç* ‘kötü amel’ eşdiziminin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 5 örnekte rastlanmıştır.

- (599) [DKP/E 89: 880] ...*ança ulug ayıg kılın[ç...]* // ...bu şekilde büyük günah... ▪
[DKP/JW 394: 3435] So groß ist die Sünde [...],
- (600) [DKP/JW 286: 1523-1526] *ol erinč tamuluglar [är]tä ulug [bädü]k ayıg kılı[nč küçintä] büri butıkları barča tätrü turup tolp ätözleri bıçılur os[u]lur:* || [Kraft der se]hr großen Sünden [...] jener elenden Höllenwesen stehen die Knospen und Zweige (des *sālmālī*-Baumes) allesamt verkehrt herum und alle Körper (der Höllenwesen) werden zerschnitten. || O zavallı cehennemlikler geçerek büyük kötü amel sayesinde dallara tamamıyla dikkatlice bakıp vücutları kesilir.
- (601) [DKP/JW 524: 5723-5727] *nomlug küvrüg{g}üg tültürüp ku{r}truldaçı tnl(i)glarıg ulug agar ayıg kılınč(i)g uvlarıntın odgurup tözünlärniñ tört köni nomug olarka köñülčä nomlayın* || Die Tromm[el] des dharma schlagend und die zu erlösenden Lebewesen aus dem sehr schweren Schlaf der Vergehen erweckend, will ich ihnen nach Herzenslust die vier wahren dharmas der Edlen (sc. die vier edlen Wahrheiten) verkünden! || Öğreti davulunu çalarak kurtulacak canlıları büyük kötü amelli uykularından kurtulup asillerin dört gerçek öğretisini onlara gönlünce açıklayın!
- (602) [DKP/JW 402: 3590-3594] [*] köñüllärin yüräklärin [ı] ol t[ı]lt[agı]n ulug ayıg kılınč kılıp uzun üdüin säkiz ulug tamularda ört yalın [a]rasınta örtänürlär: ötrü bahşısı [inčä tep] tedi:* || Machend [...] wenn [...] ist, jene [...] ihre Herzen [...] aus jenem G[r]un[d] begehen sie schlimme Vergehen und brennen für lange Zeit in den Flammen der acht großen Höllen. || ...gönülleri (ve) yürekleriyle.. o sebeple büyük kötü amel işleyip uzun zaman sekiz büyük cehennemlerde alevler arasında yanarlar.

2.3.3.1.2. sansız üküş ← ayığ kılınç

Bu eşdizimsel grup, *sansız üküş* ‘sayısız, çok fazla’ kelime grubuyla *ayığ kılınç* ‘kötü amel’ eşdiziminin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 2 örnekte rastlanmıştır.

(603) [DKP/E 70: 339-340] [...**san/sız**²² **üküş ayığ kılınç**... || ...pek çok fena iş... ▪
[DKP/JW 246: 819-820] [...] die Vergehen [sind maß]los und zahlreich.

(604) [DKP/ E 180: 3394] [...**san/sız üküş ayığ kılınç**...] || ...sayısız günah... ▪
[DKP/JW 618: 7560] mannigfachen Vergeh[en desjenigen], (der andere verspottet),

2.2.2.2. ayığ kılınç-(lıg) Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Grupları

Ayığ kılınç eşdiziminin sırasıyla *ayığ kılınç* → *küçinte*, *ayığ kılınç* → *tıdmak*, *ayığ kılınç* → *tüş*, *ayığ kılınç* → *kılmak*, *ayığ kılınç* → *evrilmek*, *ayığ kılınç* → *alk-(ın)-mak* ve *ayığ kılınç* → *ökünmek* olmak üzere art yönelimli 7 eşdizimsel grubu tespit edilmiştir.

<i>ayığ kılınç</i> →	küçinte →	[---]
	tıd-(ıl)-mak→	
	tüş →	
	kılmak →	
	evrilmek→	
	alk-(ın)-mak →	
	ökünmek →	

Tablo 2.18. *ayığ kılınç* Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler

2.2.2.2.1. ayığ kılınç → küçinte

Bu eşdizimsel grup, *ayığ kılınç* ‘kötü amel’ eşdizimiyle *küçinte* ‘dolayı, sayesinde’ kelimesinin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 12 örnekte rastlanmıştır.

(605) [DKP/E 80: 622-623] ...*amtı ayığ [kılınç kü]çinte kentü özüüm men m(e)n*... ||
...Şimdi bu günahdan dolayı ben kendim... ▪ [DKP/JW 282: 1464-1465] Nun
[genieße] nur ich selbst die [Fr]ucht dieser schlechten [Tat].

²² Wilkens yayınında *ül[güsüz] üküş* şeklinde okunmuştur.

- (606) [DKP/E 83: 724-725] ...**ayıg kılınç küçinte** yine ök belgüüg bolurlar... || ...Günahlarından dolayı (o günahkârlar) yine hemen ortaya çıkarlar. ▪ [DKP/JW 290: 1636-1637] Aber Kraft ihrer Sünde kommt (alles) wieder zum Vorschein.
- (607) [DKP/E 175: 3239-3240] ...*savlar [...iş]-lemiş* **ayıg kılınç küçinte** uzun *tu[rkaru...]* || ...sözler ...(işlemiş olduğu) günahlar sayesinde daima... ▪ [DKP/JW 652: 8134-8135] Wenn sie von dort [herabglei]ten, [werden] sie kraft des Vergehens, sehr [spöttische] Worte (Skt. *saṃbhinnapralāpa*) gesagt zu haben,
- (608) [DKP/E 81: 645] [...] **ayıg kıl/ınç²³** [...] || ...günah... ▪ [DKP/JW 286: 1524] [Kraft der se]hr großen Sünden [...]
- (609) [DKP/E 126: 1900] ...**ayıg kılınç²⁴** [...] || ...günah... ▪ [DKP/JW 448: 4430] Kra[ft] dieses Vergehens ist [...]
- (610) [DKP/E 179: 3366] [...**a/yıg kılınç küç/inte...**] || ...günah nedeniyle... ▪ [DKP/JW 624: 7681-7682] [...] kra[ft] des [V]ergehens [des] Ver[spottens] (Skt. *saṃbhinnapralāpa*)...
- (611) [DKP/STF 150: 1255-1256] /// **ayıy qilinç küçintä** *anča keč üt až-uninta tuydi:* || ... В силу [действия] дурного деяния столь долгое время он возрождался в мире собак ..., || ... O, bir kötülük eylemi yüzünden bu kadar uzun bir süre boyunca, köpeklerin dünyasında yeniden doğdu ..., ▪ [DKP/JW 734: 9625-9626] Kraft [eben dieses] Vergehens wurde sie so viel später in der Hundeexistenz wiedergeboren.
- (612) [DKP/JW 304: 1875-1878] [**ayıg kılınç**] **küçintä** *yänä [ök b(ä)lgülüg bolup] tamu ärkliglär[i]* || Kraft [ihrer schlechten Taten kommen sie] wiederum [zum Vorschein] und die Höllenschergen [...] || Kötü amelleri sayesinde yine ortaya çıkıp cehennem zebanileri...
- (613) [DKP/JW 612: 7507-7513] *erig sarsıg sav sözlämiş* **ayıg kılınç küçintä** *ädgü otlug suvlug yerlär barča yitlinip täpizlig täpirgänlig saylıg sasılıg taşlıg toyagulug: ot kötki yerlär b(ä)lgülüg bolur:* || Kraft des Vergehens, dass man grobe und unflätige Worte (Skt. *pāruṣyavāda*) gesprochen hat, verschwinden gute, mit Gräsern und Gewässern versehene Länder und salzwüstenartige, dornenwüstenartige, steinwüstenartige, lehmige, steinige, mit Tonscherben

²³ Wilkens yayınında *ayıg kılınç küçinte* şeklinde okunmuştur.

²⁴ Wilkens yayınında *ayıg kılınç küçinte* şeklinde okunmuştur.

bedeckte, (mit) Vertiefungen oder Anhöhen (versehene) Länder werden (stattdessen) sichtbar. || Kaba ve kötü söz söylemenin günahı nedeniyle iyi otlulu sulu yerler tamamıyla kaybolup tuzlu çöller, dikenli çöller, balçıklı topraklar, taşlı, çakıl taşlı ot yüksek yerler ortaya çıkar.

- (614) [DKP/JW 290: 1602-1605] *tınl(ı)glarınıñ ayıg kılınç küçintä yüz miñ berä bädüki keñi: ançulayu ymä täriñi bir kup bälgülüg bolur:* || Kraft der Sünden der Lebewesen manifestiert sich ein Brunnen, dessen Größe, Breite und auch Tiefe 100.000 Meilen beträgt. || Canlıların kötü ameli sayesinde 100.000 mil eni, boyu ve derinliği olan bu şekilde yine derin bir kuyu ortaya çıkar.
- (615) [DKP/JW 298: 1763-1767] *ikidin ärtmäkiñä [tal]gokları uçı öt[üp] ayıg kılınç küçintä [ä]mg[äk ämgänür]lär:* || Wenn [...] Jahre vergangenen sind, [...] durchdringen (sie) die Spitzen von [... Nä]geln und Kraft der Sünde [erleiden] sie [Q]a[len]. || Yıllar geçtiğinde çivilerin uçlarını delip kötü amel nedeniyle sıkıntı çekerler.
- (616) [DKP/JW 824: 11200-11201] *[bo ayıg kılınç kü[çi]ntä maña munı tæg [] ada tuda k(ä)lti:* || Kraf dieser [schlechten T]at ist mir Schaden dementsprechend erwachsen. || Bu kötü amel nediyle bana bunun gibi... zarar geldi.
- (617) [DKP/JW 624: 7681-7684] *yänä ök as[kançulamaklıg] [a]yıg kılınç küçi/ntä/ [] bi bıçgulug [] bıçarlar:* || Wiederum [...] kra[ft] des [V]ergehens [des] Ver[spottens (Skt. *saṃbhinnapralāpa*)...] mit Messern [...] schneiden sie ab. || Yine alay etmenin kötü ameli nedeniyle... bıçakla... keserler.

2.2.2.2.2. ayıg kılınç → tıd-(ıl)-mak

Bu eşdizimsel grup, *ayıg kılınç* ‘kötü amel’ eşdizimiyle *tıd-(ıl)-mak* ‘alıkoymak, engellemek, engellenmek’ kelimesinin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 9 örnekte rastlanmıştır.

- (618) [DKP/E 71: 374-375] *...ayıg kılınçdın tıdılmazlar...* || ...Kötü davranışta bulunmaktan kaçınmazlar. ▪ [DKP/JW 248: 853] [Weshalb] enthalten j[ene] sich nicht des Vergehens?
- (619) [DKP/E 72: 383-386] *...bo yertünçüdeki tınl(ı)gları(g) özlüg ölmek ulatı on k(a)rmap(a)t ertmek ayıg kılınçdın tıdgalı udaçı bolayın tıp...* || Bu dünyadaki canlıları öldürmek ve (diğer) on günahı işlemekten (ve onları) kötü davranıştan alıkoymaya muktedir olayım, dedi. ▪ [DKP/JW 249-250: 862-865] Bittere

Leiden hat er ertragen und gelobt, dass er die dieser Welt von dem Vergehen abhalten wolle, die zehn karmapathas wie Töten etc. zu übertreten.

- (620) [DKP/E 120: 1737-1738] ...*amti y(i)me m(e)n moni ayig kılınçdın tıdıp edgü törülerte yaratdım...* || ...Şimdi yine ben, onu kötü davranışlardan alıkoyup güzel, iyi unsurlardan (yeniden) vücuda getirdim. ▪ [DKP/JW 436: 4194-4196] Auch jetzt habe ich ihn wieder vor einer Sünde bewahrt und ihn im guten dharma etabliert.
- (621) [DKP/E 122-123: 1796-1799] ...*alku sıgun muygak kuvragınıñ ögi teg amrak erip uzun turkaru olarnı ayig kılınçdın tıdıp nom nomlayur erti...* || Bütün erkek ve dişi geyik sürüsünün anası gibi şefkatli olup, daima onları günden gün alıkoymak için vaaz ederdi. ▪ [DKP/STF 62: 304-307] Она была обожаема как мать всего оленьего стада (букв. сообщества) и постоянно удерживала их от дурных деяний и проповедовала закон. || O, bütün geyik sürüsünün (lit. topluluk) annesi olarak hayranlık duyardı ve onları sürekli kötülüklerden korudu ve yasayı vaaz etti. ▪ [DKP/JW 442: 4290-4293] Sie war liebevoll wie die Mutter der gesamten Herde von männlichen und weiblichen Maralen, hielt diese stets von Vergehen fern und pflegte (ihnen) den dharma zu verkünden.
- (622) [DKP/STF 212: 1882-1885] /// *kntü öz-i bu ayiy qıl/inçiy tid/yalı umasar ymä adınayü-ni tid[turmaq]qa ögrünçülüğ sävinçlig bolmiş k[rgäk]* || “Если же сам он не в состоянии противодействовать этому дурному деянию, то необходимо чтобы он с радостью (парн.) способствовал противодействию других.” || “Eğer kendisi bu kötülüğe karşı koyamayacak durumdaysa, başkalarının muhalefetine memnuniyetle katkıda bulunması gerekir. ▪ [DKP/JW 452: 4501-4503] Auch [...] wenn man selbst nicht in der lage ist, [isch] diseses Vergeh[ens zu enthalten], so muss man darüber Freude empfinden, andere (davon) abzuha[lten].
- (623) [DKP/JW 252: 871-878] *t(ä)ñrim tükäl bilgä t(ä)ñri t(ä)[ñri]si burhan asankelig uzun yolta bodis(a)t(a)vlar y[o]rıkın yor[ıyur] ärkän. näçük ärsär kılıp: bo [öz]lüg ölürmäklig tsuy ayig kılın[ç]l[arig] tıdgalır üçün amrak isig özi üzä nätäg yañlıg ämgänü y(a)rlıkadı äрки* || Herr, als der vollkommen weise Göttergo[tt] Buddha den Bodhisattva-Wandel auf dem langen Weg (in der Dauer) von asamkheyas wand[elte], wie verhielt er sich und wie geruhte er da am eigenen Leibe Leid zu erfahren, um diese [schlimmen] Sünden des Tötens von Lebewesen (Skt. *prāṇātipāta*) zu vermeiden? || Tanrım, tam bilge Tanrılar

Tanrısı Buda, uzun yolda bodhisattva yolunda yürürken nasıl davrandı ve bu korkunç günahların kefarecini ödemek için kendi bedeninde acı çekmeye nasıl emretti acaba?

- (624) [DKP/JW 448: 4444-4447] [] [özlüg] ölürmäkdä ul[atu **ayig kılınç**]/lardın **tıdılur** *m(ä)n* [:] || [...] Hund [...] des [Tö]tens und der üb[rigen Vergeh]en enthalte ich mich. || ...canlı öldürmektan başka kötü amellerden kaçınırım.
- (625) [DKP/JW 300: 1798-1800] *tınl(i)glar tamudakı ämgäklärig äšidip näčük ärsär* **ayig kılınçtın tıdılzunlar ärti t[e]p**: || Wenn doch die Lebewesen [...] die Leiden in den Höllen vernehmen würden und sich irgendwie der schlechten Taten enthalten würden! || Canlılar cehennemdeki sıkıntıları duyup bir şekilde kötü amelden kaçınınsınlar!
- (626) [DKP/JW 300: 1804-1807] *amti kim kayu tınl(i)g adınagunı ütläp ärikläp* **ayig [kıl]/ınçtın tıdsar**: *anı inčä tep [teyürl]är*: || Wenn jetzt irgendein Lebewesen andere berat und sich der schlechten [Tat]en enthält, dann bezeichnen sie es folgendermaßen: || Şimdi, eğer herhangi bir kişi başkasına öğüt verip kötü amelden uzaklaşırsa... ona şöyle derler:

2.2.2.2.3. ayig kılınç → tüşi

Bu eşdizimsel grup, *ayig kılınç* ‘kötü amel’ eşdizimiyle *tüş* ‘meyve, sonuç’ kelimesinin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 9 örnekte rastlanmıştır.

- (627) [DKP/E 70: 312-314] ...*kim ölüť ölürgüci erser ol* **ayig kılınç tüşin kentü özi aşayur**... || ... (Çünkü) kim katil (olur ise, bir canlıyı öldürür) ise o kötü amelinin karşılığını yine kendisi alır. ▪ [DKP/JW 246: 793-794] Einer, der tötet, der muss die Frucht des Vergehens selbst genießen.
- (628) [DKP/E 70: 335] [...**ayig kıl/ınç tüşi**...] || ...günahların sonucu... ▪ [DKP/JW 246: 815] [...] die Frucht des [Vergeh]ens [...]
- (629) [DKP/E 83: 712-713] ...*uryuk ol öl[üt]çi yalañuk[lar kıl]muş* **ayig kılınç tüşin üz[e]**... || ...Katiller işlemiş oldukları günahların cezasını çekmek üzere... ▪ [DKP/JW 290: 1624-1626] Die Mensch, (die) Mörder (sind), sollen selbst [...] die Frucht (Skt. *phala*) der von [ihnen selbst bega]ngenen Sünde genießen.
- (630) [DKP/E 175: 3257-3259] *etözümde y(i)me ögüm köñülüm tükel bar erip edgüli* **ayıglı kılınç tüşin odgurak adırtlayu bilir m(e)n** || Vücudumda aklım tam olarak var olduğu sürece hem iyi hem de kötü davranışların karşılığını açık ve

net bir şekilde ayırt edebilirim. ▪ [DKP/JW 652: 8150-8153] In meinem Körper sind Geist und Verstand vollständig vorhanden; ich kenne genau die Frucht guter und schlechter Tat.

- (631) [DKP/STF 148: 1229-1231] *ol tiltayin[ta yavla]q̄ ayıy q̄ilinč tüšin täginip uzun [ö]dün acıy ämgäk ämgänür:* || “его скверного, дурного деяния и он длительное время испытывает горькие мучения.” || “onun kötü ve kötü işlerinden ötürü uzun süre acı bir azap çekmektedir.” ▪ [DKP/JW 670: 8428-8430] [Aus] diesem Grunde empfängt er (nun) die Frucht seiner schlimmen Tat und erleidet für lange Zeit bitteres Leid.
- (632) [DKP/STF 148: 1231-1235] *baxši –si inča tep tedi: tngri burxan-qa yaz-mış ayıy q̄ilinč tüši q̄olusuz [ya]vlaq̄ ol: yngri burxan inča tep yrliq̄adı:* || Его наставник сказал так: “Последствия (плоды) дурного деяния, совершенного против божественного Будды, безмерно плохи. Божественный Будда распорядился так:” || Akıl hocası şöyle dedi: “İlâhî Buda’ya karşı işlenen bir kötülüğün sonuçları (meyveleri, ürünleri) son derece kötüdür. İlâhî Buda şöyle buyurmuştur.” ▪ [DKP/JW 670: 8430-8434] Der Lehrer sagte: Die Frucht eines Vergehens, das dem göttlichen Buddha gegenüber verübt wurde, ist (hinsichtlich seiner Folgen) zeitlich unbegrenzt schlimm. Der Buddha geruhte sagen:
- (633) [DKP/STF 152: 1273-1276] *bu q̄ilmış-ş ayıy q̄ilinčning tüšin san[sar içintä] aya tägilä täg[zinü] /// q̄ısya q̄y-a q̄av[ıra?] ///* || Плоды совершенного мной скверного деяния, вращаясь в сансаре, поднимаясь и достигая (изменяясь) ... лишь кратко (?) ... || İşlediğim kötülüğün meyveleri, Samsara’da dönerek, yükselip erişerek (değişerek)... sadece kısaca (?) ... ▪ [DKP/JW 734: 9602-9604] Indem ich [im] saṃsāra auf-und absteige, [werde] ich die Frucht dieses begangenen Verge[hen]s (lange Zeit) erlei[den].
- (634) [DKP/JW 278: 1376-1379] *t(ä)ngri bahşı ölüť [ö]lürmäk ayıg kılınč tüši näcükłäti ođgurak tägingülük bolur:* || Ehrenwerter Lehrer, auf welche Weise muss man die Frucht des Vergehens des Tötens sicher genießen? || İlahî öğretmen, adam öldürmenin kötü amelinin meyvesine nasıl ulaşılır?
- (635) [DKP/JW 660: 8275-8277] *[ayıg kılınčnıy tüšin alku kişikä // osuglug bolup uzun turkaru [a]nıy içintä ämgänür ärdi* || Die Frucht (Akk.) [der schlechten T]at ist für jeden Menschen wie ein [...], und immer pflegte (der Wurm) darin

zu leiden. || Kötü amelinin meyvesi bütün kişilere... gibi olup uzun süre onun içinde acı çekerti.

2.2.2.2.4. ayıg kılınç → kılmak

Bu eşdizimsel grup, *ayıg kılınç* ‘kötü amel’ eşdizimiyle *kılmak* ‘yapmak, etmek’ kelimesinin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 6 örnekte rastlanmıştır.

- (636) [DKP/E 72: 386-389] ...*ol ok yene tnl(i)gl[ar b]o montag bodis(a)t(a)vlarnıñ kut kolmuşların y(i)me samadın ayıg kılınç kılurlar* || ...Yine de canlılar, Bodhisattvaların bu şekilde mutluluk istemiş olmalarını da düşünmeden günah işlerler. ▪ [DKP/JW 250: 865-868] Aber eben jene Wes[en] wiederum begehen Untaten, ohne an das zu denken was, solche Bodhisattvas gelobt haben.
- (637) [DKP/E 80: 621-622] ...*sizlerni üçün ölüртеç[i boltum bo] ayıg kılınç kıltım* || ...Sizler için katil (oldum. Bu) günahı işledim. ▪ [DKP/JW 282: 1463-1464] Euretwegen [habe] ich gemordet und eine schlechte Tat begangen.
- (638) [DKP/E 132: 2075-2076] [...*uzun turkaru amru a]ayıg kılınç [kılğalı tegimlig bolguluk ers]er...* || ...(Daima) kötü iş (yapmaya layık olacak) ise taht (niçin önemlidir? dedi.) ▪ [DKP/STF 86: 583-585] Если в течение долгого времени постоянно быть причастным к свершению дурных деяний, то на что же нужен [этот] трон? || Eğer uzun bir süre sürekli olarak kötü işlerin yapılmasıyla meşgul olunacaksa, o zaman [bu] taht ne için gereklidir? ▪ [DKP/JW 504: 5360-5363] Denn wozu sollte jener Landesthron nützlich sein, da er nur dazu taugt, dass man ständig böse Taten verübt?
- (639) [DKP/JW 828: 11264-11267] *umug inag t(ä)ñrim: bo [] [ayıg] kılınç kılıyuk [] açığ ämgäk ämgänip isig öz[] kılı:* || [...] mein Gott, o Hoffnung und Zuflucht, [was für] ein Vergehen hat dieser [arhat] begangen, dass er [solch...] bittere Qualen erlitt und sein Leben [...] machte? || Allah’ım ey umut ve sığınak, bu... (arhat ne) suç işledi (de böylesine) büyük acılar çekip can... yaptı?
- (640) [DKP/JW 332-334: 2333-2338] *anta [tu]gup ölgincä ayıg kılınç kılm[ış] [k]lmış ayıg kılınçın ökünüp²⁵ münin kadagın [k]örüp ikiläyü kılmasar: bolar ikigü bulıtdın ünmiş ay t(ä)ñri tæg arıg yazoksuz ol tep y(a)rılıkadı:* || (Erstens:)

²⁵ Bu eşdizimsel grup, *ayıg kılınç kılmak* eşdizimsel grubunda gösterilmiştir.

[Wird ein Mensch ge]boren und begeht, bis er stirbt, k[eine] Vergehen, [...] und (zweitens:) bekennt (jemand) seine [began]genen Vergehen und begeht, wenn er seine Vergehen [b]emerkt hat, (diese) nicht noch einmal, so sind diese beiden rein und sündlos wie der Mond, der aus einer Wolke hervorgekommen ist. || (Birincisi:) Bir insan doğup ölünceye kadar kötü amel işlemez ve (ikinci:) kötü amelinden pişman olup suçlarını görüp tekrar yapmasa bunlar iki buluttan çıkmış ay gibi temiz ve günahsızdır.

- (641) [DKP/JW 402: 3590-3594] [*] köñüllärin yüräklärin [] ol t[ı]lt[agı]n ulug ayıg kılınç kılıp uzun üdün säkiz ulug tamularda ört yalın [a]rasınta örtänürlär: ötrü bahşısı [inčä tep] tedi: || Machend [...] wenn [...] ist, jene [...] ihre Herzen [...] aus jenem G[r]un[d] begehen sie schlimme Vergehen und brennen für lange Zeit in den Flammen der acht großen Höllen. || ...gönülleri (ve) yürekleriyle.. o sebeple büyük kötü amel işleyip uzun zaman sekiz büyük cehennemlerde alevler arasında yanarlar.*

2.2.2.2.5. ayıg kılınçdın → evrilmek

Bu eşdizimsel grup, *ayıg kılınç* ‘kötü amel’ eşdizimiyle *evrilmek* ‘dönmek, yüz çevirmek’ kelimesinin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 3 örnekte rastlanmıştır.

- (642) [DKP/E 79: 597] ...ayıg kılınçdın evrilmezler || ...günahtan yüz çevirmezler.
▪ [DKP/JW 282] Von der bösen Tat nehmen sie (aber) keinen Abstand.
- (643) [DKP/JW 278: 1380-1385] *kayu kişi uzun turkaru ölütcü bolsar özlüg ölürmäktä ögrünč sävinč bulup ölütcü ayıg kılınçtın ävrilmäsär: ölütcü ölürmäk k(a)[r]map(a)tıg uzatı ärtsär anı ü[çü]n sävinçlig [bolu]p [] || Wenn irgendein Mensch stets ein Mörder ist, Freude beim Töten empfindet, von dem Vergehen des Mordens nicht Abstand nimmt, ständig die Handlungsweise (Skt. *karmapatha*) des Tötens übertritt und deshalb (auch noch) froh [ist, ...]. || Herhangi bir kişi her zaman katil olsa canlı öldürmekten zevk alıp cinayet (işlemenin) kötü amelinden vazgeçmezse öldürme eylemini sürekli ihlal ederse onun için mutlu olup...*
- (644) [DKP/JW 280: 1401-1408] *kılınçıña ökünmäklig ört üzä örtänip kop köñülin ayıg kılınçtın ävrilsär kılınç kılınçınıñ m[ü]nin kadagın körüp bir kolu ädgü sakınç[ı]n burhanka umug inag tutsar: bo m[ünü]g ökünmüš tıtagınta antag*

ugrı yıkı b[ar] sokar || Indem er wegen seiner Tat (Skt. *karma*) in der Flamme der Reue brennt, sich von ganzem Herzen von dem Vergehen abwendet, das Sündhafte der von ihm begangenen Tat erkennt, und wenn er für einen Moment mit guter Gesinnung zum Buddha Zuflucht nimmt, dann g[ibt] es eine Gelegenheit, dass er – weil er dieses Ve[rgehen] bekannt hat (dieses) zerstört. || Yaptıkları (için) pişmanlık alevi yakarak bütün gönlüyle kötü amelden dönse yatığı işinin günagini görüp isteyerek iyi düşünceyle Buda'ya umut olsa bu günahattan pişman olma sebebinde böylesi zamanı yıkarak yok etti.

2.2.2.2.6. ayığ kılınç → alk-(in)-mak

Bu eşdizimsel grup, *ayığ kılınç* ‘kötü amel’ eşdizimiyle *alk-(in)-mak* ‘son vermek, uzaklaştırmak’ kelimesinin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 3 örnekte rastlanmıştır.

- (645) [DKP/E 74: 468-470] ...*amtı [m(e)n ba]rıp ev[din] bardın ün[üp] anatraş ayığ kılınçım alkayın...* || ...şimdi, gidip evden çıkıp günahlarıma bir son vereyim. ▪ [DKP/JW 812: 10987-10989] [Ich] will jetzt [fort]gehen, Haus und Hof verlassen und mein ānantarya-Vergehen annullieren!
- (646) [DKP/E 74: 464-466] ...*kılm[ış] kılınçın ö[kün]üp etöz[in] tilin yığınsa[r] odgurak ay[ığ] kılınç alkunur...* || Yapmış olduğu işten pişman olup bedeniyle (ve) diliyle kendini engellese kesinlikle kötü davranışları azalır. ▪ [DKP/JW 812: 10983-10985] Wer seine begange[nen] Verfehlungen bekennt und sich mit Körper und Zunge im Zaum halt, (dessen) Vergehen schwindet sicherlich.
- (647) [DKP/JW 508: 5450-5451] *seziksiz bo ayığ kılınç[ı] alkingay yok bolgay* || (Dann) [wird] zweifellos dieses d[ein] Vergehen [schwinden und zunichte werden]. || Şüphesiz bu kötü amelini yok edecek (ve boşa çıkacaktır.)

2.2.2.2.7. ayığ kılınç → ökünmek

Bu eşdizimsel grup, *ayığ kılınç* ‘kötü amel’ eşdizimiyle *ökünmek* ‘pişman olmak’ kelimesinin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 2 örnekte rastlanmıştır.

- (648) [DKP/STF 216: 1936-1937] /// [ör]itding: *trkin bu köngülünğın [turıyur]up ayıy qılınçing-in öküngil*: || .”.. ты возбудил. Скорее вызови в себе это

чувство и раскайся в своих греховных деяниях.” || “...uyandırdın. Bir an önce kendi içinde bu duyguyu uyandır ve günahkâr eylemlerinden tövbe et.” ▪ [DKP/JW 728: 9523-9524] [Leg]e (diese) deine Gesinnung schnell ab und bereune dein Vergehen!

- (649) [DKP/JW 332-334: 2333-2338] *anta [tu]gup ölginčä ayıg kılınç kıl[mış]*²⁶ *[kıl]mıš ayıg kılınçm ökünüp münin kadagın [k]örüp ikiläyü kılmasar: bolar ikigü bulıtdın ünmiš ay t(ä)ñri täg arıg yazoksuz ol tep y(a)rılıkadı: || (Erstens:) [Wird ein Mensch ge]boren und begeht, bis er stirbt, k[eine] Vergehen, [...] und (zweitens:) bekennt (jemand) seine [began]genen Vergehen und begeht, wenn er seine Vergehen [b]emerkt hat, (diese) nicht noch einmal, so sind diese beiden rein und sündlos wie der Mond, der aus einer Wolke hervorgekommen ist. || (Birincisi:) Bir insan doğup ölünceye kadar kötü amel işlemez ve (ikinci:) kötü amelinden pişman olup suçlarını görüp tekrar yapmasa bunlar iki buluttan çıkmış ay gibi temiz ve günahsızdır.*

2.2.2.3. [---] ← ayıg kılınç-(hg) → [---]

Eşdizimsel grup oluşturmayan 65 örnek tespit edilmiştir.

- (650) [DKP/E 199: 3975-3978] *...t(e)rs körümlüg tınl(t)g... atın atanmak y(i)me edgü ermez takı ne... k(e)rgek t(e)rs körümin öritip ayıg kılınç bolgusun têtsisi inçe tēp ötünti... ||yanlış kanaatli canlı... ..gerek. Yanlış kanaat beslemenin günah olmasından (hareketle) öğrencisi saygıyla şöyle dedi: ▪ [DKP/JW 758: 10018-1021] Daher ist es auch nicht gut, den Namen eines Wesens mit häretischer zu erwecken und (so) Vergehen zu erwerben. Der schüler sagte:*
- (651) [DKP/E 70: 332] *...[em]geke [...] ayıg kılınç || ...Ey ıstırap! Günah... ▪ [DKP/JW 246: 812] [O Lei]den, das Vergehen hat [...]*
- (652) [DKP/E 71: 344] *...öz kılınmış ayıg kılınçım başda tepdi... || ...Kendi işlediğim günah başıma musallat oldu. ▪ [DKP/JW 246: 824] Das von mir eigens begangene Vergehen ist mir auf den Kopf getreten.*
- (653) [DKP/E 74: 463] *...ayıg kılın[ç] y(i)[me] [edg]ü kıl[in]ç y(i)[me] k[ıl]mı[ş] ol... || hem kötü hem de iyi iş yapmıştır. ▪ [DKP/JW 812: 10981-10983] [Auch] jener h[at] s[owohl] Böses [als auch Gu]tes [getan].*

²⁶ Bu eşdizimsel grup, *ayıg kılınç kılmak* eşdizimsel grubunda gösterilmiştir.

- (654) [DKP/E 75: 483-490] *[öt]rü ol u[lug karı toyı]n anan[traş] ayıg k[ılınç]lıg kamapırye urınıñ [e]vdin üngü[ke] tıdıg savlarıg çınk[aru] sakınıp ayıtmadın kamavazjêkê t[oy]ın bês toyınlar birle evdin barkdın üntürüp toyın kıl[ıp vaj]ênpat kltı: ||* Sonra yaşlı rahip, günahkâr genç *Kāmapriya*'nın evden gitmesini engelleyecek bazı sözler söylemeyi düşünürken *Kāmavaśyaka* (adlı) rahip beş rahiple birlikte (*Kāmapriya*'yı) evden çıkardı. ▪ [DKP/JW 812: 11002-11009] Ohne die (eventuellen) Hindernisse für den Auszug in die Hauslosigkeit des Jünglings *Kāmapriya*, der ein *ānanta[rya]*-Vergehen begangenen hatte, genau zu bedenken oder (ihn) zu befragen, ließ jener s[e]hr alt]e [Mönc]h den Mönch, der der Macht der Begierde unterworfen war (sc. *Kāmapriya*), gemeinsam mit fünf (weiteren) Mönchen in die Hauslosigkeit ziehen, machte (ihn) zum Mönch und vollzog die Weihe (Skt. *upasampadā*).
- (655) [DKP/E 75: 490-491] *...anatraş a[ayıg kılınçlıg] tnl(i)g toyın bolsar... ||* ...Günahkâr canlı, rahip olsa... ▪ [DKP/JW 812: 11009-11010] Wenn ein Lebewese, das ein *ānantarya*-V[ergehen begangen hat,] Mönch wird, [...]
- (656) [DKP/E 76: 519-520] *...bir ugurta ol karaja tonlug ayıg kılınçl(i)g toyın têrilmış bursuñ kuvrag arasınta s[uv] üleyü yo[rı]dı... ||* ...Bir gün rahip elbiseli günahkâr rahip cemaat arasında su dağıtarak yürüyordu. ▪ [DKP/JW 814: 11038-11040] Bei einer Gelegenheit ging jener mit *kāśāya*-Gewand bekleidete sündige Mönch inmitten der zusammengekommenen Mönchsgemeinde herum und teilte Was[er] aus.
- (657) [DKP/E 77: 530-533] *...dyanl(i)g köz[in anı] çınkaru körüp odgurak bilti...bu karaj[a] tonlug toyın öz êlgin anasın öldürmiş ayıg kılınçl(i)g anatr(a)şêkêtnl(i)g ermiş... ||* ...Meditasyon gözüyle onu net bir şekilde görüp kesin bir şekilde tanıdı. Bu cübbeli rahip kendi eliyle annesini öldürmüş (olan) günahkâr (bir) canlı idi. ▪ [DKP/JW 814: 11049-11052] Nachdem er [ihn mit] dem *dhyāna*-Auge genau betrachtet hatte, erkannte er zweifelsfrei, dass dieser mit einem *kāśāya*-Gewand bekleidete Mönch ein *ānantarya*-Wesen war, welches seine Mutter eigener Hand ermordet hatte.
- (658) [DKP/E 77: 543-544] *...ol anatr(a)şêkê toyın öz kıl[mış ayı]g kılınçıña ertingü [korkup] uzun turkaru edgü ||* ...bu şekilde söyleyip o günahkâr rahip kendi işlediği günahından çok fazla (korkup) sürekli iyi... ▪ [DKP/JW 816: 11065-11068] Nachdem er so (zu sich) [gesprochen hatte, fürchtet]e jener

ānantarya-Mönch sich außerordentlich vor dem von ihr selbst began[genen Ver]gehen und stets mit gutem [...]

- (659) [DKP/E 80: 608-610] ...**ayıg kılınçlag** *kişiniñ ölüm yakın keltükde eñ aşnu etözinteki ind(i)riları kaçıgları başıntın ölüp barır.* || ...Günahkâr kişinin ölümü yaklaşıncı bedenindeki duyu organları ilk olarak başından ölmeye başlar. ▪ [DKP/JW 282: 1450-1452] Wenn der Tod eines sündigen Menschen sich naht, dann sterben zuallererst von seinem Kopfe her die in seinem Körper befindlichen Sinnesorgone ab.
- (660) [DKP/E 86: 798-800] ...*ol tamuda y(i)me ülgüsüz üküş çatırl(i)g suvin tolu ulug isiçler ol* **ayıg kılınçlag** *otın turkaru kayınar...* || ...O cehennemde yine çok fazla küllü suyla dolu (olan) büyük kazanlar vardır. Bu kazanlar günah ateşiyle sürekli kaynamaktadırlar. ▪ [DKP/STF 38: 61-65] В этом аду имеется бесчисленное множество котлов, заполненных водой с пеплом, которые постоянно кипят [подогреваемые] огнем греховных деяний. Повелители ада бросают в эти котлы бесчисленное множество несчастных живых существ и кипятят. || Bu cehennemde, günahların ateşiyle sürekli kaynayan, küllerle dolu suyla doldurulmuş sayısız kazan vardır. Cehennemın efendileri, bu kazanlara sayısız talihsiz canlıyı atarlar ve kaynatırlar. ▪ [DKP/JW 294: 1709-1711] Auch in jener Hölle gibt es zahlreiche große kessel, die mit Ätzlauge (Skt. *kşārodaka*) gefüllt sind. Sie kochen ständig durch das Sündenfeuer.
- (661) [DKP/E 107: 1378] ...*ezüglemek ugrıntakı* **ayıg kılınçlıg** || ...yalan söylemek esnasındaki günahı... ▪ [DKP/JW 406: 3635-3636] der wird wegen des Lügens (Skt. *mṛṣāvāda*) die Sünde [...].
- (662) [DKP/E 141: 2265-2268] ...**ayıg kılınçl(i)g** *ka[pk(a)ra] tünle ölümlüg ogrı kelip et[öz]lüg ag(i)lıkıñızlartakı isig özlüg erdiniñizlerni ogrulayu eltgey...* || ...Günahlı, kapkara gecede ölümcül hırsız gelip vücudunuz (üzerinde bulunan) hazinelerinizdeki canlı cevherlerinizi çalarak götürecektir. ▪ [DKP/JW 530: 5830-5833] In der pechschwarzen Nacht der schlechten Taten wird der Dieb des Todes kommen und eure Lebensjuwelen, die sich in eurem Schatzhaus des Kö[rp]ers befinden, räuberisch entwenden.
- (663) [DKP/E 161: 2828-2831] ...*körünler tözünlerime bo utun sansar ertingü umugsuz erip* **ayıg kılınç** *küçi artukrak küçlüg ermez mü...* || ...Bakın asillerim! Bu hayırsız *Samsāra* (canlılar) için olağanüstü umutsuzluklara neden

olup, günahlarının gücü çok kuvvetli değil midir? ▪ [DKP/JW 594: 7185-7188]
Schaut meine Edlen, ist dieser samsāra nicht äußerst hoffnungslos und ist die
Mancht der schlechten Tat nicht außerordentlich machtvoll?

- (664) [DKP/E 182: 3465-3467] ...*amr(a)nmaḥ nizvani tītagīnta bo kötürgülük ayıg kılınçig upasēnēn arhant kentü özi ök kılınmış erti...* || ...Zinadan dolayı taşıyacağı bu günahı *Upasena* (adlı) arhantın kendisi de işlemiştir. ▪ [DKP/JW 350: 2642-2644] Auf Grund des Leidenschafts-*kleśas* (Skt. *rāga*) hat der arhat *Upasena* dieses zu ertragende Vergehen höchstpersönlich begangen.
- (665) [DKP/STF 42: 87-89] [*sav s*]öz-lämāk-lig **ayıḡ qīlinč** [*o*]: *bu aning [tü]ši ol*: || [Это] - греховное деяние, состоящее в произнесении лживых слов, и это - его следствие. || Bu, yalan söz söylemekten oluşan günahkâr bir eylemdir ve bu onun sonucudur. ▪ [DKP/JW 318: 2120-2121] [Die]s ist das Vergehen des Sprechens von [... Worten]. (Und) dies ist die Frucht davon.
- (666) [DKP/STF 42: 88-90] *bu çaşut çaşurmaḡ-lıḡ ayıḡ qīlinč ol*: *bu aning tüši ol*: || Это - греховное деяние, состоящее в распространении клеветы (злословии), и это следствие. || Bu, iftirayı yaumaktan ibaret bir günahdır ve sonuç budur. ▪ [DKP/JW 318: 2121-2123] Dies ist das Vergehen der Verleumdung. (Und) dies ist die Frucht davon.
- (667) [DKP/STF 42: 90-92] *bu äyriḡ sarsıḡ söz-lämāk-lig ayıḡ qīlinč ol*: *bu aning tüši ol*: || Это - греховное деяние, состоящее в произнесении грубых и бранных слов, это - его следствие. || Bu, kaba ve küfürlü sözler söylemekten oluşan bir günahdır ve bu onun sonucudur. ▪ [DKP/JW 318: 2123-2125] Dies ist das Vergehen des Sprechens von groben (Worten). (Und) dies ist die Frucht davon.
- (668) [DKP/STF 42: 92-94] *bu az-lanmaḡ-lıḡ künilämāklig ayıḡ qīlinč ol*: *bu aning tüši ol*: || Это - греховное деяние, состоящее в проявлении алчности и зависти, и это - его следствие. || Bu, açgözlülükten ve kıskançlıktan oluşan günahkâr bir iştir ve bu onun sonucudur. ▪ [DKP/JW 318: 2125-2127] Dies ist das Vergehen des Gierigseins. (Und) dies ist die Frucht davon.
- (669) [DKP/STF 42: 94-96] *bu öpkä üz buz [kö]ngül öritmäklig ayıḡ qīlinč ol bu aning tüši [o]*: || Это - греховное деяние, состоящее в проявлении чувства гнева и ненависти, и это - его следствие. || Bu, öfke ve nefret duygularının tezahüründen oluşan günahkâr bir eylemdir ve bu onun sonucudur. ▪ [DKP/JW

318: 2127-2129] Dies ist das Vergehen des Erweckens von Zorn und Hass. Und dies ist die Frucht davon.

- (670) [DKP/STF 42: 97-98] *bu tär[s] körüm öritmäklig [ayıy] qï/linč ol: bu aning t[üši ol: ||* Это - греховное деяние, состоящее в следовании превратным воззрениям, и это - его следствие. || Bu, yanlış görüşlere uymaktan oluşan günahkâr bir iştir ve bu onun sonucudur. ▪ [DKP/JW 318: 2130-2131] Dies ist das [Ver]gehen des Erweckens der falschen Ansicht. (Und) dies [ist die Frucht] davon.
- (671) [DKP/STF 42: 98-100] *bu azlanmaqlıy] qïvirqäqılanmaq[-lıy ayıy] qïlinč ol: bu aning [tüši ol: ||* Это - греховное деяние, состоящее в скаредности, и это - его следствие. || Bu, cimrilikten oluşan günahkâr bir eylemdir ve bu onun sonucudur. ▪ [DKP/JW 318: 2131-2133] [Dies] ist das [Ver]gehen [des] Geizigseins. (Und) dies [ist] die Fru[cht] davon.
- (672) [DKP/STF 42: 100-102] *bu] çşapt sîmaq tî[tmay ayıy qïlinč ol: bu aning tüši [ol:] ||* Это - греховное деяние, состоящее в нарушении обета, и это - его следствие. || Bu, yemini bozma günahkâr bir eylemdir ve bu onun bir sonucudur. ▪ [DKP/JW 318: 2133-2135] [Dies] ist [das Vergehen des] [das Vergehen des] Brechens der Gebote. (Und) dies [ist] Frucht davon.
- (673) [DKP/STF 42: 102-104] *[bu övkälämäklig] qäqïmaq-lıy ayıy qï/linč ol:] [bu aning] tüši ol: ||* Это - греховное деяние, состоящее в проявлении ярости и раздражения, и это - его следствие. || Bu, öfke ve şiddetin tezahüründen oluşan günahkâr bir eylemdir ve bu onun sonucudur. ▪ [DKP/JW 318: 2135-2137] [Die ist] das Verge[hen] des Hasses. (Und) [dies] ist die Frucht [davon].
- (674) [DKP/STF 42: 104-105] *bu erinmäk[-lig ärmägürmäklig] ayıy qïlinč ol: bu [aning] tüši ol:] ||* Это - греховное деяние, состоящее в проявлении лени (парн.), и это - его следствие. || Bu, tembellikten ibaret bir günahdır ve bu onun sonucudur. ▪ [DKP/JW 318: 2137-2138] (Und) dies ist das Vergehen [des] Trägesins. (Und) [dies ist die Frucht davon]
- (675) [DKP/STF 42: 106-107] *bu saç[ılmaqlıy artamaqlıy ayıy qïlinč ol bu] anin[g tüši ol:] /// ||* Это - греховное деяние, состоящее в несобранности, распущенности, и это - его следствие. || Bu, düzensizlik, ahlaksızlıktan oluşan günahkâr bir eylemdir ve bu onun sonucudur. ▪ [DKP/JW 318: 2139-2140] Dies [ist das Vergehen des] Zerstreut[seins]. (Und) [dies ist die Frucht davon].

- (676) [DKP/STF 56: 253-255] *tngri burxan [-ta adin] /// nynk ayıy qilinç-in kim [är]sär tükäl söz-lägäli umaz:* || Кроме божественного Будды ... о его (?) дурных деяниях никто не может рассказать сполна. || İlahî Buda dışında... onun (?) kötü eylemlerini hiç kimse tam olarak anlatamaz. ▪ [DKP/JW 438: 4239-4241] Niemand [anders] als der göttliche Buddha könnte sein Vergehen vollständig schildern.
- (677) [DKP/STF 146: 1220] *angar näcä tnlig ayıy qilinç bolti ärki:* || Какова была мера его дурного деяния? || Onun (yaptığı) kötülüğün ölçüsü neydi? ▪ [DKP/JW 668: 8419] In welchem Ausmaß entstand ihm denn schlechtes karma?
- (678) [DKP/STF 78: 490-492] */// wn ärdäci tinly-larqa: /// ayıy qilinç-ning yörugin [inç]gä uvşaq tükäl söz-lägäli bolmaz:* || “ ... живым существам, которые являются ..., невозможно в деталях (парн.) и полно изложить ... толкование дурных деяний ...” || “ ... olan canlı varlıklara... detaylı ve eksiksiz bir şekilde ifade etmek imkânsızdır... kötülüklerin yorumlanması ...” ▪ [DKP/JW 498: 5264-5270] Jetzt [ist] mein Herz [entschlossen, von nun an] das Vergehen[] grober R[ed]e (Skt. *pāruşyavāda*) [zu] schil[dern].
- (679) [DKP/STF 130: 1073-1075] *ilkisiz sansar-täbärü tuya tägz-inü [aya] tägilä säning qilmış ayıy qilinçing //* || ... С того времени, [как ты пребываешь] в безначальной сансаре, возрождаясь и возвращаясь, поднимаясь и достигая (изменяясь), нет пределов (парн.) дурным деянием, которые ты совершил. || ... Başlangıçsız Samsara’da [ikamet ederken], yeniden doğup geri döndüğünüz, yükselip ulaştığımız (değiştiginiz) zamandan beri, yaptığımız kötülüklerin sınırı yoktur. ▪ [DKP/JW 580: 6908-6910] Seit anfangslosen Geburten, Drehungen, [Aufstie]gen und Abstiegen im Saṃsāra gibt es absolut keine Grenze für die Vergehen, die du begangen hast.
- (680) [DKP/STF 144: 1203-1205] *burxan qütintin yanturmış ayıy qilinçi anča anča tänglig yvlaq tüşlüg ol tep tegäli bolmaz:* || Невозможно сказать, что дурное деяние, отстраняющее благодать будды, имеет в такой-то и такой-то мере неблагоприятное последствие. || Buda’nın lütfunu ortadan kaldıran kötü bir eylemin şu veya bu şekilde olumsuz bir sonucu olduğunu söylemek mümkün değildir. ▪ [DKP/JW 646: 8030-8032] Man vermag nicht zu sagen, dass das Vergehen, jemanden von der Buddhaschaft abgehalten zu haben, eine (exakt) so oder so zu bemessende schlechte Frucht trägt.

- (681) [DKP/STF 152: 1267-1268] *anin amti övkä köngül öritmiş-ning ayıy qilinčın* || “Поэтому (от)ныне дурное деяние - проявление чувства гнева ...” || Bu nedenle, bundan böyle kötü bir davranış, öfke duygusunun bir tezahürüdür...” ▪ [DKP/JW 736: 9637-9638] Deshalb [ist] das Vergehen (Akk.), dass man Zorn (Skt. *vyāpāda*) erweckt hat, [...].
- (682) [DKP/STF 152: 1279-1280] *oṭyuraq tā[gin]gülük a[yiṭy qilinčlar] ariz-un alqinz-un:* || [дурные деяния], которые определенно коснутся [меня] (к которым я определенно буду причастен), пусть исчезнут и [придет] очищенне. || [Bana] mutlaka dokunacak olan (ki buna kesinlikle dâhil olacağım) [kötülükler] ortadan kalksın ve arınma [gelsin]. ▪ [DKP/JW 734: 9608-9609] Die notwendig zu erl[e]idenden V[ergehen] sollen schwinden.
- (683) [DKP/STF 192: 1671-1678] *xari toyin anatrš ayıy qilič/liṭy kamapiriyi urin-ning [ä]vdin öngü[kä] tüdiṭ savlarin činy[aru] saqiniṭ ayitmadin kamavaž-iki [toy]in beš toyin-lar birlä ävdin barqitin öntürüp toyin qil[iṭ ırya]pat qilti: anatrš a[yiṭy qilinč] ///* || Тогда ... монах ... кари (... харн), обдумав основательно доводы, служившие препятствием уходу из дома юноши Камапирья, (сластолюбивого юноши), совершившего тяжкий грех (Skt. *ānantarya*), [ни о чем] не спрашивая, вместе с монахом Камавашика (сластолюбивым монахом) и пятью [другими] монахами увел его из дома и сделал монахом и удостоверил (это). Если живое существо, совершившее тяжкий грех (Skt. *ānantarya-karman*), станет монахом ... (O zaman ... keşiş ... kari (... hari), ağır günah işleyen (*anantarya*) Kamapirya'nın (şehvetli genç adam) evinden ayrılmasının önündeki engel teşkil eden argümanları iyice düşündükten sonra, hiçbir şey sormadan keşiş Kamavaşıka (şehvetli bir keşiş) ve diğer beş keşişle birlikte onu evden çıkardı, onu bir keşiş yaptı ve bunu onayladı. Büyük bir günah işlemiş bir canlı (*ānantarya-karman*) bir keşiş olursa...
- (684) [DKP/STF 198: 1732] /// *[ayıy qil/inč] ///* || ... дурное (греховное) деяние ... || Kötü (günahkâr) eylem ...
- (685) [DKP/STF 216: 1929-1931] *üç yvlaq yolta tuṭyuluq ayıy qilinč/l/iṭy qorqinč-larim anča qy-a ///* || Мой страх перед греховным деянием, ведущим к возрождению на трех дурных путях, лишь таким образом ...” || Üç kötü yolda yeniden doğmaya yol açan günahkâr bir eylemden korkum, ancak bu şekilde...” ▪ [DKP/JW 728: 9516-9519] Meine Befürchtungen, dass ich auf den

drei schlechten Wegen (Skt. *durgati*) wiedergeboren werden muss, habe ich,[ohne] im Mindes[ten zu rasten], restlos ausgemerzt.

- (686) [DKP/STF 216: 1933-1934] /// [ayıy²⁷ qilinç]larıy tarqarmadin /// || ... тот, кто влачит существование не рассеяв (не уничтожив) дурные деяния ... || kötü eylemler ekmeden varlığını sürdüren kimse... ▪ [DKP/JW 728:9519-9522] Ohne die [Taten] (Skt. *karma*), durch die [das Leben] aufrechterhalten wird, zu entfernen, [...] gehörst du dem
- (687) [DKP/STF 222: 1974-1979] ayıy qilinçliyy ötägin tükädip tamudın oz-up yertinçü-dä tuysar ol oq nomluyy ädgü öglisi küyü küzädü tutup üdläp äriqläp tamu ärklig-läri-ning eligingä kirgäli örtlüg äşiç-lärtä qayınyalı bişyalı idmaz || Если он исполнит свой долг, [связанный] с греховным деянием, освободится из ада и возродится в мире, то тот же приверженный закону его благожелатель, защищая его (парн.) и направляя советами (парн.), не допустит того, чтобы он уходил в руки властителей ада и варился (парн.) в [объятых] пламенем котла. || Eğer günah işlemekle ilgili borcunu yerine getirirse, cehennemden kurtulur ve dünyada dirilirse; kanunlara bağlı olan, onu koruyan ve onu öğüt vererek yönlendiren kimse, onun, cehennemin efendilerinin eline geçmesini ve alevli kazanlarda pişirilmesini engelleyecektir. ▪ [DKP/JW 308: 1942-1947] Hat er seine Sündenschuld abgetragen, kommt aus der Hölle frei und wird auf der Erde wiedergeboren, so beschützt eben jener dharma-Freund (sie), rät (ihnen), und lässt es nicht zu, dass (sie) dem Höllenfürsten in die Hände fallen oder dass sie in den brodelnden Kesseln gekocht werden.
- (688) [DKP/JW 238: #680-#683] yänä ö[zlüg] ölürmäkdin [] ayıg kılınçnıy [örgä]ki sargakı: kızıgi tizigi ärtä uzun ärür: || Die [Verh]üllung und Kette der Sünde, die Sünde, die aus dem T[ö]ten [entsteht], ist außerordentlich lang. || Yine canlı öldürmekten... kötü amelinin örtüsü, sırası olağanüstü uzundur.
- (689) [DKP/JW 246: #814-15] [ayıg kılı]nçka korkmaz [m(ä)n] || [... ich] fürchte [mich] nicht vor der [schlechten Ta]t. || Kötü amelden korkmuyorum.
- (690) [DKP/JW 280: 1395-1398] kılınç tözin bo munı täg yinçgä sakınsar temin ök ädgü ayıg kılınçıg adırtlagalı uyur: || Wenn man die Natur der Tat (Skt. *karma*) solchermaßen fein untersucht, kann man sogleich Verdienst und

²⁷ Wilkens yayınında *kalısız tarkaryuk [m(ä)n] eltindäci y-a [kılınç]larıg tarkarmadin [] sanlıg s(ä)n:* şeklinde okunmuştur.

Vergehen unterscheiden. || Amel asilliğiyle bunun gibi incelese hemen iyi (ve) kötü amelı ayırt edebilir.

- (691) [DKP/JW 284: 1479-1480] *birök ayıg [kılınçlıg] tınl(i)glar sançiv [tamuda tugsarlar]* || Wenn sünd[ige] Lebewesen [in der] *saṃjīva*-[Hölle] geboren werden, sehen sie [...]. || Kötü amelli canlılar Saṃjīva cehenneminde doğsalılar...
- (692) [DKP/JW 304: 1880-1882] ... *ok arıg... ayıg kılınçın alku [tävsiz] kürsüz köñülin* || [Der Lehrer sagte:] [...] eben rein [...] ihre schlechte Tat [sollen] alle mit einem Herzen ohne Trug [bekennen]. || (Hoca dedi ki:) ...o temiz... kötü amelinin bütün yalansız gönüyle...
- (693) [DKP/JW 330: 2271-2275] *kim [ym]ä säkiz baçag küzädmiş kunçular birlä [amranma]k törö täginsär :: anıñ ayıg [kılınçın t(ä)ñri] burhanta adın sözläyü [umaz:]* || Wenn nun jemand mit Frauen, die die acht Gebote einhalten, [sexue]llen Umgang hat, so [kann niemand] anders als der [Gott] Budddha dessen Ver[gehen] schildern. || Kim sekiz emri tutan prenslerle cinsel ilişkiye girerse onun kötü ameliyle Tanrı Buda'dan başkası tarif edemez.
- (694) [DKP/JW 330: 2280] [/] *ayıg kılınç* || [...] Vergehen [...] || ...kötü amel...
- (695) [DKP/JW 332: 2330-2331] *anı üçün [ayıg] [kılın]çı üküş bolur:* || Deshalb sind ihre [schlechten Taten] zahlreich. || Bu nedenle, kötü amelı çok olur.
- (696) [DKP/JW 334: 2339-2342] *bo yertinçüdä näçä ay(ı)g kılınçlar äştilür: amranmak nizvanı tıtagınta kılmiş ayıg kılınçlar ärtiñü üküş bolur ärmış* || Alles, was in dieser Welt als Sünde gilt, (darunter) sind die Sünden, die auf Grund von Lüsterheit (Skt. *rāga*) begangen wurden, besonders zahlreich. || Bu dünyada çok kötü ameller duyulur. Aşk ihtirası sebebiyle yaptığı kötü ameller çok olur.
- (697) [DKP/JW 394: 3408] *ayıg kılınç artokrak küçsüz ol:* || Das Vergehen ist sehr machtlos. || Kötü amel çok güçsüzdür.
- (698) [DKP/JW 394: 3409-3413] *näçük ayıg kılınçınıñ ayıg tüşin artokrak täginti ärsär: antada miñ tümän artok ç(a)hşap(a)t küzädmiş[ni]ñ üstün t(ä)ñri altın yalñok [yer]tin[ç]ütäki yeg ädgü tüşlärin* || Insoweit er die schlechte Frucht des Vergehens nicht genossen hat, [so wird er] (später) die beste Frucht des genauen Einhaltens der Gebote (Skt. *śīla*) tausend mal [z]ehntausendfach mehr als dies oben im Himmel oder unten in der Mensch[we]ll[t genießen ...]. || Niçin kötü amelin kötü sonucuna ziyadesiyle ulaştıysa (da) bundan on bin fazla

öğreti muhafaza etmenin yukarıdaki cennetten veya aşağıdaki insan dünyasından iyi sonuçlarını...

- (699) [DKP/JW 402: 3579-3580] **[a]yığ kılın[ç]** *ymä tolp yertinč[ükä u]lug kor kıltaçı ol:* || [... das Ver]gehen [der Sexualität] (Skt. *rāga*) bringt [der] gesamten Welt Schaden. || ...kötü amel yine bütün dünyada büyük zarar verektir.
- (700) [DKP/JW 402: 3582-3583] **ayığ kılınçlarını** [] *amranmak nizvani:* || Das [schlimmste] aller Vergehen ist die Befleckung (Skt. *kleśa*) Sexualität (Skt. *rāga*). || Kötü amellerinin... aşk ihtirası...
- (701) [DKP/JW 462: 4679-4682] *čašut čašurm[ak]nuj a[yı]g kılınč[ın] anča anča ol tep [temäk] ärtiñü alp ol:* || Das Vergehen des Verleumdens (Skt. *paiśunya*) als mal so und mal so [zu schildern] ist äußerst schwierig. || İftira atmanın kötü amelini şu veya bu şekilde tarif etmek son derece zordur.
- (702) [DKP/JW 624: 7670-7674] *kop üdtä tagon söz[lämäk] yavız sav [] ayığ kılınč küzädmiš [tep] ötünti:* || Das Spr[echen] von Spott (Skt. *saṃbhinnapralāpa*) zu jeder Zeit [...] schlechtes Wort [...] Vergehen [...] bewacht [...], [sagte er] ergebenst. || Her zaman riya söylemek kötü söz... kötü ameli korumuş diye söyledi.
- (703) [DKP/JW 650: 8104-8106] *kim birök tnl(i)glarıg burhan k[utın] yersär yantursar ülgüsüz sansız a[yı]g kılınč yıgar te[r]ir:* || [Forsetzung der Erklärungen des lehrers]: [...] Wenn irgendwelche Menschen die Buddhas[chaft] tadeln und (anderevın dieser) abbringen, die häufen unzählige V[erg]ehen an. || Kim eğer canlıları Buda saadetini kötülense sayısız kötü ameli yığar.
- (704) [DKP/JW 658: 8237-8240] *ančulayu ymä [] ayığ kılınçlarını [] ädgüsiñä az b[i]llig []* || Ebenso [...] der schlechten Taten [...] Neid (Skt. *abhidhyā*) in Bezug auf die Vorzüge von [anderen]. || Yine aynı şekilde... kötü amellerinin... iyisine az bilgili...
- (705) [DKP/JW 724: 9472] *ol ayığ k[ılınç] []* || [] jenes Ver[gehen...] || o kötü amel...
- (706) [DKP/JW 740: 9665-9666] *ančulayu bilgil tözün oglum-a antag ayığ kılınč yok* || Erkenne Folgendes, mein edler Sohn! Es gibt kein solches Vergehen, das dermaßen niedrig und schlecht wäre wie die häretische Anscht (Skt. *mithyādṛṣṭi*).

|| Şunu bil (ey), asil oğlum! Böyle kötü amel yoktur (ki sapkınlık gibi ölçüsüz ve kötü olsun.)

- (707) [DKP/JW 816: 11084-11088] *amtı munta ayıg kılınčtın [] öz kalmış kılınčlıg ö[kü]nüp ädgü törökä ögrätig kılıp ädgüsiñä tägmišniñ adırtın sözlämiš k(ä)rgäk:* || Es ist notwendig, schon hier und jetzt seine selbst begangenen Taten des [...] Vergehens zu be[re]uen, sich des guten dharmas zu befleißigen und die Besonderheit, (die darin besteht,) zum Guten gelangt zu sein, zu verkünden. || Burada ve şimdi, kötü amelden...kendi yaptığı amelden pişman olup iyi töre geliştirip iyiliğe erişmiş olmanın özelliğini ilan etmesi gereklidir.
- (708) [DKP/JW 866: 11981-11982] *mäniñ ayıg kılınč[ım...] bolzun tep:* || [...] mein Vergehen soll [...] sein. || Benim kötü amelim.... olsun dedi.
- (709) [DKP/JW 866: 11987-11989] [...] *kertül[üg] ayıg kılınčıña [...] ikiläyü kılmadı:* || [...] wahrhaft[ig...] duch sein Vergehen [...] tat er nicht mehr. || gerçek kötü ameline... tekrar yapmadı.
- (710) [DKP/JW 876: 12160-12162] [...] *y]mä antur[a]n [tayıp...] ayıg [kıl]ınč [...] tugdı:* || [...]u]nd von dort [herabgleitend...] Ver[ge]hen [...], wurde er in [...] geboren. || ve oradan aşağı inip... kötü amel... doğdu.
- (711) [DKP/JW 580: 6908-6910] *ilkisiz sansartabärü tuga tägzinü [ag]a tägilä säniñ kılmış ayıg kılınčıñıñ uçı büti arıtı yok:* || Seit anfangslosen Geburten, Drehungen, [Aufstie]gen und Abstiegen im saṃsāra gibt es absolut keine Grenze für die Vergehen, die du begangenen hast. || Başlangıçsız Saṃsāra'dan beri doğumlar, dönüşler, çıkışlar ve inişler olduğundan yaptığın kötü amelinin sınırı yoktur.
- (712) [DKP/JW 894: 12495-12498] [...] *ayı]g kılı[nč...] [...] olurup [... tägi]mlig bolup [...]* || [...Ver]gehe[n...] auf [...] sitzend [...wür]dig seinend [...]. || ...kötü amel... oturup... saygıdğer...

2.3.4. tükel bilge ‘tam bilge’

Tükel bilge eşdizimine 110 örnekte rastlanmıştır. Bu eşdizimin (725) numaralı maddesinde *tetsesı* kelimesi ve (735) numaralı maddesinde *arjilar eligi on küçlüg* kelime grubu eşdizimin arasına girmiştir.

2.3.4.1. tükel bilge Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Grupları

Tükel bilge eşdiziminin ötrü ← tükel bilge, anta ötrü ← tükel bilge, on küçlüg ← tükel bilge, umug inag ← tükel bilge, ayagka tegimlig ← tükel bilge, atı kötrülmüş ← ayagka tegimlig ← tükel bilge, yarlıkançuçı köñüllüg ← tükel bilge ve şakılarnın arjısı ←tükel bilge olmak üzere ön yönelimli 9 eşdizimsel grubu tespit edilmiştir.

[---]	← [---]	← ötrü	← <i>tükel bilge</i>
	← anta		
	← [---]	← on küçlüg	
		← umug inag	
		← ayagka tegimlig	
	← atı kötrülmüş		
	← [---]	← yarlıkançuçı köñüllüg	
		← şakyların arjısı	

Tablo 2.19. *tükel bilge* Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler

2.2.1.1.4. ötrü ← tükel bilge

Bu eşdizimsel grup, *ötrü* ‘sonra, bunun üzerine’ kelimesiyle *tükel bilge* ‘tam bilge’ eşdiziminin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 16 örnekte rastlanmıştır.

- (713) [DKP/E 148: 2462-2465] ...[**ötrü tü/kel bilge** *t(e)ηri t(e)ηrisi [burh]an alku korkınçlarıg kēterteçi seviglig ün anantıg okıp tözün ananta...* || ...Sonra tam bilge, Tanrılar Tanrısı bütün korkuları giderecek sevimli sesiyle *Ānant*’ı çağırıp, “Ey soylu *Ānant*! ▪ [DKP/JW 562: 6545-6548] Da rief der vollkommen weise Göttergott Buddha mit lieblicher Stimme, die alle Ängste vertreibt, den *Ānanda* (uns sagte): Edler *Ānanda*, bring meine Bettelschale und meine Stizmatte!
- (714) [DKP/E 149: 2496-2500] ...**ötrü tükel bil/ge** *t(e)ηri t(e)ηris/i burhan yüz k(a)lp üç as[ankē için]teki buyan edgü kılınç küçinte tüş utlı bolmuş styanup(a)rvirt tilin...* || ...Sonra, tam bilge, Tanrılar Tanrısı Buda, yüz *kalpa*

- üç *asamkhyeya* içindeki sevap gücünde karşılık bulmuş (olan) *Satyānuparivarta* diliyle, ▪ [DKP/JW 566: 6643-6651] Da geruhte der vollkommen wei[se Göttergott] Buddha mit seiner *satyānupravṛtta*-Zunge, die Kraft der Verdienste (Skr. *punya*) in 100 kaplas und drei *asamkhye*[yas] als (deren) Frucht entstanden ist, und mit seiner lieblichen Stimme, die geschmückt ist mit den achtfachen Vorzügen, Worte zu sprechen, die (magischer) Schutz (Skt. *rakṣā*), Ruhm und Glück (Skt. *maṅgala*) sein können:
- (715) [DKP/E 157: 2729-2730] ...**ötrü tüke/l bilge** *t(e)ḥri t(e)ḥrisi burhan [...]* || ...daha sonra tam bilge, Tanrılar Tanrısı Buda, ▪ [DKP/JW 586: 7052-7053] Dann geruhte der vollkommen [weise] Göttergott Buddha,
- (716) [DKP/E 158: 2750-2751] ...**ötrü tükel bilge** *t(e)ḥri [t(e)ḥrisi]i burka[n] inçe tēp y(a)rlikadı...* || ...bunun üzerine Tanrılar Tanrısı Buda bunlara şöyle anlattı: ▪ [DKP/JW 588: 7072-7073] Da geruhte der vollkommen weise Götter[gott] Buddha zu sagen:
- (717) [DKP/E 182: 3457-3459] ...**ötrü tükel bilge** *t(e)ḥri t(e)ḥrisi burhan śariputrē arhantka inçe tēp y(a)rlikadı...* || ...bunun üzerine tam bilge, Tanrılar Tanrısı Buda *Śāriputra* arhanta şöyle buyurdu: ▪ [DKP/JW 348: 2634-2636] Da sprach der vollkommen weise Göttergott Buddha folgendermaßen zum arhat *Śāriputra*:
- (718) [DKP/E 164: 2925-2927] ...**ötrü tükel bilge** *t(e)ḥri t(e)ḥrisi burhan toyınlarka inçe tep y(a)rlikadı...* || ...bunun üzerine tam bilge Tanrılar Tanrısı Buda rahiplere şöyle buyurdu: ▪ [DKP/JW 604: 7417-7419] Da sagte der vollkommen weise Göttergott Buddha zu den Mönchen:
- (719) [DKP/STF 130: 1060-1063] **ötrü tükäl bilgä** *tngrī-i tngrisi burxan alqū qorqič-lariy ketärdäçi säviglig ünin anat-iy oqıp inča tep tedi:* || Тогда совершенно мудрый бог богов Будда, отгоняющий всяческий страх, приятным голосом позвал Ананду и сказал так: || O zaman tanrıların mutlak bilge tanrısı olan ve her türlü korkuyu uzaklaştıran Buda, hoş bir sesle Ananda'yı çağırdı ve şunları söyledi: ▪ [DKP/JW 562: 6545-6548] Da rief der vollkommen weise Göttergott Buddha mit lieblicher Stimme, die alle Ängste vertreibt, den Ānanda (und sagte):
- (720) [DKP/STF 218: 1952-1954] **ö/trü tükäl/ bilgä** *tngrī tngrisi burxan inča te[p yrli]qadi* || Тогда совершенно мудрый бог богов Будда соблаговолил сказать так: || O zaman tanrıların tamamen bilge tanrısı Buda şunu söylemeyi

- kabul etti: ▪ [DKP/JW 586: 2727-2728] Da [geruhte] der vol[kommen weise] Göttergott Buddha [folgendermaßen zu sprechen]:
- (721) [DKP/STF 224: 2010-2013] **ötrü tükäl bilgä** *tngrī tngriṣi burxan tikilig yangqūluḡ säviglig äz-rua ünin ol oyrī-lar-qa inča tep [yrli]qadi:* || тогда совершенно мудрый бог богов Будда громким и звенящим, приятным голосом Брахмы соблаговолил так сказал этим ворам: || o zaman tanrıların kusursuz bilge tanrısı Buda, yüksek, çınlayan ve hoş bir Brahma sesiyle bu hırsızlara şunu söylemeye tenezzül etti: ▪ [DKP/JW 326: 2200-2205] Da gruhte der vollkommen weise Göttergott Buddha mit seiner tönenden und lieblichen *Brahmā*-Stimme zu jenen Räubern zu sprechen:
- (722) [DKP/STF 226: 2023-2025] **ötrü-ü tükäl bilgä** *tngrī tngriṣi buxan ol [oyrilar]ning köngülingä yaraşı nom nomlayu yrliqadi* || тогда совершенно мудрый бог богов Будда соблаговолил проповедовать учение, подходящее для их сердец. || o zaman tanrıların mükemmel bilge tanrısı Buda, onların kalplerine uygun bir öğretiyi vaaz etmeye tenezzül etti. ▪ [DKP/JW 326: 2215-2217] Da geruhte der vollkommen weise [Götter]gott Buddha (ihnen), ih[r]er Auffassungsgabe entsprechend, den *dharma* zu verkünden.
- (723) [DKP/JW 754: 9952-9953] **[[ötr]]ü [[tükäl bilgä t(ä)ḡri t(ä)ḡriṣi bur[han]]** *[vagişe urınıḡ köñülin sakınçin []]* || Da [erkannte] der vollkommen weise Göttergott Bud[dha] die Gedanken des Jünglings Vāgīśa [...]. || Sonra tam bilge Tanrılar Tanrısı Buda, genç Vāgīśa'nın gönlüyle düşüncesiyle...
- (724) [DKP/JW 660: 8250-8253] **ötrü tükäl bilgä** *t(ä)ḡri t(ä)ḡriṣi burhan gaḡdik ıgaç tokıp [tözün burs]aḡ kuvrag birlä raçgri kántkä [barıp y(a)rlik[a]dı:* || Da schlug der vollkommen weise [Götter]g[ott] Buddha das gaḡdika-Holz (=Sematerion), [begab sich] gemeinsam mit der [edlen Gem]einde (Skt. *āryasaḡgha*) zur Stadt und [geruh]te zu [...]. || Sonra tam bilge Tanrılar Tanrısı Buda, *gaḡdika* ağacına vurup soylu topluluk ile *Raçgri* (adlı) şehre gidip emretti.
- (725) [DKP/JW 608: 7431-7434] **ötrü tetsesı tükäl bilgä** *t(ä)ḡri t(ä)ḡriṣi bur]hanka artokrak süzö[k] k[öñülin] bahşısıḡa inča tep ö[tünti:]* || Da sagte der Schüler [mit] entschiedener Gläubig[keit] in Bezug auf den vollkommen weisen Gö[tter]go[tt] Buddha e[rgebenst] zu seinem Lehrer: || Sonra öğrencisi

tam bilge Tanrılar Tanrısı Buda'ya çok fazla temiz gönlüyle hocasına şöyle söyledi:

- (726) [DKP/JW 564: 6591-6596] **[[ötrü tükäl bilgä]]** *[[t(ä)ñri t(ä)ñrisi burhannıñ magad]]* *[[uluška kälmišin bilip bimbaşare]]* *[[elig bäg bašin kamag k(a)ra bodun]]* *[[ulug törlüg ağır ayagın t(ä)ñri]]* *[[burhanka utru üntilär:]]* || Als da das gesamte einfache Volk mit dem König Bimbisāara an der Spitze davon erfuhr, dass der vollkommen weise Göttergott Buddha ins Reich Magadha gekommen war, da gingen (alle) dem göttlichen Buddha mit tiefer und würdiger Verehrung entgegen. || Sonra tam bilge Tanrılar Tanrısı Buda'nın Magadha (adlı) şehre geldiğini bilip Bimbisāra hükümdâr başıyla bütün halka büyük türlü saygıyla Tanrı Buda'yı karşıladılar.
- (727) [DKP/JW 566: 6608-6618] **ötrü tükäl bilgä** *t(ä)ñri t(ä)ñrisi burhan maitri sakınçın tolu]]* *[[bolup kök ražav(a)rt öñlüg közin]]* *ol magad uluś[takı tınl(ı)glarka]* *tetrü körüp kala[vink ku]şlarınıñ säviglig ün[intin utmı]ş yegädmiş alku bus[uş]l[arı]g buzdaçı tigilig yañkulug br(a)hmasavar äzrua ünin bimbaş-are elig bägig okıp inčä tep y(a)rılıkadı: ||* Da wurde der vollkommen weise Göttergott Buddha erfüllt von maitrī-Gesinnung, blickte mit seinen lapislazublauen Augen]] unverwandt [auf die Menschen in] jenem Lande Magadha, rief mit tönendem brahmasvara, (d. h.) mit Brahma-Stimme, welche alle Küm[m]e zerstört und schöner [] ist [als] die liebliche Stimm[e] der kala[vin]ka-Vögel, den König Bimbisāra und sprach um auf! || Sonra tam bilge Tanrılar Tanrısı Buda maitri düşüncesiyle dolarak mavi rekli gözleriyle o Magadha (adlı) şehirdeki canlılara dikkatlice bakıp kalaviñka kuşlarının sevimli sesinin üstesinden gelmiş bütün kederleri bozacak yüksek sesli Br(a)hmasavar Ezrua sesiyle Bimbisāra hükümdârı çağırıp şöyle emretti:
- (728) [DKP/JW 388: 3273-3278] [] **ötrü tükäl bilgä** *t(ä)ñri* *[t(ä)ñrisi]* *burhan: burhanlıg /// [] / ol ärniñ öñrä ažu[n[takı k]lmış ädgü kılınçın kızıgčä [] körüp elig bägkä inčä [tep y(a)r]lıkadı: ||* Da betrachtete der vollkommen weise G[öttergott] Buddha [mit seinem] buddhahaften [Auge] das Verdienst (Skt. *punya*), das jener Mann [in] einer früheren Existenz [be]wirkt hatte, der Reihe nach und [ge]ruhte zum König zu [sprechen]: || ...sonra tam bilge Tanrılar Tanrısı Buda, buda... o adamın ilk varlıkta yaptığı iyi ameliyle sırasıyla... görüp hükümdâra şöyle dedi:

2.2.1.1.5. anta ötrü ← tükel bilge

Bu eşdizimsel grup, *anta ötrü* ‘ondan sonra’ kelime grubuyla *tükel bilge* ‘tam bilge’ kelimesinin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 14 örnekte rastlanmıştır.

- (729) [DKP/E 120: 1728-1731] ...**anta ötrü tükel bilge** [t(e)ηri] t(e)ηrisi burhan çalukavan [atl(i)g a]rığda toyınlarig okıp [inçe] tēp y(a)rlikadı... || ...ondan sonra tam bilge Tanrılar Tanrısı Buda *Jalūkāvanam* (adlı) ormandan rahipleri çağırıp (şöyle) dedi: ▪ [DKP/JW 434: 4185-4188] Daraufhin (sc. nachdem er das avadana vorgetragen hatte) rief der vollkommen weise [Götter]gott (Skt. *devātideva*) Buddha die Mönche im Wld [namens] (*Jalūkāvana*) an und geruhte [folgendermaßen] zu sprechen:
- (730) [DKP/E 201: 4029-4032] ...**anta ötrü tükel bilge** t(e)ηri t(e)ηrisi burhan taluy ögüz kısıgınta matarnıη öñüsi üze olurup toyunlarig okıp inçe tēp y(a)rlikadı... || ...Bundan dolayı tam bilge Tanrılar Tanrısı Buda okyanus kıyısında canavarın yalnızlığı ile oturup rahipleri çağırarak şöyle buyurdu: ▪ [DKP/JW 764: 10135-10138] Da setzte sich der vollkommen weise Göttergott Buddha am Ufer des Ozeans auf das Skelett des makara, rief die Mönche (herbei) und geruhte zu sagen:
- (731) [DKP/E 158: 2741-2742] ...²⁸**ötrü tükel bilge** [t(e)ηri burhan bo]larka inçe tēp y[(a)rli]kadı... || ...Daha sonra, tam bilge (tanrı Buda) onlara şöyle buyurdu. ▪ [DKP/JW 588: 7063-7064] Daraufhin geruhte der vollkommen weise [Gott Buddha], folgendermaßen zu den [Mö]nchen zu sprechen:
- (732) [DKP/E 155: 2671-2672] ...**[öt]rü²⁹ tükel bilge** t(e)ηri t(e)ηrisi [burhan ...] raj(a)v(a)rt öñlüg közin ig[lig...] tapa çınkaru körüp inçe tēp y(a)rlikadı... || ...Sonra tam bilge, Tanrılar Tanrısı Buda (gök) mavisî gözleriyle hasta (rahibe) doğru dikkatlice bakıp şöyle dedi: ▪ [DKP/JW 584: 6994-6997] [Darau]fhin geruhte der vollkommen weise Göttergott [Buddha] mit seinen lapislazuli-[blau]en Augen unverwandt auf den kr[anken] M[önch] zu blicken und zu sprechen:
- (733) [DKP/E 157: 2724-2726] ...**anta ötrü tü/kel bi/lge** t(e)ηri burhan yılın yumşak og[agu e]lgin iglig toyunug ar[itı] yudı... || ...Tanrı Buda yumuşak

²⁸ Wilkens yayınında *anta ötrü* şeklinde okunmuştur.

²⁹ Wilkens yayınında *anta ötrü* şeklinde okunmuştur.

- kollarıyla (vücudundaki) tüylere dokunulduğunda vücudundaki... ▪ [DKP/JW 586: 7046-7049] Daraufhin wusch der vollkommen weise Gott Buddha mir seiner weichen und zar[ten H]and den kranken Möch saube[r].
- (734) [DKP/E 106: 1351-1352] ...**anta ötrü tükēl bilge t(e)ḡri t(e)ḡrisi burhan k[u]lgaklarnıḡ** || ...Daha sonra tam bilge, Tanrılar Tanrısı Buda kulaklarının... ▪ [DKP/JW 408: 3662-3663] Dann der vollkommen weise Göttergott Buddha [...] deren Ohren [...].
- (735) [DKP/E 154: 2619-2623] **anta ötrü arjilar ēligi on küçlüḡ tükēl bilge t(e)ḡri t(e)ḡrisi burhan seviglig ezrua ünin yēḡ edgü tözün [bursa]ḡ kuvragag okıp inçe tēp y(a)rılı[kadı]...** || Daha sonra ermişlerin hükümdarı, on güce sahip, tam bilge, Tanrılar Tanrısı Buda sevimli *Zervan* sesiyle iyi, güzel ve asil cemaati çağırıp şöyle buyurdu: ▪ [DKP/JW 582: 6943-6947] [Der Lehrer sagte:] Daraufhin rief der König der ṛşis, der mit den zehn Kräften (Skr. daśabala) ausgestattetete und vollkommen weise Göttergott Buddha, mit seiner lieblichen Brahmā Stimme (Skt. *brahmasvara*) die allerbeste, edle Möchsgemeinde[] (Skt. *āryasaṅga*) (zusammen) und geruhte, folgendermaßen zu sprechen:
- (736) [DKP/STF 218: 1946-1949] **anta ö[trü] tükäl bilgä tḡri tḡrisi burhan kök [ra]ž-avrt öḡlüḡ köz-in iglig toyin tapa činḡaru körüp inča [tep y]arlıqad[i]** || После этого совершенно мудрый бог богов Будда проникновенно глядя своими глазами цвета синего лазурита на больного монаха, соблагОВОЛИЛ сказать так: || Bundan sonra, tanrıların tamamen bilge tanrısı Buda, hasta keşişe mavi lapis lazuli renkli gözleriyle içtenlikle bakarken şunu söylemeyi kabul etti: ▪ [DKP/JW 584: 6994-6997] [Darauf]hin geruhte der vollkommen weise Göttergott [Buddha] mit seinen lapislazuli-[blau]en Augen unverwandt auf den kr[anken] M[önch] zu blicken und zu sprechen:
- (737) [DKP/JW 382: 3195-3197] **anta ötrü tükäl bilgä t(ä)ḡri t(ä)ḡrisi burh[a]n äzrua t(ä)ḡri töşemiş t(ä)ḡridäm oron üzä oluru y(a)rılıkadı:** || Daraufhin geruhte der vollkommen weise (Skt. *sarvajña*) Göttergott Buddha, sich auf dem göttlichen Thron niederzulassen, der von Gott Brahmā (persölich) mit Kissen ausgestattet war. || Bunun üzerine tam bilge Tanrılar Tanrısı Buda, tanrı Brahmā tarafından kişisel olarak minderlerle döşenmiş ilahî tahtta oturarak emretti.

- (738) [DKP/JW 382: 3222-3226] **anta ötrü tükäl bilgä t(ä)ñri burhan br(a)hmasar äzrua ünin: oñaru ävrilmiş kertü sözlüg s(a)tyanupr(a)virt tilin olarnıñ köñilintä köküziñä yaraşı nom nomlayu y(a)rlikadı:** || Danach geruhte der vollkommen weise (Skt. *sarvajña*) Göttergott Buddha mit seiner Brahma-Stimme, (also) *brahmasvara*, und mit seiner dem Rechten zugewendeten und wahre Worte verwendenden *satyānupravṛtta*-Zunge, den *dharma* zu verkünden, (und zwar so), wie es ihrer Auffassungsgabe angemessen (war). || Ondan sonra tam bilge Tanrı Buda Brahmasvara Ezrua sesine doğru çevrilmiş doğru sözlü *Satyānupravṛtta* diliyle onların gönlünde göğsünde uygun olarak din öğreterek emretti:
- (739) [DKP/JW 660: 8253-8255] **anta ötrü tü[käl] [bilgä t(ä)ñri t(ä)ñrisi burhan] tözün burs[añ] [kuvrag pinv]atka bar[dı:]** || Daraufhin [ging] der vollk[ommen weise Göttergott Buddha mit dem] edlen sañgha auf den [Almosen]gang. || Ondan sonra tam bilge Tanrılar Tanrısı Buda asil cemaat *Pinvatka*'ya gitti.
- (740) [DKP/JW 660: 8262-8268] **anta ötrü tükäl [bilgä t(ä)ñri] burhan kamag [] birlä sansız ü[küş] tınlagların [arısız]lıg köl kızıñıñ [] arısızlıg költä [] tınl(ı)g tıgyuk ärdi:** || Daraufhin der vollkommen [weise Gott] Buddha alle [...] mit [...] unzählige und m[annigfache...] in [...] mit den Wesen [...] zum Ufer des [Exkremen]ten-Sees [...] war als [...] Wesen [...] im Exkrementen-See wiedergeboren worden. || Ondan sonra tam bilge Tanrı Buda bütün... ile sayısız canlılarla kirli göl kıyısına... kirli gölde... canlı (yeniden) doğdu.
- (741) [DKP/JW 664: 8367-8369] **anta ötrü tükäl bilgä t(ä)ñri t(ä)ñrisi burhan ana[nt]ka inčä tep y(a)rlikadı:** || Daraufhin sagte der vollkommen weise Göttergott zu *Āna[nda]*: || Ondan sonra tam bilge Tanrılar Tanrısı Buda *Ānanda*'ya şöyle dedi:
- (742) [DKP/JW 464: 4749-4751] **[anta ötrü] tükäl bilgä t(ä)ñ[ri t](ä)ñr[i]si [śariputre] arhantka inčä tep y(a)rlika[dı:]** || [Da] geruh[te] der vollkommen weise Göttergott (Buddha) zum arhat [*Śariputra*] zu sagen: || Sonra tam bilge Tanrılar Tanrısı Buda, *Śariputra* arhata şöyle dedi:

2.3.4.1.1. on küçlög ← tükel bilge

Bu eşdizimsel grup, *on küçlög* ‘on güçlü, on güce sahip’ kelime grubuyla *tükel bilge* ‘tam bilge’ eşdiziminin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 10 örnekte rastlanmıştır.

- (743) [DKP/E 146: 2406-2408] ...*şakılarnıñ arji[sı on] küçlög tükel bilge t(e)ñri t(e)ñrиси burhan...* || ...*Śākya* kabilesinin azizi, on güce sahip tam bilge, Tanrılar Tanrısı... ▪ [DKP/JW 560:6488-6492] (Nur) der gütige und einzige Freund aller Wesen, der *ṛṣi* der *Śākya*s, der mit den zehn Kräften (Skt. *daśabala*) ausgestattetist, seden.
- (744) [DKP/E 170: 3079-3080] ...*anı üçün on küçlög tükel bilge t(e)ñri burhan kop ödiin alku kşanlarta sav sözlemekde öglög köñülög y(a)rlıkar ermiş* || ...Bundan dolayı, on güce sahip, tam bilge, Tanrı Buda, her zaman (ve) her an konuşmasında düşünceli (bir şekilde davranarak) vaaz edermiş. ▪ [DKP/JW 626: 7714-7717] Deshalb hat, wie man sagt, der mit den zehn Kräften (Skt. *daśabala*) versehene, vollkommen weise Gott Buddha geruht, zu jeder Zeit und in jedem Augenblick beim Sprechen bewusst und aufmerksam zu sein.
- (745) [DKP/STF 128: 1046-1049] [*o/n k/üç/lüg tükäl bilgä tñri tñrиси bur[xan o]*] *bu biz-ing ämgäkimiz-tä umuy inay boltači tengri burxanta adin kim ärsär yoq:* || ... это - десяти сильный, совершенно мудрый бог богов Будда. Нет никого кроме божественного Будды, кто бы стал надеждой (парн.) || ... Bu, tanrıların on güçlü, tamamen bilge tanrısı Buda’dır. İlahî Buda’dan başka umut olacak kimse yoktur. ▪ [DKP/JW 560: 6488-6494] (Nur) der gütige und einzige Freund aller Wesen, der *ṛṣi* der *Śākya*s, der mit den zehn Kräften (Skt. *daśabala*) ausgestattete, vollkommen weise Göttergott Buddha ist es, (der in Frage kommt).
- (746) [DKP/JW 330: 2291-2296] *şakilar[nıñ aržısı] şudodane eligdin b(ä)lgürmiş [] on küçlög tükäl bilgä t(ä)ñri t(ä)ñrиси burhannıñ: yüz k(a)lp üç asankedaki ämgäkin ymä urunčak yemiş bolur:* || Das Leiden des mit den zehn Kräften (Skt. *daśabala*) ausgestatteten, vollkommen weisen Göttergottes Buddha, des [Weisen] der *śākya*s, der (aus dem Geschlecht) des *Śuddhodana* hervorgegangen ist, [...], hat (dieser) als Pfand (erst) in 100 *kalpas* und drei *asaṃkhyeyas* verbraucht (d.h. er hat 100 *kalpas* und drei *asaṃkhyeyas* gebraucht, um sein schlechtes *karma* zu tilgen). || *Śākya*ların bilgisi

Śuddhodana hükümdârın bildirdiği on güce sahip tam bilge Tanrılar Tanrısı Buda'nın 100 kalpa ve üç asanke dönemindeki sıkıntısını yine üzerine almış olur...

- (747) [DKP/JW 846: 11589-11592] [...] *ädgülig bahši [...] udaçi: on küçlüg [tükäl bilgä...]* || [...] die [...] tugendhafter Lehrer, [...] der mit den zehn Kräften (Skt. *daśabala*) ausgestattetete, v[ollkommen weise Buddha], der [...] vermag, [...]. || ...iyi öğretmen... çoban on güce sahip tam bilge...
- (748) [DKP/JW 660: 8246-8250] *amti ävd[in] [] ugurda y(a)rlikančuçi köñüllüg aržilar eligi on küçlüg түкäl bilgä t(ä)ñri burh[an] račagri kântkä yakın venuvan säñrämt[ä] y(a)rlikayur ärdi:* || Jetzt bei der Gelegenheit, a{us} dem Haus [zu gehen,] pflegte der mitleidige König der řsis, der mit den zehn Kräften (Skt. *daśabala*) ausgestattetete und vollkommen weise Gott Buddha sich im Kloster Veņuvana nahe der stadt Rājagṛha aufzuhalten. || Şimdi, evden... yolda şefkatli gönüllü azizlerin hükümdârı on güçlü tam bilge Tanrı Buda Rājagṛha kente yakın Veņuvana manastırında emrederdi.
- (749) [DKP/JW 576: 6837-6841] *on [küçlüg түкäl bilgä] t(ä)ñri burhan [] korkinčsı[z atavake] yäk []* || Der [mit den] zehn [Kräften (Skt. *daśabala*)] versehene und vollkommen weise] Gott Buddha [...] furchtlo[s...] der Dämon [Ātavaka...]. || On güce sahip tam bilge Tanrı Buda... korkusuz Ātavaka şeytan...
- (750) [DKP/JW 562-564: 6654-6558] *[[anta]] [[ötrü on küçlüg]] [[tükäl bilgä t(ä)ñri t(ä)ñrisi burhan kazlar bägiñä ogšati]] [[kök kalıkta uçup bardı:]]* || Daraufhin flog der mit den zehn Kräften (Skt. *daśabala*) ausgestattetete, vollkommen weise Göttergott Buddha dem Fürsten der Gänse (Skt. *rājahaṃsa*) gleich am Himmel davon. || Ondan sonra on güce sahip tam bilge Tanrılar Tanrısı Buda kazlar hükümdârına benzer gökyüzüne uçup gitti.
- (751) [DKP/JW 564: 6588-6591] *[[munčulayu čoglanip]] [[on küçlüg түкäl bilgä t(ä)ñri]] [[t(ä)ñrisi burhan magađ uluška]] [[käli y(a)rlikadı:]]* || Auf diese Weise (majestätisch) erstrahlend geruhte der mit den zehn Kräften (Skt. *daśabala*) versehene, vollkommen weise Göttergott Buddha ins Reich Magadha zu kommen. || Bu şekilde görkemli bir şekilde parıldayıp on güce sahip Tanrılar Tanrısı Buda Magadha ülkesine gelerek emretti.
- (752) [DKP/JW 558: 6435-6439] *umugumuz inagım(i)z on küçlüg түкäl bilgä t(ä)ñri t(ä)ñrisi burhan erig yavgan köñüllüg yäk içgäknij köñülin ymä tözün*

yavaş kılı y(a)rlıkadı: || Unsere Hoffnung und Zuflucht, der mit den zehn Kräften (Skt. *daşabala*) versehene Göttergott Buddha, hat geruht, (sogar) das Gemüt eines groben und wilden Dämons edel und milde zu stimmen. || Umudumuz on güce sahip tam bilge Tanrılar tanrısı Buda kaba gönüllü şeytanın içini gönlünü yine asil (ve) nazik kılarak emretti.

2.3.4.1.2. umug mag ← tükel bilge

Bu eşdizimsel grup, *umug mag* ‘umut, dayanak’ kelime grubuyla *tükel bilge* ‘tam bilge’ eşdiziminin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 6 örnekte rastlanmıştır.

(753) [DKP/E 131: 2047-2053] ...[ed]gü edgü tözün oglum bo sav antag ok [ol] on küçlüg **umug mag tükel bilge** [t(e)ŋ]ri burhan bodis(a)v(a)tl(a)r yorığın[ta yor]ıyur erken adınların [sa]vın tıdmadın ötgürü öz [isig] titip ıdalap adın[larka ayıg] kılmadı. || ...İyi, iyi! Asil oğlum! Bunun gibi (o) on güce sahip, ümidimiz, tam bilge Tanrı Buda, Bodhisattvalar yolunda yürürken başkalarının sözünü engellemek (günahından) dolayı kendi canını terk etti, başkalarına (kötü) davranmadı. ▪ [DKP/STF 84: 548-555] “О добрый добрый, благородный сын мой! Этот ответ (?) таков. Когда [наша] надежда (парн.) - совершенно мудрый [десятисильный] бог богов Будда пребывал на стезе бодхисаттв, он, не прерывая, внимал словам других и, отрешившись от самого себя, по отношению к другим.” || “Ey iyi, nazik, asil oğlum! Bu cevap (?) budur. [Bizim] umudumuz - tanrıların tamamen bilge [on güçlü] tanrısı Buda, bodhisattva’ların yolundayken, kesintiye uğramadan başkalarının sözlerine kulak verdi ve başkalarına karşı kendisinden vazgeçti.” ▪ [DKP/JW 502: 5324-5329] Der Lehrer sagte zu seinem Schüler: Ausgezeichnet, ausgezeichnet, mein [ed]ler Sohn; diese Sache verhält sich genau [so]! Als der vollkommen weise Göttergott Buddha, der vie zehn [Kräfte] (Skt. *daşabala*) besitzt und der eine Hoffnung und Zuflucht ist, auf dem Pfad der Bodhisattvas wandelte, da gab er sein eigenes Leben hin, ohne die Angelegenheiten anderer zu behindern, und fügte anderen nichts Böses zu.

(754) [DKP/E 131: 2040-2042] ...şaki[larnıŋ arji]sı **umug mag tükel [bilge t(e)ŋri t(e)ŋrisi]** burhan yumşak savın... || ...*řākyaların* evliyası, ümidimiz, tam bilge Tanrılar Tanrısı Buda yumuşak sözlerle... ▪ [DKP/STF 84: 542-544]

“...являющийся надеждой (парн.) праведник из рода Шакья совершенно [мудрый бог богов] Будда некогда разговаривал учтиво.” || “... Şakya soyundan gelen ve umut olan salih bir kimse, kusursuz [tanrıların bilge tanrısı] Buda, bir zamanlar kibarca konuştu.” ▪ [DKP/JW 500: 5318-5321] Dervollkommen [w]eise Gott Buddha, der Seher der Śākya, die Hoffnung und Zuflucht, hat mit sanften Worten immer Rechtes gesagt.

- (755) [DKP/E 148: 2452-2455] *...anın kamagnıñ umuğı inagi tükel bilge t(e)ñri t(e)ñrisi burhan magad uluşka kelgeli taplayu y(a)rlıkazun tēp...* || “Bundan dolayı herkesin umudu tam bilge, Tanrılar Tanrısı Buda, *Magadha* (adlı) ülkeye gelmeyi kabul etsin.” dedi. ▪ [DKP/JW 562: 6535-6538] Deshalb möge der vollkommen weise Göttergott Buddha, Hoffnung und Zuflucht von allen, geruhen, ins Land *Magadha* kommen zu wollen.
- (756) [DKP/E 154: 2641-2644] *ötrü umug inag tükel bilge t(e)ñri t(e)ñrisi burhan bilip ukup ol iglig toyunka inçe tēp ayitu y(a)rlıkadı...* || Daha sonra (canlıların) umudu, tam bilge Tanrılar Tanrısı Buda, bilip anlayarak o hasta rahibe şöyle sordu: ▪ [DKP/JW 154: 6965-6968] Da begriff die Hoffnung und Zuflucht, der vollkommen weise Göttergott Buddha, und er geruhte, jenen kranken Mönch folgendermaßen zu befragen:
- (757) [DKP/E 152: 2571-2572] *[...u]muğı inagi tükel bilge t(e)ñri [burhan]ıg yok yodun kılmazun...* || ...umudu, tam bilge Tanrı Buda’yı yok edip ortadan kaldırmasin. ▪ [DKP/JW 152: 6762-6764] [Kein]eswegs soll er den vollkommen weisen Gott Buddha, die Hoffnung und Zuflucht [der] dreiteiligen Welt, vernichten.
- (758) [DKP/JW 400: 3552-3555] *ol ok biziñ umugumuz in[agımız tükäl] bilgä t(ä)ñri t(ä)ñrisi šaki[muni burhan bodis(a)v(a)t] yorıkın yoriyur ärkän alp ka[ıg] inčä sakıntı:* || Und eben diese unsere Hoffnung und Zu[flucht, der vollkommen] weise Göttergott Śākya[muni Buddha], hat Folgendes überlegt, als er den Pfad der [Bodhisattvas] wandelte und sich heroisch [anstrengte]: || O bizim umudumuz, tam bilge, Tanrılar Tanrısı Śākyamuni Buda Bodhisattvalar yolunda yürürken sert (bir şekilde) şöyle düşündü:

2.2.1.1.2. ayagka tegimlig ← tükel bilge

Bu eşdizimsel grup, *ayagka tegimlig* ‘saygıdeğer, hürmete layık’ eşdizimiyle *tükel bilge* ‘tam bilge’ eşdiziminin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 3 örnekte rastlanmıştır.

- (759) [DKP/E 215: 4445-4446] ...*bo savag eşidip ayagka teg/imlig tükel bilge t(e)ŋri t(e)ŋrisi burhan [...]* || Bu sözü işiten saygıdeğer, tam bilge, Tanrılar Tanrısı Buda... ▪ [DKP/JW 638: 7893-7895] Nachdem er diese Worte vernommen hatte, geruhte der verehrungswürd[ige] und vollkommen weise Göttergott Buddha
- (760) [DKP/E 147: 2421-2424] ...*ötrü bimbazaré élig beg çivakég okıp kayudın yınak ayagka tegimlig tükel bilge t(e)ŋri burhan bolur erti.* || ...Daha sonra Hükümdar *Bimbasāra*, *Jīvaka*’yı çağırdı ve (şöyle) buyurdu): Saygıdeğer, tam bilge, Tanrı Buda ne tarafta bulunur?
- (761) [DKP/JW 576: 6865-6870] [*ayagka*] *tägimlig [tükä]l bilgä [t(ä)ŋri] burhan ol [yalınayu tu]rur č(a)kirin lenhwa [čäčäk ku]žatre b(ä)lgürtüp [] başınta köni []* || Der [... verehrungs]würdige und [vollkommen weise Gott] Budha transformierte jenen [stä]ndig [flammenden] çakra in Lotus[blumen und Sch]irme und [...] über seinem Kopf wahr [...] machte er. || Saygıdeğer tam bilge Tanrı Buda, o parlayan devri nilüfer çiçeğini ortaya çıkarıp... başında gerçek...

2.2.1.1.2.1. atı kötrülmiş ← ayagka tegimlig ← tükel bilge

Bu eşdizimsel grup, *atı kötrülmiş* ‘adı yüceltilmiş’ kelime grubu, *ayagka tegimlig* ‘saygıdeğer, hürmete layık’ eşdizimi ve *tükel bilge* ‘tam bilge’ eşdiziminin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 2 örnekte rastlanmıştır.

- (762) [DKP/E 92: 956-958] ...*bir ödün atı kötrülmiş ayagka [teğimli]g tükel bilge t(e)ŋri t(e)ŋri[si] burhan şrav(a)s]t kentke yakın...* || ...Bir zamanlar adı yüceltilmiş tam bilge, Tanrılar Tanrısı (Buda) *Śrāvastī* (adlı) şehre... ▪ [DKP/JW 336: 2383-2388] Einst geruhte der vollkommen weise Göttergott [Buddha], dessen Name erhaben ist, der Verehrungsw[ürdi]ge, sich im Kloster Jetava[na] nahe der Stadt [*Śrāvastī*] gemeinsam mit 1250 Schülern aufzuhalten.

- (763) [DKP/E 147: 2449-2450] ...*bo biziñ emgekim(i)zde atı kötrülmiş ayagka tegimlig tükel bilge t(e)ñri t(e)ñrisi burhanta adın kimni erser umug inag bolmaz...* || Bu bizim ıstırabımızda adı yüceltilmiş, saygıdeğer, tam bilge Tanrılar Tanrısı Buda'dan başka kimseyi umut olarak dileyen olmaz. ▪ [DKP/JW 562: 6531-6535] In diesem unserem Leid Hoffnung und Zuflucht suchend, finden wir niemand anderen als den verehrungswürdigen und vollkommen weisen Göttergott Buddha, dessen Name erhaben ist.

2.2.1.1.2.2. yarlıkançuçı köñüllüg ← tükel bilge

Bu eşdizimsel grup, *yarlıkançuçı köñül* 'buyurucu, bağışlayıcı gönül' eşdizimiyle *tükel bilge* 'tam bilge' eşdiziminin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 2 örnekte rastlanmıştır.

- (764) [DKP/E 199: 3955-3959] *yértinçününj umug inagi y(a)rlıkançuçı köñüllüg tükel bilge t(e)ñri burhan bütün sansar içinte neçe t(i)nlıglar urugı y(a)rlıkamış erser ança tınl(i)glar [...] emgek[le]rin m(e)n ök amranayın tęp* || yeryüzünün ümidi, merhametli, tam bilge Tanrı Buda bütün Samsāra içinde ne kadar canlı nesline vaaz etmişse, o kadar canlı... ıstıraplarla ben de sevineyim dedi. ▪ [DKP/JW 758: 9998-1002] Wie viele Lebewesengeschlechter der mitleidige und vollkommen weise Gott Buddha, die Hoffnung und Zuflucht der Welt, im gesamten samsāra verkündet hat, so viele Leiden der Lebewesen will ich allein erleiden.
- (765) [DKP/JW 570: 6712-6712] *[[k(ä)ntü özi y(a)rlıkançuçı köñül(l)üg tükäl bilgä t(ä)ñri burhan]] [[säniñ äviñä kälyük ol:]]* || Der mitleidige und vollkommen weise Gott Buddha ist höchstpersönlich in dein Haus getreten. || Kendisi şefkatli gönüllü tam bilge Tanrı Buda senin evine geldi.

2.3.4.1.3. şakılarnın arjısı ←tükel bilge

Bu eşdizimsel grup, *şakılarnın arjısı* 'Śākya boyunun ermişi, azizi' kelime grubuyla *tükel bilge* 'tam bilge' eşdiziminin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 2 örnekte rastlanmıştır.

- (766) [DKP/E 157: 2708-2709] ...*y(a)rlıkap y(a)rlıkançuçı köñüllüg şa[kılarnıñ] arjısı tükel bilge t(e)ñri bu[rhan...]* || ...Merhametli, *Śākya* boyunun azizi tam bilge Tanrı Buda... ▪ [DKP/JW 586: 7031-7032] Nachdem er [dies zu sagen]

geruht hatte, [raf]fte der mitleidige řşi [der Śākyas], der vollkommen weise Gott Bud[dha],

- (767) [DKP/JW 564: 6560-6564] [[**şakilarıı arżısı tükäl bilgä t(ä)ıri t(ä)ırisi burhan**]] [[*kök kalıkta uçup bardokta*]] [*üç miı ulug yertinçü*]] [[*yer suv täpräyür osuglug közünti:*]] || Als der şşi der Śākyas, der vollkommen weise Göttergott Buddha am Himmel davonflog, schien es, als bebt die Breitausend-Großtausend-Welt (Skt. *trisāhasramahāsāhasralokadhātu*). || řākıyaların azizi tam bilge Tanrılar Tanrısı Buda gökyüzünde uçup gittiğinde üç bin büyük dünya titriyor gibi göründü.

2.3.5. **tükel bilge Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Grupları**

Tükel bilge eşdiziminin art yöneliminde sadece *t(e)ıri teırisi burhan* ve *t(e)ıri burhan* eşdizimsel grupları tespit edilmiştir. Bütün *tükel bilge* örneklerinin art yöneliminde *t(e)ıri teırisi burhan*, *t(e)ıri burhan* ve *yetinçsiz nom hanı* kelime grupları ve *t(e)ıri ve m(ä)n*, kelimeleri olduğu için örnekler tekrar yazılmayacak, bu bölümde ön yöneliminde eşdizimsel grup oluşturmıyan eşdizimlere yer verilecektir. *Yetinçsiz nom hanı* kelime grubu ve *t(e)ıri ve m(ä)n* kelimeleri 1 farklı yerde tanıklanmıştır.

- (768) [DKP/E 72: 377-383] ...*tükel sözlegülük küçim yoki kayu tnl(t)glarıı utlısı sevinçsiz kılmuşları **tükel bilge t(e)ıri teırisi burhan asankêlig yolta bodis(a)t(a)vlar yorigınta yoriyur erken isig özin ıdaladı...*** || ...Bu sözü benim etraflıca söylemeye gücüm yok. Nice canlının sevincinin (engellendiğini) mutsuz kılındığını (gör). Tam bilge Tanrılar Tanrısı Buda sayısız yolda Bodhisattvaların yolunta yürür iken canını terk etti. ▪ [DKP/JW 248: 856-861] Ich habe nicht die Kraft, jene Angelegenheit vollständig zu schildern. Wie undankbar haben sich die Wesen (immer) verhalten! Als der vollkommen weise Göttergott Buddha auf dem Bodhisattva-Pfad wandelte, dem asamkhyeyas (dauernden) Weg, hat er sein Leben hingegeben.

- (769) [DKP/E 170: 3084-3086] ...*kayu **tükel bilge t(e)ıri t(e)ırisi burhan bodis(a)t(a)v yolınta yoriyur** || ...Tam bilge, Tanrılar Tanrısı Budaların çoğu, bodhisattva yolunda yürür. ▪ [DKP/JW 626: 7719-7721] als der vollkommen weise Göttergott Buddha gerade auf dem Bodhisattva-Pfad wandelte, welcherart sein Sammeln von Heilsamem war.*

- (770) [DKP/E 202: 4079-4082] ...**tükel bilge t(e)ᅇri burhan** *bo[dis(a)t(a)v]* *yolınta yoriyur erken ança üküş aç[ıg] emgek emgenip tēmin ök burhanl(i)g bil[ge] biligke tükellig boltı...* || ...Tam bilge Tanrı Buda bodhisattva yolunda yürüken o kadar çok acı çekti (ki) hemen ilahi bilgeliğe layık oldu. ▪ [DKP/JW 782: 10451-10454] Als der vollkommen weise Gott Buddha auf dem Pfad der Bodh[isattvas] wandelte, hat er derartig zahlreiche schlimme Leiden erfahren und ist erst dann der Weisheit der Buddhas teilhaftig geworden.
- (771) [DKP/E 89: 882-883] ...**tükel bilge t(e)ᅇr[i] [t(e)ᅇrisi burhan]** *ınçe tep y(a)rlıkadı...* || ...Tam bilge, Tanrılar Tanrısı Buda şöyle buyurdu: ▪ [DKP/JW 394: 3437-3438] Der vollkommen weise Götter[gott Buddha] geruhte (ferner) zu sprechen:
- (772) [DKP/E 106: 1343-1344] ...*yēg bahşısı* **tükel bil[ge] t(e)ᅇri t(e)ᅇri/si burhan...** || ...iyi hocası, tam bilge, Tanrılar Tanrısı Buda... ▪ [DKP/JW 408: 3654-3655] Einst geruhte der vollkommen weise Göttergott Buddha, der beste der Dreitausend-Welt (Skt. *trisāhasralokadhātu*)
- (773) [DKP/E 146: 2412-2416] **tükel bilge t(e)ᅇri t(e)ᅇrisi burhan** *ertingü y(a)rlıkançuçı köñüllig ol adınlarını emgekin körser bir kşan ödiün y(i)me serip turgalı umaz...* || Tam bilge, Tanrılar Tanrısı Buda olağanüstü merhametlidir. Başkalarının ıstırabını görse bir an bile tahammül edip duramaz. ▪ [DKP/STF 128: 1050-1053] Совершенно мудрый бог богов Будда наделен необычайно сострадательным сердцем и, если видит страдания других, то ни одного мгновения не в состоянии выдержать это. || Tanrıların kusursuz bilge tanrısı Buda, olağanüstü derecede şefkatli bir kalbe sahiptir ve eğer başkalarının acısını görürse, bir an için buna dayanamaz. ▪ [DKP/JW 560: 6496-6500] (Denn) der vollkommen weise Göttergott Buddha ist sehr mitleidig. Wenn er das Leid von Anderen sieht, so kann er es nicht einen Moment ertragen und untätig bleiben.
- (774) [DKP/E 163: 2888-2889] ...**tükel bilge t(e)ᅇri/ t(e)ᅇrisi bur/kanka artukrak söz...** || ...tam bilge, Tanrılar Tanrısı Buda'ya çok fazla söz... ▪ [DKP/JW 608: 7421-7434] Da sagte der Schüler [mit] entschiedener Gläubig[keit] in Bezug auf den vollkommen weisen Gö[tter]go[tt] Buddha e[rgebenst] zu seinem Lehrer:
- (775) [DKP/E 171: 3100-3103] ...*ēşidgil tözün oglum* **tükel bilge t(e)ᅇri t(e)ᅇrisi burhannıᅇ bo montag y(a)rlıkamışı bar...** || ...Dinle, asil oğlum. Tam bilge,

Tanrılar Tanrısı Buda'nın şöyle bir vaazı var: ▪ [DKP/JW 630: 7735-7738]
Höre, mein edler Sohn, es gibt folgende Erzählung des vollkommen weise
Göttergottes Buddha:

- (776) [DKP/E 174: 3213-3216] ...*kim kayu kişi tagun askançu [s]öz[le]geli ugradukda t(e)ṅri burhan... sakinsar **tükel bilge t(e)ṅri [t(e)ṅrisi burhan] ülgüsüz üküş edgülüg [...]** || ...Şöyle ki bazı kişiler dedikodu yapmayı düşündüğünde Tanrı Buda... düşünse tam bilge, Tanrılar Tanrısı Buda sayısız iyilik... ▪ [DKP/JW 650: 8108-8113] Wenn irgendein Mensch beabsichtigt, etwas Spöttisches (Skt. *sambhinnapralāpa*) zu sagen und wenn er (dabei) an den Buddha denkt, und wenn ich [diese derartig] zahlreichen heilvollen [dh]a[rm]as (des) vollkommen weisen Gott Buddhas oder zumindest einen seiner dharmas [im Maße] eines śloka oder auch den göttlichen Buddha (selbst) lobpreise, wäre das für mich sehr gut.*
- (777) [DKP/E 78: 547-550] ...**tükel bilge [t(e)ṅrisi burhan yipün lénhua [çeçek] teg oṅaru evrilmiş styanu[parvirt tilin] y(a)rlıkamışı bar...** || ...tam bilge (Tanrılar) Tanrısı Buda kırmızı nilüfer çiçeği gibi sağa dönmüş *satyānuparivarta* diliyle buyurmuşluğu vardır. ▪ [DKP/JW 816: 11070-11073] Es gibt [beispi]lweise einen Ausspruch, den der vollkommen weise [Götter]gott Buddha [mit seiner] gleich einer Lotus[blume rosafarbigen und zum Rechten gewendeten, (d. h. im Sanskrit) *satyānu[pravṛtta, Zunge] getätigt hat:*
- (778) [DKP/E 131-132: 2056-2060] ...**tükel bilge [t(e)ṅri burhannıḡ asankel]ıg yoltakı [çati]k [kılmış kezigin anı] eşidip üküş tınl(ı)g[lar irig sarsıg sav sö]zlemekdin tıdılzunlar tēp tēdi...** || Tam bilge (Tanrı Buda'nın sayısız) yaşamlarından (birinde) yaşadığı bir doğum hikâyesini ve tecrübesini sırasıyla anlatınız. ▪ [DKP/STF 84: 559-564] “когда совершенно мудрый божественный Будда на безмерно долгом пути (Skt. *asamkhyā*) совершал поступки [изложенные] в джатаке, чтобы, услышав о них, многие живые существа воздержались от произнесения грубых и бранных слов” - так он обратился. || “tamamen bilge ilahî Buda, son derece uzun bir yoldayken (*asamkhyā*), jataka'da, onları işitince, birçok canlı varlığın kaba ve küfürlü sözler söylemekten kaçınmaları için eylemler gerçekleştirdi. – bu şekilde hitap etti.” ▪ [DKP/JW 502: 5335-5341] Zahlreiche Lebewesen sollen dies hören, (nämlich) die Reihe von jātakas, die der vollkommen weise Gott Buddha auf

- dem Weg, der asamkhyeyas (währte), vollbrachte, und sich, (wenn sie dies gehört haben,) zurückhalten vom Sprechen grober Worte (Skt. *pāruṣyavāda*).
- (779) [DKP/E 146: 2418-2421] ...*ol ok tükkel bilge t(e)ᅇri burhan atavakē yekig utup yēgedip y(a)vlak köñülin yavalturgalı ugay erki tēp...* || ...İşte o tam bilge Tanrı Buda, *Ātavaka* (adlı) şeytanı mağlup edip (onun) kötü gönlünü yumuşatabilir herhalde? dedi. ▪ [DKP/JW 560: 6502-6505] (Den) nur jener vollkommen weise Gott Buddha wird wohl in der Lage sein, eben jenen Dämon zu besiegen und seine Bosheit zu besänftigen.
- (780) [DKP/E 150: 2524] [...*t/ükkel bilge t/(e)ᅇri...*] || ...tam bilge Tanrı...
- (781) [DKP/E 153: 2615-2616] ...*tükkel bilge t(e)ᅇri [burhan]/[bo] yavlak kıkırmış üniüg t(e)ᅇridem [...]* || ...Tam bilge Tanrı (Buda bu) kötü (bir şekilde) haykıran sese (karşı) kutsal... ▪ [DKP/JW 574: 6806-6808] Der vollkommen weise Gott [Buddha] transformierte [diese] übel aufheulende Stimme in göttliche [...]
- (782) [DKP/E 157: 2715-2718] ...*tükkel bilge t(e)ᅇri b[urhan] k[ent]ü özi b(a)drabırs[an]da olurup laukik tētme yērtinçüdeki k[öñül] yügerü kılıp amtı hormuzta t(e)ᅇri t(e)rkin maᅇa suv kelürzün tēp sakınıp y(a)rlikadı...* || ...Tam bilge Tanrı Buda kendisi *Bhadravāsthāna*'da oturup *Laukika* denilen dünyadaki (Tanrı Indra) aklına gelip, şimdi (Tanrı Indra) aklına gelip, şimdi Tanrı Indra çabucak bana su getirsin diye düşünüp buyurdu. ▪ [DKP/JW 586: 7037-7041] Der vollkommen weise Gott Bu[ddha] setzte sich selbst auf das *bhadrapīthasthāna*, brachte die *laukika* genannte, (d. h.) auf die Welt bezogene Ge[sinnung], hervor und befahl in Gedanken: Jetzt soll Gott Indra mir schnell Wasser herbeischaffen.
- (783) [DKP/E 158: 2738-2739] ...*kim ol toyunug tükkel [bilge t(e)ᅇri burhan ulug türlüg...* || ...Öyle ki o rahibi tam (bilge) Tanrı Buda büyük, türlü (eziyetlerden)... ▪ [DKP/JW 586-588: 7060-7063] Ist, es nicht erstaunlich, dass der vollkommen [weise Go]tt Buddha jenen Mönch von seiner schlimmen [und schweren K]rankeit zu befreien [geruht hat]?
- (784) [DKP/E 170: 3092-3095] ...*tükkel bilge t(e)ᅇri burhan asankēl(i)g yolta yor[ıyur] erken neçökledi adın tnl(i)glar üçün [isi]g özin idaladı erki* || Tam bilge, Tanrı Buda, sayısız yollarda yürürken, niçin diğer canlılar için canını terk etti acaba? ▪ [DKP/JW 626: 7727-7730] möget Ihr (doch) geruhen zu verkünden, wie der vollkommen weise Göttergott Buddha, als er auf dem

asamkhyeyas (dauernden) Pfad wandelte, um anderer Lebewesen willen sein [Le]ben fortgab.

- (785) [DKP/STF 128: 1054-1055] *amti mn tngri tngri burxan-qa arqış ön[türüp i]d[ayin: ol] oq tükäl [bilgä]³⁰ ///* || И пусть же теперь я призову (букв. подниму) и направлю посланцев к богу богов Будде. Он же, совершенно мудрый ... || Ve ben şimdi elçiler çağırayım ve onları tanrıların tanrısı Buda'ya göndereyim. O kusursuz bir bilgedir... ▪ [DKP/JW 560: 6500-6505] Ich will jetzt einen Boten zum Göttergott Buddha, der mit den zehn Kräften (Skt. *daśabala*) ausgestattet ist, senden. (Denn) nur jener vollkommen weise Gott Buddha wird wohl in der Lage sein, eben jenen Dämon zu besiegen und seine Bodheit zu besänftigen.
- (786) [DKP/STF 152: 1280-1283] *qayu mn tükäl bilgä tngri tngri burxan yrliqamiş çxşapt-iy bükünki künkädägi ariy küz-ädtim: ||* Так так до сегодняшнего дня я свято соблюдал обет, являющийся наказом совершенно мудрого бога богов Будды, в силу этой добродетели снова (?) ...” || Bu yüzden bugüne kadar tanrıların kusursuz bilge tanrısı Buda'nın cezası olan yemini, yine bu erdem sayesinde, kutsal bir şekilde yerine getirdim (?)...” ▪ [DKP/JW 734: 9609-9612] Ich habe biszum heutiigen Tag die Gebote (Skt. *śīla*), die der vollkommen weise Göttergott Buddha erlassen hat, rein befolgt.
- (787) [DKP/STF 158: 1334-1337] *tngri baxši tükäl bilg[ä] tngri tngri burxan asanki-liy y[ol]ta yoriyur ärkän: biz-ni üçün mun[i] tæg açiy ämgäk ämgänü yrliqamiş: ||* “Божественный наставник, когда совершенно мудрый бог богов Будда находился на долгом пути *asamkhyeya*, он соблаговолил ради нас перенести столь горькие мучения.” || Kutsal akıl hocası, tanrıların kusursuz tanrısı Buda *asamkhyeya*'nin uzun yolculuğundayken, bizim için bu kadar acı bir azabı çekmeyi kabul etti. ▪ [DKP/JW 786: 10538-10541] Göttlicher Lehrer, als der vollkommen weise Göttergott Buddha gerade auf dem *asamkhyeyas* (dauernden) Pfad wandelte, hat er geruht, um unseretwillen solche bitteren Leiden zu ertragen.
- (788) [DKP/STF 182: 1570-1571] */// tükäl bilgä [tngri tngri bur]xan bodistv-lar yoriy ///* || “... совершенно мудрый бог богов Будда на стезе бодхисаттв ...” || “... tanrıların kusursuz bilge tanrısı Buda Bodhisattvaların yolunda ...” ▪

³⁰ Wilkens yayınında *tükel bilge teñri burhan* şeklinde okunmuştur.

- [DKP/JW 720: 9420-9422] [Als] der vollkommen weise [Gott Bud]dha [auf] dem Pfad der Bodhisattvas [wandelt, ...]
- (789) [DKP/STF 214: 1898-1901] /// [tükäl] **bilgä tngri tngri** [burx]an *yipün lenhu-a ylpiryaqiäg [ken]g yetiz ongaru ävrilmiš styanuprvirt [til]in [kän]tünöz-i yarliqamiš čadik* /// || Это - джатака которую [совершенно] мудрый бог богом Будда соблаговолил сам рассказать [своим] языком, развернутым правильно подобно широкому (парн.) листу Сатванупр(а)ванта пурпурного лотоса. || Bu, tanrıların [tamamen] bilge tanrısı Buda'nın [kendi] diliyle anlatmayı kabul ettiği, mor nilüferin geniş bir Sattvanupra yaprağı gibi düzgün bir şekilde açılmış jataka'dır. ▪ [DKP/JW 454: 4525-4530] [In einer] vergangenen [Zeit] hat der vollkommen weise Göttergott buddha mit seiner b[r]eiten Zunge, die wie ein rosafarbenes Lotus(blüten)blatt und nach rechts gewendet, also satyānupravṛtta, ist, höchstpersönlich ein jātaka zu verkünden [geruht].
- (790) [DKP/JW 204: 8-12] *alku bilgülük nomlarıg bütürü bilip tötünčsüz **tükäl bilgä**: yetinčsiz nom hanı: burhanlıg č(a)kr(a)v(a)rt elig han oronta oluru [yarlı]kadı:* || und alle wissenswerten *dharmas* (sc. geistige Objekte) vollständig erkannt hatte, geruhte der unergründliche, vollkommen weise und unerreichbare dharma-König (Skt. *dharmarāja*), der buddhahafte cakravartin-König, sich auf dem Thron niederzulassen. || Bütün bilinmeye değer öğretileri bitirip bilip akıl almaz tam bilge sonsuz öğreti hükümdarı Budalık hükümdarının tahtında oturarak emretti.
- (791) [DKP/JW 208: 121-126] **tükäl bilgä t(ä)ngri t(ä)ngri burhan** *öz agzın. idok tilin. yügärü yüz törlüg ögdin ögä alkayu y(a)rlikamiš: ädgü ten tarıglıg yerkä ogşatı azk(i)ya buşılıg urugnuş ülgüsüz üküš keñ alkıg tüš berdäçi:* || die, wenn man sie nach ihrer Einmaligkeit beurteilt, vorzüglicher sin als Gott Brahma im Himmel überlegen sind, und die im Hinblick auf ihre mannigfachen Tugenden einmaliger als die Welt jambudvipa sind.
- (792) [DKP/JW 240: #724-#727] *čak [ol] semäktä ymä šakimuni **tükäl bilgä** (Br. śākyamuni) t(ä)ngri t(ä)ngri burhan bodis(a)t(a)v yorıkın yorıyur ärkän. sıgun ažuınta tugdı ärti:* || Und als in eben [jenem] Wald *Śākyamuni*, der vollkommen weise Göttergott Buddha, den Bodhisattva-Pfad wandelte, war er in der Existenz eines Marals geboren worden. || Ve tam da bu ormanda

Śākyamuni, tam bilge Tanrılar Tanrısı Buda, Bodhisattva yolunda yürüdüğünde, bir geyiğin varlığında doğdu.

(793) [DKP/JW 252: 871-878] *t(ä)ñrim tükäl bilgä t(ä)ñri t(ä)ñri/si burhan asankelig uzun yolta bodis(a)t(a)vlar y[o]rıkın yor[ıyur] ärkän. näčük ärsär kalıp: bo [öz]lüg ölürmäklig tsuy ayıg kılın[ç]l[arıg] tıdgalır üçün amrak isig özi üzä nätäg yañlig ämgänü y(a)rıkadı äрки. || Herr, als der vollkommen weise Göttergott Buddha den Bodhisattva-Wandel auf dem langen Weg (in der Dauer) von asamkheyas wand[elte], wie verhielt er sich und wie geruhte er da am eigenen Leibe Leid zu erfahren, um diese [schlimmen] Sünden des Tötens von Lebewesen (Skt. *prāṇātipāta*) zu vermeiden? || Tanrım, tam bilge Tanrılar Tanrısı Buda, uzun yolda bodhisattva yolunda yürürken nasıl davrandı ve bu korkunç günahların kefarecini ödemek için kendi bedeninde acı çekmeye nasıl emretti acaba?*

(794) [DKP/JW 252: 880-887] *k(a)ltı m(ä)n nätägin tükäl bilgä t(ä)ñri t(ä)ñrisi burhanka agınčsız süzök kertgünc köñüllüg bolu täginsär m(ä)n yänä ymä ol čatik nomug äšidip tınl(ı)glar: t(ä)ñri t(ä)ñrisi burhan bizni üçün muntag ämgäk ämgänmiş biz ymä [olarn]ı üçün özlüg ölürmäktin tıdınalım tep näčükün ärsär köni böküş urungaylarmu: || Wenn ich nämlich ergebnst unumkehrbaren Glauben an den vollkommen weisen Göttergott Buddha erlange und auch jene *jātaka*-Schrift gehört habe (und sie anderen verkünde), werden dann die Lebewesen irgendwie die wahrhaftige Einstellung an den Tag legen, (indem sie bedenken): Auch wir, die wir solchermaßen Leid erfahren haben, wollen uns des Tötens von Lebewesen (Skt. *prāṇātipāta*) um [ihret]willen enthalten, wie der Göttergott Buddha um unseretwillen (dies getan hat)? || Çünkü eğer mükemmel bilge Tanrılar Tanrısı Buda'ya içtenlikle geri dönülmez bir inanca erişirsem ve aynı zamanda bu kutsal kitabımı işitip başkalarına ilan edersem, o zaman bir şekilde canlı varlıklar doğru bir tutum sergileyecek ve şöyle düşünecektir: Bu şekilde acı çeken bizler de Tanrılar Tanrısı Buda'nın bizim hatırımız için yaptığı gibi, canlı varlıkları onların iyiliği için öldürmekten kaçınalım mı?*

(795) [DKP/JW 252: 888-890] *äšid oğlum: tükäl bilgä t(ä)ñri t(ä)ñrisi burhannıñ yipün lenhwa yapırğakı [täg] idok t[i]l[i]n y(a)rıkamış nomınta inčä [teyür:] || Höre mein Sohn! Es [heißt] so in einer Schrift, die vollkommen weise Göttergott Buddha mit seiner heiligen Z[u]n[g]e verkündet hat, die [wie] das Blatt des rosafarbigen Lotus ist: || Duy oğlum! Tam bilge Tanrılar Tanrısı*

Buda'nın pembe nilüfer yaprağına benzeyen kutsal diliyle ilan ettiği (bir) kutsal kitapta şöyle yazıyor:

- (796) [DKP/JW 330: 2285-2287] [**tükäl**] **bilgä** [**t(ä)ḡri t(ä)ḡri/si burhanta**] [*adın kim ä]rsär tükäl sözläyü*] || [Niem]and [anders] als der [vollkommen] weise [Göttergott] Buddha wird (dies) vollständig zu schildern vermögen. || ...tam bilge Tanrılar Tanrısı Bua'dan başka hiç kimse (bunu) tam olarak tarif edemez.
- (797) [DKP/JW 332: 2331-2333] *äšidgil tözün ogl[um]* [**tükä]l b[i]lgä t(ä)ḡri burhan**] *iki törlüg tnl(i)g[la]rığ arığ yazoksuz ol tep y(a)rlıka[di:]*] || Höre zu, [mein] edler Sohn: [...] der [vollkomme]n weise Gott Buddha hat zwei Arten von Lebewesen als rein und sündlos zu bezeichnen geruht. || Dinle asil oğlum, tam bilge Tanrı Buda iki türlü canlıları saf (ve) günahsız olarak adlandırmaya emretti.
- (798) [DKP/JW 380: 3169-3172] *ötrü t(ä)ḡrilär [eligi]* **tükäl bilgä t(ä)ḡri burhan** *küü käl[i]g ärdäm küçintä kök kalık yol[inč]a yorıyu kälti:*] || Da kam der [König] der Götter, der vollkommen weise Gott Buddha mittels seiner ṛddhi-Zaubermacht [auf] dem Himmelsweg wandelnd herbei. || Sonra Tanrıların hükümdârı tam bilge Tanrı Buda erdem sayesinde yolunda yürüyerek geldi.
- (799) [DKP/JW 380: 3180-3183] *körü kanınčsız* **tükäl bilgä t(ä)ḡri burhan** *y(a)rlıkančuči köñüllüg eešin tušin öñtün kılıp utuzmaksız bilgä biliglig katıg yasın eligintä tutdı:*] || Der vollkommen weise (Skt. *sarvajña*) Gott Buddha, (der so schön war), dass man sich nicht sattesehen konnte, stellte seine Gefährten des Mitleids (Skt. *karuṇā*) in vorderster Reihe auf und nahm seinen festen Bogen der unbesiegbaren Weisheit (Skt. *prajñā*) in seine Hand. || Doyulmaz tam bilge Tanrı Buda, şefkatli gönüllü arkadaşlarını ön plana çıkardı ve yenilmez bilgelik sert yayını eline aldı.
- (800) [DKP/JW 394: 3414-3417] [*] bo savag [äšidip] / [iki tizin č]ökiṭü [olurup* **tükäl bilgä t(ä)ḡri burhanka** [*inčä tep ö]tünti:*] || [Nachdem... er] diese Rede [vernommen hatte, setzte er sich,] indem er [seine Knie] beugte und sprach ergenbenst [folgendermaßen zum vollkommen weise]n Buddha: || Bu süzü duyup... iki diziyle çökerek oturup tam bilge Tanrılar Tanrısı Buda'ya şöyle söyledi:
- (801) [DKP/JW 396: 3447-3449] [**tükä]l bilgä t(ä)ḡri t(ä)ḡrisi burhan**] [*arıgdın] s(ä)mäkdin ünüp četavan [] / y(a)rlıkadı:*] || Der [vollkomme]n weise Göttergott Buddha trata us dem Wald [] und geruhte, sich [in] den Jetavana [zu

begeben]. || tam bilge Tanrılar Tanrısı Buda, ormandan çıkıp Jetavana.... emretti.

- (802) [DKP/JW 400: 3545-3548] **t[ükäl bilgä]** *šakimuni burhanniḡ alp tušgu[luk] ärdinisi birlä tuš bolyuk sizlär: kö[ni] böküš bökünüp inčä sakınmış k(ä)rgäk [:]* || Wenn ihr mit dem Juwel des v[olkommen weisen] Buddha Śākyamuni, das schwer anzutreffen ist, zusammengetroffen seid, sollt ihr euch g[ut] (wörtl. recht) konzentrieren und folgendermaßen überlegen: || Tam bilge Śākyamuni Buda'nın zor rastlanır cevheri ile karşılaştınız. Çok iyi konsantre olup şöyle düşünmüş olmalı:
- (803) [DKP/JW 464: 4751-4752] **[tükä]l bilgä m(ä)n ärür m(ä)n šarip[utre] [arhant] s(ä)n** || Ich bin [vollkomm]en weise, du bist [der arhat] Śārip[utra]. || Ben tam (bir) bilgeyim, sen Śāriputra arhatsın.
- (804) [DKP/JW 558: 6425-6433] **[] [tükäl bilgä t(ä)ḡri] [t(ä)ḡris]i burhan [as][[ankelıg volta]] [bodi]s(a)t(a)vlar [[yorıkın yorıyur ärkän]] bo muntag çatıkl[ı]g [i]š işläp [[burhan]] kutın bulmuşı amtı katägi beš azun tnl(i)glar üzä y(a)rlıkančuči köñülin yada y(a)rlıkap üküš tnl(i)glarka asıs tusu kılı y(a)rlıkayur tep ötünti:** || [Der Schüler sagte:] Wenn [[der vollkommen weise Göttergott]] Buddha [[auf dem Pfad (der Buddhaschaft), der (eine Dauer von) asaṃkhyeyas hat, den Wandel]] der [Bodhi]sattvas [wandelt]], und solche jātaka-[Ta]ten vollbringt, geruht er den zahlreichen Lebewesen Nutzen zu bereiten, indem er geruht, (vor allem nachdem) er die Buddhaschaft erlangt hat, bis heute sein Mitleid (Skt. *karuṇā*) über die Lebewesen der fünf Existenzformen (Skt. *pañcagati*) auszubreiten. (So) sprach (der Schüler). || (Öğrenci dedi ki:) tam bilge Tanrılar Tanrısı Buda, asaṃkhyeya yolunda, Bodhisattvaların yolunda yürüdüğünde ve bu tür öğreti işlerini yaptığıında, özellikle Budalığa ulaştıktan sonra, sayısız canlıya fayda sağlamak ister. (Buda) bugüne kadar arzusunu beş varoluş biçiminin üzerine yayarak bütün canlılara fayda sağlamış diye buyurdu.
- (805) [DKP/JW 558: 4442-4446] **nomlayu y(a)rlıkazun t(ä)ḡri bahşı-y-a tükäl bilgä t(ä)ḡri t(ä)ḡrisi burhanniḡ muṇadguluk taṅlaguluk iş işläyü y(a)rlık[amiš]ın** || Zu verkünden möge er geruhen, o göttlicher Lehrer, was der vollkommen weise Göttergott Buddha für staunenswerte und wunderbare Taten zu vollbringen geruhte. || Ey ilahî öğretmen, tam bilge Tanrılar Tanrısı Buda'nın şaşırılacak iş yaptığını açıklaması...

- (806) [DKP/JW 566: 6632-6635] [*bo sava*]g *äšidip bim[bašare] elig [bäg ayası]n kavšurup [tükä]l bilgä [t(ä)ñri t(ä)ñrisi burhanka [inčä tep öt]ünti* || Nachdem er [diese Wort]e vernommen hatte, legte der König[] Bim[bisāara sei]ne [Handflächen] zusammen und [sprach er]gebenst zum [vollkomme]n weisen [Götter]gott Buddha: || Bu sözü duyup Bimbisāra hükümdâr elini kavuşurup tam bilge Tanrılar Tanrısı Buda’ya öyle dedi:
- (807) [DKP/JW 578: 6898-6900] [*tükäl bil/gä t(ä)ñri t(ä)ñrisi [burhan aṭavake] yäkniiñ süzülmüş [inč]ä tep y(a)rıkadı*: || Als der [...vollkommen wei]se Göttergott [Buddha den] gläubig gewordenen [Geist] des Dämon [Ātavaka bemerkt hatte,] geruhte er zu sagen: || ...tam bilge Tanrılar Tanrısı Buda Ātavaka şeytanın inancını şöyle söyledi:
- (808) [DKP/JW 580: 6938] [*tü/käl bilgä t(ä)ñri t(ä)ñrisi burhan*] || Der [voll]kommen weise Götterg[ott Buddha...]. || ...tam bilge Tanrılar Tanrısı Buda...
- (809) [DKP/JW 642: 7956-7963] *umug inag [t(ä)ñri [t(ä)ñrisi] nomlasar azu [] / täñlig ag(i)r ayag [kılıp tük]äl bilgä t(ä)ñri [burhan m(a)hakašip arha]ntig okıp inčä [tep y(a)rıkadı]* || [Mein Gott], (der du) Hoffnung und Zuflucht (bist), [...] edel und charismatisch [...] mit einem Maß [...] Götter[gott...] wenn er den [dharma] predigt, oder [...] mit [welchem] Maß [ist diese] sehr würdige [Verehrung zu beziffern?] [Da] ried der [vollkom]men weise Gott [Buddha] den [arha]t [Mahākāśyapa] und geruhte Folgendes [zu sagen:] || Umudum Tanrılar Tanrısı... açıklasa yahut... aynı büyük saygı gösterip Tam bilge Tanrı Buda Mahākāśyapa arhantı çağırıp şöyle emretti:
- (810) [DKP/JW 650: 8108-8114] *kim kayu kişi tagon askanču sözl[ä]gäli ugradokta t(ä)ñri burhanıg ös[är] sakınsar tükäl bilgä t(ä)ñri burhan b[o munta]g ülgüsüz üküš ädgülüg [no]m[i]n ’añ mintin bir šlok [] / [no]mın ärsär ymä t(ä)ñri burhanıg ögsär m(ä)n ol maña yeg bolgay*: || Wenn irgendein Mensch beabsichtigt, etwas Spöttisches (Skt. *saṃbhinnapralāpa*) zu sagen und wenn er (dabei) an den Buddha denkt, und wenn ich [diese derartig] zahlreichen heilvollen [dh]a[rm]as (des) vollkommen weisen Gott Buddhas oder zumindest einen seiner dharmas [im Maße] eines śloka oder auch den göttlichen Buddha (selbst) lobpreise, wäre das für mich sehr gut. || Herhangi bir kişi dedikodu yaptığında Tanrı Buda’yı düşünse tam bilge Tanrı Buda bunun gibi sayısız iyi

öğreyle en son bir mısra... öğretiyse yine Tanrı Buda'yı övsem o bana yine iyi olacak.

- (811) [DKP/JW 720: 9420-9422] [] **tükäl bilgä [t(ä)ñri bur/han bodis(a)t(a)v uguşlug tavişganka m(ä)[n]** || [Als] der vollkommen weise [Gott Bud]dha [auf] dem Pfad der Bodhisattvas [wandelte, ...]. || ...tam bilge Tanrı Buda Bodhisattva soyundan gelen tavşana ben...
- (812) [DKP/JW 740: 9669-9671] **tükäl bilgä [t(ä)ñri] t(ä)ñrisi burhan t(ä)rs körümlüg tnl(i)glarıg ä[msiz] yürüntägsiz ol tep y(a)rlıkadı:** || Der vollkommen weise [Götter]gott Buddha hat die Lebewesen mit häretischer Ansicht (Skt. *mithyādṛṣṭi*) als unheilbar zu bezeichnen geruht. || Tam bilge Tanrı Buda, sapkın görüşlere sahip canlıları tedavi edilemez olarak tanımlamayı emretti.
- (813) [DKP/JW 754: 9932-9937] [[**tükäl bilgä t(ä)ñ[ri bur/han vagiše urıg isig öz ämgäkiñä [yorımı]şın körüp t(ä)rkin ök ganđakuti p(a)ryanın[ın] taştın ünüp vagiše urı körgüçä yerdä [] [gr(i)dakul tag üzä inaru bärü čankirmit k[ılu] [yoryu y(a)rlıkadı:]**]] || Nachdem der vollkommen weise Go[tt Bud]dha sah, wie der Jüngling Vāgīśa durch sein Leid um sein Leben (geplagt) [wandel]te, kam er sogleich [aus] seiner gandhakūṭi-Zelle heraus, vollzog die Umwandlung auf dem Gṛdhrakūṭa-Berg an einem Ort, damit der Jüngling Vāgīśa ihn sehe, und geruhte hin und her zu wandeln. || ...tam bilge Tanrı Buda Vāgīśa gencin yaşamı (için çektiği) acılara yürüdüğünü görüp hemen gandhakūṭi hücrelerinden çıkıp Vāgīśa genç göreceği yerde... Gṛdhrakūṭa dağından beri dolaşarak yürüyüp emretti.
- (814) [DKP/JW 754: 9937-9942] [[**anta ötrü vagiše urı az ulatı nizvanılarıg tarkarmış nirvan körklüg amrılmış 'arıglıg süzök köñül [öritgülük tæg tözün yavaş äriğın tü[käl] bilgä t(ä)ñri burhanıg čankramit k[ılu] yorımışın kördi:**]]] || Da sah der Jüngling Vāgīśa, dass der voll]kommen] weise Gott Buddha die Umwandlung vollziehend wandelte, mit seinem edlen und sanften Gebaren, (er), der die Gier (Skt. *rāga*) und die anderem kleśas entfernt hatte, der die Schönheit des nirvāṇa hatte, der einen beruhigten Charakter hatte, der (in den Herzen) Gläubigkeit [er]wecken musste. || Ondan sonra Vāgīśa genç açgözlülükten başka tutkuları bitirmiş Nirvana görünüşlü rahatlamış tavırlı temiz gönül beslemiş gibi asil (ve) yavaşı tavırlı tam bilge Tanrı Buda'yı dolaşarak yürüdüğünü gördü.

- (815) [DKP/JW 756: 9978-9982] **tükäl bilgä t(ä)ñri burhan** *y(a)rlıkamış köni kertü nomnuñ tnl(i)glar bo m[[unta]]g yegin adrokin bilzün[[lär:]]* || Die Lebewesen sollen diese Vorzüglichkeit des wahren Lehrsatzes, den der vollkommen weise Gott Buddha gepreidigt hat, erkennen. || Tam bilge Tanrı Buda emrettiği gerçek öğretinin canlılar bunun gibi mükemmelliğini bilsinler.
- (816) [DKP/JW 794: 10671-10674] *kañım* **tük/äl bilgä t(ä)ñri b(urha)n** *y(a)rlıkamış č(a)hšaputl(i)g [y(a)rlığın n]ätäg arıg küzädü tägi[nür] m(ä)n:* || [Die] śīla-haften [Gebote, die (Ihr), der] vollkomm[en weise Gott Buddha], verkündet habt, halte [ich nach Mö]glichkeit ergeb[renst] ein (wörtl. rein). || Babam tam bilge Tanrı Buda'nın emrettiği beş dinî emri nasıl muhafaza ederim?
- (817) [DKP/JW 822: 11160-11161] *[] t(ükäl bilgä) t(ä)ñri t(ä)ñrisi burhanka inč[ä tep] ötünti:* || [...] sagte ergebenst zum v[ollkommen] weisen Göttergott Buddha: || ...tam bilge Tanrılar Tanrısı Buda'ya şöyle dedi:
- (818) [DKP/JW 822: 11161-11167] *anča [ymä] muñadınčig tañlančig ärmüz mü kamag[nıñ] umuğı inağı ädgü sakıntacı y(a)rlığın [] tıdıgsız bilgä biliglig [t(ükäl bilgä t(ä)ñri burhan alku yertinčüdäki tnl(i)glarka tañlaguluk muñadguluk kilu y(a)rlıkadı:* || Ist es nicht [so] sehr wunderbar, o Hoffnung und Zuflucht aller, dass der unbegrenzt weise, (also) vollkommen weise Gott Buddha, der Gutes denkt, seine Predigt, [...] muss, allen Lebewesen, die sich in der Welt befinden, staunenswert gemacht hat? || Öyle şaşırılmaz mı? Hepsinin umudu iyi düşünceli zavallı... engelsiz bilgili, tam bilge Tanrı Buda bütün dünyadaki canlıların hayrete düşürmesini söyledi.
- (819) [DKP/JW 826: 11236-11237] *t(ä)ñri [bah]şı-a [č]ın kertü []* **tükäl [bilgä t(ä)ñri t(ä)ñrisi bu/rhan]** || Göttlicher [Lehr]er, wahrhaftig [...] der vollkommen [weise Götter]gott Bu[ddha...] || (Ey) ilahî öğretmen, gerçekten... tam bilge Tanrılar Tanrısı Buda...
- (820) [DKP/JW 836: 11408-11412] *[...] t(ä)ñri burhan [...]* **tükäl bilgä [...]** **burhan** *[]* || [...] Ät[z]lau[ge...] Gott Buddha [...] vollkommen weise [...] Buddha [...]. || ...Tanrı Buda... tam bilge... Buda...
- (821) [DKP/JW 842: 11530-11532] *sünüşgülük sünüş [] bolarnı barča kalı[sız] /tü/käl bilgä t(ä)ñri t(ä)ñrisi burhan* || [...] der Kampf, der zu kämpfen ist, [...] diese alle rest[los...] der [voll]kommen weise Göt[tergott Buddha...]. || ...mücadele... bunların hepsi tamamen tam bilge Tanrılar Tanrısı Buda'dır.

- (822) [DKP/JW 876: 12158-12159] [...**tükä/l bilgä t(ä)/ñri burhan...**] *inčä tep [...]*
|| [...] der vollkomme]n weise G[ott Buddha sagte] zum [...]: || ...tam bilge
Tanrı Buda... şöyle dedi:

2.2.3. yarlıkançuçı köñül-(lüg) ‘merhametli, bağışlayıcı gönül’

Yarlıkançuçı köñül-(lüg) eşdizimine 99 örnekte rastlanmıştır.

2.2.3.1. yarlıkançuçı köñül-(lüg) Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Grupları

Yarlıkançuçı köñül-(lüg) eşdiziminin *yarlıkançuçı köñül* → *öritmek* ve *yarlıkançuçı köñül* → *turgurmak* olmak üzere art yönelimli 2 eşdizimsel grubu tespit edilmiştir.

<i>yarlıkançuçı köñül</i> →	öritmek →	[---]
	turgurmak →	

Tablo 2.20. *yarlıkançuçı köñül-(lüg)* Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler

2.2.3.1.1. yarlıkançuçı köñül → öritmek

Bu eşdizimsel grup, *yarlıkançuçı köñül* ‘bağışlayıcı gönül’ eşdizimiyle *öritmek* ‘beslemek, yetiştirmek’ kelimesinin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 13 örnekte rastlanmıştır.

- (823) [DKP/E 69: 307-308] ...[**biz y(a)rlıkançuçı/ köñül öritzün...**] || ...*(bize)*
merhamet etsin! ▪ [DKP/JW 244: 787-788] Erweckt [Mit]leid, [o] großer
Köni[g]!
- (824) [DKP/E 129: 1995-1997] ...**y(a)rlıkançuçı köñül öritip** *kop köñülin maña*
kşanti bérgil tēp tēdi... || ...Merhamet edip bütün gönlünle tövbe et, dedi. ▪
[DKP/JW 554-556: 6384-6386] Erwecke Mitleid (Skt. *karuṇā*) und gewähre
mir von ganzem Herzen Sündenvergebung!
- (825) [DKP/E 84: 728-730] ...**yarlıkançuçı köñül öriti** *y(a)rlıkap özlüg ölürgüçi*
kişiniñ ayıg tüşin takı nomlayu y(a)lıkazun... || ...Merhamet edip lütfederek,
canlı öldüren kimsenin cezasını da anlatınız! ▪ [DKP/JW 292: 1640-1642]
Geruht, Mitleid zu erwecken und weitere schlimme Früchte der Menschen, die
Mörder sind, zu verkünden!
- (826) [DKP/E 185: 3538-3542] *yalañuklarınñ arslanı éligler beglerniñ kut*
t(e)ñrisi(y)e y(a)rlıkançuçı köñül öritip köñülünin süzgil birök bizni ölürser

s(e)n y(i)me neṅ senin balıkdaki ig toga kêtgüsi yok... || Ey, insanların arslanı, hükümdârların asil Tanrısı! Merhamet edip, gönlünü arıt. Bizi öldürsen bile hiçbir şekilde şehrindeki hastalığın gideceği yok. ▪ [DKP/JW 684: 8711-8715] O Löwe der Menschen (Skt. *narasiṃha*), Glücksgott der Könige, erwecke Mitleid (Skt. *karuṇā*) und kläre dein Herz! Denn wenn du uns auch tötest, so wird die Krankheit in deiner Stadt doch nicht aufhören.

- (827) [DKP/STF 96: 700-701] /// [*xaričan*]tri elig-kā **yarliq[ančuči] köngül öritü yarliqaz-un** /// || “Великий правитель пусть соблаговолит проявить чувство сострадания к правителю Харичандре ..., || “Büyük hükümdâr, hükümdâr Hariçandra’ya karşı bir şefkat duygusu göstermeye razı olsun ... ▪ [DKP/JW 548: 6220-6222] O, großer König, möget Ihr jetzt Mitleid erwecken in Bezug auf den König Hariścandra.
- (828) [DKP/STF 152: 1270-1272] **y[arli]qnčuči köngül öritip mn erinç tînl[γ]qā kšanti berü yrliqaz-[un:]** || Пусть она проявит чувство сострадания и примет мое - несчастного существа - покаяние. || Merhamet gösterebilir ve - talihsiz bir varlık olarak- tövbemi kabul etsin. ▪ [DKP/JW 734: 9599-9601] Er soll Mitleid (Skt. *karuṇā*) erwecken und einem elenden Wesen (wie) mir Vergebung gewähren!
- (829) [DKP/STF 184: 1591-1595] *anin [nom]-nu[ng] // šaz-in-niṅ tanuqi bilig-ning ädrämning yruq köz-üingüsi ayay-qa tagimlig töz-(ün)-lär iduq-lar yrliqančuči köngül öritü yrliqamaq* || Поэтому то, что достойные почитания, благородные и святые, являющиеся подтверждением учения [его] предписаний и светлым зеркалом благодати знания соблаговолили выразить чувство сострадания ... || Bu nedenle, emirlerinin öğretilerini doğrulayan ve bilginin lütfunun parlak bir aynası olan, saygı duymaya layık, asil ve azizler, şefkat duygusunu ifade etmeyi kabul ettiler... ▪ [DKP/JW 214: 209-213] Dadurch dass die ehrwürdigen Edlen und Heiligen (sc. die *Buddhas*), welche Zeugen der Lehre und glänzender Spiegel des Wissens und der Tugend sind, Mitleid (Skt. *karuṇā*) erwecken [...].
- (830) [DKP/JW 564: 6600-6604] [[*šudodane eligtin*]] *b(ä)lgür[[miš umug inag bahşı-y-a]] y(a)rlikančuči köṅ[[ül öritü y(a)rlikap]] ämgäkim(i)zdä um[[ug inag bolu y(a)rlikazun]]:* || [[O Hoffnung und Zuflucht, Lehrer, der von König Śuddana]] abstam[[mt, indem Ihr geruht]], Mitle[[id (Skt. *karuṇā*) zu erwecken, geruht]], in unserem Leid Hoffn[[ung und Zuflucht zu sein]]! || (Ey),

Śuddana hükümdârdan ortaya çıkmış umudumuz öğretmen, şefkatli gönül besleyerek emrederek sıkıntımıza umut olarak emretsin!

- (831) [DKP/JW 214: 209-213] *anın [nom]nu[η] şazinnuñ tanukı bilignuñ ädrämnüñ y(a)ruk közüñüsi ayagka tägimlig töz((ün))lär idoklar y(a)rlikančuči köñül öritü y(a)rlikamak* || Dadurch dass die ehrwürdigen Edlen und Heiligen (sc. die Buddhas), welche Zeugen der Lehre und glänzender des Spiegel des Wissens und der Tugend sind, Mitleid (Skt. *karuṇā*) erwecken [...]. || Onun öğretisinin kanıtı bilginin, erdemin ışığının görünmesi saygıdeğer asiller, kutsallar merhametli gönül besleyerek emretmek...
- (832) [DKP/JW 292: 1640-1642] *y(a)rlikančuči köñül öriti y(a)rlikap: özlüg ölürgüçi kişiniñ ayıg tüşin takı nomlayu y(a)rlikazun:* || Geruht, Mitleid zu erwecken und weitere schlimme Früchte der Menschen, die Mörder sind, zu verkünden! || Merhametli gönül besleyerek (şöyle) dedi: Canlı öldüren kişinin kötü meyvesini dahi vaaz versin.
- (833) [DKP/JW 792: 10625-10626] *m(ä)n t(ä)ñri t(ä)ñrisi burhan y(a)rlikan]čuči köñül öri[tip inčä tep y(a)rlikadı:]* || Da erweck[te] der G[öttergott Buddha Mit]leid (Skt. *karuṇā*) [und geruhte zu sagen]: || Sonra Tanrılar Tanrısı Buda şefkatli gönül besleyip şöyle dedi:
- (834) [DKP/JW 758: 1002-1007] *bo muntag ol elig bæg t(ä)ñri burhannuñ agzıntın turmiş köküzıntın b(ä)lgürmiş nomlug [] amarınıñ ädgülärin [äv]rilinčsiz ulug [y(a)rlikančuči kö]ñül öritdi:* || Nachdem der König diese dharma-[Worte], die aus dem Munde des göttlichen Buddha stammen und aus seiner Brust zum Vorschein gekommen sind, [...] und die Vorzüge von manchen [...], erweckte er unum[ke]hrbares großes [Mitle]id (Skt. *mahākaruṇā*). || Bunun gibi o hükümdâr Tanrı Buda'nın ağzından çıkmış, göğsünden belirmiş öğretili... bazılarının iyilerini dönülmez büyük merhametli gönül besledi.
- (835) [DKP/JW 604: 7389-7392] *hormuzta t(ä)ñri ulug elig-a y(a)rlikančuči köñül öritip biziñ küsüşümüzni kanturgalır üçün [k]ut kolunzun tep tedi:* || Gott Indra sagte: O großer König, möget Ihr Mitleidig (Skt. *karuṇā*) erwecken und ein Gelübde aussprechen, um unsere Wünsche zu erfüllen! || (Indra Tanrı dedi ki:) (Ey) büyük hükümdâr, şefkatli gönül besleyip bizim arzumuzu yerine getirmek için dua etsin, dedi.

2.2.3.1.2. yarlıkançuçı köñül → turgurmak

Bu eşdizimsel grup, *yarlıkançuçı köñül* ‘bağışlayıcı gönül’ eşdizimiyle *turgurmak* ‘beslemek’ kelimesinin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 3 örnekte rastlanmıştır.

- (836) [DKP/E 217: 4509-4515] ...ötrü ol m(a)hap(a)dmé elig beg burhan kutıña tavranıp közüürte nirvan osuglug amrılmış erigin turulmuş köñülin alku tnl(i)glarka bir teg **y(a)rl[ı]kançuçı köñül turgurup** buşılığ yagmur yağı[t]ıp erüş üküş tnl(i)glarnıñ çıgay [bulga]k em[ge]klerin kalın<ç>sız tarkarur erti... || ...Sonra Hükümdar *Mahāpadmā* Buda kutsallığı için gayret ederdi. Görünüşte *Nirvāna*’ya (ulaşmış) gibi sakin davranışlarla (ve) durulmuş gönülle bütün canlılara aynı merhameti beslerdi. (Muhtaç olanlara) sadaka yağmuru yağdırıp, pek çok canlının sıkıntı veren ıstıraplarını büsbütün uzaklaştırdı. ▪ [DKP/JW 800: 10731-10737] Da jener König Mahāpadma nach der Buddhaschaft strebte, erweckte er mit seinem abgeklärten Betragen, das wie das leibhaftige nirvāna war, (sowie) mit seinem beruhigten Geist in Bezug auf alle Lebewesen gleichermaßen Mitleid (Skt. *karuṇā*), ließ einen Almosenregen regnen und entfernte die Leiden der Armut und des Elends von zahlreichen Wesen restlos.
- (837) [DKP/STF 172: 1477-1478] /// *uyrayuq ol nä üçün te[p tesär] [yar/liqančuçı köngül tur[yur]* /// || Если спросят: “Почему?”, то, вызвав в себе сострадательное чувство, || “Neden?” diye sorarlarsa, o zaman içinde şefkatli bir duygu uyandırarak, ▪ [DKP/JW 480: 5043-5044] Wesh[alb]? [Indem er Mi]tleid (Skt. *karuṇā*) hervor[bringt, ...]
- (838) [DKP/JW 480: 5044-5046] [**y(a)r]lıkančuçı köñül tur[gurup]** [uzun] turkaru tägräsintä t[nl(i)glarig] [ütläy]ü äriğläyü turur [] || [Indem er Mit]leid (Skt. *karuṇā*) hervor[bringt, ... berät] und ermahnt er ständig [] die Le[bewesen] in seiner Umbegung. || Merhametli gönül besleyip sürekli çevresindeki canlılara nasihat eder.

2.2.3.2. [---] ← yarlıkançuçı köñül-(lüg) → [---]

Eşdizimsel grup oluşturmayan 83 örnek tespit edilmiştir.

- (839) [DKP/E 158: 2755-2758] ...*ol y(i)me elig beg y(a)rlıkançuçı köñülüg törülüg tokulug erip uzun turkaru burhan kutıl(i)g edgülig törüde kataglanur erti...* || ...Yine o hükümdâr merhametle, adaletle, daima Buda kutsallığı ve iyi töre üzerine (ülkesini yönetmeye) gayret ederdi. ▪ [DKP/JW 588: 7077-7080] Und jener König war mitleidig und dharmagemäß, (denn) immer pflegte er sich im heilsamen dharma der Buddhaschaft zu bemühen.
- (840) [DKP/E 160: 2801-2805] ...*bo savıg eşidip m(a)hendarasënë elig beg burhan kutın yügerü kılıp y(a)rlıkançuçı köñülin inçe tęp tedi...* || Bu sözü işiten Hükümdar *Mahendrasena* Buda kutsallığını takınıp merhametle şöyle dedi: ▪ [DKP/JW 592: 7159-7163] Nachdem er diese Worte vernommen hatte, brachte König Mahendrasena (den Wunsch nach) der Buddhaschaft hervor und mitleidig sagte er:
- (841) [DKP/E 161: 2835-2837] *anityatlıg ürlüksüz yagınıñ y(a)rlıkançuçı köñülü arıtı yok...* || Fanilik düşmanının merhameti hiçbir şekilde yok. ▪ [DKP/JW 594: 7192-7194] Der Feind *anityatā*, (d.h.) Vergänglichkeit, hat absolut kein andere Existenzform.
- (842) [DKP/E 157: 2708-2709] ...*y(a)rlıkap y(a)rlıkançuçı köñüllüg şa[kıların] arjısı tükel bilge t(e)ñri bu[rhan...]* || ...Merhametli, *Śākya* boyunun azizi tam bilge Tanrı Buda... ▪ [DKP/JW 586: 7031-7032] Nachdem er [dies zu sagen] geruht hatte, [raf]fte der mitleidige şşi [der *Śākyas*], der vollkommen weise Gott Bud[dha],
- (843) [DKP/E 157: 2703-2704] *y(a)rlıkançu[çı köñüllüg] umug inag t(e)ñrime [...]* || Ey merhamet sahibi, umudumuz Tanrım! ▪ [DKP/JW 586: 7026-7027] mein mitlei[diger] Gott, o Hoffnung und Zuflucht!
- (844) [DKP/E 130: 2028-2032] ...*kadır savlıg kişi edgü kutlug y(a)rlıkançuçı köñüllüg bilge biliglig tnl(i)glar y(i)me artukrak korkurlar ayman[ur]lar...* || ...Kaba ve sert sözlü kişiden, iyi ve kutlu, merhametli, bilge canlılar yine çok fazla korkarlar, çekinirler. [DKP/STF 82: 520-523] = [DKP/STF 82: 530-534] Существа, наделенные счастливым уделом, с сострадательным сердцем и мудрые безмерно страшатся (парн.) людей, [склонных] к грубым словам. || Mutlu kader bahşedilmiş, şefkatli yüreklere sahip ve bilge olan varlıklar, kaba sözlere eğilimli insanlardan son derece korkarlar. ▪ [DKP/JW 500: 5306-5310] Und gute, charismatische, mitleidige und weise Lebewesen fürchten sich sehr vor Menschen, die rüde Worte (Skt. *pāruşyavāda*) gebrauchen.

- (845) [DKP/E 103: 1269-1270] ...*anta ok ol keyikçi [erke y(a)r]hkançuçı köñülü yügerü kılıp seviglig ünin ünteyü...* || ...Avcıya (karşı) merhamet duyguları kabarıp, tatlı sesiyle (avcıya) çağırarak... ▪ [DKP/JW 362: 2858-2859] Da brachtee in Bezug auf jenen Jäger [Mit]leid (Skt. *karuṇā*) hervor und mit sanfter Stimme [...].
- (846) [DKP/E 127: 1932] ...**y(a)r]hkançuçı köñülüñin**... || ...merhametle... ▪ [DKP/JW 542: 6119-6120] Indem ich vollständig dein Mitleid (Skt. *karuṇā*) aus deinem Herzen entferne,
- (847) [DKP/E 144: 2357-2358] ...*s(e)n artukrak [...o]l ... y(a)r]hkançuçı köñülüñin yürek* || ...sen fazlaca... merhametli kalbinle yürek... ▪ [DKP/JW 542: 6118-6121] Strenge dich seheran! Indem ich vollständig dein Mitleid (Skt. *karuṇā*) aus deinem Herzen entferne, will ich (nun) deine Ruhe und G[ed]uld (Skt. *kṣānti*) sehen.
- (848) [DKP/E 145: 2386-2389] [**y(a)r]l]kançuçı köñül<I>üg êligler êlig[i] yavař amrak begim h(a)riçandr(ê)ya kanta burhan kuti kimni üçün... || Ey merhametli, krallar kralı, şefkatli beyim Háriścandra! Nerede... Buda saadetin, kimin için... ▪ [DKP/JW 552: 6334-6338] O, [mit]leidiger König der Könige, mein [edler], milder und geliebter Ehemann Hariścandra, woher [...] deine Buddhaschaft, um wessen willen [sucht du sie]?**
- (849) [DKP/E 147: 2441-2447] *biziñ umugsuz inagsız bolup uzun turkaru y(a)vlak sakınçl(ı)g yek içgek emgekin ölürür bizni y(a)r]l]kançuçı köñüllüg on küçlüg t(e)ñrim ol yekniñ üstün t(e)ñri altın yal(a)ñukda kim erser küçin tıdtaçı yok...* || Bizim çaresiz olduğumuzu (görüp), kötü düşünceli şeytan bizleri daima ıstırapıyla öldürür. Merhametli, on güce sahip Tanrım! O şeytanın gücünü üstte Tanrı, alta insandan (başka) engelleyecek kimse yok. ▪ [DKP/JW 562: 6527-6530] O mein mitleidiger, mit den zehn Kräften (Skt. *daśabala*) ausgestatteter Gott, es gibt niemanden, weder oben imHimmel noch unten bei den Menschen, der der Macht jenes Dämons Einhalt gebieten könnte.
- (850) [DKP/E 159: 2773-2775] ...*étiglig yaratıglıg açılmış [lênhua] t[e]g yumşak êligin başların töpü[lerin y(a)r]l]kançuçı köñülin sürti sıkadı...* || ...süslü, açılmış (nilüfer çiçeği) gibi yumuşak eliyle başlarını şefkatle okşadı... ▪ [DKP/JW 590: 7113-7118] Da stieg [König] Mahendrasena von seinem [Wa]gen herab, [nähe]rte sich [den] Krank[en] und strich [mit]leidig mit seiner

weichen Hand, die mit Armreifen, Spangen und [Ringe]n geschmückt war und die (zart) wie ein (gerade) erblühter [Lotu]s war, (über) ihre Köpfe.

- (851) [DKP/E 146: 2412-2416] *...tükel bilge t(e)ñri t(e)ñrisi burhan ertingü y(a)rlıkançuçı köñüllüg ol adınların emgekin körser bir kşan ödün y(i)me serip turgalı umaz m(e)n...* || ...tam bilge, Tanrılar Tanrısı Buda olağanüstü merhametlidir. Başkalarının ıstırabını görse bir an bile tahammül edip duramaz. ▪ [DKP/JW 560: 6494-6500] Wie ein Vater zu seinem Sohn kommt, wird er sicher unverzüglich kommen. (Denn) der vollkommen weise Göttergott Buddha ist sehr mitleidig. Wenn er das Leid von Anderen sieht, so kann er es nicht einen Moment ertragen und untätig bleiben.
- (852) [DKP/E 146: 2412-2416] *tükel bilge t(e)ñri t(e)ñrisi burhan ertingü y(a)rlıkançuçı köñüllüg ol adınların emgekin körser bir kşan ödün y(i)me serip turgalı umaz...* || Tam bilge, Tanrılar Tanrısı Buda olağanüstü merhametlidir. Başkalarının ıstırabını görse bir an bile tahammül edip duramaz. [DKP/STF 128: 1050-1053] Совершенно мудрый бог богов Будда наделен необычайно сострадательным сердцем и, если видит страдания других, то ни одного мгновения не в состоянии выдержать это. || Tanrıların kusursuz bilge tanrısı Buda, olağanüstü derecede şefkatli bir kalbe sahiptir ve eğer başkalarının acısını görürse, bir an için buna dayanamaz. ▪ [DKP/JW 560: 6494-6500] Wie ein Vater zu seinem Sohn kommt, wird er sicher unverzüglich kommen. (Denn) der vollkommen weise Göttergott Buddha ist sehr mitleidig. Wenn er das Leid von Anderen sieht, so kann er es nicht einen Moment ertragen und untätig bleiben.
- (853) [DKP/E 153: 2588-2591] *y(a)rlıkançuçı köñüllüg süüsin tegresinte tegrig[le]p ançak(i)ya y(i)me korkmadın aymanmadın olurur...* || Merhamet sahibi, çevresine ordusunu dizdikten sonra en ufak bir korku ve ürperme duymaksızın orada oturmaya devam eder. ▪ [DKP/JW 572: 6779-6782] Er hat sein Mitleidsheer um sich versammelt und sitzt da, ohne sich im Mindesten zu fürchten.
- (854) [DKP/E 172: 3159-3163] *...ötrü hansasvarê tegin ol svayşagvê aşçıg isig öz korkınçña ögsüz osuglug bolmışın körüp y(a)rlıkançuçı köñülinde ötgürü tolp etözni suvdaki kemi teg titredi...* || ...Bunun üzerine Prens *Hamsasvara*, aşçı *Svayasasgava*'nın şuurunu can korkusuyla yitirmiş olduğunu görünce merhametinden dolayı bütün vücudu sudaki gemi gibi titredi. ▪ [DKP/JW 632:

7794-7798] Als da der Prinz Haṃsasvara jenen Koch Syavsagrīva sah und (bemerkte), dass er aus Furcht um sein Leben wie bewusstlos war, da erbebt sein ganzer Körper vor Mitleid (Skt. *karuṇā*) wie ein Boot auf dem Wasser.

- (855) [DKP/E 175: 3250-3251] **[y(a)rlıkançuçı köñül<l>üg umug inag burhanlar...** || Merhametli, umut ve dayanak (olan) Budalar... ▪ [DKP/JW 652: 8144-8145] Di mitleidigen Buddhas (nun), welche eine Hoffnung und Zuflucht sind,
- (856) [DKP/E 199: 3955-3959] **yértinçünüñ umug inagı y(a)rlıkançuçı köñüllüg tükel bilge t(e)ñri burhan bütün sansar içinte neçe t(i)nlıglar uruğı y(a)rlıkamış erser ança tnl(i)glar [...]** emgek[le]rin m(e)n ök amranayın tēp || yeryüzünün ümidi, merhametli, tam bilge Tanrı Buda bütün Saṃsāra içinde ne kadar canlı nesline vaaz etmişse, o kadar canlı... ıstıraplarla ben de sevineyim dedi. ▪ [DKP/JW 758: 9998-1002] Wie viele Lebewesengeschlechter der mitleidige und vollkommen weise Gott Buddha, die Hoffnung und Zuflucht der Welt, im gesamten saṃsāra verkündet hat, so viele Leiden der Lebewesen will ich allein erleiden.
- (857) [DKP/E 217: 4504-4509] **...ol y(i)me [əl]ig beg y(a)rlıkançuçı köñülüg tözün [...]** akruş serimlig küvenç köñülüg [...] katıg sakınçl(i)g odgurak savl(i)g uz[un] t[ur]k[ar]ju beş ajun tnl(i)glar üçün edgükerü katıglanguçı erti... || O yine merhametli, soylu... acıya dayanıklı, kendine güvenen... ... sağlam düşünceli, açık sözlü (ve) daima beş varlık (şeklindeki) canlıların iyi olmaları (yolunda) gayret sarf ediciydi. ▪ [DKP/JW 800: 10726-10731] Und jener [K]önig war mitleidig, edel, [sanf]t, zurückhaltend, geduldig, hatte den Hochmut e[ntf]ernt, war entschlossen, stand zu seinen Worten und bemühte sich stets um das Gute für die Lebewesen der fünf Existenzformen (Skt. *pañcagati*).
- (858) [DKP/E 218: 4540-4543] **...y(a)rlıkançuçı köñülüg³¹ [...]** balıknıñ yağıın yakrısın bul[...] ök tnl(i)glarnıñ ig [...] || Merhametli... balığın yağını bul... canlıların hastalığı... ▪ [DKP/JW 800: 10762-10765] [Wenn] man das Fett eines mitleidigen und [wohlwoll]enden Fisches erlangt, [e]rs[t] dann [wird] die Krankheit der Menschen vergeh[en].

³¹ Wilkens yayınında *yarlıkançuçı köñüllüg* şeklinde okunmuştur.

- (859) [DKP/STF 48: 156] /// *ymä yrliqančuči [köngül³²] ///* || ... и сострадательное [сердце] ... || ... ve şefkatli bir yürek ... [DKP/JW 550: 6292] [...] und mit Mitleid [...]
- (860) [DKP/STF 66: 353] *anī üz-ä yrliqančuči köngül-l³³ //* || В отношении него сострадательное сердце ... || Onunla ilgili olarak şefkatli bir kalp... ▪ [DKP/JW 442: 4317] [Hab] Mitleid mit ihm...
- (861) [DKP/STF 82: 530-534] *qadīr savliḡ kiṣi-kā ädgü qutluḡ yrliqančuči köngül-lüg bilgä tinlylar ymä artuqraq o qırqur-lar äymän[ür]lär: //* || Существа, наделенные счастливым уделом, с сострадательным сердцем и мудрые безмерно страшатся (парн.) людей, [склонных] к грубым словам. || Mutlu kader bahşedilmiş, şefkatli yüreklere sahip ve bilge olan varlıklar, kaba sözlere eğilimli insanlardan son derece korkarlar. ▪ [DKP/JW 500: 5306-5310] Und gute, charismatische, mitleidige und weise Lebewesen fürchten sich sehr vor Menschen, die rüde Worte (Skt. *pāruṣyavāda*) gebraucht, irgendeine Speise isst oder trinkt, so wird das Element (Skt. *mahābhūta*) Feuer in dessen Körper mächtig und weise Lebewesen fürchten sich sehr vor Menschen, die rüde Worte (Skt. *pāruṣyavāda*) gebrauchen.
- (862) [DKP/STF 108: 840-842] *qanča bardī sāning burxan qūti-līḡ ädgü saqinčing: kim-ni üčün meni muntay-ḡ ämgätgäli buṣi berting: yarliqančuči köngülüng qanta yitlinip bardī ärki: //* || “Куда делись твои благие помыслы, [устремленные] к благодати будды? Куда исчезло твое сострадательное сердце? Разве не возникает в тебе чувство сострадания из-за того, что я испытываю такие горькие мучения, подобные адским?” || Senin, Buda'nın lütfuna yönelik [arzulayan] iyi düşüncelerin nereye gitti? Senin merhametli kalbin nereye kayboldu? Cehennem gibi çok acı bir azap yaşıyorum diye senin içinde bir şefkat duygusu oluşmuyor mu? ▪ [DKP/JW 534: 5952-5955] Wohin ist (nur) dein buddhaschaftliches Wohlwollen (Skt. *maitrī*) gegangen? Um wessen willen hast du mich als Almosen (weg)gegeben, um (mich) so zu quälen? Wohin ist denn bloß dein Mitleid (Skt. *karuṇā*) gänzlich verschwunden?
- (863) [DKP/STF 138: 1139-1142] *etiglig yaratıḡlıḡ açılmıṣ [lenxu-a] t[ä]ḡ yumşaq äligin baş-ların töpü[lärin yrli]qančuči köngülin sürdi siqadī: //* || Совершенно

³² Wilkens yayınında *yarlıkançuçı köñül[i]n* şeklinde okunmuştur.

³³ Wilkens yayınında *yarlıkançuçı köñül soksar* şeklinde okunmuştur.

мудрый бог богов Будда наделен необычайно сострадательным сердцем и, если видит страдания других, то ни одного мгновения не в состоянии выдержать это. || Tanrıların kusursuz bilge tanrısı Buda, olağanüstü derecede şefkatli bir kalbe sahiptir ve eğer başkalarının acısını görürse, bir an için buna dayanamaz. ▪ [DKP/JW 590: 7113-7118] Da stieg [König] Mahendrasena von seinem [Wa]gen herab, [nähe]rte sich [den] Krank[en] und strich [mit]leidig mit seiner weichen Hand, die mit Armreifen, Spangen und [Ringe]n geschmückt war und die (zart) wie ein (gerade) erblühter [Lotu]s war, (über) ihre Köpfe.

- (864) [DKP/STF 154: 1285-1287] /// *täg töz-ün yavaš köngül[lüg yumša]q savliq yrliqančuči [könüllüg] ///* || ... благородное, мягкое сердце, подобное существам с [обходительными] ... речами и сострадательным [сердцем] ... || ... asil, yumuşak bir kalp, bunun gibi varlıklara (kibar)... sözlerle ve şefkatli bir şekilde... ▪ [DKP/JW 782: 10479-10483] Er [hegte] schlechte [Absichten] gegen Menschen, die ein edles und sanftes Gemüt wie [... hatten], die [milde] Worte gebrauchten und mitlei[di]g waren].
- (865) [DKP/STF 174: 1498] // *olar-niing ol antay aç[iy] [ämgak]intä yrliqančuči köngül ///* || ..., нужно, чтобы ты стремился проявить чувство сострадания к их столь горестным мучениям и стал им надеждой (парн.). || onların bu kadar acı çektikleri işkencelere karşı şefkat duygusunu göstermeye ve onlara umut olmaya çalışman gerekir. ▪ [DKP/JW 894: 12487-12493] Während die höllischen, elenden [Wesen...] in der Flamme br[ennen, wenn] sie dich anrufend lob[en], dann ist es notwendig, dass du dich darum [bemüh]st, Hoffnung und Zuflucht [zu sein], indem du Mitleid (Skt. *karuṇā*) [herv]orb[r]ingst.
- (866) [DKP/STF 186: 1597-1603] *qayu[sin]ta abipiray yörügi säšip sanpan [bol]magi sapilmadin iduq nom-in[ta] [buzu]lmiši artamiši bar ärsär: mn tümäninç qulut-nung biligsiz-im-kä uqup yrliqančuči köngülin kšanti berü yrliqaz-un-lar: ||* ... если же случится, что при выяснении (букв. распутывании) толкований *abhiprāya* ..., ... не будет восстановлено (букв. последовательно воссоединено) ..., и предписания священного учения будут нарушены и искажены, то пусть они соблаговолят понять мое - нижайшего (букв. десяти тысячного) раба - невежество и с сострадательным сердцем принять [мое] покаяние. || ... eğer abhiprāya'nın

yorumları açıklanırken (çözülürken) ..., ... geri yüklenmeyecekse (art arda yeniden birleşecekse) ... ve kutsal öğretinin emirleri ihlal edilecek ve çarpıtılacaksa, o zaman benim -en alçak (onbinlik) kul(köle) olarak- cehaletimi anlasınlar ve şefkatli bir kalple [benim] tövbemi kabul etsinler. ▪ [DKP/JW 214: 216-221] Die Macht und Kraft der [We]isen, welvhe [Werke] in die korrekte[] kučäische Sprache übertr[agen], mögen geruhen, mit Mitleid (Skt. *karuṇā*) Sündenvergebung zu gewähren

- (867) [DKP/STF 214: 1909] /// **yrliqančuči köngül**³⁴ /// || ... различный ... блистательный ... || ...şefkatli kalp... ▪ [DKP/JW 454: 4536-4538] [...] und Mitleid (Skt. *karuṇā*) [hatte,]
- (868) [DKP/STF 218: 1955-1959] *anča [s]öz-läyü yrliqap yrliqančuči köngül{ }üg şaki-lar-niṅ arž-isi tükäl bilge tng[ri] [tn]grisi [burx]an altun önglüg karž-a [tonin]* /// || Соблаговолив сказать так, имеющий сострадательное сердце праведник из рода Шакья совершенно мудрый бог богов Будда, сложив, взял свою монашескую рясу золотого цвета. || Bunu söylemeyi kabul ettikten sonra, şefkatli bir kalbe sahip Şakya soyundan doğru bir insan olan, tanrıların tamamen bilge tanrısı Buda katlanmış, altın renkli manastır cüppesini aldı. ▪ [DKP/JW 586: 7030-7033] Nachdem er [dies zu sagen] geruht hatte, [raf]fte der mitleidige rşi [der Śākyas], der vol[lkommen weise] Gott Bud[dha], sein [gold]farbenes kāsāya-Gewand [a]n seiner cakralakṣaṇa,
- (869) [DKP/JW 206: 46-53] *ikinti ymä ilkisizdä bärü bişmadok öpkä nizvanilig agu bişurdaçı: yeti törlüg töz k(a)rmap(a)tlarıg küzädmäk tözlüg m(a)hak(a)run ulug y(a)rlikančuči köñültin ötgürü ünmiş: kamıg üç üdki burhanlarnıñ içtin sıñar kizlänçü [a]gılıkları bolmiş:* || Und zweitens ist es das Vinayapitaka genannte dharma-Juwel, welches zum inneren Schatzhaus aller Buddhas der drei Zeiten geworden ist, welches sich gänzlich aus der *mahākaruṇā*, dem großen Mitleid, erhoben hat und die Grundlage für das Einhalten der siebenfachen grundlegenden karmapathas ist, und zudem das Hass-kleśa-Gift, welches seit Urzeiten nicht zur Reife gekommen ist, zur Reife bringt, (so dass es später nicht mehr schaden kann). || Ve ikincisi, başlangıçtan beri olgunlaşmamış öfke ihtirasının zehrini olgunlaştıracak yedi türlü öğretiyi korumak esaslı

³⁴ Wilkens yayınında *yarlıkançuçı köñüllüg* şeklinde okunmuştur.

Mahākaruṇā büyük şefkatli gönlünden dolayı çıkmış bütün üç zamandaki Buda'ların iç tarafa gizledikleri hazineleri olmuş.

- (870) [DKP/JW 216: 238-242] **y(a)rlıkančuči [köñülin]** ol sın araki [ey]in kızıg[čä] kunčuy []: || Mitlei[dig schritt er] die auf jenem Friedhof befindlichen [Leichen] der Reihe [nanch ab, ... und] kam zu einer Frauen[leiche]. || Merhametli gönlüyle o mezarlığa uygun olarak prenses...
- (871) [DKP/JW 244: #763-#769] *munta ulatı üküš törlüg ädgü kılmiš ağır kılınçlıg akruš äriğlig. y(a)ruk köküzlüg. y(a)rlıkančuči köñülüg. bilgä biliglig. ulug umugumuz inagım(i)z t(ä)ñrim: yäk rakşaslarka ogşatı y(a)vlak yalñoklarnıñ av içrä boldu[muz]:* || Und mehr noch, Herr, unsere große Hoffnung, der viele schwere Taten gut vollbracht hat, der mit zurückhaltendem Charakter, mit glänzendem Gemüt, der mitleidig und weise ist, [wir] si[nd] in das Fangnetz von bösen Menschen gerat[en], die Dämonen und *rākşas* gleichen. || Bundan başka çok çeşitli iyilik yapmış saygılı şefkatli, parlak göğüslü, merhametli, bilgili, büyük umudumuz Tanrım, şeytanlara benzer kötü insanların ağına düştük.
- (872) [DKP/JW 244: #773-#779] [bodi](a)t(a)v sıgun [beş yüz sıgun]larnıñ bo munčulayu k[ä]yir[känçig sav]ların äsidip **y(a)rlıkančuči köñül** üzä tötä titräyü. üküš azunlarda bärü adınlarığ adalığ üdlärintä ögirtü ögränmiş yağlıg yumsak savın olarka inčä tep tedi: || Als der [Bodhis]attva-Maral diese derartig mitleid[erregenden Wor]te der [500 Marale] hörte, erbehte er vor Mitleid und sprach mit sanften Worten, die er in zahlreichen Existenzen gelernt hatte, in Zeiten der Gefahr zur Aufmunterung anderer zu (gebrauchen), folgendermaßen zu ihnen: || 500 geyiğin bu zavallı sözlerini duyan Bodhisattva geyik, acıyarak titredi ve tehlike zamanlarında başkalarını neşelendirmek için sayısız varoluşta öğrendiği yumuşak sözlerle onlara şöyle dedi:
- (873) [DKP/JW 262: 1083-1084] *bo ärür mäniñ y(a)rlıkančuči köñül* üzä öñrä yoridaçı bälğüsi: || Dies ist das voranschreitende Zeichen meines Mitlei[ds]. || Bu, şefkatli gönül üzerine ileri işaretir.
- (874) [DKP/JW 268: 1205-1209] *ymä açak(a)ram yılan süz[ök]* **y(a)rlıkanču köñilin** sat[agcılar tapa] tetrü körüp [] [] [i]ki közi[n] || Und die Schlange rei[n...] blickte mit Mitleid (Skt. *karuṇā*) unverwandt [auf] die Kauf[leute... mit b]eide[n] Auge[n...]. [kleine Lücke] || Ve saf yılan temiz, şefkatli gönlüyle satıcılara doğru dikkatlice bakıp... iki gözüyle...

- (875) [DKP/JW 272: 1268-1270] **y(a)rlıkančuči köñüllüg** *adaşım basutçı säniñ utru yanımda turur:* || Mein mitleidiger Gefährte steht mir als Helfer gegen dich zur Seite. || Merhamet gönüllü yoldaşım (sana karşı bir) yardımcı olarak yanımda duruyor.
- (876) [DKP/JW 272: 1276-121279] *ol y(a)rlıkančuči köñül teyür <.> s[äniñ y(a)rlıkan]čuči köñülün [] b(ä)lgüsi // [] [] / sözlädi [:]* || Der Dämonsprach: Jenes Mitleid (Skt. *karuṇā*) sagt (Folgendes:) D[ein Mit]leid (Skt. *karuṇā*) ist ein [...] und Zeichen von [...]. [...] sprach: || (Şeytan dedi ki:) O şefkatli gönül diyor. Senin şefkatli gönlünle... alameti... söyledi.
- (877) [DKP/JW 272: 1281-1287] *[: y(a)rlıkančuči köñül üzä: k(a)ltı amrak k[üsänçig] sävār oğlın kızın koyuğa [koltuķıña] sıgınturu ogşayur amrayurča: o[l tört] tugum beş azunlug tınl(i)glarıg y(a)r[ı]kančuči köñüllüg koyunta koltukınta sıgınturup: ogşayu amrayu y(a)rlıkadı:* || Wie [ein Vater] mit seinem [Mit]leid (Skt. *karuṇā*) seinen geliebten, [erwünschten] und teuren Sohn (oder) seine Tochter an seiner Brust und [seiner Achselhöhle] Zuflucht nehmen lässt und sie streichelt und lieb hat, so geruhte der [Mit]leidige (sc. der Buddha), [jene] Lebewesen der vier Geburtsbereiche (Skt. *caturyoni*) und der fünf Existenzformen (Skt. *pañcagati*) an seiner Brust und Achselhöhle Zuflucht nehmen zu lassen, streichelte sie und hatte sie lieb. || Şeflatli gönlüyle tıpkı sevgili oğlunu kızını koynuna koltuğuna sığıştırarak okşarsa o dört doğum beş alemli canlıları okşayıp severek emretti:
- (878) [DKP/JW 314: 2043-2047] *muntag bilip ol erinč [tınl(i)gl]rka y(a)rlıkančuči köñülü turu[p] [] ötgürü ulug tınp [] birlä inčä [t]ep kəñşäş[ip] [] bo tsuylug tınl(i)g []* || Da er [dies] solchermaßen erkannte, entstand bei ihm Mitleid in Bezug jene armen [Wesen...]; deswegen seufzte er tief und er beriet sich folgendermaßen mit [...]. || Bunu bu şekilde anlayınca o zavallı canlılara (karşı içinde bir) şefkatli gönlü olup... dolayısıyla büyük nefes alıp... ile şöyle diyip müzakere edip... bu suçlu canlı...
- (879) [DKP/JW 380: 3180-3183] *körü kanınčsız tükäl bilgä t(ä)ñri burhan y(a)rlıkančuči köñüllüg eeşin tuşın öñtün kılıp utuzmaksız bilgä biliglig katıg yasın eligintä tutdı:* || Der vollkommen weise (Skt. *sarvajña*) Gott Buddha, (der so schön war), dass man sich nicht sattesehen konnte, stellte seine Gefährten des Mitleids (Skt. *karuṇā*) in vorderster Reihe auf und nahm seinen festen Bogen der unbesiegbaren Weisheit (Skt. *prajñā*) in seine Hand. || İnsanın

kendine doyamayacağı kadar güzel olan tam bilge Tanrı Buda, şefkatli gönüllü arkadaşlarını ön plana çıkardı ve yenilmez bilgelik sert yayını eline aldı.

- (880) [DKP/JW 382: 3220-3222] *sāvinč utli sakinčin y(a)rl/ık]anč[uči/ k/ö/ηüllüg umug inag t(ä)ηri t(ä)ηrisi burhanka yi[nč]irü yükünür biz:* || Mit Dankbarkeit verneigen wir uns ergebenst vor dem mitleidigen Göttergott Buddha, der (unsere) Hoffnung und Zuflucht ist. || Minnetarlıkla, şefkatli gönüllü umudumuz Tanrılar Tanrıa Buda'ya secde ederiz.
- (881) [DKP/JW 394: 3417] **y(a)rlıkančuči köñül** || [Seid] barmherzig! || Merhamet gönüllü (ol!)
- (882) [DKP/JW 400: 3556-3560] *m(ä)n uzun yaşka yakmatın [y]üz y(e)g(i)rmi yašta olarnıη ög kaη täg [umug] inag bolup y(a)rlıkančuč[ı] köñüllüg keη al[kıg koyunum] [] umugsuz []* || Da ich an einem langen Leben nicht hafte, will ich wie ihre Mutter oder ihr Vater (für sie), die im Alter von 120 Jahren sin (sc. die sich in einem Zeitalter befinden, in dem man nicht älter als 120 Jahre alt wird), [Hoffnung] und Zuflucht sein, und [meine] breite [Brust], die voller Mitleid (Skt. *karuṇā*) ist, [...] hoffnunglos [...] || Ben uzun yaşama bağılı olmadığım (için) 120 yaşında onların anne (ve) babaları gibi umut olup, şefkatli geniş göğsüm.... umutsuz...
- (883) [DKP/JW 402: 3571-3574] *amti ol ok on küçlüg t(ä)η[ri] burhannıη y(a)rlıkančuči [köñülin] äšidgil:* || Jetzt höre von dem Mit[leid] (Skt. *karuṇā*) eben jenes gött[lichen] Buddha, der mit den zehn Kräften (Skt. *daśabala*) ausgestattet ist. || Şimdi, on güçle bahşedilen o ilahî Buda'nın şefkatini duyun.
- (884) [DKP/JW 430: 4088-4090] *kop üdün alku beš ažun tınl(ı)glarka tüzü yadılmiş tudıgsız y(a)rlıkančuči köñüllüg bolurlar:* || Jederzeit haben sie Mitleid (Skt. *karuṇā*), das sich schrankenlos auf alle Lebewesen der fünf Existenzformen (Skt. *pañcagati*) gleichmäßig erstreckt. || Her zaman bütün beş varoluş biçiminin canlılara sınırsız şefkat gönüllü olurlar.
- (885) [DKP/JW 450: 4462-4464] [] *sakinıp: tözün kutlug ku[t käyik] keη alkıg y(a)rlıkančuči [köñül]* || Indem es [so] überlegte, [erweckte] das edle und charismatische Kū[ta-Reh] umfassendes Mit[leid] (Skt. *karuṇā*) ... die Königin [...]. || (Böyle) düşünüp asil (ve) kutlu yaban hayvanı geniş şefkatli gönü...
- (886) [DKP/JW 458: 4610-4613] *[bo ye]rtinčü yersuvda y(a)rlık]ančuči köñül/lüg ädgülüg kutl[ug] [tınl(ı)g] [] yokmu ärki:* || Gibt es in [dieser] Welt etwa kein

mitlei[dig]es, gütiges und charisma[tisches Lebewesen...]? || Bu dünyada şefkatli, iyi, kutlu canlı... yok mu acaba?

- (887) [DKP/JW 526: 5754-5757] *anı körüp h(a)riçandṛe elig bāgñiṅ y(a)rlıkančuči köñül tıtagınta yüräki [ti]träyü buyruklarka yinä ök inčä tep tedi:* || Als er das sah, erzitterte das Herz des Königs Hariścandra vor Mitleid und er sprach erneut zu seinen Ministern: || Bunu görüp Hariścandra hükümdârın şefkatli gönlü sebebiyle yüreği titreyerek emirlere yine şöyle dedi:
- (888) [DKP/JW 534-536: 5955-5958] *bo muntag tamudakı tæg açıg ämgäk ämgänip [] maña y(a)rlıkančuči köñülüṅ turmaz [mu:]* || Da ich solche bitteren Leiden wie (die) in der Hölle erleide, entsteht denn bei dir [kein] Mitleid in Bezug auf mich? || Böylesi cehennemdeki gibi acı ıstıraplar çekip... bana şefkatli gönlüyle durmaz mı?
- (889) [DKP/JW 554: 6378-6380] *ol uḡur[da] // y(a)rlıkančuči köñüllüḡ [sansar]dın tartıp taşgaru üntürgäl[i bulḡay s(ä)n:]* || und (als) dessen [We]geföhler [in der] Welt [ersch]einst, [bei] jener Gelegen[h[eit...]] wirst du mitleidig [... die Wessen] aus dem [saṃsāra] herausziehen und herausbringen können. || o yolda... şefkatli gönüllü Samsara'dan çekip çıkararak bulacaksın.
- (890) [DKP/JW 558: 6425-6433] *[] [tükal bilḡä t(ä)ḡri]] [t(ä)ḡris]i burhan [as][[ankeliḡ volta]] [bodi]s(a)t(a)vlar [[yorıkın yorıyur ärkän]] bo muntag çatıkl[ı]ḡ [i]ş işläp [[burhan]] kutın bulmışı amtı katägi beş azun tnl(i)ḡlar üzä y(a)rlıkančuči köñülin yada y(a)rlıkap üküş tnl(i)ḡlarka asıs tusu kılı y(a)rlıkayur tep ötünti:* || [Der Schüler sagte:] Wenn [[der vollkommen weise Göttergott]] Buddha [[auf dem Pfad (der Buddhaschaft), der (eine Dauer von) asaṃkhyeyas hat, den Wandel]] der [Bodhi]sattvas [wandelt]], und solche jātaka-[Ta]ten vollbringt, geruht er den zahlreichen Lebewesen Nutzen zu bereiten, indem er geruht, (vor allem nachdem) er die Buddhaschaft erlangt hat, bis heute sein Mitleid (Skt. *karuṇā*) über die Lebewesen der fünf Existenzformen (Skt. *pañcagati*) auszubreiten. (So) sprach (der Schüler). || (Öğrenci dedi ki:) ...tam bilge Tanrılar Tanrısı Buda, sayısız yolda Bodhisattvalar yolunda yürürken bunun gibi Bodhisattva davranışı sergileyip Buda saadetini bulduğu şimdiye kadar beş varoluş biçimini canlılar üzerine şefkatli gönlüyle açıklayarak sayısız canlıya fayda sağlayarak emreder dedi:
- (891) [DKP/JW 562: 6515-6523] *y(a)rlıkančuči köñüllüḡ umuḡ ınag t(ä)ḡrim: yüz k(a)lp üç asanke içintä uzun turkaru biz[n]i üçün açıg ämgäk ämgänip: bir*

kṣan ödiin ymä arokin tinturmadı: || Mileidiger Buddha, o Hoffnung und Zuflucht, indem Ihr (bereits) in 100 kalpas und drei asaṃkhyeyas ständig um unseretwillen bitteres Leid erduldet habt, ohne auch nur für die Zeit eines Augenblicks (Skt. kṣaṇa) vor Müdigkeit Atem zu schöpfen, indem Ihr Euch so angestrengt und (schließlich) die unergründliche Buddhaschaft erlangt habt, geruht Ihr, stets bis auf den heutigen Tag allen Lebewesen Nutzen zu betreiten. || Merhametli, umudum Tanrım 100 kalpa (ve) üç asaṃ-hyeyas içinde daima bizim için sıkıntı çekip bir an yine yorgunluğunu gidermedi. Bunun gibi çabalayıp derin Buda saadetini bulup bugüne kadar bütün canlıya fayda sağlar.

- (892) [DKP/JW 566: 6635-6641] **y(a)rlıkančuči köñüllüg** [*umu*]g inag t(ä)ñrim öñrä yipün lenhwa yalpırgakı täg keñ yetiz idok kutlug s(a)tyanuparvirt tilin aṭ maṅal bolguluk nä ärsär ädgü savlar sözläyü y(a)rlıkazun: || O Mitleidiger, (der Ihr) [Hoffnung] und Zuflucht (seid), möget Ihr zunächst ruhen, irgendwelche guten Worte zu verkünden, wodurch Glück (Skt. maṅgala) entstehen kann, mit (Eurer) wie ein Lotusblütenblatt rosigen, breiten und heiligen satyānupravṛtta-Zunge! || (Ey) merhametli gönüllü, umudum Tanrım önce nilüfer yaprağı gibi pembe, geniş ve kutsal S(a)tyanuparvirt diliyle şöhret bulmak neyse iyi sözler söyleyerek emretti:
- (893) [DKP/JW 570: 6712-6712] [[k(ä)ntü özi **y(a)rlıkančuči köñül(l)üg** tükäl bilgä t(ä)ñri burhan]] [[säniñ äviñä kalyük ol:]] || Der mitleidige und vollkommen weise Gott Buddha ist höchstpersönlich in dein Haus getreten. || Kendisi şefkatli gönüllü tam bilge Tanrı Buda senin evine geldi.
- (894) [DKP/JW 590: 7109-7112] an[ta ötrü mahendras]ene eliğ bäg [] ämgäkiñä [] **y(a)rlıkančuči köñül** || Da[raufhin] König [Mahendras]ena wegen ihres Leidens [... aus] M[itleid (Skt. karuṇā)...]. || Ondan sonra Mahendrasena hükümdâr... sıkıntısına... şefkatli gönül...
- (895) [DKP/JW 646: 8043-8047] ülgüsüz üküš [] anča ulug sansar [] // tnl(i)glarka barča t(ä)ñri burhannıñ ulug **y(a)rlıkančuči köñülü** tüzükä yadılyuk ol: || Das große Mitleid (Skt. mahākaruṇā) aller Buddhas hat sich ausgebreitet [...] zahlreich und mannigfach [...] über alle Wesen [in] diesem so großen saṃsāra. || Sayısız... büyük Samsara... canlılara bütün Tanrı Buda'nın büyük şefkatli gönlü tamamıyla yayılır.
- (896) [DKP/JW 646: 8048-8051] t(ä)ñri burhannıñ irakta irak barmış ulug **y(a)rlıkančuči köñülin** ikinti ugrın yinçgä bi<l>miş ol t(ä)ñri burhannıñ ulug

y(a)rlıkančuči köñüli: || Durch das große Mitleid (Skt. *mahākaruṇā*) der göttlichen Buddhas, das weiter als weit reicht, ist das große Mitleid (Skt. *mahākaruṇā*) feiner in zweifacher Hinsicht zu erkennen. || İlahî Buda'nın çok uzaklara ulaşan büyük şefkatli gönlüyle iki açıdan ince bilmiş o Tanrı Buda'nın büyük şefkatli gönlüdür.

- (897) [DKP/JW 648: 8054-8057] *ol kog kiçmıkta ymä yinçgäräk bütün sansardaki tınl(i)glar üzä adırsız bir täg ulug y(a)rlıkančuči köñüli yadılyuk ol:* || Das große Mitleid (Skt. *mahākaruṇā*) der (Buddhas) hat sich unterschiedlos und gleichmäßig noch feiner als jene Atome über alle Wesen im ganzen saṃsāra verbreitet. || O zerrede yine incelikle bütün Samsara'daki canlılara ayırım gözetmeksizin bir büyük şefkatli gönlü yayılır.
- (898) [DKP/JW 648: 8057-8061] *anı üçün bodis(a)t(a)vlar yüz k(a)lp üç asankeda alku tınl(i)glarig y(a)rlıkančuči köñü||[äri üzä] [] // tutup temin 'ök tüzgä[rinçsiz burhan] [ku]tın bulurlar:* || Aus diesem Grunde ergreifen die Bodhisattvas alle Lebewesen in 100 kalpas und drei asaṃkhyeyas [mit ihrem] Mit[leid] (Skt. *karuṇā*) und erst dann erlangen sie die [un]ergrün[dliche] Buddhaschaft. || Bu nedenle, Bodhisattvalar 100 *kalpa* ve üç asaṃkhyeya'da bütün canlıları şefkatli gönülleri üzerine... tutup hemen o derin Buda saadetini bulurlar.
- (899) [DKP/JW 648: 8061-8065] *bodis(a)v(a)tlar bo [] [] sävinçsizin utlısızı[n] [] tınl(i)glarka y(a)rlıkančuči köñ[ülin asıg] tusu kılğalır üçün yertinçü [] azun tutarlar:* || Damit die Bodhisattvas [mit ihrem] Mit[leid] (Skt. *karuṇā*) diesen [...] Wesen, die in Undankbarkeit [...], Nutzen] und Vorteil bringen, ergreifen sie [in dieser] Welt eine Existenz. || Bodhisattvalar bu... mutsuzluğunu... canlılara şefkatli gönlüyle fayda sağlamak için dünya... yer tutarlar.
- (900) [DKP/JW 650: 8098-8102] *[] köñülin körm[iş bodis(a)t(a)vlar]nı[η] ulug y(a)rlıka[nčuči köñüli] [ü]lgüsüz keñ [] [ulug] y(a)rlıkančuči [köñül nä] [üçün t]ep tesär [] || [...] das [Mit]leid (Skt. *karuṇā*) erfahren [...das] große Mit[leid] (Skt. *mahākaruṇā*) der [Bodhisattvas ...]. || ...gönlüyle görmüş Bodhisattvaların büyük şefkatli gönlü sayısız... büyük şefkatli gönlü ne için dese...*
- (901) [DKP/JW 660: 8246-8250] *amtı ävd[in] [] ugurda y(a)rlıkančuči köñüllüg aržılar eligi on küçlüg tükäl bilgä t(ä)ñri burh[an] raçagri kántkä yakın venuvan säñrämt[ä] y(a)rlıkayur ärdi:* || Jetzt bei der Gelegenheit, a{us} dem

Haus [zu gehen,] pflögte der mitleidige König der řsis, der mit den zehn Kräfte (Skt. *daşabala*) ausgestattet und vollkommen weise Gott Buddha sich im Kloster Veņuvana nahe der Stadt Rājagṛha aufzuhalten. || şimdi, evden... yolda şefkatli gönüllü azizlerin hükümdarı on güçlü tam bilge Tanrı Buda Rājagṛha kente yakın Veņuvana manastırında emrederdi.

- (902) [DKP/JW 712: 9267-9269] [*nirvan*]*garu yorisar y(a)rlıkančuči köñülün/üz üzä*] *öñtün yoritguči boluņlar*: || Wenn ihr (euch) zum [nirvāņa] begehst, sollt ihr (andere) [durch] eue[r] Mitleid (Skt. *karuņā*) geleiten! || Nirvāņa'ya doğru yürüse řefkatli gönlüyle rehberlik etsin!
- (903) [DKP/JW 718: 9398-9402] *bo muntag ädg[ü] alku ädgülärdä utmiş yegädm[iř] tnl(ı)glarınıñ bir täg ädgü öglisi [y(a)rlıkančuči] köñüllüg kutlug tnl(ı)g-a: biziñ t(ä)ñr[i yerintä] tugmişim(ı)znu bökünki küntä yoklug kıl[ıñ:]* || O [mit]leidiges und charismatisches Wesen, der du allen Lebewesen gleichermaßen ein Freund bist, der durch dieses solchermaßen gute [...] alle Vorzüge übertriffst, [mögest du] die Tatsache, dass wir im Him[mel] geboren wurden, heute sinnreich erscheinen lassen! || (Ey) böylesi iyi, bütün iyilerde üstesinden gelmiş canlıların bir iyi (ve) ve akıllısı, merhametli gönüllü, kutlu canlı, bizim Tanrı yerinde doğduğumuzu bugünde gerçeğini anlamlı kılsın!
- (904) [DKP/JW 740: 9675-9680] [*k*]*im kayu kiři t(ä)rs körümlüg äsürtgü suvsuşın äsürmiş ärsär: k[a]ñ[ımız] on küçlüg şakılar arřısınıñ nomlug ä[tözin] öñi öñi adırıp kämäřiřip: ulug [y(a)rlıkančuči köñül] in tuř uçuz osuglug kıl[m[iř tört] [t]örlüg korkınčsız bilgä bilig*] || Obwohl sich manche Menschen an dem Rauschtrank der häretischen Ansichten (Skt. *mithyāđṛřti*) berauscht haben, hat unser Vater den dharma-K[örper] des mit den zehn Kräfte (Skt. *daşabala*) ausgestatteten Sehers der řākyas gänzlich zerteilt und mit [seinem] großen [Mitleid...] (Skt. *mahākaruņā*) [...] gleichsam verächtlich gemacht, [vier]fachen Furchtlosigkeit (Skt. *vaiřāradya*) ... || Herhangi bir kiři yanlış düşüncelerin sarhoşluğundan sarhoş olmuş olsa (da) babamız on güçlü şakya kabilesinin azizinin öğretili vücudunu farklı farklı ayırıp doldurarak büyük şefkatli gönlüyle aşağılamış gibi yapmış dört türlü korkusuz bilgelik...
- (905) [DKP/JW 744: 9702-9703] *burhannıñ ulug y(a)rlıkanču[či] köñülü sözläyü ye[tinčsiz ol*: || Das große Mit[leid] (Skt. *karuņā*) des [...] Buddha ist unbe[schreiber]. || Buda'nın büyük řefkatli gönlü söyleyerek tarif edilemez.

- (906) [DKP/JW 768: 10221-10224] *t(ä)ηri [] küçlüg [] on küçlüg t(ä)ηri t(ä)ηri/si burhannıy y(a)rlıkančuči [köñülin] äšidgil: || [...] Gott [...] mächtig [...] vernimm das Mit[leid] (Skt. karuṇā) des mit den [zehn] Kräften (Skt. daśabala) versehenen G[ött]er[gott]es Buddha! || ...Tanrı... güçlü... on güçlü Tanrılar Tanrısı Buda'nın şefkatli gönlünle duy!*
- (907) [DKP/JW 782: 10480-10483] *[] täg tözün yavaš köñül[lüg yumša]k savlıg y(a)rlıkančuči [köñüllü]g tnl(i)glarka y(a)vlak [sakinčları] ärti: || Er [hegte] schlechte [Absichten] gegen Menschen, die ein edles und sanftes Gemüt wie [...] hatten], die [milde] Worte gebrauchten und mitlei[dig waren]. || ...gibi asil (ve) nazik gönüllü, yumuşak sözlü, şefkatli gönüllü canlılara kötü düşünceleri vardı.*
- (908) [DKP/JW 792-794: 10636-10642] *üç 'äñim yerti[nčün]üñ [] bilgä umug [ın]ag y(a)rlıkanč[učı köñül]lüg [a]yagka t[ägi]mlig [] atı [kö]trülmiš t(ä)η[rim] [ä]vdin b[arkt]ın ünüp t[oyın] [] ök [] || [O... der] dreifachen We[lt, ...] Weiser, Hoffnung und [Zufluch]t, [mein] meitlei[dig]er und [v]erehrungswürdiger G[ott], dessen Name[er]haben ist: ein M[önch, der Haus] und Hof verlassen hat, [...] eben [...]. || Ey üç katlı dünya, bilge, umut ve sığınak, adı yüce olan merhametli ve saygıdeğer Tanrım: evden barktan çıkıp rahip... sadece...*
- (909) [DKP/JW 796: 10687-10688] *[kim]niñ meni üzä [y(a)rlıkančuči köñüli tursar [ol mañ]a [a]š buşı berür: || Bei [wem Mi]tl[e]id (Skt. karuṇā) in Bezug auf mich entsteht, [der gibt [mi]r [Sp]eise als Almosen. || Kimin bana şefkatli gönlü olsa o bana yemek (ve) sadaka verir.*
- (910) [DKP/JW 802: 10806-10810] *ötrü [] y(a)rlı/kančuči köñüllüg] bolup [] himavant [] || Nachdem er zu einem [...] mit[leidigen Fisch... im] Himavant-[Gebirge] geworden war, [...]. [kleine Lücke] [Da erhob jemand seine Stimme:] || Sonra... şefkatli gönüllü olup... Himavant...*
- (911) [DKP/JW 822: 11154] *[...y(a)r]l[ı]/kančuči k[öñül-...] || [...Mi]tle[id...] ||... merhametli gönül...*
- (912) [DKP/JW 840: 11493-11499] *[...] korkgu t[ä]g [... y(a)rlık/ančuči köñül [...kö]türgil: munta [...] muñ tar ämgä[k...] y(a)rlıkančuči köñül [... eri]g yavgan boltı [...] || [...], furchtbar [... Mit]leid (Skt. karuṇā) [... er]weckre! Hier [...] Not und Bedrängnis, Leide[n...] Mitleid (Skt. karuṇā) [...] wurde*

grob. || ...korku gibi... şefkatli gönül... götür. Bunda... sıkıntı... şefkatli gönül... kaba oldu.

- (913) [DKP/JW 846: 11570-11571] [...] **y(a)rlıkančuči k[ö]ñü/l** [...] || [Zeige] Mitl[e]i[d (Skt. *karuṇā*), ...]! || ...şefkatli gönül (uyandır!)
- (914) [DKP/JW 846: 11583-11586] [...] *bilgä [bilig...]* *m(a)hakarun ulug [y(a)rlıkančuči] [köñül]* *uladı kop türlüg ädgü[lär...] ädgülärim turur [: ...]* || [...] Weis[heit, ...] mahākaruṇā, (d.h.) Großes [Mitleid, ...] und alle möglichen übrigen Tugend[en ...] meine Tugenden erheben sich. || ...bilgelik... Mahākaruṇā büyük şefkatli gönülden başka her türlü iyiler... iyiliklerim durur.
- (915) [DKP/JW 848: 11633-11634] *meni üzä y(a)rlıkančuči köñül* || [Erwecke] M[itleid] in Bezug auf mich! || Bana karşı merhametli gönül (uyandır!)
- (916) [DKP/JW 856: 11799-11801] [...] *olarka utlı sävinč sakinčın [...]* *turgurup y(a)rlıkančuči köñül [... t]urur:* || [...] ihnen mit Dankbarkeit [...] erweckend, sein Mitleid (Skt. *karuṇā*) [...b]leibt. || ...onlara sevinçli düşünceyle... besleyip şefkatli gönül... kalır.
- (917) [DKP/JW 894: 12487-12493] *tamulug erinč [] ört yalın içintä ör[tänü]r ärkän seni atayu takş[ursar] olarnıñ ol antag açığ [ämğäk]intä y(a)rlıkančuči köñül [yügä]rü k[ı]lıp umug inag [bolguka katıg]lanmışın k(ä)rgäk []* || Während die höllischen, elenden [Wesen...] in der Flamme br[ennen, wenn] sie dich anrufend lob[en], dann ist es notwendig, dass du dich darum [bemüh]st, Hoffnung und Zuflucht [zu sein], indem du Mitleid (Skt. *karuṇā*) [herv]orb[r]ingst. || Cehennemlik zavallı... alev içinde yanarken seni çağırarak ağıt yaksa onların o anda acı çekmesinde şefkatli gönlü hazır edip umut olmaya çabalaman gerek.

2.2.4. açığ emgek ‘büyük acı’

Açığ emgek eşdizimine 68 örnekte rastlanmıştır. Bu eşdizimin (918) numaralı maddesinde *odug* kelimesi eşdizimin arasına girmiştir.

2.2.4.1. açığ emgek Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Grupları

Açığ emgek eşdiziminin *açığ emgek* → *emgenmek*, *açığ emgek* → *eşidmek*, *açığ emgek* → *teginmek*, *açığ emgek* → *sermek* ve *açığ emgek* → *emgetmek* olmak üzere art yönelimli 5 eşdizimsel grubu tespit edilmiştir.

<i>açığ emgek</i> →	emgenmek →	[---]
	emgetmek→	
	eşidmek →	
	teginmek →	
	sermek →	

Tablo 2.21. *açığ emgek* Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler

2.2.4.1.1. ***açığ emgek* → emgenmek**

Bu eşdizimsel grup, *açığ emgek* ‘büyük acı’ eşdizimiyle *emgenmek* ‘acı çekmek’ kelimesinin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 36 örnekte rastlanmıştır.

- (918) [DKP/E 79: 583-585] ...*ol èrin[ç tınlıg er]tingü korkıp ol ugrurta iki [türlüg açığ] emgekin odug emgenür*... || ...O zavallı canlı, olağanüstü korkup, o vakitte iki (türlü) ıstırapı şuuru açık bir hâlde çeker. ▪ [DKP/JW 280: 1426-1428] Jenes elende [Lebewesen] fürchtet sich [s]ehr und erleidet reichlich bei dieser Gelegenheit die zwei[fachen bitteren] Leiden.
- (919) [DKP/E 84: 740-741] ...*miñ tümen yıl anta açığ emgek emgenip*... // ...Binlerce yıl burada azap çekseler de... ▪ [DKP/JW 292: 1651-1652] Tausend (mal) zehntausend Jahre erleiden sie dort bittere Leiden,
- (920) [DKP/E 104: 1313-1315] ...*ne tılta[ğı]n bo montag açığ emgek emgentiñ*... || ...Niçin bu şekilde acı çektin? ▪ [DKP/JW 368: 2942-2944] Aus welchem Grund hast du derartig bittere Leiden erduldet?
- (921) [DKP/E 164: 2932-2934] ...*bo eligler beglerniñ arjısı kutlug tınl(ı)g ertingü açığ emgek emgenti*... || ...bu hükümdârların evliyası kutlu canlı, olağanüstü sıkıntı çektii. ▪ [DKP/JW 602: 7354-7356] Dieser Seher der Könige, das charismatische Wesen, hat außerordentlich bitteres Leid erlitten.
- (922) [DKP/E 167: 2984-2986] ...*olarta barça yal(a)ñuz s(e)n utup yègedip yal(a)ñuk etözin tamudaki teg açığ emgek emgenti*... || ...Onların hepsinin arasında sadece sen galip geldin. (Bu) insan bedeninde cehennemde (ıstırap çekerler) gibi acı çektin. ▪ [DKP/JW 602: 7331-7333] allein du bist besser als alle, (denn) du hast in einem Menschenkörper bittere Leiden wie die in der Hölle gelitten.

- (923) [DKP/E 170: 3071-3073] ...*tegre turup külüşgüçi t(i)nliglar y(i)me uzatı anı birle açığ emgek emgenürler*... || ...Çevresinde toplanıp neşeyle eğlenen insanlar da onunla birlikte sürekli acı çekerler. ▪ [DKP/JW 626: 7706-7708] Die mit ihnen mitlachenden menschen, die um (sie) herumstehen, werden auch gleich ihnen bittere Leiden erdulden.
- (924) [DKP/E 175: 3237-3239] ...*mantran etöz kodsarlar üç yavl[ak yollarta] togup açığ emgek emgenürler kaçan [a]nd(i)ran [...] savlar*... || ...Büyü ile ölseler de üç kötü yolda (yeniden) doğarak acı çekerler. Oradan... sözler... ▪ [DKP/JW 652: 8132-8133] Wenn sie hier sterben, werde sie [auf] den drei schlech[ten Wegen] (Skt. *durgati*) wiedergeboren und erleiden bitteres Leid.
- (925) [DKP/E 202: 4079-4082] *tükel bilge t(e)ñri burhan bo[dis(a)t(a)v] yolınta yoriyur erken ança üküş aç[ıg] emgek emgenip temin ök burhanl(i)g bil[ge] biligke ükellig boltı* || Tam bilge Tanrı Buda bodhisattva yolunda yürürken o kadar çok acı çekti (ki) hemen ilahi bilgeliğe layık oldu. ▪ [DKP/JW 782: 10451-10454] Als der vollkommen weise Gott Buddha auf dem Pfad der Bodh[isattvas] wandelte, hat er derartig zahlreiche schlimme Leiden erfahren und ist erst dann der Weisheit der Buddhas teilhaftig geworden.
- (926) [DKP/E 208: 4243-4246] ...*anta ötrü elig beg artukrak açığ emgek emgenip öz köñülinte inçe tęp tedi*... || ...Ondan sonra hükümdar olağanüstü bir acı ve ıstırap içindeyken kendi kendine şöyle dedi: ▪ [DKP/JW 472: 4865-4868] Nun empfand der König sehr großen Schmerz und sagte zu sich:
- (927) [DKP/E 65: 176] ...*açığ emgek*³⁵... || ...ıstırap... ▪ [DKP/JW 234: 647-650] es [erleidet] bitteres Leid als [würde es zerquetscht] auf dem Rad [de]s [Leidens].
- (928) [DKP/E 224: 4729] ...*açığ*³⁶ *em[gek]*³⁷... || ...ıstırap... ▪ [DKP/JW 460: 4644-4645] [...] der [charismatisch]e Kūṭa-Hisch [am] eignen den [Körper] bitteres Leid.
- (929) [DKP/E 179: 3376] ...*birle açığ emgek*³⁸... || ...ile acı, eziyet... ▪ [DKP/JW 626: 7708] werden auch gleich ihnen bittere Leiden erdulden.
- (930) [DKP/STF 108: 843-844] *bu muntay tamudaqı tag açiy ängäk ängänip* /// || “что я испытываю такие горькие мучения, подобные адским?” || “Cehennem azabı gibi acılar çektiğim mi?” ▪ [DKP/JW 536: 534-536: 5955-

³⁵ Wilkens yayınında *açığ emgek emgenür* şeklinde okunmuştur.

³⁶ Wilkens yayınında *açag* biçiminde okunmuştur.

³⁷ Wilkens yayınında *açag emg[ek] emgenü[r]* şeklinde okunmuştur.

³⁸ Wilkens yayınında *açığ emgek emgenürler* şekline okunmuştur.

- 5958] Da ich solche bitteren Leiden wie (die) in der Hölle erleide, entsteht denn bei dir [kein] Mitleid in Bezug auf mich?
- (931) [DKP/STF 148: 1229-1231] *ol tīltayīn[ta yavla]q̄ ayīy q̄ilīnč tūšīn tāginip uz-un [ö]dīn ačīy ämgäk ämgänür:* || “его скверного, дурного деяния и он длительное время испытывает горькие мучения.” || “onun kötü ve kötü işlerinden ötürü uzun süre acı bir azap çekmektedir.” ▪ [DKP/JW 670: 8428-8430] [Aus] diesem Grunde empfängt er (nun) die Frucht seiner schlimmen Tat und erleidet für lange Zeit bitteres Leid.
- (932) [DKP/STF 158: 1334-1337] *mgri baxšī tükäl bilg[ä] mgri mgri burxan asanki-liy y[ol]ta yoriyur ärkän: biz-ni üçün mun[i] tæg ačīy ämgäk ämgänü yrliq̄amiš:* || он соблаговолил ради нас перенести столь горькие мучения. || bizim için böylesine acı bir azaba katlanmaya tenezzül etti. ▪ [DKP/JW 786: 10538-10541] Göttlicher Lehrer, als der vollkommen weise Göttergott Buddha gerade auf dem asaṃkhyeyas (dauernden) Pfad wandelte, hat er geruht, um unserer willens solche bitteren Leiden zu ertragen.
- (933) [DKP/JW 546: 6198-6200] *kamešvare t(ä)ḡri ((täg)) oglā{'}gu ätözin bo kutlug tnl(t)g tamudakı tæg ačīg [ä]mgäk ämgänür:* || Mit seinem Körper, der so zart ist wie der des Gottes Kāmeśvara, erleidet dieses charismatische Wesen Qualen, die so bitter sind wie die in der Hölle. || Kāmeśvara Tanrı gibi nazlı vücuduyla bu kutlu canlı cehennemdeki gibi acı sıkıntılar çeker.
- (934) [DKP/JW 394: 3400-3404] *[kıl]mč [] tep [] [] m[u]ntag ačīg ämgäk ämgänti:* || [...T]at [habe ich getan...] sagend [...] hat er s[ol]ch bitteres [L]ei[den] erlitten. || ...amel... diye... bunun gibi büyük acı çekti.
- (935) [DKP/JW 438: 4239] *[ačī]g ämgäk ämgänür:* || [Er] erleidet [bittere]s Leid. || Büyük acılar çekiyor.
- (936) [DKP/JW 460: 4652] *[] ačīg ämgäk ämgän- []* || [...] bitteres Leid erduldet[end...] || ...büyük acı çekmek...
- (937) [DKP/JW 478: 4997-5001] *körgil tözünü[m]-a [] tözün y[umšak] aržisun: anča täḡlig äm[gäklig] tilgän ara yančulu ačī[g ämgäk] [ä]mgänür:* || Schau, mein Edler, diesen[...] Edlen und M[ilde]n (sc. Kāñcanasāra), wie er durch seinen ṛṣi-solcherart auf dem Leid[ens]-Rad zerquetscht wird und bitteres [Leid] erduldet. || Gör, (ey) asilim... asil (ve) yumuşak azizle nasıl sıkıntılı çark arasında ezilerek büyük sıkıntı çeker.

- (938) [DKP/JW 482: 5049-5051] *kayu ol ka[nčanasare elig] bæg ärür: ol [ok] tam[u]daki tæg ač[ı]g [ämgäk ämgänti]* || Wer jener König [Kāñcanasāra] war, [eben] der [hat] bit[tere Leiden] wie die in der Höll[e erduldet]. || Herhangi bir kişi o Kāñcanasāra hükümdârdır. O cehennemdeki gibi büyük acı çekti.
- (939) [DKP/JW 312: 2014-2015] *bo munı tæg yüräk [yar]ılınçig ačig ä[mgä]k ämgänürl/är:]* || Solche herz[zer]reißenden und bitteren Q[uale]n erleiden sie. || Bunun gibi yürek parçalayıcı acı ıstırap çekerler.
- (940) [DKP/JW 330: 2267-2269] [*] muntag a[čig] ämgäk ämgängülük [ärsä]r ani nägülük ol:* || Auch wenn er derartige b[ittere] Leiden erdulden muss, wie ist jener zu [...] ? || ...böyle acı çekse bile bu nasıl olur?
- (941) [DKP/JW 792: 10634-10636] *ötrü ol [toyın ačig] ämgäk ämgänip t(ä)ñri bu[rhanıg atayu inčä tep] tedi:* || Da jener [Mönch... bittere] Qualen litt, [rief] er [den] Gott Bu[ddha] folgendermaßen an: || Sonra o rahip büyük acı çekip Tanrı Buda'yı seslenerek şöyle söyledi:
- (942) [DKP/JW 794: 10647-10655] *tirig ärkän [*] siziñ č(a)hšap(a)tl(i)g äd[rämiñiz] uvutka [*] burhan kutıñ[a] sansız isig [özläri] köñülin [*] irt b[ert alku] tnl(i)glar üčü[n ačig ämgäk ämgän]tiñiz:** || [...] mein (Akk.) [...] lebendig seiend [...] Eure śīla-hafte Tug[end...] der Scham (Dat.) [...] zur Buddhaschaft [...] zahlosse Le[ben...] mit einem Herzen ohne [...] Schulden [...] um [aller] zu Lebewesen wi[llen] habt Ihr [bitteres Leid erlitten]. || canlıyken... sizin on kötü yasak ile ilgili erdeminiz utanmaya... Buda saadetine sayısız hayatları gönlüyle... borçsuz bir kalple tüm canlılar için acı çektin.**
- (943) [DKP/JW 794: 10668] [*ačı]g ämgäk ämgäntüm* || [...] habe ich [bitter]e Qualen erlitten. || ...büyük acılar çektim.
- (944) [DKP/JW 804: 10858-10860] *anta ötr[ü] kutlug tnl(i)g korkgu [täg] ačig ämgäk ämgänip [*] ||* Da litt [...] das charismatisches Wesen furcht[bare...] bittere Qualen, [...] || Ondan sonra kutlu canlı korku gibi büyük acı çekip...*
- (945) [DKP/JW 828: 11240-11242] *savımın äš[idgil] ačig ämgäk ämgän/i]p [*] ärtiñü agrıyur:* || [...] erleidet bittere Qualen und [...] hat große Schmerzen. || Sözümü duy! Büyük acı çekip... çok fazla ağrır.*
- (946) [DKP/JW 828: 11264-11267] *umug inag t(ä)ñrim: bo [*] [ayıg] kılınč kilyuk [*] ačig ämgäk ämgänip isig öz[*] kultı:** || [...] mein Gott, o Hoffnung und Zuflucht, [was für] ein Vergehen hat dieser [arhat] begangen, dass er [solch...]**

bittere Qualen erlitt und sein Leben [...] machte? || Allah'ım ey umut ve sığınak, bu... (arhat ne) suç işledi (de böylesine) büyük acılar çekip can... yaptı?

- (947) [DKP/JW 722: 9428-9430] *anın ädgülüg bodis(a)v(a)t [muntag] açığ ämgäk ämgänip näçädä burhan [kutın bult]ı* || Aus diesem Grund hat der Bodhisattva [derartige] bittere Leiden erduldet und irgendwann die Buddha[schaft erlangt]. || O nedenle Bodhisattva bu kadar acılara katlanıp sonunda Buda saadetini buldu.
- (948) [DKP/JW 776: 10357-10359] *[ä]dgülüg [kutlug tın]l(ı)g nägülük [] m[u]ntag açığ [ämgäk ämgänür s(ä)n]:* || [Tu]gendhaftes und [charismatisches Lebe]wesen, weshalb [erduldest du] solch bitteres [Leid]? || İyi (ve) kutlu canlı niçin... bunun gibi acı sıkıntıları çekersin?
- (949) [DKP/JW 662: 8283-8288] *umug [ın]ag t(ä)ñ[rim] barča seziklig bolup toyunlar [] tsuylug tınl(ı)g nä [] [ä]rki tep näçä kim [ärsär] açığ ämgäk [ä]mgänip az nizv[ani] [] tükäl []* || [Mein] Go[tt], der du Hoffnung und Zu[flucht] (bist), die [...] bitteres Leiden sie [e]rdulden, Gier (Skt. *abhidhyā*-kle[śa...] vollkommen [...]. || Umudum Tanrım, tamamıyla şüpheye kapılıp rahipler... suçlu canlı ne... acaba diye kim varsa sıkıntıları çekip açgözlülük... tam...
- (950) [DKP/JW 670: 8428-8430] *ol tıltagın[ta yavla]k ayıg kılınč tüşin täginip uzun üdüin açığ ämgäk ämgänür:* || [Aus] diesem Grunde empfängt er (nun) die Frucht seiner schlimmen Tat und erleidet für lange Zeit bitteres Leid. || Bu nedenle kötülüğünün meyvesini alıp uzun süre büyük acı çeker.
- (951) [DKP/JW 562: 6515-6523] *y(a)rlıkančuči köñüllüg umug inag t(ä)ñrim: yüz k(a)lp üç asanke içintä uzun turkaru biz[n]i üçün açığ ämgäk ämgänip: bir kšan ödün ymä arokin tinturmadı:* || Mileidiger Buddha, o Hoffnung und Zuflucht, indem Ihr (bereits) in 100 kalpas und drei asaṃkhyeyas ständig um unseretwillen bitteres Leid erduldet habt, ohne auch nur für die Zeit eines Augenblicks (Skt. *kṣaṇa*) vor Müdigkeit Atem zu schöpfen, indem Ihr Euch so angestrengt und (schließlich) die unergründliche Buddhaschaft erlangt habt, geruht Ihr, stets bis auf den heutigen Tag allen Lebewesen Nutzen zu betreiben. || Merhametli, umudum Tanrım 100 kalpa (ve) üç asaṃ-hyeyas içinde daima bizim için sıkıntı çekip bir an yine yorgunluğunu gidermedi. Bunun gibi çabalayıp derin Buda saadetini bulup bugüne kadar bütün canlıya fayda sağlar.

- (952) [DKP/JW 600: 7302-7307] *bo muni tæg m(a)hendrasene elig bæg öz ätin igligkä yetirüp açig ämgäk ämgänip ol iglig ärniñ yüzi tapa tetrü körüp yänä ök inçä tep tedi:* || Nachdem er solches gelobt hatte, gab König Mahendrasena sein eigenes Fleisch dem Kranken zu essen, litt (zwar) fürchterliches Leid, blickte (aber) unverwandt auf das Gesicht jenes kranken Mannes und sagte wiederum: || Bunun gibi Mahendrasena hükümdâr kendi etini hastaya yedirip, büyük acı çekip o hasta adamın yüzüne doğru dikkatlice bakıp yine şöyle söyledi:
- (953) [DKP/JW 604: 7361-7364] *ay ulug elig-a nä köñ[ül]in sakınçın yalñok ätözin bo muntag tamuda[kı] açig ämgäk ämg[äntiñ] tep ayıtdı:* || O großer, König, mit welcher Absi[cht hast du] in einem Menschenkörper solche bitteren Leiden ertrag[en] (wie) die in der Hölle? || (Ey) büyük hükümdâr, insan bedeninde bunun gibi cehennemdeki acı ıstıraba neden olan nedir? dedi.

2.2.4.1.2. açig emgek → emgetmek

Bu eşdizimsel grup, *açig emgek* ‘büyük acı’ eşdizimiyle *emgetmek* ‘acı çektirmek’ kelimesinin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 4 örnekte rastlanmıştır.

- (954) [DKP/E 173: 3190-3193] *atañız br(a)hmandatè elig beg ertingü kadir yavlak ol odgur[a]k bizni barça açig emgek emgetip yarlıkançsız köñülin ölürgey...* || Babanız (olan) Hükümdâr *Brahmandatta* son derece kızgın (ve) kötüdür. Kesinlikle bizim hepimize acı çektirerek merhametsizce (bizi) öldürecek. [DKP/JW 634: 7824-7827] Euer Vater, der König *Brahmadatta*, ist außergewöhnlich grimmig und böse. Er wird uns allen sicher großes Leid zufügen und uns alle ohne Mitleid töten.
- (955) [DKP/E 200: 4017-4019] *...amtı ok t(e)rkin ol kuñçuylarıg çandallarnıñ eliginte uruñlar öñi öñi türlüg açig emgek emgetzünler...* || ...Hemen şimdi o kraliçeyi cellatların eline atın. (Ona) çeşit çeşit, türlü türlü eziyet çektirsinler. [DKP/JW 760: 10060-10062] Überantwortet jetzt gleich jene Königin den Händen der *çañdālas*. Sie sollen (sie) auf mannigfache Weise peinigen.
- (956) [DKP/STF 202: 1766-1770] *biz-ingä ädgü saqñinç saqñinip biz yänä muni açiy ämgäkin ämgätip amraq isig öz-intin adirtimiz:* || ... оно имело в отношении нас благие помыслы, мы же подвергли его горьким мучениям и лишили

его желанной [ИМ] жизни. || ... bize karşı iyi niyetliydi ama biz onu acı bir azaba maruz bıraktık ve [onun] arzu ettiği hayattan mahrum bıraktık. [DKP/JW 824: 11213-11216] [Wie ein] eigener [Sohn] dachte er nur gute Gedanken über uns, wir jedoch fügten ihm bittere Leiden zu und trennten ihn von seinem geliebtem Leben.

- (957) [DKP/JW 760: 10061-10062] *öñi öñi törlüg açığ ämgäk ämgätzünlär*: || Sie sollen (sie) auf mannigfache Weise peinigen. || (Onlara) türlü türlü büyük sıkıntılar çektirsinler.

2.2.4.1.3. açığ emgek → eşidmek

Bu eşdizimsel grup, *açığ emgek* ‘büyük acı’ eşdizimiyle *eşidmek* ‘işitmek, duymak’ kelimesinin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 3 örnekte rastlanmıştır.

- (958) [DKP/E 81: 655-658] ...*ötrü têtsisi tamudak[ı] emgeklig tınl(i)glarnıñ açığ emgekl[erig eşidip] ertingü korkıp bahşısıña inçe tęp ötünti...* || ...Bunun üzerine öğrencisi cehennemde acı çeken canlıların eziyetlerini duyunca çok fazla korkup hocasına saygıyla şöyle sordu: ▪ [DKP/JW 286: 1534-1537] Als da der Schüler von den bitteren Leiden der leidgeplagten Wesen in der Hölle gehört hatte, fürchtete er sich sehr und sprach zu seinem Lehrer:

- (959) [DKP/E 83-84: 725-728] ...*ötrü têtsisi tamudaki bo montag açığ emgeklerig eşidüp ertingü korkıp bahşısıña inçe tęp ötünti...* || ...Bunun üzerine öğrencisi cehennemdeki böyle ıstırapları duyunca dehşete düşüp, hocasına saygıyla şöyle dedi: ▪ [DKP/JW 290-292: 1637-1640] Als da der Schüler jene derartigen bitteren Leiden der Hölle vernommen hatte, fürchtete er sich sehr und sprach zu seinem Lehrer:

- (960) [DKP/JW 716: 9331-9334] *ö[trü o]l ädgülüg [bodis(a)t(a)v uguşl]ug tavişgan ol antag açığ [ämgäkin äşidip] anta ok särü umadın södü [bärü an]ıñ yüräki täprädi* || Als d[a] der tugendhafte, aus dem [Bodhisattva-Geschlecht]ammende Hase [von] jenen derartig bitteren [Leiden erfuhr], da konnte er es nicht aushalten, und seit[dem...] bebte [se]in Herz. || Sonra o iyi Bodhisattva soyundan gelen tavşan o anda büyük ıstırapı duyup ona katlanmadın ve o zamandan yüreği titredi.

2.2.4.1.4. açığ emgek → teg-(in)-mek

Bu eşdizimsel grup, *açığ emgek* ‘büyük acı’ eşdizimiyle *teg-(in)-mek* ‘varmak, ulaşmak’ kelimesinin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 2 örnekte rastlanmıştır.

(961) [DKP/E 63: 138-140] ...*agı[r...]* *ugrıntakı açığ em[gek]lerig teginür...* || ...ağır... zamanındaki ıstırapları çekilir. ▪ [DKP/JW 234: 613-615] Auf Grund des allerersten [...] erleidet er bittere Leiden.

(962) [DKP/E 126: 1882] ...**açığ emgeke tegürür**... || ...acı ıstıraba ulaştırır. ▪ [DKP/JW 448: 4412] [...] bitteres Leiden gebracht.

2.2.4.1.5. açığ emgek → sermek

Bu eşdizimsel grup, *açığ emgek* ‘büyük acı’ eşdizimiyle *sermek* ‘sabretmek, katlanmak’ kelimesinin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 2 örnekte rastlanmıştır.

(963) [DKP/E 71-72: 376-383] ...*ol savıg y(i)me meniñ... tükel sözlegülük küçim yoku kayu tınl(i)glarnıñ utlısı sevinçsiz kılmuşları tükel bilge t(e)ñri teñrisi burhan asankêlig yolta bodis(a)t(a)vlar yorigınta yoriyur erken isig özin idaladı açığ emgeklerig serip kut koluntı...* || ...Bu sözü benim etrafıca söylemeye gücüm yok. Nice canlının sevincinin (engellendiğini) mutsuz kılındığını (gör). Tam bilge Tanrılar Tanrısı Buda sayısız yolda Bodhisattvaların yolunda yürürken canını terk etti, ıstıraplara katlanıp terk etti. ▪ [DKP/JW 248: 856-861] Ich habe nicht die Kraft, jene Angelegenheit vollständig zu schildern. Wie undankbar haben sich die Wesen (immer) verhalten! Als der vollkommen weise Göttergott Buddha auf dem Bodhisattva-Pfad wandelte, dem asamkhyeyas (dauernden) Weg, hat er sein Leben hingegeben.

(964) [DKP/JW 366: 2929-2931] *ol açığ ämgäkig s[ä]rip [ö]gsüz bolup yerdä kamultı:* || Als er jenen starken Schmerz v[erspürte], wurde (der Elefant) ohn[m]ächtigt und fiel zu Boden. || O büyük sıkıntıya katlanıp... bilincini kaybedip yere yattı.

2.2.4.2. [---] ← açığ emgek → [---]

Eşdizimsel grup oluşturmayan 21 örnek tespit edilmiştir.

- (965) [DKP/E 79: 579-580] ...*tamudaki açığ emgekler közinte [tét]rü közünürler...* || ...cehennemdeki ıstıraplar gözüne tam olarak görünürler. ▪ [DKP/JW 280: 1421-1423] dann erscheinen vor seinen Augen deutlich die bitteren Leiden der Hölle.
- (966) [DKP/E 82: 682] *monçulayu emgetip açığ emgekig...* || ...(Onlara) bu şekilde acı çektirip, ıstırabı... ▪ [DKP/JW 288: 1560-1561] Indem man (sie) solchermaßen quält, erdulden sie bitteres Leid.
- (967) [DKP/E 85: 787-789] ...*t(e)ñri bah]şu alku ö[lü]tçi tnl(ı)glar tamudaki bo montag açığ emgeklerig sizine eşidürler yine özlüg ölürmekdin tıdılmazlar...* || ...hocasına saygıyla şöyle dedi: (Ey), saygıdeğer hocam! Bütün bu katiller cehennemdeki bu kadar acı ıstırapları sizden duyarlar, yine de canlı öldürmekten vazgeçmezler. ▪ [DKP/JW 294: 1698-1701] Ehrwürdiger Lehrer, alle M[örd]er-Lebewesen hören von Euch die derartig bitteren Leiden in der Hölle; dennoch enthalten sie sich nicht des Mordens.
- (968) [DKP/E 86: 809-810] ...*anta togmuş tnl(ı)glarınñ bo montag açığ emgekleri ol...* || ...Orada doğmuş canlıların çektikleri ıstıraplar bu şekildedir. Bundan başka da pek çok ıstırapları vardır. ▪ [DKP/JW 296: 1719-1720] Dies sind die derartigen bitteren Leiden der Lebewesen, die dort geboren wurden.
- (969) [DKP/E 141: 2268-2270] ...*ol antag sizlerniñ açığ emgekiñizlerte [m(e)n] umug inag bolayın...* || ...İşte o zaman sizlerin ıstıraplarınıza ben umut olayım. [DKP/JW 530: 5833-5835] Ich will eine Hoffnung und Zuflucht in diesen euren derartigen bitteren Leiden sein.
- (970) [DKP/E 145: 2380] ...*meniñ bo monı teg açığ emgek³⁹...* || ...benim bu (ve) bunun gibi acı... ▪ [DKP/JW 552: 6328-6329] [mein] derartig bitteres Leiden mit!
- (971) [DKP/E 224: 4718] ...*tnl(ı)g açığ⁴⁰ emgek...* || ...canlı eziyet... ▪ [DKP/JW 458: 4633-4636] [das charismatische] Lebewesen, bitteres Leid [...]
- (972) [DKP/STF 96: 705-707] *ötrü loxita[ketu elig bæg] ĩunçuy-ı xari[çantri elig-ning] ol antay açiğ äm[gäk⁴¹] ///* || Тогда принцесса - (дочь) [правителя] Лохитакету ..., [видя] такие страдания и мучения [правителя] Харичандры ..., плача и рыдая, сказала ... (?) || O zaman - [hükümdâr] Lohitaketu'nun

³⁹ Wilkens yayınında *açığ emgek[imin] sözlegil* şeklinde okunmuştur.

⁴⁰ Wilkens yayınında *açag* biçiminde okunmuştur.

⁴¹ Wilkens yayınında *açığ emgekig körüp* şeklinde okunmuştur.

(kızı) prenses..., [hükümdâr] Hariçandra'nın bu kadar acısını ve azabını [gördükten sonra] ağlayarak ve hıçkırarak dedi ki ... (?) ▪ [DKP/JW 546: 6186-6190] Als da (aber) die Frau des Königs Lohita[ketu] jenes derartig bittere Leid[en] des Königs Hariś[candra] sah, weinte und seufzte sie und sagte zu (ihrem) Ehemann, dem [Kön]ig [Lo]hitaketu:

- (973) [DKP/STF 162: 1359-1360] *ay-a ačiy ämgäk-ä:* || “O, горькое мучение!” || “Ey, acı azap!” ▪ [DKP/JW 746: 9766-9771] O bitteres Leid,
- (974) [DKP/STF 172: 1474-1477] /// *amtī bu qutuluy tīnly tam[uluŷ] /// tsuy-luy erinč tīnly-la[r] /// ačiy [ämgäk]-lärin ögäli /// uŷrayuq ol nä üçün te[p tesär]* || обретшее благодать, должно стремиться думать о горьких [мучениях] греховных и несчастных живых существ, обреченных [быть] в аду. || Lütuf sahibi kimseler, cehenneme mahkûm olan günahkâr ve bahtsız canlıların acılarını düşünmeye çalışmalıdırlar. ▪ [DKP/JW 480: 5040-5043] [...] jetzt ist dieses charismatische Lebewesen dabei, an die bitteren Leiden [der] armen sündigen Lebewesen, [die sich in] der Hölle [befinden,] zu denken[.].
- (975) [DKP/STF 174: 1498-1500] // *olar-niŷ ol antay ač[iy] [ämgäk]intä yrliqančuči köngül* || ..., нужно, чтобы ты стремился проявить чувство сострадания к их столь горестным мучениям || ...onların bu kadar acı azabına karşı bir şefkat duygusu göstermeye çalışman gerekir. ▪ [DKP/JW 894: 12490-12493] dann ist es notwendig, dass du dich darum [bemüh]st, Hoffnung und Zuflucht [zu sein], indem du Mitleid (Skt. *karuṇā*) [herv]orb[r]ingst.
- (976) [DKP/JW 480: 5039-5043] *amtī bo kutlug tnl(i)g tam[udakı] tsuylug erinč tnl(i)glar[nıŷ] ačig [ä]m[gä]klärin ögäli [sakingalı] ugrayuk ol:* || [...] jetzt ist dieses charismatische Lebewesen dabei, an die bitteren Leiden [der] armen sündigen Lebewesen, [die sich in] der Hölle [befinden,] zu denken[.]. || Şimdi bu kutlu canlı cehennemdeki günah (işleyen) canlıların büyük sıkıntılarını düşünüyor.
- (977) [DKP/JW 544: 6153-6156] [*aviš*] *tamudakı tæg ačig ä[mgäk] nätägin yänä mäniŷ [] turup utr[u söz]l[ä]yür tep [tedi:]* || [...] bitteres L[eid] wie in der [avīci]-Hölle [fügt ihm zu]! Wie nun (erdreistet er sich,) sich [gegen] mein [...] zu erheben und zu widersprechen? || Avīci cehennemindeki gibi büyük sıkıntı nasıl yine benim... durup karşı çıkar, dedi.
- (978) [DKP/JW 546-548: 6205-6206] *körünlär anıŷ ačig ämgäkin:* || Schaut nur sein bitteres Leid! || Görsünler, onun büyük sıkıntısını.

- (979) [DKP/JW 618: 7562-7566] [*ki*]m kayu biligsiz uguş[*lug*] [*tnl(i)g saçok*] sav sözlämädin [*tıdılmasar*] oğgurak tamularda [*tugup ülg*]üsüz üküş **açığ ämgäk/lär bar**] *tep tedi*: || [Wenn i]rgendein [Mensch aus] unwissendem Geschlecht [sich nicht] des Sprechens [zerstreuter] Worte (Skt. *sambhinnapralāpa*) [enthält, wird er] gewiss in der Hölle [wiedergeboren], und [es gibt (dort für ihn) unzäh]lige und mannigfache bittere Leid[en], sagte er. || Şayet herhangi bir cahil soyundan gelen (kişi) saçma sapan konuşmaktan uzaklaşmazsa kesinlikle cehennemlerde doğup sayısız büyük sıkıntıları var, dedi.
- (980) [DKP/JW 790: 10596-10601] *ötrü [] [] y(i)ti yülügü alıp [teginni]η töşiniη tärıs[in] [soyup] kanın sorup udlukın []: sünöki üzä nom bitigü [üçün kâ]lim şuk etdi: ötrü [] tegin ol **açığ ämgäkin [] tuda tutup särip katıg [] ämg[äk]** ||* Da nahm [der Brahmane] ein scharfes Rasiersmesser, [zog] die Haut von der Brust [de]s [prinzen ab, saugte Blut aus, [brach] seinen Schenkelkochen und bereitete mit dessen Knochen einen [Schr]ebgriffel, um ein Buch zu schreiben. || Sonra... keskin (bir) ustura alıp prensin göğsünü derisini soyup kanını emip... kemiğinin üzerine öğreti kitabı için sakinleşti. Sonra... prens o büyük acısıyla... engel olup yayıp sert... sıkıntı...
- (981) [DKP/JW 880: 12260-12261] [*...ka*]yınturmak bişurmak [] [**a**]çığ ämgäklärin [] || [...] Kochen [...] seine [bi]tteren Leiden [will] ich [...]. || ...kaynatıp bişirerek... büyük sıkıntılarıyla...
- (982) [DKP/JW 286: 1537-1539] *sançip tamuda tugmiş tnl(i)glarnıη bo montag **açığ ämgäkläri ärmış** ||* Die in der saṃjīva-Hölle geborenen Lebewesen haben also derartige bittere Leiden. || Saṃjīva cehenneminde doğmuş canlıların bunun gibi büyük sıkıntıları vardır.
- (983) [DKP/JW 290: 1598-1600] *sangat tamuda tugsar bo montag **açığ [ämgä]kläri ol:** ||* Dies sind die derartigen bitteren [Leid]en der Lebewesen, die in der saṅghāta-Hölle [geboren werden]. || Saṅghāta cehenneminde doğsa bunun gibi büyük sıkıntıları bunlardır.
- (984) [DKP/JW 290: 1600-1602] *birök ölütcü tnl(i)g rorap tamuda tugsar bo muntag **açığ ämgäklärin bilmiş ukmiş k(ä)rgäk:** ||* Wenn die Mörder-Lebewesen in der dharma raurava-Hölle geboren wird, (dann) muss man seine derartigen bitteren Leiden (folgendermaßen) verstehen. || Eğer katil canlı Raurava (adlı) cehennemde doğsa bunun gibi büyük sıkıntıları bilmiş olmalı.

(985) [DKP/JW 332: 2308-2310] *amranmak köñülin č(a)hšap(a)tl(i)g kunčular t(a)pa tetrü körmışniñ bo montag açığ ämgäkläri ol:* || Dies sind die bitteren Leiden derjenigen, die mit Lüsternheit auf Frauen, die die Gebote (Skt. *śikṣāpada*) halten, gestarrt haben. || Aşkıla on yasak ile ilgili olan prenseslere doğru dikkatlice görmenin bunun gibi büyük sıkıntıları odur.

2.2.5. kutlug tınlıg ‘kutlu canlı’

Kutlug tınlıg eşdizimine 53 örnekte rastlanmıştır. Bu eşdizimin (989) numaralı maddesinde *yarlıkançuçı köñüllüg bilge biliglig* kelime grubu eşdizimin arasına girmiştir.

2.2.5.1. kutlug tınlıg Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Grupları

Kutlug tınlıg eşdiziminin *edgü-(lüg)* ← *kutlug tınlıg* olmak üzere ön yönelimli 1 eşdizimsel grubu tespit edilmiştir.

[---]	← <i>edgü-(lüg)</i>	← <i>kutlug tınlıg</i>
-------	---------------------	------------------------

Tablo 2.22. *kutlug tınlıg* Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler

2.2.5.1.3. edgü-(lüg) ← kutlug tınlıg

Bu eşdizimsel grup, *edgü* ‘iyi’ kelimesiyle *kutlug tınlıg* ‘kutlu canlı’ eşdiziminin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 23 örnekte rastlanmıştır.

(986) [DKP/E 92: 971-977] ...*tözün yavaş tö[rülüg tokulug tetik] odgurak yumşak [savl(i)g ertiler bo] [yè]rtinçüde t[urmuş törü ol edgü] [kutlug] tınl(i)g/larnıñ oğlanı ulgad]-[s]ar kiçig erken ujik b[o]ş[g]urg[alı] [bêrür]ler...* || ...Asıl, halim selim, (faziletli, akıllı), yumuşak (sözlü idiler. Bu) dünyada (yaygın kanaate göre o iyi, kutlu canlıların çocukları) yetiştirilirken, küçük yaşlarda okuma yazma öğreniverirler. ▪ [DKP/JW 336: 2400-2403] Wenn [Söhne von guten und charismatischen Lebewesen] heranwachsen, sollte man (ihnen), solange sie noch klein sind, Lesen und Schreiben (wörtl. Buchstaben) beibringen.

(987) [DKP/E 104: 1290] ...*edgü kutlug tınl(i)glarnıñ...* || ...iyi kutsal canlıların... ▪ [DKP/JW 364: 2870] der guten und charismatischen Lebewesen [...].

- (988) [DKP/E 128: 1967-1969] ...*utl[ı] sevinç bilteçi ed[gülüg] kutlug tnl(ı)ga*... || ...Ey, mutluluk bilen kutlu canlı! ▪ [DKP/JW 554: 6355-6359] O, tu[gendhaftes] und charismatisches lebewesen, das dankbar ist, in jederlei Hinsicht bin ich mit dir zufrieden!
- (989) [DKP/E 130: 2028-2032] ...*kadır savlıg kişi edgü kutlug y(a)rlıkançuçı köñüllüg bilge biliglig tnl(ı)glar y(i)me artukrak korkurlar ayman[ur]lar*... || Kaba ve sert sözlü kişiden, iyi ve kutlu, merhametli, bilge canlılar yine çok fazla korkarlar, çekinirler. ▪ [DKP/JW 500: 5306-5310] Und gute, charismatische, mitleidige und weise Lebewesen fürchten sich sehr vor Menschen, die rüde Worte (Skt. *pāruşyavāda*) gebrauchen.
- (990) [DKP/E 202: 4060-4061] *anın bo edgülig kutlug tnl(ı)gnıñ bilge biligiñe sèzik köñül turgurmaguluk ol*... || Onun için, bu hayırlı, kutlu canlının bilgeliğine şüphe etmemelidir. ▪ [DKP/JW 778: 10433-10434] Daher darf man keinen Zweifel an der Weisheit dieses tugendhaften und charismatischen Wesens aufkommen lassen.
- (991) [DKP/E 202: 4071-4072] ...*ol edgülig kutlug tnl(ı)g*... || ...o kutlu canlı... ▪ [DKP/JW 780: 10444-10445] [...] jenes tugendhafte und charismatische Wese[n...]
- (992) [DKP/E 202: 4049] ...*[èşid]gil tözün bahş(ı)ya bo edgülig kutlug tnl(ı)g*... || Dinle, ey soylu üstat! Bu kutlu canlı... ▪ [DKP/JW 778: 10422-10424] [Hör]e, o edler Lehrer, [ist] dieses tugendhafte und charismatische Lebewesen in [jener] Tiergestalt [nicht] weise?
- (993) [DKP/STF 180: 1550-1551] /// [*ädgü/lüg qütlu y tınlı-iy*] /// || добродетельное и наделенное счастливым уделом живое существо ... || erdemli ve rızıklandırılan canlı bir varlık... ▪ [DKP/JW 718: 9391-9392] [... tugend]haften und charismatischen Wesen [...].
- (994) [DKP/STF 224: 1994-1997] *baxşilarqa öz-tä uluy-larqa ädgü qütlu y tınlı-lar-qa bilig-siz köngülin kädgirmiş ärsär-mn*: || я по невежеству противился наставникам, людям, [стоящим] выше меня, существам со счастливым уделом, || cehaletimden akıl hocalarına, benden üstün olan insanlara, mutlu bir kadere sahip varlıklara karşı çıktım, ▪ [DKP/JW 836: 11392-11395] wenn ich aus Unwissenheit den Lehrern oder den Vorgesetzten (wörtl. denen, die größer sind als man selbst), den guten und charismatischen Lebewesen gegenüber mich vergangen haben sollte, wenn ich etwas dem

- (995) [DKP/JW 334: 2346-2348] *t(ä)ñri bahşı amranmak nizvani tultagınta ädgü kutlug tñl(i)glar näcükläti ämgäkkä tägdilär ärki:* || Ehrwürdiger Lehrer, wie gerieten denn die guten und charismatischen Lebewesen (sc. die Bodhisattvas) auf Grund des kleśas Lüsterheit (Skt. *rāga*) in Leid? || İlahî öğretmen, aşk ihtirası sebebinde iyi (ve) kutlu canlılar nasıl acı çektiler acaba?
- (996) [DKP/JW 364: 2899-2901] *ä[dgü] kutlug tñl(i)gig adak[a tud]aka tägürdüm* || Ein g[utes] und charismatisches Wesen habe ich in Leid und [Gefahr] gebracht. || İyi (ve) kutlu canlıyı tehlikeye soktum.
- (997) [DKP/JW 380: 3148-3152] *...ädgü k[utlu]g tñl(i)glar: kim // [niz]vani]lar]ıg kalınčsız tarkarıp [ti]g[i]siz čogısız ämgäksizlärkä [a]mranmak nizvani birlä katılsar [] ulug adaka tägir ärmiş:* || [...] die [...] guten und c[harismatisch]en Wesen, welche die [... Befleck]ungen (Skt. *kleśa*) vo[ll]ständig entfernen, [...] den [sti]llen und ruhigen Leidlosen [...]; wer sich mit der Befleckund (Skt. *kleśa*) Sexualität (Skt. *rāga*) vereinigt, der [...] gelangt gewiss in große Gefahr. || ...iyi ve kutlu canlılar... şayet... tutkuları tamamen uzaklaştırıp sessiz sedasız sıkıntılara aşk ihtirası ile birleşse... büyük tehlikeye ulaşmış.
- (998) [DKP/JW 386: 3245-3247] *kim sizni täg ädgü kutlug tñl(i)glar: amranmak nizvanika korkınč köñül öritmişläri:* || Ist es nicht schicklich, dass gute und charismatische Wesen, wie ihr es (seid), Furchtsamkeit vor der Befleckung (Skt. *kleśa*) Lüsterheit (Skt. *rāga*) erweckt haben? || Şayet sizi gibi iyi (ve) kutlu canlılar... aşk ihtirasına korkunç gönül beslemesi...
- (999) [DKP/JW 386: 3249] *ädgü k[utlu]g tñl(i)glar* || Gute und c[harismatisch]e Lebewesen [...]. || İyi ve kutlu canlılar...
- (1000) [DKP/JW 438: 4251-4252] *ädgü kutlug tñl(i)g] unamazlar:* || Gutes und charismatisches Lebe[wesen...]. || İyi ve kutlu canlı razı olmaz.
- (1001) [DKP/JW 510: 5463-5465] *[näçük är]sär anta burhan [kutın tilädäçi] ädgü kutlug [tñl(i)g]ıg bulgay ä]rki biz tep ötünt[i]:* || Wir [werden] doch [w]ohl [irgend]wie hier ein gutes und charismatisches [Lebewesen finden können, das nach der] Buddha[schaft] strebt. || Elbette burada Buda saadetini dileyecek iyi (ve) kutlu canlıyı bulacak mıyız acaba? diye söyledi.
- (1002) [DKP/JW 452: 4481-4482] *ädgü kutlug tñl(i)glar /// [] anča ymä korkmazlar:* || Gute und charismatische Lebewesen fürchten sich [vor...] nicht so sehr. || İyi (ve) kutlu canlılar... yine korkmazlar.

- (1003) [DKP/JW 458: 4610-4613] *[bo ye]rtinçü yersuvda y(a)rlık[ançuçi köñül]lüg ädgülüg kut[ug] [tınl(i)g] [] yokmu ärki: || Gibt es in [dieser] Welt etwa kein mitlei[di]ges, gütiges und charisma[tisches Lebewesen...]? || Bu dünyada şefkatli, iyi (ve) kutlu canlı... yok mu acaba?*
- (1004) [DKP/JW 596: 7239-7241] *bo ädgülüg kutlug [tın]l(i)gñıñ ätözi v(a)žir mu ärki || Ist der Körper dieses tugendhaften und charismatischen [We]sens etwa ein vajra? || Bu iyi (ve) kutlu canlının vücudu elmas mı acaba?*
- (1005) [DKP/JW 718: 9390-9392] *bo st[up] yeri: kim alku [] [ädgü]lüg kutlug tınl(i)gıg [] || Der Platz dieses st[ū]pas...] welcher alle [... tugend]haften und charismatischen Wesen [...]. || Bu anıt yeri. Kim bütün... iyi (ve) kutlu canlıyı...*
- (1006) [DKP/JW 718: 9369-9372] *körünlär tözünlärım bo ädgülüg kutlug tınl(i)g: yagız yerdä ag(i)rrak k[ök] k[alı]kda keñräk munuñ ädgülüg köñ[üli]n körünlär: || Seht, meine Edlen, dieses tugendhafte und charismatische Wesen! Seht [se]in tugendhaftes Her[z], das schwerer ist als die Erde und weiter als der H[immel]! || Görün asillerim! Bu iyi (ve) kutlu canlı yeryüzünden ağır, gökten geniş bunun gibi iyi gönlünü görün!*
- (1007) [DKP/JW 238: #694-#698] *una äşidgil oglum. kim kayu tözün yavaş ädgü kutlug tınl(i)glar özlüg ölürmäktin tıdılayın tep tesärlär: munçulayu sakınıp. muntagın kılınıp tıdılzunlar todurzunlar: || Wohlan, mein Sohn höre (dies): welche edlen, sanfmütigen, guten und glücklichen Lebewesen (also) sagen, dass sie sich des Tötens enthalten wollen, die sollen sich (davon) zurückhalten und (desen) überdrüssig sein, indem sie so denken und solchermäßen handeln. || (Ey) oğlum, şunu işit! Şayet herhangi biri asil (ve) nazik canlılar canlı öldürmekten sakınayım derlerse bu şekilde düşünüp buradan ayrılınsınlar (ve) tatmin olsunlar.*
- (1008) [DKP/JW 776: 10357-10359] *[ä]dgülüg [kutlug tın]l(i)g nägülik [] m[u]ntag açıg [ämğäk ämgänür s(ä)n]: || [Tu]gendhaftes und [charismatisches Lebe]wesen, weshalb [erduldest du] solch bitteres [Leid]? || İyi (ve) kutlu canlı niçin... bunun gibi acı sıkıntıları çekersin?*

2.2.5.2. [---] ← kutlug tınlıg → [---]

Eşdizimsel grup oluşturmayan 30 örnek tespit edilmiştir.

- (1009) [DKP/E 73: 424] [...] **bo kutlug tnl(i)g** [...] || ...*bu kutlu canlı*... ▪ [DKP/JW 258: 1035-1036] dies is[t] ein charismatisches Wesen.
- (1010) [DKP/E 164: 2932-2934] ...*bo éligler beglerniñ arjisi kutlug tnl(i)g ertingü açığ emgek emgenti*... || ...*bu hükümdârların evliyası kutlu canlı, olağanüstü sıkıntı çekti*. ▪ [DKP/JW 602: 7354-7356] Dieser Seher der Könige, das charismatische Wesen, hat außerordentlich bitteres Leid erlitten.
- (1011) [DKP/E 104: 1301] ...**bo kutlug tnl(i)g**... || ...*bu kutsal canlı*... ▪ [DKP/JW 364: 2881] ruft man [...] dieses charismatische
- (1012) [DKP/E 115: 1585-1586] ...*ay ulug küçlüg kutlug t(i)nlıga burhan kutı üçün tēp tēr s(e)n*... || Ey, yüce, güçlü ve kutlu canlı! Buda kutsallığı hakkında konuşursun. ▪ [DKP/JW 428: 4032-4033] Großes, mächtiges und charismatisches Lebewesen, du sagst, um der Buddhaschaft willen.
- (1013) [DKP/E 119: 1692-1695] ...**ol kutlug tnl(i)g neçök erser katıglanıp biziñ isig özümüzde umug inag bolgay erki**... || ...*O kutlu canlı nasılsa gayret edip bizim canımıza umut olacak herhalde*. ▪ [DKP/JW 434: 4149-4152] Irgendwie scheint sich dieses charismatische Lebewesen (für uns) einzusetzen und wird wohl in (dieser Gefahr für) unser Leben Hoffnung und Zuflucht sein können.
- (1014) [DKP/E 126: 1878] ...**kutlug tnl(i)g**... || ...*kutlu canlı*... ▪ [DKP/JW 448: 4408] [...] charismatisches Wesen, [...]
- (1015) [DKP/E 137: 2159-2161] ...**kutlug tnl(i)g [olurmuş ergey anta ötrü] hormuzta t(e)ñri kodı y[érte énip] braman körkin belgürtip**... || ...*kutlu canlı (bir canlı oturmuş olacak. Ondan sonra) Tanrı Indra aşağıya inip Brahman görünüşü takındı*.
- (1016) [DKP/E 190: 3694-3697] ...*ezrua t(e)ñri inçe tēp tēdi kavşikēya kutlug tnl(i)g eñ [yég] üstü[n]ki t(e)ñrilerke y(i)me korkı[nç] öritg[üçi] alp kılğuluk iş*... || ...*Tanrı Zervan şöyle dedi: Ey, Kauśika! Kutlu canlı! En üstün Tanrılarda bile korku uyandıracak, gerçekleşmesi zor (olan) iş*... ▪ [DKP/JW 692: 8889-8892] Gott Brahmā sagte: O, Kauśka, es ist ein schwer durchzuführendes Werk, bei charismatischen Wesen-und vor all[em] bei den allerhöchsten Göttern-Furcht [zu] erwecken.
- (1017) [DKP/E 192: 3763-3764] **bo kutlug tnl(i)g [nirvan] kapagiña yagukk[ı]ya turur** || ...*Bu kutlu canlı Nirvāna kapısına çok yakın durmaktadır*. ▪ [DKP/JW 694: 8957-8958] Dieses charismatische Wesen steht hanz nah an der Pforte des n[irvā]na.

- (1018) [DKP/E 192: 3772-3776] *ayagka tegimlig tözün mairt(è)ya.. amti biz y(i)me ol edgülüg ç(a)ştanè éligkerü yakın barıp ol kutlug tnl(i)gıg körmekin közüümüzni kutlug kıvlıg kılalım...* || Ey, saygıdeğer, asil Maitreya! Şimdi biz de o iyilik sahibi Hükümdâr *Castana*'ya doğru yaklaşıp, onu görmekle gözlerimizi mutlu kılalım. ▪ [DKP/JW 696: 8966-8970] Verehrungswürdiger und edler Maitreya, lass uns zu jenem tugendhaften König Caştana gehen und unsere Augen heiligen, indem wir dieses charismatische Wesen sehen.
- (1019) [DKP/E 213: 4398] [*...ku/tlug tnl(i)g [...söz]lemiş*] || ...kutlu canlı... söylemiş... ▪ [DKP/JW 676: 8565-8566] [O cha]rismatisches Wesen, [e]rfülle [jetzt deine] von dir selbst [an]gekündigten [Worte]!
- (1020) [DKP/STF 170: 1443] /// **qütluy tınıly**⁴² /// || ... существо, обретшее благодать || Lütuf sahibi bir varlık ▪ [DKP/JW 480: 5009-5011] und charismatischen [Wesens] ist insgesamt kurz davor, geröstet zu werden.
- (1021) [DKP/STF 172: 1474] /// *amti bu qütluy tınıly tam[uluy*⁴³ /// || “Отныне это существо, обретшее благодать, должно стремиться думать о горьких [мучениях] греховных и несчастных живых существ, обреченных [быть] в аду. || Artık lütuf sahibi bu varlık, cehenneme mahkûm olan günahkâr ve bahtsız canlıların acılarını düşünmeye çalışmalıdırlar. ▪ [DKP/JW 480: 5039-5043] [...] jetzt ist dieses charismatische Lebewesen dabei, an die bitteren Leiden [der] armen sündigen Lebewesen, [die sich in] der Hölle [befinden,] zu denken[.]
- (1022) [DKP/JW 386: 3256-3257] *amarıları tözün kutlug tnl(i)glar: ârkâklârniñ atın ymä âşidgâli taplamazlar:* || um in vielen charismatische Lebewesen, die durch [gute] Taten die Ursachen bereitet haben, um in vielen Existenzen Prinzessinnen zu werden, gefällt es noch nicht einmal, den Namen von Männern zu hören. || Bazıları asil (ve) kutlu canlılar erkeklerin adını yine işitmekten hoşlanmazlar.
- (1023) [DKP/JW 420: 3864] [*kutlug/ tı/n/l(i)gınıñ altun öñlüg kırtışı*] || Die goldene Hautfarbe [des charismatischen] Le[b]ewesens [...]. || Kutlu canlının altın renkli yüzü...
- (1024) [DKP/JW 432: 4141] *...kutlug/ tnl(i)g-a:* || [*Kalmâşapâda sagte*]: [...charismatisches] Wesen! || (Kalmâşapâda dedi ki:) ...(ey) kutlu canlı!

⁴² Wilkens yayınında [*tnl(i)gını*] şeklinde okunmuştur.

⁴³ Wilkens yayınında [*tam[udaki]*] şeklinde okunmuştur.

- (1025) [DKP/JW 448: 4408] **kutlug tnl(i)g** // [] || [...] charismatisches Wesen [...] || ...kutlu canlı...
- (1026) [DKP/JW 512: 5517-5519] *ođgurak [] ičintä bodis(a)t(a)v [ugušlug]* **kutlug tnl(i)g olurmiš ärki [tep tedi:]** || Gewiss [...] hat sich in ihr [...] ein charismatisches Lebewesen, das [zum Geschlecht] der Bodhisattvas [gehört], niedergelassen, [so sagte er]. || Kesinlikle... içinde Bodhisattva soyundan gelen kutlu canlı oturmuş mudur acaba? dedi.
- (1027) [DKP/JW 518: 5611-5614] *[töz]ünüm **kutlug tnl(i)g-a eliglä[r hanlarnıñ] oronıta olurup buyan ädgü k[ılınč kıl]sar s(ä)n bolmagay mu ärdi:*** || Mein [Ed]ler, o charismatisches Wesen, wäre es wohl nicht (auch) möglich, dass du dich (erst wieder) auf dem Thron der Könige[] niederlässt und (dan) verdienstvolle Werke[(Skt. *puṇya*) voll]bringst? || (Ey) asilim, kutlu canlı hükümdârların tahtında oturup sevap (ve) iyi amel yapsan olmayacak mıydı?
- (1028) [DKP/JW 520: 5657] **kutlug [t/ınl(i)g-a []** || O [edles W]esen [...]. || (Ey) kutlu canlı...
- (1029) [DKP/JW 522: 5670-5671] **kut[lug tnl(i)g] [[öñi]] bolup biziñä ymä tirig ö[züt]l[üg] ol:** || Char[ismatisches Wesen...] sich trennend ist es auch für m[it] Lebe[versehen.] || Kutlu canlı... ayrılıp bize yine hayattır.
- (1030) [DKP/JW 546: 6190-6193] *am[ra]k bāgima t(ä)ñri täg tözün yavaš [kutlug tnl(i)gig muni täg ämgäk [ämgät]g[ä]li tägimlig ärmaz ärti t[ep]* || Mein gel[ieb]ter Mann, es ist nicht recht gewesen, dieses gottgleich edle, milde und [charismatische] Wesen solches Leid [erdul]den zu lassen. || (Ey), sevgili beyim Tanrı gibi asil (ve) nazik kutlu canlıyı bunun gibi sıkıntı çekmesine izin vermem, dedi.
- (1031) [DKP/JW 546: 6198-6200] *kamešvare t(ä)ñri ((täg)) oglä{'}gu ätözin bo **kutlug tnl(i)g tamudaki täg açig [ä]mgäk ämgänür:*** || Mit seinem Körper, der so zart ist wie der des Gottes Kāmeśvara, erleidet dieses charismatische Wesen Qulaen, die so bitter sind wie die in der Hölle. || Kāmeśvara Tanrı gibi nazlı vücuduyla bu kutlu canlı cehennemdeki gibi acı sıkıntılar çeker.
- (1032) [DKP/JW 596: 7242 7244] *bo tözün **kutlug tnl(i)gñiñ ämgäkin näñ m(ä)n körü turup särgüm täg ärmaz** || Ich schaffe es nicht länger, das Leiden dieses edlen und charismatischen Wesens schauend zu ertragen. || Bu asil ve kutlu canlının sıkıntısıyla asla (onu) görüp yüzleşmem.*

- (1033) [DKP/JW 642: 7963-7970] *[kim] b[i]rök iki kırk [užikin etiglig bir] šlok nomug adnagu[ka nomlasar: azu boşgu]nsar boşgunču [āšidgüči tnl(ı)g nom] boşgurči nom [tözün kutlug] tnl(ı)gig bir bir [užik ıgrınta ikirär k]ırk k(a)lp üdiin [urupađatu atl]ıg t(ä)ñri yerintä [tugar:] || [Wenn jemand] anderen den šloka [predigt, der sich zusammensetzt] aus 32 [Silben, oder] wenn er (ihn selbst) [erler]nt bzw. [den Verse inen Mesnchen], der ihn lernt [oder hört], lehrt, dieser Vers [wird] diesen [edlen und charismatischen] Meschen [auf Grund] jeder einzelnen [Silbe] für den Zeitraum von 3[2] kalpas [... lassen, und er wird wiedergeboren] im Himmel [namens rūpadhātu]. || 32 heceden oluşan mısrayı bir başkası vaaz ettiğinde veya kendisi öğrendiğinde veya ayeti öğrenen veya işiten birine öğrettiğinde, bu ayet her hecede o asil ve kutlu kişi olur. 32 kalpalık bir dönem bırakın ve o rūpadhātu denilen cennette yeniden doğacaktır.*
- (1034) [DKP/JW 718: 9398-9402] *bo muntag ädg[ü] alku ädgülärdä utmiš yegädm[iš] tnl(ı)glarñıñ bir tæg ädgü öglisi [y(a)rlikančuči] köñüllüg kutlug tnl(ı)g-a: biziñ t(ä)ñr[i yerintä] tugmišim(ı)zñi bökünki küntä yoklug kıl[ıñ:] || O [mit]leidiges und charismatisches Wesen, der du allen Lebewesen gleichermaßen ein Freund bist, der durch dieses solchermaßen gute [...] alle Vorzüge übertrifft, [mögest du] die Tatsache, dass wir im Him[mel] geboren wurden, heute sinnreich erscheinen lassen! || (Ey) böylesi iyi, bütün iyilerde üstesinden gelmiş canlıların bir iyi (ve) ve akıllısı, merhametli, kutlu canlı, bizim Tanrı yerinde doğduğumuzu bugünde gerçeğini anlamlı kılınsın!*
- (1035) [DKP/JW 754: 9947-9949] *[[ol kutlug tnl(ı)glar]]ñıñ köñülläri [[dyan sakınčta ögrünçlüg]] ol: || Der Geist jener charismatischen Wesen ist froh in der Versenkung. || O kutlu canlıların gönülleri meditasyon düşüncesinde mutludur.*
- (1036) [DKP/JW 804: 10858-10860] *anta ötr[ü] kutlug tnl(ı)g korkgu [tæg] açıg ämgäk ämgänip [] || Da litt [...] das charismatisches Wesen furcht[bare...] bittere Qualen, [...] || Ondan sonra kutlu canlı korku gibi acı sıkıntılar çekip...*
- (1037) [DKP/JW 824: 11209-11213] *sansarl(ı)g [a]dın yol yañılmış tnl(ı)glarñıñ [yolčısı bo]lup üküš üküš [buyan] kıltaçı [ku]tlug tı[nl(ı)g] ök tnl(ı)g ärmiš || Als [Wegeföhrer] der Lebewesen, die sich auf dem [...fal]schen Weg des saṃsāra verirrt haben, [war er] ein charism[atisches] We[sen], das zahlreiche*

[Verdienste] (Skt. *punya*) tat. || Samsāralı başka yola dönmüş canlıların rehberi olup çok fazla sevap yapacak kutlu canlıymış.

- (1038) [DKP/JW 824: 11225-11227] [*burhan*] *kutın bultaçı kutlug tnl(i)gnıñ ä[ti] bo:* || Dies ist [...] das F[leisch] eines charismatischen Lebewesens, das auf dem Wege ist, die [Buddha]schaft zu erwerben. || Buda saadetini bulacak kutlu canlının eti budur.

2.2.6. edgü-(li) kılınç ‘iyi amel’

Edgü kılınç eşdizimine 45 örnekte rastlanmıştır. Bu eşdizimin (1093) numaralı maddesinde *ayıg* ve (1078) numaralı maddesinde *ayıglı* kelimesi eşdizimin arasına girmiştir.

2.2.6.1. edgü-(li) kılınç Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Grupları

Edgü-(li) kılınç eşdiziminin *buyan* ← *edgü kılınç* olmak üzere ön yönelimli 1 eşdizimsel grubu tespit edilmiştir.

[---]	← buyan	← <i>edgü kılınç</i>
-------	---------	----------------------

Tablo 2.23. *edgü kılınç* Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler

2.2.6.1.3. buyan ← edgü kılınç

Bu eşdizimsel grup, *buyan* ‘iyi’ kelimesiyle *edgü kılınç* ‘iyi amel’ eşdiziminin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 20 örnekte rastlanmıştır.

- (1039) [DKP/E 60: 44-47] ...*ilki ilki ajunlartın berü... istimi kılmuş k[a]zganmış buyan edgü kılınçlarınñ esilü birikü kelip tüş bėrmeki üze idok tujit orduda orun⁴⁴ ornag tuta y(a)rılıkamış erip...* || ...İlk varlıklarından beri değişmez bir şekilde yerine getirdiği (işlerden pek çok sevap kazanmış). Kazandığı sevapların azala çoğala birikip sonuç vermesi ile kutsal *tusita* cennetine gitti. ▪ [DKP/STF 36: 41-46] Благодаря тому, что свершенные им между делами и стараниями [приумноженные] с самых ранних [этапов] существования благие (парн.) деяния стали набираться, накапливаться и приносить плоды, он обрел пристанище (парн.) в священном дворце Тушита (Skt. *tusita*) || Varoluşunun ilk [aşamalarından] itibaren işler ve çabalar [çoğalan] arasında

⁴⁴ Wilkens yayınında *tužit ordota ärig ornag tuta* şeklinde okunmuştur.

yaptığı iyiliklerin birikmeye ve meyve vermeye başlaması sayesinde, kutsal Tuṣita sarayına (tusita) sığındı. ▪ [DKP/JW 212: 180-185] Währenddessen hielt er inne, und indem die Verdienste (Skt. *punya*), die er seit den allerfrühesten Existenzen ohne Unterlass getan und erworben hatte, nach und nach *zunahmen und sich vereinigten und (sucließlich) Früchte trugen, geruhte er, einen Aufenthalt im heiligen Tuṣita-Palast zu nehmen und steht davor, (von dort zur Erde) herabzusteigen.

- (1040) [DKP/E 149: 2496-2500] ...*ötrü tükel bil[ge t(e)ñri t(e)ñris]i burhan yüz k(a)lp üç as[ankê için]ñki buyan edgü kılınç küçinte tüş utlı bolmuş styanup(a)rvirt tilin..* || sonra tam bilge, Tanrılar Tanrısı Buda, yüz *kalpa* üç *asamkhyeya* içindeki sevap gücünde karşılık bulmuş (olan) *Satyānuparivarta* diliyle, ▪ [DKP/JW 566: 6643-6651] Da geruhte der vollkommen wei[se Göttergott] Buddha mit seiner *satyānupravṛtta*-Zunge, die Kraft der Verdienste (Skr. *punya*) in 100 kalpas und drei *asamkhye*[yas] als (deren) Frucht entstanden ist, und mit seiner lieblichen Stimme, die geschmückt ist mit den achtfachen Vorzügen, Worte zu sprechen, die (magischer) Schutz (Skt. *raṅṣā*), Ruhm und Glück (Skt. *maṅgala*) sein können:
- (1041) [DKP/E 167: 2986-2988] ...*kêçmedin ara bo buyan edgü kılınç küçinte [tözkerinçsiz burhan] kutın bulgay s(e)n...* || Bu sevap (ve) iyi davranış sayesinde kısa sürede (derin Buda) mutluluğunu bulacaksın. ▪ [DKP/JW 602: 7333-7335] In Bälde wirst du kraft dieses Verdienstes (Skt. *punya*) die unerfründliche Buddhaschaft erlangen.
- (1042) [DKP/E 192: 3753-3755] ...*kınığ köñüllüg avışın sid sadan kılıp köñülin yürekin buyan edgü kılınçka üklitdi asdı...* || Düşünceleri yoğunlaştırmaya yardımcı sihirle başarı elde edip, gönlünü sevap için yükseltti. ▪ [DKP/JW 694: 8947-8950] Er hat mit seiner Zauberkunst der Entschlossenheit *siddhi* und *sādhana* vollbracht und sein Herz mittels Verdienst gefördert.
- (1043) [DKP/E 215: 4432-4437] ...*kim birök süzük kértgünç köñülin t(e)ñri burhan nomın tört p(a)dakk(i)ya erser y(i)me bititser azu kop köñülin tıñlasar neçe teñlig buyan edgü kılınç bolur erki* || Şayet bir kişi, dört manzumecik bile olsa Tanrı Buda'nın öğretisine ait (bir) cevheri; temiz (ve) imanlı (bir) gönülle yazdırsa veya tüm kalbiyle (bu öğretiyi) dinlese ne kadar sevap olur acaba? ▪ [DKP/JW 638: 7880-7885] Wenn jemand mit reinem Glauben einen Ausspruch des göttlichen Buddha, und seinen es nur vier Verslein,

- niederschreiben lässt oder ihn ganz aufmerksam (wörtl. mit ganzem Herzen) vernimmt, in welchem Ausmaß erwirbt (dieser) wohl Verdienst (Skt. *puṇya*)?
- (1044) [DKP/E 215: 4443-4445] ...*y(i)me bititser nece teŋlig buyan edgü kılınç alır erki...* || Tanrı Buda'nın dört manzumecik bile olsa iyi olarak bilinen öğreti cevherini yazdırsa ne kadar sevap kazanır acaba? ▪ [DKP/JW 638: 7888-7893] Wenn irgendein Mensch Gläubigkeit erweckt und ein als gut bezeichnetes dharma-Juwel des mit den zehn Kräften (Skt. *daśabala*) ausgestatteten göttlichen Buddha niederschreiben lässt, und seien es nur wenigstens vier Verslein, in welchem Ausmaß erwirbt (dieser) wohl Verdienst, (Skt. *puṇya*)?
- (1045) [DKP/E 216: 4481-4482] ...**buyan edgü kılınç öŋreki üç [mi]ŋ ulug miŋ yetinçüde yër suvda tolu** || ...sevap önceki üç (bin) büyük bin dünyada bütünüyle... ▪ [DKP/JW 640: 7927-70931] das Verdienst, (Skt. *puṇya*), diesen dharma [ge]hört zu haben, übertrifft in unzähliger und vielerlei Hinsicht das vorher genannte Verdienst (Skt. *puṇya*), (nämlich) allen [Eh]rwürdigen in dieser Dreita[u]send Großtausend-Welt,
- (1046) [DKP/E 216: 4491-4495] ...*öŋreki tört divip yértinçüde tolu tört erdinilig v(i)rhar étmiş buyan edgü kılınç ülgüsüz üküş oğrın yègedür utar...* || ...önceki dört kitadan (oluşan) yeryüzünde seçilmiş dört değerli manastır inşa etmi, iyi davranışlardan bir manzume parçası öğreti yazdırmış (olmanın) sevabı (ile) sayısız kötülüğün üstesinden gelir. ▪ [DKP/JW 640: 7938-7942] einen mit den vier Juwelen, die diese vier Kontinente (Skt. *dvīpa*), also die Welt, anfüllen, geschmückten schönen vihāra, an dem man sich nicht sattsehen kann, errichtet, und wenn noch ein Mensch an seine Seele und seine Existenzform denkt, und mit Gläubigkeit einen dharma des göttlichen Buddha abschreiben lässt,
- (1047) [DKP/STF 186: 1606-1611] *ančaqat[ägi] [no]m ärdi[ni]g bitimäk oq[ïmaq] oqïtmaq-tin turmiş buyan [äd]gü qï/li/nč-lar üdiräyü ükliyü: [üstä]lü asilu turup: el erdinisi id[uq] tängrikänimz-kä isig öz-i-ning ///* || ... добрые деяния, состоящие из благодати [знания], написания [сутр] и побуждения к написанию, чтения [сутр] и побуждения к чтению будут возрастать (парн.), увеличиваться и приумножаться, и нашему священному небесному правителю (тенгрикену) - драгоценности эля (страны) и ... || lütuf [bilgi], yazmak [sutralar] ve yazmaya teşvikten oluşan iyi eylemler, okumalar [sutralar] ve okuma dürtüleri büyüyecek, artacak ve çoğalacaktır, ve

kutsal göksel hükümdarımıza (tengriken'e) – Elya (ülkesinin) mücevherleri ve ... ▪ [DKP/JW 214: 224-230] Indem die vier Elemente (Skt. *mahābhūta*) in meinem Inneren, (nämlich) Feuer, Wasser, Luft und Erde, ihre eigene Natur nicht aufgeben oder verlieren, was (gewisse) Verhaltensweisen angeht, mögen die Verdienste (Skt. *puṇya*) stets zunehmen und mehr werden, (Verdienste, wie) sie erwachsen sind aus dem Abschreibenlassen, Abschreiben, Rezitieren und Rezitierenlassen eines geringen [Sūtr]a-[J]uw[els. Mögen (diese Verhaltensweisen) die Ursache dafür sein, dass dem Reichsjuwel, unserem hei[ligen] Herrscher und der Prinzessin, dem zweiten Selbst seines Lebens, die Frucht der Buddhaschaft gewährt wird.

- (1048) [DKP/STF 194: 1691-1694] /// *bilmiş kârgäk yeg üstünki buyan ädgü qilinçli yäg-inč -lär anšng tägrä[sintä] t]äg z –inür-lär:* /// || ... следует знать, что движение самых лучших добродетельных поступков происходит ... вокруг него (?). || bilinmelidir ki, en faziletli amellerin hareketi... onun etrafında (?) gerçekleşmektedir. ▪ [DKP/JW 312: 2005-2007] des [Si]chausbreitens [...] verstehen. Die Wirbel des allerhöchsten Verdienstes (Skt. *puṇya*) drehen sich um ihn he[rum].
- (1049) [DKP/STF 116: 925-926] /// *el xan orninta olurup buyan [ädgü qilinç] qilyali köngül eyin bolıyay mu* || “Воссев на трон правителя, будет ли возможно совершать благие деяния по велению сердца?” || “Hükümdârın tahtına oturduktan sonra, kalbin emriyle iyi eylemler yapmak mümkün olacak mı?” ▪ [DKP/JW 516: 5602-5603] Nachdem [ich...] mich auf dem Thron eines Königs niedergelassen habe, werde ich (dann) nach Belieben [Gutes] tun können?
- (1050) [DKP/STF 116: 918-920] *töz-ün-lär u[lati] /// eliglär bæg-lär barça el [xan oruninta olu]rup: buyan [ä]dgü q[ilinç] ///* || Благородные ..., правители, все вместе возведут на трон ... и будешь исполнять [положенное] правителям и ... || Asiller ..., hükümdârlar, hepsi birlikte tahta çıkacaklar ... ve sen hükümdarlara [hak olanı] yerine getireceksin ve ... ▪ [DKP/JW 516: 5595-5598] [O] S[ohn] von Edlen, [...] die Könige [n]ehmen allesamt [auf dem Thron] eines Königs [Platz] und [tun] Verdienstvolles (Skt. *puṇya*).
- (1051) [DKP/JW 272: 1270-1273] *yänä ök buyan ädgü kıl/ı]nç küçintä ätöztäki ulug küç küstün ymä bulmış [] // m(ä)n* || Auch habe ich Kraft meines Verdienstes

- (Skt. *puṇya*) (diese) große Kraft in meinem Körper erworben [...]. || Sevap (ve) iyi amel sayesinde vücudundaki büyük gücünü yine bulmuş... ben...
- (1052) [DKP/JW 392: 3355-3357] *muntran taysar ol'ok buyan [ädgü kılın]č küčintä altı kat t(ä)ṅri [yerintä] yetirär kata tugar s(ä)n tep: [] / tururlar:* || Wenn du von hier herabgleitest, wirst du Kraft eben jenes Verdienstes[] (Skt. *puṇya*) je sieben Mal im sechsstöckigen [Him]mel wiedergeboren werden. || Eğer buradan aşağı kayarsanız, tam da bu erdem sayesinde, altı katlı gökyüzünde her biri yedi kez yeniden doğacaksınız.
- (1053) [DKP/JW 404: 3605-3610] [*bo buyan*] **ädgü kıl[ın]č küčintä d[ivyacakṣus t(ä)ṅri]däm közin içtin [sıñar burhannıṅ] nomın şazanın: taştın [sıñar a]lkatmış elig törög balıkag uluşug adasız küyü küzädü tutzunlar:** || Kraft [dieses] Verdienstes[] (Skt. *puṇya*) mögen (die Schutzgottheiten) mit dem d[ivyacakṣus], (also) dem [gött]lichen Auge, innen den [heiligen] dharma und *śāsana* [des Buddha] und außen das [g]esegnete Reich und Stadt und Land ohne Gefahr behüten und beschützen. || Bu sevap (ve) iyi amel sayesinde Divyacakṣus ilahî gözüyle iç taraf Buda'nın öğretisiyle dış tarafa (doğru) uzaklaştırmış hükümdâr kutsanmış diyarı, şehri ve ülkeyi tehlikesiz köyü muhafaza etsinler.
- (1054) [DKP/JW 404: 3610-3613] *takı ymä bo buyan ädgü [kılın]č beş azun tın(i)glarka yetinč uguşk[a tägi] ogulumuz kızım(i)z [] bolzun:* || Und ferner soll dieses Verdienst (Skt. *puṇya*) für die Lebewesen in den fünf Existenzformen (Skt. *pañcagati*) [bis hin] zur siebten Generation [...] unsere Söhne und Töchter [...] sein. || Ve dahası bu iyi amel beş alem biçimindeki canlılar yedinci nesil gibi oğlumuz kızımız... olsun.
- (1055) [DKP/JW 738: 9647-9653] *kim birök buyan ädgü kılınč kazanmakta aroksuz er(i)nöksüz köñülin katıglanguçı ärip: anıṅ arasınta köñüli bulganıp övkäsi kälsär: anta ok katıglamakı kogşap barıp [] katı[glan-]* || Wenn sich jemand im Erwerben von Verdienst unermüdlich anstrengt, aber plötzlich sein Geist sich erregt und er im Zorn (Skt. *vyāpāda*) gerät, schwindet sogleich sein Bemühen dâhin, [...] sich bemüh[en] um [...]. || Bir kimse sevap (ve) iyi amel kazanmakta yorulmadan çabalayıp o arada gönlü bulanıp, sinirlense hemen çabası sönüp gider.
- (1056) [DKP/JW 640: 7924-70931] *takı bir adın kişi äṅ mintın t(ä)ṅri burhannıṅ budakarak tözlüg tört p(a)dakk(i)ya [nomu]g süzök köñülin tıṅlasar bo nom*

[tɪ]ηlamış buyan ädgü kılınç öñräki üç m[i]η ulug miñ yertinçü yer suvda tolu [ku]tluglarka tapınmış udunmış **buyan ädgü [kılınç]da sansız üküš ugrın utar yegädür:** || und wenn ferner ein anderer Mensch auch nur mit Gläubigkeit einen aus vier Verslein bestehenden [dharma] anhört, (namens) buddhakāraka, (also) von den göttlichen Buddhas herstammend, das Verdienst, (Skt. *puṇya*), diesen dharma [ge]hört zu haben, übertrifft in unzähliger und vielerlei Hinsicht das vorher genannte Verdienst (Skt. *puṇya*), (nämlich) allen [Eh]rwürdigen in dieser Dreita[u]send Großtausend-Welt, (Skt. *trisāhasramahāsāhasrolokadhātu*) aufgewartet, zu haben. || eğer başka bir adam *Buddhakāraka* adı verilen, yani ilahî Budalardan gelen dört ayetlik bir öğretiyi eşit bir inançla dinlerse, öğretinin sayısız ve birçok açıdan yukarıda bahsedilen erdemi, yani bu üçteki tüm rahipleri geride bıraktığını duymanın erdemi bin büyük bin dünya katıldı.

- (1057) [DKP/JW 688: 8792-8795] *ötrü ol yäk č(a)štane elig bägniñ talim üküš k(a)lp üdlärdä buyan [ä]d[gü] kılınç kazanmışıña []* || Da [...] jener Dämon, weil König Caştana in zahlreichen kalpa-Zeiträumen puṇya erworben hatte, [...] in den [...]. [kleine Lücke] || Sonra o şeytan, Caştana hükümdârın sayısız dönemde sevap (ve) iyi amel kazandığına...
- (1058) [DKP/JW 712: 9241-9243] *ol ymä ädgülüg tavişgan [buyan ädg/ü kılınç küçintä körgäli artokr[ak körtlä] çoglug yalınl(i)g ärti:* || Und jener tugendhafte Hase war Kraft des Verdienstes (Skt. *puṇya*) außerordentlich [schön] anzusehen und strahlend. || Ve iyi tavşan sevap (ve) iyi amel sayesinde görülmeye değer ve göz kamaştırıcıydı.

2.2.6.2. edgü-(li) kılınç Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Grupları

Edgü-(li) kılınç eşdiziminin *edgü kılınç* → *küçinte*, *edgü kılınç* → *kılmak* ve *edgü kılınç* → *kazganmak* olmak üzere art yönelimli 3 eşdizimsel grubu tespit edilmiştir.

<i>edgü kılınç</i> →	küçinte →	[---]
	kılmak →	
	kazganmak →	

Tablo 2.24. *edgü kılınç* Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler

2.2.6.2.3. edgü kılınç → küçinte

Bu eşdizimsel grup, *edgü kılınç* ‘iyi amel’ eşdizimiyle *küçinte* ‘dolayı, sayesinde’ kelimesinin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 9 örnekte rastlanmıştır.

- (1059) [DKP/E 149: 2496-2500] ...ötrü tükel bil[ge t(e)ñri t(e)ñris]i burhan yüz k(a)lp üç as[ankè için]ñki buyan **edgü kılınç küçinte** tüş utlı bolmuş styanup(a)rvirt tilin.. || sonra tam bilge, Tanrılar Tanrısı Buda, yüz kalpa üç *asamkhyeya* içindeki sevap gücünde karşılık bulmuş (olan) *Satyānuparivarta* diliyle, ▪ [DKP/JW 566: 6643-6651] Da geruhte der vollkommen wei[se Göttergott] Buddha mit seiner satyānupravṛtta-Zunge, die Kraft der Verdienste (Skr. puṇya) in 100 kalpas und drei asamkhye[yas] als (deren) Frucht entstanden ist, und mit seiner lieblichen Stimme, die geschmückt ist mit den achtfachen Vorzügen, Worte zu sprechen, die (magischer) Schutz (Skt. rakṣā), Ruhm und Glück (Skt. maṅgala) sein können:
- (1060) [DKP/E 167: 2986-2988] ...kèçmedin ara bo buyan **edgü kılınç küçinte** [tözkerinçsiz burhan] kutın bulgay s(e)n... || Bu sevap (ve) iyi davranış sayesinde kısa sürede (derin Buda) mutluluğunu bulacaksınız. ▪ [DKP/JW 602: 7333-7335] In Bälde wirst du kraft dieses Verdienstes (Skt. puṇya) die unerfründliche Buddhaschaft erlangen.
- (1061) [DKP/E 166: 2964] ...bo **edgü kılınç**⁴⁵... || ...bu iyi iş... ▪ [DKP/JW 598: 7293-7294] Kraft dieser guten Tat
- (1062) [DKP/JW 712: 9241-9243] ol ymä ädgülüg tavişgan [buyan **ädg/jü kılınç küçintä** körgäli artokr[ak körtlä] çoglug yalın(l)g ärti: || Und jener tugendhafte Hase war Kraft des Verdienstes (Skt. puṇya) außerordentlich [schön] anzusehen und strahlend. || Ve iyi tavşan sevap (ve) iyi amel sayesinde görülmeye değer ve göz kamaştırıcıydı.
- (1063) [DKP/JW 272: 1270-1273] yänä ök buyan **ädgü kılınç küçintä** ätöztäki ulug küç küsün ymä bulmış [] // m(ä)n || Auch habe ich Kraft meines Verdienstes (Skt. puṇya) (diese) große Kraft in meinem Körper erworben [...]. || Sevap (ve) iyi amel sayesinde vücudundaki büyük gücünü yine bulmuş... ben...
- (1064) [DKP/JW 392: 3355-3357] muntran taysar ol'ok buyan [**ädgü kılınç**] küçintä altı kat t(ä)ñri [yerintä] yetirär kata tugar s(ä)n tep: [] / tururlar: ||Wenn du

⁴⁵ Wilkens yayınında *edgü kılınç küçinte* şeklinde okunmuştur.

von hier herabgleitest, wirst du Kraft eben jenes Verdienstes[] (Skt. *punya*) je sieben Mal im sechsstöckigen [Him]mel wiedergeboren werden. || Eğer buradan aŗađı kayarsanız tam da o iyi amel sayesinde altı kat Tanrı yerinde yedi kez yeniden doğacaksınız.

(1065) [DKP/JW 404: 3605-3610] [*bo buyan*] **ädgü kıl[ın]č küčintä** *d[ivyačakşus t(ä)ñri]däm közin içtin [sıñar burhannıñ] nomin şazanın: taştın [sıñar a]lkatmış elig törög balıkağ uluşuğ adasız küyü küzädü tutzunlar:* || Kraft [dieses] Verdienstes[] (Skt. *punya*) mögen (die Schutzgottheiten) mit dem d[ivyačakşus], (also) dem [gött]lichen Auge, innen den [heiligen] dharma und *śāsana* [des Buddha] und außen das [g]esegnete Reich und Stadt und Land ohne Gefahr behüten und beschützen. || Bu sevap (ve) iyi amel sayesinde Divyačakşus ilahî gözüyle iç taraf Buda'nın öğretisiyle dış tarafa (dođru) uzaklaŗtırmıŗ hükümdâr kutsanmış diyarı, şehri ve ülkeyi tehlikesiz köyü muhafaza etsinler.

(1066) [DKP/JW 454: 4520-4523] *ol ...]* / *bodis(a)v(a)t ...ädgü] kılınč küčintä ...]* || [...] Bodhisattva [...] Kraft seines [Ver]dienstes (Skt. *punya*) [...] || ...Bodhisattva iyi ameli sayesinde...

(1067) [DKP/JW 880: 12248-12252] [*] kiŗi y(a)vlak [] ädgü kılınč kü[čintä] oğgurak yogun kılğalı [] y(a)rlıkamıŗ y(a)rlığı [] bolmaz:* || [Indra sagte:] [...] Mensch böse [...] kr[aft des] Verdienst[es...] um den [...] sicher grob zu manchen [...] der Befehl, den er verkündet hat, [...] ist nicht ohne [...]. || (Indra dedi ki:) ...kiŗi kötü... iyi amel sayesinde... kesinlikle büyük yapmak... emrettiği emri... olmaz.

2.2.6.2.4. edgü kılınç → kılmak

Bu eşdizimsel grup, *edgü kılınç* ‘iyi amel’ eşdizimiyle *kılmak* ‘yapmak, etmek’ kelimesinin yan yana gelmesiyle oluşmuŗtur. Bu eşdizimsel gruba 5 örnekte rastlanmıŗtır.

(1068) [DKP/STF 116: 925-926] /// *el xan ornınta oluruş buyan [ädgü qılınč] qılıyalı köngül eyin bolıyaş tu* || “Воссев на трон правителя, будет ли возможно совершать благие деяния по велению сердца?” || “Hükümdârın tahtına oturduktan sonra, kalbin emriyle iyi eylemler yapmak mümkün olacak mı?” ▪ [DKP/JW 516: 5602-5603] Nachdem [ich...] mich auf dem Thron eines

Königs niedergelassen habe, werde ich (dann) nach Belieben [Gutes] tun können?

- (1069) [DKP/E 132: 2073-2075] ...**edgü kılınç kılguka** [*artugrak tıdıg ada kıltaçı*] *ol erkligler[niñ el orunı...]* || ... (güzel iş) yapmaya fazlasıyla (engeldir.) (Daima) kötü iş (yapmaya layık olacak) ise taht (niçin önemlidir? dedi.) ▪ [DKP/STF 86: 579-582] станет излишним препятствием (парн.) для свершения (букв. будет препятствовать совершению) благих деяний. || Hayırlı eylemlerin gerçekleşmesine (harfiyen; tamamen engelleyecektir) gereksiz bir engel olacaktır. ▪ [DKP/JW 504: 5358-5360] Jener Thron der Herrscher bereitet in höchstem Maße dem Vollbringen guter Taten Hindernisse.
- (1070) [DKP/STF 210: 1854-1857] *anı üz-ä bursang qıvray q[amaş barça] bu sängräm-dä kuş-al ädgü qılınç qıl[maqi] köngül eyin ol: adın sängräm-lärkä barmalim yänä ök toyin inça tep tedi:* || Поэтому вся община в полном составе по своему желанию [будет?] совершать благие (парн.) деяния (Skt. *kuśula karman*) в этом монастыре. [давайте же] не будем уходить в другие монастыри.” И вновь монах сказал так: || Bu nedenle, bütün topluluk tam kadro bu manastırda dilediği zaman iyi işler (kuśula karman) gerçekleştirir. [haydi] başka manastırlara gitmeyelim.” ve keşiş yine şunu söyledi: ▪ [DKP/JW 664: 8345-8349] He M[önch], die [z]um [Verbrauch gedachten] Güter waren reichlich vorhanden; gib damit dem [sañgha] zu essen. In diesem [Kloster folgt man] der Absicht, nur [heilsame] (Skt. *kuśala*) Taten zu tun. Wir wollen in keine [anderen] Klöster gehen. [Und wieder] sagte [der Mönch]:
- (1071) [DKP/JW 518: 5611-5614] [*töz*]ünüm *kutlug tnl(ı)g-a eliglä[r hanlarınıñ] oronınta olurup buyan ädgü k[ılınç kıl]sar s(ä)n bolmagay mu ärdi:* || Mein [Ed]ler, o charismatisches Wesen, wäre es wohl nicht (auch) möglich, dass du dich (erst wieder) auf dem Thron der Könige[] niederlässt und (dan) verdienstvolle Werke[(Skt. *puṇya*) voll]bringst? || (Ey) asilim, kutlu canlı hükümdârların tahtında oturup sevap (ve) iyi amel yapsan olmayacak mıydı?
- (1072) [DKP/JW 656: 8199-8202] *kayu kişiniñ öñrä aźuntaki ädgü kılınç kılmişi bar ärsär: ol tiltagin çoglug yalınlag bolur:* || Welcher Mensch in einer früheren Existenz gute Taten (Skt. *puṇya*) getan hat, der wird (in der kommenden Existenz) prächtig und strahlend (sein). || Herhangi bir kişi önceki alemdeki iyi amel yaptığı varsa o sebeple (gelecek alemde de) şanlı ve nurlu olur.

2.2.2.4.1. edgü kılınç → kazanmak

Bu eşdizimsel grup, *edgü kılınç* ‘iyi amel’ eşdizimiyle *kazganmak* ‘kazanmak’ kelimesinin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 3 örnekte rastlanmıştır.

- (1073) [DKP/JW 738: 9647-9653] *kim birök buyan ädgü kılınč kazanmakta aroksuz er(i)nöksüz köñülin katıglanguçı ärip: anıñ arasınta köñüli bulganıp övkäsi kälsär: anta ok katıglamakı kogşap barıp [] katı[glan-]* || Wenn sich jemand im Erwerben von Verdienst unermüdlich anstrengt, aber plötzlich sein Geist sich erregt und er im Zorn (Skt. *vyāpāda*) gerät, schwindet sogleich sein Bemühen dâhin, [...] sich bemüh[en] um [...]. || Bir kimse sevap (ve) iyi amel kazanmakta yorulmadan çabalayıp o arada gönlü bulanıp, sinirlense hemen çabası sönüp gider.
- (1074) [DKP/JW 464: 4752-4756] *bo är näcätä kutul- [kuşa]lamul ädgü kılınč kazanmış [üdü]n kolusın bir [] käyik [] ogşatı* || Insoweit dieser Mann befreit [ist, ...] das [kuşa]lamūla-Verdienst seine erworbene [...] Zeit[] ein [...] Wild [...]. || Bu adam muaf olduğu sürece iyi amel kazanmış zamanıyla bir... geyik... benzer...
- (1075) [DKP/JW 688: 8792-8795] *ötrü ol yäk č(a)štane elig bägniñ talim üküš k(a)lp üdlärdä buyan [ä]d[ügü] kılınč kazanmışıña []* || Da [...] jener Dämon, weil König Caştana in zahlreichen kapla-Zeiträumen puñya erworben hatte, [...] in den [...]. [kleine Lücke] || Sonra o şeytan, Caştana hükümdârın sayısız dönemde sevap (ve) iyi amel kazandığına...

2.2.6.3. [---] ← edgü kılınç → [---]

Eşdizimsel grup oluşturmayan 18 örnek tespit edilmiştir.

- (1076) [DKP/E 60: 34-35] *...ajun[l]ar sayu kazanmış edgü kılınçlarınıñ şiztası bolmış...* || Her varlığın da hak ettiği, iyi amellerinin sonucu olan ve kabul etmesi gereken saygıyı reddetmiş. ▪ [DKP/STF 36: 33-34] *отверг (парн.) почести (парн.), положенные ему в результате добрых деяний, [совершенных] в каждом из [предшествующих] существований*, || [önceki] var oluşların her birinde [işlenen] iyiliklerin sonucu olarak kendisine verilen onurları reddetti, ▪ [DKP/JW 212: 171-173] *der mit [...] das gepriesene und*

heilige Land angesehen regierte, dann (aber) in seinem 19. Lebensjahr, in dem er den Thron einnehm, die Freuden, die (ihm) als Frucht früher vollbrachter Verdienste (Skt. *puṇya*) erwachsen waren, aufgab,

- (1077) [DKP/E 74: 463-464] ...*ayıg kılın[ç] y(i)[me] [edg]ü kıl[ın]ç y(i)[me] k[ilmı]ş ol* || ...hem iyi hem kötü iş yapmıştır. ▪ [DKP/JW 812: 10981-10983] [Auch] jener h[at] s[owohl] Böses [als auch Gu]tes [getan].
- (1078) [DKP/E 175: 3257-3259] *etözümde y(i)me ögüm köñülüm tükel bar erip edgüli ayıglı kılınç tüşin odgurak adırtlayu bilir m(e)n* || Vücudumda aklım tam olarak var olduğu sürece hem iyi hem de kötü davranışların karşılığını açık ve net bir şekilde ayırt edebilirim. ▪ [DKP/JW 652: 8150-8153] In meinem Körper sind Geist und Verstand vollständig vorhanden; ich kenne genau die Frucht guter und schlechter Tat.
- (1079) [DKP/E 177: 3317] ...*edgü kılınç bolur ermiş...* || iyi (bir) davranış olurmuş... ▪ [DKP/JW 644: 7982] [...] hat man anscheinend Verdienst (Skt. *puṇya*) erworben.
- (1080) [DKP/E 199: 3969-3970] ...*uruk eñip küsel edgü kılınç örütürgeli udaçı bolurlar...* || ...ip eğip güzel, iyi işi ortaya koymaya muktedir olurlar. ▪ [DKP/JW 758: 10012-10013] [...] erkennt, nachdem sie ein wenig [...] Samen [in] die Herzen der [...] Lebewesen [...]
- (1081) [DKP/STF 116: 931-932] [*anı ü]çün [sö]z-läyür-mn: sn el orni[nta] [olur]up ädgü q̄ilınç-liy işing köngül* || “Поэтому я говорю о том, чтобы ты занял трон и свои благодетельные поступки [по велению] сердца ...” || “Bu nedenle, ben senin tahta çıkmandan ve kalbinin emriyle ortaya çıkan hayırlı davranışlarından bahsediyorum...” ▪ [DKP/JW 518: 5608-5609] [Etabli]ere (dich) [wieder] auf dem Königsthron und [nach] Belieben [wirst du] ein *puṇya*-Werk [verrichten können.]
- (1082) [DKP/STF 122: 988-990] *ol mäning ädgü q̄ilınç-liy işim-kä basutç[i] bolung]lar:* || Станьте опорой в этом моем добром деянии. || Bu iyiliğimde bir dayanak olun. ▪ [DKP/JW 522: 5701-5702] [Für] dieses mein Verdien[st] Werk seid die Helfer!]
- (1083) [DKP/STF 148: 1239-1241] *ötrü bodıstv-lar yilq̄i aḷ-unı[n]ta t[uyma]z-lar ymā adın-larq̄a ädgü q̄ilınç]liy q̄atiylanmaq-ların idmaz-lar: ///* || “Другие же бодхисаттвы не возрождаются в мире животных и не направляют на других свое усердие в благодеяниях.” || “Diğer Bodhisattvalar ise hayvan

dünyasında yeniden doğmazlar ve iyilikleri için gayretlerini başkalarına yöneltmezler.” ▪ [DKP/JW 670: 8438-8440] Wenn ferner die Boddhisattvas in der Tierexistenz geboren werden, dann lassen sie durch ihre verdien[stvoll]llen Bemühungen nicht zu, dass anderen (Leid geschieht).

(1084) [DKP/STF 150: 1259-1261] *ol ädgü [qilinč tilta]y-inta amtī meni [birlä] //p tuçum až-un üz-lünčü* || “[По причине] этой добродетели ныне [со] мной (?) ... (до) прекращения существования (в мире (пере)рождений) ...” || “[Çünkü] bu erdem şimdi benimle (?) ... varoluş sona erene kadar ((yeniden) doğanlar dünyasında) ...” ▪ [DKP/JW 736: 9629-9631] Auf [Grund] dieser guten [Tat] ist sie jetzt [mit] mir [zusammengetroffen], und das Ende (dieser) Geburt [ist erreicht].

(1085) DKP/STF 34-36: 28-39] *birlä alqatmiş iduq elig uluşuç ayır basip orun-qa olurmış toquz ygrmnč yıl-in-ta ilki-tä qülmış bu[ya]n-larī-niņg tüši bolmiş ilinčü[-lär]in māngi-lärin titip idalap až-un[-l]ar sayu qaz-yqanmiş ädgü qilinč-lariniņg šiz-đasī bolmiş aşayuluq ayaylar –in čiltäg-lärin q[o]dup kāmīšip el-niņg uluş-nuņg iş-niņg küč-nüņg intkisin yarayin körü yrlikamaq-larī üz-ä ay-i tälīm sav-larī saqinč-larī turur:* || ... на девятнадцатом году с той поры как он весомо одержал победу (букв. покорил) и воссел на трон ... в благословенной священной стране, он отказался (парн.) от радостей и удовольствий, [заслуженных] вследствие, совершенных им ранее благодеяний, отверг (парн.) почести (парн.), положенные ему в результате добрых деяний, [совершенных] в каждом из [предшествующих] существований, так так у него было непомерно много дел и помыслов в связи с тем, что он соблаговолил заботиться о благоденствии и интересах страны. || ... büyük zafer kazandığı (fethettiği) zamanın on dokuzuncu yılında ... ve tahta oturdu. bu mübarek kutsal ülkede daha önce yapmış olduğu iyilikler nedeniyle [hak ettiği] sevinç ve zevklerden vazgeçti. [önceki] var oluşların her birinde [işlenen] iyilikler sonucunda kendisine verilen onurları reddetti. Bu nedenle memleketin refahını ve menfaatlerini gözetmeye tenezzül ettiği gerçeğiyle bağlantılı olarak pek çok mantıksız eylem ve düşünceye sahipti. ▪ [DKP/JW 212: 167-179] [Maitreya,] der mit [...] das gepriesene und heilige Land angesehen regierte, dann (aber) in seinem 19. Lebensjahr, in dem er den Thron einnahm, die Freuden, die (ihm) als Furcht früher vollbrachter Verdienste (Skt. *punya*) erwachsen waren,

aufgab, und die zu genießenden Huldigungen, die (noch) als Rest (Skt. *śiṣṭa*) der guten Taten, die er während jeder (früheren) Existenz erworben hatte, verwarf, und dadurch, dass er geruht, auf das für den Dienst am Staate Passende zu achten, regten sich seine sehr zahlreichen Reden und Gedanken.

- (1086) [DKP/JW 388: 3273-3278] [] *ötrü tükäl bilgä t(ä)[ḡri] [t(ä)ḡrisi] burhan: burhanlıg /// [] / ol ärniḡ öḡrä aḡun[takı k]lmiş **ädgü kılınçın** kızıgçä [] körüp elig bāgkā inçä [tep y(a)r]lıkadı: || Da betrachtete der vollkommen weise G[öttergott] Buddha [mit seinem] buddhahaften [Auge] das Verdienst (Skt. *punya*), das jener Mann [in] einer früheren Existenz [be]wirkt hatte, der Reihe nach und [ge]ruhte zum König zu [sprechen]: || ...sonra tam bilge Tanrılar Tanrısı Buda, buda... o adamın ilk varlıkta yaptığı iyi ameliyle sırasıyla... görüp hükümdâra şöyle dedi:*
- (1087) [DKP/JW 394: 3407-3408] **ädgü kılınç** *ärtiḡü küçlüg ol: || Das Verdienst (Skt. *punya*) ist sehr mächtig. || İyi amel çok güçlüdür.*
- (1088) [DKP/JW 534: 5923-5927] [] *seni bermä[k] [äḡ] kenintä adrılgalı k[etgäli] [] biziḡä anı [] [**ädgü**] **kılınç(ı)g** işkâ s [] [] m(ä)n: || [...] die Tatsache, dich wegzugeben [...], sc]hlieβlich zu trennen[...] und dies (Akk.) [...] für das verdienstvolle Werk [...] ich [...]. || seni vermek... en sonunda ayrılmak, gitmek... bize onu... iyi ameli işe... ben...*
- (1089) [DKP/JW 658: 8229-8231] *buşı č(a)hşap(a)t ulatı **ädgü kılınçlarıg** yıgguka tergükä tıdıg ada kılguçı ol az köḡül: || Jene (darin zum Ausdruck kommende) Gier (Skt. *abhidhyā*) bereitet dem Ansammeln von guten Taten (Skt. *punya*) wie Almosen (Skt. *dana*), Sittlichkeit (Skt. *śīla*) etc. Hindernisse. || Sadaka (ile ilgili) öğretilen başka iyi amelleri yıgmasına engel olacak o gönüldür.*
- (1090) [DKP/JW 712: 9265-9267] [**ädgü kıl**] [**ınçlıg** säv]] [*inç u]tlı bilmäklig [] ürüg uzatı todmiş kanmiş b[oluḡlar:] || Seid stets zufrieden [...] mit dem Wissen um die Vergeltung [guter Ta]t! || İyi amelli sevinçleri bilmek... sürekli doymuş, kanmış olsunlar.*
- (1091) [DKP/JW 756: 9954-9959] [] *baş [] [[vagişe] urı [] [] ögrätig kılmişi bar]] [[üçün] kuşal **ädgü kılınçları** köḡülintä odunu]] [tuyun] [[u mamika kız tapa tetirü körüp öz]] [ät] [[öziḡä inçä tep tedi:]] || [...] Kopf [...] der Jüngling [Vāgīśa..., weil] er die Gewohnheit hatte, dies zu tun, erwachten die kuşalas, (d.h.) die guten Taten in seinem Herzen, er blickte unverwandt auf das Mädchen Māmikā und sagte zu sich: || ...baş... Vāgīśa genci... âdet edindiği*

için iyi amelleri gönlünde ateşin farkında olup Mamika kıza doğru dikkatlice bakıp kendi kendine şöyle dedi:

- (1092) [DKP/JW 822: 11167-11170] *bo ärniñ üç asandeki ažuınların eyin kızıgčä čingaru körüp ančak(ı)ya ymä kutrulmaklıg ädgü [kı]lınčın tiläp bulu täginmädim ärti:* || Ich hatte der Reihe nach die Existenzen dieses Mannes in drei asamkhyeyas genau betrachtet, konnte (aber) absolut kein zur Befreiung führendes Ver[di]enst finden, obwohl ich es gesucht habe. || Bu adamın sayısız varlıklarını düzgün bir şekilde dikkatlice bakıp yine kurtulmak (için) iyi amellerini dileyip bularak ulaşmadım.
- (1093) [DKP/JW 280: 1395-1398] *kılınč tözin bo munı täg yinčgä sakınsar temin ök ädgü ayıg kılınčıg adırtlagalı uyur:* || Wenn man die Natur der Tat (Skt. karma) solchermaßen fein untersucht, kann man sogleich Verdienst und Vergehen unterscheiden. || Amel asilliğiyle bunun gibi incelese hemen iyi (ve) kötü ameli ayırt edebilir.

2.2.7. **tözün ogul** ‘asil oğul’

Tözün ogul eşdizimine 48 örnekte rastlanmıştır.

- (1094) [DKP/E 82: 687-690] *...eşidgil **tözün ogulum** bo érinç tamulug tınl(ı)glarıg ulug bedük etözlüg temirlig yañalar üze satgayurlar...* || ...Asil oğlum, (iyi) dinle! Bu zavallı, cehennemlik canlıları büyük gövdeli demirden fillerle çiğnerler. [DKP/JW 288: 1565-1568] Höre zu, mein edler Sohn! (Die Höllenwächter) zertrampeln diese elenden Höllenlebewesen mit eisernen Elefanten, die riesige Körper haben.
- (1095) [DKP/E 94: 1014-1015] *...eşidgil **tözünler oğlıya**... meniñ odgurak sözlemiş savımın...* || Ey asiller oğlu, benim açık (bir şekilde) söylediğim sözü dinle! [DKP/JW 338: 2436-2438] Höre dies, mein [ed]ler Sohn, was ich (dir) in aller Offenheit zu sagen habe!
- (1096) [DKP/E 131: 2047-2051] *...[ed]gü edgü **tözün oglum** bo sav antag ok [ol] on küçlüg umug inag tükel bilge [t(e)ñ]ri burhan bodis(a)v(a)tlar yorıgın[ta yor]ıyur erken adınların [sa]vın tıdmadın...* || ...İyi iyi! Asil oğlu! Bunun gibi (on) güce sahip, ümidimiz, tam bilge Tanrı Buda, Bodhisattvalar yürürken başkalarının sözünü engellemek (günahından) dolayı kendi canımı terk etti, başkalarına (kötü) davranmadı. ▪ [DKP/STF 84: 548-555] “О добрый добрый,

благородный сын мой! Этот ответ (?) таков. Когда [наша] надежда (парн.) - совершенно мудрый [десятисильный] бог богов Будда пребывал на стезе бодхисаттв, он, не прерывая, внимал словам других и, отрешившись от самого себя, по отношению к другим” || “Ey iyi, nazik, asil oğlum! Bu cevap (?) budur. [Bizim] umudumuz - tanrıların tamamen bilge [on güçlü] tanrısı Buda, bodhisattva’ların yolundayken, kesintiye uğramadan başkalarının sözlerine kulak verdi ve başkalarına karşı kendisinden vazgeçti.” ▪ [DKP/JW 502: 5324-5329] (Der Lehrer sagte zu seinem Schüler:) Ausgezeichnet, ausgezeichnet, mein [ed]ler Sohn; diese Sache verhält sich genau [so]! Als der vollkommen weise Göttergott Buddha, der vie zehn [Kräfte] (Skt. *daśabala*) besitzt und der eine Hoffnung und Zuflucht ist, auf dem Pfad der Bodhisattvas wandelte, da gab er sein eigenes Leben hin, ohne die Angelegenheiten anderer zu behindern, und fügte anderen nichts Böses zu.

- (1097) [DKP/E 132: 2060-2063] ...*antag [erser amti **tözün**] oglum... hariçandrè atl(i)g [èlig begniñ] çatikin eşidgeli anuk [bolgil...]* || ...Öyle (ise şimdi asil) oğlum, *Hâriscandra* adlı (hükümdârın) doğum hikâyesini ve tecrübesini sırasıyla anlatınız. ▪ [DKP/STF 86: 565-568] “В таком случае, мой благородный сын, приготовься к тому, чтобы услышать джатаку о правителе Харичандре. Я отброшу все возможные возражения (букв. словесные преграды) и начну рассказ (букв. сказывать джатаку). || “Bu durumda, asil oğlum, hükümdâr Hariçandra hakkındaki jataka’yı işitmeye hazırlan. Tüm olası itirazları (sözlü engelleri) bir kenara koyacağım ve hikâyeye başlayacağım (jataka’yı anlatacağım.) ▪ [DKP/JW 504: 5342-5345] Wenn dem so ist, mein edler Sohn, dann sei jetzt bereit, das jātaka des königs Hariścandra zu hören.
- (1098) [DKP/E 154: 2644-2645] ...*tözün ogluma negü için monça koduru inçıklayı emgenür s(e)n...* || ...Ey, soylu oğlum! Niçin böyle büsbütün feryat figan ederek ıstırap çekiyorsun? ▪ [DKP/JW 582: 6968-6969] Mein edler Sohn, weshalb leidest du und stöhnst so stark?
- (1099) [DKP/E 157: 2705] ...*tözün oglum seniñ evdin...* || ...Asil oğlum senin evinden... ▪ [DKP/JW 586: 7029] Mein edler Sohn, dass du Haus
- (1100) [DKP/E 170: 3083-3084] ...*tözün oglum anı tükel sözlegeli bolmaz...* || ...Soylu oğlum, bunu eksiksiz söylemek zordur. ▪ [DKP/JW 626: 7718-7719] Mein edler Sohn, dies vermag man nicht vollständig zu schildern

- (1101) [DKP/E 171: 3101-3103] ...*ëşidgil tözün oğlum tükel bilge t(e)ñri t(e)ñrisi burhannıñ bo montag y(a)rlıkamışı bar...* || ...Dinle, asil oğlum. Tam bilge, Tanrılar Tanrısı Buda'nın şöyle bir vaazı var: ▪ [DKP/JW 630: 7735-7738] Höre, mein edler Sohn, es gibt folgende Erzählung des vollkommenen weise Göttergottes Buddha:
- (1102) [DKP/E 175: 3248-3250] ...**tözün oğlum** *alku ga[ñ içinteki k]um sanınça burhanlar üküş er[üş...].sözlemekin yeryükler müneyükler...* || ...Soylu oğlum, bütün (bu) Ganj nehri içindeki kum sayısınca Buda pek çok... söylemekle yerdiler ayıpladılar. ▪ [DKP/JW 652: 88142-8144] Mein edler Sohn, alle Buddhas deren Zahl wie [San]dkörner am Ga[ngesufer ist], haben [in] vierlerlei Hi[nscht] deren (sc. der Menschen) Sprechen von [Spötte]eien (Skt. *sambhinnapralāpa*) getadelt.
- (1103) [DKP/E 176: 3280-3281] ...**tözün oğlum** *m(e)n eğil kerti teg tagun askançu savka etözümin...* || ...Soylu oğlum! Ben bayağı (ve) alelade gibi dedikoduya (benim) kendimin... ▪ [DKP/JW 654: 8174-8176] Mein edler Sohn, als Laie bin ich nicht in der Lage, mich davor zu halten, spöttische Worte (Skt. *sambhinnapralāpa*) zu gebrauchen, geschweige [denn] es zu bewerkstelligen, es dir ausführlich zu erklären.
- (1104) [DKP/E 178: 3339] ...**tözün og/ul**⁴⁶... || Asil oğlum... ▪ [DKP/JW 644: 7988-7889] Mein [edler] Sohn,
- (1105) [DKP/E 182: 3459-3461] ...**tözün oğulum** *şariputr(ë)ya tınl(i)glarnıñ kılmiş [...].tüşi k(a)lp ödün tursar...* || ...Ey asil oğlum *Śāriputra*! Canlıların yapmış (olduklarının) karşılığı, kalpa (uzunluğundaki) zaman (boyunca) dursa da... ▪ [DKP/JW 348-350: 2636-2638] Mein edler Sohn *Śāriputra*, auch wenn die Frucht der begangenen Tat(en) der Lebewesen im Zeitraum eines *kalpas* verbleibt,
- (1106) [DKP/E 199: 3984-3986] ...*ëşidgil tözün oğlum t(e)ñri burhan tetsilarınıñ yëg edgü çahşaputl(i)g küçlerin inçe kaltı nomda eşidilür...* || ...Dinle, asil oğlum! Tanrı Buda öğrencilerinin güzel, iyi öğreti ile ilgili güçleri şu dini hikâyede işitilir. ▪ [DKP/JW 760: 10028-10030] Höre, mein edler Sohn, über die ausgezeichnete Kraft der *śīlas* der Schüler des Buddha ist nämlich (Folgendes) im Lehrtext zu vernehmen:

⁴⁶ Wilkens yayınında *tözün oğlum* şeklinde okunmuştur.

- (1107) [DKP/E 203: 4088-4091] ...**tözün oğlum** *t(e)ḡri burhan asankël(i)g yolta yoriyur erken çatik kılmişin sözleyin inçe kaltı şast(i)rta eşidilür...* || ...Asil oğlum, Tanrı Buda, sayısız uzun yolda yürür iken yaşadığı yeniden doğum hikâyesini anlatayım. ▪ [DKP/JW 782: 10460-10462] Mein edler Sohn, als der göttliche Buddha auf dem asamkhyeyas (dauernden) Weg (der Buddhaschaft) wandelte, und (wie) er (dabei) ein jātaka vollbrachte, das will ich erzählen.
- (1108) [DKP/E 211: 4336-4339] ...**tözün oğlum** *bo braman bahşınıḡ y(a)rılıḡına terkin bê yüz temir talguklarıḡ anutgul...* || ...Asil oğlum, bu brahman üstadın emrine hemen beş yüz demir çivi hazırla. ▪ [DKP/JW 674: 8504-8507] Mein edler Sohn, bereite entsprechend der Anordnung dieses Brahmanen, des Lehrers, rasch 500 Eisennägel vor!
- (1109) [DKP/E 212: 4360-4361] ...*t(e)ḡri teg* **tözün amrak oğluma**... || ...Ey Tanrı gibi soylu, sevgili oğlum... ▪ [DKP/JW 674: 8527-8528] Mein gottleicher, edler und geliebter Sohn,
- (1110) [DKP/E 94: 1014-1015] ...*eşidgil* **tözünler oğhya**... || ...Ey, asiller oğlu... ▪ [DKP/JW 338: 2436-2437] Höre dies, mein [ed]ler Sohn,
- (1111) [DKP/STF 56: 240] **töz-ün oylum** /// || “Благородный сын мой! || Benim asil oğlum! ▪ [DKP/JW 438: 4226] Mein edler Sohn,
- (1112) [DKP/STF 218: 1954-1955] **tözün oylum** *säning ävdin barqđin [ö]nmişingın yoqsuz qılmaḡay-mn:* || “Мой благородный сын! Я сделаю так, чтобы не был напрасным твой уход из дома.” || Benim asil oğlum! Senin evden ayrılmanın boşuna olmadığını (göstereceğim/bildireceğim, emin olacağım. ▪ [DKP/JW 586: 7029-7030] Mein edler Sohn, dass du Haus [und Hof verlassen] hast, werde ich nicht nutzlos sein lassen.
- (1113) [DKP/JW 220: 337-338] **t[öz]ü[n oğl]um** *muni kör amtı:* || Mein e[dl]e[r Sohn], sieh jetzt dies: || Asil oğlum, bunu gör şimdi.
- (1114) [DKP/JW 254: 957-960] *aḡar barı[p] s(ä)n anča /// tüšmäki / [tözün o]glum. ol tal[oy] ügüz ärsär ükü[š] t(ä)lim yäk rakşaslar üzä [] yigi ärür:* || [...] zu ihm gehend [...] du so dem [...] der Niedergang [...], mein [edler S]ohn. Was jenen Ozean anbetrifft, so ist er dicht bevölkert von viele[n] || Ona varıp öylesine... düşmesi... asil oğlum... o okyanusa ulaşsa sayısız şeytanlar üzerine... pişmiştir.
- (1115) [DKP/JW 312: 2015-2018] [*äşi*]dgil **t[ö]zün [ogu]lum** *m(ä)n kal[tı] taloy ügüz [] bir tamazı[m] näcä koragay:* || [Hö]re zu, mein e[dl]er [So]hn, wi[e]

ich [... nur] einen Tropfen [aus] dem Ozean [nehm]e, so wird dieser verdunsten. || Dinle asil oğlum, dahası okyanus... bir damlam ne zaman kaybolacak?

- (1116) [DKP/JW 332: 2322] ...**tözün** **oglum** *yavız* [...] || Mein [edler] Sohn böse ...benim asil oğlum kötü...
- (1117) [DKP/JW 332: 2331-2333] *äšidgil tözün ogl[um]* [tükä]l b[i]lgä t(ä)ñri burhan iki törlüg tınl(i)g[la]rıg arıg yazoksuz ol tep y(a)rlıka[di:] || Höre zu, [mein] edler Sohn: [...] der [vollkomme]n weise Gott Buddha hat zwei Arten von Lebewesen als rein und sündlos zu bezeichnen geruht. || Dinle asil oğlum: tam bilge Tanrı Buda, iki türlü canlıları saf ve günahsız olarak adlandırmayı emretti.
- (1118) [DKP/JW 334: 2342-2343] *antag ol tözün ogulum:* || Genauso ist es, mein edler Sohn! || Aynen öyle, asil oğlum!
- (1119) [DKP/JW 386: 3248-3249] *ogşatı sözläyür[s(ä)n]* tözün ogulum-a: || Recht sprichst [du], mein edler Sohn! || Doğru söylüyorsun asil oğlum!
- (1120) [DKP/JW 388: 3296-3298] [töz]ün o[g]lum *bo koynug / [] // kigürmä:* || Mein [ed]er S[o]hn, führe dieses Schaft nicht [zum Schlachter]. || Asil oğlum, bu bıçağı... (kasaplara) götürme.
- (1121) [DKP/JW 396: 3458-3461] **tözün** [oglum e]gil *karte körklüg [a]dın [amranmak]ıg tükäl söz[lägäli k]üçüm yetmäs:* || [Mein] edler [Sohn], als jemand mit der Gestalt eines Laien (Skt. *grhastha*) reicht meine [K]raft nicht aus, [um] (das Vergehen, das darin besteht,) die (Frau) eines [ande]ren [zu begeh]ren (Skt. *paradārikā*), vollkommen zu schildern. || Asil oğlum, rahip görünümlü... başka aşkı tamamıyla söylemeye gücüm yetmez.
- (1122) [DKP/JW 402: 3569-3571] *körgil tözün oglum t(ä)ñri burhan nomı bo muntag ulug küçlüg ol:* || Schau, mein edler Sohn, der dharma des göttlichen Buddha ist derartig groß und mächtig. || Gör, asil oğlum! Tanrı Buda öğretisi çok büyük ve güçlüdür.
- (1123) [DKP/JW 452: 4508-4509] [tözün oglum] *ogşatı yörüg []* || [Mein edler Sohn, du hast] die rechte Interpretation [gegeben]. || Asil oğlum, benzer yorum...
- (1124) [DKP/JW 618: 7547-7550] **tözün oglum** [aska]nçulayu *sözlämäk [ymä yerti]nçü yer suvka [üküş tör]lüg kor yas kıltaçı* || Mein edler Sohn, [auch] das Sprechen in [spötti]scher Weise (Skt. *saṃbhinnapralāpa*) fügt der Welt

- [vielfac]h[e]n Schaden zu. || Asil oğlum, alay ederek yine dünyada çok türlü zarar verecek.
- (1125) [DKP/JW 620-622: 7600-7604] **tözün oğlum** *amtıki üd kolu ärtiñü y(a)vlak ol kim kayu kişi tagon sav sözlämäkdä üküš ögrätig kalsar anı inčä tep teyürlär:* || Mein edler Sohn, die jetzige Zeit ist außerordentlich schlecht. Wenn bestimmte Menschen sich vielfach darin üben, spöttische Worte (Skt. *saṃbhinnapralāpa*) zu gebrauche, dann sagen sie dies: || Asil oğlum, şimdiki zaman çok kötüdür. Herhangi bir kişi dedikodu (içeren) söz söylemede çok öğreti yapsa ona şöyle söylerler:
- (1126) [DKP/JW 642: 7952-7956] **tözün oğlum** [*: ärtmiş*] *üdüñ kamag arhantlard[a üstü]nki m(a)hakaşıpe arhant: atı [kötrülmüş t(ä)ñri]i t(ä)ñris[i] burhanka inčä [tep ötüñ]ti:* || Höre zu, mein edler Sohn, in einer [vergangenen] Zeit [sagte ergeben]st der arhat Mahākāśyapa, der [best]e unter allen arhats, zum [Gött]ergott Buddha, deşsen Name [erhaben ist]: || (Dinle), asil oğlum, geçmiş bir dönemde, tüm Arhatların üstündeki Mahākāśyapa Arhat, adı yüceltilmiş Tanrı Tanrısı Buda'ya şöyle dedi:
- (1127) [DKP/JW 644: 8006-8009] **tözün oğlum** [*tnl(i)glar barča [] bolsarlar olar [] t(ä)ñri burhanıg öl[ürgäli]*] || [mein] edler So[hn]. Wenn [...] Meschen allesamt [...] sind, um jenen (potenziellen) göttlichen Buddha zu t[öten...]. || Asil oğlum, insanların hepsi... olsalar onlar...Tanrı Buda'yı öldürmek...
- (1128) [DKP/JW 722: 9432-9433] **tözün oğlum** *yänä [saña] bo çaṭakl(i)g kızıgin sözläyin* || Mein edler Sohn, ich will [dir] wiederum diese jātaka-Abfolge verkünden. || Asil oğlum, yine sana bu öğreti dizisini tekrar söylemek istiyorum.
- (1129) [DKP/JW 724: 9483] [**tözün oğlum** []] || [...] mein [edler S]ohn, [...] || ...benim asil oğlum...
- (1130) [DKP/JW 740: 9662-9665] *antag ok ol tözün [oğlum: kö]ñülüm ärtiñü busuşlug bolup til[im] [kurı]p yüräkim titräyü sansarnıñ yavla[kın] [ä]rtiñü korkyuk m(ä)n:* || Genauso ist es [mein] edler [Sohn]! Mein[Gem]üt war sehr besorgt, [meine] Zunge [war trocke]n und mein Herz hat gezittert, so ehr habe ich mich [vor] der Schlechtigkeit des saṃsāra gefürchtet. || Öyle mi, asil oğlum! Aklım çok endişelenip, dilim kuruyup, kalbim titreyerek Saṃsāra'nın kötülüğünden çok korktum.

- (1131) [DKP/JW 740: 9665-9666] *ančulayu bilgil tözün oglum-a* || Erkenne Folgendes, mein edler Sohn! || Bunun farkına var, asil oğlum!
- (1132) [DKP/JW 762: 10075-10077] [*...y-ja tözün ogul[um...]*] || [...] o [mein] edler Soh[n, ...]. || ... (ey), asil oğlum...
- (1133) [DKP/JW 766: 10182-10185] *tö[zün oglum]* *bo yertinčüdä antag köni k[örüm]lüg t[(i)nılgırlar y]ok kim bodis(a)t(a)vlar yint[ä]m t(ä)rs körümüg ketärgälir üçün burhan kutın tiläyürlär:* || [Mein] ed[ler Sohn], es gibt in dieser Welt [k]eine solchen W[esen] mit rechter A[nsicht] (Skt. *samyagdṛṣṭi*), welche den Bodhisattvas gleichkämen oder so tugendhaft (wie diese) wären). Den die Bodhisattvas streben nach der Buddhaschaft, nur um die häretische Ansicht (Skt. *mithyādṛṣṭi*) zu entfernen. || Asil oğlum, bu dünyada doğru görüşlü c(anlılar y)ok. Şayet Bodhisattvalar tamamıyla yanlış düşüncüyü giderebilmek için Buda saadetini diliyorlar.
- (1134) [DKP/JW 774: 10320-10324] *anın tözün oglum s(ä)n ymä köñülünin artok čökürmä: ötrü t(ä)ñri süzök köñülin köñülü yüräki tıklımuş* || Deshalb, mein edler Sohn, lass deinen Mut nicht mehr sinken. Da [...] der König der Götter, Gott Indra, mit Gläubigkeit, [da] sein Herz zusammengepresst wurde, [...]. [kleine Lücke] || Bu yüzden asil oğlum, sen cesaretini daha fazla kaybetme. Sonra Indra Tanrı, temiz gönlüyle gönlü (ve) yüreği sıkışmış.
- (1135) [DKP/JW 792: 10627-10628] *tözün oglum [] klyuk s(ä)n:* || Mein edler Sohn, du hast [...] gemacht. || Benim asil oğlum... sen yaptın.
- (1136) [DKP/JW 806: 10875-10876] *tözün ogulum: ad[alığ tudalıg ävkä] [ba]rmagıl:* || Mein lieber Sohn, [g]e[h] nicht [zu] (diesem) ge[fährlichen Haus] (sc. zum Bordell)! || Asil oğlum, (o) tehlikeli eve gitme!
- (1137) [DKP/JW 818: 11091-11093] [*tözün*] *oglum [] yalñoklar []* || Mein [...edler] Sohn, [...] Menschen [...]. || Benim asil oğlum... insanlar...
- (1138) [DKP/JW 820: 11139-11140] [*tözün*] *oglum: kaçan s(ä)n []* || Mein [edl]er Sohn, wenn du [...]. || Benim asil oğlum.. sen ne zaman...
- (1139) [DKP/JW 846: 11595-11598] [*tözün*] *oglum alku [] ölmištä kenki ät[öz] bo ok ol:* || Mein [edler] Sohn, alle [...] nachdem man gestorben ist, der spätere Kö[rper...] des [...] ist eben dies. || Asil oğlum, bütün... öldükten sonraki bedeni sadece budur.
- (1140) [DKP/JW 870: 12065-12067] [*...tözün*] *oglum am[tu... su]vsuš tnl(i)glar [...]* *üç y(a)vlak yolnuñ [...]* || [...] mein [edle]r Sohn, je[tzt... Du]rst Lebewesen

[...] der drei schlechten Wege (Skt. *durgati*) [...]. || asil oğlum, Şimdi
susamıŐ canlılar ... uş kÖtÜ yoldan ...

(1141) [DKP/JW 880: 12254] **tÖzün [oğlum]** || [Mein] edler [Sohn, ...]. || Benim asil
oğlum...

2.2.8. süzük köňül-(lüg) ‘temiz gönül’

Süzük köňül-(lüg) eşdizimine 45 örnekte rastlanmıŐtır. Bu eşdizimin (1162), (1171), (1172), (1173), (1175) ve (1179) numaralı maddelerinde *kertgünç* kelimesi; (1152) numaralı maddesinde *tike kulgakın* kelime grubu ve (1176) numaralı maddesinde *yarlıkançuçı* kelimesi eşdizimin arasına girmiŐtir.

2.2.8.1. süzük köňül-(lüg) EŐdiziminin Art Yönelimli EŐdizimsel Grupları

Süzük köňül-(lüg) eşdiziminin *süzük köňülin* → *tıŕlamak*, *süzük köňül* → *öritmek*, *süzök köňüllüg* → *bolmak* ve *süzük köňül* → *bulmak* olmak üzere art yönelimli 4 eşdizimsel grup tespit edilmiŐtir.

<i>süzük köňül</i> →	tıŕlamak→	[---]
	öritmek→	
	bolmak →	
	bulmak →	

Tablo 2.25. *süzük köňül* EŐdiziminin Art Yönelimli EŐdizimsel Gruplarını OluŐturan Ögeler

2.2.8.1.3. süzük köňülin → tıŕlamak

Bu eşdizimsel grup, *süzük köňül* ‘temiz gönül’ eşdizimiyle *tıŕlamak* ‘dinlemek’ kelimesinin yan yana gelmesiyle oluŐmuŐtur. Bu eşdizimsel gruba 14 örnekte rastlanmıŐtır.

(1142) [DKP/E 82: 670] ...**süzük köňülin tınl(a)gıl**... || Temiz kalbinle dinle! ▪
[DKP/JW 288: 1548] Höre reinen Herzens zu!

(1143) [DKP/JW 288: 1584] **süzök köňülin tıŕlagıl** || Temiz kalbinle dinle! || Höre
reinen Herzens zu!

(1144) [DKP/E 90: 906-907] **süz/ök köňül/in tıŕlagıl**... || Temiz kalbinle dinle! ▪
[DKP/JW 396: 3462-3463] Höre mit Gl[äubigkei]t zu!

- (1145) [DKP/E 105-106: 1340-1341] **süzük /kö/ñülin tıñlagıl...** || Temiz (bir) kalple dinleyin. ▪ [DKP/JW 408: 3651-3652] Höre reinen Herzens zu!
- (1146) [DKP/E 217: 4495-4496] *...tözün maitr(é)ya burhanlar nom bititmiş* **süzük köñülin tıñlamış buyanı bo monı teg ülgüsüz sansız ol...** || ...Ey asil Maitreya! Budaların yazdırmış (olduğu) öğreti (ve) temiz gönülle dinlemiş (olduğu öğretinin) sevabı bu (ve) bunlar gibi sayısızdır... ▪ [DKP/JW 640-642: 7942-7944] O edler maitreya, das Verdienst, den dharma niederschreiben gelassen oder (ihn) mit Gläubigkeit vernommen zu haben, ist dementsprechend maßlos und zahllos.
- (1147) [DKP/E 215: 4447-4450] *...tıdıgsız bilge biligin nom bititmekniñ* **süzük köñülin tıñlamakniñ tüşin çınkaru sakınu y(a)rlıkap maitrè bodis(a)t(a)vka inçe tıp y(a)rlıkadı...** || ...engelsiz erdemiyile öğreti yazdırmanın, temiz gönülle dinlemenin karşılığını tam olarak düşünerek bodhisattva Maitreya'ya şöyle anlattı: ▪ [DKP/JW 638: 7893-7898] geruhte der verehrungswürd[ige] und vollkommen weise Göttergott Buddha mit seiner b[udd]hahaften unbegrenzten Weisheit die Furcht des Niederschreibenlassens des dharma und des (ihn) mit Gläubigkeit Lauschens genau zu bedenken und geruhte, zum Bodhisattva Maitreya zu sprechen:
- (1148) [DKP/E 216: 4480] **süzük köñülin tıñlasar** // ...temiz gönülle dinlese... ▪ [DKP/JW 640: 7925-7927] und wenn ferner ein anderer Mensch auch nur mit Gläubigkeit einen aus vier Verslein bestehenden [dharma] anhört,
- (1149) [DKP/JW 474: 4933-4936] *m(ä)n burhanlarnıñ nomın* **süzök köñül/äy/in tıñlayın:** [a]nta ötrü braman inçä tep [te]di: || Ich [...] möchte (zunächst) mit Gläubigkeit die Lehre der Buddhas hören! Da sprach der Brahmane: || Ben Budaların öğretisini temiz gönülle dinleyeyim. Ondan sonra Brahman şöyle dedi:
- (1150) [DKP/JW 484: 5059-5063] [] [ti]ltagınta [] sakınçın [] // [] **süzök köñülin tı/ñl/agıl:** || [...] angelegentlich des [...] mit Gedanken [...] höre mit Gläubigkeit zu! || ...sebebinde... düşüncesi... temiz gönülle dinle!
- (1151) [DKP/JW 644-646: 8011-8012] **süzük köñülin tıñlagıl:** || Höre mit [Gläubig]keit zu! || Temiz gönülle dinle!
- (1152) [DKP/JW 558: 6454-6455] [[süzök köñülin tikä kulkakın]] [[tıñlagıl:]] || Höre mit Gläubigkeit und gespitzten Ohren zu! ! || Temiz gönülle ve dik kulakla dinle!

- (1153) [DKP/JW 766: 10177-10181] *taki nā ayitmiş k(ä)rgäk köni körümlüg tnl(i)glar t(ä)ñri [bu]rhan nomın süzök köñülin tıñlasarlar b[o]şgunsarlar ol tnl(i)glarig barça [] [] töpöda kötürgäli tägimlig [bolur:]* || Geschweige denn, wenn Menschen mit der rechten Ansicht (Skt. *samyagdṛṣṭi*) den dharma des göttlichen [Bu]ddha reinen Herzens hören und (ihn) lernen; [und es ist ...] angemessen, jene Menschen allesamt [...] auf dem Scheitel zu tragen. || Doğru görüşe sahip insanlar, ilahî Buda'nın öğretisini temiz gönülle dinleseler, öğrenseler o canlıları tamamıyla... tepeye götürmeye layık olur.
- (1154) [DKP/JW 766: 10188] **süzök köñülin tıñlagıl:** || Höre mit Gläubigkeit zu! || Temiz gönülle dinle!
- (1155) [DKP/JW 818: 11105] **süzök köñü/lin tıñlagıl:** || Höre [mit] Glauben [zu]! || Temiz gönülle dinle!

2.2.8.1.4. süzük köñül → öritmek

Bu eşdizimsel grup, *süzük köñül* ‘temiz gönül’ eşdizimiyle *öritmek* ‘beslemek, yetiştirmek’ kelimesinin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 6 örnekte rastlanmıştır.

- (1156) [DKP/E 116: 1613-1616] *...eñ mintın yılku ajununtaki t(i)nlıglar y(i)me burhanlarıg körserler muñadıp tañlap süzük köñül öritürler...* || ...Hatta hayvanlar âlemindeki canlılar da Budaları görseler hayrete düşüp güzel düşünceler beslerler. [DKP/JW 428: 4059-4062] Sogar die Lebewesen in der Tier-Existenzform wundern sich und staunen, wenn sie die Buddhas sehen, und erwecken Gläubigkeit.
- (1157) [DKP/E 153: 2604] *...süzük köñül öritgünlük t(e)ñ[ri ...]* || ...temiz düşünce besleyecek (olan) Tanrı... [DKP/JW 574: 6795] (ein Gebaren,) das Gläubigkeit entstehen lässt, ohne sich auch nur im Mindesten vor jenem zu fürchten []?
- (1158) [DKP/E 157: 2719-2723] *...t(e)ñri burhannıñ sakınmış sakınçın odgurak bilip vaidur(i)lig suvlukda t(e)ñridem suv kelürüp 'eñite et'özin ağır ayagın süzük köñül öritip t(e)ñri burhan êlginte kodtı.* || Tanrı Indra derhal Tanrı Buda'nın düşüncelerini net bir şekilde anlayarak *Vaidūrya* suluktan kutsal su getirip eğilmiş bedeniyle ve saygıyla temiz düşünce besleyip (kutsal suyu) Tanrı Buda'nın eline bıraktı. [DKP/JW 586: 7042-7046] Sogleich verstand Gott Indra genau die Gedanken, die der Gott Buddha gedacht hatte, brachte

göttliches Wasser in einem vaiḍūrya-Gefäß herbei, brachte mit verneigtem Körper und unter würdiger Verehrung Gläubigkeit hervor und goss (das Wasser) in die Hand des Gottes Buddha.

- (1159) [DKP/E 215: 4440-4445] ...*kim kayu kişi süzük köñül örtitip on küçlüg t(e)ñri burhannıñ edgü tetyük nomlug erdininin eñ mintın tört p(a)dakk(t)ya erser y(i)me bititser neçe tenlig buyan edgü kılınç alır erki...* || Şayet bir kişi, dört manzumecek bile olsa Tanrı Buda'nın öğretisine ait (bir) cevheri; temiz (ve) imanlı (bir) gönülle yazdırsa veya tüm kalbiyle (bu öğretiyi) dinlese ne kadar sevap olur acaba? [DKP/JW 638: 7888-7893] Wenn irgendein Mensch Gläubigkeit erwckt und ein als, gut bezeichnetes dharma-Juwel des mit den zehn Kräften (Skt. *daśabala*) ausgestatteten göttlichen Buddha niederschreiben lässt, und seinen es nur wenigstens vier Verslein, in welchem Ausmaß erwirbt (dieser) wohl Verdienst (Skt. *puṇya*)?
- (1160) [DKP/STF 222: 1988-1989] *bu bitigdäki nomuy äšidip süzük köngül öritsär-siz-lär:* || Если вы, услышав учение, содержащееся в этой книге, вызовете [в себе] чистое чувство, то непременно ... || Eğer bu kitapta yer alan bir öğretiyi işittikten sonra içinizde temiz bir duygu uyandırırırsanız, o zaman [DKP/JW 836: 11386-11387] Wenn ihr die Lehre in diesem Buch vernehmt und Glauben erweckt,
- (1161) [DKP/JW 754: 9937-9942] [*anta ötrü vagiše urı az ulatı nizvanılarını tarkarmış nirvan körklüg amrılmış 'arıglıg süzök köñül [öritgülük tæg tözün yavaš arıgin tü[käl] bilgä t(ä)ñri burhanıg çankramit k[ı]lu yorımıñın kördi:*] || Da sah der Jüngling Vāgīṣa, dass der voll]kommen] weise Gott Buddha die Umwandlung vollziehend wandelte, mit seinem edlen und sanften Gebaren, (er), der die Gier (Skt. *rāga*) und die anderem kleśas entfernt hatte, der die Schönheit des nirvāṇa hatte, der einen beruhigten Charakter hatte, der (in den Herzen) Gläubigkeit [er]wecken musste. || Ondan sonra Vāgīṣa gençten başka sevgileri bitirip kurtuluş görünümlü, rahatlamış tavırlı temiz gönül beslemek gibi asil (ve) nazik tavrıyla tam bilge Tanrı Buda'yı dolaşarak yürüdüğünü gördü.

2.2.8.1.5. süzük köñüllüg → bolmak

Bu eşdizimsel grup, *süzük köñül* ‘temiz gönül’ eşdizimiyle *bolmak* ‘olmak’ kelimesinin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 3 örnekte rastlanmıştır.

- (1162) [DKP/JW 252: 880-887] *k(a)ltı m(ä)n nätägin tükäl bilgä t(ä)ñri t(ä)ñrisi burhanka agınčsız süzök kertgünč köñüllüg bolu täginsär m(ä)n yänä ymä ol čatik nomug äšidip tnl(ı)glar: t(ä)ñri t(ä)ñrisi burhan bizni üçün muntag ämgäk ämgänmiş biz ymä [olarn]ı üçün özlüg ölmäktin tudinalım tep näčükin ärsär köni böküş urungaylarmu: || Wenn ich nämlich ergebst unumkehrbaren Glauben an den vollkommen weisen Göttergott Buddha erlange und auch jene jātaka-Schrift gehört habe (und sie anderen verkünde), werden dann die Lebewesen irgendwie die wahrhaftige Einstellung an den Tag legen, (indem si edenken): Auch wir, die wir solchermaßen Leid erfahren haben, wollen uns des Tötens von Lebewesen (Skt. *prāṇātīpāta*) um [ihret]willen enthalten, wie der Göttergott Buddha um unseretwillen (dies getan hat)? || Çünkü eğer tam bilge Tanrılar Tanrısı Buda’ya içtenlikle geri dönülmez bir inanca erişirsem ve aynı zamanda bu kutsal kitabını işitip başkalarına ilan edersem, o zaman bir şekilde canlı varlıklar doğru bir tutum sergileyecek ve şöyle düşünecektir: Bu şekilde acı çeken bizler de, Tanrılar Tanrısı Buda’nın bizim hatırımız için yaptığı gibi, canlı varlıkları onların iyiliği için öldürmekten kaçınalım mı?*
- (1163) [DKP/JW 826: 11233-11236] *anta ötrü tetsesı t(ä)ñri burhanka süzök köñül((lüg)) bolup bahşısıña inčä tep [ötün]ti: || Da wurde der Schüler gläubig in Bezug auf den Buddha und sagte [ergeben]st zu seinem Lehrer: || Ondan sonra öğrencisi Tanrı Buda’ya (karşı) temiz gönüllü olup hocasına şöyle söyledi:*
- (1164) [DKP/JW 662: 8300-8303] *eyin [käzi]gčä //// ol [] tägip tükäl [on] tümän [bursa]ñ kuvragıg körüp süz[ök köñüllüg bolt]ılar: || Der [Rei]he nach [...] gelangten sie nach [...], sahen die vollständige [1]00.000-(kögfige) Gemeinde und [wurd]en gl[äubig]. || ...sıra ile... ulaşp tam 100.000 topluluğu görüp temiz gönüllü oldular.*

2.2.8.1.6. süzük köñül → bulmak

Bu eşdizimsel grup, *süzük köñül* ‘temiz gönül’ eşdizimiyle *bulmak* ‘bulmak’ kelimesinin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 2 örnekte rastlanmıştır.

(1165) [DKP/E 115: 1581-1583] ...ötrü anta kalmaşapadê élig burhanlarnıñ atın eşidmişde ök **süzük köñül bu[lup]** sutasomê éligke inçe tęp tedi... // Daha sonra Hükümdar *Kalmāsapāda* Budaların adını işittiği zaman temiz bir gönle ulaşıp Hükümdar *Sutasoma*’ya şöyle dedi: [DKP/JW 428: 4028-4032] Sobald da König *Kalmāşapāda* den Namen der Buddhas gehört hatte, erwarb er Gläubigkeit und sagte zu König Sutasoma:

(1166) [DKP/JW 382: 3210-3213] ötrü ol aržilar agınčsız ävrilinč **süzök köñül bulup** äñitā ätözin t(ä)ñri burhan öskintā čökütü olurdılar: // Da erlangten jene Seher (Skt. *ṛṣi*) den unumkehrbaren Glauben und mit gebeugtem Körper knieten sie vor dem Gott Buddha nieder. // Sonra o azizler geri dönüşü olmayan bir temiz gönül bulup eğilerek Tanrı Buda önünde diz çöküp oturdular.

2.2.8.2. [---] ← süzük köñül → [---]

Eşdizimsel grup oluşturmayan 20 örnek tespit edilmiştir.

(1167) [DKP/E 65: 177-178] ...anta ötrü [tét]sisı **süzük köñüllüg** töl(ü)kin... // ...ondan sonra... öğrencisi temiz düşünceli (ve) heyecanla... [DKP/JW 234: 650-654] Da sagte der [Schüle]r, von der Macht seines Glaubens überwältigt, ergebent Folgendes zu seinem Lehrer,

(1168) [DKP/E 73: 416-417] ...arıg **süzük köñülin**... // ...saf temiz gönülle... [DKP/JW 258: 1028-1029] Der Weg muss reinen Herzens beschritten werden.

(1169) [DKP/E 113: 1508-1512] ...anta ötrü élig beg han eviñe b[ar]m[ı]şd[a] bęş y[üz] altun yartmak alıp **süzük köñülin** bramanka buşu bërti... // Daha sonra hükümdar, sarayına gidip, beş yüz altın para alıp temiz kalplilikle brahmana sadaka verdi. [DKP/JW 424: 3958-3960] Da betrat der König die königlichen Gemächer, nahm 500 Goldmünzen und gab sie (voller) Glauben dem Brahmanen als Almosen.

- (1170) [DKP/E 138: 2195] [...*hor*]muzta *t(e)ṅri sūzūk köṅülte*⁴⁷ ... || ...Tanrı Indra temiz gönülde... [DKP/JW 514: 5555-5556] da fing Gott [In]dra in seinem Glauben an [zu wanken,]
- (1171) [DKP/E 216: 4470-4477] *kim erser sūzūk kērtgünç köṅüllüg kişi ol ança kutluglarka üstün t(e)ṅri yerinteki altın yal(a)ṅuk ajunıntakı köṅülke yaraşı edig tavarıg tatıglıg aşın içgün olurguluk orun tö[şek] iglegülükde ot emde ulatı tapıgın udugın tapınsar udunsar* || bir kimse (yani) temiz ve imanlı (bir) kişi, böylesi kutlulara cennetteki ve insan varlığındaki gönle cazip gelen malı mülkü, tatlı yiyeceği içeceği, oturulacak minderi döşeği, hasta olduğunda (iyileştirecek) ilacı (verse) ve dahası hürmetle hizmet etse; [DKP/JW 640: 7917-7924] süßen Speisen, die dem Wunsch von denen im Himmel oben Befindlichen und denen unten in der Menschenexistenz Befindlichen passend sind, mit Sitzplatz und Sitzkissen (sowie) mit Dienst im Krankheitsfall (wie) Arznei usw. bedient,
- (1172) [DKP/E 216: 4485-4491] [...] *bir sūzūk kērtgünç köṅüllüg yal(a)ṅuk tört divip yērtinçü yer suvda tolu tört erdinilig körgeli kanınçsız k[ö]rtle v(i)rhar étser* takı bir kişi özütün ajunun sakınıp ujıklıg bir p(a)dak teninçe *t(e)ṅri burhanaṅ nomın sūzūk köṅülin bititser*...|| ...temiz ve imanlı bir gönle (sahip) insan dört kıtadan (oluşan) yeryüzünde seçilmiş dört (tane) kıymetli, görmeye değer, doyulamayacak bir güzellikte manastır inşa etse; ve dahi bir kişi ruhunu, varlığını düşünüp sekiz harfli bir manzume parçasına denk Tanrı Buda'nın öğretisini temiz gönülle yazdırsa; [DKP/JW 640: 7932-7942] Wenn ein Mensch, der reine Gläubigkeit besitzt, einen mit den vier Juwelen, die diese vier Kontinente (Skt. *dvīpa*), also die Welt, anfüllen, geschmückten schönen vihāra, an dem man sich nicht sattsehen kann, errichtet, und wenn noch ein Mensch an seine Seele und seine Existenzform denkt, und mit Gläubigkeit einen dharma des göttlichen Buddha abschreiben lässt, und sei auch nur im Maße eines aus acht Silben bestehenden pādas, das Verdienst (Skt. *punya*), den Vers niederschreiben gelassen zu haben, übertrifft in unwägbarer und vielfacher Hinsicht das zuerst (erwähnte) Verdienst (Skt. *punya*), (nämlich) einen mit den vier Juwelen geschmückten vihāra errichtet zu haben, der diese vier Kontinente (Skt. *dvīpa*), (nämlich) die Welt, erfüllt.

⁴⁷ Wilkens yayınında *sūzūk köṅülinte* şeklinde okunmuştur.

- (1173) [DKP/E 215: 4432-4437] ...*kim birök süzük kærtgünç köñülin t(e)ñri burhan nomın tört p(a)dakk(i)ya erser y(i)me bititser azu kop köñülin tıñlasar neçe teñlig buyan edgü kılınç bolur erki* || Şayet bir kişi, dört manzumecik bile olsa Tanrı Buda'nın öğretisine ait (bir) cevheri; temiz (ve) imanlı (bir) gönülle yazdırsa veya tüm kalbiyle (bu öğretiyi) dinlese ne kadar sevap olur acaba? [DKP/JW 638: 7880-7885] Wenn jemand mit reinem Glauben einen Ausspruch des göttlichen Buddha, und seinen es nur vier Verslein, niederschreiben lässt oder ihn ganz aufmerksam (wörtl. mit ganzem Herzen) vernimmt, in welchem Ausmaß erwirbt (dieser) wohl Verdienst (Skt. *puṇya*)?
- (1174) [DKP/STF 80: 502-504] *kim [qayu] kişi [s]üz-ük kö[ngülin yaz]uq yüüz-in äyrig yavñan sav[iy äšidip ol tinly]ning yüz-i tapa tet[rü k]örsär:* || Если какой-либо человек с чистым сердцем открытым лицом, [услышав] резкие и грубые слова прямо посмотрит [тому существу] в лицо ... тогда || Saf bir kalbi olan kimse sert ve kaba sözler duyduktan sonra o varlığın doğrudan yüzüne bakar. [DKP/JW 498: 5282-5285] Welcher Mensch mit klaren Augen und entspannter Miene genau auf das Gesicht eines Menschen blickt, der große und unflätige Worte (Skt. *pāruṣyavāda*) gebraucht und aus dessen Mund sich ungehörige
- (1175) [DKP/JW 204: 16-23] *ol antag törlüg bulunčsuz čintamani m(ä)n tükätmiš totok. alkatmiš birlä [tiz]im(i)zni čökü-(P)-tip älgim(i)zni kavšurup äñitä (P) ätözin töñitä töpön ağır (P) ulug süzök kertgünč köñülin ayayu ağırlayu yinčürü yükünü täginür m(ä)n* || der geruht, (die Lebewesen) zur ewigen Freude des nirvāṇa gelangen zu lassen, welche allen weltlichen Freuden im gesamten saṃsāra und [...] etc. überlegen ist, und der jenem derartigen kostbaren cintāmaṇi-Juwel gleicht. || Saṃsāra'nın tamamında tüm dünyevi zevklerden üstün olan nirvāṇa'nın ebedi neşesine götürdüğü rivayet edilen ve kim böyle değerli cintāmaṇi mücevheri gibi.
- (1176) [DKP/JW 268: 1205-1209] *ymä ačak(a)ram yılan süz[ök] y(a)rlıkančuči köñilin sat[agcılar tapa] tetrü körüp [] [] [i]ki közi[n]* || Und die Schlange rei[n...] blickte mit Mitleid (Skt. *karuṇā*) unverwandt [auf] die Kauf[leute... mit b]eide[n] Auge[n...]. [kleine Lücke] || Ve saf yılan temiz, şefkatli gönlüyle satıcılara doğru dikkatlice bakıp... iki gözüyle...
- (1177) [DKP/JW 358: 2790-2792] *artokrak süzök köñüllüg ol: s(ä) an[i] kädip ol arıgda korkınčsız köñülin içgärü kirgil:* || Er ist außerordentlich

vertauensselig. Ziehe du dies (hier) an (sc. das *kāṣāya*-Gewand) und begib dich ohne Furcstsamkeit in jenen Wald || Ziyadesiyle temiz gönüllü ol (ve) onu giyip o ormana korkunçsuz gönlünle içeri gir!

- (1178) [DKP/JW 364: 2892-2893] *m(ä)n alp titgülik [isig özümin] [s]üzök köñülin [titgäy m(ä)n]* || Ich [werde mein Leben], das schwer aufzugeben ist, [r]einen Herzens [aufgeben]. || Vazgeçilmesi zor olan hayatımdan temiz kalple vazgeçeceğim.
- (1179) [DKP/JW 404: 3601-3605] *üç ärdinikä ağıncısız süzök kert[günč] köñüllüg upase inal te[gi]n: kunčuyumuz arı[g] t(ä)ñrim birlä ätöz [ärtimli]gin [] mänjüsüzin čingarü [sakınıp bon om] bitigig bititü [täğintilär:]* || Der Laienbruder, Inal Te[gi]n, und unsere Prinzessin, Arı[g] T(ä)ñrim, die einen unerschütterlichen Glauben an die drei Juwelen (Skt. *triratna*) haben, [haben] die [Hinfälligkeit] und Vergänglichkeit des Körpers genau [erwogen] und [dieses dharma]-Buch [ergebenst] abschreiben lassen. || Üç mücevhere geri dönülmeyen temiz imanlı rahip İnal prens, prensesimiz temiz Tanrım ile vücudun faniliğini ve mutsuzluğunu etrafıca düşünüp bu öğreti kitabına bitirerek ulaştılar.
- (1180) [DKP/JW 540: 6063-6065] *ötr[ü] hari[čandre e]lig bäg süzök k[öñü]lin bram[anıg] tapa tetrü körüp sözlädi:* || Da blickte König Hariś[andra] mit Gläubigk[keit] auf [den] Brahm[anen] und sagte: || Sonra Hariścandra hükümdâr temiz gönlüyle Brahman’a doğru dikkatlice bakıp (şöyle) söyledi:
- (1181) [DKP/JW 558: 6446-6449] *kayu m(ä)n anı ešidip [[t(ä)ñri burhanka]] artokta artok [[süzök köñülüm]] asılzun tep [[ötünt]]i:* || Wenn ich dies vernommen habe, soll [[mein]] sehr fester [[Glaube an den Gott Buddha]] zunehmen! so [[sprach er]]. || Kim bunu duyup Tanrı Buda’ya çok fazla temiz gönlüm artsın diye söyledi.
- (1182) [DKP/JW 608: 7431-7434] *ötrü tetsesü tükäl bilgä t(ä)ñ[ri] t(ä)ñ[rısı bur]hanka artokrak süzö[k] k[öñülin] bahşısıña inčä tep ö[tünti:]* || Da sagte der Schüler [mit] entschiedener Gläubig[keit] in Bezug auf den vollkommen weisen Gö[tter]go[tt] Buddha e[rgebenst] zu seinem Lehrer: || Sonra öğrencisi tam bilge Tanrılar Tanrısı Buda’ya çok fazla temiz gönlüyle hocasına şöyle söyledi:
- (1183) [DKP/JW 668: 8385-8389] *[] bo savag [äšidip] / ätözintä [] [bursañ] kuvragka [] süzök kö[ñülin] ö[z köñülinä [inčä tep] tedi:* || [Der Lehrer sagte:],

Nachdem [...] er diese Worte [gehört hatte, ...] in seinem Körper [...] mit [...] gegenüber der Gemeinde[...] mit reinem He[rzen] sagte er [Folgendes] zu [s]ich selbst: || (Hoca dedi ki:) ...bu sözü duyup... vücudunda... cemaate... temiz gönlüyle kendi kendine şöyle dedi:

- (1184) [DKP/JW 668: 8405-8408] *anta 'ok süzök köñüli yüügärü bolup atda kudi tüšüp ol š(a)rmirenıñ adakın kuçup saçın yadıp üzäsintä täpgäli aydı:* || Sogleich entstand Gläubigkeit (bei ihm), er stieg vom Pferd, umfasste die Füße des śrāmaṇera, breitete sein Haar (vor ihm) aus und sagte (ihm), er möge darauf treten. || Hemen temzi gönlü hazır olup attan inip o Śrāmaṇera'nın ayağını kucaklayıp saçını yayarak basmasını söyledi.
- (1185) [DKP/JW 764: 10147-10150] *ol'ok namo but tetmä savag süzök köñül/i/n sözlämiš tıtagınta amtı muna alku [akı]glarıg ü[zm]äläp arhant kutıña tägdi:* || Weil er eben jenes Wort, Verehrung dem Buddha' mit Gläubigkeit gesagt hat, hat er jetzt alle [Einflüss]e (Skt. āsrava) a[us]gemerzt und ist zur Arhatschaft gelangt. || O da saygı ayağı denilen sözü temiz gönlüyle söyleme sebebiyle şimdi buna bütün akıntıları kesmeden Arhant saadetine ulaştı.
- (1186) [DKP/JW 774: 10320-10324] *anın töziñ oglum s(ä)n ymä köñülüñin artok çökürmä: ötrü t(ä)ñri süzök köñülin köñüli yüräki tıklmış* || Deshalb, mein edler Sohn, lass deinen Mut nicht mehr sinken. Da [...] der König der Götter, Gott Indra, mit Gläubigkeit, [da] sein Herz zusammengesprengt wurde, [...]. [kleine Lücke] || Bu yüzden asil oğlum, sen cesaretini daha fazla kaybetme. Sonra Indra Tanrı, temiz gönlüyle gönlü (ve) yüreği sıkışmış.

2.2.9. ulug élig 'büyük, yüce hükümdâr'

Ulug élig eşdizimine 39 örnekte rastlanmıştır.

- (1187) [DKP/E 69: 308-309] ...**ulug élig** *b[ege bəş] yüz sığınlarka isig öz buşı bərzün...* || ...Ey, yüce hükümdar! Beş yüz geyiğe hayatlarını sadaka (olarak) bağışlayın. ▪ [DKP/JW 244: 788-789] Gebt den [5]00 Maralen (ihr) Leben als Almosen.
- (1188) [DKP/E 98: 1120-1121] ...*kañım ulug élig busuşlug sakinçlig bolmazun...* || ...Babam yüca hükümdar kederlenmesin. ▪ [DKP/JW 354: 2692-2693] Mein Vater, großer König, Ihr möget Euch nicht sorgen.

- (1189) [DKP/E 100-101: 1199-1200] ...*yagız y r erkligi ulug  lige başımızdaki kara saçımız uçı b l ki kurgulatyuk* || ey, yeryüzünün h kimi, yüce h k md r! Başımızdaki kara saçlarımızın ucu,  rg s  kırlaştı. ▪ [DKP/JW 358: 2780-2781] Beherrscher der Erde, großer König, die Spitzen schwarzen Haare auf unseren Köpfen sind ergraut.
- (1190) [DKP/E 114: 1538-1540] ...**ulug  lig** [*be*]g *balıkınta uluşınta ülgüsüz [s]ansız edi tavarı bar...* || Yüce h k md r  lkende sayısız mal m lk var. ▪ [DKP/JW 426: 3985-3987] In der Stadt und im Reich des großen Königs (sc. *Kalm şap da*) Güter schicken.
- (1191) [DKP/E 110: 1448] ...**ulug  lig** *kork*⁴⁸ ... || ...yüce hükümdar... buyursun. ▪ [DKP/JW 414: 3747-3748] Der große König möge Furcht[losigkeit (Skt. *abhaya*) zu geben] geruhen;
- (1192) [DKP/E 115: 1567-1569] ...*ay ulug  lig ın k rt  k ni savlıg ermiş s(e)n...* || ...Ey, yüce hükümdar! Ne kadar sözünün eri biriymişsin. ▪ [DKP/JW 426: 4014-4015] Großer König, du bist anscheinend jemand, dessen Worte wahr und aufrichtig.
- (1193) [DKP/E 117: 1632-1636] ...*ay ulug  lig burhanların  t zinteki [og]ları yalınları bo montag ermi[ř] k j lteki edg leri neteg osug[lug] bolur t p ayıtdı...* || Ey, yüce hükümdar! Budaların vücudundaki parlaklıkları bu Şekilde imiş, g n llerindeki g zellikler nasıl olurmuş? ▪ [DKP/JW 430: 4078-4082] Großer König, da der Glanz und die Majestät am Körper der Buddhas derartig ist, welcherart sind denn die Vorzüge in ihrem Gesite?
- (1194) [DKP/E 117: 1649-1651] **ulug [ ]lig** *k j lteki nee y rintilig [m n] kadaglar bar erser anı bara...* || ...Yüce h k md r! G n llerinde ne kadar nefret uyandıran g nah varsa onu tamamıyla... ▪ [DKP/JW 430: 4095-4098] Großer [K] nig, was es auch immer an tadelnswerten Fehlern in (ihrem) Gesite gab, diese haben sie alle [rest]los beseitigt,
- (1195) [DKP/E 130: 2006-2009] ...**ulug  lige sulasapati hatunlı vipulaandr  t ginli bolar ikig  menişler ol...** || ...Ey, hükümdar! Hem *Sulasapati* (isimli) kralie hem de *Vipulacandra* (isimli) prens her ikisi de benimdirler. ▪ [DKP/JW 556: 6395-6398] O großer König, Königin Sul sapat  und Prinz Vipulacandra sind beide die Meinigen.

⁴⁸ Wilkens yayınında *korkınsız k j l ber * Şeklinde okunmuştur.

- (1196) [DKP/E 149: 2476-2478] ...*magad el üze erklig türklüg ulug èlige*... || ...Ey, *Magadha* ülkesinin üzerindeki yiğit hükümdâr! ▪ [DKP/JW 566: 6618-6620] O großer König, der du Macht hast über das Reich Magadha, steh auf!
- (1197) [DKP/E 159: 2790-2791] ...*ulug èlig amti [biz]*... || ...Yüce hükümdâr, şimdi [biz]... ▪ [DKP/JW 590: 7140-7142] Großer König, [wir]
- (1198) [DKP/E 166-167: 2981-2982] ...*bêş y(è)g(i)rmideki tolun ay t(e)ñri yeg seviglig yüzlüg ulug èlige*... || ...Ey, (ayın) on beşindeki dolunay (ve) gökyüzü gibi sevimli, aziz, yüce hükümdar! ▪ [DKP/JW 602: 7328-7329] O großer König mit dem lieblichen Gesicht wie der Vollmond am Fünftehnten,
- (1199) [DKP/E 185: 3548-3550] ...*ulug èlig bo ok seniñ balıkuñda küntin yuñak bir ulug bedük söğüt bar*... || ...Büyük hükümdâr! Senin şehrinin güney tarafında büyük bir söğüt (ağacı) var. ▪ [DKP/JW 684: 8721-8723] Großer König, im Süden dieser deiner Stadt gibt es einen großen Baum.
- (1200) [DKP/E 186: 3593-3594] ...*ulug èlig monta inaru iki ertingü yavlak rakşaslar bar*... || ...Yüce hükümdâr, buradan ileride son derece kötü iki şeytan var. ▪ [DKP/JW 686: 8765-8766] Großer König, es gibt noch weitere zwei sehr böse rākşasas.
- (1201) [DKP/E 187: 3616-3617] ...*ulug èlig anı utgalı yègedgeli* || ...Ey, yüce hükümdar! Onu yenmek için gayret et. ▪ [DKP/JW 688: 8811-8813] Großer König, streng dich an, ihn zu besiegen!
- (1202) [DKP/E 188: 3638-3639] ...*ulug èlig amti m(e)n saña sanlıg erür m(e)n*... || ... (Ey), yüce hükümdar! Şimdi ben sana aidim. ▪ [DKP/JW 690: 8833-8834] Großer König, ich gehöre jetzt zu Euch.
- (1203) [DKP/E 199-200: 3987-3988] ...*adın balıkda uluşda ulug küçlüg èlig beg bar erti*... || ...Başka bir memlekette yüce, güçlü bir hükümdar vardı. ▪ [DKP/JW 760: 10031-10032] In einer gewissen Stadt gab es einen großen und mächtigen König.
- (1204) [DKP/E 202: 4051-4053] ...*ulug èl[ig]... tınl(t)g[lar]⁴⁹ togum üze erklig bolur[lar]*... || ...Yüce hükümdâr! Canlılar doğumla güçlü olurlar. ▪ [DKP/JW 778: 10424-10426] Großer Kön[ig,] die [Buddha]s haben Macht über (ihre) Geburt.

⁴⁹ Wilkens yayınında [*burhan*]/lar şeklinde okunmuştur.

- (1205) [DKP/E 211-212: 4352-4353] ...[**ulug elig maṇa**] ed t(a)var k(e)rgeki [yok]...
|| ...(Ey, yüce hükümdâr! Bana) mal mülk gerekli (değil.) ▪ [DKP/JW 674: 8520-8521] [Großer König], Reichtümer habe [i]ch [nicht] nötig.
- (1206) [DKP/STF 46: 135-136] **ul/uy/ elig** /// || [O,] великий правитель, ... || (Ey), yüce efendi... ▪ [DKP/JW 370: 3003-3004] Gro[ßer] König,
- (1207) [DKP/STF 96: 699-701] **ulug elig-ä** /// [xaričan]tri elig-kä yarliq[ančuči] köngül öritü yarliqaz-un /// || “Великий правитель пусть соблаговолит проявить чувство сострадания к правителю Харичандре ...,” || “Büyük hükümdâr, hükümdâr Hariçandra’ya karşı bir şefkat duygusu göstermeye razı olsun.” ▪ [DKP/JW 548: 6220-6222] O, großer König, möget Ihr jetzt Mitleid erwecken in Bezug auf den König Hariścandra.
- (1208) [DKP/JW 896: 12528-12533] [] sanlig [] k(ä)ntü özü [] b(ä)lgürtmä elig [u]lug elig bo [ulu]g bädük altun [] savig äšidip || [...] gehörig [...] selbst [...] magisch hervorgebrachter König [...] o [g]roßer König, dies [...] großer [] goldener [...] || ...topluluk... kendisi... ortaya çıkmayan büyük hükümdâr büyük altın... sözü duyup...
- (1209) [DKP/JW 224: 413-419] yänä öñlüg t(ä)ṇri yerintä bašdınkı dyanta [m(a)habaram] orondakı **ulug elig** t(ä)ṇri hanı äzrua t(ä)ṇri: bo yertinçü yer suvug tnl(i)g tınsız ädlär birlä b(ä)lgürtdäçi etdäçi m(ä)n: m(ä)n alkunı barça eläntäçi ärksindäçi atası kaṇı m(ä)n ärür m(ä)n tep teyür: || Auch sagt in der körperhaften Götterregion (Skt. rūpāvacāra), in der ersten Meditationsstufe (Skt. dhyāna) der am Ort Mahābrahma(n) befindliche große König, der Herr der Götter, Gott Brahmā, von sich: || Yine renkli Tanrı yerinde ilk meditasyon aşamasında büyük hükümdâr, tanrıların hükümdârı Ezrua Tanrı bu dünyada canlı cansız mallar ile ortaya çıkaracağım ve ben onun her şeyi yöneten babasıyım, dedi.
- (1210) [DKP/JW 378: 3103-3105] **ulug elig** bo ok yemiş[liktä] öñi öñi sögüt altın oynagalı b[armış] ol: || Großer König, sie sind gegangen, um sich [in] eben jenem Obstgarten unter verschieden Bäumen zu vernügen! || Yüce Kral, o bahçede farklı ağaçların altında eğlenmeye gitmişler!
- (1211) [DKP/JW 378: 3121-3122] [] **ulug elig** [] kayusın [] || Großer König, unter den [...] welchen [...]? || ... büyük hükümdâr... hangilerini
- (1212) [DKP/JW 388: 3278-3280] äšidgil **ulug elig** [] ärtmiş ür irak üdtä [ätözin k]odup yertinçü yer s[uv]d[a] || Höre zu, großer König, [...] in einer

vergangenen und weit zurückliegenden Zeit hat (jener) [seinen Körper a]bgelegt und [wurde] auf der Erde [wiedergeboren...]. || Dinle, büyük hükümdâr... uzun zaman önce ve çok geçmişte (o kişi) vefat edip dünyada...

- (1213) [DKP/JW 418: 3821-3826] **ulug [elig-a] sâniñ bo adal(i)g savlar[i]ñ[i]n âşidip: al altag sak[i]nıp: y(a)vlak adanıñ ketärgälir üçün: ol tıltagın bärü k(ä)ltim:** || Großer [König], nachdem ich von diesen Euren gefährlichen Angelegenheiten erfahren habe, ich über eine List nachgedacht und bin aus jenem Grunde gekommen, um die schlimme Gefahr, die Euch (droht), abzuwenden. || Büyük hükümdâr senin bu tehlikeli sözlerini duyup (bir) yol düşünüp kötü tehlikeyi getirmek için o nedenle geldim.
- (1214) [DKP/JW 424: 3969-3972] **ulug elig nägü kılğalı ugrayuk ärki anı biziñä adırtl(i)g y(a)rlıkazun tep teşdilär:** || Was har der große König wohl geplant zu tun? Dies möge er uns ausführlich mitteilen. || Büyük hükümdâr ne yapmayı düşündü acaba? Onu bize detaylı bir şekilde anlatsınlar.
- (1215) [DKP/JW 426: 3985-3987] **ulug elig[ni]ñ bahkınta uluşınta ülgüsüz sansız ädi tavarı bar:** || In der Stadt und im Reich des großen Königs gibt es unermessliche und zahllosse Güter. || Büyük hükümdârın şehrinde sayısız malı mülkü var.
- (1216) [DKP/JW 474-476: 4936-4937] **ulug elig arıp yuyup [kertü] savag sözläyür ärki s(ä)n** || Großer König! Offenbar habt Ihr (Euch) gereinigt und sprecht eine [wahre] Rede! || Büyük hükümdâr, arınıp doğru sözü söyler misin acaba?
- (1217) [DKP/JW 522: 5705-5707] **ulug elig siziñ äd[gülüg] işinizkä basutçı bolğalı tä[gi]nü[r biz:]** || Großer König, für Euer He[ils]werk sind wir [ergebenst] Helfer. || Yüce hükümdâr, sizin iyi işinize yardımcı oluruz.
- (1218) [DKP/JW 538: 6017-6019] **ay ulug elig birök saña çin kertü burhan kutı k(ä)rgäk ärsär: buşı bergükä arıtı tıdılıp turma:** || O großer König, wenn du wahrhaftig die Buddhaschaft bekehrst, dann zögere keineswegs mit dem Almosengeben. || Ey büyük hükümdâr, eğer gerçekten Buda saadeti gerekliyse sadaka vermekte tereddüt etme.
- (1219) [DKP/JW 540: 6052-6054] **yahoklarnıñ ärdinisi [ulu]g elig-a: näñ m(ä)n sâniñ kolunıñ kataru [bagalı u]guluk ärmöz m(ä)n:** || Juwel der Menschen, o [große]r König! Keineswegs [verma]g ich, deine Arme (hinter deinem Rücken) festzubinden. || Canlıların mücevheri, (ey) büyük hükümdâr! Kollarımı arkandan bağlayamam.

- (1220) [DKP/JW 542: 6094-6097] **ulug elig** [siziŋ] y(a)vlak [sa]kincılık hariçandır[e a]tl(i)g yağıñ[ız]nı kolın k[atar]u bap bärü kälüryüklär ol [te]p: || Großer König, man hat [Euren] bö[s]artigen Feind namens Hariścandra, (d.h.) seine Arme f[est] zusammengebunden und ihn hergebracht. || Yüce hükümdâr, sizin kötü düşünceli Hariścandra adlı düşmanınızı koluyla sıkıca bağlayarak buraya getirsinler, dedi.
- (1221) [DKP/JW 544: 6157-6159] **ul[ug] elig-a** bramanka mäniñ sat[ıg]ımın bergäli ayzun: || Gro[ßer] König, er möge befehlen, dem Brahmanen den Lo[hn] für mich (sc. für meine Ergreifung) zu geben. || (Ey) büyük hükümdâr, Brahman’a benim satışımı vermeyi söylesin.
- (1222) [DKP/JW 604: 7361-7364] ay **ulug elig-a** nä köñ[ül]in sakınçın yalñok ätözin bo muntag tamuda[kı] açığ ämgäk ämg[äntiñ] tep ayıtdı: || O großer, König, mit welcher Absi[cht hast du] in einem Menschenkörper solche bitteren Leiden ertrag[en] (wie) die in der Hölle? || (Ey) büyük hükümdâr, insan bedeninde bunun gibi cehennemdeki acı ıstıraba neden olan nedir?, dedi.
- (1223) [DKP/JW 604: 7389-7392] hormuzta t(ä)ñri **ulug elig-a** y(a)r[ı]lkançuči köñül öritip biziñ küsüşümüzni kanturgalır üçün [k]ut kolunzun tep tedi: || Gott Indra sagte: O großer König, möget Ihr Mitleidig (Skt. *karuṇā*) erwecken und ein Gelübde aussprechen, um unsere Wünsche zu erfüllen! || (Indra Tanrı dedi ki:) (Ey) büyük hükümdâr, şefkatli gönül besleyip bizim arzumuzu yerine getirmek için dua etsin, dedi.
- (1224) [DKP/JW 634: 7843-7844] [**ulug e]lig** siziñ y(a)r[ı]l[ıgı]n[ı]gız[nı] bo m[un]ı t[äg tü]käl bütürü tägintimiz: || [Sie sagten:], O [großer Kö]nig, wir haben ergebenst [Euren] Befehl genau[so zur Gän]ze ausgeführt. || (Ey) büyük hükümdâr, (biz de) senin emrini tam anlamıyla yerine getirdik, dediler.
- (1225) [DKP/JW 686: 8749-8752] [kamağ yer] suv ärklig[i] **ulug elig-a**: isig özümüzni [is]ig ö[z] || Herr [der ganzen We]lt, [o großer König, ...] unser [Le]ben [schöne, ... Le]be[n ...]. || Tüm dünyanın efendisi, ey büyük kral, hayatımızı bağışla...

2.2.10. ayagka tegimlig ‘saygıdeğer, hürmete layık’

Ayagka tegimlig eşdizimine 35 örnekte rastlanmıştır.

2.2.10.1. ayagka tegimlig Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Grupları

Ayagka tegimlig eşdiziminin *ayagka tegimlig* → *tükel bilge* → *t(e)ᅇri t(e)ᅇrisi* → *burhan* olmak üzere art yönelimli 1 eşdizimsel grubu tespit edilmiştir.

<i>ayagka</i> <i>tegmilig</i> →	tükel bilge →	t(e)ᅇri t(e)ᅇrisi →	burhan →	[---]
------------------------------------	------------------	------------------------	----------	-------

Tablo 2.26. *ayagka tegimlig* Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler

2.2.10.1.3. ayagka tegimlig → tükel bilge → t(e)ᅇri t(e)ᅇrisi → burhan

Bu eşdizimsel grup, *ayagka tegimlig* ‘saygıdeğer, hürmete layık’, *tükel bilge* ‘tam bilge’ ve *t(e)ᅇri t(e)ᅇrisi* ‘tanrılar tanrısı’ eşdizimleriyle ve *burhan* ‘buda’ kelimesinin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 3 örnekte rastlanmıştır.

- (1226) [DKP/E 92: 956-959] ...*bir ödün atı kötrülmiş ayagka [tegmilig] tükel bilge t(e)ᅇri t(e)ᅇrisi burhan şrav(a)s]t kentke yakın...* || ...Bir zamanlar adı yüceltilmiş, tam bilge, Tanrılar Tanrısı (Buda) *Śrāvastī* (adlı) şehre yakın... ▪ [DKP/JW 336: 2383-2388] Einst geruhte der vollkommen weise Göttergott [Buddha], dessen Name erhaben ist, der Verehrungsw[ürdi]ge, sich im Kloster Jetava[na] nahe der Stadt [*Śrāvastī*] gemeinsam mit 1250 Schülern aufzuhalten.
- (1227) [DKP/E 147: 2448-2451] ...*bo biziᅇ emgekim(i)zde atı kötrülmiş ayagka tegmilig tükel bilge t(e)ᅇri t(e)ᅇrisi burhanta adın kimni erser umug inag tilep bolmaz...* || Bu bizim ıstırabımızda adı yüceltilmiş, saygıdeğer, tam bilge Tanrılar Tanrısı Buda’dan başka kimseyi umut olarak dileyen olmaz. ▪ [DKP/JW 562: 6531-6535] In diesem unserem Leid Hoffnung und Zuflucht suchend, finden wir niemand anderen als den verehrungswürdigen und vollkommen weisen Göttergott Buddha, dessen Name erhaben ist.
- (1228) [DKP/E 215: 4445-4446] ...*bo savag eşidip ayagka teg[imlig] tükel bilge t(e)ᅇri t(e)ᅇrisi burhan...* || ...Bu sözü işiten saygıdeğer, tam bilge Tanrılar Tanrısı Buda... ▪ [DKP/JW 638: 7893-7895] Nachdem er diese Worte vernommen hatte, geruhte der verehrungswürd[ige] und vollkommen weise Göttergott Buddha

2.2.10.2. [---] ← ayagka tegimlig → [---]

Eşdizimsel grup oluşturmayan 32 örnek tespit edilmiştir.

- (1229) [DKP/E 147: 2421-2424] ...*ötrü bimbazaré élig beg çivakêg okıp kayudın yınak ayagka tegimlig tükel bilge t(e)ñri burhan bolur erti...* || ...Daha sonra Hükümdar *Bimbāsāra*, *Jīvaka*'yı çağırdı ve (şöyle buyurdu): “Saygıdeğer, tam bilge, Tanrı Buda ne tarafta bulunur?” ▪ [DKP/JW 560: 6505-6508] Dann rief König *Bimbisāra* (den Arzt) *Jīvaka* (zu sich), trug ihm die Bitte für den göttlichen Buddha auf, dort, wo sich der vollkommen weise Gott Buddha aufhielt,
- (1230) [DKP/E 155: 2651-2555] ...*ayagka tegimlig on küçlüg umug inag t(e)ñrim siziñe inanıp yaşl(i)g közin yıglayu kamag kaminkadaşımın ev bark ulatı yililmek yapşınmaklarıg barça kalışız titdim ıdaladım...* || ...Saygıdeğer, on güce sahip, umudum Tanrım! Size inanıp yaşlı gözlerle ağlayarak bütün akrabamı, kardeşimi, evi barkı ve diğer bağlanmış olduğum bütün her şeyi tamamen terk ettim. ▪ [DKP/STF 134: 1097-1101] “О, мой бог, достойный почитания, десятицильный, дающий надежду (парн.)! Уверовав в тебя, плача, со слезами на глазах я покинул (парн.) всех своих родичей и близких, дом и двор и прочее, не оставив ничего, что привязывает и удерживает.” || “Ey, saygıya layık, on güçlü, umut veren tanrım! Sana inandıktan sonra, ağlayarak, gözlerimde yaşlarla, tüm yakınlarımı ve akrabalarımı, evimi, bahçemi ve diğer eşyalarımı, (arkamda) beni bağlayan ve tutan hiçbir şey bırakmadan terk ettim.” ▪ [DKP/JW 582: 6975-6979] Verehrungswürdiger, der (Ihr) mit den zehn Kräften (Skt. *daśabala*) ausgestattet (seid), Hoffnung und Zuflucht, mein Gott, indem ich (bei meiner Ordination) meine Zuflucht zu Euch nahm und mit tränenerfüllten Augen weinte, habe ich all das, woran ich haftete, (nämlich) alle meine Verwandten, meinen Besitz usw. restlos aufgegeben.
- (1231) [DKP/E 181: 3436-3440] ...*ay mēni agulug yılan tikdi t(e)rkin tavrak etözimin yöleyü tutuñlar ol ödün ayagka tegimlig şariputrē arhant ol ok ar(a)nyadana orunta bakçan bolur erti...* || ...Ay beni yılan soktu! Hemen bana yardım edin, (beni kurtarın). O zaman saygıdeğer, *Śāriputra* arhant manastırda sessiz inzivaya çekilmişti. ▪ [DKP/JW 348: 2612-2616] O weh, mich hat eine Giftschlange gebissen! Stützt mich schnell! Zu jener Zeit verbrachte gerade der ehrwürdige arhat *Śāriputra* in eben jenem Kloster-Ort (Skt. *araṇyāyatana*) die Sommerresidenzpflicht.

- (1232) [DKP/E 181: 3442-3444] ...*alku kutluglarka [ayagka tegi]mliḡ tenri burhanniḡ... ukmiṡ... || Bütün kutlu insanlar için (saygıdeğer) Tanrı Buda'nın (öğretilerini) anlamış... ▪ [DKP/JW 348: 2618-2621] Dubist ein wahrer Sohn [...] des göttlichen Buddha, der für alle Charismatischen [verehrungs]würdig ist.*
- (1233) [DKP/E 192: 3772-3776] **ayagka tegimlig** *tözün mairt(è)ya.. amtı biz y(i)me ol edgülüg ç(a)ştanè eligkerü yakın barıp ol kutlug tınl(i)gıḡ körmekin közümüzni kutlug kıvliḡ kılalıḡ... || Ey, saygıdeğer, asil Maitreya! Şimdi biz de o iyilik sahibi Hükümdâr Castana'ya doğru yaklaşp, onu görmekle gözlerimizi mutlu kılalıḡ. ▪ [DKP/JW 696: 8966-8970] Verehrungswürdiger und edler Maitreya, lass uns zu jenem tugendhaften König Caştana gehen und unsere Augen heiligen, indem wir dieses charismatische Wesen sehen.*
- (1234) [DKP/E 220: 4603-4604] ...*ötrü ol ayagka [tegi]mliḡ... arhant ürüg uzatı karnı agrım[ıṡ...] || ...Sonra o saygıdeğer... aziz sürekli karnı ağrımış... ▪ [DKP/JW 828: 11254-11256] [Da] jener verehrungs[würdige...] arhat immer Bauchschmerzen hatte, war er [se]hr mager.*
- (1235) [DKP/STF 146: 1216-1219] **ayay-qa tägimlig** *umuḡ inay tngriḡ: ol sumani atly şmiri tngri burxan- qa anutmiṡ aṡ içgüg yvlaḡ saqinçin artatdı: || “Достойный почитания мой бог, [наша] надежда (парн.) Этот шраманера (послушник) по имени Сумана с дурными намерениями (букв. мыслями) осквернил пищу и питье, предназначенные для божественного Будды.” || “Benim saygıya layık tanrıḡ, bizim umudumuz... Sumana adlı bu Şramanera kötü niyetlerle ve düşüncelerle ilahî Buda'ya yönelik yiyecek ve içecekleri kirletti.” ▪ [DKP/JW 668: 8415-8418] Erhabener Gott, der du Hoffnung und Zuflucht (bist), jener şramaḡera hat die Speisen und Getränke, die er dem Buddha bereitete, in böser Absicht verdorben.*
- (1236) [DKP/STF 184: 1591-1595] *anin [nom]-nu[ng] // şaz-in-ning tanuḡi bilig-ning ädrämning yruḡ köz-üḡüsi ayay-qa tägimlig töz-(ün)-lär iduḡ-lar yrliḡançuçi köḡül öritü yrliḡamaḡ || Поэтому то, что достойные почитания, благородные и святые, являющиеся подтверждением учения [его] предписаний и светлым зеркалом благодати знания соблаговолили выразить чувство сострадания ... || Bu nedenle, emirlerinin öğretilerini doğrulayan ve bilginin lütfunun parlak bir aynası olan, saygı duymaya layık, asil ve azizler, şefkat duygusunu ifade etmeyi kabul ettiler... ▪ [DKP/JW 214:*

209-213] Dadurch dass die ehrwürdigen Edlen und Heiligen (sc. die *Buddhas*), welche Zeugen der Lehre und glänzender Spiegel des Wissens und der Tugend sind, Mitleid (Skt. *karuṇā*) erwecken [...].

- (1237) [DKP/STF 206: 1809-1810] *ōtrū ayay[qa tāgimlig śariput]ri arxant: ///* || Тогда достойный почитания архат Шарипутра... || O zaman saygıya layık arhat Şariputra... ▪ [DKP/JW 730: 9549-9550] Einmal [ka]m der verehrungswürdige arhat [Śāriputra]
- (1238) [DKP/STF 206: 1813-1814] */// [ayay-qa t]ägimlig śariputri [arxant] ///* *[kertgünç kö]ngülin t[ing]lamış[-lar]* || ... достойного почитания архата Шарипутру воздержанный ... слушали с исполненным веры сердцем ... || ... arhat'ın şerefine layık olan Şariputra, çekimserdir... inanç dolu bir kalple dinledik... ▪ [DKP/JW 732: 9552-9554] In allerlei [As]pekten [verkündete er] den trefflichen dharmā, [und der verehrungswürdige [arhat] Śāriputra [...] mit dem [He]rzen [...]
- (1239) [DKP/STF 206: 1818-1819] *ayay-qa [tägimlig śariputri arxant bayayut ävingä kir[ti] ///* || ... [достойный почитания архат Шарипутра] зашел в его дом || [saygıya layık arhat Şariputra] onun evine girdi. ▪ [DKP/JW 732: 9558-9559] Als der verehrungs-[würdige arhat Śāriputra] in das Haus des [śreṣṭhi] tra[t],
- (1240) [DKP/STF 208: 1850-1852] *ayay-qa tāgimlig śariputri arxant ridi-liy küçin qiz-qa tngridäm köz[-in körü]p öngräki [a]ž-unin ötüg* || достойного почитания архат Шарипутра с помощью сверхъестественной (чудодейственной) силы взглянув на девочку божественным взором, долг ее предшествующего существования ... || saygıya layık Arhat Şariputra'nın, doğaüstü (mucizevi) bir güçle, kıza ilahi bir bakışla bakarak, onun önceki varoluşunun görevi ... ▪ [DKP/JW 734: 9594-9597] Der verehrungswürdige arhat Śāriputra [blickt]e mit einer ṛddhi-Macht und göttlichem Auge (Skt. *divyacakṣus*) auf das Mädchen, durchdr[ang] ihre frühere Existenzform [...].
- (1241) [DKP/STF 210: 1861-1864] *kanakamuni kašip-da ulatī ançulayu kälmiš ayay-qa tāgimlig köni tüz tuyuyli burxan-lar bu yertincü-dä blgür-di-l[ä]r:* || Канакамуни, Кашьяпа и иные “так пришедшие” (Skt. *tathāgata*), достойные поклонения и достигшие истинного (парн.) прозрения (Skt. *sambodhi*) будды являлись в этот мир. Вслед затем вот и я - Шакьямуни ... || Kanakamuni, Kaşyapa ve diğer “öylesine gelenler” (tathagata), Buda'nın

derin saygısına layık olan ve onun gerçık anlayışına ulaşanlar (sambodhi) bu dünyaya geldi. Ondan sonra ben işte buradayım - Şakyamuni ... ▪ [DKP/JW 664: 8356-8361] Die solchermaßen gekommenen (Skt. *tathāgata*), auf rechte Weise vollkommen erleuchteten (Skt. *samyaksambuddha*) Buddhas [...], von Buddha Viśvabhū [angefanhen, ...] Kanakamuni, Kāśyapa und die anderen, sind dieser Welt erschienen.

- (1242) [DKP/STF 216: 1922-1924] /// [sav]iŷ äšidip **ayay-qa [tägi]mlig arxant yrliqančuči köz-in [o]l toyin tapa tetrü körüp inča te[p] [t]edi:** || ... услышав, эти слова ... достойный почитания архат, устремив на монаха сочувственный взор, сказал так: || ... bu sözleri duyduktan sonra ... saygıdeğer arhat, keşişe sempatik bir bakış atarak şunları söyledi: ▪ [DKP/JW 728: 9509-9512] Nachdem er [diese Wo]rte vernommen hatte, blickte der verehrungs[wür]dige arhat mit mitleidigen Blicken auf jenen Mönch aund sagte:
- (1243) [DKP/STF 216: 1940-1941] /// **ayay-qa tägimlig a[rhant]ning adaqäinta bayirın suna y[atıp]** || он повалился у ног достойного почитания архата, распласташись на животе || saygıdeğer arhat'ın ayaklarına kapandı, karnının üzerine serildi. ▪ [DKP/JW 728: 9526-9528] Es war, [als wür]de er im Reuefeuer brennen, l[egte] sich auf dem Bauch zu Füßen des verehrungswürdigen a[hat] nieder.
- (1244) [DKP/STF 226: 2031] /// **ayay-qa tägimlig t[ngri burxan]** /// || ... достойный почитания божественный Будда ... || ... saygıya layık ilahı Buda ... ▪ [DKP/JW 326: 2223] [Ist es nicht] dermaßen sonderbar, dass der erhabene G[ott Buddha]
- (1245) [DKP/JW 348: 2626-2630] [**aya/gka täg]imlig šariputre arhant ü[čär] ay bakčan köni tükädöktä birlä ärdäči toyınları birlä šrav(a)st kântkä bardı:** || Nachdem die [jeweils] dr[ei] Monate (während) Sommerresidenzpflicht korrekt beendet worden war, begab sich der [ehr]wür[dige] arhat Śāriputra gemeinsam mit seinen Mönchen, bei denen er sich befand, in die Stadt Śrāvastī. || Üç aylık yaz ikameti doğru bir şekilde tamamlandıktan sonra, saygıdeğer arhat Śāriputra, birlikte kaldığı keşişleriyle birlikte Śrāvastī şehrine gitti.
- (1246) [DKP/JW 392: 3392-3393] **ayagka tägimlig nalade arhant inča tep tedi:** || Der arhat Nalada sagte: || Saygıdeğer Arhat Nalada dedi ki:

- (1247) [DKP/JW 392: 3398-3399] *anın [s]özläyür m(ä)n ayagka tägimlig-[a]* || Deshalb [s]age ich, o Verehrungswürdiger, [...] || Bu yüzden diyorum ki, Ey muhterem olan, kişi
- (1248) [DKP/JW 576: 6865-6870] [**ayagka**] **tägimlig** [tükä]l bilgä [t(ä)ŋri] burhan ol [yalınayu tu]rur č(a)kirin lenhwa [čäčäk ku]žatre b(ä)lgürtüp [] başınta köni [] || Der [... verehrungs]würdige und [vollkommen weise Gott] Budha transformierte jenen [stä]ndig [flammenden] çakra in Lotus[blumen und Sch]irme und [...] über seinem Kopf wahr [...] machte er. || Saygıdeğer ve mükemmel bilge Tanrı Buda, sürekli yanan o çakrayı nilüfer çiçeklerine ve şemsiyelere dönüştürdü ve başının üzerinde gerçeğe dönüştürdü.
- (1249) [DKP/JW 662: 8306-8308] **ayagka tägimlig** tözün [bursaŋ kuvrag b]iziŋ ötügümüzni tınlayu [y(a)rlıkazun:] || Ehrwürdige, edle [Gemeinde (Skt. āryasaṅgha), geruht, un]sere Bitte anzuhören. || Saygıdeğer, asil topluluk, ricamızı dinlemeye tenezzül edin.
- (1250) [DKP/JW 718: 9403-9405] *alku törlüg ag(i)r ayagka tägimlig tö[zün] yavaš köñülüŋin v(a)žir täg b(ä)kkatig kılıp al[p] kılğuluk ča(ak)l(i)g iş işlädiŋ:* || Indem du dein in jeder Hinsicht verehrungswürdigen, e[dles] und mildes Herz fest wie einen vajra gemacht hast, hast du ein schwer zu vollbringendes jātaka-Werk vollbracht. || Kalbinizi, en saygıdeğer, asil ve nazik, bir vajra gibi sağlam kılarak, zor bir jātaka çalışması yaptınız.
- (1251) [DKP/JW 730: 9538-9541] *ö[trü] [**ayagka tägi/mlig** šariput[r]e arhant aš ašanu [tükät]ip patrın eligin yup bayagut [] kamag kuvragıŋa []* || D[ann], nachdem der [verehrungswür]dige arhat Śāriputra seine Mahlzeit [bee]ndet hatte, wusch er seine Almosenschale (Skt. *pātra*) und seine Hände, der śreṣṭhi [...] zur gesamten Gemeinde [...]. || Sonra, saygıdeğer arhat Śāriputra yemeğini bitirdikten sonra, sadaka tasını ve ellerini, tüm cemaate śreṣṭhi'yi yıkadı.
- (1252) [DKP/JW 730-732: 9551-9557] *alku törlüg [] [tıl]tagka uz: nom [nomlap **ayagka t]ägimlig** šariputre [arhant kö]ñülin [] ol bayagutka [] pi[n]vatka kirti:* || In allerlei [As]pekten [verkündete er] den trefflichen dharma, [und der verehrungsw]ürdige [arhat] Śāriputra [...] mit dem [He]rzen [...] in seinem [...], zu jenem śreṣṭhi [...] wegen Almosen trat er ein. || Tüm yönleriyle mükemmel dharma'yı ve içinde yüreği olan saygıdeğer arhat Śāriputra'yı, girdiği sadaka için o śreṣṭhi'ye ilan etti.

- (1253) [DKP/JW 762: 10070-10073] [...] *bahşısı iki[läyü...]* [...] *o)n küçlüg ayagka tä[gimlig...]* [...] *başın kamag* [...] || [...] der Lehrer [vo]n [...] wieder[um...] der mit den [zeh]n Kräften (Skt. *daśabala*) ausgestattetete, everhrungswü[rdige Buddha...] mit [...] an der Spitze alle [...] || Sıra öğretmeni, saygıdeğer Buda'ya her şeyin başında olduğu on güç bahşedilmiştir.
- (1254) [DKP/JW 792-794: 10636-10642] *üç 'āḥim yerti[nčün]üñ [] bilgä umug [in]ag y(a)rlıkanč[uči köñül]lüg [a]yagka t[ägi]mliġ [] atı [kō]trülmış t(ä)ñ[rım] [ä]vdin b[arkt]ın ünüp t[oyın] [] ök []* || [O... der] dreifachen We[lt, ...] Weiser, Hoffnung und [Zuflucht], [mein] meitlei[dig[er und [v]erehrungswürdiger G[ott], dessen Name[er]haben ist: ein M[önch, der Haus] und Hof verlassen hat, [...] eben [...]. || Ey üç katlı dünya, bilge, umut ve sığınak, adı yüce olan merhametli ve saygıdeğer Tanrım: evden barktan çıkıp rahip... sadece...
- (1255) [DKP/JW 816: 11056-11057] *bo aya[gka] [t[ägi]mliġ mäniñ ayıg[ıgımın odgurak bilti:]* || Dieser Ver[ehrungswür]dige [kennt gewiss mein] Vergehen. Bu Saygıdeğer kişi kesinlikle suçumu biliyor.
- (1256) [DKP/JW 828-830: 11277-11279] *ötrü ol ayagka tägimlig pratikabutlar eliglärintä pat(i)r činkram[i]t [] [tu]tup račagri kántkä pinvatka kirdilär:* || Und jene verehrungswürdigen Pratyekabuddhas hatten in ihren Händen Almosenschalen, [...] hiel]ten die Unwandlung (Skt. *caṅkramita*) ab und betraten die Stadt Rājagṛha, um Almosen (zu erbetteln). || Sonra o saygıdeğer pratyekabuddhalar, ellerinde sadaka-kaseleri vardı, dönüşümü gerçekleştirdiler ve sadaka için Rājagṛha şehrine girdiler.
- (1257) [DKP/JW 830: 11317-11319] *anta ötrü ol ayagka tägim[liġ] pratikabut d[en]tarnıñ karını agrımıš [üçün] kogšap bardı:* || [Da] daraufhin der Bauch jenes verehrungswürd[igen] Pratyekabuddha-M[ön]ches schmerzte, war er total geschwächt. || Sonra o saygıdeğer pratyekabuddha rahibin karnı ağrıdığı için aşırı derecede zayıftı.
- (1258) [DKP/JW 852: 11701-11707] *umu[g ayagka] tägimliġ [] ötügü[g] yanıp [] [] kečä [] tapa []* || Hoffnun[g... verehrungs]würdig [...] die Bitt[e] (Akk.) [...] zurückkehrend [...] überquerend [...] zu [...]. || saygıdeğer geçiş talebinin geri dönmesini umuyoruz.
- (1259) [DKP/JW 874: 12117-12121] *[] bolgalı [] oġlı [ayagka] tägimliġ-a [yagız yer altı törlüg] ugrın täprä[di:]* || [...], um [...] zu sein, [...] Sohn des [...] sagte]:

[...] o [Verehrungs]würdiger, [...die Erde] bebt[e] auf [sechsfache] Weise. ||
 [...] oğlu olmak [...dedi]: [...] Ey [ibadete] lâyük olan, [...dünya] [altı kat]
 şekilde sarsıldı.

- (1260) [DKP/JW 564: 6580-6583] [**aya**]/**gka** **tägimlig** *maitre bodis(a)t(a)v*
bo[di]s(a)vlar kuvragı [[birl]]ä t(ä)ñri [[burh]]annıñ oñtun [[yınq]]k
turdı[[lar:]] || Der [vere]hrungswürdige [[Bodhisattva]] Mait[[reya un]]d die
 Schar der Bo[dhi]sattvas stan[[den]] rech[[ts]] vom göttlichen [[Budd]]ha. ||
 Saygıdeğer Bodhisattva Maitreya ve Bo[dhi]sattvalar, ilahî Buda'nın sağında
 duruyordu.

2.2.11. **yagız yèr** ‘kara toprak, yeryüzü’

Yagız yèr eşdizimine 28 örnekte rastlanmıştır. Bu eşdizimin (1262) numaralı maddesinde *yetiz* kelimesi eşdizimin arasına kelime girmiştir.

2.2.11.1. **yagız yèr Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Grupları**

Yagız yèr eşdiziminin *yetinçsiz* ← *yagız yèr* ve *altın* ← *yagız yèr* olmak üzere ön yönelimli 2 eşdizimsel grubu tespit edilmiştir.

[---]	← yetinçsiz	← <i>yagız yèr</i>
	← altın	

Tablo 2.27. *yagız yèr* Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler

2.2.11.1.3. **yetinçsiz** ← **yagız yèr**

Bu eşdizimsel grup, *yetinçsiz* ‘sonsuz’ *yagız yèr* ‘kara toprak, yeryüzü’ eşdiziminin yan yana gelemsiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 3 örnekte rastlanmıştır.

- (1261) [DKP/JW 686: 8772-8775] [*ymä bo*] **yetinçsiz** *yetiz yagız* [*yerdä ärtiñü*
yavlak rak]şaslar bolsar [] turup korkgum [yok] m(ä)n kaçan || [Was es auch
 auf dieser] unadlich weiten braunen [Erde] an [äußerst bösen rāk]şasas geben
 mag, nachdem sich [...] erhoben hat, werde ich mich [nicht] fürchten. || Bu
 alçak, uçsuz bucaksız kahverengi toprakta tamamen kötü rākşasalar ne olursa
 olsun, onlar ortaya çıktıktan sonra, korkmayacağım.
- (1262) [DKP/JW 714: 9315-9320] *anıñ arasın ta bodis(a)t(a)v uguşlug t[aviş]gannıñ*
katıg köñül öritmişinä i[nčä] [k](a)ltı türk yigit kunçuylar sävär b[ägdin]

[ed]rılıp năčük titrăyür băzăr ärsär: [ančulayu] ymä bo **yetinčsiz yetiz yagız yer** t(ä)[ŋri] [a]ltı törlüg ugrın täprădi kam[šadı:] || Alsbald erbehte die unerrichbar breite Erd-G[offheit] auf [s]echsgfache Weise darüber, dass der aus dem Bodhisattva-Geschlecht stammende H[as]e Entschlossenheit erweckt hatte, wie in der Blüte der Jugend befindliche Damen (beben), wenn sie [von] ihrem geliebten E[hemann get]rennt werden. || Bodhisattva ırkının tavşanı, sevgili kocalarından ayrıldıklarında gençliğin baharında hanımlar gibi kararlılığı uyandırdığı için, dünyanın inanılmaz genişlikteki açıklığı hemen altı kat titredi.

- (1263) [DKP/JW 740: 9666-9669] *kim t(ä)rs körümlüg utun yavlak: ärtiñü b(ä)k katıg ol bo **yetinčsiz yagız yer** kim t(ä)rs körümlüg t[ınl(ı)gıg] agruklamatın kötürü tutar:* || Es gibt kein solches Vergehen, das dermaßen niedrig und schlecht wäre wie die häretische Ansicht (Skt. *mithyādr̥ṣṭi*). Sehr fest und hart ist (nämlich) diese unfassbare Erde, dass sie ein L[ebewesen] mit falcher Ansicht (Skt. *mithyādr̥ṣṭi*) zu empfinden. || Sapkın görüş kadar adi ve kötü diye bir suç yoktur. Yanlış görüşe sahip bir canlının hissettiği bu anlaşılmaz dünya çok sağlam ve serttir.

2.2.11.1.4. altın ← yagız yèr

Bu eşdizimsel grup, *altın* ‘altın’ kelimesiyle *yagız yèr* ‘kara toprak, yeryüzü’ eşdiziminin yan yana gelemsiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 2 örnekte rastlanmıştır.

- (1264) [DKP/JW 570: 6708-6710] *[[**altın yagız yerdä ärdäçi**]] [[elıglär bäglär barča anıñ adakınta yinčü]]rü yükünürlär:* || [[, [...oben] die naivāsikas und unten die auf der Erde befindlichen Könige verneigen sich alle untertänigst vor seinen Füßen. || Altın yeryüzüne varacak kralların beylerin altında hepsi alçakgönüllülükle onun ayaklarının önünde eğilir.
- (1265) [DKP/JW 576: 6833-6837] *b(ä)lgürtüp [] kača katıg ü[nin] korkgu tąg y(a)vl[ak] kök **altın y[agız yer** täprădi kam[šadı:* || [...] fliehend [...]und brüllte mit] lauter S[timme] fürchterlich und übe[l, so dass oben] der Himmel und unten die E[rde beb]ten[]. || kaçarak, yüksek sesle o kadar korkunç ve kötü bir şekilde kükredi ki, yukarıdaki gökleri ve aşağıdaki dünyayı salladı.

2.2.11.2. yagız yèr Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Grupları

Yagız yèr eşdiziminin *yagız yèr → erkligi*, *yagız yèr → titremek* ve *yagız yèr → arkası* olmak üzere art yönelimli 3 eşdizimsel grubu tespit edilmiştir.

<i>yagız yèr →</i>	arkası →	[---]
	erkligi →	
	titremek →	

Tablo 2.28. *yagız yèr* Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler

2.2.11.2.3. *yagız yèr → arkası*

Bu eşdizimsel grup, *yagız yèr* ‘kara toprak, yeryüzü’ eşdizimiyle *arka* ‘arka, sırt’ kelimesinin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 6 örnekte rastlanmıştır.

- (1266) [DKP/E 63: 132] [...] **yagız yèr arka**⁵⁰... || ...kara toprak arka... ▪ [DKP/JW 234: 607-608] [auf] dem Rücken der Erde auch ist,
- (1267) [DKP/E 191: 3737-3744] ...*birök yagız yèr arkasındaki toprakniñ p(a)rmanu kog kıçmuk sanı nece erser... yene y(i)me alku tınlıglarnıñ sanı sakışı nece teñlig bol[sar ne]çe teñlig kalın küçlüg yavl(a)k yek i[çge]k bolsarlar bodis(a)t(a)v uguşlug èlig begniñ eñ muntın et’özünteki bir evin tüsiñe y(i)me ada tuda tegürgeli uguluk ermezler.* || ...Eğer (sayıları) kara toprak altındaki toprağın atom miktarı kadar da olsa ve yine bütün canlıların sayısı kadar da olsa, ne kadar da kalabalık, güçlü, kötü şeytanlar da olsalar bodhisattva soyundan (gelen bir) Hükümdârın, hiçbir şekilde, bedenindeki bir tek kılına bile zarar veremezler. ▪ [DKP/JW 694: 8931-8939] Wie groß auch immer die Zahl der Atome des Staubes auf dem Rücken der Erde sein mag, wie groß die Anzahl aller Lebewesen zu bemessen ist, und wenn es ebenso viele mächtige und böse Dämonen gäbe, sie würden es nicht vermögen, auch nur einem Härchen auf dem Körper des aus dem Bodhisattva-Geschlecht stammenden Königs Gefahr zu bringen.
- (1268) [DKP/JW 572: 6768-6772] *birök bo yertincüdüki yagız [yer ar]kasındaki ot yäm sanınça [] yäklär içgäklär bolsarlar an[çakıya ymä] t(ä)ñri burhannıñ tüü[sin] [tä]prätgäli kamşatgalı umaz[lar:]* || Selbst wenn es in dieser Welt

⁵⁰ Wilkens yayınında *yagız yer arka[sıntakı]* şeklinde okunmuştur.

Dämonen geben sollte, die an Zahl so wären [...] wie die Kräuter auf dem [Rü]cken der Erde, so vermö[chten] sie no[ch nicht einmal] die Haar[spitzen] des göttlichen Buddha zum Zittern zu bringen. || Bu dünyada, dünyanın arkasındaki otlar kadar çok iblis olsa bile, bu yüzden ilahî Buda'nın saçlarının uçlarını bile titretemezler.

(1269) [DKP/JW 666: 8376-8381] **yagız yer arkası[nt]akı []** [*kayu n*]äčä *pratikabutlar bolsarlar [o]lar barča kâzigčä bo arıgsız[a] ärdäci erinč tnl(ı)gnıy kutrulgulukın [s]özläsärlär näñ küçläri küsünläri yet[m]äz:* || [Wiev]iele Pratyekabuddhas es auch immer auf dem Rücken der [...] braunen Erde geben mag, all deren Kraft reicht nicht hin, wenn jene sagen, wodurch die elenden Wesen, die sich der Reihe nach in diesen Exkrementen befinden, zu befreien sind. || Kahverengi toprağın arkasında ne kadar çok pratyekabuddha olursa olsun, bu dışkılarda bulunan sefil varlıkları nasıl özgürleştireceklerini söylerken tüm güçleri yeterli değildir.

(1270) [DKP/JW 842: 11517-11524] **y[agı]z [yer arkası]ntakı tupraknuş** *p(a)rm(a)nu [kog kıçmı]k sanınča seni tæg [] yäklär b(ä)lgülüğ [] olar barča birgärü [] örlätgäli katıglansar [] tugumnuş uçın []: kant[a]* || Entsprechend der Zahl der Atome [] des Staubes, der sich [auf dem Rücken] der E[rde] befindet, wenn [...] Dämonen erscheinen, die [jemanden] wie dich [...], sich all diese zusammen[tun, ...] und sich bemühen, [...] zu quälen, sie werden [...] das Ende der Geburt nicht [...]. || Dünyanın sırtında bulunan tozun içindeki atom sayısına göre, şeytanlar senin gibi birine eziyet ediyor görününce, bunların hepsi birleşip eziyet etmeye çalışıyorlar, doğumu bitirmezler.

(1271) [DKP/JW 694: 8931-8939] **birök yagız yer arkasındaki tupraknuş p(a)rmanu** *kog kıçmuk sanı näčä ärsär: yänä ymä alku tnl(ı)glarnıñ sanı sakışi näčä täñlig bol[sa]r: a[n]čä täñlig kalın küçlüğ yavl(a)k yäk iç[gäk] bolsarlar bodis(a)t(a)v uguşlug elig bägnıñ äñ' mintin ätözüntäki bir ävin tüüşinjä ymä ada tuda tägürgäli uguluk ärmäzlär:* || Wie groß auch immer die Zahl der Atome des Staubes auf dem Rücken der Erde sein mag, wie groß die Anzahl aller Lebewesen zu bemessen ist, und wenn es ebenso viele mächtige und böse Dämonen gäbe, sie würden es nicht vermögen, auch nur einem Härchen auf dem Körper des aus dem Bodhisattva-Geschlecht stammenden Königs Gefahr zu bringen. || Yeryüzünün arkasındaki toprak atomu sayısı ne olursa olsun, tüm

canlıların sayısı ne olursa olsun ve bu kadar güçlü ve kötü şeytanlar olsaydı, yapamazlardı. Bodhisattva soyunun kralının vücudundaki bir saç telini bile tehlikeye atmak.

2.2.11.2.4. **yagız yèr → erkligi**

Bu eşdizimsel grup, *yagız yèr* ‘kara toprak, yeryüzü’ eşdizimiyle *erkligi* ‘güçlü’ kelimesinin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 3 örnekte rastlanmıştır.

- (1272) [DKP/E 100-101: 1199-1200] ...**yagız yèr erkligi** *ulug èlige başımızdaki kara saçımız uçı bölüki kargulatyuk* || ey, yeryüzünün hâkimi, yüce Hükümdâr! Başımızdaki kara saçlarımızın ucu, örgüsü kırıştı. ▪ [DKP/JW 358: 2780-2781] Beherrscher der Erde, großer König, die Spitzen schwarzen Haare auf unseren Köpfen sind ergraut.
- (1273) [DKP/E 103: 1276-1278] **yagız yèr erkligi** *ulug...* || Yeryüzünün hâkimi yüce... kara saçımız... sayısız...
- (1274) [DKP/E 186: 3562-3565] ...*ertingü katıglamakl(ı)g bilge biligke tükellig* **yagız yèr erkligi** *ç(a)ştanè elig beg m(e)n erür m(e)n...* || ...Olağanüstü azimli, ilmi irfanı tam, yeryüzünün hâkimi Hükümdâr Caştana’yım ben. ▪ [DKP/JW 684: 8734-8736] Ich bin der König Caştana, der Herr der Erde, welcher ausgestattet ist mit der Weisheit der äußersten Anstrengung (Skt. *vīrya*).

2.2.11.2.5. **yagız yèr → titremek**

Bu eşdizimsel grup, *yagız yèr* ‘kara toprak, yeryüzü’ eşdizimiyle *titremek* ‘titremek, sarsılmak’ kelimesinin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 2 örnekte rastlanmıştır.

- (1275) [DKP/E 71: 356] ...**yagız yèr titredi** || ...Yeryüzü titremiş. ▪ [DKP/JW 248: 836] Die braune Erde erbehte.
- (1276) [DKP/E 71: 360] ...**yagız yèr titredi** // ...Yeryüzü (tekrar) titremiş.

2.2.11.3. [---] ← **yagız yèr** → [---]

Eşdizimsel grup oluşturmayan 12 örnek tespit edilmiştir.

- (1277) [DKP/E 152: 2558-2559] ...yavlakıña **yagız yêr hatunu** [altı] [kat] tepreyü kamşayu közünmez mü... || ...kötülüğüne (karşı) yeryüzü kraliçesi altı kere sarsılıp sallanarak görünmez mi? ▪ [DKP/JW 572: 6750-6751] Scheint es nicht, als bebte die Erdgöttin wegen [sein]er Schlechtigkeit [vor Angst]?
- (1278) [DKP/E 225: 4737] [... öñ k]ürtükdeki **yagız yêr**... || kar yığımı ve çöldeki kara toprak... ▪ [DKP/JW 460: 4662] [...] die Erde in [jener] Wüste [wie...].
- (1279) [DKP/JW 564: 6586-6588] [[ol ugurta bo **yagız yer**]] [[hatunu altı törlüğün]] [täprädi kamşadı:] || [[In diesem Moment bebte diese Erdgöttin sechs Mal. || O anda, bu yeryüzü tanrıçası altı kez titredi.
- (1280) [DKP/JW 718: 9370-9372] **yagız yerdä** ag(i)rrak k[ök] k[alı]kda keñräk munuñ ädgülüg köñ[üli]n körüñlär: || Seht, meine Edlen, dieses tugendhafte und charismatische Wesen! Seht [se]in tugendhaftes Her[z], das schwerer ist als die Erde und weiter als der H[immel]! || Yerden ağır, gökten geniş, erdemli yüreğine bakın! eksik
- (1281) [DKP/JW 786: 10532-10534] [] ol **ya[gız] yer t(ä)ñri e[ti]gi yaratığı täg bi[r]** [] atl(i)g balık uluñ bar: || [Der Lehrer sagte:] [...] in [...] gibt es ei[ne] Stadt namens [...]pura, die gleichsam der Schmuck der braunen Erde ist. || Öğretmen dedi ki: Orada pura adında bir şehir var, kahverengi toprağın süsü gibi.
- (1282) [DKP/JW 842: 11533-11535] [...] kánt [...] körüp **yagız yer** [...] akru [akru] [...] || [...] Stadt [...] sehend Erde [...] gemessen [...]. || ...şehir... görüp kara toprak... nazik nazik...
- (1283) [DKP/JW 848: 11647-11648] [...] kork[-...]: **yagız yer** [...] || [...] fürch[ten...] Erde [...]. || ...korku.... dünya...
- (1284) [DKP/JW 854: 11763-11765] üstün kök kalıkda: [] tag yarmıkınta **yag(i)z yer** [] [t]urgursa[r] [] ölüm [] || [...] oben am Himmel, [...] Bergabhände und Erde [...] wenn man [e]richtet, [...] der Tod [...]. || gökyüzünde, [...] dağ yarısında ve toprak [...] [inşa ederken, [...] ölüm [...].
- (1285) [DKP/JW 228: 488-489] **yagız yer yüzün kan üzä bodup: beş ulug kanlıg ügüzlär akıtdı:** || Nachdem er (sc. Bhīṣma) das Antlitz der braunen Erde mit Blut (rot) gefärbt hatte, ließ er fünf große Blutmeere fließen.
- (1286) [DKP/JW 538: 6027] [**yagız**] [**y**er altı törlüg[in] täprädi k[amşadı:] || Die Erde bebte und er[zitterte] sechs Mal.

- (1287) [DKP/JW 370: 2991-2292] *anta ok bo ya[gız yer altı t]örlüg [ug]urın täpräyü[r ärdi:]* || Eben da bebte diese br[auene Erde] auf [sechsf]ache [We]ise [immer wieder]. || Orada kahverengi toprak altı şekilde tekrar tekrar titredi].
- (1288) [DKP/JW 874: 12117-12121] *[] oglı [ayagka] tägimlig-a [yagız yer altı törlüg] ugrın täprä[di:]* || [...], um [...] zu sein, [...] Sohn des [... sagte]: [...] o [Verehrungs]würdiger, [...die Erde] bebt[e] auf [sechsfache] Weise. Oğlu dedi ki: Ey muhterem, yer altı şekilde titredi.

2.2.12. yinçge kırkın ‘ince, narin cariyeye’

Yinçge kırkın eşdizimine 27 örnekte rastlanmıştır. Bu eşdizimin (1293) numaralı maddesinde *bir* kelimesi eşdizimin arasına girmiştir.

2.2.14.1. yinçge kırkın Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Grupları

Yinçge kırkın eşdiziminin *künt(e)ki* ← *yinçge kırkın* olmak üzere ön yönelimli 1 eşdizimsel grubu tespit edilmiştir.

[---]	← күнт(е)ки	← <i>yinçge kırkın</i>
-------	-------------	------------------------

Tablo 2.29. *yinçge kırkın* Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Olulturan Ögeler

2.2.14.1.1. күнт(е)ки ← yinçge kırkın

Bu eşdizimsel grup, *kün* ‘harem’ kelimesiyle *yinçge kırkın* ‘ince, narin cariyeye’ eşdiziminin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 7 örnekte rastlanmıştır.

- (1289) [DKP/E 70: 340-344] *[...oğlum]ın kızımın kamın kadaşımın tört türlüg süümin balıkımın uluşımın kent suzak күнт(е)ки yinçge kırkınlarımın barça bek meñü sakıntım erti...* || ...oğlum, kızımı, akrabalarımı, kardeşlerimi, dört kısımdan (oluşan) ordumu, memleketimi, şehri, köyü, haremdeki ince, narin cariyelerimi hep ebedi sanmışım. ▪ [DKP/JW 246: 820-824] Meine [Söhne], Töchter, Verwandten, mein viergliedriges Heer, meine Städte und mein Reich, Ansiedlungen und Dörfer und meine Konkubinen im Harem hatte ich alle für dauerhaft gehalten.
- (1290) [DKP/E 114: 1533-1536] *...anı eşidip күünteki yinçge kırkınlar buyruklar kamag k(a)ra bodun barça adrılmaklıg emgekin kurşap barıp...* || ...Bunu

işiten haremdeki ince narin cariyeler, vezirler, komutanlar (ve) bütün halk ayrılık acısına bürünerek varıp... ▪ [DKP/JW 426: 3980-3985] Als sie dies gehört hatten, wurden die im Harem befindlichen Konkubinen, die Minister und das gesamte einfache Volk allesamt wegen des Trennungsschmerzes (ganz) schwach und sie gingen und sprachen ergebenst zu König Sutasoma:

- (1291) [DKP/E 140: 2250-2252] ...*neçede kên tözün [yumşak savın] künteki yinçge [kırkınlarıña] inçe tēp tēdi...* || ...Hemen sonra (müşvik sözlerle) haremdeki ince (cariyelerine) şöyle dedi: ▪ [DKP/JW 526-528: 5778-5781] || Ein wenig [später sagte] er mit edlen und milden Worten zu seinen [Kon]kubinen des Harems:
- (1292) [DKP/E 160-161: 2817-2823] ...*ötrü mahendarasênê élig begniñ bo montag savın eşidip kunçuyı başın küünteki yinçge kırkınlar tēgitler buyruklar kamag k(a)ra bodun suvdın ünmiş balık teg yıglayu sıgtayu inaru berü agnadılar...* || Bunun üzerine Hükümdâr Mahendraséna'nın bu şekilde sözünü işiten kraliçesi başta olmak üzere haremdeki ince (narin) cariyeler, prensler, kumandanlar ve bütün halk sudan çıkmış balık gibi ağlayıp sızlayarak oraya buraya (koşuşturup) debelendiler. ▪ [DKP/JW 594: 7175-7181] Als sie da diese derartigen Worte des Königs Mahendrasena gehört hatten, da wälzten sich alle im Harem befindlichen Palastdamen mit seiner Ehefrau an der Spitze, die Prinzen, Minister und das gesamte einfache Volk wie aus dem Wasser geratene Fische weinend und klagend hin und her.
- (1293) [DKP/E 200: 3991-3993] ...*atasınıñ küninteki bir yinçge kırkın birle amranmak törü teginip törüsüz iş işledi...* || Babasının haremdeki ince, zarif bir cariyeye ile sevişip yanlış bir işledi. ▪ [DKP/JW 760: 10034-10036] Der gab sich mit einer Konkubine im Harem seines Vaters der Sexualität hin und tat unsittliche Dinge.
- (1294) [DKP/E 200: 3993-3994] ...*neçede ol tēgin künteki yinçge kırkın birle amranmak törü teginti anta ok ol tēginiñ anası bilip ukup tda ötleüyü erigleyü inçe tēp tēdi...* || ...Ne zaman o prens haremdeki ince, zarif cariyeye ile sevişti, işte o zaman o prensin annesi (bu işi) anlayıp (onu) engellemek için (ona) nasihat ederek şöyle dedi: ▪ [DKP/JW 760: 10036-10039] Jedes Mal wenn jener Prinz mit der Konkubine im Harem sexuell verkehrte, hatte die Mutter jenes Prinzen (davon) Kenntnis, hielt ihn zurück und ermahnte ihn folgendermaßen:

- (1295) [DKP/JW 526: 5765-5766] [*] küüntäki yinč[gä kırkınlar o]kıtgalı idtı: || [...]*
sandte er, um die Har[emsdamen], die sich im Harem befanden, [r]ufen zu
lassen. || ...haremdeki hanımları çağırmaq için gönderdi.

2.2.14.2. [---] ← yinçge kırkın → [---]

Eşdizimsel grup oluşturmayan 20 örnek tespit edilmiştir.

- (1296) [DKP/E 130: 2011-2016] *...ötrü hormuzta t(e)ηri hariçandrè èligke balıkın
uluşın buyrukların yinçge kırkınların edin tavarın barça kodmadın bérıp
ikileyü mitil balık... || Hükümdâr Hârisçandra'ya ülkeyi, yöneticileri, ince
cariyeleri, malı mülkü hiçbir şey bırakmadan verip, yeniden Mithilā (adlı)
ülkeye... ▪ [DKP/JW 556: 6400-6406] Dann gab Gott Indra dem König
Harişçandra seine Stadt und sein Land, seine Minister, seine Haremsdamen,
seinen Besitz insgesamt zurück, ohne (etwas) auszulassen, und installierte ihn
erneut auf dem Thron ds Königs in der Stadt Mithilā.*
- (1297) [DKP/E 140: 2239-2242] [*...e]gsüksüz altı t[ümen] [y]yinçge kırkınlar kelıp
èlig be[g]ke yinçürü töpün yükünüp tegresinte kavzayu olurtı[la]r... || ...tam
altmış bin ince, zarif cariyeye gelip Hükümdâra saygı göstererek, başını eğip
(Hükümdârın) etrafında (Hükümdârı) aralarına alıp (onu) çevreleyerek
oturdular. ▪ [DKP/JW 526: 5767-5770] Und voll[zähling] kamen die 60.0[00]
Haremsdamen herbei, verneigten sich mit dem Scheitel unter Verehrung vor
dem König und setzten sich rund um ihn herum nieder.*
- (1298) [DKP/E 141: 2276-2281] *...bo savag eşidip altı tümen yüz yèti yetmiş yinçge
kırkınlar yıglayu sıgtayu è[lig] begniş başdın adakıña tegi kodı yalgadılar... ||
...Bu sözü işiten altmış bin ince, zarif cariyeye ağlayıp sızlayarak hükümdârı
başından ayağına kadar okşadılar. ▪ [DKP/JW 528: 5809-5811] Die
Haremsdamen leckten schluchzend und seufzend den König vollstän[dig] von
Kopf bis Fuß.*
- (1299) [DKP/E 143: 2304-2308] *...kut kolunu [t]üketip altı tümen yinçge kırkınların
bramanlarka esirkençsiz köñülin buşı bérti || ...(Duasını) bitirip altmış bin
ince, zarif cariyeyi brahmanlara cömertçe sadaka (olarak) verdi. ▪ [DKP/JW
530: 5855-5858] Nachdem er endgültig solches gelobt hatte, gab er seine
60.000 Haremsdamen den Brahmanen ohne Reue als Almosen.*

- (1300) [DKP/E 144: 2338] ...[bo] monta[g] **yinçge kırkınlar** açığ ünin... || ...Bu şekilde ince, narin cariyeler acı seslerle... ▪ [DKP/JW 532: 5888-5892] Und ferner [dann] durch die erstickten Stimmen der Haremsdamen [...]
- (1301) [DKP/E 200: 4005-4006] [...yi]nçge **kırkınka** artukrak yapışyuk erti... || ...ince zarif cariyeye çok fazla tutkuluydu. ▪ [DKP/JW 760: 10048-10049] der Prinz, war der [schönen] Konkubine sehr verhaftet.
- (1302) [DKP/E 220: 4614] ...**yinçge kırkınlarını**... || ...ince, narin cariyelerinin... ▪ [DKP/JW 378: 3126] unsere mächtige Leidenschaft in Bezug auf Eure Haremsdamen entstanden ist,
- (1303) [DKP/E 221: 4626-4628] ...**yinçge kırkınlar** arj[ilar y(i)me törü]min cızıgımın ayman[çsız köñülün] ertdiler. || ...İnce, zarif cariyeler (ve) ermişler korkusuzca namusunu çiğnediler. ▪ [DKP/JW 378: 3138-3140] Die Haremsdamen und die Se[her] (Skt. *ṛṣi*) haben meine [Anordnung] und meine Richtlinie [ohne] Eh[rfucht] übertreten.
- (1304) [DKP/E 221: 4637-4639] ...tözün [t(e)ṛriye... bi]ziñ **yinçge kırkınlarığ** [körtükde⁵¹ amra]nmakımız kança bartı. || Ey, asil üstat! Bizim zarif cariyeleri gördüğümüzde şehvetimiz (bizi) nereye götürdü? ▪ [DKP/JW 380: 3155-3157] Edler [Gott], wohin ist [uns]ere [Leid]enschaft gegangen, [nachdem wir] die Haremsdamen [gesehen haben]?
- (1305) [DKP/JW 376: 3094-3099] bo m[u]ntag ol beş yüz arzılar udayaṇe eligniñ **yinçgä kırkınlarıṇa** yilinmāk köñülläri yüügärü bolmuş üçün: tört törlüg dyan: beş törlüg bügülänmäktin tayıp anta ok yemişliktä yerdä tüştilər: || Weil so (bei) jenen 500 Sehern (Skt. *ṛṣi*) eine Gesinnung entstand, die (durch) Anhaften an die Haremsdamen des Königs Udayana (gekennzeichnet war), glitten diese von den vierfachen Versenkungsstufen (Skt. *caturdhyāna*) und von den fünf Zauberkraften (Skt. *pañcābhijñā*) herab (d.h. sie verloren diese Fähigkeiten) und stürzten in eben diesem Obstgarten auf die Erde. || Kral Udayana'nın harem hanımlarına tutunan bu 500 görücü böyle bir tavır içinde olduğu için, dörtlü batan aşamalardan ve beş büyü gücünden aşağı kayarak aynı bahçeye düştüler.
- (1306) [DKP/JW 376: 3100-3102] mäniñ [amra]k **yinçgä kırkınlarım** munça keč kanca [bolurlar] ärki: || Wo [bleiben] denn nur meine [geliebte]n

⁵¹ Wilkens yayınında *yinçge kırkınlarığ* [köriip] şeklinde okunmuştur.

Haremsdamen so lange? || Sevgili harem hanımlarım bunca zamandır neredeler?

- (1307) [DKP/JW 378: 3105-3017] *bo savag äšidip elig bāg yinčgä k[ırkın]ların tiläyü barıp azok sög[üt] ... bardı:* || Als er diese Worte vernommen hatte, machte sich der König auf, seine Haremsdamen zu suchen, und begab sich [zu] einem asoka-Baum. || Bu sözleri işitince kral ayağa kalktı. Harem hanımlarını aramak için bir Asoka ağacına gitti.
- (1308) [DKP/JW 378: 3108-3111] *[beš yüz ar]žilar tapa [körüp a]žilar mäniñ [yinčgä] kırkınlarım] kılur siz [inčä te]p tedi:* || [Unverwandt] auf die [500 Seh]er (Skt. *ṛṣi*) [blickend, sprach er zu ihnen:] (Ihr) [S]eher (Skt. *ṛṣi*), [was] macht ihr [mit] meinen [Haremsdamen...]? || 500 falcıya sabit bir şekilde bakarak onlara şöyle dedi: Ey görücüler, harem cariyelerime ne yapıyorsunuz?
- (1309) [DKP/JW 420: 3860-3863] *[anta ötr]ü sutasome elig suvk[a] kirgülik toonın [kädip: hwa čäčä]kin etiglig sogık suvlıg [yulka] yinčgä kırkınları birlä čomgalı kirdi:* || [Da zog] der König Sutasoma sein Badegewand [an] und ging gemeinsam mit seinen Haremsdamen [in die Quelle] hinein, die mit [Blumen] geschmückt war und kaltes Wasser hatte, um zu tauchen. || Daha sonra Kral Sutasoma bornozunu giydi ve harem hanımlarıyla birlikte çiçeklerle süslenmiş ve dalış için soğuk suyu olan pınara girdiler.
- (1310) [DKP/JW 516: 5582-5585] *[yinčgä] kırkın[lar yar]sıp nāgülik bo arıgda [sämäkdä y]alñuz olurur s(ä)n:* || [Der Brahmane sagte zu Hariścandra:], Weshalb [... verach]test du die [Harem]sdamen und verweilts [a]llein in diesem Wald[]? || Hariścandra'ya şöyle dedi: “Neden harem hanımlarını hor görüyorsun ve bu ormanda tek başına yaşıyorsun?”
- (1311) [DKP/JW 518: 5625-5626] *yinčgä kırkın[ar inčä te]p tedi:* || Die [Haremsdamen] sagten: || Harem hanımları dedi ki:
- (1312) [DKP/JW 522: 5679-5681] *öz ordonosıña içgärü kirip kalın yinčgä kırkınlarıg körüp köñüliñä inčä te]p tedi:* || Als er seinen eigenen Palast betrat und die vielen Haremsdamen sah, da sagte er zu sich: || Kendi sarayına girip haremdeki birçok hanımı görünce kendi kendine şöyle dedi:
- (1313) [DKP/JW 526: 5767-5770] *[] tü[käl ä]gsüksüz altı t[ümän] [y]inčgä kırkınlar kälip elig b[äg]kä yinčürü töpön yükünüp tägräsintä kavzayu olurdı[la]r:* || Und voll[zähling] kamen die 60.0[00] Haremsdamen herbei, verneigten sich mit dem Scheitel unter Verehrung vor dem König und setzten sich rund um ihn

herum nieder. || Ve haremin 60,0[00] hanımı dolup taşı, krala saygıyla başlarını eğdiler ve onun etrafına oturdular.

(1314) [DKP/JW 530: 5846-5850] *[m(ä)n amtı morvant mončuk [] säcgülük taplaguluk [a]lp titgülük ıdalagu[luk yinčgä kır-]kınlarımın titär [m(ä)n] || [Ich] werde jetzt Perlen, [...] die den [...] liebenswert und angenehm sind [...] (sowie) meine [sc]hwer aufzugebenden [Harem]sdamen vershenken (wörtl. aufgeben). || Şimdi de vazgeçilmesi zor harem hanımlarıma sevimli ve hoş incileri hediye edeceğim.*

(1315) [DKP/JW 752: 9887-9889] *amtı bo yinčgä [kırkın... amran]mak köñülin [... ä]dgü sav söz sözlä/[...] || Jetzt diese Harem[sdamen...] mit [Leid]enschaft [...g]ute Worte sagen [...]. || Şimdi bu harem hanımları tutkuyla güzel sözler söylüyorlar.*

2.2.14. katıg ün ‘sert ses’

Katıg ün eşdizimine 23 örnekte rastlanmıştır. Bu eşdizimin (1326) numaralı maddesinde *y(a)vlak* kelimesi eşdizimin arasına girmiştir.

2.2.38.1. katıg ün Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Grupları

Katıg ün eşdiziminin *y(a)vlak* ← *katıg ün* olmak üzere ön yönelimli 1 eşdizimsel grubu tespit edilmiştir.

[---]	← <i>y(a)vlak</i>	← <i>katıg ün</i>
-------	-------------------	-------------------

Tablo 2.30. *katıg ün* Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler

2.2.38.1.1. *y(a)vlak* ← *katıg ün*

Bu eşdizimsel grup, *y(a)vlak* ‘kötü’ kelimesiyle *katıg ün* ‘sert ses’ eşdiziminin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 3 örnekte rastlanmıştır.

(1316) [DKP/E 153: 2613-2615] *anta ötrü ol [atava]kë yek korkgu teg y(a)vlak katıg [ünin] kıkırtı alakırtı. || Bunun üzerine Şeytan Ātavaka korkutucu sert sesiyle bağırıp haykırdı. ▪ [DKP/JW 574: 6804-6806] Daraufhin heulte jener Dämon Ā[tavaka] mit furchterregender und übler S[timme] auf.*

(1317) [DKP/E 183: 3490-3492] *korkgu teg körk meñiz tutup yavlak katıg ünin kıkırşu tr(i)jul badruk. || Yüzlerini korkunç hâle getirip kötü (ve) yüksek (bir)*

- sesle haykırıyordı. ▪ [DKP/JW 682: 8664-8666] Sie hatten ein furchtbares Aussehen angenommen, brüllten einander mit lauten Stimmen zu,
- (1318) [DKP/JW 262: 1108-1109] **y(a)vla/k katıg] ünlär äşidilür:** || Schlimme und [laute] Stimmen sin zu hören. || Kötü ve yüksek sesler duyulabilir.

2.2.38.2. katıg ün Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Grupları

Katıg ün eşdiziminin katıg ün → kıkır-(ış)-mak ve katıg ün → mañırt mañramak olmak üzere art yönelimli 2 eşdizimsel grubu tespit edilmiştir.

katıg ün →	kıkır-(ış)-mak →	[---]
	mañırt mañramak →	

Tablo 2.31. *katıg ün* Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler

2.2.38.2.1. katıg ün → kıkır-(ış)-mak

Bu eşdizimsel grup, *katıg ün* ‘sert ses’ eşdizimiyle *kıkır-(ış)-mak* ‘bağırarak, bağrırmak’ kelimesinin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 9 örnekte rastlanmıştır.

- (1319) [DKP/E 153: 2613-2615] *anta ötrü ol [atava]kê yek korkgu teg y(a)vlak katıg [ünün] kıkırtı alakırtı.* || Bunun üzerine Şeytan *Ātavaka* korkutucu sert sesiyle bağırıp haykırdı. ▪ [DKP/JW 574: 6804-6806] Daraufhin heulte jener Dämon Ā[tavaka] mit furchterregender und übler S[timme] auf.
- (1320) [DKP/E 183: 3490-3492] *korkgu teg körk meñiz tutup yavlak katıg ünün kıkırışu tr(i)jul badruk.* || Yüzlerini korkunç hâle getirip kötü (ve) yüksek (bir) sesle haykırıyordı. ▪ [DKP/JW 682: 8664-8666] Sie hatten ein furchtbares Aussehen angenommen, brüllten einander mit lauten Stimmen zu,
- (1321) [DKP/E 66: 212-215] *teñri yerinte toggay s(e)n tēser alku tamuluglar barça turup katag ünün kık(ı)rısu inçe tēp tēyürler.* || ‘Cennette (yeniden) doğacaksın’ denecek olsa, bütün cehennemlikler hep birden kalkıp yüksek sesle bağrışarak şöyle derler: ▪ [DKP/JW 238: 692-695] Du wirst im Himmel wiedergeboren werden, so würden sich alle Höllenbewohner erheben und mit lauter Stimme folgendermaßen schreien:
- (1322) [DKP/E 68: 281-283] *rakşaslar teg katıg ünün kıkıra tegirmileyü [turur]lar.* || (Avcılar, bizi) şeytanlar gibi kaba, kötü seslerle bağrışarak çepeçevre sararak

- kuşatıp dururlar. ▪ [DKP/JW 244: 761-763] Indem (die Jäger) mit lauten Stimmen wie rākşas schreien, haben sie (uns) umzitgelt.
- (1323) [DKP/E 70: 329-331] *bo montag kolı kesilmişin körüp belinleyü ögsüz osuglug bolup [ka]tıg ünin kıkıra inçe tēp tēdi.* || Kolunun bu şekilde kesildiğini görünce korkup bilincini kaybeder gibi olmuş. Yüksek sesle bağırarak şöyle demiş: ▪ [DKP/JW 246: 809-811] Als er sah, dass sein Arm abgetrennt wurde, war er entsetzt und gleichsam besinnungslos und brüllte mit [la]uter Stimme:
- (1324) [DKP/E 192: 3778-3781] *[anta] ötrü belinleg ç(a)ştanē élig tegresinte kolti sanınça yekler katıg ünin kık(ı)rışdılar alakırışdılar.* || Ondan sonra korkunç (bir şekilde) Hükümdâr *Castana*'nın çevresinde sayılamayacak kadar çok şeytan (toplanıp) kaba seslerle bağırıp çağırdılar. ▪ [DKP/JW 696: 8972-8975] [D]a riefen und schrieen die nach kotış zählenden Dämonen, die den furchtgebietenden König Caştana umgaben, mit lauter Stimme einander zu.
- (1325) [DKP/E 200: 4014-4017] *bo savag eşidip élig begniş künilik otı yürekinte tamutıp katıg ünin kıkıra inçe tēp tēdi.* || Bu sözü işiten hükümdârın yüreğinde kıskançlık ateşi tutuştu, sert sesiyle bağırarak şöyle dedi: ▪ [DKP/JW 760: 10057-10060] Als er diese Worte vernommen hatte, entzündete sich ein Eifersuchtsfeuer im Herzen des Königs, und er brüllte mit lauter Stimme:
- (1326) [DKP/JW 242: 739-740] *[katıg] yavlak ünin kıkırışu alakırdılar:* || Mit [lauten] und üblen Stimmen schrieen sie einander zu. || Birbirlerine yüksek ve kötü seslerle bağıldılar.
- (1327) [DKP/JW 558: 6457-6460] *ötrü [bo] [[aṭavake yäk katıg]] ünin kıkı[rıp] [[ül]]g[[ü]]süz sansız t[[ıml]](ı)glarıg ölürgä{gä}li ugradı:* || Da brüll[te dieser] [[Dämon Āṭavaka mit lauter]] Stimme und beabsichtigte, [[za]]h[[ı]]löse L[ebew]esen zu töten. || Sonra o iblis Āṭavaka, sayısız canlıyı öldürme niyetiyle yüksek bir sesle kükredi.

2.2.38.2.2. katıg ün → maṇırt maṇramak

Bu eşdizimsel grup, *katıg ün* ‘sert ses’ eşdizimiyle *maṇırt maṇramak* ‘bağırarak’ kelime grubunun yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 2 örnekte rastlanmıştır.

- (1328) [DKP/E 74: 445-446] *ay tözünüm katag ünin maḡirt maḡragıl* || Ey, asilim! Yüksek sesle bağır! ▪ [DKP/JW 260: 1056-1057] Mein Edler, ruft mit lauter Stimme,
- (1329) [DKP/E 74: 448-451] *anta ötrü kēmiçi er suparagē bodi(a)v(a)tnuḡ bo montag sözlemiş savın eşidüp katıg ünin maḡirt maḡradı* || Bunun üzerine gemici Bodhisattva *Supāraga*'nın bu şekilde söylediği sözleri dinleyip yüksek sesle bağırdı. ▪ [DKP/JW 260: 1059-1062] Nachdem der Kapitän die so vorgebrachte Rede des Bodhisattva *Supāraga* vernommen hatte, rief er mit lauter Stimme:

2.2.38.3. [---] ← **katıg ün** → [---]

Eşdizimsel grup oluşturmayan 12 örnek tespit edilmiştir.

- (1330) [DKP/E 103: 1265] *anta ok bodis(a)v(a)t yaḡa katıg ünin orladı.* || Bodhisattva fil hemen acı (bir) çığlık attı. ▪ [DKP/JW 362: 2854] Da schrie der Bodhisattva-Elefant mit lauter Stimme,
- (1331) [DKP/E 164: 2915-2918] *irig sarsıḡ savlıḡ luular bir ikintike küvenç köñül öritip ertingü katıg ünin et(i)neyürler...* || kötü kaba sözlü ejderhalar karşılıklı mağrurluk besleyip son derece sert sesleriyle kükrerler. ▪ [DKP/JW 608: 7447-7450] Die *nāgas*, die grobe und unflätige Worte (Skt. *pāruṣyavāda*) gebrauchten, brachten in Bezug aufeinander Hocmut hervor und brüllten mit sehr lauter Stimme.
- (1332) [DKP/E 170: 3073-3074] *tagunçı t(i)nlıḡ katıg ünin sıḡtasar ol érinç tnl(i)ḡlar...* || Dedikoducu canlı kaba sesiyle ağlasa, o zavallı canlılar... ▪ [DKP/JW 626: 7708-771] Wenn ein Spötter (dann) mit lauter Stimme klagt, (so) fallen jene elenden Wesen ebenfalls allesamt in die Klage ein, (wobei) aus ihren Mündern Flammen hervorkommen.
- (1333) [DKP/E 174: 3224-3326] *...katıg ünin⁵²...* || ...sert sesiyle... ▪ [DKP/JW 650: 8120-8121] lachen miteinander mit lauter Stimme.
- (1334) [DKP/E 181: 3435-3436] *anta ok upasēnē arhant katag ünin üntedi.* || Bunun üzerine *Upasena* (adlı) arhant acı (bir şekilde) feryat etti. ▪ [DKP/JW 348: 2611-2612] Sogleich schrie der arhat *Upasena* mit lauter Stimme auf:

⁵² Wilkens yayınında *katıg ünin külüş[ü]rler* şeklinde okunmuştur.

- (1335) [DKP/JW 390: 3325-3331] [] *b[u]lmağuluk aš [] [] yüräkin tartmış täg [] [ınaru] bärü agnap katıg ünin [] tolp inđriları kaçıg[ları... tä]ğšilip k[o]rkğu täg [] yänä []: || [...] jener [...] unerreichbare Speise [...] als hätte man sein Herz herausgerissen [...] wälzte er sich [hin] und her und mit lauter Stimme [klagend...] alle seine Sinne (Skt. *indriya*) und [seine Gesichtsfarbe ver]änderte sich [...] furchtbar [...] wiederum. || o ulaşılmaz yiyecek, sanki kalbi yerinden sökülmüş gibi, atıp döndü ve yüksek sesle inledi, tüm duyuları ve ten rengi yeniden korkunç bir şekilde değışti.*
- (1336) [DKP/JW 490: 5190-5191] *bo muntag sakınıp kotuz öküz ymä katıg ünin mañradı: || Solches überlegend, muhte der Yakbulle mit lauter Stimme. || Bunu düşünen boğa Yakbulle yüksek sesle mırıldandı.*
- (1337) [DKP/JW 576: 6833-6837] [] *sığınçsız [] kača katıg ü[nin] korkğu täg y(a)vl[ak] kök altın y[agız yer täprädi kam]şadı: || [...] fliehend [... und brüllte mit] lauter S[timme] fürchterlich und übe[l, so dass oben] der Himmel und unten die E[rde beb]ten []. || kaçarak, yüksek sesle o kadar korkunç ve kötü bir şekilde kükredi ki, yukarıdaki gökleri ve aşağıdaki dünyayı salladı.*
- (1338) [DKP/JW 596: 7251-7256] *anta ötrü buyruklar ä[mgäk]lig äsürtgü suvsuşın äsürmi[ş] osuglug bolup [müyüz] baka katıg ü[nin] bir ikintiškä [inčä tep] teşdilär: || Daraufhin waren die Minister gleichsam berauscht durch den Rausctrank des L[eidens] und [mit] S[timmen] hart wie (Panzer von) [Schild]kröten sprachen sie [folgendermaßen] zueinander: || Bunun üzerine vaizler adeta ıstırap sarhoşluğuyla sarhoş oldular ve birbirleriyle kaplumbağa gibi sert seslerle şöyle konuştular:*
- (1339) [DKP/JW 762: 10106-10111] [] *ölügi [] [tä]v kür s[akıncın] katıg ünin sıgtayu tö[p]ön yatıp artokrak ämgäklig osuglug kılınıp inčä tep tedı: || [...] seine Leiche [...unter Vortäusch]ung [...] laut klagend fiel er mit seinem Gesicht (zur Erde) nieder [...] und er sagte, indem er sich sehr leiend stellte: || Cenazesı yalandan yüksek sesle ağlarken, yüzüstü yere kapandı ve secdeye varırmış gibi yaparak:*
- (1340) [DKP/JW 894: 12504-12508] [] *ötr[ü] četavan sä[ñräm] örü kö[türüp] katıg ünin [] atap inčä [beš] || Darauf[hin...] Jetavana-Kl[oster...] hob er seinen [...] mit lauter Stimme [...] rief er den [...]und sagte]: || Bunun üzerine yüksek sesle sesini yükselterek Jetavana Manastırı'nı çağırđı ve şöyle dedi:*

(1341) [DKP/JW 490: 5184-5186] *näčädä ünürintin taşgaru ünsär anta ok bir katag ünin ätnäyür*: || Sobald er aus seiner Höhle gekommen war, pflegte er sogleich laut zu brüllen. || Mağarasından çıkar çıkmaz yüksek sesle kükrüyordu.

2.2.15. t(e)rs körüm-(lüg) ‘ters düşünce, art niyet, yanlış kanaat’

T(e)rs körüm-(lüg) eşdizimine 21 örnekte rastlanmıştır.

2.2.15.1. t(e)rs körüm-(lüg) Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Grupları

T(e)rs körüm-(lüg) eşdiziminin *t(e)rs körümlüg* → *tñl(i)g* ve *ters körüm* → *öritmek* olmak üzere art yönelimli 2 eşdizimsel grubu tespit edilmiştir.

<i>t(e)rs körüm-(lüg)</i> →	<i>tñl(i)g</i> →	[---]
	<i>öritmek</i> →	

Tablo 2.32. *t(e)rs körüm-(lüg)* Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler

2.2.15.1.1. t(e)rs körüm-(lüg) → tñl(i)g

Bu eşdizimsel grup, *t(e)rs körüm* ‘yanlış kanaat’ eşdizimiyle *tñl(i)g* ‘canlı, varlık’ kelimesinin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 5 örnekte rastlanmıştır.

(1342) [DKP/E 199: 3975-3978] ...**t(e)rs körümlüg tñl(i)g**⁵³... *atın atanmak y(i)me edgü ermez takı ne... k(e)rgek t(e)rs körümin öritip*⁵⁴ *ayığ kılınç bolgusun* || ...yanlış kanaatli canlı... ...gerek. Yanlış kanaat beslemenin günah olmasından ▪ [DKP/JW 758: 10018-10021] *Daher ist es auch nicht gut, den Namen eines Wesens mit häretischer zu erwecken und (so) Vergehen zu erwerben.*

(1343) [DKP/JW 740: 9666-9669] *kim t(ä)rs körümlüg*⁵⁵ *utun yavlak: ärtiñü b(ä)k katıg ol bo yetinčsiz yagız yer kim t(ä)rs körümlüg t[ñl(i)gıg] agruklamatın kötürü tutar*: || Es gibt kein solches Vergehen, das dermaßen niedrig und schlecht wäre wie die häretische Ansicht (Skt. *mithyādr̥ṣṭi*). Sehr fest und hart ist (nämlich) diese unfassbare Erde, dass sie ein L[ebewesen] mit falcher Ansicht (Skt. *mithyādr̥ṣṭi*) zu empfinden. || Sapkın görüş kadar adi ve kötü diye

⁵³ Wilkens yayınında *tñl(i)gñi* şeklinde okunmuştur.

⁵⁴ Bu eşdizimsel grup, *ters körüm öritmek* eşdizimsel grubunda gösterilmiştir.

⁵⁵ Eşdizimsel grup oluşturmayan bölümde gösterilmiştir.

bir suç yoktur. Bu anlaşılmaz dünya o kadar katı ve serttir ki, yanlış bir görüşe sahip bir canlı bunu hisseder.

- (1344) [DKP/JW 740: 9669-9671] *tükäl bilgä [t(ä)ñri] t(ä)ñrisi burhan t(ä)rs körümlüg tnl(i)glarıg ä[msiz] yürüntägsiz ol tep y(a)rlıkadı: || Der vollkommen weise [Götter]gott Buddha hat die Lebewesen mit häretischer Ansicht (Skt. *mithyādr̥ṣṭi*) als unheilbar zu bezeichnen geruht. || Tam bilge Tanrı Buda, sapkın görüşlere sahip canlıları tedavi edilemez olarak tanımlamayı emretti.*
- (1345) [DKP/JW 742: 9697-9700] *kaltı ((näçük)) ölmış kişig ol'ok ätözin ikiläyü turgürgäli bulmaz ärsär ançulayu ymä [t](ä)rs körüm/lüg] tnl(i)gnıñ tamudın [] || Wie man nämlich einen verstorbenen Menschen, d.h. diesen seinen Körper, nicht wieder beleben kann, ebenso [vermag] man einen Menschen mit [h]äretischer Ansicht (Skt. *mithyādr̥ṣṭi*) [... nicht] aus der Hölle [zu erretten]. || Zira bir ölüyü, yani bedenini diriltemeyeceği gibi, sapık görüşlü bir insanı da cehennemden kurtaramaz.*
- (1346) [DKP/JW 740: 9673-9675] *t(ä)rs körümlüg tnl(i)g t(ä)ñri burhannıñ yüz k(a)lp üç asankedakı ämgäklärin tud[a] [tu]tar: || Lebewesen mit häretischen Ansichten (Skt. *mithyādr̥ṣṭi*) halten die Leiden des göttlichen Buddha von 100 kalpas und drei asaṃkyeyas zurück (sc. sie verursachen, dass) diese Leiden weiterhin bestehen). || Sapkın görüşlere sahip varlıklar, ilahî Buda'nın 100 kalpa ve üç asaṃkyeya ıstırabını dizginler ve bu ıstıraplar devam eder.*

2.2.43.1.2. ters körüm → öritmek

Bu eşdizimsel grup, *t(e)rs körüm* 'yanlış kanaat' eşdizimiyle *öritmek* 'beslemek, yetiştirmek' kelimesinin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 2 örnekte rastlanmıştır.

- (1347) [DKP/JW 742: 9696 9697] *kim t(ä)rs körüm öritsär anıñ [ä]mi yürüntägi alı altağı yok: || Wer (jdeocho) die häretische Ansicht (Skt. *mithyādr̥ṣṭi*) entstehen lässt, für den gibt es kein Heilmittel und keine (geignete) Methode. || Sapkın görüşe yol açanların tedavisi ve yöntemi yoktur.*
- (1348) [DKP/JW 318: 2130-2131] *bo t(ä)rs körüm öritmäklig [ayıg] kılı[n]ç ol: || Dies ist das Vergehen des Erweckens von Zorn und Hass. || Bu, öfke ve nefret uyandırma suçudur.*

2.2.15.2. [---] ← ters körüm-(lüg) → [---]

Eşdizimsel grup oluşturmayan 14 örnek tespit edilmiştir.

- (1349) [DKP/E 203: 4083] ...*bilge biligin t(e)rs körüm*... || ...bilgeliğiyle yanlış kanaati... ▪ [DKP/JW 782: 10454-10456] Mit [ebe]n [jener] Weisheit [der Buddhas] hat er geruht, die häretische Ansicht (Skt. *mithyādṛṣṭi*).
- (1350) [DKP/E 203: 4084-4087] ...*t(e)rs körümüg këtermez biz tēp a[n]ın üküş tnl(i)glar t(e)rs körümke tezgeyler* || yanlış kanaati (içimizden) atmayız dedikleri için pek çok canlı yanlış kanaate kapılacaklardır. ▪ [DKP/JW 782: 10456-10459] In[soweit] auch wir die häretische Ansicht (Skt. *mithyādṛṣṭi*) nicht entfernt haben, eilen deshalb viele Lebewesen zur häretische Ansicht (Skt. *mithyādṛṣṭi*).
- (1351) [DKP/JW 380: 3184-3187] *öglüg köñüllüg bark yarıkın kädip utru tuşmış t(ä)rs körümlüg luularıg barča tuğ ucuz kılıp utar ärdi*: || Er legte seinen festen Panzer der Überlegung an, machte die *nāgas* der falschen Ansicht (Skt. *mithyādṛṣṭi*), auf die er traf, allesamt verächtlich und besiegte sie. || Güçlü muhakeme zırhını kuşandı, karşılaştığı hatalı görüş *nāgalarını*, hepsini küçümsedi ve bozguna uğrattı.
- (1352) [DKP/JW 722: 9430-9432] *anta 'ok puraneda ulatı altı [t(ä)rs a]zag nomlug bahşılarnıñ t(ä)rs körüm/i nä ä]rsär tusulmadı*: || Eben damals hat die falsche Ansicht (Skt. *mithyādṛṣṭi*) der sechs [häretischen] Irrlehrer wie Pūraṇa etc. (ihnen) [über]haupt nichts genützt. || Tam o sırada Pūraṇa vb. gibi altı sapkın sahte öğretmenin yanlış görüşü hiçbir işe yaramadı.
- (1353) [DKP/JW 740: 9671-9673] *s(a)tyanuprivart tilin üküş ugrın t(ä)rs körümüg yerä münäyü y(a)rlıkayuk ol*: || Bei zahlreichen Gelegenheiten hat er geruht, die häretische Ansicht (Skt. *mithyādṛṣṭi*) mit seiner *satyānupravṛtta*-Zunge zu tadeln. || Birçok kez *Satyānupravṛtta* diliyle sapkın görüşü kınamaya tenezzül etti.
- (1354) [DKP/JW 740: 9675-9680] *[k]im kayu kişi t(ä)rs körümlüg äsürtgü suvsuşın äsürmüş ärsär: k[a]ñ[ımız] on küçlüg şakılar aržisınıñ nomlug ä[tözin] öñi öñi adırıp kämışip: ulug [y(a)rlıkančuçi köñül] in tuğ uçuz osuglug kalm[ış tört] [t]örlüg korkınčsız bilg[ä bilig]* || Obwohl sich manche Menschen an dem Rauschtrank der häretischen Ansichten (Skt. *mithyādṛṣṭi*) berauscht haben, hat unser Vater den *dharma-K[örper]* des mit den zehn Kräften (Skt. *daśabala*)

ausgestatteten Sehers der Śākyas gänzlich zerteilt und mit [seinem] großen [Mitleid...] (Skt. *mahākaruṇā*) [...] gleichsam verächtlich gemacht, [vier]fachen Furchtlosig[keiten (Skt. *vaiśāradya*) ...] || Her ne kadar bazı insanlar sapkın görüşlerin sarhoşluğu ile sarhoş olmuş olsa da, Babamız Śākyas'ın on güçlü kahininin dharma bedenini tamamen parçalamış ve büyük merhametiyle aşağılamayı sempatik, dört kat korkusuzluk haline getirmiştir.

- (1355) [DKP/JW 742: 9681-9684] *yag[ıısı anču]layu ymä [t(ä)rs] körüm ol tep bilmiş [k(ä)rgäk:]* || [Wie...] der fei[n] des [...ist, eben]so [muss man] erkennen, dass die [häretische] Ansicht (Skt. *mithyādr̥ṣṭi*) [...] ist. || Düşman nasılsa, sapkın görüşün de öyle olduğunu anlamak gerekir.
- (1356) [DKP/JW 742: 9686-9689] *[] nācūk arıgın siḍ tilägüci [] [ol] arıgsızka irak barır ärsär anču[layu ymä] [ö]glüg köñül(l)üg kişi yalñok t(ä)rs körümkä irak barmış k(ä)rgäk:* || Wie jemand in Reinheit die Vollendung (Skt. *siddhi*) erstrebt und sich von [jenen] Unreinheiten entfernt, eben[so] muss ein verständiger Mensch sich von der häretischen Ansicht (Skt. *mithyādr̥ṣṭi*) entfernen. || Kişi saflıkta mükemmellik için çabalayıp kendini bu kirliliklerden uzaklaştırdığı gibi, anlayışlı bir insan da sapkın görüşlerden dönmelidir.
- (1357) [DKP/JW 742: 9689-9692] *nācūk ymä isig özi [yü]räklig kişi yavlak sakınçl(ı)g kılıç eliglig [yagı]sıntın tüzär ärsär: ançulayu ymä t(ä)rs [körü]mkä irak täzgülik ol:* || Wie ein Mensch, dem sein Leben am [He]rzen liegt, vor seinem übel gesinnten [Fein]d, der ein Schwert in der Hand halt, flieht, ebenso muss man vor der häretischen [Ansich]t (Skt. *mithyādr̥ṣṭi*) fliehen. || Canını umursayan bir adam, kötü niyetli düşmanından elinde bir kılıçla kaçarken, sapkın görüşten de kaçması gerekir.
- (1358) [DKP/JW 766: 10182-10185] *tö[zün oglum] bo yertinçüdä antag köni k[örüm]lüg t[(ı)nlıglar y]ok kim bodis(a)t(a)vlar yint[ä]m t(ä)rs körümüg ketärgälir üçün burhan kutın tiläyürlär:* || [Mein] ed[ler Sohn], es gibt in dieser Welt [k]eine solchen W[esen] mit rechter A[nsicht] (Skt. *samyagdr̥ṣṭi*), welche den Boddhisattvas gleichkämen oder so tugendhaft (wie diese) wären). Den die Boddhisattvas streben nach der Buddhaschaft, nur um die häretische Ansicht (Skt. *mithyādr̥ṣṭi*) zu entfernen. || Asil oğlum, bu dünyada doğru görüşlü c(anlılar y)ok. Şayet Bodhisattvalar tamamıyla yanlış düşünceyi giderebilmek için Buda saadetini diliyorlar.

- (1359) [DKP/JW 768: 10217-10220] [*an*]ta ok [**t(ä)rs körüm/lüg nizvani**] [] [*ta*]rıkıp [] [ö]ñäd(*d*): || Indem eben [d]a der kleša der [falchen Ansicht] (Skt. *mithyādr̥ṣṭi*) sich [ent]fernt hat, hat sich [... ge]bessert. || Kleša yanlış görüşten uzaklaşırken, iyileşti.
- (1360) [DKP/JW 786: 10541-10543] *biligsiz uguşlug tnl(ı)glar yänä t(ä)rs [k]ö[rüm]* [] *näčük* [] || Die Wesen vom unwissenden Geschlecht wiederum, wieso [haben] sie [in ihrer] [A]n[sicht] (Skt. *mithyādr̥ṣṭi*) [...]? || Öte yandan, cahil cinsin varlıkları, neden onların görüşünde?
- (1361) [DKP/JW 740: 9665-9667] *ančulayu bilgil tözün oglum-a antag ayıg kılınč yok kim t(ä)rs körümčä täñlig utun yavlak:* || Erkenne Folgendes, mein edler Sohn! Es gibt kein solches Vergehen, das dermaßen niedrig und schlecht wäre wie die häretische Ansicht (Skt. *mithyādr̥ṣṭi*). || Bunun farkına var, asil oğlum! Sapkın görüş kadar adi ve kötü diye bir suç yoktur.

2.2.16. yumşak sav-(lg) ‘yumuşak söz’

Yumşak sav-(lg) eşdizimine 18 örnekte rastlanmıştır.

2.2.16.1. yumşak sav-(lg) Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Grupları

Yumşak sav-(lg) eşdiziminin ön yönelimli *tözün* ← *yumşak sav* olmak üzere ön yönelimli 1 eşdizimsel grubu tespit edilmiştir.

[---]	← <i>tözün</i>	← <i>yumşak sav-(lg)</i>
-------	----------------	--------------------------

Tablo 2.33. *yumşak sav* Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler

2.2.16.1.1. *tözün* ← *yumşak sav-(lg)*

Bu eşdizimsel grup, *tözün* ‘asil’ kelimesiyle *yumşak sav* ‘yumuşak söz’ eşdiziminin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 6 örnekte rastlanmıştır.

- (1362) [DKP/E 100: 1175-1178] ...*anta ötrü badra hatun elig begke etözin sevitgelir üçün kün küniñe tözün yumşak savlar söz[leyür ert]i* || ...bununla birlikte Kraliçe *Bhadrā* Hükümdâra kendini sevdirmek için her gün yumşak (ve) sevecen sözler söylüyordu. ▪ [DKP/JW 356: 2745-2748] Und folglich [p]fleg]te die Königin *Bhadrā*, um den König in sich verliebt zu machen (wörtl. ihren Körper lieben zu lassen), von Tag zu Tag edle und sanfte Worte zu liebte.

- (1363) [DKP/E 159: 2784-2786] ...ötrü m(a)hënd(a)rasene élig beg bütün bal[ıkdaki otaçılarka] **tözün yumşak savın olarka inçe tēp tēdi...** || ...Sonra (Hükümdâr) Mahendraséna şehirdeki bütün (hekimleri toplayıp) müşvik sözlerle onlara şöyle dedi: ▪ [DKP/STF 138: 1147-1150] Затем правитель Махендарасена обратился ко всем лекарям в городе и в учтивых и мягких выражениях сказал им так: || Daha sonra Mahendarasena hükümdârı şehirdeki tüm hekimlere hitap etti ve onlara nazik ve yumuşak ifadelerle şöyle dedi: ▪ [DKP/JW 590: 7134-7136] Da [rief] König Mahendrasena alle [Ärz]te [in] der Sta[dt] (zusammen) und sagt[e] mit edlen und sanften Worten zu ihnen:
- (1364) [DKP/E 175: 3252-3253] ...ol uzun turkaru köni kértü **tözün yumşak savl(ı)g bolurlar...** || ...(Onlar) daima doğru, asil ve yumuşak sözlü olurlar. ▪ [DKP/JW 652: 8146-8147] Sie benutzen immer (nur) wahrhaftige, edle und milde Worte.
- (1365) [DKP/STF 122: 983-985] ötrü xariçantri elig buyruq-ların oqıp **töz-ün yumşaq savı[n]** olar-qa inča te[p tēdi:] || Тогда правитель Харичандра созвал своих советников и в выражениях мягких и обходительных сказал им так: || O zaman hükümdâr Hariçandra danışmanlarını çağırđı ve yumuşak ve nazik ifadelerle onlara şöyle dedi: ▪ [DKP/JW 522: 5697-5699] [D]a [rief] der König Hariścandra [seine Minister] und sagte mit [ed]len und milden Worten zu ihren:
- (1366) [DKP/JW 342: 2497-2500] [ötrü] ök yāᅇgāsi ragagayini [] **tözün yu[mša]k sav [] upa[seneni]ᅇ köᅇ[ülin]** || Darauf[hin...] eben seine Schwägerin Rāgagāyini [...], nachdem sie die edlen und sa[nfte]n Worte [gehört hatte, verstand sie] die Gesin[nung] Upa[senas]. || Bunun üzerine yengesi Rāgagāyini, asil ve nazik sözleri duyduktan sonra, Upasena'nın ruhunu anladı.
- (1367) [DKP/JW 608: 7441-7446] amtı y(a)vlak sa[vlig tnl(i)g]lar yānā bir ikintikā e[rig sarsıg sözlāklig okın [] sūᅇšüp köᅇüldāki yürākd[āki] **tözün yumşak savlarıg bar[č]a yok yodun kılurlar:** || Indem jetzt diejenigen [Lebewes]en, [welche] schlimme Wor[te gebrauchen], einander wiederum mit dem Pfeil bekämpfen, der daraus besteht, dass sie zueinander g[robe] und unflätige Worte (Skt. pāruşyavāda) sagen, machen sie die edlen und sanften Worte im Herzen allesamt zunichte. || Şimdi, birbirine kaba ve çirkin sözler söylemekten ibaret olan dart ile yine birbirleriyle savaşarak, kötü söz kullanan bu canlılar, kalplerindeki asil ve yumuşak sözleri hep birlikte yok ederler.

2.2.16.2. yumşak sav-(lg) Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Grupları

Yumşak sav-(lg) eşdiziminin *yumşak sav* → *sözlemek* olmak üzere art yönelimli 1 eşdizimsel grubu tespit edilmiştir.

<i>yumşak sav</i> →	sözlemek →	[---]
---------------------	------------	-------

Tablo 2.34. *yumşak sav* Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler

2.2.16.2.1. yumşak sav → sözlemek

Bu eşdizimsel grup, *yumşak sav* ‘yumuşak söz’ eşdizimiyle *sözlemek* ‘söylemek’ kelimesinin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 3 örnekte rastlanmıştır.

- (1368) [DKP/E 100: 1175-1178] ...*anta ötrü badra hatun elig begke etözin sevitgelir için kün küniñe tözün yumşak savlar söz[leyür ert]i* || ...bununla birlikte Kraliçe *Bhadrā* Hükümdâra kendini sevdirmek için her gün yumuşak (ve) sevecen sözler söylüyordu. ▪ [DKP/JW 356: 2745-2748] Und folglich [pflug]te die Königin *Bhadrā*, um den König in sich verliebt zu machen (wörtl. ihren Körper lieben zu lassen), von Tag zu Tag edle und sanfte Worte zu liebte.
- (1369) [DKP/E 187: 3609-3610]*rakşas bar ol rakşas barıp edgü yumşak savlar sözlep erüş üküş tnl(i)glarıg ölürür...* || ...O şeytan güzel, tatlı sözler söyleyerek pek çok canlıyı öldürmektir. ▪ [DKP/JW 688: 8804-8805] Jener rākşasa geht (los), spricht gute und snafte Worte und tötet (dann) viele Lebewesen.
- (1370) [DKP/E 168: 3026] ...*yumşak savag*⁵⁶... || ...yumuşak sözü... ▪ [DKP/JW 612: 7513] ...Sanfte Worte...

2.2.16.3. [---] ← yumşak sav-(lg) → [---]

Eşdizimsel grup oluşturmayan 10 örnek tespit edilmiştir.

- (1371) [DKP/E 92: 971-972] ...*tözün yavaş tö[rülüğ tokulug tetik] odgurak yumşak [savl(1)g ertiler]...* || ...Asil, halim salim, (faziletli, akıllı), yumuşak (sözlü idiler.) ▪ [DKP/JW 336: 2398-2399] [Sie waren] edel und mil[d], dharmage[mäß und klug] und [führten] offensichtlich (nur) sanfte [Worte im Mund].

⁵⁶ Wilkens yayınında *yumşak sav sözlegeli* şeklinde okunmuştur.

- (1372) [DKP/E 131: 2040-2042] ...*şaki[larnıñ arji]sı umuğ inag tükel [bilge t(e)ñri t(e)ñrisi] burhan yumşak savın...* || ...*Śākyaların* evliyası, ümidimiz, tam bilge Tanrılar Tanrısı Buda yumuşak sözlerle... ▪ [DKP/STF 84: 542-544] праведник из рода Шакья совершенно [мудрый бог богов] Будда некогда разговаривал учтиво. || Şakya soyundan gelen salih bir adam, kusursuz [tanrıların bilge tanrısı] Buda bir zamanlar kibarca konuştu. ▪ [DKP/JW 500: 5318-5321] Dervollkommen [w]eise Gott Buddha, der Seher der Śākyas, die Hoffnung und Zuflucht, hat mit sanften Worten immer Rechtes gesagt.
- (1373) [DKP/E 139: 2204-2205] ...*ötrü [hariçandrè tegin ya]lgan yumşak savın*⁵⁷... || ...Sonra (Prens *Hāriscandra*) kandırıcı, yalan sözlerle... ▪ [DKP/JW 514-516: 5564-5566] Als da [Prinz Hariścandra die schmei]chlerischen und sanften Worte [vernommen hatte],
- (1374) [DKP/E 140: 2250-2252] ...*neçede kəntözün [yumşak savın] künteki yinçge [kırkınlarıña] inçe tēp tēdi...* || ...Hemen sonra (müşvik sözlerle) haremdeki ince (cariyelerine) şöyle dedi: ▪ [DKP/JW 526-528: 5778-5781] Ein wenig [später sagte] er mit edlen und milden Worten zu seinen [Kon]kubinen des Harems:
- (1375) [DKP/E 142: 2288-2289] ...*yürekin katrunup ükü[ş yum]şak savın ötleyü eri[gleyü...]* || ...yüreğini kuvvetlendirip pek çok tatlı sözle nasihat ederek... ▪ [DKP/JW 528: 5818-5820] mit zahlreichen [edlen] und [sanf]ten Worten sagte er aufmunternd [zu ihnen]
- (1376) [DKP/STF 154: 1285-1287] /// *täg töz-ün yavaş köngül[lüg yumşa]q savliq yrliqançuçi [könullüg] ///* || ... благородное, мягкое сердце, подобное существам с [обходительными] ... речами и сострадательным [сердцем] ... || ... asil, yumuşak kalp... [nazik] varlıklar ... gibi ... sözlerle ve merhametli bir [kalple] ... ▪ [DKP/JW 782: 10479-10483] Er [hegte] schlechte [Absichten] gegen Menschen, die ein edles und sanftes Gemüt wie [... hatten], die [milde] Worte gebrauchten und mitlei[dig waren].
- (1377) [DKP/JW 244: #773-#779] [*bodi*](a)t(a)v *sigun [beş yüz sigun]larnıñ bo munçulayu k[ä]yir[känçig sav]ların äšidip y(a)rliqançuçi köñ[ül] üzä tötä titräyü. üküš azunlarda bärü adınlarig adalıg üdlärintä ögirtü ögränmiş yağlıg yumsak savın olarka inçä tep tedi:* || Als der [Bodhis]attva-Maral diese

⁵⁷ Wilkens yayınında *yumşak savın [ešidip]* şeklinde okunmuştur.

derartig mitleid[erregenden Wor]te der [500 Marale] hörte, erbebte er vor Mitleid und sprach mit sanften Worten, die er in zahlreichen Existenzen gelernt hatte, in Zeiten der Gefahr zur Aufmunterung anderer zu (gebrauchen), folgendermaßen zu ihnen: || 500 geyiğin bu zavallı sözlerini duyan Bodhisattva geyik, acıyarak titredi ve tehlike zamanlarında başkalarını neşelendirmek için sayısız varoluşa öğrendiği yumuşak sözlerle onlara şöyle dedi:

- (1378) [DKP/JW 464: 4719] **yumşak s[av]**... || [...] sanfte W[orte...] || ...yumuşak sözler...
- (1379) [DKP/JW 570: 6718-6720] *kök ražv(a)rt [önlüg] [[közin seni tapa]] körüp [[üntäyür tæg yumsak]] savın []*: || Er blickt [[mit seinen Augen]], die blau wie Lapislazuli sind, [[auf dich und mit sanften]] Worten [[wird er]] [...], [[als riefte er]] [dich]. || Lapislazuli gibi mavi gözleriyle sana bakıyor ve yumuşak sözlerle seni çağırıyormuş gibi yapıyor.
- (1380) [DKP/JW 714: 9312-9313] **yumşak savın yalganturu olarka inčä t[ep] tedi**: || Mit sanften Worten sprach er, (über seine wirkliche Absicht) hinwegtäuschend, zu ihnen: || Yumuşak sözlerle, yalan söyleyerek (gerçek niyetini) onlara konuştu:

2.2.17. **tört sıñar** ‘dört bir yan, her taraf’

Tört sıñar eşdizimine 15 örnekte rastlanmıştır.

2.2.17.1. **tört sıñar Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Grupları**

Tört sıñar eşdiziminin *törtđin sıñar* → *körmek* olmak üzere art yönelimli 1 eşdizimsel grubu tespit edilmiştir.

<i>tört sıñar</i> →	<i>körmek</i> →	[---]
---------------------	-----------------	-------

Tablo 2.35. *törtđin sıñar* Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler

2.2.17.1.1. **törtđin sıñar** → **körmek**

Bu eşdizimsel grup, *tört sıñar* ‘dört bir yan’ eşdizimiyle *körmek* ‘görmek’ kelimesinin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 7 örnekte rastlanmıştır.

- (1381) [DKP/E 63: 112-116] *...ol érinç ölümçi tnl(ı)g érnin yalvanu isig öziñe umuğı üzülüp kim erser özümke ara turgay mu tęp umug inag tileyü **törtđin sıñar***

körür... || ...O zavallı, ölüme mahkûm canlı, dilini çıkarıp, dudaklarını yalayarak yaşamından ümidi kesmiş (bir hâlde): Benim yerime geçecek kimse yok mu? diye umut arayarak dört tarafına bakınır. ▪ [DKP/JW 232: 587-591] Dieser elende todgeweihte Mensch fleht mit seinen Lippen, die Hoffnung für sein Leben wird zunichte und er blickt in die vier Himmelsrichtungen, nach einer Zuflucht suchend,

- (1382) [DKP/E 103: 1267-1269] ...*ötrü ol bodis(a)v(a)t uguşlug yaña törtđin sıjar körüp irakdın keyikçi er köziñe tokıntı*... || ...Daha sonra Bodhisattva soyundan gelen fil dört (bir) yana bakarken, uzaktan geyik avcısının gözüne göründü. ▪ [DKP/JW 362: 2856-2858] Da blickte der Elefant vom Bodhisattva-Geschlecht in (alle) vier Himmelsrichtungen (sc. er blickte um sich) und sein Blick traf von fern auf den Jäger.
- (1383) [DKP/E 165: 2949-2950] ...*törtđin sıj[ar⁵⁸...] inçe tęp tedi*... || ... dört tarafına (bakıp) şöyle dedi: ▪ [DKP/JW 598: 7276-7278] blickte nach (allen) vier Richtungen und sagte:
- (1384) [DKP/E 172: 3140] ...*törtđün sıjar⁵⁹*... || ...dört taraftan... ▪ [DKP/JW 632: 7775] [Er blickte] in die vier Himmelsrichtungen
- (1385) [DKP/JW 376: 3099-3100] *anta ötrü udayane elig [tör]tdin sıjar körüp inčä tęp tedi*: || Da blickte König Udayana in die vier Himmelsrichtungen und sprach: || Ondan sonra Udayana hükümdâr dört tarafı görüp şöyle dedi:
- (1386) [DKP/JW 380: 3178-3180] *mait(ä)r ädgü öşi sakınçın oglagu közin törtđin sıjar körüp tolp ätözintin yaruku yadlu ünär ärdi*: || Mit seinem Wohlwollen (Skt. *maitrī*) und seinen sanften Augen blickte er in die vier Himmelsrichtungen und aus seinem gesamten Körper kam sein Glanz sich verbreitend hervor. || Maitrī iyi düşünen nazlı gözüyle dört tarafı görüp tüm vücudundan görkemi yayılıyordu.
- (1387) [DKP/JW 524: 5734-5736] *anı tæg üküş bramanlarınıñ kurug ayaların [yadı]p tört[đin] sıjardın [/ körti ärdi:]* || so [verteil]te er (diese) so (in) die leeren Hände der vielen Brahmanen, und er [hat]te [in] den vier Himmelsrichtungen [weitere Bittsteller gesehen]. || Onun gibi birçok Brahmanların boş ellerini dağıtıp dört taraftan körürdü.

⁵⁸ Wilkens yayınında *törtđin sıjar körüp* şeklinde okunmuştur.

⁵⁹ Wilkens yayınında *törtđün sıjar [körüp]* şeklinde okunmuştur.

2.2.17.2. [---] ← **tört**dirin sığar → [---]

Eşdizimsel grup oluşturmayan 8 örnek tespit edilmiştir.

- (1388) [DKP/E 126: 1898] ...**tört**dirin sığar... || ...dört taraftan... ▪ [DKP/JW 448: 4428] In den vier Himmelsrichtungen [...]
- (1389) [DKP/E 225: 4732-4734] ...**tört** [sı]ğart[ın] kelip ol god keyikniş... || dört taraftan gelip o yaban hayvanının... ▪ [DKP/JW 460: 4658-4660] kamen aus den vier Himmelsrichtungen herbei und indem sie [...], sammelten sie sich [auf dem ganzen Körper...] jenes Kūṭa-Hirsches.
- (1390) [DKP/STF 108: 849-851] *kānč kičig vipulačantri oşul qy-am köz-i täl-mirä* **tört**dirin **sığar** *anasin tiläyür ärki* || “Мой юный, маленький сын Випулачандра с горестным [ожиданием] взирает по четырем сторонам света, вероятно, ища свою мать. || Benim genç, küçük oğlum Vipulaçandra dünyanın dört bir yanına kederli bir beklenti içinde bakıyor, muhtemelen, annesini arıyor. ▪ [DKP/JW 536: 5962-5964] Mein kleines Söhnchen Viplacandra sucht bestimmt (mit) unstemtem Blick in den vier Himmelsrichtungen seine Mutter.
- (1391) [DKP/STF 170: 1455-1456] /// *yïyrişu küyüp* **tört**dirin [**sığar** y] *avlaq kengirsig* /// *yidişur* || ... их жилы ..., съеживаясь, сторают и по четырем [сторонам] ... распространяется скверный запах || ... damarları ... büzülürerek yanar ve dört [tarafta] ... kötü bir koku yayılır ... ▪ [DKP/JW 480: 5020-5022] Seine Sehnen [...] verbrennen, indem [...] sich kräuselt, und ein übler verbrannter [Gestank] verpestet die vier [Himmelsrichtungen].
- (1392) [DKP/JW 322: 2175-2178] *bo munı [] birlä keşäşip: ol vir[yamuke] ök* **tört**dirin **sığar** *bakıp [] nägülük amtı busuşsuz sakınçsız []* || Nachdem sie sich in dieser [Weise] miteinander beraten hatten, blickte jener Vır[yamukha ...] eben in alle vier Himmelsrichtungen [... und sagte]: Weshalb jetzt sorglos [...]? || Bunun gibi... ile danışıp... o *Viryamuke dört tarafa bakıp... niçin şimdi sevapsız düşüncesiz...*
- (1393) [DKP/JW 526: 5750-5754] *b[[o munt]]ag ärdn[i]lärin buşu bergäli tükätip: yinä ök* **tört**dirin **sığardın** *bälgürtmä bramanlar kälip elig bägig avlap ämgäklig savlar sözläyü buşu kolu turdılar:* || Indem er seine d[[erartigen]] Juwel[en] endgültig ausgeteilt hatte, kamen wiederum aus den vier Himmelsrichtungen illusionäre Brahmanen herbei, umdrängten den König und

indem sie leidvolle Reden sprachen, standen sie Almosen erbittend da. || Bunun gibi cevherlerini sadaka (olarak) verip tüketerek yine dört taraftan ortaya çıkan Brahmanlar gelip hükümdârı sıkıştırıp sıkıntılı sözler söyleyerek sadaka isteyip durdular.

- (1394) [DKP/JW 548: 6206-6211] *iki adakınta yağı sızılı akıp süñökiñä tägi äti yini söglünüp tö[r]tdin sıñardın üzüksüz [kähirsı]g yıd yıdıp eşiçtäki [täg buusı] ünä közünür:* || An seinen Füßen fließt sein Fett schmelzend heraus, sein Fleisch und seine Haut werden bis zu seinen Knochen hin geröstet, in den vier Himmelsrichtungen steigt ständig ein [verbrannt]er Gestank auf, [seine lebenskraft] scheint [wie] in einem Kessel aufzusteigen. || İki ayağından yağı süzülerek akıp kemiğine kadar eti, derisi kızartılıp dört taraftan sürekli koku yayılıp kazandaki gibi yükseliyor.
- (1395) [DKP/JW 300: 1830-1834] [*] ok ämgäk [tägr]äsintä tigi [] täg törtdin [sıñar ört y]alın ünüp kälir:* || [...] eben [...] das Leiden [...] darum [her]um [ist] ein Geräusch [zu vernehmen] wie [...] und in den vier [Himmelsrichtungen] erheben sich Flammen []. || o sıkıntı etrafında gürültü... gibi dört taraftan alev çıkıp gelir.

2.2.18. ayıg tüş ‘kötü meyve, sonuç’

Ayıg tüş eşdizimine 14 örnekte rastlanmıştır. Bu eşdizimin (1396) numaralı maddesinde *közünür ajunta*, (1401) numaralı maddesinde *ikinti ajunta* ve (1402) numaralı maddesinde *öñi tınlıglar* kelime grubu; (1397) numaralı maddesinde *kişiniñ*, (1400) numaralı maddesinde *kim* ve (1404) numaralı maddesinde *artokrak* kelimesi eşdizimin arasına girmiştir.

2.2.18.1. ayıg tüş Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Grupları

Ayıg tüş eşdiziminin *özlüg ölmek* ← *ayıg tüş* olmak üzere ön yönelimli 1 eşdizimsel grubu tespit edilmiştir.

[---]	← özlüg ölmek	← <i>ayıg tüş</i>
-------	---------------	-------------------

Tablo 2.36. *ayıg tüş* Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler

2.2.18.1.1. özlüg ölmek ← ayıg tüş

Bu eşdizimsel grup, *özlüg ölmek* ‘canlı öldürmek’ kelime grubuyla *ayıg tüş* ‘kötü sonuç’ eşdiziminin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 4 örnekte rastlanmıştır.

- (1396) [DKP/E 66: 226-229] ...*kim bahşıya öz[lüg ölü]mekniñ közünür ajunta ayıg tüşüñe kim tegdi erki...* || ...Kim! Ey, üstad! Can almanın, bu varlıkta, cezasını kim feci bir şekilde çekti, acaba? ▪ [DKP/JW 240: 706-708] Welche, o Lehrer, haben die schlimme Frucht des Tö[te]ns wohl in der gegenwärtigen Existenz erlangt?
- (1397) [DKP/E 84: 728-730] ...*yarlıkançuçı köñül öriti y(a)rılıkap özlüg ölürgüçi kişiniñ ayıg tüşin takı nomlayu y(a)rılıkazun...* || ...Merhamet edip lütfederek, canlı öldüren kimsenin cezasını anlatınız. ▪ [DKP/JW 292: 1640-1642] Geruht, Mitleid zu erwecken und weitere schlimme Früchte der Menschen, die Mörder sind, zu verkünden!
- (1398) [DKP/E 83: 714-717] ...*amtu sizler [...em]legülük orunka kelyük [siz]ler özlüg ölürmışniñ ayıg [tü]şin tegingeli...* || ...Şimdi sizler... sıkıntılı bir yere geldiniz. Canlı öldürmenin cezasını çekmeye... ▪ [DKP/JW 290: 1626-1629] Nun seid ihr an den Ort gelangt, an dem ihr [das Leiden] erdulden sollt, und steht bereit, um die üble Frucht des Tötens zu genießen und zu leiden.
- (1399) [DKP/JW 310: 1995-1996] *özlüg ölürmäkniñ ayıg tüşin t(ä)ñri burhan ok tükäl* || Sogar der göttliche Buddha [musste] die schlimme Frucht des Tötens vollständig [genießen]. [kleine Lücke] || Canlı öldürmenin kötü meyvesini Tanrı Buda o tam...

2.2.52.2. ayıg tüş Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Grupları

Ayıg tüş eşdiziminin *ayıg tüş* → *teg-(in)-mek* olmak üzere art yönelimli 1 eşdizimsel grubu tespit edilmiştir.

<i>ayıg tüş</i> →	<i>teg-(in)-mek</i> →	[---]
-------------------	-----------------------	-------

Tablo 2.37. *ayıg tüş* Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler

2.2.52.2.1. ayıg tüş → teg-(in)-mek

Bu eşdizimsel grup, *ayıg tüş* ‘kötü sonuç’ eşdizimiyle *tegmek* ‘değmek, ulaşmak’ kelimesinin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 5 örnekte rastlanmıştır.

- (1400) [DKP/E 66: 226-229] ...*kim bahşıya öz[lüg ölür]mekniñ közünür ajunta ayıg tüüşine kim tegdi erki...* || ...Kim! Ey, üstad! Can almanın, bu varlıkta, cezasını kim feci bir şekilde çekti, acaba? ▪ [DKP/JW 240: 706-708] Welche, o Lehrer, haben die schlimme Frucht des Tö[te]ns wohl in der gegenwärtigen Existenz erlangt?
- (1401) [DKP/E 122: 1768-1770] ...*t(e)ñri bahşı ezüg ezüglemekniñ ayıg tüşin ikinti ajunta teginürler mü erki...* || ...Saygıdeğer, hocam! Yalan söyleyenler yalan söylemenin cezasını ikinci varlıklarında görürler mi acaba? ▪ [DKP/STF 58: 276-278] “Божественный наставник, коснутся ли их в другом существовании (мире) дурные последствия того, что они прибегали ко лжи?” || “İlahî akıl hocası, başka bir varlıkta (dünyada), yalan söylemelerinin kötü sonuçları onlara dokunacak mı?” ▪ [DKP/JW 438: 4262-4264] Göttlicher Lehrer, genießen denn (die Menschen) die schlechte Frucht des Lügens (Skt. *mṛṣāvāda*) in der kommenden Existenz?
- (1402) [DKP/E 83: 703-704] ...*monı ölürser biz ayıg tüşin öñi tnl(i)glar tegingey tēp...* || ...Bunu öldürürsek (bu kötülüğün) cezasını başkaları çeker, dediniz. ▪ [DKP/JW 290: 1615-1616] Wenn wir diesen töten, werden andere Lebewesen die schlechte Frucht (Skt. *phala*) hiervon genießen.
- (1403) [DKP/JW 342: 2491-2494] *kim kayu tävli[g] kılınč t(ä)ñrisin [] ken azunta oğgur[ak ayıg tüş]in täginür:* || [Upasena sagte ferner:] Wenn [jemand] die späteren Sitten [... bea]chtet und mit irgendwelchen lügnerisch[en...] die karma-Gottheit [zu betrügen versucht], der wird in einer späteren Existenz sicherlich die [schlechte Frucht] davon genießen. || (Bir de şöyle dedi:) Eğer herhangi bir kişi aldatici... amel Tanrısını... son alemde kesinlikle kötü meyvesini tadar.
- (1404) [DKP/JW 394: 3409-3413] *näcük ayıg kılınčınıñ ayıg tüşin artokrak täginti ärsär: antada miñ tümän artok č(a)hšap(a)t küzädmiš[ni]ñ üstün t(ä)ñri altın yalñok [yer]tin[č]ütäki yeg ädgü tüşlärin* || Insoweit er die schlechte Frucht des Vergehens nicht genossen hat, [so wird er] (später) die beste Frucht des genauen Einhaltens der Gebote (Skt. *śīla*) tausend mal [z]ehntausendfach mehr

als dies oben im Himmel oder unten in der Mensch[we]ll[t genießen ...]. || Niçin kötü amelin kötü sonucuna ziyadesiyle ulaştıysa (da) bundan on bin fazla öğreti muhafaza etmenin yukarıdaki cennetten veya aşağıdaki insan dünyasından iyi sonuçlarını...

2.2.52.3. [---] ← ayığ tüş → [---]

Eşdizimsel grup oluşturmayan 7 örnek tespit edilmiştir.

- (1405) [DKP/E 182: 3463-3464] ...*neteg kılmış erser az [ayı]g⁶⁰ tüş bërür...* || (nasıl) açgözlülük (yapmışsa, o şekilde) kötü sonucunu alır.
- (1406) [DKP/E 66: 219-221] ...*t(e)ñri bahşı özlüg ölürmekniñ ayığ tüşin... ikinti ajunta ok mu teginür...* || ...Ey, yüce üstat! Can almanın şiddetli cezası ikinci yaşamda mı çekilir? ▪ [DKP/JW 238: 699-701] Ehrwürdiger Lehrer, erlangen sie die schlechte Frucht des Tötens nur in einer kommenden (wörtl. zweiten) Existenz oder erlangen sie (sie) in eben dieser Existenz?
- (1407) [DKP/E 83: 696-699] ...*teñri bahşı özlüg [ölür]güçi tnl(ı)gnıñ ayığ tüşin adın [tamul]artaki emgeklerig y(i)me takı nomla[yu yar]ıkazun...* || ...hocasına saygıyla şöyle sordu: Ey semavi üstat! Katil (olan) birisi (işlemiş olduğu suçların) karşılığını diğer cehennemlerde nasıl görür? ▪ [DKP/JW 288: 1574-1577] Der ehrenwerte Lehrer möge ferner [geru]hen, die üble Frucht der Lebewesen, die Mörder sind, und auch das Leid in den anderen [Höllern] zu verkünden.
- (1408) [DKP/STF 144: 1194] *ülgüsüz sansiz ayıy tüş-läri ol:* || неизмеримые и неисчислимые дурные последствия (букв. плоды). || ölçülemez ve hesaplanamaz kötü sonuçlar (meyveler). ▪ [DKP/JW 644: 7892] ergeben sich daraus maßlose und zahllos schlechte Früchte.
- (1409) [DKP/JW 320: 2167-2170] *bo [t](ä)ñri inçä tep tedi: bo tayaklıg umuglar [] munta kirsär oğgurak [an]çadabärü kılmış ayığ tüşin bo* || Dieser [...] der [...] Hoffnungen mit Stütze [...] wenn man hier eintritt, sicherlich [...] die [se]itdem begangene schlechte Frucht (Akk.) [...] dieser [...] || Bu... Tanrı şöyle dedi: Bu esas umutlar... burada girse kesinlikle o zamandan beri yaptığı kötü meyvesi.

⁶⁰ Wilkens yayınında *antag tüş* şeklinde okunmuştur.

- (1410) [DKP/JW 834: 11379-11381] [...s]özlämäknij [...ayı]g tüšin [...sö]zlämäyük tıl[taginta...] || [...] des [S]prehens [...] die [schlimme] Frucht von [...] aus dem] Grund, weil [...] nicht [ge]sagt wurde, [...]. || ...söylemenin... kötü meyvesini... söyleme sebebinden...
- (1411) [DKP/JW 318: 2106-2108] ogrı o[gurlamaknıj] [] ayıg tüši [] [o]l ok k(a)rmap(a)t [] || Die schlechte Frucht [des] Steh[lens...] eben [jen]er karmapatha [...]. || hırsızlık yapmanın... kötü meyvesi... o davranış...

2.2.19. tözkerinçsiz burhan ‘derin Buda’

Tözkerinçsiz burhan eşdizimine 14 örnekte rastlanmıştır. Bu eşdizimin (1414) ve (1420) numaralı maddelerinde *yeg* kelimesi eşdizimin arasına girmiştir.

2.2.19.1. tözkerinçsiz burhan Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Grupları

Tözkerinçsiz burhan eşdiziminin *tözkerinçsiz burhan* → *kutın bulmak* ve *tözkerinçsiz burhan* → *kutı* olmak üzere art yönelimli 2 eşdizimsel grubu tespit edilmiştir.

<i>tözkerinçsiz burhan</i> →	kutın bulmak →	[---]
	kutı →	

Tablo 2.38. *tözkerinçsiz burhan* Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler

2.2.19.1.1. tözkerinçsiz burhan → kutın bulmak

Bu eşdizimsel grup, *tözkerinçsiz burhan* ‘derin Buda’ eşdizimiyle *kutın bul-* ‘veliliğe ulaşmak’ eşdiziminin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 10 örnekte rastlanmıştır.

- (1412) [DKP/E 147: 2437-2440] ...katıglanıp **tözkerinçsiz b[urhan]** **kutın bulup** bökünki künke tegi alku tnl(ı)gka asıg tusu kılı y(a)rılıkar... || ...uğraşıp derin Buda kutsallığını bulup bugüne kadar bütün canlılara fayda sağlar. ▪ [DKP/JW 562: 6520-6523] indem Ihr Euch so angestrengt und (schließlich) die unergründliche Buddhaschaft erlangt habt, geruht Ihr, stets bis auf den heutigen Tag allen Lebewesen Nutzen zu bereiten.
- (1413) [DKP/E 167: 2986-2988] ...kēcmedin ara bo edgü kalınç küçinte [**tözkerinçsiz burhan**] **kutın bulgay** s(e)n... || ...Bu sevap (ve) iyi davranış sayesinde kısa sürede (derin Buda) mutluluğunu bulacaksınız. ▪ [DKP/JW 602: 7333-7335] In

Bälde wirst du kraft dieses Verdienstes (Skt. *puṇya*) die unerfründliche Buddhaschaft erlangen.

(1414) [DKP/STF 56: 260-262] /// *buyan küčintä [tü]z-kärinčsiz yeg burxan qütin bultı:* || и в силу этой добродетели обрел неисчерпаемую, прекрасную благодать Будды. || *ve bu erdem sayesinde Buda'nın tükenmez, güzel lütfunu buldu(m).* ▪ [DKP/JW 438: 4245-4248] Kraft [e]be[n] jenes Verdienstes hat er (schließlich in einer folgenden Existenz) die unergründliche und beste Buddhaschaft erlangt.

(1415) [DKP/STF 114: 907-910] *qaçan birök tüz-kärinčsz burxan qütin bulsar-mn: bu munı tæg yilinmäk yapşınmaq-liy tor-ıngın tuz-aqın[gın] buğarlayu yüz-üp kämişgäy-mn* || И если когда-либо я обрету неисчерпаемую благодать будды, то я разорву, искромсаю, и отброшу удерживающие и опутывающие тебя сети и капканы.” || *Ve eğer Buda'nın tükenmez lütfünü kazanırsam, o zaman seni tutan ve saran ağları ve tuzakları yırtacağım, parçalayacağım ve atacağım.* ▪ [DKP/JW 538: 6003-6006] Sobald ich die unergründliche Buddhaschaft erlangt habe, werde ich dieses dein so beschaffenes Netz und deine Falle des Anhaftens gänzlich zerstören.

(1416) [DKP/STF 146: 1210-1214] *üč asanki-ta buşı čxšapt[ta ula]ti altı par[a]mit-lariy tuşyrurup tüz-kärinčsiz burxan qütin bulup: asanki nayut sanınča tin[lı-lariy n]irvan-liy uluşqa uduz-up elt[gä]y:* || “ ... в течение трех нечислимых периодов (Skt. *tri-kalpa-asamkhyeya*) он будет совершать шесть добрых деяний (Skt. *sat-pāramitā*), раздавать пожертвования, исполнять обеты и прочее и, обретя неисчислимое множество (Skt. *asamkhyā nayuta*) живых существ.” || “... hesaplanamayan üç dönem boyunca (*tri-kalpa-asamkhyeya*) o, altı iyi şeyi yapacak (*sat-pāramitā*), bağışları dağıtacak, adaklarını yerine getirecek, vb. ve Buda'nın tükenmez lütfünü kazanarak nirvana ülkesine canlıların sayısız çok şeyini (götürecektir.) (*asamkhyā nayuta*).” ▪ [DKP/JW 668: 8409-8413] [Der Buddha sagte:], Er wird die sechs pāramitās wie Geben (Skt. *dāna*), Sittlichkeit (Skt. *śīla*) etc. [...] in drei asaṃkhyeyas erfüllen, die unergründliche Buddhaschaft erlangen und Lebewe[sen], die nach asaṃkhyeyas und nayutas zählen, ins nirvāṇā-Land führen.

(1417) [DKP/JW 382: 3199-3205] *kayu m(ä)n ođgurak bilgä biligin tüz-kärinčsiz burhan kutın bultum: iki adak(i)[g]larda: tört butluglarda: üküš*

adakl(i)glarda birök m(ä)n yeg adrok ärsär m(ä)n: bo köni kertü savın beş yüz aržılarnıñ ätözläri: öñräkidä yegräk tükäl arıg silig b(ä)lgülüg bolzun: || So sicher wie ich irgend mit dem Wissen die unvergleichliche Buddhaschaft erlangt habe! Wenn ich unter den Zweifüßlern, unter den Vierfüßlern und unter den Vielfüßlern der Beste und Vorzüglichste bin, durch dieses Wahrheits wort sollen die Körper der 500 Seher (Skt. ṛṣi) noch besser als die vorherigen, vollständig und rein (wieder) erscheinen! || Herhangi bir bilgiyle emsalsiz Budalığa eriştigim kadar kesin! İki ayaklıların, dört ayaklıların ve çok ayaklıların en iyisi ve en mükemmeliysem, bu hakikat sözüyle 500 görücünün bedenleri öncekilerden daha iyi, eksiksiz ve saf görünecek!

- (1418) [DKP/JW 598: 7293-7296] *bo ädgü kılınč küčintä seziksiz ođgurak yeg üstünki kamag tnl(i)glarnıñ [umugı inagı **tüzgärinčsiz** burhan kutın bula[yın:] || Kraft dieser guten Tat (Skt. puṇya) w[ill] ich unbedingt als beste und allerhöchste [Hoffnung und Zuflucht] aller Lebewesen – die [unergründliche] Buddhaschaft erlangen! || Bu iyi amel sayesinde şüphesiz iyi ve üstün, bütün canlıların umudu derin Buda saadetini bulayım.*
- (1419) [DKP/JW 648: 8057-8061] *anı üçün bodis(a)t(a)vlar yüz k(a)lp üç asankeda alku tnl(i)glarig y(a)rlıkančuči k[öñü]ll[äri üzä] [] // tutup temin 'ök **tüzgä[rinčsiz burhan]** [ku]tın bulurlar: || Aus diesem Grunde ergreifen die Bodhisattvas alle Lebewesen in 100 kalpas und drei asaṃkhyeyas [mit ihrem] Mitl[eid] (Skt. karuṇā) und erst dann erlangen sie die [un]ergrün[dliche] Buddhaschaft. || Bu nedenle, Bodhisattvalar 100 kalpa ve üç asaṃkhyeya'da bütün canlıları şefkatli gönülleri üzerine... tutup o zaman derin Buda saadetine ulaşırlar.*
- (1420) [DKP/JW 264: 1141-1144] *apam birök m(ä)n **tüzgärinčsiz** yeg burhan kutın bulur ok ärsär m(ä)n bo ok mäniñ köni kertü sözüüm üzä kanzun mäniñ bo küsüşüm: || Erst wenn ich die unergründliche und beste Buddhaschaft erlangt haben sollte, dann soll sich mein Gelübde durch diese meine wahrhaftige Reze erfüllen. || Dedem eğer ben derin (ve) iyi Buda saadetini bulursam bu benim doğru sözüme kansın. Benim bu arzum....*
- (1421) [DKP/JW 526: 5746-5750] *b[o buyan k]üčintä **tüzgärinč[si]z burhan kut[ın bul]up ämgäkig ketärdäči nomlu[g y(a)rlıgın äši]dip kutruldači tnl(i)glarnıñ [] [b]uluñ yınak sačayın: || Kraft di[eses Verdienstes] (Skt. puṇya) will ich die unergründliche Buddhascha[ft erlang]en, der zu erlösenden Lebewesen (Gen.)***

[...], die diese dharm[a-Predigt hör]en, welche das Leiden entfernt, will ich in alle Richtungen zerstreuen. || Bu sevap sayesinde, derin Buda saadetini bulup sıkıntıyı giderecek öğreti kaidesini duyup kurtulacak canlıların... bulup etrafa saçın.

2.2.19.1.2. tözkerinçsiz burhan → kutı-(lıg)

Bu eşdizimsel grup, *tözkerinçsiz burhan* ‘derin Buda’ eşdizimiyle *kut* ‘saadet’ kelimesinin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 3 örnekte rastlanmıştır.

(1422) [DKP/E 162: 2864-2866] *...birök çın [kert]ü bo buyan küçinte [...töz]kerinçsiz burhank[a⁶¹...]* || ...Eğer doğru (ve) gerçek bu sevap sayesinde... derin Buda’ya... ▪ [DKP/JW 604: 7401-7404] [wenn ich] Kraft dieses wahrhaftigen [] Verdienstes (Skt. *puṇya*) g[ewiss] die [un]ergr[ündliche] Buddhasch[aft erstrebe,]

(1423) [DKP/JW 254: 919-924] *anta [ötrü] suparage bodis(a)t(a)v tüzgärinçsiz burhan kuti üçün kop köñül[i]n katıglanu alku ädin t(a)varın. alkuka ıdalayu titä berü kılı inçä ök buşı[ç]ı koltguçılarıg idti toduru kanturu umaz ärti:* || Obwohl sich da[mals] der Bodhisattva Supāraga um der unergründlichen Buddhaschaft willen [mi]t ganzem Herzen bemühte und all sein Hab und Gut anderen überließ und (es ihnen) gab, konnte er nur auf diese Weise die Bettelnden absolut nicht zufriedenstellen. || Ondan sonra Supāraga Bodhisattva, derin Buda saadeti için canı gönülden çabalayarak ve bütün malını mülkünü başkalarına vermiş olsa da dilencileri bu şekilde tek başına tatmin edemezdi.

(1424) [DKP/JW 450: 4469-4471] *[kečmädi]n ara tüzgäri[nçsiz] [burhan kut]ılıg ögdir ančo bol[gay:]* || [...] sich anstrengend [...] die Belohnung der [uner]gründlichen [Buddhaschaft] [wird dir ba]ld zuteil werden. || Hemen derin Buda saadetini ödülüyle bulacak.

2.2.19.2. [---] ← tözkerinçsiz burhan → [---]

Eşdizimsel grup oluşturmayan 1 örnek tespit edilmiştir.

(1425) [DKP/E 216: 4465-4470] *...bo monı teg kəñ ulug üç miñ [ulug miñ] yertinçü yər suvda toz toprak b[olmuş kog] kışmuk ot yem sanınça nara uruğı teg tolu*

⁶¹ Wilkens yayınında *tözkerinçsiz burhan ku[tın tiler]* şeklinde okunmuştur.

boşgultug boşgutsuz şortapan s(a)k(a)rdagam anagam arhant pr(a)tikabut tözkerinç(i)z burhanlar bolsarlar... || Bu (ve) bunun gibi yüce, üç bin (büyük bin) dünyada toz toprak olmuş toz (ve) bitki sayısınca, nara tohumu gibi bütünüyle eğitilmiş eğitimsiz, Śrotāpanna, Sakrdāgāmin, Anāgāmin, Arhant, Pratyekabuddha (ve diğer) derin Budalar olsalar... ▪ [DKP/JW 640: 7912-7917] Wenn es śaikṣas, aśaikṣas, srotāpannas, sakṛdāgāmins, arhats, pratyekabuddhas und unergründliche Buddhas gibt in der Anzahl des Staubes oder der paramāṇus, (d. h.) Atome, in dieser derartigen weiten und großen Dreitausend[-Großtausend]-Welt (Skt. trisāhasramahāsāhasrolokadhātu), voll (d.h. dicht) wie Granatapfelsamen, -wenn (dann) eine Person mit reinem Glauben diese so vielen Würdigen mit Habe

2.2.20. üç yavlak yol ‘üç kötü yol, üç kötü yaratılış biçimi’

Üç yavlak yol eşdizimine 14 örnekte rastlanmıştır.

2.2.20.1. üç yavlak yol Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Grupları

Üç yavlak yol eşdiziminin *üç yavlak yolta* → *togmak* ve *üç yavlak yolta* → *éltmek* olmak üzere art yönelimli 2 eşdizimsel grubu tespit edilmiştir.

<i>üç yavlak yol</i> →	togmak →	[---]
	éltmek →	

Tablo 2.39. *üç yavlak yol* Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler

2.2.20.1.1. üç yavlak yolta → **togmak**

Bu eşdizimsel grup, *üç yavlak yol* ‘üç kötü yol, üç kötü yaratılış biçimi’ eşdizimiyle *togmak* ‘doğmak’ kelimesinin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 5 örnekte rastlanmıştır.

(1426) [DKP/E 71: 372-375] *...bo montag adaka tegip [...üç] y(a)vlak yolta togarlar... || ...bu şekilde tehlikeye bulaşıp... üç kötü yaratılış biçiminde (yeniden) dünyaya gelirler. ▪ [DKP/JW 248: 851-853] ...geraten sie in eine solche Gefahr [...] und werden auf den [dre]i schlechten Wegwn (Skt. durgati) wiedergeboren.*

- (1427) [DKP/E 175: 3237-3238] ...*mantran etöz kodsarlar üç yavl[ak yollarta] togup açığ emgek emgenürler* || Büyü ile ölseler de üç kötü yolda (yeniden) doğarak acı çekerler. ▪ [DKP/JW 652: 8132-8133] Wenn sie hier sterben, werde sie [auf] den drei schlech[ten Wegen] (Skt. *durgati*) wiedergeboren und erleiden bitteres Leid.
- (1428) [DKP/STF 216: 1929-1931] *üç yvlaq yolta tuyyuluq ayiy qilinç[l]iy qorqinç-larim anča qy-a ///* || Мой стах перед греховным деянием, ведущим к возрождению на трех дурных, лишь таким образом ...” || Üç kötü yolda yeniden dirilmeye yol açan günahkâr bir eylem karşısında (hissettiğim) korku, ancak bu şekilde...” ▪ [DKP/JW 728: 9516-9519] Meine Befürchtungen, dass ich auf den drei schlechten Wegen (Skt. *durgati*) wiedergeboren werden muss, habe ich,[ohne] im Mindes[ten zu rasten], restlos ausgemerzt.
- (1429) [DKP/JW 234: 607-611] [*kök kalıkdaki*] *yagız yer arka[sındaki tupr]aknıñ năcä t(ä)ñlig [kog k]ıçmik sanı sakışı ärsär: [anča täñlig] tunl(ı)glar üç y(a)vlak [yollarta tugar]lar: kaçan birök* || Wie groß die Zahl der [At]ome[] des [Stau]bes [im Himmel] und [auf dem Rücken der Erde auch ist, [ebenso viele] Lebewesen [werden auf] den drei schlechten [Wegen (Skt. *durgati*) geboren]. || Gökteki ve yerin arkasındaki toprağın ne kadar zerre kadar sayısı neyse canlılar üç kötü yollarda doğarlar. Ne zaman eğer...
- (1430) [DKP/JW 624: 7667-7670] *kut bulmadok kişi yalñok üç y(a)vlak yolta [tu]ggu için busuşsuz sakınçsız bolgu[lu]k ärmäz:* || Ein Mensch, der das Hei[l] nicht erworben hat (sc. jemand, der kein arhat ist), darf wegen der (drohenden) [Geb]urt auf den drei schlechten Wegen (Skt. *durgati*) nicht unachtsam sein. || Kurtuluşa ermemiş (arhat olmayan) kimse, üç kötü yolda doğduğu içinn sevapsız (ve) düşüncesiz olmamalıdır.

2.2.20.1.2. üç yavlak yolta → èltmek

Bu eşdizimsel grup, *üç yavlak yol* ‘üç kötü yol, üç kötü yaratılış biçimi’ eşdizimiyle *èltmek* ‘iletmek, götürmek’ kelimesinin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 2 örnekte rastlanmıştır.

- (1431) [DKP/STF 152: 1264-1267] *tngrı baxşı-y-a anča ymä [y]vlaq ärmäz-mü övkä niz-vani tsuy-luy [er]inç tinly-lariy äркиn ärksiz-in üç [y]vlaq yolta eltür:* || "О, божественный наставник, разве не столь же дурно то, что (порочное)

чувство гнева вольно [или] невольно ведет греховных и несчастных существ по трем дурным путям? || “Ey ilâhî akıl hocası, (kötü) öfke duygusunun, isteyerek [veya] istemeyerek, günahkâr ve bahtsız varlıkları üç kötü yola sevk etmesi de o kadar kötü değil midir? ▪ [DKP/JW 736: 9634-9637] Ehrwürdiger Lehrer, ist er nicht ausgesprochen [s]chlimm, der Zorn-*kleśa* (Skt. *vyāpāda*)? Sündige und [el]ende Lebewesen führt er, ob sie’s wollen oder nicht, auf die drei schlechten Wege (Skt. *durgati*).

- (1432) [DKP/JW 658: 8231-8233] *tamu pret ulatı üç y(a)vlak yolka uduzup eltdäçi ol kız saran köñül*: || Jener Geiz führt zu den drei schlechten Wegen (Skt. *durgati*) (wie Existenz in den) Höllen und (bei den) Hungergeistern (Skt. *preta*) etc. || Cehennem Pret’ten başka üçkötü yola götürüp iletcek o kız cömertti.

2.2.20.2. [---] ← üç yavlak yol → [---]

Eşdizimsel grup oluşturmayan 7 örnek tespit edilmiştir.

- (1433) [DKP/E 126: 1880-1881] *...ezüg sav uz [...ü]ç y(a)vlak yolta kemişip turka[ru...]* || ...yalan uygun... üç kötü yaratılış biçiminden vazgeçip daima... ▪ [DKP/JW 448: 4410-4411] Die Unwahrheit (Skt. *mṛṣāvāda*) gesagt hätte [mich] im[mer] auf die drei schlechten Wege (Skt. *durgati*) geworfen
- (1434) [DKP/E 206: 4190-4193] *...burhan[larını] üç yavlak yolta tüşmiş [t]inl(i)glarıg örü tartıp nizvanilag yağıdın [ozg]urtaçı ol nom erd(i)ni...* || Budaların öğretisi, üç kötü yola düşmüş canlıları yukarı çekip ihtiraslı düşmandan kurtaracak öğretisi cevheridir. ▪ [DKP/JW 468: 4800-4803] Der dharma der Buddha[s] zieht die Lebewesen empor, die auf die drei üblen Wege (Skt. *durgati*) gefallen sind, befreit sie von den *kleśa*-Feinden, jenes dharma-Juwel.
- (1435) [DKP/STF 56: 247-248] // *uz-un ödün ü[ç] yvlaq yolta ornay tutar ///* || он длительное время будет находиться на трех дурных путях. || uzun bir süre üç kötü yolda bulunacaktır. ▪ [DKP/JW 438: 4233-434] nimmt er Aufenthalt für lange Zeit auf den drei schlechten Wegen (Skt. *durgati*).
- (1436) [DKP/JW 458-460: 4641-4643] *uzun turkaru [üç yavlak] yoltakı ämgäklig erinç t[inl(i)glar] // [] atap sıgtayurlar*: || Dich (aber) werden die leidenden und bemitleidenswerten L[ebewesen] in [den drei schlechten] Existenzformen

(Skt. *durgati*) [...] anrufen und beweinen. || Daima üç kötü yoldaki sıkıntılı, sefil canlılar... çağırarak ağlarlar.

- (1437) [DKP/JW 492: 5228-5232] [*isig*] *özlärin artokrak küzä[dip] [tɪ]ltagınta uzun ü[dün] [üç ya/vlak yolta [j]:* || [...] ihr [Le]ben behüt[end... we]gen des [...für] lange Z[eit] be[finden sie sich] auf den [drei schlec]hten Wegen (Skt. *durgati*) [...]. || hayatlarını ziyadesiyle koruyup... nedeniyle uzun süre üç kötü yolda...
- (1438) [DJP/JW 660: 8242-8246] *bo savag ärtiñü [adınlarını]ñ ädgüsiñä az bili[g] [j] üç yavlak yol[a] [j] eşidgil:* || [Mein edler Sohn,] diese Sache (Akk.) besonders [...] Neid (Skt. *abhidhyā*) in Bezug auf die Vorzüge [vo]n [anderen... führt] z[u] den drei schlechten Wegen (Skt. *durgati*); höre [genau] zu! || Bu sözü çok fazla başkalarının iyiliğine az bilgi.... üç kötü yola... duy!
- (1439) [DKP/JW 870: 12065-12067] [*...tözü*]n *oglum am[tı... su]vsuš tnl(i)glar [...]* **üç y(a)vlak yolnuñ** [...] || [...] mein [edle]r Sohn, je[tzt... Du]rst Lebewesen [...] der drei schlechten Wege (Skt. *durgati*) [...]. || ...asil oğlum, şimdi... içecek canlılar... üç kötü yolun....

2.2.21. yavlak ün ‘kötü ses’

Yavlak ün eşdizimine 14 örnekte rastlanmıştır. Bu eşdizimin (1442), (1443) ve (1446) numaralı maddelerinde *katıg*, (1445) numaralı maddesinde *yime*, (1448) numaralı maddesinde *kıkrımış* ve (1452) numaralı maddesinde *yañkulug* kelimeleri ve (1444) numaralı maddesinde *yañku teg* ve (1450) ve (1453) numaralı maddelerinde *tikilig yañkulug* kelime grupları eşdizimin arasına girmiştir.

2.2.21.1. yavlak ün Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Grupları

Yavlak ün eşdiziminin *yavlak ün* → *kıkr-(ış)-mak* ve *yavlak ün* → *eşid-(il)-mek* olmak üzere ön yönelimli 2 eşdizimsel grubu tespit edilmiştir.

<i>yavlak ün</i> →	<i>kıkr-(ış)-mak</i> →	[---]
	<i>eşid-(il)-mek</i> →	

Tablo 2.40. *yavlak ün* Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Öğeler

2.2.21.1.1. yavlak ün → kıkır-(ış)-mak

Bu eşdizimsel grup, *yavlak ün* ‘kötü ses’ eşdizimiyle *kıkırmak* ‘bağırarak’ kelimesinin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 4 örnekte rastlanmıştır.

- (1440) [DKP/E 65: 197-198] ...*avlaguluk yerke te[gip] keyikle[gülük...]* **yavlak ünün kık(ı)rışıp ala[kırışıp...]** || ...avlanacağı yere ulaşır ava başlayacağı (zaman hayvanlar) dehşet verici bir sesle bağırışıp çağrışarak (ortalığı velveleye verirler.). ▪ [DKP/JW 238: 675-678] Die Jäger kamen ins Jagdgebiet, und [indem sie] die Hirsche [sahen], riefen sie sich mit üblen Schreien zu und schrie[en].
- (1441) [DKP/E 68: 256-261] ...*ötrü ol d(a)ntipalé elig alp[ı] alpagutı birle keyik avlap yortup arasıta ol beş yüz sığınla[rıg tegriglep] [a]vlap altı tegirmileyü tu[rtular.. katıg]* **yavlak ünün kıkırışı alakırtılar.** || Hükümdâr *Dandāpala* yiğitleri ile birlikte geyik avlayıp, at koşturmaktan o beş yüz geyiği (görmüşler. Onların) etrafını sarıp, (onları) avlamışlar. (Avcılar) bağrışarak çağrışarak ortalığı velveleye vermişler. ▪ [DKP/JW 242: 736-740] Nun stellte jener König *Daṇḍapāla* gemeinsam mit seinen Kriegern dem Wild nanch, trabte dāhin, und (sie) [umz]ingelten und [u]mkreisten [als]bald jene 500 Marale und nahmen sie gefangen. Ringsherum st[ellten sie sich auf]. Mit [lauten] und üblen Stimmen schrieen sie einander zu.
- (1442) [DKP/E 153: 2613-2615] ...*anta ötrü ol [atava]kē yek korkgu teg y(a)vla* **k katıg [ünin] kıkırtı alakırtı.** || ...Bunun üzerine Şeytan *Ātavaka* korkutucu sert sesiyle bağırıp haykırdı. ▪ [DKP/JW 574: 6804-6806] Daufhin heulte jener Dämon *Ā[ṭavaka]* mit furchterrengender und übler S[timme] auf.
- (1443) [DKP/JW 682: 8664-8671] *korkgu tæg körk mäniz tutup yavlak katıg ünün kıkırışı* *ṭr(i)žul badrok eliglārıntā tüşürüp aguluğ yılanın ätözlärin etinip yaratınıp kay bältir sayu yoriyurlar ärdi:* || Sie hatten ein furchtbares Aussehen angenommen, brüllten einander mit lauten Stimmen zu, hiletten Drezack oder Hellebarde in den Händen, und während sie mit Körpern, die wie riedige pechschwarze Berge waren, tanzten, ließen sie ihre feuerfarbenen Haarflechten über ihre Schultern fallen, schmückten ihre Leiber mit Giftschlangen und suchten jede Straße und (jeden) Kreuzweg heim. || Korkunç gibi (bir) görünüşe bürünüp kötü (ve) katı sesle bağırarak üç dişli mızrak ellerinden düşürüp zehirli yılanın vücutlarını süsleyerek her yolu ve kavşakları yürürlerdi.

2.2.21.1.2. yavlak ün → eşid-(il)-mek

Bu eşdizimsel grup, *yavlak ün* ‘kötü ses’ eşdizimiyle *eşidmek* ‘işitmek’ kelimesinin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 3 örnekte rastlanmıştır.

- (1444) [DKP/E 190: 3717-3720] ...*ança sözleyü turur erken anıñ arasınta ç(a)ştanê êligke yakın belıñteg yavlak ün yañku teg eşidilti...* || ...Bu şekilde konuşup dururken Hükümdâr *Castana*’nın (kulağına) yakın (bir yerlerden) korkunç kötü (bir) ses yankı gibi çalındı. ▪ [DKP/JW 692: 8912-8915] Als sie gerade solches besprachen, war plötzlich ein furchtbares und schlimmes Geräusch wie ein Echo in der Nähe von König *Caştana* zu hören.
- (1445) [DKP/JW 698: 9005-9008] [] *balıkdaki yavız uru b(ä)lgülär barça kalısız yitlinip barıp yäklärniñ korkgu tæg y(a)vlak ünläri ymä äşidilmädi:* || [...] die üblen Vorzeichen in der Stadt verschwanden alle restlos, und furchteinflößende, böse Stimmen von Dämon waren nicht mehr zu hören. || ...şehirdeki kötü kehanetlerin hepsi tamamen ortadan kaybolup şeytanların korkunç, kötü sesleri artık duyulmadı.
- (1446) [DKP/JW 262: 1108-1109] *y(a)vla[k katıg] ünlär äşidiür:* || Schlimme und [laute] Stimmen sind zu hören. || Kötü ve yüksek sesler duyulabilir.

2.2.21.2. [---] ← yavlak ün → [---]

Eşdizimsel grup oluşturmayan 7 örnek tespit edilmiştir.

- (1447) [DKP/E 103: 1266] ...*ol y(a)vlak ün arıgda simekde tüzü yadıltı.* || ...O kötü ses ormanın her yerine yayıldı. ▪ [DKP/JW 362: 2855] jener schlimme Schrei verbreitete sich im ganzen Wald.
- (1448) [DKP/E 153: 2615-2616] ...*tükel bilge t(e)ñri [burhan][bo] yavlak kıkırımış ünüg t(e)ñridem [...]* || ...Tam bilge Tanrı (Buda bu) kötü (bir şekilde) haykıran sese (karşı) kutsal... ▪ [DKP/JW 574: 6806-6808] Der vollkommen weise Gott [Buddha] transformierte [diese] übel aufheulende Stimme in göttliche [...]
- (1449) [DKP/E 191: 3720-3724] ...*yekler tr(i)jül badruk ç(a)kir bindipalta ulatı bı bıçguları bir ikintike salmış tokımış üniñe miñ artuk küvrü[g]ler üninte üstünrek yavlak ü[n] turtı* || Şeytanların üç başlı mızrak, çark (ve) mızraktan başka bıçakları birbirine çalıp tokuşturmasından çıkan gürültü, binlerce

- davulun (çalınmasından çıkan) sestem daha büyük bir sestem. ▪ [DKP/JW 692: 8915-8919] Zu dem Geräusch, (das entstand,) als die Dämonen (mit) Dreizack, Keule, Cakra und Bhiṇḍipāla etc. aufeinander einschlugen, erhob sich ein schlimmer Ton, der lauter war als der Klang von mehr als tausend Trommeln.
- (1450) [DKP/E 152: 2568-2570] *yaṅkulug üninte üstün [...y]avlak tikilig yaṅkulug ün* || Gürültüsüyle (suları) kaynatan, kötü (bir şekilde) çınlayan sesiyle... ▪ [DKP/JW 572: 6759-6762] die schlimmer ist als die wiederhallenden Stimmen von mehr als 10.000 [Dämonen].
- (1451) [DKP/JW 276: 1316-1320] *...kačan ...-]p[ra]ba hatunka ...] y(a)vlak ü[ni/n ...] tisin yinçülär ara[sınta...]* || Als [...] zur Königin [...-]p[ra]bhā [...mi]t hässlicher Sti[mme... reihte] seine [40] Zähne unter die Perlen [ein...]. || ...ne zaman... Prabhā hanıma... kötü seslerle... dişini inciler arasında...
- (1452) [DKP/JW 572: 6751-6754] *tişlärin [azıglar]ın çıkratmış yavlak yaṅkulug ün [] üstün köktä uçugma kuşlar [] kudu yerdä tüşärlär:* || [Wegen] des übel tönenden Geräusches, (das daher rührt, dass) er mit seinen Zähnen und [Hauer]n knirscht, fallen [sogar] die Vögel oben am Himmel [tot] zur Erde nieder. || dişlerini (ve) ağızlarını gıcırdattığında kötü ses... yukarıdaki gökyüzündeki kuşlar... yere düşerler.
- (1453) [DKP/JW 690: 8865-8871] *bo munča sözlöp [ant]a ok ol rakşaz y(a)vlak ti[gilig] y[a]ṅkulug [ünlär b]ogzuntın öri[tip] [] [o]l yaṅkulug ört yalın ağızıntı[n ünüp] [temi]n ök ülgüsüz sansız tag tæg [] talim üküş yäklär rakşaz[lar tä]girmiläyü avlap altılar:* || Als der solches gesagt hatte, [d]a entl[ieß] jener rākşasa aus seiner [K]ehle üble, wi[der]hallende [Töne, und als je]ne (gleisksam) wiederhallende Flamme aus seinem Maul [hervorkam], umdrängten [ihn sogl]eich rengsherum [...] zahlreiche yakşas und rākşasa. || Böyle söyler. Hemen o şeytan kötü, gürültülü sesler boğazımdan çıkarıp.... O kötü alevli ağızından çıkıp hemen sayısız dağ gibi... çok şeytanlar kuşatarak avlandılar.

2.2.22. seviglig ün ‘sevimli ses’

Seviglig ün eşdizimine 13 örnekte rastlanmıştır. Bu eşdizimin (1460) numaralı maddesinde *ezrua* kelimesi eşdizimin arasına girmiştir.

- (1454) [DKP/E 103: 1269-1270] ...*anta ok ol keyikçi [erke y(a)r]lıkançıçu köñülü yügerü kılıp seviglig ünin ünteyü...* || Avcıya (karşı) merhamet duyguları kabarıp tatlı sesiyle (avcıyı) çağırarak... ▪ [DKP/JW 362: 2858-2859] Da brachtee in Bezug auf jenen Jäger [Mit]leid (Skt. *karuṇā*) hervor und mit sanfter Stimme [...].
- (1455) [DKP/E 119: 1704-1706] ...*sevigli[g] [üni]n tokuz örki beglerig okıp inçe tēp tēdi...* || Sevimli sesiyle doksan dokuz Hükümdârı çağırıp şöyle dedi: ▪ [DKP/JW 434: 4161-4163] Mit lieblicher [Stimme] rief er die 99 Fürsten an und sprach zu ihnen:
- (1456) [DKP/E 148: 2462-2465] ...*[ötrü tü]kel bilge t(e)ñri t(e)ñrisi [burh]an alku korkınçlarıg kēterteçi seviglig ünin anantıg okıp tözün ananta...* || Sonra tam bilge Tanrılar Tanrısı Buda bütün korkuları giderecek sevimli sesiyle *Ānant*'ı çağırıp, "Ey soylu *Ānant*!" ▪ [DKP/JW 562: 6545-6548] Da rief der vollkommen weise Göttergott Buddha mit lieblicher Stimme, die alle Ängste vertreibt, den *Ānanda* (uns sagte): Edler *Ānanda*,
- (1457) [DKP/E 148: 2471-2472] ...*seviglig ün[in⁶²...]* || ...sevimli sesiyle... ▪ [DKP/JW 566: 6613] ist [als] die liebliche Sti[mme]
- (1458) [DKP/E 149: 2500-2504] ...*sekiz türlüg edgün yaratıglıg seviglig ünin rakşand mangal bolguluk savlar sözleyü y(a)rlıkadı...* || ...Sekiz türlü iyilikle süslenmiş sevimli sesiyle kötü ruhlarla karşı korunmak için sözler söyleyerek buyurdu: ▪ [DKP/JW 566: 6647-6651] und mit seiner lieblichen Stimme, die geschmückt ist mit den achtfachen Vorzügen, worte zu sprechen, die (magischer) Schutz (Skt. *rakṣā*), Ruhm und Glück (Skt. *maṅgala*) sein können:
- (1459) [DKP/E 166: 2978-2981] ...*sans(t)z üküş t(e)ñri hatunları irakdın turup seviglig ünin ırlayu eig beg begig ögüp yıvıp inçe tēp tēdiler.* || Pek çok Tanrı hanımları yzaktan bakıp, sevimli sesleriyle şarkı söyleyip Hükümdârı överek şöyle dediler: ▪ [DKP/JW 600-602: 7325-7328] Zahllose Göttinnen stellten sich in der Ferne auf, stimmten mit lieblichen Stimmen Lieder an und priesen den König, indem sie Folgendes sagten:
- (1460) [DKP/E 154: 2620-2623] ...*tükel bilge t(e)ñri t(e)ñrisi burhan seviglig ezrua ünin yeg edgü tözün [bursa]ñ kuvragag okıp inçe tēp y(a)rılı[kadı]* || ...tam bilge, Tanrılar Tanrısı Buda sevimli *Zervan* sesiyle iyi, güzel ve asil cemaati

⁶² Wilkens yayınında *seviglig ün[intin utm]ş* şeklinde okunmuştur.

çağırıp şöyle buyurdu: ▪ [DKP/JW 582: 6943-6947] [Der Lehrer sagte:] Daraufhin rief der König der ʕşis, der mit den zehn Kräften (Skr. daśabala) ausgestattet und vollkommen weise Göttergott Buddha, mit seiner lieblichen Brahmā Stimme (Skt. *brahmasvara*) die allerbeste, edle Mönchsgemeinde[] (Skt. *āryasaṅga*) (zusammen) und geruhte, folgendermaßen zu sprechen:

- (1461) [DKP/E 171: 3110-3112] ... *inçe kaltı kazlar èliginiñ üninten utmuş yègedmiş èşidgeli edgü seviglig ünlüg erti...* || O hükümdârın görülmeye değer, güzel, inci tanesi gibi bir oğlu doğdu. Öyle ki kazlar hükümdârının sesinden (daha) üstün, dinleyende iyi (etki bırakan), sevimli (bir) sesi vardı. ▪ [DKP/JW 630: 7745-7747] Und zwar hatte er eine schöne und liebliche Stimme, die noch herrlicher anzuhören war als die Stimme des Königs der Gänse (Skt. *rājahaṃsa*).
- (1462) [DKP/E 211: 4333-4336] ...*anta ötrü tegin seviglig ünin [te]mirçiğ okıp inçe [tèp] tedi...* || Ondan sonra prens sevimli sesiyle demirciyi çağırıp şöyle dedi: ▪ [DKP/JW 672-674: 8501-8504] Danach rief der Prinz mit lieblicher Stimme den Schmied und sagte:
- (1463) [DKP/STF 130: 1060-1063] *ötrü tükäl bilgä tngri-i tngrişi burxan alqū qorqinç-lariy ketärdäçi säviglig ünin anat-iy oqïp inča tep tedi:* || Тогда совершенно мудрый бог богов Будда, отгоняющий всяческий страх, приятным голосом позвал Ананду и сказал так: || O zaman tanrıların tamamen bilge tanrısı olan ve her türlü korkuyu ortadan kaldıran Buda, hoş bir sesle Ananda'yı çağırdı ve şunları söyledi: ▪ [DKP/JW 562: 6545-6548] Da rief der vollkommen weise Göttergott Buddha mit lieblicher Stimme, die alle Ängste vertreibt, den Ānanda (und sagte):
- (1464) [DKP/STF 158: 1316] /// [kō]z-ünti **säviglig ü[nin]** /// ||... появилась и приятным голосом ... || ...ortaya çıktı ve hoş bir sesle ... ▪ [DKP/JW 784: 10511-10512] [...] erschien [wieder]. [Mit]lieblicher S[timme] sprach sie zu dem [Mäd]chen:
- (1465) [DKP/STF 224: 2010-2013] *ötrü tükäl bilgä tngri tngrişi buxan tikilig yangquluy säviglig äz-rua ünin ol oyri-lar-qa inča tep [yrli]qadı:* || Тогда совершенно мудрый бог богов Будда громким и звенящим, приятным голосом Брахмы соблаговолил так сказать этим ворам: || o zaman tanrıların kusursuz bilge tanrısı Buda, yüksek, çınlayan ve hoş bir Brahma sesiyle bu

hırsızlara şunu söylemeye tenezzül etti: ▪ [DKP/JW 326: 2202-2205] Da geruhte der vollkommen weise Göttergott Buddha mit seiner tönenden und lieblichen Brahmā-Stimme zu jenen Räufern zu sprechen:

- (1466) [DKP/JW 566: 6608-6618] *ötrü tükäl bilgä t(ä)ñri t(ä)ñrisi burhan maitri sakınčın tolu]] [[bolup kök ražav(a)rt öñlüg közin]] ol magad uluštaki tnl(i)glarka] tetrü körüp kala[vin̄k ku]šlarnıñ **sävigliğ ün/intin utmı]š yegädmiš alku bus[uš]l[arı]g buzdaçı tigilig yañkulug br(a)hmasavar äzrua ünin bimbaş-are elig bägig okıp inčä tep y(a)rlikadı: ||*** Da wurde der vollkommen weise Göttergott Buddha erfüllt von maitrī-Gesinnung, blickte mit seinen lapislazublauen Augen]] unverwandt [auf die Menschen in] jenem Lande Magadha, rief mit tönendem brahmasvara, (d. h.) mit Brahma-Stimme, welche alle Kümm[er]n[iss]e zerstört und schöner [] ist [als] die liebliche Sti[mme] der kala[vin̄ka-Vög]el, den König Bimbisāra und sprach um auf! ||
Sonra tam bilge Tanrılar Tanrısı Buda maitri düşüncesiyile dolarak mavi rekli gözleriyle o Magadha (adlı) şehirdeki canlılara dikkatlice bakıp kalavin̄ka kuşlarının sevimli sesinin üstesinden gelmiş bütün kederleri bozacak yüksek sesli Br(a)hmasavar Ezrua sesiyle Bimbisāra hükümdârı çağırıp şöyle emretti:

2.2.23. **bökünki kün** ‘bugünkü gün, şimdiki zaman’

Bökünki kün eşdizimine 13 örmekte rastlanmıştır.

- (1467) [DKP/E 110: 1452-1454] ...*ötrü m(a)lunkè aşçı elig begke inçe t[ép]ötünti **bökünki kün** elig begke kesmelik et bulmadım... ||* ...Bunun üzerine aşçı *Malunke* Hükümdâra saygıyla şöyle demiş: Bugün hükümdâra yemeklik bulamadım. ▪ [DKP/JW 414: 3751-3753] Da sagte der koch Mālun̄khya ergebenst zum König: Heute habe ich kein Fleisch (mehr) bekommen für das Geschnetzte für den König.
- (1468) [DKP/E 143: 2334-2335] ...**bökünkü kün** yine kadar kaşlıg tumlug yüzlüg *br(a)manlar...* || ...Bugünkü günde yine sert, çatik kaşlı, soğuk yüzlü brahmanlar... ▪ [DKP/JW 532: 5884-5885] Aber heute ergreifen (uns) die Brahmanen, welche gerunzelte Braunen und eiskalte Mienen haben,
- (1469) [DKP/E 147: 2437-2440] ...*katıglanıp tözkerinçsiz b[urhan] kutın bulup **bökünkü künke** tegi alku tnl(i)gka asıg tusu kılı y(a)rlikar...* || ...uğraşıp derin Buda kutsallığını bulup bugüne kadar bütün canlılara fayda sağlar. ▪

[DKP/JW 562: 6520-6523] indem Ihr Euch so angestrengt und (schließlich) die unergründliche Buddhaschaft erlangt habt, geruht Ihr, stets bis auf den heutigen Tag allen Lebewesen Nutzen zu bereiten.

- (1470) [DKP/E 149: 2484-2486] ...*amti anıy küçin küsünin bökünki күnte meniñ üskümde b(e)lgülüg kılzun...* || ...Şimdi, (o şeytan) gücünü kuvvetini bugün huzurumda ortaya koysun da (göreyim). ▪ [DKP/JW 566: 6627-6628] (Denn) heute soll er sich vor mir manifestieren.
- (1471) [DKP/E 154: 2623-2625] ...**bökünki күн** *sizler toyınlara [ka]magu barça şrav(a)st kentke pinvatka kiriñler...* || ...Bugün, sizler hep birlikte *pindapāta* için *Śrāvastī* (adlı) şehre girin. ▪ [DKP/JW 582: 6947-6949] Heute, ihr Mönche, sollt ihr [a]lle in die Stadt *Śrāvastī* zum Almosengang gehen.
- (1472) [DKP/E 214: 4421] ...**bökünki күnte edgü...** || ...bugünkü günde iyi... ▪ [DKP/JW 672: 8468-8469] eben[so] habe ich am heutigen Tage einen guten [...]
- (1473) [DKP/STF 152: 1280-1283] *qayı mn tükäl bilgä tngri tngrişi burxan yrliqamış çxşapt-iy bükünki күн kädägi ariy küz-ädtim:* || “Так как до сегодняшнего дня я свято соблюдал обет, являющийся наказом совершенно мудрого бога богов Будды, в силу этой добродетели снова (?) ...” || Bu yüzden bugüne kadar tanrıların kusursuz bilge tanrısı Buda'nın cezası olan yemini, yine bu erdem sayesinde, kutsal bir şekilde yerine getirdim (?)...” ▪ [DKP/JW 734: 9609-9612] Ich habe biszum heutiigen Tag die Gebote (Skt. *śīla*), die der vollkommen weise Göttergott Buddha erlassen hat, rein befolgt.
- (1474) [DKP/JW 222: 377-387] *bo yertinçü yer suv törügäli: purvantak(a)lp üdtin bärü ötgürü bökünki күн kätägi üstün t(ä)ñri yerintäki uzun özlüg yaşlıg ediz vimanta ärtäçi adrok adrok t(ä)ñrilärniñ täñ täñ küülüg körklüg küçlüg küsünlüg: çoglug yalınlıg. alp ärdämlig. ärklig türklüg ulug bökäläriğ toñalarıg. eligläriğ hanlarıg barçanı bir täg adırsız yüz körmädin anıtyat ürlüksüz ölüm törö artatdı: ärtürdi: eltti* || die in dieser Welt (hier) geboren werden müssen, oder langlebige (Wesen), die seit (vielen) vergangenen Weltperioden (Skt. *pūrvāntakalpa*) hindurc bis zum heutigen Tag sich in hohen Palästen (Skt. *vimāna*) oben im Himmel aufhalten, (oder) große Helden, die den ganz gleichen Ruhm und eine (ähnliche) Erscheinung haben wie die unterschiedlichen Götter und (ebenso) kräftig, majestätisch, mannhaft und

machtvoll sind (oder schließlich) die Könige. || Bu dünyada doğması gerekenler veya geçmiş dünya dönemlerinden bugünkü güne kadar cennetteki yüksek saraylarda yaşayan uzun ömürlü varlıklar veya çeşitli tanrılarla tamamen aynı üne ve görünümüne sahip büyük kahramanlar ve aynı derecede güçlü, görkemli, erkeksi güç isteyen krallar ölümlü töreyi mahvetti.

- (1475) [DKP/JW 246: 813-816] **bökünki** [küntä]⁶³ ölgümin [ayığ kıl]ınč tüši [u]vutsuz m(ä)n || [Am] heutigen Tage, [... bis] ich [st]erben werde, [...] die Frucht des [Vergeh]ens [...] ich bin [sc]hamlos. || Bugünkü günde ölene kadar kötü amelin sonucundan utanmam.
- (1476) [DKP/JW 382: 3215-3220] *kayu rame: la[kšamadede ulatı to]ñalar: miñ koolug arčune: k(a)rneda ulatı toñalar: ä[zrua hormuz]tad[a u]latı t(ä)ñrilär: sagare varuneda ulatı luular kılı amrak isig burhanlıg kü[či]n b[ö]künki күntä tükäl kılı y(a)rılıkadı:* || Was Rāma, La[kṣmaṇa und andere He]lden, und der tausendarmige Arjuna, *Karṇa* und die übrigen Helden, B[rahmā, Ind]ra und die [übr]igen Götter, *Sāgara, Varuṇa* und die übrigen *nāgas* (für gewöhnlich) tun, das ruht am h[e]utigen Tag (der Buddha) mit seiner liebevollen Buddhakraft vollständig zu bewirken. || Rāma, Lakṣmaṇa ve diğer kahramanlar ve bin kollu Arjuna, Karṇa ve geri kalan kahramanlar, B[rahmā, Ind]ra ve kalan tanrılar, Sāgara, Varuṇa ve kalan nāgaların yaptıkları, tamamen sevgi dolu Buda'nın sayesinde bugünkü günde tam olarak açıkladı.
- (1477) [DKP/JW 392: 3366-3368] [tınl](i)glarka **bökünki k[üntä]** [mä]ñi enčturanč berip [] || Den [... Lebewe]sen [am] heutigen T[age... Freu]de und Frieden gebend, [...] ich. || ...canlılara bugünkü günde beni huzur verip...
- (1478) [DKP/JW 718: 9398-9402] *bo muntag ädg[ü] alku ädgülärdä utmiš yegädm[iš] tnl(i)glarnıñ bir täg ädgü öglisi [y(a)rlıkančuči] köñüllüg kutlug tnl(i)g-a: biziñ t(ä)ñr[i yerintä] tugmišim(i)znı bökünki күntä yoklug kıl[ıñ.]* || O [mit]leidiges und charismatisches Wesen, der du allen Lebewesen gleichermaßen ein Freund bist, der durch dieses solchermaßen gute [...] alle Vorzüge übertrifft, [mögest du] die Tatsache, dass wir im Him[mel] geboren wurden, heute sinnreich erscheinen lassen! || (Ey) iyi bütün iyilerde mağlup

⁶³ Elmalı yayımında *bökünki ölgümin* şeklinde okunmuştur.

olmuş canlıların aynı şekilde iyi (ve) akılsız, şefkatli, kutlu canlı, bizim Tanrı yerinde doğduğumuzu bugünkü günde anlamlı kıl!

- (1479) [DKP/JW 514: 5527-5530] *anča ymä [kutlug kıvılg] ärmäz mü k[im bo yalıyoklar] ärdininisin bö[künki kün] körgäli bultum* || Wie ausgesprochen [glücklich] bin ich doch, d[enn] ich habe es geschafft, [am] he[utigen Tage dieses] Juwel [der Menschen] zu sehen. || Ne kadar kutlu (ve) mutlu olmaz mı? Kim bu insanların cevherini bugünkü günde görmeye başladım.

2.2.24. **tört yıñak** ‘dört taraf, her taraf’

Tört yıñak eşdizimine 13 örnekte rastlanmıştır.

- (1480) [DKP/E 205: 4162-4166] *...eşidiñler törtđin yıñak udaçı begler buy[ruklar] kamag kara bodun...* || ...Dinleyin (ey), dört taraftaki güçlü amirler, memurlar (ve) bütün halk! ▪ [DKP/JW 468: 4772-4774] Hört, Bäge, Minister und einfaches Volk in den vier Himmelsrichtungen:
- (1481) [DKP/E 218: 4529-4530] *...ülgüsüz sansız edgü otlar alıp törtđin [yı]ñak igliglerke idtu...* || ...pek çok iyi ilaçlar alıp dört bir yandaki hastalara dağıttı. ▪ [DKP/JW 800: 10749-1755] Da öffnete jener König Mahāpadma seine Hausapotheke (wörtl. Haus, wo man Kräuter deponieren kann), zahm zahllosse gute Kräuter uns sandte sie zu den Kranken der vier [Himm]elsrichtungen (als Heilmittel).
- (1482) [DKP/E 99: 1165-1168] *...anta basa tört yıñakdıkı eligler begler barça öz öz uluşka bartılar...* || ...Bunun üzerine dört taraftaki hanlar, beyler hepsi kendi ülkelerine gittiler. ▪ [DKP/JW 356: 2736-2738] Danach begaben sich die Könige und Fürsten der vier Himmelsrichtungen allesamt in ihre jeweiligen Reiche.
- (1483) [DKP/E 98: 1133-1137] *...anta ötrü m(a)hënd(a)raşene elig tört yıñak[đın] kelmiş arkış yalavaçlarıg okıp üç ayda kën svyambar yañı kün kılğuluk savlarıg barça olarka tüzü tüketi sözledi...* || ...Ondan sonra Hükümdâr Mahendraséna dört bir yandan gelmiş haber götüren kervancıları çağırıp, üç ay sonra eş seçme günü yapılacağı haberini onlara eksiksiz söyledi. ▪ [DKP/JW 354: 2705-2709] Daraufhin rief König Mahendrasena aus (allen) vier Himmelsrichtungen Boten und Herolde herbei und teilte ihnen ausführlich die

Dinge mit, die für die drei Monate später (stattfindende) svayaṃ-Zeremonie durchzuführen waren.

- (1484) [DKP/E 140: 2234-2235] ...*ötrü [hormuz]ta t(e)ṅri tōrt yıḡakdın...* || ...Bunun üzerine Tanrı Indra dört taraftan... ▪ [DKP/JW 528: 5806-5807] Da ließ Gott [Ind]ra aus den vier Himmelsrichtungen
- (1485) [DKP/E 71: 362-365] ... *d(a)ntipalé élig ört yalın arasinta turup umuḡı üzülüp seri umadın tōrt yıḡakıḡ yaḡılıp öḡsüz bolup talıp etözi söḡlünti...* || ...Hükümdâr *Dandāpala* ateşler ortasında kalmış, umudu kırılmış.(Bütün bunlara) tahammül edemediğinden kendinden geçmiş. Şuurunu yitirerek bayılmış. Vücudu kızartılmış. ▪ [DKP/JW 248: 843-844] Als König *Daṅḡapāla* sich inmitten der Flammen befand, schwand seine Hoffnung, er konnte <seine Leiden> nicht aushalten, irrte in allen vier Richtungen (umher), war besinnungslos und sein ganzer Körper wurde geröstet.
- (1486) [DKP/E 71: 357-360] ...*tōrt yıḡak örtenti uluḡ bedük taḡlarnıḡ basḡukları yémrilti...* || ...Her taraf yanmaya başlamış. Yüce dağların kayaları devrilmiş. ▪ [DKP/JW 248: 837-840] Die vier Himmelsgegenden fingen Feuer. Die Gipfel riesiger Berge stürzten ein.
- (1487) [DKP/STF 192: 1658-1661] *ölümçi kişi-ning isig öz o qorq-inç-inga tōrt yıḡaḡı yangılıp öḡsiräyü turmiş-in körsär bu m[un]tay saḡınyuluḡ ol* || Если спросят: “Почему?”, то: увидев человека, обреченного на смерть, который от страха за свою жизнь перестал различать четыре стороны [света] и лишился сознания, следует думать так: || Eğer “Neden?” diye sorarlarsa, ölüme mahkûm edilmiş, can korkusundan [dünyanın] dört tarafını ayırt etmeyi bırakıp bilincini yitirmiş bir adamı görünce şöyle düşünmelisiniz: ▪ [DKP/JW 310: 1981-1985] Wenn man sieht, dass ein todgew[eiht]er Mensch aus Furcht für (sein) Leben [sich] in den [vie]r Himmelsrichtungen verirrt und bewusstlos verbleibt, dann soll man dies denken:
- (1488) [DKP/STF 220: 1960-1965] *sansar-da ontin sı[n]gar tōrtđin y[ı]ḡaḡı lokantrik yertincü ikin arasinta tuymış bolsar: az-u qilinç-liy yel tuyip ülgüsüz sansiz yertincü-lärtä taštın kâmişmiş bolsar inča tep teyürler:* || в сансаре в десяти направлениях ... и четырех сторонах если он возродится в *lokāntarikā* между двух миров, или же поднимется ветер [предшествующих] деяний и он будет выброшен за пределы бесчисленных (парн.) миров, то говорят так: || Samsara'da on yönde ... ve dört yönde iki dünya arasında lokāntarikā'da

yeniden doğarsa veya [önceki] eylemlerin rüzgarı yükselir ve sayısız alemlerin dışına atılırsa, o zaman şöyle derler: ▪ [DKP/JW 308: 1927-1932] Wenn (die Wesen) in der *lokāntarikā*-Welt, (also) zwischen beiden (Welten), im *samsāra*, wo [...] entstehen m[uss], (d. h.) in den zehn Himmel[srichtungen] und vi[er We]ltgegenden, wiedergeboren werden, oder sie der karma-Wind anweht und sie außerhalb zahlloser Welten (herum)geworfen werden sie Folgendes sagen:

- (1489) [DKP/JW 266: 1191-1193] *amtı korkınčsız tört yıñak yañılıp ögs[siräyü u]runčak biziñ ol künüg [] yorımışımaz ymä nä tusu [bolgay:]* || [Die Kaufleute sagten]: Indem wir uns verirrt haben (wörtl. indem die vier Himmelsrichtungen sich verwirrten) und [gleichsam] besinnungs[lod sind], was [soll] es nützen, dass wir herumlaufen und diesen Tag [...]? || Şimdi korkusuz dört taraf (bakıp) şaşırıp bayılarak emanet bizim o günü... dolaşmanın ne faydası olacak?
- (1490) [DKP/JW 524: 5728-5731] *ötrü hormuzta t(ä)ñri törtđin yıñaktın sansız üküş buşıcı bramanlarığ b(ä)lgürtüp yağışlıg oronka buşıka kältilər:* || Da brachte Gott Indra in den vier Himmelsrichtungen Bettel-Brahmanen (magisch) hervor, und (diese) kamen zum Ppferplatz zur Almosengabe. || Sonra Indra Tanrı sayısız sadakacı Brahmanları ortaya çıkarıp kurban yerine sadaka vermek için geldiler.
- (1491) [DKP/JW 746: 9779-9780] *i[sig ö]z korkınčıña tągıp törtđin yıñ[ak] ärsär* || In Furcht um (sein) L[eben]n geraten [blickte er in die] vier Himmels[richtungen und dachte:] || Can korkusuna ulaşp dört tarafa baksa...

2.2.25. katıg köñül ‘katı kalp’

Katıg köñül eşdizimine 13 örnekte rastlanmıştır. Bu eşdizimin (1496), (1498) ve (1499) numaralı maddelerinde *kınıg* kelimesi eşdizimin arasına girmiştir.

2.2.25.1. katıg köñül Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Grupları

Katıg köñül eşdiziminin *kınıg* ← *katıg köñül* olmak üzere ön yönelimli 1 eşdizimsel grubu tespit edilmiştir.

[---]	← <i>kınıg</i>	← <i>katıg köñül</i>
-------	----------------	----------------------

Tablo 2.41. *katıg köñül* Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler

2.2.25.1.1. *kınıg* ← *katıg köñül*

Bu eşdizimsel grup, *kınıg* ‘sert’ kelimesiyle *katıg köñül* ‘katı kalp’ eşdiziminin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 2 örnekte rastlanmıştır.

- (1492) [DKP/E 70: 325-327] ...**kınıg katıg köñülin** *edgölüg sıgun beginiñ boyunun bıçıp... başın yerte yıkdı...* || ...Acımasız ve sert yüreğiyle iyilik sahibi geyikler beyinin boynunu kesip, başını yere yıkmış... ▪ [DKP/JW 246: 805-807] Hartherzig schnitt er den Hals des tugendhaften Maralhirsches durch und schleuderte seinen Kopf auf die Erde.
- (1493) [DKP/JW 840: 11477-11482] [...] : *birök [...] kirsär s(ä)n [...] kınıg katıg köñül [...] ölmäginčä [...]: mu[n]č[ulayu...]* || Wenn [...] du eintrittst [...] wenn du zum Himmel fliegst, Standhafting keit [...] bis nicht tötet [...] || ...eğer...girsen... katı gönül... öldürmesine... böylesine...

2.2.25.2. *katıg köñül* Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Grupları

Katıg köñül eşdiziminin *katıg köñül* → *öritmek* olmak üzere art yönelimli 1 eşdizimsel grubu tespit edilmiştir.

<i>katıg köñül</i> →	<i>öritmek</i> →	[---]
----------------------	------------------	-------

Tablo 2.42. *katıg köñül* Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler

2.2.25.2.1. *katıg köñül* → *öritmek*

Bu eşdizimsel grup, *katıg köñül* ‘katı kalp’ eşdizimiyle *öritmek* ‘beslemek, yetiştirmek’ kelimesinin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 4 örnekte rastlanmıştır.

- (1494) [DKP/E 219: 4568-4571] ...*ulug küçlüg katıg köñül öritip amrak isig özin titgeli ıdalagalı anuk bolup ümin aşınıp tag señirinte turup kut klunu* || ...Yüce, güçlü, sağlam gönül besleyip sevimli canını terk etmek için hazır olup, alt giyisisini giyinip, dağın eteğinde durup, dua ederek ▪ [DKP/JW 802: 10790-10794] Er erweckte sehr mächtige Entschlossenheit, war bereit, sein geliebtes Leben aufzugeben, zog seine Unterleidung an, (indem er sein Gewand ablegte,) stellte sich an die Bergklippe und sprach gelobend Folgendes.

- (1495) [DKP/E 186: 3565-3567] ...**katig köñül öritip** *korkunçsuz ayınçsız köñülin sizlerni bile süñüşgeli kelyük m(e)n...* || ...Yüreğimi sağlamlaştırıp, cesaretle sizinle savaşmaya geldim. ▪ [DKP/JW 686: 8737-8739] Ich bin gekommen, um mit euch ohne Furchtsamkeit zu kämpfen, da ich Entschlossenheit erweckt habe.
- (1496) [DKP/JW 714: 9309-9311] *bo muntag sakınıp bodi[s(a)t(a)v] uguşlug tavişgan katig köñülin⁶⁴ isig özin titgäli* **katig kınıg köñül örit[di:]** || indem er solches überlegte, erweckte der aus dem Bodhi[sattva]-Geschlecht stammende Hase Entschlossenheit, mit Entschlossenheit sein Leben aufzugeben. || Böyle düşünüp Bodhisattva soyundan gelen tavşan sert gönlüyle hayatını terk edip katı gönül besledi.
- (1497) [DKP/JW 714: 9315-9320] *anıñ arasında bodis(a)t(a)v uguşlug t[aviş]gannıñ* **katig köñül öritmişñä** *i[nčä] [k](a)ltı türk yigit kunçuyar sävär b[ägdin] [ed]rılıp näčük titräyür bazar ärsär: [ançulayu] ymä bo yetinçsiz yetiz yagız yer t(ä)[ñri] [a]ltı törlüg ugrın täprädi kam[şadı:]* || Alsbald erbebt die unerrichbar breite Erd-G[offheit] auf [s]echsgfache Weise darüber, dass der aus dem Bodhisattva-Geschlecht stammende H[as]e Entschlossenheit erweckt hatte, wie in der Blüte der Jugend befindliche Damen (beben), wenn sie [von] ihrem geliebten E[hemann get]rennt werden. || O arada Bodhisattva soyundan gelen tavşanın sert gönül beslediğine şöyle ki Türk yiğit prensesler sevimli beyden ayrılıp nasıl titirse bu şekilde yine bu sonsuz yüksek yeryüzü Tanrı altı türlü zamanı titredi.

2.2.25.3. [---] ← **katig köñül-(lüg)** → [---]

Eşdizimsel grup oluşturmayan 7 örnek tespit edilmiştir.

- (1498) [DKP/E 73: 426-428] ...yürü[ñ] *tonın kedüp* **katig kınıg köñülin...** || ...beyaz elbisesini giyip acımasız, sert bir şekilde... ▪ [DKP/JW 258: 1038-1039] Er hat sein weiße[s] Gewand angezogen, gibt[jenen] Kaufleuten mutig
- (1499) [DKP/JW 256: 1002-1003] *bo mäniñ oglum ärtiñü* **katig k[ını]g köñüllüg [o]l:** || Dieser mein Sohn ist äußerts entschlossen und w[illensstark]. || Bu benim oğlum çok fazla sert gönüllü.

⁶⁴ Eşdizimsel grup oluşturmayan bölümde gösterilmiştir.

- (1500) [DKP/JW 264: 1132-1133] *nägülik amti yupanur s(ä)n kınıg katıg köñülüm:*
 || Weshalb beachtest du jetzt nicht meine Standhaftigkeit? || Niçin şimdi sert gönlümü fark etmiyorsun?
- (1501) [DKP/JW 454: 4541] [*] katıg köñüllüg []* || Mit [...] Festigkeit [...] || ...sert gönüllü...
- (1502) [DKP/JW 454: 4553-4554] *katıg köñül/i] ärdi:* || [Seine] Entschlossenheit [...] war [...]. || ...sert gönüllüydü.
- (1503) [DKP/JW 804: 10866-10867] *öñräki säniñ katıg k[öñülün] ögil sak[ingil:]*
 || Denk an deine frühere Entschl[lossenheit] (Skt. *pūrvaprañidhāna*), (dereinst ein Buddha zu werden)! || Eski zamandaki sert gönlünle övün, düşün!
- (1504) [DKP/JW 714: 9309-9311] *bo muntag sakınıp bodi[s(a)t(a)v] uguşlug tavişgan katıg köñülin isig özin titgäli katıg kınıg köñül örit[di⁶⁵:]* || indem er solches überlegte, erweckte der aus dem Bodhi[sattva]-Geschlecht stammende Hase Entschlossenheit, mit Entschlossenheit sein Leben aufzugeben. || Böyle düşünüp Bodhisattva soyundan gelen tavşan sert gönlüyle hayatını terk edip katı gönül besledi.

2.2.26. öñre ertmiş öd-(ün) ‘uzun zaman önce’

Öñre ertmiş öd-(ün) eşdizimine 12 örnekte rastlanmıştır.

- (1505) [DKP/E 66-67: 233-236] ...[*y(i)m]e öñre [ertmiş ödün] bo ok çambudivip [yértinçü yer suv]da dantipalè [atl(i)g èlig beg] bar erti...* || ...Yine, uzun zaman önce bu *Jambudvip* (diye anılan dünyada) *Dandāpala* isminde bir Hükümdâr varmış. ▪ [DKP/JW 240: 712-715] [Un]d es gab in [einer] längst [vergangenen Zeit] in eben dieser [Welt J]ambudvīpa einen [König namens] *Daṇḍapāla*.
- (1506) [DKP/E 158: 2752-2755] ...*öñre [ertmiş] ödün bo ok [çam]bud(i)vip yértinçü yer [suvda] matyêdaş enetkek [ulu]şda çoğlug yalınlig m(a)hènd(a)raşene atl(i)g èlig beg...* || ...(Uzun zaman) önce... bu *Jambudvip* yeryüzünün Hint diyarında *Madhyadésa* (adlı) krallık vardı. ▪ [DKP/JW 588: 7073-7077] Es war (einmal), o ihr [Möch]e, in einer längst [vergangenen] Zeit, in eben dieser [Jambu]dvīpa-Welt im indischen [L]ande Madhyadésa ein majestätischer König namens Mahendrasena.

⁶⁵ Bu eşdizimsel grup, *katıg kınıg köñül öritmek* eşdizimsel grubunda gösterilmiştir.

- (1507) [DKP/E 171: 3103-3106] ...**öñre ertmiş ödün** *bo ok ç(a)mbudiv(i)p yértinçüde bay barımlıg çoğlug yalınl(i)g baranas atl(i)g kent uluş bar erti...* || ...Çok uzun zaman önce işte bu *Jambudvip* (isimli) dünyada zengin, itibarlı, ışıltılı ve aydınlık *Bārānas* adlı bir memleket vardı. ▪ [DKP/JW 630: 7738-7741] In einer längst vergangenen Zeit gab es in eben dieser Jambudvīpa-Welt einen wohlhabenden und glänzenden Stadtstaat namens Benares.
- (1508) [DKP/STF 214: 1903] /// **öngrä ärtmiş ödün**⁶⁶ /// || ... ранее в прошлые времена ... || ... geçmişte daha önce ... ▪ [DKP/JW 454: 4531] In einer vergangenen Zeit
- (1509) [DKP/JW 240: #711-#713] [*ymä*] **öñrä ärtmiş üdtä** *bo yertinçü yer suvta dantapale atl(i)g bir elig han bar ärti:* || (Br. *dañdapāli*) In einer längst vergangenen Zeit lebte in dieser Welt ein König namens Dañdapāla || Yine uzun zaman önce bu dünyada Dañdapāla adlı bir hükümdâr vardı.
- (1510) [DKP/JW 252: 891-893] **öñrä ärtmiş üdün** *bo yertinçü yer [suv]ta baranas atl(i)g bir ulug balık uluş b[ar] ärti:* || Einst, in einer (längst) vergangenen Zeit, gab es in dieser Welt einen großen Stadtstaat namens Benares. || Uzun zaman önce bu dünyada Benares adlı bir büyük şehir vardı.
- (1511) [DKP/JW 484: 5065-5067] [**öñr**]ä **ärtm[i]ş üdün** *adın bir arıgda semäktä tişi arslannıñ tugurguluk üdi kolusı yakın kälti:* || In einer [ver]gangenen Zeit, in einem gewissen Wald war die Zeit nahe gekommen, dass eine Löwin gebären sollte. || Uzun zaman önce başka bir ormanda dişi aslanın doğum zamanı yaklaştı.
- (1512) [DKP/JW 722: 9434-9437] *ymä* [**ö**]ñrä **ärtmiş üdün** *şakimuni bodis(a)v(a)t burhan [kutıñ]a katıglanur ärkän: alku käyiklärnıñ [elig bä]g azunınta t[ugyu]k ärdi:* || Und in [l]ängst vergangener Zeit, als der Bodhisattva Śākyamuni [nac]h der Buddha[schaft] strebte, war er w[ieder]geboren worde[n] in der Existenz als [König] aller Wildtiere. || Yine eski zamanlarda, Śākyamuni Bodhisattva Buda saadetine arzularken, tüm geyiklerin hükümdâr (olarak) yeniden doğmuştu.
- (1513) [DKP/JW 730: 9528c-9528f] **öñrä ärtmiş üdün** *toyınlara bo ç(a)mbudvip yertinçü yer suvda kaşip atl(i)g on küçlüg t(ä)ñri burhan b(ä)lgüryük ärdi:* || In einer vergangenen Zeit, ihr Mönche, war mit den zehn Kräften ausgestattetete

⁶⁶ Wilkens yayınında *üdtē* şeklinde okunmuştur.

Buddha Namens Kāśyapa eben dieser [...]. || Uzun zaman önce rahiplere bu Jambudvīpa (adlı) dünyada Kāśyapa adlı on güçlü Tanrı Buda ortaya çıkardı.

(1514) [DKP/JW 770: 10226-10233] **[öğrā ärtmiš] üdtā** adın bir o[fronta] [] tamgasın kötürü [] yergülük alkuka akl[ançig] [ä]η mintin ö[z ögiñ]ä k(a)ηıña ymä [] bolmiš aštadaša[virupe] atl(i)g erinč y(a)rl(i)g är [bar] ärdi: || In einer [längst vergangenen] Zeit, [an] einem gewissen O[rt g]ab es einen elenden Mann namens Aštādaśa[virūpa], der [...] sein Siegel erhob [...] ekeleerregend und allen ver[hasst] war, und sogar seinen eig[enen E]ltern [wiederlich] war. || Uzun zaman önce, başka bir yerde... damgasını götürüp... yemek (için) hepsine kötöleyen hatta kendi annesine babasına yine... olmuş Aštādaśavirūpa adlı zavallı adam vardı.

(1515) [DKP/JW 828: 11268-11271] tö[zün] anant-a **öğrā ärtmiš üdün** bo ok čambudvip yersuvda on küçlüg bu[rhan]lar b(ä)lgürmäyük ärti: || O ed[ler] Ānanda, in einer vergangenen Zeit waren in eben dieser Jambudvīpa-Welt noch keine mit den zehn Kräften (Skt. *daśabala*) ausgestattete Bu[ddhas] ersichienen. || (Ey) asil Ānanda, geçmiş bir zamanda, bu aynı Jambudvīpa dünyasında on güce sahip hiçbir Buda ortaya çıkmamıştı.

(1516) [DKP/JW 874: 12154-12156] ayıt **[ö]ğrā [ärtmiš] üdlärtä** kop [] [ku]tıña katıg[lan-] || Frage [...] in [l]ängst [vergangenen] Zeiten alle [...sich] abmüh[end] für die [Buddhascha]ft [...]. || söyle uzun zaman önce bütün... Budalık için çabalamak...

2.2.27. uzun ödün ‘uzun zaman’

Uzun ödün eşdizimine 12 örnekte rastlanmıştır.

(1517) [DKP/E 664-668] ...kim kayu kişi [özlüg] ölürmekig taplasar aviş ta[muda ulatı] sekiz ulug örtlüg tamularta **uzun ödün** emgenür... || ...Kim, herhangi birisinin canını almaktan hoşlanır (ve bunu yapmayı) isterse *Avīci* cehenneminden (başka) sekiz büyük ateşli cehennemde (uzun) süre acı çeker.
▪ [DKP/JW 286: 1543-1546] Wenn irgendein Mensch das Töten liebt und billigt, der leidet für lange Zeit in den acht großen flammenden Höllen wie der *avīci*-Höl[le etc.].

(1518) [DKP/E 115: 1570-1572] ...birök maña aviş tamudaki örtlüg yalınlig yerte **uzun ödün** agnagalı tegimlig bolsar y(i)me ol emgekig serip bir kşan ödte

y(i)me ezüg sözlegülük ermez m(e)n... || ...Eğer bana (yalan söylediğim için) *Avīci* cehenneminin ateşli bir yerinde uzun süre kıvranacaksın, (buna) layıksın deseler, (ben) yine o ıstıraba katlanıp hiçbir zaman yalan söylemeyeceğim. ▪ [DKP/JW 426: 4017-4022] Selbst wenn ich es verdingen sollte, mich für lange Zeit am flammenden Ort der *avīci*-Hölle zu wälzen, würde ich jenes Leiden (eher) ertragen, als auch nur für einen Moment eine Unwahrheit (Skt. *mṛṣāvāda*) zu sprechen.

- (1519) [DKP/STF 56: 247-248] **uz-un ödüñ** *ü[ç] yvlaq yolta ornay tutar ///* || он длительное время будет находиться на трех дурных путях. || O uzun bir süre üç kötü yolda bulunacaktır. ▪ [DKP/JW 438: 4233-4234] nimmt er Aufenthalt für lange Zeit auf den drei schlechten Wegen (Skt. *durgati*).
- (1520) [DKP/E 177: 3308] ...*y(i)me uzun ödüñ*... || ...yine uzun zaman... ▪ [DKP/JW 642: 7973] ...und für lange Zeit [...].
- (1521) [DKP/STF 148: 1235-1239] *ol sumani šrmiri uzun ödüñ aviş tamu-larta tuyar tep: [o]l šrmiri-ning näčä keč ämgängülük-in [tn]gri burxan-ta adin kim ärsär tükäl biltä[ç]i yo]q:* || Божественный Будда распорядился так: “Этот шраманера (послушник) Сумана длительное время будет возрождаться в аду или иных адах”, и никто кроме божественного Будды не может знать достоверно (букв. Вполне) || İlahî Buda şöyle emretti: “Bu Şramanera (yardımcı) Sumana uzun bir süre cehennemde veya diğer cehennemlerde yeniden dirilecektir” ve ilahî Buda dışında hiç kimse kesin olarak (tamamen) bilemez. ▪ [DKP/JW 670: 8434-8435] Jener *śrāmaṇera* Sumana wird für lange Zeit in den Höllen wie *avīci* etc. wiedergeboren. Wie lange jener *śrāmaṇera* (tatsächlich) zu leiden hat, das weiß niemand anders als der Buddha genau.
- (1522) [DKP/STF 148: 1229-1231] *ol tilyayin[ta yavla]q ayıy qilinç tüşin täginip uz-un [ö]düñ ačıy ämgäk ämgänür:* || “его скверного, дурного деяния и он длительное время испытывает горькие мучения.” || “Onun kötü ve pis işlerinden ötürü uzun süre acı bir azap çekmektedir.” ▪ [DKP/JW 670: 8428-8430] [Aus] diesem Grunde empfängt er (nun) die Frucht seiner schlimmen Tat und erleidet für lange Zeit bitteres Leid.
- (1523) [DKP/JW 222: 398-408] *inčä k(a)ltı äñilki öñ yapıglıg ölüm bodug noşın öñi tarkarıp: öñsüz tört yapıgların öz tutdaçı uzun sansarnıñ uçıña tägip yasıp yatur täg säkiz tümän m(a)hak(a)lp uzun özlüg [ya]şlıg naivasanyan öñsüz t(ä)ñri yerintä tugmiş tnl(i)glar ymä alku ämgäklärintä ozmiş kutrulmuş*

umugin ol oronta uzun ödün ergü tæg tüšüp yaturlar: || Indem nämlich der erste *rūpaskandha*-Tod das Farbenelixier (des Körpers) entfernt, (und der Mensch) bis zum Ende des langen *saṃsāra* gelangt, welcher das Leben mittles der vier unkörperhaften skandhas aufrenchterhält, und gleichsam verborgen, liegt, fallen die Lebewesen, diein langes Leben von 80.000 *mahākalpas* haben und in der unkörperlichen (Skt. *ārūpya*) Götterwelt *naivasamjñā* geboren wurden, in der Hoffnung, allen Leiden zu entkommen, an jenem Ort nieder, der stets verabscheuenswürding ist, und bleiben dort liegen. || Yani, ilk ölüm, renk iksirini ortadan kaldırdığı için dört cisimsiz yapıları aracılığıyla yaşamı sürdüren uzun Saṃsāra'nın sonuna gelir ve 80.000 mahākalpalık uzun ömürleri olan canlılar, gizlendiği gibi yalan söyler ve tanrı Naivasamjñā'dan doğan bedensel düşüşte, tüm acılardan kurtulma umuduyla, her zaman aşağılık olan yere yerleşip orada yatarlar.

- (1524) [DKP/JW 224: 408-412] *in[č̣i]p nāčā uzun üdün keč yatsarlar ymä äñ kenintä ölüm üd yäki yakın tægip. isig özlärin üzä oynamaklıg oyun üzä ol ärmäk tarkarurlar:* || Aber egal wie lange sie daliegen, am Ende kommen der Tod und der Dämon der Zeit herbei und durch das Speil des Herumspielens mit den Lebensformen entfernen sie jene Daseinsformen. || Fakat çok uzun zaman geç yatsalar yine en sonunda ölüm zamanının şeytanı yaklaşıp hayatlarının üzerine oynanan oyun üzerine onu kaldırırılar.
- (1525) [DKP/JW 278: 1386-1388] *sınarları ymä azun azunta uzun üdün tægünürlär:* || Und einige genießn (sie) für lange Zeit in jeder Existenzform. || Etrafları yine varoluşta uzun süre saygıyla yerine getirirler.
- (1526) [DKP/JW 402: 3590-3593] *[] köñüllärin yüräklärin [] ol t[ı]lt[agı]n ulug ayıg kılınč uzun üdün säkiz ulug tamularda ört yalın [a]rasınta örtänürlär:* || Machend [...] wenn [...] ist, jene [...] ihre Herzen [...] aus jenem G[r]un[d] begehen sie schlimme Vergehen und brennen für lange Zeit in den Flammen der acht großen Höllen. || ...gönüllerini yüreklerini... o sebeple büyük, kötü amel uzun süre sekiz büyük alevler arasında yanıyorlar.
- (1527) [DKP/JW 448: 4410-4412] *üzüg sav uzun [üdün meni] üç y(a)vlak yolta kämišip turkar[u] içintä açıg ämgäk(k)ä tægürür:* || Die Unwahrkeit (Skt. *mṛṣāvāda*) gesagt hätte [mich] im[mer] auf die drei schlechten Wege (Skt. *durgati*) geworfen und (mich) immer in [...] bitteres Leiden gebracht. || Yalan

söylemek uzun zaman beni üç kötü yolda fırlatıp daima... içinde sıkıntıya ulaştırır.

- (1528) [DKP/JW 492: 5228-5232] [isig] özlärin artokrak küzä[dip] [ti]ltagınta **uzun ü[dün]** [üç ya]vlak yolta []: anča sö[zlä-] || [...] ihr [Le]ben behüt[end... we]gen des [...für] lange Z[eit] be[finden sie sich] auf den [drei schlec]hten Wegen (Skt. *durgati*) [...]. || Hayatlarını çok fazla koruyup... nedeninde uzun zaman... üç kötü yolda... öyle söylemek...

2.2.28. **ulug türlüg** ‘ulu, büyük türlü’

Ulug türlüg eşdizimine 11 örnekte rastlanmıştır.

- (1529) [DKP/E 129: 1998-2002] ...*t(e)ñriler eligi kauşikéya ertingü ulug türlüg iş işlep meni burhan kutıña yakın kultıñ...* || ...Ey tanrılar hükümdârı *Kauşika!* Sayılamayacak kadar çok çeşitli iş işleyip beni Buda saadetine yakınlaştırdın. ▪ [DKP/JW 556:6387-6391] O König der Götter, Kausika, du has tein äußerst großartiges Werk vollbracht und mich der Buddhaschaft nahe gebracht.
- (1530) [DKP/E 98: 1123-1124] ...*barça berü kelzünler ulug türlüg [svayam]bar yañı kün kılıp m(e)n k(e)nt[ü öz]üm ök beglig taplagay m(e)n...* || Çok katımlı (bir) eş seçme günü düzenleyip (eşimi) bizzat ben kendim, bey soyundan birisinden seçeceğim. ▪ [DKP/JW 354: 2695-2698] Ich werde eine großartige [svayam]vara-Zeremonie veranstalten und werde höchs[tpersön]lich (einen) zum Ehemann wählen.
- (1531) [DKP/E 158: 2738-2739] ...*kim ol toyunug tükel [bilge t(e)ñri burhan ulug türlüg...* || ...Öyle ki o rahibi tam (bilge) Tanrı Buda büyük, türlü (eziyetlerden)... ▪ [DKP/JW 586-588: 7060-7063] Ist, es nicht erstaunlich, dass der vollkommen [weise Go]tt Buddha jenen Mönch von seiner schlimmen...
- (1532) [DKP/E 59: 15-20] ...*on uygur elilig kök kalıkñıñ yüüzinte ulug türlüg utmakın yëgedmeki[n] çoğın yalının yaltıryu yaşuyu y(a)rılık[a]p [i]çdin sıñar [arığ ı]dok nomnuñ şazınnıñ asıl[maklıg üst]elmeklig sa[k]ın[ç]ın tud[mamak]dın...* || ...On Uygur ilinin gökyüzünde (kazandığı) pek çok zaferden (dolayı yine) ışıklar saçarak (yeryüzüne) şefkat gönderir. Temiz kalpli kutsal öğretisinin çokluğu düşüncesiyle alıkonulmaktan... ▪ [DKP/STF 34: 15-20] страны Он Уйгур, благодаря многим победам (парн.), славе и могуществу, внутри не подавляя (букв. не сдерживая) мысли об

- умножении (парн.) [воздействия] закона и его предписаний ... || (ülkenin)
On Uygur, birçok zafer, şan ve güç sayesinde, yasanın ve emirlerin
çoğaltılması (etkisi) hakkındaki düşünceleri içinde bastırmadan (tutmadan) ... ▪
[DKP/JW 210: 154-159] indem sie geruhen, zu leuchten und zu strahlen am
Firmament des Reichs der On Uygur mit großartigen Siegen und mit Majestät,
und indem sie innen den Gedanken des Abneh[mens] und [des Niedergangs]
des [reinen] und heiligen *dharma* und des *śāsana* unterdrücken,
- (1533) [DKP/E 100: 1193-1195] ...*birök meniñ bo işimin bütürser sizler ulug türlüğ açığ agrık bar...* || ...Eğer benim işimi hallederseniz, (sizin için) çok çeşitli
ödüllere bağışlar olacak. ▪ [DKP/JW 358: 2774-2776] Wenn ihr diese meine
Aufgabe ausführen könnt, werde euch großartige Belohnungen winken.
- (1534) [DKP/E 101: 1216-1218] ...*añar Montag kalsar s(e)n saña ulug türlüğ ögdir ançu bar...* || ...Bu şekilde işini halledersen senin için çok çeşitli ödüllere var.
▪ [DKP/JW 360: 2797-2799] Wenn du so handelst, winken dir großartige
Belohnungen.
- (1535) [DKP/E 98: 1123-1124] ...*barça berü kelzünler ulug türlüğ [svayam]bar yañı kün kılıp m(e)n k(e)nt[ü öz]üm ök beglig taplagay m(e)n...* || Çok katılımlı
(bir) eş seçme günü düzenleyip (eşimi) bizzat ben kendim, bey soyundan
birisinden seçeceğim. ▪ [DKP/JW 354: 2695-2698] Ich werde eine großartige
[*svayam*]vara-Zeremonie veranstalten und werde höchst[tpersön]lich (einen)
zum Ehemann wählen.
- (1536) [DKP/E 201: 4040-4043] ...*bo Montag kəñ alkıg ulug türlüğ edgü tüşi ol namo but sözlemekniñ ança sözlep on küçlüg t(e)ñri burhan ornıntın...* || ...Bunun
gibi geniş (ve) pek çok iyi sonucu o “Buda’ya hürmetler olsun.” sözünün bu
şekilde söylenip on güce sahip Tanrı Buda yerinden... ▪ [DKP/JW 766: 10166-
10169] Dies ist die umfassende, großartige und schöne Frucht jenes
Aussprechens (der Formel), Verehrung dem Buddha! Nachdem er so
gesprochen hatte, [erho]b sich der mit den zehn Kräften (Skt. *daśabala*)
versehene Gott Buddha von seinem Sitz
- (1537) [DKP/JW 766: 10174-10175] *anča ymä ulug törl[üg] ärmäz mü köni körüm:* ||
Ist sie nicht großartig, die rechte Ansicht (Skt. *samyagr̥ṣṭi*)? || Ve yine büyük
türlü değil mi doğru görüş?
- (1538) [DKP/JW 564: 6591-6596] [[*ötrü tükäl bilgä*]] [[*t(ä)ñri t(ä)ñrisi burhannıñ magad*]] [[*uluška kälmişin bilip bimbaşare*]] [[*elig bäg başın kamag k(a)ra*]]

*bodun]] [[**ulug törlüg** ağır ayagın t(ä)ñri]] [[burhanka utru üntilär:]] || Als da das gesamte einfache Volk mit dem König Bimbisāara an der Spitze davon erfuhr, dass der vollkommen weise Göttergott Buddha ins Reich Magadha gekommen war, da gingen (alle) dem göttlichen Buddha mit tiefer und würdiger Verehrung entgegen. || Sonra tam bilge Tanrılar Tanrısı Buda'nın Magadha (adlı) şehre geldiğini bilip Bimbisāra hükümdâr başıyla bütün halka büyük türlü saygıyla Tanrı Buda'yı karşıladılar.*

(1539) [DKP/JW 650: 8096-8097] *antag **ulug törlüg** ol bodis(a)t(a)larnıñ köñül-* || Das Herz jener dermaßen großartigen Bodhisattvas [...] [kleine Lücke] || Onun gibi büyük türlü o Bodhisattvaların gönlü...

2.2.29. asankêlig yol ‘sayısız yol’

Asankêlig yol eşdizimine 11 örnekte rastlanmıştır. Bu eşdizimin (1541) numaralı maddesinde *uzun* kelimesi eşdizimin arasına girmiştir.

2.2.29.1. asankêlig yol Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Grupları

Asankêlig yol eşdiziminin *asankêlig yolta* → *bodhisattvalar yorığı yorımak* ve *asankêlig yolta* → *yorımak* olmak üzere art yönelimli 2 eşdizimsel grubu tespit edilmiştir.

<i>asankêlig yolta</i> →	<i>bodhisattvalar yorığı</i>	[---]
	<i>yorımak</i> →	
	<i>yorımak</i> →	

Tablo 2.43. *asankêlig yol* Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Öğeler

2.2.29.1.1. asankêlig yolta → bodhisattvalar yorığı yorımak

Bu eşdizimsel grup, *asankêlig yol* ‘sayısız yol’ eşdizimiyle *bodhisattvalar yorığı yorımak* ‘Bodhisattvalar yolunda yürümek’ eşdizimsel grubunun yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 5 örnekte rastlanmıştır.

(1540) [DKP/E 71-72: 376-383] ...*ol savıg y(i)me meniñ... tükel sözlegülük küçim yoku kayu tınl(i)glarnıñ utlısı sevinçsiz kalmışları tükel bilge t(e)ñri teñrisi burhan **asankêlig yolta** bodis(a)t(a)vlar yorığınta yorıyur erken isig özin ıdaladı açığ emgeklerig serip kut koluntı...* || ...Bu sözü benim etraflica söylemeye gücüm

yok. Nice canlımın sevincinin (engellendiğini) mutsuz kılındığını (gör). Tam bilge Tanrılar Tanrısı Buda sayısız yolda Bodhisattvaların yolunda yürürken canını terk etti, ıstıraplara katlanıp terk etti. ▪ [DKP/JW 248: 856-861] Ich habe nicht die Kraft, jene Angelegenheit vollständig zu schildern. Wie undankbar haben sich die Wesen (immer) verhalten! Als der vollkommen weise Göttergott Buddha auf dem Bodhisattva-Pfad wandelte, dem *asaṃkhyeyas* (dauernden) Weg, hat er sein Leben hingegeben.

- (1541) [DKP/JW 252: 871-878] *t(ä)ḥrim tükäl bilgä t(ä)ḥri t(ä)[ḥri]si burhan asankeliğ uzun yolta bodis(a)t(a)vlar y[o]rıkın yor[ıyur] ärkän. näčük ärsär kılıp: bo [öz]lüg ölürmäklig tsuy ayıg kılın[ç]l[arıg] tuğgalır üčün amrak isig özi üzä nätäg yaḥlıg ämgänü y(a)rlıkadı äрки. || Herr, als der vollkommen weise Göttergott Buddha den Bodhisattva-Wandel auf dem langen Weg (in der Dauer) von *asaṃkhyeyas* wand[elte], wie verhielt er sich und wie geruhte er da am eigenen Leibe Leid zu erfahren, um diese [schlimmen] Sünden des Tötens von Lebewesen (Skt. *prāṇātīpāta*) zu vermeiden? || Tanrım, tam bilge Tanrılar Tanrısı Buda sayısız uzun yolda Bodhisattvalar yolunda yürürken nasıl yapıp bu canlı öldürmenin günahı, kötü amellerini uzaklaştırmak için tatlı canlarını üzerine nasıl acı çekmeyi emretti acaba?*
- (1542) [DKP/JW 268: 1220-1224] [] *ötrü [] t(ä)ḥri t(ä)ḥrisi burhan asanke[liğ yolt]a bodis(a)t(a)v yorıkın yorıyur [är]kän adınlar üčün munı täg isig özin ıdalamış || [...] dann [...] als der Göttergott Buddha [au]f dem *asaṃkhyeyas* (dauernden) [Weg] den Bodhisattvawandel wandelte, hat er für andere sein Leben aufgegeben. || ...sonra... Tanrılar Tanrısı Buda sayısız yolda Bodhisattvalar yolunu yürürken başkaları için bunun gibi hayatlarını terk etmiş.*
- (1543) [DKP/JW 558: 6425-6433] [] *[tükäl bilgä t(ä)ḥri] [t(ä)ḥris]i burhan [as][[ankeliğ yolta]] [bodi]s(a)t(a)vlar [[yorıkın yorıyur ärkän]] bo muntag čaṭıkl[ı]g [i]š işläp [[burhan]] kutın bulmışı amtı katägi beš ažun tnl(i)glar üzä y(a)rlıkančuči köñülin yada y(a)rlıkap üküš tnl(i)glarka asıg tusu kılı y(a)rlıkayur tep ötünti: || [Der Schüler sagte:] Wenn [[der vollkommen weise Göttergott]] Buddha [[auf dem Pfad (der Buddhaschaft), der (eine Dauer von) *asaṃkhyeyas* hat, den Wandel]] der [Bodhi]sattvas [wandelt]], und solche jātaka-[Ta]ten vollbringt, geruht er den zahlreichen Lebewesen Nutzen zu bereiten, indem er geruht, (vor allem nachdem) er die Buddhaschaft erlangt hat, bis heute sein Mitleid (Skt. *karuṇā*) über die Lebewesen der fünf*

Existenzformen (Skt. *pañcagati*) auszubreiten. (So) sprach (der Schüler). || (Öğrenci dedi ki:) ...tam bilge Tanrılar Tanrısı Buda, sayısız yolda Bodhisattvalar yolunda yürürken bunun gibi Bodhisattva davranışı sergileyip Buda saadetini bulduğu şimdikiye kadar beş varoluş biçimini canlılar üzerine şefkatli gönlüyle açıklayarak sayısız canlıya fayda sağlayarak emreder dedi:

- (1544) [DKP/JW 452: 4495-4499] *alku [burhanlar asankelıg] yolta bodis(a)t(a)vlar [yorıkn yoriyur] [ä]rkän öz amrak [isig özlärin ti]tip idalap äz[üg] []* || Als alle [Buddhas] auf dem [asamkyeyas] (dauernden) Pfad den [Wandel der] Bodhisattvas [wandelten, haben, sie,] ihr eigenes liebes [Leben] aufgebend, lü[gnerische Reden gemeinden]. || Bütün Budalar sayısız yolda Bodhisattvalar yolunu yürürken kendi tatlı canlarını terk edip yalan....

2.2.29.1.2. asankêlig yolta → yorımak

Bu eşdizimsel grup, *asankêlig yol* ‘sayısız yol’ eşdizimiyle *yorımak* ‘yürümek’ kelimesinin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 4 örnekte rastlanmıştır.

- (1545) [DKP/E 170: 3091-3094] *...tëtsisi inçe tēp ötünti t(e)ñri nomlayu y(a)rılıkazun tükel bilge t(e)ñri burhan asankêl(ı)g yolta yor[ıyur] erken neçökledi...* || ...Öğrencisi saygıyla şöyle sordu: Ey, saygıdeğer hocam! Açıklar mısınız? Tam bilge, Tanrı Buda, sayısız yollarda yürürken, niçin diğer canlılar için canını terk etti acaba? [DKP/JW 626: 7727-7730] O ehrwürdiger Lehrer, möget Ihr (doch) geruhen zu verkünden, wie der vollkommen weise Göttergott Buddha, als er auf dem asamkhyeyas (dauernden) Pfad wandelte, um anderer Lebewesen willen sein [Le]ben fortgab.
- (1546) [DKP/E 203: 4088-4091] *...tözün oglum t(e)ñi burhan asankêl(ı)g yolta yoriyur erken çatık kılmuşın sözleyin inçe kaltı şaş(t)i rta eşdilür...* || ...Asil oğlum, Tanrı Buda, sayısız yolda yürür iken yaşadığı yeniden doğum hikâyesini anlatayım. Din kitaplarında şöyle anlatılır: ▪ [DKP/JW 782: 10460-10462] Mein edler Sohn, als der göttliche Buddha auf dem asamkhyeyas (dauernden) Weg (der Buddhaschaft) wandelte und (wie) er (dabei) ein jātaka vollbrachte, das will ich erzählen.
- (1547) [DKP/STF 158: 1334-1337] *tngrı baxşı tükäl bilg[ä] tngri tngrişi burxan asanki-liy y[ol]ta yoriyur ärkän: biz-ni üçün mun[i] tæg açiy ämgäk ämgänü*

yrliqamış: || “Божественный наставник, когда совершенно мудрый бог богов Будда находился на долгом пути он соблаговолил ради нас перенести столь горькие мучения.” || “İlahî akıl hocası, tanrıların kusursuz bilge tanrısı Buda uzun bir yolculuktayken, bizim için böylesine acı bir azaba katlanmaya razı oldu. ▪ [DKP/JW 786: 10538-10541] Göttlicher Lehrer, als der vollkommen weise Göttergott Buddha gerade auf dem asamkhyeyas (dauernden) Pfad wandelte, hat er geruht, um unseretwillen solche bitteren Leiden zu ertragen.

- (1548) [DKP/JW 400: 3549-3551] **asankelg yolta yoriyur** *ärkän [t]ö[zün] bodis(a)v(a)tlar yalqoklarnıñ ažu[n]ınta uzun] yašta burhan kutın bulgalı ü[çün]* || U[m] die Buddhaschaft nach einem [langen] Leben in der Menschen-Existenzform zu erlangen, haben die [e]d[le]n Bodhisattvas, als sie auf dem asamkhyeyas währenden Weg wandelten, [...] || Sayısız yolda yürürken asil Bodhisattvalar insanların aleminde uzun yaşta Buda saadetini bulmak için...

2.2.29.2. [---] ← **asankêlg yol** → [---]

Eşdizimsel grup oluşturmayan 2 örnek tespit edilmiştir.

- (1549) [DKP/E 72: 389-391] ...*têtsısı inçe tēp ötünti teñri bahşı anı nomlayu y(a)rlıkazun maña kayu teñri burhan* **asankêlg yolta**... || ...Öğrencisi saygıyla şöyle dedi: “Yüce hocam bunu bana izah etsin. Hangi Buda sayısız yolda” ▪ [DKP/JW 250: 868-870] Der Schüler sagte: Der ehrwürdige Lehrer möge mir dies verkünden, als der göttliche Buddha auf dem asamkhyeyas (dauernden) Weg [...],
- (1550) [DKP/E 131-132: 2056-2058] ...*tükel bilge [t(e)ñri burhannıñ* **asankêl[ıg yoltakı** *[çati]k [kılmış kezigin anı] eşidip*... || ...Tam bilge (Tanrı Buda'nın sayısız) yaşamlarından (birinde) yaşadığı bir doğum hikâyesini ve tecrübesini sırasıyla anlatınız. ▪ [DKP/STF 84: 559-564] когда совершенно мудрый божественный Будда на безмерно долгом пути (Skt. *asamkhya*) совершал поступки [изложенные] в джатаке, чтобы, услышав о них, многие живые существа воздержались от произнесения грубых и бранных слов” - так он обратился. || tamamen bilge ilahî Buda, son derece uzun bir yoldayken (*asamkhya*), jataka'da, onları işitince, birçok canlı varlığın kaba ve küfürlü

sözler söylemekten kaçınmaları için eylemler gerçekleştirdi. – bu şekilde hitap etti.

2.2.30. kızartmış temir-(lig) ‘kızgın demir’

Kızartmış temir-(lig) eşdizimine 11 örnekte rastlanmıştır. Bu eşdizimin (1559) numaralı maddesinde *örtlüg* kelimesi eşdizimin arasına girmiştir.

2.2.30.1. kızartmış temir-(lig) Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Grupları

Kızartmış temir eşdiziminin *kızartmış temirliğ* → *yêr* olmak üzere art yönelimli 1 eşdizimsel grubu tespit edilmiştir.

<i>kızartmış temirliğ</i> →	<i>yêr</i> →	[---]
-----------------------------	--------------	-------

Tablo 2.44. *kızartmış temir-(lig)* Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler

2.2.30.1.1. kızartmış temirliğ → *yêr*

Bu eşdizimsel grup, *kızartmış temir* ‘kızgın demir’ eşdizimiyle *yêr* ‘yer’ kelimesinin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 6 örnekte rastlanmıştır.

(1551) [DKP/E 169: 3059-3061] ...*meñileser eñ kêninte and(i)ran tayıp tamudaki örtlüg yalınl(i)g kızartmış temirliğ yêrte olurgalı tegimlig bolur...* || ...neşelense, en sonunda oradan düşüp cehennemdeki ateşle (çerelenmiş), kızarmış demirlerle (örülü) yerde oturmaya layık olur. ▪ [DKP/JW 626: 7696-7699] Wenn sie in dieser (menschlichen) Existenz Mutter und Vater erwerben, so schneiden sie ihnen in der nächsten Existenz die Kehle durch und sin dazu bestimmt, ihr ganz warmes Fleisch zu essen.

(1552) [DKP/JW 624: 7691-7696] [*kayu*] *kişi t(ä)ñri yerintä tugup pandukampal atl(i)g kaş örgün üzä [olu]rup t(ä)ñri mänisin mäniläsär: äñ kenintä antran tayıp tamudaki örtlüg yalınl(i)g kızartmış tämirlig yerdä olurgalı tägimlig bolur:* || Wenn Menschen im Himmel wiedergeboren werden, sich [niederl]assen auf dem Jadethron namens pāñdukambala und sich in göttlichen Freuden vergnügen, gleiten sie schließlich von dort herab und verdienen es, dass sie sich an flammenden und brennenden und rotglühenden Eisenplätzen niederlassen. || Herhangi bir kişi Tanrı yerinde doğup pāñdukambala adlı

değerli taht üzerine oturup Tanrı sefasını sürse en sonunda oradan düşüp alevli kızgın demirli yerde oturmuş olur.

- (1553) [DKP/E 84: 732-735] ...*birök ölütcü tınl(i)g m(a)haraurap tamuda tosa[r anta] tamu erkligleri örtlüg kızartmış temirliğ yër[te] tüpin yatgururlar...* || ...Eğer katil birisi *Mahāraurava* cehenneminde doğarsa, oradaki cehennem zebanileri korlaşmış demirden (oluşan) yerin en dibine (onları) yatırırılar. ▪ [DKP/JW 292: 1645-1647] Wenn ein Mörder in der mahāraurava-Hölle geboren wird, dann legen die Höllenschergen (ihn) mit dem Kopf nach unten auf den flammenden und rotlühenden eisernen Boden.
- (1554) [DKP/E 84: 746-747] [...*kız/artmış tem/irliğ yër/te [yatgururlar]...* || ...kızarmış demirden yerde yatırırılar. ▪ [DKP/JW 292: 1657-1658] [... *legt man*] (sie) auf einen [rot]glühenden [] eise[rnen].
- (1555) [DKP/JW 294: 1689-1692] [*ol ugu*]rta *çad(i)rl(i)g suv [] balık sögl[ünmi]ş tæg [] t[urup] turginçara [kızartmış tämirlig yerkä] çalar:* || Bei [jener Gelegenheit...] die Ätzlauge (Skt. *kşārodaka*) [...] wie ein Fich, der ger]öst]et ist, bef[ind]en sie sich [...] und sogleich werfen sie (sie) auf den [rotglühenden eiser]n[e]n. || O zaman küllü su... balık kızartılmış gibi... durup hemen kızgın demirin üzerine atar.
- (1556) [DKP/JW 298: 1759-1762] *yinä ok tamu ärkligläri kälip isimiş kızartmış tämirlig yerdä küçäyü çalarlar:* || Und die Höllenschergen kommen herbei und schlagen sie mit Gewalt an jenen erhitzten und glühenden Eisenboden. || Yine o cehennem zebanileri kelip ısıtılmış kızgın demirli yerde şiddetle döverler.

2.2.60.1. [---] ← kızartmış temir → [---]

Eşdizimsel grup oluşturmayan 5 örnek tespit edilmiştir.

- (1557) [DKP/E 82: 670-675] ...*tag teg bedük etözlüg tamu erkligleri ol ér[in]ç tınl(i)glarıg tutup örtlüg yërke [bodurla]r yalınlayu turur kızart[miş te]mirliğ uzun yip üz[e...]* || ...Dağ gibi cüsseye sahip cehennem zebanileri, o zavallı canlıları tutup ateşler içindeki yere yapıştırırılar. Parlayıp duran kızarmış demirden (yapılmış) uzun (bir) ip ile... ▪ [DKP/JW 288: 1548-1551] Die Höllenschergen mir großen Körpern wie Berge ergreifen jene elen[de]n Lebewesen und [schlagen] sie auf den flammenden Boden.

- (1558) [DKP/E 85: 770-772] ...*tamu erkligleri kızartmış [temir]lig bergen tokıyu ol sögüt üze yoklagalı ayurlar...* || ...Cehennem zebanileri kızarmış demirden kamçılarla vurup, o ağaç üzerine ortaya çıkmalarını söylerler. ▪ [DKP/JW 294: 1681-1683] Die Höllensclagen (die Höllenwesen) mit glühenden [eiser]nen Stöcken und befehlen (ihnen), auf jenen Baum zu steigen.
- (1559) [DKP/E 87: 822-824] ...*tokuz on kızartmış örtlüg te[mir]lig şişler tolp etözinte tokı[yur]lar...* || ...doksan (tane) kızarmış ateşli, demir şişlerin hepsini vücutlarına sokarlar. ▪ [DKP/JW 296: 1731-1734] Dann schlagen sie weitere [...] neunzig glühende eiserne Spieße in ihren ganzen Körper ein.
- (1560) [DKP/JW 680: 8619-8621] [] *kızartm[ış tãmir talgoklarıg] [kõr]üp öz kõñülin ütlã[yü äriglãyü] inçã tep tedi:* || Als der [die] glühendheißen [Eisennägel sah], da sagte er, sein eigenes Herz aufmun[ternd]: || Kızgın demir çivileri görüp kendi kalbini teşvik ederek şöyle dedi:
- (1561) [DKP/JW 448: 4418-4421] *tamudaki tsuylug erinç tnl(i)glar kız[artmış] tãm[i]r yumgak yep: sızgurmuş kızıl b[akır] içip tolp ätözlãri turgınça yalınlayu örtãnür:* || Die sündigen un delenden Wesen in der Hölle essen heiß[glühende] Eisenkugeln, trinken rotglühendes geschmolzenes K[upfer], (so dass) ihr ganzer Körper aufflammt und brennt. || Cehennemdeki günahkâr ve sefil varlıklar, kızgın demir topları yiyip kızıl bakır içip , tüm bedenleri alevlenir ve yanar.

2.2.31. yarlıkançsız kõñül-(lüg) ‘merhametsiz gönül’

Yarlıkançsız kõñül eşdizimine 11 örnekte rastlanmıştır.

2.2.31.1. yarlıkançsız kõñül Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Grupları

Yarlıkançsız kõñül eşdiziminin *yarlıkançsız kõñül* → *tokımak* olmak üzere art yönelimli 1 eşdizimsel grup tespit edilmiştir.

<i>yarlıkançsız kõñül</i> →	<i>tokımak</i> →	[---]
-----------------------------	------------------	-------

Tablo 2.45. *yarlıkançsız kõñül* Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler

2.2.31.1.1. yarlıkançsız köñül → tokımak

Bu eşdizimsel grup, *yarlıkançsız köñül* ‘merhametsiz gönül’ eşdizimiyle *tokımak* ‘vurmak, dövmek’ kelimesinin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 4 örnekte rastlanmıştır.

- (1562) [DKP/E 82: 681-682] ...**y(a)rlıkançsız köñülin [tokı]yur[lar]** *monçulayu emgetip açığ emgekig...* || ...(Onlara) bu şekilde acı çektirip, ıstırabı... ▪ [DKP/JW 288: 1557-1560] Sie zwängen sie in breite, [rotgl]ühende Bretter und [sch]lagen sie unbarmherzig mit eisernen...
- (1563) [DKP/STF 128: 1038-1041] *ötrü adin // čantal i[k]i qaz-yu q yonup xaričantri-i [elig bāg]-ning bo[din]ta yrliqančsüz köngülin to[qi]d[ip] [sögü]p sarsıp inča tep tedi:* || Тогда другой из презренных тварей (чандала) сострогал два колышка, немилосердно вонзил [их] в тело правителя Харичандры и, ругая и браня, сказал так: || O zaman aşağılık yaratıklardan (çandala) biri, iki küçük kazık çıkarttı, acımasızca [onları] hükümdâr Hariçandra’nın vücuduna sapladı ve küfrederek ve azarlayarak şunları söyledi: ▪ [DKP/JW 550: 6282-6284] Da schnitzte [ein] gewisser *cañdāla* zwei (Holz)pflöcke (spitz) zu und tr[ie]b sie unbarmherzig in den Kö[rper] des [Königs] Hariścandra.
- (1564) [DKP/JW 288: 1559-1560] *keñ ye[tiz kızart]mış panlarda kısıp tämirliġ [kağı]ln y(a)rlıkančsüz köñülin [tok]ıyur[lar]* || Sie zwängen sie in breite, [rotgl]ühende Bretter und [sch]lagen sie unbarmherzig mit eisernen [...Rut]en. || Son yüksek kızgın tahtalara sıkıştırıp demir çubuklarla merhametsiz gönülle vuruyorlar.
- (1565) [DKP/JW 348: 2593] ...**y(a)rlıkanč/süz köñülün tokıdı** [... || Er [...] und [her]zlos schlung er [ihn]. || Merhametsiz gönlüyle vurdu.

2.2.42.2. [---] ← yarlıkançsız köñül-(lüg) → [---]

Eşdizimsel grup oluşturmayan 7 örnek tespit edilmiştir.

- (1566) [DKP/E 173: 3190-3193] *atañız br(a)hmandatè elig beg ertingü kadir yavlak ol odgur[a]k bizni barça açığ emgek emgetip yarlıkançsız köñülin ölürgey...* || Babanız (olan) Hükümdâr Brahmandatta son derece kızgın (ve) kötüdür. Kesinlikle bizim hepimize acı çektirerek merhametsizce (bizi) öldürecek. ▪ [DKP/JW 634: 7824-7827] Euer Vater, der König Brahmadatta, ist

außergewöhnlich grimming und böse. Er wird uns allen sicher großes Leid zufügen und uns alle ohne Mitleid töten.

- (1567) [DKP/E 185: 3554-3556] ...*uzun turkaru y(a)rlıkançsız köñülin sansız üküş tnl(i)glarıg azıgları üze tañlayu ölürip todun[çsuz] kanıñsız...* || ...Daima acımasızca pek çok canlıyı azı dişleriyle parçalayarak öldürerek doyulup kanılmaya... ▪ [DKP/JW 684: 8727-8729] Immerzu zerbeißt und tötet er mit seinen Reißzähnen ohne Mitleid zahlreiche Wesen und unersättlich [...].
- (1568) [DKP/E 83: 705-708] ...*yértinçüdeki özüg yaşıg meñü sa[kınt]ıñızlar yalañuklarınñ aşı üz[ülm]edin y(a)rlıkançsız köñülin tnl(i)g[larıg öl]ürüp i[si]g isig...* || ...*(Bu) dünyadaki hayatınızı ebedi sandınız. İnsanların (bu dünyadan) nasibi kesilmemişken (siz) acımasızca onları öldürüp sıcak sıcak...* ▪ [DKP/JW 290: 1617-1621] Das Leben auf der Erde habt ihr für ewig angesehen. Sie selbst menschliche Speise [...], habt ihr mit Unbarmherzigkeit Lebewe[sen ge]tötet und [ihr] liebes Leb[en] verzehrt.
- (1569) [DKP/JW 378: 3145-3147] ...*ilki ... y(a)rlıkançsız köñü[lin] ört yalın tæg örtäyür:* || Früherer [...] unbarmherzi[g...] brennt wie eine Flamme. || ...ilk... merhametsiz gönlüyle alev gibi yanar.
- (1570) [DKP/JW 474: 4897-4900] *biz erinç tnl(i)glarıg umugsuz inagsız kılıp y(a)rlıkançsız köñülin näçük titdiñiz ärki:* || Weshalb habt Ihr uns bemitleidenswerte Lebewesen ohne Hoffnung und Zuflucht gemacht und uns mitleidslos verlassen? || Biz zavallı canlıları umutsuz bırakıp merhametsiz gönlüyle niçin terk ettiniz avaba?
- (1571) [DKP/JW 568: 6693-6696] *sävgülük amranguluk tæg [[körtlä körkin y(a)rlıkan]] [[çsı]z köñül[[lüg yavlak atavake agu]] [sin] siñirip [kodgay ärki:]* || Er, mit seiner lebenswerten und schönen Gestalt, wird wohl das Gift]] [des] [[mit]lei[[dlo]]sen [[bösen Ātavaka hinunter]] schlucken. || sevecen gibi görülmeye değer görünüşüyle merhametsiz gönlüyle kötü Ātavaka zehrini yutacak mı acaba?
- (1572) [DKP/JW 796: 10696-10697] *ınaru bärü y(a)rlıkançsız köñülin itdi tartdı:* || *Unbarmherzig stieß und zog er ihn hin und her.* || İleri geri acımasızca itti (ve) çekti.

2.2.32. **öñre ajun** ‘önceki varlık’

Öñre ajun eşdizimine 11 örnekte rastlanmıştır.

- (1573) [DKP/E 99: 1158-1160] ...**öñre ajuntakı** *öç kek özü[...t]*ltagınta *br(a)hmadatè eliglig artukrak...* || ...Önceki varlığındaki intikam (hırsından) dolayı Hükümdâr Brahmadata’yı çok fazla (benimsedi). ▪ [DKP/JW 356: 2730-2732] Auf Grund des Rachedurstes und des Hasses in (ihrer) früheren Existenz (als Elefantenkuh) näherte sie sich dem König Brahmadata sehr w[ürdevoll]
- (1574) [DKP/E 1168-1171] ...*ötrü ol badra hatun öñre ajuntakı yavlak sakınç tultagınta montag osu<g>lug öğretig kılı...* || ...Sonra Kraliçe *Bhadrā* daha önceki varlığında (oluşan) kötü düşüncelerinden dolayı şöyle bir adet edindi: ▪ [DKP/JW 356: 2738-2740] Danach verhielt sich jene Königin *Bhadrā* wegen des schlechten Denkens in (ihrer) früheren Existenz folgendermaßen:
- (1575) [DKP/STF 158: 1330: 1334] *öt[rü] tıtsisi tngri burxan-ning öñgrä [až]untaqı [č]ađik qılmıš išingä ärt[ingü] mungadıp tanglap baxši-singa in[ča tep] ötüinti:* || Тогда ученик, необычайно удивленный (парн.) тем, [какие] деяния согласно джатаке совершал божественный Будда в предшествующем существовании, обратился к наставнику с такими словами: || O zaman, ilahi Buda’nın daha önceki varoluşunda Jataka’ya göre yaptığı eylemlere son derece şaşırان öğrenci, şu sözlerle akıl hocasına yöneldi: ▪ [DKP/JW 786: 10534-10538] Daraufh[in] staunte der Schüler se[hr] über die Tat, die der göttliche Buddha in einer früheren [Ex]istenz als *jātaka* vollbracht hatte, und sprach ergebenst zu seinem Lehrer:
- (1576) [DKP/JW 872: 12113-12115] *ol yazok [...]* **öñrä ažuntakı buyanı [...]** *ölürgäli [...]* || Jenes Vergehen [...] sein Verdienst (Skt. *puṇya*) in einer früheren Existenz [...] zu töten [...]. || Daha önceki bir varoluşta liyakatini öldürme suçudur.
- (1577) [DKP/JW 334: 2368-2370] *bo š(a)mnanč öñrä ažunta t(ä)ñri burhanka nägü yazıyuk ärdi ärki:* || Was hat diese Nonne in einer früheren Existenz dem Buddha gegenüber wohl gesündigt? || Bu rahibe ilk varoluşta Tanrı Buda’ya ne yazmıştır acaba?
- (1578) [DKP/JW 310: 1959-1964] [] *sakınč [] a[lku] beš ažun içintäki tnl(i)glar öñrä [až]unlarta mäniñ näčä näčä [ög] kañ boltular:* || Auch ein Mensch, der

[...] mordet, [...] Gedanke [...] a[lle] Lebewesen, die sich in den fünf Existenzformen (Skt. *pañcagati*) befinden, sind in früheren Existenzformen immer wieder meine [...Mütter] und Väter gewesen. || ...düşünce... bütün 5 alemde içindeki canlılar ilk alemde benim (için) hep anne baba oldular.

- (1579) [DKP/JW 580: 6906-6908] *māniṅ savimūn alip ö[ṅr]ä [ažundak]ı [ö]č [k]äk üz boz sakınčunıṅ ida[lagıl:]* || Nimm meinen Rat an und gi[b] (deinen) Hass [] und (deinen) Zorn [der] fr[üher]en [Existenzen] auf! || Benim sözümü alıp ilk varoluştaki nefretini ve öfkeni bırak!
- (1580) [DKP/JW 656: 8199-8202] *kayu kišiniṅ öṅrä ažuntakı ädgü kılınč kılmiši bar ärsär: o tıltagın čoglug yalınlag bolur:* || Welcher Mensch in einer früheren Existenz gute Taten (Skt. *puṅya*) getan hat, er wird (in der kommenden Existenz) prächtig und strahlend. || Herhangi bir kişi ilk varoluştaki iyi amel yapmışsa o sebeple (gelecek dünyada da) şanlı ve nurlu olur.
- (1581) [DKP/JW 744: 9708-9714] *[og]lin [] ymä [] öṅrä až[unta] nomları k(ä)ntü [] äšidgil* || [...] seinen [Soh]n [...] wenn nicht [...] auch [...] in den [...]in] einer früheren Exi[stenz...] seine Lehren [...] selbst [...]. || oğluyla... yine ilk varoluştaki öğretileri kendi... duy.
- (1582) [DKP/JW 754: 9942-9945] *[[öṅrä ažuntakı köni körüm öritmiş t(ä)ṅri burhan nomun äšidmiş tınlamış ögrätigi üzä bo šlok nom köñülintä k(ä)lti:]* || Da kam ihm folgender Vers (Skt. *šloka*) in den Sinn, weil er es gewohnt war, (schon) in einer früheren Existenz dharma des göttlichen Buddha zu hören, und weil er die rechte Ansicht (Skt. *samyagdr̥ṣṭi*) erweckt hatte: || Daha önceki bir varoluştaki doğru düşünce beslemiş Tanrı Buda öğretilerini duymuş, dinlemiş öğretileri bu mısrayı aklına getirdi.
- (1583) [DKP/JW 872: 12113-12115] *ol yazok [...] öṅrä ažuntakı buyanı [...] ölürgäli [...]* || Jenes Vergehen [...] sein Verdienst (Skt. *puṅya*) in einer früheren Existenz [...] zu töten [...]. || o rahat... önceki varlıktaki sevabı... ölmek...

2.2.33. edgü-(lüg) sav ‘iyi söz’

Edgü-(lüg) sav eşdizimine 11 örnekte rastlanmıştır. Bu eşdizimin (1588) numaralı maddesinde *nomlug* kelimesi eşdizimin arasına girmiştir.

2.2.33.1. edgü sav Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Grupları

Edgü sav eşdiziminin *edgü sav* → *sözlemek* ve *edgü sav* → *eşidmek* olmak üzere art yönelimli 2 eşdizimsel grubu tespit edilmiştir.

<i>edgü sav</i> →	sözlemek →	[---]
	eşidmek →	

Tablo 2.46. *edgü sav* Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler

2.2.33.1.1. edgü sav → sözlemek

Bu eşdizimsel grup, *edgü sav* ‘iyi söz’ eşdizimiyle *sözlemek* ‘söylemek’ kelimesinin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 5 örnekte rastlanmıştır.

- (1584) [DKP/E 187: 3613-3616] ...*ol y(i)me rakşas edgü savlar sözlep teñ teñ öñi öñi körgeli körtle körk meñiz belgürtüp biltizmedin üküş tınl(ı)glarığ ölürip...* || O şeytan yine güzel sözler söyleyip, türlü türlü, çeşit çeşit görmeye değer güzel yüzler takınp ansızın pek çok canlıyı öldürür. ▪ [DKP/JW 688: 8808-8811] Und jener rākşasa spricht schöne Worte, verwndlt sich in wunderbare, mmanigfache und schön anzusehende Gestalten (wörtl. lässt. ... erscheinen) und tötet unbemerkt viele Lebewesen.
- (1585) [DKP/STF 72: 409-413] *tngrı baxşı ädgü sav söz-lägäli ärtıngü uçuz ol: tsuy-luñ erinç tınlı[lar qorq]matın äymänmatın nägülük [cçaşut] çaşurur-lar ärki:* // || “Божественный наставник, говорить благие речи - весьма просто (легко). Отчего же грешные несчастные существа, не боясь и не страшась, злословят?” || “İlahî akıl hocası, güzel sözler söylemek çok basittir (kolaydır). Öyleyse neden günahkâr zavallı varlıklar, korkmadan, çekinmeden iftira atarlar?” ▪ [DKP/JW 462: 4683-4687] Ehrwürdiger Lehrer, schöne Worte zu gebrauchen ist außerordentlich einfach. Weshalb fürchten sich denn die sündigen un delenden Lebewesen nicht und gebrauchen [Verleumdungen (Skt. *paiśunya*)]?
- (1586) [DKP/JW 752: 9887-9889] *amtı bo yinçgä [kırkın... amran]mak köñülin [... ä]dgü sav söz sözlä /[...]* || Jetzt diese Harem[sdamen...] mit [Leid]enschaft [...g]ute Worte sagen [...]. || Şimdi bu narin cariye... sevgiyle... iyi söz söyledi.

- (1587) [DKP/JW 566: 6635-6641] *y(a)rlıkančuči köñüllüg [umu]g inag t(ä)ñrim öñrä yipün lenhwa yalpırgakı täg keñ yetiz idok kutlug s(a)tyanuparvirt tilin aṭ mañal bolguluk nä ärsär **ädgü savlar sözläyü** y(a)rlıkazun:* || O Mitleidiger, (der Ihr) [Hoffnung] und Zuflucht (seid), möget Ihr zunächst geruhen, irgendwelche guten Worte zu verkünden, wodurch Glück (Skt. *mañgala*) entstehen kann, mit (Eurer) wie ein Lotusblütenblatt rosigen, breiten und heiligen satyānupravṛtta-Zunge! || (Ey) merhametli gönüllü, umudum Tanrım önce nilüfer yaprağı gibi pembe, geniş ve kutsal S(a)tyanuparvirt diliyle şöhret bulmak neyse iyi sözler söyleyerek emretti:
- (1588) [DKP/JW 712: 9255-9257] *anta ötrü ädgülüg tavişgan olar[nı]ñ arokları tinmišta ken: yeg **ädgü nomlug sav sözlägäli** ugradı:* || Nachdem ihre Erschöpfung sich gelegt hatte, beabsichtigte der tugendhafte Hase, ein vorzügliches dharma-Wort zu sprechen. || Ondan sonra iyi tavşan onların yorgunluğu dinmişken iyi öğretili sözleri söylemek için niyetlendi.

2.2.33.1.2. **edgü-(lüg) sav → eşidmek**

Bu eşdizimsel grup, *edgü sav* ‘iyi söz’ eşdizimiyle *eşidmek* ‘işitmek’ kelimesinin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Eşdizimsel grup oluşturmayan 4 örnek tespit edilmiştir.

- (1589) [DKP/JW 380-382: 3191-3195] *ötrü ol beş yüz aržılar on küçlüg t(ä)ñri burhan[nıñ] bo muntag **ädgülüg sav äşidip** kayu ol[a]r{lar}<nıñ> ätözlärintäki ağırları tikigläri är[d]i: kalısız tarkarıp bardı:* || Nachdem also jene fünfhundert Seher (Skt. *ṛṣi*) [...] diese heilvollen Worte des göttlichen Buddha, der mit den zehn Kräften (Skt. *daśabala*) ausgestattet ist, vernommen hatten, da merzten sie jeglichen Schmerz, den sie an ihren Körpern (empfanden), restlos aus. || Sonra o 500 azizler on güçlü Tanrı Buda’nın bunun gibi iyi söz duyup herkesin vücutlarındaki her türlü ağrıları tamamen ortadan kaldırdılar.
- (1590) [DKP/JW 774: 10341-10346] *bo muntag ol [ämğäkli]g är: t(ä)ñri burhantın [**ädgü s]avlar äşidip** köñülindäki [yürä]k[i]ntäki korkınçları ketip [tarı]kap öz ätöziñä inčä tep tedi:* || Als jener (an Hässlichkeit) [leidend]e Mann, solche [schönen W]orte vom göttlichen Buddha vernommen hatte, vergingen die Ängste in seinem Herzen, und er sagte bei sich: || Bu acı çeken adam ilahî

Buda'dan böyle [güzel sözler] duyduğunda, kalbindeki korkular onu terk etti ve kendi kendine şöyle dedi:

- (1591) [DKP/JW 774: 10348-10350] *ögümtin kañımdın kam kadaşımtın tuğmişımta bärü bo muntag ädgü savlar äşidmişim yok*: || Seit meiner Geburt habe ich von meiner Mutter, meinem Vater oder meinen Verwandten solche schönen Worte nicht gehört. || Annemden, babamdan (ve) akrabalarımından doğduğumdan beri bunun gibi iyi sözler duyduğum yok.
- (1592) [DKP/JW 782: 10449-10451] *tınl(ı)glar bodis(a)t(a)vıñıñ tañlançig muñadınçig ädgülüğ savların äşidip inçä tep köni k[örüm turg]urzunlar*: || [Der Schüler sagte:] Die Lebewesen sollen die wunderbaren und erstaunlichen Heilstaten der Bodhisattvas hören und, wie erwähnt, die rechte A[nsicht] (Skt. *samyagdr̥ṣṭi*) [her]vorbringen. || (Öğrenci dedi ki:) Canlılar Bodhisattva'nın şaşırtıcı iyi sözler duyup şöyle diyip doğru düşünce beslesinler.

2.2.33.2. [---] ← edgü sav → [---]

Eşdizimsel grup oluşturmayan 2 örnek tespit edilmiştir.

- (1593) [DKP/E 175: 3261-3264] *...neçe neçe sözlegülük yeg edgü köñülke yaraşı s[av]lar bilrserler ol ança y(i)me edgü savlar turur erken tagun [askançu sav sözle]p maña...* || Her ne kadar söylenecek (pek çok) iyi, güzel (ve) akla yatkın sözler bilseler ve yine güzel sözler dururken dedikodu yapıp bana... ▪ [DKP/JW 652: 8155-8159] Es sind so viele W[ort]e vorhanden, die gut zu sagen sind und die einer guten Gesinnung angemessen sind. [...] während (also) gute Worte vorhanden sind, (die ich gebrauchen könnte,) was nützt mir [das Sprechen] von spöttischen [Worten] (Skt. *sambhinnapralāpa*)?
- (1594) [DKP/JW 854: 11767-11771] *[te]tsestı [bahşısuña t(ä)ñr]i bahşı-a ädgü savl(ı)g [är]tiñü sävintürüp täglök [tın]l(ı)gka yol körgitip [] ärtidiz []* || Der [Schü]ler [sagte ergebenst zu seinem Lehrer]: [Göttlich]er Lehrer, mit guten Worten versehen [...] habt Ihr [...se]hr erfreut, den blinden und [...Wes]en den Weg gezeigt und [...] überschritten. || Öğrencisi dedi ki: (Ey) ilahî hocam, iyi sözlü çok fazla sevinip kör canlıya yol gösterip... geçtiniz.

2.2.32. amrak köñül-(lüg) 'tatlı, aziz gönül'

Amrak köñül-(lüg) eşdizimine 11 örnekte rastlanmıştır.

2.2.32.1. amrak köñül-(lüg) Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Grupları

Amrak köñül-(lüg) eşdiziminin *isig* ← *amrak köñül-(lüg)* olmak üzere ön yönelimli 1 eşdizimsel grubu tespit edilmiştir.

[---]	← isig	← <i>amrak köñül-(lüg)</i>
-------	--------	----------------------------

Tablo 2.47. *amrak köñül-(lüg)* Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler

2.2.32.1.1. isig ← amrak köñül-(lüg)

Bu eşdizimsel grup, *isig* ‘sıcak’ kelimesiyle *amrak köñül* ‘tatlı, aziz gönül’ eşdiziminin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 5 örnekte rastlanmıştır.

- (1595) [DKP/E 94: 1020-1023] ...*m(e)n y(i)me oglagun öğrenmiş kenç kiçig m(e)n biz ikigü isig amrak köñülin meñileser biz uz bolmagay mu...* || ...Ben yine zarıflığı öğrenmiş (ve benimsemiş) genç (bir kadını). Biz ikimiz aşk (dolu) gönüllerimizle eğersek, neşelensek, iyi olmaz mı? ▪ [DKP/JW 340: 2442-2444] [Auch ich bin jung] und wohlerzogen. Wäre es nicht [schön], wenn wir beide uns in heißer Leidenschaft vernügten?
- (1596) [DKP/E 125: 1858] ...*isig amrak köñül/1⁶⁷...* || ...sevimli... ▪ [DKP/STF 70: 390] ... ee горячо любящее сердце ... || ...onu seven sıcak bir kalp... ▪ [DKP/JW 444: 4349] [...] Zuneigung (zu ihrem Kleinen)
- (1597) [DKP/STF 120: 971-975] [*xari*]çantri elig bæg ançaqy-a ymä bulyanmadin tälgänmädin açılmış lenxu-a tæg yaz-uq yüz-in *isig amraq köngülin çantal-lar tapa tetrü körür arti*: || Таким бразом ... правитель Харичандра, нисколько не беспокоясь и не сердясь, с ясым ликом, подобным раскрывшемуся [цветку] лотоса, с теплом и любовью в сердце прямым взором смотрел в сторону презренных тварей (чандала). || Böylelikle ... hükümdâr Hariçandra, hiçbir şeyden endişe etmeden ve öfkelenmeden, açılmış bir nilüfer çiçeği gibi açık bir yüzle kalbinde sıcaklık ve sevgi ile doğrudan aşağılık yaratıklara (çandala) baktı. ▪ [DKP/JW 550: 6271-6275] Der derartig e[dle] König Hariścandra war kein bisschen verwirrt, sondern mit einem entspannten Gesicht wie ein erblühter Lotus und warmherzig blickte er die ganze Zeit unverwandt auf die cañdālas.

⁶⁷ Wilkens yayınında *köñülin* şeklinde okunmuştur.

- (1598) [DKP/JW 648-650: 8085-8096] **isig amrak köñüllüg** *anası öztä tugmış amrak ogulın ämgäk ämgänmişin körsär ol ämgäktä öz ätözin kigürüp ogulın ketärip mänilig ögrünçülüg bolmışın o[d]gurak bilsär öz ämgäkin unıtıp o[gulı]nıy mänilig ögrünçülüg bolmışıña k[ö]ñülü artokrak sävinçlig bolur: ançulayu ymä bodis(a)t(a)vlar tamudakı täg öz ätözlärin ämgätip adınlarını ämgäkin takargalı usarlar ol ämgäkin mäničä sakınurlar: || Genau wie eine liebevolle Mutter sieht, wie ihr leibliches geliebtes Kind Leiden erduldet, sie sich selbst in jenes Leid hineibegibt, ihr Kind (daraus) entfernt, und (erst) wenn sie [ge]nau weiß, dass (dieses) glücklich und zufrieden ist, ihr eigenes Leid vergisst, und ihr Herz sehr froh darüber wird, dass [ihr] K[ind] glücklich und zufrieden ist, genauso peinigen die Bodhisattvas ihre eigenen Körper wie in der Hölle; und da sie es schaffen, das Leid anderer zu entfernen, halten sie jene ihre eigenen Leiden für Freude. || Sıcak (ve) tatlı annesi kendinden doğmuş tatlı oğlu sıkıntı çektiğini görse o sıkıntıya kendini sokup oğlundan giderip sevinip kesinlikle bilse kendi sıkıntısını unutup oğlunun sevinmesine gönlü çok sevinir. Böylece yine Bodhisattvalar cehennemdeki gibi vücutlarını sıkıntıya sokup başkalarının sıkıntısını ortadan kaldırmayı başardıkları için, kendi ıstıraplarını sevinç olarak kabul ederler.*
- (1599) [DKP/JW 712: 9257-9259] **isig amrak köñülin** *yüzläri tapa tetrü körüp i[nčä] tep dedi: || Mit Warm herzigkeit blickte er unverwandt auf ihre Gesichter und sprach: || Sıcak (ve) tatlı gönlüyle yüzlerine doğru dikkatlice bakıp şöyle dedi:*

2.2.41.2. [---] ← **amrak köñül** → [---]

Eşdizimsel grup oluşturmayan 5 örnek tespit edilmiştir.

- (1600) [DKP/E 198: 3929] ...**amrak köñülin** *səni tapa çınkaru körür...* || ...sevgi (dolu) gönlüyle sana doğru dikkatlice bakıyor. ▪ [DKP/JW 750: 9847] ...blickt mit Leidenschaft unverwandt auf dich.
- (1601) [DKP/E 96: 1063-1064] ...[ragaga]yini uvut[suz sa]kınıp **am[rak⁶⁸]** /**köñü**/lin *karınıy...* || ...*Rāgagāyinī* edepsiz (bir şekilde) düşünüp şehvetle içindikilerin (hepsini)... ▪ [DKP/JW 342: 2501-2504] [Rāga]gāyinī (weiterhin) schaml[ose] Gedanken und teilte [ihrer Mutter] mit Le[idenscha]ft die Angelengenheit,

⁶⁸ Wilkens yayınında *amranmak* şeklinde okunmuştur.

- (1602) [DKP/STF 160: 1343-1344] /// **amraq köngülin mamika qiz tap[a] [çinü]aru körüp yalvanu turur:** || с чувством обожания пристально глядя на деву Мамика, он облизывался и пытался взобраться на украшенное мечом (кинжалом), дерево высотой сто футов. || Hayranlık duygusuyla bakire Mamika'ya dikkatle bakarak dudaklarını yaladı ve bir kılıç (hançer) ile süslenmiş yüz metre boyundaki bir ağaca tırmanmaya çalıştı. ▪ [DKP/JW 746: 9749-9753] Mit Liebe blickte er [unve]rwandt auf das Mädchen Māmikā und schickte sich an, auf den Baum zu klettern, der [ausgestattet war mit ständig blitzenden Schwertern und dessen Länge 100 Edlen betrug.
- (1603) [DKP/JW 210: 133-134] *m(ä)n tükätmiş totok alkatmış ((birlä alku yüz bir öz konokumda)) tutçı kodınmış sävig amrak köñülümin altı* /// || Indem wir, Tükätmiş Totok, und Alkatmış, mit unserer liebevollen Gesinnung, die stets deponiert ist in allen unseren 101 lebenswichtigen Organen, die sechs... || Bizler Tüketmiş Totok ve Alkatmış olarak 101 hayati organımızın tamamında her zaman biriken sevgi dolu mizacımızla, altı...
- (1604) [DKP/JW 750: 9845-9847] *elig bæg saña yilinmi[ş yapşınmiş]ın oronunta y(a)rp oluru umadın [] amrak köñülin seni tapa çingaru körür:* || Weil der König an dir hängt vermag er nicht auf seinem Thron stillzusitzen und [...] blickt mit Leidenschaft unverwund auf dich. || Hükümdâr sana bağlanmasıyla tahtında kıpırdamadan oturamaz... tatlı gönlüyle sana doğru dikkatlice bakar.

2.2.34. kamag kara bodun ‘bütün halk’

Kamag kara bodun eşdizimine 10 örnekte rastlanmıştır.

- (1605) [DKP/E 111: 1466-1468] ...*sartavahê [kamag k]ara bodun yığılıp bir ikintike [inçe] tēp tēşdiler...* || ...tüccarlar (ve bütün) halk bir araya gelerek birbirleriyle (şöyle) konuşmuşlar: ▪ [DKP/STF 48: 158-159] знатные ... и весь простой народ собрались и говорили друг другу следующее: || asiller ... ve bütün sıradan insanlar toplandılar ve birbirlerine aşağıdakileri söylediler: ▪ [DKP/JW 414: 3763-3766] Da versammelten sich die [Handelsherren], die Wohlhabenden, die *şreşthins*, die Karawanenführer (Skt. *sārthavāha*) und das ganze Volk und sprachen zueinander:
- (1606) [DKP/E 114: 1533-1536] ...*anı eşidip küünteki yinçge kırkınlar buyruklar kamag k(a)ra bodun barça adrılmaklıg emgekin kurşap barıp...* || ...Bunu

işiten haremdeki ince narin cariyeler, vezirler, komutanlar (ve) bütün halk ayrılık acısına bürünerek varıp... ▪ [DKP/JW 426: 3980-3983] Als sie dies gehört hatten, wurden die im Harem befindlichen Konkubinen, die Minister und das gesamte einfache Volk allesamt wegen des Trennungsschmerzes (ganz) schwach

- (1607) [DKP/E 160-161: 2817-2823] ...ötrü mahendarasënë êlig begniñ bo montag savin eşidip kunçuyı başın küünteki yinçge kırınlar tégitler buyruklar **kamag k(a)ra bodun** suvdın ünmiş balık teg yıglayu sıgtayu inaru berü agnadılar... || Bunun üzerine Hükümdâr Mahendraséna'nın bu şekilde sözünü işiten kraliçesi başta olmak üzere haremdeki ince (narin) cariyeler, prensler, kumandanlar ve bütün halk sudan çıkmış balık gibi ağlayıp sızlayarak oraya buraya (koşuşturup) debelendiler. ▪ [DKP/JW 594: 7175-7181] Als sie da diese derartigen Worte des Königs Mahendrasena gehört hatten, da wälzten sich alle im Harem befindlichen Palastdamen mit seiner Ehefrau an der Spitze, die Prinzen, Minister und das gesamte einfache Volk wie aus dem Wasser geratene Fische weinend und klagend hin und her.
- (1608) [DKP/E 205: 4162-4166] ...êşidinler törtdin yınak udaçı begler buy[ruklar] **kamag kara bodun** kim birök [öñ]i öñi şast(i)rlarta uzanmaklıg bramanlar bar erser... || ...Dinleyin (ey), dört taraftaki güçlü amirler, memurlar (ve) bütün halk! Çeşitli din kitaplarında (geçen) mahir, becerikli brahmanlar varsa... ▪ [DKP/JW 468: 4772-4776] Hört, Bäge, Minister und einfaches Volk in den vier Himmelsrichtungen: Wenn es Brahmanen gibt, die in verschiedenen *śāstras* bewandert sind,
- (1609) [DKP/STF 118: 947-949] ötrü buyruq-lar te[git-lär] // xatun başın **qamay qra bodun** [birlä birgärü] baliqtın önüp // || Тогда сановники (советники) и принцы ... и весь простой народ во главе с госпожой ..., выступили из города ..., || O zaman devlet adamları (danışmanlar) ve prensler ... ve bir hanımefendinin önderliğinde tüm sıradan insanlar ..., şehirden çıktılar ..., ▪ [DKP/JW 518: 5632-5634] Da begab sich das gesamte einfache Vo[lk] mit den Ministern, den Prin[zen] und der Königin an der Spitze aus der Stadt [Mithilā] und [...].
- (1610) [DKP/JW 416: 3790-3791] anı äşidip buyruklar bäg[lär] **k[amag] k(a)ra bodun** inçä tep tedi: || Nachdem sie dies gehört hatten, sagten die Minister, Fürsten und das gesamte Volk: || Bunu duyup vekiller bütün halka şöyle dedi:

- (1611) [DKP/JW 422: 3896-3899] *buyruklar kam[ag k(a)ra] bodun barča açig ünin sig[tayu erig] yavgan yertä agn[ayu inčä tep] tedilär:* || Die Minister und das gesa[mte einfache] Volk seufzten alle mit kummervoller Stimme, und indem sie sich auf dem groben[] Boden wälz[ten], sprachen sie: || Vekiller (ve) tüm sıradan insanlar tamamıyla acı sesiyle ağlayarak engebeli zeminde yuvarlanarak şöyle dediler:
- (1612) [DKP/JW 560-562: 6509-6512] *antın yınak k[a]mag k(a)ra bodunı birlä töpösın yerdä urup t(ä)ñri burhank[a] öt[ü]g tutuzup čivakeka sözlädi:* || trug ihm die Bitte für den göttlichen Buddha auf, dort, wo sich der vollkommen weise Gott Buddha aufhielt, gemeinsam mit seinem ganzen gemeinem Volk seinen Scheitel auf die Erde zu setzen und sprach zu Jīvaka: || Ondan taraftaki bütün halk ile tepesini yere vurup Tanrı Buda'ya ishal olup Jīvaka'ya dedi ki
- (1613) [DKP/JW 562: 6512-6515] *a[t]ı kötrülmiş t(ä)ñri burhanka m(ä)n başın kamag k(a)ra bodunnuñ ötügın munčulayu ötüngil:* || Übermittle dem Gott Buddha, dessen Name erhaben ist, folgende Bitte des gesamten Volkes mit mir an der Spitze: || Adı yüceltilmiş Tanrı Buda'ya başımdaki bütün halkı şu ricasını söyleyin:
- (1614) [DKP/JW 564: 6591-6596] *[[ötrü tükäl bilgä]] [[t(ä)ñri t(ä)ñrisi burhannıñ magad]] [[uluška kälmişin bilip bimbaşare]] [[elig bäg başın kamag k(a)ra bodun]] [[ulug törlüg ağır ayagın t(ä)ñri]] [[burhanka utru üntilär:]]* || Als da das gesamte einfache Volk mit dem König Bimbisāara an der Spitze davon erfuhr, dass der vollkommen weise Göttergott Buddha ins Reich Magadha gekommen war, da gingen (alle) dem göttlichen Buddha mit tiefer und würdiger Verehrung entgegen. || Sonra tam bilge Tanrılar Tanrısı Buda'nın Magadha (adlı) şehre geldiğini bilip Bimbisāra hükümdâr başıyla bütün halka büyük türlü saygıyla Tanrı Buda'yı karşıladılar.

2.2.35. edgü-(lüg) törü 'iyi davranış'

Edgü-(lüg) törü eşdizimine 10 örnekte rastlanmıştır. Bu eşdizimin (1622) ve (1624) numaralı maddelerinde *ögli* kelimesi eşdizimin arasına girmiştir.

2.2.35.1. edgü-(lüg) törü Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Grupları

Edgü törü-(lüg) eşdiziminin *edgü-(lüg) törü* → *öğretig kılmak* olmak üzere art yönelimli 1 eşdizimsel grubu tespit edilmiştir.

<i>edgü-(lüg) törü</i> →	öğretig kılmak →	[---]
--------------------------	------------------	-------

Tablo 2.48. *edgü törü* Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler

2.2.35.1.1. edgü(lüg) törü → öğretig kılmak

Bu eşdizimsel grup, *edgü törü* ‘iyi davranış’ eşdizimiyle *öğretig kılmak* ‘âdet edinmek’ kelime grubunun yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 2 örnekte rastlanmıştır.

- (1615) [DKP/JW 208: 94-97] *uzun turkaru ozmak kutrulmak küsüşin: č(a)hšap(a)t dyan sakınč bilgä biligdä ulatı ädgülüg törölärtä ögrätig kıltaçı.* || die sich ständig mit dem Wunsch nach Befreiung in den heilsamen *dharmas* wie, Sittlichkeit (Skt. *śīla*), Meditationsgesinnung (Skt. *samādhi*) und, Weisheit (Skt. *prajñā*) üben, die sich in den festen und groß(artig)en Disziplin-dharmas wie den vier *āryavaṃśas*, || Sürekli özgürleşme arzusuyla öğreti düşüncesiyle bilgiden başka iyi davranışlarda öğretiyi yapacak.
- (1616) [DKP/JW 816: 11084-11088] *amtı munta ayıg kılınčtın [] öz kalmış kılınčlıg ö[kü]nüp ädgü törökä ögrätig kılıp ädgüsiñä tägmişniñ adırtın sözlämiş k(ä)rgäk.* || Es ist notwendig, schon hier und jetzt seine selbst begangenen Taten des [...] Vergehens zu be[re]uen, sich des guten *dharmas* zu befleißigen und die Besonderheit, (die darin besteht,) zum Guten gelangt zu sein, zu verkünden. || Burada ve şimdi, kötü amelden...kendi yaptığı amelden pişman olup iyi töre geliştirip iyiliğe erişmiş olmanın özelliğini ilan etmesi gereklidir.

2.2.35.2. [---] ← edgü törü → [---]

Eşdizimsel grup oluşturmayan 8 örnek tespit edilmiştir.

- (1617) [DKP/E 67: 240-241] *...ol alku edgü törülerke çıgay...* || ...bütün iyi ve güzel davranışlardan yoksunmuş... ▪ [DKP/JW 240: 719-720] *der an allen jenen guten Manieren arm war,*
- (1618) [DKP/E 120: 1737-1739] *...amtı y(i)me m(e)n monı ayıg kılınčdın tıdıp edgü törülerte yaratdım...* || ...şimdi yine ben, onu kötü davranışlardan alıkoyup

güzel, iyi unsurlardan (yeniden) vücuda getirdim. ▪ [DKP/JW 436: 4194-4196] Auch jetzt habe ich ihn wieder vor einer Sünde bewahrt und ihn im guten dharma etabliert.

- (1619) [DKP/E 158: 2755-2758] *...ol y(i)me elig beg y(a)rlikañcuçı köñülüg törülüg tokulug erip uzun turkaru burhan kutil(i)g edgüüg törüde kataglanur erti... ||* Yine o Hükümdâr merhametle, adaletle daima Buda kutsallığı ve iyi töre üzerine (ülkesini yönetmeye) gayret ederdi. ▪ [DKP/JW 588: 7077-7080] Und jener König war mitleidig und dharmagemäß, (denn) immer pflegte er sich im heilsamen dharma der Buddhaschaft zu bemühen.
- (1620) [DKP/E 221: 4641] *[...alkat]mıñ tözün edgü törü⁶⁹... || ...methettirmiş asil, iyi töreli... ▪ [DKP/JW 380: 3159] [...]* die [gepri]esene edle und gute Lehre (Skt. *dharmā*) entsteht,
- (1621) [DKP/JW 208: 105-111] *tört törlüg aryap(a)tl((ar))ı özin dört m(a)haraç t(ä)ñrilärkä. töpö[lärintä] tutgalı tägimlig inçä k(a)ltı t(ä)ñ[ri] yerintäki t(ä)ñrilärniñ t(ä)ñridäm çitrak atl(i)g yemişlikkä ogşatı äsriñü ädgü ((törö))lärkä tükällig. arıgları üzä tutsar: ||* der Erleuchtungs-Abteilungen (Skt. *bodhyaṅga*) geschmückt haben, die würding sind, ihre vierfachen ĩryāpathas persönlich die vier Mahārāja-Götter auf [ihren] Häuptern zu halten, die mit verschiedenen guten Eigenschaften (Skt. *kuśaladharmā*) versehen sind gleich wie der göttliche citraratha genannte Park der Götter im Himmel, und die, wenn man sie nach ihrer Reinheit beurteilt, besser sind alls || dört katlı ĩryāpatha'larını kişisel olarak başlarında tutmaya layık aydınlanma bölümlerinden dört Mahārāja tanrısı, cennette citraratha denilen tanrıların ilahî parkı gibi çeşitli iyi niteliklerle donatılmış ve saflıklarına göre yargılanacak olursa, hepsi daha iyi olan dört Mahārāja tanrısı
- (1622) [DKP/JW 714: 9296-9299] *birök bolarka ädgü ögli törösincä tapag udug kılmasar m(ä)n eşlärim adaşlarım tep aţamışım sözlämişim yoksuz bolgay: ||* Wenn ich ihnen nicht necht der Sitte der Freunde Dienst erwiese, wäre es sinnlos, das ich sie als meine Gefährten bezeichnet habe. || Eğer onlara iyi (ve) akıllı töresine göre hizmet vermezsem eşlerim, arkadaşlarım demenin (bir) faydası yoktur.

⁶⁹ Wilkens yayınında *edgü törü tugup* şeklinde okunmuştur.

- (1623) [DKP/JW 818: 11095-11102] *t(ä)ñri [burhann]ıy bir kšan ü[d]täki köñülindäki ädgüsiñä altı y(e)g(i)rmi san yetm[iš]täki burhannıy köni oñ[aru] nomın bilmiş 'añ kiçig š(a)rmirelar ymä: ädgü törökä yeg adrok bolurlar: ||* [...] wenn man [...] versammelt, für die im Geiste des Göttlichen [Buddha] (nur) einen Moment befindliche Güte in sechzehn Zeiteinheiten und ind siebzig [...] sogar auch die ganz jungen Novizen (Skt. *śramaṇera*), die die wahre Lehre der Buddhas verstanden haben, sind durch den guten dharma ausgezeichnet. || Tanrı Buda'nın bir anda gönlündeki iyiliğine 16 zaman biriminde Buda'nın gerçek öğretisini bilmiş en küçük rahip adayı yine iyi töreye farklı olurlar.
- (1624) [DKP/JW 878: 12194-12199] *kayu kişiniñ ärklig [...] ädgü öglisi ärip anča t[äñlig...] yalınlig adınlarka basınč [...] ančakatägi anıy täg [] [ädgü] ögli törösincä tapınu ud[unu...] ||* Welches Menschen mächtige [...], obwohl er einen Freund hat, in dem M[äße...] glänzend anderen (Dat.) Druck [...] in soweit wie jener [...] entsprechend der Sitte von [Freu]nden verehrend [...]. || Hangi kişinin güçlü... iyi (ve) akıllısı böylesine... aevli başkalarına baskı... o bakımdan onun gibi... iyi (ve) akıllı töresine göre hizmet ederek...

2.2.36. közünür ajun ‘şimdiki varlık’

Közünür ajun eşdizimine 10 örnekte rastlanmıştır. Bu eşdizimin (1625) ve (1629) numaralı maddelerinde *y(i)me*, (1627) numaralı maddesinde *kimler*, (1628) numaralı maddesinde *tamu* kelimesi ve (1626) numaralı maddesinde *ayıg tüüşıñe kim* kelime grubu eşdizimin arasına girmiştir.

2.2.36.1. közünür ajun Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Grupları

Közünür ajun eşdiziminin *közünür ajunta* → *teg-(in)-mek* olmak üzere art yönelimli 1 eşdizimsel grubu tespit edilmiştir.

<i>közünür ajunta</i> →	<i>teg-(in)-mek</i> →	[---]
-------------------------	-----------------------	-------

Tablo 2.49. *közünür ajun* Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Öğeler

2.2.36.1.1. közünür ajunta → teg-(in)-mek

Bu eşdizimsel grup, *közünür ajun* ‘şimdiki varlık’ eşdizimiyle *teginmek* ‘varmak, ulaşmak’ kelimesinin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 5 örnekte rastlanmıştır.

- (1625) [DKP/E 66: 223-225] ...*amarularınıñ* [bo **k/özünür ajunta** *y(i)me teginmekleri* [bar] ... || ...Bazılarının bu varlıkta da cezalandırdıkları görülmüştür. ▪ [DKP/JW 240: 238-240: 703-705] Einige von ihnen erlangen sie in [dieser g]egenwärtigen Existenz.
- (1626) [DKP/E 66: 226-229] ...*kim bahşıya öz[lüg ölür]mekniñ közünür ajunta ayıg tüüşişe kim tegdi erki...* || ...Kim! Ey, üstad! Can almanın, bu varlıkta, cezasını kim feci bir şekilde çekti, acaba? ▪ [DKP/JW 240: 706-708] Welche, o Lehrer, haben die schlimme Frucht des Tö[te]ns wohl in der gegenwärtigen Existenz erlangt?
- (1627) [DKP/JW 240: #707-#708] **közünür aźunta kimlär tǵinti/lär:** || Welche (aber) erlangen sie in der gegenwärtigen Existenz? || Şimdiki varoluşa kimler ulaştılar?
- (1628) [DKP/JW 238-240 #699-#702] *t(ä)ñrim ölütcı tnl(t)glar ölüť ölür((māk))niñ tüşin utlısın adın aźun tamu tǵinürlär: azu bo ok közünür aźun tamu tǵinürlär ärki:* || Mein Herr, erlangen die Mörder als Vergeltung des Tötens die Hölle (in) der nächststen Existenz, oder aber erlangen sie schon in der gegenwärtigen Existenz die Hölle? || Tanrım, katil canlılar canlı öldürmenin sinucuyla başka varoluşa ulaşırlar mı ya da bu şimdiki varoluştta cehenneme mi giderler?
- (1629) [DKP/JW 240: #704-#706] *inçip birärläri bo ok közünür aźun ymä tǵinürlär:* || Dennoch erlangen einige von ihnen auch schon in der gegenwärtigen Existenz (die Hölle). || Ama bir kısmı bu görünür alemde yine (cehenneme) ulaşırlar.

2.2.36.2. [---] ← közünür ajun → [---]

Eşdizimsel grup oluşturmayan 5 örnek tespit edilmiştir.

- (1630) [DKP/E 73: 425] ...**közünür a[*jun*⁷⁰...**] || ...şimdiki varlık... ▪ [DKP/JW 258: 1036-1038] Er erscheint dermaßen maj[estāti]sch.
- (1631) [DKP/E 118: 1673-1676] ...*tēmin ök bir közünür ajunta burhan kutin bultaçı bodis(a)t(a)vniñ küçin bilm[iş] k(e)rgek...* || ...şimdiki varlıkta Buda saadetini bulacak *Bodhisattva*'nın gücüne (eşit olduğunu) bilmek gerek. ▪ [DKP/JW 432: 4119-4121] der Kraft eines *Bodhisattvas* (entspricht), der in der gegenwärtigen Existenz die Buddhaschaft erlangt.
- (1632) [DKP/E 118: 1676-1679] ...*on tümen kolti çar(a)mabavikē közünür ajunta kut bultaçı bodis(a)t(a)vlarnıñ küçleri yığılsar...* || ...Yüz binlerce *Caramabhavika* (adlı) şimdiki varlıkta kut bulan *Bodhisattva*'nın güçleri bir araya getirilse... ▪ [DKP/JW 432: 4121-4126] Es muss erkannt werden, dass, wenn sich die Kräfte von 100.000 *koşis* von *Bodhisattvas* vereinigen, diejenigen, die *caramabhavika* (sind), (d. h.) in der gegenwärtigen Existenz, die Buddhaschaft erlangen, die Kraft der Buddhas noch tausend mal zehntausendfach größer ist als diese.
- (1633) [DKP/E 161: 2837-2840] ...*bo etözke köñül éyin bolguluk savlarig bo ok közünür ajunta tilemiş k(e)rgek...* || ...(*İnsan*), kendisi için gönlüne göre olan sözleri şu yaşadığımız varlıkta dilemiş olmalı. ▪ [DKP/JW 594: 7194-7197] Man muss in eben dieser gegenwärtigen Existenz Dinge erstreben, die nach (dem eigenen) Herzenswunsch dem Körper zugute kommen können.
- (1634) [DKP/JW 346: 2560-2563] *bo amranmak nizvani ap ymä közünür ažu[nt]a: [ap y]mä ikinti ažu[nt]a tınl(i)glarıg [yo]k yodun kılurlar:* || Dieser Leidenschafts-*kleśa* vernichtet die Lebewesen entweder in dieser oder in der nächsten Existenz. || Bu aşk ihtirası hem yine görünür dünyada hem de ahirette canlıları yok eder.

2.2.37. açığ ün 'acı ses'

Açığ ün eşdizimine 9 örnekte rastlanmıştır. Bu eşdizimin (1636) numaralı maddesinde *ulyu* kelimesi eşdizimin arasına girmiştir.

⁷⁰ Wilkens yayınında *közünür ezrua* şeklinde okunmuştur.

2.2.37.1. açığ ün Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Grupları

Açığ ün eşdiziminin *açığ ün* → *sığta-(ş)-mak* olmak üzere art yönelimli 1 eşdizimsel grubu tespit edilmiştir.

<i>açığ ün</i> →	<i>sığta-(ş)-mak</i> →	[---]
------------------	------------------------	-------

Tablo 2.50. *açığ ün* Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler

2.2.37.1.1. açığ ün → sığta-(ş)-mak

Bu eşdizimsel grup, *açığ ün* ‘acı ses’ eşdizimiyle *sığta-(ş)-mak* ‘ağlamak, ağlaşmak’ kelimesinin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 4 örnekte rastlanmıştır.

- (1635) [DKP/E 139: 2227] ...**açığ ünün sığtayı**... || ...acı sesiyle ağlayarak... ▪
[DKP/JW 528: 5799] mit ersticker Stimme aufseufzten,
- (1636) [DKP/STF 140: 1164-1165] /// **açığ ünün** [uliyu⁷¹ sığtayı⁷²] /// || ... они скорбными голосами ... || ... onlar kederli seslerle ... ▪ [DKP/JW 634: 7863-7864] [klagten sie mitein]ander mit kummervoller Stimme.
- (1637) [DKP/JW 298: 1755-1757] *kolti sanınca l[a]bai ır ünmiş tæg: i[k]i kolların örü kötürüp a[ç]ığ ünün sığtaşurlar* || Jene (Höllenwesen) erheben ihre Arme (in einer Geste des Flehens) und klagen alle mit trauriger Stimme, als hätte sich das Geräusch von nach *koşis* zählenden Muschelhörnern erhoben. || Sayısızca ses çıkmış gibi iki kollarını kaldırarak acı seslerle ağlaştılar.
- (1638) [DKP/JW 422: 3896-3899] *buyruklar kam[ag k(a)ra] bodun barça açığ ünün sığ[tayı erig] yavgan yertä agn[ayu inçä tep] tedilär:* || Die Minister und das gesa[mte einfache] Volk seufzten alle mit kummervoller Stimme, und indem sie sich auf dem groben[] Boden wälz[ten], sprachen sie: || Vekiller (ve) tüm sıradan halk tamamıyla kederli seslerle içini çekerek engebeli zeminde yuvarlanarak şöyle dediler:

2.2.37.1.2. [---] ← açığ ün → [---]

Eşdizimsel grup oluşturmayan 5 örnek tespit edilmiştir.

⁷¹ Wilkens yayınında bu kelime geçmemektedir.

⁷² Bu kelime, Wilkens yayınında *sığtaşıl*ar şeklinde okunmuştur.

- (1639) [DKP/E 144: 2338] ...[bo] monta[g] yinçge kırkınlar açığ ünin... || Bu şekilde ince, narin cariyeler acı seslerle... ▪ [DKP/JW 532: 5888] Und ferner [dann] durch die erstickten Stimmen der Haremsdamen [...]
- (1640) [DKP/JW 300: 1827-1829] aviš [tamudakı tnl(i)glarnıj] ulmak sıgtamaklag açığ ü[nlări kim] kayu tnl(i)g anta tugsar || [Es gibt] bittere St[immen] des Klagens und Seufzens [der Lebewesen in der] avīci-[Hölle]. || Avīci cehennemindeki canlıların feryat, inilti ve acı sesleri şayet bütün canlı orada doğsa...
- (1641) [DKP/JW 304: 1848] açığ ü[n] || ...bittere St[imme] || ...acı ses...
- (1642) [DKP/JW 798: 10713-10715] yänä ök kaz ölügin köküziñärü b(ä)krü kuçup açığ ünin [] isig yaşı yagmur tæg yagdı: || Und wieder drückte er den Leichnam der Gans ganz fest an seine Brust, [klagte] mit erstickter Stimme und heiße Tränen flossen (wörtl. regneten) wie Regen. || Ve yine kazın cesedini göğsüne sımsıkı sarıp acı sesiyle... sıcak yaşı yağmur gibi yağdı.
- (1643) [DKP/JW 798: 10717-10718] t(ä)ñri açarı-a bo kaz üçün nägülük munča k[a]d[g]u açığ ünin y[ıglayur s](ä)n: || O göttlicher Lehrer, warum w[einst d]u wegen dieser Gans on solchem K[u]m[m]er und mit erstickter Stimme? || (Ey) ilâhî Açarı, bu kaz için ne diye böyle kederli ve acı sesle ağlıyorsun?

2.2.38. edgü-(li) tüş ‘iyi meyve, sonuç’

Edgü-(li) tüş eşdizime 9 örnekte rastlanmıştır.

2.2.38.1. edgü-(li) tüş Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Grupları

Edgü-(li) tüş eşdiziminin *edgü tüş* → *teginmek* olmak üzere art yönelimli 1 eşdizimsel grubu tespit edilmiştir.

<i>edgü tüş</i> →	<i>teginmek</i> →	[---]
-------------------	-------------------	-------

Tablo 2.51. *edgü tüş* Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler

2.2.38.1.1. edgü tüş → teginmek

Bu eşdizimsel grup, *edgü tüş* ‘iyi sonuç’ eşdizimiyle *teginmek* ‘varmak, ulaşmak’ kelimesinin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 2 örnekte rastlanmıştır.

- (1644) [DKP/JW 394: 3404-3406] kayu ol č(a)hšap(a)t küzädyük ärmiš nägülük anıj ädgü tüşin täginmädi: || Weshalb hat er, obwohl er jene Gebote (Skt. *śīla*)

befolgt hat, die gute Frucht davon nicht genossen? || Bütün o öğretiyi muhafaza etmesine rağmen neden (onun) iyi sonucuna ulaşmadı?

- (1645) [DKP/JW 244-246: #789-#791] *yänä öl[üt ölürmäk] kalıp ädgü tüškä täg/inmäz/ täginmäz*: || Wer aber mor[det], der gelan[gt nicht] zu einer guten Vergeltung, der gelangt nicht [...]. || Yine canlı öldürüp iyi sonuca varmaz.

2.2.38.2. [---] ← edgü-(li) tüş → [---]

Eşdizimsel grup oluşturmayan 7 örnek tespit edilmiştir.

- (1646) [DKP/E 201: 4040-4043] *...bo montag kəñ alkıg ulug türlüg edgü tüşi ol namo but sözlemekniñ ança sözlep on küçlüg t(e)ñri burhan ornıntın...* || ...Bunun gibi geniş (ve) pek çok iyi sonucu o “Buda’ya hürmetler olsun.” sözünün bu şekilde söylenip on güce sahip Tanrı Buda yerinden... ▪ [DKP/JW 766: 10166-10169] Dies ist die umfassende, großartige und schöne Frucht jenes Aussprechens (der Formel), Verehrung dem Buddha! Nachdem er so gesprochen hatte, [erho]b sich der mit den zehn Kräften (Skt. *daśabala*) versehene Gott Buddha von seinem Sitz
- (1647) [DKP/E 167: 2999] *[...e]dgü tüşin ol ok...* || ...iyi karşılığını o da... ▪ [DKP/JW 656: 8210-8211] [...] die guten Früchte davon (Akk.) eben jener [...]
- (1648) [DKP/E 175: 3257-3259] *etözümde y(i)me ögüm köñülüm tükel bar erip edgüli ayıglı kılınç tüşin odgurak adırtlayu bilir m(e)n* || Vücudumdaki aklım tam olarak var olduğu sürece hem iyi hem de kötü davranışların karşılığını açık ve net bir şekilde ayırt edebilirim. ▪ [DKP/JW 652: 8150-8153] In meinem Körper sind Geist und Verstand vollständig vorhanden; ich kenne genau die Frucht guter und schlechter Tat.
- (1649) [DKP/JW 394: 3409-3413] *näcük ayıg kılınçınıñ ayıg tüşin artokrak täginti ärsär: antada miñ tümän artok č(a)hşap(a)t küzädmiş[ni]ñ üstün t(ä)ñri altın yalñok [yer]tin[č]ütäki yeg ädgü tüşlärin* || Insoweit er die schlechte Frucht des Vergehens nicht genossen hat, [so wird er] (später) die beste Frucht des genauen Einhaltens der Gebote (Skt. *śīla*) tausend mal [z]ehntausendfach mehr als dies oben im Himmel oder unten in der Mensch[we]ll[t genießen ...]. || Nasıl kötü amelinin kötü sonucuna ulaşırsa ondan on bin kat emri muhafaza

etmenin yukarıdaki cennetten veya aşağıdaki insan dünyasındaki iyi sonuçlarını...

- (1650) [DKP/JW 712: 9252-9255] *ötrü olar bodis(a)t(a)vniṅ adaşları [arig]d[a]ki semäktäki yeg ädgü tüş yemiş [kä]lürüp bodis(a)t(a)v uguşlug tavişganka suna [berd]ilär: || Sodann [bra]chten jene Gefährten des Hasen vorzügliche Früchte und Obst aus jenem Wald herbei und überreichten sie dem Bodhisattva-Geschlecht stammenden Hasen. || Sonra onlar Bodhisattva'nın arkadaşları ormandaki iyi meyveyi, yemişi getirip Bodhisattva soyundan gelen tavşana sundular.*
- (1651) [DKP/JW 716: 9324-9327] *[yä]nä ymä burhan kutil(i)g ädgü [tüşin] yakın kılğalır üçün [] ayı irak ärmöz [] || Und um wiederum (den Hasen) der schönen [Frucht] der Buddhaschaft nahe zu bringen, [...] nicht sonderlich weit entfernt seiend [...]. || Yine Buda saadetli iyi sonucunu yakınlaştırmak için... çok uzakta olmaz.*
- (1652) [DKP/JW 318: 2103-2105] *birök ogrı ogurlamak k(a)rmap(a)tig arig küzädsär ag(i)r [ä]dgü tüşü nägü ärk[i:] || Wenn man den karmapatha, Stehlen reinhält, wie ist wohl die reichliche und gute Frucht davon? || Eğer hırsızlık yapmak (adlı) bölümü muhafaza etse ağır (ve) iyi sonucu ne olur acaba?*

2.2.39. övke köñül-(lüg) 'öfke gönül'

Övke köñül-(lüg) eşdizimine 9 örnekte rastlanmıştır.

2.2.39.1. övke köñül-(lüg) Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Grupları

Övke köñül-(lüg) eşdiziminin *övke köñül* → *öritmek* olmak üzere art yönelimli 1 eşdizimsel grubu tespit edilmiştir.

<i>övke köñül</i> →	öritmek →	[---]
---------------------	-----------	-------

Tablo 2.52. *övke köñül* Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler

2.2.39.1.1. övke köñül → öritmek

Bu eşdizimsel grup, *övke köñül* 'öfke gönül' eşdizimiyle *öritmek* 'beslemek, yetiştirmek' kelimesinin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 3 örnekte rastlanmıştır.

- (1653) [DKP/E 160: 2805-2809] ...*togm[ışı]mdın berü alku tınl(i)glarka isig amrak sakınçlıg uzun turkaru **övke köñül öritmeyük tınl(i)g [m(e)n] erür m(e)n...*** || ...Doğduğumdan berü bütün canlılara hoş ve temiz düşünceli (davranan), hiçbir zaman (onlara karşı) öfkelenmeyen birisiyimdir. ▪ [DKP/JW 592: 7163-7166] Ich bin ein Wesen, das seit meiner Geburt (nur) liebevolle Gedanken allen Lebewesen gegenüber hatte; niemals habe ich Zorn entstehen lassen.
- (1654) [DKP/STF 152: 1267-1268] *anın amtı **övkä köngül öritmiş-ning ayıy qilinçin*** || “Поэтому (от)ныне дурное деяние - проявление чувства гнева ...” || Bu nedenle, artık kötü bir eylem, öfkenin bir tezahürüdür...” ▪ [DKP/JW 736: 9637-9638] Deshalb [ist] das Vergehen (Akk.), dass man Zorn (Skt. *vyāpāda*) erweckt hat, [...].
- (1655) [DKP/JW 728: 9522-9523] *mañ[a **ö]vk[ä köñül] öritdiñ:*** || Du hast [in Bezug auf] mich [Z]or[n] (Skt. *vyāpāda*) entstehen lassen. || Bana (karşı) öfke yarattın.

2.2.39.2. [---] ← **övke köñül-(lüg)** → [---]

Eşdizimsel grup oluşturmayan 6 örnek tespit edilmiştir.

- (1656) [DKP/E 105: 1322-1329] ...*sansartaki nizvanilig kapkaranjuda [yo]lçı yérçi bolur erser m(e)n [azı]gımın tartar erken keyikçi erke bir kşan ödte y(i)me **övke köñülüm** yügerü bolmayuk erser bo köni kértü üze altı azıglarım öñreki teg... bolzun...* || ...*Samsāra*'daki ihtiraslı (ve) kapkaranlık yolda rehber olursam, azı dişimi çekerken (bile) avcıya kısa bir zaman da (olsa) yine öfkelenmeyeceğim... [DKP/JW 368: 2950-2957] Wenn ich in der tiefen *kleśa*-Finsternis in *samsāra* ein Wegeführer bin, wenn ich in Bezug auf den Jäger, als dieser meine [S]toßzähne herausriss, auch nicht einen Moment Zorn hervorgebracht habe, (dann) sollen durch diese Wahrheit meine sechs Stoßzähne wie die früheren w[iede]r zum Vorschein kommen!
- (1657) [DKP/JW 704: 9122-9128] *tämirlig tagdın nāčük ört yalın ünär ärsär: antag osuglug kilimbe <közintin ört yalın ünüp> yäklär körkinčä **öpkä köñülin** bödiyü elgin adakın arçune toñag ölürgülük ärig barıg kılıp himavant tag kılısınta kirip bardı:* || Wie nämlich aus dem Eisenberg (sc. einem Vulkan) ein Feuer hervorgeht, genau so schoss aus den Augen des Hiđimba Feuer hervor, und entsprechend der Erscheinung der Dämonen und wegen seines Zornes

machte er mit Händen und Füßen Gesten, als wollte er den Helden Arjuna töten, und betrat eine Berselucht (im) Himavant. || Demir dağdan nasıl ateş çıkarsa onun gibi Kilimbe'nin gözünden ateş çıkıp şeytanlar görünüşüne göre öfke gönülle dan ederek elini ayağını Arcuna'yı öldürmek isteyip Himavant dağa girdi.

- (1658) [DKP/JW 706: 9159-9160] *anın kim bilg[ä yalη]ok [ä]rsär [] köñülüg turguka ö[v]kä k[ö]ñül(l)üg ärmäz: || Was deshalb einen wei[sen Mensch]en anbetrifft, der ist nicht zorning, so dass er eine [...] Gesinnung hervorbringen kann. || Bu nedenle, bilge (bir) adama gelince... gönül beslesin diye öfke gönüllü olmaz.*
- (1659) [DKP/JW 724: 9492-9495] *d[äśakarmapatavadanamal nom] [bitigdä on] k(a)rmap(a)tlarıg [ärtmišni]η asagin körgit[mäkdä övkä köñülüg] [yer]mäk atl(i)g tokuzun[č bölök tükädi:] || Das neunt[e Kapitel] namens [Tad]eln des [Zorns] (Skt. *vyāpāda*), in welchem der Nutzen demonstriert [wird, zu verhüten, dass man die zehn] karmapathas [übertritt, in dem dharma-Buch Daśakarmapatāvadānamāla, das der Kāvyaemeister Saṅghadāsa, der Vaibhāṣika und Kenner der sāstras, aus der westtocharischen Sprache ins Ottocharische übertragen hat, und das der Vorsteher Śīlasena wiederum ins Türkische über]setzt hat, [ist beendet]. || *Daśakarmapatāvadānamāla* (adlı) öğreti kitabında on kötü davranışların zaman içindeki faydasını göstermekte öfke gönüllü... eleştirmek adlı dokuzuncu bölüm bitti.*
- (1660) [DKP/JW 738: 9643-9646] *[t](ä)ηri bahşı bo ok övkä köñül katıglanmakka nätäg osuglug tidig ada kılur: || [G]öttlicher lehrer, eben dieser Zo[rn] (Skt. *vyāpāda*), inwiefern bereitet er dem Bemühen Hindernisse? || İlahî öğretmen, bu öfke gönül çabalamayayı nasıl engelliyor?*
- (1661) [DKP/JW 570: 6720-6723] *[[eçim ol tep amran]]makın ü[ntäyür] [[m(ä)n seni tözünüm-a anča]]k(i)ya ymä öv[kä] [[köñülünüñ yügärü]] [kıl]magıl: || [[Aus Lie]]be, [[und weil du mein älterer Bruder bist]], f[lehe] [[ich dich an, mein Edler, ge]rate [[auf gar]] keinen Fall in Z[[orn]]. || Ağabeyimdir diyip sevgiyle bağırırım (Ey) asillerim, birazcık öfke gönlünle şimdi kızma.*

2.2.40. edgü köñül-(lüg) 'iyi gönül'

Edgü köñül-(lüg) eşdizimine 8 örnekte rastlanmıştır.

- (1662) [DKP/E 174: 3204-3207] ...*özde togmuş ogulu edgü köñüllüg atasına umu[g]lug yorımış teg meni umug inag sakınur yürekim yarılzun erti...* || Kendisinden doğan bir çocuğun iyi kalpli babasına umutla yürümesi gibi benimde umut besleyen yüreğim yarılıydı. ▪ [DKP/JW 634: 7836-7840] Da er sich fürcht, leckt er seine Lippen, seine Hautfarbe ist hanz bleich und er halt mich für eine Hoffnung und Zuflucht wie ein leiblicher Sohn, der zu seinem wohlwollenden Vater voller Hoffnung läuft.
- (1663) [DKP/E 175: 3261-3264] ...*neçe neçe sözlegülük ye edgü köñülke yaraşı s[av]lar] bilserler ol ança y(i)me edgü savlar turur erken tagun [askançu sav sözle]p maña...* || Her ne kadar söylenecek (pek çok) iyi, güzel (ve) akla yatkın sözler bilseler ve yine güzel sözler dururken dedikodu yapıp bana... ▪ [DKP/JW 652: 8155-8159] Es sind so viele W[ort]e vorhanden, die gut zu sagen sind und die einer guten Gesinnung angemessen sind. [...] während (also) gute Worte vorhanden sind, (die ich gebrauchen könnte,) was nützt mir [das Sprechen] von spöttischen [Worten] (Skt. *sambhinnapralāpa*)?
- (1664) [DKP/E 185: 3542-3544] ...*amtu biziñ isig özümüzke edgü köñül turgurup umug inag bolgıl...* || Şimdi bizim için iyi duygular besleyip, bize umut (verici) ol. ▪ [DKP/JW 684: 8715-8717] Erwecke nun Wohlwollen (Skt. *maitrī*) in Bezug auf unser Leben und sei (uns) Hoffnung und Zuflucht!
- (1665) [DKP/STF 76: 463-464] // *[siqta]çi tangtaçi ol çaşut [çaşurmaq] /// alqu kişining ädgü köngül ///* || добрые чувства каждого человека и внушает ненависть ... || her insanın iyi duyguları nefret de uyandırır ... ▪ [DKP/JW 464: 4724-4726] Jenes [Aussprechen von] Verleumdungen (Skt. *paişunyavāda*) presst das Herz zusammen.
- (1666) [DKP/STF 80: 508] /// *[ä]dgü köngülüg qälisiz üz-üp ///* || ... оборвав без остатка благие мысли ..., || ... iyi düşünceleri iz bırakmadan kesmek ..., ▪ [DKP/JW 500: 5289] Worte (*pāruşyavāda*) zerstören vollständig die [gute] Gesinnung
- (1667) [DKP/JW 442: 4298-4302] *[s]ämäkkä barıñlar [] miñ ütlämiş [] sakınıp bir ikintiškä [] // bolmadın bir tæg ädgü [köñül]lüg boluñlar:* || Tausendfach [...] ermahnt, [...] denkend [...] ohne zueinander [...] zu sein, seid gemeinsam wohl[gesonn]en! || Manastıra gitsinler... binlerce (kez) söylemiş... düşünüp tekrar... olmadan birlikte iyi gönüllü olun.

- (1668) [DKP/JW 608: 7450-7451] *alku tnl(i)glarnuḡ barċa ädgü köñülläri yitlinip baryuk ol:* || Die gesamte Güte aller Wesen ist verschwunden. || Bütün canlıların bütün iyilikleri yok olmuştur.
- (1669) [DKP/JW 718: 9369-9372] *körünlär tözünlärım bo ädgülüg kutlug tnl(i)g: yagız yerdä ag(i)rrak k[ök] k[alı]kda keñräk munuḡ ädgülüg köñ[üli]n körünlär:* || Seht, meine Edlen, dieses tugendhafte und charismatische Wesen! Seht [se]in tugendhaftes Her[z], das schwerer ist als die Erde und weiter als der H[immel]! || Görün asillerim, bu iyi (ve) kutlu canlı yeryüzünden ağır gökten geniş olan bunu iyi gönnüllerıyla görsünler!

2.2.41. kærtgünç köñül-(lüg) ‘imanlı kalp’

Kærtgünç köñül eşdizimine 8 örnekte rastlanmıştır.

2.2.41.1. kærtgünç köñül-(lüg) Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Grupları

Kærtgünç köñül-(lüg) eşdiziminin *süzük* ← *kærtgünç köñül-(lüg)* olmak üzere ön yönelimli 1 eşdizimsel grubu tespit edilmiştir.

[---]	← <i>süzük</i>	← <i>kærtgünç köñül</i>
-------	----------------	-------------------------

Tablo 2.53. *kærtgünç köñül-(lüg)* Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler

2.2.36.1. *süzük* ← *kærtgünç köñül-(lüg)*

Bu eşdizimsel grup, *süzük* ‘temiz’ kelimesiyle *kærtgünç köñül* ‘imanlı kalp’ eşdiziminin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 6 örnekte rastlanmıştır.

- (1670) [DKP/E 215: 4432-4437] *...kim birök süzük kærtgünç köñülin t(e)ḡri burhan nomın tört p(a)dakk(i)ya erser y(i)me bititser azu kop köñülin tıñlasar neçe teñlig buyan edgü kılınç bolur erki* || Şayet bir kişi, dört manzumecik bile olsa Tanrı Buda’nın öğretisine ait (bir) cevheri; temiz (ve) imanlı (bir) gönülle yazdırsa veya tüm kalbiyle (bu öğretiyi) dinlese ne kadar sevap olur acaba? ▪ [DKP/JW 638: 7880-7885] Wenn jemand mit reinem Glauben einen Ausspruch des göttlichen Buddha, und seinen es nur vier Verslein, niederschreiben lässt oder ihn ganz aufmerksam (wörtl. mit ganzem Herzen) vernimmt, in welchem Ausmaß erwirbt (dieser) wohl Verdienst (Skt. *punya*)?

- (1671) [DKP/E 216: 4470-4477] *...kim erser süzük kèrtgünç köñüllüg kişi ol ança kutluglarka kişi ol ança kutluglarka üstün t(e)ñri yerinteki altın yal(a)ñuk ajunıntakı köñülke yaraşı edig tavarıg tatıglıg aşın içgün olurguluk orun tö[şek] iglegülükde ot emde ulatı tapıgın udugın tapınsar udunsar... || ...bir kimse (yani) temiz ve imanlı (bir) kişi, böylesi kutlulara cennetteki ve insan varlığındaki gönle cazip gelen malı mülkü, tatlı yiyeceği, içeceği, oturulacak minderi döşeği, hasta olduğunda (iyileştirecek) ilacı (verse) ve dahası hürmetle hizmet etse... ▪ [DKP/JW 640: 7916-7924] und unergründliche Buddhas gibt in der Anzahl des Staubes oder der paramanus, (d.h.) Atome, in dieser derartigen weiten und großen Dreitausend[-Großtausend]-Welt voll (d.h.dicht) wie Granatapfelsamen, -wenn (dann) eine Person mit reinem Glauben diese so vielen Würdigen mit Habe und süßen Speisen, die dem Wunsch von denen im Himmel oben Befindlichen und denen unten in der Menschenexistenz Befindlichen passend sind, mit Sitzplatz und Sitzkissen (sowie) mit Dienst im Krankheitsfall (wie) Arznei usw. bedient,*
- (1672) [DKP/E 216: 4485-4491] *[...] bir süzük kèrtgünç köñüllüg yal(a)ñuk tört divip yèrtinçü yer suvda tolu tört erdinilig körgeli kanıncsız k[ö]rtle v(i)rhar étser takı bir kişi özütün ajunın sakınıp ujıklıg bir p(a)dak teninçe t(e)ñri burhanañ nomın süzük köñülin bititser...|| ...temiz ve imanlı bir gönle (sahip) insan dört kıtadan (oluşan) yeryüzünde seçilmiş dört (tane) kıymetli, görmeye değer, doyulamayacak bir güzellikte manastır inşa etse; ve dahi bir kişi ruhunu, varlığını düşünüp sekiz harfli bir manzume parçasına denk Tanrı Buda'nın öğretisini temiz gönülle yazdırsa; ▪ [DKP/JW 640: 7932-7942] Wenn ein Mensch, der reine Gläubigkeit besitzt, einen mit den vier Juwelen, die diese vier Kontinente (Skt. *dvīpa*), also die Welt, anfüllen, geschmückten schönen vihāra, an dem man sich nicht sattsehen kann, errichtet, und wenn noch ein Mensch an seine Seele und seine Existenzform denkt, und mit Gläubigkeit einen dharma des göttlichen Buddha abschreiben lässt, und sei auch nur im Maße eines aus acht Silben bestehenden pādas, das Verdienst (Skt. *punya*), den Vers niederschreiben gelassen zu haben, übertrifft in unwägbarer und vielfacher Hinsicht das zuerst (erwähnte) Verdienst (Skt. *punya*), (nämlich) einen mit den vier Juwelen geschmückten vihāra errichtet zu haben, der diese vier Kontinente (Skt. *dvīpa*), (nämlich) die Welt, erfüllt.*

- (1673) [DKP/JW 252: 880-887] *nätägin tükäl bilgä t(ä)ñri t(ä)ñrisi burhanka aginčsız süzök kertgünč köjüllüg bolu täginsär m(ä)n yänä ymä ol čatik nomug äšidip tnl(i)glar: t(ä)ñri t(ä)ñrisi burhan bizni üçün muntag ämgäk ämgänmiş biz ymä [olarn]ı üçün özlüg ölürmäktin tıdınalım tep näčükin ärsär köni böküş urungaylarmu: || Wenn ich nämlich ergebenst unumkehrbaren Glauben an den vollkommen weisen Göttergott Buddha erlange und auch jene jātaka-Schrift gehört habe (und sie anderen verkünde), werden dann die Lebewesen irgendwie die wahrhaftige Einstellung an den Tag legen, (indem si edenken): Auch wir, die wir solchermaßen Leid erfahren haben, wollen uns des Tötens von Lebewesen (Skt. *prāṇātipāta*) um [ihret]willen enthalten, wie der Göttergott Buddha um unseretwillen (dies getan hat)? || Nasıl tam bilge Tanrılar Tanrısı Buda'ya sarsılmaz, temiz, imanlı olsam yine o Jataka öğretisini duyup canlılar, Tanrılar Tanrısı Buda bizim için bunun gibi sıkıntı çekmiş biz yine onlar için katil olmaktan uzaklaşalım diyip nasılsa gerçek konsantrasyonu gösterecekler mi?*
- (1674) [DKP/JW 204: 16-23] *ol antag törlüg bulunčsuz čintamani m(ä)n tükätmiş totok. alkatmış birlä [tiz]im(i)zni čökü-(P)-tip älgim(i)zni kavšurup äñitä (P) ätözün töñitä töpön ağır (P) ulug süzök kertgünč köjülin ayayu ağır layu yinčürü yükünü täginür m(ä)n || der gerught, (die Lebewesen) zur ewigen Freude des *nirvāṇa* gelangen zu lassen, welche allen weltlichen Freuden im gesamten saṃsāra und [...] etc. überlegen ist, und der jenem derartigen kostbaren cintāmaṇi- || Saṃsāra'nın tamamında tüm dünyevi zevklerden üstün olan nirvāṇa'nın ebedi neşesine götürdüğü rivayet edilen ve kim böyle değerli cintāmaṇi mücevheri gibi.*
- (1675) [DKP/JW 404: 3601-3605] *üč ärdinikä aginčsız süzök kert[günč] köjüllüg upase inal te[gi]n: kunčuyumuz arı[g] t(ä)ñrim birlä ätöz [ärtimli]gin [] mänjüsüzün čingarü [sakınıp bon om] bitigig bititü [tägingtilär:] || Der Laienbruder, Inal Te[gi]n, und unsere Prinzessin, Arı[g] T(ä)ñrim, die einen unerschütterlichen Glauben an die drei Juwelen (Skt. *triratna*) haben, [haben] die [Hinfälligkeit] und Vergänglichkeit des Körpers genau [erwogen] und [dieses dharma]-Buch [ergebenst] abschreiben lassen. || Üç mücevhere geri dönülmeyen temiz imanlı Upase İnal prens, prensesimiz temiz Tanrım ile vücudun faniliğini ve mutsuzluğunu etraflıca düşünüp bu öğretiyi kitabımı bitirerek ulaştılar.*

2.2.41.2. [---] ← kærtgünç köñül-(lüg) → [---]

Eşdizimsel grup oluşturmayan 2 örnek tespit edilmiştir.

- (1676) [DKP/E 167: 3002] [...**kært/günç köñüllüg**⁷³ *kişi v(i)rhar* || ...inançlı kişi tapınak... ▪ [DKP/JW 656: 8214-8218] [...] freudiges Wesen hat, einen vihāra [...]
- (1677) [DKP/STF 206: 1814-1815] /// [**kertgünč kö]ngülin t[ing]lamış[lar]** /// || слушали с исполненным веры сердцем ... || inanç dolu bir kalple dinledi(k) (ler)...

2.2.42. kop ugur ‘her zaman’

Kop ugur eşdizimine 8 örnekte rastlanmıştır. Bu eşdizimin (1678), (1679), (1680), (1681) ve (1682) numaralı maddelerinde *türlüg* kelimesi eşdizimin arasına girmiştir.

- (1678) [DKP/E 128: 1965-1967] ...**kop türlüg ugrın saña ögrünçlüg sevinçlig bolup hariçandrè elig begke sözledi**... || ...pek çok sebepten dolayı senin için mutlu olup Hükümdâr Hâriscandra’ya söyledi: ▪ [DKP/JW 554: 6353-6355] [Gott Indra] sagte zum König [Hâris]candra]: O tu[gendhaftes] und charismatisches Lebewesen, das dankbar ist, in jederlei Hinsicht bin ich mit die zufrieden!
- (1679) [DKP/E 128-129: 1969-1971] ...**kop türlüg ugrın saña ögrünçlüg sevinçlig erür m(e)n**... || ...Pek çok sebepten dolayı senin için mutlu ve sevinçliyim. ▪ [DKP/JW 554: 6357-6359] in jederlei Hinsicht bin ich dir zufrieden!
- (1680) [DKP/E 129-130: 2002-2005] ...**ol sevinçke saña amtı kop türlüg ugrın intınımdın berü kşanti bërür m(e)n kşanti bol[zu]n** || ...“O sevinci (göz önünde bulundurarak) şimdi pek çok sebepten dolayı var olduğum zamandan beri (işlediğim günahlardan dolayı) sana tövbe ediyorum. Tövbeler olsun!” ▪ [DKP/JW 556: 6391-6395] Aus Dankberkeit gewähre ich dir nun in jeder Hinsicht und von ganzem Herzen Sündenvergebung. Sündenvergebung möge geschehen!
- (1681) [DKP/JW 788-790: 10578-10580] [**amtı] muna m(ä)n kop törlüg u[grın] anuk turur m(ä)n**: || [Woh]lan, ich bin [in] jeder H[insicht] bereit! || İşte şimdi her türlü zamanda hazırım!

⁷³ Wilkens yayınında [ö]g[r]ünç köñüllüg kişi v(i)rhar şeklinde okunmuştur.

- (1682) [DKP/JW 790: 10590-10592] *t(ä)ñri bahşı nätäg [ä]rsär kop törlüg ug[rın] anuk turur m(ä)n:* || Göttlicher Lehrer, ich bin jedenfalls [in] jeder Hin[sicht] (dazu) bereit! || İlahî öğretmen, nasılsa her şekilde hazırım!
- (1683) [DKP/JW 468: 4785-4787] *kop ug[r]ın elig bəgniñ y(a)rlıgın tıñlagalı anuk turur biz:* || Wir sind in jeglicher Hinsicht bereit, den Befehl des Königs anzuhören. || Her zaman hükümdârın emrini dinlemeye hazırız.
- (1684) [DKP/JW 470: 4815-4817] *kop ugurun elig bəgnäñ küsüşin kanturguka anuk turu täğinür biz:* || Wir stehen ergebenst bereit, den Wunsch des Königs in jeglicher Hinsicht zu erfüllen. || Her zaman hükümdârın arzusunu tatmin etmek için hazırız.
- (1685) [DKP/JW 518: 5627-5629] *kälip bizni barça buşı berg[äy:] ymä kop ugrın anıñ [] anuk biz:* || Und wir sind in jederlei Hinsicht bereit [für] sein [...]. || ...gelip bize tamamıyla sadaka verecek.Yine her zaman onun... hazırız.

2.2.43. **bir kşan öd-(ün)** ‘bir an, zaman dilimi’

Bir kşan öd-(ün) eşdizimine 8 örnekte rastlanmıştır.

- (1686) [DKP/E 105: 1322-1329] *...sansartakı nizvanılıg kapkarañuda [yo]lçı yérçi bolur erser m(e)n [azı]gımın tartar erken keyikçi erke bir kşan ödte y(i)me övke köñülüm yügerü bolmayuk erser bo köni kértü üze altı azıglarım öñreki teg... bolzun... || ...Samsāra’daki ihtiraslı (ve) kapkaranlık yolda rehber olursam, azı dişimi çekerken (bile) avcıya kısa bir zaman da (olsa) yine öfkelenmeyeceksem... ▪ [DKP/JW 368: 2950-2957] Wenn ich in der tiefen kleśa-Finsternis in samsāra ein Wegeführer bin, wenn ich in Bezug auf den Jäger, als dieser meine [S]toßzähne herausriss, auch nicht einen Moment Zorn hervorgebracht habe, (dann) sollen durch diese Wahrheit meine sechs Stoßzähne wie die früheren w[iede]r zum Vorschein kommen!*
- (1687) [DKP/E 115: 1570-1575] *...birök maña aviş tamudaki örtlüg yalınlig yérte uzun ödün agnagalı tegimlig bolsar y(i)me ol emgeklig serip bir kşan ödte y(i)me ol ezüg sözlegülük ermez m(e)n... || Eğer bana (yalan söyleyemediğim için) Avīci cehenneminin ateşli bir yerinde uzun süre kıvaranacaksın, (buna) layıksın deseler, (ben) yine o ıstıraba katlanıp hiçbir zaman yalan söylemeyeceğim. ▪ [DKP/JW 426: 4017-4022] Selbst wenn ich es verdienen sollte, mich für lange Zeit am flammenden Ort der avīci-Hölle zu wälzen,*

würde ich jenes Leiden (eher) ertragen, als much nur für einen Moment eine Unwahrheit (Skt. *mṛṣāvāda*) zu sprechen.

- (1688) [DKP/E 146: 2411-2416] *tükel bilge t(e)ḥri t(e)ḥrisi burhan ertingü y(a)rlıkançuçı köñüllüg ol adınlarını emgekin körser bir kṣan ödün y(i)me serip turgalı umaz...* || Bir baba oğluna doğru nasıl gelirse, (o da) açık bir şekilde engellenmeden gelecek. Tam bilge Tanrılar Tanrısı Buda olağanüstü merhametlidir. Başkalarının ıstırabını görse bir an bile tahammül edip duramaz. ▪ [DKP/STF 128:1050-1053] Совершенно мудрый бог богов Будда наделен необычайно сострадательным сердцем и, если видит страдания других, то одного мгновения не в состоянии выдержать это. || Tanrıların kusursuz bilge tanrısı Buda, olağanüstü derecede şefkatli bir kalbe sahiptir ve eğer başkalarının acısını görürse, bir an için buna dayanamaz. ▪ [DKP/JW 560: 6494-6500] Wie ein Vater zu seinem Sohn kommt, wird er sicher unverzüglich kommen. (Denn) der vollkommen weise Göttergott Buddha ist sehr mitleidig. Wenn er das Leid von Anderen sieht, so kann er es nicht einen Moment ertragen und untätig bleiben.
- (1689) [DKP/STF 66: 358-360] *nāng [bir] kṣan ödtä ymä äz-üg sav [söz-lämä]gäy-mn* || Даже самое [краткое] мгновение (Skt. *ksana*) я не стану лгать.” || En [kısa] an (*ksana*) için bile yalan söylemeyeceğim.” ▪ [DKP/JW 442: 4323-4325] Aber keineswegs werde ich auch nur für einen Augenblick eine Lüge (Skt. *mṛṣāvāda*) [sprechen].
- (1690) [DKP/JW 562: 6515-6523] *y(a)rlıkançuçı köñüllüg umug inag t(ä)ḥrim: yüz k(a)lp üç asanke içintä uzun turkaru biz[n]i üçün açığ ämgäk ämgänip: bir kṣan ödün ymä arokin tinturmadı:* || Mileidiger Buddha, o Hoffnung und Zuflucht, indem Ihr (bereits) in 100 kalpas und drei asaṃkhyeyas ständig um unseretwillen bitteres Leid erduldet habt, ohne auch nur für die Zeit eines Augenblicks (Skt. *kṣaṇa*) vor Müdigkeit Atem zu schöpfen, indem Ihr Euch so angestrengt und (schließlich) die unergründliche Buddhaschaft erlangt habt, geruht Ihr, stets bis auf den heutigen Tag allen Lebewesen Nutzen zu bereiten. || Merhametli, umudum Tanrım 100 kalpa (ve) üç asaṃ-hyeyas içinde daima bizim için sıkıntı çekip bir an yine yorgunluğunu gidermedi. Bunun gibi çabalayıp derin Buda saadetini bulup bugüne kadar bütün canlıya fayda sağlar.
- (1691) [DKP/JW 712: 9263] *adınlarıg bir kṣan üdün ymä örlätmännlär:* || Quält andere auch nicht für einen Moment! || Başkalarına bir an eziyet etme!

- (1692) [DKP/JW 818: 11095-11102] *t(ä)ñri [burhann]ıñ bir kšan ü[d]täki köñülindäki ädgüsiñä altı y(e)g(i)rmi san yetm[iš]täki burhannıñ köni oñ[aru] nomın bilmiş 'äñ kiçig š(a)rmirelar ymä: ädgü törökä yeg adrok bolurlar: || [...] wenn man [...] versammelt, für die im Geiste des Göttlichen [Buddha] (nur) einen Moment befindliche Güte in sechzehn Zeiteinheiten und ind siebzig [...] sogar auch die ganz jungen Novizen (Skt. śramaṇera), die die wahre Lehre der Buddhas verstanden haben, sind durch den guten dharma ausgezeichnet. || Tanrı Buda'nın bir anda gönlündeki iyiliğine 16 zaman biriminde Buda'nın gerçek öğretisini bilmiş en küçük rahip adayı yine iyi töreye farklı olurlar.*
- (1693) [DKP/JW 544: 6128-6135] *birök tözünüm-a meni köyürgü ü[ç]ün aviš tamudaki ört yalıñg kälürsär: s(ä)n: 'äñ mintin bir kšan üdtä ymä köñülündäki yüräkimdäki y(a)rlıkančuçı biligimin ketärip kup kurug turgurğa[lı] uguluk ärmäz s(ä)n: || Wenn du, mein Edler, um mich zu verbrennen, die Flammen in der avīci-Hölle herbeibrächtest, so würdest du es nicht vermögen, auch nur für einen Moment mein Mitleid (Skt. karuṇā) in meinem Herzen zu entfernen und es (so) ganz leer ercheinen zu lassen. || (Ey) asillerim, beni tütsü için Avīci cehennemdeki alevi ateşi gelsen hatta bir an yine gönlümdeki yüreğimdeki şefkatli bilgimi giderip kupkuru beslemezsın.*

2.2.44. külçire yüz 'güler yüz'

Külçire yüz eşdizimine 8 örnekte rastlanmıştır.

- (1694) [DKP/E 140: 2247-2250] *...seviglig [külçire] yüzin ür kēç ödün maitrē [sakinç sak]ımp olarnıñ yüzleri tapa [tétrü körti...] || ...sevimli (gülümseyen) yüzüyle uzun bir süre Maitreya (gibi) düşünüp onların yüzlerine doğru (dikkatlice baktı.) ▪ [DKP/JW 526: 5774-5778] Mit seinen trēnenerfüllten Augen, die die Farbe von blauem Lapislazuli hatten, und mit lächelndem Gesicht dachte er über lange Zeit maitrī-Gedanken und blickte unverwandt auf ihre Gesichter.*
- (1695) [DKP/E 145: 2364] *...beg külçire yüz⁷⁴... || ...Hükümdâr gülen yüzüyle... ▪ [DKP/JW 544: 6126-6127] Ohne Frucht und mit lächelndem [Ge]sicht*

⁷⁴ Wilkens yayınında *külçire yüzin* şeklinde okunmuştur.

- (1696) [DKP/E 152: 2572-2574] ...*bo savag [eşid]ip külçir[e] yüzin hormuzta t(e)ñri [vaişir(a)van]è t(e)ñ[ri]ke inçe tep tedi...* || Bu sözü işiten Tanrı Indra gülümseyen yüzüyle *Vaişravam* Tanrı'ya şöyle dedi: ▪ [DKP/JW 572: 6764-6766] Als er diese Worte [vernommen hat]te, sagte Gott Indra mit lächelndem Gesicht zu Got[t Vaişra]vaṇa:
- (1697) [DKP/E 198: 3937-3938] ...*ötrü mamika kız külçire [yüzin...]* || Bunun üzerine *Māmikā* kız gülümseyerek ▪ [DKP/JW 750: 9855] Da blickte das Mädchen *Māmikā* mit lächelndem G[sicht...]
- (1698) [DKP/E 214: 4410] [...*külçir*]e *yüzin braman...* || ...güler yüzle brahman...
- (1699) [DKP/JW 476: 4938] [*kü/lçirä yüz[i]n elig bæg inçä tep [tedi:]*] || Mit lächelndem Gesicht [sprach] der König: || Güler yüzle hükümdâra şöyle dedi:
- (1700) [DKP/JW 546: 6176-6180] *kök ražav(a)rt öñlüg [kö]zin açılmış lenhwa tä[g öñ]lüg mänizlig körkin [külçirä yü]zin ol elig bæg [tapa tet]rü kördi:* || Mit seinen blauen [Au]gen, die die Farbe von Lapislazuli hatten, mit seiner schönen Gestalt, die ein erblühter rosiger Lotus war, und mit [lächelndem Ges]ischt blickte er [unver]wandt [auf] jenen König. || Mavi renkli gözünü açılmış nilüfer (çiçeği) gibi renkli çehrelî güler yüzüyle o hükümdâra doğru dikkatlice baktı.
- (1701) [DKP/JW 762: 10098-1101] *ötrü [ol bay]agut tutmaç [kü]lçirä yüzin [alıp] / oğlña [inçä tep tedi:]* || Da [nahm jener Kauf]mann die Nudeln [... mit lä]chelndem Gesicht [entgegen und sagte] zu seinem Sohn: || Sonra o tüccar makarnayı güler yüzle alıp... oğluna şöyle dedi:

2.2.45. ikinti ajun ‘ikinci dünya, ahiret’

İkinti ajun eşdizimine 7 örnekte rastlanmıştır.

2.2.45.1. ikinti ajun Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Grupları

İkinti ajun eşdiziminin *ikinti ajunta* → *burhan kutın bulmak* olmak üzere art yönelimli 1 eşdizimsel grubu tespit edilmiştir.

<i>ikinti ajun</i> →	burhan kutın bulmak	[---]
	→	

Tablo 2.54. *ikinti ajun* Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler

2.2.45.1.1. **ikinti ajunta → burhan kutın bulmak**

Bu eşdizimsel grup, *ikinti ajun* ‘ikinci varlık, ahiret’ eşdizimiyle *burhan kutın bulmak* ‘Buda saadetine ulaşmak’ eşdizimsel grubunun yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 2 örnekte rastlanmıştır.

- (1702) [DKP/E 118: 1669-1670] ...**ikinti ajunta burhan kutın bultaçı** *bodis(a)t(a)vniṅ küçi tetir...* || ...ikinci varlıkta Buda kutsallığını bulacak (olan) Bodhisattva gücüdür. ▪ [DKP/JW 432: 4112-4115] erst dann ist es die Kraft eines Bodhisattvas, der in der kommenden Existenz die Buddhaschaft erwirbt.
- (1703) [DKP/E 118: 1671-1676] ...**tümen kolti ikinti ajunta burhan kutın bultaçı** *bodis(a)t(a)vniṅ küçleri tērilser temin ök bir közünür ajunta burhan kutın bultaçı bodis(a)t(a)vniṅ küçin bilm[iş] k(e)rgek...* || ...İkinci yaşamda Buda kutsallığını bulacak (olan) on binlerce Bodhisattva’nın güçleri bir araya getirilse, hemen hepsi şimdiki varlıkta Buda saadetine bulacak Bodhisattva’nın gücüne (eşit olduğunu) bilmek gerek. ▪ [DKP/JW 432: 4116-4121] Man muss wissen, dass, erst wenn sich die Kräfte von zehntausend koṭis von Bodhisattvas, die in der nächsten Existenzform die Buddhaschaft erlangen, vereinigen, dies der Kraft eines Bodhisattvas (entspricht), der in der gegenwärtigen Existenz die Buddhaschaft erlangt.

2.2.45.2. [---] ← **ikinti ajun** → [---]

Eşdizimsel grup oluşturmayan 5 örnek tespit edilmiştir.

- (1704) [DKP/E 122: 1768-1770] ...*t(e)ṅri bahşı ezüg ezüglemekniṅ ayıg tüşin ikinti ajunta teginürler mü erki...* || ...Saygıdeğer, hocam! Yalan söyleyenler yalan söylemenin cezasını ikinci varlıklarında görürler mi acaba? ▪ [DKP/STF 58: 276-278] И ученик вновь обратился к своему учителю с такими словами: “Божественный наставник, коснутся ли в другом существовании (мире) дурные последствия того, что они прибегали ко лжи?” || Ve öğrenci yine şu sözlerle öğretmenine döndü: “İlahî akıl hocası, başka bir varlıkta (dünyada), yalan söylemelerinin kötü sonuçları onlara dokunacak mı?” ▪ [DKP/JW 438: 4262-4264] Göttlicher Lehrer, genießen denn (die Menschen) die schlechte Frucht des Lügens (Skt. *mṛṣāṅvāda*) in der kommenden Existenz?

- (1705) [DKP/E 66: 219-221] ...*t(e)ηri bahşı özlüg ölürmekniη ayıg tüşin...* **ikinti ajunta** *ok mu teginür...* || ...Ey, yüce üstat! Can almanın şiddetli cezası ikinci yaşamda mı çekilir? ▪ [DKP/JW 238: 699-701] Ehrwürdiger Lehrer, erlangen sie die schlechte Frucht des Tötens nur in einer kommenden (wörtl. zweiten)
- (1706) [DKP/E 212: 4360-4364] ...*t(e)ηri teg tözün amrak ogluma... ne iş ilegeli ugrayuk s(e)n isig özünüη meni birle titip idalap ikinti ajunka bargalı sakınyuk s(e)n* || Ey, tanrı gibi soylu, sevgili oğlum! Ne yapmayı planladın? Canını benimle bırakıp, ikinci (bir) varlığa mı ulaşmayı düşündün? ▪ [DKP/JW 674: 8527-8531] Mein gottleicher, edler und geliebter Sohn, was für eine Tat hast du geplant auszuführen? Du hast (bestimmt) geplant, dein gemeinsames Leben mit mir aufzugeben und in eine andere (wörtl. zweite) Existenform einzugehen.
- (1707) [DKP/STF 200: 1763-1764] *oŧŧuraŧ ikinti [aŧ-un]ta bu küsüşüm tidiysiz* || Определенно, в другом мире это мое желание беспрепятственно ... || Kesinlikle, başka bir dünyada benim bu arzum engelsizdir... ▪ [DKP/JW 896: 12526-12527] Sicher wird in der nächsten [Existenz] dieser mein Wunsch,
- (1708) [DKP/JW 346: 2560-2563] *bo amranmak nizvani ap ymä közünür ažu[nt]a: [ap y]mä ikinti ažunta tnl(i)glarıg [yo]k yodun kılurlar:* || Dieser Leidenschafts-kleša vernichtet die Lebewesen entweder in dieser oder in der nächsten Existenz. || Bu aşk ihtirası hem yine görünür dünyada hem de ahirette canlıları yok eder.

2.2.46. miη tümen ‘bin on bin, binlerce, sayısız’

Miη tümen eşdizimine 7 örnekte rastlanmıştır.

2.2.46.1. miη tümen Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Grupları

Miη tümen eşdiziminin *miη tümen* → *yıl* olmak üzere art yönelimli 1 eşdizimsel grubu tespit edilmiştir.

<i>miη tümen</i> →	<i>yıl</i> →	[---]
--------------------	--------------	-------

Tablo 2.55. *miη tümen* Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler

2.2.46.1.1. miη tümen → yıl

Bu eşdizimsel grup, *miη tümen* ‘binlerce’ eşdizimiyle *yıl* ‘yıl’ kelimesinin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 2 örnekte rastlanmıştır.

- (1709) [DKP/E 84: 740-741] ...**miñ tümen yıl** anta açığ emgek emgenip... // ...Binlerce yıl burada azap çekseler de... ▪ [DKP/JW 292: 1651-1652] Tausend (mal) zehntausend Jahre erleiden sie tort bittere Leiden,
- (1710) [DKP/STF 168: 1433-1434] **ming tümän yıl** ärsär temin bir qapıyı açılır: // Когда проходят тысячу [раз] десять тысяч лет, раскрываются одни ворота. // Bin [kez] on bin yıl geçince bir kapı açılır. ▪ [DKP/JW 284: 1494-1495] Wenn 10.000 Jahre vergehen, erst dann wird eine Tür geöffnet.

2.2.46.2. [---] ← **miñ tümen** → [---]

Eşdizimsel grup oluşturmayan 5 örnek tespit edilmiştir.

- (1711) [DKP/E 116: 1596-1598] ...antada **miñ tümen** artuk alp ol burhanların edgüsin tükel sözlegeli... // ...O budaların mükemmelliğini tamamıyla anlatmak, bundan on binlerce kat daha zor. ▪ [DKP/JW 428: 4042-4044] Tausend mal zehntausendfach schwieriger als dies ist es, die Güte jener Buddhas vollständig zu schildern.
- (1712) [DKP/E 118: 1679-1681] ...antada **miñ tümen** artukrak burhanların küçin bilgülük ol tēp tēdi... // ...ondan milyonlarca ve daha fazlası Budaların gücünü ortaya koyacaktır. ▪ [DKP/JW 432: 4124-4126] noch tausend mal zehntausendfach größer ist als diese. König Kalmāṣapāda fragte:
- (1713) [DKP/STF 46: 145-148] **ming tümän** artuq amranmaq niz-vani-qa qorqup yaşliy köz-in yiğ-layu tili tutunup baxşisinga inča tep ötiinti: // ... на тысячу тюменов (десять миллионов) более он испугал любовной страсти (Skt. *kāma-mithyā-cāra*) и, рыдая, со слезами на глазах заплетающимся языком обратился к своему наставнику со следующими словами: // ... bin tümenden (on milyon) daha fazla, aşk tutkusunu korkuttu (*kāma-mithyā-cāra*) ve hıçkırarak, gözlerinde yaşlarla, geveleyen bir dille, akıl hocasına şu sözlerle döndü: ▪ [DKP/JW 372: 3031-3034] Mehr als tausend mal zehntausendfach fürchtete er sich vor dem kleśa Lüsterheit (Skt *rāga*) und mit tränenden Augen sagte er schluchzend und mit belegter Zunge zu seinem Lehrer:
- (1714) [DKP/JW 368: 2980] ...**miñ miñ tümän**... // ...viele tausende und zehn tausende... // binlerce ve on binlerce
- (1715) [DKP/JW 394: 3409-3413] *näçük ayıg kılınçınıñ ayıg tüšin artokrak täğinti ärsär: antada **miñ tümän** artok č(a)hşap(a)t küzädmiş[ni]ñ üstün t(ä)ñri altın*

yalhok [yer]tin[ç]ütäki yeg ädgü tüšlärin || Insoweit er die schlechte Frucht des Vergehens nicht genossen hat, [so wird er] (später) die beste Frucht des genauen Einhaltens der Gebote (Skt. *śīla*) tausend mal [z]ehntausendfach mehr als dies oben im Himmel oder unten in der Mensch[we]ll[t genießen ...]. || Niçin kötü amelin kötü sonucuna ziyadesiyle ulaştıysa (da) bundan on bin fazla öğreti muhafaza etmenin yukarıdaki cennetten veya aşağıdaki insan dünyasından iyi sonuçlarını...

2.2.47. bir ugrur ‘(eski) bir zaman, günlerden bir gün’

Bir ugrur eşdizimine 7 örnekte rastlanmıştır.

- (1716) [DKP/E 67: 247-250] ...**bir ugrurta** *ol d(a)ntipalē élig alp katag avçı erenleri alpagutları birle arıg simekde avka atlanıp bartı...* || ...Bir gün Hükümdâr *Dandāpala*, acımasız erleri, yiğitleri ile atına binip avlanmak için ormana gitmiş. ▪ [DKP/JW 240: 726-729] Einmal war der König *Dandāpāla* gemeinsam mit seinen tapferen Jägern und Kriegern im Wald auf die Jagd geritten.
- (1717) [DKP/E 76: 519-521] ...**bir ugrurta** *ol karaja tonlug ayıg kılınç(ı)g toyın tērilmış bursuñ kuvrag arasınta s[uv] üleyü yo[rı]dı...* || ...Bir gün rahip elbiseli günahkâr rahip cemaat arasında su cemaatine su dağıttı. ▪ [DKP/JW 814: 11038-11040] Bei einer Gelegenheit ging jener mit kāṣāya-Gewand bekleidete sündige Mönch inmitten der zusammengekommenen Mönchsgemeinde herum.
- (1718) [DKP/E 106: 1341] ...**bir ugrurta**... || ...bir zamanlar... ▪ [DKP/JW 408: 3652] ...eine zeit...
- (1719) [DKP/E 106: 1355-1358] ...[**bir ugrurta**] *b[r(a)hm[a]datē élig alp[ı] alpagutı [inan]çı tayançı bi[rle a]dın bir arıgka semekke atl[anıp] [bartı]ı...* || ...Bir zamanlar Hükümdâr *Brahmadatta* yiğitleri ve yardımcıları ile birlikte, atlanıp başka bir ormana gitti. ▪ [DKP/JW 408: 3667-3669] Einmal war der König *Brahmadatta* mit seinen Heerführern und Vertrauten in einen gewissen Wald geritten.
- (1720) [DKP/E 108: 1398-1401] ...**bir ugrurta** *ol élig begniñ aşçı[sı] begiñe aşlık et [bulma]dın isig [öziñe] [ertingü] korkup [inçe tēp] [tēdi]...* || ...Bir vakit o hükümdârın aşçısı hükümdârına yiyecek et bulamadığından (kendi canı için

çok fazla) korkup şöyle demiş: ▪ [DKP/STF 50: 189-193] *bir uyur-ta ol elig bāg-ning ašči[-sī] bāgingā ašliq āt ///isig [öz] // qorqur //* || Однажды этот повар правителя... мясо для трапезы своему правителю... жизнь... испугавшись... || Bir zaman o hükümdârın aşçısı hükümdârına yemeklik et... hayat... korkuyordu. ▪ [DKP/JW 410: 3698-3702] [Einmal konnte] jener Koch] des Königs [kein] Fleisch als Speise für seinen Herrn bekommen und da er sehr um sein Leben [fürchtete, sagte er] zu sich:

(1721) [DKP/JW 240: #722-#724] *ymä bir ugurda ol dandapale elig han adın (Br. daṅdapāli) bir arıg semākkā avka atlantı:* || Un einst stieg jener König *Daṅdapāla* aufs Pferd, (um sich) zur Jagd in einen gewissen Wald (zu begeben). || Yine günlerden bir gün Daṅdapāla hükümdâr başka bir ormana avlanmak için atına bindi.

(1722) [DKP/JW 712: 9238-9241] *ötrü bir ugurda [taviş]gannıñ ešlari beçin kuntuz irbiç [ol]ar üçgü bodis(a)t(a)v uguşlug tavişganka [kälük ä]rdilär:* || Einst waren bei einer Gelegenheit die Gefährten des [Has]en, Affe, otter und Schneeleopard, [je]ne drei, zu dem aus dem Bodhisattva-Geschlecht stammenden Hasen geworden. || Sonra günlerden bir gün tavşanın eşleri maymun, su samuru ve leopar, bu üçü Bodhisattva soyundan gelen tavşanı olmuştu.

2.2.48. kum sanınça ‘kum sayısınca’

Kum sanınça eşdizimine 6 örnekte rastlanmıştır.

2.2.48.1. kum sanınça Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Grupları

Kum sanınça eşdiziminin *kum sanınça* → *burhan* olmak üzere art yönelimli 1 eşdizimsel grubu tespit edilmiştir.

<i>kum sanınça</i> →	burhan →	[---]
----------------------	----------	-------

Tablo 2.56. *kum sanınça* Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler

2.2.48.1.1. kum sanınça → burhan

Bu eşdizimsel grup, *kum sanınça* ‘kum sayısınca’ eşdizimiyle *burhan* ‘buda’ kelimesinin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 4 örnekte rastlanmıştır.

- (1723) [DKP/E 102: 1255-1256] ...*kim öjre kum saninça [bur]hanlar bo yértinçüde belgürtiler...* || ...Öyle ki daha önce sayısız Buda bu dünyada ortaya çıktı. ▪ [DKP/JW 362: 2836-2837] Welche Buddhas in der Vergangenheit (so) zahlreich wie Sandkörner in dieser Welt erschienen sind,
- (1724) [DKP/E 175: 3248-3249] ... *alku ga[η içinteki k]um saninça burhanlar üküş er[üş...]* || ...bütün (bu) Ganj nehri içindeki kum sayısınca Buda pek çok... ▪ [DKP/JW 652: 88142-8144] Alle Buddhas deren Zahl wie [San]dkörner am Ga[ngesufer ist],
- (1725) [DKP/STF 56: 244-245] *alqü gangavalu[k] qum saninça burxan-larq[a]* // || он длительное время будет находиться на дурных путях. || O uzun bir süre kötü yollarda bulunacak. ▪ [DKP/JW 438: 4230-4231] Indem er allen Buddhas, die (zahlreich) sin wie Sandkörner am Ufer des Ganges,
- (1726) [DKP/JW 384: 3228-3230] *alku gan[gava]luk [kum saninç]a burhanlar amranmak [n]izv[ani] [] k[ö]ñül turgu[r]u barça []* || Indem alle Buddhas, die [zahlreich wie Sandkörner] im Ganges sind, eine Gesinung hervorbringen, die den [k]le[śa] Lüsterheit (Skt. *rāga*) [ausmerzt, ...] sie alle. || Bütün Ganj nehrindeki kum sayısınca Budalar aşk ihtirası... gönül besleyerek tamamıyla...

2.2.48.2. [---] ← kum saninça → [---]

Eşdizimsel grup oluşturmayan 2 örnek tespit edilmiştir.

- (1727) [DKP/JW 452: 4493-4495] *üzüg sav sözlämäk üzüglä- [] tnl(i)g gangav(a)luk kum saninça* || Das Sprechen lügenerischer Worte (Skt. *mṛṣāvāda*) und die Lebewesen, die lügen, [...] sind zahlreich wie Sandkörner am Ufer des Ganges und [...] sündhaft. || Yalan söyleyenler ve yalan söyleyen canlılar (Ganj kıyısında) kum taneleri (gibi çoktur ve günahkâdır.)
- (1728) [DKP/JW 676: 8573-8577] *birök [] nom tıñlagalı ü[çün] gangavuluk kum saninça [oñaru] ävrilmiş s(a)tyanupr(a)virt til[in nomlayur]lar ol:* || Wenn [die Buddhas...], u[m] den dharma zu hören, der Zahl nach wie Sandkörner im Ganges [...mit] ihrer [dem Rechten] zugewandten, (also) satyānupravṛtta-Zunge [verkünden] sie ihn. || Eğer... öğreti dinlemek için Ganj nehrindeki kum tanelerince numaralandırılmış S(a)tyanupr(a)virt dilini vaaz verirler.

2.2.49. emgeklig tınlıg ‘acılı canlı’

Emgeklig tınlıg eşdizimine 6 örnekte rastlanmıştır. Bu eşdizimin (1732) numaralı maddesinde *erinç* kelimesi eşdizimin arasına girmiştir.

- (1729) [DKP/E 81: 655-658] ...ötrü têtsısı tamudak[ı] **emgeklig tınl(ı)glarnıg** açığ emgekl[erig] eşidip ertingü korkup bahşısıña inçe tęp ötünti... || ...Bunun üzerine öğrencisi cehennemde acı çeken canlıların eziyetlerini duyunca çok fazla korkup hocasına saygıyla şöyle sordu: ▪ [DKP/JW 286: 1534-1537] Als da der Schüler von den bitteren Leiden der leidgeplagten Wesen in der Hölle gehört hatte, fürchtete er sich sehr und sprach zu seinem Lehrer:
- (1730) [DKP/E 159: 2781-2783] ...bo tsuylug **emgeklig tınl(ı)gag** umugsuz inagsız kılıp iginte ozguru umasar m(e)n... || ...Bu zavallı canlıyı umutsuz bırakıp hastalığından kurtaramasam... ▪ [DKP/JW 590: 7131-7133] We[nn] ich (dieses) sündige und leidende Wesen hoffnungslos mache
- (1731) [DKP/E 208: 4261-4262] öñreki burhanlartın **emgeklig tınl(ı)glarıg** urunç[a]k alyuk s(e)n... || ...Samsāra içinde yok yere aşağı yukarı koştun. Önceki Budalardan acı çeken canlıları emanet aldın. ▪ [DKP/JW 472: 4882-4883] Du hast die leidenden Lebewesen von den früheren Buddhas als Pfand empfangen.
- (1732) [DKP/JW 458-460: 4641-4643] uzun turkaru [üç yavlak] yoltaki **ämğäklig erinç t[ınl(ı)glar]** // [] atap sıgtayurlar: || Dich (aber) werden die leidenden und bemitleidenswerten L[ebewesen] in [den drei schlechten] Existenzformen (Skt. *durgati*) [...] anrufen und beweinen. || Daima üç kötü yoldaki sıkıntılı canlılar... haykırıp ağlarlar.
- (1733) [DKP/JW 678: 8607-8609] năčük [] [ä]mğäklig **tınl(ı)gla[r]** [] m(ä)n: || Insoweit es [...] leidende Wesen [gibt], werde ich [...]. || Niçin... sıkıntılı canlılar... ben...
- (1734) [DKP/JW 772: 10302-10305] anta ö[trü] ol erinç y(a)rlıg **ämğäklig tı[nl](ı)g körs[är]** t(ä)ñri burhan [] || K[aum] hatte da der [...] göttliche Buddha jenes arme leidende Wesen erblickt, [sprach er zu ihm]: || Ondan sonra o zavallı, sefil (ve) sıkıntılı canlı görse Tanrı Buda...

2.2.50. yumşak köñül-(lüg) ‘yumuşak kalp’

Yumşak köñül eşdizimine 5 örnekte rastlanmıştır.

2.2.50.1. yumşak köñül-(lüg) Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Grupları

Yumşak köñül-(lüg) eşdiziminin *tözün* ← *yumşak köñül-(lüg)* olmak üzere ön yönelimli 1 eşdizimsel grubu tespit edilmiştir.

[---]	← <i>tözün</i>	← <i>yumşak köñül-(lüg)</i>
-------	----------------	-----------------------------

Tablo 2.57. *yumşak köñül-(lüg)* Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler

2.2.50.1.1. *tözün* ← *yumşak köñül-(lüg)*

Bu eşdizimsel grup, *tözün* ‘asil’ kelimesiyle *yumşak köñül* ‘yumuşak gönül’ eşdiziminin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 4 örnekte rastlanmıştır.

(1735) [DKP/E 107: 1374-1375] ...**tözün yumşak köñüllüg** *yek içgekler neñ teg irig yavgan kılur...* || ...halim selim (olup), cinler şeytanlar (gibi) hiçbir şekilde kaba saba davranmazlar. ▪ [DKP/JW 406: 3632-3634] Macht die Sanftmut der [...] streng wie das (Gemüt) von Dämonen?

(1736) [DKP/E 117: 1639-1641] ...**kimni körser öñdün savlıg tözün yumşak köñüllüg** *katıg kınıg sakınçlıg bolurlar...* || ...Kimi görse (ona karşı) öncelikle (doğru) sözlü, asil ve yumuşak gönüllü, sağlam düşünceli olurlar. ▪ [DKP/JW 430: 4085-4088] Wenn sie jemanden erblicken, haben sie aufrichtige Worte, sind sanftmütig und (dennoch) entschlossen,

(1737) [DKP/E 169: 3047-3049] [...**tözün yumşak köñüllüg** *tevsiz kürs[üz] övkesiz bolsar* || ...asil, yumuşak gönüllü, dürüst (ve) öfkesiz olsa ▪ [DKP/JW 608-610: 7466-7468] Wenn irgendwelche [gü]tigen und sanftmüt[igen] Lebewesen [..., wenn sie] ohne Trug[und ohne Zorn] sind,

(1738) [DKP/STF 200: 1748-1752] /// **köngül-lüg şak[i-lar-niñg] arž-isı-y-a töz-ün yumşaq köngül-lüg** *[o]ylayun ögränmiş tngri burxanniñ şaz-iniñta ävdin barqıtın öngäli bolmaz-mn şudotani el[ig]* || помыслами ... праведник из рода Шакья!, Следуя наставлениям благородного и мягкосердечного, божественного Будды, имеющего нежное воспитание, я не стану покидать дом (парн.). Правитель Шуддходана ... || düşüncelerle ... Şakya soyundan salih bir kimse! Nazikçe yetiştirilen asil ve yumuşak yürekli, ilahî Buda'nın talimatlarına uyarak, evden ayrılmayacağım. Şuddhodan'ın hükümdârı ... ▪ [DKP/JW 894-896: 12508-12515] O einzig wohl[wohllender

und mit]leidiger řsi [der] Śākyas, [für] die Lebewesen [...] in den [fünf] Existenzen (Skt. *pañcagati*), ich vermag es nicht, in der Disziplin (Skt. *sāsana*) des göttlichen Buddha, der weichherzig und wohlerzorgen ist, Haus und Hof zu verlassen. Kö[nig] Śuddhodana [...].

2.2.50.2. [---] ← yumşak köñül-(lüg) → [---]

Eşdizimsel grup oluşturmayan 1 örnek tespit edilmiştir.

(1739) [DKP/JW 608: 7463-7466] **yumşak [kö]ñüllüg** *kogşak äriğlig kuvra[ğ köni könimä]n kişi ymä nägükä [ämğäklig] tep teyürlär:* || Die Gemeinsha[ft] mit sanftem [He]rzen und zurückhaltendem Charakter und auch [wahrhaftig]e Menschen weshalb [...] bezeichnen sie das als [leidvoll]? || Yumuşak gönüllü, rahat tavırlı gerçek kişi yine ne maksatla sıkıntılı diyorlar?

2.2.51. aruksuz köñül ‘yorgun olmayan gönül’

Aruksuz köñül eşdizimine 5 örnekte rastlanmıştır. Bu eşdizimin (1744) numaralı maddesinde *erinöksüz* kelimesi eşdizimin arasına girmiştir.

(1740) [DKP/E 92: 961-963] ...*tün kün aruksuz köñülin tunl(ı)glarka edgü asıg tusu kılı y(a)rılıkayur erti...* || ...Gece gündüz yorulmak bilmeyen (bir) topluluğu bir gönülle iyilik yaparak (etrafına) şefkat dağıtıyordu. ▪ [DKP/JW 336: 2388-2390] Tag und Nacht pflęgte er unermüdlich den Lebewesen guten Nutzen und Vorteil zu bereiten.

(1741) [DKP/E 77: 526-530] ...*ol başın toklamış k(a)raja [to]n[luğ toyın] aruksuz köñülin bursa[ğ kuvragka tapınmışın] suv üleyü [yorımışın körüp anta ok k[öñü]l[in] yığınıp [dyan]ka kirti...* || ...O, saçlarını kazıtmış, cübbeli rahibin yorulmak bilmeyen gönülle toplayıp meditasyona daldı. ▪ [DKP/JW 814: 11045-11-49] [Als dieser sah, wie] jener [mit] einem kāşāya-[Kle]id [bekleidete Mönch], der sein Haupt rasiert hatte, unermüdlich [der] Mönchsgemeinde Wasser zuteilend umherwandelte und sie bediente, da konzentrierte er [seinen] Geis[t] und begab sich in Meditation.

(1742) [DKP/E 192: 3756-3758] ...*burhan kutılığ küsüşinte ancak(ı)ya y(i)me tınmadın kılğuluk işiñe aruk[suz] köñülin artı armadı...* || ...Buda saadetine (olan) arzusuna azıcık bile dinlenmeden, yapacağı işine yorulmak bilmez bir şekilde (sarılarak bu çabada) asla gücünü yitirmedi. ▪ [DKP/JW 694: 8950-

8952] In seinem Wunsch nach der Buddhaschaft hat er sich nicht im Mindesten ausgeruht und unermüdlich ist er überhaupt nicht müde geworden in Bezug auf seine Pflicht.

- (1743) [DKP/JW 564: 6576-6579] *[[kanınçsız közin burhan tapa tetrü körüp aroksuz köñülin uzun turkaru t(ä)ñridäm-a çäçäk saçtılar yagıtdılar:]]* || *[[Mit unersättlichen Augen blickten sie unerwandt auf den Buddha und unermüdlich streuten sie ständig göttliche Blumen und ließen (diese) niederregnen.]]* || ▪ Doyumsuz gözlerle Buda’ya tereddütsüz baktılar ve yorulmadan sürekli ilahî çiçekler serptiler ve yağmur yağdırdılar.
- (1744) [DKP/JW 738: 9647-9653] *kim birök buyan ädgü kılınç kazanmakta aroksuz er(i)nöksüz köñülin katıglanguçı ärip: anıñ arasınta köñüli bulganıp övkäsi kälösär: anta ok katıglanmakı kogşap barıp [] [katı[glan-]* || Wenn sich jemand im Erwerben von Verdienst unermüdlich anstrengt, aber plötzlich sein Gesicht sich erregt und er in Zorn (Skt. *vyāpāda*) gerät, schwindet sogleich sein Bemühen dahin, [...] sich bemüh[en] um [...]. || Kim eğer iyi amel kazanmakta dinç gönlüyle katlanıp onun arasında gönlü sinirlenip öfkesi gelip gelse o şekilde katlanması zayıflayıp... katlanmak...

2.2.52. körgeli körtle ‘görmeye değer’

Körgeli körtle eşdizimine 5 örnekte rastlanmıştır. Bu eşdizimin (1747) numaralı maddesinde *kanınçsız* kelimesi eşdizimin arasına girmiştir.

- (1745) [DKP/E 187: 3613-3616] *...ol y(i)me rakşas edgü savlar sözlep teñ teñ öñi öñi körgeli körtle körk meñiz belgürtüp biltizmedin üküş tnl(i)glarıg ölürüp...* || ...O şeytan yine güzel sözler söyleyip, türlü türlü, çeşit çeşit görmeye değer güzel yüzler takınıp ansızın pek çok canlıyı öldürür. ▪ [DKP/JW 688: 8808-8811] Und jener rākşasa spricht schöne Worte, verwandelt sich in wunderbare, mannigfache und schön anzusehende Gestalten (wörtl. lässt ... erscheinen) und tötet unbemerkt viele Lebewesen.
- (1746) [DKP/E 171: 3108-3110] *...ol élig begniñ bir körgeli körtle ogullug erdin(i)si togdı...* || ...O hükümdârın görülmeye değer, güzel, inci tanesi gibi bir oğlu oldu. ▪ [DKP/JW 630: 7743-7745] Jenem König wurde ein schön anzusehendes Sohnesjuwel geboren.

- (1747) [DKP/E 216: 4485-4488] ...*bir süzük kértgünç köñüllüg yal(a)ñuk tört divip yértinçü yer suvda tolu tört erdinilig körgeli kanınçsız k[ö]rtle v(i)rhar étser...* || ...temiz (ve) imanlı bir gönle (sahip) dört kıtadan (oluşan) yeryüzünde seçilmiş dört (tane) kıymetli, görmeye değer, doyulamayacak bir güzellikte manastır inşa etse...▪ [DKP/JW 640: 7932-7935] Wenn ein Mensch, der reine Gläubigkeit besitzt, einen mit den vier Juwelen, die diese vier Kontinente (Skt. *dvīpa*), also die Welt anfüllen, geschmückten schönen vihāra, an dem man sich nicht sattesehen kann, errichtet,
- (1748) [DKP/JW 772: 10274-10277] [] **körgäli [körtlä] kö[zünü]r:** || [Aṣṭādaśvirūpa, dachte bei sich:], [...schön] anzusehen er[schein]t er. || ...görölmeye değer görünür.
- (1749) [DKP/JW 748: 9812-9817] *ılınçga yanları [] ärtiñü yaraşı közünüp açılmış [lenhwa çäçäk tæg kö]rgäli körtlä oğlagu erin[läri üs]tün altın çöp çögsig erin[läri y]inçgü tizigi tæg körtlä tişläri köñül[ümin] yüräkimin ärtiñü täprätidi:* || Ihre zarten Schenkel, [...] ercheinen sehr passend, und [ihre] Augen, die sanft sind und schönen [anzuseh]en [wie] eine erblühte [Lotusblume...]. [Ihre] ganz rosigen [Ob]er-und Unterlippen und ihre Zähne, die wie eine [P]erlenkette sind, haben mein Herz erbeben lassen. || Narin yanları... çok fazla uyumlu görünüp açılmış nilüfer çiçeği gibi görölmeye değer nazlı dudakları üstün, altın, gül renginde dudakları inci dizisi gibi görmeye değer dişleri gönlümü yüëğimi çok titretti.

2.2.53. yavgan köñül ‘kötü kalp’

Yavgan köñül eşdizimine 5 örnekte rastlanmıştır.

2.2.60.2. yavgan köñül-(lüg) Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Grupları

Yavgan köñül-(lüg) eşdiziminin *irig* ← *yavgan köñül-(lüg)* olmak üzere ön yönelimli 1 eşdizimsel grubu tespit edilmiştir.

[---]	← irig	← yavgan köñül-(lüg)
-------	--------	-----------------------------

Tablo 2.58. *yavgan köñül-(lüg)* Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler

2.2.60.2.1. irig ← yavgan köñüllüg

Bu eşdizimsel grup, *irig* ‘kaba, iri, çirkin’ kelimesiyle *yavgan köñül* ‘kötü kalp’ eşdiziminin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 4 örnekte rastlanmıştır.

- (1750) [DKP/E 85-86: 790-793] ...*ança y(i)me uvutsuz ermez mü olarnıñ irig yavgan köñülleri ötrü bahşı inçe tıp tedi...* || ...Onların kaba ve kötü gönülleri ne kadar da utanmaz, arlanmazdır değil mi? Bunun üzerine hocası şöyle cevap verdi: ▪ [DKP/JW 294: 1701-1704] Ist ihre Grob heit denn nicht äußerst schamlos? Da sagte er Lehrer:
- (1751) [DKP/JW 558: 6435-6439] *umugumuz inagım(t)z on küçlüg tükäl bilgä t(ä)ñri t(ä)ñrisi burhan erig yavgan köñüllüg yäk içgäknıñ köñülin ymä töziin yavaş kalu y(a)rlıkadı:* || Unsere Hoffnung und Zuflucht, der mit den zehn Kräften (Skt. *daśabala*) versehene Göttergott Buddha, hat geruht, (sogar) das Gemüt eines groben und wilden Dämons edel und milde zu stimmen. || Umudumuz on güçlü tam bilge Tanrılar Tanrısı Buda kaba ve kötü gönüllü şeytanın gönlüyle yine asil ve yavaş kılarak emretti.
- (1752) [DKP/JW 570: 6715-6717] *[[erig yavgan köñülüg [[in ketärip anar]] yakın [barıp ağır] [[ayag kılğıl tep:]] || [[Gib]] deine [[Grob]]heit [[auf]], [begib] dich zu [[ihm und erweise ihm]] [würdige] [[Verehrung!]] || Kaba ve kötü gönlünü giderip ona yakın varıp saygı göster dedi.*
- (1753) [DKP/JW 818: 11121-11124] *[[k(ä)ntü özi [erig] yavgan köñüllüg [a]rtokrak tütüşçi [ärdi] || [...] er selbst [...grob] und wild [...wa]r sehr streitsüchtig. || ...kendisi kaba ve kötü gönüllü çok fazla kavgacıydı.*

2.2.60.3. [---] ← yavgan köñül-(lüg) → [---]

Eşdizimsel grup oluşturmayan 1 örnek tespit edilmiştir.

- (1754) [DKP/E 67: 239-243] *[...öz]l[üg] ölmekde ögrü<ü>ñç sevinç bultukd[a] ol alku edgü törülerke çıgay... y[av]g[a]n köñüllüg d(a)ntipalé elig adınlarig ölürser anı üze artukrak sevinür erti...* || ...O, canlı öldürmekten (büyük bir) zevk aldığı için bütün iyi ve güzel alışkanlıklardan yoksunmuş. Kötü kalpli hükümdâr *Dandāpala* başkalarını öldürdüğü zaman bununla çok fazla sevinirmiş. ▪ [DKP/JW 240: 718-722] Er [pfle]g[te] eine Freude im [Tö]ten

[...] zu finden. Wenn der bösertige König *Daṇḍapāla*, der an allen jenen guten Manieren arm war, andere tötete, pflegte er sich darüber sehr zu freuen.

2.2.54. ağır ig ‘ağır hasta’

Ağır ig eşdizimine 5 örnekte rastlanmıştır.

- (1755) [DKP/E 165: 2951-2952] ...**ag(ı)r iğın emgenip yatdaçı iğlige ança sözlemişde beglig erenler...** || ...ağır hastalıkla acı çekerek yatan hastayı şöyle sorduğu zaman soylular... ▪ [DKP/JW 598: 7280-7281] der unter schwerer Krankheit leidend krank daliegt, (aber) in mich (seine) [Hoffnung] setzt?
- (1756) [DKP/E 165: 2961-2962] ...*bo yertinçüdeki neçe ag(ı)r iğın igledeçi iğligler bar erser... alkunı barça okıyur m(e)n...* || ...Bu dünyada ne kadar ağır hastalığa yakalanmış hastalar var ise, hepsini çağırıyorum. ▪ [DKP/JW 598: 7290-7291] Welche Kranken es in dieser Welt auch geben mag, die an einer schweren Krankheit leiden, die rufe ich alle an.
- (1757) [DKP/JW 586-588: 7060-7063] *kim ol toyunug tükäl [bilgä t(ä)ñri burhan ulug türlüg [ağır i]ğintä ozguru kutgaru [y(a)rlikadı:]* || Ist, es nicht erstaunlich, dass der vollkommen [weise Go]tt Buddha jenen Mönch von seiner schlimmen [und schweren K]rankheit zu befreien [geruht hat]? || Kim o rahibi tam bilge Tanrı Buda büyük türlü ağır hastalığından kurtararak emretti:
- (1758) [DKP/JW 606: 7422-7426] *ol amtı m(ä)n ärür m(ä)n: kayu ol üdtäki iğlig är ärdi: ol amt[ı] bo ağır iğintin ketip arha[nt] kutıña tægmiş [toyın]ıg bilmiş k(ä)r[gäk]:* || Welcher der kranke Mann jener Zeit war, jenen soll man als [den Mönch] erkennen, welcher sich (jetzt) von dieser seiner schweren Krankheit gelöst und die Arha[t]schaft e[r]langt hat. || İşte şimdi varırım. Bütün o zamandaki hasta adamdı. İşte şimdi bu ağır hastalığından uzaklaşıp Arhant saadetine ulaşmış rahibi bilmiş olmalıdır.
- (1759) [DKP/JW 672: 8464-8469] *inçä k(a)lrı [ağır iğ]kă korkmuş kişi noş rasay[an ot] [bu]lsar: ((azu)) yol yañılmış kişi [yolçı] [ye]rçi bulsar: ançulayu ym[ä m(ä)n] bökünki küntä ädgü [] bultum:* || Wie ein Mensch, der sich vor [schwerer Krankheit] gefürchtet hat, ein Elixier (Skt. *rasāyana*) und [Heilmittel erw]irbt, oder wenn ein Mensch, der den Weg verfehlt hat, einen [Wegeführer] findet, eben[so] habe ich am heutigen Tage einen guten [...] gefunden. || şöyle

ki ağır hastaya korkmuş kişi ilaç bulsa da yolunu kaybetmiş biri rehber bulsa, bu şekilde yine bugün iyi... buldum.

2.2.55. ayıg at ‘kötü ad’

Ayıg at eşdizimine 5 örnekte rastlanmıştır.

2.2.55.1. ayıg at Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Grupları

Ayıg at eşdiziminin *ayıg at* → *yadılmak olmak üzere art yönelimli 1 eşdizimsel gruba tespit edilmiştir.*

<i>ayıg at</i> →	<i>yadılmak</i> →	[---]
------------------	-------------------	-------

Tablo 2.59. *ayıg at* Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler

2.2.55.1.1. ayıg at → yadılmak

Bu eşdizimsel grup *ayıg at* ‘kötü ad’ eşdizimiyle *yadılmak* ‘yayılmak’ kelimesinin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 2 örnekte rastlanmıştır.

(1760) [DKP/E 70: 316-317] ...*ayıg kılmakka .. büt[ün] yertinçüde ayıg atı yadılır...*
|| ...Kötülük yapmakla bütün dünyada adın kötüye çıkar. ▪ [DKP/JW 246: 796-797] Dur das Vergehen verbreitet sich sein schlechter Ruf in der gan[zen] Welt.

(1761) [DKP/JW 706: 9157-9159] [] *yok yodun kılıp bütün yertinçüdü a[yı]g at yad[ılmış] ol:* || Er vernichtet das [...] und in der ganzen Welt ist (sein) ü[b]ler Ruf ver[breitet]. || ... yok edip bütün dünyada kötü ad yayılmıştır.

2.2.55.2. [---] ← ayıg at → [---]

Eşdizimsel grup oluşturmayan 3 örnek tespit edilmiştir.

(1762) [DKP/E 74: 472-474] *bo meniñ ayıg atım bütün b[a]lık[da] eş(i)dilyük ol...* || Bu benim kötü şöhretim bütün şehirde duyulmuştur. ▪ [DKP/JW 812: 10991-10993] Dieser mein über Ruf ist (nun) [in] der ganzen S[t]adt bekannt.

(1763) [DKP/JW 344: 2517-2518] [] *kılıp u[lu]g ayıg at []* || [Upasena sagte:], [...] nicht [...] und nachdem ich [dies] getan habe, einen s[eh]r schlechten Ruf [würde ich erhalten]. || Upasena dedi ki: ...yapıp büyük, kötü ad...

(1764) [DKP/JW 492: 5211-5214] [] *t[a]pı* [] [] *[ü]zä ymä ayıg atı* [] *nä sav sözläsär alku* [] *anıñ savın tıñlagalı taplayur* || [...] sein W[u]nsch [...üb]er [...] auch sein schlechter Ruf [...] wenn [...] sagt, alle seine Worte [...] begehrt er zu hören. || ...arzusu... üzerine yine köt adı... ne söz söylese bütün...onun sözüyle dinlemek için razı oldu.

2.2.56. **yağı kün** ‘yeni gün, eş seçme günü, eş için karar verme merasimi’

Yağı kün eşdizimine 5 örnekte rastlanmıştır.

2.2.56.1. **yağı kün** Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Grupları

Yağı kün eşdiziminin *yağı kün* → *kılmak* olmak üzere art yönelimli 1 eşdizimsel grubu tespit edilmiştir.

<i>yağı kün</i> →	<i>kılmak</i> →	[---]
-------------------	-----------------	-------

Tablo 2.60. *yağı kün* Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler

2.2.56.1.1. **yağı kün** → **kılmak**

Bu eşdizimsel grup, *yağı kün* ‘yeni gün’ eşdizimiyle *kılmak* ‘yapmak, etmek’ kelimesinin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 5 örnekte rastlanmıştır.

(1765) [DKP/E 98: 1123-1124] *ulug türlüğ [svayam]bar yağı kün kılıp m(e)n k(e)nt[ü öz]üm ök beglig taplagay m(e)n...* || Çok katılımlı (bir) eş seçme günü düzenleyip (eşimi) bizzat ben kendim, bey soyundan birisinden seçeceğim. ▪ [DKP/JW 354: 2695-2698] Ich werde eine großartige [svayam]vara-Zeremonie veranstalten und werde höchs[tpersön]lich (einen) zum Ehemann wählen.

(1766) [DKP/E 98: 1133-1137] *...anta ötrü m(a)hënd(a)raşene elig tört yıñak[dın] kelmiş arkiş yalavaçlarıg okıp üç ayda kên svyambar yağı kün kılğuluk savlarıg barça olarka tüzü tüketi sözledi...* || ...Ondan sonra Hükümdâr *Mahendraséna* dört bir yandan gelmiş haber götüren kervancıları çağırıp, üç ay sonra eş seçme günü yapılacağı haberini onlara eksiksiz söyledi. ▪ [DKP/JW 354: 2705-2709] Daraufhin rief König Mahendrasena aus (allen) vier Himmelsrichtungen Boten und Herolde herbei und teilte ihnen ausführlich die

Dinge mit, die für die drei Monate später (stattfindende) svayaṃ-Zeremonie durchzuführen waren.

- (1767) [DKP/E 98: 1141-1142] ...svayambar **yaṅi kūn kıl[guluk]** orunta... öz öz *körünçlegülük kalık [...]* || ...eş seçme günün düzenleneceği yerde, herkes kendilerini sergileyeceği yerde... ▪ [DKP/JW 354: 2713-2715] Am Platz, an dem die *svayaṃvara*-Zeremonie durchgeführt [werden sollte, setzten] sie [sich] auf ihre jeweiligen Schautribünen.
- (1768) [DKP/E 98: 1130-1131] ...s(e)n *sözlemiş teg ök* **yaṅi kūn**⁷⁵ [...] *k(e)ntü özün beglig er taplagıl...* || söylemiş (olduğun) gibi eş seçme günü (düzenle ve) sen kendin bey soyundan birini seç... ▪ [DKP/JW 354: 2702-2704] [Richte], genau wie du gesagt hast, eine Zeremonie aus und wähle dir (selbst) einen Mann zum Ehemann!
- (1769) [DKP/E 98-99: 1145-1147] ...*anta ötrü* **yaṅi [kūn**⁷⁶...] *orunta saji hatun teg badra kız yoryu kelti...* || ...ondan sonra eş seçme günü... yerinde *Bhadrā* kız, Kraliçe *Śacī* gibi yürüyerek geldi. ▪ [DKP/JW 354: 2716-2719] So kam (dann) am Platz, an dem die Zere[monie abgehalten werden sollte,] das Mädchen *Bhadrā* wie die (Götter) königin *Śacī* schreitend herbei.

2.2.57. öglüg köñüllüg kişi ‘akıllı ve düşünceli kişi’

Öglüg köñüllüg kişi eşdizimine 5 örnekte rastlanmıştır.

- (1770) [DKP/E 62: 90-92] ...*kim öglüg köñüllüg kişi erser monı bugünmiş k(e)rgek...* || ...Kim akıllı ve düşünceli ise bunu (can almanın kötü bir şey olduğunu) anlamış olması gerekir. ▪ [DKP/JW 232: 566-568] Was (nun) einen bewusten Menschen angeht, muss er dies überlegen:
- (1771) [DKP/E 175: 3253-3256] ...*anı üçün öglüg köñüllüg kişi tagun askançu sözlemekdin etözin yığınip bo montag sakınguluk ol...* || ...Bundan dolayı akıllı (ve) düşünceli kişi dedikodu yapmaktan, kendisini engelleyip, bu şekilde kendisini korumalıdır. ▪ [DKP/JW 652: 8147-8150] Deshalb halten sich verständige Menschen vom Sprechen spöttischer (Worte) (Skt. *saṃbhinnapralāpa*) zurück, (denn) es ist Folgendes zu überlegen:

⁷⁵ Wilkens yayınında *yaṅi kūn [kılıp]* şeklinde okunmuştur.

⁷⁶ Wilkens yayınında *yaṅi [kūn kıluluk]* şeklinde okunmuştur.

- (1772) [DKP/JW 382: 3206-3210] *t(ä)ñri burhan agzıntın bo munča kut kolunmakt(ı)g sav ünmištä: anta ok beš yüz aržılarnıñ eligläri adakları burunları kulkakları barča öglüg köñüllüg kişi täg yorıyü kälip öz oronlarında ornaşu yapıştılar: || Sobald diese derartige Gelöbnisrede aus dem Munde des Gottes Buddha hervorgekommen war, da ließen sich die Hände, Füße, Nasen und Ohren der 500 Seher (Skt. *ṛṣi*) an ihren ureigenen Plätzen gemeinsam nieder und klebten dort fest, als ob sie alle wie vernunftbegabte Menschen gehend herbeikommen würden. || Tanrı Buda'nın ağzından böyle dua etmek için söz çıktığında hemen 500 azizlerin hükümdarının ayakları burunları kulakları tamamıyla akıllı kişi gibi yürüyerek gelip kendi yerlerinde yerleştiler.*
- (1773) [DKP/JW 428: 4056-4059] *birök akru akru mañın yorisarlar ağır ulug yer t(ä)ñri hatunı öglüg köñüllüg kişi täg adakla[r]ı eyin ävrilür: || Wenn (die Buddhas) gemessenen Schrittes wandeln, dann wendet sich die schwere und große Erdgöttin ihren Füßen entsprechendwie eine verständige Ehefrau (und passt sich ihren Schritten an). || Eğer nazik adımlarla yürüseler ağır (ve) büyük yer tanrıçası akıllı kişi gibi ayaklarına uygun olarak döner.*
- (1774) [DKP/JW 742: 9686-9689] *[] näčük arıgın sıd tilägüči [] [ol] arıgsızka irak barır ärsär anču[layu ymä] [ö]glüg köñül(l)üg kişi yalñok t(ä)rs körümkä irak barmış k(ä)rgäk: || Wie jemand in Reinheit die Vollendung (Skt. *siddhi*) erstrebt und sich von [jenen] Unreinheiten entfernt, eben[so] muss ein verständiger Mensch sich von der häretischen Ansicht (Skt. *mithyādr̥ṣṭi*) entfernen. || ...nasıl temizliğiyle başarı etmeyi istemek... o kirliden uzaklaşırsa bu şekilde yine akıllı insan yanlış görüşe uzaklaşmış olmalı.*

2.2.58. örtlüg tamu ‘ateşli cehennem’

Örtlüg tamu eşdizimine 4 örnekte rastlanmıştır. Bu eşdizimin (1777) numaralı maddesinde *yalınlig* ve (1778) numaralı maddesinde *odgurak* kelimesi eşizimin arasına girmiştir.

2.2.58.1. örtlüg tamu Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Grupları

Örtlüg tamu eşdiziminin *ulug* ← *örtlüg tamu* olmak üzere ön yönelimli 1 eşdizimsel grubu tespit edilmiştir.

[---]	← ulug	← <i>örtlüg tamu</i>
-------	--------	----------------------

Tablo 2.61. *örtlüg tamu* Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel gruplarını Oluşturan Ögeler

2.2.58.1.1. **ulug ← örtlüg tamu**

Bu eşdizimsel grup, *ulug* ‘büyük, ulu, yüce’ kelimesiyle *örtlüg tamu* ‘ateşli cehennem’ eşdiziminin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 2 örnekte rastlanmıştır.

- (1775) [DKP/E 82: 664-668] ...*kim kayu kişi [özlüg] ölürmekig sevser taplasar aviş ta[muda ulatı] sekiz **ulug örtlüg tamularta uzun ödün emgenür...** || ...Kim, herhangi birisinin canını almaktan hoşlanır (ve bunu yapmayı) isterse *Avīci* cehenneminden (başka) sekiz büyük ateşli cehennemde (uzun) süre acı çeker. ▪ [DKP/JW 286: 1543-1546] Wenn irgendein Mensch das Töten liebt und billigt, der leidet für lange Zeit in den acht großen flammenden Höllen wie der *avīci*-Höl[le etc.].*
- (1776) [DKP/JW 316: 2071-2073] *s[e]ziksiz sančiv ulatı sākiz **ulug örtlüg tamular[da] odgurak tug[ar:]** || Z[w]eifellos und unabänderlich wird es [in] den acht großen Höllen wie der *saṃjīva*-(Hölle) etc. wiedergebo[ren]. || Şüphesiz *Sançiv*’den başka sekiz büyük alevli cehennemlerde kesinlikle doğar.*

2.2.58.2. **örtlüg tamu Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Grupları**

Örtlüg tamu eşdiziminin *örtlüg tamuda* → *togmak* olmak üzere art yönelimli 1 eşdizimsel grubu tespit edilmiştir.

<i>örtlüg tamu</i> →	<i>togmak</i> →	[---]
----------------------	-----------------	-------

Tablo 2.62. *örtlüg tamu* Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler

2.2.58.2.1. **örtlüg tamuda → togmak**

Bu eşdizimsel grup, *örtlüg tamu* ‘alevli cehennem’ eşdizimiyle *togmak* ‘doğmak’ kelimesinin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 2 örnekte rastlanmıştır.

- (1777) [DKP/E 170: 3068-3071] ...*kim birök tagun savag sevip taplap toyın kuvrag arasınta üküş tınl(i)glarig askançulasar odgurak **örtlüg yalınl(i)g tamularta togar...** || ...Eğer ki (bu şekilde) dedikodu (içeren) sözü sevip, yücelterek rahipler cemaati arasında pek çok kişiyi kandırırlar ve (onlara) ikiyüzlülük ederlerse, kesinlikle (onlar) ateşli cehennemlerde doğarlar. ▪ [DKP/JW 626:*

7703-7706] Wenn sie (nun) Spott (Skt. *saṃbhinnapralāpa*) lieben und billigen und bei Fest(en) oder in Gesellschaft zahlreiche Menschen verspotten, werden sie sicher in flammenden und brennenden Höllen wiedergeboren.

(1778) [DKP/JW 316: 2071-2073] *s[e]ziksiz sančiv ulatı säkiz ulug örtlüg tamular[da] ođgurak tug[ar:]* || Z[w]eifellos und unabänderlich wird es [in] den acht großen Höllen wie der saṃjīva-(Hölle) etc. wiedergebo[ren]. || Şüphesiz Sançiv'den başka sekiz büyük alevli cehennemlerde kesinlikle doğar.

2.2.58.3. [---] ← örtlüg tamu → [---]

Eşdizimsel grup oluşturmayan 1 örnek tespit edilmiştir.

(1779) [DKP/JW 284: 1475-1477] *alku tamularda yeniki 'aḡ üstünki sančiv [a]tl(ı)g örtlüg tamu ol:* || Unter allen Höllen ist die (vergleichsweise) erträglichste und (gleichzeitig) oberste die heiße Hölle [na]mens saṃjīva. || Bütün cehennemler (arasında) (en) hafifi en üstteki Sançiv adlı alevli cehennemdir.

2.2.59. kēç ödün 'geç zaman'

Kēç ödün eşdizimine 4 örnekte rastlanmıştır.

2.2.59.1. kēç ödün Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Grupları

Kēç ödün eşdiziminin *ür* ← *kēç ödün* olmak üzere ön yönelimli 1 eşdizimsel grubu tespit edilmiştir.

[---]	← <i>ür</i>	← <i>kēç ödün</i>
-------	-------------	-------------------

Tablo 2.63. *kēç ödün* Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler

2.2.59.1.1. *ür* ← *kēç ödün*

Bu eşdizimsel grup, *ür* 'uzun süre, zaman' kelimesiyle *kēç ödün* 'geç zaman' eşdiziminin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 2 örnekte rastlanmıştır.

(1780) [DKP/E 140: 2247-2250] *...seviglig [külçire] yüzün ür kēç ödün maitré [sakinç sak]ımp olarnıñ yüzleri tapa [tétrü körti...]* || ...sevimli (gülümseyen yüzüyle uzun bir süre *Maitreya* (gib) düşünüp onların yüzlerine doğru

- (dikkatlice baktı.) ▪ [DKP/JW 526: 5776-5778] mit lächelndem Gesicht dachte er über lange Zeit maitrī-Gedanken und blickte unverwandt auf ihre Gesichter.
- (1781) [DKP/E 208: 4254-4259] ...*bo savka ertingü ögrünçlüg sevinçlig bolgıl tēp ülgüsüz üküş tamularta ür kēç ödün ört yal(i)n içinte örtentiş...* || ...Bu söze fevkalade sevin, mutlu ol diye pek çok cehennemde uzun zaman ateşler içinde yandın. ▪ [DKP/JW 472: 4875-4878] Sei über diese Sache überaus erfreut! In zahllosen Höllen hast du lange Zeit in den Falemmen geschmort.

2.2.59.2. [---] ← **kēç ödün** → [---]

Eşdizimsel grup oluşturmaya 2 örnek tespit edilmiştir.

- (1782) [DKP/E 138: 2196-2197] ...*titreyü kēç ödün h(a)ri[çandrē...]* || ...titreyerek geç zaman *Hāriscandra*... ▪ [DKP/JW 514: 5556-5557] sein [Her]z erzitterte, betrachtete er lange Zeit unverwandt Hari[scandra]
- (1783) [DKP/JW 648: 8074-8078] [] *bilip [] [t]urgurup asıg tusu kılğalı üç[ün] küsüşin keç üdün bo sa[kinč sak]ınurlar:* || [...] erkennend [...] [er]weckend [...] um Nutzen und Vorteil zu bereiten, im Wunsch zu [...], den]ken sie zu späterer Zeit diesen Ge[danken]: || ...bilip... besleyip fayda sağlamak için arzusunu geç (bir) zaman böyle düşünürler.

2.2.60. **ayıg törü** ‘yanlış, kötü adet’

Ayıg törü eşdizimine 3 örnekte rastlanmıştır.

- (1784) [DKP/E 91: 948-950] [...] *köñülinte y(i)me amr[anmak] [ni]zvani yügerü bolsar antag ok ayıg törü éy(i)n evrilür.* || ... (kadınlar) bu şekilde yanlış âdete göre davranırlar. ▪ [DKP/JW 336: 2375-2377] Denn wenn im Herzen eines Mannes der *kleśa* Lüsterheit in Erscheinung tritt, richten diese sich ganz genauso nach dem schlechten *dharmā*.
- (1785) [DKP/STF 108-110: 855-857] *udun sansarnıng ayıy törülärin çinçaru saçinçıl* || *размышляй сосредоточенно о несущих зло законах порочной сансары.* || Kısır Samsara’nın kötülüğü taşıyan yasalarını yoğunlaşarak düşün. ▪ [DKP/JW 536: 5968-5970] ohne den Verstand zu verlieren, konzentriert an die schlechten dharmas des verkommenen saṃsāra!

(1786) [DKP/JW 424: 3937-3939] *alku ayıg tör[ölä]r [] // [] äzü[g]* || Alle schlechten dhar[mas...] Lüg[e (Skt. *mṛṣāvāda*)...] [kleine Lücke:] || Tüm kötü öğretiler... yala[n]...

2.2.61. **oglagu ün** ‘nazlı, asil ses’

Oglagu ün eşdizimine 3 örnekte rastlanmıştır. Bu eşdizimin (1788) numaralı maddesinde *yavaş* kelimesi eşdizimin arasına girmiştir.

(1787) [DKP/E 187: 3622-3626] ...*ç(a)ştanê éligniñ yêg üstünki amrak hatunınıñ körkin belgürtip élig beg basasınta yorıyu **oglagu ünin** ünteyü élig begke inçe têp tedi...* || ...Hükümdâr *Castana*’nın güzide (ve) sevgili kraliçesinin suretini takındı. Hükümdârın arkasından yürüyerek tatlı bir sesle seslenerek hükümdâra şöyle dedi: ▪ [DKP/JW 688: 8817-8821] brachte das Aussehen der geliebten Hauptgemahlin des Königs *Caştana* (durch Zaubertrug) zum Vorschein, schritt vor dem König her, rief (ihn) mit sanfter Stimme an und sprach zum König:

(1788) [DKP/E 196: 3888-3889] ...**oglagu** [*yavaş*] **ünin** *yırlap köñülimin...* || ...Sevecen sesiyle şarkı söyleyip, kalbimi... ▪ [DKP/JW 748: 9807-9810] Mit ihrer zarten [und sanften] Stimme singt sie, raubt mein Herz

(1789) [DKP/JW 420-422: 3890-3894] [*ya*]dılmaklıg [to]lp ätözläri [] *kum(u)t hwan(i)ñ çibıki [täg] [**og**]lagu ünin kamagu bar[ça] [sıgta]ştılar:* || [...] und mit [aus]gebreiteten [...] ihr [gan]er Körper [... wie] Zweige der kumuda-Blume [...] und mit [za]rter Stimme [seuf]zten sie allesamt gemeinsam. || ...yayılmak için bütün vücutları... nilüfer çiçeğinin dalı gibi nazlı sesiyle hep birlikte ağladılar.

2.2.62. **ak(u)ru ak(u)ru mañ** ‘nazik adım’

Ak(u)ru ak(u)ru mañ eşdizimine 3 örnekte rastlanmıştır.

2.2.62.1. **ak(u)ru ak(u)ru mañ** Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Grupları

Akru akru mañ eşdiziminin *akru akru mañ* → *yorımak* olmak üzere art yönelimli 1 eşdizimsel grubu tespit edilmiştir.

<i>ak(u)ru ak(u)ru mañ</i>	yorımak →	[---]
→		

2.2.62.1.1. **akru akru maṅ → yorımak**

Bu eşdizimsel grup, *akru akru maṅ* ‘nazik adım’ eşdizimiyle *yorımak* ‘yürümek’ kelimesinin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 3 örnekte rastlanmıştır.

- (1790) [DKP/E 1610-1611] ...*birök akru akru maṅın yoris[ar]lar ağır ulug yér t(e)ṅri hatunı...* || ...*(Budalar) nazik adımlarla yürüdüklerinde, büyük yeryüzü kraliçesi de...* ▪ [DKP/JW 428: 4056-4057] Wenn (die Buddhas) gemessenen Schrittes wandeln, dann wendet sich die schwere und große Erdgöttin
- (1791) [DKP/E 194: 3819-3821] ...*tözün yumşak oḡlagu adakın akuru akuru maṅın yoriyur...* || ...*zarif, yumuşak ayaklarıyla yavaş yavaş adım atarak yürüyordu.* ▪ [DKP/JW 702: 9098-9100] ...*mit ihren edlen, weichen und zarten Füßen schreitet sie mit gemächlichem Gang.*
- (1792) [DKP/JW 420: 3876-3878] *ötrü adın bir karı braman akru [akru] m[a]ṅ[ı]n yoriyu yul kıdıg[ı]ṅa käl[ti:]* || Ein gewisser alter Brahmane kam gemessenen Schrittes zum Ufer des Baches. || *Sonra başka bir yaşlı Brahman nazik adımla yürürken dere kıyısına geldi.*

2.2.63. **vajirḡ lorji** ‘elmas topuz’

Vajirḡ lorji eşdizimine 3 örnekte rastlanmıştır.

- (1793) [DKP/E 195: 3861-3862] ...*anta ötr[ü] inisi bimbasënë toṅa v(a)jirḡ lorjisiñ kötürüp...* || ...*Ondan sonra küçük kardeşi kahraman Bimbasëna yine elmastan topuzunu kaldırıp...* ▪ [DKP/JW 704: 9139-9140] Da hob sein älterer Bruder, der Held Bhīmasena, seine vajra-Keule empor
- (1794) [DKP/E 195-196: 3869-3870] ...*v(a)jirḡ lorjisi üze kilimbè yekig tölükin urup...* || ...*elmastan topuzuyla Hidimbah’a kuvvetle vurup...* ▪ [DKP/JW 704: 9146-9148] gewaltsam mit seiner vajra-Keule auf den Dämon Hiḡimba ein
- (1795) [DKP/E 196: 3872-3873] ...*bim[basënë] toṅa v(a)jirḡ lorjisi üze urmuşda kilimbè yek öḡsüz oḡlan[ı...]* || ...*Kahraman Bimbasëna elmastan topuzuyla vurduğunda Hidimbah şuursuz...* ▪ [DKP/JW 704: 9150-9151] Nachdem der Held Bhīm[asena] (ihn) mit seiner vajra-Keule getroffen hatte, [stürzte] der Dämon Hiḡimba bewusstlos [nieder].

2.2.64. örtlüg kızartmış temirliğ yêr ‘korlaşmış demirden yer’

Örtlüg kızartmış temirliğ yêr eşdizimine 3 örnekte rastlanmıştır. Bu eşdizimin (1796) numaralı maddesinde *tüpin* ve (1798) numaralı maddesinde *yalınlıg* kelimesi eşdizimin arasına girmiştir.

2.2.64.1. örtlüg kızartmış temirliğ yêr Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Grupları

Örtlüg kızartmış temirliğ yêr eşdiziminin örtlüg kızartmış temirliğ yêrte → yatgurmak olmak üzere art yönelimli 1 eşdizimsel grubu tespit edilmiştir.

<i>örtlüg kızartmış temirliğ yêr</i> →	yatgurmak →	[---]
--	-------------	-------

Tablo 2.65. örtlüg kızartmış temirliğ yêr Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler

2.2.64.1.1. örtlüg kızartmış temirliğ yêrte → yatgurmak

Bu eşdizimsel grup, *örtlüg kızartmış temirliğ yêr* ‘korlaşmış demirden yer’ eşdizimiyle *yatgurmak* ‘yatırmak’ kelimesinin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 2 örnekte rastlanmıştır.

- (1796) [DKP/E 84: 732-735] ...birök ölütüçi tnl(i)g m(a)haraaurap tamuda togsa[r anta] tamu erkligleri **örtlüg kızartmış temirliğ yêr[te] tüpin yatgururlar**... || ...Eğer katil birisi *Mahāraurava* cehenneminde doğarsa, oradaki cehennem zebanileri korlaşmış demirden (oluşan) yerin en dibine (onları) yatırırlar. ▪ [DKP/JW 292: 1645-1647] Wenn ein Mörder in der mahāraurava-Hölle geboren wird, dann legen die Höllenschergen (ihn) mit dem Kopf nach unten auf den flammenden und rotlühenden eisernen Boden.
- (1797) [DKP/JW 292: 1656-1658] [antaran] ünsärlär: **ö[rtlüg kız]artmış tämi[rli]g/ yerdä [yatgururlar:]** || Wenn sie [von dort] freikommen, [... legt man] (sie) auf einen [rot]glühenden [] eise[rnen]. || Oradan kurtulsalar (onları) alevli (ve) kızgın demirli yerde yatırırlar.

2.2.64.1.2. [---] ← örtlüg kızartmış temirliğ yêr → [---]

Eşdizimsel grup oluşturmayan 1 örnek tespit edilmiştir.

- (1798) [DKP/E 169: 3059-3061] *eñ kêninte and(i)ran tayıp tamudaki örtlüg yalınl(i)g kızartmış temirliğ yêrte olurgalı tegimlig bolur...* || en sonunda oradan düşüp cehennemdeki ateşle (çevrelenmiş), kızarmış demirlerle (örülü) yerde oturmaya layık olur. ▪ [DKP/JW 626: 7694-7696] sich in göttlichen Freuden vergnügen, gleiten sie schließlich von dort herab und verdienen es, dass sie sich an flammenden und brennenden und rotglühenden Eisenplätzen niederlassen.

2.2.65. yavlak köñül-(lüg) ‘kötü kalp’

Yavlak köñül-(lüg) eşdizimine 3 örnekte rastlanmıştır.

- (1799) [DKP/E 62: 87-89] *...kayu kişi tözintin berü irig yavgan üküş y(a)vlak köñüllüg bolsar ol adınagu ölürgeli ugrayur...* || Kim yaradılıştan kaba ve çok kötü kalpli ise bunu (can almanın kötü bir şey olduğunu) anlamış olması gerekir. ▪ [DKP/JW 232: 563-566] Wenn ein Mensch von Grund auf grob, unwirsch und bösertig ist, möchte er andere töten.
- (1800) [DKP/E 146: 2419-2421] *...ol ok tükel bilge t(e)ñri burhan atavakê yekig utup yêgedip y(a)vlak köñilin yavalturgalı ugay erki tēp...* || “İşte o tam bilge Tanrı Buda, *Ātavaka* (adlı) şeytanı mağlup edip (onun) kötü gönlünü yumuşatabilir herhalde?” dedi. ▪ [DKP/JW 560: 6502-6505] (Denn) nur jener vollkommen weise Gott Buddha wird wohl in der Lage sein, eben jenen Dämon zu besiegen und seine Bosheit zu besänftigen.
- (1801) [DKP/JW 248: 845-848] *aviš tamulug mada[r] agzı[n] ulug açıp y(a)vl[ak] köñ[üllüg] d(a)ntipale eligig [] siñirip kodt[i:]* || Das avīci-Höllen-Monster öffnete weit sein Maul und verschlang den bö[se] gesinn[ten] König Daṇḍapāla. || Avīci cehennemli canavar ağzını büyük (bir şekilde) açıp kötü gönüllü Daṇḍapāla hükümdarı ... yuttu.

2.2.66. edgü ögli sakınç ‘iyi, güzel düşünce’

Edgü ögli sakınç eşdizimine 3 örnekte rastlanmıştır.

- (1802) [DKP/E 153: 2594-2594] *...[t(e)ñri] burhan yene maitrē edgü ögli⁷⁷ sak[inç] [öritip...]* || ...(Tanrı) Buda yine iyi ve güzel düşünceler besleyip... ▪ [DKP/JW 574:6785-6786] Der [Got]t Buddha wiederum löscht [die Fl]ammen insgesamt im Handumdrehen [durch] sein Wohlwollen (Skt. *maitrī*) aus.

⁷⁷ Wilkens yayınında *edgü öši sakı[nç]* şeklinde okunmuştur.

- (1803) [DKP/E 137: 2173] ...**edgü ögli sakınçı**... || ...iyi, güzel düşüncesi... ▪
[DKP/JW 514: 5534] Seine Freundlichkeit (Skt. *maitrī*) [...]
- (1804) [DKP/JW 464: 4735-4738] *isig [öz]lärin kolgalı şariputre arhant barmayuk ü[çün] [ädgü]dä ädgü ögli sakınçl(ı)g bädük [orohitik] balık öz: ävintä tugyuk ärdim:* || [Der Buddha sagte:], Weil, o arhat şariputra, [...] nicht gegangen war [...], um sein Leben zu erflehen, wurde ich [...] als sehr wohlwollender [rohita]-Fisch in seinem eigenen Habitat geboren. || (Buda dedi ki:) Hayatlarına dua etmek için şariputre Arhant'a varmamak için iyilikte iyi (ve) akıllı düşünceli büyük orohitik (adlı) balık kendi evimde doğdum.

2.3. AD + EYLEM BİRLİKTELİĞİNE DAYALI EŞDİZİMLİLİKLER

AD + EYLEM birlikteliği incelendiğinde *köñül öritmek, buşı bėrmek, kutın bulmak, tamuda togmak, ögsüz bolmak, isig öz adır-(ıl)-mak, ada +[yönelme hâl eki] tegmek isig özi üz-(ül)-mek, etöz kodmak, övkesi kelmek, kut kol-(un)-unmak, bodisatav yolınta yorımak, irig sarsıg (sav) sözlemek, tıdıg ada kılmak, seziklig bolmak, korkınç köñül öritmek, kut + [yönelme hâl eki] tegmek, arıg küzetmek, edgü kılmak, köñül turgurmak, yüreki titremek, kşanti bėrmek, toyın bolmak, yüreki yarılmak, dyanka olurmak, ornag tutmak, yüreki tepremek, satgın almak, utru barmak, boşug kolmak, baş + [hâl eki] tepmek, erinç yarlıg bolmak, urunçak tutmak, urunçak urmak, satıgka barmak, mün kadag bolmak ve ayıg kılmak olmak üzere 38 eşdizimlilik örneği tespit edilmiştir. Bu birliktelik örneklerinde *bolmak, bulmak, bėrmek, kılmak* ve *öritmek* gibi bazı fiillerin birden fazla eşdizim oluşturduğu tespit edilmiştir. Eşdizim örnekleri yine çalışmanın yöntemine bağlı olarak sıklık temelli yaklaşım uyarınca sıralandırılmıştır.*

2.3.1. köñül öritmek ‘gönül beslemek’

Köñül öritmek eşdizimine 46 örnekte rastlanmıştır. Bu eşdizimin (1849) numaralı maddesinde *kınıg* kelimesi eşdizimin arasına girmiştir.

2.3.1.1. köñül öritmek Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Grupları

Köñül öritmek eşdiziminin *yarlıkançuçı* ← *köñül öritmek*, *korkınç* ← *köñül öritmek*, *süzük* ← *köñül öritmek*, *katıg* ← *köñül öritmek* ve *övke* ← *köñül öritmek* olmak üzere ön yönelimli 5 eşdizimsel grubu tespit edilmiştir.

[---]	← yarlıkançuçı	← <i>köñül öritmek</i>
	← korkınç	
	← süzük	
	← katıg	
	← övke	

Tablo 2.66. *köñül öritmek* Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler

2.3.1.1.1. yarlıkançuçı ← köñül öritmek

Bu eşdizimsel grup, *yarlıkançuçı* ‘bağışlayıcı’ kelimesiyle *köñül öritmek* ‘gönül beslemek’ eşdiziminin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 14 örnekte rastlanmıştır.

- (1805) [DKP/E 84: 728-730] ...**yarlıkançuçı köñül öriti** *y(a)rılıkap özlüg ölürgüçi kişiniñ ayıg tüşin takı nomlayu y(a)rılıkazun...* || ...Merhamet edip lütfederek, canlı öldüren kimsenin cezasını da anlatınız! ▪ [DKP/JW 292: 1640-1642] Geruht, Mitleid zu erwecken und weitere schlimme Früchte der Menschen, die Mörder sind, zu verkünden!
- (1806) [DKP/E 129: 1995-1996] ...**y(a)rılıkançuçı köñül öritip** *kop köñülin maña kşanti bérgil* || ...merhamet edip bütün gönlünle tövbe et. ▪ [DKP/JW 554-556: 6384-6386] Erwecke Mitleid (Skt. *karuṇā*) und gewähre mir von ganzem Herzen Sündenvergebung!
- (1807) [DKP/E 185: 3538-3542] *yalañuklarınñ arslanı éligler beglerniñ kut t(e)ñrisi(y)e* **y(a)rılıkançuçı köñül öritip** *köñülünin süzgil birök bizni ölürser s(e)n y(i)me neñ senin balıkdaki ig toga kêtgüsi yok...* || Ey, insanların arslanı, hükümdârların asil Tanrısı! Merhamet edip, gönlünü arıt. Bizi öldürsen bile hiçbir şekilde şehrindeki hastalığın gideceği yok. ▪ [DKP/JW 684: 8711-8715] O Löwe der Menschen (Skt. *narasiṃha*), Glücksgott der Könige, erwecke Mitleid (Skt. *karuṇā*) und kläre dein Herz! Denn wenn du uns auch tötest, so wird die Krankheit in deiner Stadt doch nicht aufhören.
- (1808) [DKP/E 69: 307-308] ...**[biz y(a)rılıkançuçı] köñül öritzün...** || ...(Yüce hükümdâr, bize) merhamet etsin! ▪ [DKP/JW 244: 787-788] Erweckt [Mit]leid, [o] großer Köni[g]!
- (1809) [DKP/STF 96: 700-701] /// *[xaričan]tri elig-kä* **yarliq[ançuçı] köngül öritü** *yarliqaz-un* /// || “Великий правитель пусть соизволит проявить чувство

сострадания к правителю Харичандре ...” || “Büyük hükümdâr, hükümdâr Hariçandra’ya karşı bir şefkat duygusu göstermeye razı olsun. ▪ [DKP/JW 548: 6220-6222] O großer König, möget Ihr jetzt Mitleid erwecken in Bezug auf den König Hariścandra.

- (1810) [DKP/STF 152: 1270-1272] **y[arlı/ġančuċi köngül öritip** *mn erinċ tīn[ġ]qa kṣanti berü yrliġaz-[un:]* || на общину же я [возлагаю надежду]. Пусть она проявит чувство сострадания и примет мое - несчастного существа - покаяние. || topluma [ümit baġlıyorum]. Merhamet göstereceğin ve talihsiz bir varlık olarak benim tövbemi kabul etsin. ▪ [DKP/JW 734: 9599-9601] Er soll Mitleid (Skt. *karuṇā*) erwecken und einem elenden Wesen (wie) mir Vergebung gewähren!
- (1811) [DKP/STF 184: 1591-1595] *anin [nom]-nu[ng] // śaz-in-niṅ tanuġi bilig-ning ädrämning yruq köz-üṅüsi ayay-ġā tāgimlig töz-(ün)-lär iduġ-lar yrliġančuċi köngül öritü yrliġamaġ* || Поэтому то, что достойные почитания, благородные и святые, являющиеся подтверждением учения и [его] предписаний и светлым зеркалом благодати знания соблаговолили выразить чувство сострадания ... || Bu nedenle, emirlerinin öğretilerini doğrulayan ve bilginin lütfunun parlak bir aynası olan, saygı duymaya layık, asil ve azizler, şefkat duygusunu ifade etmeyi kabul ettiler... ▪ [DKP/JW 214: 209-213] Dadurch dass die ehrwürdigen Edlen und Heiligen (sc. die *Buddhas*), welche Zeugen der Lehre und glänzender Spiegel des Wissens und der Tugend sind, Mitleid (Skt. *karuṇā*) erwecken [...].
- (1812) [DKP/JW 554-556: 6384-6386] **y(a)rlıkančuċi köñül öritip** *kop köñülin maṅa kṣanti bergil tep tedi:* || Erwecke Mitleid (Skt. *karuṇā*) und gewähre mir von ganzem Herzen Sündenvergebung! || Merhametli gönül besleyip tüm kalbinle bana tövbe et dedi.
- (1813) [DKP/JW 604: 7389-7392] *hormuzta t(ä)ñri ulug elig-a y(a)rlıkančuċi köñül öritip* *biziñ küsüşümüzni kanturgalır üçün [k]ut kolunzun tep tedi:* || Gott Indra sagte: O großer König, möget Ihr Mitleidig (Skt. *karuṇā*) erwecken und ein Gelübde aussprechen, um unsere Wünsche zu erfüllen! || İndra Tanrı büyük hükümdâra merhametli gönül besleyip bizim arzumuzu tatmin etmek için dua etti.
- (1814) [DKP/JW 758: 1002-1007] *bo muntag ol elig bāg t(ä)ñri burhannıñ agzıntın turmiş köküzentin b(ä)lgürmiş nomlug [] amarınıñ ädgülärin [äv]rilinċsiz ulug*

/y(a)rlıkančuči kö/ñül öritdi: || Nachdem der König diese dharma-[Worte], die aus dem Munde des göttlichen Buddha stammen und aus seiner Brust zum Vorschein gekommen sind, [...] und die Vorzüge von manchen [...], erweckte er unum[ke]hrbares großes [Mitleid]id (Skt. *mahākaruṇā*). || Bunun gibi o hükümdâr Tanrı Buda'nın ağzından çıkmış, göğsünden belirmiş öğretili... bazıların iyilerini dönülmez büyük merhametli gönül besledi.

- (1815) [DKP/JW 792: 10625-10626] *t(ä)ñri t(ä)ñrisi burhan y(a)rlıkančuči köñül öri[tip inčä tep y(a)rlıkadı:]* || Da erweck[te] der G[öttergott Buddha Mit]leid (Skt. *karuṇā*) [und geruhte zu sagen]: || Tanrılar Tanrısı Buda merhametli gönül besleyip şöyle dedi:
- (1816) [DKP/JW 214: 209-213] *anın [nom]nu[ñ] şazinnıñ tanukı bilignıñ ädrämniñ y(a)ruk közüñüsi ayagka tägimlig töz((ün))lär idoklar y(a)rlıkančuči köñül öritü y(a)rlıkamak* || Dadurch dass die ehrwürdigen Edlen und Heiligen (sc. die Buddhas), welche Zeugen der Lehre und glänzender des Spiegel des Wissens und der Tugend sind, Mitleid (Skt. *karuṇā*) erwecken [...]. || Onun öğretisinin kanıtı bilginin, erdemin ışığının görünmesi saygıdeğer asiller, kutsallar merhametli gönül besleyerek emretmek...
- (1817) [DKP/JW 292: 1640-1642] *y(a)rlıkančuči köñül öriti y(a)rlıkap: özlüg ölürgüçi kişiniñ ayıg tüşin takı nomlayu y(a)rlıkazun:* || Geruht, Mitleid zu erwecken und weitere schlimme Früchte der Menschen, die Mörder sind, zu verkünden! || Merhametli gönül besleyerek (şöyle) dedi: Canlı öldüren kişinin kötü meyvesini dahi vaaz versin.
- (1818) [DKP/JW 564: 6600-6604] *[[şudodane eligtin]] b(ä)lgür[[miş umug inag bahşı-y-a]] y(a)rlıkančuči köñ[[ül öritü y(a)rlıkap]] ämgäkim(i)zdä um[[ug inag bolu y(a)rlıkazun]]:* || [[O Hoffnung und Zuflucht, Lehrer, der von König Śuddhodana]] abtam[[mt, indem Ihr gerugt]], Mitle[[id (Skt. *karuṇā*) zu erwecken, geruht]], in unserem Leid Hoffn[ung und Zuflucht zu sein]]! || (Ey) şudodane hükümdârdan belirmiş umudum hocam, merhametli gönül besleyip vaaz vererek sıkıntımıza umut olarak söylesin.

2.3.1.1.2. korkunç ← köñül öritmek

Bu eşdizimsel grup, *korkunç* ‘korku, tehlike’ kelimesiyle *köñül öritmek* ‘gönül beslemek’ eşdiziminin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 10 örnekte rastlanmıştır.

- (1819) [DKP/E 151: 2552-2555] ...aya emgek [...] amtı t(e)ñriler eligi hormuzta [t(e)]ñr(i)yen eñ mintın üstünki t(e)ñrilerk[e] [...] **korkunç köñül öritgülük teg** || Ey ıstırap! ... Şimdi ey, Tanrılar hükümdârı Tanrı Indra! Öyle ki, en üstün Tanrılara... korku duyacak gibi... ▪ [DKP/JW 572: 6744-6747] O weh, schau jetzt, o [G]ott Indra, König der Götter, es ist, als ob (der Dämon) sogar [bei] den Göttern oben Furchtsam[]keit erwecken könnte.
- (1820) [DKP/E 83: 699-701] ...anı eşidip üküş tnl(ı)g [sansar]ka **korkunç köñül öritzün** [anta ötrü] bahşısı inçe tıp tedi... || ...Bunu duyan pek çok canlı Samsāra’ya karşı korku duysun. ▪ [DKP/JW 288: 1577-1578] Nachdem sie dies vernommen haben, sollen viele Lebewes[en] Furchtsamkeit vor dem [samsā]ra erwecken.
- (1821) [DKP/E 66: 229-231] ...anı nomlayu y(a)rlıkazun upasêlar eşidip sansarka /**korkunç köñül öritzünler**... || ...Bunu vaaz edin. İnananlar işitip Samsāra’ya korku duysunlar. ▪ [DKP/JW 240: 708-710] Das möget Ihr mir zu verkünden geruhen. Die upāsakas sollen dies hören und [Furchtsa]mkeit vor dem samsāra erwecken.
- (1822) [DKP/STF 46: 144-145] /// äşidip sa[nsar-qa **qor]qinč [kön]göl öritdi:** || Когда он услышал [это] ..., ... в нем поднялось чувство страха перед сансарой, || O [bunu] duyduğunda ..., ... içinde Samsara korkusu doğdu. ▪ [DKP/JW 372: 3030-3031] Nachdem [der Schüler diese Wort]e vernommen hatte, erweckte er Furchtsamkeit vor dem samsāra.
- (1823) [DKP/JW 310: 1992-1993] munı ölürmüz m(ä)n tep sansarka **korkunč köñül öritmiš** k(ä)rgäk: || Ich töte diesen (hingegen) nicht (so soll man denken) und Furchtsamkeit vor dem samsāra erwecken. || Bunu öldürmem diyip Samsara’ya korkunç gönül beslemiş olmalı.
- (1824) [DKP/JW 386: 3245-3247] ogşatı ärmüz mü kim sizni tæg ädgü kutlug tnl(ı)glar: amranmak nizvanika **korkunč köñül öritmišläri:** || Ist es nicht schicklich, dass gute und charismatische Wesen, wie ihr es (seid), Furchtsamkeit vor der Befleckung (Skt. kleśa) Lüsternheit (Skt. rāga) erweckt

haben? || Benzemez mi? Kim sizin gibi iyi, kutlu canlılar aşk ihtirasına korkunç gönül besledikleri...

- (1825) [DKP/JW 386: 3266-3269] *kimkă birök öz ätözi k(ä)rgäk ärsär: adın amranmakın ätöziñä irak tarkarıp sansarka korkınč köñül öritzünlär:* || Wem sein eigener (Mannes-) Körper notwendig erscheint (für die Erlösung), der soll bei sich selbst die Liebe zu anderen entfernen und Furchtsamkeit vor dem *samsāra* erwecken. || Kime eğer kendi vücudu gerekse başka sevgilinin vücuduna uzaklaşıp Samsara'ya korkunç gönül beslesinler.
- (1826) [DKP/JW 398: 3511-3517] *äñ kenintä bo kunčuylarınñ körki mänizi munı täg yergülük yarsıguluk bolup turur ärkän nä tıltagın muña amranmak köñülün ilinür m(ä)n yapşınur m(ä)n tep sakınıp korkınč köñül öritmiş k(ä)rgäk:* || Da schließlich die Gestalt dieser jungen Frau dermaßen verabscheuungswürdig ist, weshalb nur hänge ich (jetzt) mit Lüsterheit an dieser? Indem man solches denkt, soll man Furchtsamkeit erwecken. || En sonunda bu prenseslerin görünüşü bunun gibi tiksiniyor dururken ne sebeple buna sevgiyle bağlanırım diyip korkunç gönül beslemiş olmalı.
- (1827) [DKP/JW 400: 3540-3543] *kim munta nom tıñlaguču kertgünçlüg upaselar bar ärsär sizlär: bo utun sansar[ka] korkınč köñül äritiñlär:* || Ihr, die ihr hier als gläubige *upāsakas*, die den *dharma* vernehmen, anwesend seid, ihr sollt Furchtsamkeit vor diesem sündhaften *samsāra* erwecken! || Şayet burada öğretici dinleyen imanlı Upaselar varsa sizler bu kötü Samsara'ya korkunç gönül beslesinler.
- (1828) [DKP/JW 692: 8890-8892] *kavşike-y-a kutlug tınl(ı)g äñ mi[ntin yeg] üstü[nki] t(ä)ñrilärkä ymä korkın[ç köñül] öritgä[l]i [ärt]ä alp kılğuluk iş är[ür:]* || O Kauśika, es ist ein schwer durchzuführendes Werk, bei charismatischen Wesen-und vor all[em] bei den allerhöchsten Göttern-Furcht [zu] erwecken. || (Ey) Kauśika, kutlu canlılar en sonunda iyi (ve) üstün olan Tanrılara yine korkunç gönül beslemek zor (bir) iştir.

2.3.1.1.3. süzük ← köñül öritmek

Bu eşdizimsel grup, *süzük* 'temiz, berrak' kelimesiyle *köñül öritmek* 'gönül beslemek' eşdiziminin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 6 örnekte rastlanmıştır.

- (1829) [DKP/E 153: 2602-2605] ...*on küçlüg t(e)[ñri burhan] anar ancak(i)ya y(i)me korkmadın [aymanmadın] süzük köñül öritgülük t(e)ñ[ri...] erigin olurmaz mu...* || ...On güce sahip Tanrı Buda, ondan en ufak bir korku duymadan temiz düşünce besleyecek (olan) Tanrı (Buda rahat) tavırlarla oturmaz mı? ▪ [DKP/JW 574: 6793-6796] Sitzt der mit den zehn Kräften (Skt. *daśabala*) versehene G[ott Buddha] nicht mit [beruhigtem] Gebaren da, (ein Gebaren,) das Gläubigkeit entstehen lässt, ohne sich auch nur im Mindesten vor jenem zu fürchten []?
- (1830) [DKP/E 157: 2719-2723] ...*t(e)ñri burhannıñ sakinmiş sakinçin odgurak bilip vaidur(i)lig suvlukda t(e)ñridem suv kelürüp eñite et'özin ağır ayagın süzük köñül öritip t(e)ñri burhan elginte kodtı...* || ...Tanrı Indra derhal Tanrı Buda'nın düşüncelerini net bir şekilde anlayarak *Vaidūrya* suluktan kutsal su getirip, eğilmiş bedeniyle ve saygıyla, temiz düşünce besleyip, (kutsal suyu) Tanrı Buda'nın eline bıraktı. ▪ [DKP/JW 586: 7042-7046] Sogleich verstand Gott Indra genau die Gedanken, die der Gott Buddha gedacht hatte, brachte göttliches Wasser in einem *vaiḍūrya*-Gefäß herbei, brachte mit verneigtem Körper und unter würdiger Verehrung Gläubigkeit hervor und goss (das Wasser) in die Hand des Gottes Buddha.
- (1831) [DKP/E 215: 4440-4445] ...*kim kayu kişi süzük köñül öritip on küçlüg t(e)ñri burhannıñ edgü tetyük nomlug erdisininin eñ mintın tört p(a)dakk(i)ya erser y(i)me bititser neçe teñlig buyan edgü kılınç alır erki...* || ...Şayet bir kişi, dört manzumecik bile olsa Tanrı Buda'nın öğretisine ait (bir) cevheri; temiz (ve) imanlı (bir) gönülle yazdırsa veya tüm kalbiyle (bu öğretiyi) dinlese ne kadar sevap olur acaba? ▪ [DKP/JW 638: 7888-7893] Wenn irgendein Mensch Gläubigkeit erwckt und ein als, gut bezeichnetes *dharma*-Juwel des mit den zehn Kräften (Skt. *daśabala*) ausgestatteten göttlichen Buddha niederschreiben lässt, und seinen es nur wenigstens vier Verslein, in welchem Ausmaß erwirbt (dieser) wohl Verdienst (Skt. *puṇya*)?
- (1832) [DKP/E 116: 1613-1616] ...*eñ mintın ylık ajununtaki t(i)nlıglar y(i)me burhanlarıg körserler muñadıp tanlap süzük köñül öritürler...* || ...Hatta hayvanlar âlemindeki canlılar da Budaları görseler hayrete düşüp güzel düşünceler beslerler. ▪ [DKP/JW 428: 4059-4062] Sogar die Lebewesen in der Tier-Existenzform wundern sich und staunen, wenn sie die Buddhas sehen, und erwecken Gläubigkeit.

- (1833) [DKP/STF 222: 1988-1989] *bu bitigdäki nomuy äšidip süzük köngül öritsär-siz-lär*: || Если вы, услышав учение, содержащееся в этой книге, вызовете чистое чувство, || Bu kitapta yer alan öğretiyi duyduktan sonra temiz bir duygu uyandırılırsanız, ▪ [DKP/JW 836: 11386-11388] Wenn ihr die Lehre in diesem Buch vernehmt und Glauben erweckt,
- (1834) [DKP/JW 754: 9937-9942] *[[anta ötrü vagişe urı az ulatı nizvanıların tarkarmış nirvan körklüg amrılmış 'äriğlig süzök köñül [öritgülük täg tözün yavaş äriğın tü[käl] bilgä t(ä)ñri burhanıg čankramit k[ı]lu yorımıñın kördi:]]* || Da sah der Jüngling Vāgīṣa, dass der voll]kommen] weise Gott Buddha die Umwandlung vollziehend wandelte, mit seinem edlen und sanften Gebaren, (er), der die Gier (Skt. *rāga*) und die anderem kleśas entfernt hatte, der die Schönheit des nirvāṇahatte, der einen beruhigten Charakter hatte, der (in den Herzen) Gläubigkeit [er]wecken musste. || Ondan sonra Vāgīṣa genç açgözlülükten başka tutkuları bitirmiş Nirvana görünüşlü rahatlamış tavırlı temiz gönül beslemiş gibi asil (ve) yavaş tavırlı tam bilge Tanrı Buda'yı dolaşarak yürüdüğünü gördü.

2.3.1.1.4. katıg ← köñül öritmek

Bu eşdizimsel grup, *katıg* ‘sert, haşın, katı’ kelimesiyle *köñül öritmek* ‘gönül beslemek’ eşdiziminin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 4 örnekte rastlanmıştır.

- (1835) [DKP/E 186: 3565-3567] *...katıg köñül öritip korkunçsuz ayınçsız köñülin sizlerni bile süñüşgeli kelyük m(e)n...* || ...Yüreğimi sağlamaştırıp, cesaretle sizinle savaşmaya geldim. ▪ [DKP/JW 686: 8737-8739] Ich bin gekommen, um mit euch ohne Furchtsamkeit zu kämpfen, da ich Entschlossenheit erweckt habe.
- (1836) [DKP/E 219: 4568-4572] *...ulug küçlüg katıg köñül öritip amrak isig özin titgeli idalagalı anuk bolup ümin aşınıp tag señirinte turup kut kolunu inçe tēp tēdi...* || ...Yüce, güçlü, sağlam gönül besleyip sevimli canını terk etmek için hazır olup, alt giyisisini giyinip, dağın eteğinde durup, dua ederek şöyle dedi: ▪ [DKP/JW 802: 10790-10794] Er erweckte sehr mächtige Entschlossenheit, war bereit, sein geliebtes Leben aufzugeben, zog seine Unterleidung an, (indem er

sein Gewand ablegte,) stellte sich an die Bergklippe und sprach gelobend Folgendes.

- (1837) [DKP/JW 714: 9309-9311] *bo muntag sakınp bodi[s(a)t(a)v] uguşlug tavişgan katıg köñülin isig özin titgäli **katıg kınıg köñül örit[di:]*** || indem er solches überlegte, erweckte der aus dem Bodhi[sattva]-Geschlecht stammende Hase Entschlossenheit, mit Entschlossenheit sein Leben aufzugeben. || Bunun gibi şeyleri düşünüp Bodhisattva soyundan gelen tavşan sert gönlüyle canını terk ederek sert gönül besledi.
- (1838) [DKP/JW 714: 9315-9320] *anıñ arasınıt bodis(a)t(a)v uguşlug t[aviş]gannıñ **katıg köñül öritmişñä** i[nčä] [k](a)ltı türk yigit kunçuylar sävär b[ägdin] [ad]rılıp näčük titräyür bazar ärsär: [ančulayu] ymä bo yetinčsiz yetiz yagız yer t(ä)[ñri] [a]ltı törlüg ugrın täprädi kam[şadı:]* || Alsbald erbebt die unerrichbar breite Erd-G[offheit] auf [s]echsgfache Weise darüber, dass der aus dem Bodhisattva-Geschlecht stammende H[as]e Entschlossenheit erweckt hatte, wie in der Blüte der Jugend befindliche Damen (beben), wenn sie [von] ihrem geliebten E[hemann get]rennt werden. || O arada Bodhisattva soyundan gelen tavşanın sert gönül beslediğine şöyle ki Türk yigit prensesler sevimli beyden ayrılıp nasıl titrerse bu şekilde yine bu sonsuz yüksek yeryüzü Tanrı altı türlü zamanı titredi.

2.3.1.1.5. övke ← köñül öritmek

Bu eşdizimsel grup, *övke* ‘öfke, hiddet’ kelimesiyle *köñül öritmek* ‘gönül beslemek’ eşdiziminin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 3 örnekte rastlanmıştır.

- (1839) [DKP/E 160: 2805-2809] *...togm[ışı]mdın berü alku tnl(ı)glarka isig amrak sakınçlıg uzun turkaru **övke köñül öritmeyük** tnl(ı)g [m(e)n] erür m(e)n...* || ...Doğduğumdan beri bütün canlılara hoş ve temiz düşünceli (davranan), hiçbir zaman (onlara karşı) öfkelenmeyen birisiyimdir. ▪ [DKP/JW 592: 7163-7167] Ich, bin ein Wesen, das seit meiner Geburt (nur) liebevolle Gedanken allen Lebewesen gegenüber hatte; niemals habe ich Zorn entstehen lassen.
- (1840) [DKP/STF 152: 1267-1268] *anıñ amtı **övkä köñül öritmiş-ning** ayıy qilinçin* || Поэтому (от)ныне дурное деяние - проявление чувства гнева ... || Bu nedenle artık kötü bir eylem, öfke arzusunun tezahürüdür... ▪ [DKP/JW 736:

9637-9638] Deshalb [ist] das Vergehen (Akk.), dass man Zorn (Skt. *vyāpāda*) erweckt hat, [...].

- (1841) [DKP/JW 728: 9522-9523] *mañ[a ö/vk[ä köñül] öritdiñ*: || Du hast [in Bezug auf] mich [Z]or[n] (Skt. *vyāpāda*) entstehen lassen. || Bana (karşı) öfke gönül besledin.

2.3.1.2. [---] ← köñül öritmek → [---]

Eşdizimsel grup oluşturmayan 9 örnek tespit edilmiştir.

- (1842) [DKP/E 164: 2915-2918] *...irig sarsıg savlıg luular bir ikintike küvenç köñül öritip ertingü katıg ünin et(i)neyürler...* || ...kötü kaba sözlü ejderhalar karşılıklı mağrurluk besleyip son derece sert sesleriyle kükrerler. ▪ [DKP/JW 608: 7447-7450] Die *nāgas*, die grobe und unflätige Worte (Skt. *pāruşyavāda*), gebrauchten, brachten in Bezug aufeinander Hochmut hervor und brüllten mit sehr lauter Stimme.
- (1843) [DKP/E 199: 3970-3973] *birök puranida ulatı kolti sanınça tirtilar birle yğıltular erti erser adın tnl(ı)gıg arhant kutıña köñül örütürgeli umagaylar erti* || *Purāṇā* ve pek çok aykırı hoca bir araya geldiklerinde, başka bir canlıyı arhant kutsallığına yükseltmek istemeyeceklerdi. ▪ [DKP/JW 758: 1013-1016] Wenn *Pūraṇa* (Kāśyapa) und andere nach koṭis zählende Häretiker sich versammelt hätten, hätten sie es nicht vermocht, in Bezug auf ein anderes Wesen eine Gesinnung (im Hinblick) auf die Arhatschaft zu erwecken?
- (1844) [DKP/E 201: 4037-4040] *...anın kim kértgünçlüg köni körümlüg tnl(ı)glar erser namo but sözlemekde ulug agar ayag köñül öritmiş k(e)rgek...* || ...Bundan dolayıdır ki inançlı (ve) temiz kanaatli canlılar ise “Buda’ya hürmetler olsun.” denmesinde yüce (bir) saygı beslemiş olmalılar. ▪ [DKP/JW 766: 10163-10166] Was deshalb irgendwelche Wesen anbetrifft, die gläubig sind und die rechte Ansicht (Skt. *samyagdrşti*) haben, die müssen im Aussprechen (der Formel), Verehrung dem Buddha‘ sehr tiefe Verehrung erwecken.
- (1845) [DKP/E 166: 2970-2971] *...anta ötrü élig begniñ bo m[ontag] köñül öritmişine* || ...Ondan sonra hükümdârın bu şekilde karar vermesine... ▪ [DKP/JW 600: 7317-7318] Weil der König eine s[olche] Gesinnung hervorgebracht hatte,

- (1846) [DKP/STF 42: 94-96] *bu aning tūši ol: bu öpkä üz buz [kö]ngül öritmäklig ayıy qilinč ol: // Это - греховное деяние, состоящее в распространении клеветы (злословии), и это - его следствие. // Bu, iftirayı yaumaktan ibaret bir günahdır ve bu onun sonucudur. ▪ [DKP/JW 318: 2127-2129] Dies ist das Vergehen des Erweckens von Zorn und Hass.*
- (1847) [DKP/JW 648: 8069-8071] [*] bilip ök tınl(ı)glarka [] köñül öritip asıg tus[u] [yer]tinčü [] // [...] nur erkennend den Wesen [...] eine Gesinnung erweckend [...] Nutzen [...] We]lt [...]. // ...bilip canlılara... gönül besleyip fayda dünya....*
- (1848) [DKP/JW 656: 8202-8203] *nägülük anıy ädgüsiñä az köñül öritirlär ärki: // Weshalb erwecken wohl (einige) Neid (Skt. abhidhyā) in Bezug auf dessen Vorzüge? // Niçin onun iyiliğine hırslı (bir) gönül beslerler acaba?*
- (1849) [DKP/JW 254: 924-929] *ötrü ol suparage bodis(a)t(a)v bo ok tıltagın taloy ügüzkä kirip čintamani ärdini üntürgü ugrınta köñ[ül] öritip: ol köñülintäki savlarıg. s[a]r[ı]tlar oğlanıña aç a yada birlä bargalı k[o]đuru sözlädi [] // Aus eben diesem Grunde fasste da jener Bodhisattva Supāraga den Entsch[luss], sich aufs Meer zu begeben, um (von dort) den cintāmaṇi-Edelstein heraufzubringen, und teilte jene Dinge, die er im Geist bewegte, ausführlich den Kauf]mannssöhnen ganz entschlossen zum Aufbruch, mit. // Sonra o Supāraga Bodhisattva bu sebeple okyanusa kirip cintāmaṇi mücevherini çıkarma sebebinden dolayı gönül besleyip o gönlündeki sözleri yolcular oğlanına açıklarak beraber varmak (için) tamamıyla söyledi.*
- (1850) [DKP/JW 384: 3227-3228] [*] bökünüp amranmak nizvanika [köñ]ül öritürlär: // [...] sich konzentrierend in Bezug auf den kleśa Lüsternheit (Skt. rāga) [...] erwecken sie eine [... Ges]innung. //düşünüp sevgiye... gönül beslerler.*

2.3.2. buşı bərmek ‘sadaka vermek’

Buşı bərmek eşdizimine 39 örnekte rastlanmıştır. Bu eşdizimin (1864) numaralı maddesinde *titip idalap* kelime grubu eşdizimin arasına girmiştir.

2.3.2.1. buşı bərmek Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Grupları

Buşı bərmek eşdiziminin *esirkençsiz köñülin* ← *buşı bərmek* ve *isig öz* ← *buşı bərmek* olmak üzere ön yönelimli 2 eşdizimsel grup tespit edilmiştir.

[---]	← esirkeñsiz köñül	← <i>buşı bèrmek</i>
	← işig öz	

Tablo 2.67. *buşı bèrmek* Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler

2.3.2.1.1. esirkeñsiz köñülin ← buşı bèrmek

Bu eşdizimsel grup, *esirkeñsiz köñül* ‘cömert eli açık gönül’ eşdizimiyle *buşı bèrmek* ‘sadaka vermek’ eşdiziminin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 6 örnekte rastlanmıştır.

- (1851) [DKP/E 143: 2304-2307] *bo montag kut kolunu [t]üketip altı tümen yinçge kırkınların bramanlarka esirkeñsiz köñülin buşı bèrti* || (Hükümdâr), bu şekilde dua etti. (Duasını) bitirip altmış bin ince, zarif cariyeyi brahmanlara cömertçe sadaka (olarak) verdi. ▪ [DKP/JW 530: 5855-5858] Nachdem er endgültig solches gelobt hatte, gab er seine 60.000 Haremsdamen den Brahmanen ohne Reue als Almosen.
- (1852) [DKP/STF 106: 820-822] *amtî mn yüräkimin tartmış tæg sävâr oyulumîn äsirgänčsiz köngülin titip idalap buşı berür mn* || И теперь я с сердцем, лишенным сожаления отказываюсь (парн.) от моего сына, любимого столь [сильно], будто вырывают мое сердце, и приношу его в жертву. || Ve şimdi ben pişmanlıktan yoksun bir yürekle, kalbimi söküyorlarmış gibi, [kuvvetle] sevdiğim oğlumdan vazgeçiyorum ve onu kurban olarak sunuyorum. ▪ [DKP/JW 534: 5931-5934] Ohne Reue gebe ich jetzt meinen geliebten Sohn fort- (auch wenn) es so ist, als hätte man mein Herz herausgerissen – und spende (ihn) als Almosen.
- (1853) [DKP/STF 112: 892-894] *anı üçün söz-läyür-mn [äs]irgänčsiz köngülin [buşı] bergil tep:* || Поэтому я говорю тебе, раздавай пожертвования с сердцем, лишенным сожаления. || Bu yüzden sana söylüyorum, pişmanlıktan uzak bir kalple bağış yap. ▪ [DKP/JW 538: 6022-6024] Deshalb verkünde ich: Gib Almosen ohne Geiz!
- (1854) [DKP/STF 124: 1004-1006] *[ant]a ötrü xaričantri elig bæg [äsirgänčsiz] köngülin buşı bergäli uyra[tî ärüş üküš] braman-larqa [buşı bersär:]*⁷⁸ || После этого правитель Харичандра с сердцем, лишенным сожаления, вознамерился раздать пожертвования. Но увидел, что, ..., едва он отдавал

⁷⁸ Bu örnek, eşdizimsel grup oluşturmayan bölümde gösterilmiştir.

пожертвования сонму (парн.) || Bundan sonra, hükümdâr Hariçandra, pişmanlıktan yoksun bir kalple bağışları dağıtmaya karar verdi. Ama gördü ki, ..., ancak o, kalabalığa bağışta bulunmadı. ▪ [DKP/JW 524: 5731-5733] König Hariścandra wollte nun, ohne zu knausern, Almosen geben. [kleine Lücke]. Wenn er den zahlreichen Brahmanen Almosen spendete,

(1855) [DKP/JW 604: 7398-7410] *kayu m(ä)n öz [eligi]n iglig ärkä ätözüm[dä]ki ätimin äs/i/rk[änč]/siz köñülin buşı berdim:* || Insoweit ich dem kranken Mann [mi]t eigener [Hand] das an meinem Körper [befin]dliche Fleisch ohne Reue als Almosen gegeben habe, || Kendi elimle hasta adama vücudumdaki etimi cömert gönlümle sadaka (olarak) verdim.

(1856) [DKP/JW 526: 5743-5746] [*] [äsirkänčsiz] köñülin buşı [berü]r m(ä)n:* || [...ohne Knauserig]keit [geb]e ich Almosen. || ...cömert gönlümle sadaka veririm.

2.3.2.1.2. isig öz ← buşı bérme

Bu eşdizimsel grup, *isig öz* ‘sıcak can, hayat, yaşam’ eşdizimiyle *buşı bérme* ‘sadaka vermek’ eşdiziminin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 3 örnekte rastlanmıştır.

(1857) [DKP/E 69: 284-285] *bo adadın ozgurup [biz]iye isig öz buşı bérgil* || bu tehlikeden (bizi) kurtarıp bizim için (kendisi) canını kurban et. ▪ [DKP/JW 244: 764-765] rette (uns) [irg]endwie aus dieser Gefahr und gib für [u]ns (dein) Leben als Almosen hin.

(1858) [DKP/E 69: 308-311] *...ulug elig b[ege bēs] yüz sığınlarka isig öz buşı bérzün aşıñız içgünüz ediñiz tavarı[ñız e]gsüki yok bolarnı ölürmegüke ötleyü ötünür.* || Ey, yüce hükümdâr! Beş yüz geyiğe hayatlarımı sadaka (olarak) bağışlayın. Yiyecek ve içeceğiniz, malınız mülkünüz (her şeyiniz var hiçbir) eksikliğiniz yok. Bunları öldürmemenizi rica ve tavsiye ederim. ▪ [DKP/JW 244-246: 788-791] Gebt den [5]00 Maralen (ihr) Leben als Almosen. Ihr habt keinen Mangel an Speise, Trank und Besitz.

(1859) [DKP/JW 244: 763-765] *ol katıglangıl sığınlar bāgi-y-a [: nā]täg ärsär bo adadın ozgurup [b]iziñä isig öz buşı berg/i/l:* || Bemühe dich, o König der Marale, rette (uns) [irg]endwie aus dieser Gefahr und gib für [u]ns (dein)

Leben als Almosen hin. || (Ey), o çabalayan geyikler beyi ne şekildeyse bu tehlikeden kurtararak bize canını sadaka (olarak) ver.

2.3.2.2. [---] ← **buşu bérnek** → [---]

Eşdizimsel grup oluşturmayan 33 örnek tespit edilmiştir.

- (1860) [DKP/E 113: 1508-1512] ...*anta ötrü élig beg han eviñe b[ar]m[ı]şd[a] bēş y[üz] altun yartmak alıp süzük köñülün bramanka **buşu bérti**...* || ...Daha sonra hükümdâr, sarayına gidip, beşyüz altın para alıp temiz kalplilikle brahmana sadaka verdi. ▪ [DKP/JW 424: 3958-3960] Da betrat der König die königlichen Gemächer, nahm 500 Goldmünzen und gab sie (voller) Glauben dem Brahmanen als Almosen.
- (1861) [DKP/E 141: 2253-2256] ...*bo [köñülüm]eki küsüşümin burhan [kutı küsüşü kamag tnl(i)glarıg edgükerü [izlerni bramanlarka **buşu bérp**...* || ...Kendi isteğimle Buda (kutsallığına ulaşmak arzusuyla) tüm canlıların iyiliğini düşünerek (sizleri) Brahmanlara sadaka (olarak) verip... ▪ [DKP/JW 528: 5782-5785] In [diesem] meinem Wunsch, den ich in [meine]m Herzen (empfinde), (also) in meinem Wunsch nach der [Buddh]aschaft, indem ich die Lebewesen [zum Guten] bekehre, werde ich euch den Brahmanen als Almosen geben und [...].
- (1862) [DKP/E 141: 2270-2277] ...*sizler meniñ edgülig işimge basutçu boluñ[ar] anı için tözlerime burhan kutıñ[a] basutçu boluñlar tēp ötleýür [m(e)n] sizlerni **buşu bérür** m(e)n bo savag eşidip altı tümen...* || ...Sizler benim hayırlı işimde (bana) yardımcı olun. Onun için ey asillerim! Sizleri, Buda kutsallığına yardımcı olun diye öğütliyorum. Bu sadaka toplayan Brahmanlara (verecek) malım mülküm olmadığı için sizleri sadaka olarak veriyorum. ▪ [DKP/JW 530: 5835-5842] Und ihr sollt die Assistenten für dieses für dieses mein Heilwerk sein! Deshalb, meine Edlen, seid Assistenten für (meine) Buddhaschaft!, so flehe ich euch an. Weil ich keinen Besitz (mehr) habe, den ich diesen Brahman[en], die (hier) Bittsteller (sind), geben könnte, des[halb] gebe ich euch als Almosen. Nachdem sie diese Worte vernommen hatten, [...] die 60.000 [Haremsdamen...] [vermutlich eine kleine Lücke]
- (1863) [DKP/E 158: 2758-2763] ...*anta ötrü m(a)hënd(a)rsenè [élig beg] bedük kañlılarta telim üküş aş içgü ed tavar erdiniler urturup kay beltir sayu éltip*

alkuka buşı bərip barçasın bərür [erti]... || ...Yine Hükümdâr Mahendrasena, büyük, yüksek arabalar yiyecek içecek, mal mülk (gibi) pek çok kıymetli eşyayı yükletip, herkesi meydana toplayıp (orada bulunan) herkese sadaka olarak (elindekilerin) hepsini verirdi. ▪ [DKP/JW 588: 7080-7084] Einst ließ König Mahendrasena zahlreiche Speisen, Güter und Juwelen auf große Wagen laden, führte sie an alle Straßen und Kreuzungen, gab allen (Bedürftigen) Almosen und gab all seine (Habe) weg.

- (1864) [DKP/E 158: 2763] ...**buşı bərü**... || ...sadaka verirken... ▪ [DKP/JW 588: 7085-7086] gerade Almosen verteilte,
- (1865) [DKP/E 160: 2812-2817] ...*amti muna m(e)n burhan kuti küşişin bo etöz[ü]min esirkençsiz köyülin titip ıdalap ol iglig erke buşı bərip igin togasın birtem kətəreyin tēp tēdi*... || ...Şimdi ben Buda kutsallığı temennisiyle bu bedenimi hiç pişmanlık duymadan terk edip o hasta adama (bedenimi) sadaka (olarak) verip hastalığını tamamen gidereyim dedi. ▪ [DKP/JW 592-594: 7170-7175] Wohlan, jetzt will ich im Wunsch nach der Buddhaschaft diesen meinen Körper ohne Bedauern hingeben, (ihn) jenem kranken Mann als Almosen darbringen und seine Krankheit vollkommen entfernen, sagte er.
- (1866) [DKP/STF 106: 827-831] *bu muntay qut qolunu tükädip oylı vipulaçantri teginig braman-larqa buşı berip ad{ı}ılmaqlıy ämgäkin qoşşap barip yölängüsingä [tayanip] olurti* || Когда он подобным образом завершил свое молитвенное пожелание благодати и отдал брахманам своего сына Випулачандру в качестве жертвы, из-за страданий от разлучения им овладела слабость и он присел, присловившись к спинке сидения. || О, benzer şekilde, dua içeren lütuf dileğini tamamladığında ve oğlu Vipulaçandra'yı Brahmanlara kurban olarak sunduğunda, ayrılık acısı nedeniyle, zayıflık onu ele geçirdi ve koltuğun arkasına yaslanarak oturdu. ▪ [DKP/JW 534: 5939-5943] Nachdem er solches gelobt hatte, gab er seinen Sohn, den Prinzen Viplacandra, den Brahmanen als Almosen und wegen des Trennungsschmerzes war er vollkommen geschwächt und setzte sich hin, sich auf seine lehne [stützend].
- (1867) [DKP/STF 108: 840-842] *qanča bardı säning burxan qütü-liy ädgü saqinçing: kim-ni üçün meni muntay-y ämgätgäli buşı berting: yarliqançuçi köngülüng qanta yitlinip bardı ärki:* || Куда делись твои благие помыслы, [устремленные] к благодати будды? Куда исчезло твое сострадательное

сердце? Разве не возникает в тебе чувство сострадания из-за того, что я испытываю такие горькие мучения, подобные адским?” || Senin, Buda'nın lütfuna yönelik [arzulayan] iyi düşüncelerin nereye gitti? Senin merhametli kalbin nereye kayboldu? Cehennem gibi çok acı bir azap yaşıyorum diye senin içinde bir şefkat duygusu oluşmuyor mu? ▪ [DKP/JW 534: 5952-5955] Wohin ist (nur) dein buddhaschaftliches Wohlwollen (Skt. *maitrī*) gegangen? Um wessen willen hast du mich als Almosen (weg)gegeben, um (mich) so zu quälen? Wohin ist denn bloß dein Mitleid (Skt. *karuṇā*) gänzlich verschwunden?

- (1868) [DKP/STF 112: 888-889] **buši bergü-kä ariti tūdilip turma:** || Если тебе необходима истинная (парн.) благодать будды, ты ничуть не воздерживайся от того, чтобы приносить пожертвования. || Eğer Buda'nın gerçek lütfuna ihtiyacın varsa, hiçbir şekilde bağışta bulunmaktan sakınma. ▪ [DKP/JW 538: 6017-6019] O großer König, wenn du wahrhaftig die Buddhaschaft begehrt, dann zögere keineswegs mit dem Almosengeben.
- (1869) [DKP/STF 112: 891-892] **buši bermäk-tä adin burxan qūtinga basutči boltači kim ärsär yoq:** || У тебя нет иной опоры в деле обретения благодати будды кроме раздачи пожертвований. || Senin, Buda'nın lütfunu kazanma işinde bağış dağıtmaktan (yapmaktan) başka bir desteğin yok. ▪ [DKP/JW 538: 6021-6022] Zahlreiche um Almosen bettelnde Brahmanen sind gekommen und strecken gerade ihre Hände in Hoffnung auf dich aus.
- (1870) [DKP/STF 118: 938] */// q işingä buši berm[äk] ///* || ... в приношении жертвы ... (...kurban sunarken...) ▪ [DKP/JW 518: 5623] ...das Spende[n]n Almosen für das Werk von [...];
- (1871) [DKP/STF 122: 980-983] **buši bergäy-mn: elig bāgdin bu muntay [s]aviy ögr[ünč]lüg sävinčlig köngülin [bra]man-lar elig bāg ävintin önüp bardī** || “я буду раздавать пожертвования.” Услышав эти слова от правителя, брахманы с радостью (парн.) в сердце покинули дом правителя. || “Bağışları dağıtacağım.” Hükümdârdan bu sözleri duyan Brahmanlar, yüreklerinde bir sevinçle hükümdârın evini terk ettiler. ▪ [DKP/JW 522: 5693-5697] Herzenslust Almosen geben. Nachdem sie vom König solche Worte vernommen hatten, traten die Brahmanen mit freudigem Herzen aus dem Haus des Königs.

- (1872) [DKP/STF 122: 985-988] [töz]ün qanglarım buyruq-lar[im] // yayışliq orun yaratip **buşi bergäli** uyrayuq –mn: || “Мои благородные отцы и советники, я намерен соорудить место для пожертвования и принести жертву.” || Benim asil babalarım ve danışmanlarım, bağış için ve kurban sunmak için bir yer inşa etmek niyetindeyim. ▪ [DKP/JW 522: 5699-5701] Meine edlen Väter, [meine] Minist[er], ich habe [geplan]t, dass ein [Op]feraltar errichtet werde und (ich) Almosen spende.
- (1873) [DKP/STF 124: 1004-1006] [ant]a ötrü xariçantri elig bæg [äsirgänçsiz] köngülin buşi bergäli⁷⁹ uyra[tü ärüş üküş] braman-larqa [**buşi bersär:**]⁸⁰ || После этого правитель Харичандра с сердцем, лишенным сожаления, вознамерился раздать пожертвования. Но увидел, что, ..., едва он отдавал пожертвования сонму (парн.) || Bundan sonra, hükümdâr Hariçandra, pişmanlıktan yoksun bir kalple bağışları dağıtmaya karar verdi. Ama gördü ki, ..., ancak o, kalabalığa bağışta bulunmadı. ▪ [DKP/JW 524: 5731-5733] König Hariścandra wollte nun, ohne zu knausern, Almosen geben. [kleine Lücke]. Wenn er den zahlreichen Brahmanen Almosen spendete,
- (1874) [DKP/STF 154: 1296-1297] buşiçi qoltyuçi-larqa [äsirgänçsiz] köngülin **buşi berür ärti** || без сожаления в душе раздавала пожертвования ... || ruhunda pişmanlık duymadan bağışları dağıttı... ▪ [DKP/JW 782: 10491-10492] Sie pflegte [...] den Bettlern ohne [Knauserig]keit Almosen zu spenden.
- (1875) [DKP/STF 156: 1308-1309] bodıstv-lar-niing köngüli **buşi berip ariti qanmaz:** || Сердце бодхисаттв не удовлетворяется [лишь] тем, чтобы раздавать пожертвования. || Bodhisattvaların kalbi [yalnızca] bağışları dağıtmakla yetinmez (sadece bağış dağıtmaktan memnun olmazlar.) ▪ DKP/JW 784: 10503-10504] Der Herz der Bodhisattvas sind unersättlich im Almosengeben.
- (1876) [DKP/STF 202: 1772-1774] ol ätig [kälürüp bursa]g qıvray-qa **buşi [berdi]** /// || Это мясо они [принесли] в качестве пожертвования общине ... || Bu eti topluma (cemaate) bağış olarak getirdiler. ▪ [DKP/JW 824: 11220-11222] [Sie brachten] jenes Fleisch herbei und gaben es] der Gemeinde als Almosen.
- (1877) [DKP/JW 424: 3958-3960] anta ötrü elig bæg han äviñ[ä] kirmiştä beş yüz altun yartmak alıp süzök köñülin bramanka **buşi berdi:** || Da betrat der König die königlichen Gemächer, nahm 500 Goldmünzen und gab sie (voller)

⁷⁹ Esirkeñsiz köñülin buşi birmek bölümünde gösterilmiştir.

⁸⁰ Bu örnek, eşdizimsel grup oluşturmayan bölümde gösterilmiştir.

- Glauben dem Brahmanen als Almosen. || Ondan sonra hükümdâr evine girdiğinde 500 altın para alıp temiz gönlüyle Brahman'a sadaka verdi.
- (1878) [DKP/JW 522: 5673-5674] *köñül eyin buşı berip tsuylug yerinč tın(ı)glarnıñ umuğı inağı bolzun:* || (Der Herr) soll nach Herzenslust Almosen spenden und eine Hoffnung und Zuflucht der sündigen un delenden Lebewesen sein. || Gönlüne göre sadaka verip suçlu canlıların umudu olsun.
- (1879) [DKP/JW 524: 5707-5708] **buşı berip** /// [ädi t]avarı alkınp barsar || Wenn (der König) Almosen gibt [...] und sein Besitzt[] gänzlich aufgebraucht sein sollte, [...] || ...sadaka verip... malı mülkü tükense...
- (1880) [DKP/JW 526: 5750-5754] *b[[o munt]]ag ärdn[i]lärin buşı bergäli tükätip: yinä ök törtän sıñardın bälgürtmä bramanlar kälip elig bägig avlap ämgäklig savlar sözläyü buşı kolu turdılar:* || Indem er seine d[[erartigen]] Juwel[en] endgültig ausgeteilt hatte, kamen wiederum aus den vier Himmelsrichtungen illusionäre Brahmanen herbei, umdrängten den König und indem sie leidvolle Reden sprachen, standen sie Almosen erbittend da. || Bunun gibi cevherlerini sadaka (olarak) verip tüketerek yine tört taraftan ortaya çıkan Brahmanlar gelip hükümdârı sıkıştırıp sıkıntılı sözler söyleyerek sadaka isteyip durdular.
- (1881) [DKP/JW 532: 5895] **buşı berdi:** || [...] gab er als Almosen. || ...sadaka (olarak) verdi.
- (1882) [DKP/JW 532: 5904] *[a]mtı buşı ber[ür]* || [J]etzt ge[be ich] Almosen. || Şimdi sadaka veriyorum.
- (1883) [DKP/JW 534: 5928-5931] *anta ötrü h(a)riçandr[e] [elig b]äg ogulu vipulaçandre tegin [] [bramanlarka] buşı bergäli anunup kut [kolunu] [inčä tep te]di:* || Da machte sich der [Kön]ig[] Hariścandra bereit, [sogar] seinen Sohn, den Prinzen Vipulacandra, [... den Brahmanen] als Almosen wegzugeben und [spra]ch ge[lebend] folgendermaßen: || Ondan sonra Hariścandra hükümdâr oğlu Vipulacandra prensi... Brahmanlara sadaka verip yetiştirerek dua edip şöyle dedi:
- (1884) [DKP/JW 538: 6042-6043] *[n]ägü ärsär maña [] buşı bergil:* || Gib mir irgendetwas [...] als Almosen! || ...ne varsa bana... sadaka ver!
- (1885) [DKP/JW 540: 6046-6047] *muna amtı öz ätöz[ümi]n yilinmäk[siz yapş]ınmaksız köñülin buşı [berür m(ä)n:]* || Schau, [ich gebe] jetzt meinen eigenen Körper als Almosen ohne Anhaften. || İşte şimdi kendi vücudumu bağlanmamış gönlümle sadaka (olarak) veriyorum.

- (1886) [DKP/JW 662: 8321-8323] *ol sartbaw yüz [] yartmakka satıglıg ärdi[ni] alıp buşı b[erdi:]* || Jener Karawanenführer (Skt. *sārthavāha*) nahm Juwelen, die einen Wert von 100[...] Münzen hatten, und g[ab] sie als Almosen. || O kervan (lideri) 100 paraya değerli mücevheri alıp sadaka (olarak) verdi.
- (1887) [DKP/JW 662: 8323-8324] *satıgçılar ymä kâ[z]igçä bursa[ηka buş]ı berdilər:* || Auch die [...] Kaufleute gaben [der] Gemein[de der] Rei[he] nach [Almos]en. || Satıcılar yine sıra (hâlindeki) cemaate sadaka verdiler.
- (1888) [DKP/JW 780: 10444-10446] *bo ok tüşlög yemi[şlig] /// ol ädgülüg kutlug tnl(i)[g] [] beçinlärkä buşı [berdi:]* || Eben dieser [...] mit Früchten und Obst [...] jenes tugendhafte und charismatische Wese[n...] hat den Affen [seinen Körper] als Almosen dargebracht. || Bu o verimli meyve bahçesi... o iyi, kutlu canlı... maymunlara sadaka verdi.
- (1889) [DKP/JW 796: 10687-10688] *[kim]niñ meni üzä [y(a)rlıkançüci köñülü tursar [ol mañ]a [a]ş buşı berür:* || Bei [wem Mi]tl[e]id (Skt. *karuṇā*) in Bezug auf mich entsteht, [der gibt [mi]r [Sp]eise als Almosen. || Kimin bana şafkatli gönü beslense o bana yemek sadakası veriri.
- (1890) [DKP/JW 890: 12409-12410] *[] buşı berg/äli...]* || [...] Zuflucht [...], u[m] Almosen zu geben, || ...sadaka vermek için...
- (1891) [DKP/JW 518: 5627] *kälip bizni barça buşı berg/äy:]* || [...] kommt und er w[ird] uns [...] als Almosen geben. || ...gelip bize eksiksiz sadaka verecek.
- (1892) [DKP/JW 526: 5757-5759] *kañlarım buyru[kla]r-a tutyaksız köñülin buşı bergülük tavarıñazlar bar ärsär t(ä)rkin maña kälürünlär:* || Meine Väter, (ihr) Minister, falls ihr (noch) Besitztümer haben solltet, die als Almosen gespannt werden können, bringt mir (dies alles) schnell mit einer (an den Reichtümern) nicht anhaften Einstellung herbei! || (Ey) atalarım, emirlere uymayan gönülle sadaka vermek (için) mallarınız varsa hemen bana getirsinler.

2.3.3. **kutın bulmak** ‘veliliğe ulaşmak’

Kutın bulmak eşdizimine 29 örnekte rastlanmıştır. Bu eşdizimin (1928) numaralı maddesinde *tüzü köni* kelime grubu eşdizimin arasına girmiştir.

2.3.3.1. kutın bulmak Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Grupları

Kutın bulmak eşdiziminin *burhan* ← *kutın bulmak* ve *tözkerinçsiz* ← *burhan* ← *kutın bulmak* olmak üzere ön yönelimli 2 eşdizimsel grubu tespit edilmiştir.

[---]		← burhan	← <i>kutın</i>
[---]	← tözkerinçsiz		<i>bulmak</i>

Tablo 2.68. *kutın bulmak* Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler

2.3.3.1.1. burhan ← kutın bulmak

Bu eşdizimsel grup, *burhan* ‘buda’ kelimesiyle *kutın bulmak* ‘veliliğe ulaşmak’ eşdiziminin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 18 örnekte rastlanmıştır.

- (1893) [DKP/E 118: 1669-1670] ...*ikinti ajunta burhan kutın bultaçı bodis(a)t(a)vniş küçi tetir...* || ...ikinci varlıkta Buda kutsallığını bulacak (olan) Bodhisattva gücüdür. ▪ [DKP/JW 432: 4114-4115] die Kraft eines Bodhisattvas, der in der kommenden Existenz die Buddhaschaft erwirbt.
- (1894) [DKP/E 118: 1672-1673] ...*tümen kolti burhan kutın bultaçı bodis(a)t(a)vniş küçleri tertilser...* || ...Buda kutsallığını bulacak (olan) on binlerce Bodhisattva’nın güçleri bir araya getirilse... ▪ [DKP/JW 432: 4116-4118] erst wenn sich die Kräfte von zehntausend koşis von Bodhisattvas, die in der nächsten Existenzform die Buddaschaft erlangen,
- (1895) [DKP/E 118: 1674-1676] ...*bir közünür ajunta burhan kutın bultaçı bodis(a)t(a)vniş küçin bilm[iş] k(e)rgek...* || ...şimdiki varlıkta Buda saadetini bulacak Bodhisattva’nın gücüne (eşit olduğunu) bilmek gerek. ▪ [DKP/JW 432: 4119-4121] der Kraft eines Bodhisattvas (entspricht), der in der gegenwärtigen Existenz die Buddhaschaft erlangt.
- (1896) [DKP/E 121: 1755-1756] ...*bo buyanım küçinte burhan [kutın] bulayım...* || ...Bu sevabım sayesinde Buda kutsallığını bulayım. ▪ [DKP/JW 436: 4213-4214] Möge ich kraft dieses meines Verdienstes die Buddha[schaft] erlangen!
- (1897) [DKP/E 129: 1969-1975] ...*kop türlüg ugrın saña ögrünçlüg sevinçlig erür m(e)n.. bo montag alp kılğuluk iş ilemişine seziksiz odgurak burhan kutın bulgay s(e)n...* || ...Pek çok sebepten dolayı senin için mutlu ve sevinçliyim. Böylesi yapılması zor işleri başarmış olduğunda şüphesiz Buda saadeti

bulacaksın. ▪ [DKP/JW 554: 6360-6362] Da du diese derartig schwierig zu vollbringende Tat bewerkstelligt hast, wirst du ohne Zweifel sicherlich die Buddhaschaft erlangen.

- (1898) [DKP/E 142: 2301] ...**burhan kutin bulup** kor... || ...Buda kutsallığını bulup zarar... ▪ [DKP/JW 530: 5850-5852] die Buddhaschaft, erlangen, [...]
- (1899) [DKP/E 191: 3745-3749] ...*tözünüme bo elig begniñ öñreki savların bo b(a)drak(a)lpdaki beş yüz bodis(a)t(a)vlar barça montada öñre burhan kutin bulup sansartın ozguçıları er[ti]...* || ...Niçin dersin, bu hükümdârın önceki sözlerini düşün ey asilim! Bu *bhadkaralpa* içindeki beş yüz bodhisattvaların hepsi bundan önce Buda saadetini bulup *Samsāra*'dan kurtulmuş olanlardı. ▪ [DKP/JW 670: 8940-8943] Bedenke, mein Edler, durch die früheren Worte dieses Königs hätten die 500 Bodhisattvas in diesem Bhadrakalpa allesamt schon vorher die Buddhaschaft erlangt und wären dem *smsāra* entkommen.
- (1900) [DKP/E 191: 3750-3753] ...*kentü öziniñ katıglamakıña köñülin yürekin v(a)jir teg kılıp alku bizni barça utup yeğedip biznide öñre burhan kutin bultaçı boltı...* || ...Kendisinin gayret etmesinden dolayı kalbi elmas gibi sertleşip hepimizi tamamen mağlup edip bizden önce Buda saadetini bulacak oldu. ▪ [DKP/JW 694: 8944-8947] Da er sich selbst angestrengt hat, hätte er sein Herz gleichsam zu einem vajra gemacht, uns alle insgesamt besiegt und vor und die Buddhaschaft erlangt.
- (1901) [DKP/STF 146: 1221-1224] *maytre-ta ulatı bu bdraklp-taği tört yüz toquz o[n] [a]lti bodistv-lar barça burxan qütin [bulıyuluqin] qutrulyulug-in ariti söz-lämáz-lär* || “Майтрея и прочие четыреста девяносто шесть бодхисаттв этой *bhadra kalpa* все они ничего не говорят об обретении благодати Будды и об освобождении” || “Maitreya ve bu *bhadra-kalpa*'nın diğer dört yüz doksan altı bodhisattva'sı, bunların hepsi Buda'nın lütfunu kazanmak ve kurtuluş hakkında hiçbir şey söylemezler...” ▪ [DKP/JW 668: 8409-8413] [Der Buddha sagte:], Er wird die sechs pāramitās wie Geben (Skt. *dana*), Sittlichkeit (Skt. *śīla*) etc. [...] in drei asaṃkhyeyas erfüllen, die unergründliche Buddhaschaft erlangen und Lebewe[sen], die nach asaṃkhyeyas und nayutas zählen, ins nirvāṇā-Land führen.
- (1902) [DKP/STF 182: 1574-1575] // *[qıl]miş buy{a}nim: küçintä o[d]y[u]raq /burxan qütin/ bulayin* // || и в силу [этого] моего доброго деяния пусть я непременно обрету благодать будды. || ve [bu] iyi eylemim sayesinde,

kesinlikle Buda'nın lütfunu elde edeyim. ▪ [DKP/JW 720: 9424-9425] Kraft meines Verdienstes, das ich [vollbracht] habe, möcht ich si[c]h[e]r [die Buddhaschaft erlangen].

- (1903) [DKP/JW 334: 2365-2366] *amti ymä burhan kutın bulmuş ärip: ymä kšanti kalur m(ä)n:* || Obwohl ich jetzt die Buddhaschaft erlangt habe, vollziehe ich trotzdem (noch) das Sündenbekenntnis. || Şimdi Buda saadetini bulup yine tövbe ederim.
- (1904) [DKP/JW 366: 2918-2920] [] [a]lp bulguluk **bur/ha/n** [kutın bulayı]n: || [Der Bodhisattva-Elefant sagte:], [...] die [sc]hwer zu erlangende Bu[dd]a[schaft will ich erlangen]. || ...zor bulunan Buda saadetini bulayım.
- (1905) [DKP/JW 400: 3549-3551] *asankelig yolta yoriyur ärkän [t]ö[zün] bodis(a)v(a)tlar yalñoklarnıñ aźun[ınta uzun] yaşta burhan kutın bulgalı ü[çün]* || U[m] die Buddhaschaft nach einem [langen] Leben in der Menschen-Existenzform zu erlangen, haben die [e]d[le]n Bodhisattvas, als sie auf dem asaṃkhyeyas währenden Weg wandelten, [...] || Sayısız yolda yürürken asil Bodhisattvalar insanların aleminde uzun yaşta Buda saadetini bulmak için...
- (1906) [DKP/JW 718: 9405-9407] *keçmätin ar[a] bo yertinçü yer su[a]d[a]kı tnl(i)glarnıñ [] burhan kutın bulgalı s[akınyu]k s[iz:]* || D[u] has[t b[eschlossen,] in Bäl[de] die Buddhaschaft zu erwerben [zum Wohle] aller Wesen in dieser Welt. || Hemen bu dünyadaki canlıların... Buda saadetini bulmayı düşündünüz.
- (1907) [DKP/JW 722: 9428-9430] *anın ädgülüğ bodis(a)v(a)t [muntag] açığ ämgäk ämgänip näčädä burhan [kutın bult]ı* || Aus diesem Grund hat der Bodhisattva [derartige] bittere Leiden erduldet und irgendwann die Buddha[schaft erlangt]. || O nedenle Bodhisattva bu kadar acılara katlanıp sonunda Buda saadetini buldu.
- (1908) [DKP/JW 788: 10573-10575] [**burhan**] kutın [**bulma**]gay m(ä)n: [isig] özümi[n] [] || Wenn ich es nicht schafe, [...] will ich die [Buddha]schaft [nicht erlangen]! [...Mein Le]ben [...] meine (Akk.) [...]. || Buda saadetini bulamayacağım. Hayatımın...
- (1909) [DKP/JW 602: 7347-7352] *bo buyan küçintä [keçmädin] ara burhan kutın bulup [alku] tnl(i)glarnıñ nizvanilig k[ir]lärin kalısız tarkarayın ketäräyin [te]p tedi:* || [...] wenn ich in [...] die Frucht deşsen [...h]abe, will ich Kraft dieses Verdienstes (Skt. *puṇya*) [in Bäl]de die Buddhaschaft erlangen und den

kleśa-S[chmutz aller] Lebewesen restlos entfernen, sagte er. || Bu sevap sayesinde hemen Buda saadetini bulup bütün canlıların ihtiraslı kirlerini tamamen bitireyim, gidereyim dedi.

- (1910) [DKP/JW 608: 7437-7441] [*] yertinčüdäki tnl(i)glar] muñ[a]dguluk tañ[laguluk] [o]l ädgülüg iş iş[lämišin] ogšatı ärmöz mü burhan [kutın] bulmıšı: || Und ist es nicht angemessen, dass er (in einer folgenden Existenz) ie Buddha[schaft] erlangt hat, [indem] er [jen]es Heilwerk vollbracht [hat, das von] den Lebewe[sen], [welche] bewundert und besta{unt werden muss}? || ...dünyadaki canlılar hayrete düşmek. O iyi iş yapması benzemez mi? Buda saadetini bulması...*

2.3.3.1.2. tözkerinçsiz burhan ← kutın bulmak

Bu eşdizimsel grup, *tözkerinçsiz burhan* ‘derin Buda’ eşdizimiyle *kutın bulmak* ‘veliliğe ulaşmak’ eşdiziminin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 9 örnekte rastlanmıştır.

- (1911) [DKP/E 147: 2437-2440] ...*katıglanıp tözkerinçsiz b[urhan] kutın bulup bökünki künke tegi alku tnl(i)gka asıg tusu kılı y(a)rlıkar...* || ...uğraşıp derin Buda kutsallığını bulup bugüne kadar bütün canlılara fayda sağlar. ▪ [DKP/JW 562: 6520-6523] indem Ihr Euch so angestrengt und (schließlich) die unergründliche Buddhaschaft erlangt habt, geruht Ihr, stets bis auf den heutigen Tag allen Lebewesen Nutzen zu bereiten.
- (1912) [DKP/E 167: 2986-2988] ...*kēçmedin ara bo buyan edgü kılınç küçinte [tözkerinçsiz burhan] kutın bulgay s(e)n...* || ...Bu sevap (ve) iyi davranış sayesinde kısa sürede (derin Buda) mutluluğunu bulacaksınız. ▪ [DKP/JW 602: 7333-7335] In Bälde wirst du kraft dieses Verdienstes (Skt. *puṇya*) die unerfründliche Buddhaschaft erlangen.
- (1913) [DKP/STF 114: 907-910] *qāčan birök tüz-käriñsz burxan qütin bulsar-mn: bu munı täg yilinmäk yapšınmaq-lıy tor-ıngin tuz-aqin[gin] buğarlayu yüz-üp kämişgäy-mn* || “И если когда-либо я обрету неичерпаемую благодать будды, то я разорву, искромсаю, и отброшу удерживающие и опутывающие тебя сети и капканы.” || Ve eğer Buda’nın tükenmez lütfunu kazanırsam, o zaman seni tutan ve saran ağları ve tuzakları yırtacağım, parçalayacağım ve atacağım. ▪ [DKP/JW 536-538: 6001-6003] (Deshalb) gib

deine Haltung auf und sei für mein puṇya-Werk eine Helferin. Sobald ich die unergründliche Buddhaschaft erlangt habe,

- (1914) [DKP/STF 56: 260-262] /// *buyan kūcintā [tū]z-kārinčsiz yeg burxan qūtin bulṭi:* || и в силу этой добродетели обрел неисчерпаемую, прекрасную благодать Будды. || *ve bu erdem sayesinde Buda'nın tükenmez, güzel lütfunu kazandı.* ▪ [DKP/JW 438: 4245-4248] Kraft [ebe]n jenes Verdienstes hat er (schließlich in einer folgenden Existenz) die unergründliche und beste Buddhaschaft erlangt.
- (1915) [DKP/STF 146: 1210-1214] *üč asanki-ta buši čxšapt[ta ula]tī altī par[a]mit-lariy tušyrurup tüz-kārinčsiz burxan qūtin bulup: asanki nayut saninča tin[lɣ-lariy n]irvan-liy ulušqa uduz-up elt[gä]y:* || “... в течение трех нечислимых периодов (Skt. *tri-kalpa-asamkhyeya*) он будет совершать шесть добрых деяний (Skt. *sat-pāramitā*), раздавать пожертвования, исполнять обеты и прочее и, обрета неисчерпаемую благодать будды, приведет в страну нирваны неисчислимо множество (Skt. *asamkhyaya nayuta*) живых существ.” || “... hesaplanamayan üç dönem boyunca (tri-kalpa-asamkhyeya) o, altı iyi şeyi yapacak (sat-pāramitā), bağışları dağıtacak, adaklarını yerine getirecek, vb. ve Buda'nın tükenmez lütfunu kazanarak nirvana ülkesine canlıların sayısız çok şeyini (götürecektir) (asamkhyaya nayuta).” ▪ [DKP/JW 668: 8409-8413] [Der Buddha sagte:], Er wird die sechs pāramitās wie Geben (Skt. *dana*), Sittlichkeit (Skt. *śīla*) etc. [...] in drei asaṃkhyeyas erfüllen, die unergründliche Buddhaschaft erlangen und Lebewe[sen], die nach asaṃkhyeyas und nayutas zählen, ins nirvāṇa-Land führen.
- (1916) [DKP/JW 266: 1197-1203] *kačan m(ā)n [t]ü[z][gārin]čsiz tüzü köni burhan [küt]n bulsar m(ā)n ol ugurda [] inčä [bo]lmakl[(i)g bag tügün [] [nom]lug bulıtın buluñ [] enčgölüg nirvan māñi[sinā t]ägürgäy m(ā)n ((tep)):* || Wenn ich die un[e]r[gründlic]he und vollkomme Buddha[schaft] (Skt. *anuttarasamyaksambodhi*) erlangt habe, in dem Moment [werde ich...] so [...] den Knoten des [We]rdens [durchtrennen] und durch die [dh]rma-Wolke die Weltgegenden [...], und [alle zur] Freude des friedvollen *nirvāṇa* gelangen lassen. || Ne zaman derin ve eksiksiz Buda saadetini bulsam o yolda... şöyle... olmanın düğüm... öğretti bulutunun bulun.... huzurlu Nirvāṇa mutluluğuna ulaşacağım dedi.

- (1917) [DKP/JW 382: 3199-3201] *ođgurak bilgä biligin tüzkarinčsiz burhan kutın bultum:* || So sicher wie ich irgend mit dem Wissen die unwergleichliche Buddhaschaft erlangt habe! || Kesinlikle akıllı bilgiyle derin Buda saadetini buldum.
- (1918) [DKP/JW 598: 7293-7296] *bo ädgü kılınč küčintä seziksiz ođgurak yeg üstünki kamag tnl(i)glarnıñ [umugı inagı tüzgärinčsiz] burhan kutın bula[yın:]* || Kraft dieser guten Tat (Skt. *puṇya*) w[ill] ich unbedingt als beste und allerhöchste [Hoffnung und Zuflucht] aller Lebewesen – die [unergründliche] Buddhaschaft erlangen! || Bu iyi amel sayesinde şüphesiz iyi ve üstün, bütün canlıların umudu derin Buda saadetini bulayım.
- (1919) [DKP/JW 648: 8057-8061] *anı üçün bodis(a)t(a)vlar yüz k(a)lp üç asankeda alku tnl(i)glarıg y(a)rlıkančuçı k[öñü]ll[äri üzä] [] // tutup temin 'ök tüzgä[rinčsiz burhan] /ku]tın bulurlar:* || Aus diesem Grunde ergreifen die Bodhisattvas alle Lebewesen in 100 kalpas und drei asaṃkhyeyas [mit ihrem] Mitl[eid] (Skt. *karuṇā*) und erst dann erlangen sie die [un]ergrün[dliche] Buddhaschaft. || Bu nedenle, Bodhisattvalar 100 *kalpa* ve üç asaṃkhyeya'da bütün canlıları şefkatli gönülleri üzerine... tutup o zaman derin Buda saadetine bulurlar.

2.3.3.2. [---] ← **kutın bulmak** → [---]

Eşdizimsel grup oluşturmayan 2 örnek tespit edilmiştir.

- (1920) [DKP/JW 384: 3240-3242] *az övkä biligsiz biligdä ulatı nizvanıların üzmälöp arhant kutın bultılar:* || Nachdem sie die Befleckenden (Skt. *kleśa*) wie Gier (Skt. *rāga*), Zorn (Skt. *dveṣa*), Unwissenheit (Skt. *moha*) etc. herausgerissen hatten, erlagten die die Arhatschaft. || Açgözlülük, öfke, cehaletten başka tutkuları uzaklaştırmayıp Arhant saadetine buldular.
- (1921) [DKP/JW 334: 2357-2358] *alku nizvanıların tark[arıp] [arhantan]č kutın bultı:* || Sie entf[ernte] alle *kleśas* [...] und erlangte die [Arhant]ıschaft. || Tüm tutkuları uzaklaştırıp Arnat saadetini buldu.

2.3.4. **tamuda togmak** ‘cehennemde doğmak, cehenneme gitmek’

Tamuda togmak eşdizimine 29 örnekte rastlanmıştır. Bu eşdizimin (1937) ve (1955) numaralı maddelerinde *odgurak* ve (1938) numaralı maddesinde *yalınlıg* kelimesi eşdizimin arasına girmiştir.

2.3.4.1. **tamuda togmak Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Grupları**

Tamuda togmak eşdiziminin *séziksiz* ← *tamuda togmak* ve *örtlüg* ← *tamuda togmak* olmak üzere ön yönelimli 2 eşdizimsel grubu tespit edilmiştir.

[---]	← <i>séziksiz</i>	← <i>tamuda togmak</i>
	← <i>örtlüg</i>	

Tablo 2.69. *tamuda togmak* Eşdiziminin Ön Yönelimi Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler

2.3.4.1.1. **séziksiz** ← **tamuda togmak**

Bu eşdizimsel grup, *séziksiz* ‘şüphesiz, kesin’ kelimesiyle *tamuda togmak* ‘cehennemde doğmak, cehenneme gitmek’ eşdiziminin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 3 örnekte rastlanmıştır.

- (1922) [DKP/E 122: 1773-1776] ...*ezüglengüçi tnl(i)g ajun ajunta séziksiz tamularta togar uzun turkaru kamyş v(i)çin teg tili örtenip yalınayu turur...* || ...Doğru konuşmayan canlı bütün cehennemlerin (bir) parçası olur. Niçin dersen; yalancı canlı, (bir) varlık şeklinde şüphesiz cehennemlerde doğar. ▪ [DKP/STF 58: 281-283] “Человек, который не говорит правду (парн.), станет частицей всех [видов] ада. Если скажут: “Почему?”, то: прибегающий ко лжи, без сомнения, от мира к миру будет возрождаться в адах.” || “Gerçeği söylemeyen insan, her türlü cehennem bir parçası haline gelecektir. Eğer “Neden?” derlerse, o zaman: yalana sığınan, şüphesiz dünyadan dünyaya cehennemlerde yeniden doğacaktır.” ▪ [DKP/JW 438-440: 4267-4269] Ein Lebewesen, das lügt, wird in jener Existenz ganz ohne Zweifel in den Höllen wiedergeboren.
- (1923) [DKP/STF 72-74: 422-426] *äng mintin čxšapt [a]lmiš rakšaz qunčuyar-ning münin qadayin söz-läp čašut čašursar sez-iksiz tamuda [t]u[ar] taq[i] nä ayitmiš krgäk:* || ... он не станет тем, кто [погубит?] ... или если [кто-либо] будет злословить, рассказывая о грехе (парн.) принцесс-демонов,

давших обет, тот без сомнения (определенно) возродится в аду. || ... o (yok eden) olmayacaktır ... veya yemin etmiş prenses iblislerin günahlarını anlatarak iftira atarsa, şüphesiz o, cehennemde yeniden doğacaktır. ▪ [DKP/JW 462: 4696-4700] Sogar wenn man die Vergehen von Prostituierten, die (später) die Gelübde abgelegt (wörtl. genommen) haben, verkündet und sie verleumdet, wird man zweifellos in der Hölle wiedergeboren.

- (1924) [DKP/JW 440-442: 4267-4269] *üzügläğüçi tınl(ı)g ażun ażunta **seziksiz tamularda tugar***: || Ein Lebewesen, das lügt, wird in jeder Existenz ganz ohne Zweifel in den Höllen wiedergeboren. || Yalan söyleyen bir canlı, şüphesiz her varoluşta cehennemde yeniden doğacaktır.

2.3.4.1.2. **örtlög ← tamuda togmak**

Bu eşdizimsel grup, *örtlög* ‘ateşli, alevli’ kelimesiyle *tamuda togmak* ‘cehennemde doğmak’ eşdiziminin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 2 örnekte rastlanmıştır.

- (1925) [DKP/JW 316: 2071-2073] *s[e]ziksiz sançiv ulatı säkiz ulug **örtlög tamular[da] odgurak tug[ar:]*** || Z[w]ei-fellos und unabänderlich wird es [in] den acht großen Höllen wie der saṃjīva-(Hölle) etc. wiedergeboren. || Şüphesiz Sançiv’den başka sekiz türlü alevli cehennemlerde kesin doğar.
- (1926) [DKP/E 170: 3068-3071] *...kim birök tagun savag sevip taplap toyın kuvrag arasınta üküş tınl(ı)glarıg askançulasar odgurak **örtlög yalınl(ı)g tamularta togar***... || ...Eğer ki (bu şekilde) dedikodu (içeren) sözü sevip, yücelterek rahipler cemiyeti arasında pek çok kişiyi kandırırlar ve (onlara) ikiyüzlülük ederlerse, kesinlikle (onlar) ateşli cehennemlerde doğar. ▪ [DKP/JW 626: 7703-7706] Wenn sie (nun) Spott (Skt. *saṃbhinnapralāpa*) lieben und billigen und bei Fest(en) oder in Gesellschaft zahlreiche Menschen verspotten, werden sie sicher in flammenden und brennenden Höllen wiedergeboren.

2.3.4.2. [---] ← tamuda togmak → [---]

Eşdizimsel grup oluşturmayan 24 örnek tespit edilmiştir.

- (1927) [DKP/E 86: 796-797] *...birök özlüg ölürmekdin tıdılmasar odgurak tapan **tamuda togar***... || ...Eğer (birisi) canlı öldürmekten vazgeçmez ise kesinlikle *Tapana* cehenneminde doğar. ▪ [DKP/STF 58-61] Если [кто-либо] не будет

- воздерживаться от убийства живых [существ], [тот] непременно [возродится] в аду *tapana*, || Eğer bir [kimse] yaşayan [varlıkları] öldürmekten kaçınmazsa, [o] mutlaka *tapana* cehenneminde [yeniden doğacaktır], ▪ [DKP/JW 294: 1707-1708] Wenn sich (die Menschen) des Tötens nicht enthalten, werden sie gewiss in der *tapana*-Hölle wiedergeboren.
- (1928) [DKP/E 81: 658-661] ...*sançip tamuda togmış tnl(i)glarını bo Montag [alp] emgekle[ri] ermiş ölütcü tnl(i)glar monı [eşidip] neçök [ko]rkmazlar...* || ...*Sañjip* cehenneminde doğmuş canlılar böyle eziyetlere maruz kalıyorlarmış. ▪ [DKP/JW 286: 1537-1539] Die in der *sañjīva*-Hölle geborenen Lebewesen haben also derartige bittere Leiden.
- (1929) [DKP/E 82: 668-670] ...*amtı katasatur tamuda togmış tnl(i)glarını emgeklerin sözleyin süzük köñülin tnl(a)gıl...* || ...Şimdi *Kālasūtra* (isimli) cehennemde doğmuş canlıların (çektığı) acıları anlatayım. ▪ [DKP/JW 286: 1546-1547] Jetzt möchte ich die Leiden der Lebewesen, die in der *kālasūtra*-Hölle geboren werden, verkünden.
- (1930) [DKP/E 82: 683-687] ...*ötrü şaş(a)rakarikē bahşı katasatur tamuda tog[mı]ş tnl(i)glarını emgeklerin... yine [...] çinkaru sakınıp tēsisına inçe tēp tēdi:* || ...Bunun üzerine *Śāstrakārika* hoca, *Kālasūtra* (adlı) cehennemde doğan canlıların (çektığı) ıstırapları, tekrar... etraflıca düşünüp öğrencisine şöyle dedi: ▪ [DKP/JW 288: 1561-1565] Dann bedachte der Lehrer *Śāstrakārika* wiederum genau die Leiden der in der *kālasūtra*-Hölle geborenen Lebewesen und sprach zu seinem Schüler:
- (1931) [DKP/E 86: 793-795] ...*amtı tapan atlıg tamuda togmış tnl(i)glarını emgeklerin sözleyü bēreyin* || ...Şimdi *Tapana* cehenneminde doğmuş canlıların (çekeceği) ıstırapları anlatıyım. ▪ [DKP/STF 38: 55-57] "Теперь я расскажу о страданиях тех, кто возродился в аду, называемом *tapana* ... || "Şimdi *tapana* denilen cehennemde yeniden doğanların ıstıraplarını anlatacağım..." ▪ [DKP/JW 294: 1704-1706] Jetzt werde ich sogleich die Leiden derjenigen Lebewesen beschreiben, die in der Hölle namens *tapana* geboren wurden.
- (1932) [DKP/E 87: 826-828] *par(a)tapan atlag tamuda togmış tnl(i)glarını emgekleri neteg erki* || Acaba *Prātapanan* cehenneminde doğan canlıların (çekeceği) ıstıraplar nasıl olur? ▪ [DKP/STF 40: 76-80] "Каковы же страдания существ, возродившихся в аду *pratāpana*, Тогда [наставник

сказал] так: В том [аду, называемом] *pratāpana*,” || “Peki *pratāpana* cehenneminde yeniden dirilen varlıkların ıstırapları nelerdir, Sonra [akıl hocası şöyle dedi]: O [cehennem denilen] *Pratāpana*’da, ▪ [DKP/JW 296: 1736-1738] Wie sind wohl die Leiden der Lebewesen, die in der Hölle namens *pratāpana* wiedergeboren werden?

- (1933) [DKP/E 122: 1779-1783] ...*ezüg sözle[g]üçi tnl(i)g tamuda togmişda bo [yılki ajun]ınta barsarlar y(i)me [isig] özlerin tit[ip] ezüg armak sav sözlemezler...* || ...Yalan söyleyen canlı cehennemde doğduğunda bu hayvan varlığına geçseler de canlarından vazgeçip yine (de) yalan söylemezler. ▪ [DKP/STF 60: 287-291] Когда существо, прибегающее ко лжи, возрождается в аду, то это ...” ... если они и попадут в мир животных, они не станут говорить лживых и неискренних (криводушных) слов, жертвуя своей жизнью || Yalana koşan bir varlık cehennemde yeniden doğduğunda, işte bu ...” ... eğer onlar hayvanlar alemine düşerlerse, canlarını feda ederek yalan ve samimiyetsiz sözler söylemezler. ▪ [DKP/JW 440: 4273-4277] Nachdem ein Lebewesen, das die Unwahrheit (Skt. *mṛṣāvāda*) spricht, in der Hölle wiedergeboren wurde, dieser [...]. [kleine Lücke] [Einige lebewesen] geben (sogar) ihr [Le]ben auf und sprechen keine lügnerischen oder trügerischen Worte (Skt. *mṛṣāvāda*),
- (1934) [DKP/E 170: 3076-3078] ...*kim kayu yagun askançu sav üküş sözleser tamuda togmişda ol tagun savları ne erser tusulmaz...* || ...Eğer kimi canlılar çok fazla dedikodu yaparlarsa cehennemde doğduklarında o riyakârane sözleri ne olursa olsun (onlara) bir fayda vermez. ▪ [DKP/JW 626: 7711-7713] Wenn jemand oft spöttische Reden (Skt. *sambhinnaṣṣāpā*) führt, dann nützen (ihm) jene Spötteleien nichts, wenn er in der Hölle wiedergeboren worden ist.
- (1935) [DKP/E 80: 626-628] ...*birök ölütcü kişi tamuda togsar neteg o[suglug] emgek emgenür anı sözleyü y(a)rl[ıkazun]...* || ...(Katil) birisi cehennemde doğarsa ne gibi ıstıraplar çeker? Bunları açıklayarak anlatınız. ▪ [DKP/JW 284: 1469-1471] Wenn ein [Mör]der in der Hölle (wieder)geboren wird, welche A[rten] von Quallen erleidet er dort? (Der ehrwürdige Lehrer) möge es mir zu sagen ger[uhen]!
- (1936) [DKP/E 84: 732-735] ...*birök ölütcü tnl(i)g m(a)haraurap tamuda togsa[r anta] tamu erkligleri örtlüg kızartmış temirliğ yër[te] tüpin yatgururlar...* || ...Eğer katil birisi *Mahāraurava* cehenneminde doğarsa, oradaki cehennem

zebanileri korlaşmış demirden (oluşan) yerin en dibine (onları) yatırır. ▪ [DKP/JW 292: 1644-1647] Wenn ein Mörder in der *mahāraurava*-Hölle geboren wird, dann legen die Höllenschergen (ih n) mit dem Kopf nach unten auf den flammenden und rotglhenden eisernen Boden.

- (1937) [DKP/STF 148: 1235-1239] *ol sumani šrmiri uzun ödün aviš **tamu-larta tuyar tep**: [o]l šrmiri-niŋ näčä keč ämgängülük-in [tn]gri burxan-ta adin kim ärsär tükäl biltä[čī yo]q̄:* || “Этот шраманера (послушник) Сумана длительное время будет возрождаться в аду *avīci* или иных адах”, || “Bu şramanera (yardımcı) Sumana uzun bir süre *avīci* cehenneminde veya diğer cehennemlerde yeniden doğacaktır”, ▪ [DKP/JW 670: 8434-8435] Jener *śrāmaṇera* Sumana wird für lange Zeit in den Höllen wie *avīci* etc. wiedergeboren. Wie lange jener *śrāmaṇera* (tatsächlich) zu leiden hat, das weiß niemand anders als der Buddha genau.
- (1938) [DKP/JW 228: 503-504] *özi yančılıp loržisi birlä yerkä kirip **tamuda tugdı**:* || Ohne zu [...], wurde [Bhīmasena] slbst zerquestscht, trat mit seiner Keule in die Erde ein und wurde in der Hölle wiedergeboren. || Kendisi ezilip topuzu ile yere girip cehennemde doğdu.
- (1939) [DKP/JW 284: 1479-1480] *birök ayıg [kılınčlıg] tnl(i)glar sančiv [**tamuda tugsarlar**]* || Wenn sünd[ige] Lebewesen [in der] *saṃjīva*-[Hölle] geboren werden, sehen sie [...]. || Eğer günahkâr varlıklar Saṃjīva cehenneminde doğsalar...
- (1940) [DKP/JW 290: 1598-1600] *sangat **tamuda [tugmiš]** tnl(i)glarını bo munı täg açıg [ämgä]kläri ol* || dies sind die derartigen bitteren [Leid]en der Lebewesen in der raurava-Hölle geboren wird, (dann) muss man seine derartigen bitteren Leiden (folgendermaßen) vertehen. || Sangat (adlı) cehennemde doğmuş canlıların bunun gibi sıkıntıları o...
- (1941) [DKP/JW 290: 1600-1602] *birök ölütcü tnl(i)g rorap **tamuda tugsar bo muntag açıg ämgäklärin bilmiş ukmiş k(ä)rgäk:*** || Wenn die Mörder-Lebewesen in der dharma raurava-Hölle geboren wird, (dann) muss man seine derartigen bitteren Leiden (folgendermaßen) verstehen. || Eğer katil canlı Rorap cehenneminde bunun gibi sıkıntılarını bilmiş olmalıdır.
- (1942) [DKP/JW 300: 1824] *aviš **tamuda tug[arlar:]*** || [Der Lehrer sagte:] [...] werden [sie] in der *avīci*-Hölle wiedergeboren. || Hoca dedi ki: *Avīci* cehenneminde doğarlar.

- (1943) [DKP/JW 386: 3263-3265] *ögsüz kal telvä bolup ätoz kodsar säkiz ulug tamularda oğgurak tugar*: || Wenn er (dann) als Kretin, Verrückter oder Wahnsinniger stirbt, wird er gewiss in den acht großen Höllen wiedergeboren. || Bilincini yitirip vefat etse sekiz büyük cehennemlerde kesinkikle doğar.
- (1944) [DKP/JW 392: 3396-3398] *munta ätöz kodsar seziksiz atmiš ok täg aviš tamuda tugar m(ä)n*: || Wenn ich hier den Körper ablege (sc. sterbe), werde ich sicher (so schnell) wie ein abgeschosener Pfeil in der *avīci* Hölle wiedergeboren. || Bunun gibi vefat edip şüphesiz atılmış ok gibi Avīci cehenneminde doğarım.
- (1945) [DKP/JW 516: 5572-5576] *hormuzta t(ä)ñri [eli]glärniñ oronları [] ikiläyü yinä aviš [tamuda tuggu]/luk ärsär*: || Die Thronsitze [des] Gottes Indra und der [... Köni]ge [...] und wenn sie wiederum [in der] *avīci*-[Hölle wiedergeboren werden] müssen, [...] dort [...] zehntausend. || Indra Tanrı ve hükümdârların tahtları... ikinci kez Avīci cehenneminde doğarsa...
- (1946) [DKP/JW 618: 7562-7566] *[ki]m kayu biligsiz uguš[lug] [tnl(i)g saçok] sav sözlämäkdin [tidılmasar] oğgurak tamularda [tugup ülg]üsüz üküš açığ ämgäk[lär bar] tep tedi*: || [Wenn i]rgendein [Mensch aus] unwissendem Geschlecht [sich nicht] des Sprechens [zerstreuter] Worte (Skt. *sambhinnapralāpa*) enthält, wird er] gewiss in der Hölle [wiedergeboren] und [es gibt (dort für ihn) unzäh]lige und mannigfache bittere Leid[en] sagte er. || Şayet herhangi bir cahil soyundan gelen (kişi) saçma sapan konuşmaktan uzaklaşmazsa kesinlikle cehennemlerde doğup sayısız büyük sıkıntıları var, dedi.
- (1947) [DKP/JW 764: 10144-10145] *antran ätöz kodup aviš tamuda tugdı*: || Er strab dort (wörtl. legte von dort seinen Körper ab) und wurde in der *avīci*-Hölle wiedergeboren. || Orada vefat edip Avīci cehenneminde doğdu.
- (1948) [DKP/JW 764: 10146-10147] *madar ažunıntın ozsar aviš tamuda tugar ärdi*: || Wenn er aus der makara-Existenzform freikam, pflegte er in der *avīci*-Hölle wiedergeboren zu werden. || Makara aleminden kurtulsa Avīci cehenneminde doğardı.
- (1949) [DKP/JW 816: 11082-11084] *[] munta ätöz kodup [at]m[i]š ok täg aviš tamuda t[ugd]ı*: || Hier legte er den Körper ab (sc. er starb), und wie ein [abge]schos[se]ner Pfeil wurde er in der *avīci*-Hölle g[ebore]n. || ...burada vefat edip fırlatıp onun gibi Avīci cehenneminde doğdu.

(1950) [DKP/JW 838: 11433-11434] [*söz*]/löp [*a*]/viš [**tamuda**] **tugarlar**: || [... sag]end werden sie [in der a]vīci-[Hölle] wiedergeboren. || ...söyler... Avīci cehenneminde doğarlar.

2.3.5. ögsüz bolmak ‘şuursuz kalmak, aklını yitirmek’

Ögsüz *bolmak* eşdizimine 28 örnekte rastlanmıştır. Bu eşdizimin (1964), (1966), (1968), (1969), (1970), (1977), (1981), (1987) ve (1990) numaralı maddelerinde *osuglug* kelimesi ve (1986) numaralı maddesinde *teg* kelimesi eşdizimin arasına girmiştir.

2.3.5.1. ögsüz bolmak Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Grupları

Ögsüz *bolmak* eşdiziminin *isig öz korkınçına* ← *ögsüz bolmak* ve *emgekin* ← *ögsüz bolmak* olmak üzere ön yönelimli 2 eşdizimsel grubu tespit edilmiştir.

[---]	← <i>isig öz korkınçına</i>	← <i>ögsüz bolmak</i>
	← <i>emgekin</i>	

Tablo 2.70. *ögsüz bolmak* Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler

2.3.5.1.1. *isig öz korkınçına* ← *ögsüz bolmak*

Bu eşdizimsel grup, *isig öz korkınç* ‘can korkusu’ eşdizimsel grubuyla *ögsüz bolmak* ‘şuursuz kalmak, aklını yitirmek’ eşdiziminin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 3 örnekte rastlanmıştır.

(1951) [DKP/E 68: 261-263] ...*ol beş yüz sığınlar isig öz korkınçına ögsüz bolup yërke yapşını sığıntılar...* || ...O, beş yüz geyik can korkusuna (kapılıp) şaşkına dönerek yere yapışmışlar; yere sinip (korunmaya) çalışmışlar. ▪ [DKP/JW 242: 740-742] Jene 500 Marale wurden aus Furcht um ihr Leben besinnungslos und duckten sich auf den Boden.

(1952) [DKP/E 172: 3159-3163] ...*ötrü hansasvarè tegin ol svayşagvè aşçig isig öz korkınçına ögsüz osuglug bolmışın körüp y(a)rlıkançuçı köñülinte ötgürü tolp etözni suvdaki kemi teg titredi...* || ...Bunun üzerine Prens *Hamsasvara*, aşçı *Svayasasgava*’nın şuurunu can korkusuyla yitirmiş olduğunu görünce merhametinden dolayı bütün vücudu sudaki gemi gibi titredi. ▪ [DKP/JW 632: 7794-7798] Als da der Prinz *Hamsasvara* jenen Koch *Syavsagrīva* sah und (bemerkte), dass er aus Furcht um sein Leben wie bewusstlos war, da erbebt sein ganzer Körper vor Mitleid (Skt. *karuṇā*) wie ein Boot auf dem Wasser.

- (1953) [DKP/JW 822: 11175-11178] *anı körüp ol är isig öz [korkın]çıña ögsüz bolup yaruk yaşuk [] kapkara közüniüp köñülintä inçä sakıntı:* || Als er dies sah, wurde jener Mann aus [Furc]ht um sein Leben bewusstlos, und der helle [Tag] erschien (plötzlich) pechschwarz und er dachte bei sich: || Bunu gören o adam can korkusundan bayılıp aydınlık... (gün) kapkara görünüp gönlüne şöyle söyledi:

2.3.5.1.2. emgekin ← ögsüz bolmak

Bu eşdizimsel grup, *emgek* ‘sıkıntı, eziyet, ıstırap’ kelimesiyle *ögsüz bolmak* ‘şuursuz kalmak, aklını yitirmek’ eşdiziminin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 4 örnekte rastlanmıştır.

- (1954) [DKP/E 211: 4341-4344] *...anta [ötrü a]tası br(a)hmadatè elig bo sav[ıg eşidip em]gekin ögsüz osuglug [bolup bramanka] inçe tēp tēdi...* || ...Ondan sonra babası Hükümdâr Brahmadatta bu sözü işitip ıstırapla şuurunu yitirmiş gibi (brahmana) şöyle dedi: ▪ [DKP/JW 674: 8509-8512] Nachdem sod[ann] des (Prinzen) [V]ater, der König Brahmadatta, diese Wort[e gehört hatte, wurde er] gleichsam bewusstlos vor Leid und sprach [zum Brahmanen]:
- (1955) [DKP/STF 108: 846-848] *oçulı vipulačantri tegin-ning bu muntaç söz-lämişin äşidip: atası xaričantri elig bāg ämgäkin ögsüz bolup* || Слыша эти речи своего сына - принца Випулачандры, его отец - правитель Харичандра из-за страданий лишился чувств || Hükümdâr Hariçandra, oğlu prens Vipulaçandra'nın bu sözlerini duyduktan sonra çektiği acılar yüzünden duygularını kaybetti. ▪ [DKP/JW 536: 5958-5961] Nachdem er das, was sein Sohn, der Prinz Vipulancandra, gesagt hatte, vernommen hatte, wurde deşsen Vater, König Harişcandra, vor Leid bewusstlos und [san]k [a]u[f dem boden nieder].
- (1956) [DKP/STF 190: 1635-1636] *qamaçu barça ämgäkin ögsüz os[uç]luç bolti-lar:* || все они, сколько [их] ни было, из-за мучений, лишившись сознания, пришли в такое состояние. || onların hepsi, ne kadar çok olurlarsa olsunlar, ıstıraptan dolayı bilinçlerini yitirerek böyle bir duruma geldiler. ▪ [DKP/JW 420: 3882-3883] Alle insgesamt waren vor Leid gleichsam besinnungslos.

- (1957) [DKP/JW 362: 2863-2865] [*bodis(a)v(a)t yaṇa*]nıy kişisi subadrā atl(ı)g [*tisi*] [*ya*]ḡa adrılmak **āmgākin ögsüz osuglug bolup**⁸¹ [*bodis(a)v(a)tka inčā tep tedi*]: || Die [Ele]fa[ntenkuh], die Frau des [Bodhisattva-Elefanten], namens *Subhadrā*, wu[rde] gleichsam besinnungslos auf Grund des Leids der Trennung (von ihrem Gefährten) und sprach zum [Bodhisattva]: || Bodhisattva filinin karısı (olan) *Subhadrā* adlı dişi fil de ayrılığın sıkıntısıyla bilincini yitirip Bodhisattvaya şöyle dedi:

2.3.5.2. [---] ← **ögsüz bolmak** → [---]

Eşdizimsel grup oluşturmayan 21 örnek tespit edilmiştir.

- (1958) [DKP/E 70: 329-331] ...*bo montag kolu kesilmişin körüp belinleyü ögsüz osuglug bolup* [*ka*]tıg ünin kıkıra inçe tēp tēdi... || ...Kolonun bu şekilde kesildiğini görünce korkup bilincini kaybeder gibi olmuş. ▪ [DKP/JW 246: 809-811] Als er sah, dass sein Arm abgetrennt wurde, war er entsetzt und gleichsam besinnungslos und brüllte mit [la]uter sein Stimme:
- (1959) [DKP/E 71: 362-365] ... *d(a)ntipalē élig ört yalın arasinta turup umugi üzülüp seri umadın tört yınakıg yañılıp ögsüz bolup talıp etözi söglünti*... || ...Şuurunu yitirerek bayılmış. Vücudu kızartılmış. ▪ [DKP/JW 248: 843-844] Als König *Daṇḍapāla* sich inmitten der Flammen befand, schwand seine Hoffnung, er konnte <seine Leiden> nicht aushalten, irrte in allen vier Richtungen (umher), war besinnungslos und sein ganzer Körper wurde geröstet.
- (1960) [DKP/E 87: 824-825] ...*ol emgekig serü umadın ögsüz bolurlar*... || ...О асиа dayanamadıklarından şuurlarını yitirirler. ▪ [DKP/STF 40: 72-73] не будучи в состоянии переносить эти мучения, они теряют сознание. || bu eziyetlere tahammül edecek durumda olmadıkları için bilinçlerini kaybederler. ▪ [DKP/JW 296: 1734-1735] Da sie dieses ihr Leid nicht ertragen können, werden sie seinem Lehrer:
- (1961) [DKP/E 126: 1891-1893] ...*suvsamakın ögsüz bolup ol* [...] || ...Susamaktan şuurunu yitirip o... ▪ [DKP/JW 448: 4421-4422] (Vor H(unger)) und Durst werden sie gedankenlos,

⁸¹ Elmalı yayınında *ögsüz osuglug bo...* biçiminde geçtiği için burada gösterilmemiştir.

- (1962) [DKP/STF 46: 130-131] /// **[ög]süz bolup yertä qamilti:** || ... он лишился [сознания] и упал на землю. || ...bilincini kaybetti ve yere (toprağa) düştü. ▪ [DKP/JW 8613] [bewusstlo]s geworden zu Boden.
- (1963) [DKP/JW 298: 1757-1759] *ol ämgäkig särü umatın ögsüz bo/lu/p örtlüg yerdä kamilurlar:* || Da sie jenes Leiden nicht aushalten können, werden sie bewusstlos und brechen auf jenem flammenden Boden zusammen. || O sıkıntıyı katlanamayıp bilincini kaybedip alevli yerde yatarlar.
- (1964) [DKP/JW 366: 2929-2931] *ol açığ ämgäkig s[ä]rip [ö]gsüz bolup yerdä kamilti:* || Als er jenen starken Schmerz v[erspürte], wurde (der Elefant) ohn[m]ächtig und fiel zu Boden. || O büyük sıkıntıya katlanıp... bilincini kaybedip yere yattı.
- (1965) [DKP/JW 444: 4354-4357] *ogul amranmak[ı]n särü umadın ögsüz osuglug [bolup] maru bärü közi tälmirä yorıp [a]nta ötrü ol erinç t[ınl(i)g]* || Da sie die Zuneigung zu ihrem Kitz nicht aushalten konnte, [war] sie gleichsam besinnungslos, ihre Augen bewegten sich flatternd hin und her [...]. || Oğul sevgisine katlanamayıp bilincini kaybedip sonra buraya gözü yalvararak yürüyüp ondan sonra o yoksul canlı...
- (1966) [DKP/JW 444: 4359-4364] *[[ö]gsüz bolup y[änä] [ö]gläntökdä käyikçi birlä [] öp sakınıp köñülintä inçä tep sakıntı:* || [...] wurde [oh]nmächtig [...] und nachdem sie w[ieder...] zu Bewusstsein gekommen war, dachte sie [an die] mit dem Jäger [getroffene Vereinbarung] und überlegte bei sich: || ...bilincini kaybedip yine kendine geldiğinde avcı ile... düşünüp gönlünde şöyle düşündü:
- (1967) [DKP/JW 520: 5648-5650] *[] inçä [t]ep tedi: [] ketip ögsüz bol[up]...* || [...du hast dich] entfernt, bist besinnungslos gewo[rden...] und hast [...] gedacht z[u...]. || ...şöyle dedi: ... gidip bilincini kaybedip...
- (1968) [DKP/JW 554: 6344-6346] *[anta ötrü] h(a)riçandre eligniñ tını tı[kılıp ögsüz] bolup sögütkä tayanıp turdı:* || [Da] sto[ckte] der Atem des Königs Hariścandra, und er wurde [bewusstlos] und lehnte sich an einen Baum. || Ondan sonra Hariścandra hükümdâr sesi sıkışıp bilincini kaybedip ağaca yaslanıp durdu.
- (1969) [DKP/JW 586: 7022-7026] *yüräkimtä sançig kirip siñirim tamırım barça bıçılmıš täg ag[rıp ig] ämgäkin särü umatın ö[gsüz osu]glug bolg[alı]r m(ä)n:* || Es ist, als ob ein Stechen in meinem Herzen einsetzen (wörtl. E-eindringen) würde und als ob meine Sehnen und Adern allemsamt abgeschnitten wären;

(so) h[abe ich Schmerzen] und kann mein [Krankheits]leiden nicht aushalten; und ich bin [gleich]sam kurz davor, be[wusstlos] zu werden, mein mitlei[diger] Gott, o Hoffnung und Zuflucht! || yüreğime sancı girip sinirim damarım tamamıyla kesilmiş gibi ağrıyor hasta sıkıntısına katlanmadım. Bilincimi kaybedecek gibi oldum.

- (1970) [DKP/JW 596: 7248-7251] *amtu muna alku eliglär bäglärniñ bukası m(a)hendrasene elig ögsüz bolup takı tirig turug tep:* || Schau, nun ist der Bulle aller Könige, König Mahendrasena, bewusstlos und doch ist er noch lebendig. || İşte şimdi bütün hükümdârların Buda'sı Mahendrasena hükümdâr bilincini kaybedip de diri yaşar.
- (1971) [DKP/JW 596: 7261-7264] *kaçan [] enär ärkän ögsüz [bolsar] m(ä)n: meni eşiçtin üntür[ün tep]:* || Wenn [...] gerade herabsteigt, und ich bewusstlos [werde], dann hol[t] mich aus dem Kessel heraus! || ne zaman... inerken bilincini kaybedersem “Beni kazandan çıkarın!” dedi.
- (1972) [DKP/JW 680: 8644-8647] *[] t(ä)ñri t(ä)ñridäm [] tok((t))miş pan ıgaçların [] ögsüz bolmış pıryaŋka[re...] koyınta kuça [] || [...] Gott [...] göttliche [...] geschlagen mit Holzbrettern [... Prinz] Priyaŋka[ra], der bewusstlos geworden war, [...] an seine Brust drückend [...]. || ...Tanrı (gibi) kutsal... vurmuş tahta odunlarını... bilincini kaybetmiş Priyaŋkara... koynunda kucağında...*
- (1973) [DKP/JW 704: 9121-9122] *bo savıg äşidip kilimbe yäk öpkäsi tülükintä ögsüz täg boltı:* || Als er diese Worte vernommen hatte, da wurde der Dämon Hiđimba wegen der führt. || Bu sözleri duyup *Kilimbe* şeytan öfkesi niyetinde bilincini kaybeder gibi oldu.
- (1974) [DKP/JW 746: 9761-9766] *[in]çä [] vagişe urı ymä [ögsü]z täg bolup siçganakların kavıra tuta yaşlıg közin mamika kız tapa tetrü körüp [öz] ätöziñä inçä tep tedi:* || [...] so [...] wurde der Jüngling Vägīsa auch gleichsam [besinnungslos] und indem er paralysiert war (wörtl. indem er seine Muskeln fest packte), blickte er mit tränenerfüllten Augen unverwandt auf das Mädchen Māmikā und sagte zu [sich] selbst: || ...şöyle... Vägīsa yine bilincini kaybeder gibi olup kaslarını toplayıp tutarakyaşlı gözüyle Mamika kıza doğru dikkatlice bakıp kendi kendine şöyle dedi:
- (1975) [DKP/JW 880: 12245-12247] *ötrü hormuzta t(ä)ñ[ri] artokrak korkup [ögsüz] [osug]lug bolup [] || Da [...] fürchtete sich Go[tt] Indra sehr [...] war*

[gleich]sam [besinnungslos...]. || Sonra Indra Tanrı çok korkup bilincini kaybeder gibi olup...

- (1976) [DKP/JW 370: 2998-2999] [*] anıñ sarıǵı [ög]süz bolup yertä kamıltı: || sie wurde ohn[mächtig] und fiel zur Erde nieder. || ...onun sarıǵı bilincini kaybedip yerde yattı.*
- (1977) [DKP/JW 484: 5081-5084] *anı üčün bo erinč tınl(ı)g ögsüz bolup kalı muñar nä ärsär yazok yok: || Deshalb hat dieses arme Wesen keine Mutter (mehr), es ist vollkommen ohne Sünde. || Onun için bu yoksul canlı bilincini kaybeder dahası ona hiç rahat yoktur.*
- (1978) [DKP/JW 632: 7772-7775] *anta ötrü syavsagriv aşçı isig öziñä umuǵı üzülüp artokrak korkup ögsüz osuglug bo[lur] ärdi: || Da der Koch Hoffnung für sein Leben gänzlich verloren hatte (wörtl. da seine Hoffnung abgeschnitte war), fürchtete er sich sehr und wa[r] wie besinnungslos. || Ondan sonra Syavsagriv aşçı canından umudu kesip ziyadesiyle korkup bilincini kaybeder gibi oldu.*

2.3.6. isig öz adır-(ıl)-mak ‘cana kıymak, kıyılmak’

İsig öz adır-(ıl)-mak eşdizimine 17 örnekte rastlanmıştır.

- (1979) [DKP/E 66: 216-217] ...**isig özümüzni adırma** *tép montag tējuürler kör isig öz amrakı... || “Bizi öldürme! Azabımız ne ise burada çekelim. (Bizi) canımızdan ayırma.”* şeklinde feryat ederler. ▪ [DKP/JW 238: 696-698] Trenne uns nicht von unserem Leben! Sieh die Liebe zum Leben!
- (1980) [DKP/E 95: 1038-1040] ...**meniñ yürekimde isig özümde adırsız köñülin olurgıl...** || Yüreğimden, canımdan ayrı tutmadığım (sen bütün) kalbinle (yanımda) ol. ▪ [DKP/JW 340: 2457-2458] Lass dich in meinem Herzen nieder, als wärst du von meinem Leben nicht verschieden!
- (1981) [DKP/E 101: 1218-1220] ...**birök bütürmeser s(e)n isig özünde adırılǵalı anuk turgıl** || Eğer bu (iş) (gereğince) yerine getirmez isen canından ayrılmak için hazır ol. ▪ [DKP/JW 360: 2799-2801] Wenn du (dies) nicht ausführst, (dann) mach dich bereit, dass du von deinem Leben abgetrennt wirst.
- (1982) [DKP/E 109: 1417-1420] ...**öz konukum arasınta [y]atdaçı isig özümde adırsız amrak oguluma kértü sakınçl(ı)g atañ s[uv]dın oot ünmiş teg ogulın titgeli saña yakın kelyük** || (Daima) ruhumda yaşayacak (olan) canımdan ayrı tutmadığım ey sevgili oğlum! Doğru düşünceli baban, sudan ateş çıkmış gibi

- oğlunu feda etmek için senin yanına geldi. ▪ [DKP/JW 412: 3715-3718] Mein geliebter Sohn, der (du) mir am Herzen liegst (wörtl. der du inmitten meiner lebenswichtigen Organe liegst) und von meinem Leben untrennbar bist. Wie ein Feuer, das sich aus dem Wa[sser] erhoben hat, hat sich dein Vater mit wahrhaftigen Gedanken dir genähert, um (dich), seinen Sohn, aufzugeben.
- (1983) [DKP/E 110: 1446-1447] ...birök... [...o]dgurak seni **isig özünđin [adırıp] [ölürür] m(e)n...** || Eğer (bana böyle etler hazırlamaz isen) kesinlikle seni canından (ayırıp öldürürüm). ▪ [DKP/JW 412: 3743-3745] Wenn du es (mir in Zukunft) nicht gibst, werde ich dich [von deinem] Le[ben abschneide]n und töten.
- (1984) [DKP/E 82: 662-663] [a]dınlarig **is[ig] özlerintin [öni] adırırlar erki...** || başkalarını canlarından (nasıl) ayırırlar acaba? ▪ [DKP/JW 286: 1541-1542] wenn sie dies hören, und trennen Andere, ohne sich zu fürchten, von ihrem Leben ab?
- (1985) [DKP/E 126: 1895] ...**isig özlerintin adralıp yene [...]** || ...vücutlarından ayrılıp yine... ▪ [DKP/JW 448: 4425] trennen sie sich [eben] dört von ihrem Leben und (werden wiedergeboren.)
- (1986) [DKP/STF 130: 1075-1077] *qayu ol magat [uluš] // ülgüsüz sansiz tinly-lariy* **isig [ö]z-lärintin adırıp ölürtüng:** || Когда ты [был] в стране Магадхе, бесчисленное множество живых существ ты лишил жизни и умертвил. || Sen Magadha ülkesindeyken sayısız canlıyı hayatından mahrum ettin ve öldürdün. ▪ [DKP/JW 580: 6910-6913] All die zahllosen Menschen [im Reich] Magadha, die du von ihrem Le[b]en abtrennt und getötet hast,
- (1987) [DKP/STF 202: 1766-1770] *biz-ingä ädgü saqinç saqinip biz yänä munı açiy ämgäkin ämgätip amraq* **isig öz-intin adırtımiz:** || ... оно имело в отношении нас благие помыслы, мы же подвергли его горьким мучениям и лишили его желанной [им] жизни. || ... bize karşı iyi niyetliydi ama biz onu acı bir azaba maruz bıraktık ve [onun] arzu ettiği hayattan mahrum bıraktık. ▪ [DKP/JW 824: 11213-11216] [Wie ein] eigener [Sohn] dachte er nur gute Gedanken über uns, wir jedoch fügten ihm bittere Leiden zu und trennten ihn von seinem geliebtem Leben.
- (1988) [DKP/STF 208: 1824-825] *arasinta* **isig ö[z-intin adırılıp adin] aç-unqa bardı:** || arasında... O kendi dünyasından vazgeçti... ve diğer dünyaya doğru yola

- çıktı. ▪ [DKP/JW 732: 9564-9565] trennte sich von seinem] Lebe[n] und ging in eine [andere] Existenzform ein.
- (1989) [DKP/JW 310-312: 2000-2001] *adinagun[u]η isig özin adırmayın:* || Das Leben anderer möchte ich nicht abtrennen. || Başkalarının hayatlarından ayırmak istemiyorum.
- (1990) [DKP/JW 580: 6910-6912] *kayu magad [eltäki] ülgüsüz sansız tınl(ı)glarig isig [ö]zlärıntin adırıp ölürtüη:* || All die zahllosen Menschen [im Reich] Magadha, die du von ihrem Le[b]en abgetrennt und getötet hast, die [...] insoweit [...]. || Kim Magadha (adlı) ildeki sayısız canlıları hayatlarından ayırıp öldürdü?
- (1991) [DKP/JW 584: 6991-6994] *amtı muna m(ä)[n umugsuz inagsız] erinç y(a)rlig bolup amrak i[sig özümтин] adırılıp adın aźunka barır [m(ä)n:]* || Nun, jetzt da i[ch hoffnungslos und] elend geworden bin und mich [von] meinem geliebten L[eben t]renne, gehe [ich] in eine andere Existenzform. || Pekala, artık umutsuz ve sefil hale geldiğime ve sevdiğim hayatımdan ayrıldığıma göre, başka bir varoluş biçimine geçiyorum.
- (1992) [DKP/JW 456: 4590-4595] *isig özüntin adıra[yın: anta] [ö]trü pr(a)bamuke kăyıkçi: elig bāg[ni]η bo muntag kadir y(a)vlak y(a)rlıgın [āši]dip t(ä)rkin ök okın yasın [alıp mrigav]an atl(ı)g arıgka bargalı* || [Darauf]hin [nahm] der Jäger Prabhāmukha, nachdem er den derartig grausamen und schlimmen Befehl des Königs vernommen hatte, sogleich seinen Pfeil und Bogen [und machte sich auf,] um in jenen Wald namens [Mrgav]ana zu gehen. || Hayatından ayırayım. Ondan sonra pr(a)bamuke avcı hükümdârın bunun gibi sert emirlerini duyup hemen okunu alıp Mrigavan adlı ormana vardı.
- (1993) [DKP/JW 808: 10930-10931] *isig özüntiη adrılgay s(ä)n... urunčak yegäy s(ä)n:* || Bestim[mt] wirst [du dich] von [...] deinem Leben tren[nen]. Du wirst [...] das anvertraute Gut verzehren. || Hayatından ayrılacaksın. Emanet edilen malları tüketeceksin.
- (1994) [DKP/JW 806: 10871-10873] *ö[z konokum] arasınta: isig özüm[tä adırtsız] yatdači s(ä)n* || Mein lieber Sohn, der du inmitten [meines] le[benswichtigen Organs] (Skt. *marman*) und [untrennbar] von meinem Leben liegst. || Ruhumun içinde hayatımdan ayırmadan yatacaksın.
- (1995) [DKP/JW 388: 3291-3294] *[] isig öz[lär]i[nti]n adırılıp adın aź[un]ka barırlar:* || [...] jet[z]t [...] die [...] werden [vo]n ihrem Leben abgetrennt und

gehen in eine andere Existen[zform] ein. || ...hayatlarından ayrılıp başka bir varoluş biçimine varırlar.

2.3.7. ada + [yönelme hâl eki] tegmek ‘tehlikeye bulaşmak’

Ada + [yönelme hâl eki] tegmek eşdizimine 18 örnekte rastlanmıştır. Bu eşdizimin (2013), (2015), (2016), (2018), (2019), (2020), (2021) ve (2022) numaralı maddelerinde *tuda* kelimesi eşdizimin arasına girmiştir.

2.3.7.1. ada + [yönelme hâl eki] tegmek Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Grupları

Ada + [yönelme hâl eki] tegmek eşdiziminin *ulug* ← *adaka tegmek* ve *isig öz* ← *adaka tegmek* olmak üzere ön yönelimli 2 eşdizimsel grubu tespit edilmiştir.

[---]	← <i>ulug</i>	← <i>adaka tegmek</i>
	← <i>isig öz</i>	

Tablo 2.71. *ada+[yönelme hâl eki] tegmek* Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler

2.3.7.1.1. *ulug* ← *adaka tegmek*

Bu eşdizimsel grup, *ulug* ‘büyük, ulu, yüce’ kelimesiyle *adaka tegmek* ‘tehlikeye bulaşmak, dokunmak’ eşdiziminin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 3 örnekte rastlanmıştır.

(1996) [DKP/E 221: 4630-4634] ...kim... *kalı[nç]sız tarkarıp [... tiki]siz çoğısız emgeksizlerke... [... a]mranmak nizvani birle [katıls]ar... **ulug adaka tegir ermiş...** || ...kim...eksiksiz dağıtıp... sessiz sedasız ıstıraplara şehvet arzusu ile birlikte olsa... büyük (bir) tehlikeye bulaşmış. ▀ [DKP/JW 380: 3148-3152] [...] die [...] guten und c[harismatisch]en Wesen, welche die [...] Befleck]ungen (Skt. *kleśa*) vo[l]ständig entfernen, [...] den [sti]llen und ruhigen Leidlosen [...]; wer sich mit der Befleckund (Skt. *kleśa*) Sexualität (Skt. *rāga*) vereinigt, der [...] gelant gewiss in große Gefahr.*

(1997) [DKP/JW 256: 998-999] *munta ärsär ymä [u]l[u]g [a]daka ođgu[ra]k **tägirm(ä)n:*** || Sicherlich werde ich hier auf irgendeine Weise in [g]r[oß]e [G]efahr geraten. || Eminim burada bir şekilde büyük tehlikede olacağım.

(1998) [DKP/JW 472: 4870-4872] *bo yertinçüdüki öñi öñi [u/lug adaka tägmış tsuylu[g] [tnl(i)glarıg] körgil:* || Schau die sündigen [Lebewesen], die in dieser Welt in verschiedene große Gefahr(en) gelangt sind. || Bu dünyada çeşitli büyük tehlikelere düşmüş günahkar varlıklara bakın.

2.3.7.1.2. isig öz ← adaka teg-(ür)-mek

Bu eşdizimsel grup, *isig öz* ‘can, hayat, yaşam’ eşdizimiyle *adaka tegmek* ‘tehlikeye bulaşmak, dokunmak’ eşdiziminin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 3 örnekte rastlanmıştır.

(1999) [DKP/JW 424: 3935-3936] [**isig**] **öz adasıña tägip näçük [] sözlämägäy:** || Da du in [Leb]ensgefahr geraten bist, würdest bist du keinesfalls irgend[wie eine Lüge (Skt. *mṛṣāvāda*)] sprechen. || Hayat tehlikesine değip nasıl... söylemeyecek.

(2000) [DKP/JW 674: 8517-8518] *amrak oglumnuñ [isig] öziñä ada tuda tägürmägil:* || (Aber) bring das [Le]ben meines geliebten Sohnes nicht in Gefahr! || Sevgili oğlumun hayatını tehlikeye atmayın!

(2001) [DKP/JW 746-748: 9785-9787] *...bargıl isig öz/iñä ada tuda] tägmış vagişe urıg bilgä [biliglig] közin saklanu körgil:* || Geh und sorg dafür, dass du den Jüngling Vägīśa, der in Lebens[gefahr] geraten ist, [mit] (deiner) Weis[heit] beschützt! || ...var. Hayatına tehlike değmiş Vägīśa sağlam (ve) akıllı bilgiyi gözüyle koruyarak gör!

2.3.7.2. [---] ← ada-(ka) teg-(ür)-mek → [---]

Eşdizimsel grup oluşturmayan 9 örnek tespit edilmiştir.

(2002) [DKP/E 71: 372-373] *...bo montag adaka tegip...* || ...bu şekilde tehlikeye ulaşıp... ▪ [DKP/JW 248: 851-852] geraten sie in eine solche Gefahr [...]

(2003) [DKP/JW 244: #780-#782] *m(ä)n tirig turur ärkän. sizlärkä nä ada tuda täggäy:* || Solenge ich lebe, was für eine Gefahr sollte euch zustoßen? || Ben yaşarken sizlere ne tehlike degecek?

(2004) [DKP/JW 364: 2899-2901] *ä[dgü] kutlug tnl(i)gıg adak[a tud]aka tägürdüm* || Ein g[utes] und charismatisches Wesen habe ich in Leid und [Gefahr] gebracht. || İyi ve kutlu canlıyı tehlikeye bulaştırdım.

- (2005) [DKP/JW 630: 7768-7769] *nägülik meni bo muntag yavla[k] adaka tögürdi:*
 || Warum hat er mich bloß in diese schlimm[e] Gefahr gebracht? || Neden beni bunun gibi kötü (bir) tehlikeye attı?
- (2006) [DKP/JW 694: 8931-8939] *birök yagız yer arkasındaki tupraknıñ p(a)rmanu kog kaçmuk sanı năčä ärsär: yänä ymä alku tnl(i)glarnıñ sanı sakışı năčä täñlig bol[sa]r: a[n]ča täñlig kalın küçlüg yavl(a)k yäk iç[gäk] bolsarlar bodis(a)t(a)v uguşlug elig bägnıñ äñ' mintin ätözüntäki bir ävin tüüşinä ymä **ada tuda tögürgäli** uguluk ärmäzlä:* || Wie groß auch immer die Zahl der Atome des Staubes auf dem Rücken der Erde sein mag, wie groß die Anzahl aller Lebewesen zu bemessen ist, und wenn es ebenso viele mächtige und böse Dämonen gäbe, sie würden es nicht vermögen, auch nur einem Härchen auf dem Körper des aus dem Bodhisattva-Geschlecht stammenden Königs Gefahr zu bringen. || Yeryüzünün arkasındaki toprak atomu sayısı ne olursa olsun, tüm canlıların sayısı ne olursa olsun ve bu kadar güçlü ve kötü şeytanlar olsaydı, yapamazlardı. Bodhisattva soyunun kralının vücudundaki bir saç telini bile tehlikeye atmak olmazdı.
- (2007) [DKP/JW 802: 10771-10773] *năčük amtı yänä adın [tn]lıg **adaka tudaka tögürüp balıkıg ölür-** [] ayayın:* || Wie kann ich jetzt ein anderes [Wes]en in (Toles)gefahr bringen und befehlen, den Fisch [zu] töten? || Şimdi nasıl yine başka canlıyı tehlikeye bulaştırıp şehri öldürmek....
- (2008) [DKP/JW 222: 390-393] ***ada tuda tögürmägü** al čäviş üntürdäçi alp arvişçılarıg. öz uzun kalgu ölmäz otın katdaçi uz otaçılarıg:* || (sowie) die mächtigen Kenner von Zauberspüchen, welche Methoden generieren, die Gefahren abwenden sollen, und die geschickten Heilkundigen, welche Unterblichkeitskraut applizieren, || tehlikeyi savuşturmak için yöntemler üreten güçlü büyücüler (ve) ölümsüzlük bitkisini yöneten yetenekli şifacıları...
- (2009) [DKP/JW 244: #780-#782] *m(ä)n tirig turur ärkän. sizlärkä nä **ada tuda töggäy:*** || Solange ich lebe, wasfür eine Gefahr sollte euch zustoßen? || Yaşadığım sürece, sana ne tehlike gelecek?
- (2010) [DKP/JW 364: 2899-2901] *ä[dgü] kutlug tnl(i)gıg **adak[a tud]aka tögürdüm***
 || Ein g[utes] und charismatisches Wesen habe ich in Leid und [Gefahr] gebracht. || İyi varlıkları acı ve tehlikeye soktum.

2.3.8. isig öz üz-(ül)-mek ‘yaşamın sona ermesi, ölmek, öldürülmek’

İsig öz üz-(ül)-mek eşdizimine 15 örnekte rastlanmıştır.

- (2011) [DKP/E 202: 4062-4065] ...ötrü ol bēcinler begi [t]akı nomlug öt erig sözleyü turur erken anıñ arasında **isig özi üzülüp üstün tujit t(e)ñri yeriñe bartı.** || O maymunlar beyi de öğretiyile ilgili öğüt verirken, bir anda can verip yukarıdaki *Tuşita* cennetine giti. ▪ [DKP/JW 778: 10435-10438] Als jener König der Affen gerade noch dharm-Ratschläge erteilte, erlosch währenddessen sein Leben und er begab sich nach oben in den *tuşita*-H
- (2012) [DKP/STF 67: 236-239] ...yek rak[şas...] köñülüg... turkaru adınlar[ñıñ **isig özlerin] üzgeli kanmaz erti...** || Şeytan (gibi kötü) kalpli... başkalarının canını almaktan hiçbir zaman bıkmaz imiş. ▪ [DKP/JW 240: 715-718] Sein Herz (Akk.), das [dem eines] Dämons oder rā[şsa glich, ...]. Er konnte nie genug davon bekommen, [das Leben] anderer auszulöschen.
- (2013) [DKP/E 82: 683] ...i/si/g **özleri üzülmez...** || ...yaşamları sona ermez. ▪ [DKP/JW 288: 1561] Ihr Leben wird (jedoch) nicht unterbrochen.
- (2014) [DKP/E 84: 740-742] ...miñ tümen yıl anta açığ emgek emgenip... **isig özleri üzülmez** || Binlerce yıl burada azap çekseler de (buradaki) hayatları sona ermez. ▪ [DKP/JW 292: 1651-1653] Tausend (mal) zehntausend Jahre erleiden sie tort bittere Leiden, (doch) wird ihr Leben nicht beendet.
- (2015) [DKP/E 87: 837-839] ...yürek yarılınçığ emgek emgenürler **isig özleri üzülmez...** || (O cehennemlikler), yürek parçalayıcı ıstırap çekerler. (Ama) ölmezler, yaşamları sona ermez. ▪ [DKP/JW 296: 1747-1749] Sie erleiden (dort) herzzreißende Qualen. Ihr Leben reißt allerdings nicht ab.
- (2016) [DKP/E 101: 1212-1213] katıg yasın kurup agulug okın yürekre urup amrak **isig özin üzgil...** || Sert yayını gerip zehirli okunu (filin) yüreğine vurup (onun) sevgili canını al. ▪ [DKP/JW 360: 2793-2794] Spanne einen festen Bogen, schieß mit einem vergifteten Pfeil in (sein) Herz und nimm (wörtl. schneide ab) sein geliebtes Leben!
- (2017) [DKP/E 156: 2680-2685] ...on küçlüg t(e)ñri burhanka amrak ogulum tēp atagalı muna amtı bir tañçu yērnıñ ülüşi bolup ayukşanē atl(ı)g öz alkınçu emgekim yakın kelip **isig özüm üzülgeli turur ne üçün tēp tēser...** || On güce sahip Buda’ya (ve onun) ‘Sevgili oğlum’ diye (beni) adlandırmasına layık değilim. İşte şimdi, yerin küçük bir parçası olacağım. Ecel ıstırabım

- yakınlaşmakta, yaşamım sona ermek üzeredir. ▪ [DKP/JW 584: 7004-7007] Fürwahr, ein Stück Erde bin ich geworden, mein Lebensbeendigungsleiden namens āyukşaya hat sich genähert und ich stehe kurz davor zu sterben (wörtl. mein Leben ist dabei, abgeschnitten zu werden).
- (2018) [DKP/E 161: 2842-2847] ...*üküş yılın ayın etözke ağır ayag kılıp kaçan birök isig özi üzülüp barsar anta ok tözintin berüki etöznüñ yavızın körkit[ü] bërür...* || (İnsan), uzun yıllar aylar boyunca bedenine saygı gösterir (iyi davranır), ne zamanki yaşamı sona erer ve (başka bir varlığa) ulaşırsa hemen kökünden başlayarak bedeninin (bütün) çirkinliği ortaya çıkar. ▪ [DKP/JW 594: 7199-7204] Auch wenn man viele Jahre und Monate lang dem Körper große Verehrung erwiesen hat, wenn (dann) das Leben abgeschnitten wird, dann zeigt der Körper sogleich (anderen) seine von der Wurzel herstammende Schlechtigkeit.
- (2019) [DKP/E 184: 3526-3529] *takı negü küter sizler terkin monı sançınlar bıçınlar... isig özin üzüp adın ajunka ıdıñlar...* || Artık ne bekliyorsunuz? Çabuk bunu mızraklayıp doğrayalım, öldürüp (bunu) başka (bir) varlığa gönderelim. ▪ [DKP/JW 684: 8699-8702] Was wartet ihr noch, stecht und zerschneidet diesen schnell! Schneidet sein Leben ab und schickt ihn in eine andere Existenz!
- (2020) [DKP/E 188: 3630-3632] ...*birök sözlemeser siz muna isig özüm üzülveli turur...* || Eğer söylemezseniz şimdi ölürüm. ▪ [DKP/JW 688: 8825-8827] Wenn Ihr es nicht sagt, wohlan, dann bin ich bereit zu sterben (wörtl. dass mein Leben abgeschnitten werde).
- (2021) [DKP/STF 136: 1114-1116] // [*ü*]/[*ü*şi *bolu*]/*p* [*ayukşni atly öz*] [*a*]/[*l*q̄inçu *ämğakim*] [*yaq̄in kälip isig*] **özüm üz-ülgäli turur** || ... стану частицей (земли) ... блаизятся муки самоисчезновения, называемые āyuksāya, и моя жизни готова оборваться. ...parçası olup āyukşaya adlı krnfı hayatımın sonu hastalığım yaklaşıp hayatım kesilmek üzere... ▪ [DKP/JW 584: 7004-7007] Fürwahr, ein Stück Erde bin ich geworden, mein Lebensbeendigungsleiden namens āyukşaya hat sich genähert und ich stehe kurz davor zu sterben (örtl. Mein Leben ist dabei, abgeschnitten zu werden).
- (2022) [DKP/JW 238: 678-683] [*tä*]/*zgülük* [*kaçgu*]/*luk yol orukug* [*i*]/**sig** [*özin üzg/üçi* *yitti sü*]/*vri*] *bi bıçgu eliglä*[*rıntä o*]/*l* *erinç käyikl*[*är*] *ünlärin eşidti*[*lär:*] || Die armen Hirsch[e fanden] keinen Weg, auf dem sie [fl]iehen[kon]nten, [sahen]

die scharfen und spitz[en...] Messer, die das [L]eb[en abschneid]en, en den Händen der (Jäger) [...] und hörten ihre [...] Stimmen. || ...kaçacak yol, patikayı hayatını kesecek sivri bıçak ellerinde o zavallı geyiklerin seslerini duydular.

- (2023) [DKP/JW 238: #675-#678] *amti m(ä)n birök bo tnl(i)glarnıy amrak isig özlärin üzgüçä täñlig ärsär m(ä)n säniñ tu[g]mıñ antag ärti:* || In dem Maße, in dem ich jetzt das liebe Leben dieser Lebewesen abschneide, ebenso kam es auch zu deiner W[i]edergeburt. || Şimdi eğer bu bu canlıların tatlı hayatlarını kesersem senin (yeniden) doğuşun onun gibi gerçekleşti.
- (2024) [DKP/JW 828: 11256-11260] *ötgürü kudi bölök [i]lki öñdünki kedinki akmak [yolları] tutunup içi içägüsi barça [] barıp ol'ok ämgäkin [isig] özi üzülüp nirva[nka tägdi:]* || Deshalb sein Unterleib [...die be]iden [Kanäle für] die Ausflüsse vorn und hinten (sc. Urin und Stuhl) wurden blockiert, seine Eingeweide waren allesamt vollständig [in Aufruhr], und wegen dieser Qualen [...] wurde sein [Leb]en abgeschnitten (sc. er starb) und er [gelangte zum] nirvā[ṇa]. || Bu nedenle karnı, yani önde ve arkadaki iki çıkış kanalı tıkanı, bağırsakları tamamıyla... varıp o sıkıntıyla hayatı kesilip Nirvāṇa'ya ulaştı.
- (2025) [DKP/JW 712: 9264-9265] *[[öz i[sig] öz]ünzülär üçün]] [adın] [[larnıy [isig] özin üzmän]]/är:* || Um eures eigenen L[eb]ens willen vernicht das [Le]ben [and]erer! || Kendi hayatlarınız için başkalarının hayatlarını mahvetmeyin.
- (2026) [DKP/JW 822: 11179-11180] *bo isig öz üztäçi aç bars adasın ta ozayın ärti tep:* || Dann würde ich der Gefahr durch diesen hungrigen Tiger, der das Leben beendet, entfliehen. || Bu hayatı kesecek aç kaplan tehlikesinden kurtulayım, dedi.
- (2027) [DKP/JW 398: 3497-3500] *[indraçal atl(i)g] yelvi [kömän] täg tüü törlüg täğşilip bökün ärsär isig [ö]zi üzülüp adın ažunka bardaçı ol:* || Während sie sich vielfach verändert wie [die indrajāla (sc. Regenbogen) genannte] Zaubererscheinung[], wird ihr leben entweder heute oder morgen abgeschnitten und sie geht in eine andere Existenzform ein. || İndrajāla (adlı) hayal yığın gibi her türlü değişip bugünse hayatı kesilip başka aleme varacak.

2.3.9. etöz kodmak ‘ölmek, vefat etmek’

Etöz kodmak eşdizimine 15 örnekte rastlanmıştır.

2.3.9.1. etöz kodmak Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Grupları

Etöz kodmak eşdiziminin *etöz kodup* → *adın ajunka barmak* olmak üzere 1 eşdizimsel grubu tespit edilmiştir.

<i>etöz kodmak</i> →	adın ajunka barmak →	[---]
----------------------	-------------------------	-------

Tablo 2.72. *etöz kodmak* Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler

2.3.9.1.1. etöz kodup → adım ajunka barmak

Bu eşdizimsel grup, *etöz kodmak* ‘ölmek, vefat etmek’ eşdizimiyle *adın ajunka barmak* ‘başka bir varlığa, dünyaya varmak’ kelime grubunun yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 2 örnekte rastlanmıştır.

- (2028) [DKP/E 93: 980-982] ...*aniṅ arasinta k(e)ntü özi etöz kodup adım ajunka barti...* || ...Bu arada (*Jayasena*’nın) kendisi vefat edip diğer bir varlığa geçti. ▪ [DKP/JW 336: 2406-2408] In der Zwischenzeit hatte (*Jayasna*) selbst den Körper abgelegt und war in eine andere Existenzform eingegangen.
- (2029) [DKP/E 161: 2840-2842] ...*etöz kodup adım ajunka barsar bo meṅiler barça ne erser tusulmaz...* || ...Ölüp diğer dünyaya gitse, bu mutlulukların hiçbiri ne olursa (olsun) fayda vermez. ▪ [DKP/JW 594: 7197-7199] Wenn man den Körper ablegt und in eine andere Existenzform eingeht, nützen diese Freuden allesamt nichts.

2.3.9.2. [---] ← etöz kodmak → [---]

Eşdizimsel grup oluşturmayan 13 örnek tespit edilmiştir.

- (2030) [DKP/E 80: 601-602] ...*etöz kodsar[lar⁸²...]* || ...Ölseler... ▪ [DKP/JW 282: 1443-1444] Wenn sie den örper ablegen,
- (2031) [DKP/E 175: 3237-3238] ...*mantran etöz kodsarlar üç yavl[ak yollarta] togup açığ emgek emgenürler...* || ...Büyü ile ölseler de üç kötü yolda (yeniden) doğarak acı çekerler. ▪ [DKP/JW 652: 8132-8133] Wenn sie hier sterben, werden sie [auf] den drei schlech[ten Wegen] (Skt. *durgati*) wiedergeboren und erleiden bitteres Leid.

⁸² Wilkens yayınında *etöz kodsar* biçiminde okunmuştur.

- (2032) [DKP/JW 386: 3263-3265] *ögsüz kal telvâ bolup ätöz kodsar säkiz ulug tamularda odgurak tugar*: || Wenn er (dann) als Kretin, Verrückter oder Wahnsinniger stirbt, wird er gewiss in dem acht großen Höllen wiedergeboren. || Eğer (o zaman) bir ahmak, bir deli veya bir deli olarak ölürse, kesinlikle sekiz büyük cehennemde yeniden doğacaktır.
- (2033) [DKP/JW 388: 3278-3280] *äšidgil ulug elig [] ärtmiš üdtä [ätözin k]odup yertinčü yer s[uv]d[a]* || Höre zu, großer König, [...] in einer vergangenen und weit zurückliegenden Zeit hat (jener) [seinen Körper a]bgelegt und [wurde] auf der Erde [wiedergeboren...]. || Dinle, büyük kral, geçmişte ve uzak bir zamanda (o kişi) vücudunu döktü ve yeniden dünyaya geldi.
- (2034) [DKP/JW 392: 3396-3398] *munta ätöz kodsar seziksiz atmış ok täg aviš tamuda tugar m(ä)n*: || Wenn ich hier den Körper ablege (sc. sterbe), werde ich sicher (so schnell) wie ein abgeschossener Pfeil in der avīci-Hölle wiedergeboren. || Cesedi buraya bırakırsam, kesinlikle (en kısa sürede) avīci cehenneminde atılmış bir ok gibi yeniden doğacağım.
- (2035) [DKP/JW 612: 7497-7502] *kim kayu tnl(i)g erig [yavgan savlıg] ärip ätöz kodsar[r] [ođgurak] rakšazların [yıla]n tilär ulatı ag[ulug] [tnl(i)gla]rnuñ ažuñta [tuggay] tep tedi*: || Wenn irgendein Wesen, da es grobe [Worte (Skt. *pāruṣyavāda*) gebraucht], stirbt (wörtl. den Körper ablegt), [wird es scherlich] in der Existenzform von rākšasas oder von [...Sclang]en, Pferdebremsen und anderem gif[tigen Getier wiedergeboren], sagte er. || Kaba kelimeler kullanan herhangi bir varlık öldüğünde, rākšasaların veya yılanların, at sineklerinin ve diğer zehirli yaratıkların varlığı şeklinde yeniden doğar, dedi.
- (2036) [DKP/JW 722: 9453-9455] *birök [] satgın alguluk [] yetmäsär [ant]a ok ätöz kodup bütün [an]ı üçün bergäy m(ä)n*: || Wenn es nicht reicht, um als Kaufpreis genommen zu werden, [...] werde ich [sogl]eich den Körper ablegen und ganz [..., de]shalb werde ich geben. || Eğer bedel olarak satın almak yetmezse, bedeni ve bütünü derhal atacağım, o yüzden vereceğim.
- (2037) [DKP/JW 732: 9572-9574] *ö[trü ol it] [muntıran ätöz] kodup ol'ok baya[gut kišisiniñ karnınta t[ugum ažuñ tutdı*: || D[a] legte [jener Hund hier (wörtl. von hier) den Körper ab], und [ergriff] eine [G]eburt und Existenz [im Bauch der Ehefrau] eben jenes šrešt[hi]. || Sonra o köpek cesedi buraya koydu ve o šrešt[hi]'nin karısının rahminde doğdu ve var oldu.

- (2038) [DKP/JW 762: 10074-10075] [...] **ätöz kodup** yer[tinčü...]: ol'ok madar amti s(ä) [...] || [Der Buddha sagte zu Dharmaruci:], [...] den Körper ablegend und die We[lt...]. ...]. || Buda, Dharmaruci'ye şöyle dedi: 'Bedeni ve dünyayı bir kenara koy.
- (2039) [DKP/JW 764: 10144-10145] *antran* **ätöz kodup** *aviš tamuda tugdı*: || Er starb dort (wörtl. legte von dort seinen Körper ab) und wurde in der avīci-Hölle wiedergeboren. || Orada öldü (bedenini oradan aşağı attı) ve avīci cehenneminde yeniden doğdu.
- (2040) [DKP/JW 770-772: 10252-10264] [] *körti*: [] *eligniñ* [] *iki kırk* [] *säkiz on* [] *etiglig [yara]tuglig č(a)jravart eliglärnin kăzigintä* [] *b(ä)lgürmiş ikš[a]waku uguşlug tözü[n] yavaş körgäli [k]anınčsız idok burhanlar* **ätözin kodup** *anı täg säkiz y(e)girmi tör[lü]g mün kadagka tükällig körksüz ätöz b(ä)lgürtdi*: || Er legte seinen edlen, sanften Körper der Buddhas ab, der so heilig war, dass man sich (daran) nicht sattsehen konnte, und der zum Geschlecht der Ikşvākus gehörte, entstanden in der Sukzession der [...] Cakr[avartin]-Könige, welcher geschmückt war mit den 32 [lakṣaṇas] und 80 [anuvyañjanas] eines [...] Königs, und brachte einen so hässlichen Körper wie diesen (sc. wie den des Aṣṭaśavirūpa) hervor, der versehen war mit den achtzehnfachen Fehlern. || İnsanın doyamayacağı kadar kutsal olan ve Ikşvākus ailesine ait olan Budaların asil, nazik bedenini bıraktı, bir kralın 32 Lakṣaṇası ve 80 Anuvyañjanası ile süslenmiş Cakravartin krallarının ardı ardına ortaya çıktı ve on sekiz katlı kusurlarla istila edilmiş böyle çirkin bir beden ortaya çıkardı.
- (2041) [DKP/JW 803: 10794-10797] *čın kertü alp bulguluk burhan kutıl(ı)g oron bulguluk ärsär m(ä)n* [] **ätöz koğup** [] *balık ätöz bulayın*: || Wenn ich den Ort der wahrhaftigen und schwer erlangbaren Buddhaschaft gefunden haben sollte, will ich [... diesen] Körper ablegen und [...] den Körper eines [mitleidigen] Fisches erlangen! || Gerçek ve anlaşılması zor Budalığın yerini bulduğumda, bu bedeni bir kenara atacağım ve şefkatli bir balığın bedenine ulaşacağım!
- (2042) [DKP/JW 816: 11082-11084] [] *munta* **ätöz kodup** [at]m[ı]š ok täg *aviš tamuda t[ugd]ı*: || Hier legte er den Körper ab (sc. er starb), und wie ein [abge]schos[se]ner Pfeil wurde er in der avīci-Hölle g[ebore]n. || Cesedi buraya yatırdı ve bir atış ok gibi Avīci cehenneminde doğdu.

2.3.10. övkesi kelmek ‘öfkesi kabarmak’

Övkesi kelmek eşdizimine 15 örnekte rastlanmıştır. Bu eşdizimin (2067) numaralı maddesinde *birle* kelimesi eşdizimin arasına girmiştir.

2.3.10.1. övkesi kelmek Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Grupları

Övkesi kelmek eşdiziminin *ertijü* ← *övkesi kelmek*, *ertijü bulganıp* ← *övkesi kelmek* ve *bulganıp* ← *övkesi kelmek* olmak üzere ön yönelimli 3 eşdizimsel grubu tespit edilmiştir.

[---]		← ertijü	← <i>övkesi kelmek</i>
[---]	← ertijü	← bulganıp	
[---]			

Tablo 2.73. *övkesi kelmek* Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler

2.3.10.1.1. [---] ← ertijü ← övkesi kelmek

Bu eşdizimsel grup, *ertijü* ‘çok fazla’ kelimesiyle *övkesi kelmek* ‘öfkesi kabarmak, sinirlenmek’ eşdiziminin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 5 örnekte rastlanmıştır.

- (2043) [DKP/E 171: 3128-3129] *anta ok ertingü övkesi kelip ayguçısın okıp inçe tep tedi...* || O anda çok fazla sinirlenip yaverini çağırıp şöyle dedi: ▪ [DKP/JW 630: 7763-7764] Sogleich geriet er sehr in Zorn, rief seinen Kanzler herbei und sagte:
- (2044) [DKP/E 128: 1959] ...⁸³*övkesi kelip söz...* || ...öfkesi kabarıp söz... ▪ [DKP/JW 544: 6151-6152] geriet der König Lohitaketu sehr in Zorn und sprach:
- (2045) [DKP/JW 576: 6843-6845] *anta ötrü [atavake y]äk ärtijü öpkäsi k(ä)lip [t(ä)ñri t(ä)ñrisi burhan]ka inčä tep tedi:* || Da geriet der [Dä]mon Ātavaka sehr in Rage und sagte zum [Göttergott] Buddha: || Ondan sonra Ātavaka şeytan çok sinirlenip Tanrılar Tanrısı Buda’ya şöyle dedi:
- (2046) [DKP/JW 724: 9460-9463] *anıñ arasın[ta buşıç]ı koltguçı kälip [] ol buşıčka ärtijü [övkä]si kälir:* || In der Zwischenzeit [...] kommen [Bettler] herbei,

⁸³ Wilkens yayınında *ärtijü övkäsi kälip* şeklinde okunmuştur.

und der [...] gerät über jenen Bettler sehr [in Zorn]. || Bu arada dilenciler gelip... o sadakacıya çok sinirlenir.

- (2047) [DKP/JW 730: 9530-9531] [**ärti/ñü övkäsi kälip**] [] [] *äv[i]ñä kirgäli idmaz ärdi*: || [... wenn der Hund einen tirthika sah,] pflegte er [se]hr in Zorn zu geraten [...] und nicht zuzulassen, dass [ein tirthika] das Haus des [šreṣṭhi] betrat. || çok sinirlenip... evine girmezdi.

2.3.10.1.2. [---] ← ertiñü bulganıp ← övkəsi kelmek

Bu eşdizimsel grup, *ertiñü* ‘çok fazla’ kelimesi, *bulganmak* ‘bulanmak, kızmak’ kelimeleriyle *övkesi kelmek* ‘öfkəsi kabarmak, sinirlenmek’ eşdiziminin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 3 örnekte rastlanmıştır.

- (2048) [DKP/STF 216: 1916-1917] *arxant-qa ärtingü bulyanıñ övkäsi [käl]ip inča tep tedi*: || он очень рассердился на архата, был охвачен гневом и сказал так: || Arhant’a çok kızdı, öfkeye kapıldı ve şöyle dedi: ▪ [DKP/JW 728: 9503-9504] [Der Lehrer sagte:] [Dieser Mönch] regte sich sehr über den arhat auf, geriet in Zorn und sagte:

- (2049) [DKP/JW 550: 6250-6252] *bo savıg äšidip elig bäg ärtiñü bulganıp övkäsi kälip inča tep tedi*: || Nachdem er diese Worte vernommen hatte, erregte sich der König, geriet in Zorn und sagte: || Bu sözü duyup hükümdâr çok sinirlenip öfkəsi gelip şöyle dedi:

- (2050) [DKP/JW 730: 9528l-9528n] *bo savag äšidip ol š(a)mnanč anta ok ärtiñü bulganıp öpkäsi k(ä)lip kamag kuvragk[a]* || Als sie diese Worte vernommen hatte, da erregte sich jene Nonne, wurde zornig und [äußerte Flüche] gegenüber der gesamten Gemeinde. || Bu sözü duyup o rahibe o şekilde çok sinirlenip öfkəsi gelip şöyle dedi:

2.3.10.1.3. [---] ← bulganıp ← övkəsi kelmek

Bu eşdizimsel grup, *bulganmak* ‘bulanmak, kızmak’ kelimesiyle *övkesi kelmek* ‘öfkəsi kabarmak, sinirlenmek’ eşdiziminin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 2 örnekte rastlanmıştır.

- (2051) [DKP/JW 484: 5075-5077] *anı körüp ol tiši arslan bulganıp övkäsi kälip köñülintä inča sakıntı*: || Als jene Löwin das sah, erregte sie sich, wurde zornig

und dachte bei sich: || Onu görüp o dişi aslan sinirlenip öfkesi gelip gönlünde şöyle düşündü:

- (2052) [DKP/JW 738: 9647-9653] *kim birök buyan ädgü kılınč kazganmakta aroksuz er(i)nöksüz köñülin katıglanguçı ärip: anıñ arasınıta köñüli **bulganıp övkäsi käläsär**: anta ok katıglamakı kogşap barıp [] katı[glan-]* || Wenn sich jemand im Erwerben von Verdienst unermüdlich anstrengt, aber plötzlich sein Geist sich erregt und er im Zorn (Skt. *vyāpāda*) gerät, schwindet sogleich sein Bemühen dâhin, [...] sich bemüh[en] um [...]. || Kim eğer iyi amel kazanmakta dinç gönlüyle katlanıp onun arasında gönlü sinirlenip öfkesi gelip gelse o şekilde katlanması zayıflayıp... katlanmak...

2.3.10.2. [---] ← övkəsi kelmek → [---]

Eşdizimsel grup oluşturmeyan 5 örnek tespit edilmiştir.

- (2053) [DKP/E 70: 318-325] *...ötrü ol irig sarsıg köñüllüg d(a)nt[i]palé elig... altun öñlüg sıgu[n]nuñ ötügin tıñlagalı unamadın köziñe karakiña kan kodulup kıñ közin sıgun tapa körüp **övkəsi kelip** anıñ ara agulug yılan tiliñ[e] oğşatı yalınlayu turur yitti kılıcın t[ar]tıp altı...* || ...Gözlerini kan bürümüş (ve) şaşı gözlerle geyiğe bakmış. Öfkesi kabarmış. O arada, zehirli yılan diline benzeyen, parlayıp duran kılıcını çekip (eline) almış. ▪ [DKP/JW 246: 798-804] Da jener grausame König Dañdapāla die Bitte des goldenen Marals, nicht erhören wollte, ergoss sich Blut in seine Augen und er blickte scheel auf den Maral, geriet in Zorn und zog sogleich sein scharfes Schwert, das ständig blitzte wie die Zunge einer Giftschlange.
- (2054) [DKP/JW 576: 6858-6861] *[bo savıg äš]idip aťavake yä[k] [övkäs]i kälip yalınay[u] [] toşguru []* || Als der [diese Worte vernommen] hatte, geriet der D[ämon] Ātavaka [in Zor]n und flammend [...] anfüllend machte er [...]. || Bu sözü duyup Ātavaka şeytanın öfkesi gelip parlayarak... doldurarak...
- (2055) [DKP/JW 704: 9130-9132] *ırakd[ın] ok kilimbe yäk **öpkäsi [bi]rlä kälmišin kördi***: || Schon von Weitem sah er, dass der Dämon Hiđimba in seinem Zorn herbeikam. || Uzaktan, o kilimbe şeytanın öfkesi ile geldiğini gördü.
- (2056) [DKP/JW 818: 11128-11130] *[] anı körüp [] [öv]käsı kälip [kö]ñülintä [inčä sakant]ı*: || Nachdem er dies gesehen hatte, wurde [... zor]nig und [dacht]e bei [si]ch: || ...bunu görüp... öfkesi gelip gönlünde şöyle düşündü:

- (2057) [DKP/JW 830: 11301-11305] *ötrü ol [bay]agut ävintäki tavarın sanın sakışın [ka]ltı esilmişin koramişin bilip anta [o]k pr(a)tkabut burhanka övkäsi kälip [köñülin]tä inçä sakıntı: ||* Denn jener [šre]šthi merkte, dass sich der Besitz in seinem Haus an Zahl verminderte, und er geriet darüber in Zorn über den Pratkekabuddha und dachte Folgendes [bei sich:] || *Sonra o zengin kişinin evindeki malının sayısını azaldığını fark edip ondan sonra Pratkabut Buda'ya öfkesi gelip gönlünde şöyle düşündü:*

2.3.11. **kut kol-(un)-mak** ‘dua etmek’

Kut kol-(un)-mak eşdizimine 14 örnekte rastlanmıştır.

- (2058) [DKP/E 71-72: 376-383] *...ol savıg y(i)me meniñ... tükel sözlegülük küçim yoku kayu tnl(i)glarnıñ utlısı sevinçsiz kılmuşları tükel bilge t(e)ñri teñrisi burhan asankêlig yolta bodis(a)t(a)vlar yorigınta yoriyur erken isig özin idaladı açığ emgeklerig serip **kut koluntı**...* || ...Bu sözü benim etraflıca söylemeye gücüm yok. Nice canlımın sevincinin (engellendiğini) mutsuz kıldığını (gör). Tam bilge Tanrılar Tanrısı Buda sayısız yolda Bodhisattvaların yolunda yürürken canını terk etti, ıstıraplara katlanıp terk etti. ▪ [DKP/JW 248: 856-861] Ich habe nicht die Kraft, jene Angelegenheit vollständig zu schildern. Wie undankbar haben sich die Wesen (immer) verhalten! Als der vollkommen weise Göttergott Buddha auf dem Bodhisattva-Pfad wandelte, dem asamkhyeyas (dauernden) Weg, hat er sein Leben hingegeben.
- (2059) [DKP/E 72: 386-389] *...ol ok yene tnl(i)gl[ar b]o montag bodis(a)t(a)vlarınıñ **kut kolmuşların** y(i)me samadın ayıg kılınç kılurlar...* || ...Yine de canlılar, Bodhisattvaların bu şekilde mutluluk istemiş olmalarını da düşünmeden günah işlerler. ▪ [DKP/JW 250: 865-868] Aber eben jene Wes[en] wiederum begehen Untaten, ohne an das zu denken was, solche Bodhisattvas gelobt haben.
- (2060) [DKP/E 219: 4568-4572] *...ulug küçlüg katıg köñül öritip amrak isig özin titgeli idalagalı anuk bolup ümin aşınıp tag señirinte turup **kut kolunu** inçe tēp tēdi...* || ...Yüce, güçlü, sağlam gönül besleyip sevimli canını terk etmek için hazır olup, alt giyisisini giyinip, dağın eteğinde durup, dua ederek şöyle dedi: ▪ [DKP/JW 802: 10790-10794] Er erweckte sehr mächtige Entschlossenheit, war bereit, sein geliebtes Leben aufzugeben, zog seine Unterleidung an, (indem er

sein Gewand ablegte,) stellte sich an die Bergklippe und sprach gelobend Folgendes.

- (2061) [DKP/JW 600: 7302-7307] *tep kut kolunup: bo muni tæg m(a)hendrašene elig bæg öz ätin igligkä yeñürüp açig ämgäk ämgänip ol iglig ärniñ yüzi tapa tetrü körüp yänä ök inčä tep tedi:* || und ewigen krankheitslosen und schmerzfreien nirvana-Land bringen. Nachdem er solches gelobt hatte, gab König Mahendrasena sein eigenes Fleisch dem Kranken zu essen, litt (zwar) fürchterliches Leid, blickte (aber) unverwandt auf das Gesicht jenes kranken Mannes und sagte wiederum: || *diyip dua edip bunun gibi M(a)hendrašene hükümdâra kendi etini hastaya yedirip sıkıntı çekip o hasta adamın yüzüne doğru dikkatlice bakıp yine şöyle dedi:*
- (2062) [DKP/JW 602: 7357-7359] *näçük ärsär s(a)tyopavačan kılıp kut kolğalı unagay mu tep* || Vielleicht wird er zustimmen, einen Akt der Wahrheit (Skt. *satyoyavācana/satyopayācana*) zu vollziehen und ein Gelübde zu sprechen? || *Nasılsa tatmin edip dua eder mi diyip...*
- (2063) [DKP/JW 784: 10517-10519] *anta ötrü p(a)dmavati kız ayasın kavşurup kut kolunu inčä tep tedi:* || Da legte das Mädchen Padmāvātī seine Handflächen zusammen und gelobend sprach es: || *Ondan sonra Padmāvātī kız ellerini bir araya getirip dua ederek şöyle dedi:*
- (2064) [DKP/JW 276: 1333-1336] *könülin kut kolu[nu...] tiş b(ä)lgülüğ bolmuş [...]* || mit [...] Gesinnung gelobe[nd...] wurde der [erste] Zahn (wieder) sichtbar. || *gönlüyle dua ederek... diş ortaya çıkmış...*
- (2065) [DKP/JW 382: 3198-3199] *yaglıg yumşak közin aržılar tapa tetrü körüp kut koluntı:* || Mit mildem und sanftem Blick blickte er unverwandt auf die Seher und gelobte: || *Yağlı (ve) yumuşak gözüyle azizlere doğru dikkatlice bakıp dua etti.*
- (2066) [DKP/JW 530: 5844-5846] *[] [anta ötr]ü elig bæg öz [] tetrü körüp kut /koluntı:]* || [Daraufhi]n blickte der König selbst [...] unverwant [auf...] und gel[obte]: || *Ondan sonra hükümdâr kendi... dikkatlice bakıp dua etti.*
- (2067) [DKP/JW 530: 5855-5858] *bo muntag kut kolunu tükätip altı tümän yinçgä kırkınların bramanlarka äsirkänčsiz könülin buşı berdi:* || Nachdem er endgültig solches gelobt hatte, gab er seine 60.000 Haremsdamen den Brahmanen ohne Reue als Almosen. || *Bunun gibi dua edip bitirerek 60.000 narin cariyeyi Brahmanlara cömert gönlüyle sadaka (olarak) verdi.*

- (2068) [DKP/JW 534: 5928-5931] *anta ötrü h(a)ričandr[e] [elig b]äg oguli vipulacandre tegin [] [bramanlarka] buši bergäli anunup kut [kolunu] [inčä tep te]di: || Da machte sich der [Kön]ig [] Hariścandra bereit, [sogar] seinen Sohn, den Prinzen Vipulacandra, [...den Brahmanen] als Almosen wegzugeben und [spra]ch ge[lobend] folgendermaßen: || Ondan sonra Hariścandra hükümdâr oğlu Vipulacandra prens... Brahmanlara sadaka (olarak) vermeye hazırlanıp dua ederek şöyle dedi:*
- (2069) [DKP/JW 534: 5939-5943] *bo montag kut kolunu tükätip ogli vipulačandre teginig bramanlarka buši berip ad<r>ilmaklig ämgäkin kogšap barip yölängüsiñä [tayani]p olurti: || Nachdem er solches gelobt hatte, gab er seinen Sohn, den Prinzen Vipulacandra, den Brahmanen als Almosen und wegen des Trennungsschmerzes war er vollkommen geschwächt und setzte sich hin, sich auf seine Lehne [stützend]. || Bunun gibi dua ederek bitirip oğlu Vipulacandra prensi Brahman'lara sadaka (olarak) verip ayrılmanın sıkıntısıyla zayıflayıp taburesine oturdu.*
- (2070) [DKP/JW 364: 2888-2891] *[isig] özüñin [] sözlöp tag säñi[ri] inčä tep kut /kolunu/ || [...], dein [Le]ben [soll man schonen!], so sprechend gelobte (dann) [der Elefant, der groß wie] eine Bergklip[pe war:] || ...canını (bağışlanmalı!) söyleyip dağ yamacı şöyle diyip dua ederek...*
- (2071) [DKP/JW 604: 7389-7392] *hormuzta t(ä)ñri ulug elig-a y(a)rlıkančuči köñül öritip biziñ küsüşümüzni kanturgalır üçün [k]ut kolunuzun tep tedi: || Gott Indra: sagte: O großer König, möget Ihr Mitleid (Skt. karuṇā) erwecken und ein Gelübde aussprechen, um unsere Wünsche zu erfüllen! || (Ey), Indra Tanrı büyük Tanrı şefkatli gönül besleyip bizim isteğimizi tatmin etmek için dua etsin, dedi.*

2.3.12. bodisatav yolnta yorımak ‘bodhisattva yolunda yürümek’

Bodisatav yolnta yorımak eşdizimine 12 örnekte rastlanmıştır.

- (2072) [DKP/E 71-72: 376-383] *...ol savıg y(i)me meniñ... tükel sözlegülük küçim yoku kayu tnl(i)glarñıñ utlısı sevinçsiz kılmuşları tükel bilge t(e)ñri teñrisi burhan asankelig yolta bodis(a)t(a)vlar yorıgınta yorıyur erken isig özin idaladı açığ emgeklerig serip kut koluntı... || ...Bu sözü benim etrafıca söylemeye gücüm yok. Nice canlının sevincinin (engellendiğini) mutsuz kılındığını (gör). Tam*

bilge Tanrılar Tanrısı Buda sayısız yolda Bodhisattvaların yolunda yürürken canını terk etti, ıstıraplara katlanıp terk etti. ▪ [DKP/JW 248: 856-861] Ich habe nicht die Kraft, jene Angelegenheit vollständig zu schildern. Wie undankbar haben sich die Wesen (immer) verhalten! Als der vollkommen weise Göttergott Buddha auf dem Bodhisattva-Pfad wandelte, dem asamkhyeyas (dauernden) Weg, hat er sein Leben hingegeben.

(2073) [DKP/E 131: 2047-2053] ...[ed]gü edgü tözün oglum bo sav antag ok [ol] on küçlüg umug inag tükel bilge [t(e)ñri burhan **bodis(a)v(a)tl(a)r yorım/ta yor]ıyur erken adınların [sa]vın tımdadın ötgürü öz [isig] titip idalap adın[larka ayıg] kılmadı... || ...İyi, iyi! Asil oğlum! Bunun gibi (o) on güce sahip, ümidimiz, tam bilge Tanrı Buda, Bodhisattvalar yolunda yürürken başkalarının sözünü engellemek (günahından) dolayı kendi canını terk etti, başkalarına (kötü) davranmadı. ▪ [DKP/STF 84: 549-555] “О добрый добрый, благородный сын мой! Этот ответ (?) таков. Когда [наша] надежда (парн.) - совершенно мудрый [десятисильный] бог богов Будда пребывал на стезе бодхисаттв, он, не прерывая, внимал словам других и, отрешившись от самого себя, по отношению к другим” || “Ey iyi, nazik, asil oğlum! Bu cevap (?) budur. [Bizim] umudumuz - tanrıların tamamen bilge [on güçlü] tanrısı Buda, bodhisattva’ların yolundayken, kesintiye uğramadan başkalarının sözlerine kulak verdi ve başkalarına karşı kendisinden vazgeçti.” ▪ [DKP/JW 502: 5324-5329] (Der Lehrer sagte zu seinem Schüler:) Ausgezeichnet, ausgezeichnet, mein [ed]ler Sohn; diese Sache verhält sich genau [so]! Als der vollkommen weise Göttergott Buddha, der vie zehn [Kräfte] (Skt. *daśabala*) besitzt und der eine Hoffnung und Zuflucht ist, auf dem Pfad der Bodhisattvas wandelte, da gab er sein eigenes Leben hin, ohne die Angelegenheiten anderer zu behindern, und fügte anderen nichts Böses zu.**

(2074) [DKP/E 170: 3084-3086] ...kayu tükel bilge t(e)ñri t(e)ñrisi burhan **bodis(a)t(a)v yolınta yorıyur**... || ...Tam bilge, Tanrılar Tanrısı Budaların çoğu, bodhisattva yolunda yürür. ▪ [DKP/JW 626: 7719-7722] als der vollkommen weise Göttergott Buddha gerade auf dem Bodhisattva-Pfad wandelte, welcherart sein Sammeln von Heilsamem war.

(2075) [DKP/E 202: 4079-4082] ...tükel bilge t(e)ñri burhan **bo[dis(a)t(a)v] yolınta yorıyur erken ança üküş aç[ıg] emgek emgenip temin ök burhanl(i)g bil[ge] biligke tükellig boltı**... || ...Tam bilge Tanrı Buda bodhisattva yolunda yürürken

o kadar çok acı çekti (ki) hemen ilaâhi bilgeliğe layık oldu. ▪ [DKP/JW 782: 10451-10454] Als der vollkommen weise Gott Buddha auf dem Pfad der Bodh[isattvas] wandelte, hat er derartig zahlreiche schlimme Leiden erfahren und ist erst dann der Weisheit der Buddhas teilhaftig geworden.

- (2076) [DKP/E 203: 4091-4093] ...y(i)me ertmiş ödün şakimuni burhan **bodis(a)t(a)v yolnıta yorıyur erken padmavati atl(ı)g kız erti...** || ...Yine geçmiş zaman (içinde) *Sakyamuni* Buda bodhisattva yolunda yürüyor iken *Padmāvātī* adlı bir kız idi. ▪ [DKP/JW 782: 10463-10465] In längst vergangener Zeit, als der Buddha Śāyamuni auf dem Pfad der Bodhisattvas wandelte, war er das Mädchen namens Padmāvātī.
- (2077) [DKP/E 217: 4502] ...**bodis(a)t(a)v yolnıta yo[rıyur erken...**] || Bodhisattva yolunda yürürken... ▪ [DKP/JW 800: 10724] den bodhisattva-Pfad wa[ndelte],
- (2078) [DKP/JW 240: #724-#727] *çak [ol] semäktä ymä şakimuni tükäl bilgä (Br. śākyamuni) t(ä)ñri t(ä)ñrisi burhan bodis(a)t(a)v yorıkın yorıyur ärkän. sıgun azunınta tugdı ärti.* || Und als in eben [jenem] Wald *Śākyamuni*, der vollkommen weise Göttergott Buddha, den Bodhisattva-Pfad wandelte, war er in der Existenz eines Marals geboren worden. || Ve tam da bu ormanda Śākyamuni, tam bilge Tanrılar Tanrısı Buda, Bodhisattva yolunda yürüdüğünde, bir geyiğin varlığında doğdu.
- (2079) [DKP/JW 252: 871-878] *t(ä)ñrim tükäl bilgä t(ä)ñri t(ä)[ñri]si burhan asankelig uzun yolta bodis(a)t(a)vlar y[o]rıkın yor[ıyur] ärkän. näçük ärsär kılıp: bo [öz]lüg ölürmäklig tsuy ayıg kılın[ç]l[arıg] tıdgalır üçün amrak isig özi üzä nätäg yañlıg ämgänü y(a)rlıkadı äрки.* || Herr, als der vollkommen weise Göttergo[tt] Buddha den Bodhisattva-Wandel auf dem langen Weg (in der Dauer) von *asamkheyas* wand[elte], wie verhielt er sich und wie geruhte er da am eigenen Leibe Leid zu erfahren, um diese [schlimmen] Sünden des Tötens von Lebewesen (Skt. *prāṇātīpāta*) zu vermeiden? || Tanrım, tam bilge Tanrılar Tanrısı Buda, uzun yolda bodhisattva yolunda yürürken nasıl davrandı ve bu korkunç günahların kefarecini ödemek için kendi bedeninde acı çekmeye nasıl emretti acaba?
- (2080) [DKP/JW 268: 1220-1224] [] ötrü [] *t(ä)ñri t(ä)ñrisi burhan asanke[lig yolt]a bodis(a)t(a)v yorıkın yorıyur [är]kän adınlar üçün munı tæg isig özin ıdalamış* || [...] dann [...] als der Göttergott Buddha [au]f dem *asamkhyeyas* (dauernden) [Weg] den Bodhisattvawandel wandelte, hat er für andere sein

- Leben aufgegeben. || ...sonra... Tanrılar Tanrısı Buda asaṃkhyeya (kalıcı) yolunda bodhisattva yolunu yürüdüğünde, başkaları için hayatından vazgeçti.
- (2081) [DKP/JW 418-420: 3848-3852] *ol üdün bo ok bil[gä] [biliglig umug]umu[z] inagim(i)z šakimuni burh[an] [bod]is(a)v(a)t yolinta [yoriyur] ärkän maḍyadeš ulušta: sutasome atl(i)g [e]lig bäg ärdi: || Zu jener Zeit, als gerade der we[ise] Budd[ha] Śākyamuni, unsere [Hoffnung] und unsere Zuflucht, auf dem [Bodh]isattva-Pfad [wandelte], war er im Reich Madhyadeśa der [K]önig namens Sutasoma. || Bilge Buda Śākyamuni, umudumuz ve sığınağımız, bodhisattva yolunda yürürken, Madhyadeśa krallığında Sutasoma adlı kraldı.*
- (2082) [DKP/JW 558: 6425-6433] *[] [tükäl bilgä t(ä)ñri] [t(ä)ñris]i burhan [as][[ankelig yolta]] [bodi]s(a)t(a)vlar [[yoricin yoriyur ärkän]] bo muntag čatıkl[i]g [i]š iślöp [[burhan]] kutin bulmışı amtı katägi beš aḷun tnl(i)glar üzä y(a)rlikančuči köñülin yada y(a)rlikap üküš tnl(i)glarka asıs tusu klu y(a)rlikayur tep ötünti: || [Der Schüler sagte:] Wenn [[der vollkommen weise Göttergott]] Buddha [[auf dem Pfad (der Buddhaschaft), der (eine Dauer von) asaṃkhyeyas hat, den Wandel]] der [Bodhi]sattvas [wandelt]], und solche jātaka-[Ta]ten vollbringt, geruht er den zahlreichen Lebewesen Nutzen zu bereiten, indem er geruht, (vor allem nachdem) er die Buddhaschaft erlangt hat, bis heute sein Mitleid (Skt. *karuṇā*) über die Lebewesen der fünf Existenzformen (Skt. *pañcagati*) auszubreiten. (So) sprach (der Schüler). || Öğrenci dedi ki: Kusursuz bilge Tanrılar Tanrısı Buda Asaṃkhyeyas (süresi) olan, bodhisattvaların yürüyüşünü yürüten ve bu tür Jātaka eylemleri gerçekleştiren (Budalığın) yolunda yürüdüğünde, sayısız canlı varlığa fayda sağlamaya tenezzül eder. (özellikle sonra) Budalığa erişmeye tenezzül eder (özellikle sonra), şefkatini beş varoluş biçiminin canlı varlıklarına genişletmeye tenezzül eder. (Böylece) konuştu (öğrenci).*
- (2083) [DKP/JW 452: 4495-4499] *alku [burhanlar asankelig] yolta bodis(a)t(a)vlar [yoricin yoriyur] [ä]rkän öz amrak [isig özlärin ti]tip idalap äz[üg] [] || Als alle [Buddhas] auf dem [asaṃkyeyas] (dauernden) Pfad den [Wandel der] Bodhisattvas [wandelten, haben, sie,] ihr eigenes liebes [Leben] aufgebend, lü[gnische Reden gemeinden]. || Bütün budalar Asaṃkyeyas (kalıcı) yolunda bodhisattvaların yolunda yürürken, kendi canlarından vazgeçerek yalancı konuşmalar yaptılar.*

2.3.13. irig sarsıg (sav) sözlemek ‘kaba ve çirkin söz söylemek’

İrig sarsıg (sav) sözlemek eşdizimine 11 örnekte rastlanmıştır.

- (2084) [DKP/E 131: 2044-2046] ...*t(e)ñri burhan yere [müneyü] yarlıkam[ış] irig sarsıg sav sözleyür m(e)n [tè]p...* || “Tanrı Buda’nın ayıplayarak açıkladığı kaba sözleri söylerim.” dedi. ▪ [DKP/STF 84: 546-548] “Как же я стану произносить грубые и бранные слова, к которым божественный Будда благоволил выразить отвращение?” || İlahî Buda’nın tiksintisini ifade etmeyi kabul ettiği kaba ve küfürlü sözleri nasıl söyleyebilirim? || ▪ [DKP/JW 502: 5321-5323] Wie könnte ich grobe Worte (Skt. *pāruşyavāda*) sprechen, die den Gott Buddha verunglimpfen?
- (2085) [DKP/E 132: 2058-2060] ...*üküş tnl(i)glar irig sarsıg sav sö/zlemekdin tıdılzun[lar tēp ötünti]...* || ...(Bunu) işiten pek çok canlı (kaba söz) söylemekten kendilerini korusunlar. ▪ [DKP/STF 84-86: 563-565] многие живые существа воздержались от произнесения грубых и бранных слов || birçok canlı, kaba ve küfürlü sözler söylemekten kaçındı. ▪ [DKP/JW 502: 5339-5341] und sich, (wenn sie dies gehört haben,) zurückhalten vom Sprechen grober Worte (Skt. *pāruşyavāda*).
- (2086) [DKP/E 167: 2990-2994] ...*daşak(a)rmapatāv(a)dānamāl nom [bitigde on] k(a)rmaputlarıg ertmekniñ [müñin küzet][mekniñ] asagın körkitmekde [irig sarsıg] [sav] sözlemekig yermek [at(i)g] [ülüş] tükedi...* || ...On (kötü) davranış yollarını işlemenin (günahını ve bu günahı gözetmenin) faydasını göstermekte (olan) *Daşakarmapathāvadānamālā* (adlı öğreti kitabındaki kaba söz) söylemeyi kötölemek (adlı) bölüm sona erdi. ▪ [DKP/JW 614: 7523-7532] Das [sech]ste [Kapitel namens Tadeln] des Spreche[ns grober und] unflätiger [Worte] (Skt. *pāruşyavāda*), in welchem der Nutzen [] demonst[riert] wird, zu verhü[ten], dass man das [Vergehen] des Übertretens der [zehn] karmapathas (begeht), in dem großen kāvya-Werk *Daşakarmapathāvadānamālā*, das der kāvya-Meister Saṅghadāsa, der [Va]jibhāşika ind Kenner der sātras, aus der westtocharischen Sprache ins Osttocharische [über]tragen hat, und das der Vorsteher Śīlasena wiederum ins Türkische übersetzt hat, [ist beendet. Verehrung dem Buddha, Verehrung dem dharma, Verehrung dem saṅgha].
- (2087) [DKP/E 168: 3027-3029] ...*y(i)me ertingü uçuz ol neg(ü)lük [yértinçü]deki tnl(i)glar irig sarsıg [sav s]öz/leyürl(er) erki...* || ...yine çok kolaydır. Nasıl

- (yeryüzündeki) canlılar kaba söz söylerler acaba? ▪ [DKP/JW 612: 7514-7515] Weshalb nur sprechen Menschen auf dieser Welt grobe und unflätige Worte (Skt. *pāruṣyavāda*)?
- (2088) [DKP/E 169: 3052-3055] **...i[rig] sarsıg sözlegüçi kişidin ne erser köñülke yaraşı meñi ögrünçü turu[g]luki yok tēp** || Kaba söz söyleyecek kişide ne olursa (olsun) gönle hoş gelen, sevinç mutluluk (veren) saflık bulunmaz, dedi. ▪ [DKP/JW 610: 7472-7475] Von einem Menschen, der gr[ob] und unflätig daherredet, kann keine wie auch immer geartete Freude entstehen, die dem Herzen zuträglich wäre.
- (2089) [DKP/E 181: 3422] **.../irig] sarsıg sav sözle[mekig yermek]**... || ...kaba söz söylemeyi (yermek)... ▪ [DKP/JW 494: 5253-5255] (das Kapitel) namens Tadeln des Aussprechens von Verleumdungen (Skt. *pāruṣyavāda*), welches den N[utzen] davon zeigt,
- (2090) [DKP/STF 42: 89-91] **bu aning tüşi ol: bu äyrig sarsiy söz-lämäk-lig ayıy qilinç ol:** || Это - греховное деяние, состоящее в распространении клеветы (злословии), и это - следствие. Это - греховное деяние, состоящее в произнесении грубых и бранных слов. || Bu, iftirayı yaymaktan ibaret bir günahdır ve bu onun sonucudur. Bu, kaba ve küfürlü sözler söylemekten oluşan günahkâr bir eylemdir. ▪ [DKP/JW 318: 2123-2124] Dies ist das Vergehen des Sprechens von groben (Worten).
- (2091) [DKP/STF 78: 492-495] **amtî muntada inaru äyrig sar{s/iy söz-lämäk-ning münin qad[ay]in söz-lägü-kä köngülüm qî[niy] ol:** || Отныне впредь мое сердце [будет исполнено] рвения в том, чтобы рассказывать о греховности (парн.) произнесения грубых и бранных слов. || Bundan sonra kalbim, kaba ve küfürlü sözler söylemenin günahkârlığını anlatmak için hevesle dolu olacak. ▪ [DKP/JW 498: 5264-5270] Jetzt [ist] mein Herz [entschlossen, von nun a]n das Vergehen[] grober R[ed]e (Skt. *pāruṣyavāda*) [zu] schil[dern].
- (2092) [DKP/STF 78: 495-496] **bu öq äyrig sarsiy [sav söz]lämäk-ning münin qaday[in] ///** || Начав говорить о греховности (парн.) произнесения грубых и бранных слов, прежде всего || Kaba ve küfürlü kelimelerin söylenmesinin günahkarlığından (bahsetmeye başlayarak, evvela...) ▪ [DKP/JW 498: 5270-5273] Hat man angefangen, das Vergehen eben dieses Sprechens (von) [grogen Wor]ten (Skt. *pāruṣyavāda*) zu [schilde]rn,

- (2093) [DKP/JW 610: 7476-7484] *kadır katıg sözcü kişikâ t(ä)ñri yerintäki tåg tatagl(a)g süçiglig aš içgü berip kaš böztä ulatı ädgü yumşak bürtüglüg t(a)varların ton ätüik etip yaratıp kädürsär ymä erig sarsıg sav sözlämäkin uzatı kişiniñ köñülin karnın artaatur:* || Auch wenn man einem Menschen, der grobe und harsche Worte (Skt. *pāruşyavāda*) gebraucht, Speisen und Getränke gibt, die geschmackvoll und süß sind wie die im Himmel, (oder) wenn man Kleider und Stiefel herstellt aus (vorzüglichen) Stoffen wie kāsī und Baumwolle usw. die gut und weich anzufassen sind, und sie (damit) bekleidet, (dann) verdirbt er (trotzdem) ständig durch das Sprechen von groben und unflätigen Worten (Skt. *pāruşyavāda*) das Gemüt der Menschen. || Sert söz söyleyen kişiye Tanrı yerindeki gibi lezzetli yiyecek içecek verip değerli kumaştan başka iyi, yumuşak dokunma malların elbise ve çizme getirse yine kaba ve çirkin söz söylemekten başka kişinin karnıyla gönlünü mahveder.
- (2094) [DKP/JW 612: 7507-7513] *erig sarsıg sav sözlämiş ayıg kılınč küçintä ädgü otlug suvlug yerlär barča yitlinip täpizlig täpirgänlig saylıg sasılıg taşlıg toyagulug: ot kötki yerlär b(ä)lgülüg bolur:* || Kraft des Vergehens, dass man grobe und unflätige Worte (Skt. *pāruşyavāda*) gesprochen hat, verschwinden gute, mit Gräsern und Gewässern versehene Länder und salzwüstenartige, dornenwüstenartige, steinwüstenartige, lehmige, steinige, mit Tonscherben bedeckte, (mit) Vertiefungen oder Anhöhen (versehene) Länder werden (stattdessen) sichtbar. || Kaba ve kötü söz söylemenin günahı nedeniyle iyi otlulu yerler tamamıyla kaybolup tuzlu çöller, dikenli çöller, balçıklı topraklar, taşlı, çakıl taşlı ot yüksek yerler ortaya çıkar.

2.3.14. **tıdıg ada kılmak** ‘engel olmak’

Tıdıg ada kılmak eşdizimine 11 örnekte rastlanmıştır.

- (2095) [DKP/E 89: 870] ...**tıdıg ada kılsar unamasar**... || ...engel olsa, razı olmasa...
 ▪ [DKP/JW 394: 3423-3425] Hindernisse bereitet (oder der Ordination) nicht zustimmt [...]
- (2096) [DKP/E 89: 883-886] ...*birök [toyın] ş(a)mnanç kégürgeli idmad[in tıdıg] ada kılguçı tınl(i)g yért[inçüde] togsar toga teglük erip*... || ...Eğer, (rahip ve) rahibe (topluluğuna) girmesine engel olacak canlı dünyada doğsa, kör olup... ▪
 [DKP/JW 396: 3432-3448] Wenn ein Lebewesen in (dieser) We[It]

wiedergeboren wird, welches Hindernisse[] bereitet (hat), indem es nicht gestattet (hat), dass [jener] (bzw. jene) zum Mönch oder zur Nonne ordiniert wurde, dann ist es von Geburt an blind und (wahnsinning)...

- (2097) [DKP/E 89: 889-891] ... *adınlar [toyın] ş(a)mnanç kirgelir erken tıdıg [a]da kılmazun...* || ...başkaları, rahip (ve) rahibe (topluluğuna) girerken engel olmasın. ▪ [DKP/JW 396: 3443-3446] Man soll keine Hindernisse bereiten, wenn (man) gerade andere zum [Mönc]h oder zur Nonneordiniert, (so sehr man (das) auch persönlich für nötig (erachtet)).
- (2098) [DKP/E 132: 2073-2074] ...*[edgü kılınç] kılguca [artukrak tıdıg ada kıltacı]...* || ...güzel iş) yapmaya fazlasıyla (engeldir.) ▪ [DKP/STF 86: 581-582] станет излишним препятствием (парн.) для свершения (букв. будет препятствовать совершению) благих деяний. || Hayırlı eylemlerin gerçekleşmesine (harfiyen; tamamen engelleyecektir) gereksiz bir engel olacaktır. ▪ [DKP/JW 504: 5358-5359] bereitet in höchstem Maße dem vollbringen guter Taten Hindernisse.
- (2099) [DKP/JW 394-396: 3438-3442] *birök [ol toyın] ş(a)mnanç kigürgäli idmat[in] tıdıg ada kıltacı tınl(i)g yerti[nçüdü] tugsar tuga täglök ärip kal [tälvä] [bolur:]* || Wenn ein Lebewesen in (dieser) We[It] wiedergeboren wird, welches Hindernisse[] vereitet (hat), indem es nicht gestattet (hat), dass [jener] (bzw. jene) zum Mönch oder zur Nonne ordiniert wurde, dann ist es von Geburt an blind und wahnsinning[]. || Eğer o rahip (veya) rahibe girdirmeye engel olacak canlı dünyada doğsa doğuştan kör ve deli olur.
- (2100) [DKP/JW 396: 3443-3446] *kimkä öz ätözi [näç]ä k(ä)rgäk ärsär adınlar [toyın]n ş(a)mnanç kirgälir ärkän tıdıg [a]da kılmazun:* || Man soll keine Hindernisse bereiten, wenn (man) gerade andere zum [Mönc]h oder zur Nonne ordiniert, so sehr man (das) auch persönlich für nötig (erachtet). || Kime kendi vücudu çok gerekli ise başkaları rahip (ya da) rahibe girerken engel olmasın.
- (2101) [DKP/JW 452: 4484-4485] *üzüg sav ag[ız] ketärip tıdıg ada kıtur [tep tedi]* || Indem man die Lügen (Skt. *mṛṣāvāda*) aus seiner Re[de vollständig] entfernt, bereitet [...] man (ihnen) ein Hindernis. || Yalan sözü ağzından giderip (onlara) engel olur, dedi.
- (2102) [DKP/JW 534: 5927-5928] *mäniñ buyanl(i)g işimkä [tıdıg] [ada] kılmagıl:* || Bereite meinem puṇya-Werk keine [Hindernisse]! || Benim sevaplı işime engel olma!

- (2103) [DKP/JW 658: 8229-8231] *buṣi č(a)hšap(a)t ulatı ädgü kılınçlarığ yıgguka tergükä tıdıg ada kılguçı ol az köñül: || Jene (darin zum Ausdruck kommende) Gier (Skt. śīla) etc. Hindernisse. || Sadaka öğretisinden başka iyi amelleri yığıp toplamaya engel olacak o kıskanç gönül...*
- (2104) [DKP/JW 738: 9643-9646] *[t](ä)ri bahşı bo ok övkä [köñül] katıgılanmakka nätäg oduglug tıdıg ada kılur: || [G]öttlicher Lehrer, eben dieser Zo[rn] (Skt. vyāpāda), inwiefern bereitet er dem Bemühen Hindernisse? || İlahî Öğretmen, bu öfkeli gönüle katlanmaya nasıl engel olur?*
- (2105) [DKP/JW 740: 9655-9657] *anta ötrü şastrapırye bahşı egil [körklüg ey]in kızıgçä yoryyu kälip [katıgılanmakka tı/dıg] ada kıltaçı || Sodann kam der Lehrer Śāstraprīya [in der Gestalt] eines Laien (die Gräber) der Reihe [na]ch abschreitend herbei, [und erläuterte das Vergehen der falschen Ansicht (Skt. mithyādr̥ṣṭi)], die [dem Bemühen] Hindernisse bereitet [...]. || Ondan sonra Śāstraprīya öğretmen dünyevi görünüşüne göre sıra (ile) yürüyüp gelerek katlanmaya engel olacak.*

2.3.15. sèziklig bolmak ‘şüpheye kapılmak’

Sèziklig bolmak eşdizmine 10 örnekte rastlanmıştır.

- (2106) [DKP/JW 486-488: 5140-5143] *säniñ isig özüñä seziklig bolmış üçün mäniñ özümkä ymä yilinmäkim yapşınmakım yok: kotuz bukası inçä tep tedi: || Weil ich um dein Leben besorgt bin, (deshalb) hänge ich nicht an meinem Leben. Der Yakbulle sagte: || Hayatın için endişelendiğim için, hayatıma bağlı değilim. Yak boğası şöyle dedi.*
- (2107) [DKP/E 158: 2735-2737] *...ötrü toyunlar sèziklig bolup t(e)ñri burhanka inçe tēp ayıtu ötüntiler... || ...Daha sonra rahipler şüpheye kapılıp tanrı Buda’ya saygıyla şöyle sordular: ▪ [DKP/JW 586: 7057-7059] Da waren die Mönche erstaunt und fragten ergebenst den Gott Buddha folgendermaßen:*
- (2108) [DKP/JW 266: 1165-1168] *anta ötrü ol beş yüz sarılar yertincünüñ bo muntag tigirt sokurtın körüp seziklig bolup bir ikintikä sözläşdilär: || Als da jene 500 Kaufleute dieses derartige Getöse der Welt wahrnahmen, wunderten sie sich und sprachen zueinander: || Ondan sonra o 500 kervan, dünyanın böyle bir kargaşasını görünce şüpheye kapılıp birbirlerine dediler (ki):*

- (2109) [DKP/JW 334: 2366-2368] *bo muntag savlarıg äsıdtöktä toyınlar sezıklıg bolup bir ikıntıkä inčä tep teštilär:* || Nachdem sie diese Worte vernommen hatten, zweifelten die Mönche und sagten zuenander: || Bunun gibi sözleri duyduklarında rahipler şüpheye kapılıp birbirlerine dediler (ki):
- (2110) [DKP/JW 568: 6686-6688] *[[aṭavake yäkniṅ tapıgčıları tiši içgäklär sezıklıg bolup bir ikintiškä inčä tep tedilär:]]* || Die Dienerinnen des Dämons Āṭavaka,(selbst) Dämoninnen, hegten Zweifel und sprachen folgendermaßen zueinander: || Āṭavaka şeytanın hizmetçileri dişi şeytanlar şüpheye kapılıp birbirlerine dediler (ki):
- (2111) [DKP/JW 662: 8283-8288] *umug [ın]ag t(ä)ṅ[rım] barča sezıklıg bolup toyınlar [] tsuylug tnl(i)g nä [] [ä]rki tep näčä kim [ärsär] açıg ämgäk [ä]mgänip az nizv[anı] [] tükäl []* || [Mein] Go[tt], der du Hoffnung und Zu[flucht] (bist), die [...] bitteres Leiden sie [e]rdulden, Gier (Skt. *abhidhyā*)-kle[śa...] vollkommen [...]. || Umudum Tanrım, tamamıyla şüpheye kapılıp rahipler... suçlu canlı ne... acaba diye kim varsa sıkıntıları çekip açgözlülük... tam...
- (2112) [DKP/JW 798: 10715-10717] *ol ärd[ini] ötürgücü är sezıklıg bolup toyınka inčä tep tedi:* || Jenen Juwel[en]bohrer überkam Neugier und er sagte zum Mönch: || O cevher deliciasine adam şüpheye kapılıp rahibe şöyle dedi:
- (2113) [DKP/JW 798: 10720-10722] *anta ötrü ol är sezıklıg bolup t(ä)rkin ök yitti bičäk[in ol kaznıṅ] bokokın yardı:* || Da überkam jenen Mann Neugier und schnell schnitt er mit scharfem Messr den Kropf [jener Gans] auf. || Ondan sonra o adam şüpheye kapılıp hemen keskin bıçağıyla o kazın boynunu yardı.
- (2114) [DKP/JW 832: 11341-11343] *a[nıṅ] arasınta širešti sez[ıklıg] bolup üntäyü inčä tep ted[i:]* || [S]ogleich wurde der šreṣṭhi neugie[rig] und rief: || Onun arasında Šreṣṭhi şüpheye kapılıp seslenerek şöyle dedi:
- (2115) [DKP/JW 832: 11353-11355] *[širešti sezıklıg bolup [] inčä* || Da hegte [der šreṣṭhi Zwei]fel und [sagte] Folgendes: || Šreṣṭhi şüpheye kapılıp... şöyle...

2.3.16. korkınç köñül öritmek ‘korku duymak, korku beslemek’

Korkınç köñül öritmek eşdizimine 10 örnekte rastlanmıştır.

2.3.16.1. korkınç köñül öritmek Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Grupları

Korkınç köñül öritmek eşdiziminin *sansarka* ← *korkınç köñül öritmek* olmak üzere ön yönelimli 1 eşdizimsel grubu tespit edilmiştir.

[---]	← sansarka	← <i>korkınç köñül öritmek</i>
-------	------------	--------------------------------

Tablo 2.74. *korkınç köñül öritmek* Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler

2.3.16.1.1. sansarka ← korkınç köñül öritmek

Bu eşdizimsel grup, *sansar* ‘dünya, yeryüzü, doğum-ölüm döngüsü’ kelimesiyle *korkınç köñül öritmek* ‘korku duymak’ eşdiziminin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 6 örnekte rastlanmıştır.

- (2116) [DKP/E 66: 229-231] *upasêlar eşidip sansarka [korkın]ç köñül öritzünler...*
|| İnananlar işitip *Samsāra*’ya korku duysunlar. ▪ [DKP/JW 240: 709-710] Die upāsakas sollen dies hören und [Furchtsa]mkeit vor dem samsāra erwecken.
- (2117) [DKP/STF 46: 144-145] */// äšidip sa[nsar-qa qor]qinč [kön]göl öritdi.* ||
когда он слышал [это] ..., ... в нем поднялось чувство страха перед сансарой, || (O bunu) duyduğunda ..., ... içinde Samsara korkusu doğdu, ▪ [DKP/JW 288: 1577-1578] Nachdem sie dies vernommen haben, sollen viele Lebewes[en] Furchtsamkeit vor dem [samsā]ra erwecken.
- (2118) [DKP/JW 310: 1992-1993] *muni ölürmöz m(ä)n tep sansarka korkınč köñül öritmiş k(ä)rgäk:* || Ich töte diesen (hingegen) nicht (so soll man denken) und Furchtsamkeit vor dem samsāra erwecken. || Ben (öte yandan) onu öldürmem diyip Samsara’ya korkunç gönül beslemiş olmalı.
- (2119) [DKP/JW 372: 3030-3031] *[bo sava]g äšidip sansarka k[o]rkınč k[ö]ñül öritdi.* || Nachdem [der Schüler diese Wort]e vernommen hatte, erweckte er Furchtsamkeit vor dem samsāra. || Bu sözü duyup Samsara’ya korkunç gönül besledi.
- (2120) [DKP/JW 386: 3266-3269] *kimkä birök öz ätözi k(ä)rgäk ärsär: adın amranmakın ätöziñe irak tarkarıp sansarka korkınč köñül öritzünlär:* || Wem sein eigener (Mannes-)Körper notwendig erscheint (für die Erlösung), der soll bei sich selbst die anderen entfernen und Furchtsamkeit vor dem

saṃsāra erwecken. || Kim eğer kendi bedenini gerekli görürse diğer sevgileri kendinden uzaklaştırıp Samsara'ya korkunç gönül beslesinler.

- (2121) [DKP/JW 400: 3540-3543] *kim munta nom tıylaguçi kertgünçlüg upaselar bar ärsär sizlär: bo utun sansar[ka] korkınç köñül öritiñlär:* || Ihr, die ihr hier als gläubige upāsakas, die den dharma vernehmen, anwesend seid, ihr sollt Furchtsamkeit vor diesem sündhaften saṃsāra erwecken! || Şayet buna öğreti dinleyecek imanlı Upaselar varsa sizler bu başarıyla Samsara'ya korkunç gönül beslesinler.

2.3.16.2. [---] ← korkınç köñül öritmek → [---]

Eşdizimsel grup oluşturmayan 4 örnek tespit edilmiştir.

- (2122) [DKP/E 151: 2555] ...**korkınç köñül öritgünlük teg...** || ...korku duyacak gibi... ▪ [DKP/JW 572: 6747] Furchtsam[]keit erwecken könnte.
- (2123) [DKP/JW 386: 3245-3247] *ogşatı ärmäz mü kim sizni täg ädgü kutlug tınl(ı)glar: amranmak nizvanika korkınç köñül öritmişlări:* || Ist es nicht schklich, dass gute und charismatische Wesen, wie ihr es (seid), Furchtsamkeit vor der Befleckung (Skt. *kleśa*) Lüsternheit (Skt. *rāga*) erweckt haben? || Benzemez mi? Kim sizin gibi iyi (ve) kutlu canlılar aşk ihtirasına korkunç gönül besledikleri...
- (2124) [DKP/JW 398: 3511-3517] *äñkenintä bo kunçuylarınıñ körki mänjizi munı täg yergünlük yarsıguluk bolup turur ärkän nä tıltagın muña amranmak köñülin ilinür m(ä)n yapşınur m(ä)n tep sakınıp korkınç köñül öritmiş k(ä)rgäk:* || Da schließlich die Gestalt dieser jungen Frau dermaßen verabscheuungswürdig ist, weshalb nur hänge ich (jetzt) mit Lüsternheit an dieser? Indem man solches denkt, soll man Furchtsamkeit erwecken. || En sonunda bu prenseslerin görünüşü bunun gibi tiksiniyor dururken ne sebeple buna sevgiyle bağlanırım diyip korkunç gönül beslemiş olmalı.
- (2125) [DKP/JW 692: 8890-8892] *kavşike-y-a kutlug tınl(ı)g äñ mi[ntin yeg] üstü[nki] t(ä)ñrilärkä ymä korkın[ç köñül] öritgä[l]i [ärt]ä alp kılguluk iş är[ür:]* || O Kauśika, es ist ein schwer durchzuführendes Werk, bei charismatischen Wesen-und vor all[em] bei den allerhöchsten Göttern-Furcht [zu] erwecken. || (Ey) Kauśika, kutlu canlılar hatta iyi (ve) üstün olan Tanrılara yine korkunç gönül beslemek zor bir iştir.

2.3.17. kut + [yönelme hâl eki] tegmek ‘azizliğe ulaşmak’

Kut + [yönelme hâl eki] tegmek eşdizimine 9 örnekte rastlanmıştır.

2.3.17.1. kut + [yönelme hâl eki] tegmek Ediziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Grupları

Kut+[yönelme hâl eki] tegmek eşdiziminin *arhant* ← *kutıña tegmek* olmak üzere ön yönelimli 1 eşdizimsel grubu tespit edilmiştir.

[---]	← arhant	← <i>kutıña tegmek</i>
-------	----------	------------------------

Tablo 2.75. *kutka tegmek* Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler

2.3.17.1.1. arhant ← kutıña tegmek

Bu eşdizimsel grup, *arhant* ‘aziz’ kelimesiyle *kutıña tegmek* ‘azizliğe ulaşmak’ eşdizimsel grubunun yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 6 örnekte rastlanmıştır.

- (2126) [DKP/E 157-158: 2733-2735] ...*ol nomug eşidip alku nizvanılarını tarkarıp arhant kutıña tegdi*... || ...O öğretiyi işidip, bütün ihtiraslarını uzaklaştırıp, aziz kutsallığına erişti. ▪ [DKP/JW 586: 7055-7057] Nachdem (der Mönch) den dharma vernommen hatte, entfernte er alle Befleckungen (Skt. *kleśa*) und erlangte die Arhatschaft.
- (2127) [DKP/JW 606: 7422-7426] *ol amtı m(ä)n ürür m(ä)n: kayu ol üdtäki iglig är ärdi: ol amt[ı] bo ağır igintin ketip arha[nt] kutıña tägmiş [toyın]ıg bilmiş k(ä)r[gäk]:* || Welcher der kranke Mann jener Zeit war, jenen soll man als [den Mönch] erkennen, welcher sich (jetzt) von dieser seiner schweren Krankheit gelöst und die Arha[t]schaft e[r]langt hat. || Ona şimdi ulaşırım. Bütün o zamandaki hasta adamdı. O şimdi bu ağır hastalıktan kurtulup Arhant saadetine ulaşmış rahibi bilmiş olmalı.
- (2128) [DKP/JW 764: 10147-10150] *ol'ok namo but tetmä savag süzök köñül[i]n sözlämiş tıltagınta amtı muna alku [akı]glarig ü[zm]älöp arhant kutıña tägdi:* || Weil er eben jenes Wort, Verehrung dem Buddha' mit Gläubigkeit gesagt hat, hat er jetzt alle [Einfluss]e (Skt. *āsrava*) a[us]gemerzt und ist zur Arhatschaft gelangt. || O da saygı ayağı denilen sözü temiz gönlüyle söyleme sebebiyle şimdi buna bütün akıntıları kesmeden Arhant saadetine ulaştı.

- (2129) [DKP/JW 766: 10163] [**arhant kuti**]/**ṇa tḡdi**: || [...] und erlangte die [Arhatschaft]. || Arhantlığa saadetine ulaştı.
- (2130) [DKP/JW 828: 11250-11254] *ol ymä nandik[e ur]ı [ve]nuvan säṇrāṇmkā barıp t(ä)ṇri b[ur]hanta ävdin bardın ünüp kečmädin ara az ulatı alku nizvanılarını tarkarıp [**arhant kutı**]/**a tḡdi***: || Kurze Zeit, nachdem jener [Jüngling] Nandik[a] in das Kloster [Ve]ṇuvana gegangen und sich in (Gegenwart des) Buddhas von Haus und Hof losgesagt hatte, entfernte er die kleśas wie Gier (Skt. *rāga*) etc. und erlangte die [Arhatschaft]. || O yine Nandika, Veṇuvana Manastırı'na varıp Tanrı Buda evden barktan çıkıp hemen açgözlülükten başka bütün tutkularından uzaklaştırıp Arhant saadetine ulaştı.
- (2131) [DKP/JW 864: 11954-11959] *koguşı [tigişiz] čogışız oronta [tü]n kün katıgılap [az övkä bilig]siz biligdä ulatı [nizvanılarını üz]mäläp **arhant [kutı]n tḡdi***: || [...] sein Fell [...] er ließ sich] an einem ruhigen [] Ort [nieder, ...] übe [Ta]g und Nacht Askese, [ver]nichtete die [kleśas] wie [Gier (Skt. *rāga*), Hass (Skt. *dveṣa*) und Unwis]senheit (Skt. *moha*) etc. und [erlangte] die Arhat[schaft]. || Derisi sessiz sedasız yerde gece gündüz çalışıp açgözlülükten başka tutkuları kesip Arhant saadetine ulaştı.

2.3.17.2. [---] ← kut+[yönelme hâl eki] tegmek → [---]

Eşdizimsel grup oluşturmayan 3 örnek tespit edilmiştir.

- (2132) [DKP/E 91: 950-953] *...ötrü birer **kutka tegmiş tnl(i)gl[ar] y(i)me bo nizvani küçinte emgekke tegirler...*** || ...Daha sonra birer birer saadete ulaşmış canlılar yine bu şehvet yüzünden ıstıraba uğrarlar. ▪ [DKP/JW 336: 2377-2380] Daraufhin gerät jedes einzelne der Lebewesen, die (eigentlich) zum Heil gelangt sind (sc. die Arhatschaft erlangt haben), Kraft dieses kleśas (wieder) in Leid.
- (2133) [DKP/JW 334: 2370-2371] *amtı **kutka tḡip ymä t(ä)ṇri burhanka kṣanti kolur***: || Jetzt, da sie das Zweifel der Mönche kannte, geruhte der göttliche Buddha Folgendes zu sagen: || Şimdi saadete ulaşıp Tanrı Buda'ya tövbe eder.
- (2134) [DKP/JW 764: 10155-10157] *iki s(ä)ṇrämig örtäp sansız üküş **kutka [tḡ]mişlärig č(a)hşap(a)tlıg bakčan toyınlar[a]g [y]mä örtädi***: || Er hat zwei Klöster in Brand gesteckt und zahlreiche zum Heil gelangte (arhats), die die śīlas beachteten und die Sommerresidenzpflicht (abhielten),ebenfalls

verbrennen lassen. || İki manastırı yakıp sayısız saadete ulaşanların öğretiyile ilgili inzivası rahipleri yine yaktı.

2.3.18. arıg küzetmek ‘muhafaza etmek’

Arıg küzetmek eşdizimine 9 örnekte rastlanmıştır. Bu eşdizimin (2154) numaralı maddesinde *ç(a)hşap(a)t* kelimesi eşdizimin arasına girmiştir.

2.3.18.1. arıg küzetmek Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimlilikleri

Arıg küzetmek eşdiziminin *baçagag* ← *arıg küzetmek* olmak üzere ön yönelimli 1 eşdizimsel grubu tespit edilmiştir.

[---]	← <i>baçagag</i>	← <i>arıg küzetmek</i>
-------	------------------	------------------------

Tablo 2.76. *arıg küzetmek* Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler

2.3.18.1.1. *baçagag* ← *arıg küzetmek*

Bu eşdizimsel grup, *baçag* ‘oruç’ kelimesiyle *arıg küzetmek* ‘muhafaza etmek’ eşdiziminin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 2 örnekte rastlanmıştır.

(2135) [DKP/JW 390: 3347-3349] *tünli [künli sä]kiz törlüg tözün baçag(a)g arıg /küžäddiğ*: || [Du hast] des Nachts und [tagsüber die ac]htfachen edlen Gebote (Skt. *śīla*) ein[gehalten]. || Geceli gündüzlü sekiz türlü asil emri muhafaza ettin.

(2136) [DKP/JW 392: 3375-3378] *anča ym[ä] kılmiš m(ä)n kayu t(ä)ñri burhan [] säkiz törlüg tözün baçagag [arıg küž]ädmišim*: || So groß[ist das Verdienst (Skt. *puṇya*), das] ich getan habe, indem ich die achtfachen edlen Gebote (Skt. *śīla*) [des] Buddha [beacht]et habe. || Öylesine yine yaptım. Bütün Tanrı Buda... sekiz türlü asil emri muhafaza etmişim.

2.3.18.2. [---] ← *arıg küzetmek* → [---]

Eşdizimsel grup oluşturmayan 7 örnek tespit edilmiştir.

(2137) [DKP/E 155: 2655-2658] ...*sizni umug inag tutup siziñ y(a)rlığıñızni bir ajunta arıg küzetgeli taplayu tegintim*... || ...Size umut besleyip, buyruğunuzu bir varlıkta muhafaza etmeyi memnuniyetle kabul ettim. ▪ [DKP/JW 582: 6979-

- 6981] Indem ich Euch als Zufkucht nahm, beabsichtige ich ergebenst, Eure Anordnungen während (dieser) einen Existenz zu befolgen (wörtl. rein zu halten).
- (2138) [DKP/E 155: 2659-2661] ...*ej mintın birk(i)ye y(i)me ç(a)hşap(u)tl(i)g y(a)rılığını ertm[edin]* **arig küzetdim**... || ...On yasak ile ilgili olan ne kadar buyruğunuz varsa, bu buyruklarınızın bir tanecliğini bile atlamadan muhafaza ettim. ▪ [DKP/STF 134: 1105-1107] Все Ваши обеты и наказания я поистине свято соблюдал, не упуская ни одного обета и наказа. || Ben bütün yeminlerinizi ve emirlerinizi gerçekten kutsal bir şekilde tuttum, tek bir yemin ve emri kaçırmadım. ▪ [DKP/JW 584: 6982-6984] traf, ich habe sie beachtet (wörtl. rein gehalten), [ohne] auch nur im Mindesten eine einzige Anordnung Eurerseits, die śīlas betreffend, zu übertreten.
- (2139) [DKP/E 200: 4010-4012] ...*m(e)n[ij] anam adın erke oynaşladı atamın [törüs]in çizığın arig küzetgeli umadı*... || ...Benim annem başka erkekle (sizi) aldattı. Babamın namusunu temiz (bir şekilde) gözetemedi. ▪ [DKP/JW 760: 10053-10055] Mei[n]e Mutter hat mit einem anderen Mann sexuell verkehrt. Sie hat es nicht vermocht, [die Anordnung] meines Vaters zu befolgen.
- (2140) [DKP/STF 152: 1280-1283] *qāyu mn tükāl bilgä tngri tngri burxan yrliqamış çxşapt-iy бүкүнki күн кәдәği arıy küz-ädtim*: || “так как до сегодняшнего дня я свято соблюдал обет, являющийся наказом совершенно мудрого бога богов Будды, в силу этой добродетели снова (?)” || “Bu yüzden bugüne kadar tanrıların kusursuz bilge tanrısı Buda'nın cezası olan yemini, yine bu erdem sayesinde, kutsal bir şekilde yerine getirdim (?)...” ▪ [DKP/JW 734: 9609-9612] Ich habe bis zum heutigen Tag die Gebote (Skt. *sīla*), die der vollkommen weise Göttergott Buddha erlassen hat, rein befolgt.
- (2141) [DKP/JW 794: 10671-10674] *kañim tük[äl bilgä t](ä)ñri b[urha]n y(a)rılıkamış ç(a)hşaputl(i)g [y(a)rılığın n]ätäg arig küzädü tägi[nür] m(ä)n*: || [Die] śīla-haften [Gebote, die (Ihr), der] vollkomm[en weise Gott Buddha]a, verkündet habt, halte [ich nach Mö]glichkeit ergeb[renst] ein (wörtl. rein). || Babam tam bilge Tanrı Buda'nın emrettiği beş dinî emri nasıl muhafaza ederim?
- (2142) [DKP/JW 828: 11246-11248] *toyın bolup t(ä)ñri burhan y(a)rılıkamış arig ç(a)hşap(a)t küzäd(ä)yin*: || Als Mönch will ich die śīlas beachten (wörtl. rein bewahren), die der göttliche Buddha verkündet hat. || Rahip olup Tanrı Buda'nın emrettiği beş dinî emri muhafaza edeyim.

(2143) [DKP/JW 318: 2103-2105] *birök ogrı ogurlamak k(a)rmap(a)tlarıg arıg küzädsär ag(ı)r [ä]dgü tüši nägü ärk[i:]* || Wenn man den karmapatha, Stehlen reinhält, wie ist wohl die reichliche und gute Frucht davon? || Eğer hırsızlık yapma davranışını muhafaza etse (bunun) lütfu ve iyi meyvesi nedir acaba?

2.3.19. edgü kılmak ‘iyilik yapmak’

Edgü kılmak eşdizimine 8 örnekte rastlanmıştır.

2.3.19.1. edgü kılmak Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Grupları

Edgü kılmak eşdiziminin *tınl(ı)glarka* ← *edgü kılmak* olmak üzere 1 eşdizimsel grubu tespit edilmiştir.

[---]	← tınl(ı)glarka	← <i>edgü kılmak</i>
-------	-----------------	----------------------

Tablo 2.77. *edgü kılmak* Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler

2.3.19.1.1. tınl(ı)glarka ← edgü kılmak

Bu eşdizimsel grup, *tınl(ı)g* ‘canlı, varlık’ kelimesiyle *edgü kılmak* ‘iyilik yapmak’ eşdiziminin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 2 örnekte rastlanmıştır.

(2144) [DKP/E 201: 4046-4047] ...[*bêş ajjun tınl(ı)glarka edgü kılğalı katıglan[ga]y m(e)n...* || ...(beş) varlık şeklindeki canlılara iyilik yapmak için gayret edeceğim. ▪ [DKP/JW 778: 10419-10420] Ich werde mich (auch in künftigen Geburten) anstrengen, den Lebewesen der [f]ünf Existenzformen (Skt. *pañcagati*) Gutes zu tun.

(2145) [DKP/E 202: 4055-4056] ...*bêçin etözin adın tınl(ı)glar[ka] edgü kılğalı uguluk erti...* || ...(O) maymun bedeniyle başka canlılara iyilik yapabilecekti. ▪ [DKP/JW 778: 10428-10429] Er hat es vermocht, in einem Affenkörper anderen Lebewesen Gutes zu tun.

2.3.19.2. [---] ← edgü kılmak → [---]

Eşdizimsel grup oluşturmayan 6 örnek tespit edilmiştir.

(2146) [DKP/E 70: 314-316] ...*adın kişi aşamak törüsi yok özlüg ölürüp kimke erser edgü kılınmaz...* || ...Başka birisinin (bu suçu) üstlenmesinin törede (yeri)

yoktur. Canlı öldürerek kimseye iyilik edilemez. ▪ [DKP/JW 246: 794-796] Es gibt keine Möglichkeit, dass ein anderer Mensch (sie) genießt. Wer tötet, der ist nicht imstande, irgendjemandem Gutes zu tun.

- (2147) [DKP/JW 334: 2361] *umug inag t(ä)ñrim: ädgü kılmadım: ay(t)g kılım:* || Mein Gott, Hoffnung und Zuflucht, Gutes habe ich nicht gaten, Schlechtes habe ich getan. || Umudum Tanrım, iyi (şeyler) yapmadım, kötü (şeyler) yaptım.
- (2148) [DKP/JW 742: 9692-9696] *antag ugrı yıkı [bo]lup bir kişi ölüť ölürmäktä ulatı tokuz k(a)rmaputlarıg eyin kâzigcä ärtsär: takı anar ädgü kılğuluk äm yürüntäg al altag bar:* || Wenn es so kommen sollte, dass ein Mensch die (ersten) neun karmapathas wie Mord etc. der Reihe nach begeht, gibt es für ihn dennoch ein Heilmittel oder eine (geeignete) Methode, (dies) gutmachen zu können. || O şekilde zamanı olup bir kişi katil olmaktan başka dokuz davranışa uygun olacak ve ona iyilik yapmak (için) ilaç (olacak) (bir) yol vardır.
- (2149) [DKP/JW 244: #763-#769] *munta ulatı üküš törlüg ädgü kılmiš ağır kılınçlıg. akruš äriğlig. y(a)ruk köküzlüg. y(a)rlıkançuçi köñüllüg. bilgä biliglig. ulug umugumuz inagım(i)z t(ä)ñrim: yäk rakşaslarka ogşatı y(a)vlak yahoklarnıñ av icrä boldu[muz]:* || Und mehr noch, Herr, unsere große Hoffnung, der viele schwere Taten gut vollbracht hat, der mit zurückhaltendem Charakter, mit glänzendem Gemüt, der mitleidig und weise ist.[wir] si[nd] in das Fangnetz von bösen Menschen gerat[en], die Dämonen und rākşasas gleichen. || Bundan başka çok çeşitli iyilik yapmış saygılı şefkatli, parlak göğüslü, merhametli, bilgili, büyük umudumuz Tanrım, şeytanlara benzer kötü insanların ağına düştük.
- (2150) [DKP/JW 254: 918-919] *alku[ka] ok ädgü kılgu küsüşlüg ärti:* || Er hatte stets den Wunsch, allen nur Gutes zu tun. || Herkese iyilik yapmayı isterdi.
- (2151) [DKP/JW 712: 9259-9260] *ädgülärim-a uzun turkaru adı[nç]ıg ädgü kılğalı sakıntacı bolunlar:* || Meine Guten, denkt stets daran, (nur) ausgesprochen Gutes zu tun! || (Ey), benim iyilerim, daima şaşırtıcı iyilik yapmak düşüncesinde olun.

2.3.20. köñül turgurmak ‘duygu beslemek’

Köñül turgurmak eşdizimine 8 örnekte rastlanmıştır.

2.3.20.1. köñül turgurmak Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Grupları

Köñül turgurmak eşdiziminin *y(a)rlıkançuçı* ← *köñül turgurmak* olmak üzere ön yönelimli 1 eşdizimsel grubu tespit edilmiştir.

[---]	← <i>y(a)rlıkançuçı</i>	← <i>köñül turgurmak</i>
-------	-------------------------	--------------------------

Tablo 2.78. *köñül turgurmak* Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler

2.3.20.1.1. *y(a)rlıkançuçı* ← *köñül turgurmak*

Bu eşdizimsel grup, *y(a)rlıkançuçı* ‘merhametli, iyi yürekli’ kelimesiyle *köñül turgurmak* ‘gönül beslemek’ eşdiziminin yan yana gelmesiyle oluşmuttur. Bu eşdizimsel gruba 2 örnekte rastlanmıştır.

- (2152) [DKP/E 217: 4509-4515] ...ötrü ol *m(a)hap(a)dmè elig beg burhan kutıña tavrarıp közünürte nirvan osuglug amrılmış erigin turulmuş köñülin alku tnl(i)glarka bir teg **y(a)rlıkançuçı köñül turgurup** buşılıg yagmur yağı[t]ip erüş üküş tnl(i)glarnıñ çıgay [bulga]k em[ge]klerin kalın<ç>sız tarkarur erti... || ...Sonra Hükümdâr *Mahāpadmā* Buda kutsallığı için gayret ederdi. Görünüşte *Nirvāna*’ya (ulaşmış) gibi sakin davranışlarla (ve) durulmuş gönülle bütün canlılara aynı merhameti beslerdi. (Muhtaç olanlara) sadaka yağmuru yağdırıp, pek çok canlının sıkıntı veren ıstıraplarını büsbütün uzaklaştırdı. ▪ [DKP/JW 800: 10731-10737] Da jener König *Mahāpadma* nach der Buddhaschaft strebte, erweckte er mit seinem abgeklärten Betragen, das wie das leibhaftige *nirvāna* war, (sowie) mit seinem beruhigten Geist in Bezug auf alle Lebewesen gleichermaßen Mitleid (Skt. *karuṇā*), ließ einen Almosenregen regnen und entfernte die Leiden der Armut und des Elends von zahlreichen Wesen restlos.*
- (2153) [DKP/JW 480: 5044-5046] [**y(a)rlıkançuçı köñül tur[gurup]** [uzun] *turkaru tāgrāsintā tı[nl(i)glarıg] [ütläy]ü äriğläyü turur []* || [Indem er Mit]leid (Skt. *karuṇā*) hervor[bringt, ... berät] und ermahnt er ständig [] die Le[bewesen] in seiner Umbegung. || Merhametli gönül besleyip daima etrafındaki canlılara nasihat verir.

2.3.20.2. [---] ← *köñül turgurmak* → [---]

Eşdizimsel grup oluşturmayan 6 örnek tespit edilmiştir.

- (2154) [DKP/E 62: 80] ...*kişi kişig ölürgeli köñül turgurur*... || ...bir kişi, başkasını öldürmek için niyetlenir. ▪ [DKP/JW 232: 556-558] [...] wie ist es, (wenn) ein Mensch den Gedanken fasst, einen (anderen) Menschen zu töten
- (2155) [DKP/E 199: 3974-3895] ...*kanta takı burhan kutıña köñül turgurgalı ugaylar*... || ...Neredeyse Buda kutsallığına gönül besleyebilecekler. ▪ [DKP/JW 758: 1017-1018] Wie sollten sie es da vermögen, den Entschluss zur Buddhaschaft zu erwecken?
- (2156) [DKP/E 185: 3542-3544] ...*amtu biziñ isig özümüzke edgü köñül turgurup umug mag bolgıl*... || ...Şimdi bizim için iyi duygular besleyip, bize umut (verici) ol. ▪ [DKP/JW 684: 8715-8717] Erwecke nun Wohlwollen (Skt. *maitrī*) in Bezug auf unser Leben und sei (uns) Hoffnung und Zuflucht!
- (2157) [DKP/E 202: 4060-4061] ...*anın bo edgülüg kutlug tnl(i)gnıñ bilge biligiñe sezik köñül turgurmaguluk ol*... || ...Onun için, bu hayırlı, kutlu canlının bilgeliğine şüphe etmemelidir. ▪ [DKP/JW 778: 10433-10434] Daher darf man keinen Zweifel an der Weisheit dieses tugendhaften und charismatischen Wesens aufkommen lassen.
- (2158) [DKP/STF 216: 1936-1937] /// *trkin bu köngülünğın [turçur/up ayıy qilinçing-in öküngil*: || “... ты возбудил. Скорее вызови в себе это чувство и раскайся в своих греховных.” || ...uyandırdın. Bir an önce kendi içinde bu duyguyu uyandır ve günahkâr eylemlerinden tövbe et. ▪ [DKP/JW 728: 9523-9524] [Leg]e (diese) deine Gesinnung schnell ab und bereune dein Vergehen!
- (2159) [DKP/JW 384: 3228-3230] *alku gan[gava]luk [kum sanıñç]a burhanlar amranmak [n]izv[ani] [] k[ö]ñül turgu[r]u barça []* || Indem alle Buddhas, die [zahlreich wie Sandkörner] im Ganges sind, eine Gesinnung hervorbringen, die den [k]le[śa] Lüsterheit (Skt. *rāga*) [ausmerzt, ...] sie alle. || Bütün Ganj nehrindeki kum sayısınca Budalar aşk ihtirası... gönül besleyerek tamamıyla...

2.3.21. yüreki titremek ‘yüreği titremek’

Yüreki titremek eşdizimine 7 örnekte rastlanmıştır. Bu eşdizimin (2173) numaralı maddesinde *ertiñü titretdi* kelime grubu eşdizimin arasına girmiştir.

2.3.21.1. yüreki titremek Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Grupları

Yüreki titremek eşdiziminin *köñül* ← *yüreki titremek* olmak üzere ön yönelimli 1 eşdizimsel grubu tespit edilmiştir.

[---]	← köñül	← <i>yüreki titremek</i>
-------	---------	--------------------------

Tablo 2.79. *yüreki titremek* Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler

2.3.21.1.1. köñül ← yüreki titremek

Bu eşdizimsel grup, *köñül* ‘gönül, kalp, yürek’ kelimesiyle *yüreki titremek* ‘yüreği titremek, sarsılmak’ eşdiziminin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 4 örnekte rastlanmıştır.

- (2160) [DKP/E 172: 3152- 3156] ...*aşçı er oğlınıñ bo montag yıglayu kelmiş ünin eşidip yanturu evrilip kenç kiçig ogul-k(ı) öziñerü b(e)kürü kuçup köñülü yüreki titredi...* || ...Aşçı, oğlunun bu şekilde gelen ağlama sesini duyunca tekrar dönüp küçük oğulcuğunu kendisine doğru (çekip) sımsıkı kucakladı. Yüreği titredi. ▪ [DKP/JW 632: 7787-7791] Als jener arme Koch die Stimme seines Sohnes, die solchermaßen weinerlich zu ihm drang, hörte, wandte er sich um, drückte sein kleines Söhnchenfest an sich, (während) sein Herz bebte.
- (2161) [DKP/E 197: 3897-3898] ...*[yi]nçü tizigi teg körtle tişleri köñül/ümin/ yürekimin eritingü tepretti titretti...* || ...inci dizisi gibi güzel dişleri gönlümü (ve) yüreğimi olağanüstü titretti. ▪ [DKP/JW 748: 9816-9817] ihre Zähne, die wie eine [P]erlenkette sind, haben mein Herz erbeben lassen.
- (2162) [DKP/JW 514: 5554-5558] *bo savag [äšidip hor]muzta t(ä)ñri süzök köñülintä [yür/äki titräyü keč ödün h(a)ričandreka] tapa čingarü körüp inčä [tep tedi:]* || Als der diese Rede [vernommen hatte], da fing Gott [In]dra in seinem Glauben an [zu wanken, und] indem sein [Her]z erzitterte, betrachtete er lange Zeit unverwandt Hari[ščandra] und [sagte]: || Bu sözü duyup Indra Tanrı temiz gönlünde yüreği titreyerek uzun (bir) süre Hariscandra’ya doğru dikkatlice bakıp şöyle dedi:
- (2163) [DKP/JW 536: 5973-5974] *bo ok ämgäkin [] turkaru köñülim yüräkim titräyü []* || Durch eben dieses Leid [...] und indem mein Herz ständig zittert [...] bist du wohl [...]? || Bu sıkıntıyla... daima gönlüm (ve) yüreğim titreyerek...

2.3.21.2. [---] ← yüreki titremek → [---]

Eşdizimsel grup oluşturmayan 3 örnek tespit edilmiştir.

- (2164) [DKP/JW 740: 9662-9665] *antag ok ol tözün [oglum: kö]ñülüm artıñü busuşlug bolup til[im] [kurı]p yüräkım tıträyü sansarnıñ yavla[kın] [ä]rtıñü korkıyuk m(ä)n:* || Genauso ist es [mein] edler [Sohn]! Mein[Gem]üt war sehr besorgt, [meine] Zunge [war trocke]n und mein Herz hat gezittert, so ehr habe ich mich [vor] der Schlechtigkeit des saṃsāra gefürchtet. || Öyle mi, o asil oğlum! Gönlüm çok fazla kaygılı olup dilim kuruyup yüreğim titreyerek Samsara'nın kötlüğüyle çok fazla korkuyorum.
- (2165) [DKP/JW 526: 5754-5757] *anı körüp h(a)riçandıre elig bāgnıñ y(a)rlıkamacı köñül tıltagınta yüräki [ti]träyü buyruklarka yinä ök inçä tep tedi:* || Als er das sah, erzitterte das Herz des Königs Hariścandra vor Mitleid und er sprach erneut zu seinen Ministern: || Bunu görüp Hariścandra hükümdârın şefkatli gönlü sebebiyle yüreği titreyerek emirlere yine şöyle dedi:
- (2166) [DKP/JW 688: 8797-8799] *[] sakınč [] [yürä]ki tıträyü [] elig bāgkă inçä tep [tedi:]* || [...] Gedanke [...und] indem sein [Her]z bebte, sagte [der Dämon] zum König: || ...düşünce... yüreği titreyerek... hükümdâra şöyle dedi:

2.3.22. kşanti bėrmek ‘tövbe etmek’

Kşanti bėrmek eşdizimine 7 örnekte rastlanmıştır.

2.3.22.1. kşanti bėrmek Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Grupları

Kşanti bėrmek eşdiziminin *kşanti bėrü* → *yarlıkamak* olmak üzere ön yönelimli 1 eşdizimsel grubu tespit edilmiştir.

<i>kşanti bėrü</i> →	y(a)rlıkamak →	[---]
----------------------	----------------	-------

Tablo 2.80. *kşanti bėr-* Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler

2.3.22.1.1. kşanti bėrü → yarlıkamak

Bu eşdizimsel grup, *kşanti bėrmek* ‘tövbe etmek’ eşdizimiyle *yarlıkamak* ‘vaaz vermek’ kelimesinin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 3 örnekte rastlanmıştır.

- (2167) DKP/STF 152: 1270-1272] *y[arlı]qančuči köngül öritip mn erinç tün[γ]qa kšanti berü yrliqaz-[un:]* || Пусть она проявит чувство сострадания и примет мое - несчастного существа - покаяние. || О, merhamet göstərsin ve talihsiz bir varlık olarak benim tövbemi kabul etsin. ▪ [DKP/JW 734: 9599-9601] Er soll Mitleid (Skt. *karuṇā*) erwecken und einem elenden Wesen (wie) mir Vergebung gewähren!
- (2168) [DKP/STF 186: 1599-1603] *ıduq nom-ın[ta] [buzu]lmışi artamışi bar ärsär: mn tümäninç qulut-nung biligsiz-im-kä uqur yrliqančuči köngülin kšanti berü yrliqaz-un-lar:* || и предписания - священного учения будут нарушены и искажены, то пусть они соблаговолят понять мое нижайшего (букв. десятитысячного) раба - невежество и с сострадательным сердцем принять [мое] покаяние. || ... ve kutsal öğretinin emirleri ihlal edilecek ve çarpıtılacaksa, o zaman benim -en alçak (onbinlik) kul(köle) olarak- cehaletimi anlasınlar ve şefkatli bir kalple [benim] tövbemi kabul etsinler. ▪ [DKP/JW 214: 217-221] diese in meine, des niedrigen Sklaven, Unwissenheit zu senken, auch wenn die Bedeutungen ihrer (Schriften) manchen[orts] durcheinander sind und deren Volkommenheit und [Ange]messeneheit nicht mehr tradiert wird und es [in] ihrem heiligen dharma Niedergang und Verfall gibt.
- (2169) [DKP/JW 334: 2362] *amtı kšanti berü y(a)rlıkazun:* || Jetzt gewährt bitte gnädigst Sündenvergebung! || Şimdi tövbe ederek buyursun!

2.3.22.2. [---] ← kšanti bərmək → [---]

Eşdizimsel grup oluşturmayan 4 örnek tespit edilmiştir.

- (2170) [DKP/E 129: 1995-1997] *...y(a)rlıkançuçı köñül öritip kop köñülin maña kšanti bərgil tēp tēdi...* || ...Merhamet edip bütün gönlünle tövbe et, dedi. ▪ [DKP/JW 554-556: 6384-6386] Erwecke Mitleid (Skt. *karuṇā*) und gewähre mir von ganzem Herzen Sündenvergebung!
- (2171) [DKP/E 130: 2002-2005] *...ol sevinçke saña amtı kop türlüg ugrın intınımın berü kšanti bəür m(e)n kšanti bol[zu]n tēp tēdi...* || ...O sevinci (göz önünde bulundurarak) şimdi pek çok sebepten dolayı var olduğum zamandan beri (işlediğim günahlardan dolayı) sana tövbe ediyorum. Tövbeler olsun! ▪ [DKP/JW 556: 6391-6394] Aus Dankbarkeit gewähre ich dir nun in jeder

Hinsicht und von ganzem Herzen Sündenvergebung Sündenvergebung möge geschehen!

- (2172) [DKP/E 135: 2128-2132] ...*neçede berü bo evde barkda erip sizlerniñ tözün yavaş köñülünüzlerni artatmışım bar erser kop köñülin kşanti bëriñler tęp tedi...* || ...Nicedir bu evde barkta olup sizlerin asil gönüllerinizi bozduysam bütün kalbinizle (beni) affedin, dedi. ▪ [DKP/STF 92: 641-645] Если случилось, что во время моего долгого пребывания в этом доме, я терзал ваши благородные души, то всей душой примите мое покаяние" - сказал он. (Eğer ben bu evde uzun süre kaldığım süre boyunca, asil ve nazik ruhlarınıza eziyet ettiysem, tövbemi tüm kalbinizle kabul ediniz - dedi.) ▪ [DKP/JW 508: 5418-5422] Wenn ich jemals, solange ich in diesem Hause war, eure edlen und milden Herzen verletzt haben sollte, dann gewährt von ganzem Herzen Vergebung!, (so) sprach er.
- (2173) [DKP/JW 896: 12542-12543] [*kop köñülin*] [**k**]*şanti ber/i/ñ* [] || gewährt [von ganzem Herzen S]ündenvergebung! || ...bütün gönlüyle tövbe etsin!

2.3.23. **toyın bolmak** ‘rahip olmak’

Toyın bolmak eşdizimine 7 örnekte rastlanmıştır.

2.3.23.1. **toyın bolmak** Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Grupları

Toyın bolmak eşdiziminin *evdin barkdın ünüp* ← *toyın bolmak* olmak üzere ön yönelimli 1 eşdizimsel grubu tespit edilmiştir.

[---]	← <i>evdin barkdın ünüp</i>	← <i>toyın bolmak</i>
-------	-----------------------------	------------------------------

Tablo 2.81. *toyın bolmak* Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler

2.3.23.1.1. **evdin barkdın ünüp** ← **toyın bolmak**

Bu eşdizimsel grup, *evdin barkdın ünümek* ‘evden barktan çıkmak’ eşdizimsel grubuyla *toyın bolmak* ‘rahip olmak’ eşdiziminin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 3 örnekte rastlanmıştır.

- (2174) [DKP/E 75: 476-477] ...**evdin barkdın ünüp toyın bolayın...** || ...Evden barktan kaçıp rahip olayım. ▪ [DKP/JW 812: 10995-10996] Ich will Haus und Hof verlassen und Mönch werden.

- (2175) [DKP/E 75: 481-482] ...**evdin barkdın ünüp [t]oyın bolguluk boşug koltu...** // ...*Boddhri* (adlı) çok yaşlı tanımadığı bir rahipten evden çıkıp rahip olmak için izin istedi. ▪ [DKP/JW 812: 11000-11001] erbat von einem gewissen Boddhṛ <genannten>, sehr alten Mönch die Erlaubnis, Haus und Hof verlassen und [Mö]nch werden zu dürfen.
- (2176) [DKP/JW 402: 3564-3569] *anta ok amranmaklıg [tä]vlig lürlüg nizv[ani kö]ñülintä öñi tarkarıp ävd[in bark]dın ünüp toyın bo[lup arhant] kutıña tädı:* // Da entfernte sich die [tä]uschende Befle[ckung] der Sexualität (Skt. *rāga*) [...] aus seinem Herzen, er verließ Haus und [Hof], wu[rde] Mönch und erlangte die [Arhat]schaft. // Hemen aşkın aldatıcı tutkusu gönlünde değişip uzaklaşarak evden barktan çıkıp rahip olup Arhant saadetine ulaştı.

2.3.23.2. [---] ← **toyın bolmak** → [---]

Eşdizimsel grup oluşturmayan 4 örnek tespit edilmiştir.

- (2177) [DKP/E 74: 470-472] *yine ök köñülinte inçe sakıntı anantraş tsuy kılmuş kişike **toyın bolmak** törüsi yok tēp terler.* // Yine gönlünden şöyle geçirdi: “Günah işlemiş kişiye rahip olma izni yok” diyorlar. ▪ [DKP/JW 812: 10990-10991] Es heißt, dass es vorschriftswidrig ist, dass ein mensch, der ein ānantarya-Vergehen begangen hat, Mönch werden darf.
- (2178) [DKP/E 75: 490-491] ...*anantraş a[yıg kılınçlıg] tınl(ı)g **toyın bolsar** [...]* // günahkâr canlı, rahip olsa... ▪ [DKP/JW 812: 11009-11010] Wenn ein Lebewesen, das ein ānantarya-V[ergehen-begangenen hat,] Mönch wird,
- (2179) [DKP/JW 346: 2568-2571] *bo munçulayu sakınıp upasene urı [ol] törösüz kılmuş işiñä artokrak [ö]k[ü]nüp çetavan säñrämkä barıp **toy[ın] boltı:*** // Indem er solches überlegte, bereute der Jüngling *Upasena* [jene] unsittliche Tat, die er begangen hatte, sehr, begab sich ins Jetavana-Kloster und wurde Mön[ch]. // Bu şekilde düşünüp *Upasene* o (yaptığı) ahlaksız davranıştan çok fazla pişman olup *Jetavana* (adlı) manastıra varıp rahip oldu.
- (2180) [DKP/JW 828: 11246-11248] **toyın bolup t(ä)ñri burhan y(a)[rlıkamiş] arıg č(a)hş(a)t küzäd(ä)yin:** // Als Mönch will ich die śīlas beachten (wörtl. rein bewahren), die der göttliche Buddha verkündet hat. // Rahip olup Tanrı *Buda*’nın emrettiği beş dinî emri muhafaza edeyim.

2.3.24. **yüreki yarılmak** ‘yüreği yarılmak’

Yüreki yarılmak eşdizimine 5 örnekte rastlanmıştır.

- (2181) [DKP/E 174: 3206-3207] **yürekim yarılzun** *erti...* || benim de umut besleyen yüreğim yarılıydı. ▪ [DKP/JW 634: 7840-7841] Wenn sich doch mein Herz auf tun würde!
- (2182) [DKP/E 143: 2322] ...**yürekimiz yarılmalı**... || ...yüreğimizi parçalamak için... ▪ [DKP/JW 532: 5872] [...] unsere Herzen [sind dabei] zu zerspringen.
- (2183) [DKP/JW 518: 5619-5621] *t(ä)rki[n sözlüzün] [] sözlämäsär s(ä)n muna yü[räkimiz] [yarılmal]ı turur:* || [Sag es] schne[ll], denn wenn du [es] nicht sagst, nun, dann [sind unsere] He[rzen kurz davor] zu [zerreißen]. || Çabuk söylesin... (çünkü) söylemezsen buna yüreğimiz yarılr.
- (2184) [DKP/JW 548: 6229-6231] *birök bo [...sez]iksiz yüräki yarılıp [...b]ergäy:* || Wenn dieser [...] wird [zweif]ellos sein Herz zerrissen und [...] er wird [...g]eben. || Eğer bu... şüphesiz yüreği yarılıp... verecektir.
- (2185) [DKP/JW 558: 6460-6463] *ärüş üküš içlig kunçuyıların yüräki yarılıp ötilär:* || Die Herzen von zahlreichen schwangeren Frauen brachen und sie starben. || Çok sayıda hamile preneslerin yüreği yarılıp öldüler.

2.3.25. **dyanka olurmak** ‘meditasyon için oturmak’

Dyanka olurmak eşdizimine 5 örnekte rastlanmıştır.

- (2186) [DKP/E 137: 2162-2165] ...*a[nın] arasın ta beliñteg amrılmış er[igin **dyanka**] olurmuş bodis(a)v(a)t uguşlug h(a)riç[andrè tegin]ig körti...* || ...Prens *Hariscandra*'nın çadırının karşısında gezinirken birden rahatlamış (bir tavırla) (meditasyon hâlini) almış bodhisattva soyundan (gelen) Prens *Hariscandra*'yı gördü. ▪ [DKP/STF 98: 741-742] После этого бог Индра спустился вниз на землю, приняв облик брахмана, и стал бродить вокруг шатра принца Харичандры, и тут он увидел принца Харичандру из рода бодхисаттв погруженного в созерцание. || Bundan sonra, tanrı İndra bir Brahman'ın suretine bürünerek yeryüzüne indi ve Prens Hariçandra'nın çadırının etrafında dolaşmaya başladı ve bodhisattva soyundan gelen Prens Hariçandra'yı düşünceye dalmış olarak gördü. ▪ [DKP/JW 512-514: 5523-5526] da erblickte er sogleich den [Prinzen] Hariśc[andra], der aus dem Geschlecht der

Bodhisattvas stammte, wie er sich, (versehen) mit seinem erstaunlich abgeklärten Charakter, zur Meditation niedergelassen hatte.

- (2187) [DKP/E 138: 2178] ...**dyanka olurup** || medistasyon için oturup ▪ [DKP/JW 514: 5539] hat sich zur Meditation niedergesetzt,
- (2188) [DKP/E 138: 2181-2182] ...*oglanu etözin* [... **dyanka**] **olurup közin**... || ...meditasyon için oturup gözünü...
- (2189) [DKP/E 214: 4428-4430] *ol y(i)me edgülüg maitrè bodis(a)t(a)v tün yarımında* **dyanka oluryuk erti**. || İyilik (sahibi) bodhisattva Maitreyai yine geçen gece yarısında meditasyona dalmıştı. ▪ [DKP/JW 638: 7876-7878] Und jener tugendhafte Bodhisattva Maitreya sich zur Meditation niedergelassen hatte, dachte er folgendermaßen bei sich:
- (2190) [DKP/E 215: 4430-4432] ...*ötrü maitrè bodis(a)t(a)vnuñ dyanka olurur erken köñülinte inçe sakıntı*... || ...Bodhisattva Maitreya meditasyonda bulunurken gönlünden şöyle geçirdi: ▪ [DKP/STF 198: 1728] погрузиться в созерцание ...
▪ [DKP/JW 638: 7878-7880] Sobald der Bodhisattva Maitreya sich zur Meditation niedergelassen hatte, dachte er folgendermaßen bei sich:

2.3.26. **ornag tutmak** ‘yurt tutmak’

Ornag tutmak eşdizimine 6 örnekte rastlanmıştır.

- (2191) [DKP/E 60: 44-47] ...*ilki ilki ajunlartın berü... istimi kılmuş k[a]zganmış buyan edgü kalınçlarnıñ eşilü birikü kelip tüş bėrmeki üze ıdok tujit orduda* orun **ornag tuta** y(a)rıkamış erip... || ...İlk varlıklarından beri değişmez bir şekilde yerine getirdiği (işlerden pek çok sevap kazanmış). Kazandığı sevapların azala çoğala birikip sonuç vermesi ile kutsal *tusita* cennetine gitti. ▪ [DKP/STF 36: 41-46] Благодаря тому, что совершенные им между делами и стараниями [приумноженные] с самых ранних [этапов] существования благие (парн.) деяния стали набираться, накапливаться и приносить плоды, он обрел пристанище (парн.) в священном дворце Тушита (Skt. *tusita*) || Varoluşunun ilk [aşamalarından] itibaren işler ve çabalar [çoğalan] arasında yaptıği iyiliklerin birikmeye ve meyve vermeye başlaması sayesinde, kutsal Tuşita sarayına (*tusita*) sığındı. ▪ [DKP/JW 212: 179-185] Währenddessen hielt er inne, und indem die Verdienste (Skt. *punya*), die er seit den allerfrühesten Existenzen ohne Unterlass getan und erworben hatte, nach

zunahmen und sich vereinigten und (schließlich) Früchte trugen, geruhte er, einen Aufenthalt im heiligen Tuṣita-Palast zu nehmen und steht davor, (von dort zu Erde) herabzusteigen.

- (2192) [DKP/E 134: 2106-2109] ...*muna m(e)n öz ev[imdin] ünüp el orunuña tezip barıp a[rıgda] simekte ornag tutup kolup koltgulam[akın] etöz eltineyin...* || İşte ben kendi evimden çıkıp, tahtımdan kaçıp, gidip ormana yerleşerek, dilenerek yaşamımı sürdürüyüm. ▪ [DKP/STF 619-622] И вот пусть же я покину свой дом, убегу от трона, обрету пристанище в лесу (парн.) и буду существовать, прося подаяние (парн.) || Öyleyse evimi terk edeyim, tahttan kaçayım, ormana sığınayım ve sadaka dilenerek var olayım. ▪ [DKP/JW 506: 5396-5400] Wohlan, ich will mein Haus verlassen, den Landesthron fliehen, mich im Wald niederlassen und (allein) durch Btteln meinen Lebensunterhalt bestreiten.
- (2193) [DKP/STF 56: 247-248] *uz-un ödün ü[ç] yvlaq yolta ornay tutar ///* || он длительное время будет находиться на трех дурных путях. || O uzun bir süre üç kötü yolda bulunacaktır. ▪ [DKP/JW 438: 4233-4234] nimmt er Aufenthalt für lange Zeit auf den drei schlechten Wegen (Skt. *durgati*).
- (2194) [DKP/JW 294: 1694-1696] *birök yertinçüdä özlüg [ölürgüçi] bolsar oğgurak m(a)harorap ta[muda ornag]g tuşar:* || Wenn man in (dieser) Welt ein Mör[der] ist, nimmt man sicherlich einen [Plat]z [in] der mahāraurava-Hö[lle] ein. || Eğer (bu) dünyada (bir) katil olsa kesinlikle Mahāraurava cehenneminde yer tutar.
- (2195) [DKP/JW 376: 3066-3068] *amtı biz tüşlüg yemişlig hwal(i)g çäçäklig ı ıgaç yuul yuulakl(i)g yerdä barıp anta ornag tutalım:* || Lasst uns jetzt zu einem Ort gehen, wo es Früchte, Obst, Blumen, Bäume, und Quellen gibt, und dort Aufenthalt nehmen! || Şimdi biz meyvelerin, çiçeklerin, ağaçların, pınarların olduğu bir yere varıp orada (bir) yer tutalım.
- (2196) [DKP/JW 264: 1127-1129] [*] yartuları. ulatı alku yolka [] barča anıñ içintä ornag tutmiş[lar:]* || [...] (auf) ihren Holzplanken etc. und durch alle Wege [...] haben alle darin Platz genommen. || ...tahta kalaslarından başka tüm yola... tamamıyla onun içinde yurt tutmuşlar.

2.3.27. yüreki tepremek ‘yüreği titremek’

Yüreki tepremek eşdizimine 5 örnekte rastlanmıştır. Bu eşdizimin (2210) numaralı maddesinde *ertinü* kelimesi eşdizimin arasına girmiştir.

2.3.27.1. yüreki tepremek Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Grupları

Yüreki tepremek eşdiziminin *köñül* ← *yüreki tepremek* olmak üzere ön yönelimli 1 eşdizimsel grubu tespit edilmiştir.

[---]	← köñül	← <i>yüreki tepremek</i>
-------	---------	--------------------------

Tablo 2.82. *yüreki tepremek* Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler

2.3.27.1.1. köñül ← yüreki tepremek

Bu eşdizimsel grup, *köñül* ‘gönül, kalp, yürek’ kelimesiyle *yüreki tepremek* ‘yüreği kııldamak, titremek’ eşdiziminin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 3 örnekte rastlanmıştır.

- (2197) [DKP/ 198: 3950] ...**köñülü yüreki teprep** || ...gönlü, yüreği titreyip kadınların... ▪ [DKP/JW 750: 9868] Auch wenn sein Herz bebt,
- (2198) [DKP/E 197: 3897-3898] ...[yi]nçü tizigi teg körtle tişleri **köñül/ümin/ yürekimin eritingü tepretti titretti** || ...inci dizisi gibi güzel dişleri gönlümü (ve) yüreğimi olağanüstü titretti. ▪ [DKP/JW 748: 9815-9817] [Ihre] ganz rosigen [Ob]er- und Unterlippen und ihre Zähne, die wie eine [P]erlenkette sind, haben mein Herz erbeben lassen.
- (2199) [DKP/JW 822: 11171-11175] [] [ölüm] **madar osuglug [] korkgu tæg köñüllüg yü[räki/g täprätip [] ätinin ätnäyü ol otuñçı ärkä yak[in] kälti:** || [...] wie das [Todes]monster [...] furchtbar ließ [der Tiger] das Herz erzittern, und mit [lauter] Stimme brüllend kam er auf jenen Holzfäller zu. || Ölüm canavarı gibi... korku gibi gönüllü yüreğini titretip... etiyle kükreyerek o oduncu adama yaklaştı.

2.3.27.2. [---] ← yüreki tepremek → [---]

Eşdizimsel grup oluşturmayan 2 örnek tespit edilmiştir.

- (2200) [DKP/E 194: 3815] ...**yürekim teprey/ü...**] || ...yüreğim titreyerek...
[DKP/JW 702: 9093-9095] [Nachdem ich dies gesehen habe,] da ist mein Herz
[gleichsam] zittern[d]
- (2201) [DKP/JW 716: 9331-9334] *ö[trü o]l ädgülüg [bodis(a)t(a)v uguşl]ug tavişgan
ol antag açığ [ämğäkin äşidip] anta ok särü umadın södü [bärü anı]y **yüräki
täprädi*** || Als d[a] der tugendhafte, aus dem [Bodhisattva-Geschlecht
st]ammende Hase [von] jenen derartig bitteren [Leiden erfuhr], da konnte er es
nicht aushalten, || Sonra o iyi Bodhisattva soyundan gelen tavşan o anda büyük
istırabı duyup ona katlanmadı ve o zamandan beri yüreği titredi.

2.3.28. **satgın almak** ‘satın almak’

Satgın almak eşdizimine 5 örnekte rastlanmıştır.

- (2202) [DKP/E 69: 294] ...*sizlerniñ özünjüzlerni **satgın alayın*** || ...(Bunun
karşılığında) sizlerin hayatlarını satın alayım. ▪ [DKP/JW 244: 773-774] Euer
Leben will ich käuflich erwerben.
- (2203) [DKP/E 173: 3187-3190] ...*t(e)ñri teg amrak begim(i)ze bo bir tnl(ı)gnıy isig
özün **satgın alıp** biziñ özümüzni barça urunçak yegey siz* || ...Tanrı gibi azizi
beyimiz! Bu canlının hayatını satın alarak bizim yaşamımızı tamamen
tehlikeye atacaksınız. ▪ [DKP/JW 634: 7821-7824] O unser gottleicher Fürst,
Ihr kauft das Leben dieses einen Meschen und werdet (stattdessen) unser
Leben als Pfand verzehren.
- (2204) [DKP/E 223: 4680-4681] ...**satgın algay** yıgl[ayu] sıgtayu braman[ka inç]e
tép tedi... || ...satın alacak. Ağlayıp sızlayarak brahmana (şöyle) dedi. ▪
[DKP/JW 540: 6049-6051] Si[cher] wird er [mich] zu einem hohen Pr[eis]
kaufen, [in der Absicht], mich (dann) töten [zu können].
- (2205) [DKP/JW 722: 9453-9455] *birök [] **satgın alguluk** [] yetmäsär [ant]a ok ätöz
kodup bütün [an]ı üçün bergäy m(ä)n:* || Wenn es nicht reicht, um als
Kaufpreis genommen zu werden, [...] werde ich [sogl]eich den Körper aglegen
und ganz [..., de]shalb werde ich geben. || eğer... satın almak... yetmese
hemen vefat edip hepsini onun için vereceğim.
- (2206) [DKP/JW 798: 10711-10712] *öz isig özümün satıp säniñ özünüñ **satgın algalı
ugradım:*** || Mein eigenes Leben wollte ich verkaufen, um dein Leben zu
erkaufen. || Kendi hayatımı satın senin hayatını satın almaya niyetlendim.

2.3.29. **utru barmak** ‘karşı gelmek, karşılamak’

Utru barmak eşdizimine 4 örnekte rastlanmıştır.

- (2207) [DKP/E 115: 1563-1566] ...*kalmaşapadē elig irakdın ok sutasomē eligniñ kelmişin körüp ertingü sevinip **utru barıp inçe tēp tēdi**...* || ...Hükümdâr *Kalmāşapāda* uzaktan Hükümdâr *Sutasoma*’nın geldiğini görüp çok sevindi. (Onu) karşılayıp şöyle dedi: ▪ [DKP/JW 426: 4010-4013] König Kalmāşapāda sah von fern, dass König Sutasoma eintraf, freute sich sehr, ging ihm entgegen und sagte:
- (2208) [DKP/E 195: 3861-3863] ...*anta ötr[ü] inisi bimbasēnē tona vajırlıg lorjisin kötürüp.. tıdıgsız köñülin kilimbē yek **utru bartı**...* || ...Ondan sonra küçük kardeşi kahraman *Bimbasēna* elmastan topuzunu kaldırıp serinkanlı bir şekilde *Hidimbah*’a karşı geldi. ▪ [DKP/JW 704: 9139-9141] Da hobb sein älterer Bruder, der Held Bhīmasena, seine vajra-Keule empor und trat ohne Zaudern dem Dämon Hiđimba entgegen.
- (2209) [DKP/JW 418: 3815-3818] *anta ötr[ü kalmaşapade elig bāg] öz p(u)rohitesı kälmişi[n körüp: artokrak] ögrünçlüg sävinçlig bol[up **utru barıp**] inçä tep tēdi:* || Als da [der König Kalmāşapāda] seinen eigenen purohita kommen [sah], wurde er [sehr] froh, [ging ihm entgegen] und sagte: || Ondan sonra Kalmāşapāda hükümdâr kendi ustasının geldiğini görüp ziyadesiyle sevinip (onu) karşılamaya gidip şöyle söyledi:
- (2210) [DKP/JW 472: 4853-4855] *kañlısındın kudi e[nip] lenhwa tąg oglagu adak[ın vedāņasare] baramanka **uțuru bargalı** u[gradı:]* || [Der König] s[tiēg] von seinem Wagen herab und [mit seinen] Füßen, die zart wie Lotusse waren, s[chickte] er sich an, dem Brahmanen [Vedāngasāra] entgegenzugehen. || Hükümdâr arabasından inip nilüfer kadar narin ayağıyla Vedāngasāra Brahman’ı karşılamaya gitti.

2.3.30. **boşug kolmak** ‘izin istemek, almak’

Boşug kolmak eşdizimine 4 örnekte rastlanmıştır.

- (2211) [DKP/E 74: 479-482] ...*anta ötrü kamapiryē urı kop köñülin aryadan orunka barıp adın bir putarē ulug karı toyınka evdin bardın ünüp [t]oyın bolguluk **boşug koltı**...* || ...Şimdi uzak sınırlarda (bulunan) diyarlara gideyim. Orada

beni tanımasınlar. Evden barktan kaçıp rahip olayım. Sürekli manastır yemeği yemeyeyim. ▪ [DKP/JW 812: 10998-11001] Daraufhin begab sich der Jüngling Kāmapriya entschlossenen Herzens zu einem Klosterort und erbat von einem gewissen Boddhṛ <genannten> sehr alten Mönch die Erlaubnis, Haus und Hof verlaasen und [Mö]nch werden zu dürfen.

- (2212) [DKP/E 135: 2123] ...*alku sizlerte boşug kol[ur m(e)n]* || ...Bütün hepinizden bağışlanma istiyorum. ▪ [DKP/JW 508: 5413] Ich erbitte von euch allen die Erlaubnis.
- (2213) [DKP/STF 192: 1670] /// **boşuy qoltı:** /// || ... и попросил разрешения на уход. || ... (ve ayrılmak için) izin istedi. ▪ [DKP/JW 334: 2354-2355] [aus] dem Haus ausziehen zu dürfen.
- (2214) [DKP/JW 254: 941-943] *y-a antag ärsär amraklar yoriñlar: kamıgun k(ä)ntü k(ä)ntü atam(i)zlargaru kañlarım(i)zg[ar]ju bar[ı]p boşug kolalım:* || Wenn sich das so verhält, meine Lieben, dann geht! Wir wollen alle zu unseren jeweiligen Vätern gehen und um Erlaubnis bitten. || Öyleyse sevgililer yürüsünler. Hepimizle (ilgili) kendi atalarımıza doğru varıp izin isteyelim.

2.3.31. baş + [hâl eki] tepmek ‘başına dolanmak, musallat olmak’

Baş + [hâl eki] tepmek eşdizimine 4 örnekte rastlanmıştır. Bu eşdizimin *baş* kelimesinde sadece +*ka* yönelme ve +*ra* yön gösterme hâl eklerinin kullanıldığı tespit edilmiştir.

- (2215) [DKP/E 71: 344] ...*öz kalmış ayıg kılınçım başda tepdi...* || ...Kendi işlediğim günah başıma musallat oldu. ▪ [DKP/JW 246: 824] Das von mir eigens begangene Vergehen ist mir auf den Kopf getreten.
- (2216) [DKP/E 79: 580-583] *odgurak tegingülük kılın[çı yakın] kelip başka teper...* || Muhakkak kabul edeceği amelleri başına dolanır. ▪ [DKP/JW 280: 1425-1426] Seine Tat, die es notwendig genießen muss, kommt näher und tritt ihm auf den Kopf.
- (2217) [DKP/JW 462: 4691-4696] [*bo*] *ämgäkig särü umadın [] buluñ yuñak yañılı[p] yäk içg[äk] [başr]a täpip ol[arnıñ] [] täg[d]im ärsär [] turdaçı bolmaz:* || Da er [dieses] Leid nicht aushalten kann, und [...] die Richtung verfehlt, [...] treten (ihm) [...] -Dämonen auf den [Kopf]; und wenn ich auf ihre [...] getroffen sein sollte, kann man [...] nicht verweilen. || Bu ıstıraba

dayanamadın... yönü saptırdığı için şeytanlar başına musallat olup onların...
değdimse... turmaz.

- (2218) [DKP/JW 528: 5820-5825] *tö[zünlärim-a] [] öñi [] [kar]ımak atl(ı)g yäk [içgäk] [] başra täpip siz[i]ñ yüzün[üz]läрни öñi kapıp eltgäy: || [Meine] Ed[len, ...] abgesehen von [...] der Dämon [] namens [Al]tern tritt [...] euch] auf den Kopf und euer Ansehen wird er (euch) entreißen. || (Ey) asillerim, ...başka... Karımak adlı iyi içecek... başına dolanıp sizin yüzlerinize başka kapıp iletcek.*

2.3.32. **ërinç yarlıg bolmak** ‘acınacak hâle düşmek’

Ërinç yarlıg bolmak eşdizimine 4 örnekte rastlanmıştır.

- (2219) [DKP/E 145: 2378] *...bo montag ërinç y(a)rl(ı)g bol... || ...benim bu (ve) bunun gibi acı... ▪ [DKP/JW 552: 6326] sit so bemitleidenswert und elend geworden, sei [...]!*
- (2220) [DKP/E 155: 2668-2670] *...amtu mona... ërinç y(a)rlıg bolup || ...şimdi burada... acınacak hâle gelip ▪ [DKP/JW 584: 6991-6992] Nun, jetzt da i[ch hoffnungslos und] elend geworden bin*
- (2221) [DKP/E 156: 2675-2676] *...kim birök amtu umug inag tutsar ol ërinç y(a)rlıg bolmaz... || ...Öyle ki şimdi (kim) umudunu yitirmez ise, o zelil olmaz. ▪ [DKP/JW 584: 6998-6999] Wenn jemand jetzt (zu mir) Zuflucht nimmt, der ist nicht elend.*
- (2222) [DKP/JW 540: 6060-6062] *[e]rinč y(a)rlıg bolup näčä [] m(ä)n ymä säniñ koluñın [bagalı] umagay m(ä)n tep tedi: || [Da ich nur] (ein) armer (Tropf) bin, werde ich nicht fähig sein, deine Arme irgend[wie zu binden], sagte er. || Acınacak hâle düşüp nice... ben yine senin kolunu bağlamayacağım, dedi.*

2.3.33. **urunçak tutmak** ‘teslim etmek’

Urunçak tutmak eşdizimine 3 örnekte rastlanmıştır.

- (2223) [DKP/E 95: 1040-1042] *...tolp etözimin saña urunçak [tu]tuzur m(e)n... || ...Bütün bedenimi sana teslim ediyorum. ▪ [DKP/JW 340: 2459-2460] Meinen ganzen Körper überlasse ich dir als Pfand.*

- (2224) [DKP/E 130: 2009-2010] ...*amtı bolarnı saña urunçak tutuzur m(e)n...* || ...Şimdi bunları sana emanet ediyorum. ▪ [DKP/JW 556: 6398-6399] Jetzt vertraue ich sie dir als Pfand an.
- (2225) [DKP/JW 264: 1121-1123] *tözün yumşak [supa]rige-y-a: ikiläyü ätözümü[zni] urunçak tutuzur biz:* || Edler und sanfter [Supā]raga, erneut vertrauen wir und (dir) an. || (Ey), asil ve nazik Supāraga, tekrarlayarak vücudumuzu (sana) emanet ediyoruz.

2.3.34. urunçak urmak ‘emanet etmek’

Urunçak urmak eşdizimine 3 örnekte rastlanmıştır.

- (2226) [DKP/E 187: 3610-3612] ...*anın amtı yal(a)ñuklar elig(i)ye meniñ isig özümün saña urunçak urur m(e)n...* || ...Bunun için şimdi kendi canımı sana emanet ediyorum. ▪ [DKP/JW 688: 8805-8807] Deshalb, o König der Menschen, vertraue ich dir mein Leben an (wörtl. deponiere es als Pfand).
- (2227) [DKP/JW 458: 4639-4641] *beş ažun tnl(i)g[lar as]anke burhanlarta urunçak [urmiş] ärmäz mü s(ä)n:* || Sind nicht die Lebewes[en] der fünf Existenzformen (Skt. *pañcagati*) bei den Buddhas, die unzählbar sind (Skt. *asañkhyeya*), als Pfand [deponiert]? || Beş varoluş biçiminde canlıları sayısız Buda'lara emanet etmez misin?
- (2228) [DKP/JW 750: 9847-9850] *bo ymä am(a)rtapatr sögütñiñ hwasın sa[ña] idip meni ymä saña ok urun[ča]k [uryuk] ol:* || Er schickt d[ir] diese Blüte des amṛtapattra-Baumes und [hat] mich eben dir als Pfa[n]d [anvertraut]. || Bu yine Am(a)rtapatr ağacının çiçeğini sana gönderip beni yine sana o emanet etti.

2.3.35. satıgka barmak ‘alışveriş yapmak’

Satıgka barmak eşdizimine 3 örnekte rastlanmıştır.

2.3.35.1. satıgka barmak Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Grupları

Satıgka barmak eşdiziminin *adın uluşka* ← *satıgka barmak* olmak üzere 1 eşdizimsel grubu tespit edilmiştir.

[---]	← <i>adın uluşka</i>	← <i>satıgka barmak</i>
-------	----------------------	-------------------------

Tablo 2.83. *satıgka barmak* Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Öğeler

2.3.35.1.1. adın uluşka ← satıgka barmak

Bu eşdizimsel grup, *adın uluş* ‘başka ülke, memleket’ kelime grubuyla *satıgka barmak* ‘alışveriş yapmak’ eşdiziminin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 3 örnekte rastlanmıştır.

(2229) [DKP/E 93: 990-992] ...*anın amtı m(e)n adın uluşka satıgka barayın* || ...Onun için şimdi ben başka bir memlekete ticaret için gideyim. ▪ [DKP/JW 338: 2416-2418] Deshalb will ich in ein fremdes Land gehen, um Handel zu treiben.

(2230) [DKP/E 93: 995-996] ...*ança sözlep eçisi senè er adın uluşka satıg/ka bartı*... || ...Bu şekilde söyleyip *Séna* (adlı) ağabey başka (bir) memlekete ticaret için (gitti.) ▪ [DKP/JW 338: 2420-2422] Nachdem er solches gesagt hatte, begab sich der Herr Sena, der ältere Bruder, in ein fremdes Land, [um] Hendel zu treiben.

(2231) [DKP/E 94: 1016-1018] ...*seni[η] eçin adın uluşka satıgka bartı*... || ...Senin ağabeyin başka şehire ticaret için gitti. ▪ [DKP/JW 338: 2439] Dein älterer Bruder ist in ein fremdes Land gegangen, um Handel zu treiben.

2.3.36. mün kadag bolmak ‘günah olmak’

Mün kadag bolmak eşdizimine 3 örnekte rastlanmıştır.

(2232) [DKP/E 96: 1056-1058] ...*bo montag ermez iş işleser m(e)n ulug mün kadag bolgay*... || ...Eğer ağabeyimin (eşi ile) bu şekilde olmaz iş işlersem büyük günah olacak. ▪ [DKP/JW 342: 2472-2475] Wenn ich eine derartig unziemliche Tat gegen meinen älteren Bruder beginge, würde (mir) eine große Sünde (daraus) erwachsen.

(2233) [DKP/E 144: 2349] ...*ne mün kadag bolgay*... || ...ne kabahat olacak... ▪ [DKP/JW 540: 6075-6076] welche Sünde sollte dir (daraus) entstehen?

(2234) [DKP/JW 540: 6068-6070] *bo muntag kılmişk[a] [saņa nã är]sär mün kadag b[o]lm[a]gay*: || In[dem] (du) so handelst, wird [dir ke]ine Sünde erwachsen. || Böyle yaparak sana hiçbir günah işlemez.

2.3.37. ayıg kılmak ‘günah işlemek’

Ayıg kılmak eşdizimine 3 örnekte rastlanmıştır.

- (2235) [DKP/E 70: 316-317] ...**ayıg kılmakka** .. *büt[ün] yértinçüide ayıg atı yadılur...*
|| ...Kötülük yapmakla bütün dünyada adın kötüye çıkar. ▪ [DKP/JW 246: 796-797] Dur das Vergehen verbreitet sich sein schlechter Ruf in der gan[zen] Welt.
- (2236) [DKP/E 131: 2047-2053] [*ed*]gü *edgü tözüin oglum bo sav antag ok [ol] on küçlüg umug inag tükel bilge [t(e)η]ri burhan bodis(a)v(a)tl(a)r yorıgın[ta] yor]ıyur erken adınların [sa]vın tımdadın ötgürü öz [isig] titip idalap adın[larka **ayıg] kılmadı...** || İyi iyi! Asil oğlum! Bunun gibi (o) on güce sahip, ümidimiz, tam bilge, Tanrı Buda, Bodhisattvalar yolunda yürürken başkalarının sözünü engellemek (günahından) dolayı kendi canını terk etti, başkalarına (kötü) davranmadı. ▪ [DKP/STF 84: 550-555] “О добрый добрый, благородный сын мой! Этот ответ (?) таков. Когда [наша] надежда (парн.) - совершенно мудрый [десятисильный] бог богов Будда пребывал на стезе бодхисаттв, он, не прерывая, внимал словам других и, отрешившись от самого себя, по отношению к другим || “Ey iyi, nazik, asil oğlum! Bu cevap (?) budur. [Bizim] umudumuz - tanrıların tamamen bilge [on güçlü] tanrısı Buda, bodhisattva’ların yolundayken, kesintiye uğramadan başkalarının sözlerine kulak verdi ve başkalarına karşı kendisinden vazgeçti.” ▪ [DKP/JW 502: 5324-5329] (Der Lehrer sagte zu seinem Schüler:) Ausgezeichnet, ausgezeichnet, mein [ed]ler Sohn; diese Sache verhält sich genau [so]! Als der vollkommen weise Göttergott Buddha, der vie zehn [Kräfte] (Skt. *daśabala*) besitzt und der eine Hoffnung und Zuflucht ist, auf dem Pfad der Bodhisattvas wandelte, da gab er sein eigenes Leben hin, ohne die Angelegenheiten anderer zu behindern, und fügte anderen nichts Böses zu.*
- (2237) [DKP/JW 334: 2361] *umug inag t(ä)ηrim: ädgü kılmadım: **ay(ı)g kıltım:** || Mein Gott, Hoffnung und Zuflucht, Gutes habe ich nicht gaten, Schlechtes habe ich getan. || Umudum Tanrım, iyi (şeyler) yapmadım, kötü (şeyler) yaptım.*

2.3.38. **isig öz bèrmek** ‘can vermek, yaşam vermek’

İsig öz bèrmek eşdizimine 3 örnekte rastlanmıştır.

- (2238) [DKP/E 69: 290-292] *amtı [o]k tıdıgsız köñülin d(a)ntıpalé éligke [bar]ıp sizlerke isig öz bèreyin* || Şimdi serinkanlı bir şekilde (sıkılmadan) Hükümdâr *Dandāpala*’ya varıp sizlere yaşam vereyim. ▪ [DKP/JW 244: 771-772] Ich will eben jetzt unverzüglich zum König *Dandapāla* [ge]hen und für euch (mein) Leben geben.
- (2239) [DKP/E 119: 1706-1709] ...*amrak oğlanlarım amtı korkmañlar aymanmañlar munaçı m(e)n sizlerke isig öz bèrgelir* || Sevgili çocuklarım! Şimdi korkmayın, çekinmeyin. İşte ben sizlere hayat vermek için yanınıza geldim. ▪ [DKP/JW 434: 4163-4166] Liebe Söhne, jetzt fürchtet euch nicht (mehr)! Seht, ich bin herbeigekommen, um euch das Leben (wieder)zugeben!
- (2240) [DKP/JW 366: 2916-2917] [*m(ä)n ymä*] **isig öz** *bermiş bolayın [tep bo savag] äşidip [eyin káz]igčä* || [Und ich] werde mein Leben gegeben haben. Nachdem er [diese Worte] vernommen hatte, der [Reih]e nach [...]. [kleine Lücke] || Ben yine hayatımı vermiş olayım diyip bu sözü duyup düzgün bir şekilde...

2.4. ZARF + EYLEM BİRLİKTELİĞİNE DAYALI EŞDİZİMLİLİKLER

ZARF + EYLEM birlikteliğine dayalı eşdizimlilikler incelendiğinde *tétrü körmek*, *nomlayu yarlıkamak*, *çınkaru körmek*, *yinçürü yükünmek*, *çınkaru sakınmak* ve *koduru kolulamak* olmak üzere 6 eşdizimlilik örneği tespit edilmiştir. Tespit edilen örnekler yine çalışmanın yöntemine bağlı olarak sıklık temelli yaklaşım uyarınca sıklıklarına göre sıralandırılmıştır.

2.4.1. **tétrü körmek** ‘dikkatlice bakmak’

Tétrü körmek eşdizimine 38 örnekte rastlanmıştır. Bu eşdizimin (2278) numaralı maddesinde *çınkaru* kelimesi eşdizimin arasına girmiştir.

2.4.1.1. **tétrü körmek Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Grupları**

Tétrü körmek eşdiziminin *tapa* ← *tétrü körmek* olmak üzere ön yönelimli 1 eşdizimsel grubu tespit edilmiştir.

[---]	← <i>tapa</i>	← <i>tétrü körmek</i>
-------	---------------	------------------------------

2.4.1.1.1. **tapa ← tétrü körmek**

Bu eşdizimsel grup, *tapa* ‘-e doğru, yönünde’ kelimesiyle *tétrü körmek* ‘dikkatlice bakmak’ eşdiziminin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 30 örnekte rastlanmıştır.

- (2241) [DKP/E 80: 614-616] ...öz [et]in tañkalayur tişin çikratur yaş[lig] közin kadaşları **tapa tétrü körür**... || ...kendi etini parçalamaya başlar, dişlerini sıkıp gıcırdatır. Yaşlı gözleriyle eşine dostuna dikkatlice bakar. ▪ [DKP/JW 282: 1456-1458] Er zerbeißt seine [Zunge], knirscht mit den Zähnen und blickt mit tränenerfüllten Augen starr auf seine Verwandten.
- (2242) [DKP/E 99: 1155-1157] ...töz seviglig közin br(a)hmadatè elig **tapa tétrü körmeklig** yarakın idtı... || ...Sevimli gözüyle Hükümdâr *Brahmadatta*’ya doğru dikkatlice (bakıp ona) parıltılı bir bakış attı. ▪ [DKP/JW 356: 2727-2729] Mit ihren ganz ebenmäßigen und lotus gleichen lieblichen Augen entsandte sie einen konzentrierten Sehlstrahl auf König *Brahmadatta*.
- (2243) [DKP/E 135: 2114-2116] ...[taşdın ünmişde kên] yene yantu[ru evrilip ordu karşı **tapa**] **tétrü kö[rüp inçe tęp tedi**... || ... (Dışarıya çıktıktan sonra) arkasına (dönüp saraya doğru) dikkatlice bakarak (şöyle dedi): [DKP/STF 90: 629-632] Выйдя (После того как вышел), он обернулся назад, бросил взгляд на дворец и сказал так: || Dışarı çıktıktan sonra geri döndü, saraya baktı ve şöyle dedi: ▪ [DKP/JW 506: 5406-5409] Nachdem er dann nach draußen getreten war, wandte er sich noch einmal um, blickte unverwandt auf den Palast und sagte:
- (2244) [DKP/E 140: 2247-2250] ...seviglig [külçire] yüzün ür keç ödün maitrè [sakinç sak]ınıp olarnıy yüzleri **tapa [tétrü körti**...] || ...Sevimli (gülümseyen) yüzüyle uzun bir süre *Maitreya* (gibi) düşünüp onların yüzlerine doğru (dikkatlice baktı.) ▪ [DKP/JW 526: 5774-5778] Mit seinen tränenerfüllten Augen, die die Farbe von blauem Lapislazuli hatten, und mit lächelndem Gesicht dachte er über lange Zeit maitrī-Gedanken und blickte unverwandt auf ihre Gesichter.
- (2245) [DKP/E 161: 2823-2826] anta ötrü m(a)hendarasënë elig beg kök rajav(a)rt önlüg közin kamağ kuvrag **tapa tétrü körüp inçe tęp tedi** || ...Bunun üzerine Hükümdâr *Mahendrasena*’nın gök mavisini gözlerini bütün kalabalığa doğru

dikerek baktı ve şöyle dedi: ▪ [DKP/JW 594: 7181-7184] Da blickte König Mahendrasena mit seinen lapislazublauen Augen unverwandt auf die gesamte Schar und sagte:

- (2246) [DKP/E 165: 2958-2960] ...*yene ök etözinteki yürünerü bışa kelmiş etin tançu tançu üzüp süzük közin iglig **tapa têtürü körüp** inçe têt tedi...* || ...Yine vücudundaki beyazlaşarak pişmiş etini dilim dilim kesip berrak gözlerini hastaya doğru sabit bir şekilde çevirip şöyle dedi: ▪ [DKP/JW 598: 7287-7289] schnitt zudem das weißgekochte Fleisch an seinem Körper in kleine Stücke und mit vertrauensvollem Blick sah er auf jenen kranken Mann und sprach:
- (2247) [DKP/E 173: 3194-3197] ...*bo sav[ıg] eşidip hansasvarê tegin yaşl(ı)g közin yıglayu aşçı er **tapa têtürü körüp** saçganakların b(e)k kavıra tutup öz köñülüne inçe têt tedi...* || ...Prens Hamsasvara bu sözü işitince yaşlı gözleriyle ağlayıp aşçı adama dikkatlice bakıp kendisini kasıp içinden şöyle dedi: ▪ [DKP/JW 634: 7828-7831] Als der Prinz Hamsasvara diese Worte vernommen hatte, blickte er mit tränenerfüllten Augen unverwandt auf den Koch, war schlecht ist doch dieser verkommene samsāra!
- (2248) [DKP/E 194: 3821-3822] ...*ajok söğütünüñ butıki **tapa têtürü çınkaru körüp** bödiyü kolın sala...* || ...Asokah ağacının budağına doğru dikkatli bir şekilde bakıp, dans ederek, kolunu sallayarak... ▪ [DKP/JW 702: 9100-9103] Sie blickt unverwandt auf einen Zweig eines asoka-Baumes und indem sie tanzed und ihre Arme schwingend [schreitet], klimpert der Schmuck an ihrem Körper.
- (2249) [DKP/E 201: 4024-4026] ...*anta ötrü ol erinç elig beg kunçuyı oglagu [...]* 'öz ogulu **tapa têtürü körüp** inçe [...]' || Ondan sonra zavallı hükümdâr, kraliçeyi nazik... kendi oğluna doğru sabit (bir şekilde) bakıp şöyle... ▪ [DKP/JW 760: 10067-10069] Da blickte jene elende königliche Dame mit sanftem Bl[i]ck unverwandt auf ihren Sohn und sagte:
- (2250) [DKP/STF 80: 502-404] *kim [qayu] kişi [s]üz-ük kö[ngülin yaz]uq yüüz-in äyriğ yavÿan sav[-iÿ äşidip ol tinly]ning yüz-i **tapa tet[rü] kJörsär:*** || Если какой-либо человек с чистым сердцем открытым лицом, [услышав] резкие и грубые слова ... || Eğer kalbi temiz biri... ..açık yüzlü, sert ve kaba sözler [duyduktan sonra]... ▪ [DKP/JW 498: 5282-5285] Welcher Mensch mit klaren Augen und entspannter Miene genau auf das Gesicht eines Menschen blickt, der große und unflätige Worte (Skt. *pāruşyavāda*) gebraucht und aus dessen Mund sich ungehörige

- (2251) [DKP/STF 120: 971-975] *[xari]čantri elig bāg ančaḡy-a ymä bulyanmadin tälgänmädin açılmıš lenxu-a tąg yaz-uḡ yüz-in isig amraḡ köngülin čantal-lar tapa tetrü körür ärti*: || правитель Харичандра, нисколько не беспокоясь и не сердясь, с ясным ликом, подобным раскрывшемуся [цветку] лотоса, с теплом и любовью в сердце прямым взором смотрел в сторону презренных тварей (чадала). || hükümdâr Hariçandra, hiçbir şeyden endişe etmeden ve öfkelenmeden açılmış bir nilüfer çiçeği gibi açık bir yüzle kalbinde sıcaklık ve sevgi ile doğrudan aşağılık yaratıklara (çandala) baktı. ▪ [DKP/JW 550: 6271-6275] Der derartig e[dle] König Hariścandra war kein bisschen verwirrt, sondern mit einem entspannten Gesicht wie ein erblühter lotus und warmherzig blickte er die ganze Zeit unverwandt auf die caṇḍālas.
- (2252) [DKP/STF 160: 1346-1351] *ant[fa ö]t[r]ü mamika ḡiz säviglig körklä közin yakiši urī tapa tetrü körüp pušpavran atly tonin kädip tiḡ pilir [laba]y oyun-lar ätiz-miš-tä kügčä [qolin] sala büditi*: || И тогда дева Мамика, пристально глядя своими источающими любовь прекрасными глазами на юношу Якушу, в одеянии, называемом *puspa-varma* (?), когда заиграли на флейте мелодию, стала танцевать, двигая руками согласно музыке. || Ve sonra, *puspa-varma* (?) adlı bir giysi içinde genç adam Yakuşa'ya sevgi dolu güzel gözleriyle dikkatle bakan bakire Mamika, flütte bir melodi çalındığında müziğe göre ellerini hareket ettirerek dans etmeye başladılar. ▪ [DKP/JW 746: 9753-9758] Da blickte das Mädchen Māmikā mit lieblichen und schönen Augen unverwandt auf den Jüngling Vāgīsa, zog ihr pušpavarṇa genanntes Gewand an, und nachdem sie Trompeten-, Flöten-Musik usw. hatte spielen lassen, tanzte sie nach der Melodie [ihre] Arme schwingend.
- (2253) [DKP/STF 162: 1358-1359] *mamika ḡiz tapa tetrü körüp [öz] ät'öz-ingä änča tep tedi*: || сведя мускулы и устремив глаза полные слез на деву Мамику, сказал себе так: || kaslarını kasıp yaşlarla dolu gözlerini bakire Mamika'ya doğrultarak kendi kendine şöyle dedi: ▪ [DKP/JW 746: 9764-9766] blickte er mit tränenerfüllten Augen unverwandt auf das Mädchen Māmikā und sagte zu [sich] selbst:
- (2254) [DKP/STF 216: 1922-1925] /// *[sav]iḡ äšidip ayay-ḡa [tägi]mlig arxant yrliḡančuči köz-in [o]l toyin tapa tetrü körüp inča te[p] [t]edi*: || ... услышав, эти слова ... достойный почитания архат, устремив на монаха сочувственный взор, сказал так: || ...bu sözleri duyduktan sonra... saygıya

layık arhat, keşişe sempatik bir bakış atarak şöyle dedi: ▪ [DKP/JW 728: 9509-9512] Nachdem er [diese Wo]rte vernommen hatte, blickte der verehrungs[wür]dige arhat mit mitleidigen Blicken auf jenen Mönch aund sagte:

- (2255) [DKP/JW 332: 2308-2310] *amranmak köñülin č(a)hšp(a)tl(i)g kunčuylar t(a)pa tetrü körmišniñ bo Montag açig ämgäkläri ol:* || Dies sind die bitteren Leiden derjenigen, die mit Lüsternheit auf Frauen, die die Gebote (Skt. *śikṣāpada*) halten, gestarrt haben. || Aşkla, on yasakla ilgili olan preneslere doğru dikkatlice bakmanın bunun gibi acı sıkıntıları olur.
- (2256) [DKP/JW 382: 3198-3199] *yaglıg yumşak közin aržilar tapa tetrü körüp kut koluntı:* || Mit mildem und sanftem Blick blickte er unverwandt auf die Seher und gelobte: || Yağlı, yumuşak gözüyle azizlere doğru dikkatlice bakıp dua etti.
- (2257) [DKP/JW 422: 3894-3896] *erinčkänčig közi[n kök] [kalı]k tapa tetrü körüp isig [yaşları bulak] [tä]g yuvulu aktı:* || Mit ihren traurigen Auge[n] blickten sie in Richtung [Himme]l und [ihre] heißen [Tränen] strömten [wie eine Quelle]. || Hüznü gözleriyle göğe doğru dikkatlice bakıp sıcak gözyaşları bir çeşme gibi aktı.
- (2258) [DKP/JW 474: 4900-4903] *bo savag ešidip kančanasare elig bäg öz kuvragı tapa tetrü k[ö]rüp [i]nčä tep tedi:* || Nachdem er diese Rede vernommen hatte, blickte König Kāñcanasāra unerwandt auf sein Gefolge und sprach: || Bu sözü duyup Kāñcanasāra hükümdâr kendi cemaatine doğru dikkatlice bakıp şöyle dedi:
- (2259) [DKP/JW 540: 6063-6065] *ötr[ü] hari[čandre e]lig bäg süzök k[öñü]lin bram[anig] tapa tetrü körüp sözlädi:* || Da blickte König Hariś[andra] mit Gläubigk[keit] auf [den] Brahm[anen] und sagte: || Sonra Hariścandra hükümdâr temiz gönlüyle Brahman’a doğru dikkatlice bakıp (şöyle) söyledi:
- (2260) [DKP/JW 546: 6176-6180] *kök ražav(a)rt öñlüg [kö]zin açılmış lenhwa tä[g öñ]lüg mänizlig körkin [külčirä yü]zin ol elig bäg [tapa tet]rü kördi:* || Mit seinen blauen [Au]gen, die die Farbe von Lapislazuli hatten, mit seiner schönen Gestalt, die ein erblühter rosiger Lotus war, und mit [lächelndem Ges]ischt blickte er [unver]wandt [auf] jenen König. || Mavi renkli gözünü açılmış nilüfer (çiçeği) gibi renkli çehrelî güler yüzüyle o hükümdâra doğru dikkatlice baktı.

- (2261) [DKP/JW 564: 6576-6579] *[[kanınčsız közin]] [[burhan tapa tetrü körüp aroksuz]] [[köjülin uzun turkaru t(ä)ñridäm hwa]] čäčäk sačtılar yagıtıldar:]]*
 || *[[Mit unersättlichen Augen blickten sie unverwandt auf den Buddha und unermüdlich streuten sie ständig göttliche Blumen und ließen (diese) niderregnen.]]* || Doyulmaz gözlerle Buda'ya doğru dikkatlice bakıp yorulmadan daima ilahî çiçek saçtılar, yağdırdılar.
- (2262) [DKP/JW 600: 7302-7307] *bo munı tæg m(a)hendrasene elig bæg öz ätin igligkä yetürüp ačig ämgäk ämgänip ol iglig ärnij yüzi tapa tetrü körüp yänä ök inčä tep tedi:* || Nachdem er solches gelobt hatte, gab König Mahendrasena sein eigenes Fleisch dem Kranken zu essen, litt (zwar) fürchterliches Leid, blickte (aber) unverwandt auf das Gesicht jenes kranken Mannes und sagte wiederum: || Bunun gibi Mahendrasena hükümdâr kendi etini hastaya yedirip, büyük acı çekip o hasta adamın yüzüne doğru dikkatlice bakıp yine şöyle söyledi:
- (2263) [DKP/JW 678: 8582-8585] *iki tiz tilg[änin yerdä urup ayasın kavşuru]p [] [kök ražav(a)rt öñlü]g közin braman [tapa tetrü körüp inčä tep tedi:]* || (Seine) Kniescheibe setzte er auf die Erde, legte seine Handflächen zusammen... blickte] mit seinen [lapislazuliblau]en Augen [unverwandt auf] den Brahmanen [und sagte]: || İki diz kapağıyla yerde dokunarak (ve) ellerini bir araya getirip... mavi renkli gözüyle Brahman'a doğru dikkatlice bakıp şöyle dedi:
- (2264) [DKP/JW 712: 9257-9259] *isig amrak köjülin yüzläri tapa tetrü körüp i[nčä] tep tedi:* || Mit Warm herzigkeit blickte er unverwandt auf ihre Gesichter und sprach: || Sıcak ve tatlı gönlüyle yüzlerine doğru dikkatlice bakıp şöyle dedi:
- (2265) [DKP/JW 712-714: 9273-9278] *bo muntag ä[[dgü]]lüg bodis(a)t(a)v uguşlug tavişgan ürü[g] adınlarka tapag udug kılğalı [] bar üçün ol eşläriñä arto[kra]k basa basa säviglig közin [yüzläri] tapa tetrü kördi:* || Weil dieser derartig tugendhafte Hase, der aus dem Bodhisattva-Geschlecht stammte, imm[er]in [...] hatte, um anderen (einen) Dienst zu erweisen, war er sehr [...] in Bezug auf jene seine Gefährten und immer wieder blickte er unverwandt auf [ihre Gesichter] mit liebevollen Blicken. || Bunun gibi iyi Bodhisattva soyundan gelen tavşan daima başkalarına hizmet etmek... var için o eşlerine ziyadesiyle sevimli gözüyle yüzlerine doğru dikkatlice baktı.

- (2266) [DKP/JW 752: 9875-9878] [] *anta ötrü br(a)hmadev[e...] [...r]ažvit önlüg kö[zin... r(a)]tik(a)re tagonči **tapa [tetrü körüp...]** inčä tep tedi:* || Daraufhin [blickte der... dem] Brahmadev[a gleichende... mit]apislazulifarbenen Au[gen] auf den Spaßmacher [Ra]tikara... und sagte zu ihm: || ...ondan sonra Brahmadeva... mavi renkli gözüyle Ratikara dedikoducuya doğru dikkatlice bakıp... şöyle dedi:
- (2267) [DKP/JW 756: 9954-9959] [] *baş [] [[vagiše] urı [] [] ögrätig kılmişı bar]] [[üçün] kuşal ädgü kılınçları köñülintä odunu]] [tuyun] [[u mamika kız **tapa tetirü körüp öz]] [ät] [[öziñä inčä tep tedi:]]** || [...] Kopf [...] der Jüngling [Vāgīśa..., weil] er die Gewohnheit hatte, dies zu tun, erwachten die kuśalas, (d.h.) die guten Taten in seinem Herzen, er blickte unverwandt auf das Mädchen Māmikā und sagte zu sich: || ...baş... Vāgīśa genci... âdet edindiği için faydalı, iyi amelleriyle gönlündeki ateşin farkında olmayı Mamika kıza doğru dikkatlice bakıp kendi kendine şöyle dedi:*
- (2268) [DKP/JW 796: 10697-10699] *anta ötrü ol toyın süzök közin kar[až]a ton **tapa [t]etrü körüp küçsüz [ü]nin [inčä te]p tedi:** || Da blickte jener Mönch mit vertrauensvollem Blick unverwandt auf das kāṣ[āy]a-G[e]wand getrennt. || Ondan sonra o rahip temiz gözüyle rahip elbisesine doğru dikkatlice bakıp güçsüz (bir) sesle şöyle dedi:*
- (2269) [DKP/JW 632: 7782-7784] *isig [öziñä inaglıg] umuglug közin çanđallar [**tapa tetrü] körür ärdi:** || Mit [für sein] Le[ben] hoffnungsvollem [] Blick sah er [unverwant auf] die Henker || Canı (için) umutlu gözüyle cellatlara doğru dikkatlice bakardı.*
- (2270) [DKP/JW 268: 1205-1209] *ymä ačak(a)ram yılan süz[ök] y(a)rlıkančuçı köñülin sat[agcılar **tapa] tetrü körüp [] [i]ki közi[n] []** || Und die Schlange rei[n...] blickte mit Mitleid (Skt. *karuṇā*) unverwandt [auf] die Kauf[leute... mit b]eide[n] Auge[n...]. [keline Lücke]. || Ve saf yılan temiz (ve) şefkatli gönülle satıcılara doğru dikkatlice bakıp... iki gözüyle...*

2.4.1.2. [---] ← **tétrü körmek** → [---]

Eşdizimsel grup oluşturmayan 8 örnek tespit edilmiştir.

- (2271) [DKP/E 142: 2294] [...] **tétrü körüp kut...** || ...dikkatlice bakıp kutsal... ▪
[DKP/JW 530: 5845-5846] [...] unverwandt [auf...] und gel[obte]:

- (2272) [DKP/E 148: 2470] ...**têtrü körüp** || ...dikkatli bir şekilde bakıp... ▪ [DKP/JW 566: 6610-6612] blickte mit seinen lapislazuliblauen Augen]] unverwandt [auf die Menschen in] jenem Lande magadha,
- (2273) [DKP/E 210: 4297-4302] ...*anta ötrü kanç(a)nasarè elig beg tançu tançu eti salınp tolp etözintin kanı aka küçsüz etözin bram[an]ka têtürü körüp ulug ağır a[y]agin nom tıñlagalı a[n]uk boltı...* || ...Daha sonra Hükümdâr Kāñcanasāra, dilim dilim etleri sallanıp, bütün vücudundan kan akarken güçsüz vücudunu brahmana doğru dönüp, büyük bir saygıyla öğreti dinlemek için hazırlandı. ▪ [DKP/JW 476: 4941-4946] D das Fleisch des Königs Kāñcanasāra in Fetzen herabbing und von seinem ganzen Körper sein Blut herabfloss, blickte er geschwächten Körpers unverwandt den Brahmanen an und war mit großer Ehrenbezeugung bereit, den dharma zu vernehmen.
- (2274) [DKP/STF 210: 1874] /// **tetrü kör/ü/p** /// || ...устремив взор ... || ...gözlerini dikmek... ▪ [DKP/JW 896: 12537] [...] blickte unverwant [auf den Palast]...
- (2275) [DKP/JW 566: 6608-6618] *ötrü tükäl bilgä t(ä)ñri t(ä)ñrısı burhan maitri sakınçın tolu]] [[bolup kök ražav(a)rt öñlüg közin]] ol magağ uluş[taki tınl(ı)glarka] têtürü körüp kala[vınk ku]şlarnıñ säviglig ün[intin utmı]ş yegädmiş alku bus[uş]l[arı]g buzdaçı tigilig yañkulug br(a)hmasavar äzrua ünin bimbaş-are elig bägig okıp inčä tep y(a)rlıkadı:* || Da wurde der vollkommen weise Göttergott Buddha erfüllt von maitrī-Gesinnung, blickte mit seinen lapislazublauen Augen]] unverwandt [auf die Menschen in] jenem Lande Magadha, rief mit tönendem brahmasvara, (d. h.) mit Brahma-Stimme, welche alle Kümm[er]n[iss]e zerstört und schöner [] ist [als] die liebliche Sti[mme] der kala[vıñka-Vög]el, den König Bimbisāra und sprach um auf! || Sonra mükemmel bilge Tanrı Buda, maitrī eğilimi ile doldu, gök mavisı gözleriyle o Magadha ülkesinin insanlarına sabit bir şekilde baktı, çınlayan bir brahmasvara ile, tüm üzüntüleri yok eden bir Brahma sesiyle bağırdı. Kalavıñka'nın güzel sesinden daha güzel-kuşlar, kral Bimbisāra ve konuştu!
- (2276) [DKP/JW 574: 6789-6791] *säviglig yımrak kö[ñülin] anıñ y(a)vlak äriğlärin barıqların [têtürü] körür:* || Er schaut [mit] Liebenswürdıg [keit unverwandt] auf dessen (sc. Ātavakas) übles Betragen. || Sevimli gönlüyle onun kötü davranışlarına dikkatlice bakar.
- (2277) [DKP/JW 808: 10918-10920] *ootın örtänip oş [] têtürü körüp anıñ aras[inta] tep sävinçinä kälür ärti []* || Sah genau [...] und in der Zwischeit lachte er die

ganze Zeit über seine Freude [...]. || odunu yapıp... dikkatlice bakıp o arada sevinirdi.

- (2278) [DKP/JW 474: 4890-4891] [] **tet[r]ü k[ö]rüp** öz köñü[li]ñä ütläyür: || [Rest einer direkten Rede], Indem er [...] genau betrachtet, ermahnt er sich selbst. ...dikkatlice bakıp kendini (şöyle) diyor:

2.4.2. nomlayu yarlıkamak ‘vaaz vermek’

Nomlayu yarlıkamak eşdizimine 22 örnekte rastlanmıştır.

2.4.2.1. nomlayu yarlıkamak Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Grupları

Nomlayu yarlıkamak eşdiziminin *nom* ← *nomlayu yarlıkamak* olmak üzere ön yönelimli 1 eşdizimsel grubu tespit edilmiştir.

[---]	← nom	← <i>nomlayu</i> <i>yarlıkamak</i>
-------	-------	---------------------------------------

Tablo 2.85. *nomlayu yarlıkamak* Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler

2.4.2.1.1. nom ← nomlayu yarlıkamak

Bu eşdizimsel grup, *nom* ‘din, din kitabı’ kelimesiyle *nomlayu yarlıkamak* ‘vaaz vermek’ eşdiziminin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Tespit edilen bu eşdizimsel gruba 3 örnekte rastlanmıştır.

- (2279) [DKP/E 157: 2732-2733] ...kögüziñe yaraşı tözünlerniñ tört kértü **nomug nomlayu y(a)rlikadı...** || ...kalbine uygun (olan), asillerin dört soylu gerçeğini vaaz etti. ▪ [DKP/JW 586: 7052-7055] Dann geruhte der vollkommen [weise] Gott Buddha, die vier wahren dharmas der Edlen (sc. die vier edlen Wahrheiten) der geistigen Anlage[] jenes Mönch[es] entsprechend zu verkünden.

- (2280) [DKP/STF 226: 2023-2025] ötrü-ü tükäl bilg[ä tngri]i tngrişi burxan ol [oyrılar]niñ köngülingä yaraşı **nom nomlayu yrl[iqadi]** || Тогда совершенно мудрый бог богов Будда соблаговолил проповедовать учение, подходящее для сердец. || O zaman Tanrıların mükemmel bilge Tanrısı Buda, onların kalplerine uygun bir öğretiyi vaaz etmeye tenezzül etti. ▪ [DKP/JW 326: 2215-2217] Da geruhte der vollkommen weise [Götte]rgott

Buddha (ihnen), ih[r]er Auffassungsgabe entsprechend, den dharma zu verkünden.

- (2281) [DKP/JW 382: 3222-3226] *anta ötrü tükäl bilgä t(ä)ñri burhan br(a)hmasvar äzrua ünin: oñaru ävrilmiš kertü sözlüg s(a)tyanupr(a)virt tilin olarnıñ köñüliñä köküziñä yaraşı nom nomlayu y(a)rlıkadı:* || Danach geruhte der vollkommen weise (Skt. *sarvajña*) Göttergott Buddha mit seiner Brahma-Stimme, (also) brahmasvara, und mit seiner dem Rechten zugewendeten und wahre Worte verwendenden satyānupravṛtta-Zunge, den dharma zu verkünden, (und zwar so,) wie es ihrer Auffassungsgabe angemessen (war). || Ondan sonra tam bilge Tanrı Buda Brahmasvara Ezrua sesiyle doğru dönmüş doğru sözlü S(a)tyanupr(a)virt dilini onların gönlüne, göğsüne uygun din kitabını vaaz verdi.

2.4.2.1.2. [---] ← nomlayu yarlıkamak → [---]

Eşdizimsel grup oluşturmayan 19 örnek tespit edilmiştir.

- (2282) [DKP/E 65: 191-192] *...anı on [k(a)rmap(a)tıg nomla]yu y(a)rlıkazun maña...* || ...Onları, on (günahı) bana anlatın. ▪ [DKP/JW 236: 664-665] ...möge (der Lehrer) mir zu verkünden geruhen,
- (2283) [DKP/E 66: 229-231] *...anı nomlayu y(a)rlıkazun upasêlar eşidip sansarka [korkın]ç köñül öritzünler...* || ...Bunu vaaz edin. İnananlar işitip Samsāra'ya karşı korku duysunlar. ▪ [DKP/JW 240: 708-710] Das möget Ihr mir zu verkünden geruhen. Die *upāsakas* sollen dies hören und [Furchtsa]mkeit vor dem samsāra erwecken.
- (2284) [DKP/E 72: 389-391] *...têsisı inçe tēp ötünti teñri bahşı anı nomlayu y(a)rlıkazun maña kayu teñri burhan asankêlg yolta...* || ...Öğrencisi saygıyla şöyle dedi: “Yüce hocam bunu bana izah etsin. Hangi Buda sayısız yolda” ▪ [DKP/JW 250: 868-870] Der Schüler sagte: Der ehrwürdige Lehrer möge mir dies verkünden, als der göttliche Buddha auf dem *asamkhyeyas* (dauernden) Weg [...]
- (2285) [DKP/E 83: 697-699] *...adın [tamul]artakı emgeklerig y(i)me takı nomla[yu yarlı]kazan...* || ...diğer cehennemlerdeki eziyetleri nasıl olur? Daha da açıklar mısınız? ▪ [DKP/JW 288: 1575-1577] die üble Frucht der Lebewesen, die Mörder sind, und auch das Leid in den anderen [Höllen] zu verkünden.

- (2286) [DKP/E 84: 728-730] ...*yarlıkançuçı köñül öriti y(a)rlıkap özlüg ölürgüçi kişiniñ ayıg tüşin takı nomlayu y(a)rlıkazun...* || ...Merhamet edip lütfederek, canlı öldüren kimsenin cezasını anlatınız. ▪ [DKP/JW 292: 1640-1642] Geruht, Mitleid zu erwecken und weitere schlimme Früchte der Menschen, die Mörder sind, zu verkünden!
- (2287) [DKP 90: 897] ...*[t(e)ñri] bahşı anı nomlayu y(a)rlıkazun...* || ...Saygıdeğer üstat bunu vaaz etsin. ▪ [DKP/JW 396: 3453] Der [ehrwürdige] Lehrer möge Folgendes geruhen zu verkünden:
- (2288) [DKP/E 106: 1348-1351] ...*tiltagınta sutasomé elig begniñ çatık kılmaşın toyın[larka] nomlayu y(a)rlikadı...* || sebebiyle Hükümdâr *Sutasoma*'nın yaşadığı doğum hikâyesini rahiplere vaaz etti. ▪ [DKP/JW 408: 3659-3662] angelegentlich Aṅgulimālas den Mönchen die jātaka-Tat des Königs Sutasoma vorzutragen.
- (2289) [DKP/E 122: 1786-1787] ...*t(e)ñri bahşı nomlayu y(a)rlıkazun...* || ...Saygıdeğer üstat izah etsin. ▪ [DKP/JW 440: 4280-4281] Der göttliche Lehrer möge es zuverkünden geruhen:
- (2290) [DKP/E 131: 2055-2056] ...*[ötrü têtsisi bahşısıña] tęp ötünti [no]m/layu yarlıkazun t(e)ñri] bahşı...* || ...*(Bunun üzerine öğrencisi hocasına) saygıyla şöyle dedi: (Saygıdeğer) üstat (izah ediniz.)* ▪ [DKP/JW 558: 6442-6443] Zu verkünden möge er geruhen, o göttlicher Lehrer,
- (2291) [DKP/E 158: 2747-2748] ...*nomlayu y(a)rli[kadı⁸⁴...]* || ...Açıkladı. ▪ [DKP/JW 558: 7069-7071] diese [seine] jātaka-Abfolge zu verkünden!
- (2292) [DKP/E 170: 3091-3092] ...*têtsisi inçe tęp ötünti t(e)ñri bahşıya nomlayu y(a)rlıkazun...* || ...Öğrencisi saygıyla şöyle sordu: Ey, saygıdeğer hocam! Açıklar mısınız? [DKP/JW 626: 7726-7727] Ergebenst sagte der Schüler: O ehrwürdiger Lehrer, möget Ihr (doch) geruhen zu verkünden,
- (2293) [DKP/E 176: 3277-3279] *askançulayu sözlemişiñ münin kadagın takı ol nomlayu y(a)rlıkazun* || Dedikodu yapan kişinin günahını da açıklayınız. ▪ [DKP/JW 654: 8171-8173] Möget Ihr geruhen, auch das Vergehen des Verspottens (Skt. *saṃbhinnapralāpa*) zu erläutern.
- (2294) [DKP/STF 60: 294-297] *tngri baxşı nomlayu yrliqazun: yilqı ađ-unınta barmış ünly năcükłati äz-üg sav söz-lämädi ärki baxşı-si inča tep tedi: ||*

⁸⁴ Wilkens yayınında *yarlıkazun* olarak okunmuştur.

“Пусть божественный наставник соблаговолит произнести проповедь о том, каким образом [произошло] то, что существо, ушедшее в мир животных, не говорило лжных слов?” || “İlahî akıl hocası, hayvanlar alemine giden varlığın yalan söylemediği gerçeğinin nasıl gerçekleştiğine dair vaaz vermeyi kabul etsin mi?” ▪ [DKP/JW 440: 4280-4283] Der göttliche Lehrer möge es zu vrkünden geruhen: Wie hat denn wohl ein Lebewesen, das in die Tierexistenz gelangt war, nicht die Unwwahrheit gesagt? Der Lehrer sagte:

- (2295) [DKP/STF 84: 557-559] *ötrü titsisi baxşisi[nga]* **nomlayu yarliqazun** tngri baxşı-y-a: || Тогда ученик сказал наставнику: || O zaman öğrenci akıl hocasına dedi ki: ▪ [DKP/JW 502: 5333-5335] Da sagte Schüler ergebenst zu seinem Lehrer: Er möge es verkünden, o göttlicher Lehrer!
- (2296) [DKP/JW 252: 878-879] *ol çatikg maña nomlayu y(a)rlıkazun. antagin nomlayu y(a)rlıkazun* || Jenes *jātaka* möge (der Lehrer) mir zu verkünden geruhen! In dieser Weise möge er es mir verkünden: || O öğretiyi bana vaaz versin! Onun gibi vaaz versin.
- (2297) [DKP/JW 406: 3641] [*anı nom/la[y]u y(a)rlıkazun: t(ä)ñri bahşı[a:] / äzügsüz [] ///*] || [Dies] möget Ihr (mir) [verkü]nden, [o] ehrwürdiger Lehrer! || Onu vaaz versin. (Ey), ilahî hoca...
- (2298) [DKP/JW 334: 2348-2349] *anı nomlayu y(a)rlıkazun:* || Das möget Ihr mir gnädigst mitteilen. || Onu vaaz versin.
- (2299) [DKP/JW 400: 3528-3529] [*t(ä)ñri*] *bahşı amranmak nizvaninuj münin [kadagin tak]ı nomlayu y(a)rlıkazun:* || Der [göttliche] Lehrer möge geruhen, [weit]er über die Sünde [] des kleśas Lüsternheit (Skt. *rāga*) zu predigen. || İlahî öğretmen, aşkın günahını dahi vaaz versin.
- (2300) [DKP/JW 558: 6441-6443] *yänä ök tetsesi bahşisiña <inçä tep tedi:>* **nomlayu y(a)rlıkazun:** || Und wiederum <sagte> der Schüler zu seinem Lehrer: Zu verkünden möge er geruhen, || Ve yine öğrencisi öğretmenine şöyle dedi: Vaaz versin.

2.4.3. çınkaru körmek ‘dikkatlice bakmak’

Çınkaru körmek eşdizimine 20 örnekte rastlanmıştır. Bu eşdizimin (2334) numaralı maddelerinde *tétrü* kelimesi eşdizimin arasına girmiştir.

2.4.3.1. *çınkaru körmek* Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Grupları

Çınkaru körmek eşdiziminin *tapa* ← *çınkaru körmek* olmak üzere ön yönelimli 1 eşdizimsel grubu tespit edilmiştir.

[---]	← <i>tapa</i>	← <i>çınkaru körmek</i>
-------	---------------	-------------------------

Tablo 2.86. *çınkaru körmek* Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler

2.4.3.1.1. *tapa* ← *çınkaru körmek*

Bu eşdizimsel grup, *tapa* ‘-e doğru, yönünde’ kelimesiyle *çınkaru körmek* ‘dikkatlice bakmak, net bir şekilde görmek’ eşdiziminin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Tespit edilen bu eşdizimsel gruba 12 örnekte rastlanmıştır.

- (2301) [DKP/E 138: 2197-2198] ...**tapa çınkaru körüp** inçe [tép tēdi]... || ...doğru dikkatlice bakıp şöyle (dedi): ▪ [DKP/JW 514: 5556-5558] indem sein [Her]z erzitterte, betrachtete er lange Zeit unverwandt Hari[scandra] und [sagte]:
- (2302) [DKP/E 155-156: 2671-2674] ...[öt]rü tükel bilge t(e)ñri t(e)ñrisi [burhan...] raj(a)v(a)rt öñlüg közin ig[lig...] **tapa çınkaru körüp** inçe tēp y(a)rılıkadı... || ...Sonra tam bilge, Tanrılar Tanrısı Buda (gök) mavisî gözleriyle hasta (rahibe) doğru dikkatlice bakıp şöyle dedi: ▪ [DKP/JW 584: 6994-6997] [Darau]fhin geruhte der vollkommen weise Göttergott [Buddha] mit seinen lapislazuli-[blau]en Augen unverwandt auf den kr[anken] M[önch] zu blicken und zu sprechen:
- (2303) [DKP/E 159: 2781] ...**tapa çınkaru körür**... || ...doğru dikkatlice bakar. ▪ [DKP/JW 590: 7131] Mit Augen [voller Hoffnung] blickt er direkt auf [mein Gesicht].
- (2304) [DKP/E 194: 3821-3822] ...**ajok söğütñüñ butıkı tapa tētrü çınkaru körüp bödiyü kolın sala**... || ...*Aśokah* ağacının budağına doğru dikkatli bir şekilde bakıp, dans ederek, kolunu sallayarak... ▪ [DKP/JW 702: 9100-9103] Sie blickt unverwandt auf einen Zweig eines *aśoka*-Baumes und indem sie tanzend und ihre Arme schwingend [schreitet], klimpert der Schmuck an ihrem Körper.
- (2305) [DKP/E 196: 3876] ...**tapa çınkaru körü[r...]** || ...doğru dikkatlice bakar... ▪
- (2306) [DKP/E 197: 3905-3906] ...*huasın alıp tagunçısıña suna [mami]ka kız tapa çınkaru körüp inçe tēp tēdi* || ...çiçeğini alıp yaverine vererek *Māmikā* (adlı) kıza doğru dikkatlice bakıp şöyle dedi: ▪ [DKP/JW 748: 9822-9825] Daraufhin

nahm der König Ajātaśatru eine [h]ei[li]ge Blüte vom Baum namens amṛtapattra, reichte sie Spaßmacher (Skt. *vidūṣaka*), blickte unverwandt auf das Mädchen [Māmi]kā und sagte: seinem

- (2307) [DKP/E 198: 3929] ...*amrak köñülin sēni tapa çınkaru körür*... || ...sevgi (dolu) gönlüyle sana doğru dikkatlice bakıyor. ▪ [DKP/JW 750: 9847] ...blickt mit Leidenschaft unverwandt auf dich.
- (2308) [DKP/STF 160: 1343-1346] /// *amraq köngülin mamika qiz tap[a] [çin̄y]aru körüp yalvanu turur: qiliçin [e]tiglig yüz çigin uz-unı iyaç [ü]z-ä y[oq]layalı uyratı:* || с чувством обожания пристально глядя на деву Мамика, он облизывался и пытался взобраться на украшенное мечом (кинжалом), дерево высотой сто футов. || Hayranlık duygusuyla bakire Mamika'ya dikkatle bakarak dudaklarını yaladı ve bir kılıç (hançer) ile süslenmiş yüz metre boyundaki bir ağaca tırmanmaya çalıştı. ▪ [DKP/JW 746: 9749-9753] Mit Liebe blickte er [unve]rwandt auf das Mädchen Māmikā und schickte sich an, auf den Baum zu klettern, der [ausgestattet war mit ständig blitzenden Schwertern und dessen Länge 100 Edlen betrug.
- (2309) [DKP/STF 218: 1946-1949] *anta ö[trü] tükäl bilgä tngri tngrişi burxan kök [ra]ñ-avrt önglüg köz-in iglig toyin tapa çin̄yaru körüp inča [tep y]rliqad[i]* || После этого совершенно мудрый бог богов Будда проникновенно глядя своими глазами цвета синего лазурита на больного монаха, соблаговолил сказать так: || Bundan sonra, tanrıların tamamen bilge tanrısı Buda, hasta keşişe mavi lapis lazuli renkli gözleriyle içtenlikle bakarken şunu söylemeyi kabul etti: ▪ [DKP/JW 584: 6994-6997] [Darau]fhin geruhte der vollkommen weise Göttergott [Buddha] mit seinen lapislazuli-[blau]en Augen unverwandt auf den kr[anken] M[önch] zu blicken und zu sprechen:
- (2310) [DKP/JW 388: 3286-3288] [*kö]k kalık tapa çingarü körüp iki [] / suna nāgü ärsär* /// [*k]ilti:* || [...] und indem er unverwandt auf den [Hi]mmel blickte und die beiden [...] darbot, [m]achte er [...] irgendwie [...]. || ...gökyüzüne doğru dikkatlice bakıp iki... sunarak ne varsa... yaptı.
- (2311) [DKP/JW 722: 9443-9445] [*ya]şl(i)g suvin közi tolu bo[dis(a)v(a)t] karakuş tapa çingarü körüp öz ätöziñä [inčä] tep tedi:* || Seine Augen füllten sich mit [Tr]änenflüssigkeit und der Bo[dhisattva] blickte unverwandt auf den Geier und sagte [Folgendes] bei sich: || ...yaşlı sularla gözü doldu (ve) Bodhisattva Karakuş'a doğru dikkatlice bakıp şöyle dedi:

- (2312) [DKP/JW 824: 11204-11207] *ärtnjü ämgälig bolup ädgülüg adıgnıj ülüš urmıš ät tapa çıngaru körüp bir ikintikä inçä [t]ep tedilär:* || Siewurden sehr betrübt, blickten unverwandt auf das in Teile geschnittene Fleisch des Guten Bären und sagten zuenander: || Çok sıkıntılı olup iyi ayının (bir) parça hazırlanmış etine doğru dikkatlice bakıp ikinci (kez) şöyle dedi:

2.4.3.2. [---] ← **çınkaru körmek** → [---]

Eşdizimsel grup oluşturmayan 8 örnek tespit edilmiştir.

- (2313) [DKP/E 77: 530-533] *...dyanl(i)g köz[in anı] çınkaru körüp odgurak bilti... bu karaj[a] tonluğ toyın öz elgin anasın ölümiş ayıg kılınçl(i)g anatr(a)şékétinl(i)g ermiş...* || ...Meditasyon gözüyle onu net bir şekilde görüp kesin bir şekilde tanıdı. Bu cübbeli rahip kendi eliyle annesini öldürmüş (olan) günahkâr (bir) canlı idi. ▪ [DKP/JW 814: 11049-11052] Nachdem er [ihn mit] dem dhyāna-Auge genau betrachtet hatte, erkannte er zweifelsfrei, dass dieser mit einem kāṣāya-Gewand bekleidete Mönch ein ānantarya-Wesen war, welches seine Mutter eigener Hand ermordet hatte.
- (2314) [DKP/E 79: 580-582] *...tüü türlüg yavlak körksüz meñizlig tamu küzetçilerin /çı/nkaru körür...* || ...Çeşit çeşit kötü, çirkin görünümlü cehennem bekçilerini şüphesiz görür. ▪ [DKP/JW 280: 1423-1425] Es sieht klar die mannigfachen, üblen und hässlichen Höllenwächter.
- (2315) [DKP/E 115: 1575-1578] *...bo yértinçüdeki érinç tnl(i)glar tüü türlüg emgekin başka tokıtımışların çınkaru körür m(e)n...* || ...Bu dünyadaki zavallı canlıların (kendilerine) türlü türlü acı çektirdiklerini kesin bir şekilde görüyorum. ▪ [DKP/JW 426-428: 4022-4025] Deutlich sehe ich, dass die elenden Lebewesen in dieser Welt von vielfachen Leiden getroffen sind (wörtl. auf den Kopf geschlagen werden.)
- (2316) [DKP/E 174: 3200-3202] *...bo aşçı er maña inanıp yüzüm tapa umugluğ közin çınkaru körür...* || ...Bu aşçı bana inanıp yüzüme umutlu gözlerle dikkatlice bakıyordu. ▪ [DKP/JW 634: 7834-7836] Dieser Koch vertraut mir und blickt mit hoffnungsvollem Blick auf mich.
- (2317) [DKP/STF 132: 1080] *ulatı bî bi[ç]yu-lärin çinçaru körü-r* || пристально разглядывал иные режущие орудия. || diğer kesici aletlere dikkatlice

- bakıyordu(m). ▪ [DKP/JW 578: 6876-6877] [Mit Verwunder]ung blickte der Dämon [Ātavaka] genau auf die Waffen wie [...],
- (2318) [DKP/JW 678: 8605-8607] [*priy*]aṅkare teg[*in*] [ĉi]ngaru kōrūp [] [*inčä tep*] *ötünti*: || Als der Pri[nz Priy]aṅkara [...] betrachtete [ge]nau [... sagte er] ergebenst: || Priyaṅkara prens dikkatlice bakıp... şöyle söyledi:
- (2319) [DKP/JW 822: 11167-11170] *bo ärniṅ üč asandeki aṣunların eyin kăzigčä ĉingaru kōrūp ančak(ı)ya ymä kutrulmăklıg ädgü [kı]lunčın tilăp bulu tăginmădim ärti*: || Ich hatte der Reihe nach die Existenzen dieses Mannes in drei asaṃkhyeyas genau betrachtet, konnte (aber) absolut kein zur Befreiung führendes Ver[di]enst finden, obwohl ich es gesucht habe. || Bu adamın sayısız varlıklarını düzgün bir şekilde dikkatlice bakıp yine kurtulmak (için) iyi amellerini dileyip bularak ulaşmadım.
- (2320) [DKP/JW 832: 11326-11328] [] *utru tăriṅ oy tuš [bolup] ĉingaru kōrū umatn ol [oy]da tüşüp bir kolı suçluntı*: || Er tr[af] dann auf eine tiefe Grube und da er nicht genau sehen konnte, fiel er in jene [Grube] und riss sich einen seiner Arme aus. || ...karşı derin çukurda karşılaşıp dikkatlice bakıp ümit etmedin. O çukurda düşüp bir kolunu çekip kopardı.

2.4.4. yinçürü yükünmek ‘secde etmek’

Yinçürü yükünmek eşdizimine 16 örnekte rastlanmıştır. Bu eşdizimin (2351), (2352), (2355), (2356), (2358), (2359), (2362), (2363), (2365) ve (2368) numaralı maddelerinde *töpün* kelimesi eşdizimin arasına girmiştir.

2.4.4.1. yinçürü yükünmek Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Grupları

Yinçürü yükünmek eşdiziminin *adakınta* ← *yinçürü yükünmek* ve *ayayu ağırlayu* ← *yinçürü yükünmek* olmak üzere ön yönelimli 2 eşdizimsel grubu tespit edilmiştir.

[---]	← adakınta	← <i>yinçürü yükünmek</i>
	← ayayu ağırlayu	

Tablo 2.87. *yinçürü yükünmek* Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler

2.4.4.1.1. adakınta ← yinçürü yükünmek

Bu eşdizimsel grup, *adakınta* ‘ayağında’ kelimesiyle *yinçürü yükünmek* ‘secde etmek’ eşdiziminin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Tespit edilen bu eşdizimsel gruba 3 örnekte rastlanmıştır.

- (2321) [DKP/E 182: 3453-3457] ...*çétavan seṅremde kirip teṅri burhannıṅ ç(a)karlag adakınta yinçürü töpün yükünüp upasënë arhant ugrıntakı savlarıg éyin k(e)zigçe t(e)ṅri burhanka tükel ötünti...* || ...*Jetavam* (adlı) manatıra gidip, Tanrı Buda’nın bağdaş kurmuş ayağında saygıyla başını eğip, *Upasena* (adlı) arhant hakkındaki sözleri sıra hâlinde Tanrı Buda’ya eksiksiz bir şekilde saygıyla arz etti. ▪ [DKP/JW 348: 2630-2634] Er betrat das Jetavana-Kloster, verneigte sich mit dem Scheitel vor den mit dem cakra (gezeichneten) Füßen des göttlichen Buddha und berichtete vollständig der Reihe nach die Dinge, die sich im Fall des arhat Upasena (ereignet hatten).
- (2322) [DKP/JW 334: 2358-2360] *anta basa o[l] arhant š(a)mnanč t(ä)ṅri burhan adakınta yinçürü töpön yükünüp inčä tep öt[ü]nti:* || Daraufhin verneigte jen[e] sich vor den Füßen des Gottes Buddha mit dem Scheitel und sagte ergebenst: || Ondan sonra o Arhant rahibe Tanrı Buda ayağına secde edip şöyle dedi:
- (2323) [DKP/JW 570: 6708-6710] *[[altın yagız yerdä ärdäçi]] [[elıglär bāglär barča anıṅ adakınta yinçü]]rü yükünürlär:* || [[, [...oben] die naiivāsikas und unten die auf der Erde befindlichen Könige verneigen sich alle untertänigst vor seinen Füßen. || ...altın yeryüzüne varacak hükümdârlar tamamıyla onun ayağında secde ederler.

2.4.4.1.2. ayayu ağırlayu ← yinçürü yükünmek

Bu eşdizimsel grup, *ayayu ağırlayu* ‘hürmet ederek’ kelime grubuyla *yinçürü yükünmek* ‘secde etmek’ eşdiziminin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 3 örnekte rastlanmıştır.

- (2324) [DKP/JW 204: 16-23] *agır (P) ulug süzök kertgünč köñülin ayayu ağırlayu yinçürü yükünü täginür m(ä)n* || der gerught, (die Lebewesen) zur ewigen Freude des *nirvāṇa* gelangen zu lassen, welche allen weltlichen Freuden im gesamten samsāra und [...] etc. überlegen ist, und der jenem derartigen

kostbaren cintāmaṇi-Juwel gleicht. || Samsāra'nın tamamında tüm dünyevi zevklerden üstün olan nirvāṇa'nın ebedi neşesine götürdüğü rivayet edilen ve kim böyle değerli cintāmaṇi mücevheri gibi.

- (2325) [DKP/JW 206-208: 79-87] *alku burhanlarnıñ uşnir l(a)kşanın yaratıglıg idok töpöläri üzä yinçürü [yük]ünmiş⁸⁵ bahşılar{ı} nom ärdini kutıña m(ä)n tükätmiş totok. alkatmiş t(ä)ñrim birlä kop aźundakı kog kiçmiklar sanınca töpölärimin yerkä tägürü ayayu ağırlayu yinçürü töpön yükünü täginür m(ä)n:* || Indem wir, (d.h.) ich, Tükätmiş Totok und Alkatmiş T(ä)ñrim, unsere Häupter, die in allen Existenzformen, (die wir durchlaufen haben), zahlreich wie Staubkörner sind, zur Erde niederwerfen vor der Majestät der Lehrer, die sich (ihrerseits) mit ihren heiligen Häuption, die mit dem uşñışaṇa aller Buddhas geschmückt sind, (vor ihren Lehrern) verneigt haben, und (ebenso vor der Majestät) des dharma-Juwels, so verbeugen wir uns ergebenst unter Verehrung, mit unserem Scheitel. || Yeryüzüne secde ediyorum, ben, Tükätmiş Totok ve Alkatmiş Tanrım, tüm varoluş biçimlerinde içinden geçtiğimiz toz taneleri gibi sayısız kafalarımız, mukaddes başlarıyla, uşñışaṇa'larıyla birlikte olan hocaların heybeti önünde. tüm Budalar süslenir, eğilir ve dharma mücevheri, tepelerimizle saygıyla itaatkar bir şekilde eğiliriz.

- (2326) [DKP/JW 210: 129-138] *alku ük terin toy kuvragda utmiş yegädmiş: ädgülärniñ üki: kutluglarnıñ kuvragı: ädgülüg sumer tag ädrämlig taloy ügüz tözün bursañ kuvrag kutıña: m(ä)n tükätmiş totok alkatmiş ((birlä alku yüz bir öz konokumda)) tutçı kodınmiş sävig amrak köñülümün altı /// anca taşgaru üntürüp. alkançsız dentarlar kutluglarka ançolap. adaklarında asra tüşüp: ayamın kavşurup: ayayu ağırlayu yinçürü töpön yükünü täginür biz:* || vor ihre Füße fallen und unsere handflächen zusammenlegen, verneigen wir uns unter Verehrung ergebenst vor der Majestät der edlen Gemeinde, die ein Sumeru-Berg an Tugend und ein Ozean, an Vorzügen ist, (der Gemeinde, welche) eine Ansammlung von Guten und eine Gemeinschaft der Heiligen (ist), die jede Art von Gemeinschaft oder Schar übertrifft, die jeden Wunsch, den man hegt, erfüllt wie der göttliche kalpavṛkṣa-Baum, der unermesslich viele und reiche Früchte hervorbringt, (oder wie) das cintāmaṇi-Juwel, der Gemeinde,) bei denen ein klein wenig von ihrer Almosen-Saat einem guten

⁸⁵ Eşdizimsel grup oluşturmayan bölümde gösterilmiştir.

Feld gleicht; (und wir verneigen uns) vor der Gemeinde von allen achftachen ehrwürdigen (Skt. *dakṣiṇīya*) Mönchen, die sich um die vier Arten von Heil bemühen oder sich (bereits im Stand des) vierfachen Heils befinden, die gegenwärtig der vollkommen weise Göttergott Buddha mit einigem Mund heiliger Sprache in hundertfachen Lobpreisungen zu preisen geruht. || ayaklarına kapanıp avuçlarımızı birleştirerek, bir Sümer erdem dağı ve bir erdem okyanusu, bir iyilik topluluğu ve her türden topluluk olan bir azizler topluluğu olan soylu topluluğun görkemine saygıyla eğiliyoruz. ölçülemeyecek kadar çok ve bol meyve veren ilahî kalpavrkşa ağacı gibi, insanın beslediği her arzuyu aşan bir ev sahibi, toplumun cintāmaṇi mücevheri, onlarla sadaka tohumlarının bir kısmı iyi bir tarlaya eşittir; dört tür kurtuluş için çabalayan ya da dörtlü kurtuluş içinde olan, kusursuz bilge tanrı Buda'nın kutsal bir dil ağzıyla yüzlerce kez övgüyle övmeye tenezzül ettiği sekiz katlı saygıdeğer keşişlerin hepsinin önünde.

2.4.4.2. yinçürü yükünmek Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Grupları

Yinçürü yükünmek eşdiziminin *yinçürü yükünmek* → *teginmek* olmak üzere art yönelimli 1 eşdizimsel grubu tespit edilmiştir.

<i>yinçürü yükünmek</i> →	<i>teginmek</i> →	[---]
---------------------------	-------------------	-------

Tablo 2.88. *yinçürü yükün-* Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler

2.4.4.2.1. yinçürü yükünmek → teginmek

Bu eşdizimsel grup, *yinçürü yükünmek* ‘secde etmek’ eşdizimiyle *teginmek* ‘varmak, ulaşmak, duçar olmak’ kelimesinin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Tespit edilen bu eşdizimsel gruba 4 örnekte rastlanmıştır.

(2327) [DKP/JW 204: 16-23] *ol antag törlüg bulunčsuz čintamani m(ä)n tükätmiš totok. alkatmiš birlä [tiz]im(i)zni čökü-(P)-tip älgim(i)zni kavšurup äñitä (P) ätözin töñitä töpön ağır (P) ulug süzök kertgünč köñülin ayayu ağır layu yinçürü yükünü täginür m(ä)n* || der geruht, (die Lebewesen) zur ewigen Freude des *nirvāṇa* gelangen zu lassen, welche allen weltlichen Freuden im gesamten *samsāra* und [...] etc. überlegen ist, und der jenem derartigen kostbaren *cintāmaṇi*-Juwel gleicht. || *Samsāra*'nın tamamında tüm dünyevi

zevklerden üstün olan nirvāṇa'nın ebedi neşesine götürdüğü rivayet edilen ve kim böyle değerli cintāmaṇi mücevheri gibi.

- (2328) [DKP/JW 206-208: 79-87] *alku burhanlarniḡ uṣṇir l(a)kṣanin yaratıḡlıḡ idok tōpōlari üzä yinčürü [yük]ünmiṣ⁸⁶ bahşular{ı} nom ärdini kutıḡa m(ä)n tükätmiṣ totok. alkatmiṣ t(ä)ḡrim birlä kop aźundakı kog kičmiklar sanınca tōpōlärimin yerkä tägürü ayayu aḡırlayu **yinčürü tōpön yükünü tägünür m(ä)n**: || Indem wir, (d.h.) ich, Tükätmiṣ Totok und Alkatmiṣ T(ä)ḡrim, unsere Häupter, die in allen Existenzformen, (die wir durchlaufen haben), zahlreich wie Staubkörner sind, zur Erde niederwerfen vor der Majestät der Lehrer, die sich (ihrerseits) mit ihren heiligen Häuptern, die mit dem uṣṇiṣaṇa aller Buddhas geschmückt sind, (vor ihren Lehrern) verneigt haben, und (ebenso vor der Majestät) des dharmas-Juwels, so verbeugen wir uns ergebenst unter Verehrung, mit unserem Scheitel. || Yeryüzüne secde ediyorum, ben, Tükätmiṣ Totok ve Alkatmiṣ Tanrım, tüm varoluş biçimlerinde içinden geçtiğimiz toz taneleri gibi sayısız kafalarımız, mukaddes başlarıyla, uṣṇiṣaṇa'larıyla birlikte olan hocaların heybeti önünde. tüm Budalar süslenir, eğilir ve dharmas mücevheri, tepelerimizle saygıyla itaatkar bir şekilde eğiliriz.*
- (2329) [DKP/JW 210: 129-138] *alku ük terin toy kuvragda utmiṣ yegädmiṣ: ädgülärniḡ üki: kutluglarniḡ kuvragı: ädgülüg sumer tag ädrämliḡ taloy ügüz tözün bursaḡ kuvrag kutıḡa: m(ä)n tükätmiṣ totok alkatmiṣ ((birlä alku yüz bir öz konokumda)) tutçı kodınmiṣ sävig amrak köñülümün altı /// anca taşgaru üntürüp. alkančsız dentarlar kutluglarka ančolap. adaklarında asra tüşüp: ayamın kavşurup: ayayu aḡırlayu **yinčürü tōpön yükünü tägünür biz**: || vor ihre Füße fallen und unsere handflächen zusammenlegen, verneigen wir uns unter Verehrung ergebenst vor der Majestät der edlen Gemeinde, die ein Sumeru-Berg an Tugend und ein Ozean, an Vorzügen ist, (der Gemeinde, welche) eine Ansammlung von Guten und eine Gemeinschaft der Heiligen (ist), die jede Art von Gemeinschaft oder Schar übertrifft, die jeden Wunsch, den man hegt, erfüllt wie der göttliche kalpavṛkṣa-Baum, der unermesslich viele und reiche Früchte hervorbringt, (oder wie) das cintāmaṇi-Juwel, der Gemeinde,) bei denen ein klein wenig von ihrer Almosen-Saat einem guten Feld gleicht; (und wir verneigen uns) vor der Gemeinde von allen achftachen*

⁸⁶ Eşdizimsel grup oluşturmamayan bölümde gösterilmiştir.

ehrwürdigen (Skt. *dakṣiṇīya*) Mönchen, die sich um die vier Arten von Heil bemühen oder sich (bereits im Stand des) vierfachen Heils befinden, die gegenwärtig der vollkommen weise Göttergott Buddha mit einigem Mund heiliger Sprache in hundertfachen Lobpreisungen zu preisen geruht. || ayaklarına kapanıp avuçlarımızı birleştirerek, bir Sümer erdem dağı ve bir erdem okyanusu, bir iyilik topluluğu ve her türden topluluk olan bir azizler topluluğu olan soylu topluluğun görkemine saygıyla eğiliyoruz. ölçülemeyecek kadar çok ve bol meyve veren ilahi kalpavrkşa ağacı gibi, insanın beslediği her arzuyu aşan bir ev sahibi, toplumun cintāmaṇi mücevheri, onlarla sadaka tohumlarının bir kısmı iyi bir tarlaya eşittir; dört tür kurtuluş için çabalayan ya da dörtlü kurtuluş içinde olan, kusursuz bilge tanrı Buda'nın kutsal bir dil ağzıyla yüzlerce kez övgüyle övmeye tenezzül ettiği sekiz katlı saygıdeğer keşişlerin hepsinin önünde.

- (2330) [DKP/STF 182: 1573] ///-ynp'ry **yinçürü yükünü teginürmn** /// || ... परि (?) *удостоен* *выражать почтение и поклонение*, || ... piri (?) saygı ve hayranlık bildirmekten onur duyar, ▪ [DKP/JW 720: 9422-9423] *Ergebenst verneige ich mich von [Herzen] vor dem Hasen aus dem Bodhisattva-Geschlecht.*

2.4.4.3. [---] ← **yinçürü yükünmek** → [---]

Eşdizimsel grup oluşturmayan 9 örnek tespit edilmiştir.

- (2331) [DKP/E 72: 401-404] *...bo savig eşidip suparagè bodi[s(a)v(a)t tegin ök oruninta turup anta [...yin]çürü yükünüp ögrünçülügin [sevinç]ligin...* || ...bu sözü işiten prens Bodhisattva *Supārāga* da yerinde durup orada... ▪ [DKP/JW 258: 1013-1017] *Nachdem er diese Worte vernommen hatte, erhob sich der Bodhi[sattva] Supārāga sogleich von seinem Platz, verneigte sich [vor seinem] Vater und foller Freude [be]gab er sich in das Dorf Ratnagrāma.*
- (2332) [DKP/E 140: 2239-2242] *[...e]gsüksüz altı t[ümen] [y]inçge kırkınlar kelip elig be[g]ke **yinçürü töpün yükünüp tegresinte kavzayu olurtı[la]r...*** || ...tam altmış bin ince, zarif cariye gelip hükümdâra saygı göstererek, başını eğip (hükümdârın) etrafında (hükümdârı) aralarına alıp (onu) çevreleyerek oturdular. ▪ [DKP/JW 526: 5767-5770] || *Und voll[zähling] kamen die 60.0[00] Haremsdamen herbei, verneigten sich mit dem Scheitel unter Verehrung vor dem König und setzten sich rund um ihn herum nieder.*

- (2333) [DKP/JW 278: 1349-1954] ...*tüšüp ulug ağır ayama[kın] yi[nčür]ü töpön [yükünüp] tnl(i)g nätäg [] kälmiš [] sözlär [] [i]nčä tep t[edi:]* || [...] fallend [...] große und tiefe Verehrun[g...] sich mit dem Scheite [verneigend...] Wesen welcherart [...] gekommen [...] u[m zu] sagen [...] sagte er: || ...*düşüp büyük ve derin bir hürmetle secde edip canlı ne gibi... gelmiş... sözler... şöyle dedi:*
- (2334) [DKP/JW 382: 3220-3222] *sävinč utlı sakınčın y(a)rl[ık]anč[uči] k[ö]ñüllüg umug inag t(ä)ñri t(ä)ñrisi burhanka yi[nč]irü yükünür biz:* || Mit Dankbarkeit verneigen wir uns ergebenst vor dem mitleidigen Göttergott Buddha, der (unsere) Hoffnung und Zuflucht ist. || Minnetarlıkla şefkatli, umudumuz Tanrılar Tanrısı Buda'ya secde ederiz.
- (2335) [DKP/JW 508: 5343-5445] *anı k[örüp] tizin çökütü olurup [] yinčürü töpön yüküntilä[r:]* || Als sie dies g[esehen hatten], setzten sich [die Götter alle] ein Knie beugend nieder [] und unter Verehrung verneigten sie sich mit dem Scheitel. || Bunu görüp (tanrıların tümü) dizini çökerek oturup... secde ettiler.
- (2336) [DKP/JW 206-208: 79-87] *alku burhanlarınñ ušnir l(a)kšanın yaratıglıg idok töpöläri üzä yinčürü [yük]ünmiš bahšular{ı} nom ärdini kutıña m(ä)n tükätmiš totok. alkatmiš t(ä)ñrim birlä kop aźundakı kog kičmiklar sanınča töpölärimin yerkä tägürü ayayu ağırlayu yinčürü töpön yükünü teginür⁸⁷ m(ä)n:* || Indem wir, (d.h.) ich, Tükätmiš Totok und Alkatmiš T(ä)ñrim, unsere Häupter, die in allen Existenzformen, (die wir durchlaufen haben), zahlreich wie Staubkörner sind, zur Erde niederwerfen vor der Majestät der Lehrer, die sich (ihrerseits) mit ihren heiligen Häuption, die mit dem ušñšaņa aller Buddhas geschmückt sind, (vor ihren Lehrern) verneigt haben, und (ebenso vor der Majestät) des dharma-Juwels, so verbeugen wir uns ergebenst unter Verehrung, mit unserem Scheitel. || Yeryüzüne secde ediyorum, ben, Tüketmiş Totok ve Alkatmiş Tanrım, tüm varoluş biçimlerinde içinden geçtiğimiz toz taneleri gibi sayısız kafalarımız, mukaddes başlarıyla, ušñšaņa'larıyla birlikte olan hocaların heybeti önünde. tüm Budalar süslenir, eğilir ve dharma mücevheri, tepelerimizle saygıyla itaatkar bir şekilde eğiliriz.

⁸⁷ *Ayayu ağırlayu yinčürü yükünmek ve yinčürü yükünmek teginmek* eşdizimsel gruplarında gösterilmiştir.

- (2337) [DKP/JW 844: 11562-11564] *anın biz [...] yinçürü yükünür b[iz...] kamag t(ä)ñrilär barç[a...]* || Deshalb [erweck]en wir [...] und verneigsen uns. [...] || Onun biz... secde ederiz... bütün Tanrılar tamamıyla...
- (2338) [DKP/JW 276: 1345-1346] **yinçürü [töpö]n yüküntilär:** || Sie verneigten sich mit [dem Scheitel]. || Secde ettiler.
- (2339) [DKP/JW 824: 11227-11229] *bo savag äšidip kamag bursañ [kuvrag] t(ä)ñri burhanka amranmakın ol ätkä [agır] ayagın yinçürü yüküntilär:* || Als sie diese Worte vernommen hatten, verneigte sich die gesamte Gemeinde[] in Liebe zum göttlichen Buddha vor jenem Fleisch unter [tiefer] Verehrung. || Bu sözü işitip bütün cemaat, ilahî Buda'ya aşkla o bedene derin bir saygıyla secde ettiler.

2.4.5. çinkaru sakınmak ‘etraflica düşünmek’

Çinkaru sakınmak eşdizimine 15 örnekte rastlanmıştır.

2.4.5.1. çinkaru sakınmak Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Grupları

Çinkaru sakınmak eşdiziminin *sav* ← *çinkaru sakınmak* ve *yörüglerin* ← *çinkaru sakınmak* olmak üzere ön yönelimli 2 eşdizimsel grubu tespit edilmiştir.

[---]	← sav	← çinkaru sakınmak
	← yörüglerin	

Tablo 2.89. *çinkaru sakınmak* Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler

2.4.5.1.1. sav ← çinkaru sakınmak

Bu eşdizimsel grup, *sav* ‘söz’ kelimesiyle *çinkaru sakınmak* ‘etraflica düşünmek’ eşdizimsel grubunun yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Tespit edilen bu eşdizimsel gruba 3 örnekte rastlanmıştır.

- (2340) [DKP/E 75: 483-490] *[öt]rü ol u[lug karı toyı]n anan[traş] ayıg k[ılınç]lıg kamapiryè urınıñ [e]vdin üngü[ke] tıdıg savlarıg çink[aru] sakınıp ayıtmadın kamavazjèkè t[oy]ın beş toyınlar birle evdin barkdın üntürüp toyın kıl[ıp vaj]ènpat kılıtı:* || Sonra yaşlı rahip, günahkâr genç *Kāmapriya*’nın evden gitmesini engelleyecek bazı sözler söylemeyi düşünürken *Kāmavaśyaka* (adlı) rahip beş rahiple birlikte (*Kāmapriya*’yı) evden çıkardı. ▪ [DKP/STF 192:

1671-1677] Тогда ... монах ... кари (... хари), обдумав основательно доводы, служившие препятствием уходу из дома юноши Камапирья (сластолюбивого юноши), совершившего тяжкий грех (Skt. *ānantarya*), [ни о чем] не спрашивая, вместе с монахом Камавашика (сластолюбивым монахом) и пятью [другими] монахами увел его из дома и сделал монахом и удостоверил (это). || O zaman ... keşiş ... kari (... hari), ağır günah işleyen (*anantarya*) Kamapirya'nın (şehvetli genç adam) evinden ayrılmasının önündeki engel teşkil eden argümanları iyice düşündükten sonra, hiçbir şey sormadan keşiş Kamavaşika (şehvetli bir keşiş) ve diğer beş keşişle birlikte onu evden çıkardı, onu bir keşiş yaptı ve bunu onayladı. ▪ [DKP/JW 812: 11002-11009] Ohne die (eventuellen) Hindernisse für den Auszug in die Hauslosigkeit des Jünglings Kāmapriya, der ein ānanta[rya]-Vergehen begangenen hatte, genau zu bedenken oder (ihn) zu befragen, ließ jener s[e]hr alt[e] [Mönc]h den Mönch, der der Macht der Begierde unterworfen war (sc. Kāmapriya), gemeinsam mit fünf (weiteren) Mönchen in die Hauslosigkeit ziehen, machte (ihn) zum Mönch und vollzog die Weihe (Skt. *upasampadā*).

- (2341) [DKP/JW 268: 1224-1227] *bo savag činkaru sakınp ögl[ü]g köñüllüg yalñoklar isig özlärin idalap adınlarig* || Verständige Menschen sollen diese Sache genau bedenken, ihr eigenes Leben aufgeben und andere [dazu anleiten]. || Bu sözü etraflıca düşünüp akıllı insan canlarını bırakıp başkaları...
- (2342) [DKP/JW 528: 5800-5803] *eli[g] ämgäkiñä yüräkintä [] buyanlıg savlarag čingarü s[akınp örü] turdı:* || Der Köni[g], durch ihr Leid in seinem Herzen [bewegt], d[achte] angestrengt an verdienstvolle Dinge und erhob [sich]. || Hükümdâr sıkıntısına yüreğinde... sevaplı sözleri etraflıca düşünüp ayağa kalktı.

2.4.5.1.2. yörüglerin ← činkaru sakınpmak

Bu eşdizimsel grup, *yörüg* ‘izah, tâbir, yorum’ kelimesiyle *činkaru sakınpmak* ‘etraflıca düşünmek’ eşdizimsel grubunun yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Tespit edilen bu eşdizimsel gruba 2 örnekte rastalanmıştır.

- (2343) [DKP/JW 476: 4961-4963] *bo šlokug äšidip elig bæg ögrünçülüüg bolup: yörüglärin čingarü [sak]ın[ı]p inčä* || Nachdem der König diesen šloka vernommen hatte, wurde er froh, [beda]ch[te] deşsen Bedeutungen genau und

[sagte bei sich]: || Bu mısrayı duyup hükümdâr sevinip izahlarını etraflıca düşünüp şöyle...

- (2344) [DKP/JW 480: 5035-5037] *anıñ arasında t(ä)ñri bur[han y(a)rılı]kamuş şlok nomnuñ **yörüg/lärin** [çing]ru sakınıp ol ögrünč [sävinč] [bulup] bo ämgäkig särgäli u[dı]* || In der Zwischenzeit bedachte er die Bedeutung[en] des Verses, den der Gott Bud[dha verkün]det hatte, genau, [erlangte] jene Freude[] und k[onnte] diesen Schmerz aushalten. || Bu arada Tanrı Buda'nın bildirdiği mısranın, din kitabının anlamlarını etraflıca düşünüp o mutluluk bulup bu sıkıntıyı katlandı.

2.4.5.2. [---] ← **çınkaru sakınmak** → [---]

Eşdizimsel grup oluşturmayan 10 örnek tespit edilmiştir.

- (2345) [DKP/E 82: 683-687] *...ötrü şaş(a)rakarikê bahşı katasatur tamuda tog[mı]ş tınl(ı)glarınıñ emgeklerin... yine [...] **çınkaru sakınıp** têtsisiña inçe tıp tedi:* || ...Bunun üzerine *Śāstrakārika* hoca, *Kālasūtra* (adlı) cehennemde doğan canlıların (çektiği) ıstırapları, tekrar... etraflıca düşünüp öğrencisine şöyle dedi: ▪ [DKP/JW 288: 1561-1565] Dann bedachte der Lehrer *Śāstrakārika* wiederum genau die Leiden der in der *kālasūtra*-Hölle geborenen Lebewesen und sprach zu seinem Schüler:
- (2346) [DKP/E 89-90: 894-895] *...[ba]sa basa amranmak ni[z]vanınıñ [m]ün kadagın **çınkaru sakınıp**...* || ...sürekli şehvet ihtirasının günahını etraflıca düşünüp... ▪ [DKP/JW 396: 3449-3451] Da bedachte der Schüler immer wieder genau die Verfehlung des *kleśas* Lüsterheit (Skt. *rāga*) und sprach ergebenst zu [seinem Lehrer]:
- (2347) [DKP/E 170: 3095-3100] *...ol çatıklıg savag eşidip bodis(a)t(a)vlarınıñ edgülerin **çınkaru sakınıp** erüş üküş tınl(ı)glar tagun askaңulayu sözlemekdin tıdılgaylar...* || ...O yeniden doğum hikâyesi ile ilgili tecrübelerini işiten bodhisattvaların iyiliklerini tam olarak düşünen pek çok canlı dedikodu yapmaktan (kendilerini) alıkoyacak. ▪ [DKP/JW 628: 7730-7734] Nachdem sie jene jātaka-Angelenheit vernommen und die Tugenden der Bodhisattvas genau bedacht haben, werden sich zahlreiche Menschen des Sprechens in spöttischer Art (Skt. *sambhinnaṃpralāpa*) enthalten.

- (2348) [DKP/E 215: 4447-4450] ...*tıdıgsız bilge biligin nom bititkmekniñ süzük köñülin tıñlamakniñ tüşin çınkaru sakınu y(a)rlıkap maitrè bodis(a)t(a)vka inçe tēp y(a)rlıkadı...* || ...engelsiz erdemiyile öğreti yazdırmanın, temiz gönülle dinlemenin karşılığını tam olarak düşünerek bodhisattva Maitreya'ya şöyle anlattı: ▪ [DKP/JW 638: 7893-7898] Nachdem er diese Worte vernommen hatte, geruhte der verehrungswürd[ige] und vollkommen weise Göttergott Buddha mit seiner b[udd]hahaften unbegrenzten Weisheit die Furcht des Niederschreibenlassens des dharma und des (ihm) mit Gläubigkeit Lauschens genau zu bedenken und geruhte, zum Bodhisattva Maitreya zu sprechen:
- (2349) [DKP/STF 74: 440] /// *-lariy çinÿaru s[saqin-]* /// || сосредоточенно [размышлять?] о ... || odaklanarak dikkatle [düşünmek], hakkında ... ▪ [DKP/JW 492: 5245] [...] genau bedenkend...
- (2350) [DKP/STF 108-110: 852-857] *oÿul amramaqin ken ketaru iſip bu ämgäkim-tä vz-ir täg bk qatıy bolup-p ögsirämädin udun sansarning ayıy törülärin çinÿaru saqinÿil:* || прочь любовь к сыну, от своих страданий стань твердым (парн.) как алмаз и, не теряя рассудка, размышляй сосредоточенно о несущих зло законах порочной сансары. || oğluna olan sevgiden uzak dur, acılarından ötürü bir elmas kadar sağlam ol ve aklını kaybetmeden, kısır Samsara'nın kötülük taşıyan yasalarını dikkatlice düşün. ▪ [DKP/JW 536: 5965-5970] Stoße die Sohnesliebe fort, sei in diesem meinem Leid har und fest wie ein vajra und denke, ohne den Verstand zu verlieren, konzentriert an die schlechten dharmas des verkommenen saṃsāra!
- (2351) [DKP/JW 404: 3601-3605] *üç ärdinikä agınçsız süzök kert[günç] köñüllüg upase inal te[gi]n: kunçuyumuz arı[g] t(ä)ñrim birlä ätöz [ärtimli]gin [] mänüsüzin çingarü [sakinıp bo nom] bitigig bititü [tägingtilär:]* || Der Laienbruder, Inal Te[gi]n, und unsere Prinzessin, Arı[g] T(ä)ñrim, die einen unerschütterlichen Glauben an die drei Juwelen (Skt. *triratna*) haben, [haben] die [Hinfälligkeit] und Vergänglichkeit des Körpers genau [erwogen] und [dieses dharma]-Buch [ergebenst] abschreiben lassen. || Üç mücevhere geri dönülmeyen temiz imanlı Upase İnal prens, prensesimiz temiz Tanrım ile vücudun faniliğini ve mutsuzluğunu etrafıca düşünüp bu öğretiy kitabına bitirerek ulaştılar.
- (2352) [DKP/JW 618: 7543-7547] *anta ötrü şastrapri[ye bahşı] askançulamakniñ üküş törlüg münin kadagin çingarü sakınıp [t]etsesına inçä tep tedi:* || Da

bedachte [der Lehrer] Śāstrapri[ya] die vielfachen Vergehen des Verspottens (Skt. *saṃbhinnapralāpa*) genau und [sagte] Folgendes zu seinem [S]chüler: || Ondan sonra Śāstrapriya öğretmen küçümsemenin pek çok günahını etraflıca düşünüp öğrencisine şöyle dedi:

(2353) [DKP/JW 776: 10375-10379] [] *yarp olurup* [] *y(a)rılıkamış[ı]* **çingaru sakınp** [] *turur*: || [...] sich fest niedergelassen habend, [...] bedachte er die [...von dem], was [der...] verkündet hatte, [...] genau und blieb [...]. || ...sağlam oturup... buyurduğu... etraflıca düşünüp... durur.

(2354) [DKP/JW 324: 2187-2190] *bo munta[g]* [**çm**]**garu sakınp bilgä** [] *adınların bir* [] *ymä t(a)varın ogurla* [] || Dieses derartige [...ge]nau bedenkend, weise [...] ein [...] von anderen [...] und ihren Besitz stehlen [...]. || Bunun gibi etraflıca düşünüp bilgili... başkalarının bir... yine malını çalmak...

2.4.6. koduru kolulamak ‘konsantre olmak’

Koduru kolulamak eşdizimine 3 örnekte rastlanmıştır.

2.4.6.1. koduru kolulamak Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Grupları

Koduru kolulamak eşdiziminin *koduru kolulap* → *tınlamak* olmak üzere ön yönelimli 1 eşdizimsel grubu tespit edilmiştir.

<i>koduru kolulap</i> →	<i>tınlamak</i> →	[---]
-------------------------	-------------------	-------

Tablo 2.90. *koduru kolulamak* Eşdiziminin Art Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler

2.4.6.1.1. koduru kolulap → tınlamak

Bu eşdizimsel grup, *koduru kolulamak* ‘konsantre olmak’ eşdizimiyle *tınlamak* ‘dinlemek’ kelimesinin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 3 örnekte rastlanmıştır.

(2355) [DKP/E 91-92: 954-956] *...anı amtı sözleyin koduru kolulap tınlagıl...* || ...onu şimdi söyleyeyim tamamen konsantre olup dinle: ▪ [DKP/JW 336: 2381-2383] Ich werde es dir jetzt schildern: bedenke es gut und höre zu!

(2356) [DKP/E 116: 1598-1600] *...inçip y(i)me ançak(t)ya küçüm yetmişçe sözleyin koduru kolulap tınlagıl...* || ...(Bu konuda) çok az (bilgim olmasına) rağmen, gücüm (bilgim) yettiğince söyleyeyim. Her şeyinizle konsantre olup dinleyin. ▪

[DKP/JW 428: 4044-4046] Dennoch will ich sie schildern, soweit mein bisschen Kraft reicht. Bedenke es gut und göre zu!

(2357) [DKP/JW 454: 4530-4531] *anı sözläyin koduru [kolulap tıjlagı/l: ||*
[Bedenke es] gut und [höre zu]! || Onu söyleyin (ve) konsantre olup dinleyin!

2.5. EŞDİZİMLİLİK OLMAYA ADAY SÖZCÜK BİRLİKTELERİ

Bu bölümde eşdizim olmaya aday sözcük birliktelikleri Sıfat + Ad birliktelikleri ve Ad + Eylem birliktelikleri olmak üzere iki kategoride incelenmiştir.

2.5.1. Sıfat + Ad Birliktelikleri

Bu bölümde iki örneği tespit edilen sözcük birliktelikleri, eser içerisinde fazla sıklık göstermedikleri için eşdizim olmaya aday olduğu düşünülmektedir. Bu sebeple iki örneği tespit edilen sözcük birliktelikleri *ulug agar ayag*, *yumşak törü*, *katıg yürek*, *aglak yer*, *ulug isiş* ve *temirliğ tag* olmak üzere 6 sözcük birlikteliği eşdizim olmaya aday olarak değerlendirilmiştir.

2.5.1.1. *ulug agar ayag* ‘büyük saygı’

Ulug agar ayag eşdizimine 2 örnekte rastlanmıştır.

(2358) [DKP/E 201: 4037-4040] ...*anın kim kærtgünçlög köni körümlög tınl(i)glar erser namo but sözlemekde ulug agar ayag köñül öritmiş k(e)rgek...* ||
...Bundan dolayıdır ki inançlı (ve) temiz kanaatli canlılar ise “Buda’ya hürmetler olsun.” denmesinde yüce (bir) saygı beslemiş olmalıdır. ▪ [DKP/JW 766: 10163-10166] Was deshalb irgendwelche Wesen anbetrifft, die gläubig sind und die rechte Ansicht (Skt. *samyagdṛṣṭi*) haben, die müssen im Ausprechen (der Formel), Verehrung dem Buddha sehr tiefe Verehrung erwecken.

(2359) [DKP/E 210: 4301-4302] ...*ulug ağır a[y]agın nom tıjlagalı a[n]juk boltı ||*
...büyük bir saygıyla öğreti dinlemek için hazırlandı. ▪ [DKP/JW 476: 4945-4946] war mit großer Ehrenbezeugung bereit, den dharma zu vernehmen.

2.5.1.2. *yumşak törü-(lög)* ‘yumuşak töre’

Yumşak törü-(lög) eşdizimine 2 örnekte rastlanmıştır.

- (2360) [DKP/STF 60-62: 302-304] *qurıyü yenik qilinç-lariy ketärip tävsiz körsüz tözün yumşak törölüg toquluy ärti*: || она отказалась нименных и недостойных поступков и без хитсти и обана приежиравалась бычаев и правил благородных и учтивых. || Davranışlarından anlamsız suçları çıkarıp asil ve yumuşak töreliydi. || [DKP/JW 442: 4288-4290] Sie hatte die leichtfertigen Vergehen (aus ihrem Verhalten) entfernt und war ohne Trug.
- (2361) [DKP/JW 420: 3852-3855] *öz körkin äzrua [t](ä)ñri enmiş täg: tözün yumşak [t]örölüg tokulug köni kertü savl(ı)g ärdi*: || Mit seiner eigenen Gestalt war er wie der herabgestiegene Gott Brahmā, er war edel, mild, sittsam und sprach nur Wahres. || Kendi görünüşüyle Ezrua Tanrı inmiş gibi asil, yumuşak töreli doğru sözlü idi.

2.5.1.3.katıg yürek ‘sert yürek’

Katıg yürek eşdizimine 2 örnekte rastlanmıştır.

2.5.1.4. katıg yürek Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Grupları

Katıg yürek eşdiziminin *alp* ← *katıg yürek* olmak üzere ön yönelimli 1 eşdizimsel grubu tespit edilmiştir.

[---]	← alp	← <i>katıg yürek</i>
-------	-------	----------------------

Tablo 2.91. *katıg yürek* Eşdiziminin Ön Yönelimli Eşdizimsel Gruplarını Oluşturan Ögeler

2.5.1.4.1. alp ← katıg yürek

Bu eşdizimsel grup, *alp* ‘zor’ kelimesiyle *katıg yürek* ‘sert yürek’ eşdiziminin yan yana gelmesiyle oluşmuştur. Bu eşdizimsel gruba 2 örnekte rastlanmıştır.

- (2362) [DKP/JW 690: 8840-8842] *anta ötrü ç(a)ştane elig bäg alp katıg yüräkin ol rakşasıg tilägäli bardı*: || Daraufhin ging König Caştana mit tapferem und entschlossenem Herzen (los), um jenen Dämon zu suchen. || Ondan sonra Caştana hükümdâr zor (ve) sert yüreğiyleo şeytanı istemeye vardı.
- (2363) [DKP/JW 718: 9373-9376] *alp katıg yüräk[i] yegädmiş köñüllüg [] bo yılkı kö[rklüg bodis(a)t(a)v] t(ä)ñri inçä [tep tedi:]* || [...] sein tapferes und entschlossenes Herz [...] mit einem siegreichen Herzen [...] dieser

[Bodhisattva in] Tiergest[alt...]. || zor (ve) sert yüreği mağlup edilmiş gönlü...
bu hayvan görünüşlü Bodhisattva Tanrı şöyle dedi:

2.5.1.4. aglak yèr ‘ıssız yer’

Aglak yèr eşdizimine 2 örnekte rastlanmıştır.

- (2364) [DKP/E 107: 1363-1365] ...*t(e)rkin ök atdın kodı tüşüp **aglak yèrte** ol t[ışı] bars birle amranmak törü tegint[i]...* || Hemen atından aşağı inip o dışı parsla birlikte oldu. ▪ [DKP/JW 410: 3675-3677] schnell saß er vom Pferde ab und an einem abgelehnen Ort verkehrte er sexuell mit der Tigerin.
- (2365) [DKP/E 112: 1473] ...**aglak yèrte** yaşa [*olurup*] bir ogulk(i)yağ ötlep... || ...ıssız bir saklanarak küçük bir çocuğu öğütleyip... ▪ [DKP/STF 48: 166-167] ... они притаились в укромном месте ... и, уговорив одного мальчика, || ... تنها bir yerde saklanıyorlardı ... ve bir çocuğu ikna ederek, ▪ [DKP/JW 414: 3771-3773] versteckten [a]ll [jene] sich an einem abgelegenen Ort, instruierten[] einen kleinen Jungen

2.5.1.5. ulug isiç ‘büyük kazan’

Ulug isiç eşdizimine 2 örnekte rastlanmıştır.

- (2366) [DKP/E 86: 798-800] ...*ol tamuda y(i)me ülgüsüz üküş çatırl(i)g suvın tolu **ulug isiçler** ol ayıg kılınçlag otın turkaru kayınar...* || ...O cehennemde yine çok fazla küllü suyla dolu (olan) büyük kazanlar vardır. ▪ [DKP/STF 38: 61-65] В этом аду имеется бесчисленное множество котлов, заполненных водой с пеплом, которые постоянно кипят [подогреваемые] огнем греховных деяний. || Bu cehennemde, günahların ateşiyle sürekli kaynayan (ısıtılan), küllerle dolu suyla doldurulmuş sayısız kazan vardır. ▪ [DKP/JW 294: 1709-1711] Auch in jener Hölle gibt es zahlreiche große Kessel, die mit Ätzlauge (Skt. *kşārodaka*) gefüllt sind.
- (2367) [DKP/E 87: 829-830] ...*ol pr(a)tapan atlag tamuda korkgu teg iki **ulug isiçler** bar...* || ...O *Prātapana* cehenneminde iki tane korkunç büyük kazan vardır. ▪ [DKP/STF 40: 80-81] В том [аду, называемом] *pratāpana*, есть два страшных котла. || Orada (cehennem denilen yerde) *Pratipana*’da iki korkunç

kazan vardır. ▪ [DKP/JW 296: 1739-1740] In jener Hölle namens pratāpana gibt es zwei riesige, furchtbare Kessel:

2.5.1.6.temirliĝ tag ‘demir daĝ’

Temirliĝ tag eşdizimine 2 örnekte rastlanmıştır.

- (2368) [DKP/E 82: 693-694] ...**temirliĝ tag** *basgukları etözleri öze yuvarlar...* || ...Demirden daĝ silsilelerini (onların) vücutlarının üzerine yuvarlarlar. ▪ [DKP/JW 288: 1571-1572] Mit Berggipfeln aus Einen rollen sie über ihre Körper.
- (2369) [DKP/E 195: 3843-3845] *inçe k(a)ltu temirliĝ tagdın [neçök...] ört yalın ün er ser* || ...Öyle ki demirli daĝdan (nasıl ki) ateş yükselirse... ▪ [DKP/JW 704: 9122-9124] Wie nämlich aus dem Eisenberg (sc. einem Vulkan) ein Feuer hervorgeht,

2.5.2. Ad + Eylem Birliktelikleri

Bu bölümde en fazla iki örneği tespit edilen sözcük birliktelikleri, eser içerisinde fazla sıklık göstermedikleri için eşdizim olmaya aday olduğu düşünülmektedir. Bu sebeple iki örneği tespit edilen sözcük birliktelikleri *tili tamgakı kurımak, kişi etözün bulmak, çar tügmek, utru turmak, ağızdın togmak, mangal bulmak, edgüliĝ bolmak, kın kızgut tegürmek* ve *yüreki sıkılmak* olmak üzere 9 sözcük birlikteliği eşdizim olmaya aday olarak değerlendirilmiştir.

2.5.2.1. tili tamgakı kurımak ‘dili damağı kurumak’

Tili tamgakı kurımak eşdizimine 2 örnekte rastlanmıştır. Bu eşdizimin (2254) numaralı maddesinde *otuĝ teg* kelime grubu eşdizimin arasına girmiştir.

- (2370) [DKP/E 63: 116-117] ...**tili tamgakı kurıyur** .. || ...Dili damağı kurur. ▪ [DKP/JW 232: 591-592] Seine Zunge und sein Gaumen wird trocken.
- (2371) [DKP/E 156: 2685-2686] ...**tilim tamgakım o[tu]ĝ teg kurıyur**... || ...dilim damağı odun gibi kurudu. ▪ [DKP/STF 136: 1117] мой язык и мое горло высохли словно дрова, || dilim ve boğazım odun gibi kurudu. ▪ [DKP/JW 584: 7008-7009] Meine Zunge und mein Gaumen sind trocken wie Z[und]er,

2.5.2.2. kişi etözin bulmak ‘vücut bulmak’

Kişi etözin bulmak eşdizimine 2 örnekte rastlanmıştır.

- (2372) [DKP/E 65: 181-182] ...*ança y(i)me alp ermiş kişi etözin bulmak*... || ...insan vücudunu bulmak ne kadar zormuş! ▪ [DKP/JW 234-236: 654-655] Wie schwer ist es doch, einen Menschenkörper zu erlangen!
- (2373) [DKP/E 209: 4286-4287] ...*y(i)me kişi e[t]öz bulmuşım yokluk bolzun*... || ...Benim de vücut bulduğum insan varlığı yok olsun! ▪ [DKP/JW 478: 4981-4983] Und dass ich einen Menschenkörper erlangte habe, möge nutzbringend sein!

2.5.2.3. çar tügmeğ ‘düğüm yapmak’

Çar tügmeğ eşdizimine 2 örnekte rastlanmıştır.

- (2374) [DKP/E 137: 2169-2170] [*raj(a)v(a)rt ön]lüg saçın töpü[sinte ç(a)r tügüp* || Lacivert renkli saçı tepesinde kıvrırarak bağlayıp... ▪ [DKP/JW 514: 5530-5531] Sein blaues Haar, [das von der Farbe des Lapislazuli ist, hat er auf seinem Scheitel [zu einem Knoten (Skt. *jaṭā*) genotet],
- (2375) [DKP/E 207: 4225] ...*uzun saçın çar tügüp*... || ...uzun saçlarını kıvrırarak bağlayıp... ▪ [DKP/JW 470: 4834] [...] hatte er sich sein langes Haar in Flechten geknotet, [...]

2.5.2.4. utru turmak ‘karşı durmak, direnmek, mücadele etmek’

Utru turmak eşdizimine 2 örnekte rastlanmıştır.

- (2376) [DKP/E 190: 3691-3694] ...[*toñalar*] *begi teg... korkınç[sız]ın kolti sanınça rakşaslar [utru] turur*... || ...kahramanlar beyi beyi gibi korkusuzca, sayılamayacak kadar çok şeytana karşı durur. ▪ [DKP/JW 692: 8886-8889] Er hat [...] ergriffen, und wie der Fürst [der Helden] steht er furchtlos nach kotis zählenden rākşasas [entgegen].
- (2377) [DKP/E 192: 3764-3768] ...*kęçmedin ara bo yęrtinçü yer suvda burhanlığ kün t(e)ñri altın yal(a)ñuk azu yek içgek kim erser anıñ utru turtaçı yok*... ▪ || ...Yukarıdaki tanrılar aşağıda insanlar veya şeytanlardan kimse onun (karşısında) duramayacak. [DKP/JW 694: 8958-8962] In Kürze wird (Caştana) in dieser Welt als Buddhasonne aufgehen. Oben (bei den) Göttern, unten (bei

den) Menschen und sogar (bei den) Dämonen gibt es niemanden, der ihm entgegenstünde.

2.5.2.5. **agızdın togmak** ‘ağızdan doğmak’

Agızdın togmak eşdizimine 2 örnekte rastlanmıştır.

- (2378) [DKP/E 2677-2678] ...*s(e)n y(i)me meniñ kögüzümdin b(e)lgürtmiş agızdın togmış amrak oglum s(e)n* || ...Sen yine düşüncemden belirmiş, ağızından doğmuş (olan) sevgili oğlumsun. ▪ [DKP/JW 584: 7000-7001] Denn du bist mein Sohn, den (ich) aus meiner Brust entsehen ließ, und der aus meinem Mund geboren ist.
- (2379) [DKP/E 199: 3959-3961] ...*bo Montag ol élig beg t(e)ñri burhannıñ agızdın togmış⁸⁸ kögüzintin b(e)lgürmiş nomlug...* || ...Bu şekilde o hükümdâr Tanrı Buda’nın ağızından çıkmış, düşüncesinden belirmiş öğretiyeye ait... ▪ [DKP/JW 758: 10002-10004] Nachdem der König diese dharma-[Worte], die aus dem Munde des göttlichen Buddha stammen und aus seiner Brust zum Vorschein gekommen sind, [...]

2.5.2.6. **mangal bulmak** ‘şan, şöhret bulmak’

Mangal bulmak eşdizimine 2 örnekte rastlanmıştır.

- (2380) [DKP/E 149: 2492-2494] ...*styanuparvit tilin at mang[al] bulguluk ne erser edgü savlar sözleyü y(a)rlıkazun...* || ...*Satyānuparivarta* diliyle sekiz türlü iyilikle süslenmiş sevimli sesiyle kötü ruhlara karşı korunmak için sözler söyleyerek buyurdu: ▪ [DKP/JW 566: 6637-6641] wodurch Glück (Skt. *maṅgala*) entstehen kann, mit (Eurer) wie ein Lotusblütenblatt rosigen, breiten und heiligen *satyānupravṛtta*-Zunge!
- (2381) [DKP/E 149: 2500-2504] ...*sekiz türlü edgün yaratıglıg seviglig ünin rakşand mangal bolguluk savlar sözleyü y(a)rlıkadı...* || ...Sekiz türlü iyilikle süslenmiş sevimli sesiyle kötü ruhlara karşı korunmak için sözler söyleyerek buyurdu: ▪ [DKP/JW 566: 6647-6651] und mit seiner lieblichen Stimme, die geschmückt ist mit den achtfachen Vorzügen, worte zu sprechen, die (magischer) Schutz (Skt. *rakṣā*), Ruhm und Glück (Skt. *maṅgala*) sein können:

⁸⁸ Wilkens yayınında aynı örnek geçmekte olup *agızdın togmış* biçiminde okunmuştur.

2.5.2.7. edgölüg bolmak ‘iyi davranmak’

Edgölüg bolmak eşdizimine 2 örnekte rastlanmıştır.

- (2382) [DKP/E 117: 1646-1647] ...*ikigüke barça bir teg edgölüg bolurlar*... || ...ikisine de hep aynı şekilde iyi davranırlar. ▪ [DKP/JW 430: 4092-4093] sie beidem gegenüber alle gleichmäßig positiv eingestellt,
- (2383) [DKP/E 170: 3089-3091] ...*anı üçün yöleşürüksüz yæg üstünki edgölüg boltı*... || ...Bundan dolayı benzersiz, üstün, seçkin (ve) iyilik (timsali) oldular. ▪ [DKP/JW 626: 7724-7726] und deshalb ist er (derjenige) geworden mit den unvergleichlichen und allerbesten Eigenschaften.

2.5.2.8. kın kızgut tegürmek ‘ceza vermek, işkence yapmak’

Kın kızgut tegürmek eşdizimine 2 örnekte rastlanmıştır.

- (2384) [DKP/E 101: 1213-1216] ...*altı azıgların öñi öñi tartıp üntürgil ulug kın kızgut tegürmiş bolzun*... || ...Altı azı dişini ayrı ayrı çekip çıkar. Ona büyük bir işkence, azap olsun. ▪ [DKP/JW 2794-2797] Reiß ihm seine sechs Stoßzähne heraus, so dass ihn große Pein ereilen möge.
- (2385) [DKP/JW 354: 2690-2691] *kunčuy bolup yañalar bägeñä kıyn kızgut tægüräyin*: || Als Prinzessin werde ich dem Elefantenkönig Bestafung zukommen lassen. || Bir prenses olarak fil kralı cezalandıracağım.

2.5.2.9. yüreki sıkılmak ‘yüreği sıkılmak, sıkışmak’

Yüreki sıkılmak eşdizimine 2 örnekte rastlanmıştır.

- (2386) [DKP/E 168: 3014] [...*y*]**üreki sıkılıp köñü**[l...] || ...yüreği sıkılıp gönlü... ▪ [DKP/JW 656: 8226-8227] deren G[esichtsfarbe] verdirbt,] deren [H]erz wird zusammengepresst und si edenken bei sich:
- (2387) [DKP/E 175: 3234-3236] ...*ölüm küni yağdukda köñülleri yürekleri sıkılıp*⁸⁹ *tañılıp adınlarig askañçulayu sözlemiş savları ol ugrta ne erser tusulmaz*... || ...Ölüm günü yaklaştığında yürekleri sıkışır; başkalarını kandırarak söyledikleri sözler o zaman hiçbir şekilde (onlara) fayda vermez. ▪ [DKP/JW 652: 8129-8131] Wenn der Todestag sich nähert, werden ihre Herzen

⁸⁹ Wilkens yayınında *yürekleri tıklıp* şeklinde okunmuştur.

zusammengedrückt, und bei dieser Gelegenheit nützen die Worte, mit denen sie andere verspottet haben, nichts.

DEĞERLENDİRMELER VE SONUÇ

1. Eski Uyurca *Daśakarmapathāvadānamālā* metnine bağlı olarak üç neşrin tarandığı bu çalışmada 2334 eşdizim örneği tanıklanmıştır. Bu örneklerin bir kısmı sınıflandırmada birden fazla yerde bulunmak durumunda olduğu için çalışmada toplam 2387 madde yer almaktadır.
2. Tezde tespit edilen eşdizimlilik örnekleri AD + AD, SIFAT + AD, AD + EYLEM ve ZARF + EYLEM olmak üzere dört grupta sınıflandırılmıştır. En fazla eşdizim örneği tespit edilen birliktelik, 66 eşdizimiyle SIFAT + AD birlikteliğidir.
3. AD + AD birlikteliğine dayalı eşdizimliliklerde 15 maddede 426 örnek cümle, SIFAT + AD birlikteliğine dayalı eşdizimliliklerde 72 maddede 1390 örnek cümle, AD + EYLEM birlikteliğine dayalı eşdizimliliklerde 47 maddede 454 örnek cümle ve ZARF + EYLEM birlikteliğine dayalı eşdizimliliklerde 6 maddede 117 örnek cümle tespit edilmiştir. Tezdeki eşdizimlilik verilerinin toplamı 139 madde ve 2387 örnek cümledir. Bu verilere eşdizimli olmaya aday sözcük birliktelikleri de dahil edilmiştir.
4. AD + AD birlikteliğine dayalı eşdizimliliklerde *teñri teñrisi* (110), SIFAT + AD birlikteliğine dayalı eşdizimliliklerde *isig öz* (172), AD + EYLEM birlikteliğine dayalı eşdizimliliklerde *köñül öritmek* (46) ve ZARF + EYLEM birlikteliğine dayalı eşdizimliliklerde *tétrü körmek* (38) eşdizimleri fazla sıklık gösteren eşdizim olmuştur. Bütün birlikteliklerde fazla sıklık gösteren eşdizim 172 örneğiyle *isig öz* eşdizimi olmuştur.
5. Fazla eşdizimsel grup oluşturan eşdizim, *isig öz* eşdizimidir. Bu eşdizim, sadece art yöneliminde 16 eşdizimsel grup oluşturarak fazla eşdizimsel grup oluşturan eşdizim olma özelliğine sahiptir.
6. AD + AD birlikteliğine dayalı eşdizimliliklerde *nom-(lug) erdini*, *ög kañ* ve *tamu erkligleri*; SIFAT + AD birlikteliğine dayalı eşdizimliliklerde *tözün ogul*, *ulug èlig*, *seviglig ün*, *bökünki kün*, *öñre ertmiş ödün*, *tört yıñak*, *ulug türlüg*, *uzun ödün*, *öñre ajun*, *kamağ kara bodun*, *edgü-(lüg) köñül*, *kop ugur*, *bir kşan öd-(ün)*, *külçire yüz*, *bir ugur*, *emgeklig tınlıg*, *aruksuz köñül*, *körgeli körtle*, *agır ig*, *öglüg köñüllüg kişi*, *ayıg törü*, *oglagu ün*, *vajirlıg lorji*, *yavlak köñül-(lüg)*, *edgü ögli sakınç*, *ulug agar ayag*, *yumşak törü-(lüg)*, *aglak yer*, *ulug isiç* ve *temirliç tag*; AD + EYLEM birlikteliğine dayalı eşdizimliliklerde *isig öz adır-(ıl)-mak*, *kut kol-(un)-mak*, *bodisatav yolınta yorımak*, *irig sarsıç (sav) sözlemek*, *tıdıç ada kılmak*, *dyanka*

*olurmak, ornağ tutmak, yüreki yarılmak, satgın almak, utru barmak, boşuğ kolmak, baş + [hâl eki] tepmek, erinç yarlıg bolmak, urunçak tutmak, mün kadag bolmak, ayıg kılmak, tili tamgaki kurımak, kişi etözin bulmak, çar tügmeğ, utru turmak, ağızdın togmak, mangal bulmak, edgüluğ bolmak, isig öz bürmek, kın kızgıt tegürmek ve yüreki sıkılmak ve ZARF + EYLEM birlikteliğine dayalı eşdizimliliklerde *koduru kolulamak* olmak üzere 61 eşdizimin eşdizimsel grubu tespit edilmemiştir.*

7. Eserde sıklık temelli yaklaşım kullanıldığı için 2 örneği tespit edilen sözcük birlikteliklerinin eşdizim olma veya olmama ihtimali vardır. Bu sebeple SIFAT + AD birlikteliğine dayalı eşdizimliliklerde *ulug ağır ayağ, yumşak törü, katıg yürek, ağılak yer, ulug isiç ve temirliğ tag*; AD + EYLEM birlikteliğine dayalı eşdizimliliklerde de *tili tamgaki kurımak, kişi etözin bulmak, çar tügmeğ, utru turmak, ağızdın togmak, mangal bulmak, edgüluğ bolmak, kın kızgıt tegürmek ve yüreki sıkılmak* olmak üzere 15 sözcük birlikteliği eşdizim olmaya aday olarak gösterilmiştir. Bu 15 birliktelik 2.5. başlığı altında ayrıca ayrıntılı olarak gösterilmiştir.
8. Konuya kelimeler esasında bakıldığında bazı kelimelerin birden fazla eşdizim oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu kelimelerin oluşturduğu eşdizimlerdeki sıraları farklılık gösterebilmektedir. Bir kelime, bir eşdiziminde 1. sırada olabiliyorken diğere eşdiziminde 2. ya da 3. sırada olabilmektedir. Bu farklılıklardan bir diğere ise bir kelimenin hem AD + AD hem SIFAT + AD hem de AD + EYLEM gibi farklı birlikteliklere dayalı eşdizimler oluşturabildiğidir.
9. Çalışmadaki eşdizimlilik sıklığına göre bazı sonuçlara ulaşılmıştır:
 - a. Birden fazla eşdizimliliği olan kelimelere bakıldığında *könül* kelimesinin *yarlıkançuçi gönül, süzük gönül, amrak gönül, katıg gönül, yarlıkançsız gönül, edgü gönül, kertgünç gönül, övke gönül, yumşak gönül, aruksuz gönül, yavgan gönül, öglüğ gönüllüğ kişi, gönül öritmek, korkınç gönül öritmek ve gönül turgurmak* olmak üzere 16 eşdizim oluşturduğu tespit edilmiştir. *Könül* kelimesi, SIFAT + AD birlikteliğine dayalı eşdizimliliklerinde 2. sırada ve AD + EYLEM birlikteliğine dayalı eşdizimliliklerinde 1. sırada olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca *könül* kelimesi 16 eşdizim oluşturmasıyla eşdizim oluşturmaya en yakın kelime olduğu gözlemlenmiştir.
 - b. *Edgü* kelimesinin SIFAT + AD birlikteliğine dayalı *edgü kılınç, edgü sav, edgü törü, edgü gönül, edgü tüş ve edgü ögli sakınç*; AD + EYLEM birlikteliğine

dayalı *edgü kılmak* olmak üzere 7 eşdizim oluşturmuştur. Bu kelime oluşturduğu bütün eşdizimlerde 1. sırada tanıklanmıştır.

- c. *Bolmak* kelimesinin *ögsüz bolmak*, *séziklig bolmak*, *toyın bolmak*, *erinç yarlıg bolmak*, *mün kadag bolmak* ve *edgüliüg bolmak* olmak üzere AD + EYLEM birlikteliğine dayalı 6 eşdizim oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu kelime, *ögsüz bolmak*, *edgüliüg bolmak*, *séziklig bolmak* ve *toyın bolmak* eşdizimlerinde 2. ve *erinç yarlıg bolmak* ve *mün kadag bolmak* eşdizimlerinde 3. sırada tanıklanmıştır.
- d. *Ayığ* kelimesinin SIFAT + AD birlikteliğine dayalı *ayığ tüş*, *ayığ törü*, *ayığ at* ve *ayığ kılınç*; AD + EYLEM birlikteliğine dayalı *ayığ kılmak* olmak üzere 5 eşdizimi tespit edilmiştir. *Ayığ* kelimesi oluşturduğu eşdizimlerinde daima 1. sırada olduğu tespit edilmiştir.
- e. *Öz* kelimesinin AD + AD birlikteliğine dayalı *isig öz korkınçı*; SIFAT + AD birlikteliğine dayalı *isig öz*; AD + EYLEM birlikteliğine dayalı *isig öz adırmak*, *isig özi üz-(ül)-mek* ve *isig öz bürmek* olmak üzere 5 eşdizim oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu kelime, oluşturduğu bütün eşdizimlerde 2. sırada tanıklanmıştır.
- f. *Ün* kelimesinin SIFAT + AD birlikteliğine dayalı *katıg ün*, *yavlak ün*, *seviglig ün*, *açıg ün* ve *oglagu ün* olmak üzere 5 eşdizim oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu kelime, oluşturduğu bütün eşdizimlerde 2. sırada tanıklanmıştır.
- g. *Yürek* kelimesinin SIFAT + AD birlikteliğine dayalı *katıg yürek*; AD + EYLEM birlikteliğine dayalı *yüreki titremek*, *yüreki yarılmak*, *yüreki tepremek* ve *yüreki sıkılmak* olmak üzere 5 eşdizim oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu kelime, *katıg yürek* eşdiziminde 2. ve *yüreki titremek*, *yüreki yarılmak*, *yüreki tepremek* ve *yüreki sıkılmak* eşdizimlerinde 1. sırada tanıklanmıştır.
- h. *Kut* kelimesinin AD + AD birlikteliğine dayalı *burhan kutı*; AD + EYLEM birlikteliğine dayalı *kut kol-(un)-mak*, *kut + [yönelme hâl eki] tegmek* ve *kutın bulmak* olmak üzere 4 eşdizim oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu kelime *burhan kutı* eşdiziminde 2. ve *kut kol-(un)-mak*, *kut + [yönelme hâl eki] tegmek* ve *kutın bulmak* eşdizimlerinde 1. sırada tanıklanmıştır.
- i. *Ödün* kelimesinin SIFAT + AD birlikteliğine dayalı *öñre ertmiş ödün*, *uzun ödün*, *bir kşan ödün* ve *keç ödün* olmak üzere 4 eşdizim oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu kelime *uzun ödün* ve *keç ödün* eşdizimlerinde 2., *öñre ertmiş ödün* ve *bir kşan ödün* eşdiziminde 3. sırada tanıklanmıştır.

- j. *Ulug* kelimesinin SIFAT + AD birlikteliğine dayalı *ulug élig*, *ulug türlüğ*, *ulug agar ayag* ve *ulug isiç* olmak üzere 4 eşdizim oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu kelime, oluşturduğu bütün eşdizimlerinde 1. sırada tanıklanmıştır.
- k. *Yer* kelimesinin AD + AD birlikteliğine dayalı *teñri yeri*; SIFAT + AD birlikteliğine dayalı *yagız yer*, *örtlüğ kızartmış temirlig yer* ve *aglak yer* olmak üzere 4 eşdizim oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu kelime *teñri yeri*, *yagız yer* ve *aglak yer* eşdizimlerinde 2. ve *örtlüğ kızartmış temirlig yer* eşdiziminde 4. sırada tanıklanmıştır.
- l. *Ajun* kelimesinin SIFAT + AD birlikteliğine dayalı *öñre ajun*, *közünür ajun* ve *ikinti ajun* olmak üzere 3 eşdizimliliği tespit edilmiştir. Bu kelime oluşturduğu her üç edizimde de 2. sırada tanıklanmıştır.
- m. *Bermek* kelimesinin *buşı bermek*, *kşanti bermek* ve *isig öz bermek* olmak üzere AD + EYLEM birlikteliğine dayalı 3 eşdizim oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu kelime bu *buşı bermek* ve *kşanti bermek* eşdizimlerinde 1., *isig öz bermek* eşdiziminde 3. sırada tanıklanmıştır.
- n. *Bulmak* kelimesinin *kutın bulmak*, *kişi etözin bulmak* ve *mangal bulmak* olmak üzere AD + EYLEM birlikteliğine dayalı 3 eşdizimlilik oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu kelime, *kutın bulmak* ve *mangal bulmak* eşdizimlerinde 2., *kişi etözin bulmak* eşdiziminde 3. sırada tanıklanmıştır.
- o. *Kılmak* kelimesinin *tıdıg ada kılmak*, *edgü kılmak* ve *ayıg kılmak* olmak üzere AD + EYLEM birlikteliğine dayalı 3 eşdizim oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu kelime *edgü kılmak* ve *ayıg kılmak* eşdiziminde 2., *tıdıg ada kılmak* eşdiziminde 3. sırada tanıklanmıştır.
- p. *Körmek* kelimesinin ZARF + EYLEM birlikteliğine dayalı *tétrü körmek* ve *çınkaru körmek*; SIFAT + AD birlikteliğine dayalı *körgeli körtle* olmak üzere 3 eşdizim oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu kelime, *tétrü körmek* ve *çınkaru körmek* eşdizimlerinde 2. ve *körgeli körtle* eşdiziminde 1. sırada tanıklanmıştır.
- q. *Kün* kelimesinin AD + AD birlikteliğine dayalı *tün kün*; SIFAT + AD birlikteliğine dayalı *bökünki kün* ve *yañı kün* olmak üzere 3 eşdizim oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu kelime, oluşturduğu 3 eşdizimde de 2. sırada tanıklanmıştır.
- r. *Sav* kelimesinin SIFAT + AD birlikteliğine dayalı *yumşak sav* ve *edgü sav*; AD + EYLEM birlikteliğine dayalı *irig sarsıg (sav) sözlemek* olmak üzere 3 eşdizim oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu kelime *yumşak sav* ve *edgü sav* eşdizimlerinde 1., *irig sarsıg (sav) sözlemek* eşdiziminde 3. sırada tanıklanmıştır.

- s. *Tamu* kelimesinin AD + AD birlikteliğine dayalı *tamu erkligleri*; SIFAT + AD birlikteliğine dayalı *örtlög tamu*; AD + EYLEM birlikteliğine dayalı *tamuda togmak* olmak üzere 3 eşdizim oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu kelime, sadece *tamu erkligleri* eşdiziminde 1., *örtlög tamu* ve *tamuda togmak* eşdizimlerinde 2. sırada tanıklanmıştır.
- t. *Törü* kelimesinin SIFAT + AD birlikteliğine dayalı *edgü törü*, *ayıg törü* ve *yumşak törü* olmak üzere 3 eşdizim oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu kelime, oluşturduğu bütün eşdizimlerde 2. sırada tanıklanmıştır.
- u. *Yol* kelimesinin SIFAT + AD birlikteliğine dayalı *asankelig yol* ve *üç yavlak yol*; AD + EYLEM birlikteliğine dayalı *bodisatav yolinta yorımak* olmak üzere 3 eşdizim oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu kelime, *asankelig yol* ve *bodisatav yolinta yorımak* eşdizimlerinde 2. ve *üç yavlak yol* eşdiziminde 3. sırada tanıklanmıştır.
- v. *Yumşak* kelimesinin SIFAT + AD birlikteliğine dayalı *yumşak sav*, *yumşak köñül* ve *yumşak törü* olmak üzere 3 eşdizim oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu kelime, her üç eşdiziminde de 1. sırada tanıklanmıştır.
- w. *Açıg* kelimesinin SIFAT + AD birlikteliğine dayalı *açıg emgek* ve *açıg ün* olmak üzere 2 eşdizimi tespit edilmiştir. Bu kelime her iki eşdiziminde de 1. sırada tanıklanmıştır.
- x. *Barmak* kelimesinin AD + EYLEM birlikteliğine dayalı *utru barmak* ve *satıgka barmak* olmak üzere 2 eşdizim oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu kelime oluşturduğu her iki eşdizimde de 2. sırada tanıklanmıştır.
- y. *Bir* kelimesinin *bir kşan ödün* ve *bir ugur* olmak üzere bir SIFAT + AD birlikteliğine dayalı 2 eşdizim oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu kelime her iki eşdiziminde de 1. sırada tanıklanmıştır.
- z. *Burhan* kelimesinin AD + AD birlikteliğine dayalı *burhan kutı* ve AD + EYLEM birlikteliğine dayalı *tözkerinçsiz burhan* olmak üzere 2 eşdizim oluşturmuştur. Bu kelime, *burhan kutı* eşdiziminde 1. ve *tözkerinçsiz burhan* eşdiziminde 2. sırada tanıklanmıştır.
- aa. *Çınkaru* kelimesinin *çınkaru körmek* ve *çınkaru sakınmak* olmak üzere ZARF + EYLEM birlikteliğine dayalı 2 eşdizim oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu kelime oluşturduğu her iki eşdizimde de 1. sırada tanıklanmıştır.

- bb. *Kılınç* kelimesinin *edgü kılınç* ve *ayıg kılınç* olmak üzere SIFAT + AD birlikteliğine dayalı 2 eşdizim oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu kelime oluşturduğu her iki eşdizimde de 2. sırada tanıklanmıştır.
- cc. *Kızartmış* kelimesinin *kızartmış temir* ve *örtlög kızartmış temirliğ yër* olmak üzere SIFAT + AD birlikteliğine dayalı 2 eşdizim oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu kelime *kızartmış temir* eşdiziminde 1. ve *örtlög kızartmış temirliğ yër* eşdiziminde 2. sırada tanıklanmıştır.
- dd. *Kişi* kelimesinin SIFAT + AD birlikteliğine dayalı *öglüg köñüllüg kişi*; AD + EYLEM birlikteliğine dayalı *kişi etözin bulmak* olmak üzere 2 eşdizim oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu kelime *öglüg köñüllüg kişi* eşdiziminde 3. ve *kişi etözin bulmak* eşdiziminde 1. sırada tanıklanmıştır.
- ee. *Korkınç* kelimesinin AD + AD birlikteliğine dayalı *isig öz korkınçı*; AD + EYLEM birlikteliğine dayalı *korkınç köñül öritmek* olmak üzere 2 eşdizim oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu kelime *isig öz korkınçı* eşdiziminde 3. ve *korkınç köñül öritmek* eşdiziminde 1. sırada tanıklanmıştır.
- ff. *Nom* kelimesinin *nom-(lu) erdini* ve *nom bitig* olmak üzere AD + AD birlikteliğine dayalı 2 eşdizim oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu kelime, oluşturduğu her iki eşdizimde de 1. sırada tanıklanmıştır.
- gg. *Ogul* kelimesinin AD + AD birlikteliğine dayalı *ogul erdini*; SIFAT + AD birlikteliğine dayalı *töziin ogul* olmak üzere 2 eşdizim oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu kelime, *ogul erdini* eşdiziminde 1. ve *töziin ogul* eşdiziminde 2. sırada tanıklanmıştır.
- hh. *Öñre* kelimesinin SIFAT + AD birlikteliğine dayalı *öñre ertmiş ödün* ve *öñre ajun* olmak üzere 2 eşdizim oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu kelime, oluşturduğu her iki eşdizimde de 1. sırada tanıklanmıştır.
- ii. *Öritmek* kelimesinin AD + EYLEM birlikteliğine dayalı *köñül öritmek* ve *korkınç köñül öritmek* olmak üzere 2 eşdizim oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu kelime *köñül öritmek* eşdiziminde 1. ve *korkınç köñül öritmek* eşdiziminde 3. sırada tanıklanmıştır.
- jj. *Örtlög* kelimesinin SIFAT + AD birlikteliğine dayalı *örtlög tamu* ve *örtlög kızartmış temirliğ yër* olmak üzere 2 eşdizim oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu kelime oluşturduğu her iki eşdizimde de 1. sırada tanıklanmıştır.
- kk. *Övke* kelimesinin SIFAT + AD birlikteliğine dayalı *övke köñül-(lüg)*; AD + EYLEM birlikteliğine dayalı *övkesi kelmek* olmak üzere 2 eşdizim oluşturduğu

tespit edilmiştir. Bu kelime oluşturduğu her iki eşdizimde de 1. sırada tanıklanmıştır.

- ll. *Tegmek* kelimesinin AD + EYLEM birliğine dayalı *adaka tegmek* ve *kutka tegmek* olmak üzere 2 eşdizim oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu kelime, oluşturduğu her iki eşdizimde de 2. sırada tanıklanmıştır.
- mm. *Temirlik* kelimesinin SIFAT + AD birliğine dayalı *örtlög kızartmış temirlik yer* ve *temirlik tag* olmak üzere 2 eşdizim oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu kelime, *örtlög kızartmış temirlik yer* eşdiziminde 3. ve *temirlik tag* eşdiziminde 1. sıradadır.
- nn. *Tejri* kelimesinin AD + AD birliğine dayalı *tejri tejrisi* ve *tejri yeri* olmak üzere 2 eşdizim oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu kelime, *tejri tejrisi* eşdiziminin hem birinci hem de ikinci unsurunda kullanıldığı için bu eşdizimde 1. ve 2., *tejri yeri* eşdiziminde 1. sırada tanıklanmıştır.
- oo. *Tınlıg* kelimesinin SIFAT + AD birliğine dayalı *kutlug tınlıg* ve *emgeklig tınlıg* olmak üzere 2 eşdizim oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu kelime, her iki eşdiziminde de 2. sırada tanıklanmıştır.
- pp. *Togmak* kelimesinin AD + EYLEM birliğine dayalı *tamuda togmak* ve *agızdın togmak* olmak üzere 2 eşdizim oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu kelime, her iki eşdiziminde de 2. sırada tanıklanmıştır.
- qq. *Tört* kelimesinin SIFAT + AD birliğine dayalı *tört yıñak* ve *tört sıñar* olmak üzere 2 eşdizim oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu kelime, her iki eşdiziminde de 2. sırada tanıklanmıştır.
- rr. *Tutmak* kelimesinin AD + EYLEM birliğine dayalı *ornag tutmak* ve *urunçak tutmak* olmak üzere 2 eşdizim oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu kelime, her iki eşdiziminde de 2. sırada tanıklanmıştır.
- ss. *Tüş* kelimesinin SIFAT + AD birliğine dayalı *ayıg tüş* ve *edgü tüş* olmak üzere 2 eşdizim oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu kelime, her iki eşdiziminde de 2. sırada tanıklanmıştır.
- tt. *Urunçak* kelimesinin AD + EYLEM birliğine dayalı *urunçak urmak* ve *urunçak tutmak* olmak üzere 2 eşdizim oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu kelime, her iki eşdiziminde 1. sırada tanıklanmıştır.
- uu. *Utru* kelimesinin AD + EYLEM birliğine dayalı *utru barmak* ve *utru turmak* olmak üzere 2 eşdizim oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu kelime her iki eşdizimde de 1. sırada tanıklanmıştır.

- vv. *Yavlak* kelimesinin SIFAT + AD birlikteliğine dayalı *üç yavlak yol*, *yavlak ün* ve *yavlak köñül* olmak üzere 3 eşdizim oluşturduğu espit edilmiştir. Bu kelime, *yavlak ün* ve *yavlak köñül* eşdizimlerinde 1. ve *üç yavlak yol* eşdiziminde 3. sırada tanıklanmıştır.
10. Eserde sıklıkla kullanılan *isig öz* ‘sıcak can, hayat, yaşam’ eşdizimi ve *köñül* ‘gönül’ kelimesinin ise en çok eşdizim oluşturan kelime olmasının sebebi eserin dinî içerikli olmasıyla açıklanabilir.
11. Türkçenin hem tarihî hem de çağdaş kollarında eşdizimlerin arasına kelime ya da kelime grupları girebilmektedir. Türkçenin tarihî bir kolu olan Eski Türkçe döneminin bir eseri üzerinde yapılan bu çalışmada da eşdizimli kelimelerin arasına kelime ya da kelime gruplarının girebildiği gözlemlenmiştir.
- a. Eserde tespit edilen *adaka tegmek* ve *ögsüz bolmak* eşdizimlerinin arasına 10 farklı yerde,
- b. *yavlak ün* eşdiziminin arasına 8 farklı yerde,
- c. *yinçürü yükünmek*, *él orunu* ve *süzük köñül* eşdizimlerinin arasına 7 farklı yerde,
- d. *ayıg tüş* ve *kop uğur* eşdizimlerinin arasına 6 farklı yerde,
- e. *burhan kutı* eşdiziminin arasına 4 farklı yerde,
- f. *tamuda togmak* ve *katıg köñül* eşdizimlerinin arasına 3 farklı yerde,
- g. *teñri teñrиси*, *god keyik*, *nom bitig*, *isig öz*, *ayıg kılınç*, *tükel bilge*, *edgü-(li) kılınç*, *tözkerinçsiz burhan* ve *örtlüg tamu* eşdizimlerinin arasına 2 farklı yerde,
- h. *ed tavar*, *teñri yeri*, *tagun askançu*, *isig öz-(lüg) korkınçı*, *ogul erdini*, *açıg emgek*, *kutlug tınlıg*, *yagız yer*, *yinçge kırkın*, *katıg ün*, *seviglig ün*, *asankelıg yol*, *kızartmış temir*, *edgü-(lüg) sav*, *edgü-(lüg) törü*, *emgeklig tınlıg*, *açıg ün*, *aruksuz köñül*, *körgeli körtle*, *oglagu ün*, *örtlüg kızartmış temirliг yer*, *köñül öritmek*, *buşı bėrmek*, *kutın bulmak*, *övkesi kelmek*, *arıg küzetmek*, *yüreki titremek*, *yüreki tepremek*, *tili tamgakı kurımak*, *çınkaru körmek* ve *tétrü körmek* eşdizimlerinin arasına sadece 1 farklı yerde kelime girmiştir.
12. Eşdizimler, sözcük birlikteliklerinin deyimleşme sürecinde bir ara aşamadır. Eski Türkçede deyim üzerine yapılmış bir çalışma olan Serkan Şen (2017)’in *Eski Türkçenin Deyim Varlığı* adlı kitabında deyim olarak değerlendirilen *köñül öritmek* ‘gönül beslemek’, *isig öz üz-(ül)-mek* ‘canı kesmek’, *köñül turgurmak* ‘gönül beslemek’, *isig öz bėrmek* ‘can vermek’, *isig öz adır-(ıl)-mak* ‘can ayırmak/ayrılmak’, *ornag tutmak* ‘yurt tutmak’, *etöz kodmak* ‘vefat etmek’, *yumşak sav-(lıg)* ‘yumuşak söz’, *dyanka olurmak* ‘meditasyona oturmak’ ve *tili tamgakı*

kurumak ‘dili damağı kurumak’ gibi bazı sözcük birliktelikleri de bu çalışmada eşdizim ya da eşdizimsel grup olarak değerlendirilmiştir. Bu tutumumuzun ana sebebi eşdizimliliğin deyimleşmeden önceki bir aşamayı işaret etmesidir.

13. Sözcük birlikteliklerindeki bir başka husus ise eşdizimlerin eşmerkezli birleşik de olma ihtimalidir. İsa Sarı (2018)’nın *Eski Türkçede Eşmerkezli Birleşik Sözcük Yapıları* adlı çalışmasında eşmerkezli birleşik sözcük olarak değerlendirilen *ög kañ* ‘anne baba’ sözcük birlikteliği, bu çalışmada AD + AD birlikteliğine dayalı eşdizim olarak değerlendirilmiştir. Bu tutumumuzun ana sebebi eşdizimliliğin eşmerkezli birleşik yapılardan bir önceki aşamayı işaret etmesidir.
14. Eski Uygurca *Daşakarmapathāvadānamālā*’da tespit edilen eşdizimli kelimelere bakıldığında eserde genel anlamda dine (*yinçürü yükünmek* ‘secde etmek’, *ayıg kılmak* ‘günah işlemek’, *kut kol-(un)-mak* ‘dua etmek’, *tamuda togmak* ‘cehenneme gitmek’, *ulug isiç* ‘büyük kazan’, *t(e)ñri yeri* ‘Tanrı yeri, cennet’, *ikinti ajun* ‘ikinci dünya, ahiret’ vb.); özel anlamda da Budizm’e (*burhan kutı* ‘Buda saadeti’, *tükel bilge* ‘tam bilge’, *kutın bulmak* ‘veliliğe ulaşmak’, *bodisatav yolınta yorımak* ‘Bodhisattva yolunda yürümek’ vb.) çok fazla yer verildiği gözlemlenmiştir. Dolayısıyla Eski Uygurcada dinin edebî ve sosyo-kültürel yaşamda ne kadar etkili olduğu bu eserde kullanılan eşdizimli kelimelerden de anlaşılabilir.
15. Din dışında günlük hayatta da sıklıkla kullanılan bazı eşdizimli kelimeler de eserde yer almıştır. Bu eşdizimli kelimeler zaman kavramlarında (*bökünki kün* ‘şimdiki zaman’, *öñre ertmiş ödün* ‘uzun zaman önce’, *uzun ödün* ‘uzun zaman’, *kop ugur* ‘her zaman’, *bir kşan öd-(ün)* ‘bir zaman dilimi’, *bir ugur* ‘(eski) bir zaman’, *këç ödün* ‘geç zaman’), yaşam-ölüm kavramlarında (*isig öz* ‘sıcak can, hayat’, *isig öz-(lüg) korkınçı* ‘can korkusu’, *ikinti ajun* ‘ikinci dünya, ahiret’, *isig öz adır-(ül)-mak* ‘cana kıymak’, *isig öz üz-(ül)-mek* ‘öldürülmek’, *etöz kodmak* ‘vefat etmek’, *isig öz bërmeç* ‘can vermek’), alışveriş kavramlarında (*ed tavar* ‘mal mülk’, *satıgka barmak* ‘alışveriş yapmak’, *satgın almak* ‘satın almak’), miktar kavramlarında (*kum sanınça* ‘kum sayısınca’, *miñ tümen* ‘on binlerce, sayısız’) ve yer-yön kavramlarında (*tört sıñar, tört yınak* ‘dört taraf, her yer’) görülebilmektedir.

Bütün bu verilerden hareketle Eski Uygurca bir eserde eşdizimlerin ve eşdizimsel grupların fazlalığı Türk dilinin başlangıcının Eski Türkçe ile sınırlı kalmadığını, çok daha eskiye dayandığını kanıtlar niteliktedir. Çünkü eşdizimler, önceden üretilmiş geleneksel birliktelik kullanımlarıdır.

Eşdizimlilik, Türkçenin hem tarihî hem de çağdaş kollarında çalışılması gereken önemli bir konudur. Eşdizimlilik çalışmalarının devamlılığı metin okuma/anlamlandırmada, farklı dönemleri ve dönem eserlerini kıyaslamada, sözlük hazırlamalarında ve yabancılara Türkçe öğretiminde avantaj sağlayarak konuya geniş açıdan bakılmasını sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Ağca, F. (2021). *Dillik Ölçütlere Göre Eski Uygurca Metinlerin Tarihlendirilmesi*. Ankara, TDK Yayınları.
- Ağca, M. (2020). *Eski Türkçe Metinlerde Sıfatların Eşdizimliliği* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.
- Akar, A. (2018). *Türk Dili Tarihi*. İstanbul, Ötüken Yayınları.
- Aksu Kurtoğlu, Ö. (2016). Öğretim Düzleminde Bütünleyici Bir Yaklaşım Savunusuyla Eşdizimliliğe Kuramsal Bir Bakış. *Mersin Üniversitesi Dil ve Edebiyat Dergisi MEUDED*, 13/1, s. 39-70.
- Aktaş, Ö. (2019). *Türkiye Türkçesinde İsimlerin Fillerle Kurduğu Eşdizimler (I-Ö Maddeleri)* (Yüksek Lisans Tezi). Ordu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ordu.
- Ayabakan İpek, M. (2019). *Türkçe Sözlükte Eşdizimli Ögelerin Sunumu ve Görünümleri*. Ankara, TDK Yayınları.
- Baş, M. (2021). Türkçe Derlemde ‘Pardon’ un Edimbilimsel İşlevleri. *DEÜ Edebiyat Fakültesi Dergisi*, Cilt: 8, Sayı: 1 s. 60-75.
- Bulut, G. (2015). Sıradışı Eşdizimlilik: Göz Sözcüğü Üzerine Derlem Temelli Bir İnceleme. *Sosyal ve Beşeri Bilimlere Küresel Yaklaşımlar*, Varşova Polonya. s. 83-95.
- Buran, A. (2015). *Türklük Bilimi Terimleri Sözlüğü*. Ankara, Akçağ Yayınları.
- Caferoğlu, A. (1968). *Eski Uygur Türkçesi Sözlüğü*. Ankara, TDK Yayınları.
- Cengiz Arslan, Ş. (2019). Dilin Anahtar Yapıları Eşdizimler ve Arapçada Eşdizim. *Doğu Araştırmaları Dergisi* 2019/1 s. 68-79.
- Cuci, H. (2020). *Maytrisimit Eşdizim Sözlüğü* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Ankara.
- Çalışkan, N. (2019). Yükleme Konumundaki Sıfatlar İle Fiilimsi Tamlayıcıları Arasındaki Eşdizimlilik İlişkileri. *Dil Araştırmaları Dergisi*, Bahar 2019/24: 75-88.
- Çalışkan, N. (2020). *Yüksek Sıklıktaki Adlar: Zaman Sözcük Biçimi Üzerine Derlem Temelli Bir İnceleme (Eşdizimlilikler, Biçim Birimi Dizileri, Dil Bilgisel Örüntüler ve Semantik Prozodi)*. Ankara, TDK Yayınları.
- Çetinkaya, B. (2009). Eşdizimli Sözlükler. *Turkish Studies* (Yaz) Cilt: 4
- Çolak, E. (2022). *RSO-49 Kur'an Tercümesi [1b-153a] (Giriş-Yazı Çevrimli Metin-Dizin ve Eşdizimlilik Sözlüğü)* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Samsun.
- Dedeoğlu, E., Şen, G. (2010). *İngilizce-Arapça-Türkçe Eşdizim*. Ankara, Fecr Yayınları.
- Denk, S. (2018). *Eşdizimlilik ve Kürtçe Sözlükte Eşdizimli Ögelerin Görünümleri* (Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Doğan, N. (2015). Türkçe Sözlük'te Fiisel Eşdizimlilik. *Gazi Türkiyat*, Güz/17: 67-84.
- Doğan, N. (2016a). *Türkiye Türkçesinde Fiillerin Eşdizimi*. Ankara, Yayınevi Yayınları.
- Doğan, N. (2016b). Sözlük'te Sıfatların Eşdizimlilik Bilgisi. *XI. Uluslararası Büyük Türk Dili Kurultayı Bildirileri Kitabı*, Budapeşte Macaristan.
- Doğan, N. (2018). Türkçede Dil Bilgisel Eşdizimlilik. *X. Uluslararası Dünya Dili Türkçe Sempozyumu*, Eskişehir.

- Doğan, N. (2020). *Türkçede Sözcük ve Dil Bilgisi İlişkisi: Dil Bilgisel Eşdizim Kalıpları*. Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt: 8/6.
- Eken, N. T. (2016). Eşdizimlerin Saptanmasına ve Betimlemesine Yönelik Kuram ve Yaklaşımlar. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt: 13 Sayı: 33 s. 28-47.
- Elmalı, K. (2022). *Eski Türkçe Köñül Sözcüğü ve Eşdizimliliği* (Yüksek Lisans Tezi). Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Elmalı, M. (2009). *Daşakarmapathāvadānamālā (Giriş-Metin-Çeviri-Notlar-Dizin Tıpkıbasım)* (Yayımlanmış Doktora Tezi). Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.
- Elmalı, M. (2016). *Daşakarmapathāvadānamālā*. Ankara, TDK Yayınları.
- Emlik, N. (2021). *Kutadgu Bilig'deki Fiillerin Eşdizim Sözlüğü* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Ankara.
- Eraslan, K. (2012). *Eski Uygur Türkçesi Grameri*. Ankara, TDK Yayınları.
- Erikli, F. (2021). Bir Sözlük Tasarısı: Türkçe Öğrenen Yabancılara Yönelik Bir Eşdizim Sözlüğü. *TOBİDER*, Cilt: 5/1 İlkbahar s. 38-61.
- Girgin, M. (2022). *Süheyl ü Nev-Bahār'daki Fiillerin Eşdizim Sözlüğü* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Kütahya.
- Hamamcı, Z. (2019). *İngilizce Öğretiminde Biçim Odaklı Modellerinin Eylem-Ad Eşdizimli Sözcük Öğrenimine Etkisi* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Hirik, S. (2017). İstemsel Eşdizimlilik ve Kiplik İlişkisi: Tahmin Kiplikleri Örneği. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 6/2 s. 719-733.
- Hori M. (2004). *Investigating Dickens Style A Collocational Analysis*. New York, Palgrave Macmillan.
- Işık, İ. (2020). *Yabancı Çocuklara Türkçe Öğretiminde Eşdizimli Sözcük Öbeklerinin Belirlenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Kadioğlu, İ. (2020). *Altı Temel Fiilin Tarihî Türk Lehçelerindeki İstemsel Durumu* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.
- Karadağ, B. M. (2018). *Yabancılara Türkçe Öğretimine Eşdizimlilik* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Karadağ, B. M. (2020). *Yabancılara Türkçe Öğretiminde Eşdizimlilik: Bir Model Önerisi*. *Dilbilim Dergisi*, Sayı: 34 s. 27-56.
- Kılıçoğlu, A. (2021). *Türkiye Türkçesindeki Fiillerin Eşdizimliliği* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Samsun.
- Kırmızı, Y. (2018). *Garibnâme'de İnsan Vücutuyla İlgili Adların Eşdizimlilikleri ve Kavramlaştırma Yüz, Beñiz, Rûy, Surat Örneği* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kozan, O. (2019). Dil Dizgesinde Eşdizimlilik: Öğretim Odaklı Dilbilimsel Betimleme Örneği. *Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi*, Sayı: 5(2) s. 251-266.
- Kumanlı, M. S. (2016). Türkçe Sözlük'te Eşdizimliliklerin Gösterilişi. *Gazi Türkiyat*, Bahar/18: 195-204.

- Kumova Metin, S., Karaoğlan, B. (2016). Türkiye Türkçesinde Eşdizimlerin İstatistiksel Yöntemlerle Belirlenmesi. *Bilig* (Yaz) Sayı:78
- Ölker, G. (2011). *Yazılı Türkçenin Kelime Sıklığı Sözlüğü* (1945-1950). Konya, Kömen Yayınları.
- Özkan, B. (2011). *Türkiye Türkçesinde Belirteçlerle Fiillerin Birlikte Kullanılması ve Eş Dizimlilikleri: Derlem Tabanlı Bir Uygulama*. Ankara, TDK Yayınları.
- Özkan, B. (2011). Türkiye Türkçesinin Eşdizim Sözlüğü. *IV. Uluslararası Dünya Dili Türkçe Sempozyumu Bildirileri*, Muğla.
- Sarı, İ. (2018). *Eski Türkçede Eşmerkezli Birleşik Sözcük Yapıları. Köktürk Yazısının Okunuşunun 125. Yılında Orhun'dan Anadolu'ya Uluslararası Türkoloji Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, Ulanbator Moğolistan.
- Sarıdede, B. (2020). *Yabancılar Türkçe Öğretiminde Yabancıların Eşdizimsel Örüntüleri Algılamaları* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Say, G. (2021). *Nehcü'l-Ferâdis'te Eşdizimlilik*. (Yüksek Lisans Tezi), Nevşehir Hacı Bektaş Veli, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Nevşehir.
- Sel, P. (2020). *Runik Harfli Metinlerde Eşdizimlilik*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Selçuk, H. (2020). *Türkiye Türkçesinde İsimlerin Fiillerle Kurduğu Eşdizimler (A-H Maddeleri Örneği)* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Samsun.
- Sert, G. (2016). Türkçe Eşdizimlilik Çalışmalarında Terminoloji Sorunu. *III. Uluslararası Sözlük Bilimi Sempozyumu Bildiri Kitabı*, Eskişehir.
- Shōgaito M. (vd.) (1998). *Daśakakarmapathāvadānamālā*. Kyoto, Nakanishi Printig Co.
- Şen, S. (2015). *Eski Uygur Türkçesi Dersleri*. İstanbul, Kesit Yayınları.
- Şen, S. (2017). *Eski Türkçenin Deyim Varlığı*. Ankara, TDK Yayınları.
- Tezcan Aksu, B., Adalı, E. (2018). *Çağdaş Türkçenin Sıklık Sözlüğü*. Ankara, Ötüken Neşriyat.
- Turan, S. (2018). *Türkçede Eşdizimli Eylemlerin Altulam Özellikleri ve Bu Özelliklerin Türkçe Eğitim-Öğretim Ortamlarına Aktarılması* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Turan, S.; Çubukçu, F. (2019). Dil Öğretiminde Sözcüksel Yaklaşım ve Türkçede Eşdizimli Sözcüklere Altulamsal Bir Bakış. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, Cilt: 7/3, 486-507.
- Vardar, B. (1988). *Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü*. İstanbul, abc Yayınları.
- Wilkens, J. (2016). *Buddhistiche Erzählungen aus dem alten Zentralasien Edition der altuigurischen Daśakakarmapathāvadānamālā Teil 1*. Brepols, Berliner Turfantexte 37.
- Wilkens, J. (2016). *Buddhistiche Erzählungen aus dem alten Zentralasien Edition der altuigurischen Daśakakarmapathāvadānamālā Teil 2*. Brepols, Berliner Turfantexte 37.
- Wilkens, J. (2016). *Buddhistiche Erzählungen aus dem alten Zentralasien Edition der altuigurischen Daśakakarmapathāvadānamālā Teil 3*. Brepols, Berliner Turfantexte 37.
- Wilkens, J. (2021). *Eski Uygurcanın El Sözlüğü Eski Uygurca-Almanca-Türkçe*. Göttingen, Akademie der Wissenschaften zu Göttingen.
- Yakasız, S. (2019). *Türkiye Türkçesinde İsimlerin Fiillerle Kurduğu Eşdizimler (Türkçe Sözlük'teki P-Z Madde Başları)* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.

Elektronik Kaynaklar

- Sarı, İ. (2008). Çağdaş Türk Lehçeleri Klavyesi Erişim: 06.09.2022, [Çağdaş Türk Lehçeleri Klavyesi / Keyboard of Modern Turkic Languages \(isa-sari.com\)](http://isa-sari.com)
- Sarı, İ. (2020). Transkripsiyon Klavyesi Erişim: 06.09.2022, [Transkripsiyon Klavyesi / Isa SARI \(isa-sari.com\)](http://isa-sari.com)
- Oxford İngilizce Sözlüğü Erişim: 06.09.2022, [Oxford Learner's Dictionaries | Find definitions, translations, and grammar explanations at Oxford Learner's Dictionaries \(oxfordlearnersdictionaries.com\)](http://oxfordlearnersdictionaries.com)

EK 1

ÖZGEÇMİŞ	
Adı Soyadı	Yeliz KARAHASAN
Yabancı Dili	İngilizce
Orcid Numarası	0000-0002-3509-6837
Ulusal Tez Merkezi Referans Numarası	10461618
Lise	Kovanlık Çok Programlı Anadolu Lisesi – Alanı Yok
Lisans	Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi – Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü
Yüksek Lisans	Ordu Üniversitesi – Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı
Mesleki Deneyim	Yunus Emre Enstitüsü – Türk Dili Okutmanı (07.10.2021- Devam ediyor.)
Akademik Çalışmalar	1. Eski Uygurca <i>Daśakarmapathāvadānamālā</i> 'da Ad + Ad Birlikteliğine Dayalı Eşdizimlilikler